BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
13 B
41

X
x
15

13 – 19. e. 47.

Digitized by Google

Dom. Prof. Rom. Soc. Jesu. Bibl. Com.

GALLIA VINDICATA,

IN QUA

TESTIMONIIS EXEMPLISQUE GALLICANÆ PRÆSERTIM ECCLESIÆ, QUÆ PRO REGALIA,

AC QUATUOR

PARISIENSIBUS PROPOSITIONIBUS

A

LUDOVICO MAIMBURGO,

Alijſque producta ſunt,

REFUTANTUR.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Auctor est D. Cælestinus Sfondratus Abb. S. Galli

Impreſſum Anno reparatæ Salutis
MDCLXXXVIII.

Digitized by Google

PRÆFATIO AD LECTOREM.

EN me iterum in acie protegendæ veritati accinctum. Cauſam repetendi certaminis Ludovicus Maimburgus ſuggeſſit, librique recentiſſimè ab eo conſcripti, quibus nemo veritatem pulchrioribus verbis, ac ſingulis ferè paginis profeſſus eſt, nemo fœdavit turpioribus factis. Edidit ille ultimis vitæ ſuæ annis geminos libros; unum de Privilegijs Eccleſiæ Romanæ, ac Epiſcoporum; (a) *alterum de Pontificatu S. Gregorij Magni.* (b) *Primo cùm paucis folijs Primatum Romani Pontificis oſtendiſſet, reliquum librum evertendis ejuſdem Pontificij Primatûs præcipuis fundamentis, firmandiſque quatuor Conventûs Pariſienſis propoſitionibus ſtudioſè impendit, ut proinde vel in ipſo limine Lectorem deluſerit, privilegijs, quæ titulo promiſerat, toto libro deletis. In altero, quem de Pontificatu B. Gregorij ſcripſit, non alium ſibi finem præſcripſiſſe videtur, quàm ut Epiſcopos, ipſoſque Pontifices doceret Regnantium imperijs ſubjacere, hoc eſt, Paſtores ab ovibus duci, & medicos animarum, non ex artis præſcripto, ſed ægrotantium cupiditatibus remedia parare; magnâ utique Principum gratulatione, ſed majori periculo, ſi imperarent, non obſequerentur medenti: quódque in D. Gregorio aut modeſtia, aut indulgentia fuit, tempori ac cavendis pejoribus accommodata, id Maimburgus neceſſitatem ac legem fecit, perinde ac ſi amiſſo navigio malis tabulâ Oceanum metiri, quia ſemel auxilio fuit naufragium paſſo. Ultimus hic liber fuit, quem Maimburgus in lucem emiſit; nam alios paranti mors ſcribendi juxtà vivendíque finem indixit, & calamum jam intinctum excuſſit.*

(a) Traittè hiſtorique de l'eſtabliſſement, & des prærogat: de l'Egliſ. de Rome 1685. (b) Hiſt. de Pontificat de S. Gregorie le Grand. an 1686. Par Monſ. Maimburg.

Digitized by Google

excuſſit. *Vixit Ludovicus Maimburgus quinquaginta ferè & quinque annos in Societate Jeſu, quorum triginta dicendis ſacris concionibus Pariſijs impendit, ſexdecim verò (poſtquam aut ætate feſſus, aut quietem captans, ſuggeſtu abſtinuit) ſcribendis libris, ac præſertim Eccleſiaſticæ Hiſtoriæ, confutandiſque hæreticis. Et primas quidem ſcriptiones quod attinet, ſive Gallici ſermonis florem, nativâ tantùm, nec quæſitâ venuſtate amœnum, ſive copiam rerum ſpectes, evolvendique res arcanas, ac Lectorem edocendi facilitatem, multorum gratiam, ac etiam Summi Pontificis Innocentij XI. approbationem meruêre, cui librum de magno Græcorum Schiſmate obtulerat. Sed hanc laudem corrupit poſterioribus libris; in his enim ex induſtria, quæſitiſque minimè neceſſarijs digreſſionbus, totus eſt in defloranda Pontificum auctoritate, eâque aut Regibus, aut Epiſcopis ſubmittendâ. Incertum adhuc eſt, quid cauſa fuerit, quæ hunc hominem tot titulis Pontifici Romano adſtrictum in Vaticanum armaverit; an Regem demerendi ſtudium? an cum Archi-Epiſcopo Pariſienſi amicitia, ſtudiorúmque, ut ipſe fatetur, communicatio? an Genius Societatis, fortunam, ac potentiam Gallicam amplexæ? ſed Pontifici offenſæ, à quo tot Theologiæ ſuæ Moralis capita, nec ſine gemitu, parique æmulorum gaudio configi viderat? An denique quòd libros contra hæreticos, Græcóſque à ſe conſcriptos Roma majori encomio, quàm præmio exceperat? Planè quidquid id fuit, Maimburgi ſcriptiones commune votum & fama damnavit; nec enim debuit imtempeſtivis, ac minimè neceſſarijs quæſtionibus pax inter Eccleſiam, Regnúmque turbari, ac hæreticis ridendi, ſeque obſtinandi occaſio præberi, quam ex domeſticis jurgijs captârunt, præſertim Pontifice tam miti, Regnúmque amante, at humanis affectibus vacuo. Sed hæc omnia aut oſtentandi ingenij, aut aulam demulcendi impetus vicit. Vetuit Roma aliquos legi Maimburgi libros, qui maximè veritatem offenderant; ſed eo*

tanto

Digitized by Google

tanto magis calamum urgente, oblitóque quid & ipſe, & Societas tota Romæ ac Religioni deberent; meruit à Pontifice Societate excludi. Juſſus Generalis imperium exequi, in hac verba decrevit: Obſequentes juſſui & mandato Sanctiſſimi Domini Noſtri INNOCENTIJ XI. Patrem Ludovicum ex Societate noſtra dimittimus, & pro dimiſſo ab omnibus habendum eſſe declaramus. *Hæſit tamen adhuc annum in Societate, protegente Rege: tandem exceſſit, ſed irato ac minanti ſimilis, & ferè qualis Hannibal ex Italia. Sic enim in Præfat. ad HiſtoriamCalviniſmi ſcribit:* Ainſi, n' eſtant plus Jeſuite par l' ordre de N. S. P. & par la permiſſion, que le Roy à donnée de l' executer; je ſeray de la grace de ſa Majeſtè, tout ce, qu'il luy plairà, pour la ſervir auec plus d' ardeur, & de Zele, & de libertè, que jamais.

Quæ latinè ita ſonant. Cùm ergò ex Decreto Sanctitatis Suæ, Regíſque permiſſione executionem admittentis, Societate exceſſerim, nec ampliùs ejus inſtitutis obſtrictum me ſentiam, ero deinceps, quidquid Majeſtati Suæ placuerit, multóque quàm hactenus, majori zelo, ardore, ac libertate ejus ſervitio me addicam. *Præſtitit Maimburgus promiſſa; ſi enim ſervire Regi eſt bellum Eccleſiæ ac veritati inferre, nunquam Maimburgus, quàm duobus poſtremis libris enixiùs id fecit, quamquàm majori conatu, quàm eventu. Societate egreſſum ampla à Rege, Pariſienſi Archi-Epiſcopo, [aliiſque amicis ſtipendia excepêre, ut mirum non ſit, famam vulgâſſe, poſt ejus mortem vicies millena Francorum ſuperfuiſſe: ædes apud Canonicos Regulares S. Victoris delecta. Vixit quatuor ab egreſſu annos: ſcribentem, alióſque libros prælo parantem, inter quos, uti ferunt, unum de Schiſmate Anglicano, apoplexia momento abſolvit. Patres Carthuſiani hæredes ſcripti: libri ac folia inchoata Regi ceſſêre. Tantillum temporis fluxit fruendi*

Principis gratiâ, quam tantis laboribus, tantáque omniumoffenſione, ac forſan æternâ luit pœnitentiâ: ego requiem, quam vivus non habuit, defuncto precor. Scripſit Maimburgus calamo Catholicis æquè, ac Calviniſtis infeſto, mediam quandam viam inter utróſque molitus, quo effecit, ut odia ab utriſque mereretur; conſtabat enim eum non veritati, ſed Regi ſcribere; ſi enim hujus gratiâ Pontificem, quanto magis Calvinum perſequeretur? nec Religionis cauſa Societates ac tranſactiones admittit; impudica eſt, quæ thalamum dividit: Una uni, aut tota, aut nulla. Meretricis ſunt illæ voces: Nec mihi nec tibi, ſed dividatur. *Quærit D. Auguſtinus, quæ cauſa Romanis fuerit, ut inter tot examina Deorum, quos adorabant, unum Deum Chriſtianorum tot prodigijs celebrem templis ſuis excluſerint? adeò ut teſte Tertulliano.* (a) *cùm Tiberius ad Senatum retuliſſet de Chriſto in numerum Deorum recipiendo, Senatus reſpuerit. Heſiodus triginta millia Deorum in terra eſſe cenſuit:* (b) *Segetes ipſas duodecim Numinibus commendabant, videl: Seiæ, Segetiæ, Tutilenæ, Proſerpinæ, Nodoto, Volutinæ, Patelenæ, Hoſtilinæ, Floræ, Lacturtiæ, Matutæ, Runcinæq;: & cùm domui cuſtodiendæ unus homo ſufficiat, Romani tres Deos præponebant, videlicet: Forculum foribus, Cardeam Cardini, Limentium Limini:* (c) *verbo, ut ſcripſit S. Leo:* Roma cùm penè omnibus dominaretur gentibus, omnium gentium ſerviebat erroribus, & magnam ſibi videbatur aſſumpſiſſe Religionem, ſi nullam reſpueret falſitatem. (d) *Cur igitur inter tot minutóſq; Deos non etiam Chriſtum accepit, non minori utiq; dignum veneratione, quàm Forculus & Limentius, oſtiorum Dij cuſtodéſq;? Reſpondet D. Auguſtinus accommodatè propoſito noſtro.* Socratis ſententia eſt, unumquémque Deum ſic coli oportere, quemadmodùm ſe ipſe colendum eſſe præceperit: proinde iſta ſumma

(a) Tertull. Apologet. cap. 5. & 21. (b) Euſeb. l. 5. Præparat. Evang. cap. 15. (c) S. Auguſtin. l. 4. de Civit. c. 8. (d) S. Leo ſerm. 1. de SS. Apoſt. Petro & Paulo.

ma neceſſitas facta eſt, non colendi Deum Hebræorum & Chriſtianorum; quia ſi alio modo eum colere vellent, quàm ſe colendum ipſe dixiſſet, non utique eum colerent, ſed quod ipſi finxiſſent. Si autem illo modo colere vellent, quo ipſe diceret, alios ſibi colendos non eſſe cernebant, ac per hoc reſpuerunt unius veri Dei cultum, ne multos falſos Deos offenderent. (a) *Malè ergo Religioni conſuluit, qui illam obtentu pacis inter Petrum Calvinúmq; diviſit: nec compoſuit, ſed auxit bellum.*

Sed ferri hoc poterat, ſi modò Maimburgus bonâ fide ſcripſiſſet. Taceo immenſas illas, perpetuáſq; aſſentationes, quibus nunc Regi ſuo, nunc Pariſienſi Archiepiſcopo effusè blanditur; & hunc alicubi non exæquat tantùm B. Gregorio, ſed etiam præfert: quis fidat teſti partium ſtudia tam apertè profeſſo? Sed demus hoc amori & gratitudini in Galliæ Regem, laudes pretio reddidit; illud ſaltem nulla ætas ignoſcet, quòd ſingulis ferè paginis, tantóq; compulſu verborum, fidem, veritatem, candoremq; profeſſus, nihil minus tamen, quàm hæc omnia cordi habuit, quoties occaſio fuit cauſam ſuam promovendi nullâ veritatis curâ; exempla paſſim occurrunt, puderétq; cum mortuo luctari, niſi protegendæ veritatis neceſſitas urgeret, admonendíq; Lectoris; præſertim cùm ſuperſint adhuc vivántq; libri, & iſtos ego, non perſonam confutem. Pauca libabo, ut ex fimbria pannum agnoſcas. Primò, *omnia ferè argumenta, quæ Pontificum auctoritati opponit Maimburgus, ſunt illa ipſa, quæ jam dudum à Calviniſtis & Lutheranis, ac præſertim Centuriatoribus producta fuerant, ac millies à Catholicis refutata. Legat cui vacat, quæ Illyricus de Translatione Imperij, & quæ Maimburgus ſcripsêre; fatebitur nihil ab iſto novi allatum eſſe, nec alio differre, quàm quòd iſte Gallico, ille Latino ſermone ſcripſit.* ***Ubi ergo Maimburgus argumenta ab Illyrico contra Pontifices alla-***

(a) Auguſtin. lib. 1. de conſenſu Evang.

ta, & apud Bellarminum aut Baronium reperta ac confutata deſcripſit, miróq; verborum triumpho auxit (vix enim alium ſcriptorem reperias, qui ſua glorioſiùs jactet) tacet interim, ſupprimítq; Catholicorum ſolutiones, ac reſponſa, quæ apud eoſdem Auctores, iiſdémq; folijs legerat; quod quàm à fide, candoréque hiſtorico ſit alienum, nemo non videt; quæ enim Religio, & cura veritatis, referre ab hæreticis dicta, tacere à Catholicis reſponſa? Sic in Hiſtoria de Imperij declinatione Baronium confutat, miſeréque à ſuis Amanuenſibus deceptum *dicit*, quòd Collegij Electoralis Innocentium IV. (*is obijt anno 1254.*) auctorem faciat. *Id verò ut probet, duo profert teſtimonia, Alberti videlicet Stadenſis, & Martini Poloni. Albertus Stadenſis (is Chronicon ſuum à mundo condito ad annum 1250. aut 1256. perduxit) ita loquitur:* Ex prætaxatione Principum & conſenſu eligunt Imperatorem, Trevirenſis, Moguntinus, Colonienſis, Palatinus, Dux Saxoniæ, Marchgravius de Brandenburg, Rex Bohemiæ non eligit, quia non eſt Theutonicus. *Ergo infert Maimburgus: Collegium Electorale conſenſu,* & prætaxatione Principum, *non auctoritate Pontificum eſt inſtitutum. Martini Poloni (qui anno 1278. aut 1279. dum poſſeſſionem Archiepiſcopâtûs Gneſnenſis adiret, in itinere extinctus eſt) ſunt hæc verba:* Et licèt iſti tres Ottones per ſucceſſionem generis regnaverint, tamen poſteà fuit inſtitutum, ut per Officiales Imperij Imperator eligeretur, qui ſunt ſeptem, videlicet, Moguntinus, Trevirenſis, Colonienſis, Brandenburgenſis, Palatinus, Dux Saxoniæ, Rex Bohemiæ. *Ex verbis illis Poloni:* Poſteà fuit inſtitutum, ut per Officiales Imperij Imperator eligeretur, &c. *concludit Maimburgus, immediatè poſt Ottonem III. hoc eſt, año 1002. vel dum is Romam profectus eſſet, hoc eſt, año 996. Collegium Septemvirale inſtitutum eſſe, non ergo ſub Innocentio IV. & in primo Lugdunenſi Concilio, hoc eſt, anno 1245.*

Utrám-

Utrámque objectionem apud Baronium ad annum 996. n. 67. & 69. Maimburgus legerat, (nam Baronium citat, refutátque) iiſque tanquam argumentis ſuis utitur impugnandæ Pontificum auctoritati: tacet tamen, diſſimulátque ſolutiones à Baronio ſolidè adhibitas, videlicet: licèt in Concilio Lugdunenſi I. ſub Innocentio III. Electores deſignati fuerint Archiepiſcopus Salisburgenſis & Duces Auſtriæ, Bavariæ, Brabantiæq;, Principum tamen conſenſu, & accedente Pontificum, ſive Innocentij IV. ſive Alexandri IV. auctoritate, ſucceſſiſſe Ducem Saxoniæ, Palatinum, & Brandeburgicum, præſertim cùm Auſtriæ & Bavariæ Duces ipſi ad Imperium aſpirarent malléntque inter eligendos, quàm electos cenſeri: non ergo negare Stadenſem, Collegium Electorale ab Innocentio IV. inſtitutum fuiſſe, ſed ſolùm Principum conſenſu primis Electoribus alios ſubſtitutos eſſe. Martinum Polonum quod attinet, cùm ſcribit: Poſt Ottonem III. inſtitutum eſſe, ut Imperator ab Officialibus Imperij, & Septemviris eligeretur; *non dicere quidem, à quo hæc inſtitutio manaverit, ſed nec negare à Pontifice manáſſe: nec illud adverbium* poſteà *innuere eam inſtitutionem immediatè poſt Imperia Ottonum contigiſſe; ſed abſolutè* poſt Ottones; *quod utique verum eſt, ſi dicamus in Concilio Lugdunenſi ſub Innocentio IV. factum id eſſe. En ſolutiones à Baronio datas! ſed Maimburgus eas callidè tacuit, cùm nihil haberet, quod opponeret. Quis jam non videt, non tam illi curam fuiſſe vera ſcribendi, quàm fallendi Lectorem? Si enim fallere non erat animus, cur dixit, quæ cauſæ ſuæ favebant, tacuit, quæ adverſabantur? Non hæ Hiſtorici, ſed Advocati ſunt partes, útque corporum, ſic veritatis imagines non magis detrahendo, quàm addendo fœdantur. Aliud hujus artificij paradigma in Hiſt. Lutheraniſmi reperies, ubi cùm probandum ſuſcepiſſet: debere Pontifices Imperatorum legibus, quamvis impias credant, acquieſcere; Exemplum Gregorij Magni producit, qui Mauritij legem, ne mili-*

tes Monaſteria, niſi expletâ militiâ, ingrederentur; impiam eſſe, ſacrilegámq; cenſuerat, & ſcripſerat longâ ad Imperatorem epiſtolâ; & tamen ut Imperatori morem gereret, totâ Italiâ promulgavit; id Maimburgus more ſuo exaggerat; tacet tamen, quod maximè ad rei ſummam pertinebat, quódque cauſam Maimburgi maximè evertit, videlicet, Gregorium Mauritij legem correxiſſe, correctámque ac quibuſdam additis conditionibus mitigatam promulgâſſe; recitat Baronius hujus correctionis exemplar, quod utiq; Maimburgum non latuit, qui Baronium ad marginem citat; ſed ne ſententiam ſuam mutare cogeretur, maluit veritatem celare, quàm profiteri. Secundò. *Uſq; adeò inſectandi Pontifices, eorúmq; auctoritatem Principibus ſubmittendi cupido Maimburgum abripuit, ut non puduerit non ſolùm argumenta, ſed etiam exempla ab hæreticis & Luthero petere, & illa ſummis laudibus exornare, ac Pontifices admonere, ut Lutherum imitentur, Religionem Principum voluntati ſubſternentem. Nemo mihi facilè id credat, quippe indigniſſimum facinus narranti: ſed legat quicúnque fidem non habet, primam partem Lutheraniſmi, & inveniet nihil à me additum eſſe veritati. Narrat illic Carolum V. Imperatorem Auguſtam veniſſe, ac Electoribus Lutheri dogmata profitentibus imperâſſe, ut Cæſari aſſiſterent Miſſam ritu Catholico audienti, Præconibus verò ut ſuggeſtu, ac concionibus abſtinerent: Lutherum conſultum eſſe, an Cæſari hæc imperanti obtemperare oporteret! eum verò reſpondiſſe, omnino oportere. Hæc cùm Maimburgus recitâſſet, perinde ac ſi è ſacris libris, vitíſque Patrum oraculum deprompſiſſet, mox ſubjungit Gallicâ phraſi:* En, *inquit*, præclaram lectionem, cui meritò omnes auſcultent, *adjungítque exemplum S. Gregorij, ſed malâ fide relatum, ut ſuprà notavimus. Memini celebrem in Germania Principem, litteríſque ac Religione præcipuum, ubi ad hunc locum devenit, adeò rei indignitate commotum, ut deinceps Maimburgi libros abjecerit, eorúmque*

lectione

Digitized by Google

lectione ſibi interdixerit, quæ occaſio fuit, ut ad me is liber pervenerit. Videt hîc lector, quàm cæca & inconſulta fuerit in hoc Scriptore, aut Principibus adulandi, aut Pontifices inſectandi cupido, ut obvia quæq; arriperet, nullo delectu, ac etiam indigna. Tertiò. *Sed nec Religioni ducit unum pro alio aſſerere, quippe fraudis ſecurus, inopiâ aut temporis, aut librorum, quæ paucis Lectorum ad manus ſunt. Opponebatur Maimburgo exemplum Zachariæ Pontificis, qui Imperium Francicum ſuâ auctoritate à Merovingica ſtirpe, ad Carolinam tranſtulerat. Ut hoc argumento ſe expediat, reſpondet, aſſeverátque Maimburgus, Zachariam* non imperâſſe, *ſed tantùm* conſuluiſſe; *& qui contrarium dicat,* ignorantiâ laborare rerum Gallicarum *(nam & hoc quóque ſolemne habet, ut ſua magno faſtu extollat, aliena pari neglectu habeat) Atqui Auctores omnes ac antiquiſſimi, & conſuluiſſe Zachariam, & imperâſſe dicunt, ejúſque auctoritate Translationem hanc factam. Eginhardus Caroli Magni Aulicus, & à ſecretis:* Hildericus Rex, *inquit,* juſſu Stephani Romani Pontificis depoſitus ac detonſus, & in Monaſterium detruſus eſt. *Et infrà:* Pipinus autem per auctoritatem Romani Pontificis ex Præfecto Palatij Rex conſtitutus eſt. *Rhegino in Chronico:* Juſſit Papa per Auctoritatem Apoſtolicam, Pipinum Regem creari, ne perverteretur Chriſtianitatis ordo. *Annales Francici à Pythœo editi:* Anno DCCLII. Zacharias Papa ex Auctoritate Petri Apoſtoli mandat Populo Francorum, ut Pipinus, &c. *Abbas Urſpergenſis ad annum DCCXLII. circa finem:* Sic ergo Pipinus ex Præfecto Palatij auctoritate Apoſtolicâ ſublimatus & unctus in Sedem Regni, abſolutus per eundem Papam Stephanum à juramento, &c. *Hæc omnia & complura alia antiquiſſimorum teſtimonia, ſilentio Maimburgus premit, diſſimulátque perinde, ac ſi nunquam legiſſet, cùm certiſſimum ſit, lecta ab eo eſſe; & tamen conatur perſuadere Lectoribus, Pontifices in hac tranſ-*

latione

Digitized by Google

latione conſilio tantùm, non imperio egiſſe. Eodem modo in libro, quem pro quatuor propoſitionibus ſcripſit, ut oſtendat Concilium in rebus fidei decidendis ſupra Pontificem eſſe, exemplum allegat quinti Oecumenici Concilij, in quo contra Vigilij Conſtitutionem Patres tria Capitula damnârunt, quod poſteà Concilium à tota Eccleſia receptum eſt; conſtat ergo, *infert Maimburgus*, Concilium in rebus fidei decidendis ſupra Pontificem eſſe. *Atqui certum eſt, quæſtionem de tribus Capitulis non fidem, ſed Perſonas ſpectâſſe, Theodorum videlicet, & Theodoretum, & Ibam, quorum jam vitâ functorum memoriam Chalcedonenſe Concilium abſolverat, ſed Quinta Synodus damnandam decreverat; & ipſe S. Gregorius teſtatur eam cauſam non fidei, ſed Perſonarum fuiſſe; alioquin ſi de fide ageretur, errâſſet contra fidem Synodus Chalcedonenſis, quæ pro tribus Capitulis pronuntiaverat: neque id Maimburgus ignoravit, cùm in libro de Pontificatu S. Gregorij, ubi latè hoc argumentum proſequitur, agnoſcit citra fidem eam litem ſtetiſſe; qui ergo fieri poteſt, ut ex condemnatione trium Capitulorum concludatur, Concilium in rebus fidei ſupra Pontificem eſſe, cùm ipſe Maimburgus non ignoraverit, non fidei cauſam, ſed Perſonarum fuiſſe? Infinitus ſim, ſi omnia perſequar, quæ Maimburgum malæ fidei accuſant, nec ignorantiâ tantùm, ſed induſtriâ peccâſſe; nec ego ea referrem (nam defuncti cineribus reverentiam habeo) niſi neceſſaria crederem præmonendo Lectori; quid enim ſi venenum oſtendam jam labris admovendum? & forſitan ſi vita Maimburgo ſuperfuiſſet, emendâſſet, quæ odio aut amore peccaverat? nec dubito, nunc ea improbare, quando his affectibus vacuus, ac rerum vanitatem expertus dolet, reſpuitque præterita.*

GALLIA

Digitized by Google

GALLIA VINDICATA.

DISSERTATIO I.

§ I.

Quid Regalia, quæ ejus initia, quomodo extenſa, & quibus titulis, ac rationibus innixa.

SUMMARIA.

1. Malè Catholicos, ſacróſq; Doctores domeſticis prælijs concurrere, cùm externa abundent; ſed adulationi, privatiſque cupiditatibus hoc deberi; exemplum in Ludovico Maimburgo, cujus artificia notantur.

2. Quid Regalia, & per quos gradus provecta? De Cuſtodia, Infeudatione, Spolijs, & Collationibus Beneficiorum. Hæc omnia contra antiquos Canones fieri.

3. Regaliam uſque ad tertiam Regum Galliæ ſtirpem aut ignotam, aut pro abuſu habitam eſſe clariſſimis teſtimonijs evincitur. Libertas Cleri Gallicani olim Reges admonentis.

4. Regaliam ſub finem ſæculi XI. inductam: Error Maimburgi illam ex Concilio Lateranenſi, & privilegio Calixti II. deducentis.

5. Ante Concilium Lugdunenſe ſolâ conſuetudine jus Regaliæ ſtetiſſe, non ideò tamen aut licitum, aut conceſſum, quia toleratum.

6. Concilium Lugdunenſe Regaliam intra conſuetudinem coërcet,

aet, precibus præſertim Gallicana Eccleſia; an eo Concilio uſuſfructus vacantium bonorum, & Collatio Beneficiorum conceſſa?

7. Regaliam toto Regno extendere aliquoties à Regijs miniſtris tentatum eſt, adverſante ſemper, & vincente Clero: Edicta Henrici III. & Henrici IV. & Ludovici XIII. & tandem Ludovici XIV. quo ultimo jus Regaliæ ad omnes Gallici Imperij Provincias extenſum eſt.

SÆpe mihi Catholicorum diſcordias, ac inteſtinas lites cogitanti, & quæ licèt calamis, non ferro agitentur: non ideò tamen minùs Rempublicam turbant, imò tantò magis, quantò ſunt graviora animorum, quàm corporum vulnera; lubet exclamare: heu quàm inanibus, imò noxijs bellis occupamur, quando tot alia ſuperſunt, & neceſſaria, & coronis digna, nullóque pugnantium damno! quanta ubique terrarum ſcelerum, ac errorum meſſis eſt, quæ falcem, ac calamos Catholicorum exſpectat? quanti animarum faſces ideò pereuntium, quia medicis carent: quorum ope ſublevandæ; quanta rerum cœleſtium & ignorantia, & contemptus? in tribunalibus fraudes? in caſtris impudentia? in aulis ſcandala, & exempla vitiorum? his omnibus emendandis, quæ tantò majoris momenti, & curæ ſunt, quòd æternitatem, ac cœlum ſpectant: omnium vigiliæ, & ingenia Doctorum ſudare oporteret, eorum præſertim, qui rerum temporalium expertes, cœlo tantùm militare ſe profitentur: & tamen adulandi, blandiendique cupido, perpetuum in aulis malum, adeò omnia pervaſit, ut animarum, cœlique curâ depoſitâ, non tantùm Regum vitia palpentur, ſed etiam ea mederi volentibus bellum indicatur, & cùm medicos, ac remedia proſcribunt, amare tamen ægrotum ſe dicunt; nec dicunt tantùm, ſed etiam creduntur, imò præmia, ac ſtipendia latrocinij accipiunt, quia videlicet blandè perimunt, & venenum inter mella, roſáſque propinant, duplici flagitio felices, & quia nocent, & quia placent. Olim regnantium peccata ſilentio, quod

quod metus, & reverentia indixerant, involviſſe, tanti æſtimabatur, ut ſanctiſſimum Prophetam in has voces querelæ, & doloris plenas impulerit: *Væ mihi quia tacui, quia vir pollutus labijs ego ſum.* (a) Nam ut SS. Hieronymus, Cyrillus obſervant, cùm Ozias Rex Sacerdotij partes invaderet, & thus Deo adoleret; Iſaias caſtigare Regem omiſerat, metu, turpíque conniventiâ victus, quam culpam priùs non agnovit, quàm divino tribunali aſſiſtens, & ideò licèt ſanctus, licèt Choris Angelorum immixtus, miſerum ſe tamen, & contaminatum profeſſus eſt: quid, rogo, diceret ſi non tacuiſſet tantùm, ſed etiam laudâſſet, approbâſſet, & pulcherrimis encomijs ſacrilegium adjuviſſet? & tamen hi ſunt temporum noſtrorum mores; & quod olim de Babylone prædictum eſt, jam etiam in Eccleſia Dei cum genitu videas: *Et reſpondebunt ibi Sirenes in delubris voluptatis.* (b) Quod tu delubrum voluptatis hoc tempore reperias, in quo non adorari ſimul vitia, & cantare Sirenas audias? nulla ferè jam culpa eſt ſine cantu, & Sirene, ac patrocinio adulantium: & ut nemo perire non amet, præluditur naufragijs, ac quod planè miſerrimum eſt, illa quondam morum cenſura, & emendatrix Theologia; illa ſacris pulpitis dicata eloquentia; illa ingenia ſacris ſtudijs, & variâ cognitione rerum inſtructa; illæ voces profligandis vitijs conductæ; hæc, inquam, omnia in obſequia regnantium tranſlata, non tam cœlo, & veritati, quàm aulæ ſerviunt, delictis in tutelam, ſinúmque receptis; verbo: *Prophetæ tui viderunt tibi falſa, & ſtulta, nec aperiebant iniquitatem tuam, ut te ad pœnitentiam provocarent.* Inter hos meritò recenſeas, qui in nupero Regaliæ negotio, qnod Eccleſiam adeò turbavit, Regem ſui officij monere non ſunt auſi: enimverò nimiam hanc, & remiſſam conniventiam nec Regi, nec cauſæ quaſi patrocinium immeritæ adſcripſeris: Rex enim ut indolis, animíque excelſi, ita veritatis patientiſſimus, & æqui amantiſſimus eſt; nec unquam in alienam, & ſacram meſſem falcem miſiſſet, niſi conſilijs eorum permotus, *qui lucem tenebras dicunt*, ac ſpecie honeſti cupiditates ſuas obvelant, quas palàm erubeſcunt. Cauſa verò tam æqua fuit, & à veritate tot præſidijs munita, ut nemo illam, quamvis provocatus, auſus ſit calamo impetere, & ad ea reſpondere, quæ contra Regaliæ extenſionem à nobis di-

(a) *Iſaiæ 6.* (b) *Iſaiæ 13.*

cebantur. Veritatem ergo nemo non agnovit, ſed tamen, ſi duos excipias, nemo palàm tutari eſt auſus, omnibus auram, quæ ab aula ſpirabat, captantibus; ita nimirum ea cauſa apud pleróſque vicit, non quæ melior, ſed quæ palatio charior.

Sed nemo æque ut Ludovicus Maimburgus admirationem movit. Is in ea Religione conſenuerat, quæ innumeris à ſacra Sede beneficijs exornata eſt, quæ Pontificum Romanorum curâ, & officijs Galliæ, unde cum ſummo dedecore exulatum ierat, reſtituta fuit, repugnante quamvis Regio Senatu, nec minus Sorbonâ: (a) quæque ſe quarto voto defendendæ Romanæ Sedi adſtrinxit: (b) audi Patres Societatis ita loquentes. *Tribus votis quartum Societas adjicit, & quidem ſolenne, quo Profeſſi devovent ſe obſequio Romani Pontificis, ut quocunque terrarum Evangelij causâ eos juſſerit proficiſci, ad ejus nutum prompti ſint, & expediti: neque detrectare hoc poſſunt imperium, quamvis ad Barbaros mittantur: neque infeſſa latronibus itinera: neque maria tempeſtatibus, ſimul & piratis infeſſa, neque ſcopuli, & ſyrtes, & naufragia, neque Barbarorum, & Hæreticorum ſecures Jeſuitarum ſanguine infectæ, ullam huic voto gratiam faciunt.* (c) Et alibi. *Multum intereſt Societatis Pontificum auctoritatem non vilipendi; an non eſt illa tota Bullatica, hoc eſt pendens à Pontificum Bullis? illius ſimplex Caſtitatis votum dirimere matrimonia, habet à Bulla: Scholares illius veros eſſe Religioſos, habet à Bulla: Religioſa cum Paupertate ſtare Religioſorum Dominium, habet à Bulla: inter Ordines mendicantes cenſeri, habet à Bulla:* (d) Et P. Danielem Papebrochium nomine totius Societatis in præfat. ad Tom. 1. Apr. *Multò ſanè æquius eſt nos ſanctæ Sedis Apoſtolicæ judicio, ac decretis obtemperare; nam Cælites omnes, Deúmque ipſum atteſtamur, nos eandem ſacroſanctam Sedem ut veritatis Magiſtram revereri, neque ab ejus ſcitis, juſſiſq; vel latum unguem declinare velle.* Et hæc quidem ſunt ſenſa totius Societatis, quibus omnium ex eadem Societate Theologorum voces, & vota accedunt. Quis unquam crederet in ſchola, quæ Pontificis authoritatem tam altè, & ubique terrarum profeſſa eſt, Ludovicum Maimburgum potuiſſe opiniones imbibere tam à vero, & Societatis mente alienas, ac ſupremæ Pontificis authoritati adverſas? & tamen hâc tempeſtate nemo pejùs eo ſcripſit; Regio videlicet favori, ac præmijs copioſè propoſitis veritatem poſthabuit.

Neque

(a) Vid. Thuan. lib. 136. & Decret. Sorbonæ de anno 1574. (b) Vid. Bullam Jul. 3. (c) Vide Imagin. 1. ſæculi lib. 1. cap. 9. (d) Vide Prodrom. n. 68.

Neque enim huic Gallicæ Sireni propoſitum aliud fuiſſe, quàm Regiam gratiam captare, vel ſatis illæ Præfationes ad Regem omnes inſcriptæ convincunt, laudibus, encomiiſque adeò perfuſæ, ac adulationibus intextæ, ut non dubitem etiam Principi moleſtas eſſe: ſed mihi non tam Maimburgum, quàm cauſam ipſam proſequi animus eſt. Primo igitur libro de Regalia dicam, quam Maimburgus varijs locis ſed curſim, ego quóque alio opere libavi; ſed nihil, aut pauca de illius extenſione, & univerſitate, quippe ad alia intentus, calamo in quatuor propoſitiones feſtinante.

II. Regalia ergo nihil aliud eſt, quàm *jus, & facultas Regibus conceſſa fructus, & proventus vacantis Epiſcopatûs (cujus electio ad Regem pertineat) percipendi, & beneficia, ac prabendas cura animarum expertes, interim conferendi.* Quamvis enim jus Regaliæ, ſi latius ſumatur, ex quatuor juribus conſletur, videlicet: *eligendi, inveſtiendi, beneficia vacantia conferendi, percipiendíque fructus, ac proventus temporales* (a) hîc tamen de duobus tantùm ultimis agemus, quæ propriè ad Regaliam ſpectant, omiſſis Electionibus, & Inveſtituris, de quibus alibi. Quamvis verò ſola vacantium Eccleſiarum Cuſtodia ad Principes olim pertineret, poſteà tamen depoſitum, & Cuſtodia in Dominium, uſúmque tranſijt, vincente leges cupiditate. Imò ne Cuſtodiam quidem ſacri Canones Principibus ſæcularibus permittebant, ſed Oeconomis, quos defuncto Antiſtite Clerus legebat. (b) Tranſijt poſteà, ut dixi, ad Principes Cuſtodia, & poſt Cuſtodiam uſurpatio, quæ tamen priuſquàm in legitimum jus, & privilegium evaderet, graviſſimis Patrum, aliorúmque cenſuris vapulavit. (c) Dicemus ergo quibus incrementis in hanc uſque diem jus Regaliæ adoleverit, ad eúmque apicem, quem modò obtinet, pervenerit; quippe non eâdem horâ invaleſcunt corruptelæ, ſed more fluminum, decurſu augentur, initijs verecundis, progreſſu immodico, ac legum omnium experte. Quæ cauſa fuit, ut pleríque Regaliæ originem obſcuriſſimam crediderint, & Nili fontibus ſupparem; eam ſiquidem, ut modò eſt, quærebant, cùm tamen, ut dixi, non ſemper eadem

 fuerit,

(a) Vide Prælud. Reg. ſacerd. § 1. n. 13. (b) Vide Concil. Chalcedon. can. 26. Hiſpal. II. c. 9. Tolet. IV. c. 47. Nicæn. II. cap. XI. Ilerd. c. 16. Francford. can. 41. Pontigom. c. 14. Troſl. can. 14. & can. 22. 25. Cauſ. 16. q. 7. & S. Greg. lib. 2. epiſt. 22. (c) Vide Della Marca lib. 8. & Baron. ann. 996. & Regale Sacerd. fol. 70, & 71.

fuerit, ſed à parvis, & vix obſervatis initijs, in immenſum creverit, anguium modo quantò major, tantò nocentior.

Primò igitur jus Regaliæ nihil aliud, quàm jus Cuſtodiæ fuit, & hoc nomine Cuſtodiæ in Concilio Lugdunenſi, aliiſque Authoribus appellatum eſt. (a) Vacante ergo Eccleſiâ Epiſcopali, ejuſdem fructus, ac proventus in Cuſtodiam Principum cedebant, qui etiam ijs cuſtodiendis Oeconomos dabant. Id quidem, ut vidimus, Canonibus vetitum, ſed Principes, qui ſe omnium Eccleſiarum, vacantium præſertim (quo tempore magis injuriæ patebant) Advocatos, Defenſoréſque ferebant, hanc ſibi curam deberi crediderant; obtentu ergo pietatis & Canones laxati, & fores cupiditati apertæ. Enimverò ut primùm in manus Principum ſæcularium facultates Eccleſiæ pervenerunt, de modis cogitari cœptum eſt, quibus adhærerent, nec cupientibus defuêre. Regnantium liberalitate non ſolùm magnâ vi auri, gemmarúmque, ac pretioſæ ſuppellectilis Eccleſiæ auctæ fuerunt, ſed etiam ſedis, dominijs, latifundijs quàm plurimis (b) hæc omnia jure beneficiario à Principibus data. Feudorum origo à Longobardis ducitur gente Germana ad Albim, aut ut alij volunt, ad Viſurgim ſita, quæ cauſa eſt, ut totum jus feudale vocibus Germanis abundet. Hi ergo in Italiam profecti, deletis Gothis ducentos annos regnârunt, prædijs, ac latifundijs in milites loco ſtipendij diviſis, eâ videlicet conditione, ut cùm opus eſſet, militiam adirent, & Dominis in bello adeſſent, qui etiam hodiernâ tempeſtate Timaritis Turcarum mos eſt. Conſtabat jus feudale moribus, & conſuetudine potiùs, quàm jure ſcripto, & ita variè mutatum eſt: olim enim feuda, aut per modum uſusfructûs, & precariò concedebantur, & morte finiebantur poſſeſſoris; aut non priùs ad hæredes tranſibant, quàm à Domino directo inveſtirentur, (c) hoc interim fructus omnes vacantis feudi recipiente, unde natũ credimus *jus Relevij*: mortuo enim vaſallo, velut in ſolatium tranſlati in alios feudi redit ad Dominum directum, non verò ad hæredes jus omnes fructus ſibi vendicandi, donec illi inveſtiantur; id in multis Galliarum provincijs adhuc obtinet, videlicet Picardia, Campania, Neu-

(a) Vid. c 13. de elect. in 6. Flod. in calce Hiſt. Rhem. Rigord. ad an. 1190. M. de Pamiers de la Reg. f. 18. Nangis in vit. B. Lud. (b) Vid. L. 1. C. de SS. Eccl. Poſſid. in vit. S. Auguſt. cap. 22. Malmesbur. de geſt: Reg. Ang. lib. 5. (c) Vide Rambeck in ſilva Feud. fol. 5. M. de Pamiers de la Regale. fol. 15.

Neuſtria, Andegavia, Turonia, Armorica, ſeu Britania minori, & Biturigia. (a) In reliquis Galliæ Provincijs, hæredes, non Dominus in feudum, fructúſque ſuccedunt, nullóque jure Relevij, ſola intra diem, & annum petendæ inveſtituræ neceſſitas ſupereſt. Cùm ergo multa feuda liberalitate Principum Eccleſijs Epiſcopalibus adjuncta eſſent, hinc ſumpta occaſio eſt, vacantium Eccleſiarum fructus, velut aperto feudo, uſurpandi, & ita jus Regaliæ à feudis originem duxit, quod etiam ex eo palàm fit; quòd nomen Regaliæ, Inveſtituræ, exhibitio juramenti, & homagij, aliæque ſolemnitates, quæ Regaliam comitantur, omnino feudum redoleant, & hoc ipſum cùm celebres hiſtorici, tum plerique juriſconſulti docuêre, (b) jus videlicet Regaliæ, feudis deberi. Quæ etiam cauſa eſt, ut ſicut in feudis non ubique Galliarum defuncto Domino jus Relevij locum habuit, ita néque jus Regaliæ ex feudis natum. En alium igitur, & ſpecioſum quidem titulum vacantis Eccleſiæ fructus populandi, jus videlicet feudi. Sed néque hic finis, ut in hydrope, ſitim potus accendebat. Supererant Decimæ, oblationes, ac munera fidelium, bona mobilia, ſupellex domeſtica; quo jure hæc occuparentur? nam & iſta Regaliæ acceſſerunt. Repertum eſt jus ſpolij; hoc à Clericis cœptum, qui ſublato Antiſtite ædes diripiebant, legebántque velut ex naufragio ſpolia: & prædam agentibus Clericis cur Principes ceſſarent, & potentiâ, & beneficijs in Eccleſiam collatis multò potiores? Equidem & ſacri Canones, & leges Imperatorum in hujuſmodi prædones ſæpe, gravitérque armatæ ſunt, (c) ſed cohiberi abuſus non potuit: nam nec Principes metus legum tenebat, & iſtorum exempla minores ſequebantur. Abuſus ergo in uſum tranſijt; uſus verò, ut ferè ſolet in conniventiam, hæc in privilegium (concedi enim ſolent, quæ vetari non poſſunt) & indulgentiam neceſſitas fecit. Hic tertius Re-

galiæ

(a) Picardie, Campagne, Normandie, Anjou. Tourene, Bretagne, Berri (b) Vide Marc. lib. 8. cap. 22. Rigord. de Geſt. Philippi Aug. ad an. 1209. Innoc. III. lib. 1. epiſt. 190. & lib. 2. epiſt. 40. 106. 107. Matt. Pariſ. ad ann. 1164. Libert. de l' Egl. Gallic. fol. 106. M. de Pamiera fol. 17. & Phil. Pulch. in mandato Archiepiſc. Senon. dato, ubi: *Sicut feudum vaſallo vacans cum ſuis redditibus interim à Domino licitè occupatur, idque de jure, & generali conſuetudine, ſic Nos, & noſtri anteceſſores vacante Eccl. Carnot. temporalia accipimus, & noſtros facimus omnes fructus, &c.*
(c) V. Concil Antioch. can. 24. & 22. & Concil. Chalc. can. 22. & conſt. Joan. ac Eman. Comn. ann. 1120. & 1213. & in Decreto cauſam 12. quæſt. 2.

galiæ gradus fuit. Ab hoc ad collationes Beneficiorum, quæ curam Animarum non habent, proceſſum eſt. Quis crederet hoc à Laicis tentari potuiſſe? tentatum eſt, imò & obtentum, ac tandem quod inveteratum uſum ferè conſequitur, à Summis Pontificibus toleratum, & tolerantia pro privilegio accepta: ac primò quidem nominabant tantùm, aut præſentabant Principes; Capitulum, Metropolitani, aut Pontifex conferebat; poſteà libertate ex eventu aucta; etiam collationes Beneficiorum ſecutæ; quo, inquies, hoc jure? quòd collationes inter fructus Epiſcopatûs cenſerentur, utique familias de Regibus bene meritas remunerari liceret, intacto interim, & illibato ærario; nec Pontifices abnuebant. (a) Philippus Auguſtus expeditioni in Terram Sanctam accinctus Reginæ Matri, & Rhemenſi Archiepiſcopo, *quando Regalia in manus Regias devenerint* collationes Beneficiorum teſtamento committit: Idem Philippus uni ex aulicis Capellanis Canonicatum vacantis Eccleſiæ Laudunenſis, *ſecundùm antiquam, & approbatam Regni ſui conſuetudinem* contulerat, & cùm Innocentius III. alium promoviſſet; querelæ Romam allatæ ad Pontificem ſunt, nec verò rejectæ, ſed cauſa, uter ex promotis præhabendus eſſet ad Capitulum Laudunenſe remiſſa.

Idem quoque jus à Ludovico ſancto exercitum: nam primam in Palæſtinam expeditonem adornans, Regiæ Matri inter alia concedit, *ut dignitates, ac Beneficia Eccleſiaſtica vacantia conferre, fidelitates Epiſcoporum recipere, & Regalia reſtituere eis debeat.* (a)

Idem repetit in literis ante ſecundam navigationem datis: & cùm Clemens IV. PP. vacante Eccleſia Rhemenſi præbendam contuliſſet, Rege ſancto ſua privilegia violari conquerente, Pontifex gratiam jam in alium collocatam revocavit. Gregorius X. anno 1271. collationem à Rege Philippo Audaci factam vacante Eccleſiâ Senonenſi probat, confirmátque. His ergo gradibus Regalia proceſſit; ſed nec ſtetit hic quidem. Olim Provincias tantùm, & Eccleſias aliquas complectabatur, non verò omnes, quod infra demonſtrabitur, nec Principes Sacerdotia omnia conferebant, ſed ea tantùm, quibus nulla animarum cura. Hâc verò tempeſtate, anno

(a) Anno 1190. (b) V. Teſtam. Regis Aug. dans le Liv. des libertez de l'Egliſ. Gall. chap 16. an. 4. Bull. Innoc. III. idid. a. 6. litter. Ludov. IX. an. 1248. ibid. n. 15. Nangis in vit. S. Ludov. p. 445.

Digitized by Google

anno videlicet MDCLXXIII. Regia declaratio prodijt, quæ jus Regaliæ ad omnes Gallicas, aliáſque Provincias Regi ſubjectas profert. Crediderim illam non tam Regio motu, & voluntate, quàm adulantium artibus exprompram; quò enim jus Regaliæ amplius patet, tantò eorum, qui Regem circumſtant, major eſt juriſdictio, ac facultas amicos, clientelas, favores, opéſque parandi, collatis in eos Beneficijs, pro quibus ipſi ſupplicant, auréſque Principis occupant; maximè cùm eorum arbitrio Sacerdotia plerúmque committantur. Privatis ergo ſtudijs Regium nomen obtenditur. Acceſsêre alia, quæ hanc ipſam collationem ſupra omnes Canones, reguláſque Eccleſiæ in immenſum extendunt. Olim ſola nominatio, aut Præſentatio, nunc C[illegible]atio, & Inſtitutio eſt. Admittuntur reſignationes *in favorem:* onerantur Sacerdotia penſionibus: conferuntur Beneficia non ſolùm libera, ſed etiam juri Patronatûs tam Laici, quàm Eccleſiaſtici obnoxia; Canonicatus, aliæque dignitates, quarum Collatio non ad ſolum Epiſcopum, ſed etiam alternativè ad Capitulum, ſeu Collegium ſpectat, nullo diſcrimine Regaliæ ſub[illegible]antur; imò etiam quæ ad Capitula Regularium, & quæ in litem deducta ſunt, quæque ſolo facto, quamvis non jure, aut econtrà quæ ſolo jure etſi non facto vacant, legitimis, innoxiiſque poſſeſſoribus nullâ causâ ſubmotis; & quia poſt Galliæ concordata ſolis Regibus jus ad Epiſcopatus nominandi conceſſum eſt extinctis electionibus; facile eſt nominationem diu multúmque differri, quod Principis arbitrio ſedet; interim, dum delectus agitur, dum Romæ Confirmatio elaboratur, dúmque in actualem poſſeſſionem Epiſcopus intrat (nam & hæc neceſſaria eſt) quis non videt per tot rerum, temporúmque ambages, & Regaliæ ſpatia protendi, & temporis beneficio proventus Regios augeri, Eccleſiâ interim viduitati, prædæque relictâ. Denique his omnibus Beneficia Curata, Eccleſiæque Parochiales augendo velut faſci paulatim adjiciuntur, aut ſaltem voluntas, conatúſque Regijs Officialibus non deeſt; quod etſi Archiepiſcopus Toloſanus in Epiſtolis ad S. Pontificem datis neget, aut potiùs Sacerdos ille Societatis, qui Archiepiſcopi calamum ducit, apertè tamen convincitur, tum ex varijs, vulgatíſque libellis, quibus etiam ad hæc Beneficia Regaliam extendi poſſe perſuadere conatur: tum

Epiſcopi Apamienſis teſtimonio (a) in libro, quem de Regalia ſcriptum reliquit, & quem nemo hactenus confutare eſt auſus, quamvis non deeſſent in Gallia, qui cuperent, niſi veritatem erubeſcerent; tum exemplo Archipresbyteratûs cujuſdam (b) in Epiſcopatu Apamienſi, quem legitimo poſſeſſori ademptum, quòd Epiſcopi ſui cauſam Romæ ageret, in alterum contulêre Regaliæ obtentu. Videas ex hactenus dictis, per quos gradus paulatim Regalia profecerit, & quibus incrementis ad faſtigium provecta ſit: in quibus nemo tam leviter tinctus eſt, qui non videat, quàm multa ſint ſacris Canonibus adverſa, & Canonibus non recentibus tantùm, quos Galli neglectui habent, ſed Canonibus antiquiſſimis, & illis ipſis quos libertatis Gallicæ fundamenta eſſe dicunt. Mirari ergo ſatis non poſſum, eos ipſos, qui ſingulis ferè lineis obſervantiam Canonum decantant, qui hanc ipſam Summis Pontificibus contentiſſimè inculcant, ejúſque relaxandi Canones facultatem in litem vocant, quique libertatis Gallicanæ fundamenta in Canonibus ponunt, adeò tamen in Canones offendere, ut ne curare videantur. Quid magis Patrum decretis prohibetur, quàm Electiones liberas turbari, proventus Eccleſiarum diripi, Monaſteria Abbatibus titularibus commendari, Beneficia Penſionibus ſubdi, reſignationes *in favorem* recipi, nominationes Patronorum occupare, cauſas Eccleſiaſticas profanis tribunalibus ſubdere, Principes Eccleſiaſticæ libertati graves ſilentio, applauſu, conſilijs, turpíque adulatione permulcere, imò nolentes impellere? eos verò qui officij ſui, ac periculi monent, adornatis accuſationibus ſuſpectos, reóſque facere, facultatibus, exilijs, ſuppliciiſque punire, nullius criminis compertos, quàm quòd æquum gratiæ præhabuerint, magíſque animas Regum, quàm præmia dilexerint? Et denique, ut mille alia diſſimulem, quid magis in Canones pugnat, quàm limites ab Oecumenico Concilio, & ſexcentorum Patrum ſuffragijs, imò divino inſtinctu, Regióque aſſenſu fixos, evertere, ac privatis lucris poſthabere? & tamen qui hæc Pariſijs non ferunt tantùm, ſed etiam faciunt, audent tamen Romam inclamare, & Canonum admonere, ac illud Zachariæ Pontificis ingerere: *Do-*

minentur

(a) M. de Pamiers de la Regale. fol. 44. (b) Archipretura d'Ax pigliata al Sig. Dorat, e data ad un Regaliſta Moreau.

Digitized by Google

minentur vobis Regulâ, non vos Regulis. Parcite, rogo, vocibus, nec eas in longum producite; vos ipſos, & vicinam aulam monete, hîc Regulæ gemunt, hîc Canones ſuſpirant, & ab aliquo Sacerdotum liberam vocem, ac patrocinium expectant, quam ſi audirent, quies Romæ, & ſilentium; vobis enim, veſtræque libertati pugnat. Illud verò riſum, an indignationem meretur? tot abuſibus excuſandis, quæ Regaliam, ut nunc eſt, conſequuntur. *Regem* negant *cùm Beneficia confert, Canonibus teneri, quippe apertâ ſemel, & durante Regaliâ, multò ei, quàm Epiſcopis, Romanóque Pontifici ampliorem eſſe facultatem.: jus Regaliæ jure Canonico, quod Epiſcopos ligat, multò eſſe antiquius, nec proinde reſtringi Canonibus potuiſſe; Regem ergo in vacantem Eccleſiam Epiſcopis quidem ſuccedere, ſed authoritate pluſquàm Epiſcopali, Regiâ videlicet nullis Eccleſiæ legibus, nullis regulis finitâ.* (a) Ita Regiam mentem, ac ſententiam Epiſcopus Apamienſis expreſſit, teſtis oculatus, & experientiâ doctus; & conſpirat Maimburgus in libello de Privilegijs Rom: Eccleſiæ, ubi cùm dixiſſet: *Libertatem Eccleſiæ in eo eſſe, ut ſacri Canones obſerventur, non verò ut pro Romani Pontificis arbitrio ſolvantur;* ſubdit: *Eccleſiæ verò Gallicanæ libertatem eam haberi, ut legibus recèns conditis ſubdi non poſſit, niſi ſponte acceptatis:* quaſi verò non eadem ſit poteſtas, quæ novas, & quæ antiquas leges condidit; ſi ergo antiquis reverentia, & obſequium debetur, cur non debeatur novis quidem, ſed neceſſarijs? an antiqui Canones non erant aliquando novi, num ergo repelli poterant obtentu novitatis? & ſi olim novitas Canonum recuſantes non abſolvebat, cur modò abſolvit? num olim tantùm ligandi poteſtas, clavéſque Regni Cœlorum Petro commiſſæ? Quid ſi ab Oecumenico Concilio novi Canones prodeant, an impunè rejicient? & denique nemo prudens Medicum ideò repelli ab ægro potuiſſe dixerit, quia novis morbis nova remedia paravit. Quamquam ne novis quidem Canonibus opus eſt, ſufficiunt antiqui, ac Religioni in Gallia coævi, quibus ſi fides, & reverentia ſit, ſatis illi enixéque Regaliam damnant, ut meritò de illis dixeris, quod Chriſtus olim ſcripturas jactantibus: *Scrutamini antiquos Canones, in quibus putatis vos fiduciam habere, & ipſi ſunt, qui teſtimonium perhibent contra vos.*

III. Enim verò ſub Regibus Galliæ primæ, ſecundæque ſtirpis certum eſt Regaliæ locum non fuiſſe. Recepta eſt omnium ferè

(a) M. de Pamiers de la Reg. fol. 43. n. 1.

Digitized by Google

Scriptorum opinio, tres eſſe Regum Galliæ ſtirpes, Merouingicam videlicet, Carolinam, & Capeticam. Primus è Merouingica ſtirpe Chriſtianam Religionem amplexus eſt Glodovæus Magnus. Hic anno 481. Regnum adeptus eſt defuncto Patre Childerico. Anno poſteà 496. (a) Partim Clotildis Reginæ precibus flexus, partim victorijs miraculo datis Chriſtianam Religionem, recepto Baptiſmate, profeſſus eſt; exemplum Regis tria militum millia imitati, qui eâdem die Baptiſmo tincti ſunt. Duravit ſtirps Merouingica in annum 752. Ab hac in ſtirpem Carolinam migravit Childerico tertio in ordinem redacto, utpote rebus gerendis impari; cui authoritate Zachariæ Pontificis Max. Pipinus ſuceſſit Caroli Martelli filius. Pipinus, ab eóque progeniti annos ducentos triginta ſex rerum potiti, familiæ Capetæ ſceptrum ceſsêre. Quippe Ludovico quinto ſtirpis Carolinæ ultimo ſine filijs extincto, Hugoni Capeto Regnum delatum eſt Statuum Procerúmque communi voto, & Carolo Lotharingiæ Duce, ac Ludovici Nepote Regnis excluſo. Inijt Capetus Regnum anno poſt Chriſtum natum 996. (b) Binæ ergo ſtirpes Merouingica, & Carolina annos duos & nonaginta ſupra quadringentos duravêre, quo tot annorum decurſu aut Gallos latuit Regalia, aut ſi aliquando aliquid Regaliæ ſimile emerſit, graviter pulſata eſt. Regebantur Eccleſiæ Gallicanæ ex præſcripto tum primorum quatuor Conciliorum, tum aliorum, quæ in Gallijs celebrata fuerunt. Hæc verò omnia graviſſimis Decretis Regaliæ obſtabant. Concilium Chalcedonenſe, cujus, teſte Hincmaro, (c) maxima apud Gallos reverentia, ſic loquitur: *Reditus verò vacantis Eccleſiæ ab Oeconomo Eccleſiæ integri cuſtodiantur.* (d) Concilium Rhegienſe: *Cùm tale aliquid accidit* (ut videlicet Epiſcopus aliquis moriatur) *vicinis vicinarum Eccleſiarum inſpectio, recenſio, deſcriptióque mandetur.* (e) Concilium II. Aurelianenſe: *Epiſcopus, qui ad ſepeliendum Epiſcopum venerit, evocatis Epiſcopis in unum, domum Eccleſiæ adeat, deſcriptámque idoneis perſonis cuſtodiendam relinquat, ut res Eccleſiæ ullorum improbitate non pereant.* (f)

Concilium V. Pariſienſe: *Defuncto Epiſcopo non per preceptum, né-*

que

(a) Alij ponunt annum 499. (b) *Alij initia Capeti referunt ad an. 987. V. Spond.* (c) Hincmar. epiſt. 21. & 45. (d) Concil. Chalced. can. 25. (e) Concil. Rheg. can. 6. anno 439. (f) Concil. II. Aurel. can. 6. anno 533.

que per qualemcúmque perſonam res Eccleſiæ contingantur, ſed vel ab Archidiacono, vel Clero in omnibus conſerventur, vel defenſentur; quòd ſi quis aliquid aufferre præſumpſerit, &c. ut necator pauperum communione privetur. (a)

Concilium Pontigonenſe ſub Carolo Calvo: *Quoties divinum judicium Eccleſiæ Præſulem à ſeculo vocaverit, nullas ad ſuimet perditionem facultates ejus invadat, diripiat, & ad ſuos uſus transferat, ſed ipſius Eccleſiæ conſtituto Oeconomo liberum ſit Canonico more, juſtè, rationabilitérque deputata ſucceſſori ſervare, &c.* (b)

Capitularia Caroli Calvi: *Si quis Epiſcopus interim obierit, Archiepiſcopus ipſi Sedi Viſitatorem ſecundùm ſacros Canones deputet, qui unà cum Comite ipſam Eccleſiam, ne prædetur, cuſtodiat.* (c)

Idem in Concilio Troslejano apud Sveſſiones habito, quod abuſum bona vacantis Eccleſiæ uſurpandi graviter damnat. (d)

Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis ad Epiſcopos, & Proceres Eccleſiæ Rhem: *Facultates Eccleſiæ viduatæ poſt mortem Epiſcopi penes Oeconomum integræ conſervari jubentur futuro ſucceſſori ejus Epiſcopo: quoniam res, & facultates Eccleſiæ non in Imperatorum, atque Regum poteſtate ſunt ad diſpenſandum, vel invadendum, vel diripiendum.* (e)

Idem ad Epiſcopos in Concilio Sveſſionenſi congregatos: *Lingonenſem Eccleſiam Paſtore viduatam uſurpare præſumpſit Ulfaldus, ejúſque facultates, quæ ſecundùm Chalcedonenſe Concilium penes Oeconomum futuro debuerant reſervari Epiſcopo, ſuis, ſuorumq; uſibus arrogavit.* (f) Et alibi: *Res, & facultates Eccleſiæ viduatæ nemini Chriſtiano licet præſumere; multò minùs idem Epiſcopus (Artardus) ſine ſui ſtatùs periculo, ac animæ detrimento Eccleſiæ invaſa res, & facultates prævalet uſurpare.* (g)

Et ad Ludovicum III. *Secundùm formam Regularem Electionis Epiſcopi talem eligant, qui & ſanctæ Eccleſiæ utilis, & Regno proficuus, & vobis fidelis exiſtat. Et conſentientibus Clero, & plebe eum vobis adducant, ut ſecundùm miniſterium veſtrum res, & facultates Eccleſiæ, quas ad defendendum, & tuendum vobis Dominus conceſſit, ſuæ diſpoſitioni committatis.* (h)

Carolus Calvus in Diplomate, quo Eccleſiæ Rhemenſi omnes facultates reſtitui jubet, quas obtentu neceſſitatis ærario intulerat,

 ita

(a) V. Pariſ. can. 7. anno 615. (b) Concil. Pontig can. 14. anno 876. (c) Cap. Caroli Calvi Tit. 53. c. 8. ann. 877. (d) Concil. Troſlejan. can. 14. ann. 909. Vide Baron. ad hunc annum. (e) Hincmar. epiſt. ad Epiſcop. Rhem. Eccleſ. floruit circa ann. 860. (f) Hincm. epiſt. 21. (g) Id. epiſt. 45. (h) Hincm. epiſt. 12. ad Ludov. III.

ita loquitur: *Si illa, quæ quácúnque neceſſitate corrupta ſunt, Regiâ noſtrâ Authoritate corrigimus, ſaluti noſtræ conſulimus, & Regium miniſterium à Domino ſuſceptum exercemus. Proinde noverit fidelium ſolertia, quia res, ex Epiſcopatu Rhemenſi, quas magnâ neceſſitate, ac per omnia inviti, dum à Paſtore Sedes ſancta illa vacaret, fidelibus noſtris ad tempus commendavimus, electo, & ordinato Hincmaro cum integritate reſtituimus.* (a)

Gerbertus Archiepiſcopus Rhemenſis, cui poſteà in Pontificatum Romanum evecto Silveſtri II. nomen fuit: *Sit veſtra pervigil cura, ut ſecundùm divinas, & humanas leges res defuncti Epiſcopi tam mobiles, quàm immobiles futuro reſerventur Epiſcopo, ne ſi, quod abſit, malè cautum fuerit, cum Regalis cenſura, tum etiam gravior adhibeatur divina ſententia.* (b)

Alphonſus Comes Toloſanus: *Ego Alphonſus derelinquo, & abſolvo coram populo Chriſtiano illam peſſimam conſuetudinem, quam Anteceſſores mei in rebus Toloſani Epiſcopi, defuncto eodem Epiſcopo per violentiam exigebant, &c. nec ego, nec ullus ex hæredibus meis habeat poteſtatem rapiendi, vel capiendi res Epiſcopi poſt mortem ejus.* (c)

Ermengardis Vicecomes Narbonenſis: *Ego Ermengardis recognoſcens injuriam, quam parentes mei, & ego in poſſidendis honoribus, & bonis diripiendis decedentium Archiepiſcoporum Narbonenſis Eccleſiæ, hucúſque perperam fecimus, pro remedio animæ meæ, & parentum derelinquo.* (d)

Raymundus VI. Comes Toloſanus, cùm à cenſuris, quas Albigenſibus in patrocinium receptis meruerat, abſolveretur, ita in conventu Epiſcoporum, Legatóque Summi Pontificis præſente, loquitur: *Ego Raymundus Dei gratiâ Dux Narbonæ, Comes Toloſæ, Marchio Provinciæ pro remedio animæ meæ, omnibus Eccleſijs, & domibus Religioſis Provinciarum Viennenſis, Arelatenſis, Narbonenſis, Auxitanæ, Burdigalenſis, & Bituricenſis immunitatem ſecundùm ſtatuta Canonum defunctis earum Epiſcopis, vel Rectoribus, concedo: ipſas domos nullo modo ſpoliabo, nec adminiſtrationi earum, ſeu Cuſtodiæ, occaſione alicujus conſuetudinis, &c. ulla tentus immiſcebo, &c.* (e)

Ermengaudus Comes Urgellenſis Provinciæ Tarraconenſis: *Pro remedio animæ meæ, dimitto átque evacuo horribilem illam, & malè conſuetam*

(a) Flodoar. l. 3. Hiſt. Rhem. c. 4. Qui etiam ſimilem reſtitutionem, eandémque ob cauſam à Ludov. Pio factam recenſet. (b) Gerbert. ep. 118. floruit an. 996. (c) Anno 1138. apud Catell. Hiſt. des Comtes de Toulouſe. (d) Anno 1155. apud Marc. l. 8. Concord. cap. 18. (e) Anno. 1209. apud Marc. l. 8. c. 27.

Digitized by Google

tam rapinam, quam poſt deceſſum Epiſcopi Sedis Urgelli exercere conſueverant Prædeceſſores mei, &c.(a)

Raymundus Comes Barcellonenſis: *Votum vovi Domino Deo, quòd quandam nefariam conſuetudinem, quæ quondam extiterat in Eccleſijs Cathedralibus noſtri regiminis, abolerem, & extinguerem: erat enim quædam conſuetudo, ut decedentibus Epiſcopis, &c. quod quia cognovi alienum eſſe à divinis legibus, & humanis &c.* (b)

Fridericus II. Imperator in ſuis Conſtitutionibus: *Pravum uſum* vocat, *à ſuis Majoribus inductum.* (c)

Ex hactenus productis teſtimonijs, quæ planè clariſſima ſunt, omníque exceptione majora, multa colligere licet, ad rem noſtram apprimè facientia. *Primò* patet vacantium bonorum occupationem graviſſimè à ſacris Canonibus, Conciliiſque, & præſertim Gallicanis, prohibitam fuiſſe: imò & Reges ipſos hunc ipſum âbuſum, & agnoviſſe, & execratos eſſe, âtque ut corrigerent adlaboràſſe, cùm videlicet ſibi reddebantur, conſcientiâ, & pudore delicti cupiditatem vincentibus: non potuit ergo hoc jus coævum eſſe coronæ Gallicæ, quod Canones, quod Epiſcopi, quod Reges Galliæ tanto tempore, ſpatio videlicet quingentorum annorum aut ignoràrunt, aut execrati ſunt: quamvis enim ſubinde ſe in lucem proferret, imò aulam penetraret, ſemper tamen pro abuſu, & flagitio proclamatum eſt, nunquam pro jure; quis verò, niſi temerarius, abuſus, & flagitia Gallicæ coronæ connata eſſe dixerit? *Secundò.* Et quamvis hæc vacantium Eccleſiarum rapina honeſtiùs proceſſura, conſuetudinem prætexeret; non ideò tamen à Galliæ Epiſcopis, aut etiam Principibus excuſata eſt; cùm enim agnoſcerent, non ſacris Canonibus tantùm adverſari, ſed etiam divinis legibus; meritò negabant obtentu çonſuetudinis, aut beneficio temporis purgari poſſe; quantò enim diutiùs, tantò pejus peccabatur: nam ut bene S. Cyprianus advertit: (d) *Conſuetudo, quæ apud quoſdam obrepſit, impedire non debet, quo minùs veritas prævaleat, & vincat: nam conſuetudo ſine veritate vetuſtas erroris eſt. Tertiò.* Emicuit vigilantia, & vigilantiæ par libertas Cleri Gallicani; quippe ut pri-

(a) Anno 1162. apud Baluz. Miſcell. lib. 2. pag. 225. (b) 1150. apud Marc. lib. 8. cap. 18. (c) Vide Marcam loc. cit. cap. 23. & Baron. ad ann. 1097. n. 71. 77. 78. & ann. 996. (d) Epiſt. ad Pomp.

Digitized by Google

primùm hic abuſus in publicum prodibat, mox cædebatur, Canonibus, decretis, liberiſque vocibus in illum armatis; nulla hîc adulatio, nulla turpis conniventia, nec ſervile obſequium, quo Principum delicta plerúmque palpantur, remedijs omiſſis; monebantur, rogabantur, terrebantur, ut etiam inviti & morbum agnoſcerent, & medicinam admitterent; quâ libertate venerationi mixtâ effectum eſt, ut malè incœptis Principes abſiſterent, amaréntque, qui pronos in præcipitium morabantur. Qua in re Injurioſi Epiſcopi Turonenſis exemplum memoratu digniſſimum eſt. Edixerat Clotharius Rex omnibus ſui Regni Epiſcopis, ut tertiam ſuarum facultatum partem Regio fiſco inferrent; quàm iniquè id à Sacerdotibus peteretur, palàm omnibus erat; nemo tamen auſus obſiſtere, & quod turpius eſt, ſubſcripsēre; ſolus ſe Principi opponere Injurioſus, & libertate Epiſcopo dignâ, negare tam iniquis imperijs ſubſcribere ſe poſſe: *Facultates Eccleſiæ pauperibus, non luxui, & aulæ deberi: ſi quæ Dei ſunt, Princeps involaret, quid aliud à Deo exſpectet, quàm ut feſtinatâ vindictâ Regnum amittat? Indignum Rege facinus eſſe, ſi pauperum ſpolijs ærarium, & palatium impleat. Principum eſſe dare, non adimere pauperibus. Num ergo Regem Galliæ aliter ſuſtentari non poſſe, quàm ſanguine, & lacrymis, prædiſque miſerorum?* Dixit, receſſitque indignanti ſimilis, vultúque, quem rei indignitas inflammaverat, ſuccenſo, nec Rege ſalutato: qui tamen libertate Epiſcopi, ac facti conſcientiâ permotus, Edictum refixit, ſanctúmque præſulem muneribus placavit, precéſque, ac veniam delicto petijt. (a) Tanti videlicet intereſt Epiſcopos loqui, nec ad Principum vitia, quæ ſilentio invaleſcunt, connivere: perierat Clotharius Epiſcopo tacente. Hoc ergo Eccleſiæ Gallicanæ olim ſolemne fuit, ut videlicet Regum delicta obſervarent, moneréntque, nec Eccleſiarum ſuarum libertates, ac privilegia turpi, indignóque obſequio ſubmitterent; nec ideò Regibus ſuis haud minùs fidi, aut minùs chari; quippe qui illorum ſalutem, animáſque gratiæ, ac favori aulico præhaberent, adulatione ſubmotâ; hoc Gallicum fuit. Ubi ſimul advertere licet, quàm diſpar antiquorum temporum, noſtrorúmque ſit conditio. Olim enim cùm jura, & libertatem Eccleſiæ Magnates invaderent, obſiſtebant Sacerdotes, rogabant, minabantur, terrebant, ductó-que

(a) Greg. Turon. lib. 4. Hiſt. n. 2.

Digitized by Google

que velut vallo Eccleſias muniebant, nullo majoris potentiæ, aut periculorm metu: & ideò plerumque victores prælio redibant, Regibus bonæ cauſæ, ac veritati ultro cedentibus; quippe qui errore potiùs agebantur, quàm voluntate nocendi. Nunc verò libertati adulatio ſucceſſit; & Eccleſijs in ſervitutem raptis, non tantùm quies, & ſilentium eſt, ſed etiam laudes, & encomia ſequuntur; nec quæritur quid leges, quid Canones jubeant, ſed quid Aulæ placeat; hinc morbus remedij expers, nemine, quid ægro proſit, quærente, ſed quid ſapiat; imò condiuntur venena, ut etiam delectent, cùm perimunt: quem tu hîc accuſes, medicum, an ægrotum?

IV. Cùm ergo ex allatis proximè teſtimonijs conſtet, in Gallijs úſque in tertiam Regum progeniem, imò ne quidem ſub hujus initia locum Regaliæ fuiſſe, proximum eſt, ut quando cœperit, dicamus. In quo communis ferè eorum, qui de hac re ſcripſerunt, ſententia eſt, poſt undecimum ſæculum cœpiſſe, magno illo de Inveſtituris certamine, quod tanto tempore Eccleſiam, Imperiúmque colliſit, feliciter pacato. Id contigit Anno Chriſti 1122. in Concilio Lateranenſi, operâ præſertim, prudentiâque Calixti II. Pont. Max. (a) Ab hoc tempore jus Regaliæ invaluit, uſu præſertim, ac Epiſcoporum, ſummorúmque Pontificum tolerantiâ, quæ pro tacito privilegio acceptabatur: nec deerant, qui crederent jus Regaliæ, ac vacantium bonorum occupationem neceſſariò conſequi ex Concilij Lateranenſis indulgentia, & Calixti Conſtitutione, ſublatâ annuli, atque crucis cæremoniâ Inveſtituras concedentium, quod etiam Maimburgus aſſerit (b) probátque, ſemper in Reges, quàm Epiſcopos pronior: *Si enim*, inquit, *feuda, jura, patrimonia, aliaq; facultates Eccleſiæ in manus Principum haud recidunt, ſublato Paſtore, quî ergo dari à Principibus poſſunt recèns electu? dare enim non poſſunt, ſi non habent; cùm ergo Concilium Lateranenſe Inveſtituras feudorum Principibus conceſſit, etiam occupationem conceſſit, vacantium Eccleſiæ bonorum, hæc enim Inveſtituras neceſſariò conſequitur.* (c)

Hæc alibi etiam Maimburgus repetit; quæ quàm malè con-

 nectantur,

(a) V. M. de Pamiers fol. 12. Maimburg. de la decadenz. fol. 409. de Marca de Concor. lib. 8. cap. 23. Regale Sacerdot. fol. 70. (b) Maimburg. de la decadenz. fol. 409. (a) Maimburg. de la decadenz. fol. 214.

nectantur, nemo non videt, & malim ego malæ cauſæ potiùs adſcribere melioribus argumentis deſtitutæ, quàm ipſi Maimburgo, hiſtoriam magis, quàm Canones, legéſque, & feudorum jura callenti: feuda enim familijs, non perſonis addicuntur, nec obitu Vaſalli ad Dominum, ſed hæredes tranſeunt: (a) fructus quoque ante Inveſtituram hæredi proveniunt; imò graviſſimorum Doctorum ſententia eſt, etiam per annum, & diem non petitâ Inveſtiturâ, feudum proximis agnatis, non Domino deberi; cur enim alterius culpam luant innocentes? (b) Nec obſtat *jus Relevij*, quod paucis tantùm in locis obtinuit. Quantò hæc certiora ſunt, de feudis Eccleſiæ relictis? ut primùm enim Eccleſiæ adſcribuntur, mutant qualitatem, evadúntque *bona Eccleſiaſtica, patrimonia pauperum, peculium Dei*; nec profanis uſibus accommodari amplius poſſunt, quod ſæpe non à Sanctis Patribus tantùm, ſed etiam Ethnicis ſcriptoribus dictum eſt. Omiſsâ Inveſtiturâ, ideò feudum amitti Jura decrevêre, quia ingratitudo in Dominum commiſſa videtur; at hæc cauſa in Epiſcopos haud cadit, non enim amplæ Principum donationes in Epiſcopos, ſed in Eccleſias, & Deum conferuntur, (c) qui nunquam ingratus eſt. Sed demus feuda extincto Epiſcopo ad Principes redire, maximè in Provincijs, quæ jure conſuetudinario reguntur, quid de Decimis, Oblationibus, aliáque ſuppellectile, ac Patrimonijs Epiſcoporum dicemus, quæ majorem proventuum partem efficiunt, & tamen nec feuda ſunt, nec Inveſtituris traduntur: quo jure à Principibus hæc vindicantur ſublatis Paſtoribus? aut quæ eſt conſequentia, ut conceſſis Inveſtituris, etiam hæc conceſſa credantur, quæ nec Inveſtituris traduntur, nec ullam cum iſtis connexionem habent? Et planè ſi occupatio bonorum vacante Eccleſiâ Imperatoribus conceſſa fuiſſet? aliqua utique hujus, tantique momenti conceſſionis mentio facta eſſet, cùm tamen nulla fiat, nec in toto Lateranenſi Concilio, aut Diplomate Calixti vel verbum de vacantis Eccleſiæ fructibus legas: & tamen id neceſſarium erat; cùm enim conſuetudo eos occupandi Sacris Cano-

(a) Cap. Imperialem §. prætereà, de prohib. feudi alienat. per Frid. & cap. 1. quæ fuit prima cauſa. (b) Vide Bald. Zaſ. Socin. & alios apud Clar. §. feud. q. 66. n. 6. & faciunt cap. un. §. porrò qualiter olim poterat feudum alien. cap. Titius cap. ſi vaſall. de feudo defuncti. (c) V. Engel. ad Tit. 20. de feud. n. 48. Barboſ. ad cap. fin. de donat. n. 15.

Digitized by Google

Canonibus toties, & tam enixè prohiberetur, eſſétque omnium conſenſu inter abuſus, & corruptelas relata, non poterat pro conceſſa, licitáque haberi, niſi privilegio Concilij muniretur: imò non tantùm conceſſa non eſt, ac ſilentio prætcrita, ſed etiam, ut videtur, à Concilio, & Imperatore damnata. Concilium ita loquitur: *Si quis Principum, aut Laicorum aliorum diſpenſationem, ſeu donationem rerum ſive poſſeſſionum Eccleſiaſticarum ſibi vendicaverit, ut ſacrilegus judicetur.* Et infrà: *Sanctorum Patrum Canonibus conſona ſtatuentes oblationes de alijs omnium Eccleſiarum Altaribus, ſive crucibus à Laicis auferri omnino prohibemus, & ſub anathematu diſtrictione firmamus.* (a)

En Patres Concilij de omnibus bonis Eccleſiaſticis loquuntur, ijs præſertim, quæ ſacris Canonibus diripi prohibentur: talia verò ſunt bona vacantium Eccleſiarum, ut ſuprà oſtenſum, quæ ſi voluiſſent excepta, utique expreſſiſſent, ſacris Canonibus eorum occupationen graviſſimè prohibentibus. Henrici verò Imperatoris Conſtitutio ſic habet: *Ego Henricus dimitto Deo, & Sanctis ejus Apoſtolis Petro, & Paulo omnem Inveſtituram per annulum, & baculum, & concedo in omnibus Eccleſijs fieri Electionem, & liberam Conſecrationem. Poſſeſſiones etiam omnium aliarum Eccleſiarum, &c. ut reddantur, fideliter adjuvabo.* (b)

Patet ergo ex Concilio Lateranenſi nihil juris in vacantes Eccleſias Regibus acceſſiſſe; imò triennium ante Concilium Lateranenſe idem abuſus ſpoliandi Eccleſias viduatas recentiſſimè, & ab eodem Calixto II. proſcriptus fuerat in Concilio Toloſano, cujus hæc ſunt verba: *Primitiæ quóque & Decimæ, & Oblationes, & bona cætera deficientis Epiſcopi, & Clericorum à Principibus, vel quibuslibet Laicis diripi, & teneri penitus interdicimus; qui verò pertinaciter iſta præſumpſerint, ab Eccleſiæ liminibus tamquam Sacrilegi arceantur.* (c) Quod adhuc clariùs evadet ex Principum teſtimonijs, qui hæc ſpolia Eccleſiarum *abuſum, corruptelam, nefariámque conſuetudinem* appellant, nullóque alio privilegio, quàm inexpletæ cupiditatis nixam; ídque paulò poſt Concilium Lateranenſe conceſſáſque Inveſtituras: id verò nunquam dixiſſent, nec dicere poterant, ſi, quod vult Maimburgus, ſpolia vacantium Eccleſiarum æquè Principibus, ac ipſæ Inveſtituræ à

C 2 Con-

(a) Concil. Lateran. cap. 4. & 41. anno 1122. (b) Concil. Lateran. poſt. cap. 22. Wilhelm. Malmesb. lib. 5. (c) Concil. Toloſ. can. 4. anno 1119. apud Baluz. T. 6. ſpicileg. & in Not. ad Marcam. lib. 8. cap. 18.

Digitized by Google

Concilio permiſſæ fuiſſent. Raymundus ergo Comes Toloſanus in ſuo privilegio ita loquitur: *Ego Raymundus &c. novi, quòd quandam nefariam conſuetudinem, qua quondam extiterat in cathedralibus Eccleſijs noſtri regiminis extirparem; erat enim conſuetudo, ut decedentibus Epiſcopis bona Pontificalia, &c. à bajulis & Vicarijs Patris mei diriperentur, & diſtraherentur, quod quia cognovi à Legibus divinis & humanis ſupradictam deteſtabilem conſuetudinem, &c.* (a) Ermengardis Comitiſſa Narbonenſis: *Notum ſit omnibus, quòd ego Ermengardis recognoſcens injuriam, quam parentes mei, & ego in poſſidendis honoribus, & bonis diripiendis decedentium Archiepiſcoporum Narbonenſis Eccleſiæ hucúſque perperam fecimus, &c. ſive ſint fructus percepti, ſeu percipiendi, &c.* (b)

Hanc Ermengardis ſpontaneam ceſſionem confirmans Adrianus IV. jubet *Epiſcopalia bona futuro Antiſtiti præſervari, & contrariam conſuetudinem* dicit *contra Deum, & Eccleſiam eſſe inolitam.* (c) Fridericus II. Imperator in Conſtitutione ſua Agræ data vocat *abuſum motu propria voluntatis à ſuis Anteceſſoribus inductum.* (d)

Hanc ipſam ſuam Conſtitutionem confirmavit Fridericus Bullâ aureâ ad Honorium III. Papam, quæ aſſervatur in arce Hadriani. (e) Ipſi Principes, Baronéſque Germaniæ Innocentium III. litteris ad eum datis certiorem reddunt Ottonem IV. Imperatorem, *prava illi conſuetudini, & indebita vexationi renuntiâſſe occupandi bona tam mobilia, quàm manentia vacantium Eccleſiarum.* (f) Si ergo poſt Concilium Lateranenſe Principes, ac etiam Imperatores vindicationem bonorum Eccleſiæ *abuſum* nominârunt, & quidem *deteſtabilem contra jura divina & humana inductum, nefarium, Sacrilegum, vexationem injuſtam nullo jure, ſed pro arbitrio, ac cupiditate inventam;* patet omnino perſuaſum eis non fuiſſe à Concilio Oecumenico cum inveſtituris eſſe conceſſam; quod enim conceſſum eſt, & præſertim à Concilio Oecumenico, non abuſus, non vexatio, nec Sacrilegium eſt, ſed facultas, & privilegium, quo licitè utaris integráque conſcientiâ: fallitur ergo Maimburgus, cùm jus ſpoliandi Eccleſias, earúmque proventus, quoties vacarent, recipiendi, Inveſtituris connexuit; has

(a) Anno 1150. apud. Baluz. ex Archiv. Eccleſiarum. Barcinon. & Gerund. (b) Anno 1155. apud Baluz. (c) Adrian. IV. elect. anno 1154. (d) Anno 1213. Innoc. PP. III. vid. Raynald. ad hunc annum Marca. lib. 8. cap. 23. Goldaſt. &c. (e) Bulla aurea Frid. II. Imp. anno 1219. (f) Anno 1200. apud Baron. ad annum 996. & in Regeſto Innoc. & Marca. lib. 8. cap. 23.

has Concilium certis quibuſdam conditionibus, illud nunquam indulſit.

V. Quamvis tamen nihil juris in Eccleſias vacantes à Concilio Reges accepiſſent; utebantur tamen in certis quibuſdam Provincijs, non privilegio quidem muniti, (hujus enim nullam unquam mentionem reperies) ſed ſolâ conſuetudine, quàm ſemper & ſolam prætexunt, & ea præſertim ſub Regno Ludovici VII. invaluit, éſtque ad Beneficiorum collationes extenſa, ut multis exemplis probari poſſet, niſi res clara eſſet, omniúmque ſententijs recepta. (a) Cæterùm vix conſuetudo huic abuſui cohoneſtando par erat. Cùm enim hanc conſuetudinem juri Divino adverſari, & ideò ſacrilegam eſſe Principes, quorum verba recitavimus, fateantur; imò Emmanuel Comnenus *in contemptum Dei, juriſque naturalis everſionem vergere* pronuntiet: (b) quis dicat ſacrilegia, contemptum Dei, legúmque Divinæ, ac naturalis injurias conſuetudine purgari? & ideò omnium juris-Conſultorum ſententia eſt, (c) conſuetudini contra jus naturale, & Divinum nihil licere. Ipſe de Marca Pariſienſ. Archiepiſcopus, rerúmque iſtarum & ſacrorum Canonum longè peritior Maimburgo (quippe Theologiæ, jurisque ut ex libris apparet, aut ignaro, aut negligente) fatetur; *uſumfructum redituum Epiſcopalium, (ſi reditus feudorum excipias) & collationes præbendarum ex conſuetudine contra Canones profectas, & ideò Concilij Lugdunenſis authoritatem quæſitam eſſe, Principibus haud ſatis conſuetudine tutis.* (d) Quæ licèt jam longo tempore Eccleſias percurreret, duráſſétque in ſæculum undecimum, quando videlicet Concilium Lateranenſe celebratum eſt; ſemper tamen ſacris profaníſque legibus ſive occupationem fructuum, ſive etiam collationes Beneficiorum ſpectes, damnata, (e) quod indicio eſt eam conſuetudinem nunquam pro

 legiti-

(a) Vid. Tom. 2. Libert. Gall. cap. 16. Tit. 1. 4. 5. & 16. & Marca. lib. 8. cap. 22. M. de Pamiers f. 15. (b) Conſtitut. Joan. Comn & Emmanuel Impp. an. 1120. & 1150. apud Marcam. lib. 8. cap. 23. (c) V. DD. ad c. fin. de conſuet. (d) De Marca l. 8. c. 24. n. 4. M. de Pamiers de la Regal. f. 56. init. Choppin. Ruzée Juris-ConſultesFranzois. (e) Fructus vacantium Eccleſiarum ſucceſſorib. reſervandos eſſe habetur in c. 40. Apoſt. can. 24. Concil. Antioch can. 22. & 25. Concil. Chalcedon. can. 6. Concil. Aurel. II. can. 6. Concil. Rhegienſ. can. 7. Concil. Pariſ. can. 14. Concil. Pontig. can. 14. Conc. Troſl. V. etiam Hincm. ep. 45. 21. 12. Gerbert. epiſt. 118. S. Greg. lib. 2. epiſt. 19. 20. 21. lib. 3. epiſt. 11. lib. 4. ep. 13. 14. 20. 21. &c. Flodoard. lib. 3. Hiſt. Rhem. cap. 4.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

legitima, & quæ jus aliquod tribuere poſſet, habitam eſſe. Id ipſum certamen pro Inveſtituris ſuſceptum, quódque totos quinquaginta annos Eccleſiam Imperiúmque concuſſit, clarè oſtendit; nolebant enim ſummi Pontifices feudorum Inveſtituras per crucem, annulúmque conferri, quamvis diuturna conſuetudo id obtineret, quòd eâ ſolemnitate ipſi Epiſcopatus, ſacræque dignitates conferri à Principibus viderentur: (a) imò viri in Gallia ſanctitate, ac doctrinâ præſtantes, hæreſis notabant, qui pertinaciter aſſererent oportere à Laicis Principibus Epiſcopos inveſtiri: erant ij Sancti Godefridus Epiſcopus Ambianenſis, Hugo Epiſcopus Gratianopolitanus, Bruno Epiſcopus Sigvinus, Joannes Archiepiſcopus Lugdunenſis, omnéſque Concilii Viennenſis Patres. (b) At verò, qui hâc hæreſis notâ abſtinendum cenſebant, inter quos præcipuus Ivo Epiſcopus Carnotenſis, hanc ipſam conſuetudinem *alieni juris pervaſionem*, appellabant, *& ſacrilegam præſumptionem, quæ pro libertate Eccleſiæ, & honeſtate ſalvo pacis vinculo, ſi fieri poteſt, planè abſcindenda eſſet:* quæ omnia ſunt verba Ivonis. (c) Si ergo ſolæ Inveſtituræ, quæ ſigna tantùm erant collatæ dignitatis Eccleſiaſticæ, tam ſeverè etiam in Gallijs exceptæ ſunt, & Laicis prohibitæ, nec ullo conſuetudinis obtentu excuſatæ, quantò magis ipſa collatio ſacrarum dignitatum? & ſi ſignum tam acerbè pulſatum, habitúmque, quantò acerbiùs res ſignificata? *Dicet* fortaſſe aliquis, aliud eſſe ſpolia, aliud uſumfructum bonorum Eccleſiæ vacantis, ſpolia morientium Antiſtitum ad iſtorum hæredes ſpectâſſe, & ideò nullâ conſuetudine induci potuiſſe, ut à Principibus caperentur, alioquin & furta excuſari poſſent, ſi in morem, uſúmque tranſeant. Illas ergo Principum conſtitutiones de ſpolijs, non de uſufructu intelligendas eſſe. Cæterùm nullo fundamento diſcrimen hoc inter ſpolia, & uſumfructum nititur. Enimverò ſermonem illic eſſe non de ſpolijs tantùm, ſed etiam de uſufructu patet ex verbis Emmanuelis Comneni, (d) qui expreſsè loquitur *de adminiſtratione bonorum immobilium vacantis*

(a) De collat. Benefi. Laicis prohib. can. 6. Concil. Chalced. cap. 29. vel 31. Apoſt. can. 3. Concil. Nicæ. II. cap. 21. Concil. VIII. can. 8. Concil. Pariſ. III. Concil. Aurel. I. cap. 368. Capitulare Caroli Mag. vide 16. q. 7. apud Gratian. M. de Pamiers fol. 52. de varia eligendi forma. Reg. Sacerd. f. 43. de Pamiers fol. 128. (b) Concil. Vien. an. 1112. (c) Ivo epiſt. 236. de Inveſtituris vid. Regal. Sacerd. f. 61. (d) *Conſtitutio Emman. Comn. anno 1150. quam reperies corpori inſertam.*

Digitized by Google

tis Eccleſia, in qua ne pedem quidem immittet aliquis ex ducibus, ſed nec qualibet illinc pars auferetur, ſed omnia à partibus (Clericis) *ejuſmodi Eccleſiarum in ipſis adminiſtrabuntur, quemadmodùm legitimè, & Canonicè edictum eſt, donec ſucceſſores renuntiati ſint.* Et Ermengardis Comitiſſa in Diplomate Ceſſionis: *Recognoſcens injuriam in poſſidendis honoribus & bonis diripiendis decedentium Archiepiſcoporum, &c. ſive ſint fructus percepti, ſive percipiendi, &c.* (a)

Et Gregorus IX. in litteris ad Archiepiſcopum Narbonenſem: *Seneſchalli, & Ballivi chariſſimi in Chriſto Filij illuſtris Regis Francorum in Narbonenſi Provincia conſtituti decedentibus Eccleſiarum Prælatis, caſtra, villas, & alia bona Eccleſiarum vacantium contra debitum juris uſurpare, &c.* (b) Et Fridericus II. Imperator: *Illum quóque dimittimus abuſum, quem in occupandis bonis decedentium Prælatorúm, aut etiam Eccleſiarum vacantium, &c.* (c) Et Principes, Baronéſque Germaniæ litteris ad Innocentium III. *Prava illi conſuetudini, & indebitæ vexationi occupandi bona decedentium Epiſcoporum dimiſit, & ſuis ſucceſſoribus ſervanda ſtatuit.* (d) Ex his omnibus manifeſtum eſt conſuetudinem non ſolùm ſpolia capiendi, quæ ad hæredes defunctorum pertinebant, pro abuſu habitam eſſe, ſed etiam uſumfructum bonorum vacantis Eccleſiæ: & verò cur non æquè iſte ac illa damnarentur? nec enim minus delictum eſt uſurpare, quæ ad Deum pertinent, quàm quæ ad hæredes; & ſi depilare, quæ ad hæredes ſpectant, nullâ poteſt conſuetudine excuſari, quantò minus excuſari poteſt depilare, quæ Dei, & Eccleſiæ ſunt, niſi fortè Dei, & Eccleſiæ pejor ſit conditio, quàm alterius cujúſque privati juris: & ideò quamvis etiam Inveſtituris conſuetudo patrocinaretur, ſemper tamen à Concilijs ſummiſque Pontificibus damnatæ ſunt, & conſuetudo pro abuſu habita & ſacrilegio, etiam à Gallis, Ivone videlicet Carnotenſi, aliiſque. (e) Idque clariſſimè ex vita, actiſque S. Thomæ Cantuarienſis evincitur: nec enim minus in Angliam, quàm Galliam conſuetudo Regaliam induxerat; & inter capita Regiarum Angliæ conſuetudinum duodecimum locum obtinebat, ut videre eſt apud Baronium: (f) hanc Rex Angliæ *dignitatem coronæ ſuæ vocabat:* hanc in Synodo Nationali apud Clarendonam Angliæ Epiſcopi admiſerant, (g) juraveránt-

que

(a) *Anno 1155. apud Baluz.* (b) *Apud Baluz. ex Archiv. Archiepiſc. Narbon.* (c) *An. 1213. apud Raynald.* (d) *Anno 1200. ex Regeſt. Innoc.* (e) Vide Sacerd. Reg. f. 66. (f) Baron. ad annum 1164. n. 37. (g) Ibid & in vita cap. 21.

que metu Regis omnia miſcentis, imò & varijs adornatâ rationibus, ut metum excuſarent, Alexandro Pontifici obtulêre, rogabántque approbari: (a) ſed in conſeſſu Epiſcoporum ſacrique Collegij improbavit Pontifex, eáſque conſuetudines *Tyrannicas uſurpationes, Legis divinæ ſubverſiones abominabiles* appellavit. (b) Ipſe S. Thomas potiùs, quàm huic conſuetudini ſubſcriberet, exilium, & mortem ſubire voluit. Sola ergo conſuetudo Regaliam nunquam excuſavit. Quòd ſi Principes aliquando hoc jure utebantur, non conſuetudo illos, ſed aut bona fides tuebatur, aut fortè tolerantia Pontificum, ea, quæ abolere haud poterant, concedentium. Nec obſtat Laicis, qui Eccleſias fundaverant, aut amplis patrimonijs inſtruxerant, quique propterea Patroni appellabantur, jus nominandi, præſentandique ſacris Canonibus fuiſſe indultum; (c) aliud enim hoc erat, aliud quod prætextu Regaliæ, & Inveſtiturarum petebatur; qui enim jus præſentandi habebant, perſonas tantùm deſignabant, exhibebántque Epiſcopo; hujus erat deſignatos admittere, examini ſubdere, & denique Sacerdotia, ac Beneficia conferre: quæ jam omnia principi deferuntur, Epiſcopis præteritis; & hoc Regaliam dicunt, quam, ut vidimus, ſive fructuum occupationes, ſive collationes Præbendarum ſpectes, ſemper Canones, Concilia, Patres, ipſique aliquando Reges perſecuti ſunt: aut ſi vacantis Eccleſiæ proventus ſibi addicerent, alijs tamen Eccleſijs, piiſque locis reddi volebant, pacatâ utcunque levatâque conſcientiâ, de quo poſtea dicemus. Planè S. Ludov. qui in (d) Pragmatica ſua ſanctione veſtigijs Ludovici Pij inſiſtens, jnſſerat ad præſcriptum ſacrorum Canonum electiones liberas eſſe; non alio jure in Beneficijs vacantium Eccleſiarum uſus videtur, quàm nominandi, præſentandíque, & jus Regale dicebatur, quòd ſoli ferè Regi competeret, ducerétque originem ab Eccleſijs Regiâ liberalitate fundatis auctíſque. Verba Ludovici in litteris ante ſacram expeditionem datis, ſunt: *Perſonatus, præbendas, Eccleſias, Capellanias, & cætera Beneficia, quæcunque vacare contigerit, ad noſtrum Patronatum, collationem, ſeu præſentationem noſtram, ſeu ratione Regalium, quàm alio quocunque jure pertinentia,*

(a) Vide Epiſt. 128. inter Epiſtolas S. Thomæ Cantuar. (b) Vid. Alan. in Quadripart. & Baron. cit. n. 36. (c) c. Abbatem 18. q. 2. cap. Laici 17. q. 1. cap. tranſmiſſa de I. Patronat. (d) Pragmat. Sanctio S. Ludov. anno 1268.

nentia, conferendi, ac præſentandi, (a) Ubi vides quidquid jure Regalium in Beneficia vacantia Regibus permittebatur, ad Collationem ſeu Præſentationem revocari, jure interim inſtituendi confirmandíque, Papæ, Archiepiſcopis, Capitulis cathedralibus alijſve relicto. Verum quidem eſt, ne quidem intra hos terminos coerceri Reges potuiſſe majorum ſemper avidos; at nobis animus non eſt ea perſequi, quæ Regibus, ſed quæ juribus placuêre; non enim factis, ſed legibus honeſtum metimur. (b) Multò minus ſi Concilij Lugdunenſis privilegium excludas, poteſt titulo libertatis Gallicanæ Eccleſiæ Regalia ſuſtineri. *Primò* enim quàm vanum eſt, rectæque rationi adverſum, ut libertatem appelles miſerrimam ſervitutem; non ſunt libera vota, non liberæ electiones, non libera decimarum, oblationúmque poſſeſſio; nec Eccleſiæ, ſed aliénis Dominis fructus proveniunt; & hæc libertas dicitur? quærimus ergo quid ſit ſervire Eccleſiam, ſi hoc eſt liberam eſſe? *Deinde* libertas Eccleſiæ Gallicanæ antiquis Canonibus, decretíſque Conciliorum præſertim antíquiorum nititur, novis niſi ſpontè recipiantur, excluſis: at verò jus Regaliæ, ſive fructus, ſive Collationes Beneficiorum ſpectes, antiquis Canonibus decretíſque Conciliorum, etiam quæ in Gallijs agitata ſunt, prohibetur; non ergo ad libertates Eccleſiæ Gallicanæ pertinet, quin potiùs ejus fundamenta ſubvertit.

Hæc, quæ hactenus dicta ſunt, eò pertinent, ut intelligas ante Concilium Lugdunenſe jus Regaliæ nullo legitimo titulo fuiſſe ſubnixum: non jure feudali, non Conſuetudine, non privilegio, & conceſſione Calixti, non denique libertate Gallicanæ Eccleſiæ: niſi fortè tolerantiam alleges Romanorum Pontificum: ſed quæ poteſt tolerantia dici, quæ tot clamoribus, tot Decretis eſt interrupta? Teſtes Gregorius, Urbanus, Pelagius, Calixtus, Honorius, Innocentius alijque tot prælijs, & laboribus defuncti, ut libertatem Eccleſijs redderent. Et ſiluerint aliquando, id aut pejorum metu, aut deſperatione meliorum factum eſt, quo caſu

D apud

(a) Anno 1269. Preuu. des Libert. del' Egl. Gall. ch. 16. ann. 20. (b) M. de Pamiers fol. 21. de la Regale, fol. 59. Qua etiam diſtinct. uſus eſt Bonifacius VIII. in reſp. ad 3. Epiſcopos Gallicanæ Eccleſ. Legatos, in litt. ad Philipp. Pulchrum, apud Spondan. ad ann. 1302. Prynneus in Libertati: Anglic. pag. 940.

apud omnes receptum diſpenſationem ſilentio non induci. (a) Ergo ſi verum fateri liceat, ſoli Concilio Lugdunenſi Principes debent, quòd tutò Regaliâ fruantur; priùs uſurpatio, non jus fuerat. Quale verò hoc Concilium, & quoúſque cauſam Principum juvet, jam dicere aggredimur.

VI. Anno 1274. Secundum Concilium Lugdunenſe in Gallijs celebratum eſt. Præſedit Gregorius X. à ſacro Senatu poſt biennij moras ex voto D. Bonaventuræ abſens electus, quippe ſacræ expeditioni Ptolemaide intentus. Vix aliud Concilium in Eccleſia frequentius, pluribúſque infulis ornatum reperias; mille Antiſtites aderant; Legati ab utróque Occidentis, & Orientis Imperatore, omniúmque in Europa Principum, Galliæ præſertim Regis Philippi Audacis. Multa in hoc Concilio præclarè agitata. Bellum ſacrum adverſus infideles decretum, & hunc in finem Galliarum Regi decimæ additæ, Abagæ Tartarorum, Perſarúmque Regis Legati auditi, quorum unus ſacro fonte ablutus; fœdus cum eodem percuſſum: Michäeli Palæologo confirmatum Imperium, quod expulſo Baldovino inierat, eâ videlicet conditione, ut ſociatis cum Latinis viribus bellum Ægypto inferret. Rudolphi Habſpurgici electio confirmata, ſic tamen, ut in Paleſtinam duceret, copiiſque Chriſtianorum Imperatorio nomine præeſſet, quod & juramento, & acceptâ è Pontificis manu cruce pollicitus eſt. Unio quóque inter Græcos, Latinóſque firmata, terque, Pontifice ſacris operante, ea formula repetita: *Filióque procedit*. Et denique Eccleſiaſticæ diſciplinæ, præſertim Pontificum electioni toties, tantóque cum damno jactatæ, proviſum eſt. Inter alia diſciplinæ capita jus etiam Cuſtodiæ, ſeu Regaliæ mille abuſibus mixtum, quódque Eccleſias abſumebat, certis terminis incluſum; nam aboleri non poterat Principibus invitis, nec permiſſuris: nec eo tempore provocandi erant, cùm ad ſacrum bellum, expenſáſque bello pares invitabantur: datum eſt ergo aliquid tempori, & morbo, qui curari non poterat, moræ ſaltem, & impedimenta objecta, ne proficeret. Verba Concilij hæc ſunt: *Generali Conſtitutione ſancimus, omnes, & ſingulos, qui Regaliam, Cuſtodiam, ſive Guardiam Advocationis, ſeu defenſionis titulum in Eccleſijs de novo uſurpare conantes, Bona Eccleſiarum Monaſteriorum,*

(a) Sanchez lib. 2. de matrim. d. 38. n. 12.

rum, aut Locorum ipſorum vacantium occupare præſumunt, quantacunque honore dignitatis præfulgeant; Clericos etiam Eccleſiarum, Monachos Monaſteriorum, &c. Qui hoc fieri procurant, eo ipſo Excommunicationis ſententiæ decernimus ſubjacere. Illos verò, qui ſe, ut deberent, talia facientibus non opponunt, de proventibus Eccleſiarum, ſeu locorum ipſorum pro tempore, quo præmiſſa ſine debita contradictione permiſerint, aliquid percipere diſtrictè prohibemus. Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum fundatione, vel ex antiqua conſuetudine jura ejuſmodi ſibi vendicant, ab illorum abuſu ſic prudenter abſtineant, & ſuos miniſtros ſolicitè faciant abſtinere, quòd ea, quæ non pertinent ad fructus, ſive reditus provenientes vacationis tempore, non uſurpent, nec bona cætera, quorum ſe aſſerunt habere cuſtodiam, dilabi permittant, ſed in bono ſtatu conſervent. (a)

Circa hanc Conſtitutionem aliqua notanda veniunt. *Primò*. Ubi hactenus jus Regaliæ uſurpatum non fuit, prohibet deinceps uſurpari, eóſque qui hunc abuſum inducunt, nullo dignitatis diſcrimine anathemate ferit, & ne à quoquam dubitari poſſit, quid nomine Regalium voluerit Concilium intelligi, multiplicantur aliæ voces æquivalentes, videlicet: *Cuſtodiæ, defenſionis, uſurpationis, & vindicationis fructuum vacantium Eccleſiarum;* quæ omnia Regaliam, de qua agimus, apertè notant, ut nihil apertius dici poſſit, & videri poſſunt Gloſſa, & Archid. *in cap. Generali in 6.* Obſervat etiam Durandus Speculator Epiſcopus Mimatenſ. qui Concilio interfuit, Patrúmque juſſu Canones contexuit, ac commentarijs illuſtravit; Galliæ, Angliæque Epiſcoporum querelas Concilium Patréſque inclamantium eviciſſe, ut hic Canon ederetur. (b) Marca verò Archiepiſcopus Pariſienſis preces etiam Philippi Audacis, ejúſque Oratorum acceſſiſſe dicit hoc ipſum à Patribus poſtulantis. Hæc ergo Regaliæ, ſeu Cuſtodiæ reſtrictio ab eo Concilio edita eſt, cui ſanctiſſimus Pontifex præſederat, cui Epiſcopi ſupra quingentos aderant, Prælati mille, omniúmque in Europa Principum Oratores, imò & ex Aſia, Perſiáque: quo nullum in Eccleſia majus florentiúſque habitum eſt: in quo de ſummis rei Chriſtianæ capitibus agitatum; cui non Galliæ tantùm Legati, Epiſcopíque aſſidebant, ſed quorum etiam precibus quereliſque datum, ut Regaliæ omnia pervagantis modus aliquis, liméſque figeretur, dictâ ijs pœnâ

 omnium

(a) Concil. Lugdun. can. 12. anno 1274. Vide Reg. Sacerdot. à fol. 70.
(b) Durand. in Commentar. can. 12. quos Majolus edidit I. C. anno. 1569.

Digitized by Google

totam Collationem Beneficiorum revocari ad jus Patronatûs, id eſt, ad jus præſentandi, non verò inſtituendi. Quo etiam modo ſunt intelligendæ Conſtitutiones Gregorij X. *Expoſuit nobis, & divinæ Gratiæ præmium.* (a) Quibus idem jus in Regibus Galliæ agnoſcitur. Cæterùm jus conferendi Beneficia, præſertim pleno jure, nunquam fuiſſe à Concilio Lugdunenſi conceſſum, illud evidenti argumento eſt, quòd motâ illis à Pontificibus lite nunquam Concilium prætulerint, ſed ſolam conſuetudinem, hâc unâ nitebantur, ut videre eſt in reſponſo Philippi ad articulos Bonifacij, & in Philippina Conſtitutione ejuſdem argumenti. (b) Cur verò tacerent Reges, qui omnia conquirebant, privilegium Concilij univerſalis, quod ſolum omnes rationes vincebat? nam conſuetudini multa objici poterant, Concilio nihil.

Nihil ergo adjumenti à Concilio, quod Regaliam, Collationes præſertim Beneficiorum non tam extendi, quàm reſtingi volebat, & ideò nec univerſim Principibus permiſſum, ſed tantùm pro ijs locis, in quibus Conſuetudo prævaluerat, nam ut bene Politicus: *Sapientes quædam tolerare oportet, etiam quæ non probant, ut tranſitum ad majora faciant: quædam in tempus reijcienda, nec Principes multis annis molliter habiti ad duriora vertendi.* (c)

VII. Cæterùm nec intra terminos à Concilio præſcriptos hæſère Principes; nam & cupido aliena libandi, & præſertim aulicorum conſilia, ſpecie obſequendi, ſuas cupiditates obvelantium limites perrupit. Concilium ut vidimus ſtatuerat, ne jus Regaliæ ubi necdum inoluerat, induceretur, ſed intra conſuetudinem ſtaret. Id aliquamdiu obſervatum; ſed poſt non multum temporis nullâ conſuetudinis, nullâ Concilij habitâ ratione, etiam ijs locis, ubi numquam hactenus, uſurpari cœptum; & quamvis jam à ducentis annis omnium ferè Galliæ Scriptorum una vox fuerit, aliquibus tantùm locis, non omnibus, exerceri poſſe, tentatum tamen & hoc eſt, ut ubique exerceretur, Eccleſijs ſub jugum miſſis. Præterito ſæculo quidam è Regijs miniſtris Regaliam ubique locorum extendere aggreſſi ſunt, eorúmque conatus Canonici ſanctæ

(a) Gregorij X. Conſtitut. de an. 1271. (b) Preuues des libertez de l'Egliſ. Gall. ch. 16. n. 23. Philipine anno 1334. (c) Dion. lib. 52. Seneca, Ariſt. Polit. Auguſt. epiſt. 18.

ſanctæ Capellæ promovebant; ipſis enim Regum donatione vacantes fructus permittebantur: ſed in Conventu Bleſis habito (a) Clerus interceſſit, petiitque Epiſcopos, qui olim immunes fuerant, relinqui priſtinæ libertati. Idem regnante Henrico III. à Clero in Comitijs ad fanum S. Germani repetitum, ubi cùm Regius Procurator hanc propoſitionem in medium protuliſſet: *Juri Regaliæ omnes cum Epiſcopatus, tum Archiepiſcopatus obnoxios eſſe*, reſponſum eſt à Cleri Delegatis: *Duos eſſe ordines eorum, qui à Regalia immunes eſſent, videlicet, qui vel per contractus oneroſos ſe liberâſſent; vel qui ab hominum memoria nunquam illi ſubjacuiſſent; nec iſtos minùs quàm illos exemptos eſſe: nolle Clerum vel minima ex parte jus Regium delibari; quantò minùs aliquid Eccleſiarum juri detrahendum eſſe? nec Regem hoc velle juſti rectiq; amantem.* (b) Sicque Regio Advocato ſilentium impoſitum, & ſententia pro Eccleſijs data. Galliâ bello civili ardente multa peracta ſunt Eccleſijs adverſa, quæ prudenter à Clero diſſimulata; quippe inter armorum ſtrepitus audiri Leges non poterant, ubi pax redijt Henrico Magno & victore, & Rege, omniúmque votis potito, querelæ iterum à Clero auditæ, juſſúque Regis expenſæ, ac tandem Edictum in hæc verba pronuntiatum: *Non eſt voluntatis noſtræ Regaliam nobis vendicare, niſi intra eam formam, modumq;, quâ nos, & Anteceſſores noſtri Reges eâ gaviſi ſunt; nec intendimus in præjudicium Eccleſiarum, quæ hactenus exempta fuerunt, eam proferre.* (c) Huic Edicto poſt certamen, moráſque duorum annorum acceſsêre vota, (d) & confirmatio Parlamenti Regij; ſed paulò pòſt, eodémque Parlamento impugnatum eſt, quando ad Servini Regij Advocati inſtantiam pronuntiatum fuit: *Regem perinde, ac in totius Regni Eccleſias, ita etiam in Bellicenſem recèns Coronæ unitam, jus Regaliæ obtinere.* (e) Perculit hæc Declaratio Clerum Gallicanum, qui ſuas immunitates, Regiúmque Edictum unà proculcari querebatur. Henricus causâ ad ſe evocatâ unum annum ſuperſederi hoc negotio, omníque proceſſu juſſit. Ludovicus XIII. Henrici Edictum anno 1606. datum confirmavit, (f) juſſitque per Commiſſarios ſuos Clero exponi: *Nolle Regem fructibus vacantium Eccleſiarum gaudere niſi ijs locis, quibus præteritis retrò annis gaviſus fuerat,*

(a) Anno 1577. (b) Anno 1583. Vide M. de Pamiers fol. 40. (c) Anno 1606. (d) Anno 1608. die 29. Febr. (e) Bellay dans la Breſſe ann. 1608. die 24. April. (f) Lud. XIII. conſtit. an. 1629. art. 16.

fuerat, ſicque Henrici Patris Edicto ſtandum eſſe. Idem Ludovicus, ut ſuprà notavimus, pari liberalitate, & Religione fructus vacantium Eccleſiarum electis Epiſcopis conſervari, donarique voluit. Ipſe Ludovicus Decimi tertij filius edixit: *Nolle ſe Regaliâ, & ſimplicium Beneficiorum collatione uti, niſi ijs in locis, quæ anno 1606. Regaliæ ſubijciebantur.* (a) Tandem poſt multas dilationes inſtruendæ ſuæ cauſæ Clero datas, ternæ conſtitutiones ab eodem Ludovico prodiêre, quibus tria ſtatuebantur. (b) Primò: *Omnes Eccleſias, quà Regis Imperium patet, Regaliæ obnoxias eſſe; ijs tantùm exceptis, quæ titulo oneroſo libertatem redemiſſent.* Secundò: *Omnes cum Epiſcopos, tum Archiepiſcopos, qui deinceps promoverentur, poſt duos menſes à juramento fidelitatis Regi præſtito obſtrictos fore, ut hoc ipſum juramentum in acta Regiæ Pariſienſis Cameræ referri curent, petántque litteras, quibus exſpirâſſe, finitámque Regaliam Oeconomo, qui vacanti Eccleſiæ præfuerat, inſinuetur; id ſi omittant promoti, perinde, ac vacante Eccleſiâ, Regaliam duraturam.* Tertiò: *Epiſcopi verò, & Archiepiſcopi jam tum promoti, ac infulis potiti, & quietâ poſſeſſione fruentes, quique juramenta ſua, ut præfatum eſt, libris Pariſienſis Cameræ Computorum inſcribi non fecerant, nec litteras obtinuerant ſublatæ Regaliæ, duobus menſibus poſt vulgatam hanc Declarationem, utrúmque id præſtent; aut ſi negligant, perinde ac vigente Regaliâ, & Sede vacante, omnia Beneficia ab hujuſmodi Epiſcopis conferri ſolita, & aliàs Regiæ diſpoſitionis futura, ac titulo Regaliæ impetratum iri.* Hæc ſunt tria capita, quæ Regia Declaratio complectebatur, quæque claſſicum tot in Gallia turbis cecinêre, alijs Regiam voluntatem aut ſpe, aut metu ſecutis, alijs mediam viam ingreſſis, vaniſque proteſtationibus eam libertatem tuentibus, quam facto prodebant; alijs verò apertè obnixis: pauci hi quidem, & majori pretio quàm numero, præſertim acceſſu Romani Pontificis, ſed hoc ipſum veritatis indicium fuit, quæ paucis placet, cùm amantes mendacio abundent. Et planè tanta, & tam invicta ſunt argumenta, quæ Regaliam univerſim extendi non poſſe oſtendunt; & omnium ferè in Gallia Scriptorum votis firmata, ut poſt editum Epiſcopi Apamienſis de hoc argumento Tractatum, nemo auſus fuerit obniti, & quæ ille ſcripſerat, refutare: nec ingenia deerant, nec præmia audentibus propoſita; ſed reverentiâ veritatis abſterriti ſunt; cur enim nuditatem ſuam Soli exponerent, ridendi ſi prodirent?

§ II. Jus

(a) Anno 1657. die 12. April. (b) Anno 1673. & 1675. die 2. April.

Digitized by Google

§ II.

Jus Regaliæ, quod hactenus in aliquibus tantùm Galliæ Eccleſijs locum habuit, non poſſe ad omnes extendi.

SUMMARIA.

1. Regalia, omnium retrò Conciliorum, ipſiúſque Galliæ teſtimonijs damnata, conſuetudine ſuſtineri vix poterat: ſaltem ubi conſuetudo non erat, etiam ante Concilium Lugdunenſe exerceri non potuiſſe, duorum Galliæ Regum exemplis, Parlamentorum ſententijs evidenter oſtenditur.

2. Concilij Lugdunenſis Decreto Regaliæ extenſio prohibetur, ídque Gallis expetentibus.

3. Idem ex varijs Regum, & Parlamentorum Galliæ Conſtitutionibus, Arreſtiſque, & omnium ferè Gallorum teſtimonijs probatur.

4. Non eas ſolùm Eccleſias eximi, quæ titulo oneroſo libertatem redemêre, ſed omnes, quæ hactenus in poſſeſſione ſuæ libertatis fuêre, ídque Gallos ipſos fateri.

5. Parva Regum Galliæ ex Regalijs emolumenta; maxima ipſorum, & Eccleſiarum damna: Ludovici VII. & IX. egregia in hanc rem exempla.

I.

Vix aliam in tota Eccleſiaſtica hiſtoria cauſam reperias, tam evidenter, & omnium etiam Gallorum teſtimonijs probatam, imò documentis ex Regijs Archivijs depromptis, ut iſta, quam ſuſcipimus defendendam: rationibus verò tam infirmis, caſſiſque oppugnatam,

Digitized by Google

ut vel ſuis Auctoribus rubori, ac ludibrio fuerint, prodiderintque inanitaten cauſæ tam levibus argumentis fultæ; cùm tamen multò maxima eſſe oportuerit, quæ omnium Canonum, Conciliorum, Regum, Doctorum, & Galliæ ipſius authoritati opponebantur. Hæc an vera ſint, ex decurſu, réque ipſa intelliges. Primò igitur ea omnia produci poſſunt teſtimonia Canonum, Conciliorum, Epiſcoporum, Imperatorum, Regum, Auctorúmque, quæ ſuperiori paragrapho enumerata ſunt: quæque, ut vidimus ab anno 499. quo Clodovæus Catholicam Religionem amplexus eſt, uſque ad annum 1122. cùm celebratum eſt Concilium Lateranenſe ſub Calixto II. Papa (imò multò poſt illud) ſemper Regaliam damnârunt, vel potiùs eos abuſus, qui poſtea Regaliæ inducendæ anſam dedêre. Ea ſunt Concilia Antiochenum, Chalcedonenſe, Nicænum ſecundum, Pontigonenſe, Troſlejenſe, Reghienſe, Aurelianenſe, Pariſienſe, Toloſanum, &c. Capitularia Caroli Calvi, Conſtitutiones Imperatorum Joannis, & Emmanuelis Comneni, Friderici, Principúmque Germaniæ & Galliæ, Gregorij Magni, Gregorij Turonenſis, Hincmari, Flodoardi, Gerberti, & aliorum. Hi omnes locis ſuprà citatis Regaliam, ſeu potiùs primas Regaliæ fibras penitùs execrati ſunt, tantúmque abeſt, ut eam totâ Galliâ extendi voluerint, ut ne uno quidem loco paſſi ſint, & conſuetudinem, quæ obtendebatur, *ſacrilegam, deteſtandam, juri divino, humanóque contrariam* edixerint, quæ omnia ex teſtimonijs ſuprà recenſitis manifeſta ſunt; conſtat etiam, quæ mens Gallicanæ Eccleſiæ tot Concilijs, exempliſque expreſſa, olim fuerit; quid verò dicerent, egregij, invictíque illi Galliarum Antiſtites, ſi eam conſuetudinem, quam ne uno quidem loco dignati ſunt, jam tota Gallia dominantem cernerent? imò & pro Eccleſiæ Gallicanæ legitimo partu ſemet ferentem? Poſt Concilium Lateranenſe jam ſuperiori paragrapho oſtendi, jus Regaliæ ſolâ conſuetudine, non privilegio, alióve juſto titulo ſtetiſſe, & conſuetudinem pacandæ Principum conſcientiæ, excuſandóque abuſui vix ſuffeciſſe, quod præter ipſorum Principum teſtimonia, quæ produximus, etiam innuit Marca Archiepiſcopus Pariſienſis, cujus hæc ſunt verba: *Cùm autem uſu-fructus redituum Epiſcopatûs (ſi reditus feudorum excipias) & Collatio Prabendarum ex Conſuetudine adverſus Canones proficiſcerentur, optimum factu exiſtimârunt*

Digitized by Google

runt Principes, ut hujus conſuetudinis confirmationem peterent decerni in Concilio Generali Lugdunenſi. Sed quidquid de hoc ſit, an videlicet ea conſuetudo legitima fuerit, & ſufficiens, ut Regalia exerceri tutò poſſet, illud ſaltem evidens eſt, ubi conſuetudo non erat, exerceri non potuiſſe, tunc enim omnis aberat titulus, quo Canonum tranſgreſſio Regaliam enixiſſimè prohibentium excuſari poſſet, & ideò Principes non aliter hoc jure utebantur, quàm ubi, & quando conſuetudo illud permittebat: quod duorum Galliæ Regum exemplis evidenter demonſtratur. Primum eſt S. Ludovici, in cujus vita hæc Nangius: *In Beneficijs Eccleſiaſticis conferendis Deum ſemper præ oculis habebat, præſertim in Eccleſijs Cathedralibus, ubi ſede vacante ratione Cuſtodiæ Regalium ex conſuetudine pertinebat ad eum Collatio Prabendarum.* (a) Sub eodem Rege vacante Eccleſiâ Anicienſi apud Velaunos titulo Regaliæ impetebantur tam in urbe, quàm ſuburbijs, totóque civitatis territorio juriſdictio temporalis, vectigalia, alijque proventus ejuſdem Eccleſiæ, ac etiam Beneficiorum Collationes: obſtitit Capitulum, oſtendítque, nunquam id conſuetudinis fuiſſe, ut videlicet vectigalia extra urbem, ac Beneficiorum Collationes ad Regem pertinerent, idque recèns tentari cœptum, à deceſſu videlicet duorum Epiſcoporum, qui Eccleſiam Anicienſem ultimò gubernaverant; id verò legitimæ conſuetudini inducendæ ſatis non eſſe; quippe conſueta dici non poſſe, quæ bis tantùm contigerint; ſic etiam Beneficiorum Collationes nunquam hactenus ſibi Reges vendicâſſe. His à Capitulo allegatis, probatiſque Parlamentum Pariſienſe decîdit: *Eccleſiam Anicienſem libertati ſuæ relinquendam eſſe.* (b) Quam Parlamenti ſententiam S. Ludovicus ſuo Diplomate confirmavit, cujus inter alia hæc ſunt verba: *Quia per inqueſtam, quam fieri fecimus, probatum non extitit, quòd vacante Eccleſiâ ſupradictâ nos, vel noſtri Anteceſſores domum Epiſcopalem vel forteritia alia civitatis, caſtra etiam extra civitatem, ſeu villas alias, ſed nec pedagia ullo umquam tempore habuimus extra civitatem, niſi à duabus ultimis vacationibus, vel aliquando dignitatem aliquam, aut Prabendam contulerimus; ſuper his ex nunc in perpetuum dictam Eccleſiam nolumus moleſtari, &c.* (c) Ubi vides nec Regium Parlamen-

(a) Nangius in vita S. Ludovici. (b) Parlamenti Pariſienſ. arreſtum Anno 1259. (c) Conſtitutio S. Ludov. an. 1259. menſe Julio. Ex Regeſtis Parlam. & Cameræ Computor. apud Chopin: Marca lib. 8. Concord. cap. 24. n. 3.

Digitized by Google

lamentum, nec ipſum Regem voluiſſe Regaliam ultra conſuetudinem extendi; imò Regio Procuratori onus probandi incumbebat, Regem in antiqua poſſeſſione, & conſuetudine verſari Regaliam percipiendi, nec prius admittebatur, quàm id probâſſet, ut ex allata Conſtitutione palàm eſt, & fatetur Marca, & Ruzeus in privilegio 55. (a) Exemplo, veſtigiiſque B. Ludovici Philippus Audax Ludovici filius egregiè inſtitit, cujus juſſu cùm eſſet Apamijs Eccleſiæ Albienſi reſtituti ſunt fructus à Seneſchalco Carcaſinenſi obtentu Regaliæ occupati, Capitulo proclamante, id hactenus numquam eſſe factum, & ideò nec fieri poſſe: verba Arreſti (quod duos ante Concilium Lugdunenſe annos datum eſt) ſunt hæc: *Sabbatho poſt Aſcenſionem Domini reſtituta fuerunt apud Apamias, & reddita per Dominum Regem procuratoribus Capituli Albienſis Regalia Eccleſiæ Albienſis, quæ mortuo Epiſcopo Seneſchalcus ceperat, & ſaiſinaverat ſine cauſa, cùm Dominus Rex ſuper hoc nunquam uſus fuiſſet, prout ex aliorum, & ipſius relatione fuit inventum.* (b) Conſtat ergo etiam ante Concilium Lugdunenſe Regaliam non alibi admiſſam, exercitámque fuiſſe, quàm ubi conſuetudo vigebat. Id verò multò magis poſt Concilium Lugdunenſe obtinuit, quod tam apertum, & evidens eſt, ut nihil magis.

II. Nam Concilium ipſum quod attinet, Regaliam ibi tantùm admittit, ubi hactenus inveterata conſuetudo inoleverat; alibi verò, & præter morem eam induci ſub pœna anathematis ipſo facto incurrenda, nullâque dignitatum exceptione, enixiſſimè prohibet. Eos verò Clericos, qui ſe, ut deberent talia facientibus non opponunt, proventibus omnibus privat. Fuit hoc Concilium in Gallijs habitum, in Gallijs receptum, Regíſque Galliæ Oratoribus, ipſóque Clero Gallicano, qui frequens aderat, non ſolùm non contradicentibus, ſed potiùs vehementer approbantibus, & ut id ſtatueretur, connitentibus; ſic enim Durandus Speculator Epiſcopus Mimatenſis, qui Concilio interfuit, teſtatur: *Præſens conſtitutio*, inquiens, *fuit ad clamorem Prælatorum Franciæ, & Angliæ promulgata.* Habes hîc ergo mentem Eccleſiæ Gallicanæ in generali Concilio expreſſam, & Regaliam ad ſolam conſuetudinem reſtringentis

(a) Mar. lib. cit. n. 2. (b) Arreſtum Parlam. Pariſienſ. anno 1272. Apud Marc. lib. 8. cap. 26. n. 3. M. de Pamiers. fol. 28.

Digitized by Google

ſtringentis; immeritò igitur Eccleſiæ Gallicanæ doctrinam jactant illi, qui hâc noſtrâ tempeſtate eam ipſam doctrinam impugnant, titulo filios, facto hoſtes profeſſi; & planè nihil invenias, quod huic Concilio opponas, nam & generale fuit, & in Gallijs habitum, & à Gallis receptum, approbatúmque, & tandem ad mentem, votúmque Gallorum pronuntiavit. Hoc ergo Concilium ſufficeret, quamvis alia deeſſent, ſed nec alia deſunt, imò abundant.

III. Anno 1302. qui fuit vigeſimus octavus poſt Concilium Lugdunenſe, Philippus Pulcher Conſtitutionem edidit, cujus hæc ſunt verba: *Quantum ad Regalia, quæ Nos, & prædeceſſores noſtri percipere aſſuevimus in aliquibus Eccleſijs Regni noſtri, quando eas vacare contigerit.* Idem Philippus in litteris ad Bonifacium VIII. datis: *Aliquarum Eccleſiarum, & Præbendarum collatio ad Nos jure regio pertinet.*

Anno 1303. Idem Philippus: *Nolumus*, inquit, *quòd gentes noſtræ occupent Regalia Eccleſiarum Provinciæ Narbonenſis.*

Anno 1334. Philippus Valeſius in celebri ſua Conſtitutione, quam Philippinam appellant: *Cùm ab aliquibus dubitatum ſit, an jus Præbendas, Dignitates, aliáque Beneficia conferendi ad Nos pertineat, vacante videlicet Eccleſiâ, & in ijs locis noſtri Regni, in quibus jus Regaliæ obtinemus.* Ordinatio, cujus initium: Epiſcopus: *Dum Epiſcopus alicujus Epiſcopatûs decedit, ubi Dominus Rex habet Regaliam.*

Anno *paulò ſupra* 1300. Celebris quædam Conſtitutio prodita eſt, cujus initium: *Dominus Rex.* In ea omnes ſpeciatim Eccleſiæ numerantur, quæ juri Regaliæ aut ſubditæ, aut exemptæ ſunt, ex qua luce clariùs patebit, noluiſſe Reges univerſim, totóque Regno, ſed certis tantùm locis Regaliam extendi. Ea ſic habet: *Dominus Rex prout conſtat per antiqua ſcripta Cameræ conſuevit capere Regaliam cùm vacaverit in Provincijs, quæ ſequuntur: in tota Provincia Senonenſi, & ſuffraganeis, exceptâ Diœceſi Antiſiodorenſi, in qua Decani, & Capitulum dicuntur permutationem feciſſe cum Rege: in tota Provincia Rhemenſi, exceptâ Cameracenſi: in tota Provincia Bituricenſi, exceptâ Lemovicenſi, Cathurcenſi, Rhutenenſi, Albienſi, Mimatenſi, Treconenſi, &c. In tota Normannia habet Regale; in Provincia Auxitanenſi, & Arelatenſi, & per conſequens in tota Lingua Occitana nihil habet, in Provincia Burdigalenſi ſolùm. Verumtamen de Pictavienſi fuit computatum anno 1306. ſed Rex per litteras ſuas totum Epiſcopo reſtitui juſſit.* Et in codice manuſcripto (qui in Bibliotheca aſſervatur Reginæ

Sueciæ, continétque quàm plurima manuſcripta arreſta) hæc verba prioribus adijciuntur: *Tunc conditione habitâ, quòd inquirerent diligenter, ſi Prædeceſſores Epiſcopi nunquam feciſſent homagium Regi, & ſi ſic quod recuperaretur ſuper ipſum Epiſcopum, quod ei fuerat reſtitutum.* Ubi clarè expreſſum vides, Regij Procuratoris officium, ac munus fuiſſe, ut probaret, ſtetiſſe penes Regem capiendæ Regaliæ poſſeſſionem, quam niſi probâſſet, pro Eccleſiarum libertate pronuntiabatur.

Anno 1352. Alia, & ferè ſimilis Conſtitutio condita eſt, cujus titulus: *Eccleſia cadentes in Regaliam:* Continétque 30. Diœceſes, nullâ tamen factâ mentione Provinciarum Aquitaniæ, Occitaniæ, Provinciæ, & Delphinatûs.

Anno 1408. & 1451. Conſtitutiones Caroli VI. & VII. *In Epiſcopatibus, in quibus Regaliæ jus habemus.*

Anno 1499. Ludovicus XII. *Omnibus noſtris Officialibus ſub pœna, quæ ſacrilegis debetur, infligenda prohibemus, ne uſumfructum Archiepiſcopatuum, Epiſcopatuum, aliorúmque Beneficiorum occupent, in quibus jus Regaliæ non habemus.*

Anno 1606. Henricus Magnus omnes illas Regum Anteceſſorum Conſtitutiones confirmat, declarátque: *Nolle ſe Regaliâ frui, niſi intra limites, modúmque à ſuis Anteceſſoribus præſcriptum, nec velle eam cum præjudicio Eccleſiarum exemptarum extendi.*

Anno 1629. Ludovicus XIII. regnantis Pater ad preces Cleri Gallicani Edictum Henrici Magni ratum vult eſſe, haberíque.

Præſertim verò Provinciam Septimanniæ fuiſſe à Regalia exemptam infinita ferè ſunt documenta, quæ apud Marcam, & Epiſcopum Apamienſem videri poſſunt. Acceſſit hæc Provincia Coronæ Gallicæ non ſimul, ſed per intervalla, videlicet ſub Ludovico VIII. Ludovico IX. & tandem plenéque ſub Philippo Audaci Regibus Galliæ: acceſſit verò eâ conditione, ut juribus ac privilegijs ſuis, quæ olim acceperat, deinceps potiretur, inter illa non minimum fuit immunitas à Regalijs: hanc quamvis Principum nonnulli turbâſſent, reſtituta tamen eſt, & in antiquum ſtatum repoſita à Raymundo, & Alphonſo Comitibus Toloſanis, & Comitiſſa Ermengarda; præſertim verò à Carolo V. Rege, *qui in omnibus Eccleſijs, & Abbatijs Septimanniæ nullam ſe Regaliam affectare profitetur.*

(a) Qui-

Digitized by Google

(a) Quibus acceſsêre quàm plurima Pontificum, Regúmque Diplomata, Parlamentorum arreſta, aliæque ſententiæ, arbitramenta, tranſactiones, concordata, præſertim verò continua, & nunquam interciſa poſſeſſio.

Accedit omnium ferè Scriptorum, qui hoc argumentum tractârunt, una eadémque ſententia idipſum confirmantium; ij ſunt: M. le Maiſtre Primus Pariſienſis Parlamenti Præſes, *in cap. 4. Conſtitutionis, cui initium: Dum Epiſcopus.* Ubi: *Certiſſimum eſt Regem non in omnibus ſui Regni Epiſcopatibus Regaliâ potiri:* quod aliquoties repetit.

Choppinus celebris (b) Parlamenti Advocatus: *Si à Pontificia legum relaxatione hoc Regaliarum genus magis, quàm à Poſſeſſione ſtrictu finibus ſepta, promiſcuus hic fuiſſet, & indefinitus privilegij uſus, in omnes Epiſcopatus Galliæ, &c.* & infrà: *Quatenus Regaliarum jus in aliquibus Eccleſijs poſſeſſum, eatenus præſcriptum, quæſitúmque intelligitur.* Et alibi. (c) *In multis quidem ſacrarum Eccleſiarum finibus Galliæ, ignota ſunt, nec uſu trita Regaliarum jura.*

Rebuffus in Pariſienſi Univerſitate jurium Profeſſor celeberrimus in Tractatu de Regia ad Prælaturas Nominatione: *Reges in aliquibus tantùm Eccleſijs ſui Regni Beneficia conferunt titulo Regaliæ, idque ex Privilegio, & conceſſione Eccleſiæ, cùm aliàs juri communi id repugnet.*

Auctor Gloſſæ in Pragmaticam ſanctionem: *Sicut Rex Franciæ, & Rex Angliæ vendicant ſibi* (vacantibus Eccleſijs) *jus conferendi Beneficia in quibuſdam Eccleſijs Cathedralibus.*

Eodem modo loquuntur Durandus Speculator, Joannes Ferault juriſconſultus Gallus, Carolus Groſſalis juriſconſultus Tholoſanus, Duarenus, Paſquier Regius Advocatus, qui adulatores aulicos eos vocat, qui jus Regaliæ ad omnes Eccleſias proferre audent. Et denique Petrus Marca Archiepiſcopus Pariſienſ. Hi omnes, & quotquot de hoc argumento retrò temporibus ſcripſêre, unâ eâdémque voce profitentur jus Regaliæ in aliquas tantùm Eccleſias, non omnes, Regi competere. Ex quibus facilè colligas, quænam in hac re totius Eccleſiæ Gallicanæ, prout videlicet ſacris, prophaniſque ordinibus conſtat, mens, & ſententia fuerit. Quæ licèt clariſſima ſint, non deſunt tamen tergiverſationes vinci nolentibus; fruſtra enim veritatem iſtis oſtendas, quam non quærunt, imò adverſantur.

IV. Di-

(a) An.1138.1155.& 1209 (b) Choppin. l.1. de ſacra Politia. (c) Lib. 11. Monaſticon.

IV. Dicunt ergo verum eſſe, non omnes Eccleſias Regaliâ teneri, illas enim eximi, quæ aut ſpeciali privilegio à Regibus exemptæ ſunt, aut titulo oneroſo libertatem redemêre; iſtas immunes eſſe, nulláſque præterea. Cæterùm quàm hæc ſint inania, & ludificandæ veritati quæſita, quis non videt? Concilium enim Lugdunenſe non aliquas tantùm, paucáſque Eccleſias Regaliæ ſubducit, quæ privilegio, aut contractu aliàs tutæ ſint, ſed omnes illas, in quibus Regalia hactenus exercita non fuit, hæ verò multò plures ſunt, quàm Privilegio affectæ. Concilij verò Lugdunenſis, & Eccleſiæ Gallicanæ, quæ illius Concilij maxima, & præcipua pars erat, eadem mens, & ſententia fuit; imò Gallorum querelis ea Conſtitutio debetur, ut ſuprà vidimus. Id ſi Galliæ Antiſtites cùm aulæ minùs blandirentur, faſſi ſunt, non eas tantùm Eccleſias eximendas eſſe, quæ Privilegio, aut contractu aliàs tutæ ſunt, ſed omnes, quæ retrò temporibus Canonicâ, & naturali libertate gaudebant: ſic enim in Conventu ad S. Germanum habito Henrico III. imperante Clerus loquitur: *Oportet ab onere Regaliæ primò Eccleſias eximere, quæ contractu aliquo, commutatione, alióve titulo oneroſo hanc exemptionem ſibi à Regibus paravêre. Secundò eas Eccleſias, quæ jam à tempore hominum memoriam ſuperante in poſſeſſione, & libertate ſunt, ne huic oneri ſubdantur; illæ præſertim, quæ hâc ipsâ libertate priùs gaudebant, quàm coronæ unirentur; nec veritati conſentaneum eſt, acceſſu ad coronam ſuâ libertate aut Privilegijs excidiſſe, quæ in hunc uſque diem ſemper conſervârunt.* His Cleri rationibus & ipſe Henricus aſſenſus eſt, & propoſitio Pybraci Regij Advocati eliminata. Idem fatetur Petrus de Marca, cujus hæc ſunt verba: *Cùm antiqua Parlamenti arreſta jus Regium conſuetudine niti docuerint, nullámque aliam ejus aſſerendi probabilem rationem invenerint Doctores Pariſienſes, quàm vetuſtam conſuetudinem ex æquitate profectam, mirum videri non debet, ſi Reges, qui primi leges in hac materia Regalium condiderunt, ad fori uſum accommodatas, jus illud coërcuerint ad Eccleſias, in quibus receptum erat, Regem eo jure uti.* Si ergo nullo alio titulo, quàm conſuetudinis, Regalia nititur, idque Parlamenta, Doctores Pariſienſes, ipſique Reges agnovêre; ſequitur, ubi conſuetudo non eſt, nullum etiam eſſe titulum, rationémque Regaliam exercendi. Denique ex arreſtis, Regiiſque tabularijs, ac omnium ferè Juris conſultorum, & Advocatorum Galliæ teſtimonijs conſtat, multas

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſias à Regalia liberas eſſe, immunéſque, videlicet: Cameracenſem, Lemovicenſem, Cathurcenſem, Rhutenenſem, Albienſem, Mimatenſem, Maclovienſem, Trecorenſem, Auxitanenſem, Arelatenſem, omnéſque inſuper Eccleſias Provinciarum Septimanniæ, Provinciæ, Delphinatûs, Aquitaniæ, aliáſque recentibus victorijs Galliæ adjectas, de quibus *vide Marcam lib. 8. à cap. 26. & Epiſcopum Apamienſem in Tractatu Regaliæ à fol. 86.* Has inquam omnes immunes fuiſſe conſtat, liberáſque, ſive jam contractui oneroſo, ſive antiquæ poſſeſſioni, ac Concilio Lugdunenſi tribuas: ſi ergo, quocunque tandem titulo, liberæ ſunt, quâ, rogo, æquitate gravari poſſunt, & jugo ſubdi nunquam accepto? ſit contractus, ſit quidquid velis, tantùm ne ſerviant; quamquam, ut dixi, nec privilegium, nec contractus ſit, ſed Eccleſijs innata, & à Canonibus, præſertim verò Concilio Lugdunenſi ſancita libertas. Enim verò ſi quis attentè conſideret, quid Regaliæ extenſio ex una parte lucri, ex alia verò incommodi Regibus afferat, mirabitur tanto illam ardore, conatúque quæſitam eſſe. Emolumenta, quæ ex ea proveniunt, ſi magnificentiam, opéſque Regum Galliæ ſpectes, vix guttam addunt ingenti pelago; præterquàm, quòd eorum Majeſtate indignum credas, ſi Eccleſiarum ſpolijs onuſti incedant, quas olim augere conſueverant. Et quamvis moderni Regis pietate factum ſit, ut modeſtiſſimè illis utatur, tertiâ eorum parte Neophytis adſcriptâ; quis nobis tamen pollicetur, foribus ſemel apertis, eandem ſemper poſteris Regibus & moderationem, & pietatem fore, & non potiùs in Regium ærarium, communémque alveum, etiam hunc rivulum decurſurum, ſacrâ pecuniâ in prophanos uſus abſumptâ? nam & hic ſemper genius abuſibus fuit, ut faciem honeſtate velarent, lentéque procederent, modeſtiſſimis initijs, ſed lugendo fine. Et quamvis hæc omnia deſint, finis ſaltem ſacrarum fundationum, quas eſſe inviolatas decet, & poteſtas, ac adminiſtratio Epiſcopis debita, in Reges transfertur: & quis credat oblationes ex alieno Deo placere? maximè in Regibus, qui proprijs abundant? Idem, multóque magis in Collationibus Beneficiorum locum habet. Olim cùm Reges Beneficia nulla conferrent, excuſari, aut ſaltem ferri poterant, ſi etiam hujus juris exercendi aliquâ cupiditate tangebantur: nunc verò poſt Con-

F cordata,

cordata, quando præter tot inferioris Ordinis Beneficia, quæ varijs ex titulis donant, omnes Prælaturæ, omnéſque Epiſcopatus, & Archiepiſcopatus ex Regum voto, & nominatione conferuntur, vix aliud ſupereſt, quod optare debeant: enimverò Canonicatus, aliáque minoris numeri Sacerdotia vix punctum efferunt, tot alia, tantique momenti poſſidentibus; cùm tamen ex alia parte Principis conſcientiam magnopere gravent, nec minori damno Eccleſias afficiant. Si Canonicatuum, aliarúmque Dignitatum, & Beneficiorum collatio ex ſolius Principis voto, arbitrióque penderet, extra periculum res eſſet; illos quippe nec lucri captandi, nec aliæ ſordidæque cupiditates tangunt, quas in privatis miniſtris reperias: iſtis ergo vacuas dignitates implendi tota cura committitur, Principe in alia, & majora intento; hinc eſt, dum iſti referunt, orant, ſupplicántque, illos Principi offerunt, quos non Eccleſijs utiles, ſed ſibi ſuiſque putant; Sacerdotia interim indignis immeritiſque donari; aut potiùs vendi, quíque nil minùs cordi habent, quàm ut in Eccleſijs ſuis reſideant, ut oculis ſubditorum virtutum exempla proponant, quos potiùs vitæ, morúmque licentiâ, & perverſitate Clericis indignâ offendunt. Tantóque id pejus, ſi Eccleſiæ procul abſunt; tunc enim ijs, qui digni eſſent, præteritis, ſuccedunt aulæ aſſueti, mutántque Beneficia recèns accepta, aut etiam reſignant, penſionibus egregiè impoſitis; quippe non tam illis Eccleſiarum, quàm lucri, ac proventuum cura eſt, animarum interim pretio, ac pauperum patrimonijs contra fundatorum intentiones in delitias conſumptis. Obſident aulam Sacerdotum & ambientium greges, non tam meritis, quàm pretio, gratiáque Sacerdotia capturi; ij verò, qui meritis quidem, ſed non patrocinijs, aut ære abundant, in obſcuro ſunt, laténtque, nec ulla virtutes conſequendi cura eſt deſperatione præmiorum. Illi ipſi, quos Eccleſiaſtici, Laicique Patroni nominârunt, aut expenſarum, aut litium metu, aut etiam tædio itinerum (quippe Pariſijs tantùm de Regalijs diſceptatur) cauſam etſi juſtiſſimam ijs deferunt, qui plus gratiâ, potentiâque in aula valent, unde Eccleſias indignis tandem repleri neceſſe eſt; quippe ex Canonicatu etiam ad Epiſcopatus, altioréſque cathedras ijſdem artibus eniti in promptu eſt. Conſtat ergo parum quidem emolumenti ex Regalia Prin-

Principi provenire, multum tamen periculi, multúmque damni, tantóque amplius, quantò illa magis dilatatur; ut prudenter à Marca Archiepiſcopo Pariſienſi dictum ſit: *Tanti non eſſe Prabendarum iſtarum Collationem, ut ejus etiam in loca, in quibus à Chriſto nato nunquam exercita eſt, proferenda ſtudio, antiquas Regni leges, Conciliorúmque Decreta ſubverti neceſſe ſit.*

Qua in reſunt etiam æternæ memoriæ digna Ludovici VII. & IX. Regum Galliæ exempla. Cùm enim huic inſtituendi Paſtores à Pontifice poteſtas facta fuiſſet, ad idque Legatus Româ rediens Diploma protuliſſet: *Quòd mea*, inquit; *negotia Romæ ſtrenuè obieris, laudo: quòd mihi à Pontifice munus hoc retuleris, non probo: intelligo enim, quanto cum periculo animæ meæ, & Regni id ſuſciperem*: ac protinus in ignem Diploma projecit. De eodem beato Rege narratur, noluiſſe Collationibus Sacerdotiorum ſe immiſcere: *Sat mihi eſt*, inquiebat, *coram Deo de temporalibus mihi creditis, non etiam ſpiritualibus, rationem reddere.* De Ludovico VII. hæc habet Thomas Walſinghanus: *Reverſus Ludovicus junior de Hieroſolymitana contra Saracenos expeditione, cùm quidam Clericus Româ papale privilegium attuliſſet, quo in omni Eccleſia cathedrali ſui Regni, jus conferendi primam vacaturam cum cunctis fructibus medio tempore provenientibus, continebatur, confeſtim concluſit litteras, dicens: Malo illas hìc comburere, quàm ſi propter illas in inferno comburerer.* Hæc Regum Galliæ olim exempla, vocéſque fuerunt, à quibus quàm aliena ſint ſenſa, quæ regnanti Ludovico inſpirare aliqui conantur, nemo non videt. Rationes verò quibus id agunt, tam ſunt exiles, vanæque, ut mirum ſit, ijs ipſis, qui eas producunt, pudori non eſſe: enimverò cupiditas aulam demerendi, ſuprà pudorem & veritatem fuit, id poſteà videbimus; nunc in D. Thoma Cantuarienſi, ideam, exemplárque Eccleſiaſticæ libertatis proponemus, in quo conſtantiam, fortitudinem, candorémque animi videre, & imitari liceat, aliáſque virtutes ſacerdote dignas, omni quidem adulatione, & fuco liberas; reverentiæ tamen in Reges ſuos, amoriſque plenas; & ex quibus intelligas, quid Epiſcopi Deo, quid Principi debeant, tantóque aptiùs præſenti cauſæ hæc digreſſio conveniet, quòd D. Thomæ pugnandi, vincendíque argumentum Regalia fuit, hæc Martyrem fecit; ut mirari non debeas, ſi eam cauſam nos calamo, & atramento tuemur, quas ille tormentis, & ſangui-

 ne;

Digitized by Google

ne; hæc ſunt præmia, & ſigilla veritatis: nec alio diſcrimine verum à falſo Paſtore diſtinguas, quàm quòd iſte fugâ, ille pugnâ probatur: *Mercenarius,* inquit Chriſtus, *& qui non eſt Paſtor, cujus non ſunt oves propriæ, videt lupum venientem, & dimittit oves, & fugit, & lupus rapit, & diſpergit oves.* In quem locum eleganter S. Gregorius: *Mercenarius quidem eſt, qui locum quidem Paſtoris tenet, ſed lucra animarum non quærit, terrenis honoribus inhiat, temporalibus lucru paſcitur, impensâ ſibi honoris reverentiâ lætatur. Hic videt lupum venientem, quia tranquillitatis tempore plerúmque ad gregis cuſtodiam ſicut verus Paſtor, ita etiam Mercenarius ſtare videtur, ſed lupus veniens indicat, quo quiſque animo ſuper gregis cuſtodiam ſtabat. Lupus enim ſuper oves venit, cùm quilibet injuſtus, & raptor fideles quoſque, atque humiles opprimit; ſed is, qui Paſtor eſſe videbatur, & non erat, relinquit oves, & fugit, quia dum ſibi ab eo periculum metuit, reſiſtere ejus injuſtitiæ non præſumit; fugit verò non mutando locum, ſed ſubtrahendo ſolatium: fugit, quia injuſtitiam vidit, & tacuit: fugit, quia ſe ſub ſilentio abſcondit, quibus bene per Prophetam dicitur: Non aſcendiſtis ex adverſo, nec oppoſuiſtis murum pro domo Iſraël, ut ſtaretis in prælio in die Domini.* (a)

§ III.

Certamen contra Regaliam à S. Thoma Cantuarienſi Archiepiſcopo ſuſceptum, aliiſque in ſimili cauſa laborantibus propoſitum.

SUMMARIA.

1. *Regibus ſuis & reverentiam, & libertatem Paſtores debent.*
2. *S. Thomas Archiepiſcopus Regaliæ abuſus impugnat, & hæc ei necis cauſa: ejus in aula mores: electio in Archiepiſcopum, & Sanctitas.*
3. *Regem offendit, & quas ob cauſas?*

4. *Sub-*

(a) Ezech. 13.

4. Subſcribit Clarenduna Regijs conſuetudinibus, & quare? pœnitétque.

5. Northantoniæ cum Regijs confligit.

6. Fuga, exilium, pericula, & epiſtola ad Alexandrum Papam.

7. Alexander Henrici Legatos Senonis audit, & paulò pòſt S. Archiepiſcopum, qui cauſam in ſacro Conſiſtorio dicit, poſteà reſignat.

8. Pontiniaci Monachum agit, & ab Henrico pellitur: Schiſma Henrici, & ab Alexandro Legati.

9. Regem convenit, oráque, nec tamen placat, & quam ob cauſam? Cum Galliæ Rege in gratiam redit. Et quas ob cauſas aſſentiri Regi nonpotuit?

10. Alij ab Alexandro in Angliam Legati, ſed nullo effectu. Sanctus Henricum convenit, nec tamen flectit: tandem Alexandri Legatis Rex cedit.

11. Pax cum Archiepiſcopo inita. S. Thomas redit in Angliam omnium aggratulatione. Novæ ab Archiepiſcopo Eboracenſi turbæ: Regis querelæ, & ſecuta S. Archiepiſcopi cædes.

12. Legati ab Alexandro ad inquirendum in cædis authores. Regis pœnitentia, at tandem mors. Laudata D. Thomæ, & Alexandri Pontificis conſtantia.

I.

DUas Epiſcopi perſonas ſuſtinent, Paſtoris videlicet, ſubditíque, ex quibus duæ obligationes æquè proveniunt; altera, quæ Deum, altera, quæ Principem ſpectat, utrúmque debent. Si enim Dei quidem, Eccleſiæque cauſam agant, ut impetu non ratione ferantur, Majeſtate Principis contemptâ, aut etiam neglectâ, indigniſque modis provocatâ; non tam ea pietas, aut religio fuerit, quàm potiùs immoderantia, æſtúſque animi ſibi malè imperantis,

perantis, ac irâ concitati ratione ſubmotâ: nec enim omnis calor vitalis eſt; aliquis ex morbo, febríque provenit. Qui verò omnia Principi concedat, ac etiam erranti obſequatur, is planè nec Epiſcopum ſe, nec Paſtorem meminit; quippe pereuntem videt, ſilétque, & tamen revocare poterat præcipitio oſtenſo; cùm enim non voluntate, & propoſito Principes delinquant, in Eccleſias præſertim; ſed aut errore, aut conſilijs inducti, nullâ re magis curari, pervertique poſſunt, quàm aut nudatâ, aut ſuppreſsâ veritate. Nec alios reperies minoris in Reges ſuos fidei, quàm qui perpetuis adulationibus eos demulcent; ſpe enim, & quæſtu ducuntur, non eorum obſequio, & reverentiâ; quòd ſi præmia ſubmoveas, aut aliunde majora oſtententur, eâdem facilitate, quâ Deum, & conſcientiam, etiam Principem exuent, Sirenes in cantum æquè, & naufragium paratæ.

II. Unam ex præcipuis cauſis, quæ S. Thomæ Cantuarienſi exilium, mortémque attulit, Regaliam fuiſſe, certùm eſt, Henrico II. Angliæ Rege fructus vacantium Eccleſiarum uſurpante, nováſque electiones, quò diutiùs frui poſſet, in longum trahente, quem abuſum cùm S. Thomas non ferret, gratiâ, & vitâ excidit. (a)

Anno 1162. ex Regni Cancellario ad Archiepiſcopatum Eccleſiæ Cantuarienſis provectus eſt. Florebat tunc temporis eximiâ Regis ſui gratiâ; quippe morum venuſtate, ingenio ſerijs æquè, ac jocis prompto; litterarum, juris præſertim, inſigni peritiâ; memoriâ omnium, quæ ſemel legiſſet, audiſſétque, tenaci; præcipuâ denique in Principem fide, & induſtriâ omnium laborum victrice ſibi aulam devinxerat; acceſſerant alia, in Clerico quidem haud commendanda, ſed tamen Principi chara, luxus videlicet domeſticæ ſuppellectilis, veſtitus apparatior, & prope pompam; convivia magnificè inſtructa, famulantium copia, mores ad Regis genium compoſiti, ac ideò grati, & denique quidquid vanitatem redolet; ſed, quod in aulico mireris, præcipuâ intactâque caſtitate, & amorum rudi: altâ nocte, qui eum obſervabant, cùm crederent formoſiſſimæ cujuſdam, ac olim Regi perdilectæ, amplexibus frui (nam iſtum donis, ac blanditijs captabat) genibus

(a) Vide vitam S. Thom. cap. 15. & epiſt. 109. & ibid. in libello conſuetud. cap. 12. Wilhelmus Briton. lib. 8. Philippid.

genibus nixum, & inter preces ſomno, ac fatigatione oppreſſum reperere. Hâc ergo vanitatis juxtà, & virtutum mixturâ Regem ſibi, Clerúmque devinxit, omniúmque Epiſcoporum votis, qui Londinum convenerant, Archiepiſcopatum meruit, Monachis tantùm, qui Eccleſiam Cantuarienſem obtinebant, adverſantibus; (a) quippe, & hominis luxum, & potentiam Regis favore ſubnixam, infeſtámque Eccleſijs metuebant, ſed eventus aliorum ſpes, aliorum metus fefellit; ipſe tamen omnium acerrimè hanc dignitatem repulit, & Rege ad omnia, quæ objectabat, immoto, certamini præludens: (b) *Scio*, inquit, *quia ſi Chriſto diſponente ſic acciderit, citiſſimè animum auferes à me, & gratia, quæ inter nos tanta eſt, in atrociſſimum odium convertetur. Novi enim te nonnulla exacturum, & in Eccleſiaſticis te jam multa præſumere, quæ ego animo ſuſtinere non poſſum.* Ubi vides, cùm Cancellarium ageret, jam tum præſenſiſſe tempeſtatem, & ventis, quos Regia cupiditas excitabat, obluctari ſolitum, vinci tamen ſe ferebat, gratiæ, & potentiæ anxius, Regiq; obſequebatur invitâ conſcientiâ, quæ cauſa eſt Joanni Sarcsberienſi, (c) ut eum *miniſtrum iniquitatis* appellet. Sed animum cum aula mutavit; quamquàm & in aula invitum ſe teneri, honeſtúmque exitum proſpicere, ſæpè amicis ſuis inter lacrymas profeſſus eſt. (d) Sacris potitus cenſorem ſibi, obſervatóremque poſuit, à quo, quid Archiepiſcopum dedeceret, hominéſque offenderet, moneretur: veſtis intima cilicium, & poſt hoc Monachi habitus; (e) (audierat enim, quotquot ſine hac veſte cathedram Cantuarienſ. inſediſſent, infelici morte ſublatos) ac demum ſerica, & quæ Antiſtitem deceret. Canonum, Legúmque ardentius, quàm par eſſet, ſtudium, dehortante per litteras Saresberienſi, cujus hæc verba: (f) *Proſunt quidem leges, & Canones, ſed mihi credite, quia nunc non erit his opus: non hoc iſta ſibi poſcit ſpectacula tempus: mallem vos Pſalmos ruminare, & B. Gregorij Morales libros revolvere, quàm Scholaſtico more Philoſophari.* Profecit monitio, adjecitque animum ſacræ Scripturæ ſtudijs; has nocti, has menſæ, ac etiam itineri miſcebat; plerúmque cùm iter ageret, ab itinere divertens, ut vel Scriptu-

(a) Vide Heribert. in vita cap. 6. (b) Heribert. in vita cap. 6. (c) Joan. Saresb. ep. 140. (d) Joan. Saresb. in vit. cap. 5. (e) Baron. ad an. 1162. n. 21. & Spond. ibid. (f) Saresber. epiſt. 31.

Scripturas legeret, vel cum alio conferret; menſæ perpetua lectio; nocte intempeſtâ Pſalmos canere; poſt cantum tredecim pauperibus menſa ſternebatur, præcinctus ipſe miniſtrum agere, pedibus advolvi, aquam juxtà, lacrymáſque affundere: ſequebatur largitio quaternis in ſingulos argenteis: tum brevis, & delibatus ſomnus, poſt quem ſacri codices, & cœleſtium meditatio in tertiam diei horam producta, nullis interim admiſſis, qui obſtreperent, prophaníſque negotijs mentem turbarent. A tertia ſacris operabatur, nec tamen quotidie, quòd ſe indignum, imparatúmque crederet: tanta verò ſacra peragenti vis lacrymarum, ut plures gemitus, quàm verba eſſent. Diei nonâ menſæ aſſidebat, lautæ quidem, & Regio miniſtro dignæ, ſed quam præ dapibus lectio condiebat, & eruditorum, qui magno numero admittebantur, ſermocinatio; reliquam diem negotia occupabant: munerum perpetuus contemptus, nec ei tantùm, ſed aulæ toti, quam copioſam alebat. Non nemo cùm negotij causâ in Palatio eſſet, & ſolemni, receptóque more nunc hos, nunc illos auro tentaret, omnibus reſpuentibus: *Curiam*, inquit, *pluſquàm auream inveni, quæ non ſolùm poſt aurum non abijt, ſed aurum abijcit, ſpernit, & calcat.* Summa, & profuſa liberalitas, in pauperes præſertim, quibus terna in dies convivia, intempeſtâ videlicet nocte, ſub auroram, meridiémque. Hæc neceſſariò commemoranda duxi, ut & ſanctum fuiſſe memineris, quem pro aris conflictantem videbis, & tamen mundi, aulæque gnarum, nec ex eorum numero, qui ſanctitatem quidem colunt, ſed rudem, agreſtémque, & ideò ſæculi noſtri moribus haud gratam. Vix annus fluxerat, cùm prima odiorum initia prorupêre, parvis quidem momentis ducta, ſed ſemper majora, ac tandem implacata.

III. Cauſæ indignationis iſtæ. *Quòd officium Cancellariæ abdicâſſet, quippe viribus vix ſacræ Præfecturæ paribus: quòd vacantium Eccleſiarum fructus, qui inveterato jam more fiſco addicebantur, non Regi, ſed Eccleſiæ deberi diceret: quòd Clericos ſcelerum compertos Regijs Magiſtratibus tradi nollet, puniretque quidem, ſed mitiùs, quàm Regi placeret: quòd agros, ditionéſque Eccleſiæ ab Anteceſſoribus alienatas, oblatis pretijs repeteret, hinc potentiorum odia, clam quidem habita, ſed occaſioni, & vindictæ intenta: quòd Regi, an Regias conſuetudines obſervare vellet? petenti, velle ſe reſpondit, ſed ſalvo ordine ſuo:*

quam

Digitized by Google

quam formulam cùm captioſam Rex diceret, & illuſionibus aptam, nunquam ut ab ea recederet, moveri potuit, idémque omnium Epiſcoporum ſenſus, votúmque fuit, tanto magis commoto, inſenſóque Rege, quòd conſpiratio videretur, nec ferre poſſet Archiepiſcopum tot titulis devinctum ſibi adverſari. Accedebat indoles Regis mari ſimilis, quo pacato placidóque nihil blandius, nihil immitius turbato. Audi Petrum Bleſenſem: (a) *Agnus eſt, dum pacati eſt animi; leo verò, aut leone truculentior, dum vehementius excandeſcit: oculi ejus orbiculati ſunt, dum pacati eſt animi, columbini & ſimplices; ſed in ira, & turbatione cordis quaſi ſcintillantes ignem, & in impetu fulminantes.* Sed nihil æquè ut adulatorum peſtes Regis animum inflammabant: nam velut Regiæ dignitatis anxij, ſupercilium, faſtum, duritiémque Archiepiſcopi incuſabant, à quo niſi ſibique ſuiſque provideret, eum demum futurum eſſe Regem dicebant, quem Clerus eligeret, & quamdiu Archiepiſcopo placeret. (b)

IV. Rex ergo certus Archiepiſcopum aut vincere, aut perdere, Clarendunam conventum indicit, quo Epiſcopi, Regníque Magnates magno numero confluxêre. Omnes Archiepiſcopo extrema præcinebant, Rege videlicet recenti irâ flagrante, alijs omnibus metu exterritis, paratiſque obſequi; nec ipſe alio animo palatium, quàm aream certamini, & victimæ dicatam ingreſſus eſt. Petebat Rex inſtabátque, ut Epiſcopi explerent, quæ polliciti eſſent, Regias videlicet conſuetudines obſervare, eáſque bonâ fide, nec additâ illâ formulâ, *Salvo Ordine noſtro*: hanc enim captionis plenam eſſe, & ludificandi gratiâ quæſitam: hoc ipſum Oxoniæ ab Epiſcopis, & Thoma promiſſum, nec fidem ſemel obſtrictam laxari poſſe, niſi promittentium, Regíſque dedecore: nihil aliud à ſe poſci, quàm quæ majoribus ſuis præſtita, quæ uſu invaluerint, quæ Sacerdotium juxtà, Regnúmque conſocient. Hæc à Rege petebantur, ſed imperantis potiùs, quàm poſtulantis modo; aderant minæ, flagránſque vultus animi index, & denique rationes in ſpeciem adornatæ, ne metuere Epiſcopos, vincíque puderet. Jam pleríque inclinabant, invicto tantùm, & obluctante Archiepiſcopo: hunc ergo trepidi juxtà, indignantéſque, & ejus potiùs periculo, quàm ſuo anxij circumſtant, oſtendúntque: *Nihil*

G *novi*

(a) Petrus Bleſ. epiſt. 66. & 75. (b) Joan. Sareſb. in vita cap. 24.

Google

novi à Rege, antiqua tantùm poſtulari: ſi conſuetudines illæ, quarum obſervantia ab Epiſcopis peteretur, iniquæ dici poſſent, tunc dici debuiſſe, cùm primùm inductæ ſunt; nunc verò beneficio temporis, & tolerantiâ Pontificum, vitium ſi quod habebant, exuiſſe, in morem uſúmque receptas: quis neſciat leges ab Eccleſia conditas, uſu, & conſuetudine oblitterari? quis credat tot in Anglia Antiſtites, doctrinâ, & pietate eximios, in eas conſuetudines fuiſſe conſenſuros, ſi iniquas credidiſſent? num ergo oculos eis, ut abuſum viderent, defuiſſe, aut conſcientiam, ut probarent? Eorum igitur exempla meritò Cantuarienſem imitari poſſe recèns ab aula in Eccleſiam tranſlatum; juveni, rerumq; inexperto imitanda ſenum exempla eſſe, non corrigenda: tutiùs per aliena veſtigia, tritáſque vias incedi, quàm per novas, occultáſque; excuſari errores poſſe, veniámque mereri auctoritate majorum nixos. Omnium ab Eccleſia conditarum legum, quietem Reipublicæ, & pacem pro ſcopo eſſe: quiete ergo periclitante, meritò leges aboleri, veluti fini ſuo inutiles, noxiáſque: nam & remedia ceſſare, cùm incipiunt ſanitatem conficere. Inſtare Regem juventâ, victoriis, Beneficiis in Alexandrum Pontificem, ipsúmque Archiepiſcopum, & denique omnium penè votis ferocem; ingentem Epiſcopis, Eccleſiiſque, imò Regno toti tempeſtatem imminere, dandum aliquid tempori eſſe; nam & Eccleſiæ leges multò ex levioribus cauſis ſolvi poſſe, imò ſolere: Regem ut impotentis iræ, ita brevis eſſe, nec obſtinatæ; hæc ubi reſederit, exorari illum poſſe, & melioribus imbui, quæ modò non admittat obſtrepente irâ; ſic Petrum Apoſtolorum Principem mitigandis Judæis eorum ſacra, ritúſque prætuliſſe; Paulum verò Timotheo circumciſo, votiſque ex Nazaræorum more conceptis, Judæis Judæum factum eſſe, ut Judæos lucrifaceret: Deum ipſum, qui tamen artificiis non egeat, libello repudii duritiam Judæorum mederi voluiſſe; quid ergo dubitaret Archiepiſcopus Canonum ſeveritatem laxare, & Apoſtolorum, Deíque exemplis niti tot urgentibus malis, & indulgentiam inclamantibus? Quid Angliam, quid orbem totum dicturum eſſe, ſi unius duritiâ tot malis Angliam inundari, tot lacrymis, exiliis, & cædibus viderit? Ipſum Alexandrum Pontificem, ſi Angliæ adeſſet, mitiora ſuaſurum, & tempori conducentia, more videlicet prudentis Imperatoris deditionem ſuadentis hoſte jam irrumpente, & incendia, prædámque minante: totam ergo Angliam unius Archiepiſcopi arbitrio, nutúque ſtare, ſervari obſequio poſſe, inclementiâ perituram. Hæ omnium ferè Epiſcoporum voces, precéſque erant, quibus & gemitus, & lacrymæ admixtæ, pleriſque etiam ad genua provolutis. Diu immotum pulſavère, & flecti neſcium: molliri tandem & paulatim cæpit, illud præſertim aliàs impavidum feriebat, quòd tot alios Antiſtites in

tes in

tes involui ſecum videret; ergo ſui ſecurus, alienâ calamitate victus eſt: Richardus Templariorum Magiſter bis eum aggreſſus, repulſúſque, tandem inflexit, luctu Epiſcoporum extrema formidantium ante oculos poſito. Ceſſit ergo, Regem adijt, ſubſcripſit, juravítque, omiſſa etiam illa verba Regi exoſa, *Salvo Ordine noſtro*, quorum loco hæc poſita: *Bonâ fide ſervabo, &c.* (a) Reddita aulæ ſerenitas, ſed brevi gaudio. Beato igitur Thomâ juramento obſtricto, cœptæ ſcribi conſuetudines, palámque edi, ſed multò à miniſtris auctæ, alijs videlicet Regis gratiam captantibus, alijs novam litibus materiam quærentibus: prævidebant enim numquam tam iniquis conditionibus ſanctum aſſenſurum, lapſurúmque Regis gratiâ, quod æmulis gratum, quæſitúmque: & facilè fuit utrúmque fallere, Rege juvene, ignaróque, quænam illæ antiquæ conſuetudines eſſent, & quæ dolo oppoſitæ; beato verò Thomâ nuper infulis admoto, & aulæ magis, quàm Eccleſiæ, iſtiúſque jurium perito: ita Wilhelmus in vita teſtatur. (b) Capita earum conſuetudinum hæc erant: *Cauſas præſentationum, ac etiam Eccleſiarum, quando inter ſolos Clericos agitantur, miniſtri Regij cognoſcant, decidántque. Clerici cujuſcunque rei accuſati, & conventi Regijs tribunalibus ſe ſiſtent, illic reſponſuri. Nemo ex Regijs miniſtris anathemate, aut interdicto, alijſque cenſuris feriatur, niſi prius ejus causâ apud Regem finitâ. Ab Epiſcopis ad Archiepiſcopum, ab iſto ad Regem appellabitur; Rex Archiepiſcopo finem cauſæ remittet, nec præter Regis aſſenſum alia provocatio admittetur. Cùm Epiſcopatus, Archiepiſcopatus, Abbatia, vel Prioratus vacaverint, Rex interim proventus omnes recipiet; Electio verò non niſi ex Regis aſſenſu, eorúmque conſilijs, quos Rex deſtinaverit, procedet, nec alibi, quàm in Palatio fiet, ibíque electus homagium Regi velut Domino ligio de vita, membris, & honore temporali præſtabit, ſalvo tamen Ordine ſuo.* Hæ ſunt fatales illæ conſuetudines, tot in Anglia malorum faces, & quas poſteà Alexander Pontifex damnavit. Rex in publico conventu legi illas voluit, munirique Epiſcoporum ſigillis; jam enim ſubſcripſerant. Ingemuit Archiepiſcopus, tam inſolentibus poſtulatis: diſſimulato tamen utcunque, preſſóque dolore, inducias petijt: *Rem quippe tanti momenti feſtinari haud debere, collaturum cum Epiſcopis, poſteà reſponſurum.* Nec abnuit Rex. Cantuarienſi ex palatio domum regreſſo, varij à domeſticis ſermones, alijs, quòd

G 2 tem-

(a) Vide Wilhelm. in vita cap. 21. (b) Wilhelm. in Quadrip. cap. 21.

Digitized by Google

tempori ceſſiſſet, laudantibus, alijs & pleriſque conniventiam damnantibus: inter quos, qui Crucem Archiepiſcopo præferebat, quid tacitus ſubmurmuraret, ſecúmque volveret, interrogatus: *Indignor*, inquit, *triſtórque, fatalem hunc tibi, & infelicem diem luxiſſe, quo animam æquè, famámque perdidiſti: impio Regis chirographo ſubſcripſiſti, & ne teſtis flagitio deeſſet, Deum inſuper juráſti; duplici delicto reus, & quòd Eccleſiam prodideris, & proditionem quòd juramento firmaveris; timebas quippe tam egregium facinus æternum haud fore, niſi juramento ſanciretur!* (a) *Multum tibi Eccleſiæ debent, non languidè tantùm defenſæ, ſed etiam hoſti deſertæ, ſic nimirum Anſelmus, ſic Lanfrancus pugnârunt, quorum tu cathedram, non virtutem occupâſti. Mittes ergo in poſteros funeſtum exemplum, & quotquot turpe obſequium, aut metus vincet, te auctorem jactabunt, Thomam, dicent, imitamur, quoties cadent.*

Concuſſerunt Archiepiſcopum hæ voces, aliàs quod fecerat pavidè cogitantem; ſuſpiravit, ingemuit, cathedram, arámque relinquere agitavit, ſacrificio abſtinuit, ſolitudinem elegit, & cùm nullum mœrori finem, aut levamentum inveniret, Pontifici Alexandro, qui tunc Senonis agebat, nuntios, & litteras miſit, pœnitentiæ, doloríſque plenas. Benignè à Pontifice reſponſum, qui ſolatium adhibuit, & culpam excuſavit parendi neceſſitate; nec abſtinere Altari voluit: non remedia ægro fugienda, ſed paranda, aciem potiùs repeteret, pugnámque inſtauraret, nullâ re magis fugæ dedecus compenſari, quàm pugnando, vincendóque; ſi quid verò conſcientiam gravaret, confeſſione deponeret, ſe quoque Apoſtolicâ Authoritate indulgentiam delicto dare. (b) Paruit conſilio Cantuarienſis, & longâ tergiverſatione Regem morabatur. Hic tantò graviùs indignari, & vindidictam palàm moliri, adeò ut Archiepiſcopi ſanguinem quæri paſſim jactaretur. Scriptæ ab eodem Rege ad Pontificem litteræ, quibus & conſuetudines Clarendunæ editas probari rogabat, & Legationem Angliæ Cantuarienſi credi ſolitam in Eboracenſem transferri. Conſuetudines negavit Alexander probari ullo modo poſſe, quippe libertati Eccleſiarum fatales: (c) Legationem Ebora-

(a) V. Alan. in vita cap. 22. (b) Alex. III. PP. lib. 1. epiſt. 26. (c) Vide S. Th. epiſt. 47. ad Gratian. lib. 1. epiſt. 164. & 178. & 165. & lib. 5. epiſt. 20. 21. 24. 25. & lib. 2. epiſt. 46.

Eboracenſi conceſſit, excepto tamen Cantuarienſi Archiepiſcopo, ejúſque Eccleſiâ, quam nolebat Eboracenſi ſubjectam; quo & Regem luſit, offenditque, Thomam Eboracenſis auxilio perdere volentem: nec minùs ipſe S. Thomas ſe ab Alexandro nullâ ſui culpâ deſeri, æmulóque poſtponi ægerrimè ferebat, credebátque animos hoſtibus ſuis addi, Pontifice illis non tantùm non obnitente, ſed etiam propitio: ſed prudenter Alexander Regem molliùs habuerat, à quo plus Eccleſiæ periculi, damníque; nec propterea Epiſcopos ab obedientia, quam Cantuarienſi debebant, exemptos voluit, ut ex ejus litteris patet. (a) Inter alia, quæ ad Regem ſcripſit, hæc digna memoratu: *Si te in aliquo futurum judicium terret, aut præmiorum in æterna requie corona te delectat, veritatem, quæ Deus eſt, juſtitiam colere, jus ſuum cuique tribuere, negotia Eccleſiaſtica, & præſertim criminalia, quæ de læſione fidei, vel juramenti emergunt, cauſas ſuper rebus, & poſſeſſionibus perſonarum Eccleſiaſticarum tractanda relinquere; Regnum, & Sacerdotium non confundere, non adeò Serenitatem tuam deceret, quàm etiam expediret. Si autem univerſa, quæ in uſus tuos per hujuſmodi angarias de bonis Eccleſiaſticis convertuntur, in refectionem pauperum, vel alijs bonis operibus expenderes, obſequium non magis Deo gratum efficeres, quàm ſi Altari quolibet diſcooperto aliud cooperires, aut ſi Petrum crucifigeres, ut Paulum à morte liberares. Recolere ſiquidem debes, qualiter Rex Saul, quia devicto Amalech prædam contra divinum præceptum ſervare volebat, cùm ſe ad excuſationem ſui hæc ad ſacrificandum reſervare proponeret, à Domino fuerit reprobatus, & alius eo vivo in honorem, & dignitatem Regiam fuerit ſurrogatus. Quomodo etiam Rex Ozias, dum thurificare voluit, & Sacerdotis ſibi officium uſurpare, leprâ dignâ Dei ultione percuſſus fuiſſet, tuæ ſaluti congruit ad animum revocare.* (b) Hæc in Angliam Alexander, ubi interim ſemper magis, magíſque D. Thomas conflictabatur. Qui cùm indies mortem ſibi præcini nec ex vano videret, Rege implacabili, conſilium fugiendi cœpit; & navigium profundâ nocte aſcenderat, ſed adverſis ventis, undíſque jactatus, & vix naufragio ſuperſtes in littus ejectus eſt albente vix cœlo. Jam fugam fama fulgaverat, aderántque à Rege, qui ejus ſupellectilem fiſco addicerent, ſed domi repertum ad Regium tribunal Northantoniam poſtulant cauſam dicturum.

V. Adfuit, & palatium unà cum alijs ingreſſo fores à tergo clauſæ,

(a) Alex. epiſt. lib. 1. epiſt. 39. & 40. (b) Lib. 1. epiſt. 42.

by Google

clauſæ, ne copia diſcedendi eſſet: ibi multis accuſationibus pulſatus eſt. Prima fuit: Archiepiſcopum à Rege citatum non adfuiſſe; reſpondit: Procuratorem à ſe miſſum, qui ſuo nomine cauſam ageret, Regis haud intereſſe ratum, ipſe, aut alius ſuo nomine compareret. Rejecta excuſatio, omniúmque Procerum, Epiſcoporúmque voto ejus bona mobilia fiſco adjecta. Quod cùm audiſſet: *Quale ſit*, inquit, *hoc judicium, me etiam tacente ſæcula pòſt futura haud tacebunt; nova quippe judicia: forma hæc eſt fortè ſecundùm Canones Clarenduna vulgatos: à ſæculo non eſt auditum, quemquam Cantuarienſem Archiepiſcopum in curia Regum Anglorum pro qualicunque cauſa judicatum eſſe, quia ipſe Regum omnium, qui in Regno ſunt, ſpiritalis Pater eſt; nova quoque hæc forma eſt, & ordo judiciorum novus, ut Archipræſul à ſuis ſuffraganeis, aut Pater à filijs judicetur.* (a) Succeſſit aliud accuſationis caput, Rege libras argenti quingentas repetente, quas ſe illi mutuas dediſſe ajebat. Reſpondit ſanctus, donatas eſſe; ſed damnatus eſt, Rege ipſo accuſante, & qui jus dicebant, aut metu, aut æmulatione corruptis, & cùm reum Epiſcopi deſererent, quinque ex amicis caverunt, ſinguli centum libras polliciti. Tandem peculatûs accuſatur, jubetúrque tot fructuum, proventuúmque, quos cùm Cancellarium ageret, vacantibus Epiſcopatibus, & Abbatijs quàm plurimis recepiſſet, rationem reddere. Ingens ea ſumma erat, ducentarum videlicet triginta marcarum millia, quæ noſtratis monetæ circiter vicies, & trecenta millia Philippeorum reddunt, ſi videlicet ex calculo Du Freſne ſingulis marcis Anglicanis duas libras Sterlingorum aſſignes, & ſingulis libris quinque Philippeos; ubi ſimul advertis, quantum ex Regalijs Eccleſiaſticis pecuniæ conflaretur. Cæterùm ſanctum Archiepiſcopum nihil Regi debuiſſe, ipſe Rex palàm confeſſus eſt, ut habetur *lib. 3. epiſt. 55. circa ſinem*. Hujus ergo criminis conventus reſpondit: ſe innocentiæ quidem ſuæ certum eſſe; nec Regem latere, quantâ integritate Regijs theſauris præfuiſſet: conſilio tamen ſpatium rogare, quod cum præſentibus Epiſcopis promptum eſſet. Singulorum ergo vota, & conſilium rogat: aderant verò Londonienſis, Wintonienſis, Ciceſtrenſis, Lincolnienſis, Exonienſis, & Wigornienſis Epiſcopi. Variæ, diſcordéſque ſententiæ, ut ſingulis affectus erant;

(a) Heribert. in V. quadrip. cap. 25.

erant; nam aut metu, aut æmulatione agebantur, paucis Archiepiſcopi, & legum cura. Londonienſis abire illum Archiepiſcopatu jubebat, ſic Regem pacatum iri, & tempeſtatem omnibus impendentem extemplò ceſſaturam; palàm erat, Londonienſis conſilium eò vergere, ut ſpem, ambitúmque ſuccedendi alieno metu celaret; nec ſanctus diſſimulavit, ejus tamen ſententiæ Lincolnienſis acceſſit. Ciceſtrenſis cedendum tempori dicebat, & Regi aliquid dandum. Eadem Exonienſis ſententia. Wigornienſis animi pendebat, hærebátque, Dei Regíſque offendendi metu. Solus Wintonienſis Regijs poſtulatis cedendum eſſe negabat: *Cantuarienſem Archiepiſcopum Regni Primatem eſſe, in ejus exemplum totius Angliæ, & præſertim Epiſcoporum oculos defigi, quidquid is ageret, pro Lege reliquis fore; ſi animum flecteret, libertatem Eccleſiarum conclamatam eſſe, nec ampliùs quid Canones ſtatuant, Patrúmque exempla, ſed quid Regibus libeat, obſervatum iri. Ergo confuſo rerum ordine Eccleſiam ſervituram, aulâ dominante.* Sententijs dictis, & Epiſcopis ſilentio defixis, Archiepiſcopus in proximam diem inducias à Rege petijt, obtinuítque, ita diſceſſum. Palatio egredientem nemo ex aulicis, quos magno numero alebat, comitatus eſt; Regis enim metu, & meliorum deſperatione, & ne Domini caſu premerentur, dilapſi erant. Sanctus ergo fortunæ ſuæ inſultans, pauperum greges undique colligi, epuláſque parari jubet, & reliquum diei hilariter agitari; tanta illi nimirum inter adverſa animi ſecuritas, & fortunæ contemptus. Sequenti die viſcerum dolore vehementer conflictatus eſt, iterúmque inducias in craſtinum petijt. Nox inter vigilias, & preces ducta; ubi illuxit, Pontificijs veſtibus, & pallio præter morem amictus Sacris ad aram operatus eſt, Miſſámque, quæ S. Stephano Protomartyri dicata eſt, legit, cujus initium: *Etenim ſederunt Principes, & adverſum me loquebantur.* Ferunt conſilio Monachi cujuſdam id factum, cùm videret Sanctum ab Aula adhuc recentem mortis metu percelli. Sacris perfunctus, pallio, infulâque depoſitis, reliqua Pontificis inſignia, veſtéſque retinens ad Palatium pergit; ferunt ſacram Euchariſtiam ſecum detuliſſe in ſinum reconditam. Cùm ad Aulam accederet, ubi Rex præſtolabatur, crucem à Clerico prælatam in manus ipſe accepit, & Herefordenſi in obſequium accurrenti: *Sine*, inquit, *me ipſam deferre, ſub cujus protectione*

Digitized by Google

tectione tutus maneo, & ejus viſo vexillo non eſt mihi dubitandum, ſub quo Principe militem. Rex ubi intellexit Archiepiſcopum cruce armatum procedere, irridentibus Epiſcopis, Londonienſi præſertim, in cubile interius ſeceſſit. Conclamatum interim in Archiepiſcopum eſt, tanquam in perjurum, & perduellem, & qui thalamum Regium inſultantis modo perrupiſſet. Epiſcopi ad Regem vocati, Cantuarienſi foris relicto: multùm temporis conſultando tractum, & ſententiæ tam ferociter dictæ, ut ſoluto jam Concilio Eboracenſis foras progreſſus: *Recedamus hinc*, inquit, *ne infortunio, quod Archiepiſcopo inſtat, oculos funeſtemus.* Cui Robertus Magiſter: *Imò* inquit, *perſtabo, reíque eventum operiar, & unius crudelitatis, & alterius conſtantiæ teſtis futurus; néque enim feliciori exitu mortalitatem explebit, quàm ſi pro Deo, juſtitiáque ſanguinem fundat.* Paulò poſt Exonienſis ad pedes Sancti provolutus, & verba ſingultibus miſcens: *Miſerere*, inquit, *tui, noſtríque: omnes enim odio capitis tui hodie perimus.* Cui Sanctus: *Fuge hinc, quia non ſapis, quæ Dei ſunt.* Tandem Comes Linceſtriæ è Regio cubili procedens, pleríſque Optimatum comitantibus: *Mandat tibi Rex*, inquit, *ut venias redditurus rationem ſuper objectis, ſicut heri promiſiſti te facturum, alioquin audi judicium tuum.* Quem interpellans Sanctus: *Imò*: inquit, *Fili Comes, audi tu prius judicium: non te latet fili, quàm familiaris, & fidelis ſecundùm ſtatum hujus mundi Domino fuerim; & ideò placuit ei, ut in Archiepiſcopum promoverer, quamvis Deo teſte invitus: nota enim mihi fuit infirmitas mea, & magis pro ejus, quàm Dei amore acquievi, quod hodie ſatis palàm eſt, dum Deus, & ſe mihi ſubtrahit, & Regem: veruntamen in mea promotione dum Electio fieret, præſente Henrico filio, & Regni hærede, cui & hoc ipſum mandatum fuit, quæſitum eſt, qualem me redderent Cantuarienſi Eccleſiæ? Et reſponſum eſt, liberum, & abſolutum ab omni nexu Curiali. Si ergo liber, & abſolutus; neque teneor, neque volo ſuper his reſpondere. Ad hæc fili Comes id attende, quanto dignior eſt anima, quàm corpus, tanto magis Deo, & mihi teneris obedire, quàm terreno Regi: nec lex, nec ratio permittit, ut filij Patrem judicent, aut condemnent; unde Regis, tuum, & aliorum declino judicium, ſub Deo ſolo à Domino Papa judicandus, cujus præſentiam coram vobis omnibus appello.* (a) *Et vos fratres, & Coepiſcopi mei, quia magis homini, quàm Deo obeditis, ad Domini Papæ audientiam, & judicium vos voco, Catholicæ Eccleſiæ, & Sedis Apoſtolicæ auctoritate munitus hinc recedo.* Hæc

ſanctus

(a) Alan. in V. cap. 33. lib. 1.

Digitized by Google

ſanctus vultu, geſtúque modeſtè intrepido, & libertatem ſpirante. Equum poſteà conſcendit, abiítque, lævâ frænum Crucémq; tenens, dexterâ populo benedicens; ingens enim turba, Cleri præſertim, pauperúmq; accurrerat, quæ velut è triumpho redeuntem excepére, excrevítque gaudium priori luctu, quòd ſublatum crederent. Omnes convivio excepti. Sub prandium exilium Liberij, & monitum ex Evangelio lectum: *Si vos perſecuti fuerint in una civitate, fugite in aliam.*

VI. Ex hoc tempore conſilium cœpit excedendi Angliâ, rogavitque Regem. Et planè appellato ſemel Pontifice Romam eundum erat, urgebántq; fugam inſidiæ in ejus vitam paratæ. (a) Aliquamdiu, ut inſequentes falleret, Angliam alieno habitu, occultúſque pererravit: tandem exeunte nocte mari ſe committit, applicátque haud procul Gravelingâ. Fugam beati Antiſtitis ſæviſſima à Rege edicta etiam in Clericos comitata ſunt, quibus exilia, plagæ, confiſcationes indictæ, ſi parere illi pergerent, aut litteras deferrent, tantâ pœnarum ſævitiâ, & ſacri Ordinis contemptu, ut vel inde appareat, quàm fœdè indignéque Eccleſiaſticos habuerit, quantóque jure non poſſet ſanctus Archiepiſcopus ferre, jura Eccleſiarum tam impudenter calcari. Lege ea edicta, erubeſces. (b) Portus etiam cuſtodiri, ne quæ litteræ in Regnum penetrarent. Ipſe quamvis terrâ, maríque varijs periculis jactatus (nam hærebant à tergo Regis ad Pontificem Nuntij, ac per inſidias eundum erat, Belgis ex Anglia præmonitis) & iter inter pluvias, hyeméſque pedibus metiretur, labore hactenus inſueto, Alexandrum Pontificem exilium ſuum cauſáſque litteris docuit; earum hæc ſumma. Perſecutiones, quas in Anglia à Rege ejúſque Miniſtris graviſſimas pateretur, cauſas Regno excedendi fuiſſe; eas verò non aliunde in ſe concitatas, quàm quòd jura, & libertates Eccleſiarum profligari nec æquis oculis videre, nec adulantium more pati amplius poſſet; hanc totam delicti ſummam eſſe, cæcum, mutúmque non fuiſſe, Eccleſiâ pereunte: avaritiam Principis in Eccleſiæ facultates graſſari: Clericos ſæcularium tribunalibus ſiſti: nec pecuniâ tantùm, exilijs etiam, ac membris

 puniri:

(a) De fuga Div. Thomæ V. Apolog. Saresberienſ. epiſt. 48. lib. 2. (b) V. lib. 1. epiſt. 14. 15. & 23.

puniri: ſe ut in Palatio cauſam diceret, vocatum eſſe, eoſdem & hoſtes, judices, & teſtes ſediſſe: & ne illos ſceleris puderet, juſſum ſe non tantùm ſententiam ferre, ſed etiam probare; quod cùm nollet, hoc ipſo damnatum eſſe: quid jubetis, *inquiebam*; ſpoliari, exulari, mori? volo optóque: ut flagitio veſtro ſubſcribam? non poſſum: ſufficiat vobis dignitatem mihi meam, imò & vitam ademiſſe; innocentiam relinquite: invadite, & cædite, etiã perimite, vocis tantùm libertatem concedite: hoc ſinite ut dicam, vos impios eſſe, & Chriſtiani nominis, quod in ſacerdote, & Antiſtite perſequimini, extorres: aut ſi loqui non licet, lacrymis ſaltem libertatem date; ſacrilegia prædáſque veſtras ſilebo, ſed tamen deplorabo; quid minùs ego petere, aut vos Archiepiſcopo veſtro dare poteſtis, quàm ut quod dicere non audet, audeat gemere? Hoc ergo flagitium meum, & cauſa perſecutionis eſt, dixiſſe, rogâſſe, gemuiſſe: hoc perjurium, & perduellionem vocant. Sed iſtis ignoſci poteſt, ignorantiâ aut obſequio peccantibus; quid de Epiſcopis dicam, quorum ego cauſam, & libertatem meis periculis tuebar? Illi aulam & favores, & quod dictu fœdiſſimum eſt, æquitati metum præhabuere; ſententias in me dixerunt, imò in ſeipſos; nec enim mea tantùm, ſed omnium Eccleſiarum eſt libertas, cui laboro: & ut timori honeſtatem prætexant, audent Evangelio ſe tueri, quod turpiſſimè produnt; dicunt enim danda eſſe Cæſari, quæ ſunt Cæſaris: Regem juventâ, imperio, victorijs ferocem provocandum non fuiſſe: notántque ingratitudinis, Regi tot beneficijs in me largo auſum obniti. Quibus ego reſpondi: alias eſſe Cæſaris, alias Tyranni partes: Cæſaris eſſe Eccleſias, legéſque tueri, & Sacerdotes, quorum precibus, cultúque Imperia floreant, venerari; quos, qui exilijs, prædis, ſervitute infeſtat, Cæſaris an Tyranni nomen mereatur, ipſi ſententiam ferant; non ergo me Cæſari, ſed hoſti obluctatum eſſe, nec hoſtem fore, niſi eum talem ipſi feciſſent: ſi enim primis conatibus obſtitiſſent, & quàm ille ab æquitate Regúmque exemplis abluderet, oſtendere auſi eſſent, jam dudum alijs eum moribus fore, naturâ quippe docili, & rationi, cùm æſtus quieverit, obſequente; nunc verò non, ut dicunt, juventâ & victorijs, ſed turpi eorum adulatione, qui monere debebant, ferocem, indomitum eſſe: nec tam morbo, quàm meden-

Digitized by Google

medentium culpâ corruptum, veneno in plagas profuſo. Falli, qui credant me, aut immemorem beneficiorum eſſe, aut amorem, & reverentiam exuiſſe Principi debitam: imò ingratus & hoſtis eſſem, ſi quod illi faciunt, alluderem pereunti, nec revocarem in præcipitio pendentem: ſilerem ergo, & facem ferrúmque porrigerem perire volenti? Hoc non poſſum. Vivat Henricus Princeps, audiátque ſaniora monentem, ſi fieri poteſt; ſi non poteſt, pereat ſaltem me innocente, & ad funus plorante. Hæc Epiſcopis meis ingerebam, à quibus cùm non audirer, nec flagitium jam cœptum abrumperent, quid aliud ſupererat, quàm ut Romam, Chriſtique Vicarium appellarem? Appellavi, & hanc ultimam naufragij tabulam amplexus ſum: nec poſſunt ægris animis id accipere, aut vitio mihi vertere: ſi enim innocens ſum, cur damnant? ſi Reus, cur judicem formidant? (a)

Hæc Archiepiſcopus Alexandro Papæ, qui, datis ad eundem litteris, (b) acta, & ſententias in illum dictas reſcidit. Legati interim Angli Compendium ad Regem Chriſtianiſſimum venère, porrectóque libello criminationibus pleno, multa ex ſuo addidere, quibus innocentiam Cantuarienſis onerabant: initium libelli erat: *Thomas quondam Archiepiſcopus.* (c) Et roganti inſtantíque Regi, quis ergo Thomam Archiepiſcopatu exuiſſet? cùm ambiguè reſponderent, in hanc vocem erupit Chriſtianiſſimo Rege, & immortalitate dignam: *Planè ſicut Rex Anglorum, ita & ego Rex ſum; veruntamen minimum de Clericis meis deponere ego non valerem.* Paulò poſt Legati ab Archiepiſcopo ſecuti ſunt; ſic enim imperaverat, ut Regios unius tantùm diei intervallo, & inobſervati ſequerentur, quod & ab illis tantâ ſimulatione factum, ut & laterent, & omnia ad Archiepiſcopum referrent. Cùm ergo cauſam Domini peroràſſent, adeò Regem flexêre, ut ſuſpirijs, gemitúque dolorem teſtaretur, & Regnum ſuum Sancto offerret, adjecítque: *Hoc ex priſtino more, exemplíſque Regum Galliæ eſſe, ut exules, & præſertim Eccleſiaſticæ perſonæ, in Regno ſuo à perſecutorum injurijs defendantur.* (d)

VII. Senonis Alexander Papa Henrici Legatos accepit: magno hi apparatu incedebant, multóque auro, quo aulam expugnarent,

(a) Vid. Roger. in Annal. Anglor. ad ann. 1165. (b) Lib. 1. Epiſt. 49. in Cod. Vat. (c) Heribert. in V. lib. 2. cap. 7. (d) Id. ibid.

gnarent, inſtructi, adeò, ut Saresberienſis in quadam ad Sanctum epiſtola malè ejus cauſæ ominetur, timeátque innocentiam donis ceſſuram: ejus verba ſunt: *Contra vos faciunt multa, pauca pro vobis; venient enim magni viri, divites in profuſione auri, quod nunquam Roma contempſit, erúntque non modò ſuâ, ſed etiam Domini Regis (quem in Curia nemo audebit offendere) authoritate freti, &c.* (a) Et verò jam inter Purpuratos certamen erat, multis intempeſtivæ ſeveritatis Sanctum damnantibus. Auditi ſunt in publico Senatu. Primus Londonienſis Sancto perpetuus æmulus, eum pertinacem, inquietum, ſuis conſilijs præfidentem, aliorum contemptorem dicebat: & cùm in fugam declamaret, auſus eſt illam ex Proverbijs ſententiam uſurpare: *Impius fugit nemine perſequente.* Tum Pontifex petulantiâ offenſus: *Parce*, inquit, *frater.* Et Londonienſis: *Domine parcam ei.* Cui Pontifex vultu indignationis, & majeſtatis pleno: *Non dico, frater, quòd ei parcas, ſed tibi.* Quâ voce adeò perculſus eſt, ut obmuteſceret ſtupido ſimilis. Excepit Hilarius Ciceſtrenſis Epiſcopus, & ipſe aut ignorantiâ, aut Dei voluntate Sanctum vindicantis ludibrium meritus; cùm enim ei inſultaret inter alia: *Id parùm attendit Dominus Cantuarienſis, relicto maturiori conſilio ſe ſolùm conſuluit, & ſic ſibi, & ſuis, & Regi, & Regno, Populo & Clero graviores labores procrearet, quod circa virum tantæ auctoritatis non decuit, non oportuit, nec aliquando oportuebat, inſuper ſuos, ſi ſaperent, non oportuebat ſibi in talibus patrocinari.* Omnes in riſum ſoluti errore toties in grammaticam repetito, tantóque magis, quòd eloquentiam ambiret, ſibíque blandiretur; exclamavítque unus: *Malè tandem veniſti ad portum.* Ille rubore ac ludibrio confuſus, orationem abrupit, tacuítque. Eadem Eboracenſis, & Exonienſis repetebant. Sed omnium modeſtiſſimè, paríque elegantiâ (b) Comes Arundelius peroravit, ut mirum ſit, plus iſti in Archiepiſcopum reverentiæ, quàm Epiſcopis fuiſſe. Summa petitionis erat: mitteretur à Summo Pontifice in Angliam Legatus, qui appellatione remotâ cauſam Archiepiſcopum inter, Regémque finiret; addebantur precibus minæ intentato ſchiſmate Pontifici terrendo. Et verò diu hîc hæſerat animi, conſilijque dubius; magna erant Henrici in Alexandrum, & recentia ſtudia, nec minor ab eo metus, ſi deficeret, quippe potentiâ, ac annis florente; hunc ergo

(a) V. lib. 1. epiſt. 24. (b) Vid. Vit. lib. 2. cap. 9.

Digitized by Google

ergo tam alieno tempore, & adhuc ſupplicem offendi, plenum periculi erat, præſertim non paucis Purpuratorum, & pleriſque in Anglia Epiſcopis Regem tuentibus, quod ne metu facere viderentur, tituli, & colores quærebantur fucandis mendacijs. Ex adverſo quantum criminis erat, innocentem, profugum, & aras amplexantem repellere, ac Angliæ reddi, inſidijs inimicorum certæque morti expoſitum? hæc præmia eſſe pro Eccleſijs pugnanti? quos animos Regem ſumpturum, ſi gratia ſceleri præſtetur, reum ſimul victorémque? nullam amplius fidem Romano Pontifici fore, ſi eum, quem tot titulis fovere debebat, ſinu excuteret, hoſtique proderet? nec enim aliud eſſe in Angliam, Inſulam mari clauſam mittere cauſam dicturum, quàm carceri, aut catenis innectere. Flexit in hanc partem animum Pontifex, Legatiſque reſpondit, Archiepiſcopo abſente decerni nihil poſſe: præſtolandum ejus adventum, nec diu abfuturum. Inſtabant tamen, urgebántque, Pontifice immoto; ergo diſceſſum maturant, ne ſalutato quidem Alexandro. Intereà Senonas Archiepiſcopus pervenerat, humaniſſimè à Rege acceptus; nam & ſervos illi, & ſumptus ex Regio ærario, & ſupellectilem tantæ dignitati parem adjecit. Sic ad Alexandrum pervenit. Primi in aula congreſſus haud grati cecidêre, averſis videlicet Cardinalium animis, maléque imbutis; eum ſiquidem tempeſtatis in Anglia auctorem credebant, nimiâ in Regem ſeveritate. Alexander benignè accepit, audivítque cauſas exilij, fugam, naufragia, itinera pedibus acta, pericula, inſidias, extremámque paupertatem, tantóque graviorem, quòd inſuetam; quæ & dicenti lacrymas, & audienti expreſsêre. Proximâ die in Senatum admiſſus eſt, juſſúſque Patribus, qui frequentes aderant, cauſas itineris, & calamitatum exponere.

Aſſidebat Alexandro proximus, parabátque ſurgere cauſam dicturus, ſed prohibente Pontifice reſedit, cœpítque ſummo omnium ſilentio & attentione dicere: quantâ apud Regem gratiâ floruerit, cùm Cancellarium adhuc ageret: quantâ cùm Archiepiſcopatum inijſſet: ſibi intimas curas, ſibi arcana Regni concredita: imò quo nihil charius, majoriſque pretij, etiam Principis filium ſuæ fidei commiſſum: potentiam opéſque gratiæ pares: nec finem felicitati futurum, ſi hanc, quàm conſcientiam maluiſſet: potuiſſe

Digitized by Google

perennari fortunam obſequio Principis, & exilio virtutis; nec ſe earum artium ignarum, expertémque, quibus Principem parare, & obſtringere poſſet: & fortè, cùm aulicum ageret, plus illis indulſiſſe, quàm modò vellet, aut excuſari poſſet. Ubi Infulas induit, ſacrámque Dignitatem inijſſet, alias animo cogitationes, alias curas ſucceſſiſſe: obſervâſſe ſe Principem excelsâ quidem, & proclivi in pietatem indole, ſed immoderatâ, & alieni appetente, nec throno, auláque contentum, niſi aris æquè imperaret: jam ſponte ſuâ ardenti eos facem ſubdidiſſe, qui gratiam à juvene per flagitia quærerent, meritis inacceſſam: ſe recenti adhuc malo rogâſſe, monuiſſe exemplis, legibus certâſſe: hinc primas ærumnarum fibras, quibus jam premeretur: moleſtum ſe primum, dein faſtidio habitum, ac tandem odio: procul arcanis eſſe: raròin aulam peti: alios in gratiam, curáſque Regni admitti, tantò chariores, quòd Principi grata ſuaderent, nullo juſti, injuſtique diſcrimine: & hæc ferri potuiſſe, cùm necdum in extrema prorumperent. At verò, ubi expilari Eccleſias vidit, Sacerdotia confundi, profanis tribunalibus Clericos ſiſti, nec pecuniâ tantùm multari, ſed cædi etiam, proſcribíque, & limites omnes, qui palatia ab aris diſtinguerent, nullâ Canonum, nullâ legum reverentiâ moveri, útque licentiùs, minorique verecundiâ peccaretur, honeſtum conſuetudinis titulum flagitijs imponi.

Hîc enimverò ſimulationem ſe abrupiſſe, & cùm bellum aut Deo, aut Regi indici oporteret, hunc ſe hoſtem, quàm illum maluiſſe: hinc Regis in ſe odia, hinc Aulæ Regi blandientis, & quod dici ſine gemitu, & pudore non poſſit, hinc Epiſcoporum averſos à ſe animos, adeò plus Aula eis, quàm Eccleſiæ cordi erant. Juſſiſſe Regem, ut ijs flagitijs, quæ conſuetudines appellabantur, ſubſcriberet: moratum ſe eſſe, temporis ac meliorum fiduciâ: & tandem apertè negâſſe? tunc Regis iram & palàm exarſiſſe, tunc amicorum fugam vicinam tempeſtatem formidantium: inſidias ſibi paratas, mortem condictam, & ejus exequendæ modos viáſque perquiſitas; quam cùm eminus, clariſque indicijs obſervâſſet, Regno tandem ceſſiſſe: non hoc metui, non rumoribus, ut æmuli jactabant, ſed neceſſitati, imò & amori in Regem datum, quem ab infamia parricidij liberabat, exilio ſponte ſuſcepto. Quæ verò in

in exilio, à naufragijs, ab inopia, ab hoſtibus toto itinere ſparſis, ab hyeme, inediáque pertulerit, malle ab alijs intelligi; nec enim ſe Pontificem appellâſſe, ut ærumnas ſuas, ſed innocentiam probaret. Illud tantùm rogare, ne crederent nullas, aut leves ob cauſas tantam fortunæ mutationem à ſe patienter ſuſceptam, imò expetitam: imprudentem, imò fatuum eſſe, qui ſummam felicitatem ærumnis, & exilijs mutet, aut nullâ causâ, aut malis impari: nec ſe palatio nuper egreſſum: delitijs, gloriæque, ac Principum gratijs aſſuetum ex ijs eſſe, quibus gratis miſeriæ placeant, nullóque pretio: Eccleſijs, libertati, ac Sacerdotum bono ſe miſerum eſſe, quæ ſi aliorum exemplo Regiæ voluntati prodat, cedátque; paratas ſibi opes, dignitates, Principis gratiam, fortunámque priſtinâ florentiorem: hæc omnia parvo conſtare, obſequio videlicet, & uno calami tractu; idem fore, ſubſcribendi, & florendi momentum: arbitrio ſuo ſtare, miſſer eſſe an felix velit, Eccleſijs tamen aulæ, prædæque relictis; & quantum hoc mali, ſi aliorum ſententiæ, preces, & exempla ſpectentur? ſed averteret Deus hanc mentem, non Epiſcopi hæc vota, ſed latronis eſſe. Vitam ſe cupere, ſi honeſtis conditionibus poſſit; ſi non poſſit, honeſtiùs moriturum, futuro poſteris exemplo, quid Epiſcopos deceat.

Hæc Archiepiſcopus dicebat flagrante vultu, & Martyrem ferente, geſtu intrepido, ac libertatem ſpirante, & quem Reges timerent juxtà amaréntque: jam Patres commiſeratione tangi tam indigna, & invictè patientis: ſed penitus evicti ſunt, cùm tabulas, quæ conſuetudines Regias continebant, ſinu expromens, oſtentánſque indignanti ſimilis, dolentíque, adjecit: *En, Patres, ſervitutis veſtræ fatale decretum: hîc compedes, hîc catenæ, & flagella ſunt, & quicquid mancipijs debetur: ſubite jugum, & cervices inflectite, libertate proſcriptâ: ſpoliari vos, cædíque, & profanis tribunalibus adſterni Lex Anglica jubet: nec vocibus licentia, nec lacrymis eſt: ferro, ignéque vel gemitus punitur: hujus ego delicti reus, & compertus ſum: huic exilium meum, & naufragia, & rapinas debeo, crudelitate adhuc parcâ, & ſolùm præludente: mox ſanguis, & ſecures micabunt; vos interim ſententiam edicite: licuit Epiſcopo tacere tam indigna, tam atrocia videnti?* Ultimas has voces inter lacrymas dixit, nec ullus ferè in eo conſeſſu fuit, qui fletu temperaret, (a) præſertim

(a) Alan. l. 2. c. 11. Quibus perlectis moti ſunt omnes uſque ad lacrymas, &c.

Digitized by Google

ſertim ubi lectæ conſuetudines; tunc enim ab omnibus conclamatum, & conſtantiæ Archiepiſcopi etiam ab ijs applauſum, qui maximè damnaverant. Ipſe Alexander primò excandeſcere, ac nimiam Archiepiſcopi conniventiam accuſare, quòd ſuo aſſenſu eas conſuetudines juviſſet, Eccleſijs fœdiſſimâ ſervitute oppreſſis, poſteà placari, ſummiſque laudibus ejuſdem conſtantiam efferre, qui ſolus in acie perſtaret, & tanto rerum omnium, ac vitæ contemptu Regios moraretur. Sic eâ die diſceſſum, nec ampliùs dubitatum, non Archiepiſcopi tantùm, ſed totius Eccleſiæ cauſam agi, nec ab illo ſeveritate, ut quidam putaverant, ſed indulgentiâ peccatum. Sequenti die revocati in Senatum Patres, ac thalamo interiore accepti. Ingreſſus Cantuarienſis dejecto vultu, lacrymiſque perfuſo, ſe malorum omnium, quæ Angliam turbabant, auctorem profiteri; quippe tantæ Dignitati, & curis eam comitantibus ſe imparem eſſe, & aulæ potiùs, cui aſſueverat, quàm Eccleſijs natum: nec ſe id ignorâſſe, cùm caput Infulis ſubmitteret: repuliſſe eas quidem, ſed tandem acceptâſſe urgente Rege; quòd Regem ergo Deo prætuliſſet, utrúmque jam averſum experiri: placandum ergo dimiſsâ Dignitate, quam ſuſtinere non poſſet: hoc dudum ſibi animo ſediſſe, diſtuliſſe tamen, ne in profanas manus tiaram deponeret: nunc tempus, & locum eſſe deſtinata exequendi. Tum annulum digito extractum Alexandro porrigens: *Accipe*, inquit, *inſignia funeſtæ Dignitatis; reddo, à quo accepi: & olim exuiſſem, niſi illi expeterent, quos indignos credebam. In tuas manus depono; tuum erit Cantuarienſi Eccleſiæ ſponſum alium deligere me digniorem, & utinam feliciorem.* Hæc Archiepiſcopus pari modeſtiâ, & fortunæ contemptu: repetitæ ab omnibus lacrymæ. Secedere juſſo cœptum conſultari, quid agi oporteret. Non deerant, qui placandi Regis obtentu alium Eccleſiæ Cantuarienſi deſtinarent, cædendam eſſe hanc victimam publicæ quieti, & unius jacturâ redimendum commune naufragium: nec alias Infulas defore. Pleríque nec decorum id eſſe, nec honeſtum dicebant, omniúmque tandem eadem ſententia fuit, *Phariſæis*, ut inquit Alanus, *exceptis*. (a)

VIII. Revocatum ergo Pontifex Dignitati reſtituit, indidítque annulum, adjecit ſpem meliorum, & interim Pontiniacenſi

Abbati

(a) Alanus in V. l. 2. c. 12. Placuit omnibus ſententia, præterquam Phariſæis, &c.

Abbati commendavit, qui tunc aderat. Ita Sanctus aulam Monaſterio commutavit, & ne quid ab alijs differret, Monachum induit, recepto à Pontifice ex rudi lana amictu, quem ipſe benedixerat, addidítque ijs, qui deferebant: *Dicite Domino Cantuarienſi, quòd habitum ei miſimus, qualem habuimus, non qualem vellemus.* Adjecit Sanctus à collo ad poplites veſtem cilicinam, tum flagella, & inediam, ac lectionem Scripturarum, tanto ſtudio & oblectatione ductam, ut ſacros codices vix manu dimitteret. Secuta gravis infirmitas ærumnis, & afflictatione provocata, corpore ad has pœnas adhuc rudi, nec ſatis exercito; ſed hoc Martyrij tyrocinium erat, affluebántque cæleſtes delitiæ, tantâ animi quiete gaudióq;, ut corpus perfunderent, crederéſque exilij oblitum inter voluptates roſáſque verſari, præſertim valetudine confirmatâ. Sed brevis hæc quies fuit, quam triſtiſſimi ex Anglia Nuntij turbârunt. Furebat Henricus Rex, & ſæviſſimis edictis in Alexandrum Pontificem, & D. Thomam agebat: prohibitæ ad utrúmque Appellationes, & litteræ: cuſtodita maria portúſque, ne aliquæ ab ipſis Angliam penetrarent: & qui illis faverent, bonis omnibus multati, nullo inter ſacras, profanáſque Perſonas diſcrimine: (a) Denarius S. Petri interceptus, & Regio Fiſco addictus: omnes quóque proventus Archiepiſcopi ærario illati: & quotquot illum aut cognatione, aut amicitiâ contingebant, Angliâ expulſi, nullo conditionis, ſexûs, ætatiſque diſcrimine. Unde Sancto perpetuum dolendi argumentum, lacrymas ſuorum & exilia quotidie ſpectanti. Amicis eos commendabat, præſertim Siciliæ Reginæ, cujus charitate pleríque adjuti, ut etiam Syracuſarum Archiepiſcopi, quibus litteris gratias egit. Pontiniaci biennium degit, ubi & Legati Apoſtolici Dignitate per totam Angliam auctus eſt, excepto Eboracenſi Epiſcopatu; quam & tam erecto impavidóque animo exercuit litteris in Angliam ad Epiſcopos, ipſúmque Regem datis, pœníſque etiam adjectis in contumaces, ut non exulem illum, ſed adhuc florentem crederes, & præpotentem. Pontiniaco litteris

ab

(a) Denarius S. Petri erat nummus argenteus ex ſingulis domibus totâ Angliâ pendi ſolitus, ſublatus eſt ab Henrico VIII. ſecuto mox ſchiſmate, & hæreſi. V. Gloſſar. du Freſne. De hoc Denario S. Petri non tantùm ab Anglia, ſed etiam Gallia, Britannia minori, Polonia, & Hibernia dari ſolito V. Spond. ad ann. 740. 782. 869. 1045. 1159.

ab Henrico pulſus eſt, Ordini Ciſtertienſi extrema minante; quæ cùm Sanctus intellexiſſet, Senonas migravit, Ludovico Rege totum Regnum, ubi hoſpitaretur, offerente. Senonis magno honore cultus, Regijſque impenſis ſuſtentatus eſt. Henricus interim cùm Alexandri Pontificis in Archiepiſcopum ſtudia intellexiſſet, vindictæ præceps Friderico Imperatori per Legatos ſe adjungit, jubétque Alexandrum toto Regno ejurari: id enim Wilhelmus Saresberienſis in vita teſtatur, (a) quamvis Henricus, alijque negaverint, id voluntate, multóque minus imperio Regis à Legatis factum. (b) Alexander intereà pacem inter Archiepiſcopum, Regémque moliri; mutuis enim diſſidijs non Archiepiſcopus tantùm, ſed Eccleſia periclitabatur: miſſi in Angliam propterea duo Legati, Wilhelmus, & Otto Cardinales, qui litem honeſtis conditionibus finirent; ſed id novum diſſidijs fomentum fuit. Credebat Archiepiſcopus Legatos à Pontifice miſſos, qui jus dicerent, non qui componerent, & ad æquas conditiones Regis animum inducerent: præſertim Wilhelmum recuſabat, quippe auro corruptum, Archiepiſcopo æmulum, Regis gratiæ obſequióque unicè adſtrictum, & mille alijs titulis gravem; unde in Alexandrum Papam non ſolùm à Divo Thoma amariſſimis querelis, ſed etiam à Rege Galliæ, alijſque declamatum, quòd illi judicandi poteſtatem feciſſet, qui hoſtis eſſet, qui pretio conductus, quíque inſolenter ſe jactaret, certus non illi cauſam adjudicare, qui innocentior, ſed qui potentior eſſet. Et quamvis Alexander Wilhelmo Ottonem adjunxiſſet æqui amantem; par tamen non erat, altero potentiâ, favoribus, clientelis vincente: ut tandem Legatos revocari oportuerit irritâ Legatione, imò noxiâ. Sanctus intereà exulem oblitus, Archiepiſcopi, Legatíque Apoſtolici partes egregiè implebat, multis, quòd bona Eccleſiaſtica occuparent, nec moniti abſiſterent, anathemate percuſſis; inter quos Epiſcopus Londonienſis, alijque gratiâ apud Regem præcipui: hinc oleum flammæ additum; ſed Sanctus innatâ libertate ferebatur, quam Galliæ Regis protectio etiam augebat. Scripſerat is Romano Pontifici rogabátque, ne ſuâ Auctoritate ſententias Archiepiſcopi ſolveret, adjunxitque per Legatos: *Si quis Archiepiſcopum, vel ſuos tanget, is pupillam oculi*

(a) Vita S. Thomæ lib. 2. cap. 20. (b) V. Vitam lib. 2. epiſt. 41. & l. 1. epiſt. 102.

oculi mei tanget. (a) Nec intra calamum, & nuntios ſtetit, operi accinctus eſt tentatâ inter offenſos pace. Enimverò jam paraverat Archiepiſcopus in Regem Cenſuras, ſed ut fulmen tam excelſo capiti, ſereno non turbato cœlo incideret, nec quidquam cœleſti huic igni prophanum miſceretur, triduum inter preces, vigiliáſque ſumpſit, & inter aras D. Virginis Sueſſionenſis, Gregorij Magni, & B. Dranſij pernoctavit; ut videas, quanto apparatu, delectúque vibrandæ ſint diræ, præſertim in Regnantium capita, quorum morbi plerúmque remedijs invaleſcunt: & Deus fulmini jam cadenti moras oppoſuit, Regémque lecto affixit. Sanitati redditum Rex Galliæ ad colloquium invitavit, adfuítque Archiepiſcopus, alijque utriúſque Regni Magnates ingenti numero; quippe fama præcurrerat, Archiepiſcopum in poteſtate Regis fore; unde omnium expectatio Coloſſi hujus caſum videre cupientium. Stetit tamen, ut eventus docuit, & aliorum ſpes eluſit, aut etiam implevit; malebant enim ex aula non pauci jurgia durare in turbido piſcaturi, timebántque, ſi in gratiam rediret, aut hujus potentiâ, quem adeò provocaverant, aut ſuiſmet artibus, ſi proderentur, caſuros. Omnes ergo inter ſpem metúmque eventus ſuſpenderat.

IX. Ubi in Regis conſpectum Archiepiſcopus venit, ejus genibus provolutus eſt; (b) nam reverentiam libertati conjunxerat, ac vultu, ut Sancti ſolent, imperterrito juxtà modeſtóque: *Adſum*, inquit, *O Rex, Sacerdotis, & exulis habitu: quòd pedibus tuis affuſum, quòd ſupplicantem vides, exulem decuit; præteritorum memoriam nec ego retineo, & tu velim oblitteres: ſi quid peractum à me eſt, quod Majeſtatis tuæ animum movit, Sacerdoti, & Antiſtiti imputa, quem invitum feciſti: ſecui, at medentis animo. Jam verò cauſas, quæ Sacerdotium, Regnúmque colliſere, arbitrio, & voluntati tuæ committo; jube ut voles, obſequentem me habebis, fidúmque, ut ſemper, ſalvo tantùm honore Dei: hunc ſolum mei, tuíque Dominum excipio.* Infremuit Henricus ad has ultimas voces; nam primas patienter audierat: nec probris, convitiiſque temperavit, ſuperbum pertinacem, ingratúmque appellans. Tum ad Regem Galliæ converſus, illudi ſibi ab Archiepiſcopo querebatur; quippe obtentu Divini honoris omnia recuſaturum, quæ ejus animo haud ſederent: luſum hunc eſſe, non obſequium. Tum mitigato velut animo, &

 malaciæ

(a) Lib. 1. epiſt. 139. (b) Herib. in V. lib. 2. cap. 25.

malaciæ reddito: *Multi*, inquit, *Regum Angliæ minori potentiâ, quàm ego fuere: multi etiam Cantuariæ Archiepiſcopi, majori ſanctitate, quàm iſte; id ergo peto, ut quod minimo Regum Angliæ illi præſtiterunt, is mihi præſtet, qui multis partibus inferior eis eſt.*

Æquiſſima videbatur poſtulatio, & Regi tanquam modeſtè, ac citra faſtum petenti acclamatum eſt. Silebat Archiepiſcopus neganti ſimilis. Cui Galliæ Rex: *Domine Archiepiſcope, vis major eſſe Sanctis viris? aut major prudentiâ? quid dubitas? ecce pax præ foribus!* Sed Sanctus ſententiæ jam ſemel, maturéque conceptæ inhærebat, nec aliter Regi pareri poſſe, quàm *ſalvo Dei honore*. Hinc omnium averſi ab illo animi, & in contumelias effuſi; quippe ejus pertinaciam obſiſtere Rege jam parato, & æquiſſima poſtulante: ipſe Ludovicus conſcenſis equis abitum feſtinavit, ne compellato quidem, ſalutatóque Archiepiſcopo; adeò indignabatur eum cœptis inſiſtere, nec flecti in conditiones poſſe, ut quidem videbatur, juſtas, quas tamen eventus detexit, & ipſe Ludovicus damnavit. Hîc enimverò magnanimitas Sancti ad faſtigium pervenit, emicuítque omni fortunæ, adverſíſque ſuperior, & ſolo Deo nixa; nam prius amicis utcúnque ſuſtentabatur, præſertim Ludovico Rege: nunc verò omnia ſubducta, quæcúnque animum levare poſſent ærumnis gravem. Henricus irâ fervens, & vindictæ accinctus, Ludovicus contemni ſe ratus, ne quidem alloquium, aut conſpectum admittebat, clauſerátque ærarium: amici diffluxerant: Epiſcopi à Rege ſtabant, lacerabántque innocentem, nec alij magis flammam ventilabant: nulla contra egeſtatem ſubſidia, quæ animo verecundo, magnóque, & delitijs aſſueto tanto erat moleſtior: ſed præſertim domeſticorum ſquallor, & deſperatio Sanctum angebant ſui negligentem, aliorum anxium. Et tamen tot undis agitato, & ultima expectanti tanta ſecuritas, & tranquillitas fuit, ut jocis fortunæ inſultaret, & vultum modeſtâ hilaritate, ac riſu ſolveret. Et verò qui animum partium ſtudijs, & affectibus exemerant, nunquam magis, quàm in hoc fortunæ diſſidio Sanctum admirati ſunt; nam Senonas eunte itinera populi obſederant, certabántque videre, & digito oſtentabant applaudentium more: (a) *En*, inquiebant, *Archiepiſcopum illum, qui in heſterno colloquio Deum propter*

(a) Herib. in V. lib. 2. cap. 26.

propter Reges negare noluit, nec Dei honorem ſubjicere. Ex Gallijs in Burgundiam cogitabat, ſed Deus, cùm minimè ſperabatur, interceſſit, ſubvenitque. Evocatur ad Ludovicum Regem Archiepiſcopus, nec aliud expectabat, quàm leges, & tempus novi exilij. Ut in conſpectum venêre, ſedentem reperiunt, attonito, aut meditanti ſimilem, vultúque dolorem teſtante, quod malo omini vertebatur: aliquamdiu perſtitit, demiſſóque in terram capite nec tacendi finem, nec mærendi faciebat; cùm ſubitò lacrymis, & ſingultu obortis, proſiliénſque genua Archiepiſcopi amplexu ſtringit, nec allevari ſe paſſus in hæc verba prorumpit: *Verè Domine mi Pater, tu ſolus vidiſti, nos omnes cæci fuimus, qui contra Deum conſilium tibi dedimus, imò ad nutum hominis honorem Dei remittentes. Pœniteo Pater, & graviter pœniteo; ignoſce ergo, & ab hac culpa me miſerum abſolve; ſed & Deo, & tibi meipſum, & Regnum meum expono, & ab hac hora promitto, quòd tibi, vel tuis non deero.*

Hæc inter lacrymas, & ſingultus dicentem Archiepiſcopus abſolvit benedixítque, nec prius ille ſurrexit, pulcherrimo veritatis triumpho; tandem enim veritas erumpit, quidquid illi opponas, vincit cadendo. Ab hoc tempore Sanctus ſummâ veneratione in Gallijs, & Regiè habitus eſt. Nec ego magis Ludovicum ſacro bello accinctum, & tot triumphis, ac palmis auctum admiror, quàm cùm Sancti pedes tenebat. Cæterùm quàm magnis rationibus Henrico aſſentiri Archiepiſcopus noluerit, operæ pretium fuerit exponere, exemplo poſteris profuturo.

Omne obſequij genus Sanctus pollicebatur, ſalvo tamen, exceptóque Dei honore: nec Regijs juribus hæc clauſula obſtabat, ſemper enim intelligebatur, etſi taceretur; nullum enim contra Dei honorem Regibus jus eſt; nam ut Regibus populi, ita Reges Deo ſubduntur; & tamen exprimi ea clauſula tunc temporis debebat, Rege Eccleſias invadente: alioquin omnia Archiepiſcopus cedere videretur, ſi poſt tanti temporis certamen Regi omnia poſtulanti, omnia permitteret. Quæ ergo Regi injuria, ea exprimi, quæ etiamſi tacerentur, obſervari oportebat? & præſertim eo tempore, quando ſilentium, unius victoriæ, alterius cladi adſcribebatur publico omnium damno? Accedebat Archiepiſcopum, cùm infulas induiſſet, fidelitatem Regi promiſiſſe, *Salvo honore Sacerdotali*; quo

 ritu

ritu omnes jurabant Antiſtites, nullâ Regum querelâ: ſi ergo Sacerdotalis honor excipi poterat, quantò magis Divinus Rege inoffenſo? Nec primus erat, qui pro Eccleſiaſtica libertate bellum Regibus intulerat; quis enim Ambroſij, Chryſoſtomi, Baſilij agones, & pericula neſcit? Et ne Angliâ, & Cantuariâ exeamus, quid Anſelmus, quid Landfrancus non egit? Et quamvis non Regis ſolùm, ſed omnium ferè Epiſcoporum, Magnatúmque votis diriſque pulſarentur, vicêre tamen veritatis auſpicijs, quæ Croci in morem, tunc maximè floret, cùm calcatur. Quod ſi aliqui ante ipſum diſſimulârunt; aut alia correxerant à prioribus intacta, aut poſteris aliqua reliquêre, cùm omnia non poſſent; alioquin nullius rei initium fuerit, ſi exempla ſemper expectes: & denique non omnia imitationem merentur, quæ à Sanctis patrata; alioquin & adulteria, & homicidia, & perjuria exemplis nituntur: nec Petrus laudari tunc meruit, cùm timuit, negavítque, & timori perjurium addidit; ſed cùm Chriſtum profeſſus eſt, & ſecures ſanguine imbuit, quem poterat ſilentio redimere; nec Eccleſia connivendo crevit, ſilendóque; ſed clamando, ferendo, & veritatem in plateis, in foro, in templis, auliſque profitendo: nunquam adulatio & ſilentium Martyres fecit, nec caput Joannis à meretrice ſublatum, quia tacuit, ſed quia dixit; charus Aulæ dum flagitio pepercit: inviſus, exoſus, dum notavit, correxítque; tum carceres illi, tum ferrum & ſecures paratæ, nec alio reus, quàm quòd blandiri noluiſſet. His artibus Eccleſia crevit, his aucta, his conſervari debet. Quod ſi obtentu indulgentiæ, & pejorum metu omnia Regibus permittas, quæ aut cupiditas ſuggerit, aut adulantium artes, quid tandem intactum erit, & prædæ inexpoſitum? qui limites ſacram, prophanámque auctoritatem diſtinguent? quid Patrum ſtatuta, quid Canones proderunt, tot vigilijs elaborati, tantâ curâ defenſi, ſi regnantium arbitrio ſolvantur? Imperabit ergo Aula ſerviente Eccleſiâ, & exemplo nullis ſæculis audito, illi leges præſcribent, qui obſequi debebant: illi obſequentur, quorum munus eſt imperare. Ipſi Antiſtites, ſi toti ex aula pendent, non Eccleſijs, non animabus, quarum curam ſuſcepêre, ſed palatijs vacabunt, nec tam infulas virtute quærent, meritóque, quàm gratiâ, & favore: hîc thura adolebunt, hîc aras ſtatuent, & quod

olim

olim Patres ſuſpirabant, in palatio Epiſcopi, non in Eccleſia fingentur, Sacrorum rudes, imò & pertæſi; quis enim nautam in ſicco faciat, aut militem in gynæceo? corruptis verò Epiſcopis, & mundum, non Chriſtum ſpirantibus, quem odorem in Eccleſia ſperes? illi faſtum, luxum ac vanitatem rerum humanarum ſuis Eccleſijs proſcribent, quæ animo retinent, & exemplis oſtentant? quâ dein auctoritate, quo vultu Reges monebunt, & errantes reducent, qui omnia Regibus debent, nec aliam, quàm blandiendi adulandíque artem in palatijs didicere? non eſt hoc Paſtorem, ſed Muſicum agere, cantare non regere.

At, *inquiunt*, irritandi non ſunt Principes, & aliquid connivendum, pejorum metu. Cæterùm qui hæc dicunt, nec ſatis intelligunt, quæ ſint boni Paſtoris partes: nec tam Regibus conſulunt, quàm propriæ timiditati commodiſque, quæ ſi auferas, nulla ipſis de Regibus cura. Imperat Deus Sacerdoti: *Clama, ne ceſſes, quaſi tuba exalta vocem tuam.* Iſti tacere volunt, nec tubâ, ſed cytharis ludere. Denuntiat Deus Epiſcopo: (a) *Fili hominis, ſpeculatorem dedi te Domui Jſraël; audiens ergo ex ore meo ſermonem, annuntiabis eis ex me. Si me dicente ad impium: Impie morte morieris, non fueris locutus, ipſe impius in impietate ſua morietur; ſanguinem autem ejus de manu tua requiram.* Si ergo ad Epiſcopum pertinet, Speculatorem eſſe, & excubias agere, hoſtem eminus viſum denuntiare, ac buccinâ prodere; cur iſti cæcum, mutúmque volunt, & ad omnia Principum ſcelera conniventem? Miſeram Civitatem tam otioſis, timidiſque excubijs! qui ne buccinæ ſtrepitu dormientes turbent, hoſti interim produnt, perdúntque indulgendo.

At Principes irritandi non ſunt. Omnino, niſi irritari illos oporteat, alioquin perituros; tunc enim neceſſitas loquentem, & amor abſolvit; nec, quod illi iraſcantur, monentis eſt culpa, ſed indignantis. Et verò quis medicum excuſat, ideò remedijs, ferróque abſtinentem, quia gemet, dolebítque infirmus? an præſtabat morientem, quàm gementem videre? quod in animarum Regúmque Medicis tanto verius eſt, quorum morbi, & funera æterna ſunt, & exemplis graſſantur. Quanti Principes Theodoſius, Arcadius, Valentinianus, aliíque, quorum imperia non uno tantùm

(a) Ezechiel. 33.

tantùm angulo continebantur, ſed totam ferè Europam, magnámque Africæ Aſiæque partem occupabant? nec tamen iſtorum potentiæ, iræque Ambroſium, Chryſoſtomum, Baſilium morabantur, ut flagitia non liberè arguerent; & quamvis ægrè audirentur recente adhuc plagâ, ubi tamen ſanati ſunt, & Medicos laudârunt, & poſteritas venerata eſt. Quis non crederet Ambroſij, & Juſtinæ conflictu caſuram Italiam? ſtetit tamen, & vicit, proſcriptâ hæreſi, deletâ Imperatrice; placato Auguſto, & triumphante Epiſcopo; hic fructus aſſertæ veritatis; nam ſi metu impendentium malorum, quæ Auguſta minabatur, diſſimulâſſet Ambroſius, & hæreſi Italia patuiſſet, & ipſe momentaneâ pace, ac Principum gratiâ, æterno apud poſteros dedecore laborâſſet: eadem Chryſoſtomi, & Anſelmi fortuna fuit, quibus breve certamen, & exilium, ſed æterna gloria aſſertæ libertatis. Falluntur ergo, qui Eccleſiæ pacem ſimulatione, aſtu, turpíque conniventiâ quærendam putant; non his artibus Eccleſia crevit, nec his artibus ſervanda eſt, ſed fortitudine, conſtantiâ, & adverſorum patientiâ; quæ omnia ceſſant, ſi Principibus obſequi velis etiam iniqua imperantibus. Pax ancillæ cum Petro fuit, quando Chriſtum negavit, velatâ perjurijs veritate: at ubi iſtum profeſſus eſt, bellum cum Nerone habuit, aulámque irritavit, & vitam in cruce abſolvit. Quis jam verò præ iſto bello illam pacem elegerit? Ergo præferendum eſt bellum pro veritate, & juſtitia ſuſceptum, turpi, ac inhoneſtæ paci, quæ tandem in ſervitutem deſinit. Enimverò ſi Sacerdotes, quorum curæ libertas Eccleſiarum commiſſa eſt, vires ſociarent, & veritatem Principibus edicerent, facilè audirentur, innatâ ſacrorum reverentiâ; at verò cùm ipſi Sacerdotes Principi blandiuntur, & quæſitis obſequijs gratiam mercantur, tacéntque veritatem aut ſpe, aut metu corrupti: imò vera monentes in odium adducunt, id ſolum eſt, quod Principes obdurat, redditque inacceſſos, imò ſecuros, dum iſtorum authoritate, & conſilijs muniuntur: & planè Athanaſio, & Chryſoſtomo nullum majus certamen, & pernicies, quàm ab Epiſcopis, fuit, qui aulas implebant; iſti faces incendio, iſti bello ſubdebant, ſpolijs prædíſque intenti. Si verum ergo fateri volumus, tota ferè Principum culpa in Sacerdotes redit.

Hæ ſunt

Hæ ſunt ferè rationes, quas varijs in locis (a) Sanctus Archiepiſcopus adducit, ut oſtendat, ſe poſtulatis Henrici Regis in ultimo colloquio ſubſcribere nequiviſſe, eáſque eventus probavit; nam tandem illum à ſicarijs extinctum, & Henricus deflevit, fataléſque conſuetudines ejuravit, quas Sanctus ferre non poterat: & omnium Angliæ Galliæque votis abſolutus eſt; damnati verò, qui ei obſtiterant. Deus ipſe tot miraculis ad ejus tumbam patratis, & publicâ totius Eccleſiæ veneratione verum Paſtorem fuiſſe oſtendit, quíque animam ſuam poſuerit pro ovibus ſuis; alios verò mercenarios, & venientis lupi umbrâ perterritos fugacéſque. Illam verò rationem præcipuè Sanctus urgebat, videlicet: *Non ſimulatione, non ingenio regenda eſt Eccleſia, ſed juſtitiâ, & veritate, quæ ſe obſervantem liberat ab omni periculo.* Et delicta Regis tam multa, & magna erant, nullóque pudore admiſſa, ut nec excuſari, nec ferri poſſent, niſi omnium offenſione, & publicâ Eccleſiæ clade. Toto quinquennio Archiepiſcopo exulante, bona Cantuarienſis Eccleſiæ, exulúmque occupaverat: in Sancti amicos tantâ crudelitate ſævitum, ut plurimi morte, alij omnes exilio punirentur: nulla venia ætati, aut etiam puerperis data, alij cunis, alij lectis in exilium ferebantur: Lincolnienſis, Herefordienſis, Elienſis Epiſcopatus Fiſco adſcripti: Landavenſis Eccleſia militibus prædæ data. Bangorenſis decennio vacavit, & fructus Regi ceſsêre: Clerici nullâ ſacrorum reverentiâ carceribus addicti, aut membris truncati: alijs oculi effoſſi, ad duellum acti, alij ſuperſtitioſis ignis, & aquæ quæſtionibus ſubjecti. Quæ omnia cùm palàm eſſent, nec ea Rex corrigeret, ſolis pollicitis, & ſpe contentus, diſſimulari ab Archiepiſcopo non poterant, multò minus probari. Et tamen, quod vix poſteritas credet, nec finem mirandi faciet, Epiſcopi omnes tam iniquis poſtulatis aſſensêre, imò, ne erràſſe viderentur, patrocinati ſunt.

X. Nihil interim Alexander omittebat, quo Regem emendaret; cùm epiſtolis nihil proficeret, quartâ Legatione Henricum fatigavit: primâ Wilhelmus, & Otto Cardinales functi ſunt, ſed paulò poſt revocati, quòd nimiâ indulgentiâ in Regem uterentur, adeò ut is palàm jactaret: *Se Dominum Papam, & omnes Cardinales habere in burſa ſua, ſeque conſecutum eſſe privilegium Avi ſui, qui erat Rex, Legatus Apo-*

(a) V. lib. 2. epiſt. 28. & epiſt. 30. & lib. 4. epiſt. 14. & lib. 2. epiſt. 46.

tus Apoſtolicus, Patriarcha, Imperator & omnia. (a) Wilhelmus præſertim palàm Regi favebat; hinc frequentes in Alexandrum querelæ, cujus fama laborabat improbitate miniſtri: alij ergo in Angliam miſſi primis revocatis; ij erant Gratianus E. R. Diaconus, Eugenij Pontificis Nepos, & Vivianus Archidiaconus Urbis Veteris, pietate & doctrinâ conſpicui. Summa mandatorum erat: *Muneribus abſtinerent imò etiam neceſſarijs ſumptibus, niſi pace obtentâ: pax verò aqua eſſet, Eccleſiæ, & Archiepiſcopi juribus illibatis: dum compoſitio agitaretur, abſtinerent interim cenſuris, omníque ſeveritate, quæ Regem abalienare, moraríque poſſent. Idem obſervaret Archiepiſcopus, conderétque ferrum, dum ſpes aliqua ſanitatis affulgeret: pace verò ad diem S. Michaëlis non ſecutâ, liberum ei eſſet, obſtinatum ferire, & Regnum Interdicto ſubijcere.* Hæc Legatis mandata, Rege interim omnia moliente, ut Sanctus Cantuarienſi Eccleſiâ moveretur. Ludovico ſupplicavit, ut Regno eijceret; cui regiè reſponſum eſt: *Si Anglo tanta cura eſſet ſuarum conſuetudinum, quamvis Deo adverſantium; multò magis Galliæ conſuetudines ſibi cordi eſſe, quæ miſeros afflictóſque, & præſertim Sacerdotes juſtitiæ causâ proſcriptos ſemper ſinu receperat.* Mediolanenſibus marcarum tria millia promiſſa: Cremonenſibus duo millia: Bononienſibus, & Parmenſibus mille, ſi Alexandrum permoverent, ut Cantuarienſem aliò transferret. Ipſi Pontifici pax cum Imperatore, omnium in Anglia vacantium Epiſcopatuum collatio, Romanorum, qui tumultuabantur, ſubjectio, & tandem marcarum millia decem promiſſa; ſed Pontifice immoto, flectíque neſcio minæ ſucceſſerunt. Morrandini Turcarum Principis ſocietatem, & Religionem ſe potiùs amplexurum, quàm ut hunc hominem Cantuariæ, & in Regno videret: adeò Henricus odio flagrabat, ut animum demitteret ad tam indigna, ſi non potiùs hæ Legatorum minæ, quàm Regis imperium fuit. Reſpondit Alexander: *Non ideò ſe impium eſſe poſſe, quia Rex perire velit.* (b) Legati humaniter à Rege accepti, quamvis Alexandri litteris offenſo. Ubi de pace agi cœptum, varij, multíque conventus indicti, ſed fruſtra, Rege ſemper alio, jam pacato, jam offenſo, jam pacem offerente, jam revocante, & minas frequenter miſcente; quod cùm more ſuo aliquando faceret, Gratianus Legatus Romanè, impavidéque reſpondit: *Domine, noli minari, nos enim nullas minas timemus, quia de* *tali*

(a) V. lib. 1. epiſt. 179. & lib. 2. epiſt. 58. (b) Vid. lib. 2. epiſt. 66.

Google

tali Curia ſumus, quæ Regibus, & Imperatoribus conſuevit imperare. (a) Inter alias pacis conditiones illam præſertim Rex urgebat, ut videlicet Archiepiſcopus ſponderet, ſe officio quidem ſuo functurum, *Salvâ tamen dignitate Regni.* Æquiſſima videbatur conditio rem non intelligentibus: ſed eam Legati reijciebant: nam per dignitates Regias, conſuetudines illas notabant olim damnatas, addebántque: ſi nomine Dignitatis Regiæ jura Regum, & Coronæ intelligerentur olim à Regibus Angliæ poſſeſſa, nihil litis ſupereſſe, nec ea Archiepiſcopum morari, paratumque jurare, imò jam olim juráſſe; cæterùm eo nomine abuſus celari, Eccleſiæ toti, nec tantùm Angliæ fatales: mirum eſſe, Regem, qui nuper hanc formulam ab Archiepiſcopo propoſitam repulerat, videlicet: *Salvo Dei honore*; jam aliam velle minùs neceſſariam; an ergo Rex præ Deo eſſet? aut ſi non eſſet, cur honori ſuo parci, non Dei vellet? aut ergo omitti eam formulam velut captioſam debere, aut exprimendum, quænam illæ Regiæ dignitates eſſent, quarum curâ adeò premeretur? Quòd ſi neutrum placeret, illud ſaltem promitteret, aliam, parémque formulam adijci, quæ Eccleſiam æquè ac Regem protegeret, videlicet: *Salvâ Eccleſiæ libertate.* Hâc enim nihil Regibus adimi, ſed ea tantùm Eccleſiæ dari, quæ aliàs deberentur.

Juſta erat poſtulatio, ac plena honeſtatis; quid enim æquius, quàm ut Regis juxtà Eccleſiæque dignitati caveretur? à Regijs tamen admiſſa non eſt, & ideò Legati deſperatâ pace Regno exceſsêre, non ideò tamen abſiſtebat Pontifex, ſive beneficiorum, quæ à Rege acceperat, memoriâ, ſive ſpem omnem necdum conſumpſerat, ſive, quod vero propius eſt, verebatur Regem aliàs indomitum, & in extrema promptum ad defectionem urgere, parcebat ergo, ſperabátque: tertiam interim Legationem adornat, & litteras, quas Legati ferebant, minis aſpergit, ac initium Quadrageſimæ ineundæ paci præſcribit: alijs tamen ſecretò datis Regem orat, monétque, & paternâ charitate demulcet, útque magis devinciat, interdicit Archiepiſcopo, ne in Regem Regióſque poteſtate ſuâ utatur, niſi pace compoſitâ; quæ cauſa illi fuit rem in longum trahendi, ludendique Pontificem oſtentatâ ſemper pace, at nunquam factâ. Pariſijs Reges Angliæ, Galliæque convenerunt;

(a) Vide lib. 3. epiſt. 6.

runt; adfuit Archiepiſcopus, Legatorum, aliorúmque Epiſcoporum, ac Ludovici Regis monitu nihil omiſit, quo placari, mollirique Rex poſſet: flevit, rogavit, procidit, juravítque, nihil ſe charius, aut antiquius habiturum Regis obſequio: etiam Regni conſuetudines ſervaturum, quantum tamen per conſcientiam liceret, & Dei Leges paterentur; verba Archiepiſcopi hæc ſunt: *Pro pace Eccleſiæ, & gratia Regis promitto, me conſuetudines illas, quas Sancti Anteceſſores mei Regibus ſuis ſervaverunt, ſalvo ordine meo ſervaturum, quantum ſecundùm Deum poſſum: & faciam pro amore ejus recuperando, quidquid poſſum, ſalvo honore Dei.* (a) Quid amplius poſſet? At Rex tam æqua indignatus, colloquium abrupit, diſceſsítque: epiſtolas verò Pontificis, quas ſecretas volebat, & cum pompa oſtentabat, inſultabátque Archiepiſcopo poteſtate ſuâ minuto: hinc in Alexandrum omnium ferè calami, & linguæ provocatæ; querebantur enim (b) innocentem Archiepiſcopum non deſeri tantùm, ſed etiam ludibrio exponi, obſtinari verò Regem indulgentiâ, & beneficijs importunè oblatis: quæ omnia Alexander excuſavit malitiâ temporum, & pejorum metu: (c) revocavit tamen gratiam Anglo conceſſam, & abuſu corruptam; nec tamen deſperavit, quartâ & ultimâ Legatione expugnando Regi admotâ: eâ perfuncti ſunt Epiſcopi Nivernenſis, & Senonenſis, & Archiepiſcopus Rothomagenſis; ijs mandatum, Regem permoverent: *Archiepiſcopum, aliòſque exules Angliæ redderet: Eccleſijs ablata reſtitueret: conſuetudines Eccleſiaſticæ libertati adverſas, & fomitem diſcordiarum aboleret: Epiſcopos, qui illis ſubſcripſerant, juramento liberaret: & denique intra dies quadraginta finis litibus eſſet: aut Rege abnuente, Provincia Ciſmarina, ubi is morabatur, Interdicto ſubjacerent: & ſi obſtinari pergeret, eandem ſententiam expectaret, quam Fridericus Imperator.* Hoc ultimum Regem fregit, coronæ ſuæ anxium, & exemplo Friderici pavidum; pacem ergo feſtinavit.

XI. Locus feriendæ paci deſtinatus, pratum fuit, amæniſſimum quidem, ſed malo omine proditorium appellatum. Ubi venientem Archiepiſcopum vidit, caput aperuit, exiliítque in amplexum, & loqui parantem ne admiſit quidem, prævenítque: poſteà mutuis colloquijs, & gaudijs perfuncti ſoli in partem ſecedunt,

(a) Vide lib. 4. epiſt. 8. (b) V. lib. 4. epiſt. 14. 1. 22. 23. 25. 28. (c) Vide lib. 4. epiſt. 16. 17. & 51.

Digitized by Google

dunt, & quod olim ſolebant, dum amicitia flagraret, diu multúmque ſermocinantur: & cùm Archiepiſcopus equo deſiliret Regem veneraturus, ejúſque pedibus advolveretur, ipſe ſtapedem tenuit, coegítque in equum: articulos etiam pacis, quales Alexander præceperat, ſubſcripſit, ſignavítque; quæ omnia tanto amoris, & humanitatis ſenſu peracta, ut immortalitatem promiterent, pleríſque, qui ſpectabant, gaudio, & admiratione defixis, ac etiam lacrymantibus. Paulò poſt in Gallias redijt, Ludovico Regi, quo tam benigno, liberalíque uſus fuerat, grates relaturus: nec navigare in Angliam volebat, niſi quæ Eccleſijs ablata erant, prius redderentur; nam Henrici levitatem verebatur: ſed victus amicorum precibus, poſt ſeptimum exilij annum, ſub noctem ſolvit, tenuítque Angliam: nec deerant, qui manifeſtis indicijs ei mortem præcinerent, nec ipſe diſſimulabat, (a) litteris ad Alexandrum, & Henricum datis, quæ ultimæ fuerunt.

In littus cum amicis expoſitum globus militaris excepit, à Londonienſi Epiſcopo immiſſus, & videbantur vim illaturi, niſi metu accurrentis populi prohiberentur; ut enim navim, quæ Archiepiſcopum ferebat, cruce inſignem, & paulatim littori ſuccedentem videre, continuò affluere, in genua procidere, gaudia, lacrymáſque miſcere, qui bendictionem præriperent certare, & denique Paſtorem tot victorijs, palmíſque auctum inter feſtas acclamationes excipere: nec ipſe triumpho ſuo impar heroem potiùs, quàm exulem agebat, oculis firmis, ac jam Martyrem ſpirantibus, vultúque impavido, & fortunam ridente; modeſto tamen, hilaríque. Ut Cantuariam pervenit, repetiti à Clero & populo plauſus: crederes Angelum non hominem adventâſſe, adeò omnia gaudijs, acclamationibus, campanis, organíſque ſtrepebant: vexilla, crucéſque obviàm progreſſæ. Ipſe ut in Eccleſiam pervenit, toto corpore, & brachijs in crucem explicatis procubuit; tum ſingulis Monachorum, qui Eccleſiam impleverant, oſculum fixit, ac tandem in Palatio quievit.

XII. Sed brevis ſerenitas fuit, Eboracenſi Archiepiſcopo novam tempeſtatem ciente; urgebat iſtum flagitiorum conſcientia, timebátque pace cum Rege factâ, bellum ſibi, & promeritas pœnas

(a) Vid. lib. 5. epiſt. 54. & 73.

à Cantuarienſi imminere, feſtinabat ergo prævenire; nec deerat falſis criminationibus color. Querebatur Epiſcopos Regniſque Primates cenſuris à Pontifice percuſſos eſſe, idque inſtinctu Cantuarienſis navigationem parantis; ijs verò non tam Epiſcopos, quàm Regem peti, cujus illi cauſam egiſſent, & lateri perpetuò hærerent: & contemptum augeri, abſolutione toties petitâ, negatâque: addebant, infenſum eſſe Henrico Principi, omnéſque vias moliri, eum ſolio exturbandi. Incendebant Regem hæ voces, aliàs ardentem, rediitque odium adhuc gliſcens, nec ſatis nuperâ pace extinctum: ac tandem cùm celari amplius non poſſet, palàm erupit; dolebat, ſuſpirabátque, ac toto vultu mœror ſpectabatur: amicis cauſam quærentibus, ſæpe in has voces prorupit, quæ Sancto mortis cauſam attulêre: *Cum uno*, inquiebat, *Sacerdote pacem in Regno meo habere non poſſum, & nemo veſtrûm me vindicat!* Quæ verba imperantis potiùs videbantur, quàm dolentis, & pro imperio ab illis accepta, qui mortem Archiepiſcopi optabant. Condictum ergo à quatuor è primaria nobilitate aulicis in ejus necem. Ipſe invicto ſemper animo, & timoris experte, die, quâ Natale Chriſti agebatur, Cathedram conſcendit, dixit ad populum, & mortem, quam revelatione didicerat, prænuntiavit, ac miſſionem à ſuis petijt; id tantâ eloquentiâ factum (quam etiam perorantis lacrymæ augebant, & aura quædam æternitatis vultui, verbiſque infuſa) ut templum lamentis, quereliſque audientium perſonaret. Ubi ſilentium redijt, non jam lacrymanti & morituro ſimilis, ſed judicem induens, gravi, ſeveráque voce in eos, qui nollent ablata reſtituere, invectus, anathemate, & diris percuſſit; erant pleríque Henrico chari, & in aula præpotentes. Tum ſacris perfunctus convivio aſſedit, hilari, ſolutóque animo, ac vicinæ morti inſultans. Quarto pòſt die, cùm ſicarij nuntiarentur, & omnes fugam ſuaderent, ipſe gravi, lentóq; gradu, & velut per otium in Eccleſiam proceſſit, fores, quas alij metu occluſerant pandi juſſit, armatos excepit, blandéque allocutus eſt: ac tandem cùm vibrari gladios cerneret, oravit, cervicem inflexit, & manibus ante pectus junctis primum vulnus recepit; tum in genua procubuit, ac tandem in faciem repetitis vulneribus: non gemitum, non querelam emiſit, nec aliud dolentis, timentíſve argumentum edidit: & quod miraculo videntibus fuit, corpore jam exangui,

Digitized by Google

exangui, & tot plagis lacero eadem venuſtas, idémque color duravit, ſomno potiùs, quàm morte ſolutum diceres. Ultima ad ſicarios verba fuêre: *Ego pro Deo meò paratus ſum mori, & pro aſſertione juſtitiæ, & Eccleſiæ libertate. Quòd ſi caput meum quæritis, prohibeo ex parte omnipotentis DEI, ne in aliquo noceatis, ſed ſint immunes à pœna, ſicut extiterunt à cauſa.* Et paulò poſt. *Deo, & Beatæ Mariæ, & ſanctis hujus Eccleſiæ Patronis, & Beato Dionyſio commendo meipſum, & Eccleſiæ cauſam.* Nec ultra locutus eſt, aptavítque ferro cervicem; crederes ſicarium provocâſſe commoditate feriendi. Calebat adhuc cadaver, & miraculis abundabat, feſtinante velut Deo oſtentare Martyris innocentiam. Inter alia illud quoque notatum, cùm funus Choro inferretur, & pompam, precéſque funebres explevíſſent, elevatâ placidè manu, velut gratias obſequio relaturum adſtantibus benedixiſſe, tum reſedit, & tumulo illatus eſt. Vulgatâ ejus morte, dici haud poteſt, quantum ubique luctûs, & querelarum non Angliam ſolùm, ſed univerſum ferè Occidentem impleverit.

Alexander Papa repetitis nuntijs ex Anglia, Galliáque, ubi necem Archiepiſcopi audivit, adeò turbatus eſt, ut toto octiduo publico abſtineret, ne ſuis quidem ad colloquium admiſſis: Angliæ Legatos, qui purgando Regi advenerant, nec videre ſuſtinuit; tandem Cardinalium hortatu, poſt dierum quindecim moras, & præſertim quòd Henricum promitterent imperata facturum, duo ex Legatis, Abbas videlicet Wallacienſis, & Archidiaconus Lexovienſis auditi ſunt, Epiſcopis Wigornienſi, & Ebroicenſi, aliiſque excluſis, quòd ſuſpecti haberentur. Cùm Henricum nominâſſent, adeò Pontifex ſolo nomine inhorruit, exarſitque, ut velut ex condicto ab omnibus clamaretur: *Suſtinete, ſuſtinete.* Quippe deteſtari Regem videbatur, & ne ferre quidem de illo dicentes, ubi tamen Regem innocentem, & quidquid imperaret, facturum eſſe intellexit, utcúnque placatus eſt, & diras Regi paratas in eos convertit, qui ſancti Archiepiſcopi necem quovis modo juviſſent. Legati dein in Angliam miſſi, qui cauſam examinarent. Conſtabat parricidium Rege non ſolùm ignaro, ſed etiam dolente peractum eſſe: enimverò nuntiatâ ejus cæde, ſtupenti, & attonito ſimilem amici viderunt, cum lacrymis ac ſquallore ſordidum, & Regiam lamentis complentem nullâ majeſtatis curâ.

Triduum

Digitized by Google

Triduum latuit, caruítque cibo, & hominum alloquio, omnis ſolatij, quod molliendo dolori adhibebatur, impatiens, credebántque voluntariâ morte periturum vitæ faſtidio, & pudore admiſſi ſceleris, quamvis ſe ignaro, invitóque. Juravit etiam tactis ſacris Codicibus, contra animi ſui ſententiam cædem Archiepiſcopi patratam, & ejus morti pluſquàm parentum ſuorum illacrymatum ſe eſſe: conſuetudines recèns à ſe inductas abolevit: antiquas moderari ad præſcriptum Romani Pontificis promiſit: Sacram militiam ad triennium, niſi Alexandro aliter videretur, profeſſus eſt: ducentis militibus annuum ſtipendium numeravit trecentis in ſingulos aureis: adjectæ occultæ abſtinentiæ, & largitiones in pauperes, preces, & alia expiando parricidio, cujus ipſe non cauſa quidem, ſed occaſio fuit, crebris in Archiepiſcopum querelis; quæ tantâ modeſtiâ, & pœnitentiâ à Rege alioquin feroce, & iræ immodico accepta ſunt, ut Legatis Cardinalibus hæc diceret: *Ecce Domini Legati, corpus meum in manu veſtra; ſcitote pro certo, quòd quidquid juſſeritis, ſeu proficiſcendi Hieroſolymam, ſive Romam, ſive ad S. Jacobum, vel quidquid ſit, paratus ſum obtemperare.* (a) Tum Templo eductus, flexiſque ad limen genibus abſolutus eſt. Sicarij adeò omnibus exoſi, ut in angulo Inſulæ laterent, nullo omnium conſortio; imò ne canum quidem, qui porrectas ab eis eſcas averſabantur; nec triennio ſupervixère. Qui primum ictum vibraverat, brachium, totúmque corpus tabe abſumptum eſt; alij Romam, & Hieroſolymas peregrè profecti ſunt, & ſilvis, ac ſpeluncis abditi flagitium luxère perpetuis lacrymis, donec, ut dixi, finirentur. Plerique verò amicorum, & Sancto exilij comites ad præcipuas dignitates provecti ſunt: Hubertus Lombardus Romano Pontificatu nomine Urbani III. potitus, Heribertus ſacrâ purpurâ donatus eſt, Joannes Saresberienſis Carnotenſem, Robertus Filioth Herefordienſem, Reginaldus Lombardus Herefordienſem, Ghirardus Conventrienſem, Gilbertus Roffenſem Epiſcopatus adepti ſunt, alij alias dignitates. Sed Divinæ juſtitiæ necdum ſatis litatum erat. Fatale inter Reges Patrem, Filiúmque odium exarſit, & odio par bellum; & Patrem quidem plerique deſeruerant, ac Filium ſequebantur, potentiâ, armiſque Galliæ Regis, cujus Filiam duxerat,

(a) Vid. lib. 5. epiſt. 88.

rat, ſuccinctum. Conſilium ergo cepit Martyrem placandi, ejúſque tumbam adeundi; cui Northmanniam, aliáſque Provincias ab hoſte inſeſſas liberandas reliquit: ipſe mare ingreſſus eſt, appulítque; ubi in conſpectum Eccleſiæ Cantuarienſis venit, abjectis regijs inſignibus, nudúſque pedes proceſſit; erátque ſpectaculum retrò ſæculis inviſum, cernere Regem tot victorijs felicem, & cùm exercitus duceret, hoſtibus ſuis formidandum, delitijs, anníſque florentem, nudatis nunc pedibus, & luto ſquallidis, oculis ſolo defixis, ac lacrymas depluentibus, lineóque tantùm amiculo ſeminudum corpus velante, tacitum trementémque plateam metiri; quo ſpectaculo tota Civitas in lacrymas fluxit. Ubi Eccleſiam ſubijt, eam diem noctémque inter preces conſumpſit, ſomni cibíque expertem: ſcapulas etiam plagis ſubiecit, quas ab Epiſcopis quinas accepit, à Monachis verò duas ſuper octoginta: conſuetudines illas, quæ materiam incendio præbuêre, penitus abdicavit: ac tandem Sacris, quæ in memoriam Martyris peracta ſunt, adfuit ſummâ animi pietate, ac demiſſione; quo ipſo momento Scotiæ Regem inter præcipuos Henrici hoſtes, florentiſſimis copijs cinctum, pauci ejus milites palantéſque ceperunt. Secuta eodem anno pax, & res totâ Angliâ compoſitæ, non dubio Martyris auxilio. Quis jam non crederet propitium, placatúmque Numen tot pœnis aut immiſſis, aut ſponte ſuſceptis? nec tamen vindictæ ſatis. Duo ejus Filij immaturâ morte ſublati, inter quos Henricus primogenitus; cum tertio uſque ad mortem bello conflixit, cui etiam diras imprecatus eſt: Ipſe tandem, ſi Rogerio credimus, felici, & paratâ morte, ac peccatis confeſſione, ſacróque epulo poſitis, extinctus eſt: alij miſerè defunctum volunt. Illud certum eſt, ab eo tempore, quo adulantium artibus corrumpi cœpit, & cum Archiepiſcopo collidi, vertiſſe fortunam, & perpetuis malis, domi, foríſque conflictatum eſſe. Et hic quidem tam longi certaminis conflictus fuit: cui enarrando equidem immoratus ſum, quòd Regalia illi exercendo materiam ſuggeſſerit. Ubi ſimul Eccleſiaſticæ libertatis egregium ſpecimen luxit. Atque ut tunc in Anglia, ita hâc tempeſtate in Gallia pari ferè causâ, & ijſdem momentis, ſimilíque acie pugnatum fuit: non Galliæ ſuus Thomas, non Alexander, non Londonienſis, non Eboracenſis Epiſcopi defuêre:

paria exilia, paréſque ærumnæ, & ſi ſanguis defuit, lacrymæ compenſârunt. Quantis in Anglia rationibus, aut potiùs inſidijs pugnatum eſt, ut Eccleſia Aulæ ſerviret? quantis mendacijs actum, ut veritatem, & juſtitiam opprimerent, uno tantùm Archiepiſcopo nixas? Et hunc arrogantiæ, faſtûs, proditionis, pertinaciæ, imprudentiæ, peculatûs, ac ut nihil calumniæ deeſſet, læſæ Majeſtatis accusârunt, imò & effecerunt, ut talis crederetur; quippe innocentiam faſtidimus, cùm miſera eſt, & ideò gravis. Et quid tandem tanto mendaciorum apparatu factum? ut proſcriberent, ut exoſum Principi redderent, ut occiderent? omnino: ſed non ideò victores; cecidit ille, & veritati ſanguine litavit, ac tunc primùm in palmas effloruit: tunc innocentia erupit, tunc veritas agnita, tunc Deus, & Eccleſia cauſam decidit, iſta cultu, ille miraculis: abolitæ conſuetudines, calumniæ proditæ, perſecutores pœnitentes, & puniti, Rex ipſe odia veneratione, & amore commutavit, & ſic vicit innocentia. Exadverſo Londonienſis, & Eboracenſis Epiſcoporum memoria, qui tunc aulam gubernabant, abolita eſt, nec aliter ipſos poſteritas, quàm ut ſacrilegos, & impoſtores notabit. Quòd ſi ſanctus Archiepiſcopus aulæ ceſſiſſet, turpíque obſequio brevem illam, & fallacem pacem omníque bello pejorem redemiſſet, & ille Martyris gloriâ, & Eccleſia pulcherrimo exemplo careret. Falluntur ergo, qui ut pacem Eccleſijs ſuis, aut potiùs ſibi concilient, eas Principum voluntati dedunt, & ne prælio quidem tentato ſigna ſubmittunt. Non hæc Apoſtolorum, aut Martyrum militia eſt, quibus à Deo mandatum: *Ecce conſtitui te ſuper gentes, & ſuper Regna, ut evellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & plantes. Tu ergo ne formides à facie eorum. Ego quippe dedi te hodie in civitatem munitam, & in columnam ferream, & in murum æreum ſuper omnem terram Regibus Juda, & Principibus ejus, & Sacerdotibus, & Populo terræ, & bellabunt adverſum te, & non prævalebunt, quia ego tecum ſum, ait Dominus, ut liberem te.* (a)

Cæterùm ut in D. Thoma inſigne fortitudinis exemplum, ita in Pontifice Alexandro conſtantiæ, & prudentiæ habemus: quot ille omnium Principum, imò ſancti ipſius querelis pulſatus eſt, quòd Regem anathemate non feriret? Et cùm tamen cunctaretur

(a) Jerem. 1.

retur meliorum ſpe, ac pejorum metu, quàm acerbè in aulam conclamatum? *Roma nullum innocentibus jus dici, nec aſylum veritati, ſed potentia dari; vincere, qui plus auro, non juſtitiâ valeret: Pontificem tot precibus, Legationibus, & litteris in Angliam miſſis quid aliud effeciſſe, quàm ut oſtenderet contemni ſe poſſe, & patrocinia innocentibus data intra verba conſiſtere, obſtinato interim Rege, & Alexandrum ſemper minantis, & nunquam ferientis habitu ridente. Roma omnes miſereri, neminem ſuccurrere, & ideò tot malis à Deo premi, quòd oppreſſis non ſubveniret.* Hæc palàm, & ab omnibus dicebantur, qui Angliam fulminari volebant, ſed immoto Alexandro; qui cùm hâc ſeveritate, & Regem perdi videret, cogique in defectionem, nec tamen Archiepiſcopo ſubveniri, maluit ferro abſtinere, & ægrum ſi non ſanare, at ſaltem nec perdere. Quod quàm prudenter ab Alexandro factum ſit, exemplum Henrici VIII. Angliæ Regis poſteà docuit, tot lacrymis deploratum, & necdum deletum.

§ IV.

Innocentij XI. Pontificis Maximi, contra Regaliæ abuſus Decreta, & curæ; & quam immeritò ab aliquibus notata;

SUMMARIA.

1. Multa in Gallijs Eccleſiæ Decreto Concilij Lugdunenſis, & quatuor ſæculorum beneficio à Regalia liberæ, idq; Epiſcopi Galli agnoſcunt, & tamen Edicto Regio ſubſcribunt, & quas ob cauſas?

2. Soli Epiſcopi Alectenſis, & Apamienſis cauſam ſuſtentant ab alijs metu deſertam, quod ipſorum teſtimonijs oſtenditur. Apamienſis exilium, & mors.

3. Vicarijs ab Apamienſi Capitulo electis alij à Tholoſano Archiepiſcopo oppoſiti, ſed nullo jure. Nova, & ſæva perſecutio.

4. Alia in Monaſterio Carronenſi turbæ.

5. Romani Pontificis in tot malis cura, & remedia malè à quibuſdam accepta, & quas ob cauſas? quæ ſigillatim refelluntur.

I.

JAm ſupra oſtendimus, Concilij Lugdunenſis Decreto cautum fuiſſe, ne Jus Regaliæ ad eas Eccleſias proferretur, quæ hactenus ab hac ſervitute immunes fuerant; gaudebántque Eccleſiæ hâc nativâ, & canonicâ libertate annos ferè quadringentos, quot videlicet decurrerunt ab anno MCCLXXIV. quando Concilium Lugdunenſe celebratum eſt, uſque in annum MDCLXIII. cùm Regis Edicto omnes totâ Galliâ Eccleſiæ huic oneri ſubjectæ ſunt. Neque hoc ipſi Galli diffitentur; cùm enim anno MDCLXXXI. menſe Majo Epiſcopi aliquot conveniſſent, & futuro generali Conventui ad proximum Octobrem materiam agendorum pararent, unus & præcipuus inter alia hæc Epiſcoporum nomine locutus fertur: *Jus Regaliæ ſervitutem eſſe, quæ præſertim, collationes Epiſcoporum quod attinet, imponi niſi ab Eccleſia, ejúſque conſenſu non poſſit, ſemper nobis perſuaſum fuit; & ideò cùm Concilium Lugdunenſe Regaliam, ubi hactenus invaluerat, tolerandum eſſe duxerit; ad eas verò Eccleſias, ubi hactenus inſueta, extendi omnino, & ſub pœna anathematis graviſſimè interdixerit; ſequitur, ut nec illæ hanc ipſam ſervitutem recuſare debuerint, quæ hactenus eam tulerant; illæ verò, quæ hactenus naturali, & canonicâ libertate fruebantur, juſtiſſimè uſque in annum MDCLXXII. ferre renuerint.* (a) Ubi vides fateri Galliæ Epiſcopos, quorum nomine loquebatur, Jus Regaliæ ſervitutem eſſe, nec eam aliâ, quàm Eccleſiæ auctoritate imponi potuiſſe: ab hac verò Regalia immunitatem, fructum eſſe canonicæ, & naturalis libertatis, quâ quadringentis annis Eccleſiæ, ubi hactenus contraria conſuetudo non obtinuit, gaviſæ ſunt: quæ omnia quàm verè à Gallo ſint dicta, jam ſuprà abunde oſtendimus, nec animus eſt repetere. Hanc ergo Libertatem Edictum Ludovici Regis ſubmovit; quod licèt novum, & Galliæ hactenus inviſum, non tamen obſcurum fuit, quorum conſilijs id ſuggeſtum, peractúmque. Erant in aula, qui

(a) V. la lettera indirizzata ad un Veſcovo dell'Aſſemblea die 8. Auguſt. 1681. f. 5.

Digitized by Google

qui Principis gratiam quovis pretio parabant; & quia potentiæ, gloriæque, ac proferendæ dignitatis avidum cernebant, facilè captari poterat, ijs propoſitis, quæ huic cupiditati blandirentur: tantóque magis, ſi victoria nec armis, nec auro conſtaret, & bellum indiceretur vinci volentibus. Eccleſiæ ergo Edictis petitæ, & quòd Majorum exemplis ea res careret, tantò magis Principem invitabat omnes retrò ſe Reges vincere feſtinantem: accedebant in eos, qui maximè videbantur obluctaturi, privata odia, unde criminandi, vindicandíque occaſio; & denique ſi hæc omnia abeſſent, quæſtus urgebat; Rege enim ad majora intento, alijs Sacerdotia diſpenſandi cura dabatur: in iſtos ergo præmia, favores, & clientelæ redibant, magno potentiæ, opúmque incremento: & cùm publica utilitas obtenderetur, privata quærebatur, quod poſteà eventu patuit. Cæterùm velandæ cupiditati rationes paſſim quæſitæ, ac omni colorum genere, ut Principi placerent, ornatæ; & pronum erat fallere, armorum potiùs, aulæque, quàm Canonum, & Eccleſiæ gnarum. His ergo artibus Edictum illud prodijt, quo omnes totâ Galliâ Eccleſiæ, & in provincijs etiam recenti bello quæſitis, Regaliam admittere jubebantur, adjectúmque, ut electi Antiſtites intra duos menſes à præſtito fidelitatis Sacramento litteras à Rege obtinerent, quibus claudi Regalia inciperet, & proventus Epiſcopis cedere: litteræ verò in tabularia Cameræ Computorum referrentur: cæterùm Epiſcopi jam olim electi tenerentur hâc ipsâ ſolemnitate defungi. Hæc novæ ſervitutis profeſſio fuit; nec alibi, quàm Pariſijs edi poterat, magno quidem Epiſcoporum incommodo, ſed non minori eorum emolumento, qui Regaliæ præerant. Varijs in Gallia animis, & foris non minori expectatione Regium hoc Edictum acceptum eſt; necdum enim memoriâ exciderat, ſæpe id in aula tentatum, ſed nullo eventu, Clero Gallicano ſemper obluctante, & ſemper victore; nec minoribus jam animis pugnaturi credebantur, quippe eadem in cauſa, & libertatis Gallicanæ, quam Pontificibus toties objectabant, memores; ac Rege, ſi veritatem doceretur, æqui amante. Cæterùm vana expectatio fuit. Plerique jugum accepère, querebantur tamen, dolebántque ſe invitos cogi, & Notarios, ac teſtes adhibebant, qui, ne libertati ſuæ id quidquam noceret, in Tabulas referrent, miſero inaníque ſolatio

Digitized by Google

perditæ Libertatis! *Capi, vinciri volumus, & hoc ipſum chirographo teſtamur; id tantùm ſcribite, liberos nos eſſe.* Recusârunt alij, ſed tamen Capitulis ſuis permisêre, ut Regaliæ ſubſcriberent; perinde ac ſi nulla Paſtoris culpa eſſet, ſi ejus non imperio quidem, ſed permiſſu oves errâſſent; (a) ſi enim Regaliam ſuis Eccleſijs imponi juſtè crediderant, cur ergo ipſi abnuebant? ſi injuſtè, cur, ut Canonici id facerent, patiebantur? Enimverò non minus in animarum, quàm militum Ductore eadem, paríſque momenti culpa eſt, facere, & non prohibere, cùm poſſit. Sed Regaliſtarum importunitas Beneficia, fructúſque raptantium effecit, ut qui iſtorum graſſationibus liberari vellent, jugum ſubirent, fœdâ quidem, ſed utili ſervitute.

II. Duo tantùm Epiſcopi Regijs Edictis obnixi ſunt, Alectenſis videlicet, & Apamienſis; & primò quidem omni reverentiâ, & obſequio certatum eſt, demonſtratâ Eccleſiarum immunitate, quam & Concilij Lugdunenſis auctoritas, & annorum ſupra quadringentos decurſus firmaverant: ſed cùm in aula non rationibus, ſed imperio ageretur, & ſoli ipſi certarent, reliquo agmine aut victo, aut compoſito, nihil effectum eſt: nec ideò ceſsêre; nunquam enim adducti ſunt, ut ſubſcriberent, imò vibratis cenſuris, edictiſque propoſitis procul Regaliſtas arcebant: Romam etiam inclamârunt, commune Epiſcoporum aſylum, cùm periclitantur. Sed quid facerent ſoli? imò hoc illis crimini dabatur, quòd cauſam ab omnibus deſertam ſoli ſuſtinerent. Ergo omni malorum genere exerciti, nullâ ætatis, quæ jam provecta erat, nullâ virtutum, quâ præcipuè florebant, nullâ dignitatis reverentiâ; nec alterius culpæ poſtulabantur, quàm quòd Eccleſias ſuas, ab hominum memoria, & decreto Concilij Lugdunenſis ac ipſorum Galliæ Epiſcoporum teſtimonio liberas, nollent in ſervitutem rapi; imò nec poterant velle, quippe Concilio Lugdunenſi enixè idipſum vetante: quid ergo facerent? Regi potiùs, an Concilio obedirent? omnino ſic illis viſum, quibus delitiæ, & quies, ac Principis gratia præ Libertate fuit: nec quid Eccleſijs, ac cœlo, ſed quid mundo deberent, cogitantibus: quid ergo facerent, ſi ſecures, & flammæ, & alia tyrannorum inſtrumenta ſævirent? illi ſanguinem funderent,

(a) M. de Pamiers fol. 177.

rent, qui vocibus pepercêre? & Neronibus, ac Decijs veritatem edicerent, ante Regem Chriſtianiſſimum muti, pavidíque? agnoviſſe enim Galliæ Epiſcopos, nullo jure Eccleſias gravari, ſolóque offendendi Regis metu, Regaliam admiſiſſe, ipſorum confeſſione, & litteris Innocentij Summi Pontificis, palàm eſt, ſic enim loquitur: (a) *Animadvertimus litteras veſtras à metu ordiri, quo ſuaſore nunquam Sacerdotes Dei eſſe ſolent, & in ardua, & excelſa pro Religione, & Eccleſiaſtica libertate vel aggrediendo fortes, vel perficiendo conſtantes: timuiſtis ergo, ubi non erat timor; &c.* Et infrà. *Nobis excuſationem allaturi rerum à vobis actarum exaggeratis periculum, ne Sacerdotium, & Imperium inter ſe colliderentur; proinde exiſtimâſſe vos, ad officium veſtrum pertinere utili condeſcenſione Canones temperare; proinde vos jure veſtro decedentes, illud in Regem tranſtuliſſe.* Hic planè agnoſcunt Galliæ Antiſtites, non potuiſſe Regaliam univerſim, & ad omnes Eccleſias extendi, nec iſtud ad Regni, & coronæ jura, ut aulæ videbatur, pertinere; alioquin nec diſpenſare illos, nec jure ſuo cedere oportebat; nemo enim jure alieno cedit: nec Reges, ut jure ſuo utantur, diſpenſatione egent.

Illud mirum fuit, nec hactenus auditum, ut Epiſcopi in cauſa diſpenſarent, tot, ut ſupra vidimus, Concilijs, & ultimo Lugdunenſi prohibita. An ergo poteſtas illis eſt, Decreta Conciliorum univerſalium ſolvendi? & qui Pontificem Romanum Concilijs ſubeſſe volunt, ipſi Concilijs ſe præferunt? diſpenſatio enim ad Superiorem pertinet.

Nec alia in re tanti momenti diſpenſandi cauſa, quàm vanus offendendi Regis metus, & præclara illius de Eccleſijs merita. Regem ergo injuſtum faciunt, impiúmque, qui juſtitiâ, & veritate offendatur, nec Antiſtites ferat officij ſui, ac juramenti memores; ſupponunt ergo Regem ignaviâ tantùm, & adulatione, ac ſacrilegio placari, quo nihil indignius de Rege tam juſto, tot virtutibus, ac facinoribus claro dici poteſt. Neque hoc remunerari Principem fuit toties de Eccleſijs, & bene meritum; non enim remuneratur, qui perdit blandiendo; illud potiùs remunerari erat, ſi errantem revocâſſent, oſtenſo præcipitio, in quod perverſis conſilijs agebatur, tenuiſſent lapſurum: niſi fortè tanti Regis animam minoris, quàm corpus, & ſanitatem ducant, negligántque curare,

quia

(a) Breve Innoc. XI. ad Galliæ Epiſcopos Anno. 1682. die 11. April.

quia æternitati perituram. Quanta Davidis in Regnum, & Eccleſiam merita? num ideò celari adulterium, & conniveri homicidio debuit? num pœnæ abſcondi, ne quietum, & ſecurum turbarent? imò quia amabat, quia fidus erat, & gratiam bene merenti referre properabat, ideò explicatè, impavidéque monuit Propheta, terruítque lethargo periturum: *Tu es*, inquiens, *ille vir: Uriam percuſſiſti gladio, & uxorem illius accepiſti in uxorem tibi, & interfeciſti eum gladio filiorum Ammon; quamobrem non recedet gladius de domo tua in æternum, &c.* Idem ſpiritus, idem amor, & libertas Joannis Baptiſtæ fuit: bene Herodes de illo merebatur, *qui libenter dicentem audiebat, & eo audito multa faciebat.* Num ideò incæſtu, & adulterijs fœdo pepercit? aut non potiùs rogavit, monuit, ac tandem cùm aures flagitio clauderentur, nullo Regis, nullo meretricis metu, amore, ac potentiâ ferocis, quantâ potuit voce inclamavit pereuntem: *Non licet tibi habere uxorem fratris tui.* Non ergo benemeritos remunerantur, qui connivent, præbéntque nocitura, ſed qui negant. Sed nec minùs admirari illas voces, aut horrere juvat, cùm dicunt: *Jure noſtro decedentes illud in Regem contulimus.* Vos ergo Eccleſiarum, quæ vobis creditæ ſunt, arbitri, & Domini, non cuſtodes, & tutores eſtis? earúmque jura, ac privilegia, ut metus aut cupiditas fuerit, in alios transfertis? hoc nimirum juràſtis, cùm infulas acciperetis, & vos mortem potiùs ſubituros, quàm, ut Eccleſiæ libertatem proderetis, ſpopondiſtis? Quo ergo jure transferre potuiſtis, quæ nec veſtra ſunt, nec vobis commiſſa alijs donanda, ſed tantùm cuſtodienda? Vobis ergo, veſtræque voluntati Concilia, & Canones ſubſunt, imò fides, & juramenta, & Eccleſiarum Libertas, ac diſciplina, quam, ut libuerit, Principibus, & Laicis ſubmittitis, ac interim Romanum Pontificem tam indigna reſpuentem, per Conventus, & Decreta monetis, ut Canones cuſtodiat. Ergo, ut dixi, reliquis omnibus terga vertentibus ſoli Alectenſis, & Apamienſis Epiſcopi in acie perſtiterunt, & quòd cauſam Eccleſiæ impigrè ſuſcepiſſent, omni ærumnarũ genere vexati ſunt, Rege aut ignaro, aut falſis eorum criminationibus, qui privatis ſtudijs agebantur, prævento; nam Janſeniſmi, novarúmque rerum, & contemptæ Majeſtatis accuſati ſunt, cùm tamen non aliâ culpâ laborarent, quàm quòd nollent novæ ſervituti ſuccumbere, nihilq;

æquè

æquè illos angebat, quàm quòd viderent, Beneficia titulo Regaliæ perinde ac ſi Eccleſia vacâſſet, indignis conferri; quæ pœna nova omnino erat, & nunquam audita: nec tam Epiſcopos, quàm Eccleſias, Deúmque ſpectabat, ingenti animarum clade. Quippe Epiſcopus Apamienſis Canonicos ſuos ſub Regula D. Auguſtini ad illud vitæ genus reduxerat, quod in primitiva Eccleſia olim florebat, abdicatis videlicet patrimonijs, & nullâ temporalium curâ. Toti ergo in animarum ſalutem, & virtutes incumbebant eâ profeſſione dignas; nec major alibi, quàm in ea Eccleſia ardor ſanctitatis. At verò Antiſtite rebus ſuis ſpoliato, alij ex delectu Regij Confeſſarij catervatim irruebant, non animarum, ſed honoris, quæſtúſque avidi, quíque aſſumptâ teſſerâ, *hilaris ſocietatis*, ludis, epulíſque, & amatorijs cantibus noctes ducebant, ac illis ipſis, qui eos delegerant, pudori erant. Ergo, ut dixi, nova hâc, nullíſque ſæculis auditâ pœnâ non tam Epiſcoporum culpæ, ſi quæ fuerant, quàm Eccleſiæ plectebantur, & majori animarum, quàm facultatum damno; crevítque malum Epiſcopi morte. Is ærumnis confectus eſt, cùm prius ad Regem litteras dediſſet, quibus rogabat, monebátque, pulcherrimo Libertatis & reverentiæ temperamento.

III. Expletis funebribus, & corpore in ſepulchrum illato, Capitulum convenit, & Vicarios Generales, dum novus Epiſcopus optaretur, Daubaredum, & P. Rech elegêre. Daubaredus cùm Archiepiſcopum Tholoſanum conveniſſet, humaniter acceptus eſt, permiſſúſque officio fungi: datæ etiam ad Regaliſtas litteræ, quibus monebantur, ut contenti proventus accipere, ſacris officijs in Eccleſia Apamienſium abſtinerent, ne materia novis tumultibus præberetur: quod cùm illi neglexiſſent, adeſſéntque Veſperis, Daubaredus defuncti Antiſtitis veſtigijs, & exemplo inhærens, cenſuris obſtinatos perſtringit, nec multò pòſt exilium illi, & carceres decreti, imperio Regis. Eadem fortuna Recho fuit. Is ad Aquas Auguſtas (vulgò Acqs) relegatus haud procul Burdigalâ; quò cùm perveniſſet, ad carceres raptus eſt à Præfecto Aquitaniæ, támque inclementer habitus, ut ne panis quidem ſuppeteret, præter buccellas à militibus mendicatas. Cerles Capituli electione Daubaredo ſuffectus eſt; ſed iſto velut uſurpatæ poteſtatis ab ijs

Digitized by Google

accuſato, qui nuper anathemate percuſſi fuerant, Archiepiſcopus Tholoſanus Fortaſſinum quendam ſuum eleemoſynis præfectum Vicarium Generalem, ac Officialem jubet. At Cerles libello palàm propoſito dignitatem ſuam vindicare, Archiepiſcopo injuſtitiæ notato; quippe nullum Metropolitano in Diœceſin vacantem jus eſſe, niſi Capitulo aut negligentiâ, aut malitiâ delinquente. (a) Neutrum verò contigiſſe: aut ſi quæ eſſet, vocandas partes, cauſámque, & factas Vicariorum electiones examinandas fuiſſe, pro quarum valore jura præſumant, niſi contrarium probetur: nunc verò nec vocatis partibus, nec exploratâ cauſâ, electiones ſubverti, electos turbari, & alienos, ignotóſque ſubmitti, ſicque Eccleſiam Apamienſem recentibus adhuc lacrymis, viduámque, novo ſchiſmate funeſtari: niti Archiepiſcopum, ejúſque ſententiam vanis rationibus, & ab adverſario ſuggeſtis, videlicet, invalidas fuiſſe Vicariorum electiones; quippe Regaliſta quodam (b) præterito; cæterùm hunc nominatim excommunicatum fuiſſe, tanto cenſuræ neglectu, ut ne abſolvi quidem curâſſet: prætereà neque ex numero Capitularium eſſe, quippe alterius inſtituti ſocium, & Canonicorum Regularium vitam ne Tyrocinio quidem expertum; non ergo ad Conventum Regularium vocari debuiſſe, nec ejus abſentiâ electiones irritas fieri. Hæc à Vicario Apamienſi tantâ ratione dicebantur, ut negari haud poſſent; & planè Archiepiſcopum Tholoſanum movére, ut Fortaſſino ſuo perſonam adimeret, tam malè in theatro comparentem: quæſiti tamen colores, artéſque aulis notæ celando pudori; cùm enim exilia, carceres, prædationes, equitum turmæ, & quidquid in hoſtes parari ſolet, nullo ſacrorum Ordinum, & Canonicorum, ac ſexûs diſcrimine admoverentur, & reos faceret vel ſola amicitia defuncti Antiſtitis; Fortaſſinus velut tædio ærumnarum, & quòd coactum ſe diceret, Vicariatu abit: ipſæ ſacræ Virgines oblatum à Fortaſſino Confeſſarium recusârunt, *malle ſe*, dicentes, *ſemel in anno ad Eccleſia præſcriptum expiari, quàm ignoto, intruſóque ſubjici*: tanto majori dedecore, quòd à fœminis, & ideò procul vindictam. Fortaſſino ſolum vertente, novum à Parlamento Pariſienſi decretum, quo Canonici Apamienſes intra triduum convenire, & viduæ Eccleſiæ Vicarium

(a) cap. Eccleſiæ. de ſuppl. negl. Prælat. in 6. junctâ Gl. (b) Vulgò M. ſe Juge.

Digitized by Google

rium dare jubebantur, niſi facerent, Metropolitanum ſuppleturum: nec multò pòſt Tholoſanus Archiepiſcopus reſcribit: *Quia ex Parlamenti præſcripto Canonici Apamienſes non conveniſſent, nec Vicarium vacanti Eccleſiæ dediſſent; ſe vices negligentium ſupplere, & Epiſcopum Leonenſem Vicarium deſtinare.* Recuſavit Leonenſis, noluitque implicari tam fœdo operi; cùm enim ad Epiſcopatum Apamienſem multò Leonenſi opulentiorem nominatus à Rege eſſet, jam ſe itineri Pariſios accinxerat, viámque inierat, ignarus videlicet omnium, quæ Apamijs contigerant. Ubi ea intellexit, iter continuò vertit, recuſavítque generoſo contemptu infulas tam indignè jactatas. Cùm ergo Vicarij alij deeſſent, is, qui crucem Archiepiſcopo præferre ſolebat, Vicarius datur, perinde, ac ſi ejuſdem momenti res eſſet crucem præferre, & Eccleſiam regere. Cæterùm tam inconcinnè hic ludus agebatur, ſive is caſus, ſive imprudentia fuerit, ut nemo riſu temperaret, artificio nimis patente. Jubebantur Apamienſes Canonici intra triduum convenire, cùm tamen conſtaret aut incluſos, aut proſcriptos eſſe, totámque Galliam exilijs implere; qui ergo convenirent? & tamen velut neglexiſſent, novis à Tholoſano Vicarijs eorum Eccleſia gravabatur, exauctoratis, quos nuper, validéque elegerant; ligati ergo, retentique jubebantur incedere, & quia non poterant, pœnas dabant, velut contumaces, inertéſque. Quid rogo apud Americos Braſiláſque fieri poterat inclementiùs? & tamen factum eſt aliud, quod nulla Poſteritas credet, & Gallia factum inhorruit. Johannes Cerles Capituli electione Daubaredo, & Recho Vicarius ſucceſſerat, nec dubitari poterat, quin legitimus eſſet, Tholoſano, ut vidimus, nullo jure obnitente, acceſſítque Romani Pontificis confirmatio, Tholoſanum intentato anathemate prohibentis, ne quietum turbaret; at hoc ipſum, quod remorari tantum Præſulem debebat, multò magis accendit. Scribit Parlamento Tholoſano, ut in Cerlen, ejúſque pertinaciam inquirat, eúmque eâ pœnâ plectat, quæ alios exemplo terreat, & obedientiæ moneat. Nemo dubitabat ijs verbis ultimum ſupplicium innui; nec tamen aliâ culpâ gravabatur, quàm quòd innocens eſſet, & juramenti Eccleſiæ ſuæ, ac Pontifici Romano præſtiti memor, retinénſque; omnes ergo judicium recuſabant, in quo aut damnari innocentia, aut offendi Tholoſanus deberet. Addun-

tur aliæ, & ferociores litteræ, quibus ignaviam, moráſque incuſabat, urgebátque judicium feſtinari. Territi Judices, & dicta ſententiæ dies. Adfuit Archiepiſcopus, & vultu minaci, ac funeſta promittente aulam invectus, vehementi oratione in Vicarium Apamienſem declamavit, eo digreſſo, omnium votis damnatus ad mortem eſt. Ferunt ex judicibus unum aſſurrexiſſe, & his verbis collegas allocutum: *Nemo deinceps magnam timoris vim, mirámque eſſe negaverit: ecce enim, quem omnes innocentem creditis, omnes damnatis!* Nec clementior executio fuit, cùm enim Vicarius autlateret, aut dilapſus eſſet, ejus ſimulacrum paleis, & centonibus ſuffultum, & ne quid ludibrio abeſſet, religioſo amiculo tectum plauſtro imponunt, totáque Civitate circumducunt, & tandem eo loco, quo puniri ſolent malefici, aut laqueo, aut gladio finiunt: nihil poterat Londini, aut Genevæ ſævius fieri; ſed omnia ſuperabat, Religioſum, & Sacerdotem plecti accuſante Archiepiſcopo: nec facilè par exemplum reperies; hactenus enim veniam reis impetrare, non urgere ſupplicium, Epiſcopis mos erat, niſi fortè plus in hominem innocentem, quàm reum licebat, & quòd Romæ abſolutus eſſet, delictum onerabat. Additum ſententiæ fuerat, ut effigies Joannis Cerles magni Vicarij, Apamijs, alijſque præcipuis Eccleſijs eodem ſupplicio afficeretur, quod etiam factum: illud Apamijs contigit memoratu dignum, ut videlicet Lictor Apamienſis nocte intempeſtâ cum uxore aufugeret, ne ſe tanto facinore impiaret; adeò ultimæ etiam ſortis homines pudebat tam indignæ ſententiæ.

IV. Hæc in Gallijs, & præſertim Tholoſano Archiepiſcopatu agitabantur; quibus ab Archiepiſcopo Pariſienſi non diſpar infortunium acceſſerat. Caronæ Vico agri Pariſini Monaſterium viſitur: illic ſacræ Virgines degunt, Congregationis B. Virginis Ordinis Canonicorum Regularium S. Auguſtini, Auctore Petro quodam Fourier ejuſdem inſtituti viro, & notæ in Lotharingia pietatis. Earum aliquæ bellis Lotharingiam vaſtantibus in Belgium migrârunt, ubi cùm Aurelianenſi Ducíſſæ inſigni morum innocentiâ placuiſſent, eandem extincto Richelio Cardinali in Galliam comitatæ, haud procul Pariſios conſedere; illic ſuis ſumptibus Monaſterium Ducíſſa erexerat, (a) & dote inſtruxerat, impetra-

(a) Anno 1643.

Digitized by Google

impetravitque ab Alexandro Pontifice, (a) ut Magdalena quædam eidem Monaſterio perpetuò præeſſet; quamvis ex Regulæ inſtituto triennio tantùm durarent, & Matris non Antiſtitæ nomine; ſed adjecta conditio, ut extinctâ Magdalenâ gratia finiretur, & triennales Matres, electæque Virginum ſuffragijs redirent. Sed quod fieri amat, ea gratia alias incendit, ut eâdem potiri vellent. Magdalenâ morte ſublatâ, alia quædam (b) Ordinis D. Benedicti obtentu Regij chirographi, & favore Archiepiſcopi Pariſienſis, Monaſterij præfecturam occupat, prævenítque electionem, & interim Romæ agit, ut Diploma obtineat, quo ad ſolutiorem ordinem tranſire poſſit, & Antiſtita confirmetur: ambitioni neceſſitas prætexta, collapſas Monaſterij facultates reparandi. Romæ utrúmque negatum, nec diu pòſt vivis exceſſit. Videbatur Libertas eligendi reddita; cùm ſubitò eodem Regis, & Archiepiſcopi favore nixa alia quædam (c) ex Ciſtertio irrumpit, ſervis, epulis, pompáque inſignis: nec Matris nomine contenta, Abbatiſſam ſe ferens; hanc quoque inſtaurandæ Oeconomiæ, frugalem ſcilicet, parcámque ſumptuum, neceſſariam dicebant, nec aliam toto ordine reperiri. Sed cùm Romæ impetrari Bullæ non poſſent, ingenio certatum eſt, ut Antiſtita eſſet, & perpetua quidem, non tamen diceretur. Jubet ergo Archiepiſcopus, officio fungeretur, dum Bullæ Româ venirent; at certum erat, nunquam venturas Pontifice invito: ſæpe Archiepiſcopo, Parlamento, Regíque à ſacris Virginibus ſupplicatum, ſed nunquam auditæ: diu cum intruſa luctatæ ſunt, dum tandem effractis foribus, & vi adhibitâ, magna cum ſæcularium manu Monaſterium irrupit, ſacris Virginibus aras amplexis, & Amazonem averſantibus. Hæc ubi Romam pervenêre, non potuit Romanus Pontifex Innocentius XI. ſe Patrem oblviſci, datóque ad afflictas, oppreſſáſque diplomate, libertatem eligendi reddit, (d) omníque obedientiâ in ferocem illam armatámque Antiſtitam ſolvit.

Hæc ferè ſunt, quæ ab Anno MDCLXXIII. uſque in annum MDCLXXXII. contigêre; quæ quanti momenti ſint, quámque Eccleſiaſticam diſciplinam, & immunitatem offendant, vulnerént-

 que,

(a) Anno 1657. (b) Madama di Quervenò. (c) Angelica le Maitre. V. Regale Sacerdotium. fol. 13. (d) Anno 1680.

Digitized by Google

nihil attinet dicere, ſe ipſis enim clariora ſunt, quàm, ut exponi debeant, & fortè in locis Catholicæ Religioni ſacris nihil ſimile antiquitas vidit, ſaltem nihil pejus. Nova, graviſque ſervitus Eccleſijs impoſita; termini, quos Univerſale Concilium poſuerat, ſubmoti: anathemata, quæ idem Concilium inflixerat, contempta: quatuor ſæculorum poſſeſſio, quæ peſſimam etiam cauſam tueretur, turbata: Canones Sacri, imò totum Concilium Lugdunenſe prophanis tribunalibus adſtare juſſum, ibique ut Parlamento videretur, cauſam dicere: Epiſcopi nec clementius, quàm ſi prophani eſſent, habiti, nullâ ætatis, ſacríque ordinis reverentiâ: in Clerum verò, Deíque ſervos velut in plebem, prædâ, exilijs, carceribus ſævitum: putâſſes antiquas perſecutiones fervere, niſi quòd in iſtis plus ſanguinis funderetur, in illis plus dedecoris. Illud verò quale ſpectaculum fuit, Sacerdotem, & Procpiſcopum coram ſæculari Magiſtratu ab Archiepiſcopo accuſatum, & quamvis innocentem omnes agnoſcerent, damnatum, percuſſúmque Carnificis manu? nam quòd ſimulacrum, non ipſe reus ceciderit, nihil flagitium mitigavit, infamiâ pœnam ſupplente. Additæ Sacrarum Virginum vexationes, adempta electio, Regulæ turbatæ, intruſa invitis Antiſtita, clauſtra, foréſque violatæ, migrationes ad laxiores ordines permiſſæ, quæ tamen omnium conſenſu ſoli Pontifici Romano reſervantur, ejuſdem Pontificis monita, minæque inſuper habitæ, & denique in Conventu Pariſienſi omni retrò Antiquitati, Canonibus, Conciliiſque etiam Generalibus bellum indictum, perinde, ac ſi paucis Epiſcopis jus eſſet totam Eccleſiam turbandi, evertendíque quatuor propoſitionibus, quæ Concilia Generalia exemplo, & doctrinâ ſtabiliverant, nec aliâ ratione id factum, quàm ut Pontificis curas, à quo paternè monebantur, aliò averterent, bello domi accenſo.

V. Suſpirabat ad hæc Romanus Pontifex, & tempus, quod dolori ſupererat, quærendis remedijs aptabatur. Diſſimulatum diu, ſi fortè, ut fieri ſolet, malum dilatione, moráque langueſceret; neque hoc ignaviæ, aut timoris, ſed providentiæ fuit; quædam enim ſilentio curantur, præſertim ubi pudet feciſſe. Sed cùm malum ingraveſceret, additæ paternæ monitiones, quæ Regi, & Epiſcopis rei enormitatem oſtenderent, & par animæ periculum, niſi

Digitized by Google

niſi abſiſterent: & quamvis eæ litteræ ſpirarent libertatem Pontifice dignam, & omni fortunâ majorem, tantundem amoris addebatur, temperatâ Majeſtate: cùm nec iſtæ proficerent, aliæ ſecutæ minis permixtæ, nec tamen nimiæ: reſciſſa acta, appellationes receptæ, Rex officij, & exempli Majorum admonitus, Epiſcopi objurgati, quòd Eccleſiæ cauſam deſeruiſſent, timore, ut ipſi fatebantur, & conniventiâ victi, & denique, quæ pro Regalia decreverant, oblitterata, quippe metu expreſſa, & ſupra Epiſcoporum poteſtatem. Quid minus fieri poterat, poſt tam multa, indignéque commiſſa? Sed clementia Pontificem morabatur, & ſpes meliorum, præſertim Rege non ſuo, ſed aliorum conſilijs errante; & tamen auſi ſunt aliqui tam benignum, parcéque ſeverum, nimiæ ſeveritatis poſtulare, nec alia cauſa fuit in ultimo Pariſijs Conventu, ejus auctoritatem, ſi poſſent, exarmandi, quàm quòd nimis minacem crederent, an potiùs credi vellent quæſito aut vindictæ, aut impunitati colore? Cæterùm quàm injuſtæ querelæ fuerint, facilè conſtabit, quæ à nobis dicta ſunt, animo reputanti. Conferantur ſolùm, quæ Romæ, quæque in Gallijs agitata ſunt, & quanta hîc moderatio, illic, ut modeſtiſſimè loquar, impetus fuerit, patebitque, utra pars materiam querendi habuerit, quæ plagam intulit, an quæ accepit? Regaliam, ejúſque ſubſtantiam quod attinet, nihil Epiſcopi opponebant Innocentio Pontifici, imò nec poterant, ijſdem enim principijs nitebantur: *Regaliam ex tolerantia Eccleſiæ, non jure aliquo Regio provenire: eſſe ſervitutem canonica, & naturali Eccleſiarum libertati oppoſitam; & ideò à Concilio Ludunenſi ad loca, ubi hactenus inoleverat, reſtricta, nec extendi à Regijs poſſe, ſed ſolo Eccleſiæ conſenſu.* (a) Hæc, inquam, etiam Galliæ Epiſcopi fatebantur, ut videre eſt ex illis, quæ in Conventu paucorum Epiſcoporum primus Commiſſarius Pariſijs diſſeruit: & in alio pleniore Conventu, ubi Regaliæ, ejúſque extenſioni ſubſcriptum eſt. In epiſtola ad Romanum Pontificem data, hæc inter alia Epiſcopi habent: (b) *Exiſtimavimus ad noſtrum officium pertinere, aliquam inire rationem tollendi de medio gliſcentis diſſidij; nulla verò*

(a) Conventus Pariſ. Majo Anno 1681. habitus. Breve Innoc. XI. ad Epiſc. Galliæ circa fin. Regale Sacerdotium. fol. 32. Lettera ad un Veſcovo dell'aſſemblea Generale de l Clero di Francia. 10. Aug. 1681. fol. 5. (b) V. Breve Innoc. ad Epiſcopos Galliæ die 11. April. Anno 1682.

Digitized by Google

verò apparuit commodior utili condeſcenſione canones temperandi; propterea nos jure noſtro decedentes, illud in Regem tranſtulimus. Ubi apertè ſupponunt, Regaliæ extenſionem canonibus prohiberi, eáque jura Epiſcoporum violari, quibus tamen cedere Epiſcopi velint, pacis inter Eccleſiam, Regémque conciliandi causâ. Hæc ipſa fuit, ut ſupra vidimus, omnium retrò Galliæ Epiſcoporum ſententia, non tantùm, qui in Concilio Lugdunenſi ſedêre, quique terminos Regaliæ ſtatuerunt, audiente, nec obluctante Philippo Audaci, (qui nunquam id paſſus eſſet, ſi Regaliam ſui juris crediidiſſet) ſed omnium aliorum, qui ſemper Parlamentis Regijs, cùm proferre hoc jús vellent, obſtitêre, vicerúntque. (a) Ergo, ut diximus, ſubſtantiam Regaliæ quod attinet, Romæ Galliæque una ſententia Epiſcoporum fuit, niſi quod iſti Parlamento, Regíque ceſſerunt, ſive is metus, ſive obſequium fuit. Totum ergo certamen circa modum, formam procedendi ſcribendíque vertebatur, & quædam alia, quæ Vicarios Apamienſes, & Sanctimoniales Caronenſes ſpectabant; nam Galli, cùm acie victoriam deſperarent, manipulos, & impedimenta carpebant.

Querebantur: *Romanum Pontificem nec vocato, nec audito Tholoſano, Vicarios à Capitulo Apamienſi electos confirmâſſe, & qui deinceps eligerentur, confirmaturum ſpopondiſſe: eundem diris percuſſum non obſervatis formis, quæ hujuſmodi pœnis præmiti in Gallia ſolent: ejuſdem Tholoſani jura in Eccleſiam Apamienſem aut diminuta, aut impedita, Vicarijs, quos elegerat, in ordinem redactis, alijſque, quæ decreverat, Romæ abolitis. In negotio quóque Sanctimonialium Caronæ Papam feſtinâſſe ſententiam omiſſo medio, nec Archiepiſcopo præmonito: debuiſſe ex præſcripto Concordatorum Judicem in partibus delegari, non Romæ ſententiam finiri: ſic etiam ejuſdem Monaſterij Matrem Romæ confirmatam eſſe, non Pariſijs: imò Archiepiſcopum ejus loci Ordinarium præteritum fuiſſe; ergo non regiâ viâ, ſed per abrupta Romæ procedi. Sed & nimis pronas Pontificis aures eſſe excipiendis querelis: narratum Romæ, creditúmque Caronæ fractas Monaſterij fores, & Antiſtitam armis, ac vi inductam; ſed id vaniſſimum eſſe; id potiùs mirandum, Pontificem Romanum rebus maximis debitum minutijs detineri, ac rixis fœminarum onerari, tanto faſtigio indignis; Confeſſarij has curas, non Pontificis eſſe.* Hæc Pariſijs, & Tholoſæ dicebantur, non quia vera,

(a) Clerus Gallicanus Parlamento Regaliam extendere volenti obſiſtit Anno 1577. & Anno 1583. & 1606. & 1608. & 1629. & 1655. V. M. de Pamiers à fol. 37.

vera, ſed quia aulæ grata. Addebant aliqui: aliud eſſe Pontificis Perſonam, aliud Dignitatem; hanc omnis culpæ expertem, & ſupra omnem venerationem: illam naturæ humanæ conditionibus, & nebulis affici: ignorantiâ, affectibus, privatiſque ſtudijs tangi, & ideò ſicut errori obnoxiam, ita nec ſemper oraculi loco eſſe. Sed facilis ad hæc omnia reſponſio. Archiepiſcopum Tholoſanum nec vocari, nec audiri oportuit, re aliàs clarâ, & quam ipſe fatebatur. Conſtabat mortuum Epiſcopum Apamienſem, Capitulum intra octo dies conveniſſe, collatiſque ſuffragijs Vicarium Eccleſiæ dediſſe: conſtabat etiam alios Vicarios à Tholoſano ſuffectos: nec minus certum erat, nullo jure id ei permiſſum, niſi Capitulo aut malitiâ, aut ignaviâ ceſſante, ſed neutrum contigerat: quæ enim ignavia, cùm continuò elegerint? aut quæ malitia, cùm optimos? nec alterius culpæ à Tholoſano poſtulabantur, quàm quòd aulæ, & Patronis Regaliæ diſplicerent. Cùm ergo omnia conſtarent, & ipſe fateretur, quid vocari illum, audirique oportebat? & fortè nec vocatus reſponderet; nam & litteras à Pontifice acceptas nec reſponſo dignatus eſt; quid ergo interrogares non reſponſurum? dedecori parſum: præſertim cùm ejus calamo uteretur, qui objurgando Pontifici eloquentiam ſuam probabat; tanta illi modeſtia! Sed & Archiepiſcopus Fortaſſinum, alióſque Vicarios ſuffecerat, nec vocato, nec audito Capitulo Apamienſi; quæ ergo verecundia fuit, velle Pontificem ijs legibus obſtringere, quas ipſe reſpuebat? Sed & illud fabulæ, & ludo propinquum: querebatur hoc Pontificis Decreto Eccleſiam Apamienſem Vicarijs deſtitui, qui Viduam gubernarent; & interim Vicarios à Capitulo legitimè electos perſequebatur, movebátque officijs, imò morti addicebat, cunctantibus judicibus conſcientiâ præpeditis. Cujus ergo culpa erat, Eccleſiam Vicarijs carere? Tholoſani legitimè electos perſequentis, an Papæ eoſdem tutantis? Quòd verò Pontifex reſcripſerit, *Se, quos Capitulum eligeret, deinceps confirmaturum*: pari æquitate nitebatur; cur enim non poſſet promittere, quod poterat facere, imò quod tenebatur? Tholoſano enim non tantùm electos non confirmante, ſed etiam perſequente, quis alius præter Pontificem confirmaret? nam ſi qui alij erant, Tholoſano adhærebant in aula præpotenti: & ſi jus Eccleſiæ Apamienſi Vicarios

ſtatuendi ad Tholoſanum devolvebatur, Capitulo negligente; quantò magis jus confirmandi ad Pontificem redibat, Archiepiſcopo, aliiſque non ſolùm negligentibus, ſed, etiam odio iráque flagrantibus? Nihil ergo æquius fuit, quàm Pontificem Archiepiſcopo, ſi non præferre, at ſaltem æquare, & jus devolutionis quod huic, etiam illi præſtare, eo ſolùm diſcrimine, quòd Pontifex ſummo jure id peteret, Archiepiſcopus nullo. Quod *de Archiepiſcopo diris percuſſo* dicebatur, ſomnium erat, aut potiùs juris malè intellecti ignorantia; Pontifex enim non inflixerat cenſuras, ſed tantùm intentaverat, nec præterita, ſed futura memorabat: verba Brevis Apoſtolici ſunt: *Diſtrictè, & in virtute ſanctæ obedientiæ prohibemus, ne in poſterum ſub pœna excommunicationis, &c.* Quæ omnia excommunicationem ſignificant comminatoriam, non verò actualem, aut latæ ſententiæ: quis verò neſcit alias eſſe cautelas, formáſque ad inferendam, & comminandam cenſuram? & veniam merentur aulæ potiùs, quàm Canonum intelligentes, ſi maluiſſent ignorata tacere, quàm edicere; ſed feſtinatio declamandi, demerendíque Archiepiſcopum attentationem turbabat. Illud æquè vanum: *Diminuta fuiſſe Archiepiſcopi jura, & quæ ipſe decreverat, Romæ abolita.* Nullum enim in Apamienſes Archiepiſcopo jus erat, niſi malitia, aut negligentia oſtenderetur; ſed neutra oſtendi poterat; non ergo minuebantur, quæ nunquam fuerant: quæ verò contra Canones peracta, prius abolita ſunt, quàm Romam deveniſſent; quippe ſuis initijs, & ſemper irrita: nec Pontifex Romanus abolere ſe illa dixerat, *ſed appellationes admiſiſſe.* (a) Et planè ſi quis animum in ea intendat, quæ Apamijs contigêre, moderationem potiùs in Romano Pontifice, quàm ſeveritatem mirabitur; nec verò id novum eſt, ut ad Romanum Pontificem Galli appellaverint, ſic enim S. Leo Papa ad Epiſcopos Provinciæ Viennenſis loquitur: (b) *Nobiſcum veſtra Fraternitas recognoſcat, Apoſtolicam Sedem pro ſui reverentia à veſtræ etiam Provinciæ Sacerdotibus innumeris relationibus eſſe conſultam, & pro diverſarum (quemadmodum antiqua conſuetudo obtinebat) appellatione cauſarum aut retractata, aut confirmata fuiſſe judicia.*

Quæ de feſtinata ſententia, neglectóque ordine in negotio Carronenſi dicuntur, eâdem facilitate refelli poſſunt: ſeptem ferè

(a) Breve Apoſt. Calend. Jan. 1680. (b) S. Leo ad Epiſcopos Vienn. epiſt. 89.

ferè annos expectatum Romæ eſt, dum illi Monaſterio, ab ijs, qui turbaverant, pax redderetur, & hæc feſtinatio dicitur? quot ergo annis expectandum erat, ut modeſto nec citato gradu incedere Pontifex diceretur?

Sed *turbatus eſt ordo*: enimverò nunquam minùs: factum in aperto erat, & in conſpectu Urbis Regiæ patratum: ſeptem annos vexatio duraverat: nec lis inter privatos pendebat, ſed ipſi Papæ intentabatur; hujus enim eſt ſacras fundationes, & Regulas mutare, & Religioſos ad Monaſteria transferre laxioris diſciplinæ: ipſa Monaſterij Antiſtita negotium in manus Pontificis depoſuerat, à quo Bullas, & confirmationem expectabat premebátque: & denique Archiepiſcopus Pariſienſis tantùm abeſt, ut Matrem eligi pateretur, electámque confirmaret, ut potiùs electiones impediret, & extraneam intruderet. Ex quibus efficaciter concludas, non debuiſſe Pontificem Pariſienſis Archiepiſcopi, ejúſque aſſeclarum conſenſum, & ſententiam expectare: tum quia fruſtra expectaret, cùm hi maximè obſtreperent: tum quia in re tam patente ſententiæ, & vota aliorum neceſſaria haud erant, quæ in dubijs tantùm adhibentur: tum quia ipſæ partes negotium jam Pontifici detulerant, à quo Bullas, & confirmationem petebant; cur ergo Pontifex ab aliorum ſententijs penderet, causâ ſuo Tribunali jam oblatâ? & denique cùm negotium ex majoribus eſſet, nec poſſet niſi Pontificiâ auctoritate componi, nec partes id negarent; quæ Romam propterea inclamabant; quid opus erat aliena Tribunalia morari huic cauſæ longè imparia? non ergo Pontifex ordinem turbabat, ſed Galliæ Epiſcopi, qui cauſas ſoli Pontifici reſervatas, ſuis, Regijſque Tribunalibus ſiſtebant. Quòd verò dicerent: *Parvi momenti has cauſas eſſe, & Pontifice indignas*; planè oſtendebant, quàm malè animarum pretia æſtimarent. Mutuis diſſidijs, odijſque Virgines Carronenſes deflagrabant, & ut fieri ſolet, orationi, diſciplinæ, charitati, aliiſque virtutibus Chriſtiano, & Religioſo dignis nullus locus ſupererat, ſed omnia factionibus, partiúmque ſtudijs fervebant, pari ſcandalo, & animarum clade: & hæc parvi momenti eſſent, & indigna, ut à Pontifice curarentur? ſi in Gallijs una urbs, aut caſtrum periclitaretur, quantus illic armorum ſtrepitus, & turbæ eſſent, omnibus auxilium feſtinantibus? Et quòd in litteris nuper

Digitized by Google

nuper à Pontifice ad Regem ſcriptis duo tréſve apices acriores viderentur, quantùm in aula, in Senatu, & ab Epiſcopis declamatum eſt? Veniam ergo Pontifici dabunt, ſi quantum illi caſtrum, & apices, tantùm ipſe animas curet; niſi fortè inter libertates ſuas etiam illud reponant, ut videlicet animabus perire volentibus, non liceat Pontifici ſubvenire. Cæterùm ſi negotium Caronenſe tam parvi, ut dicunt, momenti fuit, cur ergo tam ardente, & tot annis Archiepiſcopus Pariſienſis illud perſecutus eſt, Regémque implicuit? an verò puderet Pontificem defendere, quod illos non pudebat invadere?

Quòd verò *inter Perſonam Regnantis Pontificis, ejúſque Dignitatem diſtinguerent, & huic omnem venerationem, non illi promitterent, utpote erroribus, & naturæ defectibus obnoxiæ;* planè reſponſum haud meretur; omnes enim Regnantes hæc criminatio petit: an ſimili obtentu non etiam ſui Regis imperia eluderent? imò quia Dignitas, & Perſona conjunguntur, ob reverentiam Dignitatis etiam defectus Perſonæ ferendi ſunt, & huic obſequium debetur illius merito; alioquin nulla amplius obediendi neceſſitas fuerit, ſi conditio naturæ Majeſtati, & Imperijs officiat. Non hæc ſenſa Carolo Magno, non hic animus fuit, cujus virtutes parciùs aliqui imitantur, quàm laudant; is enim in Legibus ad omnes Provincias ſuas miſſis ita loquitur: (a) *In memoriam B. Petri Apoſtoli honoremus ſanctam Romanam, & Apoſtolicam Sedem, ut quæ nobis Sacerdotalis Mater eſt Dignitatis, eſſe debeat Eccleſiaſticæ Magiſtra Rationis. Quare ſervanda eſt cum manſuetudine humilitas, ut licet vix ferendum ab illa ſancta Sede imponatur jugum, tamen feramus, & piâ devotione toleremus.* Quæ ita à nobis dicuntur, ut locum habeant etiam, cùm vita Pontificis dignitati haud reſpondet; quid ergo dicendum erit, ubi Sanctitas vitæ dignitati ſociatur? quòd in moderno Pontifice ne hæretici quidem diffitentur: non eſt animus mihi virtutes Innocentij in has chartas deponere, quippe impar materiæ, & modeſtiæ gravis futurus, ac ſilentio venerari, quàm clamore, & pompâ ſolitus: ipſa tantùm Gallia audiatur: *Hujus Pontificis ſolida pietas, & fuci expers: ardor dilatandæ fidei conſervandæq; diſciplinæ Eccleſiaſticæ: morum integritas: idem ſibíque ſimilis gubernandi tenor, procul omni quæſtu, & cupiditate, nec in carnem, ac ſanguinem pronus, &c.* Hæc

Galli

(a) Naucler. Generat. 28. Concil. Tribur. cap. 3. & habetur d. 19. cap. 3.

Galli humaniſſimo elogio. Si ergo tanta eſt moderni Pontificis Sanctitas, æquitáſque, quantam vel ipſi Galli profitentur, quid opus erat inter dignitatem, & Perſonam diſtinguere, quaſi iſta non illam ſuſtineret? Num ergo ſanctus hic Pontifex, & incorruptus tunc ſolùm imperfectus eſſe incipit, cùm Gallos perſtringit? Sed Innocentio à Gallis evenit, quod Paulo à Galatis: *Sicut Angelum DEI excepiſtis me: teſtimonium enim perhibeo vobis, quia ſi fieri poſſet, oculos veſtros eruiſſetis, & dediſſetis mihi; ſed inimicus factus ſum vobis vera dicens.*

§ V.

Rationes in Regaliæ patrocinium à Gallis productæ, & refutatæ.

SUMMARIA.

1. Jus Regaliæ non eſt Coronæ Gallicæ ingenitum, ut Politici volunt.

2. Falsóque ſupponi ad ea jura, quæ nec præſcribi, nec alienari poſſint, pertinere.

3. Nihil Regaliæ ſuffragari Galliæ Concordata.

4. Nihil jura feudi.

5. Nec etiam jus Patronatûs.

6. Multóque minùs Beneficia à Regibus Galliæ in Epiſcopos, & Eccleſias collata.

I.

MEmoriâ repetentem, quæ ex una parte contra Regaliam ex Concilijs, & Eccleſiæ Gallicanæ, imò Regum ipſorum ſenſu, uſúque à me ſuprà producta ſunt; ex altera verò quanto ſtudio, ac contentione in Gallijs pugnatum pro illa ſit, admiratio ſubibit, quænam tandem ratio-

(a) Ad Galat. 4.

nes illæ fuerint, & quàm validæ, ut Concilijs, Patrum Decretis, antiquis Canonibus (quos Galli tam impensè venerantur, & ſuæ libertatis baſes affirmant) & Eccleſiæ Gallicanæ opponi potuerint? quantæ enim molis erat, ut hunc Coloſſum à Gallis erectum, ipſi Galli everterent? Et tamen, quis crederet! tanti momenti curæque cauſam, tantóque ſtrepitu, ac pœnarum apparatu agitatam leves adeò rationes muniebant, ut meritò dubites, fueritne his aliquando ſuſcepta acrioribus ſtudijs, & minoribus meritis. Et planè cùm ipſi Epiſcopi Galliæ ſe Pontifici purgârunt, nullum aliud patrocinium, quàm à metu repererunt: ceſſimus, renuntiavimus, ſubſcripſimus, non æquitate, non ratione, ſed metu victi; adeò eorum cauſa omni præſidio carebat, ut metus in auxilium vocaretur. Qualeſcúnque ergo rationes illæ, aut prætexus fuerint Politicorum (nam Epiſcopi ſolum metum allegabant) hic in medium adducemus, ut aſpectu vileſcant.

Opponitur 1. Jus Regaliæ eſt jus Regium, hoc eſt, Regiæ poteſtati inſertum, & coævum, nec tam hominum, aut Pontificum indulgentiâ, quàm cœleſti dono Galliæ datum, adeò ut quemadmodum nec radijs ſolem, nec coronam gemmis ei inſertis, ita nec Reges Galliæ hoc jure exuere poſſis, Monarchiæ congenito; ſicut ergo Regia peteſtas univerſas Provincias, non unam tantùm, aut alteram complectitur, ita jus Regaliæ ei poteſtati annexum.

℟. Hæc eſt præcipua Regiorum Demonſtratio, quam Edictum Regium inſinuat, (a) & Regij Advocati verbis magnificis, at rebus vacuis exaggerant: & planè nihil dici præſtantius poterat, ſi vera eſſent; mirúmque eſt, his principijs nixos, Regaliam tantùm Regibus conceſſiſſe; nimis hoc parcè; pari enim jure, ijſdémque rationibus dicere poterant, Regem Galliæ, & Epiſcopum, & Patriarcham eſſe, privilegio cœlitus dato, & coronæ innexo, quamvis à majoribus nunquam exercito: ſed nec minùs mirari ſubit, auſos eſſe rebus tam à vero alienis, fidémque ſuperantibus, ac vanè confictis Regem ludificari. Si per jus Regium intelligunt facultatem aliquam, & privilegium Galliæ Regibus ab Eccleſia conceſſum, verum eſt, Regaliam jus Regium eſſe: at non ſequitur,

hoc

(a) Edictum Regium de Anno 1673. M. Servin. prevu. des Libertez. cha. 17. n. 59. Guilelm Bened. in cap. Raynut. n. 396.

hoc jus illimitatum eſſe, & toto Regno diffuſum; cùm in Concilio Lugdunenſi Eccleſia illud reſtrinxerit, & ijs ſolùm locis conceſſerit, ubi longâ conſuetudine receptum fuerat; quo ergo jure, quod Eccleſia reſtringit, ipſi extendunt? Si verò per jus Regium, poteſtatem aliquam intelligas ab Eccleſia independentem, non privilegio, non indulgentiâ datam, ſed Coronæ, & Imperio ingenitam, aliiſque Regijs juribus ſimilem, qualia ſunt, belli, pacis, militiæ, vectigalium jura; negandum omnino eſt, Regaliam jus Regium eſſe; jus enim percipiendi vacantium Eccleſiarum fructus (ſaltem ſi feudales excipias, in Provincijs, ubi ex conſuetudine poſt mortem Vaſalli Domino debentur) & præſertim Beneficia, & Canonicatus conferendi, non ad Regiam, ſed Eccleſiaſticam Dignitatem pertinet, & ideò ſupra Canones, & conceſſionem Eccleſiæ extendi haud poteſt; quid enim magis ad Eccleſiam pertinet, quàm Eccleſiæ miniſtros deligere? ex iſtorum enim virtute, & præſtantia non minùs Eccleſiæ diſciplina, quàm ex militum delectu victoria pendet: nec minùs abſurdum eſt dicere Regiæ poteſtatis officium eſſe, Sacerdotes, & miniſtros Eccleſiæ dare, quàm ad Eccleſiaſticos pertinere, ut militem conſcribant, duces præficiant, tentoria metentur, aciémque inſtruant; quòd ſi hoc abſurdum, illud multò magis. Cùm verò dicunt, hoc privilegium Coronæ Gallicæ cælitus adveniſſe; miracula narrant nullibi ſcripta, & nunquam lecta: lego ampullam ſacro balſamo plenam, & clypeum aureis lilijs ſparſum, cælo demiſſa eſſe, Regaliæ nulla mentio, & ſi argumentari ita licet, quid non tandem Galli ſibi vindicent obtentu cæleſtis privilegij? Sed ex ijs, quæ ſuprà diximus, vanitas hujus rationis evidenter convincitur; oſtendi enim ſuprà, ſub primi, & ſecundi ſtemmatis Regibus, nullum Regaliæ veſtigium obſervari, imò neque ſub primis Regibus tertij ſtemmatis, uſque in ſæculum ferè duodecimum, ut teſtimonio Gerberti (a) Archiepiſcopi Rhemenſis monſtratum eſt. Qui ergo fieri poteſt, Regaliam Monarchiæ Gallicæ coævam, & ingenitam eſſe, quæ tanto poſt tempore, ſexcentis videlicet annis à baptizato Clodovæo exorta eſt? Rurſum jus iſtud Regaliæ non à ſolis Galliæ Regibus, ſed etiam à Regibus Angliæ, aliiſque inferioris lineæ Prin-

(a) Gerbert. epiſt. 118.

Digitized by Google

Principibus uſurpatum eſt, videlicet: *(a)* Comitibus Britanniæ, Flandriæ, Andegaviæ, Campaniæ, Sabaudiæ, Tholoſæ, Narbonæ, Ducibus etiam Nortmanniæ, Aquitaniæ aliiſque. Non potuit ergo ſolius Monarchiæ Gallicæ privilegium eſſe, quod ad alios æquè Principes pertinebat; nec oſtendi poteſt, cur iſtis minori jure, quàm illi competeret; nam ſi Galli cæleſte privilegium obtendant, obtendent & alij eodem, paríque fundamento; hoc eſt, obtendent quidem, ſed non oſtendent. In Concilio Lugdunenſi jus Regaliæ ijs tantùm locis, ubi uſu inoleverat, permiſſum, alijs omnibus ſublatum eſt: nec Galli, qui frequentes aderant, & præſertim Philippi Audacis Legati, quidquam obſtitêre; non ergo credebant, jus iſtud Coronæ Gallicæ proprium, & innexum eſſe, alioquin non ferrent illud violari, reſtringíque, aut ſaltem repugnarent, & aliquas rationes, ac privilegia opponerent, præſertim cœlo lapſa; quis enim credat, ſexcentos annos, & in re tanti momenti, Galliam omnem cœcam, mutámque fuiſſe, & tot ſæculorum decurſu, ne unum quidem tantùm hoc privilegium ſcriptis, aut memoriæ commendâſſe? À quibus ergo moderni illud accepêre, antiquitate ſilente? Et ſi jus iſtud Coronæ adnatum eſt, cur Gallicæ tantùm, non etiam Hiſpanicæ, Anglicæ, Luſitanæ, aliiſque? jura enim Regia non uni tantùm Coronæ, ſed omnibus communia ſunt. Cur denique Jus iſtud Regium in tot alijs Galliæ Provincijs, quæ Coronæ ſubiacebant, nunquam exercitum acceptúmque? quod ſupra oſtendimus. Ipſe Philippus Pulcher, quamvis Regaliam Jus Regium appellaverit, aliquoties teſtatus eſt, eam univerſalem non eſſe, (b) ſed ad aliquas tantùm Regni ſui Eccleſias pertinere, ut ſupra vidimus. Ex quibus omnibus nemo non videt, primam illam, præcipuámque Regiorum rationem, & cui velut baſi ingentem illum Coloſſum imponunt, planè frivolam eſſe, vanámque; ut mirum ſit, imò indignum, tanto Regi decipiendo adhibitam eſſe. Quid diceres, ſi quis annulum à te peteret gemmâ inſignem, & à majoribus tuis longo ordine acceptum, éumque

(a) V. Matth. Pariſ. & Guilelm. Piſ. ad ann. 1089. Zonar. T. 3. annal. Balſamon in can. 35. ſextæ Synodi. Alteſerram. lib. 3. de ducib. Gonzal. ad cap. 4. de Offi. Ord. Marcam lib. 8. cap. 18. & cap. 27. Balluc. ibid. in Annotat. M. de Pamiers de la Regale fol. 22. (b) Philippus Pulcher in Edict. de Anno 1302. & 1303.

Digitized by Google

eúmque deberi ſibi vellet, nec alio titulo, quàm cœleſtis cujuſdam privilegij, quod nec probare poſſet, nec exhibere? Hoc Galli fecerunt.

II. Opponitur 2. Jus Regaliæ nec alienari à Regibus poteſt, nec ab alijs præſcribi; pertinet enim ad jura Coronæ, quibus renuntiare Reges non poſſunt, adeò ut ne juramenta valeant, quæ hujuſmodi alienationibus confirmandis adhibentur, ut Innocentius III. in celebri ſua Decretali (a) definivit; nullæ ergo Eccleſiæ aut privilegio, aut præſcriptione, quominùs Regaliæ ſubjaceant, tueri ſe poſſunt.

℟. In hac argumentatione duæ propoſitiones aſſumuntur, quarum utraque falſa; ſaltem in eo ſenſu, quem Adverſarij intendunt, ut facilè intelligas, quàm vera ſit concluſio ex falſis principijs illata. Sunt aliqua jura Regiæ Dignitati adeò intima, & innexa, ut deponi non poſſint, niſi abdicatâ majeſtate; qui enim jure belli, & pacis, indicendi remittendíque tributi, gratias, & ſupplicia ſtatuendi cederet, non Rex, ſed ſubditus eſſet, nec ſuo, ſed alieno imperio viveret; & hujuſmodi jura non poſſe alienari ultrò concedimus: ſed negamus, Regaliam tale jus eſſe; quot enim Reges ſine hoc jure vivunt, integrâ tamen, & florente majeſtate? An Clodovæus, Pipinus, Carolus Magnus, aliíque uſque ad Ludovicum VII. Reges non erant, quia Regaliæ expertes? Non ergo Regalia ejus naturæ jus eſt, ſine quo conſervari majeſtas non poſſit. Sunt alia, quæ ad jus Regium pertinent, quæque in cauſas prophanas alienari non poſſunt, ſed in ſacras, & præſertim Eccleſias: quæ enim in Deum transferuntur, ejúſque divinæ Gloriæ propagandæ adhibentut, non alienari, ſed ei, cujus aliàs ſunt, reddi cenſentur: nec hujuſmodi donationibus Regna, & æraria minuuntur, implentur potiùs, Deo nunquam ingrato, & ſemper beneficijs vincente, quod exempla Conſtantini, Clodovæi, Caroli Magni, aliorúmque ſatis oſtendunt. (b) *Tuum Domine Regnum*, inquiebat pijſſimus David, *tua victoria, & tu es ſuper omnes Principes, tuæ divitiæ, & tua eſt gloria, & tua ſunt omnia, & quæ de manu tua accepimus, dedimus tibi.*

Hæc ergo, quæ Eccleſijs, aliíſque pijs cauſis à Regibus donata ſunt, non poſſe revocari, certa ſententia eſt, & à Gallis admiſſa;

O hi

(a) Innoc. III. in cap. intellecto. de jurejur. (b) Paralip. lib. 1. cap. ult.

hi enim antiquos Canones venerari ſe profitentur, & illis libertatem ſuam Gallicanam, velut baſibus imponunt: at Canones Concilij VIII. Oecumenici ita loquuntur: (a) *Placuit huic ſanctæ, & magnæ Synodo, ut res, vel privilegia, quæ Dei Eccleſijs ex longa conſuetudine pertinent, ſive ab Imperatoribus, ſive ab alijs DEI cultoribus, in ſcriptis, vel ſine ſcriptis, donata, & ab eis per triginta annos poſſeſſa ſunt, nequaquam quacúnque Perſona ſæcularis per poteſtatem ſubtrahat, aut per argumenta qualibet auferat. Quiſquis ergo ſæcularium contra præſentem definitionem egerit, tanquam ſacrilegus judicetur, & donec ſe correxerit, & Eccleſiæ propria Privilegia reſtituerit, anathema ſit.*

Idem ſuis Nepotibus S. Ludovicus in Pragmatica Sanctione accuratè, enixéque commendat, ejus verba ſunt: (b) *Item libertatem, franchiſias, immunitates, jura, & privilegia per Francorum Reges Prædeceſſores noſtros, Eccleſijs, & Perſonis Eccleſiaſticis Regni noſtri conceſſas, & conceſſa, innovamus, laudamus, approbamus, & officiarijs, ac ſubditis noſtris præſentibus, & futuris diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus omnia, & ſingula diligenter, & attentè ſervent, &c.*

Idem Sanctus Rex Philippo Audaci filio hæc monita reliquit jam moriturus: (c) *Cave*, inquit, *ne libertates, & Privilegia à Majoribus tuis in ſubditos collata unquam infringas, &c.* Et planè glorioſus ille *Chriſtianiſſimi, & Primogeniti Eccleſiæ filij* titulus hoc ipſum convincit, obſtringítque Reges Galliæ, privilegijs, aliiſque juribus Eccleſias ne exuant, quin potiùs augeant, doténtque; ídque majorum exemplis, quibus nunquam magis victoriæ, opéſque abundabant, quàm cùm in Eccleſias profuſi erant; & verò hoſtes tanti Regis, non amici ſunt, qui omnium, quotquot in Gallico diademate fulſerunt, pulcherrimam margaritam fœdare aggrediuntur, Pietatem videlicet, ac Religionem Regibus Franciæ præcipuam: & perinde, ac ſi cum Indorum, Perſarúmque, non Chiſtianiſſimo Rege agerent, omnia utilitate metiuntur, nullâ Eccleſiæ, & honeſti curâ. Ergo, ut dicebam, etiamſi daremus Regaliam ad jus Coronæ pertinere, non ideò ſequeretur, non potuiſſe illam in Eccleſias privilegio transferri, & iſtis præſcribi; præſertim cùm Reges Galliæ eâ die, quâ ſacro Oleo inunguntur, incingúntqne diadema, ſolemni Sacramento ſe obſtringant Epiſcopis, & Ec-

(a) Concil. VIII. Occum. can. 18. (b) Pragmat. Sanctio Ludov. IX. de Anno 1268. (c) Joinville in Vita.

& Eccleſijs *Canonica Privilegia conſervandi;* at verò, quod Privilegium magis canonicum eſſe poteſt, quàm quod tot Canonibus, Decretíſque Patrum, præſertim ultimo Lugdunenſi Concilio, tam ſanctè Eccleſijs aſſertum, & graviſſimis pœnis ſancitum eſt? Regem ergo Sacrilegum faciunt potentiæ obtentu. Cæterùm & illud in viris eruditis, quales ſunt, qui Regaliam extendunt, mirum eſt in re tanti momenti, & Principis animam implicante, tam levi, vanóque argumento niti, ut quod probare oportebat, ſupponere cogantur: *Non poteſt,* inquiunt, *Rex jura Gallicæ Coronæ alienare, nec Eccleſia ea præſcribere.*

Demus. *Atqui Regalia pertinet ad Jura Coronæ, & Reges eam alienâſſent, ſi Eccleſijs ceſſiſſent.* Atqui in hac propoſitione omnia ſupponuntur, quæ probari debebant. Supponitis dari Jus Regaliæ in eas Eccleſias, quæ nunquam hoc onus ſubierunt; at hoc probandum erat, nam hic certatur. Supponitis hoc Jus Regaliæ quoad eas Eccleſias, quæ hactenus exemptæ fuerant, à Regibus alienatum eſſe; at hoc quoque probandum erat, nihil enim magis negamus; quî enim poterat à Regibus alienari, quod Reges nunquam poſſederant? quod ad Reges nunquam ſpectavit? & Eccleſiæ quî poterant Jus illud præſcribere, quo nunquam caruerant, & quo tanquam proprio, innatóque gaudebant? nemo enim rem ſuam præſcribit. Supponunt ergo, quæ probari debebant, & tamen velut acie victores, ſervire Eccleſias jubent, eámque Libertatem Eccleſijs adimunt, quam ne viliſſimo poſſent: idque facinus prædicant Chriſtianiſſimo Rege, Eccleſiæque Primogenito dignum; quod quàm diſſentiat ab illius pietate, nihil attinet dicere.

III. *Opponitur 3.* Per Concordata, ſeu Tranſactionem inter Leonem X. Pontificem Maximum, & Franciſcum I. Galliæ Regem, Jus ad omnes Epiſcopatus, & Abbatias nominandi, præſentandíque ad Reges translatum eſt, ſublatis electionibus; ergo vi Concordatorum redijt antiqua poteſtas, quâ Reges primi, ſecundíque ſtemmatis omnia Beneficia, & pro arbitrio diſpenſabant, idque non aliquibus tantùm locis, ſed toto Regno; atqui diſpenſatio Beneficiorum primum Regaliæ caput, præcipuúmque conſtituit.

℟. Hæc Ratio iterum ex falſis principijs contexitur; ſupponit enim primi ſecundíque ſtemmatis Reges omnia Beneficia contuliſſe,

Digitized by Google

liſſe, electionibus oppreſſis. At falſum id eſſe, ex multis conſtat. Clodovæus Electiones Epiſcoporum nunquam turbavit. Idem à Conſtantino Magno obſervatum eſt, niſi cùm jam electos auctoritate ſuâ contra æmulorum inſidias muniebat. Et planè cùm ex præſcripto Conciliorum, ſacrorúmque Canonum Gallicanæ Eccleſiæ tunc temporis regerentur, Canones verò eligi Epiſcopos juberent, dubium non eſt, non imperio Principum, ſed votis, & electione fieri Epiſcopos debuiſſe. (a) At rarum eſt intra terminos, legéſque magnam Potentiam diu cöerceri. Extincto Clodovæo non eadem ſacris Canonibus obſervantia & reverentia ſtetit, & ſæpe ab ejus filijs turbatæ, occupatæque electiones ſunt, Epiſcopis ex caſtris, auláque ſubmiſſis, nec merito, ſed aut gratiâ, aut pretio delectis. Cui malo ſæpe remedium à Concilijs Gallicanis quæſitum eſt, (b) decretúmque, ut liberæ electiones eſſent, nec tamen præter Regis aſſenſum. Clotharius II. in Conventu Pariſienſi edictum propoſuit, quo ad normam ſacrorum Canonum libertas electionibus dabatur. (c) Sed eas Principum cupiditas, præſertim Palatij Magiſtrorum, & denique Martelli penitus ſubvertit, adeò, ut publico mercatu, & velut ſub haſta Infulæ venderentur, & indigniſſimis provenirent. Iſtos, quòd exemplo, & moribus Eccleſias corrumperent, Pipinus, & Carolomannus ſedibus expulêre, alijs ex conſilio S. Bonifacij in Eccleſias evectis: quod ut tanto ſecuriùs agerent, privilegio Zachariæ Pontificis, deligendi, quos mallent, donati ſunt: hujus privilegij meminit (d) Lupus Ferrarienſis, Florus Magiſter, Marca Archiepiſcopus Pariſienſis, Maimburgus alijque, & innuunt etiam Joannes X. & Paſchalis II. Carolus Magnus, aut libertatem electionibus reddidit, ut aliqui volunt; aut ſaltem non niſi Pontificum, ſeu Hadriani, ſeu Zachariæ privilegio Infulas diſpenſavit, quas potentiores certatim

(a) Cypr. epiſt. 68. Clem. epiſt. ad Corinth. 1. Orig. hom. 6. in Lev. Tertull. Apolog. cap. 39. Concil. Nicæn. cap. 4. Con. Chalced. cap. 13. S. Leo, epiſt. 84. cap. 5. (b) Conc. Aurel. V. can. 10. Anno 549. Conc. Par. III. can. 8. Anno 557. Conc. Pariſ. V. can. 1. Anno 715. Conc. Cabill. can. 10. Anno 650. V. de elect. Reg. Sacerd. à fol. 43. (c) Edict. Clotharij de anno 615. (b) Lup. Ferrar. epiſt. 81. Flor. in fragm. de elect. circa ann. 820. Marca lib. 8. cap. 20. Maimburg. hiſtor. Iconocl. fol. 259. Joan. X. PP. epiſt. ad Herimann. anno 921. Paſchal. II. apud Malmesb. lib. 5.

tatim rapiebant; idque non jure Regio, ſed Pontificum gratiâ, quam temporum calamitas extorquebat. A Carolo ſic factum eſſe, præter citatos auctores, etiam Galli fatentur. (a) Ludovicus Pius Caroli Filius Regio diplomate in antiquam libertatem, & præſcriptam à Canonibus formam electiones reſtituit, ut habetur in ejus Capitularibus, (b) quæ Abbas Anſegiſus, Hincmarus, & Jvo Carnotenſis Carolo adſcribunt; alij verò, & plerique, Ludovico; non ideò tamen, aut Ludovicus, aut alij ab eo Reges penitus ab electionibus excluſi; quippe Regum conſenſus quærebatur, & eorum, qui imperare poterant, preces pro votis, & electione erant, ut quàm plurimis exemplis conſtat, & litteris etiam à Concilio Pariſienſi (c) ad Ludovicum datis. Quia ergo aut precum, aut Regij conſensûs obtentu, aut etiam apertâ intruſione electiones canonicæ turbabantur, ſæpe illis vindicandis Regum edicta repetita ſunt, qualia imprimis Ludovici IX. & Caroli VI. (d) Tandem conventione Leonis X. & Franciſci I. totum jus nominandi, abolitis electionibus, ad Reges translatum eſt. Ex hactenus dictis facilè intelliges, quantum aut ignorantiâ peccaverint, aut impoſturâ, qui auſi ſunt ſcribere, Reges Francorum primæ, ſecundæque Stirpis Epiſcopatus pro arbitrio, & jure Regio contuliſſe, & huic Juri, quo alij Reges per ignaviam deceſſerant, poſt Concordata Leonis redditos eſſe; quantâ enim injuriâ, contemptúque veritatis iſta dicuntur, cùm exempla, legéſque Clodovæi, Caroli, Ludovici, Clotharij, & Eccleſiæ Gallicanæ, quæ ſuprà produximus, ignorari haud poſſint, ſaltem non debeant; cur enim iſtarum rerum peritiam profitentur, libríſque oſtentant, ſi ignorant? aut quis pudor eſt, argumentis tam apertè vanis, irritíſque Regaliam fulcire, & Principem deludere? Et cur, rogo, Pipinus, & Carolomannus Zachariæ privilegio inſtruendi erant, ſi Epiſcopatus Jure Regio conferebant?

Sed nec altera ejuſdem Argumenti pars majori fundamento nititur: dicunt enim *conceſſis nominationibus ad omnes Regni Epiſcopatus*,

 quod

(a) V. Maimburg. lib. 10. de l'Arlaniſine fol. 155. Chriſtian. Lup. in Canon. Tomo 3. diſſert. 3 cap. 9. P. Thomaſin. de la diſcipl. dell' Egl. p. 3. lib. 2. cap. 24. Regal. Sacerd. fol. 49. (b) Lib. 1. cap. 84. (c) Concil. Pariſ. V. lib. 3. cap. 22. (d) Pragmat. Sanctio S. Ludovici Anno 1268. & Carol. VI. Anno 1406. & Anno 1418.

quod per Concordata factum eſt, conceſſas etiam intelligi ad omnia Beneficia, & Canonicatus vacantium Eccleſiarum. At verò, quam fœda hæc conſequentia, & viribus caſſa? Conſtat uſque ad Reges tertiæ Stirpis nullum locum Regaliæ fuiſſe; quo tamen tempore volunt Reges pro arbitrio, ſupremóque jure Epiſcopatus contuliſſe. Conſtat etiam eo tempore Regaliam prodijſſe, quo electiones reductæ, plenáque libertate, ex ipſorum confeſſione, qui hæc objectant, donatæ ſunt: nulla ergo inter hæc duo jura connexio eſt, quæ toties ſeparata ſunt; quod ſi nulla connexio, quæ, rogo, ſimplicitas eſt, unum ex alio inferre? an nunquam in Juris-prudentiæ, & Dialecticæ ſcholis audierunt, à ſeparatis non fieri bonam illationem? in odioſis (& quid verò magis, quàm ſervitus Eccleſijs impoſita, & Canonum antiquatio?) reſtringendas, non ampliandas Leges? In Contractibus non expreſſa pro omiſſis haberi? & mille alia, quæ argumentationes iſtorum elidunt: an verò etiam poſt Concordata non omnium Galliæ Regum hæc ipſa mens fuit, & ipſius Franciſci primi, qui nunquam Regaliam extendi permiſere? niſi fortè ignorantiæ iſtos accuſes, perinde, ac ſi Concordata, quæ ipſi inierant, malè intellexerint, & ab iſtis, qui tanto pòſt tempore venerunt, nec aliâ re magis, quàm adulatione claris, imperandi artem didicerint.

IV. *Opponitur 4.* Demus, primis Eccleſiæ temporibus, quando Epiſcopi ſpontaneis oblationibus, ſine alijs patrimonijs vivebant, nullum Regaliæ locum fuiſſe; at verò quando ingentibus patrimonijs, feudiſque donati ſunt, mutârunt conditionem; feudorum enim fructus, quæ hæreditate non acquiruntur, qualia ſunt Sacerdotijs annexa, ad Dominum redeunt, eique, & nulli alteri, proveniunt. Jure ergo feudi vacantium Eccleſiarum fructibus Principes potiuntur. Quamvis verò alij etiam proventus, præter feuda, ad Epiſcopos pertineant, ut tamen Epiſcopatibus annectuntur, continuò nobiliorem habitum, feudíque naturam induunt; & ita extincto Antiſtite, ad Principes ſpectant. Collationes Beneficiorum, quia ſacrorum Canonum diſpoſitione fructibus æquantur, eandem fortunam cum feudis ſubeunt, ac Principi cedunt.

℟. Hoc Maimburgi argumentum eſt, in quo iſtius Auctoris indolem, & artificia jam paſſim nota facilè obſerves. Jus Regaliæ uni-

univerſim ad Reges Francorum pertinere docet; id verò ex Canonibus, ſacriſque Concilijs, & uſu in Eccleſijs recepto probandum erat; quippe Jus illud ſacrum, non prophanum eſt; & ideò ſacris, non prophanis legibus metiendum: ſed cùm nullæ ſuppeterent, quin potiùs omnes adverſarentur, eas altiſſimo ſilentio premit, prætéritque, & ad argumentum à comparatione vertitur, quo nihil, in foro præſertim, debilius eſt, & maximè, cùm comparatio à valde diſſimilibus ducitur, qualia ſunt feudum, & Regalia, ut paulò poſt oſtendam. Deinde cùm ne hoc quoque ſufficeret, protegendæ Regaliæ aliud non minùs extraneum, remotúmque principium ex Philoſophia conductum eſt, videlicet, de elevatione qualitatum; dicit enim: *Decimas, oblationes, alióſque proventus Epiſcopales, hoc ipſo, quòd feudis conjunguntur Eccleſiæ donatis, elevari ad ſtatum nobiliorem, & in naturam feudi migrare;* eo ferè modo, quo ex ſententia Philoſophorum qualitas ſuſtantiæ conjuncta elevatur ad nobiliorem cauſæ gradum, producendámque ſubſtantiam: influentiæ cœleſtes, ut conjunguntur Intelligentiæ, elevantur ad producendas formas viventes; quæ quàm ſint inania, & longè petita, ac planè indigna, ut in cauſa tanti momenti vel audiantur, nemo non videt. Pergit deinde vera falſis miſcere, ut etiam iſtis fidem conciliet, colore veritatis inducto. Verum eſt, quod ſcribit: poſtquam Eccleſiæ ingentibus divitijs auctæ ſunt, Principes ſibi jus adſcripſiſſe Epiſcopatus conferendi; id inquam verum, ſed illud falſum, quod paulò poſt innuit: *Ab omnibus Principibus factum id eſſe.* Jam enim oſtendimus, ſub primæ, & tertiæ ſtirpis Regibus Galliæ liberas electiones fuiſſe, & quamvis ſæpe ab aliquibus Regum turbatæ, & interceptæ ſint, aut privilegio, aut Eccleſiarum rogatu, aut uſurpatione factum id eſt; à quibus deduci argumentum non poteſt; ſi enim exempla Regnantium pro jure, & legibus ſint, quid tandem non liceat? Verum etiam eſt: *Jus Regaliæ à feudis ortum duxiſſe.* Sed illud falſum: *Jus infeudandi, ſeu Inveſtituræ idem eſſe cum jure Regaliæ.* Jus enim Inveſtituræ ad feuda ſolùm extenditur; at verò jus Regaliæ ad omnes omnino fructus, ſive iſti ex decimis, oblationibus, ſive aliunde proveniant: imò Beneficiorum Collationes complectitur, quæ nullo pacto ad feuda pertinent; & ipſa feuda Sacerdotijs annexa non ſunt perſonalia, nec morte Epiſcopi vacant, ut falsò im-

imperitéque ſupponit; nec enim Epiſcopis, ſed Eccleſijs donantur; iſtæ verò ſunt perpetuæ, nec cum Perſonis defunguntur, & ideò nec vacationi locus eſt. Cùm ergo feuda Eccleſiæ non ſint perſonalia, ſed potiùs *expacto, & providentia*, ut loquuntur Juriſperiti, & aſſimilentur *feudu familia*, certum eſt, ex jure communi, eorum fructus ad Principes non redire ſublatis Epiſcopis, quamvis novâ Inveſtiturâ opus ſit: niſi fortè in ipſa feudorum donatione aliter cautum fuerit. Illud verò quàm vanum eſt? Decimas videlicet, aliáſque oblationes fidelium Eccleſijs donatas, *ad nobiliorem ſtatum elevari, & feudi naturam induere, ſicque ad Principes devolvi.* Egregiam enimverò Philoſophiam! elevationis nomen indit ſervituti, & quæ hactenus totâ retrò antiquitate, & noto Patribus idiomate, *Bona Dei, pretium peccatorum, patrimonia pauperum vocabantur,* Maimburgo *bona nobilia* appellantur: & ſi quæras, in quo hæc nobilitas conſiſtat? ut impunè, *inquit*, in Principum ſpolia, & peculium cedant; hactenus hæc mancipatûs nota, nunc nobilitatis eſt. Olim Canonum, legúmque ſententia fuit: *Quod rei ſacræ adhæret, ſacrum fieri:* & ideò res fluxas, prophanáſque Eccleſijs dicatas, in ſacras evadere, omníque prophano commercio exemptas; ſed Maimburgus hujus juriſprudentiæ aut negligens, aut ignarus, aliam complexus eſt, aulæ, ſibíque accommodatam, & cupiditati blandientem, quamvis tam malè ſartam tectámque, ut pudor fuerit oſtentare. Sed adjungit Maimburgus ſolemnes modeſtiæ clauſulas: *Hæc à ſe commemorari, non tam ex ſua, quàm aliorum ſententia; quid enim ipſe opinetur, non tanti eſſe, ut vulgari oporteat.* (a) Cæterùm, ſi non hæc Maimburgi ſenſa, ſed aliorum erant, oportuit aut illa reticere, aut etiam, quæ ad illa reſponderi ſolent, recitari; cur enim unius partis argumenta, non alterius promit, ſi in neutram inclinat? An neſcit ex Principum legibus, crimen falſi, & prævaricationis etiam tacendo committi? ab hiſtorico præſertim, cujus partes ſunt, veritati, non ſtudijs, aut factionibus ſcribere. Ejuſdem tincturæ eſt, quod dicit de Collationibus Beneficiorum: *Eas videlicet ad fructus pertinere.* Id enim in aliquo ſenſu verum eſt: in alio, & quem Maimburgus intendit, falſum. Si enim velit, Collationes Beneficiorum fructus eſſe Epiſcopalis poteſtatis, quia ab hac dependent,

(a) Maymburg. lib. 2. de la decadenze fol. 215.

pendent, & ex iſta conſequuntur, id veriſſimum eſt, & in hoc ſenſu Canones loquuntur, ut videre eſt apud Gloſſam (a) & Barboſam, (b) alióſque Doctores. (c) Cæterum ex fructibus hoc ſenſu acceptis nulla conſequentia duci poteſt, quæ Regaliæ faveat: illi enim fructus à ſacra, & Epiſcopali poteſtate proveniunt, & ſunt in ſe ipſis jus aliquod ſacrum, ſubjacéntque diſpoſitioni ſacrorum Canonum, non verò legum prophanarum: non ergo ad poteſtatem Regiam pertinere poteſt, nec Regijs Edictis induci, extendíque, quod eleganti, & plenâ libertatis voce S. Ambroſius Valentinianum Imperatorem monebat: *Noli*, inquiens, *te gravare Imperator, ut putes te in ea, quæ Divina ſunt, imperiale aliquod jus habere: noli te extollere, ſi vis diutius imperare: eſto DEI ſubditus; ſcriptum eſt enim, quæ DEI, DEO, quæ Cæſaris, Cæſari: ad Imperatorem palatia pertinent, ad Sacerdotes Eccleſiæ: publicorum tibi mœnium jus commiſſum eſt, non ſacrorum: ſi ex meis aliquid poſceretur, aut fundus, aut domus, aut aurum, aut argentum, id, quod mei juris eſt, libenter offerrem; ſed templo DEI nihil poſſum decerpere, nec tradere illud, quod cuſtodiendum, non tradendum accepi.* (d) Hæc eſt vera ſanctorum Patrum, & antiqua juriſprudentia, quorum ego vel unam, liberámque vocem, & tamen charitatis, ac reverentiæ plenam, pluris æſtimem omnibus illis blanditijs, & adulationibus, quas Maimburgo aut timor, aut cupiditas dictavit, & animus in omne obſequium devinctus, nullo honeſti inhoneſtíque diſcrimine, ac ſervo, quàm Sacerdote dignior.

V. *Opponitur 5.* Rex Galliæ Patronus eſt omnium, quæ in Gallia ſunt, Eccleſiarum, & Beneficiorum; atqui Patroni privilegium, & munus eſt, ut præſentet, nominétque ad Beneficia vacantia, ídque præcipuum Regaliæ caput eſt: quod ſi Regibus concedas, cur non etiam aliud, quod multo inferius eſt, jus videlicet percipiendi omnes vacantium Eccleſiarum fructus?

℟. Duobus modis Patronus dici aliquis poteſt: primo, quia Eccleſiam aliquam fundavit, dotavítque: ſecundo, quia unius, aut plurium Eccleſiarum Advocatus, & Defenſor eſt, id enim præcipuè ad Reges ſpectat, ut Eccleſias auctoritate ſuâ muniant,

 pro-

(a) Gloſſ. in cap. cùm olim. de Major. & obed. (b) Barb. de Appellat. verb. 103. n. 21. (c) Roſa, Rebuff. (d) S. Ambroſ. epiſt. 33. & in orat. contra Maxentium.

protegántque; ſed neuter hic titulus fundandæ Regaliæ, multóque minùs totâ Galliâ, devictiſque Provincijs proferendæ. Qui fundavit, dotavítque Eccleſias, jus quidem habet nominandi Paſtores; ſed aliud eſt nominatio, aliud, quod obtentu Regaliæ uſurpatur: nominatio, jus examinandi, inſtituendi, confirmandíque, Epiſcopis, Metropolitanis, aut Summo Pontifici relinquit, quorum nihil obſervatur in Beneficijs Regaliæ titulo obtentis; hæc enim pleno jure à Rege conferuntur, omnes Epiſcoporum, & Pontificis partes peragente. Deinde quàm multæ ſunt Eccleſiæ, quæ à Regibus nec fundatæ, nec dotatæ ſunt; quo ergo jure etiam iſtæ Regaliæ ſubduntur? An verò in Gallia ſolùm Patronos reperire eſt, & non etiam toto ferè orbe Catholico? quis iſtorum tamen Regaliam ambivit, uſurpavítque? & mirum eſt, toto quatuor ſæculorum decurſu, omnibus retrò Galliæ Regibus, totíque Concilio Lugdunenſi, & Gallicanæ Eccleſiæ jus iſtud ignotum, imò exoſum, proſcriptúmque fuiſſe; cùm tamen abundarent, qui Eccleſias fundabant, dotabántque, & Patroni titulum merebantur. Planè ſi Regalia titulo Patroni nitatur, non ſolùm defuncto, ſed etiam vivente Epiſcopo omnes Canonicatus, & alia Eccleſiæ Beneficia conferri à Patronis poſſent, quod ne ab ipſis quidem conceditur, qui Regaliam maximè tuentur. Denique Canones omnes antiqui, recentéſque pervolvantur, (a) & nunquam Patronis conceſſum fuiſſe reperies, ut vendicare ſibi poſſent proventus Eccleſiæ, imò id illis enixè prohibitum. Quòd ergo Patroni Eccleſias aut fundaverint, aut dote inſtruxerint, nihil eos juvat, ut Regaliâ frui poſſint. Sed nec titulus Protectoris, Advocatíque. Verum eſt nihil magis, quàm Eccleſiarum curam, & tutelam Regibus deberi; in illis enim pro eorum ſalute, & felicitate preces, & vota deponuntur: & magis apud aras, quàm in ipſis caſtris victoriæ parantur, Deo precibus, non armis placato; quod egregiè Patres Concilij Pariſienſis adnotârunt, quorum inter alia hæc ſunt verba: (b) *Clementiſſimus Imperator,* (Ludovicum Pium alloquuntur) *non ideò eſt vas miſericordiæ præparatum in gloriam, quia apicem terreni Principatûs accepit; ſed ſi in Imperiali culmine rectâ fide vivat: ſi præ omnibus ita ſe ſanctæ Matris Eccleſiæ memi-*

(a) V. Can. filijs 16. q. 7. & c. 4. de jure Patron. & Trid. Seſſ. 25. de Reform. c. 9.
(b) Conc. Pariſienſ. ſub Ludov. Pio. Imperat. l. 2. c. 1. & 2. Tom. 3. Conc. ann. 829.

Digitized by Google

meminerit filium, ut ejus paci, & tranquillitati per totum mundum prodeſſe, ſuum faciat Principatum; magis enim Chriſtianum regitur, atque propagatur Imperium, dum Eccleſiaſtico ſtatui per omnem terram conſulitur, quàm cùm in parte quacúnque terrarum pro temporali ſecuritate pugnatur; Principes enim ſæculi poteſtatis adepta culmina tenent, ut per eandem poteſtatem, diſciplinam Eccleſiaſticam muniant. Caterùm intra Eccleſiam poteſtates neceſſaria non eſſent, niſi ut quod non pravalet Sacerdos efficere per doctrina ſermonem, poteſtas ſua imperet per diſciplina terrorem. Sape per Regnum terrenum cœleſte Regnum proficit, ut qui intra Eccleſiam poſiti contra fidem, & diſciplinam Eccleſia agunt, rigore Principum conterantur. Cognoſcant Principes ſæculi, debere Deo rationem propter Eccleſiam, quam à Chriſto tuendam ſuſcipiunt; nam ſive augeatur pax, & diſciplina Eccleſiæ per fideles Principes, ſive ſolvatur, ille ab eis rationem exiget, qui eorum poteſtati Eccleſiam credidit. Reges ergo Eccleſiarum Patroni, & Potectores ſunt, at non ideò vendicare ſibi Regaliam poſſunt; hæc enim protectioni potiùs, & tutelæ repugnat; Eccleſias enim ſuis fructibus, & juribus, quæ in vacantia Beneficia habet, exuere, & Regijs theſauris inferre, non tueri, ſed prædari eſt, nec protegere, ſed vaſtare; quod tamen à Regum pietate, & intentione, ſi veritatem doceantur, alieniſſimum eſt: & ideò tot Canonum Regúmque Edictis, & omnium ferè Galliæ Juris-Conſultorum, Regijque Parlamenti votis Regalia damnata eſt, aut ſaltem intra certos terminos cohibita, ut ſuprà oſtendimus; quamvis haud ignorarent Protectores, ſeu Patronos Eccleſiarum Reges eſſe. Quòd ſi quæras, quo igitur ſtipendio, aut mercede Reges Galliæ Eccleſias tueantur, ſi expertes Regaliæ ſint?

Reſpondebo, indignum eſſe de ſtipendio, & mercede cum Regibus loqui; hæc enim ſervorum præmia, non Principum ſunt; an parùm lucri eſt Deum habere debitorem, & victorias, ac triumphos mercedis loco eſſe, & fortunam in obſequium accinctam? hoc ſtipendio Conſtantini, Theodoſij, Clodovæi, alijque Eccleſijs militârunt; quanquam nec ingratas Eccleſias fuiſſe ſatis decimæ loquuntur, aliæque Cleri Gallicani ingentes largitiones.

VI. *Opponitur 6.* Qui Eccleſias, aut fundârunt, aut dotârunt, jure præſentandi gaudent; (a) quantò magis Reges hoc ipſo jure, totóque Regno gaudebunt, qui Eccleſijs multò majora Beneficia

P 2 con-

(a) Ruſſæus 1. p. præfat. n. 7.

Digitized by Google

contulerunt? Præſertim quia Rex etiam illarum Eccleſiarum proventu, in quibus longo uſu, & Concilij privilegio, omniúmque conſenſu Regaliâ potitur, in pia opera, augmentúmque Eccleſiæ profundit, quos tamen ærarijs ſuis inferre poſſet; ergo hæc ipſa Regum moderatio, & liberalitas privilegium Regaliæ meretur; alioqûin etiam Princeps liberalitati ſuæ modum, finémque imponet, quod majori damno Eccleſijs fuerit, quàm ſi Regaliam totâ Galliâ extendas.

℟. Patronis jus præſentandi privilegio Eccleſiæ conceſſum eſt: jus verò Regaliæ non ſolùm ab Eccleſia conceſſum nunquam eſt, ſed ſemper, graviterque prohibitum, præſertim in ultimo Lugdunenſi Concilio, cujus hac in re Decreta, Regaliam extendere prohibentis, omnium Galliæ Regum, Parlamentorum, & Eccleſiæ Gallicanæ reverentiâ, ac quadringentorum annorum lapſu ſancita ſunt: quæ ergo Philoſophia eſt, à conceſſis ad inconceſſa, à privilegijs ad prohibita argumentari? Et quia Regibus aliqua conceſſa ſunt, velle etiam, ut ijs liceant, quæ vetita, & negata ſunt? Præſertim cùm jus præſentandi multùm à Jure Regaliæ differat, ut ſuprà obſervatum eſt. Quòd verò additur, Regem proventus ex Regalia quæſitos in pia opera largiri, laudem quidem meretur, éſtque Regiæ pietatis argumentum, nec tamen purgandæ Regaliæ ſatis eſt; nam *primò* alij etiam Francorum Reges hujuſmodi proventus pijs operibus addixere, nec tamen auſi ſunt ultra terminos à Concilio præſcriptos Regaliam extendere, quod maximè patuit in Diplomate, & Declaratione (a) Ludovici XIII. Patris Ludovici regnantis; cur ergo prohibent Parentis ſui, & Avorum exemplis filium inhærere? quæ aut damnare oportet, id verò impium ſit, aut imitari. *Secundò* facienda non ſunt mala, ut eveniant bona; non ergo libertas, immunitas, & diſciplina Eccleſiæ tot Canonibus ſancita, evertenda fuit, ut Neophytis ſubveniretur: an verò tam inopes, exhauſtíque Reges Galliæ ſunt, ut Beneficia non habeant, niſi Eccleſiarum ſpolijs, & damnis quæſita? id procul ab eorum potentia, & Majeſtate; nam & in privatos vindicarent, qui, ut paucos tegerent, centum ſpoliâſſent: & planè æquius eſſet aliqua pietatis opera omitti, præſertim nullis legibus præcepta,

(a) Declaratio Ludov. XIII. de Anno 1641.

Digitized by Google

cepta, quàm cum peccato exercere majori culpâ, quàm præmio, quod in ſimili cauſa Alexander Papa Henricum Angliæ Regem monebat: *Si*, inquiens, *univerſa, quæ in uſus tuos per hujuſmodi angarias de bonis Eccleſiaſticis convertuntur, in refectionem pauperum, vel alijs operibus pietatis expenderes, obſequium non magis DEO gratum efficeres, quàm ſi altari quolibet diſcooperto aliud cooperires: aut ſi Petrum crucifigeres, ut Paulum à mortis periculo liberares. Recolere ſiquidem debes, qualiter Rex Saul devicto Amalech prædam contra Divinum præceptum reſervare volebat, cùm ſe ad excuſationem ſui hæc ad ſacrificandum reſervare proponeret, à Domino fuit reprobatus, & alius eo vivo in dignitatem, & poteſtatem Regiam ſubrogatus, &c.* (a)

Cum ergo dicitur, proventus Regaliæ in pia opera expendi, priùs quærendum eſt, an Regaliam juſto titulo poſſideant; nam ſi injuſto (ut de Eccleſijs, ad quas recèns extenſa eſt, hactenus monſtravimus) fruſtra ſibi de pijs operibus blandiuntur, quæ ſi ex alieno fiant, ne titulum quidem pij operis merentur. Et quid dicent de Collationibus Beneficiorum? quo iſtæ pio opere compenſantur? imò Simoniam redolet, ſi jus tam ſacrum, ſacræque dignitati annexum, ob aliquas in pios uſus largitiones ab Epiſcopis in Laicos transferatur. Accedit, quòd Regaliâ ſemel Principi vendicatâ, ejúſque arbitrio ſubditâ, quæ jam in pios uſus, paulò pòſt in prophanos expendentur; quis enim pollicetur, omnibus futuris Regibus eandem pietatem, & moderationem fore? nec enim eadem virtutis, & abuſuum natura eſt: illa paucorum, & ideò brevis: abuſus multorum ſunt, & ideò in longum graſſantur, & retinentur.

§ VI.

Aliæ Rationes in patrocinium Regaliæ à Gallis productæ.

SUMMARIA.

1. *An Reges Galliæ inter ſacras Perſonas reputari debeant, & ideò Regaliæ capaces?*

(a) Alexand. III. ad Henric. Angliæ Regem.

2. *Cauſam Regaliæ in Parlamentis ſæpius agitatam fuiſſe, quo jure, quóve eventu?*

3. *Epiſcoporum conſenſum, aut ſpe, aut metu expreſſum nihil Regijs favere.*

4. *Multóque minus eorundem Epiſcoporum ſubſcriptionem.*

I.

Opponitur 7. Reges Galliæ non ſunt inter Perſonas merè Laicas cenſendi; nam & ſacro cæleſtíque oleo perunguntur, & morbos quoſdam ſolo attactu medentur, & Lilia inſignium loco ab Angelis accepêre, & denique multis in locis Canonicorum officio perfuncti ſunt, & habitum geſtârunt. (a) Si ergo tot titulis ſacri ſunt, quid obſtat, ut ſacrorum jurium capaces ſint, & Beneficia jure Regio conferre, fructúſque vacantium Eccleſiarum occupare poſſint? nam & olim apud Romanos Græcóſque, ac etiam Judæos Dignitas Regia, & Sacerdotalis miſcebantur.

℟. In hoc, & ſimilibus argumentis vix aliquid reperias reſponſo dignum; nec aliud magis probant, quàm peſſimam eſſe cauſam, quam tuentur; quippe tam vanis rationibus nixam, & quas pudor ſit, tot Canonibus, Concilijs, & quatuor ſæculorum exemplis opponere. Si, quæ in medium adducunt, Reges Galliæ ſacris Perſonis adſcribendos eſſe probarent, mirum eſt, ſi non Epiſcopum illum, & Pontificem faciunt. Num omnes retrò Reges ijſdem prærogativis non gaudebant, quas illic enumerant; & tamen quis eorum ſe laicis exemit, ſacríſque Perſonis adſcripſit, & Regaliam toto Regno extendit? nec enim oleum, aut lilia cœlo miſſa Sacerdotem, & Clericum faciunt, ſed per miniſtros Eccleſiæ legitima ſolemníſque inauguratio. Apud Romanos Græcóſque Idolorum cultores, ubi omnia prophana, & pro aris lupanaria, ſacrilegia pro ſacris erant, mirum non eſt, eoſdem Reges, & Sacerdotes fuiſſe; quod enim abſurdum, eos, qui latrones, meretrices, parrici-

(a) V. Limn. ad capit. Caroli a. 30. n. 62.

Digitized by Google

parricidáſque pro Dijs habebant, etiam Reges pro Sacerdotibus habuiſſe? In Judæorum Republica certum eſt, alia Sacerdotum, alia Regum munia partéſque fuiſſe; quis enim neſcit Oziæ Regis, quòd Sacerdotum munus occupâſſet, inflictas à Deo pœnas? & ideò Joſaphatus Rex ſacri prophaniſque Magiſtratûs officia diſtinguens: (a) *Azarias*, inquiebat, *Sacerdos, & Pontifex veſter in his, quæ ad Deum pertinent, præſidebit. Porrò Zebadhias filius Iſmael, qui eſt Dux in domo Juda, ſuper ea opera erit, quæ ad officium Regis pertinent.*

Ubi vides, utriúſque Dignitatis officia, Sacræ Regiæque diſtingui; nam quòd Salomon Abiatharem Majeſtatis, & mortis reum exilio multaverit, & Pontificatu amoverit, id non ut Rex, ſed ut Propheta, & ſententiæ Divinæ jam olim in Heli pronuntiatæ executor fuit, quod ijs verbis, quæ mox ſubduntur, ſignificatum videtur: *Ut impleretur ſermo Domini, quem locutus eſt ſuper domum Heli in Silo.* (b) Adde modum, formámque Iſraeliticæ Reipublicæ gubernandæ, etiam in ijs, quæ cultum templi externum ſpectabant, ceremonialem fuiſſe, unáque expirâſſe cum Lege Moſaica; & ideò nec extendi poſſe ad ſtatum Legis Evangelicæ. Sed ut videas, quàm imbecillum ſit hoc argumentum, & quàm multis partibus laboret, demus omnia, quæ aſſumit, adhuc nihil concludet. Quamvis enim Laicis Perſonis Regem Francorum eximas, & coronæ tiaram jungas, non ideò jus illi, & poteſtas erit Regaliæ dilatandæ; quod enim ab univerſali Concilio, omniúmque retrò Principum, & quatuor ſæculorum obſervantia ſancitum eſt, ne ab Epiſcopis quidem refigi poteſt: imò ſi propoſitiones Conventûs Pariſienſis audias, ne à Pontifice quidem; quantò minùs à Rege? nihil ergo agunt tot facibus rationum malè compactis, quàm ut oſtendant, ſe velle quidem, conaríque Regaliam fulcire, ſed non poſſe, malâ causâ ingenium vincente.

II. *Opponitur 8.* Cauſa Regaliæ jam aliquoties in Parlamentis, Regióque Senatu agitata, & cognita eſt, præſertim anno 1608. in Parlamento Pariſienſi, Henrico magno imperante, in quo Regaliam toto Regno extendendam eſſe, deciſum eſt. Secutæ ſunt aliæ Regij Conſilij (c) ſententiæ, quibus omnes Archiepiſcopi, Prælatique

(a) Paralip. 2. cap. 19. (b) Regum 3. cap. 2. (c) Sententiæ Regij Senatûs Anno 1637. & 1638. & 1639. & 1651. & 1653. & 1654. & 1673.

Digitized by Google

latíque Provinciarum Septimaniæ, Provinciæ, Delphinatûs, aliique jubebantur intra ſex menſium ſpatia titulos, cauſáſque prætenſæ libertatis, & exemptionis offerre; & Epiſcopi acquievere productis libertatis ſuæ titulis, inſtructiſque Procuratoribus, qui coram Regio Senatu cauſam Eccleſiarum agerent, & ſi poſſent, Regaliam excuterent. Pependitque ea lis triginta ſex annos, ab anno videlicet 1637. úſque in annum 1673. mutuo Cleri, Regiſque conflictu: donec eo, quo dictum eſt, anno, in Regio Senatu, & poſteà ab ipſo Rege pronuntiatum eſt, ad omnes Regni Eccleſias Regaliam pertinere. (a) Cùm ergo Henricus IV. hanc cauſam ad Regium Conſilium avocaverit, ibique tot annis diſcuſſa, & definita fuerit, Epiſcopis Galliæ, quorum intererat, avocationi non ſolùm non obluctantibus, ſed etiam tot annorum decurſu, Judices agnoſcentibus, ſuáſque rationes, ac titulos, quibus muniri credebant, allegantibus. Quid jam queruntur, diſputántque causâ tam lentè diſcuſsâ, & tandem finitâ? num tempus defuit tot annis ductum? num Judicem incuſant, toties agnitum, & nunquam repulſum? num inauditi, indictáque causâ damnati, quam in tot Conventibus, repetitis vicibus dixere? num denique ad legitimum Judicem, juſtámque ſententiam aliquid defuit, quam tot annis expectârunt, & nunc modò incuſant, cùm causâ ceciderunt, ſero, & intempeſtivo dolore?

℞. Conſtat ex ijs, quæ dicta ſuperiùs ſunt poſt Concilium Lugdunenſe Regaliam trecentos, & ultrà annos, ijs tantùm locis exercitam eſſe, quæ huic oneri à longo tempore aſſueverant, reliquis naturali, & canonicâ libertate fruentibus, quod etiam Eccleſia Gallicana in ultimis Comitijs, & litteris ad Innocentium Papam, ipsíque Reges, & Parlamenta Galliæ profeſſa ſunt: nec Adverſarij diffitentur; quibus cùm iſta objicias, id ſolùm reſpondent: *Non potuiſſe eorum negligentiâ Coronæ, & Regum Jura deleri, præſcribíque, nec Reges exemplis ligari.* Primùm ergo ab anno 1583. Henrico III. Galliam moderante Eccleſiarum libertas pulſari cœpta, Regio Advocato Regaliam extendere aggreſſo, qui tamen repulſus eſt, & ſilere coactus. Ab eo tempore verum eſt, perpetuam ferè pugnam Eccleſiæ

(a) Arreſtum Regij Conſilij Anno 1673. & ei conformis, ac duplex Regis Declaratio Anno 1673.

cleſiæ cum Regijs fuiſſe, illâ ſemper victrice; quanquam non Regum, ſed miniſtrorum importunitas fuit, quæſtum, & gratiam ex lite captantium. Et verò qui iſtarum rerum notitiam aliquam habet, fateri cogetur, à Regijs miniſtris varijs artibus certatum eſſe, ut Clero imponerent, falleréntque incautos. Nam *primò* Regi perſuaſere, Jus Regaliæ proprium innatúmque Coronæ eſſe, & ideò nec alienari à Regibus, nec à Clero præſcribi potuiſſe: unde Regaliam ad totum Regnum pertinere deducebant; quæ à veritate quàm ſint aliena, & captionis plena, jam ſuprà oſtenſum eſt, nec tamen Epiſcopis communicabantur, ut refelli poſſent, contenti intra Principis aures latere, tantò tutiùs nocitura, quòd occulta.

Secundò. Epiſcopi omnes, nullóque diſcrimine citati ſunt, ut rationes, titulóſque ſuæ libertatis proferrent; quod omnino captioſum fuit, & dolo factum; qui etenim privilegio, aut contractu oneroſo libertatem adepti erant, meritò titulum petebantur; ſecus qui naturali, & canonicâ libertate, ac quatuor, & plurium ſæculorum poſſeſſione, non privilegio, nec contractu tuti erant; ab his enim titulus peti non poterat, cùm nullus major, notiórque tot ſæculorum, & pacatâ poſſeſſione: & tamen, ut dixi, dum omnes, nullóque diſcrimine vocantur, factum eſt, ut etiam illi comparerent, litémque ſubirent, qui extra omnem aleam, litémque erant, clamantibus interim Regijs, qui pedicas ſparſerant, agnoviſſe illos Judicem, forúmque Regium, & ita causâ dictâ, agnitáque damnatos eſſe.

Tertiò. Sed & illud novum, inſolénſque, ac planè iniquum, quòd cogerent Epiſcopos cauſas titulóſque ſuæ libertatis producere: quis enim neſcit, probationes non ad Reum, ſed Actorem pertinere? & poſſeſſionem tot annorum, ac juri, & libertati Eccleſiaſticæ, omniúmque retrò Regum Edictis conformem omni titulo majorem eſſe? non ergo Eccleſijs probandum erat, cur eſſent liberæ, ſed Regijs, cur vellent in ſervitutem rapere; & ita ſemper in Gallijs more receptum fuerat, ut ſuprà oſtendi; iniquum ergo fuit, omníque juri contrarium, quòd onus probandi Regi debitum in Epiſcopos transferrent.

Quartò. Nec minùs novum, quòd diem dicerent, & forum ſtatuerent, citaréntque Epiſcopos, ubi nulla lis, nullum dubium

eſſe poterat: at verò an Regalia toto Regno extendi deberet, controverti amplius, nec in litem deduci potuit, causâ in Generali quingentorum Epiſcoporum Concilio, & Rege Philippo, totâque Galliâ approbante, jam dudum decisâ, finitâque, cui Henrici IV. & Ludovici XIII. ſententiæ, & uſus quatuor ſæculorum acceſſerat; quæ, rogo, cauſa dici debuit finita, ſi hæc non debuit? Et quem in finem iterum liti pugnæque ſubdebatur, cùm nec meliùs probari, nec clariùs decidi poſſet, quàm jam probata, & deciſa fuerat? ut omnino appareat, non fuiſſe Epiſcoporum mentem, cùm ſe Regijs miniſtris ſiſtebant, causámque Eccleſiæ tuebantur, novam litem ingredi, (id enim non poterant, niſi miniſtros Regios ipſis Regibus, totíque Generali Concilio præponerent) ſed ſolùm conſcientias eorum inſtruere, & veritatis admonere, qui pacem turbabant, & obtentu Regaliæ, ac chirographi à Rege extorti, pacificos Beneficiorum poſſeſſores impetebant. Non ergo Epiſcopis Galliæ judicium ſubire, ſed vexationes redimere, quas patiebantur, animus erat, productâ veritate; quod ſine judicio fieri poſſe, quis non videt? Et ideò Syndicus (a) Provinciæ Narbonenſis proteſtatus eſt: *Se titulos producturum, quibus ſuarum Eccleſiarum libertatem muniri credebat; nolle tamen, ut is actus juri, & exemptioni Eccleſiarum fraudi, aut damno eſſet.* Eodem ferè modo, ſimilíque proteſtatione uſi ſunt Epiſcopi, dum anno MDCL. Regi ſupplicârunt, ut Eccleſias libertati, & poſſeſſioni ſuæ, quâ tot annis fruebantur, relinqueret. Nec exempla deſunt, non ſolùm Epiſcoporum, ſed etiam Summorum Pontificum, qui innocentiæ ſuæ, bonæque cauſæ certi, coram prophano tribunali cauſam dixere, non quòd judicem illic agnoſcerent, ſed ut innocentiam ſuam purgarent, ejúſque teſtes etiam hoſtes haberent: & hiſtoria Eccleſiaſtica exemplis abundat, & Gratianus aliqua notat. (b) Sed demus judices Regios ab Epiſcopis agnitos, eorúmque ſententiæ libertatem Eccleſiarum ſubmiſſam eſſe; quid inde conſequitur? num jure id egerant? num poterant Eccleſiæ ſuæ prvilegijs, quæ in tutelam, & depoſitum acceperant, præjudicium inferre? & quibus ne fundi quidem alienandi poteſtas erat, poſſent alienare libertatem, quâ nihil præſtantius, & majus eſt? aut forſan eorum arbitrio ſtabat, ut Concilij univerſalis

(a) Anno 1639. (b) V. S. Greg. l. 9. epiſt. 39. Gratian. 2. q. 7. Regal. Sacerdot. f. 358.

Digitized by Google

ſalis Canones, tot pœnis armatos, omniúmque conſenſu receptos, & Gallorum ſententiâ Romano etiam Pontifici inviolabiles, ipſi violarent, aut violandos alijs permitterent?

Quod ſi, ut ipſi dicunt, jura Coronæ, & Regiæ Dignitati annexa, nec alienari in Eccleſias, nec præſcribi poſſunt; & ideò omnium retrò Galliæ Regum oblitterari exempla, & edicta volunt, quibus Regaliam reſtringebant; quanto majori jure, & eorum pace dixerim, nullis Epiſcoporum votis, nulláque conniventiâ, privilegia Eccleſiarum, & libertatem alienari in Laicos, præſcribíque potuiſſe, & ideò fruſtra exempla, & conniventiam eorum allegari, quibus nec poteſtas alienandi, nec voluntas fuit: & quo jure ipſi Galliæ Regum, ego Galliæ Epiſcoporum exempla damno; imò multo majori; nam quæ ipſi in Regibus damnant, juxta Canones: quæ ego in Epiſcopis, contra Canones fuere.

Quanquam ſi verum fateri volumus, nunquam Epiſcopi Regijs miniſtris, eorúmque ſententijs, extenſionem Regaliæ quod attinet, detulere; nam Parlamentum Pariſienſe pro adverſario potiùs, & libertatis ſuæ invaſore, quàm pro judice habuerunt, ab eóque decreta non ut ſententias amplexi, ſed ut injurias, injuſtóſque conatus averſati ſunt: præſertim Arreſtum anni MDCVIII. quo Henrici magni Edictum abolebant; & planè nihil dici, viderique potuit eo Arreſto abſurdius, magiſque alienum ab omni æquitate, & reverentia Regi ſuo debita; præterquam enim, quòd ſententiam ferebant ſacris Canonibus, Regníque legibus adverſam, (quæ, ut vidimus, Regaliam extendi vetabant, & onus probandi Regi, non Eccleſijs imponebant) illud, rogo, quale fuit, ut Edictum à Rege ſancitum, & in Parlamento agnitum probatúmque, ipſi poſteà refigerent, deleréntque, Majeſtatis, & reverentiæ obliti, perinde, ac ſi auctoritas illis ſupra Regem eſſet, eorúmque arbitrio ſtaret, ut, quod is ſtatuerat, ipſi everterent: & tamen, qui contra Regaliam nuper pronuntiârunt, eo præſertim Arreſto, tot capitibus irrito, nituntur; dicunt enim nihil ſe novi moliri, ſed antiquis tantùm documentis, exempliſque inſiſtere: & ſi quæras, quænam ea documenta, & exempla ſint? Arreſtum illud inculcant, quo, ut dixi, nullum unquam infirmius fuit, magiſque in omnes regulas, & æquitatis, & reverentiæ offendit; & ideò neque

aliud magis ab Epiſcopis impetitum contemptúmque. Miniſtris ergo, & Officialibus Parlamenti nunquam in hac cauſa tanquam legitimis judicibus delatum eſt. Verum eſt, ad Regem, Regiúmque Conſilium delatas à Clero querelas eſſe, non quòd in hac cauſa judicem agnoſcerent; nec enim aut Regi, aut Epiſcopis in mentem venit, ut crederent ſententiam in Concilio univerſali jam latam, mutari à Regibus, aut aboleri poſſe, nec totâ retrò antiquitate exemplum occurret; ſed ut ejus auctoritate Parlamenti conatus ſiſterentur, quod ab Epiſcopis ſæpius poſteà repetitum, quoties videlicet à Regijs infeſtabantur, patétque ex eorum Conventibus diverſis annis celebratis, (a) quibus contra Regios acerbiſſimè conclamatum (tantum abeſt, ut judices agnoſcerentur) & de medijs actum, eorum moleſtias, conatúſque eludendi: & præſertim Anno MDCLXX. quando Epiſcopi Alectenſis litteræ, quibus rationes pro Eccleſiarum libertate continebantur, in Conventum allatæ, omniúmque approbatione, plauſúque acceptæ ſunt, & rogatus Pariſienſis Archiepiſcopus, ut Epiſcoporum querelas, petentium, ne Arreſtum, & Declaratio in favorem Regaliæ edita executioni daretur, in ſinum Regis deponeret; quod facturum ſe promiſit, ſed incertum, an præſtiterit.

Falſum ergo eſt, quod dicitur, acquieviſſe Epiſcopos Parlamenti ſententiæ, & Regiæ Declarationi. Sed acquieverint; an verò ignorant, poſtquam experientia docuit, etiam tribunalia inſidijs, & errori patere, multa remedia, quibus ſententiæ corrigerentur, prodita eſſe? *Reviſionis*, videlicet, *Reſtitutionis in integrum*, (quæ exemplo minorum Eccleſijs datur) & præſertim *melioris informationis*, quæ uti plurimum æquitatis juxtà, & reverentiæ habet, ita minimùm Majeſtatem Principis lædit. Quod ſi licuit miniſtris Regijs, tot Regum Edictis, ac repetitis ſententijs, & quadringentorum annorum morâ uſúque repulſis, imò omnium Galliæ Juris-Conſultorum, in litem redire, & petere toties negata; cur, rogo, id Epiſcopis non liceat, vitióque vertatur, qui non aliena, ſed ſua petunt: nec Canonibus prohibita, ſed conceſſa, cauſámque fovent tot partibus æquiorem? Aut quæ modeſtia eſt, eos ſilentium imperare, qui nullum dicendi finem faciunt, toties tacere juſſi?

Quintò.

(a) Conventus Generales Cleri Gallicani Annis 1650. & 1655. & 1670.

Digitized by Google

Quintò. Liquet etiam ex dictis falſiſſimum eſſe illud principium, & captionis plenum, quod ſemper inculcant, videlicet: *Cauſam Regaliæ non alibi, quàm in Parlamentis agitatam eſſe, nunquam verò in foro Eccleſiaſtico.* Si velint, cùm inter eos, qui ab Ordinario, & qui à Rege obtentu Regaliæ Beneficia acceperunt, lis oritur, hujus cognitionem ad Parlamenta ſpectare, haud equidem contenderim; hactenus enim id more receptum eſt, & Eccleſia toleravit: at verò, cùm non inter particulares lis vertitur, ſed de ipſa Regalia, ejúſque extenſione certamen eſt, & quæritur, an ea ad Jus Coronæ pertineat, an Regiæ Dignitati innexa, & ab Eccleſiæ conſenſu nullo modo dependeat, & ita pro arbitrio Regnantium toti Regno inferri poſſit, & Parlamento Pariſienſi Univerſalis Concilij Canones ſubdantur; hæc, inquam, nego ad cognitionem Parlamenti ſpectare poſſe; negabuntque omnes, quotquot inter ſacram Dignitatem prophanámque diſtinguunt, & unam alteri non miſcent; nec argumentis hic opus eſt, aut longis diſcurſibus, cùm vel primo intuitu iſtarum propoſitionum abſurditas pateat, videlicet: *Jus Beneficia Eccleſiaſtica conferendi, percipiendíque fructus vacantium Eccleſiarum, & Canones laxandi ab Univerſali Concilio conditos, ad poteſtatem Laicam, & Parlamentum Pariſienſe pertinet.*

Cùm Decimæ à Clero Gallicano, aut alia ſubſidia petuntur, ſublevandis Regni neceſſitatibus, non id arbitrio ſæcularium, & imperio agitur, ſed nutu ac ſponte Eccleſiaſtici Ordinis, cujus Delegati ſingulis luſtris conveniunt. Si ergo nec Parlamenta, nec alij Regis miniſtri jus ſibi vendicant legendæ à Clero pecuniæ, quæ tamen eſt res merè temporalis; qui ergo fieri poteſt, ut ſuæ auctoritatis faciant Beneficia Eccleſiaſtica conferre? abolere Concilium Univerſale tot ſæculis à Regibus, totáque Galliâ receptum? Libertatem Eccleſiarum perpetuo jugo addicere? idque non paucis tantùm annis, ſed ſemper, nec uno tantùm alteróque loco, ſed ubique? nullâ Canonum, nullâ legum, nullâ Principum, ne Regnantis quidem reverentiâ; hujus enim animam produnt tot alijs curis intentam, & ideò fraudibus facilem: illorum verò Edicta legéſque oblitterant, & ignaviæ accuſant, quaſi jurium Regníque negligentes; duplicis culpæ rei, & quòd mortuos infeſtent, & quòd vivo adulentur. Et ſi alia omnia deſint, quî potuit Parla-

Digitized by Google

mentum eam cauſam cognoſcere, quæ cùm ſit ex majoribus, (a) non ſolùm ex veterum Canonum (qui Libertatis Gallicanæ fundamenta ſunt) ſed etiam ex Concordati ipſius præſcripto ad Pontificem Romanum ſpectat? An etiam in Concordata legéſque Regni, & Eccleſiæ fundamentales Parlamento Jus eſt?

III. *Opponitur 9.* Quamdiu ſpes eſt, ut conando, & obſiſtendo efficere aliquid poſſis, laudandi conatus ſunt; at ſpe omni conſumptâ, imprudentiæ fuerit conniti, quod non poſſis; nam & Medici deſperatis in morbis remedia abrumpunt, & cùm prodeſſe non poſſint, ceſſant mederi, præbéntque infirmo, ſaltem quæ placent, ſi deſint, quæ juvant. Quis nautam laudaverit in portum connitentem adverſis ventis? nam ſatiùs erat à portu abſcedere, & vicinum littus ſubire, tempeſtate vitatâ, quàm pertinaci irritóque conatu naufragium quærere. Id in Regaliæ cauſa evenit: pugnatum ab Epiſcopis eſt, quamdiu licuit; at cùm viderent obſiſti non poſſe, Rege in victoriam obſtinato, & triginta annorum pugnam finire certo; inſtaréntque, niſi cederent, pericula, & clades, & quicquid timeri poteſt ab irata Majeſtate, quid aliud ſuperfuit, quàm ut arma potentiori ſubmitterent, & certam cladem ſpontaneâ deditione occuparent? Nec id timor aut ignavia, ſed prudentia fuit, pacem quærere deſperatâ victoriâ. Hoc ipſum ſacris Scripturis edocemur: (b) *Noli*, inquiunt, *reſiſtere contra faciem potentis, nec coneris contra ictum fluvij.* Et alibi. (c) *Ubi non eſt auditus, non effundas ſermonem.* Et Saluſtius: *Fruſtra niti, & nihil aliud laborando, quàm odium quærere, extremæ dementiæ eſt.* (d) Et S. Auguſtinus: *Si ſcirem tibi non prodeſſe, non te terrerem.* Ex qua D. Auguſtini regula ab omnibus recepta Theologi cum D. Thoma (e) concludunt: *Ubi probabiliter æſtimatur, quòd peccator admonitionem non recipiat, ſed ad pejora labatur, à correctione, cujus finis eſt emendatio, deſiſtendum; quia ea, quæ ſunt ad finem, debent regulari, ſecundùm quod exigit ratio finis.* Et ita Samuel (f) Populo temere Regem depoſcenti, conſultè ceſſit, deditque Saulem, quamvis eum non lateret, hanc Populi petitionem Deo diſplicere. Sic Alexander

(a) Cauſæ majores ad Roman. Pontif. pertinent: Innoc. I. ep. ad Victor. Rothom. cap. 3. Vigil. epiſt. 7. ad Aux. Arelat. Greg. M. epiſt. 52. lib. 4. Marca lib. 1. cap. 10. & lib. 7. cap. 12. & 13. Concord. inter Leon. X. & Franciſ. I. (b) Eccleſiaſt. 4. v. 32. (c) Eccleſiaſt. 32. v. 6 (d) S. Aug. hom. 41. & cap. ſiquis 2. d. 7. de pœnit. (e) S. Thom. 22. a. 6. (f) 1. Reg. 8.

der III. cùm vereretur, (a) ne Angliæ Rex in ſchiſma dilaberetur, adeò multa diſſimulavit connivítque, ut teſte D. Thoma: (b) *Clamitaretur in plateis, prædicaretur per Civitates, quòd Roma juſtitia non fieret de potentibus.* Et alibi. *Romana Eccleſia poſuit firmamentum ſuum formidinem, aut res captat, aut Perſonas accipit, & authoritate, quâ praeminet, iniqua gerentibus non occurrit.* Quibus iſtorum querelis Alexander Papa propoſiti, & moræ tenax, hæc reſpondit memoratu digna: (c) *Nos ſicut noviſti, Regem in patientia, ſicut decuit, & humilitate vincere cupientes, ei hactenus multum detulimus, & de miſericordia Chriſti ſperantes, quòd ille, in cujus manu corda Regum ſunt, voluntatem & animum ejus mitigare deberet.* Et in litteris ad Ludovicum Galliæ Regem: (d) *Si petitioni prædicti Regis quandóque annuimus, & ejus viſi ſumus voluntati favere, more periti medici id fecimus, qui ægro, de cujus ſalute deſperat, contraria quacúnque appetit, tribuit, tentans ipſum; qualitercúnque poteſt, ad ſanitatem revocare. Quapropter cùm conſuetudinis ſit Romana Eccleſiæ potiùs in ſervanda maturitate plerúmque damnum, & jacturam incurrere, quàm in præcipitatione peccare, tua non miretur, nec moveatur Serenitas.* Galliæ ergo Epiſcopi, cùm triginta totos annos pro Eccleſiarum libertate contra Regaliam certâſſent, & ultimis hiſce temporibus non tantùm victoriam deſperarent, ſed etiam cladem proſpicerent, Rege victorijs feroce, & obſequium imperante, exemplo Alexandri Pontificis Principi detulere, pacem ſaltem, ſi nihil aliud lucrati. Quam in rem duo alia exempla à Maimburgo celebrantur, (e) unum Gregorij M. aliud Hildeberti Archiepiſcopi Turonenſis, Sanctitate, & doctrinâ clari, & cujus virtutes à S. Bernardo egregiè laudantur. (f)

Mauritius Imperator legem conſcripſerat, quâ milites necdum expletâ militiâ, aut miſſione acceptâ vetabantur Monaſteria ingredi, & Religionem profiteri, juſſitque Beatum Gregorium hanc ipſam legem promulgare. Is lædi hoc Edicto Religionem, & pietatem credebat, expreſſitque rationes, quibus ad id credendum movebatur; ſed cùm Cæſar mandatis inſiſteret, paruit Gregorius, clauſítque his verbis reverentiæ, & obſequij plenis: (g) *Ego verò hæc Dominis meis loquens quid ſum niſi pulvis, & cinis? Ego quidem juſſioni ſubjectus*

(a) Lib. epiſt. D. Thomæ Cantuar. lib. 2. epiſt. 46. (b) Ibid. lib. 5. epiſt. 47. (c) Ibid. lib. 4. epiſt. 32. (d) Ibid. lib. 4. epiſt. 51. (e) Maimburg. du Lutheraniſme lib. 2. f. 279. (f) S. Bernard. ep. 123. & 124. (g) Greg. lib. 2. epiſt. 72. Ind. 11.

Digitized by Google

ſubjectus, eandem legem per diverſas terrarum partes tranſmittere feci, & quia lex ipſa Omnipotenti Deo minimè concordat, ecce per ſuggeſtionis meæ paginam Sereniſſimis Dominis meis nuntiavi. Utrobique ergo, quod debui, exolvi, qui, & Imperatori obedientiam præbui, & pro eo, quod ſenſi, minimè tacui. Adjungitque Maimburgus: *En*, inquit, *Pontificis verba pietate, & doctrinâ præcipui, cujus utinam exemplo diſcant Epiſcopi, non eſſe Principibus obluctandum obtentu Zeli, tuendæq; immunitatis Eccleſiaſticæ; oportet enim eum Zelum, ut Apoſtolus monet, ſcientiâ, & diſcretione temperari, miſceríque modeſtiam libertati; iſtam, ut audeas, quæ Principis, tuámque conſcientiam gravant, monere: illam, ut monito, & tamen obſequium urgenti, tandem acquieſcas: nec velis opinionibus tuis, velut totidem oraculis Principem illigari.* Pergit de Hildeberto narrare. Ludovicus Craſſus Galliæ Rex, vacante Eccleſiâ Turonenſi, duos ejuſdem Eccleſiæ Canonicatus titulo Regaliæ contulerat. Negabat Hildebertus id jure factum; quippe Eccleſiâ Turonenſi Regaliæ, & ſervitutis experte, adiitque Regem, injuriam queſturus. Dati à Principe judices, qui cauſam cognoſcerent, ſed è Palatio: dicta utrínque cauſa, & rationes expoſitæ; ſed victoria, & ſententia à Rege ſtetit. Archiepiſcopus ab aulico judicio ad Sacrum provocavit, quod ſolum dicebat huic cauſæ finiendæ par eſſe, ex Canonum præſcripto. Rex provocatione offenſus, velut alienum tribunal peteretur, omnes Turonenſis Eccleſiæ fructus intercipi jubet, & ærario inferri. Quid ageret Hildebertus gratiâ Principis, & opibus lapſus? omiſſis anathematis, aliiſque armis irati, infensíque Sacerdotis, ad ultimas preces devolvitur placandúmque Principem, adhibito etiam mediatore, quo faciliùs veniâ potiretur, ad quem hæc verba ſupplicantis leguntur: (a) *Nec tamen loquor, tanquam vobis clamorem ſuper Chriſto Domini deponens, tanquam poſtulans per Eccleſiaſticæ rigorem diſciplinæ ſubvenire Eccleſiæ: & mihi deprecor per veſtrum interventum, & Regi ex charitate ſuggeri, ne ſagittas ſuas in ſene compleat Sacerdote.* Hæc Hildebertus notæ Sanctitatis, probatæque miraculis: nec Honorius II. factum improbavit, Rege ſuis juribus relicto, addítque Maimburgus: (b) *Honorio Pontifici, æquè ac Gregorio perſuaſum fuiſſe, in cauſis ambiguis, & rationibus utrímque munitis, partes ſubditorum eſſe, ut Principi acquieſcant, ejúſque voluntati, ac legibus cedant.* Sub-

(a) Hildebert. epiſt. apud Luc. d'Acher. tomo 13. Spic. (b) Maimburg. du Luther. lib. 2. fol. 280.

Subdítque Lutheri,& Melanchtonis exempla, Concione abſtinentium, quòd Carolus Imperator eas aliquamdiu vetâſſet; *idque egregium exemplum vocat, & omnibus imitandum.* (a) Non ergo omnis generis exempla defuere, Epiſcoporum, & Pontificum, Regibus obtemperantium, etiam cùm ipſi aliter ſentirent; cui ergo fas non fuerit iſtos imitari? nam Sanctitate, & doctrinâ florebant, & ferè eadem cauſa vertebatur.

℟. Hoc tandem verum, & unicum argumentum eſt, quod plurimos permovit, ut Regaliæ ſubſcriberent, & ſervituti annuerent. Timor offendendi Regis, excidendi gratiâ, & ijs, quæ gratiam comitantur, turbandíque pacem ignavis timidíſque ingenijs charam, veræ cauſæ fuerunt Regaliam admittendi: reliqua velando timori, quem pudebat fateri, quæſita ſunt. Hanc ergo carnalis prudentiæ, humaníque timoris arcem, quam nemo meliùs, ſed neque turpiùs Maimburgo munivit, evertere animus eſt, & ad ſingula reſpondere, quæ objectabantur.

Nam *primò* ſupponunt Principem, ut Regaliâ cederet, perſuaderi non potuiſſe; at falsò id ſupponi, certiſſimis argumentis evincitur; nihil enim ejus Religione, & pietate indignius dici poteſt, quàm noluiſſe veritati acquieſcere, ſi oſtenderetur; id enim pertinacis potiùs animi, quàm Regij eſt, qui nullâ re magis ut veritate delectantur, quòd S. Ambroſius eleganter expreſſit, cùm Auguſtum alloqueretur: (b) *Peto, ut patienter ſermonem meum audias; nam ſi indignus ſum, qui à te audiar, indignus ſum, qui pro te offeram, cui tua vota committas: ſed neque imperiale eſt, dicendi libertatem denegare: neque Sacerdotale, quod ſentiat, non dicere; nihil enim in vobis Imperatoribus tam populare, tam amabile eſt, quàm libertatem etiam in ijs diligere, qui obſequio militiæ vobis ſubditi ſunt: ſiquidem hoc intereſt inter bonos, & malos Principes, quòd boni libertatem amant, ſervitutem improbi: nihil etiam in Sacerdote tam periculoſum apud Deum, tam turpe apud homines, quàm, quod ſentiat, non liberè pronuntiare; ſiquidem ſcriptum eſt: Loquebar de teſtimonijs tuis in conſpectu Regum, & non confundebar. In cauſa DEI quem audias, ſi Sacerdotem non audias; cujus majore peccatur periculo? quis tibi audebit verum dicere, ſi Sacerdos non audeat?* Moderni ergo Regis virtutes non patiuntur, ut credam,

R noluiſſe

(a) Ibid. fol. 270. Lutherus epiſt. ad Elect. Saxon. (b) S. Ambroſ. lib. 5. epiſt. 29. ad Theodoſ. Imperat.

noluiſſe eum veritatem à Sacerdotibus edoceri, & vera dicentibus periculum ingruiſſe, ne illius gratiâ, & amicitiâ caderent, & Eccleſiæ premerentur. Pace eorum dixerim, nihil poterant objectare tanto Principe indignius, quæque illius famam magis perſtringerent. An ergo Chriſtianiſſimum Regem, & Eccleſiæ Primogenitum Neronibus, & Decijs comparant, qui exilia, & mortes ſtatuebant veritatem edicentibus? Præſertim cùm is juramento ſe obſtringat ad Eccleſiæ libertates, & privilegia obſervanda; ejus juramenti verba hæc ſunt, cùm Regiam dignitatem init: *Promitto vobis, & unicuique de vobis, & Eccleſijs vobis commiſſis Canonicum Privilegium, & debitam legem atque juſtitiam, &c.* Vanus ergo is timor fuit, & procul ab ea pietate, & Religione, quas in Principe veneramur. Principes enim, alioquin ſapientiſſimos, aut multitudine rerum, quæ magnam Dominationem ſemper comitantur, aut adulatione miniſtrorum falli nemo ignorat: & exempla Davidis Miphiboſetum ſervi delatione punientis, quamvis innoxium, ac Theodoſij Magni ſatis oſtendunt; ut mirum non ſit, etiam Galliæ Regi tot curis belliſque intento, & militiam præ Canonibus ſectanti, impoſitum eſſe. Quanta ergo ſpes erat recuſandæ ſervitutis recèns impoſitæ, ſi non duo tantùm Alectenſis, & Apamienſis Epiſcopi, ſed omnes, quorum intererat, & cauſa agebatur, pari modeſtiâ, & libertate, omníque ferocia procul, quæ vim argumentis obtundit, læditque Majeſtatem, Regem adijſſent, monſtrâſſéntque: Regaliam contra Canonum decreta, contra Concilij Lugdunenſis ſententiam, totâ Galliâ receptam, contra Regum Edicta, curſúmque quatuor ſæculorum extendi; imò contra Regis ipſius Sacramentum, dum Regnum auſpicatur, & omnium retrò Gallorum juriſprudentiam. Quæ verò de antiquitate Regaliæ dicuntur, quòd nec alienari, nec præſcribi poſſit, ſitque privilegium Coronæ inſertum, voces eſſe ſono magnificas, rebus vacuas, & aſſentatione quæſitas, quod etiam Gallici Scriptores obſervârunt: nec Galliæ Regis Majeſtatem tam inopem eſſe veris titulis, ut ad vanos, confictóſque recurri oporteat: nunquam magis Regnum floruiſſe, quàm cùm pietate in Deum, amore in Eccleſias ſuſtentabatur: hæc Galliæ Regum decora fuiſſe: his effectum, ut quantum alios Religione, tantum felicitate, & potentiâ vincerent: ſicut exadverſo nihil magis

magis obſtitiſſe Regnis, eorúmque caſus feſtinâſſe, quàm cùm Eccleſiarum facultates, & privilegia carperentur. Hæc plena reverentiæ, & charitatis; nec dubium, non æquis tantùm auribus, ſed etiam libentibus ab eo Principe auditum iri, cujus clementia, & comitas tantopere commendantur. Tantóque magis animari debebant, quòd toties viciſſent; cùm enim miniſtri Regij à triginta, & ſuprà annis libertatem Eccleſiarum attentâſſent, ſemper obſiſtentibus Epiſcopis repulſi ſunt, & contra Regaliam Edicta à Regibus impetrârunt. Quid ergo metuere poterant in tam juſta cauſa, ſempérque victores? An non potiùs ſperandum erat in eadem omnino cauſa, & ſub æquiſſimo Rege eandem quoque fortunam, & eventum fore? Quòd ſi modò victi ſunt, & Regijs ſemper hactenus victis, victoriam ceſſere, non Regis hæc culpa, ſed eorum fuit, qui non pari cum majoribus ſuis virtute pugnârunt, & libertatem eorum ſudoribus partam, Regio favori ſubmiſere, aulæ magis, quàm aris addicti; ficto interim vulgatóque metu, ne gratis viderentur, & ſine cauſa ſervitutem accepiſſe; nec cogitabant interim, quàm turpe foret metum obtendere, Sacerdotibus præſertim, quibus ſupra omnem rerum mortalium curam, & conditionem poſitis, nihil extra Deum ſperare, aut timere licet, alioquin nec unquam officij partes explebunt; nam ſi navis gubernatorem undæ ventíque percellant, & Ducem hoſtilia ſigna, ac ferrum nudatum, nec iſte victoriam, & pacem, nec ille portum obtinebunt: quantò id in Epiſcopis veriùs Ducibus, & gubernatoribus animarum? tantóque damnabilior formido fuit, quòd ne tentato quidem hoſte fugam arripuerint, ut Innocentius XI. illis verbis, dum ad Epiſcopos Galliæ ſcriberet, egregiè notavit: *Non dubitamus, ſi ſtetiſſetis coram Rege pro cauſa tam juſta defenſione, neque defutura vobis verba, quæ loqueremini; nec Regi cor docile, quo veſtris annueret poſtulatis. Nunc cùm muneris veſtri, & Regiæ æquitatis quodammodò obliti in tanti momenti negotio ſilentium tenueritis, non videmus, quo probabili fundamento ſignificetis, vos ad ita agendum metu adductos, quòd in controverſia victi eſtis, quòd cauſâ cecidiſtis: quomodo cecidit, qui numquam ſtetit? Ecquis veſtrûm tam gravem, tam juſtam cauſam, tam ſacroſanctam curavit apud Regem? Quis auſus eſt invidiæ ſe offerre? quis vel vocem unam emiſit memorem priſtinæ libertatis?* (a) Patet ergo ex dictis,

R 2

(a) Litteræ Innoc. XI. PP. Max. ad Epiſc. Galliæ. Anno 1682.

Digitized by Google

dictis, quæ de metu, & periculis, & monitione nihil profutura dicebantur, nullo fundamento ſubnixa, multóque plures ſperandi, quàm deſperandi cauſas ſubfuiſſe: nec Regem ſuo vitio, ſed aliorum culpâ, & conniventiâ inexorabilem factum.

Secundò. Sed demus hæc omnia: fingamus inflexibilem Regem, nullámque ei permovendo ſpem illuxiſſe: Epiſcopos gratiâ lapſuros, paratas obſiſtentibus pœnas, exilia, & quod magis terrebat, Principis iram; non ideò cauſa Eccleſiarum omittenda, & ſervituti acquieſcendum fuit, tot Canonum decretis vetitæ; quantò minùs ſubſcribi illam, probarique ab Epiſcopis debuit, Canonum, Eccleſiarúmque cuſtodibus? Si enim culpa ſilentium fuit, multò magis ipſa ſocietas, & comprobatio criminis: nec illas Apoſtoli Regulas ignorare poterant: *Non ſunt facienda mala, ut eveniant bona. Et non ſolùm, qui talia agunt, digni ſunt morte, ſed etiam qui conſentiunt facientibus.* Si enim, ut ipſi fatebantur: *Extenſio Regaliæ ſervitutem continebat canonicis inſtitutis, & naturali Eccleſiarum libertati adverſam, ac inſuper à Concilio Univerſali prohibitam, & quæ Eccleſiis imponi non poterat, niſi ipſius Eccleſiæ conſenſu.* Si, *inquam*, hæc ita ſunt, nullis ergo minis, nullo periculo, aut metu, imò ne oblatâ quidem morte impelli debebant, ut aſſenſum præberent rei toties prohibitæ, ac tot partibus malæ, quin potiùs repetendæ erant illæ voces, libertatis, & animi plenæ, ac in ſimili cauſa à D. Ambroſio prolatæ: (a) *Si patrimonium meum petitur, invadite: ſi corpus, occurram: vultis in vincula rapere, vultis in mortem? voluptati eſt mihi. Non ergo me vallabo circumfuſione populorum, nec altaria tenebo vitam obſecrans, ſed pro altaribus gratiùs immolabor.* Et infrà: (b) *Allegatur Imperatori licere omnia, ipſius eſſe univerſa. Reſpondi: Noli te gravare Imperator, ut putes te in ea, quæ Divini ſunt juris, imperiale aliquod jus habere, &c.* Et alibi. *Nabuthe Sanctum Virum ſcimus interpellatum petitione Regiâ, ut vineam ſuam daret, ubi Rex ſuccisis vitibus olus vile ſereret, ſcimúſque eum reſpondiſſe: abſit, ut ego Patrum meorum tradam hæreditatem. Si ergo ille vineam non tradidit ſuam, nos trademus Eccleſiam Chriſti? Quid igitur reſponſum eſt à me contumaciter? dixi enim conventus: abſit à me, ut tradam hæreditatem Chriſti. Si ille non tradidit Patrum hæreditatem, ego tradam Chriſti hæreditatem? Sed & hoc addidi: abſit, ut tradam Patrum hæreditatem: hoc eſt, Dionyſii,*

(a) S. Ambroſ. epiſt. ad Marcellinam Sororem. (b) Idem in Orat. contra Auxent. de Baſil. trad.

Dionyſij qui cauſâ Chriſti in exilio defunctus eſt: hæreditatem Euſtorgij Confeſſoris, hæreditatem Myroclis, hæreditatem omnium retrò fidelium Epiſcoporum. Reſpondi ego, quod Sacerdotis eſt; quod Imperatoris eſt, faciat Imperator; prius eſt, ut animam mihi, quàm fidem auferat. Hæc Ambroſius Imperatori unam tantùm Eccleſiam petenti; quid dixiſſet, rogo, non unius tantùm, ſed omnium Eccleſiarum libertatem infeſtanti? Nec Ambroſio Imperatoribus charo, & aulis innutrito, aut ſanctitas deerat, aut doctrina, ut videri poſſet impetu ferri, non ratione; aderántque pericula multò præſentibus majora, Auguſtâ ſæviente, Imperatore offenſo, & contemni ſe rato, ac mulieri devincto, denuntiatis exilijs, paratis pœnis, ac facibus totâ urbe volitantibus; & tamen inter tot mala, timoríſque argumenta, ac omnibus Eccleſijs intentatâ clade, num ideò aut expavit, aut connivit Ambroſius, aut turpiſſimis pactis furentem Imperatricem placavit? Stetit, & vicit, pulcherrimo libertatis exemplo.

At, *inquiunt*, fruſtra, & nullâ ſpe obniti, imprudentis conſilij eſt. Reſpondeo has voces eorum eſſe, qui humana ſolùm ſpectant, nullâ DEI fiduciâ Eccleſiam ſuam gubernantis; ſi enim res humanæ, & præſertim ſacræ, mortalibus tantùm, & fluxis conſilijs agerentur, locus timori eſſet, & deſperari de exitu poſſet; nunc verò ubi Deus ad clavum ſedet, præſidétque rebus Eccleſiæ, nulla ratio deſperandi ſubeſt; jubet enim, & juvat, nec alios magis auxilio ſuo ſuſtentat, quàm qui eo nituntur, faciúntque imperata, fiduciâ, & obſequio prompti. Non ergo fruſtra, & nullâ ſpe obnititur, qui Deum Protectorem habet; hic enim etſi juſtos permittat adverſis conflictari, ubi tamen virtutem ſuam, & conſtantiam probârunt, & exempla imitationi reliquere, eorum vota, & conatus implet, ſeminum, & plantarum more, poſt nives, hyeméſque, cùm mortuæ viderentur, efflorEſcentium, eámque in rem exempla omnium ſæculorum abundant. Quis enim, qui eo tempore vivebat, non crediditſſet, fruſtra nullóque eventu à ſanctis Martyribus contra Tyrannos, à Paulo contra Neronem, à Baſilijs, & Athanaſijs contra Arianos pugnari? quippe aut pauci quàm plurimis, aut imbecilli potentiſſimis adverſabantur; & ſi humana conſuleres, nullum argumentum, quo victoria ſperari poſſet, apparebat; imò nec alia merces, aut ſtipendia dabantur prædicatæ veritatis, quàm exilia,

tormenta, mortes, & quidquid etiam impavidos invictóſque terrere poteſt: & tamen illis ipſis artibus veritas triumphavit, quibus premebatur; nec Religionem haberemus, nec Martyres, nec tot alia fortitudinis, & virtutum exempla, ſi tot illæ blanditiæ, conniventiæ, aſſentationes, artéſque ſerviendi, quæ modò inter arcana collocantur, animos occupâſſent; verum enim eſt, & mille exemplis comprobatum, quòd S. Thomas Archiepiſcopus, & Martyr Cantuarienſis monebat: *Non ſimulatione, non ingenio regendam eſſe Eccleſiam Dei; ſed juſtitiâ, & veritate, quæ ſe obſervantem liberat ab omni periculo.* Libet inter innumera unum ſeligere, inquo velut in ſpeculo celſitatem animi videas Sacertotali dignitati parem, impavidam videlicet infractámque omníque adulatione, ac turpi obſequio procul, & contra omnes providentiæ humanæ regulas tunc maximè validam, cùm caſura videbatur, quippe Deo nixam, & ideò victricem. Vaſtaverat Romanum Imperium Gainas Gothus, audebátque victorijs inſolens Auguſtis etiam, ac throno minari. Urbi Regiæ imminenti, vallatóque Gothorum exercitu, quo Aſiam percurrerat, Arcadius Imperator Chalcedonem úſque obviàm occurrit; nam id quóque Barbarus petebat, ſi non potiùs imperium erat. Illic colloquium fuit, & de pace conventum. Conditiones Barbaro dignæ, & tamen impetratæ, Auguſto invalido, pavidóque, & ideò facili; eæ verò erant: *Ut Gainas equitum peditúmque præfecturâ potiretur, hoc eſt, exercitum Imperatoris duceret: Saturninus, & Aurelianus Senatorum præcipui, & conſilijs præpotentes, ac ideò ſuſpecti, ac Joannes omnium Principis conſcius dederentur.* Nec obſcurum erat, Principem conſilijs armiſque nudari, exponíque arbitrio Gothi Majeſtatem inermem; ſed premebat neceſſitas, & major præſentium, quàm futurorum metus. Ergo in conditiones, & pacem juratum: Senatores Barbaro permiſſi, proſcriptíque, & Gainas poſitis armis, victoríque, ac imperanti ſimilis Urbem Regiam invectus eſt; ſed victo Imperatore, majus certamen cum Chryſoſtomo ſupererat. Eccleſiam Gainas petebat, in qua Arianorum more cum Gothis ſacris operaretur; promittit Arcadius, & accerſit Chryſoſtomum, imperátque Eccleſiam Arianis tradi, ac potentiam, tyrannidem, ferociámque Gainæ exaggerat: *Concedenda eſſe, quæ negari non poſſint, tempori.*

(a) S. Thom. Cant. epiſt. 46. lib. 2. epiſt.

tempori aliquid dandum, & prementi neceſſitati ſatiùs eſſe unam, quàm omnes Eccleſias, & Imperium Barbaris cedere: rogare illum, qui imperare poſſit, & preces armis urgere; medendum ergo præſentibus malis, & cætera temporis ferre. Videbantur honeſta, quæ Arcadius memorabat, & tempori apta, ſed non Chryſoſtomo, res ſacras Divináſque non ex fortunæ, ſed Dei arbitrio metienti: negat ergo id fieri poſſe, & colloquium cum Barbaro poſcit Arcadio coram. Poſtridie ad Cæſarem Gainas evocatur, & Eccleſiam, ut Cæſar promiſerat, depoſcit: cui Chryſoſtomus: *Quæ tibi Arcadius pollicitus eſt Gaina, & tu meritò repoſcis, nec ille abnuere poteſt, quippe nihil tam Regium eſt, ut fidem ac promiſſa exſolvere; unam ergo Eccleſiam pollicitus, jam omnes offert, patent omnes arbitrio, & pietati tuæ, ut voles, ingredere, & illis nobiſcum fruere.* At Gainas: *Neque hoc ſe petere, nec Arcadium promiſiſſe. Arianum ſe eſſe, & Eccleſiam Arianis petere, nec poſſe Catholicis miſceri. Quantum hoc præmij eſſet, ſi pro Romano Imperio tot prælijs, & victorijs defuncto vel ara donaretur? & hanc tamen ſi à Cæſare non poſſit, à gladio impetraturum.* At Chryſoſtomus vultu Majeſtate compoſito, ac cæleſte aliquid ſpirante, & quod etiam Barbaro reverentiam afflaret: *Aræ*, inquit, *Gaina, & Eccleſiæ non à gladijs, & Imperatoribus, ſed à Sacerdotibus petuntur: nec eas Imperator promiſit, nec potuit, nec tu mereris: nam quòd prælia, & victorias memoras, pro ſtipendijs illa, non pro Eccleſijs geruntur: nec tibi honores, & præmia defuere ampla, & ingentia, ac, ſi verum audire velis, multò meritis tuis majora. Num ergo conſulares iſti faſces, & exercitus curæ & imperio tuo dati, ac faſtigium Principi proximum pauca tibi videntur? At mihi non cupidines tuas, ſed merita, & acies numeranti, multò debitis plura. Et tu quóque, ſi priſtinas tuas ſordes, & anguſtias, & paupertatem cenſueris, eóſque habitus, cum ſeminudus treménſque Danubium tranſmitteres, huic auro gemmiſque, & dignitatum faſtigio contuleris, quæ Cæſarum largitate accepiſti, fateberis mecum, fortunam tuam ſupra meritum eſſe; nec aliud votis tuis relinqui, quàm ut Cæſarum beneficia pari gratitudine, & obſequio æques; hanc nimirum Theodoſio jurabas, cùm ejus clementiâ periturus ſervarêris: hanc filijs ejus, hanc legibus debes, quas modo delere, fruſtraríque paras.* Simúlque Theodoſij Magni Edictum, quo omnes Ariani Eccleſijs arcebantur, ſinu expromens: *En*, inquit, *Gaina, legem tuis votis adverſam: agnoſce Theodoſij Majeſtatem adhuc in filio regnantis, & cui tu vitam, ac fortunam hanc debes, reverentiam, & obſequium redde, & aliquod inter ſervum, & Principem diſcrimen admitte. Quid faciunt hæc ſigna, & acies in Principem ſuum, & Rempublicam armata?*

Digitized by Google

armata? quid iſta facies imperanti potiùs, quàm ſupplicanti ſimilis, & niſi manet Theodoſij vetem, parricidij plena? Aſiam incendiſti, Ruſinum, & Eutropium propè in Principis ſinu obtruncâſti, Saturninum, & Aurelianum Auguſto charos intimóſque exilio proſcripſiſti, & tandem tot facinorum reus, & velut nec caſtra tuis flagitijs, nec aula ſufficerent, transferri illa in Eccleſias jubes, parùm videlicet te fortem, & impavidum ratus, niſi utrámque Majeſtatem calcares, humanam, Divinámque. Hæc dicentem Gainas non patienter tantùm ſuſtinuit, ſed dejecto etiam vultu, ac pudore ſuffuſo, & ne quidem reſpondere auſo; quæ omnia Theodoretus, (a) & Sozomenus (b) memorant. Ubi ſimul obſerves, quanta ſit potentia, & veneratio veritatis, cùm à Sacerdote profertur, in quo virtus juxta, & dignitas ſociantur. Si Maimburgum aut Arcadius, aut Chryſoſtomus interrogâſſet, quos ille metus, pericula, incendia, bella, & aliorum Principum exempla hæreſes ferentium non produxiſſet in favorem Gainæ? At verò, ut alius ſpiritus Chryſoſtomo, alius Maimburgo, ſic alia utriúſque conſilia, iſto quæ mundi ſunt, illo quæ DEI ſapiente. Nec à DEO patrocinium, & ſuffragium defuit; cùm enim Gainas Urbem, & palatium incendio, Arcadium neci deſtinâſſet, viſæ ſunt Gigantum ſpecie Angelorum excubiæ, Regiam, & Principem obvallantium, Gotho abſterrito, & Urbem, quòd inſidiæ patuiſſent, egreſſo. Ubi iterum Chryſoſtomi virtus, & libertas enituit. Cùm enim Gainas, quòd hoſtis declaratus eſſet, irâ vindictâque flagraret, Thraciâ ferro & igni vaſtatâ, nec reprimendo Barbaro copiæ ſuppeterent, quas ille præmijs, aut ſtudijs devinxerat, jámque Urbi immineret, viſum eſt, ut per Legatos adiretur. Omnibus recuſantibus, ſeu metuerent, ſeu deſponderent, Chryſoſtomum deligi placuit; nec ipſe renuit, quamvis recenti adhuc conflictu, & ſimultate. Venienti obviàm Gainas proceſſit, dextrámque amplexu, & oſculo ſtrinxit, & liberos ad genua provolvi juſſit, pulcherrimo virtutis triumpho, etiam ab hoſte, & tyranno probatæ. Ejuſdem poſteà oratione, & eloquentiâ flexus pacem juravit; quam cùm regnandi libidine iterum violâſſet, fuſus tandem eſt, perijtque, eodem ſimul tempore Romanis placido mari utentibus, Barbaris verò tempeſtate jactatis; crederes etiam ventos Chryſoſtomo militâſſe, ut pacem, quam à Gaina non poterat, ab undis impetraret.

En

(a) Theod. lib. 5. cap. 32. (b) Sozom. lib. 8. cap. 4.

En ergo Chryſoſtomum contra leges, & Philoſophiam Palatij toties victorem! Gainas, qui leges Imperatori ſcribebat, qui ante illius oculos, & penè in ſinu chariſſimos amicorum cædebat, cujus arbitrio capita Senatorum metebantur, gemente Principe, & tamen invalido; qui pacem, ut libuerat, dabat, ſolvebátque, & cujus armis Coronæ quatiebantur; hic tamen ad unius Sacerdotis, & Epiſcopi vocem ſupplex treménſque, & genibus advolutus, Barbarie ſopitâ, ac tandem, cùm armis non poſſet, vento maríque oppreſſus eſt. Quando id unquam toto illo blandiendi, adulandíque, & connivendi apparatu Maimburgus effeciſſet? Hæc idcirco narrare volui, ut falſam oſtenderem Maimburgi aliorúmque opinionem, ſtatuentium: *Non eſſe Principibus obſiſtendum, cùm injuſta petunt, nec ſpes eſt aliqua eos inflectendi.* An verò Gainas, Arcadius, & Eudoxia Imperatrix non injuſta imperabant? aut forſan rationes aberant, & potentia, quibus velarent imperium, urgeréntque? Et quæ ſpes erat, vinci illos poſſe? Num ideò ceſſavit, tacuítque Chryſoſtomus? aut forſan nullo præmio, ſed irrito perditóque conatu depugnavit, quia diſplicuit, quia exulavit, quia occidit? imò nunquam magis ejus virtus, & innocentia effloruit, victo Gaina, pœnitente Arcadio, confectâ Imperatrice, deletis perſecutoribus, cœlo terráque innocentiam teſtantibus, & denique triumphante exulis cadavere; quæ omnia ceſsâſſent, ſi Gainæ, ſi Auguſtis blanditus eſſet, eorúmque votis annuiſſet, brevi quidem pace, at perpetuo dedecore. Verum eſt ergo illud Jobi vaticinium: *Juſtus cùm ſe conſumptum putaverit, ſicut Lucifer orietur, & quaſi meridianus fulgor conſurget tibi ad Veſperam.* In quem locum egregiè S. Gregorius: (a) *Peccatoris lumen in die, eſt obſcuritas in veſpere, quia in præſentis vitæ felicitate attollitur, ſed adverſitatis tenebris in fine devoratur. Juſto autem meridianus fulgor ad veſperam ſurgit, quia quanta ſibi claritas maneat, cùm jam occumbere cœperit, agnoſcit.*

Sed nec illud tacendum, eos ipſos, qui tantam curam oſtentabant Regiæ dignitatis tuendæ, id tandem adulando effeciſſe, ut Principes perderent. Eudoxia, poſtquam gratiâ Mariti excidiſſet, mœrore collapſa eſt, ne cineribus quidem quiete permiſsâ. Arcadius fraternis odijs, & inteſtinis bellis appetitus, florente ætate, &

S fato

(a) S. Greg. lib. 10. cap. 12.

fato immaturo extinctus eſt, memorando regnantibus exemplo, nullos magis adverſari Principum fortunæ, quàm qui maximè blandiuntur. Jam reliqua videamus.

Tertiò. Quæ de Samuele afferuntur, Regem populo concedente, ad rem non faciunt; nec enim ſuâ ſponte id fecit, ſed Dei juſſu: nec nobis eſt quæſtio, quid Deo, ſed quid Sacerdotibus liceat. Deus enim mala aliqua permittit, vel ut puniat, vel ut majus bonum ex malo eliciat. At verò Epiſcoporum officium non eſt, ut malum permittant, id enim privatorum; ſed ut avertant, aut ſaltem conentur: nam nec Medicorum ars in eo verſatur, ut morbos permittant, ſed ut medeantur: nec Paſtorum, ut oves errare vagarique ſinant, ſed ut reducant. Multò minùs Alexandri Pontificis exemplum aliquid probat; quid enim non egit, ut ſanctum Archiepiſcopum exilio liberaret? quot precibus, quot minis, quot Legationibus laboratum? ac tandem intentata Friderici Imperatoris pœna, cui Regno ſimul, & coronâ interdictum fuerat, Henricum permovit, ut in gratiam cum Sancto rediret. Celebrantur etiam ejuſdem Pontificis voces, quando minitanti Regi defectionem intrepidè reſpondit: (a) *Se duas illi proponere vias, vitæ & mortis; facilè quidem poſſe illum contemptâ gratiâ, & patientiâ DEI pereuntium præeligere viam, ſed ſe Domino propitiante non receſſurum à via rectâ.* Illud verum eſt, vibrandis Eccleſiæ fulminibus diu multúmque abſtinuiſſe; videbat enim Regem in extrema paratum, nec ideò Thomam rediturum; & ſi hoc telum miſiſſet, inermem ſe fore, ac ludibrio expoſitum nudatâ Majeſtate, idque experientia, & eventus docuit. Prudentis ergo conſilij fuit, minari potiùs, quàm ferire, & timorem augere dilato vulnere; nec aliud Alexander fecit, cujus arcanum, qui non aſſequebantur, damnabant. Cæterùm non hoc ſilentium, & adulatio fuit, quam ſolam perſequimur.

Quartò. Gregorium quod attinet, res ſic habet. (b) Scripſerat Mauritius Imperator Legem, quâ milites, niſi expletâ militiâ, Religionem profiteri vetabantur, miſitque Gregorio Pontifici, ut eam alijs Epiſcopis deferendam, vulgandámque curaret. Gregorius obniti, quod eam Legem injuſtam, & impiam diceret, datiſque litteris

(a) Joan. Saresber. lib. 2. epiſt. S. Thom. Cantuar. epiſt. 66. (b) Anno 593.

litteris modeſtiâ, & libertate plenis, Auguſtum monere: (a) *Hanc legem à Juliano Apoſtata editam primùm eſſe, nec decere, ut Edicta ab Ethnico, & Tyranno, & in odium Religionis ſcripta, in Chriſtianos tranſeant. Ut milites ſe prius ære alieno exolvant, caveántque creditoribus, quàm Monaſteria ſubeant, æquiſſimum id eſſe, nec vocari in dubium poſſe: caterùm ubi hæc præſtiterint, cur Monaſterijs arceantur, ubi delicta expient militaris licentiæ? invitandos illos potiùs, quàm prohibendos eſſe, nec ab ullo retrò Imperatorum, quamvis & bellâſſent, & viciſſent, aliquando id tentatum: cur ergo novis legibus turbaretur Eccleſia, & lacrymæ pœnitentium? Et tamen his magis victorias promoveri, quàm bellantium numero; quamvis nec iſtum minui paucitate illorum, qui caſtra Monaſterijs commutent. Id nuper expertum Imperatorem, quando non armis Perſas, nec bellico apparatu, ſed precibus debellâſſet; iſtas verò cum Monachis augeri. Imperatores Dei ſervos eſſe, Monachos Dei milites. Non ergo deſeri, ſed impleri militiam, cùm ab Imperatore ad Deum, à ſervo ad Ducem tranſitur; æquum non videri, ut cùm caſtra Cæſaris militibus abundent, evacuentur caſtra Dei.* Hæc plena animi, & libertatis; adjecit alia paris modeſtiæ: *Ego verò hæc loquens Dominis meis, quid ſum niſi pulvis, & cinis?* Sed mox flagrante iterum Spiritu, in hanc Apoſtrophen plenam ardoris, & Majeſtatis erupit: (b) *Ecce! apertâ voce dicitur, ut ei, qui ſemel in terrena militia ſignatus fuerit, niſi aut expletâ militiâ, aut pro debilitate corporis repulſus, Domino noſtro Jeſu Chriſto militare non liceat. Ad hæc, ecce, per ſervum ultimum ſuum, & veſtrum reſpondebit Chriſtus: Ego te de Notario Comitem Excubitorum, de Comite Excubitorum Cæſarem, & de Cæſare Imperatorem, nec ſolùm hoc, ſed etiam Patrem Imperatorum feci. Ego Sacerdotes meos tuæ manui commiſi, & tu à meo ſervitio milites tuos ſubtrahis? Reſponde, rogo, piiſſime Domine Servo tuo, quid venienti, & hæc dicenti reſponſurus es in judicio Domino tuo?* Et tandem epiſtolam claudit in hæc verba: *Ego quidem juſſioni ſubjectus eandem legem per diverſas terrarum partes tranſmitti feci, & quia Lex ipſa Omnipotenti Deo minimè concordat, ecce, per ſuggeſtionis meæ paginam Sereniſſimis Dominis nuntiavi. Utrobíque ergo, quæ debui, exſolvi, qui & Imperatori obedientiam præbui, & pro eo, quod ſenſi, minimè tacui.*

Gregorius ergo, quantum fas erat, paruit Imperatori, ejus lege in diverſas Provincias miſſâ; eo enim temporis Romana Urbs Imperatoribus ſubdebatur, & modò ſub Ludovico Pio, Pontifici

S 2 relicta,

(a) Gregor. lib. 2. epiſt. 63. Indict. 11. & epiſt. 65. ad Medicum Imperatoris.
(b) Greg. lib. 2. epiſt. 62.

relicta, (a) niſi quòd *Jus Regni*, hoc eſt, fidelitatis Sacramentum, & condendarum legum poteſtas ad Imperatores ſpectabat; ſed hoc quóque à Carolo Calvo in Pontifices translatum eſt. (b) Gregorius ergo ut Civis, ac membrum Romani Imperij, non minùs Imperatoribus, eorúmque legibus ſubdebatur, quàm modò Archiepiſcopi Moguntinus, Colonienſis, & Trevirenſis, alijque. Cæterùm quia eadem lex aliqua ex parte iniqua erat, cùm videlicet milites monaſterijs arcebantur, tantùm abeſt, ut eam obſervari voluerit, ut potiùs Pontificiâ auctoritate uſus correxerit, mutaveritque: & quantum valere illa, aut non valere deberet, illis ipſis Epiſcopis, ad quos mittebat, præſcriberet; ubi apertè oſtendit, ſe in hac parte non ſubijci Imperatoribus, ſed præeſſe: nec obſequi, ſed imperare: & alias eſſe Civis, alias Pontificis Romani partes; quod enim majus poteſtatis argumentum, quàm Imperatorum leges cenſere, erroris notare, ac demum corrigere, & ſic correctas, nec aliter obſervandas proponere? Id fecit Gregorius; non ergo, ut voluit Maimburgus, paruit Imperatori, ſed Imperator Gregorio. Hæc ex ipſis litteris Gregorij intellige, quas unà cum Edicto Mauritij ad Epiſcopos tranſmiſit. Sic ergo ad Orientis, & Occidentis Epiſcopos ſcribit Gregorius: *Gregorius Euſebio Theſſalonicenſi, Urbicio Dyrrachitano, Conſtantino Mediolanenſi, Andreæ Neapolitano, Joanni Corinthi, Joanni Cretenſi, Martino Ravennati, Januario Sardiniæ, & omnibus Epiſcopis Siciliæ. Legem, quam piiſſimus Imperator dedit, ne fortaſſe hi, qui militiæ, vel rationibus publicis ſunt obligati, dum cauſarum ſuarum periculum fugiunt, ad Eccleſiaſticum habitum veniant, vel in Monaſterijs convertantur, veſtræ ſtudui fraternitati tranſmittere; hoc maximè exhortans, quòd hi, qui ſæculi actionibus implicantur, in Clero Eccleſiæ præproperè ſuſcipiendi non ſunt. Quòd ſi etiam tales Monaſterium petunt, ſuſcipiendi nullo modo ſunt, niſi quoque rationibus publicis abſoluti fuerint. Si qui verò ex militaribus viris in Monaſterijs converti feſtinant, non ſunt temere ſuſcipiendi, niſi eorum vita fuerit ſubtiliter inquiſita, & juxta normam Regularem debent in ſuo habitu per triennium probari, & tunc Monaſticum habitum Deo auctore ſuſcipere. Qui ſi ita ſunt probati, atque ſuſcepti, & pro anima ſua pœnitentiam de perpetratis agere ſtudent, pro eorum vita, & lucro cæleſti, non eſt talis converſio renuenda. Quâ de re etiam Sereniſſimus, & Chriſtianiſſimus Imperator, mihi credite, omnimodò placatur, & libenter eorum converſionem*

(a) Anno 814. (b) Anno 875. V. Cantelium fol. 211.

Digitized by Google

verſionem ſuſcipit, quos in rationibus publicis implicatos non eſſe cognoſcit. Hactenus Gregorius, qui, uti vides, Imperatoris Conſtitutionem ad terminos juris communis, & ſacrorum Canonum reduxit, correxitque; ſacri enim Canones ſtatuerant, ne obligati rationibus, & officijs publicis ad Sacros Ordines reciperentur, ut habetur, *in Concilio Carthaginenſi primo, cap. 8.* (a) Quod licet de ſacris tantùm Ordinibus loquatur, ob paritatem tamen rationis, etiam de ſtatu monaſtico intelligendum eſt. Cæterùm ſi quis ſe publicis rationibus exſolviſſet, aut dediſſet idoneos fidejuſſores, & inſuper triennali experimento, & tyrocinio conſtantiam probâſſet, recipi illum ad Religionem poſſe, quidquid Imperator decreviſſet, Gregorius ſtatuit. Ex hac facti narratione, non meis, ſed Gregorij verbis contextâ facilè intelliges, multa à Maimburgo taceri, multa aliter narrari, quàm ſe habeant. Vult enim, ut Pontifices Imperatori ſubdantur, eorúmque legibus, quamvis iniquas putent, obtemperent, idque exemplo Gregorij probat, qui Mauritium *Dominum ſuum* appellat; qui ſe *cinerem, & vermem* vocat, quíque ejus legem, quam iniquam putabat, nihilominus promulgaverit. At interim tacet Gregorium, cùm hæc ſcriberet, initio epiſtolæ proteſtatum eſſe, ſe Pontificis auctoritate ſepoſitâ, amico tantùm, & privati ſtilo uſurum; & ideò non per Legatos, & Apocriſarios ſuos, ſed per Medicum Imperatoris tradi epiſtolam voluit, privato, non publico ritu. Verba Gregorij ſunt: (b) *Omnipotenti Deo reus eſt, qui Sereniſſimis Dominis in omni, quod agit, & loquitur, purus non eſt. Ego autem indignus pietatis veſtræ famulus in hac ſuggeſtione néque ut Epiſcopus, néque ut ſervus jure Reipublicæ, ſed jure privato loquor, &c.* Et epiſtola ad Theodorum Medicum Imperatoris: (c) *Nolo eam* (epiſtolam) *à Reſponſali meo publicè dari; quia vos, qui ei familiariùs ſervitis, loqui ei liberiùs & apertiùs poteſtis, quæ pro ejus ſunt anima, quoniam in multis eſt occupatus, &c.* Quid ergo mirum, ſi Gregorius indutâ privati perſonâ, privati etiam ſtilo, ac phraſi utatur? nam oportet ſermonem perſonæ aptari. Secundò & præcipuè tacuit Maimburgus Legem Imperatoriam à Gregorio correctam, emendatámque fuiſſe, & ita, nec aliter Epi-

(a) Concil. Carthag. I. Anno 348. in cap. un. de oblig. ad ratioc. V. Suar. T. 3. de Relig. lib. 5. cap. 7. & d. 53. in Decret. Grat. (b) Greg. lib. 2. epiſt. 62. Indict. 11. (c) Greg. lib. 2. epiſt. 65. Ind. 11.

ſcopis tranſmiſſam, præceptámque obſervari; at hoc non ſubjectionis ſignum, ſed imperij, & auctoritatis fuit; cur ergo circumſtantiam tacuit, in qua totus rei cardo vertebatur? ſed nec potuit ignorare, qui enim epiſtolam ignoraret typis vulgatam, & eodem loco à Baronio productam, in quo priorem epiſtolam ad Mauritium Maimburgus repererat. Denique Maimburgum interrogo, an omnia, quæ Gregorius fecit, ſcripsítque, pro talibus habeat, quæ nec argui erroris, nec improbari poſſint? An verò admittat aliqua ab eo facta, aut dicta eſſe, quæ pro conditione fragilitatis humanæ poſſint erroris notari? Si hoc ultimum Maimburgus admittat; dicam ego, hunc unum ex illis nævis fuiſſe, qui Sanctum Pontificem aſperſerint, dum videlicet legem Imperatoris, quam credebat Divinis legibus adverſari, nimiâ in Auguſtos indulgentiâ Epiſcopis miſit, promulgavítque; ſi enim mala, repugnánſque Divinæ legi, deleri debuit ſupprimíque, non vulgari. Si verò, an injuſta ea lex eſſet, dubitabat, ad Pontificem, non Auguſtum pertinebat illud dubium reſolvere: & quid Lege Divinâ permiſſum, aut vetitum eſſet, definire; quis enim non indignetur rideátque, ſi Epiſcopi caſus conſcientiæ Imperatori mittant reſolvendos, quantò magis ſi Pontifices Romani? perinde, ac ſi miles expugnandæ Urbis rationem à ſtatuarijs petat, aut nauta de Pleiadum exortu, eventúque ſartores conſulat. Si ergo Gregorius dubitabat, æqua, an iniqua lex eſſet Mauritij, ipſe de hoc dubio ſtatuere, non Principi remittere debuit, juxta illud Michææ: *Labia Sacerdotis cuſtodient ſcientiam, & legem meam requirent ex ore ipſius.* Ubi vides, ex ore Sacerdotis legem Dei, non Imperatoris quærendam eſſe. Si verò dicat Maimburgus, nihil eorum reprehendi poſſe, quæ ſanctus Gregorius fecit, ſcripsítque, ſed omnes illius actiones regulæ inſtar nobis eſſe debere; quæro ex ipſo, cur ergo non ſemel S. Gregorium ipſe reprehendat? eúmque obnoxium errori fateatur? in hiſtoria enim, quam recentiſſimè ſcripſit de Pontificatu S. Gregorij M. *lib. 2. fol. 106.* cùm Joannis Patriarchæ Conſtantinopolitani cauſam contra S. Pontificem defendendam ſuſciperet, hæc præmittit: *Rem, inquit, à ſuis principijs examinabo, & quis tandem cardo fuerit controverſia inter utrúmque agitata; néque me magnum illud Gregorij nomen, & auctoritas morabitur, quin edicam ingenuè, uter iſtorum*

iſtorum jure, an injuriâ certaverit. Equidem perſuaſum habeo, neminem in hoc mundo, quantavis ſanctitate florentem ab ea Regula exemptum eſſe, quæ habet, falli omnes mortales, ac errare poſſe. Et eodem *lib. 2. à fol. 152.* Prolixè rationes B. Gregorij confutat, quibus legem Mauritij impietatis arguebat. Agnoſcit ergo Maimburgus, erráſſe Gregorium, cùm Mauritium, & Joannem Patriarcham arguebat. Quid ergo mali fuerit, ſi ergo & erráſſe Gregorium dicam, non tunc quidem, cùm Mauritium reprehendit, ſed quando nimiâ indulgentiâ connivit, ejúſq; legem, quam iniquam cenſebat, recepit, tranſmiſítque Epiſcopis. Tu Gregorium erráſſe dicis, cùm Mauritij legem incuſavit: ego erráſſe dico, cùm recepit. An fortè tunc ſolùm Gregorius errori obnoxius, cùm Imperatores arguit, & non etiam cùm blanditur? Malè ergo exemplo Gregorij utitur Maimburgus, cùm eâdem libertate, quâ ipſe Gregorium ſeveritatis, ego indulgentiæ damnem.

Ejuſdem fidei, & farinæ eſt, quod Maimburgus de Hildeberto narrat: (a) *Hic*, inquit, *Ludovico Regi Regaliam exigenti reſtitit primò, deinde ceſſit; cur ergo non alij etiam Epiſcopi ejus factum imitentur? nam ſanctitate, & doctrinâ florebat.* Sed mirum eſt Hildeberti exempla produci, quo nemo fortiùs adversùs Reges, majorſque libertate pugnavit, ut poſteà videbimus: quòd ſi daremus, eum in cauſa Regaliæ Principi ceſſiſſe, adhuc nihil probáſſet; quo enim tempore Hildebertus floruit, anno videlicet 1222. necdum Concilium Lugdunenſe peractum, necdum Canones extabant, & anathemata, quibus extendi Regalia vetabatur: necdum Parlamentorum Senatûs-Conſulta, Regum edicta, & quatuor ſæculorum obſervantia; verbo, necdum lis deciſa erat, & ſententia pro Eccleſijs lata: nunc verò cauſa finita, & nullus amplius excuſationi locus eſt. Non ergo eadem eſt conditio Epiſcoporũ, qui ante Concilium Lugdunenſe, & qui poſt illud vixere; olim venia errori, nunc nulla dari poteſt. Accedit Eccleſiam Turonenſem, pro qua Hildebertus laborabat, ex illis Eccleſijs eſſe, quæ jam olim Regaliæ ſubdebantur, & de quibus nulla modò quæſtio eſt. Cæterùm veritas eſt, nunquam Hildebertum eum fuiſſe, qui in damnum Eccleſiaſticæ libertatis Regibus cederet, imò conſtantiſſimè obluctatum, quod ex ejus epiſtolis, actíſque perſpicuum eſt; is enim maluit ſæviſſimâ perſecutione ab Henri-

(a) Maimburg. du Lutheraniſme. lib. 2. fol. 279.

Digitized by Google

Henrico Angliæ Rege jactari, & carceres ſubire, quàm ut ejus poſtulatis contra Eccleſiæ libertatem annueret; ſic enim in una ſuarum epiſtolarum loquitur: (a) *Longum eſt enarrare, quàm conſtanti tyrannide Rex Anglus in nos ſævierit, qui temperantiâ Regis abjectâ decreverit non priùs Pontifici parcendum, quàm Pontificem compelleret in Sacrilegium; quia enim turres Eccleſiæ noſtræ deijcere nolumus, transmarinis ſubijciendi judicijs coacti ſumus injurias pelagi ſuſtinere.* Et alibi in epiſt. ad Epiſcopos, & Clericos omnes: (b) *Oro vos, orate pro me; nam pro Redemptione nihil ago. Semel Chriſti ſanguine redemptus, iterum redimi non requiro. Sanguis ille Redemptio mea, Sanguis ille pretium meum: prætereà infamis eſt Redemptio, quâ libertas perit Eccleſiæ, quâ ſervitus comparatur, &c.* Epiſtolâ ad Honorium II. *Quantis tribulationum turbinibus Turonenſis agitetur Eccleſia, veſtram, Venerande Pater, latere non credo Sanctitatem; adhuc enim Francorum Rex meam perſequitur innocentiam, & quod conſtat eſſe Sanctuarij, addixit Fiſco. His alijſque premor anguſtijs, quia Zelo Zelatus ſum legem Domini DEI: qui non ſum tranſgreſſus terminos, quos poſuerunt Patres mei: quia dignitates Eccleſiaſticas nec ex Regis præcepto diſpoſui, nec ei diſponendi facultatem indulſi; ſciens enim, quòd oporteret Deo magis obedire, quàm hominibus, Perſonas elegi, quæ in diſponendis Eccleſiæ negotijs pondus diei portarent, & æſtûs.* (c) Et alibi: (d) *Jam nihil eſt, quo ſerenitatem nimboſi temporis expectem: nihil eſt, quo navis, in cujus puppi ſedeo, crebris agitata turbinibus portum quietis attingat. Silent amici, ſilent Sacerdotes JESU Chriſti, denique ſilent & illi, quorum ſuffragio credidi Regem in gratiam rediturum. Eorum tamen erat, ſi res ita poſtulâſſet, opponere ſe murum pro Domo Iſraël. Verùm apud Sereniſſimum Regem opus eſt exhortatione potiùs, quàm increpatione, conſilio, quàm præcepto: his ille conveniendus fuit, his reverenter inſtruendus, ne ſagittas ſuas in ſene compleret Sacerdote: ne Sanctiones canonicas evacuaret: ne perſequeretur cineres Eccleſiæ jam ſepultæ. Inter has tamen anguſtias nunquam de me ſic ira triumphat, ut alicui ſuper Chriſto Domini clamorem deponere vellem, ſeu pacem ipſius in manu forti, & excelſa adipiſci. Suſpecta eſt pax, ad quam non amore, ſed vi, ſublimes tranſeunt Poteſtates, & ſæpe fiunt poſteriora pejora prioribus, &c.* Et tandem in hæc verba concludit digna memoratu: *Si invenero gratiam in oculis DEI, gratiam Regis vel facilè conſequar, vel utiliter amittam; ſiquidem offendere hominem propter Dominum,*

lucrari

(a) Epiſt. 20. Tomo. XII. Bibliot. SS. PP. V. Baron. ad Ann. 1107. n. 12.
(b) Epiſt. 39. in fin. (c) Epiſt. 67. ad Honor. II. Tomo XII. Biblioth. PP.
(d) Hildeb. epiſt. 75. ibid.

Digitized by Google

lucrari eſt gratiam Dei. Hîc jam vides Hildeberti mentem multò aliam, quàm ei Maimburgus affingat; vult enim tumultu, clamoribus, pœníſque canonicis abſtinere, quæ Principes irritare magis, quàm mutare ſolent; ſed interim moneri illos, inſtruique jubet, & miſceri reverentiam libertati, paratus tamen eorum potiùs gratiâ proſcribi, quàm Deum ſilentio offendere, & hoc ipſum lucro adſcribens. Planè non eſt iſtud Regibus annuere, quod voluit Maimburgus, ſed potiùs obniti, ſervatâ tamen reverentiâ Majeſtati debitâ. Quæ ergo fiducia Maimburgo fuit, Hildebertum inter exempla recenſere Regibus aſſentantium? qui tamen maluit carceres, & inopiam ferre, quàm ut Regibus Eccleſiæ libertatem ſubmitteret: alioquin, eâdémque ratione, & Suſanna inter amantium, & Samſon inter timidorum exempla referri poſſent.

At Hildebertus Interceſſores quæſivit placando Regi. Verum id quidem; ſed aliud eſt Principi aſſentiri, aliud rogare, ut innocentiæ, & ætati parcat jam ſponte collabenti, & in occaſum pronæ: ſi quis enim apud Barbaras gentes Evangelium prædicaret, captúſque & ærumnis confectus, aut auro ſe redimi, aut Principum officijs curet, quis propterea deſertæ illum fidei incuſet, aut ſentire cum Barbaris dicat?

Quod verò Lutheri, & Melanchtonis exempla imitanda eſſe Epiſcopis dicat, qui à Carolo Imperatore juſſi, concionibus abſtinuere; id tam indignum, & ab omni procul ratione eſt, ut pudeat referre, nedum reſpondere; quis enim neſcit ex Lutheri, & Melanchtonis diſciplina Eccleſiæ miniſtros prophanis Magiſtratibus ſubdi? mirum ergo non eſt, ex iſtorum præſcripto, aut tacere illos, aut loqui. At alia Catholicorum doctrina, alia inſtituta ſunt; niſi fortè litare nos Jovi, & Marti, & Junoni jubeat, quia Ariſtoteles, & Demoſthenes idem fecere; ſed piget cum umbris luctari, pudétque Maimburgi tam fœda jactantis, ſéque ipſum ludibrio exponentis tam vilibus mercibus.

Sextò. Concludit Maimburgus: *In cauſis ambiguis, & quæ rationibus utrinque muniuntur, partes Epiſcoporum eſſe, ut acquieſcant Principum voluntati; & iſtam Honorij, & Gregorij Pontificum ſententiam fuiſſe.* (a) Hæc Concluſio ſuis principijs reſpondet, imò multò illis pejor eſt; nec

 tamen

(a) Maimburg. du Luther. lib. 2. fol. 279.

tamen præſenti cauſæ accommodatur, quæ ambigua non eſt, ſed luce meridianâ clarior, notæque certitudinis. Si enim, quod in Generali Concilio definitum eſt, quod totâ Galliâ receptum, quod quatuor ſæculorum obſervantiâ, Regúmque Edictis, ac uſu perpetuo exercitum, probatúmque eſt, non meretur, ut certum, clarúmque dici poſſit, quærimus, quid ergo ſit rem eſſe claram, & certam? aut ad veram certitudinem, & claritatem quid illi deſit? Nam quòd à Gallorum nonnullis negetur, non ideò certitudinem, & claritatem amittit: alioquin nec cœlum moveri, nec terram, & montes ſtare, nec furtum minus flagitium homicidio eſſe, res erunt certæ indubiæque; quippe ab aliquibus, Zenone videlicet, Copernico, Stoicíſque Philoſophis negatæ. Quid certius, quàm lilium candere, & fragrare roſas? at iſtud Domitianus negabat fimetis aſſuetus: illud ictero, & bile perfuſi. Non ergo paucorum contra communem ſenſum opiniones, præſertim cùm affectibus velut morbis imbuuntur, certitudinem rebus, & claritatem adimunt. Quod verò addit, in rebus ambiguis, & rationibus in utrámque partem militantibus, cedendum eſſe Principum voluntati; id planè novum mirúmque eſt, & ab omni ratione alienum: imò in rebus ambiguis quid fieri, omittíque debeat, Sacerdotum, non Principum eſt, judicare, dicente Scriptura: (a) *Si difficile, & ambiguum judicium apud te eſſe perſpexeris, inter ſanguinem, & ſanguinem, cauſam & cauſam, lepram & lepram, & Judicum intra portas tuas videris verba variare; ſurge & aſcende ad locum, quem elegerit Dominus Deus tuus, veniéſq; ad Sacerdotes Levitici generis, & ad Judicem, qui fuerit illo tempore, quaréſque ab eis, qui indicabunt tibi judicij veritatem, & facies quodcúmque dixerint.* Et alibi: (b) *Populum meum docebunt, quid ſit inter ſanctum, & pollutum, & cùm fuerit controverſia, ſtabunt in judicijs meis, & judicabunt.* Hîc vides in rebus controverſis, pugníſque opinionum non Sacerdotes Principum voluntati, ſed iſtos ſubmitti Sacerdotum judicio; alioquin cùm nunquam rationes aliquæ Principibus deſint, nunquam etiam corrigendi erunt, ſempérque eorum voluntati Epiſcopi ſubjacebunt; quod quid eſt aliud, quàm Hierarchiam confundere, & ordines, ac caſtra Eccleſiæ turbare? Quantis rationibus Valens, Theodoſius, Valentinianus, aliique Imperatores cum Athanaſio, Ambro-

(a) Deuter. 17. (b) Ezech. 44.

Digitized by Google

Ambroſio, Chryſoſtomo pugnabant? at nunquam impetrârunt, quæ poſtulabant; quippe Paſtorum eſt regere, non ovium: Ducum imperare, non militum: Navarchi ad clavum ſedere, ac ventos diſtinguere, non turbæ: Medici remedia, ac morbos cognoſcere: & tandem Sacerdotum, non Principum, Eccleſiam docere.

Quod ſi abſurdum eſt, ut quis artem doceat, quam nunquam didicit, calluitque, ut ſi auriga præcepta navigandi, tonſor pingendi tradant, & pictor tonſori, nauta parere aurigæ jubeatur; quantò abſurdius, ut Principes caſtris, & aulis nati, ſacrorúmque Canonum, ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ, & regendarum animarum ignari, Eccleſijs, & Epiſcopis præſcribant, & iſti ab illis ducantur, hoc eſt, videntes, & docti, à cæcis, ignariſque? præſertim cùm regulæ, & principia, quibus aulæ, & Eccleſiæ reguntur, tantis differant intervallis. Imò fatale ſemper Principibus fuit, ſe cauſis Eccleſiarum miſcere, & arcam contingere prophanâ manu, quod Eccleſiaſticam hiſtoriam percurrenti perpetuò occurret. Conſtantini M. Imperium, pace, victorijs, diuturnitate, amplitudine feliciſſimum fuit; crederes fortunam, & gratiam ſub ejus ſignis militâſſe, adeò omnia ex voto, proſperéque fluebant: Maxentius, & Licinius Imperatores victi: Scythtæ Gothíque aliàs indomitæ gentes, fuſi fugatíque, & vectigales redditi: Perſæ debellati: Pax Imperio reddita, internis externíſque bellis ſopitis: & denique ab ultimis terræ partibus Indorum Legati auro gemmíſque graves, univerſo velut orbe florem hunc Principum, & delitium generis humani adorante. At verò, ubi manum in Eccleſias vertit, proſcripto Athanaſio, quem intercepti ex Ægypto frumenti accuſaverant, (a) continuò proſperorum finis, & mors ſecuta, veneno à fratribus propinato; quam ei mortem Athanaſius prædixit; cùm enim exulandi imperium intrepido ut ſemper, invictóque animo accepiſſet, ferunt in has voces erupiſſe: (b) *Judicabit Dominus inter me & te, quoniam tu conſentis calumniatoribus modeſtiæ noſtræ.* Eadem ferè Theodoſio juniori calamitas. Proclo Epiſcopo è vivis ſublato ſucceſſerat Flavianus; diſplicebat ea electio Chryſaphio Evnucho in aula præpotenti, & Eudoxiæ charo; quippe Flaviani ſanctitatem verebatur flagitijs ſuis adverſam, & Pulcheriæ viribus

T 2 ſub-

(a) Anno 333. (b) Epiphan. hær. 68.

Digitized by Google

ſubnixam. Conſilium ergo à dolis quæſitum. Monet Flavianum, ut Imperatorem ſacro aliquo dono afficiat; id præmium fore acceptæ dignitatis, & arrham gratitudinis. Duo panes ſubmiſſi; ſed contendenti Evnucho, aurum, non panes expectari, reſpondit Epiſcopus: *Nullam ſibi auri copiam eſſe, præterquam Sacri: hoc verò pauperibus, non aulæ deberi.* Hinc aucta offenſio, & tunc præſertim, cùm Flavianus Pulcheriam monuit, eam ambitionis ſuſpectam Eccleſijs deſtinari, ut Regiâ ſubmoveretur: prævenítque illa ſpontaneo receſſu, Epiſcopo interim reo vulgati arcani; nec prius ceſſatum, quàm armatis in illum Eutychianis, Synodóque Epheſinâ in exilium ageretur, annuítque Theodoſius, privatis odijs à Chryſaphio, & Eudoxia imbutus. Secuta Dei vindicta, ſequenti, mox anno, Theodoſio, dum venatui indulget, equis lapſo; & in Album fluvium abrepto. (a)

Anno CCCCLII. Valentinianus III. Imperator lege editâ immunitatem Eccleſiaſticam minuerat, ſublatâ fori exceptione, quâ Clerici hactenus gaudebant, & ſervis, inquilinis, coloníſque, ne votis monaſticis ſe illigarent, prohibitis. Eodémque Anno Attila Italiam ingreſſus eſt, vaſtavítque torrentis more; Aquileia, Mediolanum, Ticinum captæ: & jam Romæ imminebat, cadebátque Imperium, niſi eloquentiâ, & Sanctitate Leonis Papæ reſpiráſſet, Barbaro in fugam, & ultra Danubium pulſo. (b) Eam poſteà Legem Imperio fatalem Marcianus abolevit.

Anno DXVII. Hormiſda Pontifex Max. Legatos cum Epiſtolis ad Anaſtaſium Imperatorem miſerat, monebátque, ut relictâ Eutychetis hæreſi in Eccleſiæ ſinum rediret, abſtinerétque perſequendis Epiſcopis. Legati non ſolùm auditi non ſunt, ſed etiam rejecti, & fragili cymbæ imparatæque impoſiti, cùm ventis, & undis liberet, perituri: inter alia contumaciter dicta etiam hæc audita, & diplomati inſerta: (c) *Nos jubere volumus, non juberi.* Sed quo eventu? ſequenti anno inſomnijs, & ſpectris vexatus, ac fulmine percuſſus, cùm fugiens thalamos pererraret, infeliciter extinctus eſt. Elias verò Hieroſolymis, Flavianus Antiochiæ Epiſcopi,

(a) V. Baron. ad Ann. 450. ex Ced. Nic. & Zon. (b) Marcellin. & Caſſiod. in Chron. (c) Anaſtaſ. in Hormiſd.

ſcopi, quos exilio punierat, decimo poſt die, cæleſti tribunali aſſiſtere viſi ſunt, & cauſam ſuam contra Anaſtaſium dicere. (a)

Anno DLXV. Juſtinianus Imperator non legibus, non armis contentus, quibus æternam gloriam ſibi paraverat; dum etiam in ipſas aras manus profert, Concilio Chalcedonenſi bellum intendit, Vigilium, alióſque Epiſcopos damnat, proſcribítque, ac totas noctes verſandis rebus Eccleſiæ inſumit, repentinâ morte ſublatus eſt, cùm priùs hæreſin incidiſſet. Lis inter ſcriptores de Anima eſt; ego pænituiſſe crederem, & abſolverem, ſi modò juvari poſſet credendo, optandóque: illud timorem auget, quòd eo momento raptus ſit, quo Epiſcopo Antiocheno exilium dictabat. (b)

Anno DCCCCLXXXIII. Otho II. Epiſcopatum Merſeburgenſem Beato Laurentio dicatum extinxerat, unierátque Archiepiſcopatui Magdeburgenſi: eodem anno feſtinante Deo vindictam ejus exercitus à Græcis in Calabria cæſi, & ipſe Imperator vix natando evaſit, pervenítque Romam, ubi etiam mœrore conſumptus eſt. Auctor Vitæ S. Hildeberti (c) narrat paulò ante mortem, & nocte intempeſtâ juvenem apparuiſſe, decoro ignitóque vultu, & candido amiculo, purpureáque ſtolâ inſignem. Aureum ſolium Imperatorem ſuſtinebat, circumfuſâ Epiſcoporum, Optimatúmque coronâ. Illuc juvenis accurrit, ſubduxítque argenteum ſuppedaneum irato ſimilis; & uni, ne id ageret, inclamanti, minaciter reſpondit: *Imò, ſi meum dedecus non emendat, majora faciam, & ſubtracto ſcabello ipſo ſolio deponam.* Paulò pòſt, ut fides vaticinio eſſet, ſecuta clades, & mors Imperatoris. In hujus filio Ottone videlicet III. Magni Ottonis Nepote (qui veneno perijt chirothecis ab Amica infuſo) concidit Regnantium Ottonum ſtirps; idque, ut creditur, in pœnam uſurpatæ Pontificum electionis, ut ſcribit Baronius. (d) Nam ſi Ottonis fortunam, virtutes, & potentiam ſpectes, perpetuum in ejus familia videri Regnum poterat, fuiſſetque, ſi intra aulam, & caſtra ſtetiſſet, Eccleſijs intactis.

Anno MXXXVII. Conradus Imperator Mediolani Archiepiſcopum Imperio perduellem bello petijt, agrum Mediolanenſem vaſtavit,

(a) V. Spond. ex Cyrillo, & Sophron. Anno 518. (b) V. Niceph. lib. 17. cap. 31. Euag. lib. 3. cap. 2. (c) Auctor Vitæ S. Hildeberti contemporaneus apud Sur. die 23. Apr. (d) Baron. ad Ann. 1002.

ſtavit, & leges victis præſcripſit; inter quos Placentinum, Cremonenſem, & Vercellenſem Epiſcopos exilio damnavit; ſed Deo improbante: (a) cùm enim Coronam Imperialem incingeret, tonitrua, & fulmina micare, tantóque impetu tempeſtas agebatur, ut alij mente, alij vitâ exciderent; & Bruno Epiſcopus teſtatus eſt, viſum à ſe, dum Sacris operaretur, Sanctum Ambroſium irato minacíque vultu vindictæ accingi: nec multùm dilata eſt, ingenti peſte in exercitus immiſsâ, quæ etiam domum Cæſaris libavit, & ipſe inopinâ morte deceſſit. (b)

Anno MCVI. Henricus III. Imperator, qui Gregorium VII. auſus fuerat Pontificatu exuere, Antipapam Guibertum decernere, Romam invadere, omnes, qui legitimo Pontifici adhæſerant, perſequi; (c) tandem à Principibus deſertus, à filio oppugnatus, coactúſque imperio cedere, vitam privatus abſolvit, omnium ferè, qui ejus ſcelera execrabantur, gratulatione.

Anno MCXC. Fridericus Ænobarbus Imperator, cùm in Oriente militaret, & ingentibus victorijs Saladinum profligâſſet, cæſis unâ acie quadringentis millibus equitum, cùm ipſe ſexcentos tantùm haberet: alterâ ducentis millibus; infelici caſu ſpem omnem, fructúmque tot laborum amiſit; cùm enim propter ripam Cydni amnis, quem paulò ante tranſmiſerat, epulatus eſſet, æſtum ſolis, qui tum maximè flagrabat, levaturus, invitante puriſſimo liquore, in amnem ſe conjecit, excepit deliquium animíque defectio, & ſub veſperam mors. Secutæ omnium lacrymæ, etiam hoſtium. Fas equidem non eſt, Divina conſilia metiri oculo mortali. Neubrigenſis (d) tamen non dubitat cæleſti vindictæ adſcribere, quam Fridericus provocaverit perſecutione Alexandri Pontificis, & quòd electiones Epiſcoporum turbâſſet. Friderico Henricus Filius ſucceſſit, & huic Otto; nam Philippum ex Henrico Friderici Nepotem Innocentius III. rejecerat, utpote diris implicitum, cùm à nonnullis Principum electus eſt: & illi res proſperæ, floréntſque fortuna, dum ſacris reverentiam habuit. At verò, ubi Beneficiorum immemor, quæ ab Innocentio III. acceperat, Eccleſiæ terras invaſit,

(a) Sigebert. in Chron. ad Ann. 1039. (b) Herman. Contract. ad Ann. 1037. (c) V. Otton. Friſing. & Urſperg. in Henr. III. (d) Neubrig. Lib. 4. cap. 13.

Digitized by Google

invaſit, multis prælijs cæſus, à ſuiſque relictus, Imperio, & vitâ caruit; pœnituit tamen, doluítque. (a)

Fridericus II. Romanæ Eccleſiæ, ſummíſque Pontificibus toties infeſtus, & anathemate percuſſus, tandem à proprio filio ſtrangulatur. (b)

Infinitus ſim, ſi omnia percurram, quæ in hanc rem dici poſſunt. Sunt etiam memoratu digna, quæ in ſacris litteris proponuntur: Oziæ videlicet Regis: (c) *Qui cùm roboratus eſſet, elevatum eſt cor ejus in interitum ſuum; ingreſſúſque templum Domini, adolere voluit incenſum ſuper altare Thymiamatis, & minabatur Sacerdotibus, ſtatímque orta eſt lepra in fronte illius, &c.* Et Saulis, cujus pavendum Regibus exemplum, cùm Sacrificia obtuliſſet contra præceptum Samuelis, Sacræ litteræ ita recenſent: (d) *Et obtulit Saul Holocauſta, & pacifica; cúmque compléſſet offerens Sacrificia, ecce Samuel veniebat, & egreſſus eſt ei obviàm, ut ſalutaret eum; & dixit ei Samuel: Quid feciſti? Reſpondit Saul: Quia vidi, quòd populus dilaberetur à me, & tu non veneras juxta placitos dies, porrò Philiſtijm congregati fuerant in Machmas; neceſſitate ductus, obtuli holocauſtum. Dixítque Samuel: ſtultè egiſti, nec cuſtodiſti mandata Domini DEI tui, quæ præcepit tibi; quod ſi non feciſſes, jam tunc præparâſſet Dominus Regnum tuum in ſempiternum; ſed nequaquam Regnum tuum conſurget.* Hîc jam vides, quantum inter ſe differant Dei, & Politicorum conſilia: volunt iſti, ut Principibus aliqua imperantibus, & rationes imperandi afferentibus, Epiſcopi non ſolùm non obſiſtant, ſed etiam obſequantur, quamvis iniquum imperium putent, improbéntque rationes, velut Divinæ Legi contrarias, quæſitáſque velandis flagitijs. At alia Dei ſententia eſt, qui in rebus ambiguis vult ex Sacerdotum arbitrio Reges pendere; ſtultóſque appellat, qui in rebus ſacris exiles aliquas prudentiæ humanæ regulas eorum præceptis anteponunt. Quæ non obtendebat Saul, ne imperio Samuelis ſtringeretur? Morari Sacerdotem, exercitum dilabi, hoſtes imminere, & tandem neceſſitatem omni lege majorem. Si Maimburgus in caſtris, & Senatu fuiſſet, non unum tantùm Samuelem, ſed omnes Prophetas, & Patriarchas his rationibus repuliſſet, nec ullum finem laudandi Regis inveniret; & tamen is ſtultus appellatur,

(a) V. Abb. Urſperg. & Stadenſ. ad Ann. 1214. (b) Anno 1250. (c) Paralip. 2. cap. 26. (d) Reg. 1. cap. 13.

latur, & in præmium contempti Sacerdotis Regno movetur. Idem ferè in alijs exemplis, quæ produxi obſerves; nemo enim Imperatorum, cùm Sacerdotibus obſiſteret, ſuis rationibus carebat: nec iſtæ unquam Principibus deſunt, in tanto adulantium numero, & qui ingenia, calamóſque locant inaurandis mendacijs, celandíſque, ne appareant. Nec funeſtos eorum exitus caſui adſcribas, non deſtinatæ vindictæ; quæ enim caſu fiunt, rarò paucíſque contingunt, nec uni facto alligantur; nec enim omnes, qui fodiunt, in theſauros incidunt: nec omnes, qui navigant, in novas Inſulas, & Regna jactantur; at verò omnes ferè, qui rebus ſacris, & Sacerdotibus ſalubria monentibus infeſti fuerunt, cæleſtem vindictam experti ſunt. Huc tendunt Maimburgi inſignes Aphoriſmi, quos meritò *Artem* appelles, *blandiſſimè pereundi.*

IV. *Opponitur 10.* Pleríque Epiſcoporum, imò omnes, ſi duos excipias, Regaliæ, ejúſque extenſioni ſubſcripſere: cur ergo omnium ſententia non duobus prævaleat? nam & pietate, & doctrinâ conſpicui erant. Quis ergo credat, aut cæcos illos omnes, aut impios fuiſſe, ut veritatem vel non viderent, vel proderent? Et planè cùm in rebus moralibus maximum ſit momentum in auctoritate dicentium, ea vincet ſententia, quæ plus habet auctoritatis; ea verò plus habet auctoritatis, quæ omnium, quàm quæ paucorum eſt.

℟. Multa ſunt, quæ reſponderi poſſent ad hoc argumentum; ſupponit enim falſum, videlicet duos tantùm fuiſſe Epiſcopos, qui ſe Regaliæ opponerent; imò pleríque obſtitere, & quàm ægro, invitóque animo Regiam Declarationem acciperent, multis ſignis expreſſerunt: alij proteſtati ſunt: alij eodem momento, cùm ſubſcribebant, cogi ſe clamabant, jubebántque à Notario, & teſtibus in tabulas referri: (a) omnes denique, cùm ad Pontificem ſcripſere, timorem profeſſi ſunt. (b) Agnoſcebant ergo injuſta imperari, & quæ libertatem Eccleſiarum, & conſcientiam læderent. Nec conſenſus dici potuit, quem metus expreſſerat.

Non ergo Alectenſis, & Apamienſis Epiſcopi contra omnes ſoli ſentiebant, imò cum omnibus, cùm nemo eſſet, qui ignoraret, iniqua à Regijs poſtulari. Soli tamen auſi ſunt veritatem exilijs, & pœnis præferre, & humanum timorem Divino poſthabere. Nec iſta,

(a) M. de Pamiers Tract. de la Regale f. 178. (b) Epiſt. Innoc. XI. ad Epiſc. Gall.

Digitized by Google

iſta, ut Politici vocant, ſingularitas, aut obſtinatio fuit, ſed conſtantia, & libertas Sacerdotibus digna; alioquin obſtinati omnes Martyres: & Ambroſius, Chryſoſtomus, Athanaſius, Baſilius obſtinati fuiſtis. Quòd ſi, ut dicunt, plurium exemplis vivendum eſt, quæ non flagitia licebunt, aut qui locus virtuti? cùm iſta paucorum ſit, illa verò multorum?

Deinde quâ fiduciâ dicunt ſolos fuiſſe Alectenſem, & Apamienſem Epiſcopos, qui noluerint extendendæ Regaliæ conſenſum præſtare? quî enim ſoli, qui cum Concilio Univerſali Lugdunenſi mille, & quingentis Patribus frequenti (inter quos duo Patriarchæ, Conſtantinopolitanus, & Antiochenus, quindecim Cardinales, ſeptuaginta Archiepiſcopi, & Epiſcopi quingenti) hoc eſt, cum flore totius Reipublicæ Chriſtianæ, cum omnibus quatuor ſæculorum ſacris prophaniſque Doctoribus ſentiebant? Et ſi omnia deeſſent, qui ſuffragio imperióque Romani Pontificis nitebantur: ſi hoc eſt eſſe ſolum, quæro, quid ergo ſit cum multis ſentire? aut qui ſunt illi, quos audeas, non dico præferre, ſed etiam æquare Concilio Lugdunenſi? Et ſi omnium ſæculorum documenta, moréſque percurras, invenies id ſemper à ſanctis Epiſcopis obſervatum, ut illi cauſæ adhærerent, eámque probarent, quæ Romanis Pontificibus placuiſſet, & ab hoc victoriam, non à multitudine ſperarent. Exempla in promptu. Athanaſium totus ferè Orbis, omnéſque Epiſcopi damnaverant, ſolus Liberius tuebatur; cui cùm Conſtantius Imperator obijceret: *Totus terrarum Orbis non de ejus impietate ſolùm, verùm etiam, quòd tempus ludere conatus eſt, ſententiam tulit, omnéſque terrarum Epiſcopi, qui in Concilio Tyri celebrato aderant, eum condemnaverunt. Tantáne Orbis pars in te, Liberi, reſidet, ut tu ſolus homini impio ſubſidio venire, & pacem Orbis, ac Mundi totius dirimere audeas?* Reſpondit Liberius, quæ ad rem præſentem apprimè faciunt: *Qui ejus damnationi ſubſcripſerunt, hoc ideò factitârunt, vel quòd gloriam à te aſſequi, vel quòd metu perculſi, vel denique quòd infamiam extimeſcere viderentur, nec Dei gloriam amplexantes, tua munera ei prætulerunt. Eſto, quòd ego ſim ſolus, non propterea cauſa fidei ſit inferior; nam olim tres ſolùm erant reperti, qui Regis mandato reſiſterent.* Et cùm Conſtantius replicaret: *Unum eſt, quod quæritur: volo, ut tu Eccleſiarum Athanaſium condemnantium communionem amplectaris, & deinde Romam redeas; proinde paci conſule, ſubſcribe, ut Romam rever-*

Digitized by Google

revertaris. Reſpondit dignam Pontifice ſententiam: *Jam fratres, qui Romæ ſunt, valere juſſi; nam leges Eccleſiaſticas obſervare pluru facio, quàm Romæ habere domicilium.* (a)

Hîc vides, nec Liberium multitudinem, nec Athanaſium ſpectâſſe, ſed huic Liberij ſententiam, Liberio Athanaſij innocentiam, & æquitatem ante omnem multitudinem fuiſſe. Joannem Chryſoſtomum ab omnibus ferè deſertum, damnatúmque in gratiam Imperatricis, nihil magis inter tot mala ſolabatur, ut Innocentij Pontificis cura, & amicitia ſecum ſentientis; ſic enim, cùm Cucuſi exularet, ad eundem Pontificem ſcribit: (b) *Tertium nunc annum in exilio verſamur, expoſiti peſti, fami, bello, continuis obſidionibus, ſolitudini indicibili, quotidianæ morti, & Iſauricis gladijs: & non mediocriter conſolantur veſtra ſolida fides, & charitas, quæ ſe in me tam tenui, ac ſimplici oblectant. Hic noſter murus, hæc ſecuritas, hic portus abſque fluctibus, hic multorum bonorum theſaurus, hæc lætitiæ, mirificæq; cauſa voluptatis, &c.*

Advertis, quid Sanctis olim ſolatio fuerit, Romanum videlicet Pontificem à ſuis partibus ſtare. Solus erat Anſelmus, qui libertatem Eccleſiæ Anglicanæ ſuſtineret, reliquis omnibus ſilentio, & metu defixis; ſic enim narrat Matthæus Pariſ. (c) *Anſelmus à Rege ut læſæ Majeſtatis reus poſtulatur; huic accuſationi, & plurimi Epiſcopi, præter Epiſcopum Roffenſem, ſuum calculum adijciebant, & facti ſunt ut canes latrare non audentes.* Sed quid Anſelmo animos adderet, diſce ex Wilhelmo Malmesburienſi: *Jubetur,* inquit, *Anſelmus Regi hominium facere, vel abſolutis morarum nexibus Regno excedere. Quin potiùs, reſpondit ille, inſpiciantur Apoſtolicæ litteræ, & quod tenor earum continet, fiat, &c.* Solus D. Thomas Cantuarienſis in acie perſtabat, reliquis omnibus in fugam averſis; ſic enim Boſoni Cardinali ſcribit: (d) *Quem aliorum Epiſcoporum in Inſula noſtra vidiſti, aut legiſti ſe pro tuenda libertate Eccleſiæ, pro conſervandis Inſtitutionibus Patrum, pro reverentia, & obedientia Sedis Apoſtolicæ, præter Cantuarienſes, ſe oppoſuiſſe Principibus? & noſtrâ quidem ætate, nec unus extitit: & ſi veteres revolvantur hiſtoriæ, nullus occurret, &c.* Sed quid eum ſuſtentaret tot adverſis impulſum, audi ad Alexandrum PP. ſcribentem: (e) *Non eſt, ad quem habeamus refugium poſt Deum, niſi ad te;* cùm

(a) Theodoret. lib. 2. cap. 16. Anno 355. (b) S. Chryſoſt. epiſt. 2. ex 7. Anno 406. (c) Matthæus Pariſ. ſub. Gul. 2. ad Ann. 1094. (d) Epiſtolæ & Vit. D. Thomæ lib. 1. epiſt. 136. (e) Ibid. epiſt. 47. lib. 2.

Digitized by Google

cùm etiam ipſi opponant ſe nobis favore hominum, qui intuitu pietatis, & juſtitiæ ob reverentiam Sacroſanctæ Eccleſiæ Romanæ nobiſcum ſtare debuerant, & pugnare pro nobis. Et ad Henricum Cardinalem: (a) *Certum verò ſit, quòd nos peram noſtram, vel cauſam Eccleſiæ non credemus, niſi judicio Domini Papæ, cui Eccleſia Anglicana ſtabit, aut cadet.* Ergo D. Thomæ tam fœdâ tempeſtate jactato portus Romæ, & anchora fuit; idémque omnibus ſanctis Epiſcopis animus erat, qui Chriſtum in ſuo Vicario, cùm extremis premerentur, amplexabantur: idque D. Hieronymus egregiè expreſſit: (b) *Ego*, inquiens, *nullum præmium, niſi Chriſtum ſequens Beatitudini tuæ, id eſt, Cathedræ Petri, communione conſocior, ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio; quicunque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt: quicunque tecum non colligit, ſpargit, hoc eſt, qui Chriſti non eſt, Antichriſti eſt, &c.* Et iterum: *Hic in tres partes ſciſſa Eccleſia me ad ſe rapere feſtinat; ego interim clamito, ſi quis Cathedræ Petri jungitur, meus eſt.* Non ergo obſtinati, non ſingulares, Alectenſis, & Apamienſis Epiſcopi fuerunt, qui omnium retrò Patrum, & Galliæ ipſius exempla, ac Pontificis Romani juſſa, adulationi, ſuiſque commodis prætulere; aut ſi iſta contumacia fuit, Apoſtoli, Martyres, omnéſque ſancti Epiſcopi iſtius culpæ rei ſunt; iſtos priùs incuſent, nam exemplis præluxere. Quòd ſi veritas aliquando, & apertè dicenda eſt, ac Principibus obſiſtendum: nec pœnæ, exilia ac regnantium odia curanda ſunt; quæro, quando id magis, quàm in præſenti cauſa agendum fuerit, ubi tot modis veritas eluxit, ut ne ab adverſarijs quidem negata ſit; & qui illam prodidere, ſolum metum profeſſi ſint. At metus nec militem, nec Epiſcopum excuſat, cui dictum eſt: *Bonus Paſtor ponit animam ſuam pro ovibus ſuis.*

Quando animam ponent, qui ne vocem quidem auſi ſunt ponere memorem priſtinæ libertatis? aut quæ ignavia Paſtoris fuit, non tantùm cominus non pugnare; ſed ne clamare quidem auſi contra lupum irruentem? miſeras oves his cuſtodibus creditas! ſed quid dicas, quando nec pugnatum pro ovibus eſt, nec clamatum, ſed fœdus potiùs, & ſocietas cum vaſtantibus inita? At iſtud non Chryſoſtomi, non Baſilij, non Ambroſij fecere, quorum virtuti, & doctrinæ, ſi Maimburgum componas, ne umbram qui-

V 2 dem

(a) Ibid. lib. 2. epiſt. 73. (b) Hieron. epiſt. ad Damaſum Papam.

dem efficiet; neque ipſe pro ſua modeſtia diffitebitur: cur ergo non eorum potiùs exempla imiteris, quàm iſtum audias?

Dices. At eorum auctoritas, qui Regis Declarationem, extenſionémque Regaliæ admiſerunt, hanc opinionem probabilem reddit; cur ergo non liceat amplecti? nam & hæc eſt probabilium ſententiarum natura, & privilegium, ut eas impunè, ac innocenter amplecti poſſis: & hac tempeſtate id more receptum, ut patet totam Theologiam moralem decurrenti, in qua nullam ferè paginam reperias, non hoc ſaccharo animarum refertam. Et ferè, ut jam novitas, ac illecebræ colorum in veſtibus, ita novitas ſententiarum in ſcholis admiſſa eſt, mundóque arridet; quidni ergo te tempori aptes?

℟. Non eſt otij, ac inſtituti mei, quantam moribus, ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ cladem opinandi licentia intulerit, hîc oſtendere: ſatis experientia loquitur, & dedecora ſententiarum, quæ Theologiam defœdârunt, adeò, ut non amplius caſtæ Matronæ ſimilis, ſed impudica, crudelis, mendáxque procedat, & qualem vel ipſi Gentiles, Socrates, & Ariſtoteles, averſentur: mille videlicet coloribus fucata, & omnium amoribus, & cupiditati prompta; poſſémque longâ inductione demonſtrare, nullum ferè Decalogi præceptum eſſe, quod illa non corruperit, caſſúmque reddiderit; imò non Catholicæ tantùm, ſed etiam Chriſtianæ Religionis fundamenta convellit; hinc tot illæ Epiſcoporum, & Pontificum querelæ, conatúſque huic malo ſedando: nec alij magis ei tollendo, ut Galliæ Epiſcopi laborârunt. Malè ergo præſidium petunt ab opinandi licentia, quam & ipſi erubeſcunt, damnántque, ſed, ut dixi, alterius loci hæc quæſtio eſt. Hîc ſolùm aſſerimus, ſententiam, quæ docuit Regaliam extendi poſſe, nequaquam inter probabiles cenſeri; quî enim probabilis eſſe poſſit, quæ ab Univerſali Concilio damnata eſt? quæ diris percuſſa?

Quæ in Concilijs Univerſalibus decreta ſunt, adeò ex ſententia Conventûs Pariſienſis pro certis habenda, ut ne à Pontifice quidem mutari poſſint. Si certa, ergo quæ illis opponuntur, non ſunt probabilia, ſed penitus improbabilia, & abſurda; quemadmodùm quia hæc propoſitio: *Nix eſt alba:* eſt certa; ideò propoſitio illi oppoſita, videlicet: *Nix non eſt alba:* eſt omnino improbabilis; nam, ut dixi,

quid-

Digitized by Google

quidquid certo opponitur, eſt penitus improbabile. Quòd ſi illa, quæ Conciliorum Decretis opponuntur, ſuſtineri ut probabilia poſſunt; ergo quæ ab Ario, à Neſtorio, à Pelagio, Luthero, aliiſque hæreticis tradita, & à Concilijs improbata ſunt, defendi ut probabilia, tenerique poterunt; nam ſi dicas: *Ideò hæreſes eſſe, quia Scripturis adverſantur, & à tota Eccleſia rejectæ.* Continuò reſpondebunt: *Hoc ipſum quæri, an Scripturis adverſentur, an Eccleſia rejecerit? utrúmque quidem in Concilijs definitum eſſe, ſed utrúmque à ſe negari: ſententiam Concilijs contrariam, ut probabilem ſuſtineri; quippe non tantam eſſe Conciliorum auctoritatem, ut contra illam non agere, non ſentire liceat.* Vides, quo tandem deveniant, quibus non tam veritas ad ſcribendum, quàm affectus, & cupiditas fuit; coguntur enim refellere, quæ prius edixerant: & auctoritatem Conciliorum, quam priùs ad ſtellas uſque evexerant, cùm videlicet eam Pontifici opponebant, nunc tantundem deprimere, cùm ſe illâ vident impugnari. Ergo Concilia nunc infirma, nunc valida ſunt, ut Gallis conduxerit. Et quid rogo Concilijs opus, tot expenſis, tot laboribus, anniſque coactis, ſi quæ illa vetant, fieri adhuc poſſunt probabilitatis obtentu? hæc enim aperit, quod illa claudunt: parúmque intereſt exire volenti, ſi cùm unam clauſeris januam, alteram pandas.

Sed Concilium, dices, *non potuit adimere, quæ ad jura, Regúmque Dignitates ſpectant; id verò eſt Jus Regaliæ.*

Reſpondeo Jus Regaliæ plura complecti: Jus videlicet percipiendi fructus feudales, & Regalium: Jus percipiendi alios fructus ex oblationibus, & donationibus fidelium: & denique jus conferendi Canonicatus, & alia Beneficia vacantis Eccleſiæ: hæc duo ad Regiam poteſtatem pertinere, nec legibus Eccleſiæ ſubijci, tam eſt falſum, ut nihil amplius; aut enim hæc jura ſunt ſacra, aut profana? ſi ſacra, non ergo ad Dignitates profanas ſpectare poſſunt: ſi profana, cur Canones toties, imò ſemper de illis diſponunt? cur vetant in uſus profanos converti? cur ſacrilegij notant qui illa invadunt? cur Simoniacos, qui dato acceptóque pretio acquirunt? hæc planè haud conveniunt merè profanis: & mirum eſt, aut ignoràſſe Concilium, quæ illius eſſent, vel non eſſent poteſtatis: aut voluiſſe aliena uſurpare: aut Principes, qui tanto numero aderant, paſſos eſſe ſua jura involari, præſertim Galliæ Reges (qui hoc Concilij

Decretum quadringentis ferè annis amplexati ſunt; nunquam injuriam queſti) aut denique Maimburgum, eique ſimiles, quæ jura Principum eſſent, meliùs, quàm ipſos Principes, Patreſque Concilij calluiſſe; hæc omnia tam clara ſunt, ut ab illis tantùm ignorari poſſint, qui *nolunt intelligere, ut bene agant.*

Ex his omnibus manifeſtè conficitur, nullam Conventui Pariſienſi contra Univerſale Concilium auctoritatem fuiſſe, nec poſſe, quæ illi ſtatuerunt, ut probabilia ſuſtineri; præſertim cùm metu agerentur, quod ipſi in epiſtolis ad Innocentium XI. Pontificem Maximum profeſſi ſunt; quis enim neſcit, ſuffragia metu extorta pro nullis haberi? nec is metus ex vano erat, cùm paſſim ſpolia, exilia, carceres, & pejora etiam illis omnibus indicerentur, qui Regaliæ obſiſterent; qui ergo vota numerari poſſunt tot minis, pœniſque expreſſa? abſint catenæ, ceſſent proſcriptiones, odia mináſque removete, ineantur ſuffragia ſine contentione, & minis; liberæ ſint voces Sacerdotum, & tunc demum vota, & conſenſus numerate, nunc verò quid extorta obijcitis, & prolata invitis animis? voces, non vota fuerunt. Et denique ſi abſint hæc omnia; quis neſcit Acta Conventûs Pariſienſis à Pontifice Romano improbata eſſe? ſic enim in litteris ad Galliæ Epiſcopos datis loquitur: *Quamobrem per præſentes litteras traditâ nobis ab Omnipotente Deo auctoritate, improbamus, reſcindimus, & caſſamus, quæ in iſtis veſtris Comitijs acta ſunt in negotio Regaliæ, cum omnibus inde ſecutis; & quæ in poſterum attentari continget, eáque perpetuò irrita, & nulla, & inania declaramus; quamvis cùm ſint ipſa per ſe nulla; caſſatione, & declaratione hujuſmodi non egerent.* (a)

At verò Acta Conciliorum, quæ Pontifices Romani improbârunt, nullius roboris eſſe, nec poſſe in opus deduci obtentu probabilitatis, res eſt certa, & toti retrò antiquitati nota, ac alibi probata. Sufficiat nunc audire S. Leonem: (b) *Conſenſiones,* inquit, *Epiſcoporum Canonum apud Nicæam conditorum regulis repugnantes in irritum mittimus, & per Auctoritatem B. Petri Apoſtoli generali prorſus definitione caſſamus.* Et Beatum Gregorium: (c) *Cuncta acta illius Synodi Sede contradicente*

(a) Litt. Innoc. XI. ad Arch. & Epiſc. Galliæ Anno 1682. (b) Acta Conciliorum à Romanis PP. improbata nullius momenti eſſe Regal. Sacerd. lib. 2. § 10. S. Leo ep. ad Pulch. 55. (c) Greg. lib. 4. ep. 34. Baſil. ep. ad Athanaſ. 52. Theodoret. lib. 2. cap. 22. Sozom. lib. 4. cap. 18. & iterum Greg. lib. 7. cap. 70.

Digitized by Google

dicente Apoſtolicâ, ſoluta ſunt. Nec audebunt Galli negare, qui ſaltem Concilia particularia infra Pontificis auctoritatem eſſe docent, ejúſque legibus, & poteſtati ſubjecta. In quamcúnque ergo partem te vertas, nulla eſt Comitijs Pariſienſibus auctoritas, nulla probabilitas, quâ munire te poſſis.

Objicitur 11. At ſaltem, quamvis omnia alia deſint, nomen, & auctoritas Eccleſiæ Gallicanæ multum momenti, & ponderis habet, & aliquid ei deferendum erit, nec enim perſuaderi hominibus poteſt, erráſſe viros tantâ doctrinâ, & virtute, ac famâ præcipuos.

℞. Mirum non eſt, illic errorem fuiſſe, ubi alios odium, & vindicta, alios ſpes, & cupiditas, omnes verò metus urgebat. Quanti Oſius, Tertullianus, Lucifer, Origenes, Patréſque Ariminenſes viri? & hi tamen ijſdem cauſis cecidere. Etiam angelos ſubvertit faſtus, & æmulatio. Quòd ſi durum, creditúque difficile tibi videtur aliquot Galliæ Epiſcopos erráſſe: at mihi multò durius, erráſſe Concilium Lugdunenſe, mille Infulis frequens, & cum illo quadringentos ferè annos erráſſe Eccleſiam Gallicanam, quæ in hæc uſque tempora Regaliam negavit poſſe dilatari; vanitas enim & fucus eſt, cùm dicunt Gallicanam Eccleſiam Regaliæ ſuffragari; imò nulla magis obnixa eſt, nec olim tantùm, ſed etiam hac tempeſtate ut injuſtam agnovit; & planè ab Eccleſiæ Gallicanæ genio, ac inſtitutis degenerat, qui proferendæ Regaliæ aſſenſum præbuit.

Anno MCCLXXIV. Concilium Lugdunenſe, cujus Galliæ Epiſcopi magna pars erant, Regaliam extendi vetuit: idémque Regis Chriſtianiſſimi Philippi Audacis Oratores cenſuerunt: imò, ut fatetur Guillelmus Durandus (a) teſtis oculatus, quíque Canones Concilij pertexebat, hoc ipſum Decretum *ad clamores Prælatorum Franciæ promulgatum eſt.* Nobiſcum ergo tunc Gallia ſentiebat.

Anno MCCCII. Philippus Pulcher jubet Regaliam *ad aliquas* tantùm Eccleſias, & ubi hactenus *conſueverat*, pertinere.

Anno MCCCIV. Philippus Valeſius in ſua Philippina Conſtitutione Regaliam non ab omnibus Eccleſijs exigi vult, ſed ab ijs tantùm, *quæ Juri Regaliæ ſubſunt.* Eodem modo loquitur Conſtitutio: *Dum Epiſcopus.* Et Codex de antiquis moribus Galliæ: (b) *Non omnes Epiſcopatus Juri Regaliæ ſubduntur.* *Anno*

(a) Guill. Durand. in Concil. Lugdunenſ. edito à Simone Majolo Anno 1569.
(b) L' ancien. Coutumier de France lib. 3.

Anno circiter MCCCC. Celebris illa Conſtitutio edita eſt, cujus initium, *Dominus Rex*, in qua index omnium Epiſcopatuum contexitur, in quibus Regaliæ locus eſt, aut non eſt, ibi: *Dominus Rex, prout conſtat per antiqua ſcripta Cameræ, conſuevit capere Regaliam, cùm vacaverit in Provincijs, quæ ſequuntur: in tota Provincia Senonenſi, &c. Exceptis Diœceſi Antiſiodorenſi, Cameracenſi, Lemovicenſi, Catburcenſi, Ruthenenſi, Albienſi, Mimatenſi, Maclovienſi, Trecorenſi, Auxitanenſi, Arelatenſi, & totâ linguâ Occitanâ.* Evidens ergo eſt, ad aliqua tantùm Galliæ loca Regaliam fuiſſe reſtrictam.

Anno MCCCLII. Alia, & antiquior Conſtitutio, ſeu Deſignatio edita eſt Eccleſiarum Regaliæ ſubjectarum, cui titulus: *Eccleſiæ cadentes in Regaliam*: & habetur in Regeſto rationum Cameræ Pariſienſis, continétque triginta Diœceſeon nomina, inter quæ nulla penitus Eccleſia Provinciarum Aquitaniæ, Septimaniæ, Provinciæ, & Delphinatûs; ſupponit ergo has eſſe exemptas.

Anno MCCCCXCIX. Ludovicus XII. prohibet ſub pœna Sacrilegij, ne Officiales Regij in eos Archiepiſcopatus, aut Epiſcopatus Regaliam inducant, in quibus hactenus ea Regi non competebat.

Anno MDLXXXIII. Cùm Pybracus celebris Advocatus contenderet Regaliam toto Regno extendi, reclamaverunt Eccleſiæ Gallicanæ Deputati, & Henrico III. demonſtrârunt: Eccleſias, non ſolùm quæ titulo oneroſo, ſed etiam quæ à tempore memoriam hominum excedente libertatem ſuam poſſediſſent, Regaliâ exemptas eſſe.

Anno MDCVI. Cùm eandem Regaliæ extenſionem Regij Advocati urgerent; ad querelas Eccleſiæ Gallicanæ Henricus IV. edixit: *Suæ mentis non eſſe, ut ultra morem, receptámque hactenus conſuetudinem Regalia extendatur.*

Anno MDCVIII. Advocato Servino eandem Regaliæ ad omnes Eccleſias extenſionem urgente, à Clero Gallicano repetitæ querelæ, ſuas immunitates minui clamante; & Henricus ſuperſederi juſſit, cauſámque ad ſe avocavit.

Anno MDCXXXVIII. Syndicus Eccleſiarum Narbonenſis, & Tholoſanæ Senatui Regio titulos, & documenta exhibet, ob quæ in eas Eccleſias nullum eſſe Regaliæ locum contendebat, proteſta-

tus

tus tamen, ne hic actus, & abundans, nec neceſſaria probatio, ulſlum ijs Eccleſijs præjudicium afferret.

Anno MDCLV. In Comitijs Cleri Generalibus Boſquetus Glanenſis Epiſcopus,& Marca Archiepiſcopus Tholoſanus coram Mazarino Cardinali eleganter ſolidéque Exemptionem Eccleſiarum Septimaniæ, aliarúmque,& nomine Cleri Gallicani proſecuti ſunt.

Anno MDCLXX. In Comitijs Cleri Archiepiſcopus Hebromanenſis pro eadem à Regalia exemptione inſigniter diffuſéque peroravit; ejúſque de hac re Diſſertatio in Cleri Archivia repoſita eſt.

Anno MDCLXXXII. Illi ipſi, qui Regaliæ ſubſcripſerunt, in litteris ad Innocentium Pontificem datis, profitentur: *Se timore adactos, ne Imperium, & Sacerdotium colliderentur, multorúmque malorum, quæ in Eccleſiam, & Rempublicam conſequi poſſent, jure ſuo ceſſiſſe, & illud in Regem contuliſſe.* Fatentur ergo, jus percipiendi fructus vacantium Eccleſiarum, conferendíque Beneficia, ad Clerum, non ad Regem pertinere: alioquin quomodo cederet Clerus, quod ad eum non pertinebat? quomodo in Regem transferret, quòd aliàs ad Regem ſpectaret? Denique in hanc noſtram ſententiam omnes ferè Galliæ Juris-Conſulti conveniunt, videlicet: Gille le Maiſtre, Gloſſa in Pragmaticam Sanctionem, Duarin de Graſſalis, Probus, Choppinus, Carondas, Rebuffus, Paſquier, Oſſatus Cardinalis, Marca Archiepiſcopus Pariſienſis, Boſquet, &c.

Quæ cùm ita ſe habeant, quærimus, quænam tandem ſit illa Eccleſia Gallicana, cujus nomine gloriantur, & quam volunt Regaliæ ſuffragari? & quibus membris conſtet? Regibus? at iſti extendi Regaliam vetant. Clero? at ſemper obſtitêre. Juriſ-Conſultis? pro nobis ſcribunt, decidúntque. Quid ergo de Eccleſia Gallicana illis ſupereſt, quæ tota noſtrarum partium eſt? Et ſæpe, cùm iſta mecum perpenderem, ſubijt dubitatio, an Galli dicendi, aut ſaltem an Galliæ ſpiritu, & doctrinis imbuti eſſent, qui tam aliena à Gallorum ſenſu dicerent ſcriberéntque? & quæ tam mira conſtellatio fuerit, quæ Eccleſiæ Gallicanæ novam hanc indolem, vultúmque induxerit ab antiquo diſſimilem? Nihil ergo in hac cauſa Gallicanæ doctrinæ, præter nomen agnoſcimus; quo in ſingulis ferè paginis repetito, terrere Maimburgus ignaros voluit, ſed unà ſeipſum ridendum dare, magno quidem ſono, ſed rebus vacuo.

§ VII.

Reſpondetur ad ea, quæ à P. Alexandro Natali ad ſæculum XIII. & XIV. in favorem Regaliæ producta ſunt.

SUMMARIA.

1. Patris Alexandri Natalis pro Regalia Diſſertatio iſtius cauſæ imbecillitatem demonſtrat.

2. Exempla à P. Alexandro producta, ex illis ipſis auctoribus, quos citat, iniquitatis convicta.

3. Totam ferè Diſſertationem ſuam extra orbitam, ſtatúmque quæſtionis perducit.

4. Principia ab hoc Auctore poſita contra Regaliam militant.

5. Quàm ſint inania, & friuola quæ ad Patrum, Canonúmque teſtimonia reſpondet.

6. Nihil exemplis probari, ex antiquo Teſtamento petitis.

7. Ad alia objecta reſpondetur.

8. Arreſta, Senatûs-Conſulta, ultimam Regiam Declarationem, Conſenſúmque Patrum Pariſienſis Conventûs nihil pro Regalia facere.

I.

SCripſit quóque in favorem Regaliæ P. Alexander Natalis ex Ordine Prædicatorum, Theologiæ Doctor, & Profeſſor in Collegio Pariſienſi. Quæ ab iſto pro tuenda Regaliæ cauſa conſcripta ſunt, duos in me affectus produxêre. Primò, quòd perſpectis, expenſiſque ejus rationibus

tionibus ſemper magis, magiſque intellexerim, iniquiſſimam eſſe cauſam Regaliæ, profuitque veritati impugnatam fuiſſe. Quis enim à Religioſo, à Theologo, à Doctore Pariſienſi, à viro tot libris & eruditione claro, non aliquid exſpectâſſet, tot ſperandi titulis dignum, & par materiæ? præſertim cùm calamum arripuiſſet, hac Regaliæ causâ à tam multis doctiſque jam diſcusſâ; unde facile erat, ſi quid Regaliam juvare poſſet, & abunde, & cum ſelectu proferre, quippe flagrantibus nundinis ac Mercatorum plenis. Et tamen, quæ ab hoc viro, Regiæque cauſæ Patrono allata ſunt, adeò miſera, detorta, aliena, frigida, ac longiſſimè & ab ultimis terræ plagis quæſita ſunt, ut credam nunquam peius Regaliam habuiſſe, quàm ſub hujus patrocinio. Planè nihil ita movit, ut eam iniquiſſimam reputarem, quàm quòd viderem tam inania eſſe, & plena pudoris, quæ pro illa dicerentur; ſed omnia pervicit ardor Regem demerendi; huic Veritas, Pietas, Religio, omnia ceſſêre: & dum omnes ex flore Majeſtatis roris aliquid melliſque libare certant, aranearum & crabronum more, perimunt, ut impleantur.

II. Patris ergo Natalis in favorem Regaliæ argumenta hæc ſunt. *Primò*, ut probet Regaliam ſub Regibus primæ & ſecundæ ſtirpis in uſu fuiſſe, exempla profert palàm iniqua, & à Patribus damnata, perinde ac ſi quis adulteria, uſuras & furta, Davidis, Achabi, & Zachæi exemplis purgaret; quod verò flagitium eſt exemplis nudum? Sic *Diſſertat. 8. a. 3. §. 4.* Exemplum Caroli Martelli affert, *qui Epiſcopatuum, Abbatiarum, aliorúmque Beneficiorum Eccleſiaſticorum proventus Nobilibus conceſſit.* Atqui certum eſt, impiam & ſacrilegam fuiſſe eam bonorum Eccleſiaſticorum uſurpationem; idque Patres Rhemenſis & Rotomagenſis Provinciarum in Synodo Cariſiacenſi palàm profeſſi ſunt *capite 7.* Imò Martelli ipſius filij Carolomannus, & Pipinus in Synodis Liptinenſi, & Sueſſionenſi magnam uſurpatorum bonorum partem reſtitui fecere; nec enim omnia poterant: unde Carolus Magnus nepos, & Ludovicus Pius Martelli pronepos ultimam manum adhibuere, ac reſtitutionem proſecuti ſunt. Eodem *articulo 3.* ex appendice Flodoardi hæc verba allegat: *Defuncto Tilpino Archiepiſcopo tenuit D. Rex Carolomannus Rhemenſe Epiſcopium in ſuo Dominatu, & dedit villam Novilliacum in Beneficium Anſchero Saxoni.*

 Atqui

Atqui ex eadem appendice Flodoardi, & operibus Hincmari *Tomo 2. Edit. Sirm.* conſtat eam villam à Ludovico Balbo Eccleſiæ Rhemenſi fuiſſe reſtitutam Hincmaro Regi oſtendente: *Auctores Sacrorum Canonum damnare Spiritûs Sancti judicio eos, qui Defunctorum eleemoſynas retinent, & Eccleſijs tradere demorantur, qui ut infideles ab Eccleſia abijciendi, & quaſi egentum necatores, &c. Et a. 3. §. 13.* ex epiſtolis Joannis VIII. probat hunc Pontificem conſenſum Carolomanni pro Conſtitutione Epiſcopi Vercellenſis poſtulâſſe, unde concludit *Monarchiæ Franciæ jus conferendorum Epiſcopatuum coævum eſſe:* & tamen ex epiſtola 110. ejuſdem Joannis ad Theodoricum Biſuntinenſem Archiepiſcopum certum eſt, id juris non ſpectâſſe ad Regem; ita enim ſcribit: *Monemus per DEUM Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, Apoſtolicâq; auctoritate expreſſè jubemus, ut ibi Epiſcopum, néque ex juſſu Regis, néque ex petitu plebis conſecrare præſumas, &c. Articulo 4. §. 6.* adducit exemplum Ludovici Craſſi, qui præbendas ac dignitates, quæ Eccleſijs viduatis vacaverant, conferebat fruſtra obnitente Hildeberto Epiſcopo Turonenſi. Ceterùm quàm parùm æqui fuerint Ludovici conatus, nemo melius Hildeberto depinxit; ſic enim ſcribit epiſtola 67. ad Honorium II. Papam: *His alijſque premor anguſtijs, quia Zelo Zelatus ſum legem Domini mei, quia non ſum tranſgreſſus terminos, quos Patres noſtri poſuerunt, quia dignitates Eccleſiaſticas nec ex Regis præcepto diſpoſui, nec ei diſponendi facultatem indulſi.* Et de Ludovici in Eccleſiaſticos aſperitate graviſſimæ ſunt D. Bernardi querelæ, quas videre licet epiſtolis *45.* & *59.*

Articulo *4. §. 12.* utitur exemplo Ludovici Junioris à S. Thoma Cantuarienſi ab Innocentio II. & III. & Alexandro III. Summis PP. laudato; is verò Regaliam exercuit. Sed quàm ſæpe multúmque in bonis Eccleſiaſticis uſurpandis Ludovicus ſui oblitus fuerit, luculentè S. Bernardus teſtatur epiſtola 122. *De quo jure præſumit, ut Eccleſiarum Poſſeſſiones & terras devaſtet, ut Chriſti ovibus Paſtores præfici non permittat, ut his quidem electorum promotionem prohibeat, alijs verò dilationem electionis indicet, donec univerſa conſumpſerit, donec diripuerit pauperum facultates?* Nec obſtant laudes Ludovico datæ; multa enim geſſit laudibus digna, ſed non omnia: quanta Davidi encomia etiam à Deo tribuuntur, quanta Theodoſio Magno ab Ambroſio, quanta Brunihildi, & Mauritio à Gregorio Magno; num ideò adulteria, homicidia, rapinas iſtorum liceat imitari? non ergo honeſtas actionum

num

Digitized by Google

num exemplis, ſed legibus metienda eſt; leges enim ſemper juſtæ ſunt, alioquin leges non forent; exempla etiam in bonis ſæpè perverſa. Vide de malè uſurpatis Eccleſiæ bonis eundem Bernardum epiſt. *224.* ad Stephanum Prænestinum Epiſcopum, qui apertè uſum Regaliæ in Ludovico damnat; poſtquàm enim dixiſſet: *Non ſufficit ſpoliari bonis præſentibus Domos Epiſcopales.* Mox tanquam malum multò gravius indigniúſque adjungit: *Etiam in terras & in homines manus ſacrilega, circumquáque deſævit, totius anni ex eis reditus ſibi vendicando.* Articulo 4. *§.* 16. exemplo Henrici II. Angliæ Regis Regaliâ fruentis cauſam ſuam confirmat, eámque ab Alexandro III. non fuiſſe improbatam contendit. At contrarium teſtimonio Alexandri conſtat, cùm enim inter articulos conſuetudinum Anglicanarum, quibus ſubſcribere S. Thomas Cantuarienſis recuſabat, duodecimus fuiſſet Alexandro exhibitus, & in hæc verba conceptus: *Cùm vacaverit Epiſcopatus, vel Archiepiſcopatus, vel Abbatia, vel Prioratus de Dominio Regis, debet eſſe in manu ejus, & inde percipiet omnes reditus, & exitus ſicut Dominicos. Et cùm ventum fuerit ad conſulendum Eccleſiæ, & in Capella ipſius debet fieri electio aſſenſu Regis & conſilio Perſonarum, quas ad hoc faciendum vocaverit, & ibidem Electus faciet Homagium & fidelitatem Domino Regi ſicut Ligio Domino, de vita & membris, & de honore ſuo terreno, ſalvo ordine ſuo, priuſquàm ſit conſecratus.* Huic inquam articulo Alexander poſt maturum examen hanc cenſuram appoſuit: *Hoc damnavit.* Nec obſtat quod excipit P. Alexander, videlicèt Regaliam non fuiſſe abſolutè quoad *uſum fructum* videlicet *vacantium bonorum, & quoad Collationes Beneficiorum*, damnatam; ſed tantùm quoad abuſus illic enumeratos. Ceterùm vana eſt hæc eluſio: *tum* quia cùm Pontifex partem tantùm damnabat articuli alicujus ex conſuetudinibus à Rege Angliæ damnatis, hac formulâ limitatâ utebatur: *Hoc partim damnavit, partim admiſit vel toleravit;* cùm ergo Pontifex articulum *12.* abſolutè, non limitatè damnet, certum videtur, fuiſſe omnino, integréque rejectum, & conſequenter etiam quoad uſum fructum, & collationem Beneficiorum, & conſequenter quoad Regaliam. *Tum* quia Matthæus Pariſienſis ad Annum 1164. illas conſuetudines vocat iniquas, Deóque deteſtabiles. *Tum* quia auctor vitæ S. Thomæ id expreſsè teſtatur his verbis: *Mos enim prophanus in plurimis jam Regnis inolevit, quòd Epiſcopatus vacantes, & Monaſteria Reges pro voto tenent,*

& quaſi Chriſto proſcripto applicantur Fiſco dos vidua, & Crucifixi patrimonium, calamitoſorum refrigeria, & ſubſidia egenorum. Tum deniqne quia Stephanus Henrici I. Angliæ Regis Succeſſor, Regaliæ, hoc eſt uſurpationi bonorum vacante Eccleſia renuntiaverat, teſte Wilhelmo Malmesburienſi ad ann: 1135. in hæc verba: *Dum verò Sedes proprijs fuerint Paſtoribus vacua, & ipſa & omnium earum poſſeſſiones in manu ſint & cuſtodia Clericorum, & proborum hominum ejuſdem Eccleſia committantur, donec Paſtor canonicè ſubſtituatur.* Peſſimam ergo hanc conſuetudinem, cui Stephanus renuntiaverat, Henricus II. reducere conabatur, obnitente S. Archiepiſcopo Cantuarienſi.

Articulo 4. §. 38. exemplo utitur Ermengardis Vice-Comitiſſæ Narbonenſis, quæ juri Regaliæ renuntiavit; *habuit ergo*, infert P. Alexander, *jus Regalia, alioquin renuntiare illi non poterat.* Sed quanti pretij hoc exemplum ſit, & quàm juſto titulo Regaliam niti Ermengardis crediderit, ex ipſius Renuntiationis verbis intellige: (a) *Ego Ermengardis Narbonenſis Vice-Comitiſſa recognoſcens injuriam, quam Parentes mei & ego in poſſidendis honoribus & bonis diripiendis decedentium Archiepiſcoporum Narbonenſis Eccleſia hucúſque fecimus, &c.* Et Hadrianus IV. Pontifex Max: in Diplomate, quo eam Renuntiationem confirmat: *Dilecta in Chriſto filia Ermengardis, pravam quandam conſuetudinem, qua contra DEUM, & Eccleſiam veſtram antiquitus inoleverat, abolere deſiderans.* Ergo quod *injuria*, quod *rapina*, quod *prava & contra DEUM conſuetudo* appellatur, id P. Alexander pro baſi Regaliæ habet; quid pejus de illa dicere poſſet, ſi ex propoſito impugnandum ſuſcepiſſet?

Quàm plura ſunt hujuſmodi exempla à P. Alexandro in citata Diſſertatione prolata, quæ cùm conſtet iniqua fuiſſe, ſequitur iniquam etiam cauſam Regaliæ, quæ ex illis deducitur; & Patrem Alexandrum illius patrocinium ſuſcepiſſe, non ex meritis cauſæ, ſed ex animi affectu, quicúmque tandem is fuerit: quis enim ſibi unquam perſuadeat hominem doctum, & eruditum, ſtudijs innutritum, ex Profeſſione Theologum Criticúmque, non animaduertiſſe exemplis adeò iniquis ab Eccleſia damnatis Regaliæ cauſam non tam conſtitui, quàm deſtrui? Sed utcúmque res ſe haberet, fixum erat Regi placere, hæc meta ſcribendi.

III. *Secundò.*

(a) Stephanus Balluc. in addit. ad D. de Marca lib. 8. cap. 18. de Concord. Imper. & Sacerd.

III. *Secundò.* Totam ſuam Diſſertationem rebus & teſtimonijs infercit nihil ad rem pertinentibus, unde fatigato Lectore, impletiſque paginis, ac oculis foliorum numero deceptis, nihil tandem dicit, quod quæſtioni reſpondeat. Quæſtio enim eſt: an Rex Galliæ Regaliam toto Regno extendere poſſit, etiam ubi hactenus nunquam more recepta fuerat? Majore ſuæ Diſſertationis parte P. Alexander oſtendere conatur Reges Galliæ *Cuſtodiâ rerum Eccleſiaſticarum potitos eſſe, feuda conceſſiſſe, Epiſcopos nomináſſe, in aliquibus locis Regaliæ jus exercuiſſe.* At quæſo quid hæc ad rem faciunt? imò contrarium oſtendunt, ut poſtea dicemus. Ergo cùm navigandum in Ortum eſſet, vela fecit in Occidentem.

IV. *Tertiò.* Imò ut paulò antea inſinuaveram; ex principijs Alexandri, contrarium potius ſequitur. *Rex Cuſtodiâ gaudet:* eſto, ſed non cuſtodit, qui conſumit; ſacríque Canones Cuſtodibus præſertim, Patroniſque ſub graviſſimis pænis prohibent, ne res Eccleſiaſticas attrectent. Nullus Principum eſt, cui in ſuo Dominio Eccleſiarum cuſtodia commiſſa non ſit; num ergo omnes Principes Regaliâ gaudent? cur ergo propria eſſe dicitur Gallici Diadematis? an etiam omnium ſubditorum ac patrimoniorum Cuſtodes Reges non ſunt? num ergo licebit illis titulo Cuſtodiæ, mortuóque Patrefamilias, patrimonia mortuorum occupare? aut ſi hoc non licet in bona profana, cur licebit in bona Deo ſacra? aut cur iſtis jus cuſtodiæ magis præjudicabit, quàm illis? & cur pejor ſit cauſa viduæ Eccleſiæ, quàm viduæ uxoris? Filiorum Chriſti, qui pauperes ſunt, quàm filiorum defuncti Mariti? *Sed Reges Eccleſias fundârunt.* Non planè omnes, præſertim quas novis victorijs in Belgio, Alſatia, Lotharingia, Burgundia Rex Coronæ ſuæ adiecit, ſed nec omnes in Gallia; cur ergo ex omnibus vacantes fructus rapiuntur? num ſolus Gallus Eccleſias fundavit, & non alij quóque Principes Chriſtiani? cur ergo ſoli Gallo Regalia? & quæ æquitas ut quæ majores fundârunt Chriſtóque dedicârunt, rapiant Nepotes, & fiſco addicant? quòd ſi ſemel Regi aut etiam privato donata repeti non poſſunt, cur repetantur Chriſto & Eccleſiæ donata? *Sed Principes Eccleſias feudis auxerunt.* Demus; ſed vacantium feudorum proventus (niſi ubi jus Relevij obtinuit) non ad Dominum, ſed ad vaſalli hæredes ſpectant: imò cum feuda non Epiſcopis, ſed Deo & Ec-

& Eccleſijs donentur, & iſtæ non moriantur, numquam vacare cenſentur. Decimæ quóque & oblationes (quæ in pleríſque Epiſcopatibus majorem proventuum partem conficiunt) nihil habent cum feudis commune, multóque minus Collationes Beneficiorum; cur ergo iſta omnia nullo diſcrimine ſubducuntur Regaliæ? vides quàm inanes ſint conſequentiæ pro Regalia productæ: & tamen iſtis Regalia unicè innititur, ut ſæpè P. Alexander profitetur. Ludere eum diceres, & in ſchola cavillari tyrones tentandi causâ, niſi Rex Galliæ arma & potentiam ſuam luſui miſceret.

V. *Quartò.* Sed & leviſſimæ ſunt ac riſu dignæ interpretationes, quas ſacris Canonibus adhibet, ut eorum vim effugiat; ego planè nihil vanius legi. Exemplum unum alterúmve adjungam. Opponitur Regaliæ Canon 25. Concilij Chalcedonenſis, quo Regalia expreſsè his verbis prohibetur: *Reditus verò viduatæ Eccleſiæ integros ſervari apud Oeconomum ejuſdem Eccleſiæ placuit.* Hic Canon inſertus fuit Codici Canonum, quo Gallicana Eccleſia utebatur, néque hoc negat Alexander, eſtque teſtis locupletiſſimus Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis *epiſt. 9. cap. 41.* & *epiſt. 29.* ad *Carolum Calvum,* & *epiſt. 21. ad Vulfadum, & epiſt. 45. & Annales Bertiniani ad annum 881.* Quid ad hoc Alexander? *Non ſunt,* inquit, *Canones Chalcedonenſis Concilij ſtatim & conſtanter in Gallijs recepti.* Qui ergo ſunt Canones, quos Galli recipiunt, ſi non recipiunt canones quatuor primorum Conciliorum, quos Gregorius M. quatuor comparat Evangelijs? & ſi non recepti, cur Codici Canonum Eccleſiæ Gallicanæ inſerti? & unde tibi conſtat receptos non eſſe? *Quia,* inquit, *Reges non ſemper obſervârunt.* Si ergo illi Canones nec recepti eſſe, nec obligare dicuntur, quos aliqui Regum ſubinde non obſervârunt; nulli deinceps ſunt canones, nullæ Decalogi leges, de quibus dici non poſſit, eas nec receptas eſſe, nec obligare. Cùm recentia Sacrorum Canonum ſummorúmque Pontificum Decreta & Diplomata Regijs Miniſtris pro vindicanda Eccleſiaſtica diſciplina exhibemus; negant ſe illis teneri privilegio Gallicanæ libertatis: cùm quærimus, quibus principijs, regulíſque Gallicana libertas nitatur? reſpondent, *quatuor primorum Conciliorum Canonibus.* Cùm ergo eos primorum Conciliorum evidentiſſimis & certiſſimis teſtimonijs ac Decretis convincimus: reſpondet P. Alexander: *Canones Chalcedonenſis & Nicæni*

Concilij

Concilij (nam hoc quóque citato loco adjungit) *in Galliſs non fuiſſe receptos, nec obſervatos.* Qui ergo Canones ſuperſunt, quibus Gallicana Eccleſia gubernari poſſit, ſi nec recentes admittit, nec antiquos recepit ? An verò libertas Gallicanæ Eccleſiæ definiri hòc modo non debebit : *Libertas Gallicana eſt privilegium, quo Eccleſia Gallica nullis nec antiquis nec recentibus Canonibus, ſed ſolis Regiſs præceptis obligantur?* Regijs enim præceptis eos obligari, & iſta Pontificis Maximi diplomatibus præferri, átque ex Senatûs Regij arreſtis arbitrióque pendere, admitti an repelli debeant, quæ Româ imperantur, nimium experientia, & quæ hactenus ſcripſimus, demonſtrant ; Gallicanæ ergo Eccleſiæ libertas eſt, *ſervire Regi, & obluctari Canonibus.*

Aliam deinde P. Alexander explicationem Decretis Chalcedonenſibus adhibet pucrilem ſanè ac omnino riſu dignam : vid : *Concilium Chalcedonenſe non eſſe intelligendum de Cuſtodia vacantium fructuum, ſed de ipſis bonis, prædiſſq; fructuoſis, quæ Succeſſori Epiſcopo integra ſervari debeant, fructibus interim Principi conceſſis.* Canon Concilij ita loquitur : *Reditus viduatæ Eccleſiæ integros reſervari apud Oeconomum ejuſdem Eccleſiæ placuit.* Quis umquam hactenus audivit *reditus* ſignificare *prædia ?* Reditus, *inquit Tiraquellus*, ita appellantur, quòd ſingulis annis redeant ; numquid prædia quotannis redeunt ? & quomodo *apud Oeconomum prædia ſervari poterunt ?* horreis vid : aut cellis, aut gazophylacijs prædia includentur; quem non pigeat cum hujuſmodi hominibus diſputare, qui cùm victos ſe videant, malunt rerum vocabula commutare, ac tempus fallere pudendis reſponſis, quàm cedere veritati. Fidem ac famam perdit, qui ita ſcribit.

Ejuſdem coloris ſunt interpretationes, quas effugiendo Lugdunenſi Concilio adhibet. Concilium ita loquitur : *Generali Conſtitutione ſancimus, univerſos & ſingulos qui Regalia, Cuſtodiam ſive Guardiam Advocationis, &c. vel Defenſionis Titulum in Eccleſijs de novo uſurpare conantes bona Eccleſiarum vacantium occupare præſumunt, quantumcúnque dignitatis honore præfulgeant, &c. Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum fundatione, vel ex antiqua conſuetudine jura ſibi hujuſmodi vindicant, ab illorum abuſu ſu prudenter abſtineant, quòd ea quæ non pertinent ad fructus, ſive reditus provenientes vacationis tempore, non uſurpent.* Primò nomine *Regalium* non occupationem vacantium fructuum, *ſed jura Imperialia*, vid : *Collectas, Tributa, portus & vectigalia* intelligi dicit : at quàm evidenter id falſum, & contra

apertam mentem Concilij? iſtæ enim Concilij voces: *Cuſtodia, Guardia, Advocationis Titulus, fructus, reditus provenientes vacationis tempore,* nimis clarè oſtendunt, Concilium loqui de Regalia, prout modò de illa quæſtio vertitur. Ipſi Epiſcopi Gallicani Pariſijs juſſu Regio congregati (nam hoc quóque ad Libertatem Gallicanæ Eccleſiæ pertinet, ut ad Regium mandatum Epiſcopi Galliæ compareant, diſpareantque, átque ut in theatris fieri ſolet, ſibilo Principis ſcenam ac faciem mutent) in epiſtola anno 1682. Februario menſe data ad Innocentium XI. Pontificem Maximum fatentur Concilium Lugdunenſe de Regalia in noſtro ſenſu loqui: *Si jus illud,* inquiunt, *quod Regaliam dicimus, aut fidei fundamentis, aut morum Regulis eſſet adverſum; non illud ſacrum Lugdunenſe Concilium ſuâ auctoritate firmâſſet.* Et in proceſſu verbali eorum Antiſtitum cum priori anno 1681. æquè Pariſijs conveniſſent: *C'eſt ſur ce principe, que le ſecond Concile de Lyon ayant tolerè l'uſage de la Regale dans le lieux, ou elle eſtoit pour lors etabliè, & defendù en meme temps de l'etendre d'avantage. Secundò. Alij,* inquit, *cenſent reſtrictionem Concilij non ſpectare Regem Chriſtianiſſimum, ſed Duces, aut alios viros Nobiles, qui jus illud uſurpabant, ut colligitur ex Guillelmo Durando, commentario in Concilium Lugdunenſe, cujus unus ex Patribus fuit, &c.* At Durandus teſtis oculatus expreſsè teſtatur eam reſtrictionem ad Reges pertinere, ſic enim ait in Verbo: *Regalia: Nota quòd Regalia hìc vocantur jura Regia in quibuſdam Eccleſijs competentia.* Et infrà: *Quantacúmque Dignitatis, ſive Regiæ, ſive Comitivæ, vel cujuſcúmque alterius ſit (de Mandatis Princip. lib. 1. quia reatus hominum honorem excludit lib. 1. cap. ut Senatus, &c,* Et ipſa Concilij verba) *quantacúmque Dignitatis honore præfulgeat*, id ſatis indicant.

Hi ſunt loci communes P. Alexandri, quibus Regaliæ patrocinatur vid: exempla apertè iniqua, quæſtiones omnino alienæ, & nihil ad rem pertinentes, interpretationes extortæ, pueriles, ipſíque auctori erubeſcendæ. Sed alia quóque videamus, quæ ſpeciali reſponſo indigent, ne videantur ſilentio probata.

VI. *Opponit 1. Artic. 1. §. 3.* Legimus in veteri Teſtamento Reges deficiente Sacerdote functos eſſe miniſterio Pontificis etiam ad præficiendos Miniſtros, ut de Davide legimus *1. Paralip. cap. 24.* & Salomone *3. Reg. cap. 1.* & Juda Machabæo *in libris Machabæorum*, & eſt textus Iſidori *in cap. Cleros d. 21.*

Reſpondit ad hanc objectionem jam dudum Gelaſius Primus Ponti-

Pontifex Max: in libro de Anathemate: *Fuerint hæc ante adventum Chriſti, ut quidem figurabatur, adhuc tamen in carnalibus actionibus conſtituti pariter Reges exiſterent, & pariter Sacerdotes; ſed cùm ad verum ventum eſt, Regem eumdemq; Pontificem, ultra nec Imperator Pontificis ſibi nomen, nec Pontifex Regale faſtigium ſibi vindicavit.* Si exemplo antiqui Teſtamenti argumentari licet, ſequeretur Reges, imò quoslibet Patres-Familias Eccleſias conſecrare, ac etiam Sacrificium offerre poſſe, id enim legimus ſæpe in veteri Teſtamento factum eſſe, quàm hoc abſurdum? nunc verò poſtquam longè alia ratio eſt novi & antiqui Teſtamenti: poſtquam Chriſtus Pontificatum, Sacerdotia, & Eccleſiam inſtituit: poſtquam juſſit Eccleſiam audiri: poſtquam Eccleſia Laicis prohibuit, ne ſe immiſcerent officijs Sacerdotum: quàm rogo præpoſterus ordo eſt, exempla antiqui Teſtamenti perquirere, & non potiùs leges Evangelij ac Decreta Eccleſiæ? num ergo Filij Synagogæ ſumus, ut ex hujus exemplis, & non Eccleſiæ vivamus? magnum enimverò Regis Chriſtianiſſimi decus, ſi Judæorum mores imitetur. Sed & in ipſo antiquo Teſtamento, ubi legimus Reges uſurpâſſe vacantium Sacerdotiorum proventus? nihil ergo hoc argumentum concludit.

VII. *Opponit 2. Artic. 1. §. 3.* In traditione rei ſuæ poteſt quilibet apponere pactum quod vult, etiam in ſpiritualibus. *Textus & Gloſſa in cap. Eleutherius 18. q. 2.* Reges ergo Chriſtianiſſimi cùm Eccleſias fundârunt, poterant ſibi fructus vacantium Eccleſiarum reſervare. Nec requiritur, ut Reges hoc jus ſibi expreſsè reſervent, præſumuntur enim reſervâſſe, & ſufficit oſtendere, quòd Rex fuit dotator Eccleſiæ, ad hoc ſibi jus conſequendum. *cap. ſignificavit. de teſtibus. Et ibi Abbas cap. Dilectus 3. de Prabend. & Gloſſa notabilis in cap. ſi quis Baſilicam. de conſecrat. d. 1.*

℟. Supponit hæc ratio omnes Galliæ Eccleſias à Regibus fundatas, & dotatas eſſe; id verò apertè falſum eſt, cùm ſint quàm plurimæ aut à privatis fundatæ, dotatæque, aut ſolis decimis & oblationibus auctæ: idque præſertim verum eſt in Provincijs recentibus victorijs Galliæ adjunctis. Et ſi hæc Regula vera eſt, ſequetur omnibus Patronis Regaliam convenire, quod Galli utique nunquam concedent. Præſumuntur quidem Patroni jus præſentandi ſibi reſervâſſe (id enim plerúmque fieri ſolet, & Jura

Digitized by Google

præſumunt, quod plerúmque contingit) ſed nullo modo jus pleno jure Beneficia conferendi, vacantéſque fructus occupandi, néque citati canones quidquam de hoc dicunt, ut legentibus palàm eſt. Hoc ergo argumentum ex duobus principijs contexitur, videlicet: ex falſis ſuppoſitis, & textibus juris perperàm allegatis.

Opponit 3. Art. 3. §. 5. Sub ſecunda Regum Galliæ Dynaſtia Gallicanæ Eccleſiæ feuda poſſidebant cum omnibus oneribus feudalibus: atqui onus & lex feudalis eſt, ut moriente Vaſallo Dominus interim fructus feudales percipiat, dum alius inveſtitur: hoc ergo jure Reges gaudebant in Eccleſijs vacantibus, titulo videlicèt & lege feudali.

℟. Primò falſum eſt fructus vacantium feudorum ad Dominum pertinere (niſi ubi jus Relevij receptum erat, quod paucis in locis receptum eſt) pertinent enim ad hæredes, ſeu potiùs ad proximos agnatos, quibus jus feudi ex antiqua inveſtitura quæſitum eſt cum onere tamen recipiendæ intra diem & annum Inveſtituræ, idque tam notum eſt, ut mirer P. Alexandrum ignoraſſe. Deinde eſto, fructus Eccleſiarum feudales ad Principes pertinuerint (de quibus intelligendum eſt Chronicon Cameracenſe, (a) cùm narrat in hiſtoria Gundberti uſumfructum vacantis Cameracenſis Eccleſiæ ad Imperatorem Lotharium pertinuiſſe) num ideò fructus decimarum, oblationum, ac præſertim collationes Beneficiorum pertinere ad fructus feudales poſſunt? & ſi non poſſunt, quâ ratione dici poteſt lege feudali ad Regem ſpectare?

Opponit 4. Art. 5. § 22. Fruſtra contra Regaliam antiqua Senatus-Conſulta, Regúmquè edicta proponuntur, hæc enim ultimâ Ludovici XIV. declaratione abolita ſunt; eſt verò noti juris, priores leges poſterioribus abrogari.

℟. Aliud eſt antiquam legem abrogare, aliud jus ſuum alteri eripere; id verò fieri non poteſt, & præſertim cùm is, quem jure ſuo ſpolias, ſubditus tuus non eſt. Jus conferendi Beneficia, fructúſque percipiendi ad Eccleſiam pertinet, idque non Regum privilegio, ſed innatâ, & canonicâ libertate; quâ ergo conſcientiâ dici poteſt, poſſe hanc libertatem Eccleſijs adimi poſterioribus Ludovici Regis declarationibus? aut quæ unquam Theologia docuit

(a) Balder. Noviom. Epiſc. lib. 1. cap. 48.

cuit Regem in cauſa ſpirituali, & quidem maximi, præcipuíque momenti judicem eſſe? & poſterioribus Regum legibus poſſe Decreta univerſalis Concilij Lugdunenſis aboleri? Hæc ſunt tam paradoxa, & à primis Theologiæ principijs aliena, ut mirer potuiſſe Theologo, qualem ſe P. Alexander profitetur, non dico in calamum, ſed ne quidem in mentem venire. Ex quo reſponſo ſolvitur quóque ſimilis ejuſdem P. Alexandri oppoſitio, cùm ſcribit: *Articulo 5. §. 22. Habere Reges poteſtatem revocandi privilegia à ſuis Anteceſſoribus conceſſa, ſi contra jura Coronæ, & in detrimentum ſupremi dominij conceſſa credantur, quòd in omnia ſubditorum ſuorum, & ipſarum Eccleſiarum temporalia bona ſibi legitimè vindicant.* Jam enim ſæpe probatum eſt, Eccleſias non privilegio Regum, ſed innatâ, & canonicâ libertate Regaliâ abſolutas, & exemptas eſſe; unde cùm Reges illas Regaliæ ſubdunt, non revocant privilegia à Regibus, ſed à Deo, naturâ ſacriſque canonibus data. Quod verò dicit Alexander: *Reges ſupremum dominium in bona temporalia Eccleſiarum habere*, voces profanæ ſunt, & hactenus inauditæ, & ex Alcorano, non ſacris Canonibus exſcriptæ, unde nec reſponſum merentur. Ejuſdem farinæ eſt, quod dicit Privilegia Eccleſijs data revocari à Regibus poſſe, ſi enim donationes privatis factæ revocari non poſſunt, quanto minùs Deo & Eccleſijs factæ? quæque non merè gratuitæ ſunt, ſed antidorales? quid reſtabit Eccleſijs, ſi omnia feuda, oblationes, fundique illis à Principibus aſſignata, moderni Principes repetant, & Avorum liberalitatem majori avaritiâ deleant? Præſertim *cùm quidquid ſemel fuerit Deo conſecratum, ſanctum Sanctorum ſit Domino. Levit. 27.* Certum eſt liberalitate in Eccleſias creviſſe Imperia, unde Theologia P. Alexandri, quàm ei lucroſa eſt apud Principem pretio adulationis, tam Imperio eſt fatalis rapiendi indulgentiâ.

Opponit 5. Articulo 6. §. 4. Bona defectu hæredum vacantia ad Regem pertinent, & ad fiſcum devolvuntur; porrò fructus Epiſcopatuum, vel Abbatiarum vacantium iſtius generis ſunt. Accedit quòd Regio fiſco multæ utilitates depereunt, ob bona in Eccleſias tranſlata; ad fiſci ergo damna compenſanda Reges ſibi uſumfructum vacantium bonorum reſervârunt, ac etiam in pretium litterarum Amortizationis, cùm videlicèt facultatem concedebant, ut fundi ad Eccleſias transferrentur.

Digitized by Google

℟. Quàm rogo hæc abſurda & longè petita? fateor mihi nunquam magis Regaliam faſtidio fuiſſe, quàm cùm hæc legi. Defuncto Epiſcopo non vacant bona, ſed ad Eccleſiam pertinent, huic enim præcipuè, & Deo donantur; quæ ratio eſt, ut Epiſcopi teſtari non poſſint; ſi ergo non vacant, quâ ratione dici poteſt ex jure vacantium ad fiſcum pertinere? An Beneficia Eccleſiaſtica ſunt bona confiſcabilia? & in quibus litteris Amortizationis Reges ſibi uſumfructum vacantium bonorum reſervârunt? vana ſunt iſta, & Alexandro indigna.

Opponit 6. Rex cùm Beneficia confert, nihil ſpirituale confert, ſed Eccleſiaſticas poſſeſſiones, ſeu portionem redditu um ſpiritualium.

℟. Ipſi quidem fructus, & proventus ſunt res temporales; at jus eos percipiendi ob functiones & officia ſpiritualia, eſt ſpirituale; Beneficium enim eſt propter officium, alioquin vendi, emique poſſent Beneficia; nec Simoniam incurreret, qui ea pretio aut acciperet, aut conferret; dici enim poſſet, ea non vendi, emique, niſi quoad jus percipiendi fructus, hos verò ex ſententia P. Alexandri eſſe rem merè temporalem. Deinde cùm Rex obtentu Regaliæ Beneficia pleno jure conferat, nec Epiſcopi in hac collatione ullam partem habeant, certum eſt à Rege non jus tantùm percipiendi fructus V.g. canonicales conferri, ſed etiam ipſum officium & dignitatem canonicatûs cum omnibus juribus ei annexis, videlicèt: Jure capitulari, electionis activæ & paſſivæ, quæ omnia ſunt jura ſpiritualia. Denique demus jus percipiendi fructus Canonicales non eſſe jus ſpirituale, ſed temporale, non ideò ſequitur poſſe à Rege uſurpari, cùm ſit jus alienum, & Eccleſiæ tum innatâ, & canonicâ libertate, tum multorum ſæculorum poſſeſſione, Regúmque edictis quæſitum: non utique P. Alexander inter jura Coronæ jus reponet aliena rapiendi. Vide quot rimas habeant hujus Theologi argumenta; nimirum nullum ingenium ſufficit tuendæ falſitati, quin erumpat, ſéque ipſam fœtore prodat.

VIII. *Opponit 7.* Ex diverſis Arreſtis à tempore S. Ludovici ſatis conſtat cauſam Regaliæ in Regio Senatu agitari, finiríque ſolitam. Nam anno 1258. de Regalia Anicienſis Eccleſiæ. Anno 1272. de Regalia Eccleſiæ Albigenſis. Anno 1277. de Regalia Eccleſiæ Bituricenſis,

Digitized by Google

Bituricenſis, eodémque anno de Regalia Eccleſiæ Burdigalenſis. Anno 1275. de Regalia Eccleſiæ Aquenſis in Regio Senatu actum eſt. Anno quóque 1463. Ludovicus XI. declaravit Regaliæ cauſas & controverſias circa jus illud de novo emergentes ad Regiam, Senatúſque Pariſienſis cognitionem dumtaxat pertinere, Laicíſque ſub pœna capitis prohibuit, ne ad Curiam Romanam, alióſve Judices Eccleſiaſticos Regaliæ cauſas deferrent. Anno 1575. de Regaliæ jure in Armoricis Eccleſijs, ac præſertim Vannetenſi. Anno 1608. de Regalia Bellicenſis Eccleſiæ, deinceps ſequentibus annis de Regalia Provinciarum, Provinciæ, Delphinatûs, Aquitaniæ, & Occitaniæ in Regio Senatu diſceptatum eſt, ac denique Anno 1673. à Ludovico XIV. in Regio conſiſtorio cauſa Regaliæ finita eſt, & ad omnes Regni Eccleſias extenſa, cui declarationi quatuor Provinciarum Præſules, totúſque Clerus Gallicanus conſenſum præbuit. Patet ergo longâ, & perpetuâ inductione, cauſam Regaliæ ſemper in Parlamentis, Regijſque conſiſtorijs agitatam fuiſſe.

℟. Ad hanc objectionem per partes reſpondendum eſt. *Primò* ergo ex Arreſtis ab Alexandro modò citatis clariſſimum eſt Anicienſem, Albigenſem, Bituricenſem, Burdigalenſem, & Narbonenſem Eccleſias aut ex toto, aut ex parte à Regalia exemptas, immunéſque fuiſſe, & videri poſſunt *de Marca lib. 8. Concord. cap. 24. & cap. 26. Acta Cleri Gallic. Tom. 2. pag. 2. tit. 6. P. Labbe 1. p. Concil. T. 2. pag. 40. Catell. in Hiſt. Comit. Toloſan. pag. 195.* Cùm ergo hæc omnia Arreſta apertè declarent Regaliam non eſſe totâ Galliâ extenſam, ſed ad certas Eccleſias limitatam, quo rogo aut pudore, aut conſcientiâ allegantur, ut probetur Regaliam ad totum Galliæ Regnum proferri? aut enim Arreſta illa pro juſtis, aut injuſtis habes? ſi pro juſtis, cur Regaliam extendis, quam illa reſtringunt? ſi pro injuſtis, cur illa producis, ut cauſam tuam probes? num injuſta ſententia patrocinari, aut probare aliquid poteſt? Si ergo illa Arreſta juſta ſunt, pro nobis faciunt; ſi injuſta, fruſtra à P. Alexandro in ſui favorem producuntur. Deinde verum quidem eſt ex illis conſtare cauſam Regaliæ in Regio Senatu fuiſſe cognitam, & pro Eccleſijs pronuntiatum, non quòd hæc cauſa *in forma juſtitiæ* ad Regium forum pertineret, aut Galliæ Antiſtites Regium Senatum pro legitimo judice agnoſcerent; ſed quia à Regijs miniſtris vexati ad ipſum Regem tanquam

tanquam ad *Eccleſiæ Defenſorem, Protectorem, Advocatum, Canonúmque executorem, ac brachium ſæculare,* per viam querelæ, & implorati auxilij, ſeu informationis recurrendum cenſebant; duplici enim modo Rex adiri poteſt, primò ut Judex; ſecundò ut defenſor; hoc ſecundo modo Galliæ Præſules ſe Regi ſtitère, & præcitata Senatus-Conſulta in favorem Eccleſiæ impetrârunt; id ita eſſe, patet *cum* ex ipſius cauſæ natura, quæ cùm ſit Eccleſiaſtica, coram ſolo Eccleſiaſtico Judice *in forma Judicij* expediri poteſt: *tum* ex proteſtatione Bertrandi Æduenſis Epiſcopi, qui cùm anno 1329. coram Philippo Valeſio Eccleſiæ juriſdictionem & libertates defenderet, proteſtatus eſt ſe de Eccleſiæ libertate coram Regio tribunali dicturum, *non ad finem ſubeundi quodcúnque judicium, ſed ſolùm ad Domini Regis, & ei aſſiſtentium conſcientiam informandam:* (a) *tum* denique quia quando contingebat litem cum ipſo Rege, & non cum miniſtris eſſe, aut Rex miniſtris committebat, Antiſtites Gallicani cauſam ſummo Pontifici deferebant, & is poſteà Regibus imperabat, quid fieri oporteret, id patet & ex Lugdunenſi ſecundo Concilio anno 1274. cujus decretum de reſtringenda Regalia teſte Durando oculato, & poſteà Mimatenſi Epiſcopo: *Ad clamorem Prælatorum Franciæ, & Angliæ promulgatum eſt:* & Gregorij IX. ita ſcribentis: *Ad audientiam noſtram pervenit, quòd Seneſcalli & Balivi in Chriſto filij noſtri illuſtris Regis Franciæ in Narbonenſi Provincia conſtituti decedentibus Eccleſiarum Prælatis in eadem Provincia, caſtra, villas, & alia bona Eccleſiarum vacantium contra jus debitum uſurpare, & id de novo in Eccleſiarum juribus attentare præſumunt, quod nullo tempore à Prædeceſſoribus ipſius Regis, vel alijs occaſione Regalium, vel aliâ viâ fuit attentatum, unde ipſis noſtris litteris dedimus in mandatis, ut à prædictorum exceſſuum præſumptione omnino deſiſtant.* Benedictus quóque XII. in litteris ad Cardinales in Gallia Legatos extenſionem Regaliæ *ad Provinciam Turonenſem & alias multas Regni Eccleſias, tanquam Juri divino & humano contrariam, & plurimùm redundantem in oppreſſionem & conculcationem Eccleſiaſticæ libertatis* Philippo Valeſio interdicit. Videri poteſt utriúſque Bulla apud Marca de Concord. *lib. 8. cap. 18. in Appendice.* Denique Alexander III. *in cap. quanto. de Judicijs.* ad Regem Angliæ de Patronatu, quod multò infra jus Regaliæ eſt, plenáſque collationes, ita ſcribit: *Cauſa juris Patronatûs ita conjuncta eſt, & annexa ſpiritualibus cauſis, quòd niſi Eccleſiaſtici judicio valeat definiri.* *Secun-*

(a) V. Bibliothec PP. T. 14. anno 1618.

Secundò. Ad Ludovici XI. Edictum quod attinet, facilè reſponderi poſſet, aliud eſſe jus, aliud Regum exempla; alioquin ſi Principum exemplis judicandum ſit, quid non denique licebit? præſertim cùm notum ſit, non pauca fuiſſe à Ludovico XI. contra Eccleſiaſticam immunitatem peracta. Sed quidquid de hoc ſit, certum eſt Ludovicum non loqui de Regaliæ extenſione, ac Parlamenti judicio relinquere, an extendi ea poſſit, aut non poſſit: ſed ſolùm de particularibus Regaliæ cauſis, quæ inter privatos vertebantur; id enim jam longo uſu receptum & toleratum erat, aut connivente, aut permittente Eccleſiâ. Jam verò alia quæſtio eſt, an videlicet ad Parlamentum pertineat Concilij Univerſalis decreta abolere, & contra illius ac Pontificis expreſſam prohibitionem, Eccleſiam libertate ſuâ, ac quatuor ſæculorum poſſeſſione privare? id Ludovici edictum non probat.

Tertiò. Verum quidem eſt in Senatu Pariſienſi cauſam Nannetenſis Eccleſiæ, quæ una eſt ex Armoricis, judicatam fuiſſe, & contra illius jura pronuntiatum: ſed mox in comitijs Bleſenſibus reclamante Clero, ac contra canonicam libertatem extendi Regaliam conquerente, ea edicto Henrici IV. ad priſtinos limites reducta, ac reſtituta eſt, anno videlicèt 1606. de quo videantur Acta Cleri Gallicani *Tom. 2. p. 2. tit. 6. n. 8.* Sic etiam anno 1608. cùm Senatus Eccleſiam Bellicenſem, & ejus occaſione reliquas Eccleſias Regaliæ ſubditas declarâſſet, Clerus non tantùm ejus Arreſto non paruit, verùm etiam litteras ab eodem Henrico impetravit, quibus Rex Senatum ejuſmodi cauſarum cognitione prohibebat, tantóque magis, quòd auſus eſſet contra Regium edictum (quo Regalia extendi vetabatur) pronuntiare, illúdque Henrici IV. Edictum à Ludovico XIII. Regnantis patre renovatum eſt anno 1629. de quo videantur citata Cleri Gallicani Acta *n. 9. anno 1628.* Exempla ergò à P. Alexandro citata omnino contra illum militant, ejúſque cauſam pejorem reddunt.

Quodſi paribus animis, paríque Eccleſiaſticæ libertatis Zelo anno 1673. Antiſtites Gallicani Ludovico XIV. obviàm proceſſiſſent, ejúſque declarationem, quâ libertas Eccleſiarum premebatur, morari auſi eſſent, nunquam ea contigiſſent, quæ Eccleſiæ, ſummíque Paſtoris ſinum intimo dolore confecerunt; ſed omnia adu-

 lationi

lationi ceſsêre, & ne tentatâ quidem acie, cauſa Eccleſiæ prodita eſt; quanquam & ipſa declaratio per ſe, & conſenſus Patrum Pariſijs congregatorum tam multis partibus laborant, ut jure optimo reijci, improbarique mereantur; nam *primò* ipſa declaratio Regis Chriſtianiſſimi contra decretum Concilij Oecumenici Lugdunenſis II. contra IV. ſæculorum poſſeſſionem, contra morem Regum Prædeceſſorum, ac ſpeciatim contra edicta Henrici IV. & Ludovici XIII. edita eſt, ac malis artibus extorta. *Secundò* conſenſus Patrum Pariſijs congregatorum metu expreſſus fuit, ideóque nullus; id ipſi fatentur epiſtolâ anno 1682. ad Innocentium XI. datâ; & de qua ipſe Innocentius in Brevi ſuo Apoſtolico, quo Gallis reſpondet, ita loquitur: *Animadvertimus litteras veſtras à metu ordiri; quo ſuaſore nunquam Sacerdotes DEI eſſe ſolent vel aggrediendo fortes, vel perficiendo conſtantes; quem quidem metum falsò judicaviſtis poſſe in ſinum noſtrum effundi.* Et planè non fuiſſe vanum hunc metum, quamvis Epiſcopis indignum, perſecutio, ſpolia, carceres, exilia oſtenderunt, quæ in eis exercita ſunt, qui Regaliæ obſtiterunt. *Tertiò* Procuratores Prælatorum (qui Comitijs non intererant, quíque multò plures numero erant) nullum ſpeciale mandatum habuere ſubſcribendi Regiæ declarationi. Id verò mandatum neceſſarium erat, utpote ad rem graviſſimam, & ſpeciali notâ dignam. *Quartò* præſcripſit Aula, deſignavítque Antiſtites, qui ad Comitia mitti deberent, excluſis videlicèt, qui minimè propitij credebantur, nullâque Concilijs Provincialibus permiſsâ libertate deligendi, mittendíque, quos aptiores credebant. *Quintò* nulla poteſtas fuit Comitijs Pariſienſibus judicandi Concilij Oecumenici decreta, multóque minùs ea abolendi. *Sextò* nec in Epiſcoporum poteſtate & arbitrio erat Eccleſijs his (quarum cuſtodes non arbitri erant) tam duram & univerſalem ſervitutem imponendi; ſi enim inconſulto Pontifice non poteſt alienari fundus Eccleſiæ, quantò minùs libertas tot ſæculis, tot canonibus ſancita? *Septimò* cauſæ majores (qualis utique hæc erat, utpote ad tot Eccleſias pertinens, tot canonibus & concilijs ſubnixa, collationéſque Beneficiorum præcipua Eccleſiaſticæ diſciplinæ capita complectens) ſoli Pontifici tum jure communi, tum ex concordatis Germaniæ reſervantur. *Octavò* causâ per appellationem Romam, ad Summúmque Pontifi-

cem

rem delatâ, non potuit ab inferioribus Judicibus ferri ſententia, & ſi lata eſt, nulla fuit. *Nonò* quidquid denique Pariſijs hac in re factum eſt, totum id Romanus Pontifex Innocentius XI. datis epiſtolis ad Patres illius Conventûs anno 1682. irritum, caſſúmque declaravit. Fruſtra ergo Alexander cauſæ ſuæ promovendæ Regiam declarationem, Gallorúmque conſenſum in auxilium vocat, tot capitibus irritum, vanúmque. Hæc ſunt, quæ contra Diſſertationem P. Alexandri dicenda habui, quo nemo pro hac cauſa aut prolixiùs, aut pejùs ſcripſit, ſed neque infirmiùs, docuitque Regaliam contemni, poſtquàm oſtendit: nam priùs timebatur aliquid firmamenti habere, cùm ejus momenta adhuc laterent; nunc verò poſtquam in publicum prodijt, reverentiam & pretium amiſit. Plura qui volet, legat elegantem omnino librum, quem Leodienſis quidam Theologiæ Doctor diſertè, prolixéque contra P. Alexandri Diſſertationem ſcriptis & typo mandavit.

§ VIII.

DOCUMENTA
QUÆDAM
EX GALLICO IN IDIOMA
LATINUM TRANSLATA,
AD
ARGUMENTUM REGALIÆ SPECTANTIA.

Documentum I.

Epiſtola Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini Nicolai Pavillon Epiſcopi Alectenſis ad Regem Chriſtianiſſimum.

Anno 1671. 28 Junij.

INgens reverentia, quam Majeſtati Veſtræ profiteor, ac etiam metus Eam, quo tempore graviſſimis Regni curis diſtinetur, intempeſtivè adeundi, me in hanc diem remorata eſt, ne, quod jam dudum animo deſtinaveram, exequerer, Eámque in cauſa Regaliam ſpectante litteris convenirem. Nunc verò poſteaquam eò res devenit, ut cogerer pro officij mei inſtituto ſuper hoc ipſo Regaliæ negotio decretum quoddam emittere, & illud vulgatum jam ſit,

Digitized by Google

ſit, perveneritque ad aures Majeſtatis Veſtræ; credidi non ampliùs calamum cohibendum eſſe; præſertim cùm mihi ſapientiam juſtitiam clementiámque Majeſtatis Veſtræ accuratè æſtimanti dubitare non liceat; benignè proníſque auribus auditum me iri, Eámque æqui boníque conſulturam, ſi quâ par eſt libertate ea in medium protulero, quæ huic materiæ elucidandæ ſervire poſſunt.

Enimverò in hac Regaliæ cauſa Eccleſiæ meæ, totiúſque Narbonenſis Provinciæ (quæ nunquam huic ſervituti ſubjecta fuit) præcipuum jus vertitur, ídque non Regum privilegio conceſſum, ſed naturali libertate, ſacríſque Canonibus nixum, & ipſi Eccleſiarum fundationi congenitum, quódque ſub primo, ſecundóque Regum Francorum ſtemmate Eccleſijs adhæſit, & tunc etiam, cùm ea Provincia ſuis, proprijſque Principibus ſubderetur; eandémque libertatem retinuit Ludovico IX. rerum potito, confectóque celebri illo de inveſtituris certamine, quod quinquaginta & amplius annos Eccleſiam juxtà, Imperiúmque colliſit; & dum illud præſertim flagraret, inſinuari paulatim Regalia cœpit, vicináſque Pariſijs Eccleſias corripere, eas præcipuè, in quibus non tam legibus, quàm conſuetudine, uſúque præſcripto vivebatur; nec tamen Ludovicus Sanctus Eccleſiarum Septimaniæ libertatem hac in re minui paſſus eſt, Rex videlicet, ut vitæ illius ſcriptores memorant, Eccleſiæ immunitatum obſervantiſſimus. Eadem Philippo Audaci Ludovici filio cura & ſtudium fuit, ſub cujus imperio, ejúſque legatis coram, in Lugdunenſi Concilio, ſolemni decreto ſancitum, vetitúmque eſt, ne quis Regaliam ijs Eccleſijs inferre auderet, quæ hactenus liberæ, exemptæque fuiſſent; præceptúmque Eccleſiarum Sacerdotibus, ut Regaliam proferre conantibus omni ſtu-

dio, viribúſque obniterentur. Hoc Lugdunenſis Concilij decretum receptum in hoc Regno eſſe, obſeruatúmque Majeſtas Veſtra haud ignorat, illique regiâ auctoritate fulciendo Philippi Regis, aliorúmque ejus ſucceſſorum diplomata, & edicta acceſsêre; quippe Galliæ Reges contenti tunc temporis erant ijs locis privilegio Regaliæ frui, ubi hactenus uſu recepta fuerat; alijs verò abſtinebant hujus ſervitutis expertibus. Et ipſe quóque Philippus Pulcher quamvis acerrimè obſtitiſſet Bonifacio VIII. Regaliam evertere feſtinanti, intra tamen terminos ſtetit à majoribus ſuis obſervatos, imò libertatem hujus Eccleſiæ Narbonenſis ipſe datis patentibus litteris, quarum autographa in ejuſdem Eccleſiæ Archivijs detinentur, agnovit, approbavítque. Ab eo verò tempore uſque ad Majeſtatis Veſtræ imperium id ſemper obſervatum eſt, videlicet ut cùm dubitaretur, an aliquæ Eccleſiæ ſubjacerent Regaliæ, an verò liberæ eſſent, ad conſuetudinem velut ad Lydium lapidem, reſpiceretur. Et denique ut difficultatibus indies emergentibus occurri poſſet, deſignatio quædam in modum Edicti, aut Regiæ conſtitutionis prodita eſt, quæ omnes Eccleſias ſubjectas, liberáſque complectebatur; inter liberas verò ultimo illius conſtitutionis articulo Septimaniæ Eccleſias videre eſt. Eandem Regulam Carolus VI. Carolus VII. Ludovicus XI. & Ludovicus XII. Francorum Reges, & Majeſtatis Veſtræ anteceſſores ſecuti ſunt, qui omnes non ex alijs provincijs, aut Diœceſibus Regaliæ jus vendicare ſibi audebant, quàm ubi antiqua Conſuetudine jus illud inoleverat. Imò Ludovicus XII. (cui ob inſignem in ſuos clementiam, juſtitiámque Patris Patriæ cognomentum acceſſit) miniſtris ſuis ſub pœna ſacrilegij prohibuit, ne fructus Archiepiſcopatuum, Epiſcopatuum, aliarúmque

Eccle-

Eccleſiarum occuparent, in quibus Regaliæ locus non eſſet.

Pariſienſe quóque Parlamentum in ſuis Senatus-Conſultis ſeu Arreſtis jam ſupra trecentos annos hâc ipsâ moderatione uſum eſt, omnéſque Auctores, quotquot de hac materia ſcripsêre, quamvis Coronæ miniſtri, ac præcipuis in Senatu officijs fungerentur, id ſemper pro Maxima, certóque axiomate tradidêre, videlicet: Regaliam non eſſe jus aliquod univerſale, totóque Regno extenſum, ſed intra certos limites, numerúmque Eccleſiarum coerceri, quarum aliquæ exemptæ ſint, præſertim verò Provinciæ Narbonenſis, quæ jam à Concilij Lugdunenſis temporibus intactæ perdurârunt, illibatæque, & antiquæ libertati relictæ.

Hæc ſunt ſtrictim momenta rationéſque, quibus Eccleſiæ meæ aliarúmque iſtarum Provinciarum libertas innititur, quæque mihi animus fuit Majeſt. Veſtræ ſuggerere; explicavítque jam dudum in celebri libro de Concordia Regni & Sacerdotij (ubi libertates & jura Gallicanæ Eccleſiæ eruditiſſimè vindicantur) D. de Marca, cujus virtutem Majeſt. Veſtra amavit unà ſuſpexítque; & auſim Majeſt. Veſtræ affirmare, quæ ab hoc præſtantiſſimo Antiſtite eo in libro de Regalia diſputantur, talia eſſe, támque compertæ veritatis, ut cui vacaverit ea cum aliqua cura evolvere, de Eccleſiarum noſtrarũ libertate dubitare ampliùs non poſſit.

Hæc cùm mecum perpendo, cogor omnino credere, nunquam Majeſt. Veſtræ explicatum, oſtenſúmq; fuiſſe, quibus momentis hæc cauſa niteretur. Imò potiùs Majeſt. Veſtræ, quod ex nupera ejus Declaratione apparuit, Regaliam jus eſſe Coronæ innexum, átque coævum, ideóq; naturâ ſuâ æqualis toto Regno ſimiliſq; conditionis. Quæ tamen aliena omnino ſunt ab omni Hiſtoria, Concilijque Lugdunenſis decretis:

Digitized by Google

decretis: ab antiquis, noviſque Regum conſtitutionibus, & Parlamentorum Arreſtis, omniúmque Auctorum placitis, qui de hac materia ſcripsère; ut mirum omnino ſit, Majeſtatis Veſtræ miniſtros ex principijs adeò falſis Eccleſiarum noſtrarum libertatem convellere aggreſſos eſſe.

Jiſdem nec melioribus fundamentis permoti ſunt, ut in ultima inſtantia, quæ in Regio Majeſtatis Veſtræ Senatu agitata eſt, Epiſcopis, & capitulis hujus Provinciæ neceſſitatem imponerent expromendi, proferendíque titulos ſuæ à Regalia exemptionis, perinde ac ſi iſta privilegijs, indultiſque Principum, aut contractibus quæſita eſſet, & non potiùs naturali ac Canonicâ, & in hunc uſque diem productâ libertate niteretur. Quo artificio palàm eſt voluiſſe eos Eccleſias ſuâ naturâ liberas cum ijs confundere, quæ hanc libertatem titulo, & ratione aliquâ particulari adeptæ ſunt, ut deinde inferrent, nullâ poſſeſſione, nullâque præſcriptione, quantumvis longiſſimâ, & memoriam excedente excuti jugum Regaliæ potuiſſe, quippe juris nec alienabilis nec præſcriptibilis; qua in re nemo non videt eos id ſupponere, quod maximè in quæſtione verſatur, probandúmque non ſupponendum erat; priùs enim oſtendi oportuit ſubſtitiſſe, agnitúmque Jus Regaliæ, quàm nec alienari, nec præſcribi poſſe. Imò ne quidem contra eas Eccleſias hæc ratio procedit, quæ à Regalia Principis privilegio liberatæ ſunt, ut videlicet ſpoliari eâ libertate poſſint, quâ tot annorum decurſu potiuntur; ſi enim nulla ratio, nulla æquitas permittit privilegia civitatibus, ſubditiſque conceſſa, & pacto firmata infringi, quanto minùs infringi poterunt Eccleſijs conceſſa, præſertim cùm ijs privilegijs id tantùm agatur, ut antiquæ & naturali libertati

tati Eccleſiæ reddantur. Id planè Majeſtas Veſtra agnovit, quando paucis retrò annis prohibuit, ne Eccleſiæ Atrebatenſis exemptioni, quæ in his ipſis terminis verſabatur, quidquam detraheretur; palàm ergo eſt, Majeſtatem Veſtram ſi veritatem docta fuiſſet, multo minùs id circa Eccleſias permiſſuram, quæ totâ retrò antiquitate, & tam multis Regum edictis ac diplomatibus libertate fruebantur. Jam verò Majeſt. Veſtræ aures Ejúſque religionem planè deceperunt, idque non tantùm ea ex parte, quæ ſubſtantiam, ſed etiam quæ modum ſpectat, hanc cauſam in judicio diſceptandi; eam quippe Majeſtatis Veſtræ Senatui obtulère, Sententiam illic, legéſque accepturam, idque obtentu quarundam contentionum, quæ inter Regaliſtas vertebantur, legitimóſque beneficiorum poſſeſſores. At verò non eſt hæc cauſa, quam ex communibus Regij Conſilij regulis metiri oporteat; nec Clerus in eo Senatu aut Actoris, aut Rei partes, ſed ſupplicantis tantùm induerat, ut videlicet placeret Majeſtati Veſtræ, Suis miniſtris prohibere, ne porrò Eccleſias divexarent Regaliæ immunes. Hanc quóque viam ſub Henrico Magno item Clerus inſtiterat, quando porrecto Principi libello, Parlamenti Pariſienſis Arreſto, quod anno 1606. vulgatum fuit, adverſati ſunt: querebantur enim illo non libertatem tantùm Eccleſiarum, ſed etiam Regium edictum duobus antè annis emiſſum, & cui ſubſcribere Parlamentum recuſaverat, oppugnari, perrexítque Clerus Patrem Majeſtatis Veſtræ iiſdem querelis pulſare, à quo anno 1629. declaratio prodijt, quâ profitebatur, nolle ſe Regaliâ frui, niſi intra limites, uſúmque elapſorum retrò annorum, hoc eſt juxta Henrici IV. edictum; nec illud jus ad loca proferre hujus ſervitutis hactenus expertia; id quod Principis juſſu Cleri deputatis à Galliæ

Cancellario D. de Marillac expoſitum eſt. Sperabátque jam Clerus à tam pio, juſtóque Principe decretoriam tandem, ultimámque ſententiam, quæque pacem juxtà & libertatem Eccleſijs ſanciret Regaliæ immunibus; ſed quæ tam glorioſè Rex Chriſtianiſſimus animo conceperat, mors intercepit

Hæc & alia plura ſi Majeſtati Veſtræ quâ oportuit integritate expoſita eſſent, quid aliud ab Ejus æquitate & clementia exſpectari potuit, quàm ut tam antiquam & Eccleſijs coævam libertatem, atque à Regibus prædeceſſoribus toties defenſam, Ipſa quóque conſervatam vellet, illibatámqne? & quis dubitet non Eam id acturam, ut quod jam fecerat Ludovicus Juſtus, edicto Magni Henrici inhæreret potiùs, quàm Parlamenti Pariſienſis Arreſto, omnibus retrò Principum edictis, quadrigentorúmque annorum Juriſprudentiæ planè adverſanti.

Enimverò omnibus hiſce rationibus adductus ſum, ut crederem nihil contra Ejus voluntatem, rectáſque intentiones facturum me eſſe, ſi eâ ſolemnitate abſtinerem, quâ Juramentum fidelitatis in Acta publica referre jubebamur; & cùm poſteà hanc ipſam omiſſionem cauſarentur miniſtri Regij, juberéntque in Eccleſia mea velut vacante (cùm tamen 40. ferè annis illi præfediſſem) Regaliam aperiri; fateor Majeſt. Veſtræ, in eam me conjectum eſſe neceſſitatem, ut cogerer, quantùm vires meæ ferrent, Eccleſiam tueri, ejúſque juribus propugnandis ijs medijs experiri, quæ ſacri Canones ſuppeditabant; quid enim aliud poteram, niſi partibus meis deeſſe vellem? præſertim cùm averti aliàs non poſſent ingentes illæ turbæ, rerúmque confuſio, quam beneficiorum proviſiones obtentu Regaliæ, dolíſque expreſſæ Eccleſiæ meæ inferebant, legitimis quie-

quietíſque, & tot annorum poſſeſſoribus expulſis. Id verò cùm egi, palàm profiteor nihil aliud à me factum ſpectatúmque eſſe, quàm ut Eccleſiæ legibus, decretíſq; Oecumenici Concilij totâ Galliâ recepti cultíque, & quatuor ſæculorum obſervantiæ parerem. Quod ſi alij Epiſcopi nihil ſimile moliti ſunt, non id fuit, quòd in hac cauſa Regaliæ aliter, quàm ego ſentirent; imò ubi ſe occaſio obtulit, ſatis ſuam mentem prodidère, ac etiam ſcriptis libellis contra Regaliæ extenſionem proteſtati ſunt, eóſque inter Eccleſiarum ſuarum documenta recondi voluerunt, teſtes aliquando futuros impugnatæ ac fruſtra defenſæ libertatis. Mihi equidem conſcientiæ meæ ſtimulos ſentienti parùm id eſſe videbatur, nec aliud ſupereſſe medium credebam, quo Canonicæ cadentíque Eccleſiæ meæ libertati ſubvenirem, quàm ut nuperum decretum conciperem, vulgarémque, ſicque Jura, proventúſque temporales Eccleſiæ meæ, quâ licuit ratione tuerer, multóque magis ut collationibus beneficiorum onſulerem, quæ planè effectus ſunt ſpiritualis & Hierarchicæ poteſtatis.

Cùm Apoſtolus Paulus Judæorum Regi aſſiſteret, & pro fidei ac Evangelij veritate inter catenas cauſam ſuam peroraret, non potuit imperare ſibi, quin in illas voces prorumperet Apoſtolici ſpiritûs, ſanctæque libertatis plenas: *O Rex non credis Prophetis? ſcio quia credis.* Placeat Majeſt. Veſtræ mihi quóque Epiſcoporum hujus Gallici Regni minimo, ſed Chriſtianiſſimum Regem alloquenti, eaſdem voces permittere, clementíque animo ferre, ſi dicam: Non ergo credit Majeſt. Veſtra auctoritati Eccleſiæ in Oecumenico Concilio collectæ? ſcio, quia credit; quippe inter tot alia inſignia, titulóſque Gallicæ Majeſtatis eum inter primos ac pretioſiſſimos ponit, quo primogenitum

Digitized by Google

Eccleſiæ, ſacrorúmque Canonum protectorem compellari ſe audit. Scio quàm altè Regio Illius animo memoria ſedeat ſolemnis ejus Sacramenti, quo cùm Regio diademate cingeretur, ad aram ſe devinxit, promiſítque Eccleſiam, ejúſque miniſtros, ac Epiſcopos, privilegia, immunitatéſque omnes, eorum ſacræ dignitati annexas, & vel ſacrorum Canonum, vel Regum auctoritate attributas, conſervaturam. Scio etiam quantum amor, ſtudiúmque juſtitiæ Majeſt. Veſtræ cordi ſit, quam ſi ne uni quidem ex minimis ſubditorum unquam negavit, egóne credam negaturam eſſe Eccleſijs? idque in re tanti momenti, eorúmque libertatem adeò vulnerante? Scio denique Majeſt. Veſtram exemplo D. Ludovici, ex cujus Regio ſanguine prognata eſt, animo Secum æſtimare, nihil æquè neceſſarium eſſe, ſed nec magis arduum, quàm idoneos Eccleſiæ miniſtros deligere, ſícque tantùm abeſſe augendi, proferendíque ultra limites conceſſos hoc munus, curámque periculi adeò plenam contendat, quin potiùs pavidè anxiéque cogitatura ſit, quomodo de illis beneficijs Deo ſit reſponſura, quorum nominationibus jam dudum onerata eſt.

Ignoſcat Majeſt. Veſtra hanc libertatem Epiſcopo annis gravi, & tanto jam tempore Paſtorales curas ſuſtinenti, quíque religioni ſibi & conſcientiæ omnino duceret, ſilentium tenere in tanti momenti negotio.

Equidem nihil adeò in votis mihi eſt, quàm ut Majeſt. Veſtra intelligat, me omnem Ei reverentiam, obſequiúmq; ex animo profiteri, & ſi dignata fuerit ad ea animo advertere, quæ hucúſque in Ejus ſinum effudi, fatebitur Ipſa nihil à me dictum, ſcriptúmque eſſe, quod venerationem minuere poſſit Ejus Majeſtati debitam, ſed tantùm Eccleſiæ meæ libertati providiſſe: hanc in manus meas Chriſtus depoſuit,

ſuit, hanc à me repoſcet; & cùm tempus accedet reddendarum rationum, meæque villicationis finiendæ, inter tam multa alia, quæ animum meum angunt, illúdque tribunal formidandum reddunt, præcipuum planè id eſt, quódque nullâ excuſatione purgari poſſet, ſi contra conſcientiæ meæ voces, apertámque veritatem, cauſam Eccleſiæ Chriſti Sponſæ hoc temporis deſererem. Recordor à ſapiente dictum eſſe, corda Regum in manibus Dei verſari, & ab hoc quocúnque voluerit, inflecti. Hunc igitur enixiſſimis precibus imploro, precórque, ut Spiritum ſapientiæ, pietatis, juſtitiæque in animum Majeſt. Veſtræ effundat, Eámque ſuis benedictionibus, ac gratiâ illuſtret, doceátque quid in præſenti cauſa fieri oporteat, ac etiam in alijs omnibus juxta divini ſui cordis voluntatem Regem efficiat. Hæc ſunt animi mei ſenſa, hæc vota, quibus in meis ad aram ſacrificijs, precibúſque pro Majeſt. Veſtra inceſſanter defungor, nec enim majus aliud pignus invenio, quo meam erga Majeſt. Veſtram fidelitatem, obſequium, verúmque Ejus gloriæ promovendæ deſiderium, ac profundam venerationem conteſter, cum qua vivo, perennóque. Alecti 28. Junij *1678*.

Majeſtatis Veſtræ

Humillimus, Obſequentiſſimus & fideliſſimus Servus & Subditus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Digitized by Google

Documentum II.

Mandatum Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini Nicolai Pavillon Epiſcopi Alectenſis contra eos, qui obtentu Regaliæ Alectenſis Eccleſiæ Beneficia occupabant.

NIcolaus Dei miſeratione Epiſcopus Alectenſis, Chariſſimis & Dilectiſſimis Fratribus Eccleſiæ noſtræ Cathedralis, & Collegij S. Pauli Canonicis, Archipresbyteris, Rectoribus, Vicarijs, aliiſque Perſonis Eccleſiaſticis Salutem & Benedictionem. Quoniam ex querelis, à Promotore hujus Diœceſis ad aures noſtras delatis intelleximus, quamplures ſubreptitiè, tituloque Regaliæ, non pauca Beneficia, ſive Dignitates illæ ſint, ſive Canonicatus, tam in Cathedrali, quàm in Collegiata S. Pauli Eccleſia obtinuiſſe, imò conatos inſuper eſſe, ut obtentu dictæ Regaliæ eorundem Beneficiorum Poſſeſſionem caperent; idque non attento, quòd major præfatorum Beneficiorum pars per Canonicam legitimámque Inſtitutionem, jam in alios ſit collata, ijque longo annorum curſu pacificâ eorundem Poſſeſſione fruantur; id verò ad manifeſtam invaſionem, & uſurpationem jurium Eccleſiaſticorum pertineat, ac antiquis juribus, Canonicæque libertati adverſetur Provinciæ Narbonenſis, quæ non ſolùm cùm proprijs privatiſque Dominis ſerviret, verùm etiam poſteaquam imperante Ludovico ſancto Coronæ Gallicæ juncta eſt, nunquam Regaliæ ſubjacuit; imò ejudem Ludovici, ejúſque Succeſſorum Regum patrocinio, antiquas ſuas immunitates ac jura retinuit, præſertim quoad illa, quæ Regaliam ſpectant, ac etiam per litteras patentes Philippi Pulchri de Anno 1303. earundem immunitatum ac Privilegiorum confirmationem accepit, & diuturnâ, ac immemoriali poſſeſſione libertatem ſuam

ſuam præſcripſit ; imò quantumvis hujus Provinciæ jura minùs firma eſſent minúſque fundata, quàm reipsâ ſint, cui tamen mirum novúmque, & hactenus inauditum non accidat, poſt ſex & triginta annos, quibus huic Epiſcopatui præeſſe cœpimus, eóque pacificè totidem annorum curſu potiti ſumus, ac omnia Beneficia contulimus, nullo Regaliæ impedimento, eandem Regaliam perinde ac vacante Eccleſiâ in noſtra Diœceſi aperiri? Quanto ergo hujuſmodi attentata plus habent novitatis, magíſque in Eccleſiæ præjudicium vergunt, tanto magis noſtrarum partium eſt, ut illa in ipſis initijs ſuffocemus, præſertim cùm titulo Regaliæ jam ſibi videantur poſſeſſionem vendicâſſe in aliquibus Eccleſiæ noſtræ Beneficijs, videlicet, Cimmeliarchatûs noſtræ Cathedralis, quem Clericus aliquis Tholoſanus reſignandum ſibi curavit Regaliæ obtentu, ac inſuper fructus uſurpare conatur, non obſtante Mandato & Interdicto noſtro, quo, ne deinceps virtute Regaliæ, ſecutæque Poſſeſſionis functionibus illius Beneficij ſe ingerere præſumeret, ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ diſtrictè prohibuimus. Alterum Beneficium eſt, cui cùm à ſua fundatione cura animarum annexa ſit, habeátque aliquos Parochianos, quantumvis parvo numero ſubjectos, jam tamen per aliquot annos à Perſona laicæ conditionis poſſeſſum eſt, & ab hac ad aliam tranſijt, ne nomine quidem notam. Quæ omnia, niſi remedio aliquo opportuno corrigantur, neceſſe tandem eſt, ut in maximum Eccleſiæ, dictorúmque Capitulorum, ac Diœceſeon damnum & confuſionem redundent. Quæ cùm ita ſe habeant, præfatus Diœceſis noſtræ Promotor inſtanter rogavit, ut ad hunc effectum auctoritatem noſtram interponere dignaremur.

Nos ergo precibus ejuſdem Promotoris permoti, & præ-

præſertim hujuſmodi Regaliſtarum injuſtis conatibus obviare, ijs verò, qui de præfatis Beneficijs canonicè inveſtiti ſunt, ne quidquam moleſtiæ patiantur, providere cupientes, ac inſuper, quantum in nobis eſt, ac juxta obligationem nobis ex Divinæ Legis, ſacrorúmque Canonum præſcripto impoſitam, jura & libertates Eccleſiæ noſtræ illibata conſervare; Capitulis Eccleſiæ noſtræ Cathedralis, ac Collegiatæ S. Pauli iterum inhibemus, prout jam aliàs inhibuimus, ne quemquam eorum, qui ſubreptitiè, ac prætextu Regaliæ Collationes, aut nominationes impetrârunt, in præfata Beneficia recipiant, in chorum, aut capitulum, aliáſve functiones eorundem Beneficiorum admittant, ſub pœna ſuſpenſionis, quam ipſo facto incurrant, quicunque ad hujuſmodi receptionem aut inſtallationem auxilio, aut conſilio, aut alio quocúnque modo cooperati fuerint. Ipſis verò, ita ut prætactum eſt, Proviſis, ne ſe dictis Beneficijs ingerant, ſub pœna Excomunicationis ipſo facto incurrendæ. Omnibus etiam Perſonis Eccleſiaſticis æquè prohibentes, ne quocúnque modo hujuſmodi, ut præfatum eſt, Proviſis, conſilium, aut auxilium præſtent in capienda Poſſeſſione, idque ſub pœna ſuſpenſionis æquè ipſo facto incurrendæ. Mandamus etiam Sacerdoti, ad quem notitia iſtarum primò pervenerit, aut aliàs cuicúnque Clerico tonſurâ inſignito, ut omnes actus, aut aliàs quidquid ad hujus Mandati noſtri promulgationem neceſſarium fuerit, diligenter expediat, aut expediri faciat. Datum Alecti in noſtris Ædibus Epiſcopalibus die 5. Martij Anno 1675.

(L.S.)

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis
& infrà
Ad Mandatum Illuſtriſſimi
Mercier.

III.

Documentum III.

Mandatum Epiſcopi Alectenſis contra D. de Foix, quo monitiones canonicæ decernuntur ad effectum, ad Declarationem Excommunicationis procedendi.

NIcolaus Dei miſeratione Epiſcopus Alectenſis, omnibus Diœceſis noſtræ fidelibus Salutem & Benedictionem à Domino noſtro Jesu Chriſto. Quoniam intelleximus Joannem Petrum Gaſton de Foix Diœceſis Couteracenſis Presbyterum, Decaniam & Canonicatum Eccleſiæ noſtræ Cathedralis titulo Regaliæ obtinuiſſe, ſpatio decem & ſuprà annorum à Petro Pommier Capituli dictæ Eccleſiæ Decano pacificè poſſeſſum, ſéque in Poſſeſſionem ejuſdem Beneficij ingeſſiſſe, ac etiam Nonæ, & Veſperarum Divinis officijs ſub ea qualitate & charactere interfuiſſe, prætendátque omnes deinceps ſæpefati Beneficij functiones peragere; id verò manifeſta ſit Mandati noſtri infractio die 5. Maij Anno 1676. emiſſi, eíque heſternâ die debito modo legitiméque inſinuati; quo eidem aliiſque omnibus diſtrictè prohibuimus, ne ſe Beneficijs noſtræ Diœceſis, obtentu Regaliæ ingerere auderent, idque ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ. Ipſe verò Joannes Petrus ſaluberrimas exhortationes noſtras neglexit, quibus, dum heri nos conveniret, in ſpiritu lenitatis, & charitatis delinire eum conati ſumus. Id autem, cùm non ſolùm in Eccleſiæ contemptum cedat, verùm etiam ſacrorum Canonum Decretis, receptíſque in hoc Regno legibus adverſetur, quibus ſancitum eſt, neminem ſolius Regaliæ titulo, ſuis Beneficijs, quibus pacificè fruebatur, ſpoliari poſſe, niſi priùs coram legitimo Judice conventum damnatúmque, adeò

 ut

ut hujuſmodi violentis conatibus non ſolùm jura libertatéſque Eccesiæ noſtræ peſſumdentur, ac Cenſuræ in Lugdunenſi Concilio ſuper hac re fulminatæ ludibrio habeantur, (cujus quidem Concilij Decreta declarata ſolùm nupero Mandato à nobis ſunt, ac præſenti caſui applicata) verùm etiam, ut diximus, legibus in noſtro Regno receptis obſervatíſq; injuria fiat. Has inquam ob cauſas, útque Mandato noſtro, Decretóque Concilij Lugdunenſis, cujus initium eſt: *Generali Conſtitutione:* ſatisfiat, monitiones Canonicas contra ſæpedictum D. de Foix expediri jubemus; eíque virtute earundem monitionum, ne ſe præfato ingerat Beneficio, ſed Decretis Concilij Lugdunenſis, noſtróque nupero Mandato primùm obtemperet, ſeriò injungimus. Si verò obtemperare neglexerit, declaramus eum publicè fore denuntiandum, atque Excommunicandum; imò Excommunicationem à Lugdunenſi Concilio, noſtróque Mandato impoſitam, ipſo facto incurriſſe. Quæ quidem monitiones de tertia in tertiam diem eidem inſinuabuntur, ita videlicet, ut præſentes noſtræ, poſtquam ei ſignificatæ fuerint, locum primarum monitionum obtineant. Injungimus etiam primo Presbytero, aut Clerico tonſurâ inſignito, ut quidquid ad inſinuationem, aut executionem præſentis hujus noſtri Mandati neceſſarium fuerit, diligenter, atque incunctanter expediat. **Datæ Alecti in Ædibus noſtris Epiſcopalibus 17. Octob. 1676.**

(L. S.)

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.
& infrà.
Ex Mandato Illuſtriſſimi
Mercier.

Docu-

Documentum IV.

Epiſcopi Alectenſis Epiſtola ad Regem.

Domine, &c.

VEreor equidem, ne Majeſtatem Veſtram importunè moleſtéque conveniam; tamen cohiberi non poſſum, ut non omnium reddam certiorem, quæ contra quemdam Eccleſiaſticum Decanatum, ejúſque officia in Eccleſia noſtra Cathedrali captantem, me neceſſitas coëgit experiri. Et verò tantum mihi audeo de clementia & æquitate Majeſt. Veſtræ polliceri, ut perſuaſum habeam, Eam potiùs ijs fidem præſtituram, quæ in Majeſtatis Veſtræ ſinum pari libertate ac reverentiâ effundam, quàm illorum vocibus, qui non omittent me reddere ſuſpectum Majeſtati Veſtræ, meáſque actiones in pejus interpretari. Narrabunt illi, Mandatum à me prodiiſſe, quo non obſtante Regij Senatûs Decreto, Eccleſiaſticum illum ſubmovebam, commonebámque, ne Regijs præceptis acquieſceret; cúmque perſuaderi à me non poſſet, ut cœptis abſiſteret, aliud Mandatum ſecutum eſſe, quo ex Diſciplinæ Eccleſiaſticæ legibus premi illum, arceríque jubebam. At verò, ſi, quod ſupplex demiſſúſque, ac quâ poſſum reverentiâ, expoſco, Majeſtati Veſtræ placuerit hanc cauſam examinare, fatebitur Ipſa, id à me tantùm factum eſſe, quod fieri omnino oportuit. Nondum exciderit Majeſtati Veſtræ, me jam ſemel datis ad Eandem litteris, quibus rationibus jura & libertates Eccleſiæ meæ contra Regaliam munirentur, ſuggeſſiſſe: nec Ipſa, ſi modò dignata fuerit animum ad ea advertere, inficias iverit, aut Eccleſiam meam à me prodi debuiſſe; aut ejus libertati tuendæ, nihil, quod modò in

viribus meis eſſet, intentatum relinqui. Quid enim aliud poteram, quàm ut Eccleſiæ parerem, ejúſque me legibus dederem? At illa in Concilio Generali, quid in hiſce anguſtijs agerem, quémque portum ſubirem, jam facem præluxerat. Teſtor veritatem, me nihil aliud egiſſe, quàm ut Eccleſiæ Mandata exequerer, néque ſive me filium, ſive miniſtrum Eccleſiæ cogitarem, parendi neceſſitate ſolvi potuiſſe. Et hoc ipſum eſt illud, quo me angi vehementer conteſtor, in eam videlicet me adductum neceſſitatem, ut videri poſſem Majeſtatis Veſtræ mandatis obluctari, & tamen nemo Illam demiſſiùs veneratur; &, cui libuerit, actiones meas in hac cauſa metiri, fateri cogetur, nihil à me magis minúſque peractum eſſe, quàm neceſſitas urgeret, ac remedia morbo aptâſſe, nec priùs ad acerba pœnáſque Eccleſiæ deventum, quàm ſpe omni conſumptâ, & cùm mitiora non proficerent. Nihil aliorum conſilijs, nihil exterorum ſuggeſtionibus debeo; & ſi quidem Majeſtati Veſtræ placeat hoc culpæ adſcribere, totum id crimen meum eſt, ſine complice, ſine magiſtro deliqui, nec ullum admiſi erroris ſocium. Ego hanc cauſam intimè, lentéque diſcuſſi, cùm videlicet eam cognoſcendi me neceſſitas & officium premeret. Ego illam omni ſtudio expendi: ego non curſim, nec obiter libavi, ſed multa cum cura moráque, non mecum tantùm, ſed etiam cum ipſo Deo contuli, ejúſque gratiam ac lumen, ne fortè errore aliquo abriperer, demiſsè imploravi. Nec verò in hoc ſtadium tanti ſudoris ac pulveris plenum, aliâm ob cauſam decurri, quàm quòd perſuaſum haberem, niſi id agerem, præcipuis mei muneris partibus defuturum; atque hæc opinio nunquam deleri ex animo meo potuit, imò ſemper invaluit. Cùm enim graviſſimo morbo ultimis annis conflictarer,

méque

méque jam morti accingerem, vehementer animum meum ea cogitatio pulſare cœpit, quâ tangi me, permoveríque ſentiebam, ut ultimos hujus vitæ meæ annos, ac pauca, quæ ſupererant, momenta, Deo unicè addicerem, impigréque officio meo perfungerer, ac præcipuè in cauſa Regaliæ, quâ implicatum me cernebam, novum fidelitatis exemplum poſt me relinquerem. Et quia cauſæ rationéſque, quæ animum meum primò imbuerunt, ſemper eædem, ac immutatæ perſiſtunt, fieri quoque non poteſt, ut propoſitum mutem, aliámque viam inſiſtam. Recordetur Majeſtas Veſtra, me in ea ætate verſari, quâ nihil aliud, quàm vicinam mortem, reddendáſque Deo rationes cogitare jam lubet. Infeliciſſimus ergo, & miſerrimus fuerim, ſi, ut quiete ac malaciâ fruar breviſſimi temporis, conſcientiæ meæ vim faciam, ac ſtimulis, quibus agi me ſentio, lubens prudénſque obnitar, periturus videlicet momenti amore. Id verò ſi agam, fateor me hac unâ culpâ indignum eo gradu ac Dignitate reddi, in quam me Deus provexit, nullámque mihi ampliùs fiduciam fore pro Majeſtatis Veſtræ, Ejúſque Regiæ Familiæ ſoſpitate cœleſtem gratiam implorandi. Equidem perſuaſum ſemper habui, neminem Principi ſuo fidelem fore, qui Deo infidelis eſſet, eámque ſemper regulam obſervandam duxi, quam ab Apoſtolo hiſce verbis conſignatam didiceram, videlicet: *Deum time, & Regem honora.* Hæc ſunt adversùs Majeſt. Veſtram animi mei ſenſa, hæc mecum, uti ſpero, in extrema durabunt, qui tamen gloriari audeo, me nec fide in Majeſtatem Veſtram, nec reverentiâ ulli alteri palmam concedere. Alecti 20. Octob. Anno 1676.

Majeſtatis Veſtræ

Humillimus, Obſequentiſſimus & Fideliſſimus Servus & ſubditus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Digitized by Google

Documentum V.

Mandatum Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis

FRanciſcus miſeratione Divinâ Epiſcopus Apamienſis, Chariſſimis & Dilectiſſimis Fratribus & Canonicis Eccleſiarum noſtrarum Cathedralis, & Collegiatæ Beatiſſimæ Virginis Campenſis, Archipresbyteris, Rectoribus, Vicarijs, aliiſque Eccleſiaſticis Perſonis Salutem & Benedictionem. Intelleximus Dominum Paucet Diœceſis Leonenſis Presbyterum obtentu Regaliæ, cui Diœceſis noſtra Apamienſis nnnquam ſubjacuit, Canonicatûs & Archidiaconatûs Regularium Capituli noſtri Cathedralis poſſeſſionem captare. Et quia tam Epiſcopale ipſum officium, quo, licet indigni, perfungimur, quàm etiam Oecumenici Lugdunenſis Concilij Decretum, cujus initium eſt: *Generali Conſtitutione:* gravem nobis imponunt neceſſitatem, Eccleſiæ noſtræ jura tuendi, impediendíque, ne Regalia in eas Eccleſias ac Provincias irrepat, quæ huic ſervituti nunquam obnoxiæ fuêre; ideò niſi Cenſuras à præfato Concilio intentatas incurrere, ac inſuper gravi conſcientiam noſtram delicto obſtringere vellemus, non potuimus ullo pacto permittere, ut ſilentibus nobis, ac turpi conniventiâ defixis, idem Jus Regaliæ in hanc noſtram Diœceſin induceretur; tantóque magis, quia licet in hac noſtra Diœceſi Regaliæ locus aliquis eſſe poſſet, quod tamen minimè concedimus, tamen ad Cathedralem Eccleſiam extendi haud poſſet; quippe quæ ex ſua Inſtitutione Regularis eſt, ac Reformata; adeóque niſi à Deo ad Religioſum ſtatum evocati, probatíque diuturno ac conſueto tyrocinio, ad nullum Canonicatum,

nicatum, aut Dignitatem aliam ejuſdem Eccleſiæ noſtræ Cathedralis promoveri poſſunt; quod etiam Pontificio Alexandri VII. Regióque Diplomate cautum eſt. Actandem toto triginta trium annorum curſu, quibus huic noſtræ Eccleſiæ præfuimus, quamvis indigni, omnia Ejuſdem Eccleſiæ vacantia Beneficia, ſine contradictione, liberéque contulimus. Ex his igitur aliiſque cauſis, útque partibus à Deo nobis impoſitis deeſſe ne videamur, hiſce noſtris præſentibus litteris Capitulis Cathedralis, & Collegiatæ Dominæ noſtræ Eccleſiarum diſtrictè inhibemus, ne ad Beneficia, locúmque in Choro, aut Capitulo recipiendum, aliáſque prætactis Benficijs annexas functiones exercendas hujuſmodi ex titulo Regaliæ proviſos admittere præſumant, idque ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrendæ; quâ omnes illi obſtricti teneantur, qui quovis modo, aut quæſito colore hujuſmodi Beneficiorum uſurpatores conſilio, aut auxilio adjuverint, aut aliàs eorum conatus promoverint. Ipſos verò, ita ut præfertur, titulo ac colore Regaliæ proviſos ac Beneficiatos, ne ſe hujuſmodi Beneficijs ingerant, ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ, æquè prohibemus. Præcipimus etiam omnibus Perſonis Eccleſiaſticis, ne ullum auxilium, conſilium aut aſſiſtentiam ad capiendam, aut ineundam poſſeſſionem hujuſmodi Uſurpatoribus præſtent, idque ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, &c. Datæ Alecti in Ædibus Epiſcopalibus 27. April. Anno 1677.

Franciſcus Epiſopus
Apamienſis.

Docu-

Documentum VI.

Epiſtola ad Regem Reverendiſſimi & Illuſtriſſimi Epiſcopi Apamienſis.

Domine, &c.

INter tot Regias virtutes, quas in ſacram Majeſtatis Veſtræ Perſonam Divina manus effudit, perſuaſum ſemper habui, nullam æquè Chriſtianiſſimo Principe dignam eſſe, ut facilitatem clementiámque, quâ ſubditorum, ac præſertim Epiſcoporum preces plenáſque reverentiæ voces benignè admittit. Id mihi animos fiduciámque addidit, ut crederem haud fore ingratum Majeſtati Veſtræ, ſi quam mihi conati ſunt calumniam aſpergere, quæque tanto altiùs in animum meum deſcendit, quòd fidelitatem, obedientiámque Principi meo debitas, fœdare conentur, ad pedes Majeſt. Veſtræ ſupplex purgarem. Perſuadere conati ſunt Majeſtati Veſtræ, me non morari tantùm, ſed nec ferre eos poſſe, qui militiam profitentur: ac Sacerdotibus Sacramenti Pœnitentiæ miniſtris in mandatis dediſſe, ne quemquam, qui eam vitam amplexi eſſent, nec illi abnuntiâſſent, peccatis expiarent. Facilè equidem mihi eſſet, tam fœdæ calumniæ diluendæ, eorum numerum recenſere, qui ex mea Diœceſi ſub auſpicijs Majeſtatis Veſtræ, aut Ducum, aut gregariorum militum conditione nomen militiæ dederunt; ſed vereor, ut Majeſtatis Veſtræ patientiâ abutar. Poſſem etiam atteſtationes ac chirographa exhibere quàm plurium Confeſſariorum ex locis, ubi miles hyberna egit, aſſeverantium Sacramenta quamplurimis adminiſtrata eſſe, imò omnibus, modò illis ritè accipiendis.

dis animum aptaverant; & ego nonnullos Sacramento Confirmationis initiavi. Non potui igitur non vehementer mirari, fuiſſe ex inimicis meis, qui ut animum Majeſtatis Veſtræ à me averterent, auderent Illum tam falſis juxtà, & inverecundis criminationibus imbuere. Num ergo ignorare Epiſcopus potui, artem vitámque militarem non ſolùm innoxiam eſſe, niſi aliunde inquinetur, ſed etiam tuendæ augendæque Reipublicæ neceſſariam? Quòd ſi aliquando cum militum nonnullis hac in cauſa locutus ſum, id ſolum fuit, ut eos exemplo Joannis Baptiſtæ ohortarer ad innocenter militiam exercendam, ac juſſa Majeſtatis Veſtræ obſervanda, quæ à nonnullis calcata videbam, dolebámque, populo varijs exactionibus injuriiſque vexato; adeò ut opus fuerit in eorum nonnullos animadvertere.

Patietur quoque Majeſtas Veſtra, ut hâc ipſâ occaſione rationem ei omnium reddam, quæ inter me, & Eccleſiaſticum quendam peracta ſunt, cùm prætextu Regaliæ Archidiaconatu Apamienſis Eccleſiæ potiri vellet; ego illum Mandato, ac Cenſuris Eccleſiaſticis procul arcendum duxi; idque ut agerem, non alias planè ob cauſas permotus ſum, quàm ut conſcientiæ meæ, ac juramento ſatisfacerem, quo cùm Epiſcopalem Cathedram conſcendi, ad Eccleſiæ meæ jura ac libertates conſervandas ſanctè me obſtrinxi. Eccleſia Apamienſis, cujus ego curam quamvis indignus ſuſtineo, nunquam Regaliæ ſubjacuit, ídque non tam privilegio, Principum liberalitate accepto, quàm naturali, & à prima fundatione coævâ libertate. Quî ergo connivere ego poſſem, ut illa Diœceſin meam inveheretur, niſi & Dignitate, quâ fungor, indignum me redderem, & Decretis Lugdunenſis Concilij quatuor ſæculorum

culorum obſervantiâ ſubnixis, & Regum Galliæ Edictis, ac præſertim Henrici Magni, glorioſæque memoriæ Ludovici Majeſtatis Veſtræ Patris adverſarer? Accedit, quòd novi hujus juris invectio, ne totam eam Reformationem Eccleſiæ meæ penitùs everti contingeret, quam pari felicitate & favore cum Pontificis Alexandri VII. tum Majeſtatis Veſtræ eam Regio Diplomate protegentis ad metas perduxi; nec enim ſperare licet, eum, qui Archidiaconatum nuper obtinuit (primam videlicet Eccleſiæ meæ Dignitatem) quíque illum deinceps ſequentur, eo animo huc feſtinâſſe, ut ſacræ militiæ tyrocinium facerent, communíque bonorum ſocietate contenti, mundum, ejúſque cupiditates deponerent. Si ergo, qui jam Deo vocante Religionem amplexi ſunt, profeſſione ſuâ, votíſque abſiſtere cogantur, ac certum animarum ſuarum adire naufragium; alijs videlicet, alieníſque Beneficia ſua, quibus ſuſtentabantur, relicturi, illud quóque & neceſſariò conſequeretur, ut Divinis officijs Eccleſia mea deſtituatur; nec enim, ut Majeſtati Veſtræ ſuggeſtum fuit, ea Congregationi ſanctæ Genovevæ unita eſt, ſed ſuis, ac particularibus ſtatutis & legibus gubernatur. Cæterùm dignetur Majeſtas Veſtra mihi credere, nihil uſpiam terrarum eſſe, quod fidelitatem ac obedientiam meam, quas Eidem profiteor, ulla ex parte minuere, aut inquinare poſſit; imò nihil æquè mihi cordi ac curæ eſt, eáſque inter præcipua capita mearum obligationum colloco. Nec credo, me aliâ re magis eas Majeſtati Veſtræ probare, teſtaríque potuiſſe, quàm ſi eodem tempore me Deo, ejúſque Divinis præceptis æquè fidum promptúmque oſtenderem; quam enim fidem ab illis Principes expectent, qui eam Deo negârunt? Enimverò pro Majeſtate Veſtra nullum finem ſacrificandi precandíque

candíque faciam, quo cœleſtem Ei, totíque Regiæ ſtirpi Benedictionem, ac Gratiam à Deo efflagitem, ac interim, quâ majori poſſum veneratione, & obſequio ſum eróque ſemper. Apamiæ 29. Jun. 1677.

Majeſtatis Veſtræ

Humillimus, Obſequentiſſimus & fideliſſimus Servus & Subditus

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum VII.

Epiſtola encyclica Reverendiſſimi Epiſcopi Alectenſis.

NUllus dubito, ſententiam Vicarij & Officialis Narbonenſis tantâ curâ ſtudióque ubíque locorum vulgatam, & quâ bina à me edita Mandata evertere conatur, in manus veſtras deveniſſe. Enimverò perſuaſum ego habeo, eodem temporis momento, quo illam recepiſtis, unà etiam recordatos vos eſſe, quanta mihi incumberet neceſſitas, jura libertatéſque Eccleſiæ meæ, ac Dignitatem Epiſcopalem, quæ in hac cauſa æquè periclitantur, impigrè tuendi. Id ego conatus ſum efficere Conſtitutione, quam hiſce meis annexam legetis, & ex qua facilè colligere licebit, non unius tantùm, ſed communem, omniúmque hujus Provinciæ Eccleſiarum cauſam, ac periculum verti. Vos ergo, uti ſpero, nec partibus veſtris defuturi eſtis, nec omittetis in veſtris quiſque Diœceſibus ea omnia curare, quæ huic ſententiæ remorandæ, ejúſque effectui ſuſpendendo neceſſaria fuerint. Tantùm id agite, ut ſociatis junctiſque viribus

communem cauſam amplexemini; vóſque Dignitatem Auctoritatémque noſtram oppugnantibus, Sacerdotali libertate occuratis, & quod hactenus nimiâ fortè indulgentiâ peccatum eſt, pari Zelo, oblatáque occaſione oblitteretis. Ego interim Venerabundus perenno.

Alecti 23. Octob. 1677.

Humillimus & Obſequentiſſimus Servus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Documentum VIII.

Actus Capitularis Eccleſiæ Apamienſis contra Procuratorem Domini Paucet Regaliſtæ.

ANno Domini 1677. die vigeſimâ Junij comparuerunt in Civitate Apamienſi coram me Notario Regio R. Franciſcus Carlat Archipresbyter Eccleſiæ Cathedralis Apamienſis, & Prior Clauſtralis ex una; & Dominus Joannes Ludovicus la Caze Diœceſis Convenenſis, ac D. Petri Paucet Presbyteri legitimus Procurator ex altera partibus: qui ultimus expoſuit, ſe circa horam nonam ante meridiem compariturum, atque Chirographum Regium exhibiturum, vigore cujus Archidiaconatus, & Canonicatus Regularis, olim à Domino Maſcarone poſſeſſus, præfato Domino Petro Paucet Presbytero confertur; rogare proinde, ut nomine ac vice ſæpedicti Domini Petri ac Regij Chirographi intuitu, ut in Archidiaconatum ac Canonicatum Apamienſem recipere eum vellent. Cui petitioni per eundem Dominum Franciſcum Carlat Archipresbyterum

terum reſponſum eſt, ſe poſt ſolemne Sacræ Miſſæ officium Capitulares convocaturum. Convocatis ergo, atque in unum collectis Cathedralis Eccleſiæ Canonicis, poſt communem maturámque deliberationem, ex omnium unanimi, atque concordi ſententia reſponſum eſt: ſe videlicet, ſalvo interim omni reſpectu Majeſtati Suæ debito, non poſſe, nomine quo ſuprà, dictum Dominum la Caze recipere, idque ex ſequentibus rationibus. Primò. Quia per expreſſam Alexandri VII. Bullam, Diplomate quóque Regio confirmatam, enixè ſancitum eſt, ne quis, niſi poſt inchoatum, expletúmque juſſu Epiſcopi Tyrocinium, ſequutámque deinceps Profeſſionem ad Beneficia Eccleſiæ Apamienſis recipiatur. Secundò. Quia ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Epiſcopo ſuo Cathedrali Capitulo prohibitum eſt, ne quemquam titulo Regaliæ ad Beneficia prænominatæ Eccleſiæ admitterent, locum in Choro, aut Capitulo darent, aut aliàs fungi permitterent dictorum Beneficiorum officijs, idque ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrendæ. Tertiò. Quia Decreto tum Generalis Concilij Lugdunenſis, cujus initium: *Generali Conſtitutione*, tum etiam Oecumenici Tridentini *Seſſ. 22. cap. 11.* inhibetur, ne ullâ ratione, conſilio, ſeu auxilio Regaliam promoveant (quæ in Eccleſia Apamienſi locum nunquam habuit) néque ſub pœna anathematis jura Eccleſiarum violari, ac labefactari permittant. Utque prædicta Capitularis Declaratio ignorari à nemine poſſit, &c.

Digitized by Google

Documentum IX.

Actus Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis ad Reverendiſſimum Archiepiſcopum Tholoſanum directus.

ANno 1677. die 18. Octob. In Civitate & Palatio Epiſcopali Apamienſi, Regnante Chriſtianiſſimo Principe Ludovico, Galliæ & Navarræ Rege, coram me Notario publico & Regio, ac teſtibus infrà notandis. Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus Franciſcus Stephanus Epiſcopus Apamienſis perſonaliter conſtitutus, átq; per hunc actum à me legitimè conſcriptum, verba ſua dirigens ad Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum Dominum Joſephum de Monpezat Archiepiſcopum Tholoſanum; nec non ad Dominos Gulielmum Cazamagion Presbyterum & Promotorem Eccleſiæ ac Provinciæ Tholoſanæ, & Petrum Paucet Presbyterum Diœceſis Leonenſis, proteſtatur declarátque: ſe ejuſdem D. Archiepiſcopi Kalendis Septembris proximè elapſi pronuntiatæ ſententiæ nullo modo acquieſcere ac deferre poſſe, quâ nuperum, hoc eſt, vigeſimâ ſeptimâ Aprilis emiſſum ab eodem D. Epiſcopo Apamienſi Mandatum Legibus Regni Gallicani, communíque tranquillitati, ac hujus Provinciæ Eccleſiaſticæ Diſciplinæ adverſum, ac proinde unà cum Cenſuris ibidem intentatis, nullum viribúſque caſſum declarat, prohibétque inſuper, ne quis hujuſmodi Cenſuris, aut Mandatis deferat, eíſque obediat, aut illa executioni mandet; multóque magis ipſi Domino Epiſcopo Apamienſi, ne hujuſmodi Mandata deinceps publicari, ac executioni dari permittat, ſeriò injungit. Præcepit inſuper Capitulo Apamienſi ſub pœnis à Jure præ-

ſcriptis,,

ſcriptis, ut præfatum Dominum Paucet in Canonicum ejuſdem Eccleſiæ recipiant, inſtallent, ínque poſſeſſionem immittant, ita tamen, & non aliter, quàm ſi juxta formam à Sacris Canonibus, ac litteris Proviſionis traditam, vota Religionis, ſacrámque Profeſſionem emiſerit. Denique Promotori ſuæ Archidiœceſis imponit, ut præfatam ſententiam in ipſa Civitate Metropolitana, nec non Urbe Apamienſi, aliíſque Archiepiſcopatûs ſui Diœceſibus legi, affigi, promulgaríque faciat.

Huic ergo à Domino Archiepiſcopo Tholoſano latæ ſententiæ, declarat præfatus D. Epiſcopus Apamienſis ſe acquieſcere ac deferre non poſſe, eámque tam ſecundùm formam, quàm rem ac ſubſtantiam ipſam, nullam irritámque eſſe pronuntiat. *Primò* enim ſecundùm formam nulla eſt; quia omni jure etiam naturali cautum eſt, ne ſententia à Judice aliquo feratur, niſi auditis priùs, aut ſaltem citatis partibus, quarum intereſt; id quod innumeris ferè auctoritatibus probare liceret, niſi res eſſet adeò nota, ac in jure tam clarè deciſa, ut ne quidem ullâ probatione indigeat. Sufficiat canon 22. Concilij Nicæni: *Caveant Judices Eccleſiæ, ne abſente eo, cujus cauſa ventilatur, ſententiam proferant, quia irrita erit.* Et Decretis Innocentij IV. in Capitulo: *Venerabilibus.* de ſententia Excommunicationis. In qua caſus, de quo agimus, ferè in terminis definitus eſt; ita enim habet: *Attamen ſi ſuffraganeus, vel extra judicium pro ſuorum jurium defenſione: vel etiam in judicio, ex ſuo procedens officio, inquirendo videlicet, vel ſimile quid agendo aliquem excommunicet; in hoc caſu conveniendus eſt ipſe ſuffraganeus coram Archiepiſcopo, vel ejus officiali; quia ipſius intereſt, defendere cauſam ſuam.* Planè inauditum eſt, fuiſſe à Metropolitano contra ſuffraganeum in cauſa appellationis, ad ſolam

lam inſtnatiam partis, nec vocatis, quarum intererat, partibus, pronuntiatum. Nec ipſe D. Paucet hunc adeò eſſentialem errorem inficiari potuit, imò illi quâvis ratione obtegendo colores ac prætextus collegit. Ait enim, poſſe à Metropolitano contra Suffraganeos Epiſcopos, titulo denegatæ juſtitiæ, & ſi Archiepiſcopo de cauſis conſtat, cur ſuffraganei adminiſtrare juſtitiam noluerint, ſententiam dici. Cæterùm præterquam contra hujuſmodi abuſum ſæpe multúmque ab Epiſcopis declamatum eſt, oporterétque eum corrigi aliquando; confundit inſuper idem D. Paucet voluntariam ac contentioſam Juriſdictionem, & ea, quæ ad gratiam, quæque ad juſtitiam pertinent. Si quis enim Apoſtolicâ authoritate Romæ proviſus compareat, ac virtute hujuſmodi Proviſionis Beneficium ab Ordinario petat, is meram gratiam, ejúſque executionem, & nihil aliud petit, ſícque nullâ partium citatione opus eſſe videtur. Si verò ab Epiſcopo aut Metropolitano ſententia aliqua in Petitorio feratur, quis unquam dubitavit, vocandas eſſe partes, de quarum jure ac præjudicio agitur; & niſi vocentur, ſententiam eſſe nullam irritámque? Idémque dicendum eſt de ſententia Judicis ſæcularis, quando de mera Poſſeſſione Beneficij controverſia agitur; ſi enim hâc formalitate careat, & partes, quarum intererat, vocatæ non ſint, nemo negaverit hujuſmodi ſententiam nullam fuiſſe. Denique in omni judicio tres diſtinctæ Perſonæ reperiri debent, videlicet: Actoris, Rei, Judicíſque; ideò quamvis fortè Metropolitani gratias impertiri ſoleant à ſuffraganeis recuſatas, nunquam tamen exemplum aliquod produci poterit, fuiſſe eorundem ſuffraganeorum ſententias & Decreta à Metropolitanis ſublata; & pro irritis caſsíſque declarata, partibus non vocatis.

Multò

Multo minùs ſuſtineri poteſt, quod in hujus tam manifeſti erroris defenſionem idem D. Paucet allegat, videlicet: Mandatum Reverendiſſimi D. Epiſcopi Apamienſis in eadem Apamienſi Diœceſi ubíque locorum publicatum diſperſúmque fuiſſe, ſicque omnes juxtà rationes & argumenta, quæ eundem D. Epiſcopum ad hoc Mandatum expediendum permoverant, in omnium notitiam perlatas eſſe; non ergo citandas fuiſſe neceſſariò partes ad reſpondendum, cùm jam conſtaret, ac palàm omnibus foret, quid eſſent reſponſuræ. Verùm qui ſciri potuit, omnes Epiſcopi Apamienſis rationes eo mandato contineri, & non plures alias in ſcrinio pectoris occultari ſuo tempore exponendas? Et planè ex induſtria nonnullæ ſuppreſſæ ſunt, ac in commodiorem occaſionem ſervatæ. Sed quidquid de hoc ſit, novum omnino, & inauditum, ac ſine exemplo eſt, fuiſſe Reum à Tribunali, ac judiciali defenſione excluſum, quia extrajudicialiter, privatímque cauſam dixerat; quaſi verò quis neſciat, in ipſo Contradictorio Judicio, Litíſque Conteſtatione, partibus ultro citróque proponentibus, ac reſpondentibus multo clariùs veritatem micare, ac partium jura palàm fieri. Sed nec ipſe D. Paucet unquam mundo perſuadebit, aliam ei cauſam fuiſſe tam neceſſariæ Citationis declinandæ, quàm quòd jura rationéſque Epiſcopi Apamienſis adeò ei clara, omníque exceptione majora videbantur, ut puderet obluctari. Denique ſi nihil aliud, illud ſaltem oportebat ab Epiſcopo intelligere, an opinioni ſuæ, mandatóque jam ſemel vulgato inſiſtere, ac inhærere vellet.

Secundo. Ex eo etiam capite Sententia Tholoſana quoad formam nulla & irrita eſt, quòd in illa dicatur: *Mandatum D. Epiſcopi Apamienſis Legibus Regni Gallicani adverſari.*

Quaſi verò Archiepiſcopi partes ſint, de Legibus Regni,

gni, earúmque contraventionibus judicare, aut Eccleſiaſtica Juriſdictio alium finem habeat, quàm Canonum Eccleſiaſticorum obſervantiam; aut aliquis etiam Judicum ſæcularium ſit, qui non omnino ſibi perſuadeat, hujuſmodi ſententias defectu Juriſdictionis ſuos limites excedentis, nullas eſſe irritáſque. Præter hos, & eſſentiales defectus circa formam judicij commiſſos, alij nec pauci numero acceſſere, ab honeſtate ac decoro inter homines obſervari ſolito alieni. Demus enim Mandato Epiſcopi Apamienſis aliquid defuiſſe, quo reijci mereretur; at honeſtas ſaltem expoſcebat, & veneratio Dignitati ac Characteri Epiſcopali debita, ut priùs moneretur Apamienſis Epiſcopus (primus videlicet & antiquiſſimus in Archidiœceſi Tholoſana Antiſtes) & aliqua componendæ liti ratio tentaretur, quàm ut liceret in extrema, ac ſententiam procedere multis injurijs ſparſam; qualis ea eſt, quam D. Archiepiſcopus nuper pronuntiavit, quæque Domini Paucet ſupplicationem contemptûs falſique plenam non admiſit tantùm; ſed etiam recitavit, ac publico expoſuit. In ea ſiquidem dicitur.

Primò. Promiſiſſe Regi Epiſcopum Apamienſem, ſe juramentum fidelitatis in publica acta referendum præſtiturum. Id verò falſum omnino eſt, nec aliâ intentione à Domino Paucet confictum vulgatúmque, quàm ut invidiam odiúmque Epiſcopo conflaret, perinde ac ſi ipſe fidem violâſſet Regi obligatam; cùm tamen ſuper hac cauſa neque Rex ſit aliquando cum Epiſcopo collocutus, neque ipſi Epiſcopo unquam in mentem venerit, Regi aliquid ſimile aut immediatè per ſe, aut per alios polliceri.

Secundò. Idem D. Paucet Epiſcopo Apamienſi objectat, malè ſententiam ac Decreta Lugdunenſis Concilij ab eo eſſe intellecta, ídque ex verbis Concilij, ac Gloſſa conſtare.

Cæte-

Digitized by Google

Cæterùm hæc cùm dicit, palàm omnibus facit, ſe illum ipſum eſſe, qui mentem Concilij Lugdunenſis malè aſſecutus eſt, quíque priùs de veritate edoceri, inſtruíque certiùs debuiſſet, quàm ut Epiſcopo hæc exprobraret non ſine dedecore, injuriáque ſacræ Dignitatis: & prætereà quàm hæc objectio à vero abludat, idem Epiſcopus Apamienſis, cùm ad hujus quæſtionis cardinem ac ſubſtantiam ſermo perveniet, clariùs oſtendet, quàm ut negari ab aliquo poſſit.

Tertiò. Conatur idem D. Paucet notam læſæ Majeſtatis Domino Epiſcopo adſpergere, quando adjungit, Cenſuras ab eo intentatas nullum alium finem ſpectare, quàm ut Populum concitent, ac legibus Edictíſque Regijs rebellem faciant. Id verò quàm eſt à veritate ac mente ejuſdem Domini Epiſcopi alienum, quámque ejus moribus huc uſque inculpatis adverſum, tam graves pœnæ debentur temeritati iſta ſcribentis; enimverò Epiſcopus Apamienſis nulli Galliæ Antiſtitum, aut fidelitatis, obſequij, aut curæ & obſervantiæ in Regem, ac publicum Galliæ bonum palmam concedet. Quòd ſi in præſenti Regaliæ controverſia minùs ad Regiam voluntatem acceſſit, quàm Aula ſperavit; erit aliquando tempus, cùm Majeſtati Suæ conſtabit, id ex ſolo metu proveniſſe Dei offendendi, quem unum Petrus Apoſtolus honori ac reverentiæ Regibus debitæ præmiſit: *Deum*, inquiens, *timete*, *Regem honorate.* Imò tanto firmius eſt vinculum, quod eundem Epiſcopum Regio ſervitio adſtringit, quanto magis nulli adulationi mixtum, ſolóque Dei præcepto, Reges honorari jubentis, obligatione ſubditorum in Principem, Regiíſque virtutibus nixum, quibus Majeſtas Sua abundat, & dignam Se omni obedientiâ ac fidelitate reddit. Sed nec magis curæ ac Religioni fuit, Provinciæ & Diœceſis Tholoſanæ Pro-

Digitized by Google

motori in regulas decori ac æquitatis offendere, Epiſcopo Apamienſi debitæ. Dicit enim, hujus Decreto & Mandato multorum conſcientias ac Ordinem Eccleſiaſticum turbatum eſſe; perinde, ac ſi turbas & motus vereri nos oporteat, quæ in dyſcolorum animis veritatis & juſtitiæ leges excitare ſolent. Nec enim Epiſcopi Apamienſis Mandatum aliò ſpectavit, quàm ne Canones Eccleſiæ violarentur, neque per alias vias ad Beneficia acceſſus pateret, quàm per illas, quæ ab ijſdem ſacris Canonibus præſcribuntur. Nec ab illo novæ pœnæ dictatæ ſunt, ſed antiquæ, quæ ſacrorum Canonum violatoribus debentur, tantùm declaratæ. Atque utinam ſecum perpenderet Tholoſanus Promotor, pacem, pro qua in hac materia adeò laborat, multo animabus fore pernicioſiorem, quàm quidquid turbarum & inquietis ex Epiſcopi Apamienſis Decreto profectum eſſe dicitur; nihil quippe aliud ab Apamienſi Epiſcopo factum eſt, quàm ut Decreta exequeretur Lugdunenſis Concilij. Cùm ergo anathemata ab hoc Concilio illata Tholoſanus Epiſcopus fruſtra conetur elidere; ſequitur, ut qui illis obſtricti ſunt, tanto infeliciùs periclitentur, quanto minùs periculum ſuum ſentiunt, eóque liberari haud curant, dicentes: *Pax pax, & non erat pax.*

Id quod poſtea idem Promotor adjungit, nihil contra Edicta, Declarationes, ac Mandata Regia poſſe à quoquam ſine culpa tentatæ Majeſtatis decerni; una ex ijs Regulis ac Maximis eſt, quæ ſi abſque debita limitatione intelligatur, totam evertere Religionem poſſit.

Sed & illud admiratione dignum: auſum videlicet eſſe miniſtrum Archiepiſcopalem, cui præcipuè ſacros Canones obſervandi cura incumbit, Archiepiſcopo ſuo ſupplicare, ut aboleri Decretum faceret, quo executio Lugdunenſis

ſis Concilij unicè urgetur, útque Apamienſi Epiſcopo prohiberet, ut deinceps ſimilibus Mandatis faciendis vulgandíſque abſtineret. Id verò Juriſdictionem Apamienſis Epiſcopi apertè lædit; cùm Metropolitani partes ac officium non ſit, leges pro aliena Diœceſi ſtatuere; multóque minùs, ne mandatis ſuffraganei obtemperetur, prohibere.

Prohibet idem Promotor, ne à quopiam mortalium hujuſmodi Mandatis ac Cenſuris deferatur, perinde, ac ſi obedientia illis præſtita, vitio culpæque adſcribi debeat: & ne fortè Promotoris hæc ſenſa in occulto lateant, aut potiùs, ut tanto plus habeant doloris, vulgatum ludibrium; curat urgétque, ut ſententia Tholoſana, quâ Epiſcopi Apamienſis Mandatum irritum caſſúmque decernitur, totâ Provinciâ publicetur, omnibúſque valvis Urbis Metropolitanæ affigatur, ut videlicet tanto hoc apparatu pompáque ſeveritatis omnes Suffraganei Epiſcopi, quamvis nunquam auditi, Tholoſanæ ſententiæ ſe quamprimùm ſubmittant; perinde videlicet, ac ſi ea non unius Archiepiſcopi, ſed totius Provincialis Concilij ſententia foret, in quo tamen æquum eſſet, eos non conſuli tantùm, ſed etiam Perſonam Judicum ſuſtinere. Sed neque hoc ſatis fuit, ut ad fores Eccleſiæ tam inſignis ſententia penderet, illud quóque adjunctum eſt, ut inter publicas ſolemnéſque preces ac Conciones, quæ Miſſæ Sacrificium comitantur, etiam extra Tholoſanam Provinciam promulgaretur.

Ipſe verò D. Archiepiſcopus, à cujus tamen æquitate ſperari debuit fore, ut iſtorum Clericorum audaciam ſuâ auctoritate coërceret, tantum abfuit, ut id ageret, ut potiùs ipſe in Mandatum Apamienſe manus immittat fædétque, impoſitis criminationibus, perinde ac Conſcientiarum tranquillitati, Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, ac Gallicis Legibus

Digitized by Google

adverſum; ſi & Promotoris Tholoſani querelis per omnia ac verbatim ferè conſentit, unde complures nullitates defectúſque non contra formam ſolùm, quod modò oſtenſum, ſed etiam contra ſubſtantiam ipſius cauſæ, quod deinceps manifeſtum faciam.

Tertiò. Tholoſana Sententia etiam quod ſubſtantiam ac merita cauſæ ipſius ſpectat, nulla & irrita eſt; Epiſcopi enim Apamienſis Mandatum nihil aliud complectitur, quàm executionem Lugdunenſis & Oecumenici Concilij totâ Galliâ recepti, & quatuor ferè ſæculorum obſervantiâ firmati; ex quo ſequitur, Dominum Archiepiſcopum Tholoſanum in præſenti materia incompetentem Judicem eſſe; cùm enim de cauſa agatur maximi ac præcipui momenti, totámque Eccleſiam ſpectante, déque Generalis Concilij executione, qui poteſt prohiberi Epiſcopus, ne id agat obſervétque, quod à tota Eccleſia obſervari oportet? aut quâ ratione ei adimi, aut reſtringi poteſtas, quam ab Eccleſia recepit? Quidquid ergo hac in re ab Archiepiſcopo Tholoſano fieri poterat, illud fuit, ut Synodum Provincialem convocaret, in eáque examinari curaret, an Epiſcopus Apamienſis terminos tranſgreſſus eſſet à Concilio Lugdunenſi præſcriptos; eâ ferè ratione, quâ in materia civili non poteſt Judex ſubalternus de ijs cognoſcere, quæ inferior Judex ex Mandato Superioris, ûtque *merus executor* decrevit peregítque, niſi forſan exceſſiſſet fines Mandati. Ipſimet Archiepiſcopi & Metropolitani, ſi ex Conciliorum ſententia loqui velimus, nihil aliud ſunt, quàm ſacrorum Canonum executores, nec in Epiſcoporum & Suffraganeorum Diœceſes jus ullum habent, exceptis caſibus certis in jure expreſſis. Nec dici poteſt, ſpectâſſe ſaltem ad dictum D. Archiepiſcopum jus cognoſcendi

Digitized by Google

ſcendi judicandíque, an Apamienſe Mandatum conforme eſſet Lugdunenſi Concilio; præterquam enim quòd nil clarius eſt, quàm ut examine aliquo, aut ſententiâ indigeat, accedit inſuper, materiam & cauſam hanc tanti eſſe momenti, ut à ſolo Archiepiſcopo ſine Concilio Provinciali decidi non poſſit; & tamen non ſolùm ſine Provinciali Concilio, ſed etiam, uti apparet, ſine omni alio, etiam privato Concilio deciſa eſt. In Chalcedonenſi Generali Synodo ita decretum eſt. *Can. 9. Si Clerus adversùs ſuum, vel alium Epiſcopum habeat cauſam, apud audientiam Synodi Provinciæ ejus conqueratur.* Quod tunc maximè neceſſarium eſt, habétque locum, cùm non unius tantùm Epiſcopi, ſed totius Provinciæ cauſa ac negotium vertitur.

Sed utcunque hæc ſe habeant, illud ſaltem certum eſt, non poſſe Mandatum Apamienſe, ac Cenſuras in eo contentas pro nullis irritiſque haberi, niſi dicamus, aut Lugdunenſe Concilium de Regaliâ non loqui, aut non eſſe illud Concilium in Gallijs receptum, aut denique Diœceſin Apamienſem ex illis eſſe, ubi Regalia jam uſu ac conſuetudine invaluerat. Sed quidquid ex his dicas, manifeſtæ falſitatis convinci poteſt. Primum enim quod attinet, ex verbis ipſius Lugdunenſis Decreti, ac Gloſſæ illud explicantis res tota palàm fiet. Verba ergo Decreti Lugdunenſis ita habent: *Generali Conſtitutione ſancimus, univerſos & ſingulos, qui Regalia, Cuſtodiam, ſive Guardiam, Advocationis, ſive defenſionis titulum in Eccleſijs, Monaſterijs, ſeu quibuslibet alijs locis pijs, de novo uſurpare conantes, bona Eccleſiarum, Monaſteriorum, aut locorum ipſorum vacantium occupare præſumunt, quantacúnque Dignitatis honore præfulgeant: Clericos etiam Eccleſiarum, Monachos Monaſteriorum, & Perſonas cæteras locorum eorundem, qui hoc fieri procurant, eo ipſo Excommunicationis*

ſententia

ſententia decernimus ſubjacere. Illos verò, qui ſicut deberent, talia facientibus non opponunt, de proventibus Eccleſiarum, ſeu locorum ipſorum, pro tempore, quo præmiſſa ſine debita contradictione permiſerint, aliquid percipere diſtrictiùs prohibemus. Qui autem ab ipſarum Eccleſiarum, cæterorúmque locorum fundatione, vel ex antiqua conſuetudine jura ſibi hujuſmodi vindicant, ab illorum abuſu ſic prudenter abſtineant, & ſuos miniſtros in eis faciant ſollicitè abſtinere, quòd ea, quæ non pertinent ad fructus, ſive redditus provenientes vacationis tempore, non uſurpent, nec bona cætera, quorum ſe aſſerunt habere cuſtodiam, dilabi permittant, ſed in bono ſtatu conſervent. De elect. & electi poteſt. in 6. Hactenus Concilij verba, nunc Gloſſam audiamus. *Pro intellectu hujus Capitis ſupponendum eſt, ſecundùm veriorem intellectum ipſius, quid propriè textus appellet Regalia. Quidam volebant dicere.* (His verbis oſtendit Auctor Gloſſæ, ſe non probare primam hanc Regaliæ acceptionem) *quòd Regalia accipiantur pro juribus Imperialibus, de quibus in libris Feudorum. capit. quæ ſint Regalia. Ut ſi Rex donaverit Regalia Eccleſiæ, & aliquis ea uſurpat, de facto ſit excommunicatus. Alij dicunt, quòd Regalia accipantur pro juribus, quæ habet Princeps in aliquibus Eccleſijs, videlicet: quòd vacante aliquâ Eccleſiâ aliquis Comes, vel Dux, qui dicebat ſe habere jura Regalia, in ipſa Eccleſia occupavit Cuſtodiam Eccleſiæ vacantis, & dicebat, quòd fructus ipſius Eccleſiæ ad ipſum ſpectabant, licet non fuiſſet uſus ipſo jure.* Gloſſa, quam D. Paucet in ſui patrocinium adducit, notat quidem nomine Regaliæ, *nova tributa, novas collectas, nova vectigalia intelligi.* Sed Archidiaconus hujus Gloſſæ Auctor adjungit: *Regalia, id eſt, quæ capiunt Reges vacante Eccleſiâ, ut patet in Francia Regno, & Anglia; nam illic vocantur Regalia jura Regis, quibuſdam Eccleſijs vacantibus competentia.*

Id, quod

Id, quod poſteà eadem Gloſſa adjungit ad verbum, *Cuſtodiat*, ſatis oſtendit, fuiſſe Concilij Lugdunenſis mentem univerſim de juribus vacantium Eccleſiarum diſponere, & non ſolùm prohibere, ne novis tributis, aut collectis gravarentur, ſed etiam ne illarum ſeu temporalia, ſeu ſpiritualia jura, quale eſt Jus Patronatûs, uſurparentur; ſic enim loquitur Gloſſa: *Quocúmque ergo nomine cenſeantur uſurpantes de novo tale jus in Eccleſijs, & alijs locis pijs, & bona ipſorum locorum vacantium occupantes, excommunicati ſint.*

Conſtat ergo etiam ex ſententia ipſius Gloſſæ, Concilium Lugdunenſe de jure Regaliæ locutum eſſe, ſive quia illius Conſtitutionis finis ac intentio fuit, Regaliæ extenſionem impedire: ſive quia illis verbis: *Regalia*, *Cuſtodia*, *ſeu Guardia*, hoc ipſum jus expreſſum voluit; & ideò D. Paucet graviter hallucinatus eſt, cùm dixit, conſtare ex Concilij Lugdunenſis, ac Gloſſæ lectione, malè illius Decreta ab Epiſcopo Apamienſi fuiſſe intellecta.

Apparet etiam non ſolùm ex illis Concilij verbis: *De novo uſurpare conantes*, ſed etiam ex illis Gloſſæ: *Uſurpantes de novo jus.* Et illis: *Licet non fuiſſet uſus ipſo jure.* Et præcipuè illis: *De novo à quadraginta annis citra*, Concilij mentem ac intentionem fuiſſe, ne Regalia ad alias Eccleſias, quàm quæ illi jam aſſueverant, extenderetur. Id quod tam verum, certúmque eſt, ut quamplures Galli ſcriptores, qui de hoc argumento libros edidêre, videlicet, Ruzæus, Rebuffus, Le maiſtre, Baunius Jeſuita, alijque, pro primo ac præcipuo fundamento Regaliæ ſuſtinendæ tacitam Concilij approbationem ponerent, quam à Concilio factam volunt circa eas Eccleſias, quæ ab immemoriali jam tempore Regaliæ ſubjacuerant. Ipſe Dominus de Marca Archiepiſcopus Tholoſanus in una ſuarum Diſſertationum, quæ mo-

Digitized by Google

numentis Eccleſiæ Gallicanæ inſerta eſt, doctè ſolidéque demonſtrat, Patres Lugdunenſis Concilij de Regalia, & juxta ſenſum Apamienſis Epiſcopi locutos, illúdque Decretum totâ Galliâ receptum fuiſſe: nec Reges aliter Regaliâ gaviſos, quàm limitatè, & in ijs tantùm Eccleſijs, quæ ab immemoriali tempore huic juri, an ſervituti? ſubmiſſæ fuerant. Id quod apprimè concordat cum illis Gloſſæ verbis: *In quibuſdam Eccleſijs: in aliquibus Eccleſijs.* Et cum illis Rebuffi: *In aliquibus Epiſcopatibus*; adeò, ut optimo jure Paſquierius *Aulæ aſſentatores* vocaverit, qui ad omnes Regni Gallici Eccleſias Regaliam extendere conati ſint. Sed audienndus eſt Dominus de Marca, qui cùm Decretum Lugdunefis Concilij produxiſſet, hæc verba ſubjungit: *Philippus ergo Pulcher, hujus nominis quartus auctoritate Lugdunenſis Concilij ſubnixus, Jus Regaliæ, quod priùs ſolis moribus uſúque receptum erat, Edicto quóque ſuo de Anno 1302. firmavit, ita tamen verba mentémque ſuam, verbis ac mente Concilij metitur, ut Regaliam intra terminos ſolius Conſuetudinis reſtringat, nec ad Eccleſias extendi velit, hujus Conſuetudinis expertes; ſic enim loquitur. Item quantum ad Regalias, quas nos, & noſtri Prædeceſſores percipere aſſuevimus, & habere in aliquibus Eccleſijs Regni noſtri, quando eas vacare contingit.* Addítque eandem Clauſulam Reſtrictivam inveniri in Edicto Philippi Valeſij de anno 1334. Ex quo hæc verba producit: *Pro Eccleſijs Regni noſtri, in quibus Regaliam poſſidemus.* Et adhuc clariùs in Edicto Ludovici XII. Anno 1499. cujus hæc verba ſunt: *Inhibemus omnibus miniſtris, & officialibus noſtris, ne in Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, Abbatias, & alia hujus noſtri Regni Beneficia, Regaliam uſurpent, ubi hactenus eam non habuimus, ſub pœna ſuſpenſionis, &c.* Et in Edicto Henrici IV. de anno 1606. *Non intendimus Regaliæ juribus gaudere,*

Digitized by Google

gaudere, niſi eo modo & formâ, quâ nos noſtríque Anteceſſores illis hactenus gaviſi ſunt, nec eam extendi volumus in præjudicium earum Eccleſiarum, quæ hactenus exemptæ fuerunt. Id Henrici Edictum alio Ludovici XIII. confirmatum eſt de anno 1629. *articulo 16. Non eſt*, inquit, *voluntatis noſtræ, Regaliam titulo Coronæ poſſeſſam alio modo, quàm lapſis retrò annis, ac juxta Edictum glorioſæ memoriæ Genitoris noſtri, nobis vendicare.* Et magis adhuc ſpecialiter in litteris patentibus Philippi Pulchri de anno 1303. in favorem Narbonenſis Provinciæ, hoc eſt, teſte Petro de Marca, totius Septimaniæ: *Nolumus, quòd gentes noſtræ occupent Regalia Eccleſiarum vacantium Provinciæ Narbonenſis.* In qua Narbonenſi Provincia ſemper hactenus Diœceſis Apamienſis numerata eſt; quippe ab origine & fundatione ſua Epiſcopus Apamienſis, Suffraganeus Narbonenſis Archiepiſcopi fuit, ut nunc Tholoſani.

Tertium punctum non minùs certum eſt, videlicet, nunquam in Eccleſia Apamienſi Regaliæ locum fuiſſe, nec ullum allegari exemplum in contrarium poterit. Et quanquam juxta notam receptámque Juris Utriúſque Regulam, *Actoris, & affirmantis, non Rei, ſit probare*; percurram tamen notam, indicémque Cameræ Computorum, relatam in acta Cleri Gallicani, & cujus Galli ſcriptores meminère, qui de hoc argumento ſcripſerunt, quales ſunt Ruſſee, Le Maiſtre, & Paſquier; ex quo indice ſimul patebit, Regem in nulla iſtarum Eccleſiarum Regaliæ juribus potitum eſſe; nam nihil potuit improbabilius dici, minúſque conſentaneum veritati, quàm illud à Domino Paucet tam confidenter ac impavidè aſſertum, videlicet hoc Jus Regaliæ etiam in Eccleſijs Septimaniæ illis à prima fundatione coævum eſſe, totáque retrò antiquitate Coronæ innexum. Si enim ita eſt, ut Jus Regaliæ ſit Regiæ Coronæ adjun-

 ctum

Digitized by Google

ctum, nec ab ea ſeparari poſſit, ſequetur omnes Reges hoc jure gaudere, eóque ſemper gaviſos eſſe, quod tamen falſum omnino eſt, conſtátque multis hactenus ſæculis inauditum ignotúmque fuiſſe; nec fundatio, aut dotatio Eccleſiarum aliud jus, quàm Patronatûs tribuit; id verò multo minùs oneroſum eſt, multóque minùs quàm Regalia, jura Eccleſiarum offendit. Sed & ipſi Galliæ Reges longè aliter de Regalia ſensêre, quàm Dominus Paucet in eorum gratiam ſcribat; id quod ex eorum Edictis jam aliàs productis patet, præſertim ex ſententia à Philippo III. ſancti Ludovici Regis filio data anno 1272. quam Dominus de Marca in antiquo Parlamenti Protocollo reperiri ait in hæc verba: *Sabbatho poſt Aſcenſionem Domini reſtituta fuerunt apud Apamias, & reddita per Dominum Regem Procuratoribus Capituli Albienſis Regalia Eccleſia Albienſis, quæ mortuo Epiſcopo Albienſi Seneſchallus Carcaſſonenſis ad manum Domini Regis ceperat, & ſaiſinaverat ſine cauſa; cùm Dominus Rex ſuper hoc aliàs nunquam uſus fuiſſet, prout ex aliorum, & ipſius relatione fuit inventum.*

Idem Dominus Paucet in ſua ſupplicatione Regiam Declarationem producit, quæ Cleri poſtulationem conſecuta eſt, à Rege petentis: *Ut adſe, ſuúmque Conſilium hanc cauſam evocaret, auditis priùs, examinatiſque Cleri, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Capitulorum actis & Documentis, qui ſe à Regalia immunes eſſe crederent.* Huic objectioni præter alia multa, quæ dici ſuper hoc argumento poſſent, quæque ſibi impoſterum dicenda reſervat, reſpondet præfatus D. Epiſcopus Apamienſis, ſibi eam Declarationem, Cleríque in Regium Tribunal ſubmiſſionem nullo modo opponi poſſe; cùm ipſe nunquam titulos & Documenta ſuæ Exemptionis Regio Senatui examinanda ſubjecerit; nec Generales Cleri Procuratores, imò ne totus quidem Galli-

cani

cani Cleri Conventus Jus compromittere potuerit, quod ad ſpiritualem Epiſcoporum Auctoritatem, omniúmque Eccleſiarum Exemptionem pertinet; nec Deputati ullum ſuper hoc Mandatum à Clero habuêre.

Adde, quòd, cùm Diplomate Alexandri VII. ac litteris patentibus Regis feliciter regnantis cautum ſit, ne ad Beneficia, Dignitates Cathedralis Eccleſiæ Apamienſis quiſpiam recipiatur, qui poſt accuratum ex Mandato Epiſcopi tyrocinium, emiſſámque Profeſſionem Regularem ſtatum non ſit amplexus; ſequitur Regem neque huic particulari ſtatuto, neque juri Communi (quod habet, Dignitates nulli, niſi qui de gremio ſit, conferendas eſſe, nec ex gremio cenſeri, qui Profeſſionem non emiſerit) ſuâ Declaratione derogatum voluiſſe.

Æquum igitur fuit, ut ſuper his aliiſque, quæ allegari poterant, priùs audiretur Epiſcopus Apamienſis, quàm ejus Mandatum irritum, nullúmque declararetur; quæque ſi audita & perpenſa fuiſſent, ſperari omnino poterat, multo aliter à Domino Archiepiſcopo Tholoſano pronuntiatum fore.

Ex his ergo, aliiſque ſuo tempore, & loco productis, & producendis rationibus, proteſtatur Epiſcopus Apamienſis, declarátque præfatis Dominis Archiepiſcopo, Promotori, & Paucet, ſe nullo modo potuiſſe, aut debuiſſe illi ſententiæ deferre, ſed, &c.

Digitized by Google

Documentum X.

Mandatum D. Epiſcopi Apamienſis, quo declarat nuper à ſe editas Conſtitutiones contra Regaliſtas, non obſtante ſententiâ D. Archiepiſcopi Tholoſani, executioni dandas eſſe.

Die 27. Octob. Anno 1677.

FRanciſcus miſeratione Divinâ Epiſcopus Apamienſis, Chariſſimis & Dilectiſſimis Fratribus Eccleſiarum Cathedralis & Collegiatæ Dominæ noſtræ de Campo, Canonicis, Archipresbyteris, Rectoribus, Vicarijs, aliiſque Perſonis Eccleſiaſticis Salutem & Benedictionem. Intelleximus, quòd non obſtante inhibitione ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ, contra Fratrem Joannem Franciſcum le Juge (qui ſe Sacerdotem ac Religioſum Ordinis S. Auguſtini Profeſſum nominari facit, prætendítque Canonicatum, ac Eleemoſynarij officium in Eccleſia noſtra Cathedrali, titulo Regaliæ) à nobis edita, ne ſe in prædicti Canonicatûs, ac Eleemoſynarij officia, eorúmque poſſeſſionem virtute Regij Chirographi ingerere præſumeret, eíque inſuper intimari fecerimus, nos interim omnia Juris media parare, ac experiri velle, quibus prætenſa ſententia D. Archiepiſcopi Tholoſani Conſtitutionem noſtram die 28. Aprilis nullam pronuntiantis, pro irrita caſſâque declaretur: imò quamvis de nullitate hujuſmodi aſſertæ Tholoſanæ ſententiæ, tam quoad formam, quàm quoad ipſam ſubſtantiam, aliàs evidenter conſtet. Quoad formam quidem, quia nobis nec auditis, imò ne citatis quidem pronuntiata eſt. in eáque declaratur, Conſtitutionem noſtram præfatam legibus Regni contrariam eſſe; quod declarari

clarari ab eodem D. Archiepiſcopo non potuit, cùm limites ejus poteſtatis excedat. Quoad ſubſtantiam verò, quia non licuit eidem D. Archiepiſcopo Conſtitutionem revocare, aut irritam pronuntiare, quæ nihil aliud, quàm mera executio fuit Generalis Concilij toto Galliæ Regno recepti, nec non Diplomatis ab Alexandro VII. dati, Regiíſque literis confirmati, ac maximè conformis naturæ ac qualitati Beneficiorum Eccleſiæ noſtræ, quæ à primæva Inſtitutione, ac fundatione ſua Regularis fuit. Et tamen his omnibus non attentis præfatus Le Juge non omiſit præfatorum Beneficiorum poſſeſſionem uſurpare, cujus exemplum plures alij imitari forſan poſſent, eo prætextu, quòd præfata Tholoſana ſententia, donec per Appellationem ejus effectus ſuſpendatur, vires obtineat, obligétque. Nos igitur ob has ſimiléſque cauſas ordinamus, ut tam dicto Le Juge, quàm alijs omnibus, quorum intererit, intimetur, nos à prætenſa illa ſententia Tholoſana legitimè appellâſſe, eámque Appellationem tam præfato Domino Archiepiſcopo, quàm etiam Tholoſano Promotori, vigeſimâ ſextâ currentis menſis inſinuâſſe, atque ex Tholoſana Cancellaria litteras obtinuiſſe, quibus certi reddebamur, actum Appellationis noſtræ tam dicto Le Juge, quàm alijs omnibus, quibus neceſſe fuerit, inſinuatum iri, ne videlicet ignorantiam prætendere poſſint, eóque prætextu immunes ſe credere, liberóſque à Cenſuris, in Conſtitutione noſtra prolatis, quas ſub pœnis ibidem contentis (ob notorios videlicet defectus, & nullitates in ea commiſſas, & alibi fuſiùs à nobis deductas) iterum, quatenus opus fuerit, innovamus. Inhibemus etiam, iterúmque interdicimus, prout in noſtris Conſtitutionibus die 26. Aprilis, & 23. Octobris, jam inhibuimus, atque interdiximus Capitulis Cathe-

Documentum XII.

Primum Breve S. D. N. Innocentij PP. XI. ad Regem Chriſtianiſſimum.

12. Mart. Anno 1678.

INNOCENTIUS PP. XI.

CHariſſime in Chriſto Fili Noſter Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Jam pridem inaudivimus, non deeſſe Majeſtati Tuæ Conſiliarios & adminiſtros, qui Tibi perſuadere niterentur, ut uſum illum antiquum Cuſtodiæ fructuum vacantium Eccleſiarum, quod Regaliam vocant, ad eas quoque Regni Tui Eccleſias extenderes, quas illi juri obnoxias nunquam fuiſſe, ex ipſis Fiſci Regij Tabularijs liquidò conſtet. Sed nos memoriâ repetentes, omnem ea de re controverſiam communi olim Eccleſiæ Catholicæ conſenſu, & benignâ Sedis Apoſtolicæ indulgentiâ, providè ſapienterque compoſitam fuiſſe in Concilio Lugdunenſi Generali; minimè ad credendum adduci poteramus, Majeſtatem Tuam conſilijs hujuſmodi aures præbituram aliquando eſſe: multo minùs admoturam operi manum, invitâ Synodo, tantæ apud omnem Eccleſiam auctoritatis, & reclamantibus Conſtitutionibus, & exemplis Regum majorum, qui Conſtitutionem in eadem Synodo ad regias preces, regijs Legatis præſentibus, in ipſa Gallia, & totâ Gallicâ gente efflagitante ſancitam, per integrum quatuor ferme ſæculorum ſpatium, certatim probârunt, obſervâruntque, & præcipuo in honore habuerunt. Nec veriſimile videbatur, Majeſtatem Tuam, poſtquam tantum Sibi apud Deum meriti, & apud homines gloriæ, eximijs pro Religione

gione Catholica rebus geſtis comparavit, ut nullius Majorum Suorum Regum clariſſimorum memoriæ invidere poſſet, velle rem aggredi, quæ nullâ urgente neceſſitate, vel æquitate ſuadente, magnum eſſet quamplurimis Galliæ Epiſcopis, eorúmque Clero incommodum, & juſtum dolorem allatura, non ſine gravi Catholicorum omnium ſenſu, qui in Francorum Annalibns, & in Sacrorum Canonum ſtatutis animadvertunt, quantum id veteri conſuetudini, & Eccleſiaſticæ libertatis ac diſciplinæ rationibus adverſetur. Unde plerique, tum veteres, tum recentes Galliæ ſcriptores, quantumvis Majeſtati Tuæ, & imperio ſubeſſent, & auctoritati magnitudiníque impenſiùs ſtuderent, in eos, qui præfatam Regaliæ extenſionem ſuadere auſi fuerant, tanquam in malæ perditæque cauſæ patronos, & favorem aulæ captantes, liberâ indignatione invecti, ſtylum ſubinde ſtrinxerunt. Nullus verò Galliæ Regum, vel tentare id voluit, vel tentatum id exequi ſuſtinuit, memor à ſapiente præclarè præcipi: *Ne tranſiliamus terminos, quos poſuerunt Patres noſtri.*

Illud prætereà nos ejus periculi metu curâque liberabat; quòd, cùm Majeſtas Tua, non multis abhinc annis, ſanctæ Sedis Apoſtolicæ liberalitate aucta, ornatáque ſit penè ſupra votum, indultis ampliſſimis, præter ea, quibus jam Reges Majores Tui ejuſdem Sedis benignitate gaudebant, nominandi ad Beneficia Eccleſiaſtica, non putaviſſemus Te ſanctiſſimi ſapientiſſimíque olim Galliæ Regis exemplo, cogitare de novis ineundis rationibus regiæ in ſacros reditus auctoritatis amplificandæ. Sed ubi allatæ fuère ad Nos bonæ memoriæ Nicolai Epiſcopi Alectenſis litteræ, quibus poſt debitas religioſi in hanc Sanctam Sedem obſequij, & filialis obſervantiæ ſignificationes, ad Nos querelas, quas

Cathedralis & Collegiatæ B. Virginis de Campo Eccleſiarum, ne quemquam obtentu Regaliæ in dicta Beneficia recipiant, inſtallent, &c. ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto, &c. Ipſos verò taliter proviſos ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ, &c. Datæ in Ædibus noſtris Epiſcopalibus die 27. Octob. Anno 1677.

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Notandum eſt, Anno 1677. die 22. Octob. ſimilem ferè Conſtitutionem à Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo Epiſcopo Alectenſi editam fuiſſe, contra ſententiam Officialis Metropolitani Narbonenſis, qui ejuſdem Epiſcopi Mandata, Conſtitutiones, ac Cenſuras contra Magiſtrum Petrum Gaſton irritas declaraverat.

Documentum XI.

Epiſtola Epiſcopi Alectenſis ad Regem Chriſtianiſſimum.

25. Octob. 1677.

Mihi ultima vitæ meæ momenta numeranti, & quid faciendum ſuperſit, ut Divino Tribunali ſecurus ſiſtar, animo repetenti, occurrit illa Chriſti Domini noſtri ſententia, quâ jubemur: *Priuſquam Sacrificium ad Altare offeramus, fratri noſtro, qui aliquid adversùm nos habet, reconciliari.* Cùm ergo jam tempus accedat, ultimum Sacrificium, hoc eſt, vitam meam Deo immolandi, credidi neceſſitatem mihi præcipuè incumbere, placandi animum Majeſt. Veſtræ. Quam ab aliquo jam tempore, ob ea, quæ circa Regaliam contigère, offenſam mihi, averſámque experior; tamen poſſum Majeſtati Veſtræ aſſeverare, me ſemper eo ſenſu animóque

animóque fuiſſe, quæ fideliſſimum ſubditum deceant; quantumvis Regaliam quod attinet, officij, ac Dignitatis meæ ratio eò impulerint, ut cogerer aliqua facere, voluntati, ac Mandatis Majeſtatis Veſtræ minùs, quàm cuperem, accepta; & tamen idipſum per litteras meas auſus ſum Eidem ſignificare, ídque eâ libertate, quæ Epiſcopos decet, Sacrorum Jurium Depoſitarios: & nunc quóque in hoc vitæ mortíſque meæ confinio Majeſtati Veſtræ profiteor, me nihil aliud egiſſe, quàm quod crederem Conſcientiæ, ac officio meo deberi; ídque unicum eſſe dolori meo ſolatium, & quo ſpero Deum non eſſe mihi eam indignationem adſcripturum, quam in pectore Majeſtatis Veſtræ dolens mærénſque experior; nec ideò tamen has ultimas obligationis meæ partes explere omittam, ſimúlque hanc ultimam à Majeſtate Veſtra gratiam expetere, dignetur tribus illis ex familia mea Eccleſiaſticis Perſonis, ejúſque Mandato proſcriptis veniam clementer impertiri, quippe nullius culpæ reis, quàm quòd Epiſcopi, legitimi ſuperioris ſui, quémque Divinæ voluntatis interpretem agnoſcebant, præceptis obediverint. Non diffido, ſi modò Majeſtati Veſtræ placuerit id ſecum reputare, veniam merituros, ac præſentibus anguſtijs, quibus conflictantur, ereptum iri. Impleat Deus Majeſtatem Veſtram cœleſtibus Suis Beneficijs, Eámque ad amuſſim Divini ſui cordis, ac voluntatis Regem efficiat. Id unicum eſt ejus votum, qui plenus venerationis, ac reverentiæ eſt, eritque ſemper.

Alecti 25. Octob. 1677.

Majeſtatis Veſtræ

Humillimus, Obſequentiſſimus & Fideliſſimus Servus ac ſubditus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Cathedralis & Collegiatæ B. Virginis de Campo Eccleſiarum, ne quemquam obtentu Regaliæ in dicta Beneficia recipiant, inſtallent, &c. ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto, &c. Ipſos verò taliter proviſos ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ; &c. Datæ in Ædibus noſtris Epiſcopalibus die 27. Octob. Anno 1677.

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Notandum eſt, Anno 1677. die 22. Octob. ſimilem ferè Conſtitutionem à Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo Epiſcopo Alectenſi editam fuiſſe, contra ſententiam Officialis Metropolitani Narbonenſis, qui ejuſdem Epiſcopi Mandata, Conſtitutiones, ac Cenſuras contra Magiſtrum Petrum Gaſton irritas declaraverat.

Documentum XI.

Epiſtola Epiſcopi Alectenſis ad Regem Chriſtianiſſimum.

25. Octob. 1677.

Mihi ultima vitæ meæ momenta numeranti, & quid faciendum ſuperſit, ut Divino Tribunali ſecurus ſiſtar, animo repetenti, occurrit illa Chriſti Domini noſtri ſententia, quâ jubemur: *Priuſquam Sacrificium ad Altare offeramus, fratri noſtro, qui aliquid adversùm nos habet, reconciliari.* Cùm ergo jam tempus accedat, ultimum Sacrificium, hoc eſt, vitam meam Deo immolandi, credidi neceſſitatem mihi præcipuè incumbere, placandi animum Majeſt. Veſtræ. Quam ab aliquo jam tempore, ob ea, quæ circa Regaliam contigêre, offenſam mihi, averſámque experior; tamen poſſum Majeſtati Veſtræ aſſeverare, me ſemper eo ſenſu animóque

animóque fuiſſe, quæ fideliſſimum ſubditum deceant; quantumvis Regaliam quod attinet, officij, ac Dignitatis meæ ratio eò impulerint, ut cogerer aliqua facere, voluntati, ac Mandatis Majeſtatis Veſtræ minùs, quàm cuperem, accepta; & tamen idipſum per litteras meas auſus ſum Eidem ſignificare, ídque eâ libertate, quæ Epiſcopos decet, Sacrorum Jurium Depoſitarios: & nunc quóque in hoc vitæ mortíſque meæ confinio Majeſtati Veſtræ profiteor, me nihil aliud egiſſe, quàm quod crederem Conſcientiæ, ac officio meo deberi; ídque unicum eſſe dolori meo ſolatium, & quo ſpero Deum non eſſe mihi eam indignationem adſcripturum, quam in pectore Majeſtatis Veſtræ dolens mærénſque experior; nec ideò tamen has ultimas obligationis meæ partes explere omittam; ſimúlque hanc ultimam à Majeſtate Veſtra gratiam expetere, dignetur tribus illis ex familia mea Eccleſiaſticis Perſonis, ejúſque Mandato proſcriptis veniam clementer impertiri, quippe nullius culpæ reis, quàm quòd Epiſcopi, legitimi ſuperioris ſui; quémque Divinæ voluntatis interpretem agnoſcebant, præceptis obediverint. Non diffido, ſi modò Majeſtati Veſtræ placuerit id ſecum reputare, veniam merituros, ac præſentibus anguſtijs, quibus conflictantur, ereptum iri. Impleat Deus Majeſtatem Veſtram cœleſtibus Suis Beneficijs, Fámque ad amuſſim Divini ſui cordis, ac voluntatis Regem efficiat. Id unicum eſt ejus votum, qui plenus venerationis, ac reverentiæ eſt, erítque ſemper.

Alecti 25. Octob. 1677.

Majeſtatis Veſtræ

Humillimus, Obſequentiſſimus & Fideliſſimus Servus ac ſubditus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

 Docu-

Cathedralis & Collegiatæ B. Virginis de Campo Eccleſiarum, ne quemquam obtentu Regaliæ in dicta Beneficia recipiant, inſtallent, &c. ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto, &c. Ipſos verò taliter proviſos ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ, &c. Datæ in Ædibus noſtris Epiſcopalibus die 27. Octob. Anno 1677.

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Notandum eſt, Anno 1677. die 22. Octob. ſimilem ferè Conſtitutionem à Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo Epiſcopo Alectenſi editam fuiſſe, contra ſententiam Officialis Metropolitani Narbonenſis, qui ejuſdem Epiſcopi Mandata, Conſtitutiones, ac Cenſuras contra Magiſtrum Petrum Gaſton irritas declaraverat.

Documentum XI.

Epiſtola Epiſcopi Alectenſis ad Regem Chriſtianiſſimum.

25. Octob. 1677.

Mihi ultima vitæ meæ momenta numeranti, & quid faciendum ſuperſit, ut Divino Tribunali ſecurus ſiſtar, animo repetenti, occurrit illa Chriſti Domini noſtri ſententia, quâ jubemur: *Priuſquam Sacrificium ad Altare offeramus, fratri noſtro, qui aliquid adversùm nos habet, reconciliari.* Cùm ergo jam tempus accedat, ultimum Sacrificium, hoc eſt, vitam meam Deo immolandi, credidi neceſſitatem mihi præcipuè incumbere, placandi animum Majeſt. Veſtræ, Quam ab aliquo jam tempore, ob ea, quæ circa Regaliam contigêre, offenſam mihi, averſámque experior; tamen poſſum Majeſtati Veſtræ aſſeverare, me ſemper eo ſenſu animóque

animóque fuiſſe, quæ fideliſſimum ſubditum deceant; quantumvis Regaliam quod attinet, officij, ac Dignitatis meæ ratio eò impulerint, ut cogerer aliqua facere, voluntati, ac Mandatis Majeſtatis Veſtræ minùs, quàm cuperem, accepta; & tamen idipſum per litteras meas auſus ſum Eidem ſignificare, ídque eâ libertate, quæ Epiſcopos decet, Sacrorum Jurium Depoſitarios: & nunc quóque in hoc vitæ mortíſque meæ confinio Majeſtati Veſtræ profiteor, me nihil aliud egiſſe, quàm quod crederem Conſcientiæ, ac officio meo deberi; ídque unicum eſſe dolori meo ſolatium, & quo ſpero Deum non eſſe mihi eam indignationem adſcripturum, quam in pectore Majeſtatis Veſtræ dolens mærénſque experior; nec ideò tamen has ultimas obligationis meæ partes explere omittam; ſimúlque hanc ultimam â Majeſtate Veſtra gratiam expetere, dignetur tribus illis ex familia mea Eccleſiaſticis Perſonis, ejúſque Mandato proſcriptis veniam clementer impertiri, quippe nullius culpæ reis, quàm quòd Epiſcopi, legitimi ſuperioris ſui; quémque Divinæ voluntatis interpretem agnoſcebant, præceptis obediverint. Non diffido, ſi modò Majeſtati Veſtræ placuerit id ſecum reputare, veniam merituros, ac præſentibus anguſtijs, quibus conflictantur, ereptum iri. Impleat DEUS Majeſtatem Veſtram cœleſtibus Suis Beneficijs, Eámque ad amuſſim Divini ſui cordis, ac voluntatis Regem efficiat. Id unicum eſt ejus votum, qui plenus venerationis, ac reverentiæ eſt, erítque ſemper.

Alecti 25. Octob. 1677.

Majeſtatis Veſtræ

Humillimus, Obſequentiſſimus & Fideliſſimus Servus ac ſubditus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Cathedralis & Collegiatæ B. Virginis de Campo Eccleſiarum, ne quemquam obtentu Regaliæ in dicta Beneficia recipiant, inſtallent, &c. ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto, &c. Ipſos verò taliter proviſos ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ, &c. Datæ in Ædibus noſtris Epiſcopalibus die 27. Octob. Anno 1677.

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Notandum eſt, Anno 1677. die 22. Octob. ſimilem ferè Conſtitutionem à Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo Epiſcopo Alectenſi editam fuiſſe, contra ſententiam Officialis Metropolitani Narbonenſis, qui ejuſdem Epiſcopi Mandata, Conſtitutiones, ac Cenſuras contra Magiſtrum Petrum Gaſton irritas declaraverat.

Documentum XI.

Epiſtola Epiſcopi Alectenſis ad Regem Chriſtianiſſimum.

25. Octob. 1677.

Mihi ultima vitæ meæ momenta numeranti, & quid faciendum ſuperſit, ut Divino Tribunali ſecurus ſiſtar, animo repetenti, occurrit illa Chriſti Domini noſtri ſententia, quâ jubemur: *Priuſquam Sacrificium ad Altare offeramus, fratri noſtro, qui aliquid adversùm nos habet, reconciliari.* Cùm ergo jam tempus accedat, ultimum Sacrificium, hoc eſt, vitam meam Deo immolandi, credidi neceſſitatem mihi præcipuè incumbere, placandi animum Majeſt. Veſtræ. Quam ab aliquo jam tempore, ob ea, quæ circa Regaliam contigêre, offenſam mihi, averſámque experior; tamen poſſum Majeſtati Veſtræ aſſeverare, me ſemper eo ſenſu

animóque

animóque fuiſſe, quæ fideliſſimum ſubditum deceant; quantumvis Regaliam quod attinet, officij, ac Dignitatis meæ ratio eò impulerint, ut cogerer aliqua facere, voluntati, ac Mandatis Majeſtatis Veſtræ minùs, quàm cuperem, accepta; & tamen idipſum per litteras meas auſus ſum Eidem ſignificare, ídque eâ libertate, quæ Epiſcopos decet, Sacrorum Jurium Depoſitarios: & nunc quóque in hoc vitæ mortíſque meæ confinio Majeſtati Veſtræ profiteor, me nihil aliud egiſſe, quàm quod crederem Conſcientiæ, ac officio meo deberi; ídque unicum eſſe dolori meo ſolatium, & quo ſpero Deum non eſſe mihi eam indignationem adſcripturum, quam in pectore Majeſtatis Veſtræ dolens mærénſque experior; nec ideò tamen has ultimas obligationis meæ partes explere omittam, ſimúlque hanc ultimam à Majeſtate Veſtra gratiam expetere, dignetur tribus illis ex familia mea Eccleſiaſticis Perſonis, ejúſque Mandato proſcriptis veniam clementer impertiri, quippe nullius culpæ reis, quàm quòd Epiſcopi, legitimi ſuperioris ſui, quémque Divinæ voluntatis interpretem agnoſcebant, præceptis obediverint. Non diffido, ſi modò Majeſtati Veſtræ placuerit id ſecum reputare, veniam meri-turos, ac præſentibus anguſtijs, quibus conflictantur, ereptum iri. Impleat Deus Majeſtatem Veſtram cœleſtibus Suis Beneficijs, Fámque ad amuſſim Divini ſui cordis, ac voluntatis Regem efficiat. Id unicum eſt ejus votum, qui plenus venerationis, ac reverentiæ eſt, eritque ſemper. Alecti 25. Octob. 1677.

Majeſtatis Veſtræ

Humillimus, Obſequentiſſimus & Fideliſſimus Servus ac ſubditus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Documentum XII.

Primum Breve S. D. N. Innocentij PP. XI. ad Regem Chriſtianiſſimum.

12. Mart. Anno 1678.

INNOCENTIUS PP. XI.

CHariſſime in Chriſto Fili Noſter Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Jam pridem inaudivimus, non deeſſe Majeſtati Tuæ Conſiliarios & adminiſtros, qui Tibi perſuadere niterentur, ut uſum illum antiquum Cuſtodiæ fructuum vacantium Eccleſiarum, quod Regaliam vocant, ad eas quoque Regni Tui Eccleſias extenderes, quas illi juri obnoxias nunquam fuiſſe, ex ipſis Fiſci Regij Tabularijs liquidò conſtet. Sed nos memoriâ repetentes, omnem ea de re controverſiam communi olim Eccleſiæ Catholicæ conſenſu, & benignâ Sedis Apoſtolicæ indulgentiâ, providè ſapienterque compoſitam fuiſſe in Concilio Lugdunenſi Generali; minimè ad credendum adduci poteramus, Majeſtatem Tuam conſilijs hujuſmodi aures præbituram aliquando eſſe: multo minùs admoturam operi manum, invitâ Synodo, tantæ apud omnem Eccleſiam auctoritatis, & reclamantibus Conſtitutionibus, & exemplis Regum majorum, qui Conſtitutionem in eadem Synodo ad regias preces, regijs Legatis præſentibus, in ipſa Gallia, & totâ Gallicâ gente efflagitante ſancitam, per integrum quatuor ferme ſæculorum ſpatium, certatim probârunt obſervâruntque, & præcipuo in honore habuerunt. Nec veriſimile videbatur, Majeſtatem Tuam, poſtquam tantum Sibi apud Deum meriti, & apud homines gloriæ, eximijs pro Religione

gione Catholica rebus geſtis comparavit, ut nullius Majorum Suorum Regum clariſſimorum memoriæ invidere poſſet, velle rem aggredi, quæ nullâ urgente neceſſitate, vel æquitate ſuadente, magnum eſſet quamplurimis Galliæ Epiſcopis, eorùmque Clero incommodum, & juſtum dolorem allatura, non ſine gravi Catholicorum omnium ſenſu, qui in Francorum Annalibns, & in Sacrorum Canonum ſtatutis animadvertunt, quantum id veteri conſuetudini, & Eccleſiaſticæ libertatis ac diſciplinæ rationibus adverſetur. Unde plerique, tum veteres, tum recentes Galliæ ſcriptores, quantumvis Majeſtati Tuæ, & imperio ſubeſſent, & auctoritati magnitudinique impenſiùs ſtuderent, in eos, qui præfatam Regaliæ extenſionem ſuadere auſi fuerant, tanquam in malæ perditæque cauſæ patronos, & favorem aulæ captantes, liberâ indignatione invecti, ſtylum ſubinde ſtrinxerunt. Nullus verò Galliæ Regum, vel tentare id voluit, vel tentatum id exequi ſuſtinuit, memor à ſapiente præclarè præcipi: *Ne tranſiliamus terminos, quos poſuerunt Patres noſtri.*

Illud prætereà nos ejus periculi metu curâque liberabat; quòd, cùm Majeſtas Tua, non multis abhinc annis, ſanctæ Sedis Apoſtolicæ liberalitate aucta, ornatáque ſit penè ſupra votum, indultis ampliſſimis, præter ea, quibus jam Reges Majores Tui ejuſdem Sedis benignitate gaudebant, nominandi ad Beneficia Eccleſiaſtica, non putaviſſemus Te ſanctiſſimi ſapientiſſimíque olim Galliæ Regis exemplo, cogitare de novis ineundis rationibus regiæ in ſacros reditus auctoritatis amplificandæ. Sed ubi allatæ fuere ad Nos bonæ memoriæ Nicolai Epiſcopi Alectenſis litteræ, quibus poſt debitas religioſi in hanc Sanctam Sedem obſequij, & filialis obſervantiæ ſignificationes, ad Nos querelas, quas

Digitized by Google

propè moriens poſteà renovavit, ob Regaliæ uſum in ſuam Diœceſin, quæ ab eo libera ſemper fuit, nuper invectum deferebat, unáque appellationem à ſententia Metropolitani Narbonenſis; deinde verò edocti ſumus, idem Apamienſi Eccleſiæ contigiſſe pariter liberæ; tandem vidimus Ipſi regium Majeſtatis Tuæ Decretum, quo omnes Eccleſiæ Gallici Regni, hujuſmodi oneri jubebantur aſſueſcere, mirati vehementer ſumus Conſtitutionum Apoſtolicarum, & Generalium Conciliorum decretis, ac tam rectâ compertáque apud omnes veritate & juſtitiâ, potiores fuiſſe illorum conatus, qui terrena potiùs, & caduca, quàm cœleſtia & æterna reſpicientes, dum Majeſtatis Tuæ gratiam, potentiam amplificando, aucupantur, moleſtiſſimos Tibi, & valde periculoſos conſcientiæ terrores, quod Deus avertat, in id tempus præparant, cùm in diſtricto Dei judicio mortales omnes, quócunque tandem potentiæ & dignitatis loco ſint, diligentem reddere debeant omnis anteactæ vitæ rationem.

Nos itaque pro noſtra non minùs erga æternam, quæ magnæ nobis curæ eſt & eſſe debet, Majeſtatis Tuæ ſalutem, quam erga inclitum Clerum, & religioſiſſimos Galliæ Præſules, imò erga univerſalem Eccleſiarum, cujus in hoc negotio procul dubio cauſa agitur, Paternâ charitate ſeriò admonendum Te, & vehementer hortandum obſecrandúmque judicavimus, ut à tam injuſtis, & pernicioſis ejuſmodi conſilijs animum abducas; præfatis Alectenſi & Apamiarum, cæteríſque regni Tui Eccleſijs, quæ uſui Regaliæ huc uſque obnoxiæ non fuêre, ſuas libertates atque immunitates ſartas tectas relinquas, nec eas de cætero ullo modo labefactari ſinas: ſed quidquid in contrarium hactenus actum tentatúmque eſt, repares, & in priſtinum ſtatum reſtitui

cures;

cures; néve cœleſtis beneficentiæ fontem, quem ſubditæ Tibi gentes, pietatis imprimis juſtitiæque merito, ſicuti credere nos juvat, expertæ huc uſque ſunt, ſecus nunc agendo, & Dei per quem regnas, Eccleſiam tam graviter lædendo, obſtruas; qui ſcias hujus quoque vitæ bona, & regnorum fœlicitatem & incrementa, à Divina bonitate unicè dari, expectandáque eſſe; ſicuti innumera omnium gentium, & temporum exempla teſtantur.

Nos ſanè hos animi noſtri ſenſus in ſinu tacitos continere non patitur, vel noſtri paſtoralis officij ratio, cui ſolicitudo omnium Eccleſiarum incumbit; vel juſtitiæ debitum, quo omnibus ad hanc Sanctam Sedem ex veteri juſtóque more, quem à nulla humana poteſtate impediri fas eſt, recurrentibus, jus reddere, conſilium, opem, ac paternum patrocinium præſtare jubemur; vel denique neceſſitas occurrendi ſcandalo, quo chriſtiani latè populi ad tantæ exitum rei converſi, afficerentur, ſi à laicali poteſtate, Eccleſiæ, eorúmque Antiſtites, & Miniſtri, ſuis libertatibus atque immunitatibus, earúmque uſu & antiquâ poſſeſſione, contra generalium Conciliorum decreta, & veterem inconcuſſámque obſervantiam ſpoliarentur; non alio prætextu, quàm novæ atque inauditæ opinionis nullo jure nixæ, cui nonnulli poſteà acceſſerunt, non quòd aliquid novi invenerint, quod rei veritatem tam apertam poſſet in dubium revocare; ſed ut rem ſuam agerent, nihil ſoliciti, ſi publicam perderent.

Speramus Majeſtatem Tuam, cauſæ juſtitiâ, & æquitate cognitâ, quæ patet ipſa per ſe, Paternæ cohortationi ac precibus noſtris, pro ſpectata animi Tui pietate & ſapientiâ, perpetuáque in hanc Sedem obſervantiâ auſcultaturam; nóſque curâ non minùs moleſtâ quàm neceſſariâ, inter-

tot alias, quibus circumdamur, liberaturum. Sanè ſi aliter ſuadentium conſilia Majeſtas Tua paulò attentiùs excuſſerit, facilè intelliget, homines gratiæ & fortunæ inhiantes, obtentu Regiæ poteſtatis, ſuam firmare velle; neque tam eſſe amplitudinis Tuæ cupidos, quàm laudis inimicos, cùm authores Tibi ſint, ut qui longinquis non ita pridem expeditionibus, & ad omnem poſteritatis memoriam illuſtribus, Chriſtianæ Reipublicæ ſalutem tueri, & Religionem amplificare tantopere ſtuduiſti in alienis terris, nunc à Teipſo quodammodo abiens, Eccleſiæ libertatem, authoritatémque in Tuis imminutam velis. Quaſi verò facilè Tibi perſuaderi poſſe confidant, æquum eſſe, vel fieri poſſe, ut nobilitetur & creſcat ex Eccleſiæ ruinis Imperium, quod religioſiſſimi fortiſſimíque Reges majores Tui, mirifico in eandem Eccleſiam ſtudio, & pari in Apoſtolicam Sedem pietate imprimis partum, Tibi eorum veſtigijs ſtrenuè inſiſtenti, ampliſſimum reliquerunt. Tu Reges eos, Fili chariſſime, vel potius Te ipſum imitare, & eorum Tuáque præclara facta ſæpe in mentem revoca.

Nos quidem oblviſci non poſſumus Prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices, qui ſimilibus de cauſis graves ac diuturnas pati ærumnas, & immanes contentionum & periculorum procellas, in eo confiſi, qui mari ventíſque imperat, invicto animo ſubire non dubitârunt. Hæc ad Majeſtatem Tuam inviti ſcribimus, qui in lætiori argumento verſari magnoperè cuperemus. Sed poſtquam Apoſtolicæ ſervitutis onus ſubeundo Divinæ voluntati paruimus, liberum jam Nobis non eſt exequi Noſtram, quæ Tuæ obſecundare quacumque in re vellet, ſicut in pluribus, quas nobis ratio temporum & publicæ pacis ſtudium hactenus indulgere permiſit, cognoſcere potuiſti. Significavimus hæc

ipſa

Digitized by Google

ipſa Oratori Majeſtatis Tuæ Nobili Viro Duci d'Eſtrées, ut ad Te pluribus referret, itidémque Venerabili Fratri, & Archiepiſcopo Adrianopolis Nuntio apud Te noſtro; quem ut de tota re diſſerentem, diligenter & benignè, pro more Tuo velis audire vehementer à Te petimus. ac Majeſtati Tuæ Apoſtolicam benedictionem impertimur.

Datum Romæ apud ſanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris, die 12. Martij 1678. Pontificatûs Noſtri anno ſecundo.

Marius Spinula.

Documentum XIII.

Secundum Breve Sanctiſſimi D. N. INNOCENTIJ PP. XI. ad Regem Chriſtianiſſimum.

21. Sept. Anno 1678.

Chariſſimo in Chriſto Filio Noſtro, Ludovico Francorum Regi Chriſtianiſſimo.

INNOCENTIUS PP. XI.

CHariſſime in Chriſto Fili noſter, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem. Ex litteris quibus Majeſtas Tua ad noſtras quintâ Aprilis datas reſpondit, & ex ijs quæ ad Nos retulit venerabilis frater Archiepiſcopus Adrianopolitanus, eò rem adductam videmus, ut Nos vel officio noſtro deeſſe, retinendo verbum in tempore ſalutis, vel Tibi fortaſſe moleſtiæ eſſe cogamur. Sed dabis, Chariſſime Fili, paſtoralis officij debito, dabis paternæ ſolicitudini atque amori in Te noſtro, ſi Te malè conſulentium culpâ, in ſummo æternæ ſalutis periculo conſtitutum videntes, opportunè importunè inſtamus & obſecramus, elatâ voce clamantes, ut è tam præcipiti loco pedem referas. Duo in primis

Digitized by Google

primis Tibi pro veris atq; indubitatis affirmari cognovimus ex Tuis litteris. Primum quidem Regaliæ jus (uti nuncupant) in Eccleſias Galliæ univerſas Majeſtati Tuæ competere, tanquam Regiæ coronæ inſitum, & innatum: deinde clariſſimos Reges Majores Tuos jus illud, & exercuiſſe dum viverent, & ad Te morientes hæreditario ordine tranſmiſiſſe: quibus à Te creditis, minimè miramur, ſi ad ea progreſſus fuiſti, quæ talium principiorum conſentanea erant. Veruntamen illa tam aliena à vero ſunt, ut nihil magis. Nemo enim ſanæ mentis & doctrinæ auſit in dubium revocare, nullum ſæculari poteſtati in res ſacras jus eſſe, niſi quatenus Eccleſiæ indulſit authoritas. Hæc autem non ſolùm Galliæ Regibus non indulſit, ut Regaliam prædictam extenderent ad Eccleſias illi oneri non aſſuetas, ſed etiam id fieri apertè vetuit in Generali Concilio Lugdunenſi, quod Gallia imprimis veneratur, ac ſanctum habet. Reges verò prædeceſſores Tuos quotquot fuere, ejuſdem Concilij diſpoſitionem religiosè ſemper & per quadringentorum ferme annorum ſpatium cuſtodiviſſe, & ſi quis eorum de illa infringenda cogitavit, re melius penſatâ, ab incepto deſtitiſſe, audimus in confeſſo eſſe apud omnes Scriptores præſertim Gallos, & Regia ipſa tabularia ad oculum demonſtrare. Quamobrem pati non poſſumus nec debemus, Majeſtati Tuæ obtrudi errorem tam manifeſtum, tam conſcientiæ Tuæ, tam Galliæ Regno, tam Eccleſiæ univerſæ perniciosum. Semel enim admiſſo, licere Majeſtati Tuæ adversùs Generalis Concilij Lugdunenſis decreta, adversùs Regum majorum Tuorum exempla, adversùs ipſam rerum ſacrarum naturam & primigeniam Eccleſiarum libertatem, invehere jus Regaliæ in eas quoque Eccleſias, quæ hujuſmodi oneri obnoxiæ numquam fuêre, idque palàm diſ-

ſentiente

ſentiente & reclamante, & ineluctabilem cœleſtis iræ animadverſionem multis cum lacrymis denuntiante Romano Pontifice, ad quem ſicut vetus conſuetudo poſcebat nonnulli Galliæ Epiſcopi à Metropolitanorum ſententijs appellàrunt: nemo non videt, quæ inde Eccleſiæ Catholicæ deformatio ac ruina, quæ ſacrarum ac profanarum rerum confuſio, ſublato quodammodo inter ſpiritualem ac ſecularem poteſtatem pariete medio, ſit conſequutura, non in Gallia ſolùm, ſed in omnibus alijs Chriſtiani orbis provincijs, manante in dies latiùs exempli authoritate. Accedet ad hæc (niſi error tam abſurdus ac tam certus corrigatur) gravis jactura, & periculum animarum in iſto Regno. Illi enim, quos Majeſtas Tua vacantium Eccleſiarum fructibus augebit, in quibus Eccleſiis jus illud locum non habet, cum progreſſu temporis vel monitu Sacerdotum, quibus arcana conſcientiæ ſuæ detegunt, vel etiam ipſi per ſe (ut in re clara & aperta) viderint, in quos ſe laqueos induerint, & in quod animam ſuam perditionis æternæ diſcrimen adduxerint, tot cenſuris adeóque tot ſacrilegijs obſtricti, tot illicitè perceptis bonis Eccleſiæ, quæ reſtituere cogantur, incredibile dictu eſt, quâ animi perturbatione, quibus conſcientiæ terroribus agentur, Regiam beneficentiam Tuam magni infortunij loco habituri. Quorum profectò malorum & diſcriminum culpam (niſi providè arceantur) Majeſtas Tua haud dubiè in diſtricto Dei judicio ſuſtineret. Vehementer itaque Majeſtatem Tuam rogamus, ut pro eximiâ animi Tui æquitate & ſapientiâ, rem ſeriò perpendas, ac ſi innumeris ampliſſimi Regni Tui negotijs impediris, quominus eam per te cognoſcas, viros aliquos, non tam doctrinâ, (quæ non adeò magna requiritur ad hujus cauſæ cognitionem) quàm pietate fideque præſtantes conſulas:

ſulas: vel, ſi placet, evolvas Acta ipſa Cleri Gallicani nuper impreſſa, quæ Tibi rei veritatem luculenter aperient. Quâ cognitâ, minimè dubitamus, quin Majeſtas Tua illico declaret, nihil ſibi majori curæ eſſe, quàm reddi Deo quæ Dei ſunt, à quo tantas opes, tam ſplendidum amplùmque Regnum, & omni Regno potiora tot præclara animi corporíſque bona accepiſti. Longiùs fortaſſe quàm patitur vel evidens cauſæ juſtitia, vel egregia virtus Tua, in hoc argumento immoramur. Verùm non ut confundamus Te hæc ſcribimus, ſed tanquam Filium Chariſſimum monemus, animo reputantes, nihil prodeſſe homini, ſi univerſum mundum lucretur, animæ verò ſuæ detrimentum patiatur. Speramus, Chariſſime Fili, opus non fore, ut novis eximiam Religionem æquitatémque Tuam precibus in hoc negotio interpellemus. Ea cæteróquin eſt rei magnitudo, in qua non Gallicanæ ſolùm, ſed totius Eccleſiæ dignitas ſalúſque vertitur, ut pro Apoſtolici officij noſtri munere, extrema potiùs pati omnia, quàm cauſam iſtam negligenter agere debeamus. Reliqua ſuper hoc argumento accipies à præfato Nuntio noſtro, ac Tibi Apoſtolicam benedictionem perpetuo cum felicitatis Tuæ voto conjunctam amantiſſimè impertimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 21. Septembris 1678. Pontificatûs Noſtri anno tertio, miſſum verò die quartâ Januarij *1679*.

Documentum XIV.

Tertium Breve Sanctiſſimi D. N. Innocentij PP. XI. ad Regem Chriſtianiſſimum.

25. Decemb. Anno 1678.

Chariſ-

Chariſſimo in Chriſto Filio Noſtro Ludovico Francorum Regi Chriſtianiſſimo.

INNOCENTIUS PP. XI.

CHariſſime in Chriſto Fili noſter, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Binis jam litteris fusè & luculenter oſtendimus Majeſtati Tuæ, etiam ex concordi omnium ferè Galliæ Scriptorum teſtimonio, & ex ipſis Regij tabularij Tui actis, quàm eſſet Eccleſiaſticæ libertati injurioſum, omni humano divinóque juri contrarium, & alienum à perpetuo Regum Majorum Tuorum more & exemplo, editum ſeptem ab hinc annis à Te Decretum, quo conſuetudinem illam cuſtodiendi fructus vacantium Eccleſiarum, quam Regaliam nuncupant, ad eas quoque Eccleſias extendi jubes, quæ ejuſmodi oneri obnoxiæ nunquam fuère. In quibus litteris vehementer à Te, pro paſtoralis officij noſtri debito, & pro paternâ quam gerimus æternæ ſalutis Tuæ curâ, efflagitavimus, ut decretum ipſum, & alia deinceps acta adversùs jura & libertates Eccleſiarum, abrogari abolerique mandares. Et ſanè illud eſt cauſæ ipſius meritum, ea de Regij animi Tui æquitate & magnitudine opinio noſtra, ut certâ ſpe duceremur, Majeſtatem Tuam, omnibus in locum priſtinum quamprimum repoſitis, cor noſtrum ab ulteriori tantæ rei ſolicitudine, tot alijs in Catholicæ Eccleſiæ procuratione diſtrictum, liberaturam. Verùm poſt plurium menſium ſpatium, quod longanimitati noſtræ probandæ ab ultimis litteris effluxit, nullum adhuc neque ad eas reſponſum, neque ex his fructum videmus: quin etiam plurimorum litteris & ſermone, pro comperto affertur, omnia deteriore loco in dies eſſe, & prætextu Re-

galiæ ejuſmodi, Beneficiorum collationes, & canonicas inſtitutiones impediri, Epiſcoporum auctoritatem peſſumdari, Eccleſiaſticam diſciplinam ordinémque turbari, novam denique praxim veteri Eccleſiæ praxi & divinæ inſtitutioni contrariam, invehi à ſæculari poteſtate; neque ea clam & timidè fieri, ſed palàm & manu Regiâ. Non repetimus hoc loco (ne actum agamus) quot inde ſcandala & querelæ, quot in Clerum incommoda naſcantur, quod Eccleſiæ univerſæ à tali exemplo periculum, quæ tempeſtas immineat, quæ nomini atque honori Tuo macula, quæ conſcientiæ labes incurratur. Satis enim ea in ſuperioribus litteris indicavimus: ſatis patent ipſa per ſe. Non patitur tamen ſincera & planè paterna erga Te, Regnúmque iſtud ampliſſimum charitas noſtra, Nos in tantâ Divini honoris injuriâ, in tam gravi Tui ipſius periculo adhuc ſilere. Sed cogimur iterum intimo cordis affectu, & in viſceribus Jesu Chriſti, rogare obſecraréque Majeſtatem Tuam, ut memor ejuſdem Chriſti verborum ad Eccleſiæ Præpoſitos: *Qui vos audit, me audit.* Nos potiùs, qui parentis, & quidem amantiſſimi loco ſumus, audire velis vera & ſalutaria ſuadentes, quàm filios diffidentiæ, qui terrena tantùm ſapiunt, quíque conſilijs in ſpeciem utilibus, ſed reverà pernicioſis, inclyti iſtius Regni fundamenta, in rerum ſacrarum reverentia, & in Eccleſiæ authoritate juribúſque tuendis poſita, convellunt. Qui quidem ſi ij eſſe vellent, quos eſſe ipſorum dignitas & officium, Tuáque ſingularis in eos benignitas poſtulat; imitari potiùs deberent integritatem fidémque eorum, quos olim pari loco poſitos, memoriæ proditum eſt, & in Gallicani Cleri nuper acta relatum, liberâ aliquando voce in ſimili cauſa monuiſſe Reges Prædeceſſores Tuos; meminiſſent, quid, & quâ Religione, ubi

Regni

Regni gubernacula ſuſcepturi ſacro chriſmate inungerentur, polliciti Deo fuiſſent, ſe videlicet Divinæ ejus gloriæ, omni ope & ſtudio, inſervituros, & pro Eccleſiæ ſuæ ſanctæ juribus & libertate aſſerenda, paratos fore ſemper ſanguinem ipſum vitámque profundere; conſiderent fluxam & fugacem eſſe mortalium vitam, Regum præſertim & Principum, qui ubi ad diſtrictum Dei judicium vocarentur, illuc accederent ſine cuſtodibus, ſine comitatu, ſine ullis Regiæ dignitatis inſignibus vel potentiæ præſidijs, nudi atque inermes, reddituri omnis anteactæ vitæ rationem judici ſcrutatori cordium, quem nulla res latet, apud quem non eſt acceptio perſonarum, qui poteſtatem habet mittere in gehennam, ubi potentes potenter tormenta patientur. Nec ſuperiori ſæculo defuit in Gallia Epiſcopus, qui in frequenti aliorum Præſulum Aulæque Procerum corona, apud Henricum Regem hujus nominis tertium, Cleri Gallicani cauſam in re non abſimili orans, Regi dixerit: obſervatum fuiſſe, nunquam Regias in Gallia defeciſſe ſtirpes, niſi ubi Reges indebitas ad Beneficia nominationes arrogare ſibi cæpiſſent, à quibus Sanctus Ludovicus Rex Chriſtianæ humilitatis gloriâ, quàm Regiæ dignitatis culmine ſublimior, uſque adeò abhorruiſſet, ut ultro etiam Pontificiâ authoritate ſibi delatas rejecerit. Fuit hæc quondam, fuit in Gallia, imò ad hæc noſtra tempora ſtrenuè retenta eſt, penes Epiſcopalem Ordinem Apoſtolica loquendi libertas, nihil metuens, nihil ſperans niſi à Deo: neque id ſolùm per Reges licuit, ſed ita Epiſcoporum monita ſemper accepta ſunt, ut Epiſcopi ipſi & ſibi meritam laudem, & cauſæ optatum exitum ſint conſecuti, manſerítque proptereà inviolata tam diù atque inconcuſſa ſanctio Oecumenici Concilij Lugdunenſis: adeò ut nonnulli Galliæ Re-

ges, impios ac ſacrilegos publico decreto eos appellaverint, quicumque Regaliam ad Eccleſias ei non aſſuetas extendere aliquâ ratione tentarent, ſicuti in veſtris Annalibus traditum reperitur. Hæc autem temporis præſentis infirmitas, eò accerbior nobis accidit, quòd ſcimus, Majeſtatem Tuam nihil ducere inter Regij animi ornamenta præſtantius, zelo juſtitiæ & ſtudio divini honoris, pro quo tam pia, tam ſalubria decreta nuper edidiſti, ac tam multa, tanta cum nominis tui laude & bonorum omnium lætitia, in præſens agis, deſtruendo Synagogas & Azylos Hæreticorum; ut Tibi non minora in cœlo ſtatuere videaris conſervatæ propagatæque Religionis trophæa, quàm in terris relicturum ſperamus devictarum gentium barbararum. Cavendum tamen eſt diligenter, ne quod dextera, hoc eſt ingenita pietas Tua ædificat, deſtruat ſiniſtra, hoc eſt, callida & iniqua conſilia dicentium tenebras lucem, & lucem tenebras; cùm Apoſtolico moneamur oraculo, qui in uno delinquit eſſe omnium reum. Non defuere hâc etiam occaſione in Gallia quidam, neque plures deeſſent ex fratribus noſtris Epiſcopis, viri fortes, divinæ legis ac libertatis Eccleſiaſticæ zelatores, qui graviſſimam hanc, & toti Franciæ Regno, imò Eccleſiæ univerſæ communem cauſam, pari conſtantiâ & ſpiritu apud Majeſtatem Tuam agerent: ſed metu quodam juſto, ut ipſis videtur, ignoſcendóque, ut nos autem judicamus, vano, & non ſolùm Epiſcopali officio, ſed etiam magnanimitati & æquitati Tuæ injurioſo, retenti ſilent, expectantes dum humilitas noſtra, à filiali Tua in hanc Sanctam Sedem obſervantia impetret, quod à Regia Tua juſtitia, Eccleſijs ſuis debitum poſcere ipſi non audent. Itáque in ijs litteris noſtris illorum omnium juſtum dolorem & preces agnoſce: quin imò Dei ipſius volun-

luntatem, ore te noſtro alloquentis ac ſeriò monentis, ut prædictum decretum, & quidquid ejus occaſione adversùs Eccleſiæ libertatem & jura actum geſtúmque hactenus fuit, corrigi emendaríque omnino cures. Alioquin magnoperè veremur, ne ſubire aliquando debeas, quam Tibi alijs in litteris denuntiavimus, cœleſtis iræ animadverſionem. Nos ſanè neque hoc negotium per litteras ampliùs urgebimus, neque deſides erimus in adhibendis remedijs, quæ traditæ nobis divinitus poteſtati competunt, quæque in tam gravi periculoſóque morbo omittere, ſine graviſſima neglecti Apoſtolici muneris culpa non poſſemus. Neque tandem ullum inde incommodum aut periculum, nullam quantumvis ſævam átque horribilem tempeſtatem pertimeſcemus; ad hoc enim vocati ſumus: neque facimus animam noſtram pretioſiorem quàm nos; probè intelligentes, non forti ſolùm, ſed etiam læto animo ſubeundas tribulationes propter juſtitiam, in quibus, & in Cruce Domini noſtri Jesu Chriſti nos unicè gloriari oportet. Cauſam Dei agimus, quærentes non quæ noſtra ſunt, ſed quæ Jesu Chriſti. Cum eo propterea, non nobiſcum Tibi negotium erit in poſterum; cum eo ſcilicet, adversùs quem non eſt ſapientia, non eſt conſilium, non eſt potentia. Nos poſtquam miniſterij noſtri partes, plantando & rigando, ſicut oportet, impleverimus, expectabimus dùm operi incrementum det Deus, à quo accuratâ prece flagitare non deſinemus, ut verbis & hortationibus hiſce noſtris, vim & robur infundat, Majeſtatis Tuæ animum ad ſalubriora flectendo, unde & tu mereri poſſis, & nos lætari, res Tuas omnes ſecundiore in dies curſu fluere, ac ſubditas imperio Tuo gentes perpetuâ atque opimâ pace florere. Tibi Apoſtolicam Benedictionem amantiſſimè impertimur.

Datum Romæ die 29. Decembris anno 1679. Do-

Documentum XV.

Quartum Breve Sanctiſſimi D. N. Innocentij PP. XI. ad Regem Chriſtianiſſimum.

3. Martij Anno 1681.

Chariſſimo in Chriſto Filio Noſtro Ludovico Francorum Regi Chriſtianiſſimo.

INNOCENTIUS PP. XI.

CHariſſime in Chriſto Fili Noſter, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Quò expectatior, eò gratior nobis accidit dilecti Filij noſtri Cardinalis d'Eſtrées in urbem adventus. Virum enim nobis merito ſuo jam pridem carum, judicium de illo Tuum, & huc proficiſcenti munus impoſitum fecit etiam cariorem. Læto itáque ac perlibenti animo eum ad nos adeuntem excepimus, & intimo paternæ caritatis ſenſu complexi ſumus. Gaudium autem hoc noſtrum non leviter cumulârunt redditæ nobis ab eo Majeſtatis Tuæ litteræ, inſignibus refertæ notis, non ſolùm eximiæ & verè filialis Tuæ erga nos, átque erga hanc Sanctam Sedem obſervantiæ, ſed etiam præclari inflammatíque cujuſdam ſtudij, pietate & avitâ gloriâ digni, de Catholica Eccleſia & de tota re Chriſtiana bene merendi, noſtróſque in ea adminiſtranda paſtorales labores & conatus ſtrenuè juvandi. Quâ quidem pij ac liberalis, & planè Regij animi Tui teſtificatione nihil evenire nobis optatius poterat, in his rerum anguſtijs, maximíſque periculis, quæ Eccleſiam Dei omni ex parte circumſtant, quæque cor noſtrum de remedio opportuno valde ſolicitum continenter excruciant; cùm Tibi, & animi Tui Religio, ac magnitudo ſuadeant

deant ut velis,&florentiſſimæ Gallici Regni opes,& conciliata nomini Tuo apud Barbaras quoque gentes reverentia tribuant, ut poſſis, quæ liberaliter exhibes, efficaciter implere. Ab hoc tamen ſolatio, quod perpetuum & in dies uberius cuperemus, penè excidimus, ubi idem Cardinalis diſſerere nobiſcum aggreſſus eſt de negotio Regaliæ, in quo illum Regiæ Tuæ mentis interpretem apud nos fore ad noſtras litteras in exitu anni ſuperioris ad Te datas, reſcripſeras. Cùm enim & cauſæ ipſius meritum, & animi Tui æquitas, poſt interpoſita apud Majeſtatem Tuam tot officia precéſque noſtras, felicem tandem graviſſimo huic, & multis nominibus permoleſto negotio, exitum pollicerentur; nóſque hâc unâ ſpe leniremur, & longiorem ejus moram in itinere, & paterni doloris ſenſum, quo viſcera noſtra aſſiduè transfigunt voces Eccleſiarum Galliæ, Apamienſis præſertim, graviter gementium ſub novo jugo per decretum, ſeu arreſtum, quod prodijt octo abhinc annis menſe Februario, illis impoſito; ea idem Cardinalis Tuo nomine nobis expoſuit, quæ nos ad priſtinam ſolicitudinem mærorémque revolvunt; quantum enim ex ejuſdem ſermone conjicere hactenus potuimus, non aliud videtur Mandatum habere, quàm explicandi cauſas & rationes quibus innititur Decretum, quod diximus. Qua quidem in conſideratione hæſimus dubij, quid conſilij caperemus: ſed vicit ſenſus,& vivida vis accenſi noſtri erga Te amoris: quamvis enim ex certis & indubitatis rationibus, & documentis perſpecta nobis exploratáque ſit juſtitia cauſæ,quam tuemur, & pateat ipſa per ſe; ac propterea fieri non poſſe credamus, ut Cardinalis quicquam novi afferat, quod nos à ſententia dimoveat; cùm verum non ſit verò contrarium: convenire tamen Pontificiæ erga Te charitati noſtræ duximus,

mus, patienter excipere, quæ ille nobis exponenda habebat, ſicuti fecimus. Audivimus enim illum luculenter, & quantum ei libuit, hac de re diſſerentem; ſi quæ addenda præthereà habet, iterum audiemus. Sed tolle moras, Fili Chariſſime, & parentis amantiſſimi veram Tibi, ſolidámque, non fucatam & umbratilem gloriam, tum in hac mortali vita, tum in æterna, illa peroptantis verba plena ſalutis libenter audi, & quæ perperàm acta ſunt, celeriter emenda, & nos ab hac moleſtiſſima cura, & moleſtiore neceſſitate, paſtorale officium exequendi, Te verò ipſum, & Regnum populóſque Tuos, quos omni felicitati florentes cupimus, à divinæ animadverſionis periculo liberes: cui quidem magnopere veremur, ne via quamprimum aperiatur, ſi paternis hortationibus, & juſtiſſimis poſtulatis noſtris aures diutiùs occluſeris. Facile enim fiet, ut dum nos lentâ nimis mitíque manu (quod utinam divinam non armet in nos quóque) vulnus Eccleſiæ libertati inflictum tractamus, exurgat Deus, & judicet cauſam ſuam. Nemo eſt, qui non intelligat in hac diſceptatione ſummam rerum Eccleſiaſticarum in diſcrimen adduci. Si enim diſſimularetur diutiùs decreti, ſeu arreſti illius malum in dies magis invaleſcens, brevi profectò fieret, ut disjectis ac revulſis ubique gentium terminis, quos inter utrámque poteſtatem divinâ ordinatione poſuerunt patres noſtri, nulla relinqueretur ratio tuendæ diſciplinæ, nulla ſacerdotio reverentia, nullum Epiſcopali ordini veſtigium priſtinæ dignitatis. Notum eſt jam omnibus, & pervulgatum cauſæ illius meritum. Neque Tu, ut rei veritatem aſſequâre, neceſſe habes peregrina documenta ſcrutari, cùm ampliſſima & certiſſima domi habeas. Interroga majores Tuos, & dicent Tibi. Plura ſunt ab ijs hac de re edita decreta, eáque Regijs tabularijs incluſa

incluſa & aſſervata, quæ omnem dubitationem de medio tollunt, accedente præſertim perpetuâ & inconcuſsâ quadringentorum annorum obſervantiâ. Stamus adhuc ad oſtium & pulſamus, aperi Fili Chariſſime, aperi cordis Tui ſinum vocibus Patris Tui, qui Te aſſiduo gerit in viſceribus charitatis Chriſti, non minùs anxius de tua æterna ſalute, quam videt & magno quidem cum animi ſui dolore, apertè periclitari, quàm de Eccleſiarum Galliæ libertate, cui ſuſtinendæ manum applicuit. Exigua ſanè ab hac Regaliæ extenſione acceſſio fieret ad Regiam Tuam authoritatem, & amplitudinem; ſed non parùm nominis Tui laudi decederet, ſi in animis hominum ſuſpicio oriretur, Te rei parùm conſonæ æquitati patrocinium Tuum præbere. Hæc paulò uberiore affectu voluimus ad Te ſcribere, ut nihil intentatum relinquamus, quod Majeſtatem Tuam poſſit ab eorum conſilijs abducere, qui præclarè ſecum, & cum rationibus ſuis actum iri putant, ſi ſumma illa conjunctio animorum, quæ majoribus Tuis Galliæ Regibus, Regnóque ipſi, cum Prædeceſſoribus noſtris, átque Apoſtolica Sede, ſemper, & magna quidem cum utrorúmque utilitate, & Catholicæ Eccleſiæ ſingulari ſolatio, interceſſit; quámque inter nos conſervari, átque in dies magis mutuæ charitatis officijs colligari, in præſens, ſi unquam anteà, neceſſarium videtur, paulatim debilitari ac diſſolvi incipiat. Quod improbum ſanè lucrum (quantum ad nos pertinet) nunquam illi aſſequentur; Te enim, quæcunque hominum vel temporum iniquitas inciderit, intimo & conſtanti ſemper amore, (ſalvis Dei honore, & Sedis Apoſtolicæ dignitate) proſequemur. Quem interim quaſi præſentem in ſpiritu charitatis arctè complectimur, dum Majeſtati Tuæ veram in utróque homine

mine felicitatem ab immortali Deo precamur, & Apoſtolicam benedictionem amantiſſimè impertimur.

Datum Romæ die 3. Martij 1681.

Marius Spinula.

Documentum XVI.

Epiſtola Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini Nicolai Pavillon Epiſcopi Alectenſis ad Conventum Generalem Cleri Gallicani.

8. Julij Anno 1675.

Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini.

QUia certum & perſuaſum omnino habeo, nihil vobis antiquiùs, ac æquè cordi eſſe, quàm ut jura & diſciplinam Eccleſiaſticam illibata conſervetis, ideò imperare mihi non poſſum, quin in ſinum veſtrum querelas meas effundam, doceámque, quæ hiſce diebus immunitati ac diſciplinæ Eccleſiaſticæ æquè funeſta contigêre. Primum eſt, Tholoſanum quemdam Clericum auſum eſſe, me abſente, & Eccleſias Diœceſis meæ Viſitationis causâ obeunte, obtentu Regaliæ in unam hujus Cathedralis Eccleſiæ Dignitatum irrumpere, ejúſque poſſeſſionem captare. Equidem diſſimulare hanc invaſionem non potui, niſi officio ac partibus meis deeſſe vellem; & ideò edita in prætenſum hunc Regaliſtam Inhibitione, (cujus hîc copias adjungo) & illi, ne ſe in illius Beneficij functiones ac munia ingerat; & Capitulo Eccleſiæ meæ Cathedrali, ne illum recipiat, feriò ac enixè præcepi. Nec opus eſt, credo, ut vobis, Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini, hujus Inhibitionis meæ cauſas & momenta enumerem; ſunt enim illa ipſa, quæ lapſis retrò annis Cleri Gallicani Conventus impulerunt,

runt, ut ad conſervandas in hac re non ſolùm Provinciæ Narbonenſis, ſed aliarum etiam Provinciarum, ac particularium Eccleſiarum immunitates tanto Zelo tantáque contentione incumberent. Et ego impetrare à me non potui, ut non imitarer ejuſdem Cleri exempla, eodémque Spiritu animarer, cujus tot notas ac inſignia monumenta leguntur in ultima Compilatione, juſſu Cleri impreſſa. Optâſſem ego quidem, ne cogerer hanc glaciem primus rumpere; quamvis enim maximi momenti ſit Regaliæ cauſa, nec ad meam tantùm Diœceſim, ſed ad plures integráſque Provincias, ac etiam Eccleſias particulares pertineat; nondum tamen mecum planè ſtatueram, quam in hac cauſa oporteret me faciem induere: ídque ſolùm agebam, ut inter tacitas preces lacrymáſque Deo rem totam commendarem, utpote qui omnium Principum corda, in ſua poteſtate ac arbitrio habet, quíque Concilijs Epiſcoporum præſidet, ut is videlicet & Regi ſenſa inſpiraret illius juſtitiâ & pietate digna: & Conventui veſtro media & rationes oſtenderet, jura ac libertates Eccleſiæ fortiter aſſerendi. Sed ecce! ab hac animi ambiguitate inopinatus me eventus liberavit; novus enim ille Regaliſta auſus eſt unam ex Eccleſiæ meæ Cathedralis Dignitatibus occupare, ejúſque poſſeſſionem, perinde, ac ſi Sedes Epiſcopalis vacaret, invadere; neque hoc ſolùm, verùm etiam aſſerere, hanc Provinciam non obſtante antiquâ libertate, & poſſeſſione memoriam hominum excedente, aliiſque tot authenticis titulis, Regaliæ obnoxiam eſſe, imò Regaliam in mea Diœceſi jam eſſe apertam, quam tamen triginta ſex annos pacificè gubernaveram, ac Beneficia omnia poteſtati meæ obnoxia, nullo repugnante contuleram.

En Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Domini, primum

querelarum mearum caput, quod neceſſariò inſinuandum illis credidi, eóſque ſupplicare, ut ſuam mihi auctoritatem, ac protectionem dignarentur impertiri.

Alterum eſt, quòd D. Baro, & Vicarius Generalis Domini Epiſcopi *Mirepicenſis* (a) non dubitaverit Proviſionem Regaliſtæ cujuſdam ad Canonicatum Eccleſiæ Collegiatæ Diœceſis meæ ratam habere, cui tamen haud ignorabat, nec me, nec Vicarium Generalem Domini Cardinalis Bonzij Archiepiſcopi Narbonenſis ſubſcribere voluiſſe. Simile exemplum in monumentis Conventûs Anni 1660. reperire eſt Vicarij Generalis Mirepicenſis, ob ſimilem omnino errorem notati. Et quia in quamplurimis Cleri Gallicani Conventibus contra hujuſmodi conatus remedia quæſita ſunt, ac Decreta ſancita; credidi incumbere mihi neceſſitatem, caſum, qui nuper in hac materia contigerat, quíque ex circumſtantijs, quæ illum comitatæ ſunt, multo gravior evaſit, vobis inſinuandi; ſpero enim, nec curam, nec remedia vobis defutura, quibus hujuſmodi exceſſibus impoſterum caveatur. Supererant alia quædam Vobis communicanda, ſed ea Domino Epiſcopo *de Beziers*, aliàs hujus noſtræ Provinciæ Deputato confidenter aperui, rogavíque, ut in Comitijs exponeret. Nolo Vos amplius morari, finióque has meas inter preces ac vota, quas pro omnibus illis, qui illuſtrem hunc Senatum componunt, inceſſanter effundo, ſimúlque, quâ maximâ poſſum, demiſſione, ac reverentiâ, ſum, eróque ſemper.

Alecti 8. Julij 1675.

Humillimus ac Obedientiſſimus
Servus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

(a) Mirepoix.

Docu-

Documentum XVII.

Epiſtola ejuſdem Domini Epiſcopi Alectenſis ad Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum Dominum Franciſcum de Harlay, Archiepiſcopum Pariſienſem, ac in Comitijs Cleri Gallicani Præſidem.

8. Julij Anno 1675.

DUo magníque momenti eventus, qui in hac mea Diœceſi contigêre, argumentum mihi, anſámque præbuerunt ad Reverendiſſimos & Illuſtriſſimos Epiſcopos in Pariſienſibus Comitijs congregatos litteras exarandi. Et quia hujus venerabilis Senatûs Illuſtriſſima & Reverendiſſima Dominatio Veſtra Caput ac Præſidem aget; æquo animo, uti ſpero, hanc meam libertatem accipiet, quâ ejus Patrocinium imploro, demiſſéque obteſtor, dignetur auctoritatem ſuam meis poſtulatis accommodare; quæ verò ea poſtulata ſint, nolo hîc exprimere, cùm pro arbitrio, ac commoditate ſua à Dominis Epiſcopis *de Montpellier, & Beziers*, hujus Provinciæ Deputatis intelligere ea poſſit, quos ego per litteras meas, omnium, quæ occurrunt, reddidi certiores. Ego interim precabor Deum, ut Illuſtriſſimam & Reverendiſſimam Dominationem Veſtram ſuo lumine ac gratiâ magis magíſque illuſtret, cujus ego, quâ maximâ veneratione ac reverentiâ poſſum, ſum eróque ſemper. Alecti 8. Julij 1675.

Illuſtriſſimæ & Reverendiſſimæ
Dominationis Veſtræ

Humillimus & Obedientiſſimus
Servus
Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Docu-

Documentum XVIII.

Epiſtola Epiſcopi Alectenſis ad Eminentiſſimum Cardinalem Petrum de Bonzy Archiepiſcopum Narbonenſem.

8. Julij Anno 1675.

BIni eventus, qui paucos ante dies Apamienſem Eccleſiam turbavêre, impulerunt me, ut ad Comitia Generalia Pariſijs congregata litteras darem, meáſque illic querelas deponerem. Unus eſt Tholoſani cujuſdam Clerici, qui titulo Regaliæ unam ex Eccleſiæ noſtræ Cathedralis Dignitatibus obtinuit, ejúſque Beneficij poſſeſſionem cepit. Alter verò Carcaſſonenſis Clerici, cujus proviſionem æquè titulo Regaliæ obtentam Vicarius Generalis Mirepicenſis ratam habuit, quam tamen conſtabat & à me rejectam fuiſſe, & à D. Dumas Vicario Generali Eminentiæ Veſtræ. Quia verò utrúmque hoc factum ad publicam quietem, ac utilitatem ſpectat, & præſertim Narbonenſem Eccleſiam tangit, cui præeſt Eminentia Veſtra, credidi mearum eſſe partium, Eam omnium, quæ occurrunt, reddere certiorem. Et quidem nunquam opportunior ſe obtulit occaſio, quàm quæ modò affulget; cùm nemini dubium ſit, Epiſcopis, qui ad Comitia Generalia convenêre, non modò juſtiſſimos titulos, verùm etiam auctoritatem ſuppetere, efficaciter magnóque cum fructu in hac cauſa laborandi; quod ſi modò facere omittant, verendum eſt, ne malum irreparabile evadat, ac remedij expers. Idipſum DD. Epiſcopis de Montpellier, & de Beziers hujus Provinciæ Deputatis per litteras inſinuandum duxi, à quibus plura, quæ ad hujus cauſæ ſtatum ac neceſſitatem pertinent, Eminentia

Eminentia Veſtra intelliget. Cui ego à Deo gratiam, luménque expoſco, ea omnia intelligendi, peragendíque, quæ ad majorem ejus gloriam, ac Eccleſiæ Suæ utilitatem conducere poterunt, ac pari reverentiæ, & ſinceri amoris ſenſu in æternum perſevero. Alecti 8. Julij 1675.

Humillimus & Obedientiſſimus Servus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Documentum XIX.

Epiſtola Illuſtriſſimi ac Reverendiſſimi Alectenſis ad Innocentium XI. Pontif. Max. Super Theologiæ Moralis, & Regaliæ corruptelis.

3. Julij Anno 1677.

Beatissime Pater,

PRæſtitum ab humilitate noſtra, Veſtræ in Petri Cathedram exaltationi, gratulationis ac devotionis officium benignè adeò & peramenter excepit Sanctitas Veſtra, ut hoc ipſo animatus majori cum fiducia iterum ad Illam de graviſſimis Eccleſiæ Gallicanæ malis, nec niſi ab Apoſtolica authoritate & charitate ſublevandis, ſcribere inſtituerim. Quid epiſtolæ à pluribus hujuſce regni Epiſcopis ad Sedem Apoſtolicam de perverſis recentiorum Caſuiſtarum dogmatibus deſtinatæ nuper acciderit, jam, credo, Beatiſſime Pater, Sanctitas Veſtra, tum ſui apud Chriſtianiſſimum Regem Nuntij relatione, tum aliorum fortè querelis inaudivit. Qua de re pluribus hîc agere minimè opus fuerit, cùm univerſam hiſtoriæ ſeriem harum dator litterarum auribus veſtris referre poterit. Sanè vulnus iſtud Epiſcopali dignitati inflictum, Beatiſſime Pater, ſentiet & graviter nobiſcum feret Charitas Veſtra omnium

Digitized by Google

Eccleſiarum ſolicitudine anxia, & ad Epiſcoporum voces eo propenſiùs ſeſe inclinabit, quò eas indigniſſimis modis & artibus intercluſas fuiſſe perſpexerit. Nec verò alienis egebat hortatoribus Beatitudo Veſtra ad Ethicæ Chriſtianæ corruptores cohibendos. Sat illam ſtimulat morum inſtituendorum,& diſciplinæ in melius informandæ zelus à familiariſſimis ſibi ſacræ Synodi Tridentinæ decretis, domeſticóque Sancti Caroli exemplo excitatus. Unde planè confidimus fore, ut omnes illas doctrinæ corruptelas tanto diſtrictiùs configat, quanto eas à fautoribus audaciùs diſſeminari intellexerit. Dolore ſiquidem, imò & indignatione afficietur Sanctitas Veſtra, Beatiſſime Pater, in tantum illos Chriſtianiſſimi Regis religioni obrepſiſſe, ut quæſitis coloribus noſtrum de ſcribenda ad Sedem Apoſtolicam epiſtola conſilium crimini verterint, Epiſcopóſque, abrogato jam pridem contra fas omne provincialium Synodorum uſu, etiam de rebus Eccleſiaſticis inter ſe communicandi, & ad Sedem Apoſtolicam communi nomine referendi antiquo & præcipuo jure interdicere tentaverint. Quodquid eſt aliud, Beatiſſime Pater, quàm Eccleſiaſtici regiminis à Chriſto Domino inſtituti, & omnium retrò ſæculorum uſu comprobati formam peſſumdare, unius per totum orbem Epiſcopatûs vinculum ſolvere, & ipſius, quo Romana gaudet Eccleſia, Primatûs jura convellere? Nova hæc & hucuſque apud nos inaudita, minùs tamen quis fortaſſe mirabitur, ſi frequentes & penè quotidianas in Eccleſiæ libertatem molitiones attenderit, quibus aulici homines Eccleſiaſticæ diſciplinæ & doctrinæ cauſas, ſæcularibus magiſtratibus ac Regiæ poteſtati addicere conantur. Harum dator litterarum plura tum verbis, tum etiam ſcripto proferet, quibus Sanctitas Veſtra, quæ

&

& quanta in Eccleſiaſtici ordinis labem quotidie gerantur, intelliget. Inter alia verò, Beatiſſime Pater, turbas occaſione juris, ut vocant, Regaliæ, huic noſtræ Diœceſi invectas addiſcet Sanctitas Veſtra; cujus juris ultra antiquas metas extenſione, aliquot abhinc annis, Narbonenſis noſtræ & aliarum quatuor aut quinque Eccleſiaſticarum Provinciarum, & nonnullarum prætereà Diœceſeωn nativam & canonicam libertatem evertere ijdem aſſentatores moliuntur. Equidem cùm edicto Regio hac de re promulgato parere, conſcientiâ prohibente, renuerim, præcipua noſtræ Diœceſis beneficia in Regalia, ut volunt, vacantia, per Regium diploma, pleno jure, pulſis legitimis & pacificis poſſeſſoribus, collata ſunt: quod etiam in Apamienſi Diœceſi, & fortè alijs quibuſdam, ſicubi Epiſcopi non paruêre edicto, factum eſt. Cùm autem, Beatiſſime Pater, ex Decreto Concilij Generalis Lugdunenſis ſecundi, quod incipit, Generali conſtitutione, & pro ſolemni Sacramento à me in Epiſcopali conſecratione præſtito, jura & libertates Eccleſiæ mihi commiſſæ per cenſuras Eccleſiaſticas tueri vellem; eò res adducta eſt, ut duorum Eccleſiæ Cathedradralis Canonicorum è familiaribus noſtris, Archidiaconi ſcilicet & Promotoris, indictâ per ſigilli Regij litteras relegatione, uno abhinc anno mulctatus fuerim. Et ecce mihi hanc Epiſtolam meditanti, & præ manibus habenti nova advenit mulcta, nova orbitas; dum ſimili juſſione longè amandatur Canonicus noſter Theologus, quem in priorum locum ſuffeceram, & in miniſterij Epiſcopalis ſubſidium lateri meo adſciveram. Imò & mihi eadem ſors jam hinc à priore anno impendebat, adverſarijs Eccleſiæ Regiam authoritatem ad id enixè ſolicitantibus, niſi eorum conſilium nativâ ſuâ æquitate & moderatione Chriſtianiſſimus

Digitized by Google

Rex poſthabuiſſet. Sed de hoc quantumcunque gravi negotio plura Sanctitati Veſtræ proloqui ſuperſedeo, tum ne longiori privatæ calamitatis querimoniâ moleſtus fiam, tum quia hujus vexationis adhuc vigentis acta à nobis tranſmiſſa, quo pacto res tota geſta ſit, declarabunt. Itaque, Beatiſſime Pater, ad corrupta morum dogmata redeo, quod malum latiùs patet, & pleriſque animabus adhuc nocentius eſt. Huic curando quantum ab initio Pontificatûs ſtudium Sanctitas Veſtra adhibuerit, univerſi nôrunt: quod ut Ipſa brevi aſſequeretur, nihil demùm utilius aut promptius occurrit, quàm ut præcipua laxioris doctrinæ capita, jam dudum à pleríſque Eccleſiæ Gallicanæ Præſulibus in famoſo Caſuiſtarum Apologiſtâ damnata, iterum ad eorundem Epiſcoporum relationem, à Sede Apoſtolica ſolemni Decreto damnarentur. Id autem ut ad optatum exitum, obſiſtentibus licet Caſuiſticæ corruptelæ patronis, perducatur, optamus vovemúſque. Verùm, Beatiſſime Pater, rerum noſtrarum experimentis edoctus, & paternâ Veſtrâ benignitate fretus auſim dicere, nihil penè in damnandis Caſuiſtarum erroribus operæ pretij fore, niſi Eâdem Veſtrâ Authoritate Janſenianæ hæreſeos phantaſma, quo jamdiu plurimi in his partibus ludificantur, evaneſcat. Confidentius fortaſſe quis hoc dictum exiſtimaverit: veriſſimum tamen eſt, Beatiſſime Pater, & nobis res cominùs intuentibus quotidianâ experientiâ certiſſimum. Apoſtolicas Conſtitutiones prædeceſſorum Veſtrorum Innocentij X. & Alexandri VII. ſubmiſſâ omnes mente accipiunt: nec ullus eſt, qui cùm Eccleſiâ Romana & Catholica perverſos atque hæreticos ſenſus in quinque propoſitionibus damnatis contentos non ex animo damnet, quod prædictarum Conſtitutionum præcipuum eſt caput: & in cæteris etiam nemo eſt,

eſt, qui illis perpetuo Eccleſiæ uſu debitam reverentiam non præſtet. Id quod probè intellexit Clemens IX. Alexandri VII. Succeſſor, dum Galliæ Epiſcopis ac Theologis jamdiu vexatis pacem tandem pro Apoſtolica ſapientia & æquitate conceſſit. Verùm, Beatiſſime Pater, hujus tam optatæ pacis fructum hactenus nobis invidit, & vanis artibus ſubripuit pertinax adverſariorum factio, & imperitus ac præpoſterus nonnullorum zelus. Janſenianæ ſiquidem hæreſeos nomen prorſus jam vanum & inane ſummo ſtudio retinuerunt: nec illis præſentius aut validius telum, quo ſe tueantur, & cujuſlibet ordinis homines ſibi adverſantes diſturbent. Hâc futili accuſatione ſanctiorem quámque de moribus doctrinam exſufflant, viros pietate & doctrinâ præſtantes traducunt, átque Eccleſiæ miniſterijs ſubmovent, non Theologos modò, ſed Epiſcopos populis ſuſpectos efficiunt, pios eorum labores & ſaluberrima inſtaurandæ diſciplinæ conſilia intervertunt, libros informandis moribus aptiſſimos fidelium manibus excutiunt, omnem denique inſtituendæ Chriſtianorum vitæ, & ad normam Evangelij componendæ viam occludunt. Illud verò, Beatiſſime Pater, ſummoperè animadvertendum eſt; non ſolùm hujus fictitiæ hæreſeos prætexu graſſantem ubique morum corruptelam foveri, ſed fidei quóque ſolidiſſima dogmata convelli. Quis enim non doleat caſtiſſimam & ſaluberrimam Sanctorum Auguſtini & Thomæ de gratuita Dei prædeſtinatione & gratia Chriſti ad ſingulos pietatis actus neceſſaria doctrinam ſub invidioſo Janſenij nomine à pleriſque repudiari, & tanquam erroneam, & hæreſeos notâ dignam in cathedris, in pulpitis, in colloquijs traduci? Ita doctrina, quam à multis Pontificibus acriter aſſertam ac vindicatam hæreditario quaſi jure Eccleſia poſſidet, ut ajebat

doctiſſimus Clemens Papa Octavus, paſſim hodie conculcatur. Ita dogmata, quæ inconcuſſa tutiſſimáque nuncupavit Alexander VII. temerario auſu à multis impetuntur. En, Beatiſſime Pater, Eccleſiæ Gallicanæ vario morborum genere laborantis ſtatus brevi Sanctitatis Veſtræ oculis delineatus. Solet quidem ægrotantium dolor multas medendi artes excogitare, ſed non omnes æquè commodas & utiles. Unde ſatiùs erit, patefactis jam noſtris vulneribus totos nos Apoſtolicæ Veſtræ charitati & prudentiæ committere: niſi fortè etiam noſtros ea de re ſenſus cognoſcere Veſtra Sanctitas opportunum duxerit. Certè fauſta omnia à Veſtra Beatitudine expectamus, maximè pro tuendis divinæ Gratiæ dogmatibus, pro ſtabiliendis Ethicæ Chriſtianæ regulis, pro ſancienda veteri, & canonica Eccleſiarum libertate. Hæret enim cordi Ejus impreſſa hæc unius ex ſuis deceſſoribus ſententia: *Optamus, ſi fieri poteſt, in diebus noſtris Apoſtolicam fidem, & Eccleſiæ regulas cum ſubjectis nobis populis cuſtodire, & omnem novam doctrinam ſopire.* Equidem, Beatiſſime Pater, eò ætatis provectus ſum, ut hæc, antequam moriar, in Eccleſia videndi vix ſpes ſuperſit: peregrinationis tamen meæ curſum jam majori cum alacritate, Pontificatûs Veſtri ſpecie recreatus & confirmatus perſequor; quæ & quanta in Eccleſiam univerſam bona Sanctitatis Veſtræ operâ diffundenda ſint, animo proſpiciens: quod ut pro ſingulari ſua pietate, & ardenti zelo fructuoſiùs præſtare queat, diuturnam Ipſi Pontificatûs adminiſtrationem exopto, & poſt hujus ævi labores cumulatiſſimam in cœlo felicitatem apprecor. Alecti die 30. Junij, 1677.

BEATISSIME PATER,

Sanctitatis Veſtræ

Humillimus & Obſequentiſſimus Filius & Servus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Documentum XX.

Breve Sanctiſſimi D. N. INNOCENTIJ PP. XI. ad Illuſtriſſimum ac Reverendiſſimum Epiſcopum Alectenſem.

19. Septemb. Anno 1677.

INNOCENTIUS PP. XI.

VEnerabilis Frater, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem. Suſceptam à Nobis de paſtorali in Alectenſi Eccleſia regenda, ac Eccleſiaſtica diſciplina inſtauranda Fraternitatis tuæ zelo opinionem mirificè confirmârunt Litteræ, quas 30. Julij ad Nos dediſti. Ijs enim refertæ ſunt cum pij, tum vigilantis animi ſenſibus, ut nullum Nobis de eo dubitandi locum relinquant. Pro comperto autem te habere volumus, religioſis ſtudijs tuis conſtanti Nos præſidio atque authoritate affuturos, libentérque occaſiones omnes amplexuros, ex quibus propenſam erga te voluntatem Noſtram agnoſcere valeas. Quod attinet ad ea, quæ fusè Nobis tum per litteras, tum per earum exhibitorem ſignificâſti, tanti profectò momenti ſunt, iiſque implicata difficultatibus, ut diligenti, & maturâ diſcuſſione prorſus indigeant. Pro muneris itaque Noſtri debito accuratè eadem examinari mandabimus, illúdque ſuper his conſilium capiemus, quod in Domino expedire judicaverimus. Aſſiduis interim apud ſupremum Patrem luminum juvari precibus vehementer à te petimus, dum Nos dilectionis Noſtræ pignus Fraternitati tuæ Apoſtolicam benedictionem peramanter impertimur.

19. Sept. 1677.

Docu-

Documentum XXI.

Epiſtola Reverendiſſimi Epiſcopi Alectenſis ad Dominum de Bezons Conſiliarium Statûs.

30. Maij. Anno 1676.

LIteras quinto Maij ad me datas, elapsâ retrò hebdomade accepi, cùm domum ex itinere in Diœceſim meam ſuſcepto rediiſſem; & illæ quidem novum titulum addidêre antiquis obligationibus meis, ob memoriam curámque mei, quam in illis prolixè abundéque oſtenditis. Id ergo agitis, ut quam mihi olim exhibuiſtis humanitatem, cùm Jus in hac Provincia diceretis, & cujus pretioſam adhuc memoriam retineo, nunc quoque exercere pergatis; quæ enim in cauſa Regaliæ, méæque nuper editæ Conſtitutionis tam ſolicitè ſuggeritis, novum mihi præbent benevolentiæ veſtræ argumentum, & à me pari veneratione, & attentione accepta, atque expenſa ſunt. In ipſo epiſtolæ primo limine profitemini, non eſſe intentionis veſtræ, merita hujus cauſæ, & an Diœceſis noſtra Regaliæ ſubjaceat, diſcutere; illud tamen videri vobis, poſſe ac debere nos curare, ut Sacramentum fidelitatis in acta publica referatur; ſic enim omnem, quæ nobis impendet, tempeſtatem, diſcuſſum, ac poſſeſſionem Epiſcopatûs octo & triginta annos à nobis obtenti firmatum iri. Optâſſem equidem, ut poſtulatis tam ſincero animo factis acquieſcere, & cauſam Regaliæ à nova hac forma, & ſolemnitate juramenti fidelitatis ſeparare licuiſſet; ſed hoc ipſum eſt, cujus modum & rationem nunquam hactenus reperi; adeò enim unum cum altero connexum eſt, ut eodem momento, quo in juramentum conſenſero, cogar etiam Regaliam, Regiám-

Regiámque Declarationem conſentire, quæ ad meam quoque Diœceſim Regaliam extendit. Ego, à quo tempore examinandam hanc quæſtionem ſuſcepi, ut tanto ſecurior videlicet, expérſque periculi in hac cauſa progrederer, Deóque, ac conſcientiæ meæ ſatisfacerem, fateor ingenuè, adeò me certum perſuaſúmque eſſe redditum, Diœceſin meam à Regalia immunem eſſe, ut non ampliùs de illius libertate dubitaverim; néque id tantùm de particulari Eccleſia mea, ſed de tota Narbonenſi Provincia, cujus quoque immunitas non privilegio, non contractu aliquo nititur, ſed innatâ & coævâ, atque ab ipſa fundatione, in hanc uſque diem acceptâ productáque libertate. Ipſa Metropolitana Narbonenſis Eccleſia, quæ omnium in hoc Regno ferè antiquiſſima eſt, & à qua mea Alectenſis originem duxit, cum hac libertate nata eſt, eámque & priùs quàm Coronæ uniretur, & poſtquam unita eſt, Ludovico ſancto regnante Regum patrocinio retinuit, præſertim poſt Lugdunenſe Concilium, quo Regalia prohibebatur in alia loca, quàm quæ illam uſu recepiſſent, extendi; nec exemplum ullum oſtendi poterit, violatæ tam ſacræ, & antiquæ Poſſeſſionis. Id quod Dominus de Marca tam in quadam Deductione ad preces Conventûs Cleri Gallicani de anno 1655. edita, quàm in octavo libro de Concordia Regni, & Sacerdotij præclarè oſtendit; ſuppetúntque quàm plurima iſtius rei monumenta in Actis Cleri Gallicani. Hæ, præter alias, ſunt rationes, quæ moratæ me ſunt, ne paterer juramentum fidelitatis in acta publica referri, néque Regiæ Declarationi acquieſcerem; cùm id facere haud poſſem, niſi conſcientiæ, ac officio meo deeſſe vellem. Sed nec animus mihi erat ulteriùs progredi, ſi modò per aliorum importunitatem licuiſſet. Ij enim eâ uſi occaſio-

ne, quòd juramentum fidelitatis inſcribi noluiſſem, perinde ac ſi Sedes vacaret, quam tamen triginta & octo annos jam impleo, Beneficia Diœceſis meæ, titulo Regaliæ obtinere conati ſunt, eorúmque capiendæ Poſſeſſioni certatim advolârunt. Id me in neceſſitatem inevitabilem conjecit, mentis meæ enixiùs declarandæ; idem quippe futurum erat in hoc rerum ſtatu, ſilentium tenere, quod Regaliam agnoſcere, meámque Eccleſiam prodere. Statui ergo ad Comitia Cleri Generalia, quæ in oppido S. Germani convenerant, litteras exarare, ut exemplo videlicet aliorum retrò Comitiorum hanc cauſam amplexarentur, Regiámque Majeſtatem convenirent, Eíque rei momenta exponerent. Scio quidem Conventum Cleri ſolutum eſſe, Rege ſuper cauſa tam juſta támque neceſſaria nunquam adito; nec immoror examinandis cauſis, quæ Clerum retinuerint, ne Regem convenirent, diſcederéntque re infectâ, & remedijs non ſolùm non applicitis, ſed fortè ne quidem tentatis. Id ſolùm dicam, cùm paucos poſt menſes intellexiſſem, plura Diœceſis, & Cathedralis Eccleſiæ meæ Beneficia titulo Regaliæ collata eſſe, atque hujus Proviſionis intuitu legitimos, canonicéque inſtitutos Poſſeſſores expulſum iri, credidi neceſſitatem mihi incumbere, hujuſmodi uſurpatores arcendi, editâ nuper Conſtitutione, quæ ſola ſupererat ad jura Eccleſiæ meæ defendenda, impediendáſque tam irregulares injuſtáſque Proviſiones; nec ego ad hoc remedium priùs deveni, quàm reliquis deſtitutus, & neceſſitate adactus juſtæ defenſionis; & ſi rationes ac momenta expendantur, quæ ad id faciendum me impulerunt, nemo non fatebitur; nihil eâ Conſtitutione Regijs juribus detractum eſſe, ſed Eccleſiæ tantùm proviſum, ne læderetur; neque enim mihi animus fuit Regaliam, quatenus,

tenus, & in quibus locis uſu recepta eſt, impugnare: illud tantùm contendi, non poſſe ſalvis juſtitiâ, & immunitate Eccleſiarum ad loca extendi hujus hactenus ſervitutis expertia, credidíque, neminem ægro animo laturum, ſi neceſſitati, & obligationi meæ obſequerer, & libertati Eccleſiæ meæ tuendæ ea remedia impenderem, quæ à DEO acceperam, præſertim cùm de jure ageretur tanti momenti, & tot annorum poſſeſſione firmato. Neque hæc perſuaſio privata tantùm, & mea eſt, ſed omnium ferè Epiſcoporum, qui non verentur, ubi occaſio tulerit, eam palàm explicare, quanquam ob varias rationes paſſi ſint juramentum fidelitatis inſcribi; imò nec defuerint, qui ut juribus Eccleſiarum ſuarum caverent, proteſtati ſint, eámque proteſtationem in archivia condiderint, parato in futurum præſidio. Denique jus hoc Immunitatis à Regaliæ ſervitute adeò clarum & perſpicuum eſt, ut nihil aliud credi dicíque poſſit, quàm nunquam illud, quale reverà eſt, Regi exhibitum propoſitúmque fuiſſe: quin potiùs, ut ex Regia Declaratione conſtat, Regi perſuaſerunt, Regaliam jus eſſe Coronæ Gallicæ coævum innatúmque, ſicque non minùs, quàm Regia ipſa poteſtas, totâ Galliâ extenſum; & tamen hæc, quæ pro certis ſupponuntur, adeò à vero aliena ſunt, ut & hiſtoriæ, & Lugdunenſis Concilij, & antiquorum, ac recentium Galliæ Regum edictorum, & rationum Cameræ Pariſienſis, & ſententiarum trium ferè ſæculorum curſu in Parlamentis dictarum, & denique Celebriorum, qui de hoc argumento ſcripsêre, Auctorum teſtimonijs contrarium manifeſtè oſtendatur.

Sed & illud perperàm factum, quòd Eccleſias obſtrinxerint ad producendos titulos, & rationes ſuarum Exemptionum, perinde ac ſi alijs Eccleſijs ſimiles eſſent, quæ cùm

olim Regaliæ ſubjacerent, eſſéntque in Provincijs huic ſervituti obnoxijs, libertatem tamen ſuam, aut contractibus onerofis, aut Regum privilegijs redemêre; & tamen, uti ſæpe notatum à me eſt, Diœceſis Apamienſis, alíæque Narbonenſis Provinciæ Eccleſiæ, non privilegijs, aut contractibus, quòd Regaliæ ſint expertes, ſed immunitati, ac libertati naturali debent nunquam hactenus interruptæ. Poſtquam ergo Eccleſias naturâ, & origine ſuâ liberas cum ijs confuderunt, quæ hanc libertatem titulo aliquo particulari adeptæ ſunt, illud poſteà adjecêre, ut eas ipſas Eccleſias, non obſtante immemoriali, ac continuâ poſſeſſione, Regaliæ eo prætextu ſubmitterent, quaſi Regalia ex ijs juribus eſſet, quæ nec præſcribi, nec alienari poſſunt; hæc verò ratio id omnino ſupponit, quod priùs probandum erat; priùs enim probandum erat omnes Regni Eccleſias Regaliæ ſubjectas eſſe, & tunc modò quærendum, an hoc jus præſcribi ab Eccleſijs contra Regem, & à Rege in Eccleſias alienari potuerit. Hæc ſi Regi ſuggeſta fuiſſent, nimium ille juſtitiæ ac religionis habebat, ut Eccleſias eâ libertate, quam ab origine & fundatione ſua, omniúmque Galliæ Regum patrocinio obtinuerant, privatas vellet. Hæc ego tanto libentiùs, majoríque fiduciâ vobis commemoro, quòd cùm multis annis huic Provinciæ gubernandæ præfueritis, ejuſdem jura, moréſque, præſertim in ijs, quæ Regaliam ſpectant, comperta habeatis. Nec credo hanc meam agendi ſcribendíque libertatem ingratam ipſi Regi futuram; imò ubi intima hujus cauſæ momenta, ſinúmque perſpexerit, credo equidem, quæ hactenus à me peracta ſunt, rata habiturum, adſcripturúmque inviolabili in Ejus Majeſtatem obſequio, immenſóque deſiderio ſolidæ veræque Ejus gloriæ proferendæ. Finio, méque amicitiæ veſtræ

veſtræ, quam perpetuam cupio, enixè commendo, pleniſque reverentiæ, ac gratitudinis æternùm perſevero.

Alecti 30. Maij. 1676.

Humillimus & Obedientiſſimus
Servus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Documentum XXII.

Secunda epiſtola ejuſdem Alectenſis Epiſcopi ad Eminentiſſimum Cardinalem de Bonzij Archiepiſcopum Narbonenſem.

Die 8. Junij. Anno 1676.

MOnita, quæ Eminentiæ Veſtræ placuit circa nuperam Conſtitutionem meam ad Regaliam ſpectantem per unum è Vicarijs ſuis mihi ſuggerere, cum ingenti animi ac reverentiæ ſenſu accepi, eumdémque rogavi, ut meo nomine Eminentiæ Veſtræ gratias referret; dum interim ego maturè, ac coram Deo re omni expenſâ ſtatuere mecum poſſem; quid ad propoſita reſpondere oporteret, ídque poſteà Eminentiam Veſtram per litteras edocerem. Et verò poſtquam omnia ad animum revocavi, & quidquid in utrámque partem afferri dicíque poterat, accuratè ac lentè diſcuſſi; fateor mihi nihil ex omnibus, quæ afferebantur, dignum occurriſſe, quo ad mutandam primam ſententiam, meámque Conſtitutionem revocandam moveri poſſem. Igitur de Canonica libertate non meæ tantùm, ſed omnium hujus Provinciæ Eccleſiarum, ſi ea, quæ in præfata mea Conſtitutione expoſui, vera ſunt, ſatis hoc erit, ut omnibus, qui modò judicio aliquo pollent, nec partibus addicti ſunt, juſta valénſque appareat, & planè

ſiquis examinandæ huic quæſtioni animum adjiciat, fatebitur omnia, quæ à me illic producta ſunt; non vera tantùm, ſed & clariſſima, & certiſſima eſſe, nec alijs rationibus opus eſt, quàm ijs, quæ à Domino de Marca ad preces Conventûs Gallicani anno 1656. conſcripta, ac memoriæ commendata, quæque in libris de Concordia Imperij & Sacerdotij fuſiùs ab eodem producta ſunt, adjunctâ diſſertatione Domini Epiſcopi Montiſpeſſulani (quam in una ſeſſionum ejuſdem Conventûs peroravit) alijſque documentis titulíſque, quos inter acta & annales Cleri Gallicani reperire eſt. In his omnibus hujus Provinciæ libertas & exemptio clariſſimè apparet, non privilegijs, non Regum favore & beneficio quæſita, ſed naturali innatáque ac canonicâ, ipſáque fundatione ductâ libertate. Hanc ſibi adjunctam habuit, cùm ad coronam Gallicam pervenit, eodémq; ferè tempore hanc ei Concilium Lugdunenſe confirmavit, quo ſub pœna excommunicationis omnibus, quantacunque dignitate florentibus, prohibitum eſt, ne Regaliam ad Eccleſias extenderent, hujus ſervitutis hactenus inſuetas; néve Prælati alijque gubernandis Eccleſijs admoti auxilio aut conſilio eam promoverent, quin potiùs quantùm pro virili ſua parte poſſent, illi obniterentur; ſed & Galliæ Reges Chriſtianiſſimi Decretis Concilij Lugdunenſis obſecuti, hanc ipſam libertatem intactam illibatámque Eccleſijs voluêre. Nam Philippus Pulcher, quamvis jus Regaliæ pro ijs Eccleſijs, in quibus hactenus uſu receptum fuerat, acerrimè tueretur, eâ tamen dato Diplomate, cujus Autographum in Archivijs Eccleſiæ Metropolitanæ Narbonenſis aſſervatur) hanc ipſam Eccleſiam minimè voluit; tantúmque abeſt, in hac libertatis ſuæ poſſeſſione quatuor ferè ſeculorum decurſu, quæ à Concilio fluxêre, turbatam eſſe,

ut

Digitized by Google

ut potiùs quamplurimis authenticis titulis legitimíſque documentis confirmata & ſtabilita ſit. Ecce, Eminentiſſime Cardinalis, Conſtitutionis à me editæ fundamenta. Ea verò nihil aliud complectitur, quàm quæ à jure communi Conciliόque Oecumenico quadringentis jam ferè annis totâ Galliâ recepto decreta ſunt. Hoc cùm animo reputarem, nunquam difficultates & pericula, quæ ex hac Regaliæ cauſa conſecutura prævidebam, tanti mihi viſa ſunt, ut removere me ab inceptis deberent. Explevi quæ conſcientiæ meæ ac officio paſtorali debui, cætera Divinæ providentiæ committo. Non ſum equidem rerum hujus Mundi adeò ignarus, ut non omnino occurrerit, quàm multa & gravia inſtarent mihi, ſi pergerem Regijs mandatis obluctari, cæterùm quoties Dei & juſtitiæ ac Eccleſiarum cauſa agitur, nihil eſt tam magnum arduúmque, quod morari ac perterrere nos debeat, præſertim cùm non ego me periculis ac pugnæ objecerim, ſed potiùs provocatus coactúſque in aciem proceſſerim, nec priùs loqui cœperim, quàm cùm amplius tacere non licuit; & tunc quoque, cùm loqui ac repugnare neceſſitas fuit, id ſolùm commiſi, ut Sacramentum fidelitatis non permiſerim in acta publica referri, id enim ſi permiſiſſem, hoc ipſo videbar in Regaliam conſentire. Cùm verò ob neglectam hanc ſolemnitatem Regaliam in hac mea Eccleſia, cui quadraginta jam annis præfueram, apertam eſſe contenderent, ſcripſi ad Comitia Cleri generalia, rogavíque, ut in hoc Regaliæ negotio cauſam Eccleſiæ ſuſtinerent, ac Regi ſupplicarent, id enim ab alijs Cleri Conventibus ſemper hactenus obſervatum eſſe, eodémque tempore ad Eminentiam Veſtram ac hujus Provinciæ Deputatos litteras exaravi. Non immoror equidem examinandis cauſis, quæ Patres illius

illius Sacri Senatûs permoverint, ut nec Rege admonito, nec proviſis remedijs Conventum abſolverint, cùm tamen ea cauſa eſſet, quæ præcipuè ad Clerum ſpectaret. Non ideò tamen minorem mihi credidi obligationem incumbere jura Eccleſiæ meæ defendendæ, quin potiùs tanto majorem eam eſſe cenſui, quanto minus auxilij ab alijs ſperarem, & cùm paulò pòſt certior redditus eſſem, quamplura ac præcipua Eccleſiæ Cathedralis ac Diœceſis noſtræ beneficia titulo Regaliæ collata eſſe, conſilium tandem cepi Conſtitutionem meam in publicum edendi, cùm hoc unicum remedium ſupereſſet, quo libertatem ejuſdem Eccleſiæ tueri, turbáſque, quæ inſtare videbantur, avertere liceret. Scio objici mihi, quod etiam Eminentia Veſtra dignata eſt inſinuare, hanc cauſam à Regio Senatu in Judicio Contradictorio præſentibus Cleri Deputatis judicatam eſſe, ipſúmque Clerum agnoviſſe Regium tribunal, ſéque illi ſubmiſiſſe, non ergo licere ampliùs reclamare. Hæc oppoſitio quàm eſt ſpecioſa, tam fundamento ac ſoliditate caret. Nec enim in hac cauſa, ſi loqui propriè velimus, Regium forum Clerus agnovit, quippe qui Henricum IV. imploravit, ſuáſque apud eum querelas depoſuit adverſus Parlamenti Pariſienſis anno 1608. pronuntiatam ſententiam, quam Eccleſiæ libertatibus gravem, Regióque Henrici Edicto duos ante annos vulgato, & cui Pariſienſe Parlamentum aliquamdiu repugnavit, contrariam affirmabant; eaſdémque poſteà querelas apud Ludovicum XIII. glorioſæ memoriæ, ac regnantis Ludovici Patrem repetijt; iſque, ut ex publicis Cleri documentis conſtat, manum huic negotio finémque per extraordinarios Commiſſarios (inter quos quamplures Antiſtites) apponere deſtinaverat, feciſſétque, niſi mors deſtinata prævertiſſet. Lites ac con-

conteſtationes, quæ poſteà coram Senatu Regio agitatæ ſunt, vertebantur ſolùm inter particulares Regaliſtas ex una, promotóſque ab Ordinarijs ex altera partibus; non ideò tamen Clerus Gallicanus aut finem implorandi Regem fecit, aut libertatem Eccleſiarum Compromiſſo ſubmittere voluit, quam ſemper ut certam, nullíque dubio, aut liti expoſitam agnovit. Poterant ergo ſententiæ à Regio Conſilio latæ, & quibus Procuratores intervenerant, privatorum negotia litéſque finire; quippe cùm de dubijs incertíſque cauſis ageretur. Id verò ut ad omnia indiſtinctè negotia extendatur, etiam ad illa, quæ ſpiritualem Epiſcoporum auctoritatem ac Eccleſiarum immunitatem tangunt, quæque nullum prorſus dubium aut litem patiuntur; enimverò indignum id eſſet, plenúmque periculi. Nec verò Procuratorum interventus obligare Epiſcopos eorúmque Diœceſes potuit, cùm in hujuſmodi materijs nullam habeant Deputati, imò ne ipſa quidem Cleri Comitia, concludendi poteſtatem. Cauſa Regaliæ publica eſt, reſpicítque quinque aut ſex Eccleſiaſticas Provincias, compluréſque particulares Diœceſes, agitúrque de conſervandis Eccleſiæ non ſolùm redditibus temporalibus, ſed præſertim Dignitatum, Canonicatuum, aliorúmque principalium beneficiorum Collatione, quæ ſpirituale ac Hierarchicum quoddam jus eſt, nec libertas aut Poſſeſſio, quâ Eccleſiæ hac in parte fruuntur, dubia aut incerta eſt, ſed certa, notoria, ac omnino comperta; malè ergo Eccleſiæ negotium geſſiſſent, ſi illud judicio foróque ſubmitterent Regij Senatûs; & ſi demus id factum eſſe, ſemper tamen Epiſcopis, quorum intereſt, poteſtas fuit re amandi revocandíque contra jus & canones geſta. Clero coram Regio tribunali nihil aliud præſtare licuit, qu m

Digitized by Google

ut cauſæ momenta Principi exhiberet, ejúſque contra Regios Miniſtros libertati Eccleſiarum infeſtos opem invocaret, id quod præteritis etiam annis ab eodem Clero factitatum eſt, quando contra Pariſienſis Parlamenti ſententiam, Henrico IV. & Ludovico XIII. glorioſæ memoriæ Regibus ſupplicavit; intelligebat enim, juribus & libertatibus Eccleſiæ quamplurimum detrahi, imò aliquâ ratione ea deſeri prodíque, ſi, cùm certa & indubia eſſent, pro incertis & indeciſis haberi pateretur, ac cognitioni Regiorum Miniſtrorum ſubmitteret, qui aliàs naturali quâdam propenſione feruntur Regum jura ultra terminos proferendi, & tunc præſertim, cùm non de Regis ſolùm, ſed etiam de ipſorummet commodo & auctoritate agitur, ut in præſenti Regaliæ cauſa. Non ergo formalitates aliquæ, quas dicunt in præſenti negotio obſervatas eſſe, Epiſcopis opponi poſſunt, quò minùs reclamare, ſuarúmque Eccleſiarum jura ſuſtinere debeant, præſertim cùm Regijs Miniſtris jam ſolemne uſúque receptum ſit, ut quoties bellum Eccleſijs & earum immunitatibus fecerint, ſemper ſpeciem aliquam formámque juſtitiæ obtenderint; quam ſi morari Epiſcopi voluiſſent, nunquam cauſa Eccleſiæ contra eos, qui opprimere eam nitebantur, defenſa eſſet. Imò rem attentè conſiderantibus palàm eſt, hoc unum ex eorum artificijs fuiſſe, qui Eccleſijs Regaliam imponere moliebantur; ſenſim enim placidéque plures Procuratores, Prælatos & Capitula induxêre, ut judicio ſe ſiſterent Regij Senatûs, ſuæque libertatis titulos & acta producerent, ac poſteà reclamare volentibus opponerent; cauſam hanc jam examinatam deciſámque in Judicio Contradictorio fuiſſe; prævidebant enim, niſi hiſce compendijs uterentur, & aliquam juſtitiæ formam præferrent, nunquam ad optatum finem perventuros,

ros,& hâc ipsâ juſtitiæ ſpecie Regis animum occupârunt,efféceruntque ut in ſuas partes tranſiret; nec lucrari aliâ ratione eum poterant, quippe æqui juſtíque amantem; ac etiam cùm de ipſius commodis agitur, earum regularum, quæ ſemel conſtitutæ ſunt, obſervantem. Sed nec contenti in ijs,quæ ad formam modúmque pertinent, Regi imponere, id multò magis quoad ſubſtantiam ipſam fecêre; ſuggeſſerunt enim Majeſtati Suæ, Regaliam jus eſſe Gallicæ coronæ coævum, eíque neceſſariò annexum, ac naturâ ſuâ univerſale, ac uniforme, totúmque Regnum complecti: quæ omnia planè nova dogmata ſunt, recénſque inducta, ac hiſtoriæ teſtimonijs, Oecumenici Concilij toto Regno recepti Deciſionibus, novis antiquíſque Regum edictis, authenticis Cameræ Pariſienſis documentis, Parlamentorum ab aliquot jam ſeculis arreſtis, ac denique Auctorum, qui de hoc Argumento ſcripsêre, quíque inter præcipuos Senatores Regíſque Miniſtros numerabantur, ſententijs ac doctrinæ contraria. Præterea in hoc ipſo, quod nobis objiciunt, Regij Conſilij judicio Prælatos & Capitula ad producendos titulos, & alia ſuæ exemptionis documenta compulerunt, perinde ac ſi privatis privilegijs ac Contractibus (quemadmodum aliæ quædam Eccleſiæ Regaliæ olim ſubjectæ,& in Provincijs ſitæ huic oneri aſſuetis) libertatem ſuam debeant, cùm tamen ea potiùs ex natura Eccleſiaſticorum Beneficiorum, non aliunde proveniat, nec proinde alio titulo aut probatione, quàm naturalis ſuæ poſſeſſionis indigeat. Has verò Eccleſias poſtquam in earum claſſem redegerunt, quæ particulari titulo à Regalia exemptæ ſunt, continuò adjecerunt, eas nihilominus Regaliæ ſubjectas eſſe, nec defendi poſſe continuâ & immemoriali poſſeſſione; quippe jus Regaliæ adeò coronæ annexum eſſe, ut nec

alienari nec præſcribi poſſit: qua in ratiocinatione illud ipſum ſupponunt, quod probari, non ſupponi debuit; ſi enim jus Regaliæ nec alienari nec præſcribi potuit, ergo jus Regaliæ jam conſtitutum & ſtabilitum eſſe oportuit, id verò probari debuit, cùm in hoc ipſo tota lis & cardo hujus quæſtionis vertatur. Hæc ſi explicata Regi fuiſſent, noſtrarúmque Eccleſiarum jura & libertas, uti par erat, expoſita, nimium haberet ille æquitatis, ut numquam pati poſſet libertatem & prærogativam Eccleſijs adimi, quibus à prima fundatione fruebantur, quæque alij retrò Reges intactas ſemper illibatáſque voluerunt. Id ergo unum ſupereſt, ut Regi vid. res tota, ejúſque fundamenta & rationes, uti ſe habent, ante oculos ponantur, nec verò aptior alius eſt, qui præſtare id poſſit, quàm Eminentia Veſtra; character quippe & dignitas Metropolitani, ac præſertim gratia, quâ apud Regiam Majeſtatem floret, Eminentiæ Veſtræ ante alios id præſtabunt, ut vid. & loqui de hac cauſa liberè audeat, & à Principe libenter gratéque audiatur. Dignata eſt jam aliquoties Eminentia Veſtra mihi ſignificare, gratum ſibi acceptúmque fore, ſi cùm neceſſaria aliqua occurrent, non omitterem eam ſubmonere; at verò nihil magis neceſſarium majoríſque momenti occurret, quàm quod præſens occaſio monendum offert. Libertas noſtrarum Eccleſiarum, quâ immunes à Regalia conſtituuntur, Depoſitum quoddam eſt fidei Epiſcoporum commiſſum, nobíſque obligatio incumbit integrum illud intactúmque Chriſto Jesu ſupremo Eccleſiarum Paſtori reſtituendi. Ego eâ jam ætate ſum, ut reddendis villicationis meæ rationibus vicinum me ſentiam, nec aliud magis conſcientiam meam prægravaverit, quàm ſi contra officij mei debitum apertámque veritatem jura ac libertates Eccleſiæ meæ prodam.

Digitized by Google

dam. Nec ego ſum ſolus, cui hæc cauſa tantopere cordi ac curæ ſit; nam Eminentiam Veſtram non latet, quid plerique Epiſcoporum ſentiant, & quàm apertè, dum occaſio ſe offert, in hac cauſa loquantur. Compertum quoque mihi eſt, nonnullos Epiſcoporum ſcriptis proteſtatos eſſe, eáſque proteſtationes in Archivia ſuarum Diœceſeon condidiſſe, ut hàc ſaltem ratione ſuarum Eccleſiarum juribus conſulerent. Me quod attinet, Deum enixè & ex intimo cordis precabor, ut quæ ad majorem ſui nominis gloriam, Eccleſiæ utilitatem, ac Conſcientiæ quietem faciunt, Eminentiæ Veſtræ inſpirare dignetur; Ipſa interim dignabitur eodem, ut hactenus, affectu & benevolentiâ proſequi, qui interim Reverentiæ ac venerationis plenus ſum, & ero ſemper. Alecti 6. Junij 1676.

Eminentiæ Veſtræ

Humillimus & Obedientiſſimus Servus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Documentum XXIII.

Actus Appellationis ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Epiſcopo Alectenſi ad ſummum Pontificem & Sacram Apoſtolicam Sedem interpoſitæ contra Eminentiſſimi Cardinalis Petri de Bonzij Archiepiſcopi Narbonenſis Conſtitutionem in favorem Regaliſtarum editam.

12. Novemb. Anno 1677.

ANno 1677. die duodecimâ menſis Novembris in Civitate Epiſcopali Palatio Alectenſi coram me Regio Notario & teſtibus infrà nominandis perſonaliter conſtitutus Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus Dominus Nicolaus Pa-

villon, Epiſcopus Alectenſis (ab integro jam menſe morbo decumbens) poſtquam intellexit, famulum ſuum carceribus detentum eſſe, quem Narbonam miſerat ad inſinuandum actum & declarationem Appellationis, ſuo juſſu interpoſitæ à Stephano Durand, ædium Epiſcopalium Oſtiario, contra ultimam Ordinationem ſeu Mandatum Eminentiſſimi Cardinalis Bonzij Archiepiſcopi Narbonenſis quinto currentis datam; cúmque bajulus, qui præfatum Mandatum pertulerat, reſponſum, uti promiſerat, non expectâſſet, imò nec tantum temporis morari ſuſtinuiſſet, quantum opus erat, ut id Mandatum Domino Epiſcopo innoteſceret, & ipſe lecto affixus à ſolis Domeſticis conveniri pateretur, multóque minùs virium defectu actum Appellationis expedire poſſet, injunxit præfato Durando, ut ipſe appellaret, quippe quem bajulus Archiepiſcopi convenerat, eíque Mandatum inſinuaverat, promiſerátque reſponſum præſtolari. Has ergo ob cauſas ſæpè nominatus D. Epiſcopus præſenti hoc actu approbat ratámque habet Appellationem à præfato Durand interpoſitam, declarátque famulum, qui modò carceribus detinetur, ſuo juſſu Narbonam profectum eſſe, ut illic demandatam Appellationem inſinuaret; & proin immeritò tam durè & inclementer acceptum eſſe, cùm nihil aliud commiſerit, quàm ut actum juſtitiæ à Domino ſuo imperatum, quíque nullo modo ei culpæ imputari poterat, exequeretur. Declarat ergo præfatus D. Epiſcopus, à Mandato ſeu Conſtitutione D. Archiepiſcopi Narbonenſis quinto currentis data tam per viam nullitatis & incompetentiæ, quàm alio quovis legitimo juſtóque titulo ad Sacram Sedem appellare ac proteſtari, ſicut jam tum proteſtatus eſt, & adhuc proteſtatur contra injuſtam detentionem ſæpè dicti famuli ſui

Digitized by Google

ſui, & appellationis ab Epiſcopo imperatæ executoris, utpote qui ex debito officij ſui non potuerint impoſitum appellationis deferendæ Mandatum recuſare. Méque Notarium requiſivit, ut, &c. Actum die & loco ut ſuprà, &c.

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Documentum XXIV.

Projectum Appellationis & Proteſtationis contra Mandatum ſeu Conſtitutionem Eminentiſſimi Cardinalis de Bonzij Archiepiſcopi Narbonenſis, quod tamen expediri non potuit ob mortem Illuſtriſſimi Epiſcopi Alectenſis.

ANno 1677. Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus Dominus Nicolaus Pavillon Epiſcopus Alectenſis coram me Notario conſtitutus Eminentiſſimum Cardinalem Bonzij Archiepiſcopum Narbonenſem, nec non Dominos Candelon, ejuſdem Diœceſis Promotorem, & Joannem Petrum Gaſton de Foix Presbyterum alloquens dixit, ſe, cùm pro tuenda ſacra Epiſcopali dignitate Conſtitutionem quamdam ſub data vigeſimæ ſecundæ elapſi Octobris emittere, eáque licentiam Officialis Narbonenſis, Magiſtri Bernardi du Mas coërcere compulſus eſſet (qui non ſine omnium Epiſcoporum gravi injuria conſtitutiones quinto Martij & decimo ſeptimo Octobris Anni 1676. à Reverendiſſimo & Illuſtriſſimo Domino Epiſcopo Alectenſi Exemptionis & libertatis Eccleſiaſticæ tuendæ gratiâ publicatas auſus eſſet infirmare irritáſque declarare) non potuit præfatus Dominus Epiſcopus Alectenſis non vehementer mirari, Eminentiſſimum Cardinalem de Bonzij Archiepiſcopum Narbonen-

bonenſem non ſolùm communem omnium Epiſcoporum cauſam noluiſſe amplecti (quorum jura in perſona Epiſcopi Alectenſis omnium in ea Provincia Epiſcoporum antiquiſſimi apertè violata ſunt) verùm etiam Officiali ſuo ſe adjunxiſſe, ab eóque audacter peracta, editâ die quintâ Novembris Conſtitutione, ſuſtinere aggreſſum eſſe, quâ Domini Epiſcopi Alectenſis priorem Conſtitutionem ſacris Canonibus Regníque legibus ab Eccleſia Gallicana hactenus obſervatis, necnon quieti Conſcientiarum ac Hierarchicæ Diſciplinæ contrariam, & cenſuras in eadem Conſtitutione latas, irritas nulláſque declarat, ac omni effectu caſſas. Prohibet inſuper inhibétque præfato Domino Epiſcopo Alectenſi, ne deinceps hujuſmodi Conſtitutiones promulget, niſi velit Canonicâ diſtrictione puniri. Jubet deinde ſententiam ab Officiali ſuo pronuntiatam Eidem Domino Epiſcopo & Capitulis tam Cathedralis quàm Collegiatæ S. Pauli Eccleſiarum iteratò inſinuari, illíque ſub pœna Excommunicationis ipſo facto ab omnibus Canonicis aliiſque Eccleſiaſticis perſonis, quæ directè vel indirectè executionem præfatæ ſententiæ impedirent, incurrendæ, exactè promptéque obediri. Hæc Eminentiſſimi Cardinalis & Archiepiſcopi Narbonenſis ſententia ut primùm ad notitiam pervenit ſæpè dicti Domini Epiſcopi Alectenſis, continuò ab ea appellandum duxit, prout etiam appellavit; tantóque plures dolendi cauſas conquerendíque ſe habere credidit, quòd exaratis ad eumdem Eminentiſſimum Cardinalem litteris (quarum copiæ huic Appellationis actui adjunctæ ſunt) rationes & cauſas prolixè notaverit, ob quas conſcientiæ & obligationi ſuæ defuturum ſe credidit, niſi Conſtitutionem ſuam quinto Martij anno *1676.* datam in lucem emitteret, eáque canonicam & naturalem, omníſque

omniſque Regaliæ expertem Eccleſiæ Alectenſis libertatem pro virili ſua parte ſuſtineret, & tamen præfatus Dominus Cardinalis ne dignatus quidem ad ea reſpondere, quæ ab Alectenſi Epiſcopo propoſita fuerant, eúmque, ſiqua in re à vero aberrâſſet, præmonere, contra omnes æqui honeſtíque regulas, Conſtitutionem ſuam non vulgandam tantùm, ſed etiam typis imprimendam curavit, ut vid. tantò ſpectabiliùs characterem ac dignitatem Epiſcopalem fœdaret, cùm id potiùs præſtare debuiſſet, ut Officialis ſui temeritatem coërceret, ac injuriam reparandam curaret, quam in perſona Alectenſis Epiſcopi toti Epiſcopali Collegio audacter inuſſerat. Hæc ſunt, quæ præfatum Epiſcopum Alectenſem impellunt, ut ad rationes reſpondeat, quæ in Conſtitutione ſeu Mandato Narbonenſi continentur, illibatâ tamen integráque reverentiâ ſacræ Purpuræ debitâ.

Primò ergo allegatur, ſententiam à Domino de Mas pronuntiatam legitimæ poteſtati inniti; eum quippe cùm ſit Domini Archiepiſcopi Narbonenſis Vicarius Generalis & Officialis, ejúſque auctoritate & poteſtate fungatur, potuiſſe omnia, quæ idem D. Archiepiſcopus poterat; nam ex jurium quoque diſpoſitione Judicis delegati & delegantis eamdem eſſe juriſdictionem & poteſtatem. Ad quod confirmandum ſæpè dictus Dominus Archiepiſcopus multas congerit Jurium auctoritates, quæ Delegatis favere videntur, addítque: *Olim nunc Presbyteros Comitijs Generalibus, nunc Diaconos præſediſſe, ídque non tam propriâ, quàm aliorum auctoritate, quorum vid. perſonam ſuſtinebant; ſua quoque in Comitijs ſuffragia contuliſſe, quibus Epiſcopos, Archiepiſcopos & Patriarchas damnabant.* Cæterùm, omnia hæc argumenta & auctoritates, quæ Domino Archiepiſcopo congerere placuit, planè inutilia ſunt, nulliúſque momenti,

atque in alienum ſenſum detorta, idque multis ex cauſis. Nam *primò* pro fundamento id ſupponunt, quod apertè falſum eſt; neque enim Officialis eſt Judex propriè delegatus, ſed ordinarius, & ordinariâ fungens juriſdictione, æquè ac alij ejuſdem D. Archiepiſcopi Judices, & ita quidquid de Judicibus delegatis dicitur, nullo modo aptari poteſt præſenti argumento. *Secundò.* Quamvis negari haud poſſit, cauſas Epiſcoporum aliquando à Presbyteris & Diaconis judicatas eſſe, idque auctoritate Antiſtitum, à quibus delegati erant; nunquam tamen exemplum oſtendi potuit, id à ſolis Presbyteris & Diaconis factum eſſe, ſed ſemper unà cum alijs Epiſcopis, ita ut ſemper verum ſit, cauſas Epiſcoporum ab alijs & competenti numero Epiſcopis judicatas eſſe. Caſus ergo, de quo in præſenti agimus, toto cœlo ab eo differt, qui à Domino Archiepiſcopo nobis opponitur. Quippe unicus & ſolus Presbyter eſt, qui nulli alteri Epiſcopo junctus auſus eſt auctoritatem ſibi ſumere Epiſcopum judicandi, ejúſque Conſtitutiones irritas nulláſque declarandi, id quod nullo antiquitatis exemplo purgari unquam poterit. *Tertiò.* Si principia & rationes Domini Archiepiſcopi aliquid convincerent, ſequeretur in cauſis, quæ perſonas etiam Epiſcoporum eorúmque depoſitiones ſpectant, poſſe ab aliquot Diaconis, quos Epiſcopi delegâſſent, Epiſcopos judicari, quamvis interim nullus Epiſcoporum aut Archiepiſcoporum dignaretur eas cauſas cognoſcere; quo nihil poteſt dignitate Epiſcopali indignius dici, magíſque Sacris Canonibus adverſum. Hæc omnia ſatis ſupérque oſtendunt, quàm vana ſint nullóque fundamento nixa, quæ ab Officiali Narbonenſi prætexuntur, & hæc ſola ſufficerent ſtabiliendis Epiſcoporum juribus. Verùm ut hæc ipſa certiſſima reddantur, ut quæ nullâ tergiverſatione

Digitized by Google

verſatione negari poſſint, ad principium reducemus, quo in Eccleſiaſtica Diſciplina nullum certius firmiúſque. Illud verò eſt, quòd jus ab antiquis Canonibus inductum aboleri deſtruíq; non poteſt, niſi auctoritate, quæ, aut major aut par ſit Concilijs jus illud conſtituentibus, aut ſaltem legitimâ conſuetudine & poſſeſſione, ob quam illud jus præſcriptum, eíque à partibus voluntariè renuntiatum eſſe dici poſſit. Jam verò certum eſt, antiquos Canones ſtatuiſſe, ut cauſæ Epiſcoporum à Metropolitano, Conciliόve Provinciali, non verò à Sacris Canonibus judicarentur. Quærimus ergo, quis hunc morem à Sacris Canonibus inductum abrogaverit? Aut forſan Concilium aliquod Oecumenicum oſtendi poteſt, quod aliam judicandi formam præſcripſerit, & Epiſcopos ſententiæ ac judicio Officialium ſubmiſerit? Planè ſi D. Archiepiſcopus Narbonenſis hujuſmodi aliquas auctoritates cauſæ ſuæ fulciendæ habuiſſet, omnino haud diſſimulâſſet; cùm ergo nullas alleget, conſtat id non oblivioni, ſed indigentiæ adſcribendum eſſe. Multò minùs dici poteſt conſenſiſſe Epiſcopos, ut hoc jure à Canonibus ſtabilito privarentur, cùm potiùs auctoritates à Domino Archiepiſcopo allegatæ contrarium probent; Ipſe enim fatetur, Suffraganeos Diœceſis Narbonenſis contendiſſe, non poſſe Officialem Archiepiſcopalem de Epiſcoporum Conſtitutionibus judicare, imò totum Clerum Gallicanum ſuper hoc puncto ſuas querelas Regi obtuliſſe. Nec etiam dici poteſt, Officiales in pacifica hujus juris poſſeſſione eſſe, illúdque beneficio longævæ conſuetudinis præſcripſiſſe: cùm è contrario potiùs, quoties hoc jure uti voluerunt, Parlamentorum Arreſtis comprehenſi ſint, hujuſmodi appellationes abusûs damnantium; quantò ergo minùs permiſiſſent non judicari tantùm, ſed etiam con-

demnari Epiſcopos non citatos inauditóſque? Celebre eſt Arreſtum, præſertim de anno 1577. in favorem Carnotenſis & Melitenſis Epiſcoporum, à Citatione Senonenſis Officialis tamquam ab abuſu appellantium; edixitque Curia, Officialem poteſtate ſuâ abuſum eſſe; citationem verò ipſam irritam nullámque declaravit, decrevítque, ne Suffraganei Epiſcopi juxta Sacrorum Canonum diſpoſitionem in ijs, quæ ad diſciplinam correctionémque Eccleſiaſticam pertinent, coram Vicarijs Generalibus, ſed ſolùm & immediatè coram Archiepiſcopo reſpondere, eíque obedire teneantur. Reperiuntur apud du Luc in Collectione Arreſtorum, quæ in publicum edidit, duo alia & antiquiora Arreſta, de annis vid. 1550. & 1553. in favorem Nivernenſis & Tricaſſenſis Epiſcoporum, qui cùm ab Officiali Senonenſi citati eſſent, Parlamentum pronuntiavit, hujuſmodi citationes nullas & abuſivas eſſe, addítque præfatus du Luc hæc verba digna memoratu: *Poteſt quidem Archiepiſcopus Provincialis Epiſcopum in jus ad ſe vocari jubere, in eúmque ius dicere; ſed neque per Juridicum, quem Officialem appellant, neque per Vicarium quacumque præditum poteſtate. Quî ergo? Sanè per ſemetipſum & alios Provinciales Epiſcopos, quos in Concilio adhibere habet neceſſe; cujus contrarium cùm Senonenſis Archiepiſcopus in Nivernenſem & Trecenſem Epiſcopos uſurpâſſet, & ij abuſum cauſati provocâſſent, è forenſi prælio ſuperiores evaſerunt.*

Hæc verò à præfato Auctore inſinuata juriſprudentia adeò certa & indubia eſt, ut inauditum ſit, careátque exemplo, fuiſſe Metropolitanum aliquem, qui paria auſus fuerit Narbonenſi Officiali, quem proinde coerceri efficaciter oportet. Præſertim cùm ne quidem ipſi Domino Archiepiſcopo poteſtas fuerit, ut de Conſtitutione Domini Epiſcopi Alectenſis ſolus judicaret, eáque ratione & modo, quem

quem ejus Officialis ſibi uſurpavit, ídque non ſolùm ex rationibus ab Illuſtriſſimo Domino Epiſcopo Apamienſi inſinuatis (quia vid. id ſine cognitione cauſæ factum, nec partibus, quarum intererat, vocatis, id quod planè Eccleſiæ Sacrorúmque Canonum ſpiritui contrarium eſt, ut videre licet apud S. Gregorium Magnum *lib. 7. epiſt. 62.* Apud Adrianum in Capitularibus *capite 22. & 26.* In Concilio Aquiſgranenſi *anno 816. lib. 1. cap. 35.*) Verùm etiam ex eo capite, quòd licèt Archiepiſcopus Metropolitanus ſit omnium ſuorum Suffraganeorum ſuperior, non ideò tamen judicare de illorum cauſis poteſt, niſi in caſibus ſpeciatim à Jure permiſſis; & tunc quoque non ſolus, ſed tantùm in Synodo Provinciali, ſic enim in Antiocheno *anno 341. cap. 14.* & Conſtantinopolitano Concilijs *anno 382.* & in Capitularibus *capite 29.* apertè ſtatuitur.

Conqueritur quidem Dominus Archiepiſcopus Narbonenſis, nolle Dominum Epiſcopum Alectenſem Appellationes tamquam ab abuſu in Diœceſi ſua tolerare. Cæterùm hæc ipſa criminatio abundè oſtendit, non ſatis de moribus Epiſcopi Alectenſis, ejúſque agendi ratione, Domino Archiepiſcopo conſtare. Enimverò ejuſmodi Appellationes ſemper ille admiſit, & tunc ſolùm rejecit, quando dolo malo ac juſtitiæ eludendæ adhibebantur, & quando omnes ſimul Epiſcopi contra illas declamabant; tunc enim omnium Epiſcoporum querelis ſuas quoq; ſociavit, & illæ à Parlamentis Regióque Senatu pro juſtis acceptæ ſunt.

Minùs etiam præfatum Epiſcopum Alectenſem morari debet, quod ſæpe memoratus Dominus Archiepiſcopus in defenſionem Officialis ſui allegat, eum vid. cùm dixiſſet Conſtitutionem Domini Epiſcopi Alectenſis *Legibus Regni Gallici adverſari*, continuò adjeciſſe: *Quæ in Eccleſia*

Gallicana hactenus obſervatæ ſunt, ut vid. innueret, ſe de illis tantùm legibus loqui, quæ ab Eccleſia receptæ obſervatæque de prophanis & politicis in Eccleſiaſticas tranſierunt. Cæterùm intelligi haud poteſt de quibus Legibus Officialis loquatur, & quænam illæ Eccleſiaſticæ & Politicæ leges ſint, quas ab Epiſcopo Alectenſi violatas eſſe conqueritur. Videri poterat de Regia loqui Declaratione, quæ in favorem Regaliæ conſcripta & prodita eſt; ſed cùm conſtet eam ab Eccleſia receptam non eſſe, ídque non lateat Dominum Archiepiſcopum, qui verba Officialis in alium ſenſum detorquet, & ea intelligenda eſſe dicit de neſcio qua lege, Epiſcopis prohibente, ne in cauſis, de quibus Judices competentes jam aliàs judicârunt, quidquam diſponant decernántque, ſed ſupplicare tantùm ijs liceat. Sed ad hoc prompta eſt reſponſio, vid. nullam eſſe aut Regiam aut Eccleſiaſticam legem, quæ prohibeat Epiſcopis, quò minùs Perſonis Eccleſiaſticis, & manifeſtis Concilij Oecumenici violatoribus Excommunicationem à Concilio indictam denuntient, quod ſolum & unicum eſt, quod Domino Epiſcopo Alectenſi imputari poteſt, & ne ad hoc quidem progreſſus eſt, niſi ad Conventum Cleri Generalem, ipſúmque Dominum Archiepiſcopum Narbonenſem datis priùs litteris, quibus rogabantur, ut ſuper hac cauſa Regiam Majeſtatem convenirent; quod cùm impetrare à Clero non potuiſſet, ipſemet litteras ad Regem exaravit, expoſuítque rationes, quibus obſtrictum ſe credidit, ut ijs, qui Beneficia ſuæ Diœceſis Regaliæ obtentu adepti erant, ſeſe opponeret. Quæ omnia clarè oſtendunt, Epiſcopo Alectenſi ſemper curæ fuiſſe, ut in hoc negotio omnes partes reverentiæ expleret Principi ſuo debitæ; & quæ coërcendis Regaliſtis hactenus fecit, à ſola neceſſitate debitóque officij ſui fluxiſſe.

Illud

Illud quoque nullo fundamento nititur, quod addunt, *Regaliæ negotium fuiſſe à Judicibus competentibus jam judicatum deciſúmque.* Cùm enim Regalia ex juribus ſpiritualibus conſtet, quale eſt jus Beneficia conferendi, certum eſt, non potuiſſe niſi duobus modis Regibus acquiri, aut expreſſo vid. Eccleſiæ privilegio, in Oecumenico Concilio illis conceſſo, aut perpetuâ & immemoriali poſſeſſione, ex qua Eccleſiæ conſenſus præſumi poſſit. Jam verò certiſſimum eſt, nec legem ullam Eccleſiaſticam, nec legitimam poſſeſſionem oſtendi poſſe, ob quæ in Provincia Septimaniæ hoc jus ſibi Princeps vendicare poſſit. Quid ergo in negotio hujus naturæ Regia Declaratio operetur? Nec enim ea Declaratio dici poteſt eſſe lex Eccleſiaſtica, nec etiam eſſe probatio legitimæ Poſſeſſionis; imò ex ea potiùs convincitur, nullam hactenus Poſſeſſionem penès Regem fuiſſe; nam hæc Declaratio eò unicè pertinet, ut Regem in poſſeſſionem juris inducat, quam hactenus non habuit. Nullum ergo alium effectum ea Declaratio habet, quàm ut ſit argumentum Regiæ voluntatis; at verò innata Regi pietas & juſtitia nunquam permiſerint, ut is ſuas voluntates pro Eccleſiaſticis Legibus, ſe verò in cauſis ſpiritualibus pro Judice competenti haberi velit. Ad ſolam ergo Eccleſiam ſpectat de jure & privilegio cognoſcere, quod ſola dare potuit; nec umquam ſalvâ veritate dici poterit, hanc cauſam à competenti Judice deciſam eſſe, quandiu à ſolo profano Tribunali ſententia fluxerit, Eccleſiaſtico tacente.

Neque illud verum eſt, agnoviſſe in hac cauſa Clerum Gallicanum Regij Senatûs juriſdictionem; id enim falſum eſt, ſi loquamur de univerſali ea quæſtione, vid. *An Jus Regaliæ illimitatè ad Regem pertineat?* Solùm enim particulares

ticulares privatæque controverſiæ, inter Regaliſtas vid. ex una, & legitimè ab Ordinarijs proviſos ex altera partibus, coram Senatu Regio agitatæ ſunt, & in Parlamentis avocatæ, juxta Henrici IV. & Ludovici XIII. Edicta, quæ contra ſententiam Parlamenti anno 1608. ad Cleri Gallicani preces impetrata ſunt, id quod Dominus Epiſcopus Alectenſis litteris ad Dominum Archiepiſcopum Narbonenſem die 6. Junij Anno 1676. exaratis prolixè oſtendit.

Nec etiam aliquid probat, quod idem D. Archiepiſcopus Narbonenſis adjungit de poteſtate Officialis, aut Vicarij Generalis admittendi Eccleſiaſticos (qui ſe in Curia Romana proviſos eſſe aſſerunt) ab Epiſcopo rejectos, quo exemplo conatur oſtendere, etiam ab Officiali ſuo potuiſſe Conſtitutionem Epiſcopi Alectenſis damnari, Epiſcopo non citato. Cæterùm nemo non videt, quantum inter utrúmque caſum diſcriminis intercedat; præter enim illa, quæ in ſimili cauſa ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Epiſcopo Apamienſi notata ſunt, ea etiam ſubſtantialis omnino differentia accedit, quòd, cùm Officialis, ſeu Vicarius Generalis ratas habet proviſiones in Curia Romana factas, quamvis ab Epiſcopo rejectas, non de Poteſtate, quam circa hujuſmodi proviſiones Pontifex habet, judicium ſibi ſumit, ſed tantùm de proviſi qualitatibus perſonalibus; quo fit, ut hujuſmodi Vicarij ſententia nec legis vim habeat, nec ullum Pontificiæ poteſtati præjudicium pariat. Secus foret, ſi non tam de qualitatibus perſonalibus, quàm de ipſo jure conferendi lis moveretur, tunc enim quàm maximè referret Eccleſiæ, ne hoc jus ab ijs, qui illud non habent, uſurpari permitteret; ſicque hæc cauſa propriè ad Eccleſiam pertineret, cujus defenſor legitimus & naturalis Epiſcopus eſt; non ergo judicari de illa cauſa potuit,

Epiſco-

Epiſcopo non audito: planè res nova & mira eſt, potuiſſe Officialem Narbonenſem ſibi perſuadere, coram tribunali ſuo velut Judicis competentis non diſceptari tantùm, ſed decidi etiam debuiſſe, an tota Narbonenſis Provincia Regaliæ (de qua omnibus retrò annis exempta fuerat) ſubjaceret? ídque ne vocatis quidem auditíſque Epiſcopis, quorum utique intererat, ne in novam ſervitutem illæ Eccleſiæ raperentur. Si ergo hanc novam mirámque formam judicandi admittamus, quoſcunque deinceps violandi Eccleſiaſtica jura cupido inceſſerit, id tantùm curabunt, ut primò Religionem Principis circumveniant: deinde ut Officiales Epiſcoporum lucrentur, eóſque ſuarum voluntatum executores faciant; iſti verò omnes Epiſcopos, qui injuſtis eorum conatibus obſiſtent, tamquam qui leges in Regno Gallico ſtabilitas, & ab Eccleſia receptas violâſſent, poſtulabunt. Sed mihi animus non eſt, pernicioſos omnes effectus, nec minùs Eccleſiaſticæ Diſciplinæ, quàm Religioni ipſi fatales recenſere, qui ex hac agendi ratione procul dubio provenient. Ob has igitur aliáſque hujus generis rationes ſuo loco & tempore producendas præfatus Dominus Epiſcopus Alectenſis declarat, notúmque facit Eminentiſſimo Domino Cardinali & Archiepiſcopo Narbonenſi, nec non ſuprà nominatis Domino Promotori, & Joanni Petro Gaſton de Foix, ſe in appellatione perſiſtere jam ſemel ad Sanctiſſimum Dominum noſtrum Innocentium XI. Sedémque Apoſtolicam à dicta Eminentiſſimi Cardinalis & Archiepiſcopi Ordinatione interpoſita, ac in optima forma proteſtatur, quidquid in præjudicium præfatæ appellationis fieri aut attentari contigerit, nullum irritúmque fore (quippe juxta Canonicas Regulas, pendente appellatione nihil fieri, aut innovari oportet) ſuáſ-

que Conſtitutiones 5. Martij & 17. Octobris anno 1676. datas executioni interim dandas eſſe, donec à ſua Sanctitate & Sacra Apoſtolica Sede aliter diſponatur.

Documentum XXV.

Tertia epiſtola Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Epiſcopi Alectenſis ad INNOCENTIUM XI. Summum Pontificem.

IN hac confectæ ætatis & affectionis paralyticæ ſiniſtram corporis partem occupantis invaleſcente ægritudine, arctiſſimam meam cum Apoſtolica Sede communionem, & ſingularem erga Pontificatum Sanctitatis Veſtræ reverentiam & devotionem hoc monimento teſtatam volui: ſimul & extrema Eccleſiæ mihi commiſſæ amoris officia exhibere ſatagens, ad authoritatem & tutelam Veſtram, quâ maximè modò indiget, confugio. Nativam illius & perpetuam à Regaliæ jure immunitatem, quæ illi cum tota Provincia Eccleſiaſtica Narbonenſi, & alijs quibuſdam communis eſt, juxta Concilij generalis Lugdunenſis Conſtitutionem pro parte mea hucuſque tuitus ſum. At eam novo & inſolito Regaliæ juri poſt diſceſſum meum jam inſtantem penitùs ſubjectum iri proſpicio, niſi interceſſione ſummæ Veſtræ Authoritatis apud Chriſtianiſſimum Regem ab ejuſmodi jugo vindicetur. Quare hoc unum reſtat, Beatiſſime Pater, ut ipſam in eadem libertate & immunitate, cum qua quadraginta abhinc annis eam ſuſcepi, Beatitudini Veſtræ cuſtodiendam commendem. Eſt & aliud grave mihi, Beatiſſime Pater, quippe quòd meæ cum Apoſtolica Sede communioni umbram aliquam offundere

fundere videatur, cenſura ſcilicet à Romanis Inquiſitoribus Rituali libro, qui à me ad uſum noſtræ Diœceſis editus eſt, inuſta. Libri illius à plurimis licet fratribus Coepiſcopis ſolemni approbatione laudati novum examen ſubire non detrecto: imò peropto, ſi modo Sanctitas Veſtra per ſe pro Sua benignitate oculos & animum advertere dignata fuerit. Quidquid in eo emendandum pro Sua ſapientia duxerit, hoc pro reverentia mea emendandum duco. At priſtinum Inquiſitorum judicium, acerbum nimis & injurioſum eò magis deprecor, quò pleraque Ethicæ Chriſtianæ dogmata, tanquam ſub Generali Ritualis noſtri cenſura damnata, à viris illuſoribus, qui ſupra populum, juxta Prophetam, dominantur, paſſim traduci doleo. Hanc labem à me, hanc à ſanctiſſimis dogmatibus fraudem & calumniam ut amoliatur Sanctitas Veſtra, ultimùm obſecro & ſupplico. Itáque votorum tum hujus, tum ſuperioris Epiſtolæ ſummâ in ſinu Sanctitatis Veſtræ repoſitâ, mortem expecto, Apoſtolicâ Veſtrâ benedictione jam mihi conceſsâ munitus, & neceſſario maximè precum Veſtrarum præſidio apud ſummum Judicem adjuvandus.

Alecti die 25. Octobris Anno 1677.

BEATISSIME PATER,

Sanctitatis Veſtræ

Humillimus & obſequentiſſimus Filius & Servus

Nicolaus Epiſcopus Alectenſis.

Documentum XXVI.

Epiſtola Eminentiſſimi Cardinalis Cibo ad Reverendiſſimum Epiſcopum Apamienſem.

Data 8. Decembris, Anno 1677.

Illuſtriſſime & Reverendiſſime Domine.

ACcepi unà cum humaniſſimis litteris tuis, inſtrumentum appellationis interpoſitæ à Sententia Archiepiſcopi Tholoſani: in quo Sanctitas Sua non permittet, ut à paterna ſua erga te, & Apamienſem Eccleſiam charitate quicquam diù deſideres, ſicuti, occaſione ſe dante, certiùs cognoſces. Tibi Illuſtriſſime & Reverendiſſime Domine, læta fauſtáque omnia à Deo auguror. Romæ, die 8. Decembris Anno 1677.

Illuſtriſſime & R. D.

Servitor

A. Cardinalis Cibo.

Documentum XXVII.

Secunda epiſtola Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis ad Regem Chriſtianiſſimum.

20. Januarij Anno 1678.

ACcepi quàm maximâ potui veneratione Arreſtum Conſilij 28. elapſi Novembris latum, quo Majeſtas Veſtra injungit mihi, ut intra duos menſes Sacramentum fidelitatis in acta publica referri faciam, admittámque de quibuſdam Canonicatibus alijſque Beneficijs Regularibus Eccleſiæ Apamienſis, titulo Regaliæ proviſos, ídque ſub pœna privationis omnium fructuum & proventuum temporalium. Patiatur Majeſtas Veſtra humillimas preces meas, quas vid. neceſſitas hujus cauſæ expreſſit, Sibi deferri, quáſque

que tantò confidentiùs ſpero auditum iri, quòd ab Epiſcopo, & in cauſa Eccleſiæ prolatas; cùm aliàs ſemper magnorum Principum fuerit, etiam in negotijs merè temporalibus querelas ſubditorum gemitúſque excipere. Enimverò ſi liceret ante oculos Majeſtatis Veſtræ cor meum intimáſque cogitationes expromere, videret Ipſa id, quod animum meum perſtringit, non eſſe metum proventus temporales amittendi; cùm enim in ſacris Canonibus didicerim, Eccleſiaſticos fructus eſſe bona Deo conſecrata, nihil aliud ex ijs reſervatum mihi volui, quàm curam adminiſtrationémque mei Oeconomi; ſicque meam Perſonam ac particulare commodum quod attinet, quidquid Divina Providentia permiſerit, pacatiſſimè feram. Id ſolum à Majeſtate Veſtra petere mihi liceat, ut ſi quidem alicuius me culpæ reum pœnáque dignum crediderit, dignetur eâ tantùm fructuum parte multare, quæ ſuſtentandæ Perſonæ ac neceſſitati meæ parcè adhibetur, nec enim me pudebit Fidelium pietatem ac eleemoſynas implorare; tantùm ne hâc pœnâ & calamitate meâ quamplures alij ac innocentes involvantur. Cogor enim Majeſtati Veſtræ ſignificare proventus illos, qui ex Conſilij ſententia ſubducti mihi ſunt, ad alenda duo ſeminaria, in quibus Clerici animarum ſaluti ac curæ addicti, magnóque numero ſuſtentantur, ad fabricandam ædem Cathedralem hæreticorum furore planè deſtructam, ad reparandas ornandáſque reliquas Diœceſis Eccleſias, ad alendos tegendóſque pauperes, qui plurimi ſunt, & qui hoc ſubſidio deſtituti in extremam neceſſitatem adigentur, & denique ad exolvendum æs alienum, quod ut omnibus hiſce expenſis par eſſem, contrahere neceſſariò debui. Quod ergo ante hæc omnia animum meum intimè ferit, illud eſt, me licèt ardentiſſimo deſiderio fe-

rar nihil agendi, quod Majeſtatem Veſtram vel leviſſimè offendat, non poſſe ſalvâ quam Deo ejúſque Sponſæ debeo, fidelitate, Arreſto mihi nuper ſignificato obtemperare. Neque enim, niſi anathemata à ſacris Concilijs vibrata experiri velim, cooperari, imò ne conſentire quidem poſſum, ut Eccleſia juribus ſpolietur fidei meæ commiſſis. Inter ea verò jura unum è præcipuis maximéque ſpiritualibus eſt libertas conferendi Beneficia Eccleſiaſtica, quam libertatem Regalia omnino demolitur: hæc verò in quamplurimis Regni Gallici Provincijs numquam locum habuit, id quod ex Edictis Galliæ Regum, Majeſtatis Veſtræ Prædeceſſorum, & Parlamentorum, & Cameræ Pariſienſis Protocollis, & ex doctrina Auctorum, qui ante Arreſtum Parlamenti Pariſienſis de anno 1608. de hoc argumento ſcripſère, & quorum aliqui in præfata Camera Computorum publicis officijs fungebantur, manifeſtè probari poteſt. Philippus Probus, vir inſignis probatæque doctrinæ, & cui Regalia odio eſſe non poterat (nam Regaliæ titulo in Eccleſia huic ſervituti obnoxia Beneficium obtinuerat) non contentus Eccleſias in genere deſignâſſe Regaliæ immunes, Epiſcopatus quoque in particulari enumerat, exemptos liberóſque, & præſertim Tholoſanæ Provinciæ, quorum primum hunc Apamienſem conſtituit.

Enimverò non poteſt hoc jus Regaliæ ad Majeſtatem Veſtram pertinere, niſi uno ex ſequentibus titulis, vid. aut præciſè, *Jure Regio*: aut titulo Univerſalis omnium *Eccleſiarum Fundatoris*: aut beneficio *Poſſeſſionis*, *memoriam hominum excedentis*: aut denique *Eccleſiæ Privilegio*.

Qui conati ſunt perſuadere Majeſtati Veſtræ, jus Regaliæ totâ Galliâ extendi, id principium aſſumpſerunt, ut dicerent, Regaliam jus eſſe Coronæ annexum, ideóque inaliena-

inalienabile & impræſcriptibile; quo fundamento nixi adjecerunt, quemadmodum Regium Diadema rotundum eſt, eáque figura deſignat, Coronam Regiam complecti omnia; ſic quoque Regaliam ad omnes Regni Eccleſias proferri, nullâ exceptâ. Sed permittat Majeſtas Veſtra, ut liberè dicam, nihil cogitari poſſe hâc Maximâ inanius, minúſque fundatum. Quî enim fieri poteſt, ut jus Beneficia Eccleſiaſtica conferendi, quod ſpirituale omnino eſt, à Regia Poteſtate & Corona dependeat? Planè nihil aliud hoc eſt, quàm ſpiritualem ac temporalem confundere poteſtatem, Eccleſiarum ac Principum jura commiſcere: & verò ſi hoc tantíque momenti jus adeò Regiæ Dignitati adjunctum eſt, quî fieri poteſt, ut Miniſtri Regum Majeſtatis Veſtræ Prædeceſſorum tot ſæculorum decurſu illud ignoraverint? an verò aut negligebant, aut neſciebant, quid Regibus deberetur? & ipſum Pariſienſe Parlamentum, ſi hanc Maximam veritati conſentaneam eſſe crediſiſſet, num auſum aliquando eſſet (quod tamen aliquoties fecit) Regibus onus hanc poſſeſſionem probandi imponere, cùm de nonnullis Eccleſijs controverſia moveretur? Sed nec ſolùm hoc Galliæ Regum eſſet privilegium, ſed omnium omnino coronam geſtantium, qui eodem jure eadémque ratione Regaliam quà latè dominantur, vendicare ſibi poſſent; ideò Lugdunenſe Concilium, cùm titulos recenſet, ob quos permitti Regalia poſſit, ſolius fundationis, & antiquæ Poſſeſſionis mentionem facit.

Alij ergo, qui fallacis hujus Maximæ inanitatem cernunt, diffidúntque tam fragili fundamento, ad alia ſe vertunt, & Majeſtati Veſtræ tanquam omnium Regni Eccleſiarum Fundatori Regaliam attribuunt. Cæterùm ſi Majeſtas Veſtra obſervare dignata fuerit, Eccleſiæ Apamienſis pro-

proventus in ſolis veriſque Decimis (quas Deus ſibi reſervavit, & quarum diſpenſationem Eccleſiæ Miniſtris reliquit) conſiſtere, Ipſamet facilè concludet, non fuiſſe Eccleſiam Apamienſem à Regibus Ejus Majoribus dotatam. Quod verò ſupra Decimas eſt, tam parvi eſt momenti, ut non credam tam modicæ rei intuitu voluiſſe Reges hujus Eccleſiæ fundatores appellari. Quamquam, etſi demus Fundatores appellandos eſſe, quis neſcit, ſolam Dotationem, ſi Privilegium Eccleſiæ abſit, non ſufficere, ut quis poſſit Beneficia Eccleſiaſtica conferre, ac Miniſtros Eccleſijs conſtituere?

Poſſeſſionem quod attinet, certiſſimum eſt, numquam hoc jus à Majeſtate Veſtra in Apamienſi Eccleſia exercitum eſſe, nec ullum exemplum oſtendi poterit.

Denique tantùm abeſt, Eccleſiam hoc jus extendendæ Regaliæ Principibus conceſſiſſe, ut potiùs ſe illis enixè oppoſuerit, tunc vid. cùm in Concilio Lugdunenſi ſtatuit, ne Regalia ad loca extenderetur, in quibus recepta hactenus non fuerat: & quamvis Clerus Gallicanus ſæpè Majeſtatis Veſtræ protectionem imploravit adversùs eorum molitiones, qui contra antiquam nativámque Eccleſiarum libertatem Regaliam inducere conabantur, non ideò tamen libertati ac juribus ſuis renuntiare volebant, imò ne Conventus quidem Cleri Generales, quantumvis maximè vellent, præſtare id poterant, tum quia Concilio Oecumenico à quatuor jam ſeculis in Gallijs recepto derogare non poterant; tum etiam quia in cauſa communi, & quando agitur de jure & præjudicio ſingulorum, ex regulis utróque jure receptis oportet ſingulos, quorum intereſt, conſentire. Jam verò conſtat, neque me, neque aliquem meorum Prædeceſſorum conſenſiſſe, aut Procuratoribus, aut Depu-

tatis.

tatis ad Conventus Generales miſſis mandatum in hac cauſa tranſigendi dediſſe. Neque etiam credidi, me Declarationibus à Majeſtate Veſtra in hac cauſa editis poſſe acquieſcere; multóque minùs earum executionem pollicitus ſum, nec umquam adduci paſſus, ut juramentum fidelitatis in acta publica referri permitterem, quod argumentum erat admiſſæ ſervitutis. Non ergo intelligere poſſum, quâ veritate dicatur, univerſalem Regaliæ cauſam fuiſſe in Contradictorio judicio, plenáque cognitione judicatam. Sed præſertim particulares pro Apamienſi Eccleſia rationes ſunt, ob quas Regaliæ ſubdi non poteſt; cùm enim & Alexandro VII. Pontifici Maximo, & Majeſtati Veſtræ placuerit Pontificijs Regiiſque Diplomatibus vitam Regularem, ac bonorum communionem juxta Regulam S. Auguſtini in hac Eccleſia ſtabilire, ídque etiam quamplurimis Arreſtis in Pariſienſi Parlamento, ac Judicijs Contradictorijs confirmatum fuerit, admiſsâ ſemel Regaliâ neceſſariò conſequitur, fructum operis tam pij, & ex quo in publicum bonum tantum emolumenti ac ædificationis proceſſit, planè corruptum iri, cùm illi, qui titulo Regaliæ Beneficia occupavêre, numquam perſuadendi ſint, ut ſe exacto Tyrocinio, & ex ſententia Epiſcopi ſubmittant. Multo minùs excludi ſe à ſacra Profeſſione, ſi inhabiles reperiantur, patientur, quod unum omnem viam diſciplinæ ſolidæque pietati occludet. Sed nec illud ſperare ab ijs licet, ut vid. privatis ſe facultatibus abdicent, vivántque in communi, & rationes Epiſcopo reddant; útq; Priori Clauſtrali ſe ſubdant, quæ tamen adeò neceſſaria ſunt, ut Paupertatis & Obedientiæ vota in Eccleſia Apamienſi hactenus inviolabiliter obſervata, & Arreſtis etiam Majeſtatis Veſtræ munita conſiſtere ſine illis haud poſſint.

Imò hujuſmodi, ut vocant, Regaliſtæ illis potiùs alimenta vitæ neceſſaria ſubducent, qui bonâ fide titulóque Canonico ſubnixi ſolemnem in hac Eccleſia Profeſſionem emiſerunt, ſéque inſuper juxta perpetuam & antiquiſſimam hujus loci conſuetudinem voto ſtabilitatis obſtrinxerunt; nunc verò & domicilio excluſi, ubi votorum ſuorum obſervantiam expleant, & alimentis privati, quibus ſuſtententur, contra jus & fas, magnóque cum animarum ſuarum diſcrimine, paríque ſcandalo Religionis vagari cogentur.

Hæc ſunt quæ Majeſtati Veſtræ neceſſariò indicanda credidi, & quorum pondus ac ſolidam veritatem ſi Ipſa dignata fuerit ſecum expendere, tantum mihi de Majeſtatis Veſtræ juſtitia polliceor, ut omnino credam, non ſolùm approbaturam, quæ in hac cauſa hactenus à me geſta ſunt, verùm etiam tamquam muneri ac miniſterio meo fideliter explendo neceſſaria vehementer commendaturam. Suáque Regiâ auctoritate pondus ac vires addituram. Et quamvis videri poſſim ſolus ego hanc cauſam ab alijs deſertam ſuſtinere, placeat Majeſtati Veſtræ perſuaſiſſimum habere, quotquot iſtarum rerum notitiam honeſtíque curam aliquam habent, nec privatis commodis tanguntur, omnes ferè in hoc convenire, ut fateantur juſtiſſimam à me cauſam foveri, & inter illos ipſos, qui Majeſtatis Veſtræ Declarationibus & Edictis detulère, alij aut jurium ſuorum ignorantiâ, aut nimio ſtudio gratificandi Majeſtati Veſtræ decepti ſunt. Nec deſunt, quos pudet pœnitétque admiſſi. Illi verò, qui licèt timidè anxiéque mihi perſuadere conati ſunt, ut contra Concilij Lugdunenſis Decreta Majeſtati Veſtræ obtemperarem, nullam aliam rationem adducebant permovendo mihi, quàm metum majoris mali, perinde

inde ac ſi Regia Majeſtatis Veſtræ poteſtas veritati ac juſtitiæ opprimendis ſerviret, cùm potiùs ſperare debuiſſent, nunquam permiſſuram eſſe Majeſtatem Veſtram jura Eccleſiæ violari, ſi modò illi auſi eſſent Eccleſiarum cauſam ſuſcipere, tantúmque fiduciæ habuiſſent, quantum Majeſtas Veſtra æquitatis.

Cæterùm eos quod attinet, qui Regaliam toto Regno extendere voluerunt, pronum eſt cogitare, non aliam ob cauſam aggreſſos eſſe hoc jus Regium ultra antiquos legitimóſque terminos proferre, quàm ut Principis favorem compararent, aut augerent, aut etiam in diſtribuendis Beneficijs, quæ ad Majeſtatis Veſtræ Collationem pertinent, majori auctoritate fungerentur.

Quidquid iſtorum ſit, ego interim non omitto lacrymis precibúſque Deum Majeſtati Veſtræ propitium reddere, útque in Sacram ejus Perſonam ac Regna ſuarum gratiarum theſauros abundè profundat, enixè poſtulare, & præſertim ne umquam permittat jura Eccleſiæ ab eo violari, qui ſe primogenitum Eccleſiæ Filium, ac præcipuum Protectorem gloriatur; id enim ſi fieret, non tantùm apud poſteros laboraret Majeſtatis Veſtræ gloria, verùm etiam magna aliqua calamitas ejus Regnis à Deo forſan immineret; id quod ne fiat, ex intimo cordis mei enixéque poſtulo, quippe qui primas fidelitatis & reverentiæ in Majeſtatem Veſtram partes mihi vendico.

Apamijs 20. Januarij 1678.

Humillimus & Obedientiſſimus ac Fideliſſimus Servus & Subjectus

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Digitized by Google

Documentum XXVIII.

Ejuſdem Reverendiſſimi & Illuſtriſſimi Epiſcopi Apamienſis ad Magnum Galliæ Cancellarium epiſtola.

1. Februar. Anno 1678.

LÆtatus vehementer ſum, cùm ex litteris, quas ad me exarare dignati eſtis, intellexi, quanto ſemper in pretio apud vos fuerit Reverendiſſimus Alectenſis Epiſcopus glorioſæ memoriæ, ſed multum huic animi mei gaudio deceſſit, quando ad querelas perveni, quas illius causâ ſubjungitis, perinde ac ſi improbaretis, quæ in cauſa Regaliæ ab eo peracta ſunt. Perſuaſum equidem habeo, voluiſſe Vos non tam memoriam cineréſque magni illius Servi Dei criminari, quàm quid in ſimili cauſa mihi agendum eſſet, amicè commonere. Id verò neceſſitate me obſtringit cauſas Vobis rationéſque aperiendi, quæ me, ut hanc ipſam cauſam amplecterer, efficaciter compulêre.

Fateor enimverò, nihil æquè mihi gratum optatúmque eventurum, quàm ut ſalvâ conſcientiâ acquieſcere in hac cauſa poſſem Regiæ voluntati, id quod etiam litteris ad Majeſtatem Suam datis, commendatíſque Domino de Chateauneuff liberè profeſſus ſum: nihil enim præter metum offendendi Dei morari me poteſt, ut non in omnibus, plenéque Regi obtemperem, præſertim cùm ingenuè fateri oporteat, Eum, à quo tempore Regni Gallici habenas moderatur, tam multis magníſque incrementis Catholicam Religionem extuliſſe, ut non Epiſcopos tantùm, ſed omnes etiam Sibi Chriſtianos devinxerit, nec quempiam ſanguinis etiam vitæque pœnitere debeat, ſi profundi illam pro gloria

gloria tanti Principis oporteat. Non ideò tamen permiſſum nobis eſt, gratitudinem noſtram in Principem adeò bene meritum ceſſione ejus juris teſtari, quod Eccleſia in Concilio Lugdunenſi collecta omni ratione cuſtodiendum fidei noſtræ commiſit; non ergo poteſtatis noſtræ, ſed alterius Oecumenici Concilij fuerit. Beneficia, quæ Eccleſia à Rege accepit, privilegio remunerari Regaliæ extendendæ in loca hujus oneris hactenus immunia, qualia ſunt noſtræ Provinciæ Diœceſes.

Quod ſi vobis placuerit Regaliæ naturam attentiùs expendere, fatebimini, eam, ſi extra terminos proferatur antiquæ conſuetudinis, & in ſeipſa pernicioſam eſſe, & Eccleſiæ Regúmque legibus interdictam, & denique quamplurimis maximíſque incommodis obnoxiam.

Primò ergo ex ſeipſa & intrinſecè pernicioſa eſt, quia jus ſpirituale Regibus tribuit, cujus ex multorum Doctorum ſententia Laici abſolutè incapaces ſunt: aut ſaltem non aliter, quàm ſpeciali Eccleſiæ privilegio, quod illi ipſi fatentur, qui Regaliæ partes quàm maximè amplectuntur. Quamvis enim Epiſcopatuum aliorúmque Beneficiorum proventus ſint res merè temporales; jus tamen eos percipiendi, ac præſertim Beneficia conferendi dubium non eſt, rem eſſe maximè ſpiritualem, & ideò abſque Simoniaca labe vendi non poſſe. Hinc eſt, quòd prima juris Canonici Regula ita ſonet: *Beneficium Canonicum non poteſt licitè ſine Canonica Inſtitutione obtineri.* Hinc etiam quòd quamplurima Concilia Romaníque Pontifices eos anathemate feriunt, qui à manu laica Beneficia acceperint, præſertim verò quinque Concilia Romana ſub Gregorio VII. habita, quorum unum anno 1080. celebratum ita loquitur: *Quoniam Inveſtituras Eccleſiarum contra ſtatuta*

Sanctorum Patrum à laicis perſonis in multis partibus cognovimus fieri, & ex eis plurimas perturbationes in Eccleſijs, imò ruinam ſanctæ Religionis oriri, ex quibus Chriſtiana Religio conculcatur, decernimus, ut nullus Clericorum Inveſtituram Epiſcopatûs, vel Eccleſiæ de manu Imperatoris, vel Regis, vel alicujus laicæ perſonæ, vel fœminæ ſuſcipiat; quodſi præſumpſerit, recognoſcat, Inveſtituram Apoſtolicâ auctoritate irritam eſſe, & ſe uſque ad condignam ſatisfactionem excommunicationi ſubjacere. Eodem ſpiritu, quo Gregorius VII. Epiſcopi Galliæ agebantur, quando in Concilijs Claremontano ſub Urbano II. Trecenſi ſub Paſchali I. & duobus Pictavienſibus aliiſque pluribus ſeverè prohibuerunt, ne Beneficia à Regibus acciperentur. Sic etiam Inveſtituræ, quibus abolendis tantopere Eccleſia laboravit, non ob aliam cauſam à Pontificibus ſacriſque Concilijs damnatæ ſunt, quàm quòd reipsâ nihil aliud eſſe viderentur, quàm Inſtitutiones Beneficiorum, quæ, ſecluſo privilegio, ad ſolos Epiſcopos pertinent, ad nullum verò Principem temporalem, teſte etiam ipſo Chopino, quantumvis alioqui magno jurium Eccleſiaſticorum adverſario. Nec verò poſſunt Epiſcopi in ſuis Diœceſibus hoc privilegium concedere, cùm ex juris Canonici peritorum communi doctrina non liceat Epiſcopis ſervitutem aliquam ſuis Eccleſijs imponere.

Sed nec in genere tantùm extenſio Regaliæ ſacris Canonibus decretiſque Summorum Pontificum prohibita eſt (tunc vid. cùm Laicis omnibus etiam Principali dignitate fulgentibus interdicant, ne ullam ſibi proventuum, multóque minùs Beneficiorum Eccleſiaſticorum diſpoſitionem arrogent) verùm etiam ſpeciali Decreto Lugdunenſis Concilij, quod diſſimulatâ potiùs, quàm comprobatâ Regaliæ poſſeſſione pro ijs Eccleſijs, in quibus ex antiquo

tiquo uſu Sibi illam deberi Galliæ Reges credebant (quantumvis ante Concilij tacitam approbationem non ſine animi ſcrupulo eâ uterentur) ne ad alias Eccleſias extenderetur, ſeveriſſimis Decretis inhibuit. Ipſum quoque Tridentinum Concilium in Tholoſano Provinciali Concilio, & in Conventu Melodunenſi anno 1615. à Galliæ Epiſcopis receptum juratúmque, ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ Epiſcopis præcipit, ne bona, jura ac privilegia Eccleſiarum dilabi permittant.

Ipſi Reges Ludovici Regnantis Prædeceſſores ſæpè declarârunt, Regaliam non eſſe jus toto Gallico Regno extenſum. Ludovicus Junior, quo rerum potiente innoteſcere Regalia cœpit, Aquitaniam Regaliæ immunem eſſe declarat. Sanctus Ludovicus, Philippus III. Philippus IV. & Carolus V. Galliæ Reges idem de Septimania fatentur. Ludovicus XII. extendi Regaliam vetat, & qui eam dilatare conantur, Sacrilegij & uſurpatæ poteſtatis notat. Denique Philippus Valeſius, Henricus IV. & Ludovicus XIII. glorioſæ memoriæ declarant, nolle ut Regalia in præjudicium Eccleſiarum, quæ hactenus immunes fuerunt, extendatur.

Et verò etiamſi daremus, hanc ipſam Regaliæ extenſionem ad ea loca, quæ hactenus libera fuerant, intrinſecè & ex ſua natura pernicioſam non eſſe; & quamvis in Concilio Lugdunenſi non eam Eccleſia damnâſſet, tam multa tamen ſunt abſurda & incommoda, quæ ex illa conſequuntur, ut vel ob hæc ſola conniti omnibus viribus debuiſſem, ut à mea Diœceſi procul arceretur. Ut enim nihil dicam de Intruſione & Sacrilegio, quibus ſe obſtringunt, qui titulo Regaliæ Beneficia in Eccleſijs acceptant hujus ſervitutis immunibus, déque Excommunicatione, quam ex Decretis Avenionenſis Concilij anno 1326. ſub Joanne XXII. ipſa

etiam

etiam Capitula incurrunt, quæ hujuſmodi Beneficiatos admittunt; ut inquam hæc omnia taceam, qui fieri poteſt, ut conſentiamus, nos Collatione ſpoliari omnium Beneficiorum, quæ poſtea ſine alio titulo, aut Inſtitutione Canonica Rex ipſe pro arbitrio diſtribuat? Henricus IV. abſtinuit Collatione Dignitatum. Fatetur Paſquier, Cathedralium Eccleſiarum Canonicatus Regaliæ haud ſubjacere. Idem de Prioratibus Conventualibus alijſque Regularibus Beneficijs dicendum eſt. Quamplurimis quoque Arreſtis definitum eſt, Præbendas Theologales Regaliæ legibus haud comprehendi. Parva & pauca ſunt hæc omnia, niſi & illud adderent, ut poteſtatem ſoli Pontifici propriam Regi quoque attribuerent; quippe Reſignationes *in favorem*, quæ Jure Canonico Simoniæ notantur, ac ſoli Pontifici reſervantur, videmus ſine alio ſcrupulo à Rege admitti. Sic etiam penſiones Beneficijs conſtituere, & Præbendas Regulares ſæcularibus conferre *profiteri cupientibus*, Prærogativæ ſunt Pontificiæ poteſtatis, quas tamen tranſlatas in Regem eſſe videmus. Sed neque hoc ſuffecit Regaliæ Patronis, niſi inſuper plura Regi concederent, quàm Pontifici permittuntur. Rex enim Beneficia etiam alijs confert, quàm in quorum favorem renunciata ſunt, quod Papa non facit. Rurſus Beneficia non ſolùm ipſo jure aut facto vacantia, à quo tempore Regalia aperiri cœpit: verùm etiam à Rege conferuntur, quæ de Jure Canonico vacare non cenſentur, qualia ſunt Beneficia *reſignata*, *permutata*, *litigioſa*, & quorum poſſeſſio nondum perſonaliter adita eſt. Denique Epiſcopis & Capitulis omnis facultas adimitur Proviſos examinandi, quamvis fieri poſſit, ut Cenſuris alijſque impedimentis Canonicis teneantur.

Hæ

Hæ ſunt rationes, multæque aliæ, quas libens adijcerem, niſi jam aliàs hæc mea epiſtola prolixior evaſiſſet; ob quas credidi non licere mihi in hac Regaliæ cauſa Regijs Declarationibus acquieſcere, neglectâ veritate; nec timendum mihi fuit, ne aut ſcandali periculum, aut præſumptionis adirem, cùm ex Sanctorum Gregorij, Bernardi, & Auguſtini ſententia, *melius ſit, ut ſcandalum oriatur, quàm ut veritas relinquatur: nec ita arrogantia cavenda eſt, ut veritas relinquatur.*

Equidem æſtimanti mihi ſtudium amorémque præcipuum, quo cauſas Eccleſiæ, præſertim meæ Diœceſis ſemper complexi eſtis, & cujus in graviſſimis occaſionibus tot præclara argumenta dediſtis, ſpes omnino affulget, haud ingratum Vobis fore, quòd pari libertate fiduciáque jura Eccleſiæ meæ exponam: nec dubito, ijs coram Deo examinandis Vos curam aliquam impenſuros, méque, uti hactenus, commendatum habituros. Perſuaſum enim habeo, faſtigium illud Dignitatis, ad quam Vos Deus ſuis donis diſpoſuit provexítque, nihil Vobis de cura ac æſtimatione cœleſtium bonorum ſubtraxiſſe, quæ ſola vera & perpetua ſunt; quin potiùs auctoritatem illam, quâ ante alios conſpicui eſtis, occaſionem ac ſubſidium fore, Regno Jesu Chriſti, ejúſque Sponſæ dilatando, &c.

Apamijs 1. Februar. 1678.

Humillimus & Obedientiſſimus
Servus

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XXIX.

Prima epiſtola Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis ad INNOCENTIUM XI. Pontif. Max.

Apamijs 4. Maij 1678.

Beatiſſimo in Chriſto patri & Domino Domino INNOCENTIO XI. Pontifici Maximo.

BEATISSIME PATER,

IN legendis Eccleſiaſticis hiſtorijs ſæpe ſæpius animadverteram, ſanctiſſimam Sedem Epiſcopos ad ſe confugientes, maxima cum benignitate ſemper ſuſcepiſſe, ſummóſque Pontifices paternis viſceribus eos eſſe complexos, qui pro tuendis Eccleſiæ juribus laborarent. Verùm id clariùs intellexi, & jucundiùs expertus ſum, quando me Sua Sanctitas litteris Apoſtolicis conſolari, imò & hortari dignata eſt ad propugnandam Diœceſis Apamienſis libertatem, contra ſervitutem, quam noſtri Regaliam vocant, de qua ſemel & iterum ad Veſtram Sanctitatem ſcribere non dubitavi. Equidem, Beatiſſime Pater, ita mihi videbar affectus, ut non ſolùm bonis, ſed & vitâ ſpoliari mallem, quàm Eccleſiam mihi licèt indigniſſimo commiſſam, nativâ carere libertate: ſed incredibile eſt, quantos addiderit animos Sanctitatis Veſtræ conſilium, vel potiùs præceptum, aut etiam Oraculum à DEO per Suum in terris Vicarium ad me delatum, ut modò cœleſti fretus auxilio nihil hac in parte, niſi mea peccata meámque inſipientiam pertimeſcam.

Regaliæ negotium Beatiſſime Pater, ad aures Suæ Sanctitatis, utpote maximis Eccleſiæ univerſæ negotijs intentæ,

tæ, deferre vix umquam auſus fuiſſem, niſi & hoc ipſi Eccleſiæ univerſæ maximi referre perſpexiſſem. Cùm enim Rex Chriſtianiſſimus jure, ut ait, coronæ, ſeu ſupremi Dominij, non ſolùm fructus ſeu reditus hujus Diœceſis, cui regendæ à triginta tribus annis præfectus ſum, ſed etiam beneficia Eccleſiaſtica pleno jure, & abſque Canonica inſtitutione conferre intendat, quamvis in ea Regalia nunquam locum habuerit, imò nullibi, niſi ſede vacante, habere poſſit; valdè metuendum eſt, ne reliqui Principes, imò & Reſpublicæ idem ſibi vendicent.

Quod quidem Regaliæ jus, Beatiſſime Pater, quanta ſequantur incommoda, jam ſum expertus. Jacturam quidem bonorum temporalium etiam cum gaudio ſuſtinui; quippe quibus tamquam oneribus premebar, veritus ne non ſatis accuratam Deo rationem reddere de illorum diſpenſatione poſſem. Doleo autem plurimùm, quòd his deficientibus, & immiſericorditer ablatis, nequeam, ut hactenus, pauperes penè fame confectos, & infantes expoſitos ſeu abjectos alere, aut templa reſtaurare; quódque maximè neceſſarium eſt, Clericos litteris & virtutibus inſtruere; aliáque hujuſmodi pietatis opera omninò neceſſaria præſtare. Verùm adhuc majorem doloris cauſam præbet tumultuaria Clericorum tum ſæcularium, tum ex diverſis ordinibus ſeu Congregationibus Regularium turba, qui Eccleſiæ Cathedralis Apamienſis Beneficia invadunt.

Pluribus, Beatiſſime Pater, ſuperſedeo, cætera námque, ſi dignetur annuere Sanctitas Veſtra, referet Archipresbyter Aquenſis, vir mihi fideliſſimus: ſed, quod magis placet, divini honoris, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudioſiſſimus, quod in gerendo prudentiſſimè Archipresbyteri officio, regendáque plebe ſibi creditâ, præclarè teſtatus eſt. Obſecro

ſecro Beatiſſime Pater, ut eum Veſtra Sanctitas benignè audiat, ſalvum tutúmque curet, & me pariter conſilio, auxilio, precibúſque juvare dignetur. Interim Deum optim. Max. aſſiduis obſecrationibus enixè rogabo, ut Sanctitatem Veſtram Eccleſiæ ſuæ diu ſervet incolumem.

Apamijs die 4. Maij 1678.

Beatissime Pater,
Sanctitatis Veſtræ

Humillimus & Obſequentiſſimus Filius & Famulus
Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XXX.

Secunda epiſtola ejuſdem Reverendiſſimi Epiſcopi ad Innocentium XI. Pontif. Max.

Beatiſſimo in Chriſto Patri & Domino Domino Innocentio Pontifici Maximo.

Beatissime Pater,

In paternum ſanctitatis veſtræ ſinum cor meum effuſurus circa libertatem Eccleſiæ, quam vobis vehementiſſimè cordi eſſe ſcio, Regaliæ ſcilicet negotium Apoſtolico zelo commendaturus, ad humillima beatorum pedum oſcula, maxima cum fiducia, iterum accedo. Res eſt majoris momenti, quàm ut verbis meis queat declarari. Agitur enim B. P. de concedenda Regi Chriſtianiſſimo facultate, quâ nondum in majori Regni ſui parte uſus fuerat, vacantium ſcilicet Eccleſiarum Cathedralium reditus percipiendi, omniáque Beneficia, quæ interim vacare contigerit

gerit (ſaltem ſi eorum collatio ad Epiſcopum pertinebat), pleno jure conferendi, donec novus Epiſcopus fidelitatis juramentum præſtiterit, præſtiti juramenti publicum inſtrumentum in regeſta Curiæ computorum fuerit relatum, decretum, ſeu ut noſtri vocant, Arreſtum, quo reſtituenda mandentur bona Epiſcopalia, ſolutâ prius certâ pecuniæ quantitate, fuerit obtentum, & Epiſcopus perſonalem, non autem per procuratorem tantùm, poſſeſſionem fuerit adeptus.

Maximum B. P. Eccleſiæ vulnus infertur, cùm laici Eccleſiæ reditus temporales diſpenſant, quod modis omnibus impedire ſemper conata eſt univerſa Eccleſia. Hac de cauſa ſummi Pontifices graviſſimos labores, imò & pericula ſæpiſſimè ſuſceperunt; verùm multo graviùs læduntur Eccleſiæ jura, dum Beneficia Eccleſiaſtica ſine Canonicâ inſtitutione inconſulto ſummo Pontifice, ſpretis Epiſcopis, demum abſque auctoritate Eccleſiaſticâ pleno jure conferuntur. In hunc abuſum acriùs inſurrexerunt, & fortiùs pugnaverunt tum ſummi Pontifices, tum Concilia, tum ſeorſim Epiſcopi non pauci. Teſtis eſt celebris illa de Inveſtituris controverſia, circa quam per annos circiter quinquaginta decertatum eſt, quamvis jus Regaliæ plura & majora mala, & incommoda afferre certum ſit, & evidens. Nam inveſtiturarum ſolemnitatibus poteſtatem ſpiritualem nullatenùs conferre præſumebant Principes, ut aſſerit Yvo Carnotenſis: cui tamen ceremoniæ viriliter reſtiterunt ſummi Pontifices, vel eo ſolo nomine, quòd traditio baculi paſtoralis & annuli, auctoritatis imaginem præ ſe ferret. Jure autem Regaliæ non imaginem, ſed titulum Beneficiorum pleno jure tradit Rex Chriſtianiſſimus, adeò ut in ipſis Eccleſijs Cathedralibus Archidiaco-

natus, Archipresbyteratus, & Præbendas Theologales, aliáſque dignitates aut perſonatus conferat Clericis ut plurimùm ambitioſis & aliàs indignis, quorum tamen fidem, mores, ætatem, aliáſque tum animi, tum corporis dotes, nec Capitulo, nec novo Epiſcopo, cujus futuri ſunt ſenatores & quaſi membra, explorare minimè licet.

Exceptæ quidem B. P. huc uſque fuerant ab hoc jure ſeu veriùs ab hac ſervitute Eccleſiæ Parochiales propter curam animarum, & juriſdictionem ſpiritualem in foro conſcientiæ. Sed minantur Regis Officiales ſcriptis etiam typis excuſis, Regem horum etiam Beneficiorum ſaltem præſentationem ſibi poſſe vendicare. Idque jam contigit, collato ſcilicet Jure Regaliæ Beneficio Sacriſtia nuncupato, cui erat annexa totius parochiæ animarum cura in Eccleſia collegiata Sancti Felicis Diœceſis Tholoſanæ, ita ut qui hujuſmodi collationem obtinuerat à Rege abſq; ullâ inſtitutione Canonicâ, poſſeſſionem ſit ingreſſus. Cui quidem malo ut aliquod licet fortè pernicioſum, tamen neceſſarium adhiberetur remedium, Clericus qui Canonico titulo curam hujuſmodi obtinuerat, coactus eſt eam dimittere in manibus Collatoris, Clerico, qui jam à Rege impetraverat, concedendam.

Olim etiam, Beatiſſime Pater, (ut ex antiquis Curiæ Pariſienſis placitis, ſeu arreſtis conſtat) Theologi Beneficium Regaliæ non erat obnoxium, ob annexum ſcilicet concionandi munus, quod miſſionem Eccleſiaſticam requirit, juxta illud oraculum D. Pauli: *Quomodo prædicabunt, niſi mittantur:* & concilij Tridentini declarationem. Sed novis quotidiè acceſſionibus authoritas illa Regia excreſcens, in nova ſemper ſeſe extendit. Sic enim nuper vidimus jure Regaliæ conſtitutum Theologum in capitulo ſancti Pauli Diœceſis Alectenſis.

Qua-

Qua in Beneficiorum proviſione, Beatiſſime Pater, Rex majorem ſibi poteſtatem arrogat, quàm exerceant ſummi Pontifices. Non modò enim eum reſignationes *in favorem* admittere poſſe tradunt aulici Doctores, ſeu veriùs aſſentatores, quod hæreditariam ſucceſſionem ſapit, à qua Eccleſia maximè abhorret, quódque ſoli ſum̃o Pontifici propter poteſtatis plenitudinem competit; non ſolùm etiam penſiones conſtituit Rex Chriſtianiſſimus contra jus Canonicum, quod Beneficia ſine diminutione conferri præcipit, verùm etiam Beneficia permutata compermutantibus conferre non teneri ſe arbitratur. Juri quæſito derogat: nam quomodocumque vacet Beneficium, ſive de jure, ſive de facto; imò licet quis obtento Canonico titulo poſſeſſionem per procuratorem ſit ingreſſus, niſi perſonalis & corporalis fuerit poſſeſſio, vacuum reputatur Beneficium, ut ab alio Regiâ proviſione munito poſſit occupari. Nulla regulæ de triennali poſſeſſore habetur ratio. Nam etiam poſt viginti novem annos, à poſſeſſione ſub Canonico titulo nedum colorato obtenta, poteſt Clericus jure Regaliæ deturbari. Si quis in aliquod crimen, propter quod beneficio privandus ſit, inciderit, vel cenſuram aut irregularitatem contraxerit, beneficio ſpoliari poteſt à Regaliſta, etiam ante ſententiam declaratoriam; quâ viâ cauſæ criminales Clericorum ad tribunal ſæculare trahuntur, cui ſoli omnium cauſarum beneficialium interveniente Regaliæ jure non tantùm in poſſeſſorio, ſed etiam in petitorio cognitio eſt attributa; íſque ſervatur ordo, ut poſſeſſio ſemper Regaliſtæ adjudicetur lite pendente. Unde ſi Rex alicujus quantumvis innoxij, cenſuris ſoluti, canonico titulo muniti, ac etiam omnino capacis & digni, officium alteri, licet non Clerico, Criminoſo, infra debitam ætatem, demum omnino

nino inhabili (ſi quidem Rex nullius qualitatis mentionem facere tenetur) conferat, iſte tamen ex lege Regaliæ, pendente lite, cujus ſententia definitiva varijs artibus Regaliſtæ per longos annos protrahi poterit, poſſidebit. Nec enim poteſt Epiſcopus, aut Capitulum recuſare Regaliſtam, etiamſi injuſtitia & defectus tituli appareat.

Prætereà Beatiſſime Pater, nec Summus Pontifex, nec Epiſcopus, aut alius quiſquam collator durante Regaliâ, poteſt reſignationes, permutationes, aut alias juris ceſſiones admittere, nec per obitum, aut alio quovis modo providere, neque jure prælationis, neque concurſus, neque præventionis. Accedit quòd Rex Chriſtianiſſimus jure Regaliæ penſiones authoritate Apoſtolicâ jam conſtitutas, beneficij collatione extinguit. Demum juxta Regaliſtas Doctores, Apoſtolicæ conſtitutiones, Eccleſiarúmque ſtatuta non refragantur, quominus Rex jure Regaliæ pro libitu voluntatis utatur. Innumera tandem ſunt incommoda, ſeu potiùs monſtra, quæ ſequuntur ex Regaliæ jure, ſaltem ſi Doctorum noſtrorum ſententiam ſicut jam in multis, ita in omnibus Rex Chriſtianiſſimus ſequatur: quod ſine univerſi ordinis Eccleſiaſtici everſione, nec non animarum periculo fieri nequit.

Quod ad Eccleſiam Apamienſem attinet, quam ut vacantem Rex habet, licet à me indigniſſimo triginta quatuor ab hinc annis occupatam; conferuntur Dignitates & Canonicatus Sæcularibus & Regularibus diverſorum Ordinum & Congregationum, ab antiqua Regula longiſſimè deviantibus, imò & eam ignorantibus: & à poſſeſſione deturbantur, qui bonâ fide vota conſueta, atque prætereà ſtabilitatis emiſerant; non modò illi, quorum Beneficia & Dignitates ex declaratione Regia Regaliæ obnoxia ſupponeban-

ponebantur, verùm etiam quæ ab hac ſervitute juxta Declarationis tenorem erant omnino libera; eo, ſicut affirmant, conſilio, ut ſæculariſationem Capituli à primæva fundatione Regularis, quam meditantur, faciliùs impetrent; quam tamen non timeo, cum Sua Sanctitas reformationem potiùs, quàm relaxationem omnium Ordinum, juxta Sanctorum mentem, ac Conciliorum, & noviſſimè Tridentini decreta moliatur, & indefeſsâ ſolicitudine proſequatur. Faciliùs beneficijs privantur, quotquot Eccleſiaſticæ Libertatis & Diſciplinæ ſunt ſtudioſi, etiamſi ab ipſis Declarationibus Regis validiſſimam habeant defenſionem; quia niſi primùm Regaliam juridicè agnoſcant, penitùs non audiuntur: ac prætereà reditibus ſuis privantur, occaſione redituum Archidiaconatûs à Rege collati, quos Regium placitum ſive Arreſtum Presbytero ſæculari adjudicavit, pro eo etiam tempore, quo nondum poſſeſſionem, imò nec titulum à Rege conſecutus fuerat; etiamſi reditus hujuſmodi fuiſſent in pia opera converſi, aut fortè aliquid licèt modicum juxta Capitulorum omnium, præcipuè Apamienſis, conſuetudinem, à tempore cujus non extat memoria in contrarium, præſentibus & actualiter inſervientibus diſtributum.

Verùm, Beatiſſime Pater, hæc mala in immenſum excreſcent, ſi Rex nominationem novorum Epiſcoporum, quæ ad ipſum ex Concordatis inter Leonem X. Papam, & Franciſcum I. Francorum Regem initis pertinet, differre voluerit etiam ultra tempus ſibi ad hoc præſtitutum, quod verſutis Aulicis non eſſet difficile; ſicuti ſuis temporibus factum fuiſſe teſtantur & conqueruntur D. Thomas Cantuarienſis, ut in ejus vita refertur, & Sanctus Bernardus in ſuis Epiſtolis. Interim enim Rex omnia beneficia conferet,

& reditibus temporalibus, ſi libuerit, potietur. Quamvis enim ab aliquo tempore reditus illos novis relinquat Epiſcopis, teſtatur tamen ipſa donationis forma, gratuitam liberalitatem, non verò juſtitiam ſe exercere, vel ſacris Canonibus morem gerere. Præterquam quòd illa pecuniæ ſumma, quæ à novo Epiſcopo Regiorum Cameræ Computorum perſolvenda eſt, ut liberè temporalium bonorum poſſeſſionem capiat, ad libitum augeri poterit, quod ſanè maximam habet ſimoniæ ſpeciem.

Numquam, Beatiſſime Pater, Eccleſia juris aliquid in res Eccleſiaſticas Principibus Sæcularibus conceſſit, quin ipſi arreptâ inde occaſione multò majora uſurpaverint; quod ne adductis aliunde probetur exemplis, Eccleſia Gallicana ſæpius experta eſt. Concilium Aurelianenſe V. *can. 10.* Regis aſſenſum ad electorum Epiſcoporum conſecrationem requirendum duxit, quod aliquam boni ſpeciem præferebat, ut ſcilicet conſentiente utráque poteſtate Regnum majori cum tranquillitate gubernaretur, & Principes faciliùs brachium, cùm opus eſſet, commodarent Epiſcopis, quorum electionem gratam habuiſſent, illorúmque conſilia, ſicut ſuaſerat B. Rhemigius, libentiùs audirent. Verùm hinc Reges ad eligendos è Curia Clericos, qui ad Epiſcopatum promoverentur, ſibi viam paraverunt, illúdque jus Clotarius II. *anno 615.* ad ſe pertinere publico declaravit edicto, vel certè ſuppoſuit. Caroli Magni non ſolùm de Gallicana, ſed etiam de Romana & univerſali Eccleſia bene meriti patrocinio & defenſioni ſeſe commiſerunt Epiſcopi, ejúſque auxilio non parùm ſunt adjutæ quam plures Diœceſes, imò & opibus auctæ. Qua in re filius ejus Ludovicus cognomine Pius patrem eſt imitatus; ſed nepos Carolus ſcilicet Calvus, quas defendere tueríque tenebatur, ſpoliare incepit,

cepit, vixque potuit ad meliorem frugem revocari. Philippus item hoc nomine primus in tertia dynaſtia Eccleſias ſub prætextu inveſtiturarum vendebat, aliáſq; devaſtabat, licet Sancto Gregorio VII. ſumo Pontifici (ut ipſius litteræ fidem faciunt) acriter hujuſmodi ſacrilegia reprehendenti debitam polliceretur emendationem. Multùm prætereà obſtitit Epiſcoporum ſine ipſius aſſenſu, licet alias canonicè electorum, conſecrationi, ut de Gallone refert Jvo Carnotenſis.

Ludovicus VII. cognomine Junior, non ſolùm Petrum à Papa Innocentio II in Archiepiſcopum Bituricenſem conſecratum recipere recuſavit, ſed ipſam Eccleſiam Bituricenſem, & Catalaunenſem, & Rhemenſem, & Pariſienſem plurimùm afflixit; ut conqueritur Sanctus Bernardus in ſuis Epiſtolis.

Si Reges, Beatiſſime Pater, ad apertè illicita ſeſe extendunt, obſiſtentibus Summis Pontificibus: quid ipſis diſſimulantibus? præſertim ſi introductam ſemel poſſint opponere conſuetudinem. Certè cùm Concilium Lugdunenſe Decreto, de non uſurpanda Regalia, poſtulantibus Francorum Regis oratoribus clauſulam ad futura tempora reſtrictivam adjeciſſet, Bonifacius VIII. nullâ diligentiâ, nullo labore obtinere potuit, ut Philippus IV. à convertendis in proprios uſus Eccleſiarum vacantium reditibus, & conferendis pleno jure Beneficijs in aliquibus Eccleſijs, in quibus ſuperiores Reges eâ conſueverant uti authoritate, abſtineret.

Et ſanè, Beatiſſime Pater, Reges noſtri primò reditus futuro conſervabant Epiſcopo, deinde feudorum Regalium proventus in ſua commoda impendebant. Poſtmodum idem de decimis, quæ jure Divino ad Eccleſiam pertinent, jus ſibi ſtatuerunt: Demum beneficia ipſa pleno jure diſtribuerunt: & hæc quidem principio in quibuſdam tan-

Q q 2 tùm;

tùm Eccleſijs, modò, ſi Eccleſia ſileat, in omnibus. Olim ſimplices Præbendæ conferebantur, modò etiam Dignitates, quibus annexa eſt juriſdictio ſpiritualis, aut onus concionandi, imò licet adjuncta ſit animarum cura. Tandem etiam ipſæ parochiales Eccleſiæ (ſi prælati diſſimulent) in hanc ſervitutem redigentur, non ſine evidenti animarum jactura.

Scio equidem, Beatiſſime Pater, periculoſum eſſe Regibus præſertim potentibus contradicere, idque jam aliquatenus expertus ſum. Verùm non facio animam meam pretioſiorem, quàm me. Utinam ob peccata mea indignus non eſſem, qui non ſolùm cum Beato Anſelmo bonis ſpoliarer (quod miſericordiâ Divinâ mihi jam contigit) ſed & cum B. Thoma Cantuarienſi Archiepiſcopo etiam mortem pro juribus Eccleſiæ ſubirem.

Cæterùm, Beatiſſime Pater, verendum non eſt, ne quid hâc occaſione, fidei, Religioni, aut Eccleſiaſticæ unitati accidat in regno, cui præeſt Princeps, Chriſtianiſſimi Regis, Eccleſiæ Primogeniti & Protectoris nomina ab Atavis, pluribus abhinc ſæculis accepta maximo tribuens honori; Princeps Religionis & juſtitiæ amans, ſed ab aulicis aſſentatoribus præventus; in regno, inquam, cujus florentiſſimus eſt Clerus, licet fortè in hoc negotio Regiæ voluntati nimis obſequens: in quo demum populus eſt non ſolùm ſincerâ fide, ſed etiam magna ex parte Chriſtianis moribus conſpicuus agnoſcitur.

Mihi certè ſufficit cauſæ juſtitia diu diſcuſſa, & evidenter patefacta; quódque plurimas vires addit, Sanctæ Sedis (cui ſemper & vivens & moriens adhærere cupio) judicio comprobata, ut ex litteris Apoſtolicis ad Regem Chriſtianiſſimum didici, quarum exemplar Gallico ſermone

mone conſcriptum Pariſijs huc uſque tranſmiſſum eſt; ſufficit inquam, Beatiſſime Pater, ut omnia impendam, & ipſe ſuperimpendar, ſi Deus Optimus Maximus, ſicut deſiderium ſuggeſſit, ita vires ſubminiſtret, idque Veſtra Sanctitas ſuis precibus impetret.

Dabit, Beatiſſime Pater, veniam Sanctitas Veſtra, ſi res tanti momenti, cuíque aliunde remedium, quàm à Sanctiſſima Sede non poſſit adhiberi, breviori Epiſtolâ non potuit exponi. Scio Sanctitatem Veſtram plurimis iíſque graviſſimis negotijs diſtineri; ſed cùm Rex Chriſtianiſſimus invictiſſimas rationes & humillimas preces (ut cauſæ meritum poſtulabat) non audierit, ad ſolitum afflictorum Epiſcoporum præſidium recurrendum fuit; nec vanam fore ſpem, licet ſecus vociferentur adverſarij, ut & meum & aliorum Epiſcoporum frangant animum, confidit.

Datum in Ædibus B. Mariæ de Sabart. Die 8. menſis Novemb. anno verò 1678.

Beatissime Pater,

Sanctitatis Veſtræ

Humillimus & obedientiſſimus in Chriſto Filius & famulus

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XXXI.

Primum Breve Sanctiſſimi D. N. Innocentij Papæ XI. ad Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum Epiſcopum Apamienſem.

Venerabili Franciſco Epiſcopo Apamienſi Innocentius Papa XI.

Venerabilis Frater, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Moleſtiarum & incommodorum, quæ pro

Digitized by Google

tuendis juribus Eccleſiæ tibi commiſſæ ſuſtinere te ſcribis; Nos quoque maximam in partem venimus, ad quos in primis pertinent damna & offenſæ, quæ Chriſtis Dei inferuntur. Gratulandum tamen potiùs, quàm dolendum eſt, fraternitati tuæ, de hujuſmodi adverſis, ex quibus copioſa tibi ſeges enaſcitur exercendæ virtutis & conſtantiæ Paſtoralis; cui quidem magno incitamento & pari ſolatio eſſe non dubitamus Dei promiſſum, tribulationem pro ipſius cauſa patientibus cæleſtem opem, ac tandem mercedem magnam nimis non defuturam. Quod ad Nos attinet, Regem Chriſtianiſſimum per litteras diligentiſſimè ſcriptas rogavimus, ut non ſolùm Apamienſis Eccleſiæ indemnitati conſultum velit, ſed etiam omnium aliarum Eccleſiarum, quæ cùm juri, quod vocant Regaliæ, obnoxiæ nunquam fuerint, recentibus tamen Regij ſenatûs decretis contra omnes humani divinique juris regulas, ac veterem inconcuſſámque obſervantiam, hujuſmodi onus ſubire coactæ ſunt. Id ipſum omni contentione ac ſtudio urgere non deſiſtemus, ſicubi Officij Noſtri ratio, & impoſita Nobis omnium Eccleſiarum ſolicitudo poſtulat, confiſi in divinæ miſericordiæ theſauris, aliquando fore, ut idem Chriſtianiſſimus Rex pro eximia atque avita pietate ſua, rei veritate melius cognitâ, alia conſilia, aliam mentem induat. Fraternitati interim tuæ Deum totius conſolationis propitium uſque precamur, ac peculiaris Noſtræ erga te charitatis indicem Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris die 4. Januarij 1679. Pontificatûs Noſtri anno tertio.

Marius Spinula.

Docu-

Documentum XXXII.

Breve Sanctiſſimi D. N. Innocentij PP. XI. ad Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum Archiepiſcopum Tholoſanum.

Venerabili Fratri Joſepho Archiepiſcopo Tholoſano Innocentius Papa XI.

Venerabilis Frater. Delatæ nuper ſunt ad nos querelæ Monialium Ordinis ſanctæ Claræ Urbaniſtarum in Tholoſana civitate, graviter dolentiũ, & dolorem ſuum in paternum ſinum Noſtrum multis cum lacrymis deponentium, ut acciſis ac penè perditis rebus ſuis præſentem opem pro Apoſtolici muneris Noſtri debito afferamus: per hos enim dies ad illud Monaſterium veniſſe Monialem quamdam magno comitatu, militum etiam cohorte ſtipatam, ut Abbatiſſatûs perpetui poſſeſſionem invaderet, prætextu Regiæ nominationis, nulli juri, aut conſuetudini, nulli Apoſtolico indulto ſubnixæ: ſe quidem ad inuſitatæ rei ſpectaculum primò attonitas, mox collectis animis, & imploratâ cœleſti ope, quacumque ratione licuit, reſtitiſſe, ne immunitati Eccleſiæ, & inſtituto Ordinis ſui Apoſtolicâ authoritate firmato, tam inaudita, ac tam pernicioſi exempli injuria inferretur; ſed ſuperante vi militum cedere tandem coactas, effractiſque foribus, & pariete ipſo, liberum multis ſæcularibus aditum patuiſſe, cum quibus ingreſſos quoque milites violenter ibi & ſacrilegè multa patrâſſe, magna cum totius civitatis indignatione & ſcandalo, Fraternitate autem tuâ, quæ par omnino erat, ut venientibus Lupis Paſtorale pectus opponeret, non ſolùm non repugnante, ſed ultro eos quodammodo invitante, & Monaſterium edito

decreto

decreto per vim recludi jubente. Inhorruit ad tam indignæ rei nuntium animus Noſter, adeóque monſtri ſimilis viſa eſt, ut quamvis aliunde quóque eadem afferrentur, vix tamen perſuadere Nobis potuiſſemus, Archiepiſcopum Tholoſanum, inſpectantibus Religioſiſſimis fortiſſimíſque Galliæ Epiſcopis, & Galliâ universâ, eò progreſſum fuiſſe, ut dignitatis ac muneris ſui oblitus, nullo horribilium cenſurarum, & cœleſtis iræ metu, nullâ famæ reverentiâ, tanto facinori, pro quo impediendo animam ipſam, boni Paſtoris exemplo, ponere debuiſſet, non ſolùm non reſiſteret, ſed etiam ſuffragaretur; niſi memoriâ teneremus, quid duobus abhinc annis in negotio Regaliæ, ut nuncupant, ubi de Apamienſi Eccleſia Tholoſanæ ſuffraganea agebatur, decernere auſus fueris contra manifeſtam cauſæ juſtitiam, contra omnes humani diviníque juris regulas, contra ipſius Eccleſiæ totiúſque Provinciæ tuæ jura & libertatem, & contra morem prædeceſſorum tuorum aliorúmque Galliæ Præſulum, qui in ſimilibus caſibus Regiæ voluntati atque indignationi, ne muneri ſuo deeſſent, obviàm fortiter eundo, & DEI cauſam ſtrenuè orando, læta & ſalutaria Eccleſijs ſuis reſponſa ab ingenita Chriſtianiſſimorum Regum juſtitia & pietate retulêre. Officij itáque Noſtri eſſe duximus, gravem ac planè acerbum ea de re animi Noſtri ſenſum tibi aperire, téque in Domino monere, ut diligenter conſideres, quo in periculo ſis experiundæ divinæ ultionis, quam facilè provocabunt gemitus tot lectiſſimarum Virginum, quarum vitæ innocentia & candor, átque aſſiduus divinarum laudum concentus deliciæ quodammodo ſunt cœleſtis Sponſi, cui ſacroſancto & inſolubili vinculo conjunctæ fuêre; niſi quàm primum, emendatis, quæ admiſſa ſunt, miſericordiarum Patris clementiam demereri ſtudueris. Alioquin,

Digitized by Google

quin Nos, pro Vicaria Chriſti Domini in univerſam Eccleſiam poteſtate, quâ fungimur quamquam indigni immerentéſque, & pro ſolicitudine, quam debemus unicuique Chriſti fidelium ad paternum patrocinium Noſtrum confugienti, cogemur de opportunis remedijs ſeriò cogitare.

Datum Romæ die 18. Januarij 1679.

Documentum XXXIII.

Tertia epiſtola Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis ad Regem Chriſtianiſſimum.

Apamijs 6. Junij 1679.

QUandoquidem Deus operâ Majeſtatis Veſtræ pacificandæ toti Europæ uſus eſt, ſpem concepi, fore ut eodem quoque tempore humillimis meis precibus placata Majeſtas Veſtra pacem alijs conceſſam, Epiſcopo ejúſque afflictiſſimæ Eccleſiæ haud eſſet negatura. Quintuſdecimus jam menſis agitur, cùm omnes Epiſcopatûs mei proventus, qui vid. Patrimonium Chriſti ſunt, & ex meris Decimis conflantur, ſubtrahuntur mihi, & tamen toto hoc tempore nihil eorum omiſi, quæ ad omnes officij mei partes explendas neceſſaria videbantur. Enimverò nullius culpæ mihi conſcius ſum, ob quam meritus hanc pœnam videri poſſim, niſi quòd juramentum fidelitatis jam ante quatuor & triginta annos Majeſtati Veſtræ præſtitum inſcribi non fecerim: & planè teſtari poſſum, non hoc ex minori aut obſervantia, aut veneratione erga Majeſtatem Veſtram proveniſſe, ſed ex ſolo offendendi Numinis metu, ſi juramentum illud violâſſem, quo conſervandis juribus ac privilegijs Eccleſiæ meæ, cùm Epiſcopali Dignitate inſignirer,

ſignirer, tam ſolemniter, ſanctéque me obſtrinxi: juramentum inquam illud, quo pro juribus ac libertate Eccleſiæ Sponſæ Jesu Chriſti tuendis, facultates ac vitam, imitatione tot aliorum Sanctorum, qui idem jucundiſſimo animo præſtiterunt, profundere compellerer. Numquid enim Majeſtati Veſtræ æquum videtur, ut cùm pro ſuſtinendis rationibus Principum hujus Mundi tot hominum millia intrepidè morti occurrant, nullus tamen ſit, qui pari ardore ac firmitate Eccleſiæ cauſas amplexetur? & quàm infelix Principum conditio fuerit, ſi, cùm homines ſint, ideóque & errare ipſi, & ſeduci ab alijs poſſint, cogamur tamen eorum voluntati ac imperijs obtemperare, etiam cùm aliqua jubent Divinis legibus adverſa? Quin potiùs crediderim ego, nullum majus aut amoris, aut fidelitatis argumentum in Principem ſuum fore, quàm ſi malè aliquid agenti jubentíve (quod ſæpè ignari, prætérque intentionem faciunt) cooperari nolis, ac criminis ſocietatem recuſes. Et abundant planè cum ſacræ, tum profanæ hiſtoriæ Epiſcoporum Procerúmque Regiorum exemplis, qui cùm Dominis iniqua imperantibus generosè obſtitiſſent, gratiâ apud Principem magis magíſque floruerunt. Hæc Majeſtati Veſtræ tam ſunt nota, ut ijs immorari non ſit neceſſe. Adulantur planè Majeſtati Veſtræ, qui perſuadere Ei conantur, Regaliam jus eſſe Ejus coronæ ac Regiæ poteſtati annexum, cùm tamen, ſi brevitas epiſtolæ debita non prohiberet, facile demonſtratu eſſet, nihil aliud eſſe Regaliam, quàm Privilegium, contra primævam Eccleſiarum libertatem Principibus conceſſum; ídque tam certum & apud omnes in confeſſo eſt, ut intrepidè aſſeverare poſſim, numquam niſi ultimis hiſce diebus de hac veritate dubitatum eſſe. Sed nec jus Regaliæ percipiendæ Majeſtati Ve-

ſtræ

ſtræ hactenus adſcriptum fuit, niſi Ipſa aut Poſſeſſionem memoriam hominum excedentem, aut Privilegia oſtendiſſet Lugdunenſi Concilio antiquiora. Hoc enim à quatuor jam ſeculis in Gallijs receptum ſub pœna excommunicationis diſtrictè prohibuit, ne Regalia ad Eccleſias hâc ſervitute hactenus liberas (inter quas eſt Apamienſis) extenderetur.

Hæ ſunt ergo rationes, quibus juſtitia illius cauſæ nititur, quam ego defendendam ſuſcepi; & poſſum Majeſtati Veſtræ affirmare, tam eſſe illam omnibus æqui boníque amantibus perſpectam probatámque, ut nullum mirandi finem faciam, fuiſſe qui Majeſtatem Veſtram hæc omnia hactenus celaverint; imò poſt Summi etiam Pontificis ſuper hoc argumento Majeſtati Veſtræ ſignificatas intentiones pergant nihilominus tanti momenti veritates, ac Principi tam æquo rerúmque intelligenti, alienis falsíſque coloribus fucare, multóque aliter, quàm ſe habent, proponere.

Me adminiſtratione omnium proventuum ſpoliârunt, ídque tam inclementer, ut ne quidem vitæ neceſſaria reliquerint, quæque etiam flagitioſiſſimis permittuntur, cùm tamen jus neceſſaria à ſubditis percipiendi ex Lege Divina proveniat; neque id ſit meræ gratuitæque fidelium liberalitatis, ſed potiùs actus neceſſariæ juſtitiæ, ac obligationis à Chriſto ſubditis impoſitæ, ut vid. temporalia præſtent, à quibus Verbi Divini ac Sacramentorum ſpiritualia alimenta perceperunt, & ideò Beatus Paulus hoc ipſum jus neceſſaria alimenta à Fidelibus petendi Apoſtolis competere fatetur; nec dubium eſt, ab Apoſtolis ad Epiſcopos legitimos eorum Succeſſores tranſiſſe. Nulla ergo poteſtas humana oraculo Chriſti Domini derogare poteſt, aſſerentis: *Dignum eſſe Mercenarium mercede ſuâ*; & Apoſtoli:

Neminem ſuis ſtipendijs militare; *& eum qui oves paſcit*, *ab ovibus viciſſim paſcendum eſſe*, pronuntiantis. Quòd ergo Epiſcopi neceſſaria vitæ à ſubditis ſuis, hoc eſt, proventus Epiſcopales recipiant, juris eſt naturalis Diviníque. Nunc verò parùm fuit Majeſtatis Veſtræ Miniſtris, ut me Septuagenarium Epiſcopum, ac morbis conflictantem, omnibus Epiſcopatûs mei proventibus ſpoliarent, niſi etiam omnia quoque ſubſidia, quæ à Capitulo meo Cathedrali expectare debebam, æquè ſubducerent: nam ex duodecim Canonicis, qui Collegium hujus meæ Eccleſiæ componunt, novem planè abdicârunt, nullâ nec ſervitiorum, quibus alij quindecim, alij viginti annos de ſua Eccleſia bene meriti ſunt, habitâ ratione; nec votorum Religioſæque Profeſſionis, quæ illos ob promiſſam ſtabilitatem uni Eccleſiæ adſtringit, nec vagari permittit. Taceo exceſſus ultimæ crudelitatis in eoſdem Canonicos exercitæ, quæ uti omnes juſtitiæ & humanitatis leges perverterunt, ita fidem ſuperarent, niſi documenta præſtò eſſent adeò certa & indubitata, ut credere etiam inviti compellamur. Quodſi quæras, quodnam tandem ſit illud crimen, quod plecti meruit tam indignis támque inhumanis modis? Illud unum affertur, quòd vid. Deum offendere verebantur, ſi Eccleſiæ non obtemperâſſent, ac cenſuras contempſiſſent, quas ego ex præſcripto Sacrorum Canonum ijs comminari ſum coactus, qui Regaliam meæ Eccleſiæ imponere conabantur, cùm tamen compertiſſimum ſit, eam ſemper intra terminos Juris communis liberámque ſtetiſſe. Sed quod omnem admirationem ſuperat, illud eſt, Canonicis, quos Regij Miniſtri expulerant, alios ſuffectos eſſe ex omni ferè Gallia, ac ſine delectu conductos, aut vid. alterius Inſtituti ac Religionis ſocios, aut omnino laicos, aut ætate ac moribus

juvenes,

juvenes, quíque, ut ipſimet fatentur, nullâ re minùs, quàm Eccleſiaſticæ vitæ deſiderio tanguntur: & denique, quod planè omni exemplo caret, pueris è Collegio recèns eductis, nec ſacris Ordinibus, ob immaturam ætatem, adhuc aptis Canonicatus & Dignitates conferuntur, nullâ aut ineundi Tyrocinij, aut emittendæ Profeſſionis impoſitâ neceſſitate, quod planè nihil aliud eſt, quàm Eccleſiam ab origine ac fundatione ſua Regularem ſine auctoritate Pontificis Eccleſiæ Capitis ad conditionem ſæcularem reducere. Sed & illud ad malorum cumulum addidêre, ut vid. major pars proventuum ad Capitulum Cathedrale ſpectantium in expenſas planè inutiles conſumerent, nullâ ornandæ Eccleſiæ, nullâ ſublevandorum pauperum curâ; imò ut omni obligatione pauperes adjuvandi deinceps abſolverentur, Sententiam ſeu Arreſtum à Majeſtatis Veſtræ Conſilio impetrârunt, quo Conſtitutio mea abolebatur; ea verò modicam aliquam eleemoſynam indixerat ad ſolatium trium Parochiarum pauperum, unde mille & octingentarum librarum proventus legebantur. Quis umquam perſuadere ſibi potuiſſet, ſub Principe, & Catholicæ Religioni ac juſtitiæ tam addicto, utrámque tamen tam apertè, nullóque pudore, & tanto tempore violatam eſſe? Non omiſi quidem preces lacrymáſque miſcere, ut remedium tot malis à Deo impetrarem; ſed ne videar aut metu, aut negligentiâ meis precibus defuiſſe, illud adjungo, ut throno etiam Majeſtatis Veſtræ ſupplex advolvar, Eámque, quâ maximâ licet, veneratione ac demiſſione compellem, dignetur Eccleſiam Apamienſem æquè ac alias hujus Provinciæ Diœceſes in hanc uſque diem hactenus liberam, nativæ ac Canonicæ immunitati relinquere; nec patiatur Capitulum meum Cathedrale, quod hactenus cum tanta ædificatione ac

fructu vitam regularem duxit, ad ſæcularem ſtatum dilabi. Jubeat denique, juxta Apoſtolicas ac Canonicas Regulas, liberam mihi plenámque proventuum Epiſcopalium adminiſtrationem reſtitui: nam ſi Regum Galliæ præcipua gloria ac decus fuit, ut in eorum ſinu, quoties Epiſcopi affligerentur, tutam ſtationem ac aſylum ſuis perſecutionibus & ærumnis invenirent; cur ſperare non liceat, Majeſtatem Veſtram non permiſſuram, ut ego, quem ſemper teſtimonio etiam hujus Provinciæ fideliſſimum habuit, tot deinceps calamitatibus premar? Cæterùm utcunq; res meæ cadant, numquam ego ceſſabo pro Majeſtatis Veſtræ Ejuſque Regiæ familiæ incolumitate Divinam Bonitatem implorare, eróque ad cineres uſque. Apamijs 6. Junij 1679.

Majeſtatis Veſtræ

Humillimus & Obedientiſſimus Servus

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XXXIV.

Epiſtola D. Foncault Aquitaniæ Præfecti ad Reverendiſſimum & Illuſtriſſimum Epiſcopum Apamienſem.

A Montauban. 19. Febr. 1678.

CRedidi mearum partium eſſe, Illuſtriſſimæ & Reverendiſſimæ Dominationi Veſtræ ſuggerere, craſtinâ die, quæ vigeſima eſt currentis menſis, dilationis à Senatu Regio conceſſæ terminum expirare, quo Illuſtriſſima Dominatio Veſtra jubebatur in Camera Computorum Pariſienſi juramentum fidelitatis ſuæ inſcribendum emittere.

Pla-

Placeat ergo mihi inſinuare, quid ſibi in hac cauſa faciendum propoſuerit; jubeor enim, niſi Ipſa Regiæ Declarationi acquieverit, proventus Apamienſis Epiſcopatûs detinere. Spero Dominationem Veſtram Majeſtati Suæ gratificaturam, ſicque abſolutum me iri neceſſitate tam durum ingratúmque imperium explendi. Interim, &c.

A Montanban. 19. Febr. 1678.

Humillimus & Obſequentiſſimus Servus

Foncault.

Documentum XXXV.

Reſponſio Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis.

Apamijs 23. Febr. 1678.

VEhementer Vobis obſtringor, ob exercitam in me humanitatem, ſimúlque ſignifico, me datis ad Majeſtatem Suam litteris reverentiâ ac veneratione plenis, quantum vid. Supremo meo Principi debeo, rationes expoſuiſſe, quibus conſcientiam meam illigari ſentio, ne Sacramentum fidelitatis inſcribi permittam. Nec deſpero, Regem æquitatis amantem aliquid meis precibus delaturum. Planè ſi placeat Vobis ingens illud deſiderium æſtimare, quo teneor voluntati Regiæ obſequendi, facilè intelligetis, me, qui hactenus nihil charius & antiquius habui, quàm ut ſemper Principi obtemperarem, ne id quoque in præſenti cauſa agam, ſolo metu offendendi Dei prohiberi. Temporales proventus quod attinet, illi ut ſemper mihi oneri & periculo fuêre, ob neceſſitatem reddendi de illis Omnipotenti Deo rationem, ita (ſi modò abſit Eccleſiæ injuria) paratiſſimo

ſimo animo feram, ſi alterius curæ ac fidei committantur, qui illos reparandis Eccleſijs ſublevandíſque pauperibus aptiùs impendat. Credo equidem, me cordi Deo futurum, & cùm ipſe unà cum Dignitate Epiſcopali cauſam quoque Eccleſiæ, quæ Jesu Chriſti eſt Sponſa, curæ ac fidei meæ commiſerit, ſperare omnino mihi licet, eum quoque vires ſuffecturum, quibus pacato lætóque animo infortunia omnia excipiam, quæ ob ſervatam ei fidem obvenire mihi poterunt. Sum interim eróque, dum vixero,

Apamijs 23. Febr. 1678.

Humillimus & Obedientiſſimus Servus

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XXXVI.

Epiſtola Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis ad Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum D. Franciſcum de Harlay, Archiepiſcopum Pariſienſem.

Pariſijs 6. Junij. Anno 1679.

Toti Galliæ perſuaſum eſt, Illuſtriſſimam Dominationem Veſtram non parùm contuliſſe ad novam Regis Declarationem, quâ omnes Regni Gallici Eccleſiæ ſubdi Regaliæ jubentur. Crediderim verò communem hanc opinionem ex eo fluxiſſe, quòd Illuſtriſſima Dominatio Veſtra operam auctoritatémque ſuam in Comitijs Cleri Gallicani, quibus Ipſa præſidebat, non ſolùm non impenderit, eúmque ut Regi ſupplicaret, permovere noluerit (id quod D. Epiſcopus Alectenſis nuper defunctus datis ad eadem Comitia litteris enixè petierat) verùm etiam ne id fieret ela-

elaboraverit, utique eâ ratione permota, quòd Eccleſiarum noſtrarum jus nec tam clarum, nec tanti momenti eſſe crediderit, quàm reverâ eſt. Enimverò naturalis inclinatio, quâ omnes afficimur Principem demerendi, ignoratio quoque juris Regaliæ, quâ pleroſque laborare Sapientiſſimi quoque Pariſienſium confitentur (numquam enim hæc materia etiam ab ijs Epiſcopis, quorum maximè intererat, ſatis examinata & diſcuſſa fuerat) ac denique uſus Regaliæ in quibuſdam Eccleſijs Urbi Pariſienſi vicinis receptæ; hæc inquam omnia forſan effecêre, ut Illuſtriſſimam Dominationem Veſtram ea veritas lateret, quam nunc omnes intelligunt, qui modò hoc argumentum maturè omníque affectu liberi examinârunt. Cùm ergo nihil glorioſius ſit, quàm ſi legitimæ rationes ſuppetant, ſententiam mutare, omnino de Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ Generoſitate polliceor mihi, Eam pro auctoritate, quâ apud Regem præcipuè floret, effecturam, ut Is ad conſervanda privilegia ac jura Eccleſiarum animum adijciat, exemplo vid. tot magnorum Principum Majeſtatis Suæ Prædeceſſorum, qui ut potentiâ & gloriâ apud poſteros florerent, pietate ac religione ſuâ à DEO impetrârunt. Ipsíque Hiſtoriarum Scriptores nihil aliud habuêre, quo magis gloriam commendarent, quàm quòd honorem Eccleſiæ, quam matris loco venerabantur, privatis Coronæ ipſius cauſis antehaberent. Et verò perſuaſum habeo, Ipſum Regem, quippe juſtum rerum æſtimatorem, quemadmodum conſilium, quod illi extendendæ Regaliæ ſuggeſſiſtis, Zelo Ejus augendæ potentiæ, Veſtræque in eum fidelitatis probandæ adſcripſit; ita viciſſim, cùm exploratâ jam veritate in aliam Eum ſententiam flectere laborabitis, æquitati id Veſtræ magnóque amori adſcripturum, quo Ejus æternæ ſalutis

ſimo animo feram, ſi alterius curæ ac fidei committantur, qui illos reparandis Eccleſijs ſublevandíſque pauperibus aptiùs impendat. Credo equidem, me cordi Deo futurum, & cùm ipſe unà cum Dignitate Epiſcopali cauſam quoque Eccleſiæ, quæ Jesu Chriſti eſt Sponſa, curæ ac fidei meæ commiſerit, ſperare omnino mihi licet, eum quoque vires ſuffecturum, quibus pacato lætóque animo infortunia omnia excipiam, quæ ob ſervatam ei fidem obvenire mihi poterunt. Sum interim eróque, dum vixero

Apamijs 23. Febr. 1678.

Humillimus & Obedientiſſimus Servus

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XXXVI.

Epiſtola Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis ad Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum D. Franciſcum de Harlay, Archiepiſcopum Pariſienſem.

Pariſijs 6. Junij. Anno 1679.

Toti Galliæ perſuaſum eſt, Illuſtriſſimam Dominationem Veſtram non parùm contuliſſe ad novam Regis Declarationem, quâ omnes Regni Gallici Eccleſiæ ſubdi Regaliæ jubentur. Crediderim verò communem hanc opinionem ex eo fluxiſſe, quòd Illuſtriſſima Dominatio Veſtra operam auctoritatémque ſuam in Comitijs Cleri Gallicani, quibus Ipſa præſidebat, non ſolùm non impenderit, eúmque ut Regi ſupplicaret, permovere noluerit (id quod D. Epiſcopus Alectenſis nuper defunctus datis ad eadem Comitia litteris enixè petierat) verùm etiam ne id fieret ela-

elaboraverit, utique eâ ratione permota, quòd Eccleſiarum noſtrarum jus nec tam clarum, nec tanti momenti eſſe crediderit, quàm reverâ eſt. Enimverò naturalis inclinatio, quâ omnes afficimur Principem demerendi, ignoratio quoque juris Regaliæ, quâ pleroſque laborare Sapientiſſimi quoque Pariſienſium confitentur (numquam enim hæc materia etiam ab ijs Epiſcopis, quorum maximè intererat, ſatis examinata & diſcuſſa fuerat) ac denique uſus Regaliæ in quibuſdam Eccleſijs Urbi Pariſienſi vicinis receptæ; hæc inquam omnia forſan effecêre, ut Illuſtriſſimam Dominationem Veſtram ea veritas lateret, quam nunc omnes intelligunt, qui modò hoc argumentum maturè omníque affectu liberi examinârunt. Cùm ergo nihil glorioſius ſit, quàm ſi legitimæ rationes ſuppetant, ſententiam mutare, omnino de Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ Generoſitate polliceor mihi, Eam pro auctoritate, quâ apud Regem præcipuè floret, effecturam, ut Is ad conſervanda privilegia ac jura Eccleſiarum animum adijciat, exemplo vid. tot magnorum Principum Majeſtatis Suæ Prædeceſſorum, qui ut potentiâ & gloriâ apud poſteros florerent, pietate ac religione ſuâ à DEO impetrârunt. Ipsíque Hiſtoriarum Scriptores nihil aliud habuêre, quo magis gloriam commendarent, quàm quòd honorem Eccleſiæ, quam matris loco venerabantur, privatis Coronæ ipſius cauſis antehaberent. Et verò perſuaſum habeo, Ipſum Regem, quippe juſtum rerum æſtimatorem, quemadmodum conſilium, quod illi extendendæ Regaliæ ſuggeſſiſtis, Zelo Ejus augendæ potentiæ, Veſtræque in eum fidelitatis probandæ adſcripſit; ita viciſſim, cùm exploratâ jam veritate in aliam Eum ſententiam flectere laborabitis, æquitati id Veſtræ magnóque amori adſcripturum, quo Ejus æternæ ſalutis

veræque gloriæ promovendæ flagratis. Nec fieri à Vobis aliud poterit, quo magis Divinam Benedictionem in Vos Veſtrámque Eccleſiam provocetis, quódque omnes in hoc Gallico Regno æqui boníque amantes majori gaudio afficiat; imò quod ipſius Regis gratiam bonámque opinionem magis Vobis conciliet: is enim ingenuè agnoſcet, negotiorum multitudinem, quæ animum Veſtrum diſtringunt, impedimento fuiſſe, ne has Regaliæ materias adeò obſcuras implexáſque, & à communi Jure abludentes, examinare Vobis licuerit; & tamen ne partibus meis deeſſem, ego illas datis ad Regem, & Archiepiſcopum Tholoſanum litteris clarè expoſui; nunc tantùm illud adjungo, ex communi receptáque omnium Juris-Conſultorum opinione: *Omnia libera præſumi, niſi contraria ſervitus probetur*; quæ veritas ſi in alijs omnibus locum habeat, multo maximè circa Eccleſias procedit. Nunc ergo ſi rationes & auctoritates ritè expendantur, quæ pro Regaliæ ſervitute Eccleſijs imponendæ in medium afferuntur, id unum ſufficiet, ut æquitas cauſæ appareat, quam ego defendendam ſuſcepi: ſi enim ab uſu & antiqua poſſeſſione præſcindas, alia, quæ cumulari in hanc rem ſolent, ſunt omnium Sapientum ſententiâ non infirma ſolùm & inania, ſed etiam riſu digna. Cùm ergo nec in mea Diœceſi, nec in alijs quampluribus Eccleſijs uſus & antiqua conſuetudo probari poſſint, ſequitur, non poſſe illis, niſi ſacrilegâ uſurpatione Regaliæ ſervitutem imponi: quodſi circa hanc rem dubium aliquod ſuperſit, nihil moror, ut illi Deo juvante quamprimum abundéque ſatisfaciam. Cæterùm tam multa & ſingularia Generoſitatis & Amicitiæ argumenta ab Illuſtriſſima Dominatione Veſtra jam accepi, & ſi iſta deeſſent, notitia, quam habet de voluntate Romani Pontificis, déque

Sacro-

Sacrorum Canonum Decretis, quæ Prælatis in Principum aulis verſantibus ſeveriſſimè prohibent, ne in ſuarum Eccleſiarum ſuorúmque Coepiſcoporum, imò omnium inferioris etiam conditionis Clericorum detrimentum attentare aliquid audeant, id quod in Concilio Avenionenſi Anno 1326. ſub Joanne XXII. *capite 25.* & in alio etiam Avenionenſi ſub Benedicto XII. Anno 1337. *capite 20.* repetitum eſt: hæc, inquam, omnia ſecurum me certúmque reddunt, Illuſtriſſimam Dominationem Veſtram præ omnibus privatis affectibus, quæ aliàs morari Eam poſſent, cauſam Eccleſiæ amplexuram eſſe, & interim, &c.

Apamijs 6. Junij 1679.

Illuſtriſſimæ & Reverendiſſimæ
Dominationis Veſtræ

Humillimus & Obſequentiſſimus
Servus
Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XXXVII.

Epiſtola ejuſdem Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis ad R. P. de la Chaiſe Societatis Jesu, & Regis Confeſſarium

Aſabat. 14. Jun. 1679.

Admodum R. Pater.

JAmdudum animo propoſueram A. Reverendam Paternitatem Veſtram litteris convenire; ſed ne id facerem, duas præſertim ob cauſas prohibitus ſum; primò enim verebar, ne operam perderem, & nihil ſcribendo proficerem; deinde ne ſi conquererer, quas à P. Veſtra ſufferre moleſtias

cogor, Ipſa privato potiùs dolori, quàm æquitati Zelóque Immunitatis Eccleſiaſticæ conſervandæ eas querelas adſcriberet. Ne tamen ulla in re partibus meis defuiſſe viderer, aut aliquid inexpertum reliquiſſe, bonæ cauſæ libertatíque Eccleſiæ à Divina Providentia mihi commiſſæ promovendæ, ſtatui amicorum conſilijs cedere, & ſiquid obtineri poſſet, hâc quoque epiſtolâ experiri, deinceps exitum hujus cauſæ, & tam ſubſtantiam, quàm modum ipſum ex animo integréque Deo commiſſurus, ut is videlicet juxta præſcriptum legéſque Divinæ Suæ Providentiæ omnia moderetur. Equidem ſi aut contra Paternitatem Veſtram, aut ejus Societatem privatis odijs ac ſimultatibus concitarer, ſcit Ipſa, quàm multæ præclaræq; occaſiones abundaverint, juſtum animi mei dolorem conteſtandi, neque ab ullo mortalium id mihi vitio verti potuiſſet, quippe non mea, ſed veritatis ac juſtitiæ, imò boni publici cauſa agebatur; at malui Charitatis Chriſtianæque prudentiæ rationem habere, nec priùs ſilentium abrumpere, quàm neceſſitas loqui me cogeret.

Planè cùm Paternitatem Veſtram & Chriſtianam eſſe, & Religioſam cogitabam, numquam perſuaderi poteram, & niſi aut Ipſa, aut ejus Societas aliqua in re offenſa à me eſſet, adeò vindictæ avidam fore, ut eam tanto Divinæ Gloriæ ac Immunitatis Eccleſiaſticæ diſpendio quæreret.

Reminiſci adhuc poteſt, cùm eam conveniendi Pariſijs occaſio fuiſſet, vidiſſémque globo Eccleſiaſticorum incinctam, ejus favore Beneficia captantium, dixiſſe mibi: *Hos eſſe lupos prædæ inſidiantes.* Quâ ergo conſcientiâ, quæ gregi ovium innocentium alendo debebantur, rapacibus lupis Ipſa projecit? imò ne expectavit quidem, ut fauces aperirent prædæ expetendæ, ſed etiam eorum famem prævenit; cùm

cùm enim Canonici Eccleſiæ meæ vitam Regularem profiteantur, quam ego Apoſtolicâ auctoritate Regíſque auſpicijs feliciter reſtitui, ij, qui in Beneficijs Eccleſiaſticis nihil aliud quàm proventus opéſque affectant, nullâ planè curâ Canonicatuum tangebantur, quibus paupertatis vitæque communis obligatio incumbit. Sed Paternitas Veſtra illis animos addidit, oblatâ ſpe eos Canonicatus ad vitam ſæcularem revocandi, ídque ſe effecturam promiſit.

Eadem quoque Patris Ferrier intentio fuerat, vitam Regularem in Eccleſia mea abolere volentis; id verò quàm à Divina voluntate alienum fuerit, ſatis intelligere Paternitas Veſtra ex ijs difficultatibus potuit, quæ Romæ & alibi ſuperari non potuère: non ergo capere poſſum, ex quibus rationibus animum ipſa adjecerit illi operi deſtruendo, quod Patres etiam Societatis, quorum utique teſtimonia ſuſpecta habere non poteſt, approbare conati ſunt, ac ſæpè confiteri, illud in DEI gloriam, Diœceſis utilitatem, totiúſque Eccleſiæ ædificationem redundare; niſi fortè eaſdem ob cauſas delendæ vitæ Regulari accincta eſt, ob quas nòn eſt verita palàm jactare, id quoque majori DEI gloriæ acceſſurum, ſi jam pridem Eccleſiam meam Regij clauſiſſent. Quò ergo, mi Pater, demiſſa illa veneratio, & cæca obedientia avolavit, quam Societas Veſtra Apoſtolicæ Sedi hactenus profeſſa eſt? video enim conari Vos deſtruere, quod illa ædificavit; ídque non ſolùm ſine Sedis Apoſtolicæ auctoritate, ſed etiam contra Illam. Obſervatum enim eſt, in ultimis Codicillis, quos Paternitas Veſtra pro obtinendis Eccleſiæ meæ Canonicatibus expediri fecit, omiſſam fuiſſe clauſulam addi aliàs ſolitam, quâ vid. qui hujuſmodi Beneficia impetraverant, jubebantur habitum Regularem aſſumere, Tyrocinium experiri, ac denique Profeſſio-

feſſionem emittere. Qui ergo non omnino cæci ſunt, imò qui ſe inter præcipuos amicos Paternitatis Veſtræ profitentur, hæc omnia ſpectare eò dicunt, ut, non obſtantibus Capituli mei Romanæque Sedis proteſtationibus Decretiſque, ſæcularis vitæ licentiam inducat, Regulari extinctâ, ſicque quacúmque tandem ratione, etiam Profeſſione ſuâ planè indigna fidem exolvat, quam illis obligavit, quos ad captandos Eccleſiæ meæ Canonicatus jam priùs impulerat.

Utinam ſaltem Paternitatem Veſtram ab hujuſmodi conatibus reverentia retineret Gallici Regni, in quo nemo non videt, abuti ipſam fiduciâ, quam munus Confeſſarij ei apud Regem conciliavit, & quâ id unicè agit, ut præcipua Eccleſiæ jura ab ignaro licèt Rege violentur, útque Principis auctoritate tam injuſtæ ſævæque actiones muniantur, quas, niſi publicis & authenticis monumentis conſtarent, nemo credere ſuſtineret. Enimverò fieri non poteſt, ut Paternitas Veſtra Regaliæ examinandæ animum ſolidè adjecerit, quin protinus intellexerit, eam nec in mea, nec in alijs quampluribus Eccleſijs locum habere, ſícque ingenti damno Eccleſiam afficere, quando Regi perſuadet, ut eam ſibi uſurpet. Quodſi Paternitas Veſtra iſtarum rerum plenam notitiam non habet, quâ rogo conſcientiâ non minùs inclementer ſævéque nos perſequitur, quàm ſi Rei eſſemus Divinæ humanæque Majeſtatis?

Non permittit brevitas epiſtolæ debita, ut hîc aut rationes percurram, quæ cauſæ à me ſuſceptæ æquitatem oſtendant, aut ſeriem malorum pertexam, quæ tanto jam tempore Regaliæ obtentu perpetior, præſertim cùm perſuaſum habeam, Paternitatem Veſtram non tam ignorantiâ rerum, quàm odio mei laborare, quod ut deponat, à ſolo Deo expectari poteſt. Enimverò metus Regiam indignationem

pro-

promerendi, ſi vid. Regi innoteſcat, ſe ab eo deceptum eſſe, cujus unica & præcipua obligatio erat Principem rerum, quæ ad animæ Ipſius æternam ſalutem verámque gloriam pertinent, admonere, pudor quoque errorem ingenuè confitendi, ac denique ingens cupido deprimendi calcandíque Epiſcopum Societatis Veſtríſque maximis (quippe à Chriſtiana Sanctorúmque Patrum Doctrina alienis) adverſum: hæc, inquam, omnia ingentia ſunt, Paternitati Veſtræ profitendæ veritatis impedimenta, nec ab alio, quàm, qui cordium Dominus eſt, ſuperari poſſunt, & tamen mihi credat (neque enim, uti ſpero, ſe ab Epiſcopo admoneri indignè feret) multa ſunt, quæ juſto eam timore percellere poſſint, ne, poſteaquam ob calcatam im̃unitatem Eccleſiaſticam Divinam indignationem in ſe provocavit, Regiam quoque incurrat; Rex enim, quâ eſt Prudentiâ & æquitate, ubi aliquando intellexerit Se conſilijs à vobis ſuggeſtis, ac contra animi ſui ſententiam deceptum, tot malorum cauſam fuiſſe, non poterit non ea omnia eorúmque auctores damnare. Ex adverſo ſi Paternitas Veſtra infortunium ac impendentia mala præveniat, expleátque boni Confeſſarij partes, ſuámque induſtriam Regis ſaluti impendat, cujus vid. animam gubernandam ſuſcepit, Dei Benedictionem experietur, & Rex quoque gratum acceptúmque habebit, Se veritatem aliquando ſaltem edoctum eſſe. Illos verò, quibus Paternitas Veſtra cauſa fuit, ut Cenſuras Eccleſiæ incurrerent, longè majori Beneficio affecerit, ſi potiùs viam illis & rationem oſtenderit, quâ ſe dignos reddant Eccleſiaſticis honoribus, quàm ut contra Canonum præſcriptum ſibi illos uſurpent, & denique quicunque æqui juſtíque amantes ſunt, Deum ex animo benedicent, ubi intellexerint, Paternitatem Veſtram

ſtram auctoritatem ſuam perſuadendo Regi interponere, ut Regaliâ intra fines à Majoribus ſuis obtentos, & à Lugdunenſi Concilio (quod extendi eam vetuit) conceſſos contentus eſſe velit.

Finio, mi Pater, nec aliud adjungo, quàm eſſe utique Charitatis Veſtræ, pacem tandem concedere Epiſcopo ſeptuaginta annos nato, quadraginta paſtorales infulas ſuſtinenti, & ultimas horas præſtolanti; nec ampliùs pati viros ſelectæ virtutis, Deóque ſpeciali ratione conſecratos, quíque cum tanta omnium ædificatione illius ſe obſequio addixerunt, ab ijs tam ſævâ perſecutione pulſari diſſiparíque, qui ſe vitæ Regularis hoſtes profitentur. Spero equidem, me Deo propitio uſque in extrema fidelem fore, nec ceſſabo eſſe, quidcunque tandem à Paternitate Veſtra adverſi mihi contigerit.

Admodum Reverendæ
Paternitatis Veſtræ

Humillimus & Obedientiſſimus
Servus

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XXXVIII.

Secundum Breve Sanctiſſimi D. N. Innocentij PP. XI. ad Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum Epiſcopum Apamienſem.

INNOCENTIUS PP. XI.

VEnerabilis Frater, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem. Præcipuæ argumentum lætitiæ attulerunt nobis litteræ Fraternitatis tuæ proximè ad Nos datæ, in qui-

quibus eximium tuum de integra atque incorrupta ſervanda morali Theologia, de inſtauranda Cleri, & Regularium Ordinum diſciplina, déque propulſanda ab Eccleſia ſæcularis poteſtatis injuria, zelum ſtudiúmque diſertè declares. Et quidem quod ad diœceſis tuæ rationes pertinet, gratias Divinæ Majeſtati agere non ceſſamus, quòd in tanta rerum ac temporum difficultate ſuſcitaverit ſibi Sacerdotem fidelem, qui opponat murum pro domo Iſraël. Neque dubitamus, quin tot experimentis probata, & confirmata virtus tua, egregio propoſito, Deo bene juvante, ad extremum conſtanter inſiſtat, parati omni ope & auctoritate noſtrâ tibi pro Dei honore tam ſtrenuè laboranti, perpetuò adeſſe. Reliqua à dilecto filio Archipresbytero Aquenſi Viro pio, atque induſtrio, qui tuas Nobis litteras reddidit, & à quo has Noſtras accipies, fuſiùs cognoſces, ac Fraternitati tuæ Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur. Datum Romæ apud Sanctam MARIAM majorem ſub annulo Piſcatoris die ſecundâ Auguſti 1679. Pontificatûs Noſtri anno tertio.

Marius Spinula.

Documentum XXXIX.

Epiſtola ejuſdem Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis ad D. de Harlay Procuratorem Generalem Parlamenti Pariſienſis.

Apamijs 4. Septemb. 1679.

INſinuatum mihi fuit Arreſtum, ſeu ſententia ad inſtantiam Veſtram à Parlamento pronuntiata, quo coram eo tribunali ſiſti jubeor ad videndum irritari duas Conſtitu-

tiones

tiones meas (perinde ac ſi in illis edendis indebitam poteſtatem uſurpâſſem) contra duos Colonos, qui nomine juvenis cujuſdam Barbes de Luſſan ſcholas adhuc terentis, & titulo Regaliæ Beneficium illud adepti proventus Cuſtodi Eccleſiæ Apamienſis aſſignatos conduxerunt. Ego qui ignorare non poſſum, quantum & Parlamento ipſi (quippe præcipuo Galliæ Senatui) & Dominationi etiam Veſtræ magnam in eo Senatu partem occupanti honoris debeam; quâ par eſt reverentia, præfatum Arreſtum excepi, & tamen, ne deferre illi poſſem, graviſſimæ me rationes compulerunt, quas me recenſentem dignetur Dominatio Veſtra benignè audire.

Primò enim, quibus ego ſumptibus tam longum gravémque Proceſſum ingrediar, quando me omnibus ſpoliârunt, atque ad incitas redegerunt, ne alimentis quidem neceſſarijs relictis (quæ tamen etiam ſceleratiſſimis permittuntur) ut à viginti jam menſibus vitam amicorum liberalitate utcunque ægréque ſuſtineam? & tamen neminem latet, nec patrimonium mihi eſſe, quo ultimæ neceſſitati ſubveniam, nec interim, quantum per ætatem licet annis ac infirmitatibus feſſam, functiones ac curas Paſtorales omittere.

Deinde: non intelligo, quam Eccleſia mea expectare à Parlamento juſtitiam poſſit, quando & elapſo ſæculo, & initio currentis, tanto ardore dilatandæ Regaliæ totóque Regno extendendæ incubuit, ut moderari eum Reges oportuerit. Parlamentum enim jus Regaliæ tanquam Coronæ annexum, imò tamquam ipſius Parlamenti præcipuam prærogativam ab aliquot jam annis habuit, quia vid. omnes proceſſus, qui hanc Regaliæ cauſam ſpectant, Parlamento deferuntur. Quodſi plurium jam ſæculo-

rum

rum Juriſprudentiam conſulas, invenies, conſtanter à Parlamento eam Regulam obſervatam fuiſſe, ut nunquam pro Rege pronuntiaret, niſi probatâ à Regijs Procuratoribus poſſeſſione, quod utique Dominatio Veſtra in Protocollis, Tabularijs, libríſque Auctorum, qui ſuper hoc argumento ſcripsêre, probè notaverit. Circumſtantiæ quoque, quæ Arreſtum Pariſienſe comitantur, hujuſmodi ſunt, ut facilè ex ijs Parlamenti in me animum colligere liceat: Actionem enim criminalem duobus Clericis intentat, adeò miſeris, ut ſolis eleemoſynis (quæ mihi à Fidelibus ſuppeditantur, & quarum partem ego illis communico) precariò ſuſtentantur; adeóque innocentibus, ut nullâ aliâ culpâ laborent, quàm quòd binas conſtitutiones meas partibus inſinuârint, & quarum æquitatem examinare non utique ad eos pertinebat.

Tertiò. Quemadmodum certiſſima res eſt, non poſſe jus Regaliæ, niſi Eccleſiæ privilegio ad Reges pertinere; ita certum eſt, ad eandem Eccleſiam ſpectare, ut de Regalia cognoſcat judicétque, id quod in Lugdunenſi Concilio fecit; & quamvis daremus, ſententiam Concilij in hac cauſa non omnino apertam & claram eſſe, eam tamen interpretari Pontificis Romani partes eſſent, non Regij Tribunalis. Cùm ergo binis à me editis Conſtitutionibus nihil aliud egerim, quàm ut Decretum exequerer Concilij Oecumenici (id verò non de privatis tantùm perſonis loquitur, ſed de *quantacunque dignitatis honore præfulgentibus*) nec terminos exceſſerim à Concilio præfixos, ſequitur injuſtam eſſe eorum calumniam, qui in foro ſæculari me accuſant uſurpatæ ac ultra metas dilatatæ poteſtatis. Has ipſas ob cauſas numquam ego in dubium revocavi, quin poſſem deberémque laicos Cenſuris punire, eóſque, qua-

leſcunque tandem eſſent, in rebus ſpiritualibus Deóque conſecratis (de his enim quæſtio jam vertitur) Eccleſiæ legibus ſubjacere; tantóque magis ad id agendum permovebar, quòd viderem proventus, quos ſibi laici vendicabant, nihil aliud eſſe, quàm meras Decimas ad luminaria aliámque Divini Cultûs ſupellectilem deſtinatas, ſine qua nec ſacra Officia peragi deinceps poterunt, quippe eo decoro ſublato, quod eorum ſanctitati debetur, & verò tam eſt injuſta paténſque hæc uſurpatio, ut nullo honeſti colore fucari poſſit.

Quartò. Quodſi alij Prælati, quorum Eccleſiæ liberæ erant, in extenſionem Regaliæ conſenſêre, non poteſt eorum conſenſus detrimento mihi eſſe, qui nullam penitùs in eo partem habui. Imò Reſervationes, Proteſtationes, Derogationes, aliæque cautelæ ab Epiſcopis aut ante, aut poſt conſenſum adhibitæ clarè oſtendunt, & agnoviſſe illos Eccleſiarum ſuarum jura ac libertates, & noluiſſe abſolutè renuntiare, imò nec ſponte Regijs Decretis acquieviſſe, ſed ſolo metu, ne ijſdem malis mecum involverentur, & adhuc pejoribus Eccleſias ſuas obruerent, niſi obtemperâſſent. Et denique numquam eorum conſenſu effici potuit, ut tantum damni Eccleſiæ ſubire cogerentur, id quod ex annexis, quas ad Illuſtriſſimum Archiepiſcopum Tholoſanum dedi, Dominatio Veſtra pleniùs intelliget.

Cæteriùm cùm Parlamenti Pariſienſis juriſdictioni me ſubmittere recuſavi, non ideò in cauſa propria Judicem me conſtitui, ſed illud tantùm egi, ut in cauſa ſpirituali, & in qua Pontifices, Concilia, Epiſcopíque auctoritate Dei funguntur, Decreta Eccleſiæ exequerer; & ſi Cenſuras adhibui uſurpatoribus coërcendis, exemplo & auctoritate plurium Conciliorum, etiam Oecumenicorum id feci, qui

qui dignam hanc cauſam eſſe cenſebant, quæ hujuſmodi pœnis ſuſtineretur, præſertim cùm non minor Epiſcopis obligatio incumbat, libertates ac jura Eccleſiæ, quàm fidei dogmata propugnandi, id quod ſolidè Auctor ſermonis oſtendit, quem dignum cenſui, ut Dominationi Veſtræ à me tranſmitteretur.

Non permittit Epiſtolæ brevitas, ut omnia pertexam, quæ de hac materia dici poſſunt, quæque libenter adjungam, ſi modò intelligam id Dominationi Veſtræ placere, ac tempus ſuppetere ea perlegendi. Nunc finem Epiſtolæ impono, & Dominationem Veſtram ardentiſſimè obteſtor, dignetur in memoriam revocare, ſe & Regij Miniſtri, & hominis Chriſtiani perſonam agere, atque ut prima obligationem imponit, ne quidquam de juribus ad Coronam ſpectantibus dilabi permittat, ita quoque ſecunda, ne illa in Eccleſiæ præjudicium extendi patiatur; alioqui periculum eſſet, cœleſtem Benedictionem impeditum iri, quam alioqui ſibi ſuæque illuſtri familiæ Dominatio Veſtra tam multis egregijſque operibus promerita eſt.

Apamijs 4. Sept. 1679.

Humillimus & Obſequentiſſimus Servus
Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XL.

Tertium Breve Sanctiſſimi D.N. INNOCENTIJ XI. ad Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum Epiſcopum Apamienſem.

Digitized by Google

qui dignam hanc cauſam eſſe cenſebant, quæ hujuſmodi pœnis ſuſtineretur, præſertim cùm non minor Epiſcopis obligatio incumbat, libertates ac jura Eccleſiæ, quàm fidei dogmata propugnandi, id quod ſolidè Auctor ſermonis oſtendit, quem dignum cenſui, ut Dominationi Veſtræ à me tranſmitteretur.

Non permittit Epiſtolæ brevitas, ut omnia pertexam, quæ de hac materia dici poſſunt, quæque libenter adjungam, ſi modò intelligam id Dominationi Veſtræ placere, ac tempus ſuppetere ea perlegendi. Nunc finem Epiſtolæ impono, & Dominationem Veſtram ardentiſſimè obteſtor, dignetur in memoriam revocare, ſe & Regij Miniſtri, & hominis Chriſtiani perſonam agere, atque ut prima obligationem imponit, ne quidquam de juribus ad Coronam ſpectantibus dilabi permittat, ita quoque ſecunda, ne illa in Eccleſiæ præjudicium extendi patiatur; alioqui periculum eſſet, cœleſtem Benedictionem impeditum iri, quam alioqui ſibi ſuæque illuſtri familiæ Dominatio Veſtra tam multis egregijſque operibus promerita eſt.

Apamijs 4. Sept. 1679.

Humillimus & Obſequentiſſimus Servus
Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XL.

Tertium Breve Sanctiſſimi D.N. INNOCENTIJ XI. ad Illuſtriſſimum & Reverendiſſimum Epiſcopum Apamienſem.

Venerabili Fratri Franciſco Epiſcopo Apamienſi
INNOCENTIUS Papa XI.

VEnerabilis Frater, Salutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Perlegimus litteras Fraternitatis tuæ, in quibus afflictum Apamienſis Eccleſiæ ſtatum, & tuum proptereà dolorem Nobis ob oculos ponis; qua de re, Paſtoralem zelum, & ſolicitudinem magnopere commendamus, & eodem tecum ſenſu affecti, non ceſſamus à Patre miſericordiarum, pro muneris Noſtri debito, poſtulare, ut priſtinam Eccleſiæ iſti tranquillitatem, dignitatémque reſtituat, ac Nobis lumen ad ea decernenda, exequendáq; ſuppeditet, quæ cum tuæ, tum univerſæ Eccleſiæ rationibus expedire videbuntur. Reliqua ab eo cognoſces, qui tuas Nobis litteras reddidit; téque, atque invictam Epiſcopalis roboris conſtantiam, quâ cæteris præluces, intimo charitatis affectu in Domino complectentes, Fraternitati tuæ Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub annulo Piſcatoris. Die x. Decembris 1679. Pontificatûs Noſtri anno IV.

Marius Spinula.

Documentum XLI.

Conſtitutio Ejuſdem Illuſtriſſimi Epiſcopi Apamienſis.

7. Febr. 1680.

FRanciſcus miſeratione Divinâ Epiſcopus Apamienſ. &c. Conſtitutiones à nobis nuper promulgatæ, quibus procul arcebamus, qui in Diœceſi noſtra Regaliæ obtentu Beneficia quædam impetraverunt (cùm tamen conſtet, præfatam,

ſatam noſtram Diœceſin hujus ſervitutis penitùs immunem eſſe, nec proinde Regaliæ ſubijci poſſe, niſi violatis quamplurimis Sacris Canonibus Regúmque Edictis) adeò apud quorumdam avaros, ambitioſos, ac Beneficijs Eccleſiaſticis inhiantes animos nihil effecêre, ut potiùs reperti ſint (quod non ſine animi dolore intelleximus) qui Regaliæ obtentu etiam ad Beneficia curata adſpirare, & illa obtinere ſint conati; id verò omni exemplo caret, ac etiam, ubi aliàs Regaliæ locus eſt, numquam hactenus uſurpatum. Eò igitur temeritatis deventum eſt, ut in captandis Beneficijs Eccleſiaſticis nullus ſit regulis aut pudori locus, & quia hujuſmodi intruſionibus ſiſtendis nulla ampliùs remedia ſuperſunt nobis, quàm auctoritas Epiſcopis à Deo tributa, cenſuræque Eccleſiaſticæ, ultima vid. Eccleſiæ remedia, & quibus non ij ſolùm coërceri debent, qui aliunde quàm per legitimam ac Canonicam januam Eccleſias irrumpunt, ſed illi etiam, qui ita irrumpentibus auxilia & conſilia ſubminiſtrant; ideò ex his alijſque cauſis Conſtitutiones noſtras jàm aliàs editas renovamus, ac inſuper ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ omnibus cujuſcunque dignitatis ac conditionis perſonis diſtrictè prohibemus, ne Dignitates, Prioratus, aliáque Beneficia curam animarum annexam habentia pro ſe aut alijs titulo Regaliæ petere, aut impetrare præſumant: neque, aut ſuo, aut aliorum nomine eorum Poſſeſſionem adeant, aut fructus ſeu mediatè, ſeu immediatè percipiant. Prohibemus etiam æquè ſub pœna Excommunicationis cujuſcunque ſtatûs ac conditionis perſonis, ne ſcienter ac voluntariè ſub quovis prætextu aut colore, Notarij vid. Teſtis, Emphyteutæ, Sub-emphyteutæ, aut aliâ quâvis ratione, ad actus & uſurpationes ſupranominatas auxilium, conſilium, aut favorem præſtent.

ſtent. Reſervamus etiam nobis, præterquam in articulo mortis, abſolutionem à præfata pœna Excommunicationis. Apamijs 7. Febr. 1680.

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XLII.

Alia Conſtitutio Ejuſdem Illuſtriſſimi Epiſcopi Apamienſis, quâ omnes Fideles ſuæ Diœceſis ad publicas preces aliáque pietatis opera placandæ Divinæ indignationi exhortatur.

22. Febr. 1680.

FRanciſcus, &c. Clero Populóque Apamienſi ſalutem & benedictionem. Tam manifeſta ſunt indignationis Divinæ hanc noſtram Diœceſin punientis argumenta & effectus, ut oporteat aut cæcum eſſe, qui ea non videt, aut planè inſenſibilem, qui illis non intimo dolore conficitur. Eccleſiarum Paſtoribus ultima ferè neceſſitas incumbit officio ſuo abſtinendi, omittendíque ſanctiores quáſque functiones, imò eorum nonnulli, qui alioqui ſe totos addixerunt curandis animabus, coguntur gregem ſuum frequenter deſerere, neceſſitate alimenta mendicandi, id quod ſine dedecore ſacri characteris, ſine damno quamplurium abſque Sacramentis decedentium, ſine juventutis neglectu neceſſariâ inſtructione carentis, ac denique ſine infinita morum corruptela fieri haud poteſt. Hæc omnia inde proveniunt, quòd legitimi ac canonicè inſtituti Paſtores redditibus ſuſtentandæ vitæ neceſſarijs priventur; quamvis nec ad iſtos ſolos hæ miſeriæ pertineant, ſed etiam ad magnam partem eorum pauperum, qui charitate Eccleſiaſticorum fovebantur.

Equi-

Digitized by Google

Equidem ingenuè fatemur, calamitates, quibus conflictamur, noſtris peccatis noſtríſque imperfectionibus magna ex parte deberi; ſed nec Vos abnuetis, Veſtra quoque peccata multum ad eas contuliſſe; quamquam & hoc ipſum negligentiæ noſtræ adſcribimus, quippe non eâ, quâ par eſt, induſtriâ partes Officij noſtri explemus: friget orandi ſtudium: exempla minùs quàm oporteret ſincera & incontaminata: mores non ſatis incorrupti Zelóque Apoſtolico flagrantes: denique omnes fateamur oportet, flagella Divinæ juſtitiæ noſtris peccatis, abuſúque Divinarum gratiarum provocata fuiſſe, & forſan graviora adhuc impendent, niſi juſtitiam Divinam celeri pœnitentiâ, dignáque ſatisfactione occupemus.

Hæc noſtra conſilia illis fortè intempeſtiva videbuntur, qui dies Quadrageſimale jejunium præcedentes omni voluptati morúmque licentiæ dedicârunt, perinde ac ſi propoſitum haberent Spiritui Sancto futuræque pœnitentiæ impedimenta objicere, & jejunium atque alia ſacri illius temporis opera contra intentionem Eccleſiæ planè inutilia reddere. At veri legitimíque Chriſti fideles, ubi vident Matrem ſuam Eccleſiam abjectis gaudij inſignibus luctu opertam, ut ſuum amorem & obſequium in Matrem teſtentur, eundem ipſi quoque dolorem, eoſdémque mores induunt: & quamquam omni Chriſtiano nullum ſit tempus exercendæ pœnitentiæ importunum; tunc tamen, quicunque veram fidem amplectitur, vacare illi obſtringitur, quando judicium Dei obſervat à Sanctuario incipere, ac etiam cum Divinæ gloriæ jactura, ſi ita loqui fas ſit, vindictam cœleſtem exerceri, quod planè præcipuum eſt irati Numinis argumentum. Nulla ergo ratio permittit, ut filij Matrem dolentem deſerant, multóque minùs, ut ejus lacry-

Digitized by Google

mas non ſolùm non extergant, verùm etiam novum ei moerendi fomitem adjungant, effrænatâ vivendi licentiâ, cogántque in eas voces cum Propheta prorumpere: *Suſtinui, qui ſimul contriſtaretur, & non fuit: qui conſolaretur, & non inveni.*

Non deerit fortaſſe, qui credat in poteſtate noſtra eſſe torrentem malorum ſiſtere, & utinam liceret id nobis intactâ conſcientiâ, ac juribus Eccleſiæ illibatis (quorum nos Deus cuſtodes conſtituit, etſi indignos) quovis modo præſtare. Sed quamvis omnem induſtriam locaverimus quærendis honeſtis medijs, quibus hæc cauſa componeretur, preces quoque ad Deum, & conſilia ab hominibus virtute & doctrinâ conſpicuis addiderimus, numquam tamen modum reperimus in hac cauſa tranſigendi, Deo conſcientiáque inoffenſis, præſertim poſtquam repetitis litteris mentem quoque Sanctiſſimi D. Noſtri Romani Pontificis intelleximus, noſtram agendi rationem tanquam Eccleſiæ utilem proficuámque apprimè comprobantis.

Sed & illud ſalvâ omnino veritate profitemur, præcipuum doloris noſtri argumentum non eſſe, ærumnas, quibus in hac cauſa acerbè jactamur, ſed potiùs damna ſpiritualia, quæ in nos quoque redundant, ac ultimam neceſſitatem, quâ pauperes conflictantur, & cui ſublevandæ nulla nobis poteſtas relicta eſt. Æquum igitur eſt, ut placando Deo avertendíſque malis, quæ Diœceſin noſtram partim affligunt, partim etiam deinceps impendent, manus nobiſcum operámque ſocietis.

Omnibus ergo Capitulis, Parochis, Vicarijs Diœceſis noſtræ præcipimus, ut proximâ Dominicâ, quæ eſt 25. currentis menſis, publicas ſupplicationes inſtituant. Singulis quoque Sacerdotibus, ut quamprimum commodè

potue-

potuerint, ter Miſſam recitent, quæ in Romano Miſſali *pro quacunque tribulatione* inſcribitur. Reliquis Eccleſiaſticis, ut Pſalmos Pœnitentiales cum Litanijs, Orationibus, ac verſiculis conſuetis perſolvant: omnibus verò ut quartâ & ſextâ feriâ, Sabbatóque proximæ hebdomadis jejunent. Laicos etiam exhortamur, ut ſupplicationibus diligenter interſint, ad Confeſionis Sacramenta ritè obeunda ſeſe diſponant, Beatiſſimæ Virginis Roſarium ſemel minimùm recitent, jejunia Eccleſiaſticis impoſita ipſi quoque ſuſcipiant. Omnes denique Diœceſis noſtræ fideles ardenter ac ſeriò commonemus, ut eleemoſynis, alijſque pijs operibus placandæ Divinæ juſtitiæ impetrandæque miſericordiæ diligenter incumbant. Ut verò mens & intentio noſtra omnibus innoteſcat, juſſimus hanc noſtram Conſtitutionem ſub ſacro Miſſæ Officio in omnibus Parochijs proximâ Dominicâ promulgari, & ad valvas Eccleſiæ Cathedralis affigi. Datæ Apamijs in Seminario noſtro 22. Febr. 1680.

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XLIII.

Sententia Excommunicationis ab Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Epiſcopo Apamienſi contra Guerin Palarin Sacerdotem ſolemniter pronuntiata.

Die 24. Mart. 1680.

FRanciſcus Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Epiſcopus Apamienſis, &c. Viſâ Conſtitutione Noſtrâ ſub data 27. Octobris anno 1677. quâ omnibus Canonicis Cathedralis & Collegiatæ Beatiſſimæ Virginis de Campo Eccleſiarum

Digitized by Google

diſtrictè prohibetur, ne ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto incurrendæ ad præfatarum Eccleſiarum beneficia titulo Regaliæ quemquam admittant, neque ad ullos actus Capitulares, locum in Choro, aliáſque functiones recipiant. Viſis etiam actis, & inſtrumentis executionis à Domino Antonio Novè Eccleſiaſtico Diœceſis Tholoſanæ die 26. Februarij, anno 1680. Domino Balthaſaro d'Ouvrier Decano noſtræ Collegiatæ de Campo inſinuatæ: attentâ quoque inobedientiâ & contumaciâ contra præfatam noſtram Conſtitutionem Domini Guerin Palarin, Canonici & Sacerdotis ſæpedictæ noſtræ Collegiatæ (quamvis ipſe quoque unus ex illis fuerit, qui, ut noſtra Conſtitutio in publica Capituli acta referretur, conſenſerat) quippe qui non obſtantibus Conſtitutione, & Inhibitionibus noſtris, titulo Regaliæ Poſſeſſionem Decanatûs Eccleſiæ Collegiatæ de Campo adire præſumpſit (prout apparet tam ex publico actu ad prædictos Canonicos Vigeſimâ currentis menſis directo, quàm ex ſtallo locóque Decani ab ipſo occupato) quantumvis eum non lateret, Diœceſin noſtram Regaliæ ſubjectam non eſſe, imò quamvis Regaliæ ſubjaceret, Decaniam, utpote Beneficium electivum, exemptam eſſe; præſertim cùm ipſe Palarin ſeptem integros annos Dominum Balthaſarum de Ouvrier pro Decano canonicè electo ſemper agnoverit: viſo denique prænominato actu ad jam dictos Canonicos ſub data 20. currentis menſis, & rationibus in eo adductis, & præſertim quia ſæpè fatus D. Palarin, qnamvis ter à nobis admonitus, nullas probabiles cauſas allegat, ob quas excommunicari & denuntiari non debeat, invocato Dei Omnipotentis nomine Patris, Filij & Spiritûs Sancti de poteſtate ligandi atque ſolvendi ſpecialiter confiſi, quam Chriſtus Apoſtolis Epiſcopíſque

eorum

eorum Succeſſoribus clementer largiri dignatus eſt, Declaravimus & denuntiavimus, declaramus & denuntiamus pro Excommunicato præfatum Guerin Palarin Presbyterum Canonicum noſtræ Eccleſiæ Collegiatæ Beatiſſimæ Virginis de Campo, eúmque velut Excommunicatum ſeparamus à Communione Eccleſiæ, nec non à participatione Corporis & Sanguinis Chriſti JESU, eúmque poteſtati Sathanæ temporaliter ſubijcimus, ut per veram ſincerámque pœnitentiam ejus ſpiritus ſalvus fiat in die Domini. Poteſtatem verò ab hac Excommunicatione abſolvendi nobis reſervamus, prohibentes & diſtrictè omnibus utriúſque ſexûs inhibentes, ne ſub pœna Excommunicationis à Sacris Canonibus latæ cum prædicto Palarin audeant communicare. Præcipimus etiam, ut præfatus Palarin publicè denuntietur, ejúſque Denuntiationis & Excommunicationis notitia vicinis quoque Diœceſibus inſinuetur, nec non omnibus, quibus opus erit, ut ita juxta Juris diſpoſitionem tamquam excommunicatus, & ab Eccleſiæ Communione ſeparatus habeatur. Factum & pronuntiatum dicto Palarin in noſtra Eccleſia de Campo in præſentia Cleri Populíque, die 24. menſis Martij Anno 1680.

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Notandum, ſimilem quoque Excommunicationis & Denuntiationis ſententiam in Petrum Brau ab eodem Illuſtriſſimo & Reverendiſſimo Epiſcopo die 24. Martij Anno 1680. fuiſſe pronuntiatam.

Documentum XLIV.

Conſtitutio Ejuſdem Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis ad impediendam Regaliæ in ſuam Diœceſin introductionem.

Die 31. Martij. 1680.

FRanciſcus Dei & Apoſtolicæ Sedis gratiâ Epiſcopus Apamienſis. Cùm nihil Eccleſia habeat magis neceſſarium majoríſque pretij, quàm & libertatem de Officijs Beneficijſque, præſertim Cathedralium Eccleſiarum diſponendi (in quibus Canonici alijque in dignitate conſtituti in partem ſolicitudinis Epiſcopalis regendæqúe Diœceſis, præſertim vacante Eccleſiâ, vocati ſunt) & liberam temporalium proventuum adminiſtrationem, ſine quibus nec Divina Officia decorè peragi, nec Eccleſiæ reparari ornaríque, nec habiles miniſtri ſuſtentari, nec quotidianis pauperum neceſſitatibus ſubveniri, nec denique expenſæ quotidianæ perferri poſſunt; Introductio verò Regaliæ utróque hoc jure, ſaltem vacantibus Eccleſijs, privet, eapropter non alio eam loco, quàm duræ ſervitutis habere poſſumus, omninóque illi libertati adverſæ, quam Chriſtus ſuo nobis ſanguine acquiſivit, ipſo etiam Ludovico Juniore teſte in ſua Declaratione de anno 1137. ubi Provinciam Aquitaniæ hujus jugi immunem eſſe fatetur.

Hic Regaliæ abuſus Laicis Regijſque Miniſtris occaſionem tribuit, Cathedralium & Collegiatarum Eccleſiarum, ac præcipua Diœceſis Beneficia hominibus ſine ulla ad ſtatum Eccleſiaſticum vocatione conferendi, ſine ſcientia & pietate adimplendi, nec aliud meritum præ ſe ferentibus, quàm quòd apud Majeſtatis Suæ Miniſtros, quibus

iſtorum

iſtorum Beneficiorum diſtributio permiſſa eſt, omnem induſtriam collocaverint, ut aliquo Beneficio potirentur; quod tamen unicum, quamvis alia deeſſent, ſi ex ſpiritu & diſciplina Eccleſiæ res agatur, omnino indignos reddit omni Eccleſiaſticâ dignitate. Ex quo ſequitur, ut qui ad Epiſcopatus promoventur, tantùm abſit ut perſonas reperiant, in quorum humeros partem aliquam Paſtoralis ſolicitudinis ſecurè deponant, ſed potiùs, quæ Epiſcopis boni aliquid præſtare volentibus ſe omni conatu opponant.

Auget malum damnúmque, quòd, cùm denominatio ad vacantes Epiſcopatus Regij juris ſit, numquam Regios Officiales occaſio & rationes deficient Regem perſuadendi, ut nominationem differat, Regaliámque producat, id quod Divum Bernardum in eas querelas prorumpere coëgit, quæ *epiſtolâ 122.* leguntur, tempore vid. Ludovici Junioris more receptum fuiſſe, ut Epiſcopatuum collatio differretur, quo diutiùs eorum proventibus frui liceret.

Poſtquam ergo tam in Conſtitutionibus noſtris, quàm alijs publicis actibus juſtiſſimas rationes palàm fecerimus, quæ nos obſtringunt, ut, quantùm pro noſtra virili parte fas eſt, libertatem Eccleſiæ contra Regaliam tueamur, fruſtra etiam adhibitis dulcioribus remedijs, qualia ſunt preces, adhortationes, demonſtrationes, privatæ publicæque & Canonicæ admonitiones, cogimur tandem non ſine ingenti intimóque dolore alia & acerbiora remedia experiri.

Quamplurima ſunt Oecumenica Concilia, Summorúmque Pontificum Conſtitutiones, quibus contra Bonorum juriúmque Eccleſiaſticorum uſurpatores, eóſque, qui hujuſmodi uſurpatoribus auxilium aut conſilium præſtant, Excommunicatio pronuntiatur, ſicque à nobis editæ Conſtitutiones non tam novas prohibitiones nováſque pœnas com-

complectentur, quàm antiquas renovant applicántque, tantóque magis ad hoc agendum impellimur, quòd Decreta pœnæque à ſacris Canonibus ſancitæ, non ſolos Laicos reſpiciunt, jurium, bonorum, libertatúmque Eccleſiaſticarum uſurpatores; ſed etiam in Clericos & Epiſcopos vibrantur, qui aſſenſum præbent, neque ſe hujuſmodi uſurpationibus, quantùm licet, opponunt, & præſertim Concilium Lugdunenſe adeò inter alia celebre loquens de hoc ipſo Regaliæ argumento non ſolùm *cap. 12.* contra illos tam ſæculares, quàm Eccleſiaſticos, qui obtentu Regaliæ in Eccleſijs hujus juris expertibus vacantia bona uſurpant, Excommunicationis ſententiam profert; verùm etiam eos, qui hujuſmodi uſurpatoribus connivent, neque uti oporteret ſe illis opponunt, fructibus omnium ſuorum Beneficiorum privat.

Concilium Avenionenſe ſub Papa Joanne XXII. Anno 1322. Excommunicationem indicit & illis, qui vacantia bona Eccleſiarum uſurpant, & qui uſurpatoribus *gratis*, hoc eſt, voluntariè *obediunt*, id quod ijſdem ferè verbis in alio Concilio Avenione æquè habito ſub Benedicto XII. Anno 1337. repetitum fuit. Concilium quoque Tridentinum *ſeſſ. 22. cap. 11.* omnibus quacunque dignitate, etiam Regali aut Imperiali præfulgentibus, ſub pœna Excommunicationis interdicit, ne bona & jura Eccleſiaſtica ſibi vendicent; ijſdémque pœnis omnes Eccleſiaſticos afficit, quicunque hujuſmodi uſurpatoribus aut conſenſum, aut operam præſtant.

Eccleſiæ quæcunque recepto jam more & antiquâ conſuetudine Regaliæ jugo aſſueverunt, non poſſunt non gemere, & quamdiu Deo libuerit, hanc ſervitutem non patienter tolerare. Eas verò Eccleſias quod attinet, quæ nullo hactenus titulo aut conſuetudine juri Regaliæ ſubjectæ fuerunt,

runt, earum Epiſcopi, quippe Paſtores Cuſtodéſque, ſuffere potiùs omnia debent, quàm ut antiquam & Canonicam libertatem aboleri, & jugo tam gravi inſuetóque Eccleſias ſuas ſupponi patiantur.

Qui hactenus titulo Regaliæ Beneficia noſtræ Diœceſis occupârunt, ambitionis avaritiæque ſpiritum, quo nimiùm quantùm agitantur, tam claris manifeſtiſque ſignis prodiderunt, ut omnino conijcere liceat, nullo eos timore cenſurarum percelli, quas comminati ſumus, quáſque actualiter incurrerant, licèt nimiâ forſan conniventiâ unicum pro excommunicato hactenus denuntiaverimus. Et tamen nullum aliud remedium ſupereſt nobis, quo hunc malorum torrentem ſiſtamus impediamúſque, ne paucorum exempla in plurium perniciem tranſeant, irreparabili Diœceſis noſtræ damno, quàm ut has pœnas extendamus, iiſque etiam applicemus, qui conſilio, auxilio, aut alio quovis modo introducendæ in hanc noſtram Diœceſin Regaliæ auctores fuerint, tantóque magis ad hoc agendum conſtringimur, quòd in hac cauſa non alias nobis partes vendicemus, quàm ut exequamur Decreta Eccleſiæ, ídque in materia, quam ad cognitionem & poteſtatem noſtram pertinere nemo inficiabitur; quippe cùm in illa non de proventibus tantùm Eccleſiæ, verùm etiam de collationibus Beneficiorum agatur, quæ utique ſunt res ſpirituales meréque Eccleſiaſticæ: & verò pollicemur nobis, eos, qui privatis lucris minùs cæcè obſtinatéque adhærent, facilè conſtitutionibus noſtris obtemperaturos, nec ſacræ Juriſdictionis declinandæ causâ fallaci vanóque effugio profanos Magiſtratus appellaturos, id quod in cauſis, quæ connexionem aliquam cum civilibus habent, ſæpè multùmque evenit.

X x 2 Erunt

Erunt fortaſſe etiam, qui, cùm Cenſuras à nobis latas incurrerint, ſuperiorem auctoritatem, à qua abſolvantur, appellabunt: verùm cùm notorium ſit, vanum hunc eſſe irritúmque recurſum, nihil aliud agent, quàm ut contumaciam ſuam Legúmque Eccleſiaſticarum contemptum magis magíſque conteſtentur. Et præſertim cùm nihil aliud agamus, quàm ut quamplura cùm Generalia, tum Provincialia, & in Gallijs recepta Concilia exequamur, non poteſt hæc præſens noſtra Conſtitutio niſi ab illis violari, qui totius Eccleſiæ auctoritati unà adverſantur, neceſt alia poteſtas, præter Pontificiam, quæ hujus cauſæ cognitionem pro eo ſtatu, in quo verſatur, arrogare ſibi poſſit.

Multò minùs eo prætextu Cenſuras à nobis latas declinare poterunt, quòd non omnes ſolemnitates adhiberi aliàs ſolitæ obſervatæ in præſenti negotio fuerint; quis enim neſciat, accidentia, quæ abeſſe poſſunt, ſubſtantiæ poſtponi oportere? neque tunc ſolemnitates neceſſarias eſſe, quando ſunt impoſſibiles, idquod in præſenti cauſa manifeſtè contingit; nemo enim ignorat, aliquos de Clericis noſtris, qui Decreta à nobis edita inſinuare & promulgare ſunt auſi, injurijs affectos, intentatíſque carceribus abſterritos eſſe.

Perſuademus ergo nobis, neminem fore tam ſui, pietatíſque ac religionis immemorem, qui, ut Clericis gratificetur dignitatum quæſtúſque avidis, tam gravibus magníſque malis (qualia ſunt, quæ ex Cenſuris, præſertim Excommunicatione, proveniunt) implicare ſe velit, tantúmque abfuturum, ut animæ, Dei, ſuæque ſalutis amantes ſocietate eorum, qui anathemate percuſſi ſunt, infici ſe patiantur, ut potiùs magno ſui merito hanc occaſionem, ſuam erga Eccleſiam obedientiam fidelitatémque conteſtandi

ſtandi, amplexuri ſint, devitando vid. obduratos illos, & ab Eccleſiæ Communione ſeparatos peccatores. Quòd ſi aliqui ſint, qui, ne levi aliquo emolumento ſe privent, aut humanis reſpectibus obnuntient, malint Eccleſiæ Decretis adverſari, ij planè, ſi in laqueos diaboli incidant, animæque naufragium patiantur, ſibi ipſis culpam, non alijs adſcribent.

Nos enim quod attinet, Deum toto cordis affectu enixéque precamur, ut in omnes Diœceſis noſtræ fideles miſericordiæ & benignitatis ſuæ fontes effluere faciat, flagella verò juſtitiæ & iracundiæ ſuæ clementer avertat. Nec enim in hac cauſa, Deo teſte, alium nobis finem propoſuimus, quàm ut obligationi reſponderemus, quam nobis Officium noſtrum imponit, útque pro virili noſtra parte Eccleſiæ noſtræ libertatem ac jura tueremur, omniúmque fidelium curæ noſtræ ſubditorum ſaluti caveremus, eorum etiam, quorum corpora vibratâ Excommunicatione *poteſtati Sathanæ tradidimus, ut eorum corpora in die Domini ſalva fiant*. Quòd ſi aliqui ſint, qui Eccleſiæ pœnis abuti, quàm corrigi malint, & remedia ijs curandis à me adhibita in fomenta potiùs contumaciæ convertant, id quidem maximo dolori nobis erit, quippe cùm id Divinæ iracundiæ, quam in hujuſmodi obduratos peccatores exercere etiam in hoc mundo ſolet, præcipuum argumentum ſit; illud ſaltem conſolabitur nos, quòd vid. omnes partes miniſterij noſtri expleverimus, omníque metu liberati ſimus eas pœnas incurrendi, quas alioqui timidis otioſíſque Paſtoribus Propheta intentat; quódque Decretis Eccleſiæ obtemperaverimus, ut arma ſpiritualia pro Eccleſiæ juribus defendendis ſtringamus nobis imperantis.

Has igitur aliáſque ob cauſas poſt invocatam Spiritûs Sancti gratiam, póſtque audita conſilia virorum, doctrinâ

& virtute præſtantium, ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ omnibus cujuſcumque ſtatûs ac dignitatis hominibus diſtrictè injungimus, ne pro ſe, aut pro alijs Prioratus, Canonicatus, Præbendas, aut alia quæcumque Diœceſis noſtræ Beneficia titulo Regaliæ petant, neque eorum Poſſeſſionem capiant, aut ſi aliqua impetrârunt, ne eorum fructus ſibi vendicare, aut functiones exercere præſumant. Prohibemus etiam æquè ſub pœna Excommunicationis ipſo facto incurrendæ omnibus cujuſcunque ſtatûs ac conditionis hominibus, ne ſub quovis Procuratoris, Commiſſarij, Conductoris, aut alio nomine titulóque Regaliæ proventus Epiſcopatûs, ſeu Capituli noſtri, aut aliorum Beneficiorum Diœceſis Apamienſis, ſive in parata pecunia, ſive in alijs rebus pretio æſtimabilibus percipere audeant. Prohibemus denique omnibus & ſingulis ſub pœna Excommunicationis, ne ad percipiendos diſtribuendóſve proventus noſtros, aut obtinenda Beneficia noſtræ Diœceſis titulo Regaliæ, exercendáſque eorum functiones, aut alium actum edendum, qui Regaliæ in hanc Diœceſin introducendæ ſervire poſſit; ne, inquam, ad hæc omnia, aut iſtorum aliquid auxilio, aut conſilio quovis modo concurrant. Quin potiùs omnes Diœceſanos, ac præſertim Eccleſiaſticos exhortamur, ut omni, quâ poſſunt, honeſtâ ratione, ac modo, ſe Regaliam ejúſque extenſionem averſari, ac improbare conteſtentur. Quia verò Adverſariorum potentia in hac præſenti alijſque Conſtitutionibus noſtris promulgandis non permittit omnes, alioqui neceſſarias, ſolemnitates obſervari, ideò declaramus, eas hoc ipſo, quòd à nobis publicatæ, & ad valvas Eccleſiarum affixæ fuerint, pro ſufficienter promulgatis & publicatis habendas eſſe, nóſque ſine alijs citationibus, monitionibus, aut

inſi-

Digitized by Google

inſinuationibus præcedentibus ad pœnas, Cenſuras, & Excomunicationes proceſſuros, quarum etiam abſolutionem nobis reſervamus, nec permittimus, ut ab his Cenſuris abſolvere poſſint, quibus alioqui facultatem generalem dedimus à caſibus reſervatis abſolvendi. Pronuntiatæ Apamijs Clero præſente 31. Mart. 1680.

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XLV.

Actus in forma epiſtolari expeditus, quo Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus Epiſcopus Apamienſis oſtendit, Conſtitutiones ſuas circa punctum Regaliæ, & Cenſuras in ijs pronuntiatas, præſertim verò Excommunicationem contra D. Palarinum latam, non obſtantibus ſententijs & contrarijs Conſtitutionibus Domini Archiepiſcopi Tholoſani validas firmáſque eſſe.

Illuſtriſſime & Reverendiſſime Domine.

Dominus Palarinus, quem ego vigeſimâ quartâ elapſi Martij excommunicatum denuntiavi, inſinuari mihi fecit Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ Decretum, quo illum ad cautelam, ab hujuſmodi Cenſuris non tantùm abſolvit, verùm etiam habilem reddit, qui & poſſit, & debeat functiones Beneficij & Officij ſui exercere; méque inſuper coram tribunali Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ octavâ currentis menſis adeſſe jubet ad videndum, ſententiam denuntiatæ Excommunicationis, quam contra illum pronuntiaveram, irritari.

Equidem fateri ingenuè debeo, & præſentibus litteris (poſteaquam libertas mihi adempta eſt publicis ac ſolemnio-

nioribus tabulis id agendi) palàm teſtari, me in ijs, quæ Regaliam ſpectant, nullo modo Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ Juriſdictionem agnoſcere poſſe, & conſequenter nec ejus hac in re judicio, ſententijs, Decretis, ad Eámque interpoſitis Appellationibus deferre. Rationes, quæ hoc mihi perſuadent, jam alibi in ſcripto primâ Octobris Anno 1677. expoſui, & nemo eas legit, qui non continuò profeſſus ſit, ſe illis convictum eſſe, nihilominus tamen non prætermittam in præſenti etiam epiſtola aliqua fuſiùs deducere. *Primò* vid. Illuſtriſſimam Dominationem Veſtram non eſſe in ijs, quæ ad Regaliam pertinent, Judicem Competentem. *Secundo.* In Judicio Sententijſque ab Ipſa latis prætermiſſas fuiſſe formas neceſſarias, & quarum defectu validæ dici non poſſunt. *Tertiò.* Etiam in ſubſtantia ipſius cauſæ à regulis Juſtitiæ planè deflexiſſe. *Quartò.* Conſtitutiones à me editas, & quoad modum, & quoad ſubſtantiam ipſam æquas omnino eſſe. *Quintò.* Appellationes ad Dominationem Veſtram Illuſtriſſimam interpoſitas, & Inhibitiones ab Ipſa factas non poſſe mearum Conſtitutionum executionem morari.

Primum quod attinet, multis rationibus incompetentia Veſtri fori probari poteſt; nam *Primò* conſtat, Excommunicationes contra Eccleſiaſticos, aut etiam Laicos pronuntiatas in Concilijs Provincialibus examinatas & diſcuſſas fuiſſe, ſic enim antiquis Canonibus ſancitum eſt. In Concilio primo Nicæno *canone 8. Singulis annis per unamquámque Provinciam bis in anno Synodi fiant, ut omnes in unum convenientes Epiſcopi Provinciæ ejuſmodi quæſtiones examinent.* In Concilio Sardicenſi *can. 17.* idem ſtatuitur, ac inſuper, ut, donec æquitas Excommunicationis ritè examinetur, excommunicatus interim ab omnibus evitetur.

Tamen,

Tamen, inquit, *priuſquam omnia diligenter & fideliter examinentur, eum, qui fuerit à Communione ſeparatus, ante cognitionem nullus debet præſumere, ut eum Communioni ſociet.* Ubi Gloſſa ad illa verba *Nullus ante* adjungit: *Ergo nec Archiepiſcopus. cap. per tuas. de Sent. Excom.* Concilium Oecumenicum Chalcedonenſe *canone 9. Si Clericus*, inquit, *habet cauſam adverſus Epiſcopum proprium, vel adverſus alterum, apud Synodũ Provinciæ judicatur. Secundò.* Si privata tantùm inter me & Dominum Palarinum cauſa verteretur, non ego detrectarem in foro Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ diſceptare; nunc verò cùm de Canonibus in ſacris Concilijs ſtabilitis quæſtio ſit, nec tam agatur de illorum explicatione (tam enim clari ſunt, ut nullâ explicatione ſit opus) quàm de continuanda eorum executione, prout vid. pluribus jam ſeculis in hac Provincia uſu recepta fuit; at verò non poteſt Illuſtriſſima Dominatio Veſtra prohibere, ne ego Decreta Conciliorum exequar, niſi auctoritatem ſupra Concilia & modò allegatos canones ſibi vendicet. *Tertiò.* Certum eſt, majores cauſas, quales ſunt tranſlationes Epiſcoporum, fundationes novorum Epiſcopatuum, ſimiléſque, ſoli Pontifici Maximo reſervari; at verò cauſa Regaliæ, in qua agitur de libertate Canonica tot Eccleſiaſticarum Provinciarum, longè maxima maximíque momenti eſt, id quod in litteris ad Regem noſtrum datis Sanctiſſimus Pontifex his verbis expreſſit: *Ea cæteroquin eſt rei magnitudo, in qua non Gallicanæ ſolùm, ſed totius Eccleſiæ dignitas, ſalúſque vertitur. Quartò.* Canoniſtæ omnes in *cap. ſicut olim. de accuſat.* quod eſt ſextum Concilij Lateranenſis ſub Innocentio III. ad ea verba: *Canonicas Regulas*, docent: *Archiepiſcopum ſolum carere poteſtate condendi ſtatuta totam Provinciam obligantia.* Ita Barboſa, Sanchez, pluréſque alij ab

hoc

hoc citati loquuntur. Imò ne Concilium quidem Provinciale ſtatutum circa Regaliam condere poſſet, cùm cauſa Regaliæ non ad unam tantùm Provinciam, ſed quamplures extendatur, & Concilia Generalia, quid in cauſa Regaliæ obſervari debeat, jam diſpoſuerint. *Quintò.* Et quantumvis Illuſtriſſimæ Dominationi Veſtræ poteſtatem daremus abſolvendi à Cenſuris, quas ſacri Canones inflixerunt, non ideò tamen poteſtatem haberet ipſos ſacros Canones deſtruendi, impediendíque, ne, qui illos infringunt, cenſuras incurrant à ſacris Canonibus intentatas. *Sextò.* Sed & illud bonâ veniâ Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ adjungam, quæ hactenus in cauſa Regaliæ ab Ipſa perpetrata ſunt, juſtiſſimas mihi cauſas præbere, eam non tam Judicis, quàm Adverſarij loco habendi, ſuſpicandíque, multò Eam magis in illorum partes propendere, qui ſtudio flagrant fimbrias temporalis poteſtatis dilatandi, quàm eorum, quibus jurium & libertatis Eccleſiaſticæ cura eſt.

Secundum quod ſpectat, defectus, ijque ſubſtantiales circa formam commiſſi in ea ſententia, quam primâ Septemb. Anno 1677. Illuſtriſſima Dominatio Veſtra pronuntiavit, ſatis ſupérque apparent ex ijs, quæ in Actu à me 18. Octobris anno 1677. evulgato producta ſunt, nec ego ijs immorabor, ſolúmque ad caſum particularem Domini Palarini calamum reſtringam. Quòd ſi nimia & feſtinata cupiditas huic homini gratificandi animum Dominationis Veſtræ Illuſtriſſimæ non ſolicitâſſet, planè nec Deum magnâ gloriâ, nec proximum magnâ ædificatione privari contigiſſet, cùm nemo illius Sacerdotis vitam moréſque ignoret. *Secundò.* Quòd ſi Dominationi Veſtræ Illuſtriſſimæ ratum fixúmque erat eum cenſuris liberare, ac poteſtatem Sacroſanctum Miſſæ Sacrificium offerendi, aliáſque ſacras functiones,

ctiones obeundi reſtituere, at ſaltem vocari ego quoque, & audiri debebam. *Tertiò.* Tantóque major hæc me vocandi audiendíque neceſſitas fuit, quòd omnino incongruum inſoléńſque videretur, poteſtatem ſacras functiones peragendi ei concedere, de quo non planè conſtaret Cenſuris ſolutus, an innexus eſſet, præſertim cùm Jus Canonicum in *cap. Romana. de Appellat. in 6. §. penult.* in hæc verba diſponat: *Sententias Interdicti, vel Suſpenſionis, ſeu Excommunicationis in Appellantem ab eo, qui appellatur, promulgatas, nullatenus niſi vocatis partibus, & de Appellatione legitimè cognito revocent, aut denuntient eſſe nullas. Quartò.* Ipſimet Auctores, qui ſcripſerunt, Abſolutionem ad cautelam aliquid operari in favorem Excommunicati, expreſsè adjungunt, id tantùm obtinere, quando conſtat, aut ſaltem ſemiplenè probatur, Excommunicationem eſſe nullam, nec ſufficere ut Excommunicatio ſit injuſta. Ita ſcribit Pater Gibelinus Jeſuita in ſuo Tractatu de Cenſuris *c. 10. q. 2. Dubium,* inquit, *non debet eſſe tantùm de juſtitia Cenſuræ, ſed de valore. Obſervant autem Covarruvias, & Sayrus ex conſenſu Canoniſtarum communiori, nullitatis, quam prætendit, qui idcirco abſolutionem ad cautelam petit, cauſam nominandam in ſpecie, & aliquam ſaltem in univerſum probandam eſſe, imò & ſemiplenè; quia alioqui pro validitate ſententiæ latæ præſumitur, & ſimpliciter propoſitâ nullitate Cenſuræ ejus abſolutio cuicumque illam petenti concederetur, quamvis ad cautelam; ſæpiſſimè tum Cenſura, tum Judices illuderentur. Quintò.* Abſolutio ad cautelam, ſi ex ſpiritu & diſciplina Eccleſiæ loquamur, nullum alium effectum habere poteſt, quàm ut taliter abſolutus perſonam habeat ſtandi in judicio, quam alioquin ex diſpoſitione Sacrorum Canonum (quos ſaltem in foro Eccleſiaſtico ſequi par eſt) excommunicati non habent. Ita Innocentius

Digitized by Google

III. loquitur *in cap. per tuas. de ſent. excom. Excommunicatus,* inquit, *vocem non habet appellandi.* Et in epiſtolis aliquot pòſt annis impreſſis: *Perſonam ſtandi in Judicio non habent ij, qui ſunt excommunicationis vinculo adſtricti. lib. 4. epiſt. 94.* Feuretus Tractatu de Abuſu *lib. 7. cap. 2. n. 39. Excommunicatus ab Eccleſia perſonam ſtandi in judicio non habebat.* Et infrà: *Exceptio Excommunicationis repellebat Actorem ab agendo, ſive in prima inſtantia, ſive in cauſa Appellationis, & ideò hac Exceptio locum fecit Abſolutionibus ad cautelam, quæ ideò introductæ ſunt, ut litigantes legitimam habeant perſonam ſtandi in judicio, ut teſtabiles vel teſtes eſſe poſſent; denique, ut lis cum eis legitimo Marte decurrere poſſet. cap. 36. de teſtibus.* Ipſe Clerus Gallicanus in Generalibus Comitijs, quæ annis 1665. & 1666. Pariſijs agitata ſunt, adeò perſuaſum habuit, Abſolutiones ad cautelam non alium effectum habere, quàm habilitandi perſonas, ut ſtare in judicio poſſint, ut ſtabiliendæ huic veritati, atque in Regijs Parlamentis Curijſque recipiendæ, Regiam Majeſtatem imploraverit, Rex verò menſe Martio anno 1666. ita reſcripſerit: *Abſolutiones ad cautelam non niſi juxta formas iuris permittentur, quorum culpa notoria ſunt: neque alium effectum producent, quàm ut ita abſoluti judicio ſiſti poſſint.*

Tertiò. Fieri fortaſſe poteſt, ut Illuſtriſſima Dominatio Veſtra perſuaſum habuerit, Decretum meum, vi cujus Dominum Palarinum excomunicatum poſtea denuntiavi, irritum caſſúmque redditum eſſe ſententiâ ab Illuſtriſſima Dominatione Veſtra Kalendis Septembris anno 1677. pronuntiatâ. Sed *primò.* Præterquam quòd Decretum meum ſententiâ Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ poſterius fuit, ut ex utriuſque datis apparet (cùm Decretum meum 27. Octobris anno 1677. datum fuerit, ſententia verò Veſtra Kalendis

Se-

Septembris ejuſdem anni) ideò ut Dominus Palarinus, qui nobis contrarium ſuggeſſit, falſi excuſari non poſſit; conſtare inſuper poterat ex ijs, quæ allata à me fuerant, Illuſtriſſimam Dominationem Veſtram in cauſa Regaliæ Judicem competentem non eſſe, ſicque non potuiſſe Decreta à me edita, aut deinceps pro conſervatione jurium Eccleſiaſticorum edenda pro irritis caſsíſque declarare. *Secundò.* Quodſi Dominatio Veſtra Illuſtriſſima Decretum à me propoſitum, ſuæque ſententiæ adverſum, attentatæ uſurpatæque Juriſdictionis (ſic enim loquitur D. Palarinus) damnandum putat, cur non potiùs hanc notam ſententiæ ſuæ inurit, quàm ſacris Canonibus Decretíſque Pontificum (nam mihi ob iſtorum executionem bellum ac perſecutionem movent) utique adverſari conſtat. Quis ſibi umquam perſuaſiſſet, poſtquam Romanus Pontifex tam validè enixéque oſtenderat, Dominationis Veſtræ Illuſtriſſimæ ſententiam omni Divino humanóque juri repugnare, imò in manifeſtam cauſæ meæ juſtitiam, moréſque ac Privilegia hujus Provinciæ offendere, eam nihilominus non tantùm cœptis non deſtitiſſe, verùm etiam latæ priùs ſententiæ aliud ejuſdem omnino tenoris Decretum adjungere voluiſſe? Num ergo cùm Eccleſiæ ſacrorúmque Canonum Decreta exequor ego, Veſtri arbitrij ac poteſtatis eſt, Conſtitutiones à me, nec vocato, nec audito editas abolere, cùm interim Pontificis Romani voces, jura Divina & humana, ac Provinciæ hujus immunitates violari clamantis nihil apud Vos proficiant? Num verò Metropolitani in ſuffraganeos poteſtas, quæ ſolius juris humani eſt, magis ſacroſancta magíſque reverenda eſt, quàm auctoritas ab ipſo Chriſto Jesu Pontifici Romano Vicario ſuo in terris conceſſa? An ergo ideò Eccleſia alijs Coepiſcopis & Confratribus Veſtris

Vos præpoſuit, ut ejus jura ac libertatem minueretis, & non potiùs ut ea pro viribus tueremini? & tamen, ſi loqui veritatem licet, nulla alia poteſtas Illuſtriſſimæ Dominationi Veſtræ extra Diœceſin ſuam competit, quàm quæ à ſacris Canonibus permiſſa eſt; ij verò numquam utique permittunt canones violari. Opponet fortè mihi Illuſtriſſima Dominatio Veſtra Breve Romani Pontificis non fuiſſe juxta formas in foro externo neceſſarias expeditum: ſed numquid non ideò conſtabat legitimum non eſſe? & ſi conſtabat, num reverentia Pontifici Romano debita, ut illi obtemperaretis, non exigebat? & quid opus juris formâ, quando de re ipſa dubium non erat? *Culpantur hi*, inquit Sixtus Papa, *qui aliter circa fratres egerint, quàm hujus Sedis Rectoribus placere cognoverint.* Sixtus *epiſt. 2. cap. 2. apud Jvon. Decr. p. 5. cap. 3.* Et planè quantò major fuit Romani Pontificis moderatio, tantò magis decebat Vos characteris Epiſcopalis rationem habere, ac Immunitates & Privilegia Eccleſiarum tueri, aut ſaltem eos non perſequi, qui tuendis illis laborabant. Præſertim cùm ex Tractatu, quem nuper Illuſtriſſimæ Dominationi Veſtræ tranſmiſi, & ex ijs quæ Septimaniæ Syndicus validè pro defenſione hujus Provinciæ typis edidit, conſtare luce meridianâ clariùs licuerit, nec Diœceſin, nec Provinciam meam Regaliæ ſubjectam eſſe. *Tertiò.* Nullus equidem dubito, plura Oecumenica Concilia à Dominatione Veſtra Illuſtriſſima perlecta eſſe, & ego aliqua in Tractatu Regaliæ citavi, poſſémque plura producere, ac inter alia teſtimonium Concilij Lateranenſis ſub Alexandro III. quod *capite 14.* ita loquitur: *Presbyter, aut Clericus, qui Eccleſiam per Laicos ſine proprij Epiſcopi auctoritate receperit tenendam, Communione privetur, & ſi perſtiterit, à Miniſterio Eccleſiaſtico, & Ordine deponatur.* Non videtur Domina-

minationi Veſtræ Illuſtriſſimæ, hunc ipſum eſſe caſum D. Palarini? *Quartò.* Ipſa Dominatio Veſtra Illuſtriſſima continere ſe non potuit, ut præclaro cuidam viro (qui epiſtolam meam dignatus fuit exhibere, quíque me certum reddidit, Dominum Palarinum numquam à Dominatione Veſtra Illuſtriſſima abſolutum iri, niſi priùs intellectis cauſis, ob quas ego anathemate illum percuſſiſſem) ingenuè fateretur. Sibi omnino perſuaſum eſſe, etiamſi in mea Diœceſi jus Regaliæ vigeret, non potuiſſe tamen Dominum de Ouvrier Eccleſiæ du Camp Decanum Officio & poſſeſſione ſuâ pelli, quæ unica fuit occaſio excommunicandi Palarinum, & tamen tunc temporis Illuſtriſſimæ Dominationi Veſtræ ne media quidem pars earum rationum patebat, quæ pro Decano de Ouvrier militabant. Quomodo ergo non oportuit Palarinum manifeſtæ culpæ reum à nobis pro excommunicato haberi, aut ſaltem ad me remitti? juxta diſpoſitionem capituli, *Venerabilis. de ſent. Excomm. in 6. §. ſanè.* Et quæ tanta neceſſitas fuit, cum hoc homine ad Beneficij poſſeſſionem ſacráſque functiones adeò feſtinandi, ut ne tempus quidem ſupereſſet, formas à ſacris Canonibus præſcriptas obſervandi? & planè ſi umquam ſacros Canones obſervari oportet, qui Metropolitano prohibent, ne citra ſuorum Suffraganeorum conſenſum quidquam in Provincia mutet, id maximè locum habet, quando de cauſis agitur præcipui momenti, quæque ad omnes Epiſcopos pertinent. *Siquis*, inquiunt Canones, *Metropolitanus Epiſcopus, niſi quod ad ſuam ſolùm pertinet Parochiam, ſine Concilio & voluntate omnium Comprovincialium Epiſcoporum aliquid agere tentaverit, gradûs ſui periculo ſubjacebit, & quod egerit, irritum habeatur.* Eadem eſt, nec minùs expreſſa ſententia Canonum: *Archiepiſcopus*, & *Nullus Primas*, & *Epiſcopi*, citatorum

ab Antonio Auguſtino in Juris Pontificij Epitome *l. 3. tit. 16.*

Quartò. Idem Dominus Palarinus auſus eſt perſuadere Illuſtriſſimæ Dominationi Veſtræ, ſolemnitates neceſſarias à me eſſe prætermiſſas. Sed *primò* quamvis verum id eſſet, neminem tamen cauſæ latent, quæ me, ut eas omitterem, coëgerunt; quis enim ſolemnitates exigat, quæ & quando impoſſibiles ſunt?. & utinam eas omnes obſervandi facultas mihi permitteretur! ſed obſtant machinationes meorum adverſariorum, à quibus quàm malè habiti ſint; quicunque Decreta contra Regaliam, aut ediderunt, aut penes ſe retinuerunt, aut etiam inſinuârunt, exploratius eſt, quàm dici à me debeat. *Secundò.* Et tamen in his quoque anguſtijs non omiſi neceſſarias, & eſſentiales ſolemnitates adhibere, quippe condemnavi neminem non auditum, aut ſaltem citatum, ac culpæ manifeſtæ reum. Quodſi ex officio nullóque denuntiante ad Proceſſum ſententiámque deveni, ideò fuit, *tum* ne Promotorem, aut Denuntiatorem indignationi periculíſque adverſariorum exponerem, verebar enim exempla jam præterita; *tum* quia Epiſcopus in promovendis tuendíſque ſuarum Eccleſiarum juribus nullo alio inſtigatore opus habet, quàm ſtimulis Conſcientiæ & Dignitatis propriæ, tótque ſacrorum Canonum Summorúmque Pontificum Decretis.

Queritur quidem Palarinus, tres Canonicas monitiones à me prætermiſſas fuiſſe. Sed *primò* ignorare non debuit, defectu Canonicarum monitionum fieri quidem poſſe, ut in certis caſibus Excommunicatio injuſta evadat, non tamen invalida (niſi fortè in eum feratur, qui cum excommunicato communicavit, nec tamen in ea culpa, propter quam excommunicatus eſt) ídque communis habet ſententia Doctorum apud Barboſam in *cap. ſacro. de ſent. excom.*

&

& Bonacinam *Tract. de Cenſuris d. 1. q. 1. p. 9. n. 5.* Cùm ergo ſententia Excommunicationis à me lata valida fuerit, nec eam defectus monitionum irritam facere potuerit, ſequitur Palarinum non potuiſſe ad cautelam abſolvi, niſi fortè ad unicum effectum, ut agere in judicio poſſet. *Secundò.* Illud quoque Palarinum ſcire oportuit, magnum vid. diſcrimen eſſe, cùm quis excommunicatur, & cùm declaratur Excommunicationem incurriſſe. Quando ergo in pœnam perpetrati delicti excommunicatur aliquis, jura ſtatuunt, priùs trinas admonitiones præmitti oportere, quàm Excommunicatio infligatur: trinam verò eam admonitionem, aut tribus diſtinctíſque terminis, aut uno, qui tribus æquivaleat, fieri poſſe; nam omnis Excommunicatio contumaciam aliquam ſupponit. Cùm verò agitur non de excommunicando aliquo, ſed de illius Excommunicatione declaranda, nullâ opus eſt comminatione, quâ præmoneatur excommunicandus eſſe (ſupponimus enim jam eſſe excommunicatum) ſed ſolâ citatione, ut vid. comparens reſpondénſque rationes, ſi habet, adducat, ob quas ſe Excommunicationem non incurriſſe oſtendat. Ita conceptis expreſsíſque verbis habetur in *capitulo. Reprehenſibilis. de Appellat. in 6.* docétque præcitatus Bonacina *n. 1.* qui duas adducit, validáſque rationes, vid. *tum* quia lex ipſa non ignorata admonet: *tum* quia ſequeretur, nullam Cenſuram incurri ipſo facto propter aliquod delictum, ſi præter legem neceſſaria eſſet alia admonitio. Idem Barboſa in *cap. Romana. de ſent. Excomm. in 6. n. 5.* & Toletus Cardinalis, alijque docent. *Tertiò.* Sed ut nulla ſuperſit Palarino tergiverſandi cauſa, illud tantùm in memoriam ei revoco, vid. trinâ vice, dum in ipſo flagranti delicto verſaretur, à me admonitum fuiſſe, quod utique ſufficiebat ex communi Do-

Google

Doctorum ſententia vibrando tandem in illum anathemati; quæ enim contumacia major indigniórque dici potuit, quàm legitimo Superiori repetitis vicibus, ac juſta imperanti nolle obtemperare? Fruſtra ergo conqueritur Palarinus ſe indictâ causâ denuntiatum eſſe.

Sunt etiam plures caſus, in quibus Superior Eccleſiaſticus omiſſis Denuntiationibus poteſt ad Excommunicationis ſeutentiam procedere, quorum pleríque in præſenti cauſa locum habent; ij verò ſunt *primò*, quando fertur Excommunicatio ab Epiſcopo non tamquam Judice, ſed tamquam parte ad defenſionem jurium Epiſcopalium, ſcilicet contra occupantem res Eccleſiæ, ſive turbantem jura Eccleſiæ. Barboſa *in cap. ſacro de ſent. Excomm.* Felinus *ibid. n. 6. & in cap. Cùm ſit Romana. n. 16. de Appellat.* Innoc. *in cap. Venerabili. n. 3. & 4. ubi etiam* Abbas *n. 3. &* Butrius *de Cenſibus. Secundò*, quando Judex Eccleſiaſticus præcipit aliquid, quod ad ejus officium pertinet, quia verè talis non obediendo contumax eſt, ſatis enim monet eo ipſo, quòd juſtè aliquid præcipit, vel prohibet. *Tertiò*, quando delictum eſt commiſſum in præſentia Judicis. Felin. *cit. n. 7.* Butrius *in cap. ad Apoſtolicam. de Except. Quartò*, quando Judex excommunicat excommunicatum à Jure, in hoc enim caſu ſufficiens reperitur monitio, cùm lex, ſtatutum, ſeu ſententia ſemper clamet, & moneat ſubditos à peccato illo abſtinere. *leg. Arriani. Cod. de Hæret.* & ita habetur in *cap. Reprehenſibilis. & ibi* Abbas *n. 6. & 7. de Appellat.* Covarruvias *dicto* §. *9.*

Quintò. Certum eſt tam ex Juris Canonici diſpoſitione, quàm ex Gloſſis, quæ ſupra illud commentantur, non eſſe Appellationibus deferendum, quæ & quando illegitimæ ſunt. Ita habetur in *cap. cùm de Appellationibus. in 6. cap. ad noſtram. cap. cùm ſpeciali.* §. *Porrò de Appellat. Concil. Trid. ſeſſ. 13. cap. 1.*

cap. 1. de Reform. Gloſſa in *cap. cùm Appellationibus. de Appellat. in 6. Nota*, inquit, *quòd Judex, à quo, non debet deferre Appellationi frivolæ ſine cauſa, vel ſi cauſa eſt irrationabilis, aut eſt falſa; imò ſi deferat, peccat mortaliter.* Et paulò ſuperiùs. *Quando Judex, à quo, præſumit appellationem frivolam, non deferat appellationi.* Et Gloſſa *ſuper capitulum ſolet. de ſent. Excomm. in 6. Nota ulteriùs junctâ Gloſſâ, quòd Sententia Excommunicationis lata poſt Appellationem in appellantem eſt nulla; & hoc verum eſt poſt Appellationem legitimam interpoſitam ex cauſa rationabili & vera; aliàs reprimendo mendoſè cauſam rationabilem poſſet ſe eximere à Juriſdictione ſui Judicis.* Cùm ergo non præſumerem ego tantùm, ſed certus omnino eſſem, Appellationem, quàm Palarinus à meis Decretis, & à Declaratione Excommunicationis ab eo incurſæ interpoſuit, frivolam eſſe, nulláque validâ ratione nixam, planè me peccato alligâſſem, ſi aut ei detuliſſem, aut cum publico ſcandalo, omniúmque offenſione Jura Canonéſque Eccleſiaſticos violari ab eo paſſus eſſem; quippe Appellatio remedium eſt innocentiæ, non defenſio iniquitatis, ut loquitur Tridentinum Concilium *ſeſſ. 13. cap. 1. de Reform. & cap. ad noſtram. cap. cùm ſpeciali. de Appellat.* Cæterùm Palarini Appellationem illegitimam fuiſſe, non opus eſt alio, quàm Pontificis Romani teſtimonio, Tholoſanæ ſententiæ hanc notam inurentis: *Contra manifeſtam cauſæ juſtitiam, contra omnes humani Diviníque Juris regulas, contra morem Prædeceſſorum tuorum, aliorúmque Galliæ Præſulum, &c.* Omnes ergo Appellationes, quæ contra Decreta à me edita (quamdiu iſta ſacris Canonibus Concilijſque in hoc Regno receptis fuerint conformia) interpoſitæ ſunt, & quidquid in favorem Regaliæ deinceps Illuſtriſſima Dominatio Veſtra molita fuerit, non aliud ex ſententia Romani Pontificis elo-

Digitized by Google

gium merebitur, quàm quòd *contra manifeſtam cauſa juſtitiam, contra omnes humani Diviníque Juris regulas, contra ipſius Eccleſia totiúſque Provincia jura & libertatem, & contra morem Prædeceſſorum aliorúmque Gallia Præſulum* peracta ſint.

Nec poteſt Palarinus, alijque ei ſimiles, qui cenſuras incurrerunt, pro ſe textum capituli *Venerabilis. de ſent. Excomm. in 6.* producere, in quo dicitur: *Ubi Superiori competit de Excommunicatione cognoſcere, abſolutio, ſeu relaxatio quam ipſe fecerit, tenet.* Palàm enim eſt, in eo canone de eo ſolùm caſu ſermonem eſſe, quando abſolutio in præjudicium ſacrorum Canonum, Conciliorum, Decretorúmque Summorum Pontificum vergat; verba citati capituli ſunt: *Quoniam etſi contra jus litigatoris, non tamen contra jus Conſtitutionis abſolvit.* Id quod etiam in capitulo *cùm inter. de ſententia & re judicata* habetur. Cùm ergo Illuſtriſſimæ Dominationis Veſtræ Kalendis Septembris anno 1677. pronuntiata ſententia, ſecutæque inhibitiones, & quoad formam, & quoad ſubſtantiam nullæ irritæque ſint, ut abundè alibi oſtendi, & ipſe quoque Romanus Pontifex teſtatus eſt; ſequitur me nullo modo ijs deferre debuiſſe, præſertim cùm me nec vocato, nec audito nulla poteſtas Vobis fuerit, me poteſtatis meæ uſu interdicendi, ut eſt expreſſus textus in *cap. Romana de Appellat. in 6.* & ibi Barboſa alijque plures Canoniſtæ.

Verum quidem eſt, me non adlaboràſſe, ut pronuntiata ab Illuſtriſſima Dominatione Veſtra ſententia pro nulla irritáque declararetur; cæterùm ne id facerem, cauſæ interceſſerunt toti mundo notæ: ſed neque id obſtat æquitati meæ cauſæ, nec ego præſenti actu illud prætendo, ut à ſententia Veſtra appellem, ſed tantùm ut nullitates, ac eſſentiales defectus appareant, qui ſententiam Veſtram

caſſam

caſſam reddiderunt, quíque tam ſunt manifeſti, ut nec deferre illi poſſim, nec tamen opus habeam appellare; quippe teſte S. Gregorio in *cap. 1. de ſent. & re judic.* *Sententia contrà leges canonéſque prolata, licèt non ſit appellatione ſuſpenſa, non poteſt tamen ſubſiſtere ipſo jure.* Et S. Symmachus in Concilio Romano: *Injuſtum judicium, & definitio injuſta Regio metu vel juſſu à Judicibus ordinata non valet, nec quidquam contra Evangelicam, vel Propheticam, aut Apoſtolicam doctrinam Conſtitutionémque eorum, ſive Sanctorum Patrum actum fuerit, ſtabit.*

Has ergo aliáſque ob cauſas liberrimè profiteor, me, quos hactenus, aut excommunicavi, aut excommunicatos declaravi, ſemper pro excommunicatis habiturum, ídque Clero Populóque, ut eos pro talibus habeant, numquam inculcare ceſſabo, dicámque quod olim in ſimili caſu S. Anthelmus Epiſcopus Belvacenſis: *Qui juſtè ligatus eſt, ſolvi non debet, niſi priùs per pœnitentiam ſatisfaciat illi, quem læſit, atque ita etſi fortaſſis non dignè & pro meritis, ſaltem ex miſericordia perſuadente, & juſtitia partente Catholicæ Eccleſiæ reſtituatur; neque enim vel ipſi Beato Petro ſic eſt hæc collata poteſtas, ut vel non ſolvenda ſolvere, vel non liganda ligare debeat; quantò igitur minùs nobis? Id igitur certum habetote, me à ſemel pronuntiata ſententia non deflexurum, ſed eam planè retenturum. Apud Surium in vita S. Anthelmi.* Ipſam verò Palarini abſolutionem quod attinet, auſim Illuſtriſſimæ Dominationi Veſtræ illa Ivonis Carnotenſis verba in memoriam revocare: *Famæ Veſtræ non bene conſulitis; ſi enim juſto anathematis vinculo eſt ligatus, cùm juſta vincula non diſſolvat, niſi vera cordis converſio, eo adhuc permanente in crimine ad perſuaſionem quamdam Perſonæ ſplendidæ, quid eſt hoc anathema deſtruere, niſi ſeipſum prævaricatorem conſtituere?*

Hæc ſunt, quæ Illuſtriſſimæ Dominationi Veſtræ in hac

cauſa ſignificanda duxi, quæque ſi nimis liberè à me dicta ſunt, non id planè fuit, quòd ignorarem, quid reverentiæ deberem; ſed quòd in cauſa Dei Eccleſiæque locum eſſe crederem honeſtæ libertati, & ſi quidem Illuſtriſſimæ Dominationi Veſtræ placuerit ea legere, quæ, qui crucem præferebat, S. Thomam Archiepiſcopum Cantuarienſem intrepidâ libertate admonuit, animadvertet, me, quamvis Epiſcopum, & quidem omnium hujus Provinciæ ſeniorem, multò parciùs quàm ille locutum; & tamen Archiepiſcopum monebat, non aliâ culpâ lapſum, quàm nimio in Confratres Eccleſiámque ſuam amore.

Apamijs 8. Maij 1680.

Humillimus & Obſequentiſſimus Servus

Franciſcus Epiſcopus Apamienſis.

Documentum XLVI.

Aliud Ejuſdem Innocentij PP. XI. Breve ad Illuſtriſſimum Epiſcopum Apamienſem.

Die 17. Julij Anno 1680.

Venerabilis Frater, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Quod plurimorum ſermone Noſtris auribus dudũ inſonat, Fraternitatis tuæ ad Nos litteræ planè declarant, Te ſcilicet in tribulationibus gloriantem, & inter affectæ valetudinis incommoda, inter paupertatis & vexationum anguſtias creſcentem quotidie magis in charitate Chriſti, magno fortíque animo illius cauſam agere, & pergratum Deo hominibúſque ſpectaculum exhibere. Magnum profectò ex tantæ virtutis experimento dolori Noſtro ſolatium cepimus,

cepimus, & pari obligationis nexu obſtringimur, tendendi ſupplices in cœlum manus, ut uberes profiteamur miſericordiarum Patri gratias, quòd difficillimo tempore ſuſcitaverit ſibi in iſto Regno Sacerdotem fidelem, qui in communi animorum conſternatione & ſilentio, quaſi tubam exaltet vocem ſuam, & opponat murum pro domo Iſraël. Documentum illuſtre cæteris, quos Dominus poſuit regere Eccleſiam, quam acquiſivit ſanguine ſuo, quàm pæclara, quàm gaudij plena res ſit, dignos haberi, qui pro Jesu Chriſti nomine contumeliam patiantur: ſi contumelia dicenda eſt, ex qua vera & ſolida in hac quoque mortali vita oritur gloria, judicio ſapientum. Nos quidem, quantum ſitum in Nobis erit, nullo loco deerimus virtuti tuæ: quamquam etſi deeſſent omnes, pro explorato tamen habemus Deum cauſæ ſuæ, neceſſitati Eccleſiæ, conſtanti tuæ in ipſum fidei, aſſiduis & accuratis precibus Noſtris, bonorum denique omnium votis non defuturum. Statueramus efficax remedium adhibere ijs, quæ Archiepiſcopus Tholoſanus contra Lugdunenſis Concilij ſanctionem, & contra Apamienſis Eccleſiæ, vel potius Provinciæ Tholoſanæ jura libertatemque attentare auſus fuit: ſed redditis Chriſtianiſſimi Regis litteris, in quibus ad ultimas Noſtras conſuetæ cum filialis obſervantiæ ſignificatione reſpondens, ſe injunxiſſe ſignificat dilecto filio Noſtro Cardinali d'Eſtrées, ut expedito itinere ad urbem proficiſcatur, regiam Nobis mentem ſuper negotio Regaliæ declaraturus: operæ pretium duximus eidem remedio ſuperſedere, dum Cardinalis adveniat. Nobis enim perſuademus, Regem quoque ipſum interim curaturum, ut omnia in locum priſtinum reponantur. Quod ſi ſecus accidat, præfatus Archiepiſcopus, ab eóque cauſam habentes pergant in te tuiſque Canonicis, alijſque Eccleſiæ

tuæ Beneficiarijs vexandis, prætextu juris Metropolici, tuæ Paſtoralis ſolicitudinis, & ſpectatæ conſtantiæ partes erunt, Te, tuámque Eccleſiam adverſus eorum attentata, Sacrorum Canonum, & Conſtitutionum Apoſtolicarum ope armíſque defendere. Ad Nos enim quod pertinet, omne tibi à Pontificia authoritate, & à paterna charitate Noſtra præſidium polliceri debes. Tibíque Apoſtolicam benedictionem peramanter impertimur. Datum Romæ apud ſanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris, die 17. Julij 1680. Pontificatûs Noſtri anno quarto.

Marius Spinula.

Documentum XLVII.

Epiſtola Domini Dorat Archipresbyteri Aquenſis ad Dominum la Borde.

NOtandum eſt, Clericum quemdam, nominatum la Borde, ab Illuſtriſſimo Epiſcopo Apamienſi (qui numquam induci potuerat, ut illum ad ſacros Ordines promoveret) Romam miſſum eſſe, ad curanda Diœceſis negotia, quò jam Dominus Dorat ejuſdem Epiſcopi juſſu pervenerat, Sacerdos plenæ exploratæque probitatis ac prudentiæ. La Borde, Epiſcopo Apamienſi jam vita functo, Româ Pariſios diſceſſit conſilijs quorumdam permotus, ſimúlque libellum mendacijs ac calumnijs refertum Aulæ obtulit, eodémque tempore non erubuit Domino Dorat ſcribere, ſe conſcientiæ ſtimulis adactum, & pœnitentiâ eorum, quæ contra Regaliam unitis cum eodem Dorat conſilijs exercuerat, Româ egreſſum, Regiámque Clementiam, à qua ve-

nuum

niam ſperaret, appellâſſe, atque, ut Dorat idem faciat, vehementer hortari. Ad hanc epiſtolam Doratus ſequentem in modum reſpondit:

Amice ad quid ſcripſiſti? Veſtras decimo quarto Martij exaratas, quo tempore Chriſti Redemptoris noſtri Paſſionem recolimus, ritè accepi. Fateor enimverò quæ Romæ, non quidem ea, quæ mecum in cauſa Regaliæ, ſed quæ clam me ſecretò agitâſtis, vobis meritò horrori eſſe. Illud quoque verum eſt, nec à me negari poteſt, cùm dicitis, vos ſpe veniæ conſequendæ ad nova conſilia permotos eſſe; quamquam illud potiùs dici oportebat, vos vid. ſpe præmij conſequendi, quo labores compenſarentur pro Eccleſiæ juribus & libertate ſuſcepti, invitatos eſſe; quippe vobis animus non fuit, pro Eccleſia militare, poſtquam armari contra vos mundum experti eſtis. Priùs enim, cùm nondum tempeſtas deſeviret, adeò Regaliam deteſtati eſtis, ut eam in epiſtola ad Illuſtriſſimum Epiſcopum Apamienſem 18. Septembris anno 1678. Pariſijs data *Jus imaginarium* appellaretis, *imò tam injuſtum, ut etiam jubente Epiſcopo ei promovendæ numquam animum adjicere, Veſtrámque operam locare ſuſtineretis*; & adjeciſtis: *Optare quidem Vos, ut Regi citra culpam obſequi liceret, ſed rem eſſe tam evidenter injuſtam, ut inſtrumentum eſſe nolitis ei protegendæ.* Et in eadem epiſtola Vos ita Regaliam ſectari oſtenditis, ut eam improbetis quidem, nec tamen eam deſerendi animus viréſque ſuppetant, *ſed ſimilem captivo eſſe, ſervitutem averſanti, ſed viribus deſtituto, quibus laqueos abrumpat.* Et palmariam cauſam, quæ vos Regaliæ devinicat, adjungitis, vid. quia alioqui non eſſetis *amicus Cæſaris.* Et in alia epiſtola vigeſimâ ſeptimâ Auguſti data: *Tertiâ jam vice expertos Vos eſſe dicitis, nemini ad Regem aditum permitti, niſi qui animo veniat*

niat, omnia quæ ab illo fiunt, collaudandi approbandíque: & ipſos quoque Sorbonæ Doctores iuſtiſſimam credere Eccleſiæ cauſam; ne id tamen ſcriptis teſtentur, metu prohiberi. Hæc tunc quidem Vobis ſententia fuit, non animo tantùm, ſed etiam calamo expreſſa, parvâ licèt Regiæ Majeſtatis reverentiâ; at verò ubi mortuo Epiſcopo Apamienſi ex una parte mortuas quoque ſpes Veſtras credidiſtis, ex altera metus & pericula ſe oſtentârunt, tunc enimverò ſepoſitâ fiduciâ, quam in Deo collocare oportebat, veritíque familiæ Veſtræ paupertatem, nec aliâ ratione inducti, quàm ſpe amplioris fortunæ, Conſcientiam, Epiſcopum, Eccleſiam, Veſtróſque Amicos deſerere ſtatuiſtis, imò Regis ipſius cauſam; quippe qui Veſtris impoſturis calumnijſque id ſolùm egiſtis, ut Eum veritatem celaretis, útque gratiâ apud illum exciderent, qui & Conſcientiæ & honoris titulo multò magis quàm vos Ejus obſequio adſtricti ſunt, quíque & in hoc, & in proſequenda Eccleſiæ cauſa nullum aliud ſibi præmium ante oculos ponunt, nec deinceps ponent, Divinâ favente gratiâ, quàm illud unicum, ut Deo vid. placeant. Revocate in memoriam, non priùs Vobis alias cogitationes, aliámque ſententiam ſuſceptas eſſe, quàm ubi advertiſtis, noluiſſe me cooperari, ut Beneficio, ad quod aſpirabatis, potiremini; memineram enim, Illuſtriſſimum Apamienſem ſæpè & me, & alijs coram palàm profeſſum eſſe, Vos ad vitam Eccleſiaſticam minimè vocatos eſſe: quæ etiam cauſa fuit, ut numquam induci potuerit, ut Vos, quamvis per ætatem liceret, ſacris Ordinibus initiaret. Hic quidem fama percrebuit, Vobis eum honorem contigiſſe, ut ad Regis alloquium admittamini: quod ſi verum eſt, vereor, ut ſi oculos in faciem Veſtram conjecerit, pro mirabili, quam à Deo accepit, ſagacitate, continuò agnoverit,

agnoverit, nullam verbis veſtris ſe poſſe fidem adhibere. Maluiſſem equidem pro amore, quo vos complector, hæc omnia æterno ſilentio involvere, ſed tam multa à vobis veritati adverſa & ſcripto, & facto prolata ſunt, ut me cogerent veritatem, quam aliàs celatam cuperem, palàm edicere. Libellus, quem, uti ſcribitis, ad Regem dediſtis, & hic ad Eminentiſſimum Cardinalem de Eſtrées, ad manus quidem meas necdum pervenit; cæterùm cùm nullius nec in Regem, nec in Deum admiſſæ culpæ mihi conſcius ſim, quidquid in eo continetur, ſi verum ſit, pudori non erit; ſi falſum, impoſturæ convincam, nec, ut ſpero, Deus umquam permittet, ut qui me cognoſcunt, aliquid meis moribus indignum credant, præſertim cùm candor ſinceritáſque mearum intentionum neminem lateat. Ego Romam adij juſſu Epiſcopi mei, cujus merita pietáſque non vobis tantùm, ſed etiam Eccleſiæ toti perſpecta ſunt. Ego primas negotij & induſtriæ meæ partes à precibus incepi, quas Sanctitati Suæ demiſſiſſimè obtuli, rogavíque interpoſitâ Eminentiſſimi Cardinalis Cybi operâ, dignaretur apud Chriſtianiſſimum Regem ſecretam privatámque Epiſcopo meo audientiam obtinere; id enim mihi Epiſcopus imperaverat, ſperabátque, ſi modò rationes ac momenta cauſæ ſuæ exponere poſſet, ſe juſtiſſimo Principi facilè perſuaſurum, non ſolùm ut inſtitutum ſuum probaret, verùm etiam promoveret. Præclara ſunt utique hæc innocentiæ meæ teſtimonia, nec credo ſuppetere vobis, quæ illis opponatis. Perrexi deinceps approbationem Conſtitutionum urgere, quas idem Epiſcopus meus ad Capitulum dederat, obtinuíq; à Summo Pontifice. Exhibui quoque epiſtolas Eidem Pontifici ab Epiſcopo, Capitulóque Cathedrali datas, quibus Eccleſiæ ſuæ libertatem commendabant; ac tandem nihil

Digitized by Google

ſeu voce, ſeu ſcripto omiſi, quod ad plenè informandam Sanctitatem Suam de juſtitia cauſæ, quam defendendam ſuſceperam, neceſſarium crederem. Hæc cùm ita ſe habeant, quid tandem illud eſt, quòd, uti dicitis, Conſcientiæ mihi ducere, pœnáſque dare oporteat? an fortè quòd Confeſſariorum meorum conſilijs Suæque Sanctitatis Voluntati non ſim plenè obſecutus? id enim mihi exprobratis. Cæterùm quàm hæc querela nullo fundamento nitatur, Vobis perſpectiſſimum eſt; ego enim quamdiu Romæ moratus ſum, duobus tantùm Confeſſarijs uſus ſum. Primus fuit R. P. Mariana Soſini, Congregationis Oratorij S. Philippi, cujus memoria non Romæ tantùm, ſed in toto Orbe Chriſtiano magnæ venerationi eſt, conſtat enim ſanctitate florentem vivis exceſſiſſe; huic ego, donec conſilio Medicorum Carbonianum Româ migravit, arcana commiſi Conſcientiæ meæ, & ex adjuncto litterarum exemplari, quas ad me dedit, perſpicere licebit, quam ille de me opinionem habuerit: planè cùm in laudes meas effundatur, maluiſſem eas epiſtolas celari, niſi ut illas proderem calumniæ effeciſſent, quas in me conjeciſtis; ergo, ut verbis Apoſtoli utar, *factus ſum inſipiens, ſed vos me coëgiſtis*. Alter meorum Confeſſariorum eſt R. Pater Aſcanius Belluzius, Eiuſdem Congregationis Superior, cuius laudibus recenſendis conſultò abſtineo, quippe adhuc viventis: quid ille de me ſentiat, interrogari poteſt audiríque: *Ætatem enim habet, ipſe loquatur*. Ipſius quoque Illuſtriſſimi & Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis operâ in expianda Conſcientia quindecim ferè annos uſus fui, dum in Apamienſi Diœceſi commorarer; & poſtquam me Romam contuli, non ceſſavit, quâ erat charitate, me litteris inſtruere, imò datis epiſtolis ad quamplurimos, eóſque Primores, ipſúm

que

que ſummum pontificem meam agendi rationem quàm plurimùm comprobavit; quæ omnia argumento ſunt, nihil contra illius intentiones à me peractum eſſe, præſertim ſi ea quoque ad animum reducatis, quæ vos ipſi Ejus juſſu ad me ſcripſiſtis. Sanè multò maiori jure opponere ego vobis poſſem, quod vos ipſi viro fide digniſſimo confeſſi eſtis, vid. & Romæ à noto quodam Pœnitentiario, & in Æde Lauretana ab alio Societatis Jeſu vehementer improbatam eſſe mutationem, quam tunc temporis meditabamini, quæque animum, & Conſcientiam veſtram adeò agitavit, ut & ſomnus à vobis fugeret. & triſtiſſimæ imagines oculis oberrarent, adeò ut horrore metúque percellerentur, qui vobiſcum ſermonem miſcebant, & ego alijque quamplures amici veſtri id in vobis notaremus; hæc inquam, cùm perſpectum eſſet, vobis objici poſſe, maluiſtis prævenire, juſtáſque querelas injuſtis calumnijs occupare.

Sed nec ſuffecit vobis, ut me Aulæ Regíque Chriſtianiſſimo odioſum redderetis ſuſpectúmque, niſi inſuper idem Romæ, & apud Summum Pontificem moliremini, Cujus Voluntati dicitis me adverſatum, & defectum obſequij eo prætextu velâſſe, quòd non ſatis de rerum veritate Pontifici conſtaret. Cæterùm voluntatem Romani Pontificis quod attinet (quam me dicitis nullius penſi habuiſſe) adeò ex Brevibus ab Eodem Pontifice datis clarum eſt, ut omnibus conſtare poſſit, me ab ea nihil penitùs deflexiſſe; & ego ſæpiùs de hac cauſa cum Sanctitate Sua locutus ſum, éſtque tanti momenti, ut ne diem quidem Romæ me paſſa eſſet conſiſtere, ſi contra illius intentiones aliquid moliri attentâſſem. Quod ſi illud velitis, Pontificem meis ſermonibus eò adductum eſſe, ut ſententiam mutaret, ſéque ad alia conſilia induci pateretur, magnam profectò inju-

Digitized by Google

riam ei facitis, perinde ac ſi tantus Pontifex ex meis nutibus arbitrióque penderet, nec quid facto opus ſit, intelligere poſſet, niſi me ſuggerente. Illud verum eſt, quòd, cùm cauſa Regaliæ ſit admodùm recondita, multíſque etiam Gallicanorum Scriptorum ignota, neceſſarium fuiſſe, ut Sanctitas quoque Sua dignaretur in ejus fundamenta exactè inquirere, quod etiam abundè fecit. Cùm ergo hæc ita ſe habeant, ingenuè fateor, non poſſe me non vehementer admirari indignaríque malignitati veſtræ, quâ totam epiſtolam aſperſiſtis, & ſemel iterúmque repetere: *Amice ad quid ſcripſiſti?*

Cauſam Domini Serris quod attinet, ipſe rationem eorum reddet, quæ inter utrúmque veſtrûm Florentiæ contigerunt; cúmque ſit vir æqui boníque amans, ingenuè veritatem fatebitur. Illud verum eſt, me nunquam induci potuiſſe, ut illis quæ ſcribitis fidem adhiberem, vid. eum vobis minas intentâſſe, ac coëgiſſe, ut litteras ad R. P. Fabrij ſcriberetis, eáſque, quas Pater de la Chaiſe ad vos dederat, vi abſtuliſſe: quis enim ſibi perſuadeat, hominem exermem nullíſque clientelis ſubnixum in urbe tam grandi, & contra hominem tam robuſtum vividúmque, ac viribus præpollentem hæc auſum eſſe? Planè hoc facinus haud diſſimile videri poſſit pugnæ, quam David ſuſcepit cum Goliatho Gigante, & quiſquis utrúmque Veſtrûm cognoſcit, fabulam omnino narrari opinabitur. Quod ſi, uti ſcribitis, ingenuè profeſſus eſt, vereri ſe, ne in Veſtrum interitum rueretis, profectò à veritate non aberravit; quis enim credat Vobis animum fore ad Veſtras culpas doló ſque palàm faciendos, excipiendáſque pœnas, quas propptereà meriti eſtis, quando horrore paupertatis aliarúmque adverſitatum, quæ glorioſæ Vobis fuiſſent, tam indigna perpetrâſtis?

Cau-

Digitized by Google

Cauſam Eccleſiæ Apamienſis quod attinet, & cui Vos malè ominamini, ea talis eſt, ut omnino ſperem, feliciter abſolutum iri, nec minori Eccleſiæ, quàm Regni ipſius bono. Denique ſi Dominus Serri veritus eſt, ne noſtro in Gallias adventu vita mea periclitaretur, id illius tribuo charitati; alioqui tam mihi Principis juſtitia perſpecta eſt, ut vanum credam, qui ob fideliter expleta Epiſcopi ſui mandata pœnas ab æquiſſimo Rege vereatur. Quod ſi præter Chriſtianiſſimi Regis intentionem ob expletas honeſtatis, & Conſcientiæ meæ partes adverſi aliquid eveniat mihi, ſpero cum Divina gratia, me id æquo hilaríque animo laturum: nec tam me, quàm illos potiùs miſeros fore, qui earum calamitatum auctores mihi fuerint; nam ut bene S. Cyprianus monet *epiſtolâ 55. Cùm nocentes innocentibus injuriam faciunt, illi patiuntur injuriam, qui facere ſe credunt.* Et S. Hieronymus *epiſt. 68.. Non qui patitur injuriam, ſed qui facit, apud Chriſtianos miſer eſt.*

Hæc ſunt quæ ad epiſtolas Veſtras reſpondenda duxi, quibus illud adjungo, me numquam ceſſaturum pro ſalute Veſtra memoriam ad aras facere, imò multò jam ardentiùs quàm olim facturum, quippe verbis Salvatoris noſtri impulſum, pronuntiantis: *Orate pro calumniantibus Vos*; & exemplo quoque Regij Prophetæ excitatum, qui cùm calumnijs ſuorum impeteretur, tantò impenſiùs orabat: *Locuti ſunt*, inquit, *adverſùm me linguâ doloſâ, & ſermonibus odij circumdederùnt me, pro eo, ut me diligerent, detrahebant mihi, ego autem orabam.* Ergo à Divina miſericordia eaſdem Vobis, quas mihi gratias poſtulabo, atque utinam preces meas, quamvis ab indigno profuſas, ille exaudire dignetur, quemadmodum ſervi ſui Davidis exaudivit: *Ego autem*, inquit,

orabam, & exaudiſtime DEUS meus. Id Eccleſia hodierno Officio precatur, & ego ex toto corde perſevero.

Romæ 2. April. 1681.

Humillimus & addictiſſimus Servus

Dorat Archipresbyter Aquenſis.

Documentum XLVIII.

Reverendi Patris Mariana Socini Presbyteri Oratorij Jesu Christi in Urbe, ad Illuſtriſſimum ac Reverendiſſimum Epiſcopum Apamienſem.

29. Octob. 1679.

Illuſtriſſime ac Reverendiſſime Domine.

Magnum obtigiſſe mihi lucrum exiſtimo, ex eo, quòd mihi datum ſit familiariter atque intimè agnoſcere Dominum Archipresbyterum Aquenſem, Sacerdotem, liceat dicere, dignè Evangelio Chriſti converſantem, operarium inconfuſibilem, & quidem in illo & Illuſtriſſimam Dominationem Veſtram agnovi, tanquam in Diſcipulo Magiſtrum, tanquam in filio Patrem, utinam dum utrúmque ex corde veneror, utriúſque etiam virtutes ſedulò imitari incipiam.

Non ſine magno ac juſto animi mœrore audivi motum magnum, qui factus eſt in mari, ita ut navicula Veſtræ Paſtorali Solicitudini credita, jam videatur operiri fluctibus, & jam clamandum ſuperſit: *Domine ſalva nos, perimus.* Magna quidem procella, magnum periculum: ſed major ille, cui data eſt omnis poteſtas in cœlo & in terra, qui pro Sanctiſſimo Suo beneplacito imperat ventis & mari, & fit tran-

tranquillitas magna. Spero equidem, quòd manus Domini erit cum Illuſtriſſimo Domino meo; nec irrita fiet ſpes mea: quia in paterna Dei providentia, átque ipſius cauſæ juſtitia, nec non in tam pij Præſulis vigilantia & conſtantia innititur.

Gaudeo, Illuſtriſſime Domine, quòd in negotio maximè arduo ac periculis pleno, non quæras, quæ Tua ſunt, ſed quæ Jesu Chriſti: quòd omnia arbitreris, ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifacias. Gaudeo potiſſimè, quòd Zelum Dei habeas, ac Zelum ſecundùm ſcientiam, Zelum illum, quem, ut ajebat S. Bernardus, inflammat charitas, informat ſcientia, firmat conſtantia: Zelum fervidum, circumſpectum, invictum, Zelum denique humilem, docilem, abſque ulla animi perturbatione, cum cordis dulcedine, cum debito charitatis ordine, ut in majora magis, in minora minùs feratur Zelus; quæ quidem Zeli circumſtantiæ fulgent egregiè in Illuſtriſſimo Domino meo.

Inficiari quidem non poſſumus, quin rerum maximæ arduarum eventus, juxta inſcrutabilia Dei judicia, incerti ſint: ſed certiſſimum eſt, quòd fideliter ac fortiter propter Chriſtum certantibus repoſita ſit corona juſtitiæ, quam reddet in illa die juſtus Judex.

Ego pluries allocutus ſum Eminentiſſimum Dominum Cardinalem Cibum de rebus ad Eccleſiam Veſtram ſpectantibus: ac teſtor, quòd optimus hic Cardinalis agnoſcit juſtitiam cauſæ, nec non Spiritum verè Apoſtolicum, quo Illuſtriſſima Dominatio Veſtra negotium promovet; ipſúmque negotium ſæpius ex corde comendavit Sanctiſſimo Summo Pontifici, nec unquam deſiſtet à protectione tam piæ cauſæ; ac certa ſit, quòd Eminentiſſimus iſte Princeps diligit ex animo Illuſtriſſimam Dominationem Veſtram,

ſtram, Veſtrámque probatam virtutem, prout meretur, in pretio habet. Ipſe Summus Pontifex benignam præbet aurem negotio, ac favorem ſuum, prout DEUS dabit, impendet. Interim ego minimum, quod potero, libentiſſimè adjiciam.

Obſecro Illuſtriſſimum Dominum, ut excuſare dignetur redditum nimis ſerum iſtius meæ Epiſtolæ. Etenim infirma mea valetudo, cui accedunt non modicæ occupationes, vel adimit, vel minuit culpam tarditatis meæ. Ex corde commendatum me cupio Sanctis Veſtris precibus, prout & ego ſemper memor ero Veſtri apud Deum.

Scribo Illuſtriſſimæ Dominationi Veſtræ ex oppido Carboniani in agro Romano, è ruſtico quodam prædio, quod pertinet ad noſtram Congregationem Oratorij, ubi per aliquos dies detineor medicorum conſilio. Utinam magnificem Chriſtum in corpore meo, ſive per vitam, ſive per mortem. Die 29. Octobris. 1679.

Documentum XLIX.

Copia d'una Letera del medemo Reverendo Patre Mariana ad una perſona di pietà.

21. Octob. 1679.

Glà che ſi compiace di ſentire il mio parere intorno all' impetratione delle SS. Reliquie al favore del noſtro Signore D. Errigo Dorat, direi che la ſingolar bontà del ſupplicante merita qualche ſingolarità di gratia, eſſendo ci anco moral certezza, che ſotto l'occhio ſuo ſaranno tenute con ogni veneratione e culto: è potiamo che non diſpiacera à i Santi venire in mani così pie . . . . . Lodarei che . . . . rappre-

preſentaſſe al Signore..... il merito del Signore Don Errigo, che oltre alla ſua bontà, è anco bene merito della Sede Apoſtolica per la ſantita delle cauſe, che promove in Roma, con ſuo diſpendio, con fatiche, e con pericoli.... mi favoriſca di dire al Signor Don Errigo, che io li do il mio placet, per ottenere le reliquie de'ſanti, con queſto patto, che egli ſi obllighi di eſſer ſanto, e di redintegrare al ſuo tempo le reliquie, che toglie à Roma con le reliquie, che poi reſteranno del ſuo corpo. Mi racommando con tutto l' cuore alle orationi.... e di luy. 21. Oƈtob. da Carbognano 1679.

Documentum L.

Breve Sanƈtiſſimi D. N. Innocentij XI. PP. Ad Canonicos Apaminenſes.

INNOCENTIUS PP. XI.

Dileƈti Filij, Salutem & Apoſtolicam Benediƈtionem. Nihil accidere Nobis triſtius poterat nuntio, quem cum rumore ipſo publico veſtræ litteræ attulerunt; deceſſiſſe bonæ memoriæ Franciſcum Apamienſis Eccleſiæ Epiſcopum, eâ virtute, eóque Paſtorali zelo, & inviƈtâ animi conſtantiâ prædìtum, ut Vir ſecundùm cor Dei, & verè Apoſtolicus dici meruerit. Quod autem dolorem noſtrum cumulat, eo tempore deceſſit, quo eum maximè vivere afflicta ejuſdem Eccleſiæ conditio poſtulabat. Cauſâ enim veſtrâ, quos tam vigili Paſtore, tam provido parente orbatos videmus, non mediocriter angimur. Omnem tamen doloris ſenſum ab animis noſtris debet abſtergere conſideratio præmiorum, ad quæ illum, ſicuti ſperare fas eſt, tot pro ſua Eccleſia exhauſti labores, tot incommoda, atque ærumnæ pro cauſâ Dei forti magnóque animo ad ſuprem-

Digitized by Google

mum vitæ ſpiritum toleratæ, ex hoc mortali carcere evocârunt. Unde ſpes alia oriri debet, eum validiore in poſterum patrocinio rebus veſtris è Cœlo affuturum, neque paſſurum, ut Apamienſis Eccleſiæ Diſciplinam tam ſapienter à ſe, tam ſalubriter reſtitutam quiſquam mortalium invertat: ſed potius à Miſericordiarum Patre impetraturum, ut converſis in melius animis conſilijſque aliter ſentientium, priſtina eidem Eccleſiæ pax, tranquillitáſque reddatur, ut ſponſæ ſibi per tot annos ad extremum dilectæ, in præſens viduatæ, Præſul ſi minus pari, ſimili tamen ſpiritu ac virtute contingat; modò vos fideles inveniamini in Canonica libertate ipſius Eccleſiæ pro viribus tuenda, & in obſervandis ſapientiſſimis conſtitutionibus, quas ab eo lucubratas, vobíſque ad ſanctioris vitæ regulam pro inſtituti veſtri ſanctitate propoſitas, Nos non ita pridem Apoſtolicâ autoritate firmavimus: quæ ut ſtrenuè, & conſtanter exequamini, útque iſtius Diœceſis Clerum in tradita ab ipſo diſciplina ſedulò contineatis, ſupervacaneum ducimus adhortari; cùm diuturno experimento perſpecta virtus, fidéſque veſtra, plus etiam quàm à vobis petere æquum eſſet, polliceantur. Cæterum ex noſtris ad eundem Epiſcopum Litteris decimâ ſeptimâ Julij datis cognoſcere potuiſtis, quàm præcipuum ſibi locum inter Pontificias curas vindicet negotium Apamienſe, cum quo plurimarum Gallici Regni Eccleſiarum, vel potiùs totius Eccleſiæ Catholicæ cauſa conjuncta eſt. Meritas interim, rebus ab exceſſu Epiſcopi per vos piè ac fortiter geſtis, laudes tribuimus, útque in inſtituto itinere ſtrenuè pergatis, vos magnoperè hortamur, nihil omiſſuri eorum, quæ ad proſperum rerum exitum conducere poſſe intelligemus. Speramus autem ac planè confidimus, divinam bonitatem, vos

atque

atque Eccleſiam iſtam ſingulari cum veſtra laude & proventu ab omni tribulatione, quam ſubire neceſſe eſt, quicumque volunt piè vivere in Chriſto Jeſu, quàm primùm liberaturam. Læta interim vobis omnia aſſiduo cum Divinæ Gratiæ incremento apprecamur, & intimo paterni amoris ſenſu Benedicimus. Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris, die 25. Septemb. 1680. Pontificatûs Noſtri anno quinto.

Marius Spinula.

Documentum LI.

Breve Sanctiſſimi D. N. Innocentij XI. PP. Ad Illuſtriſſimum Archiepiſcopum Tholoſanum.

INNOCENTIUS PP. XI.

VEnerabilis Frater. Non poſſumus non vehementer mirari, quod ad aures noſtras pervenit, videlicet Fraternitatem tuam veritam non eſſe paſſim abſolvere eos, quos novo & injuſto Regaliæ titulo, in Apamienſis Diœceſis Beneficia intruſos bonæ memoriæ Franciſcus Epiſcopus declaravit obſtrictos cenſuris, à Generali Concilio Lugdunenſi inflictis; cùm præſertim non deſint, qui parochiales quoque Eccleſias (rem anteà inauditam) eo prætextu occupaverint. Admirationem verò Noſtram vehementer auget, quòd nihil ſtatuere potes contra jura, libertatémque Eccleſiæ Apamienſis, quin idem contra Tholoſanam, & univerſam Provinciam iſtam ſtatuas. Præterea ignorare non potes, Epiſcopum ipſum Apamienſem à tuis Sententijs ad Nos, & ad hanc ſanctam Sedem appellâſſe, Nóſque

appellationem hujuſmodi admiſiſſe; cujus rei vel umbra ipſa, ſi debitam Eidem Sedi reverentiam in conſilio habere voluiſſes, revocare te, atque retrahere ab incepto debuiſſet. Hæc ſcribenda ad Fraternitatem tuam duximus; ut & ea, quæ perperam egiſti, corrigas, & à ſimilibus in poſterum agendis abſtineas, atque interim conſcientiæ tuæ conſulas.

Datum Romæ die 2. Octobris 1680.

Marius Spinula.

Documentum LII.

Breve Sanctiſſimi D. N. Innocentij XI. PP. Ad Capitulum Eccleſiæ Apamienſis.

INNOCENTIUS PP. XI.

Dilecti Filij, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Præter omnem exſpectationem Noſtram accepimus ex veſtris litteris, quæ nuper iſthic acciderunt de dilecto Filio Michaël d' Aubarede Archidiacono, & Vicario Generali, per vos verum & legitimum ejuſdem Eccleſiæ Capitulum conſtituentes, Canonicè Electo, exulare juſſo; déque admiſſis ad celebrationem divinorum officiorum ijs, quos tanquam in beneficiorum poſſeſſionem temerè ac violenter intruſos, bonæ memoriæ Franciſcus Epiſcopus veſter innodatos cenſuris, à generali Concilio Lugdunenſi inflictis, promulgaverat. Veſtræ tamen pietatis, ac fidei erit, manere in ſtatione, & locum, in quo poſiti eſtis, conſtanter tenere, ſicut facitis: neque alios Vicarios Generales ſede vacante agnoſcere, quàm præfatum Michaëlem d' Aubarede, & alios à vobis electos, vel eligendos; quos etiam quatenus opus ſit, autoritate Apoſtolicâ confirmamus, & reſpe-

Digitized by Google

reſpectivè confirmabimus; mandantes Clero tam Seculari, quàm Regulari & univerſo populo Apamienſi, ut neminem alium, quàm quos diximus, Vicarium Capitularem agnoſcant, aut illi actum ullum obedientiæ præſtent; de quo etiam per vos, ſeu per electos à vobis Vicarios, moneri præfatos, Clerum, & populum volumus, ac mandamus; alios enim, quicunque Vicarij Generalis autoritatem ſibi, quocumque nomine uſurpare auderent, antequam novum Epiſcopum Apamienſi Eccleſiæ præfecerimus, nullum planè jus, aut facultatem habere eos, negotijs ſe Eccleſiæ, & Diœceſis iſtius immiſcendi, eáque omnia, quæ Vicariatûs ejuſmodi titulo per eos agi contingeret, irrita, & inania, ac nullius momenti fore declaramus. Agendæ interim Divinæ Miſericordiæ uberes gratiæ de occaſionibus, quibus virtutem, ac fidem veſtram exercet, & de ſingulari conſtantia, quâ vos armat, ad omnia alacriter pro Chriſti nomine, cum gaudio ſuſtinenda. Nos paternum Noſtrum ob anguſtias veſtras dolorem, eâ interim conſideratione lenimus: quòd multæ ſunt tribulationes juſtorum, & de omnibus eis liberabit eos Dominus. Ac vobis dilecti Filij, Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub Annulo Piſcatoris die 2. Octobris 1680. Pontificatûs Noſtri anno quinto.

Marius Spinula.

Documentum LIII.

Epiſtola Joannis Cerle, Vicarij Generalis Apamienſis Eccleſiæ, Sede vacante, ad INNOCENTIUM PP. XI.

BEATISSIME PATER,

Poſt humillima Pedum oſcula.

SIm licet pulvis, & cinis, eâ tamen fretus benignitate, quâ nos oviculas Veſtras tamquam bonus Paſtor Apoſtolicis humeris geſtatis, & ſacro gremio confovetis; non verebor ad Vos Dominum meum loqui, & in Sanctitatis Veſtræ ſinum meas, & totius Apamienſis Eccleſiæ lacrymas effundere. Sed quid lacrymas mærorémque loquor, cùm nobis potiùs lætandum ſit (ſiquidem verè Chriſtiani ſumus) illúdque Pauli unicuique noſtrûm uſurpandum: *Repletus ſum conſolatione, ſuperabundo gaudio in omni tribulatione noſtra.*

Quanta ſit hæc noſtra tribulatio, Pater Sanctiſſime, enarrare quis queat? Dum enim Sanctitas Veſtra, pendente iſtiuſmodi negotij tractatione, non ſolùm poneret fulmina, ſed etiam efferatos tot adverſariorum noſtrorum animos, omnimodis Paternæ Clementiæ officijs delinire conaretur, nobíſque, & induciarum fides, & ſpes propediem ad futuræ pacis ſecuritatem pollicerentur; ecce repentina tempeſtas ingruit. Quódque Sede vacante nihil innovari paſſi ſumus, & nullâ ratione adduci umquam potuimus, ut anathematizatos, & publicè denuntiatos Regaliſtas in communionem noſtram admitteremus; bonis, Patriâ, libertate ſpoliamur; erramus in ſolitudinibus, egentes, & anguſtiati, vinculis, catenı́ſque conſtricti, per oppida circumducimur, ad terrorem omnibus incutiendum:

dum:

dum: cum ſicarijs, ac parricidis, teterrimis ergaſtulis concluſi, ſuſpiria mittimus ſurdis auribus excipienda; quid plura? Maledicimur, & blaſphemamur: extra ſynagogas faciunt nos: &, ne quid malis noſtris deſit, in occiſionem quoque mittimur.

Stupenda, ſed vera loquor, Pater Sanctiſſime; extinctus enim eſt, ſublatúſque duriſſimi carceris incommodis R. P. Carla, Canonicus, ac Prior noſter; fœlix, quòd libertatis Eccleſiaſticæ prima victima cecidit. Fuerat ille, venerabilis Epiſcopi noſtri, in reſtauranda hujus noſtri Capituli ſanctiore diſciplina adjutor, & adminiſter præcipuus: jámque ſeneſcebat, ſuæ noſtræque ſaluti ſedulò invigilans; cùm ecce afflictis nobis, & lacrymantibus, repentè, ac violenter eripitur. Nulla innocentiſſimo ſeni, qui vel vultu ſanctimoniam ſpirabat, habita eſt reverentia; laboribus, morbis, & extremâ macie confectus rapitur, trahitúrque in ultimos Galliæ receſſus, ibíque in quadam arce includitur, quæ cùm ſit ad littus Mediterranei maris, ſub peſtilenti aëre poſita, optimo Seni exitio fuit. Morienti, ac tantum beneficium cum lacrymis poſtulanti, Eccleſiæ Sacramenta negata ſunt; quod, cujus ſcelere factum ſit, nondum planè ſcire potuimus. R. Patrem Michaelem d' Aubarede Presbyterum virtutibus, quàm natalibus nobiliorem, quem putabamus exilio tantùm mulctatum, audivimus ductum Cadomum, ibíque in carcerem detruſum. Rev. Pater Rech, tam arctâ cuſtodiâ incluſus conſtrictúſque eſt, ut quid de eo factum ſit, penitùs ignoremus, niſi quòd à non levi auctore didicimus, multas illum, initio præſertim, ærumnas eſſe perpeſſum: quódque fidem ſuperare videtur, multi temporis inediâ eſſe cruciatum. Cæteri Canonici Regulares fratres mei ſedibus ſuis pulſi, in varijs Oppidis inter

Digitized by Google

inter ſe, & à nobis diſſitis, triſtiſſimam (ſecundùm hominem loquor) mæſtiſſimámque vitam agentes, exulant.

Ego peccator peccatorúmque primus, ſolus relictus ſum, ut hæc nuntiarem Sanctitati Veſtræ. Quamquam quis relictum intactúmque putet, hominem toties proſcriptum, publicatúmque, tam diligenter quæſitum? quem ſi quis in domum admiſerit, in ſummo bonorum libertatíſque periculo verſatur? ad quem capiendum Gubernator & Præſes Provinciæ, ingentis mercedis pollicitatione, omnes, ac ſingulos cohortatur? cui vincula, triremes, & acerbiora fortaſſe ſupplicia parata ſunt? Sed hæc mala, Beatiſſime Pater, culpæ meæ, átque adeò flagitia, in caput meum, juſto Dei judicio invexerunt: cùm ſodales mei, quorum conſortio, nec Mundus, nec ipſi digni ſumus, non ut hoſtes, ſed ut filij, non in pœnam, ſed in probationem, & in præmium flagellentur.

Sic premimur, ſic affligimur, Pater Beatiſſime. nec mitiùs habentur, quicunque ſuſpecti ſunt, auxilio nos, conſilióque juvare ſuo, aut propenſiore benevolentiâ nos proſequi. Non modò periculoſa, ſed etiam exitioſa res eſt amicitia noſtra, quemadmodum multi experti ſunt. In his eſt Albienſis Eccleſiæ Theologus, nomine Duferrier, vir inter noſtrates, ſi quiſquam alius, de Eccleſia bene meritus, pietate, eloquentiâ, rerum Eccleſiaſticarum peritiâ conſpicuus, quem bonus quiſque Epiſcopus non modò complectitur ut filium, ſed etiam audit, ut magiſtrum, reveretur ut patrem. Hunc in extremam ſenectutem vergentem, in ultimos Burgundiæ fines ablegârunt, non alius certè criminis reum, niſi quòd adverſarijs in ſuſpicionem venerit, venerabili Epiſcopo noſtro, & nobis conſilium aliquando dediſſe. Simili pœnâ, & ob eamdem cauſam,

 affectus,

Digitized by Google

affectus eſt Presbyter alius nomine Jacobus Cazanave, qui Eccleſiam Tholoſanam eximiâ pietate, & Academiam ſingulari doctrinâ cohoneſtat.

Oboriuntur mihi lacrymæ, cùm de nobili quodam adoleſcente mentionem facio, qui, quòd mandatum aliquod noſtrum Apamienſis Eccleſiæ foribus appendiſſet, in horrendas ſubterranei carceris tenebras projectus eſt, ibíque fœtore, alijſque loci moleſtijs propemodum enectus: ut præ magno beneficio habuerit, hinc eductum, ad Tribunal extraordinarij Judicis, magna cum ignominia trahi, capitíſque periculum adire. Plus illi nocuit unus è noſtris, qui conſanguineus ejus eſt, quàm proſit habere patruum inſignem militiâ Virum, & rebus geſtis toto Orbe conſpicuum. Quâ re profectò, ſi quo alio argumento, intelligi poteſt, quanta ſit adverſariorum acerbitas, odiorúmque magnitudo.

Alios permultos omitto, Pater Sanctiſſime, pro cauſa Dei extrema quæque ſubeuntes. Sed hæc quanta ſint, levia fortaſſe videbuntur, ſi conferantur cum lugendo illo ſchiſmate, quo in Eccleſia Apamienſi tunica Chriſti inconſutilis ſcinditur.

Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Tholoſanus non dubitavit Presbyterum quemdam mittere, qui per ſummam vim nobis omnibus expulſis, in illa Eccleſia, Sede vacante, vices illius ageret, reverà, ut Sponſam Chriſti Regaliſtis, ut vocant, conculcandam, adulterandámque traderet.

Religio magna eſt, ac ſumma pietas huic Vicario Generali, partam contra Canonicas ſanctiones authoritatem, armis, quibus tota Regio perſtrepit, aſſerere: anathemate perculſos homines altaribus admovere: plebem Chriſtianam ad celebranda cum excommunicatis myſteria, & ab

Digitized by Google

ijs ſuſcipienda Sacramenta, renuentem licet, & fidem ſacrarum legum obteſtantem, immiſſis militibus adigere: Monachos, & Sanctimoniales in obſequio remanentes, ab uſu Sacramentorum arcere, & Monaſterijs ſuis ejicere: Sororem Epiſcopi noſtri, alteram Tabitham, viduam Dynaſtæ Mirapicenſis (quod nomen inter primates Regni percelebre eſt) quæ jam multos annos, erudiendis in Chriſtiana diſciplina pauperibus puellis, cum nonnullis pijſſimis Virginibus, quas ſecum alebat, ſumma cum humilitate vacabat, Apamijs expellere: Seminarij Domum, qui locus orationi, pijs lectionibus, religioſo ſilentio ſacer hucúſque fuerat, Regaliſtarum clamoribus, aleis, compotationibus, in multam noctem protractis, fœdandam relinquere: Apamiarum Prætori, Provinciæ Fuxenſis Proregi, Aquitaniæ Præſidi, eorúmque Miniſtris Eccleſias, ac Monaſteria diripientibus, rapiníſque, ac ſacrilegijs cuncta miſcentibus, non ſolùm non reſiſtere, ſed etiam omni ope favere, adniti, præſtò eſſe.

Tot tantíſque flagitijs, ex uno ſchiſmate, tamquam ex ſuo fonte profluentibus, acceſſit hæreſis. Ajunt enim homines iſti Eccleſiæ perduelles, ac publicis inſtrumentis conſignant, jus iſtud Regaliæ, non aliunde adſcitum, non Eccleſiæ, aut Sanctæ Sedis beneficio partum: ſed ipſis Regibus innatum, ipſorúmque ſceptro, ac diademati naturæ legibus ita eſſe conjunctum, ut ab ijs nullâ ratione divelli poſſit: hoc eſt, licere laicis, quatenus laici ſunt, ſi modò rerum potiantur, præcipua Epiſcoporum obire munia: Canonicos, qui Sede vacante ſpiritalem juriſdictionem habent, efficere: Theologos ad prædicandum Dei Verbum mittere: Parochis curandas animas tradere, & alia id genus multa præſtare. Qui error, Pater Sanctiſſime,

Henri-

Digitized by Google

Henricianæ hæreſi, toties à Sancta Sede profligatæ, non modò ſimillimus eſt, ſed eâ multò pejor, multóque peſtilentior. Quod enim Henriciani obſcurè, & quaſi per ambages innuebant, iſti palàm profitentur, & prædicant. Ex inveſtituris veniebatur quidem ad hæreſim; at ſenſim, nec niſi per multos gradus. At in Regalia ſtatim ſe prodit, & quæ olim in inveſtituris erubeſcebat, os, frontémque meretricis aſſumit Hæreſis.

Hujus præcipui fautores, Pater Beatiſſime (horrens, lugénſque dico) RR. PP. Societatis Jesu cenſentur, & ſunt. Non mentior Petro, quem ſcio coram ſe mentientes verbi ſui mucrone aliquando interemiſſe. Hi enim privatis colloquijs, publicis profeſſorum prælectionibus, libris quoque in lucem editis, Regnantium in rebus Eccleſiaſticis authoritatem evehunt, & extollunt. Hi Summos Pontifices, quorum conſtantia in vendicanda Eccleſiæ libertate omnium ſæculorum venerationem promeruit, tamquam aut plus æquo credulos, aut nimiùm in conſilijs præcipites, aut gerendæ rei parùm idoneos ſpernunt, ſcommatis dicterijſque proſcindunt. Non habent alios Regaliſtæ conſiliarios, patronos, amicos: per hos fit illis in Aulam aditus. Horum conſilio, ſuaſúque, multi quos anteà religio impediebat, fractis tandem conſcientiæ repagulis, in Beneficia Regaliæ, ut mentiuntur, obnoxia, impetu facto irruerunt. Ut non immeritò quiſpiam dixerit, Regaliæ parentem eſſe Patrem Ferrier: nutritium, & educatorem Patrem de la Chaiſe: præconem Patrem Maimburg: Defenſores, & Advocatos, atque adeò milites, cæteros omnes Jeſuitas. Quod quidem mirum nullatenùs videri debet; pinguiores enim Regaliæ fructus Societas percipit; nam cùm hujuſmodi Beneficia ex nutu ferè, ac voluntate Confeſſarij con-

Digitized by Google

ferantur à Principe, nullâ re magis Societatis potentia provehitur. Hoc illi familias devincit, hoc innumerabilem clientum multitudinem illi conciliat.

Quod pertinet ad Archiepiſcopum Tholoſanum, ut eſt Jeſuitis in cæteris rebus addictiſſimus, ita in opprimendis nobis conjunctiſſimus. Hujus erga Sanctam Sedem animum nulla res magis demonſtrat, quàm quod nuper recepto Apoſtolico Brevi præſtitit. Vocat illico Regium Notarium, jubétque ſcribere: nefas eſſe ſibi ullum Pontificium reſcriptum injuſſu Regis, aut legere, aut aperire. Eam eſſe Concordatorum fidem: ſic ferre Eccleſiæ Gallicanæ libertates. O miſeram libertatem omni ſervitute crudeliorem! quâ duriſſimo ſæcularium poteſtatum jugo Gentium Regina ſubjicitur, tótque habet ergaſtula, quot ſunt in Gallia Juriſdictionum Curiæ.

Ad iſtiuſmodi calamitoſam libertatem pertinet, quod nuper in Senatu Tholoſano, authore Illuſtriſſimo Archiepiſcopo, factum eſt. Nam cautum fuit, ne quis in poſterum ullum Apoſtolicum Breve reciperet, quod non eſſet prius in Conſilio Regis excuſſum, ipſique probatum, mulctáque immenſa dicta eis, qui ſecus fecerint.

Ego verò, quòd Breve miſerim, ac unus è Canonicis noſtris, quòd obtulerit, in pœnam neſcio quam (graviſſimam certè) diligentiſſimè quærimur.

Ecce, Sanctiſſime Pater, non Apamienſis modò, ſed totius Eccleſiæ Gallicanæ miſera, & ærumnoſa conditio! Hæc ad Sanctitatem Veſtram ſupplices manus tendit, quantum per vincula, quibus atteritur, tendere licet. Conſolamini, precor, mœrentem, erigite conculcatam, vinctam, captivámque redimite. Pereat, Pater Sanctiſſime, ſpes adverſariorum noſtrorum, qui totam vincendi fiduciam

in

in eo collocant, quod triſtiſſimum, acerbiſſimúmque luctum univerſo Chriſtiano Orbi afferre debet. Quorſum enim negotium iſtud in tam longas, támque affectatas moras protrahitur? ſperant, nimirum, nec diſſimulant, extinctis tum Alectenſi, tum Apamienſi Venerandis Præſulibus, qui duo ſoli conatibus eorum adverſabantur, litem ipſam ex ipſorum voluntate, ſub alio Summo Pontifice, finem propediem habituram.

Quod quidem, vel cogitâſſe ſcelus, & parricidio ſimillimum. Sed hæc tam impia, tam crudelis expectatio divinæ providentiæ munere decipietur. Vivet, vivet in multos annos Sanctitas Veſtra, Eccleſiámque Gallicanam non modò Regaliæ compedibus liberabit, ſed alia quóque vetuſtiora ipſius vincula catenáſque confringet. Cujuſmodi ſunt, extincta prorſus Eccleſiaſtica juriſdictio: Clericorum omnium peſſumdata dignitas: & ea portenta, quæ vocant Appellationes ab abuſu, quibus quidem per ſummam temeritatem, & ſupra Epiſcopale faſtigium, & ſupra Sanctam Sedem erigit ſe ſæculare Tribunal.

Hæc ſunt vota, Sanctiſſime Pater, non noſtra duntaxat, ſed omnium ferè tum Clericorum, tum Epiſcoporum totius Galliæ, quorum eadem eſt nobiſcum ſententia, etiamſi præ metu longè ſit diſpar agendi ratio.

Quod ad nos attinet, Pater Beatiſſime, immenſas Sanctati Veſtræ gratias referimus, non ſolùm quòd nos, cauſámque noſtram, Paternâ benignitate proſecuta ſit, ſed etiam, quòd ad noſtram tenuitatem ſcribere indignum Apoſtolico vertice minimè putaverit. Qua in re, Pater Beatiſſime, ſicut in cæteris omnibus, ſummorum Apoſtolorum veſtigijs inſiſtitis; nam & Paulus pro Oneſimo fugitivo mancipio, & Diſcipulus Domini, Electæ fœminæ Canoni-

cam ſcripſit Epiſtolam. Nos verò ea res, & honore cumulat & ſolatio plurimum afficit. Nam quemadmodum Machabæi inter tot adverſa, nullum aliud rebus ſuis perfugium fomentúmque quærebant, habentes ſolatio ſanctiſſimos libros; ita nos tot malis jactati, tot incommodis affecti, vix tanti doloris acerbitatem ſentimus, habentes ſolatio Apoſtolicas litteras. Ignoſcat precor, Sanctitas Veſtra, quòd ad Ipſam minùs decenti chartâ ſcribere non dubitaverim. Iſtud non meæ culpæ, ſed fugæ tribuendum. Veſtros Apoſtolicos pedes exoſculari, ſacráque veſtigia adlambere gloriatur 7. Januarij 1681.

Sanctitatis Veſtræ

Humiliſſimus & obſequentiſſimus famulus; & in Chriſto Filius

Joannes Cerle Vicarius Generalis.

Documentum LIV.

Breve Innocentij XI. PP. ad R.P. Joannem Cerle, & Capitulum Eccleſiæ Apamienſis.

Dilectis Filijs Joanni Cerle, Canonico & Præcentori, & Vicario Generali, Capitulo & Canonicis Regularibus Eccleſiæ Apamienſis.

INNOCENTIUS PP. XI.

Dilecti Filij, Salutem & Apoſtolicam Benedictionem. Quoniam novas in dies prodire accipimus Sathanæ artes, & machinationes; ut quæ à piæ recordationis Franciſco Epiſcopo Veſtro pro iſtius Eccleſiæ, & Diœceſis utilitate ſalubriter ſtatuta fuère, penitùs evertat, & eorum quæ huc úſque:

uſque acciderunt, experientia nos admonet, non defuturos filios perditionis, errare facientes in via plurimos, qui miſcere ac turbare nitantur omnia, perperam interpretando litterarum, ac mandatorum noſtrorum ſenſus, ut excuſent, pro more ſuo, excuſationes in peccatis. Nos ne ullum hujuſmodi hominum molitionibus locum relinquamus, ad litteras, quas die ſecundâ menſis Octobris, ſuper negotio Vicariatûs Capitularis ad vos dedimus, uberiùs explicandas per Præſentes addendum duximus. Quod ſi quis præter Vicarios Capitulares, qui à vobis verum Apamienſis Eccleſiæ Capitulum conſtituentibus, Canonicè, & de more electi fuerunt, vel pro re nata eligentur, quos authoritate Apoſtolicâ, quatenus opus ſit, confirmamus, & reſpectivè confirmabimus, Vicariatûs ejuſmodi nomen, auctoritatémve quocumque titulo electionis, vel deputationis factæ ab intruſis in Canonicatus ejuſdem Cathedralis, quos idem Epiſcopus promulgavit obſtrictos cenſuris generalis Concilij Lugdunenſis; vel ab ipſo Metropolitano, vel ab alia quacúmque poteſtate uſurpare præſumpſerit: omnia ab ipſis eo nomine acta vel agenda, decreta vel decernenda, cum omnibus & ſingulis inde ſecutis, & quomodolibet ſecuturis, temeraria, & à non habentibus poteſtatem attentata, ideóque irrita & inania, ac nullius roboris fuiſſe, nec unquam fore declaramus: eíſque, qui prætextu electionis, vel deputationis ejuſmodi ullam juriſdictionem exercere auſi fuerint, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna majoris excommunicationis, privationis dignitatum & Beneficiorum, quæ obtinent, & ad alia obtinenda inhabilitatis perpetuæ ipſo facto incurrendæ diſtrictè prohibemus & interdicimus, ne id facere ulteriùs præſumant. Eos quóque qui illis quomodolibet paruerint, aut favorem, conſilium, au-
ctoritatem

Digitized by Google

ctoritatem quocúmque modò præſtiterint, cujuſcúmque ordinis gradus, ac dignitatis ſint, tam Laicos, quàm Clericos, tam ſæculares, quàm Regulares, etiam Patres Societatis Jesu, & Metropolitanum ipſum, quem cæteroqui præter cauſæ meritum, perſpecta voluntas noſtra, & per nos admiſſa appellatio ab ejus ſententijs, debent in officio continere, ſimilibus reſpectivè pœnis eo ipſo & abſque alia declaratione innodamus, & innodatos fore decernimus ac mandamus; ac earumdem pœnarum abſolutionem, & relaxationem Nobis & Romano Pontifici pro tempore exiſtenti duntaxat ſpecialiter reſervamus: monentes inſuper utriúſque ſexus fideles, de quarum æterna ſalute ſoliciti eſſe debemus, invalidas eſſe ac fore confeſſiones, quas Presbyteri Sæculares, vel Regulares vigore facultatis à prædictis nulliter electis, vel deputatis Vicarijs, audierint, vel in poſterum audient: nulla & invalida matrimonia coram Sacerdote, aut Parocho non Canonicè ingreſſo contracta, vigore licentiæ ab eis conceſſæ, ac proinde ſic contrahentes in concubinatu victuros: idémque de Parochijs & alijs Beneficijs per eos collatis decernimus, & ordinamus; & de Licentijs concionandi, & de quocúmque alio actu, aut decreto per eos facto, vel faciendo. Vos interim, dilecti Filij, loci & muneris veſtri memores, in creditam vobis curam diligenter incumbite, & hauſtam ab egregio Paſtore, & Patre veſtro diſciplinam, Apamienſis Eccleſiæ bono, & aliarum incitamento conſtanter retinete: dum Nos impensè precamur, eum qui habitat in concilio Juſtorum & Congregatione, ut ſit in medio veſtrûm, & ſuâ præſenti ope vobis continenter adeſſe velit, quibus Apoſtolicam Benedictionem peramanter impertimur.

Datum

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſub Annulo Piſcatoris, die prima Januarij 1681. Pontificatûs Noſtri anno quinto.

Marius Spinula.

Documentum LV.

Epiſtola R.P. Cerle ad Sanctiſſimum Pontificem INNOCENTIUM PP. XI.

Sanctiſſimo Domino Noſtro INNOCENTIO XI. Pontifici Maximo.

BEATISSIME PATER,

Poſt humillima Pedum Oſcula.

ACceptis flexis genibus, pronóque in terram vultu, Sanctitatis Veſtræ litteris ad meam tenuitatem die primâ Januarij datis, dixi cum Paulo: *Benedictus Deus, & Pater Domini noſtri Ieſu Chriſti, pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui conſolatur nos in omni tribulatione noſtra.* Quæ enim tanta eſt, Beatiſſime Pater, támque acerba tribulatio, quam non deliniat vel ſola tanti támque mirabilis Pontificis de nobis recordatio? qui ſe tum in univerſos fideles, tum peculiariter in nos, quantumvis immeritos, Chriſti Vicarium exhibet, non ſolùm in plenitudine poteſtatis, verùm etiam in plenitudine charitatis? Quæ tanta eſt præ malorum pondere, animi abjectio, quam non erigant invictum illud animi robur, quod in Sanctitate Veſtra pro tuenda Eccleſiæ libertate pij omnes hujus Sanctæ Matris Filij demirantur, illáque ſedium ipſius aſſiſtrix ſapientia, cujus ope atque lumine inter calumniarum tenebras, & mendaciorum caliginem, veritatem atque juſtitiam tam perſpicaciter internoſcit?

Sunt equidem, Beatiſſime Pater, etiam in Gallia non pauci Sacerdotes, Monachi, Senatores, omniúmque ordinum homines, qui etiamſi aliter palàm loquantur, etiamſi opem nullam ferant, etiamſi metu poteſtatum infenſos ſeſe ſimulent, nobiſcum tamen ſentiunt, & ubi fidos arbitros nacti fuerint, quantùm nobis condoleant, diſſimulare non poſſunt. Hæc animorum circa cauſæ juſtitiam conſenſio non parùm affert conſolationis, ſed niſi Sanctitatis Veſtræ frequentes conſolationes, & quod jam experti ſumus, multóque magis quod adhuc ſperamus, efficax auxilium, confirmarent, fortaſſe quos calamitatum acerbitas nondum dejecit, diuturnitas tandem opprimeret: adeò enim non minuitur incendium, quo jam pridem flagrant Apamiæ, ut majores in dies vires capere videatur, pergentibus nos affligere átque conterere, iiſdem qui anteà hominibus.

Abuterer, Beatiſſime Pater, Sanctitatis Veſtræ benignitate atque patientiâ, ſi quæ Illi poſtremis litteris mala percenſui, adhuc commemorarem. Id unum affirmo, tantùm abeſſe, ut quæ his litteris continebantur, veritatem excederent, ut etiam plurima omiſſa fuerint. In his ſunt exilium Canonici Eccleſiæ Collegiatæ Apamienſis, nomine Maſcaras, qui, quòd divinis intereſſe cum Regaliſtis excommunicatis conſtantiſſimè recuſaverit, in urbem Brivam Diœceſis Lemovicenſis relegatus eſt: exilium procuratoris Fiſcalis Reverendiſſimi Patris noſtri Epiſcopi Apamienſis in oppidum Daubuſſon relegati, eo quòd inter concionandum fideles ad fundendas in præſentibus Eccleſiæ neceſſitatibus preces fuiſſet cohortatus: ærumnæ Parochi beati Geneſij de Mongaillard, ob publicatam ſignificatámque ordinationem noſtram, & Vicarij beatæ Magdalenæ de Saurat,

Saurat, ob ſolam de affixa Eccleſiæ foribus eadem ordinatione ſuſpicionem, in carcerem detruſorum: pecuniarum ſumma ab alijs excuſſa ob dilationem in agnoſcendo Vicario Generali à Reverendiſſimo Metropolitano delegato: Patribus Prædicatoribus Apamienſibus, quòd eidem Vicario parere, & officia divina coram Clericis ſub prætextu Regaliæ in beneficia noſtra intruſis, ideóque publicè declaratis excommunicatis celebrare recuſaverint, erepta ſchola Philoſophiæ cum ſuis ſtipendijs, & in Jeſuitarum Gymnaſium tranſvecta, additâ inſuper pravæ Doctrinæ criminatione. Verùm quæ omnia vix longâ poſſent enumeratione comprehendi, ex immani ſuperioris Aquitaniæ Præſidis voce conijci poterunt: *Tædet nos, inquit, exilijs tantùm atque carceribus inſanos iſtos homines plectere: jam crucibus res agenda eſt, ut perduelles, qui aliâ ratione domari non potuerunt, iſtâ tollantur.*

Ex illis, quæ poſtmodum ſubſecuta ſunt, Beatiſſime Pater, pauca ſeligam. Vix è manibus emiſſæ fuerant poſteriores noſtræ ad Apoſtolicos Sanctitatis Veſtræ pedes litteræ, cùm prætor Apamienſis in optimos quóſque Parochiarum Rectores truculentiſſimè irruit, propterea ſolùm, quòd putaverant oportere Deo magis obedire, quàm hominibus. Quos quidem capere potuit, ut Parochos ſancti Juliani d' Axiat, ſancti Petri d' Ornolac, ſancti Laurentij de Verniole, ſancti Petri de Bonac, tam arctæ cuſtodiæ mancipavit, ut nec Miſſæ audiendæ, etiam diebus dominicis, nedum celebrandæ facultas concederetur. Aliorum qui fugâ ſaluti conſuluerant, ſupellectilem, pecunias, frumentum, & quidquid juvandis alendíſque Chriſti pauperibus provida paraverat charitas, invaſit. Quo pacto impletum eſt, nec uno modo, quod dictum eſt per Iſaiam Prophetam:

Digitized by Google

Parvuli petierunt panem, & non erat, qui frangeret eis. Nam & corpori ſuus panis, & animæ ſuus ablatus eſt. Expulſis veris Paſtoribus ſubſtituti ſunt lupi, qui non ſolidum diſpenſant Evangelij cibum, ſed venenatam propinant doctrinam, laxam vivendi rationem non ſolùm concedentes, ſed ad eam etiam invitantes. Parochi qui non animarum tantùm, ſed & corporum etiam neceſſitatibus paternâ providentiâ conſulebant, vilioribus cibis dubiam & ærumnoſam vitam tolerant, ſoliſque interdum lupicinis veſcuntur à ſuis Parochianis emendicatis, noctúque quæſitis, & in ſuſpicioſiſſimis temporibus tremulâ manu datis átq; acceptis.

Pater Franciſcus Rouſſe, qui ſolus è fratribus noſtris Canonicis, non in civitate (ibi enim ne unus quidem ſupererat) ſed in quadam hujus Diœceſis Parochia hactenus relictus fuerat, ſive quòd adverſariorum oculis non ita frequenter eſſet obvius, ſive quòd propter optimæ indolis innocentiam parùm ipſorum ſtudijs nociturus crederetur, tandem & ipſe poſt graves minas & convicia, viro Religioſo & Sacerdote indigniſſima, conjectus eſt in carcerem, ubi quæ ad ſuſtentandam vitam neceſſaria erant, cùm nec amici poſſent, nec inimici curarent ſuppeditare, appenſo ad feneſtras ſacculo, dum hæc ad Sanctitatem Veſtram ſcriberem, emendicare meditabatur. Sic nimirum plectendum erat crimen ipſi objectum, quòd ſcilicet in quadam ordinatione noſtra paucos Typographi errores emendâſſe incuſaretur.

Similem experti ſunt ultionem Vicarij Sancti Baudelij de Siguer, & ſancti Petri de Mauleon, licet non ipſi, ſed Parochi, rei judicarentur; alter quidem quòd Concionatorem à Vicariatûs Generalis uſurpatore miſſum admittere recuſaret: alter quòd me inſectantium iram fugientem hoſpitio

ſpitio excepiſſe falsò crederetur. Affliguntur enim, non ſolùm qui Eccleſiæ juribus, aut ea defendentibus favent, ſed & qui vel minimâ circa hoc laborant ſuſpicione.

Non eſt, Beatiſſime Pater, habita ſexûs ratio: exulavit Mater Aña Carmelitarum Virginum è numero prudentum præpoſita, cujus precibus, operibus & præſertim uberrimis pœnitentiæ fructibus, non parùm, uti putamus, apud Deum res noſtræ juvabantur; non alia de cauſa, quàm quòd Sanctitatis Veſtræ litteris cohibita, non potuerit, nec ipſius alumnæ, ſpretis nobis, Vicario Generali ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo Tholoſano Apamias miſſo, obedientiam exhibere.

Malè habetur Urbaniſtarum Sanctæ Claræ Virginum conventus conſtantiſſimè nobis ſemper adhærens, quia illarum Prioriſſa non receptis Sacramentis deceſſiſſe creditur, repulſis ſcilicèt Sacerdotibus à prædicto Vicario Generali commiſſis, eáque offerentibus; quamquam divinâ ſic ordinante providentiâ non defuerit, qui à nobis legitimè approbatus neceſſaria omnia occultè ac quaſi furtim, adminiſtraverit.

Eò devenerunt cæcitatis tot malorum auctores, ut non à noſtris tantùm ordinationibus; ſed etiam à Sanctitatis Veſtræ Cenſuris tutos ſe arbitrentur, ſi litteris illas continentibus aditus omnes præcludant. Excubant in Civitatis Apamienſis muris, ad ejus portas, & extra in via cuſtodes, qui accedentes quóſque excutiant, ne fortè aliquis actus minùs gratus illuc clanculum inferatur. Si mihi, Beatiſſime Pater, Eccleſiæ hujus jura aliunde non conſtarent, vel ipſe introducendæ in eam Regaliæ modus ſuaderet, cauſam juſtitiâ non niti, quæ tam violenti, tamque à

Chriſtiana charitate, atque à Canonica diſciplina alienis vijs, ad finem intentum promoveatur.

Sed ſi juxta Incarnatæ Veritatis oraculum à fructu arbor certiſſimè cognoſcitur; quo modo poteſt bona eſſe, quæ tam malos fructus facit? Qui à noſtris nos beneficijs exturbârunt, eorum reditus in ludos, compotationéſque expendunt. Dominicâ tertiâ in quadrageſima, tres ex illis poſt lautam Cœnam apud unum ex iſtius Civitatis Magiſtratibus uſque ad tertiam poſt mediam noctem horam, vigiliam protraxerunt, ut cum fœminis, quibuſcum cœnaverant, operam choreis darent. Qua in re, eò majus creavit eorum licentia ſcandalum, quòd erat à moribus ſub prædicto Epiſcopo viventium remotiſſima. Vicarij Generalis ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo miſſi præſentia, licet non per totum illud tempus, interceſſit. Non in laicis tantùm ædibus, ſed & in proprio conventu, Religioſis viris indigniſſima præſtant. Domus illa, quam domum orationis dicere non dubitabo, in qua nos Reverendiſſimus Pater noſter Epiſcopus Apamienſis, nuper in Chriſto rurſus genuerat, foverat, enutrierat, ſuis verbis, & multò efficaciùs exemplis ad omne virtutum genus inſtruxerat; domus illa, inquam, dum Dominus Epiſcopus extremo morbo laboraret, aut etiam dum gratiſſimum Deo ſpiritum redderet, propriæ ipſius ſorori, quamvis pietate in tota Gallia celebri, ac de Diœceſi Apamienſi ob inſtitutam Virginum ſocietatem, ad erudiendas in Chriſtiana diſciplina puellas optimè meritæ, non eſt conceſſus introitus; domus, inquam, illa, nunc domicilium Regaliſtarum eſt, qui non inter ſe ſolùm, ſed aliquando etiam cum mulieribus ibi lautiùs epulantur. In eo horto, ubi non niſi ſpiritualia colloquia ferè habebantur, viſæ ſunt adoleſcentulæ cum novis iſtis Canonicis pro-

prophana colloquia miſcentes. Liceat hîc exclamare cum Propheta : *DEUS venerunt gentes in hæreditatem tuam, polluerunt templum ſanctum tuum.*

Quàm felix eſſet Apamienſis Eccleſia, ſi cum externis hoſtibus ſibi pugnandum eſſet; ſi paratæ ab Ethnicis cruces, equulei, rogi, craticulæ, in orbitatem conjicerent. At Eccleſiam cum Eccleſia dimicare, luctuoſiſſimum miſerrimùmque eſt. Vix dici, vix capi poteſt, Beatiſſime Pater, quàm multis iiſque graviſſimis vulneribus, Reverendiſſimus Archiepiſcopus Tholoſanus Chriſti ſponſam in noſtra Diœceſi affecerit, paternas Sanctitatis Veſtræ commonitiones, imò & litteras ipſas parvi pendens.

Scio, Reverendiſſimos Epiſcopos in Comitijs Occitaniæ congregatos, ægerrimè tuliſſe, quòd Præſul ille nefas ſibi dixiſſet, Apoſtolicas litteras legere, priuſquam Regi fuiſſent exhibitæ. Quod quid aliud eſt, ajebant, quàm turpiſſimum cervicibus noſtris jugum imponere, quàm ſacra inter Patrem & Filios commercia præpedire, quàm æternum afflictorum Epiſcoporum aſylum objecto novo iſto obice claudere?

Ea eſt, Beatiſſime Pater, Metropolitani noſtri erga Apoſtolicam Sedem obſervantia, de qua, ut accepimus, in ſuis ad Sanctitatem Veſtram litteris gloriatur, ut breviſſimo intervallo poſt oblatum ſibi Breve, die ſecundâ Octobris datum, ordinationem ediderit, quam & alias antea editas executioni mandari præcipiebat, non obſtante quacúmque appellatione, vel jam emiſsâ, vel in poſterum emittendâ, quæ clauſula non niſi ad Sanctam Sedem referri poterat, tum quia Eccleſia Tholoſana, aliam à Romana ſuperiorem non agnoſcit, tum quia eò tendebat hæc ordinatio, ut aliam

aliam à nobis promulgatam abrogaret, quâ interpoſitæ jam appellationes ad Sanctam Sedem rurſus declarabantur.

Infremuit nuper Tholoſa, cùm audiſſet varijs commonitorijs, dicti Illuſtriſſimi Metropolitani auctoritate, anathema proclamari ad inquirendum in eos, qui Apoſtolica de rebus noſtris Brevia, aut Gallicè vertiſſent, aut Typis mandâſſent, aut populo legenda propoſuiſſent: videlicet crimen eſt igni & ferro vindicandum, in re tanti momenti, doceri fideles, quodnam ſit de tam celebri lite Sanctitatis Veſtræ judicium, & quiſquis vel authores, vel fautores novit, ad denuntiandum excommunicationis gladio ſit adigendus. Tantâ commotus audaciâ graviſſimus Senator ait, fore propediem, ut coram Officiali Tholoſano dies ſummo Pontifici diceretur.

Solet identidem dictus Archiepiſcopus Tholoſanus, & nos, & defunctum Venerabilem Patrem noſtrum Epiſcopum Apamienſem inſanos vocare, quòd pro re tantilla, & ad diſciplinam tantùm pertinente, tot adverſa perpeſſi ſumus. Verùm quocúmque nomine res iſta nuncupetur, malumus cum Gregorio ſeptimo, Gelaſio ſecundo, Anſelmo, Thoma Cantuarienſi, alijſque ſanctis Pontificibus, quorum veſtigia in hoc ſtadio premimus: malumus, inquam, (quod pace illius dictum ſit) cum iſtis Eccleſiæ luminibus inſanire, quàm cum Tholoſano Antiſtite ſapere.

Miror iſtam ſapientiam non perſpicere, quod inſaniam noſtram nunquam latere potuit; videlicet, non diſciplinæ ſplendorem tantùm, ſed Regiam Eccleſiæ dignitatem, ſed fidem planè hoc in negotio in diſcrimen vocari. Volunt adverſarij, licere Regi decimas, rem ſacram, ſede vacante, capere, Dignitates aliáque Beneficia pleno jure tribuere; non ſimplicia modò, verùm etiam ea, quibus animarum cura

cura conjuncta eſt, imò & meras Parochias. Quo pacto, ut de alijs ſileam, Archipresbyteratu Aquenſi, clariſſimo Magiſtro Dorat erepto, potitur in præſentiarum Regaliſta Morean, unius ex Patribus Societatis nepos: quem hac de cauſa excommunicatum ab Illuſtriſſimo Domino Epiſcopo Apamienſi declaratum, Dominus Archiepiſcopus Tholoſanus abſolvit.

Affulſerat, Beatiſſime Pater, ſpes aliqua, fore, ut ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo Tholoſano pace frueremur, ſparsâ ſcilicet famâ, ipſum ad Sanctitatem Veſtram litteras ſcripſiſſe, quibus ſe impoſterum à rebus noſtris velle penitùs abſtinere profiteretur: ſed evanuit citiſſimè, multiplicatis à prædicto præſule Vicariorum Generalium pro noſtra Diœceſi nominationibus. Cùm enim primæ à ſe factæ, & ab ijs ipſis, quos conſuluerat, damnatæ, vitium tandem agnoviſſet, jam quidem revocavit; ſed poſt Senatûs Pariſienſis placitum, cui in edicto ſuo ſe obſequi proteſtatur, Illuſtriſſimum Epiſcopum Leonenſem novâ præſumptione Vicarium Generalem creavit; ô ſummum Sacerdotem de Regali Sacerdotio magnificè ſentientem! ô Eccleſiæ bene conſulentem! ſanctiora ſunt illi Parlamenta, quàm Concilia; minúſque Veneranda Sancti Petri Cathedra, quàm profana ſæcularium judicum ſubſellia.

Illuſtriſſimo Epiſcopo Leonenſi, ab hujuſmodi Vicarij Generalis munere abhorrente, & ut paſſim creditur, Sanctitatis Veſtræ Cenſuram pertimeſcente, Presbyterum quendam domeſticum ſuum, & cruciferum, regendæ huic Eccleſiæ præfecit; iteratis illis nominationibus ſignificans, quam parùm valuiſſent apud illum Apoſtolicæ litteræ die ſecundâ Octobris, tum ad noſtrum Capitulum, tum ad illum ipſum datæ. Obtemperavit crucifer, ab eo longè

Digitized by Google

diſſimilis, cujus conſilio atque increpatione Divus Thomas Cantuarienſis erectus firmatúſque eſt, cùm nimio pacis amore, nimiâque deliniendi Regis cupiditate penè ſubverſus eſſet.

Tentavit & ipſe, commonitorio, & cenſurarum interminatione in Diœceſi Apamienſi, Sanctitatis Veſtræ litterarum interpretes, Typographos, promulgatores, executoréſque detegere; conſcientiæ tamen ſtimulis exagitatus, aliquanto poſt Tholoſam repetit. Verùm Dominus Archiepiſcopus, qui adversùs Sanctitatis Veſtræ litteras ſtudet impavidus videri, poſtridiè quàm Archiepiſcopalis Palatij valvis affixum fuit Breve Kalendis Januarij datum, prædictum Vicarium Apamias remiſit, priſtinúmque locum reſumere coegit: útque contentam in Brevi excommunicationem, in quam inciderat, ſe parùm reformidare univerſæ plebi ſuaderet, Sanctiſſimum Miſſæ Sacrificium publicè, aliáque divina officia ſolemniter celebravit, à quibus per ſex menſes abſtinuerat.

Non eſt, Beatiſſime Pater, tam parùm Chriſtiana Gallia, ut prædictus Dominus Archiepiſcopus, Sanctiſſimæ Sedis contemptum poſſe non improbari arbitretur: quamobrem tam odioſam à ſe opinionem amovere nititur, falſitatem litteris à Sanctitate Veſtra emiſſis affingendo, atque ut res veriſimilior evadat, affirmando falſitatem non ſolùm à Sanctitate Veſtra fuiſſe detectam, ſed & vindicatam, ejecto ſecretario, hujuſmodi Brevium fabricatore.

Huic rumori adſtipulantur quaſi teſtes certiſſimi, aut veriùs authores ſunt Patres Societatis Jesu, præſertim Pater Roques. Non alio ferè Conſiliario, non alio rerum ſuarum ſcriptore utitur Reverendiſſimus Archiepiſcopus Tholoſanus. Utinam unius, aut paucorum tantùm & privatorum

hujus

hujus Societatis hominum eſſet hæc ergaEccleſiam affectio, aut propagandæ Regaliæ ſtudium. Unus eorum nomine Meynier (ut cæteros omittam) cum ex novo Regaliæ jure fructum jam percepit, ut tres ſuos nepotes, totidem beneficijs, ut ipſe putat, auxerit, ut ego exiſtimo, jugulaverit.

Quot Epiſcopos eo nomine inviſos aulæ fecerunt, ex ijs præſertim, qui optimè miniſterium ſuum implent, quique Sanctitatem Veſtram æmulati, corruptiſſimam illam de moribus doctrinam è ſuis Diœceſibus eliminant?

Quòd nobis à Patribus Societatis Apamienſibus obſequium hucúſque denegatum ſit, de ſententia átque decreto primorum Provinciæ factum eſt, quos accepimus eam ob cauſam in unum Tholoſæ conveniſſe: utrum num adverſus Dominum, & adverſus Chriſtum ejus? quid in eo cœtu deliberatum concluſúmque fuerit, ſubſecuta demonſtravit contumacia, quæ neque per Sanctitatis Veſtræ litteras, pœnam excommunicationis latæ ſententiæ continentes, comprimi potuit. Siquidem etiamnum publicè ſecularium Confeſſiones excipere pergunt, & animas Chriſti ſanguine redemptas Diaboli laqueis irretiunt, hoc eſt abſolutionibus, quas Sanctitatem Veſtram nullas declarâſſe non ignorant.

Hæc tanta mala, Pater Sanctiſſime, quis crederet, non alio de fonte profluere, quàm ab eorum de probabilitate doctrina? Narrabant non ita pridem Pater..... & Pater..... non eſſe quidem indubitatum jus Principis circa Regaliam; eſſe ſummo Pontifici rationes ſuas, & Regi ſuas; & nihilominùs fas eſſe Regi, probabilem ſententiam ſequuto, jus ſuum tueri; nec debere eum iſtius controverſiæ judicium Sanctæ Sedi permittere: qui ſermo adeò perculit quendam adoleſcentem Clericum, nobilem, doctum, ac pium, ut inſtar Danielis inſurrexerit in iſtos ſenes, qui non Su-

ſannam, ſed ſponſam Chriſti chariſſimam ſummâ contumeliâ afficiebant.

Hæc ſunt, Pater Sanctiſſime, quæ Beatitudini Veſtræ ſignificare è re Eccleſiæ eſſe putavi, non ad condemnationem eorum, de quibus loquutus ſum (erunt enim ſemper in cordibus noſtris ad commoriendum, & ad convivendum) ſed ut eos Sanctitas Veſtra, in gremio ſuo, tanquam filios, non equidem optimè valentes, amanter diligentérque confovendo, priſtinæ ſanitati reſtituat.

Quòd verò calamitates noſtras oculis Veſtris ſubjecerim, non alio conſilio factum eſt, quàm ut ijs remedium à Sanctitate Veſtra quæreretur. Minuuntur quidem mala, quæ tam ſacris auribus excipiuntur, deliniuntur filiorum vulnera, quæ videt, & dolet tantus Parens. Verùm ingraveſcentis doloris magnitudo non niſi validioribus medicamentis curatur. Non precor adverſarijs, quas merentur pœnas: exponam tantùm, impunitate, aut potiùs paternâ Sanctitatis Veſtræ patientiâ, illos ad conterendum nos audaciores jam effectos.

At, *inquiunt viri ſecundùm carnem prudentes*, concedendum tempori, indulgendum Poteſtatibus, à quibus multum metuas, ſperes plurimum; ſcilicet iſtis artibus imperium Chriſti partum eſt? has docuit Apoſtolos Dominus artes? ſic indulgendo, palpando, exivit in omnem terram ſonus eorum? Nequaquam ſanè, ſed Martyrum cruore irrigata crevit Eccleſia, & perſecutionum fluctibus jactata, firmiùs ſtetit. Quid verò iſta indulgentia, iſta aulica obſequia, iſtæ denique ſæculi, non æternitatis artes, Eccleſiæ contulerint, nec me ſacræ litteræ, nec me Eccleſiaſtica monumenta docuerunt.

Flecto genua cordis mei, Beatiſſime Pater, Veſtræque Sancti-

Sanctitatis, pacem Evangeliſantis, Evangeliſantis bona, ſpecioſos pedes deoſculor, iiſque in ſpiritu affixus peto, precórque, primò quidem mihi peccatorum omnium miſerrimo, deinde Collegis meis, atque in Deo parentibus, Reverendo Patri d' Aubarede, Reverendo Patri Rech vinctis in Domino, poſtremò cæteris Canonicis Regularibus, alijſque omnibus, carceres, exilia, vel qualeſcumque ærumnas pro cauſa Dei ſubeuntibus, Apoſtolicam Benedictionem, quæ à dextera, bonis tot operibus ſecundâ, non poteſt non admodùm copioſa in capita noſtra defluere.

Datum die 15. menſis Martij 1681.

Sanctitatis Veſtræ

Humillimus & obſequentiſſimus in Chriſto Servus & Filius

Joannes Cerle, Presbyter ac Præcentor Eccleſiæ Cathedralis Apamienſis, nec non Vicarius Generalis & Officialis.

Documentum LVI.

Alia Epiſtola R.P. Cerle ad Sanctiſſimum Pontificem Innocentium PP. XI.

Sanctiſſimo Domino noſtro Innocentio PP. XI.

Sanctissime Pater,

Poſt humillima Pedum Oſcula.

SEcurior jam audaciórque, ad Vos, Sedémque Apoſtolicam, iterum, iterúmque venio; nihil de mea tenuitate anxius, nec ita de Veſtra Majeſtate ſolicitus. Videor

 enim

enim mihi non indignus omnino, Domini Jeſu Vicarium adire, & alloqui, qui dignus habitus ſum pro nomine Jeſu contumeliam pati. Olim humi repens, vermi, quàm homini ſimilior, nunc cœpi ſurgere, jámque cœlum, Sanctámque Sedem, quæ tota Cœleſtis eſt, propiùs intueor; nimirum factus de Cruce celſior, de furca & patibulo ſublimior. Sum certè, nec diffiteor, hominum viliſſimus, & omnium pedibus conculcandus: tamen videtur non contemnendus, quem confeſſionis umbra nobilitat, & imago Martyrij. Inſipiens factus ſum, Pater Sanctiſſime, mente excedo, ſed ſobrium eſſe non licet ſub tanto gloriæ pondere, in tanta gaudij ſuperabundantia.

Porrò gloriam illam, illúdque gaudium, debeo Tholoſano Senatui, qui ſive ſponte ſuâ, ſeu potiùs Reverendiſſimi Archiepiſcopi Tholoſani impulſu, aulicíſque mandatis, capitis Sententiam, quam pridem meditabatur, tandem aliquando in me dixit. Damnatus ſum peccatorum primus miſerrimúſque, ut olim celeberrimi quíque fidei Confeſſores, Chriſtíque Athletæ, qui omnes tanquam publicæ quietis perturbatores, patriæ proditores, principum ac poteſtatum obtrectatores (confictis videlicet Sathanâ authore criminibus) feliciter perierunt.

Ita perire nondum mihi tribuit Deus, Pater Sanctiſſime, qui dum alieni inſurgentes adverſum me, è ſynagoga potentium, quærerent animam meam, in nomine ſuo ſalvum me fecit, ſuſceptórque fuit animæ meæ. Verùm ſpe ſuâ fruſtrata crudelitas, cùm noſtro ſatiari cruore non potuiſſet, ſummo nos dedecore, contumeliâque afficere tentavit. Circumducta eſt à carnifice, in curru, vehendis ad ſupplicium reis deſtinato, effigies noſtra per frequentiores Tholoſæ vicos, & compita, ferali pompâ, inſolentíque

que

Digitized by Google

que ritu; mox in celebri foro præcelſæ trabi ſuſpenſa; magnum afflictæ Religionis ludibrium! ingens ferocientis impietatis trophæum! Ita Pater Sanctiſſime, mundo & hominibus, utinam & Angelis, ſpectaculum facti ſumus.

Viſebatur in illa tabella, vir Religioſus, veſte candidâ unà cum ſuperpelliceo indutus, qui canonicorum Regularium habitus eſt. Stabat retrò pictus Carnifex, truci vultu, bipennem vibrans, ac genuflexi cervicibus imminens. Ad hujuſmodi lætum adverſarijs, mihi profectò non lugendum ſpectaculum, fremere omnes boni, & indignari cœperunt. Quid? aiebant, Sacræ & Religioſæ veſti tam procaciter illuditur? Cæteri Rei demptis veſtibus interficiuntur, ut dum ſcelus plectitur, dignitati parcatur. Verè Religionis ludibrium totum illud eſt, non hominis ſupplicium. Felix qui ſic probro afficitur! ita olim Martyres in Stola candida, & amictu nitidiori, ad necem tanquam ad nuptias procedebant. Fuit quoque, P. S. qui argutè ſimul & ſapienter diceret; quidquid in ea tabula penicillus expreſſerat, videri ſibi earum rerum, quæ intra Gallias eâ tempeſtate gerebantur, emblema. Sub illo ſuperpelliceo candidóque amictu, Eccleſiam Gallicanam latere, miſeram prorſus & ærumnoſam, cui Schiſma Regaliſtarum, ſtricto gladio, caput amputare pararet; dum eam à ſummo Pontifice capite ſuo, valido quidem, ſed caſſo conatu divellere niteretur. Hæ ſunt, Pater Sanctiſſime, proborum omnium querelæ; ſic ſentiunt, ſic loquuntur, quicumque apud nos plus Deum timent, quàm hoc ſæculum diligunt.

Nemo bonus eſt, qui ſine indignatione audiat, impios quorundam perditorum hominum, paucorum certè, de inſtituendo in Eccleſia Gallicana Patriarcha ſuſurros: quaſi verò, qui juxta antiquos Canones, ne quidem Metropolita-

politanum, ſine proprij gradûs periculo poſſunt conſtituere, poſſint ſibi præficere Patriarcham? aut minùs ſubditus futurus eſſet Patriarcha iſte ſummo Pontifici, quàm ij, à quibus accepturus foret poteſtatem? niſi fortè (quod de Gallicanis Præſulibus ſentire nefas eſt) aliud caput Eccleſiæ adjungentes, monſtrum effingere meditentur. Nemo ſapiens, qui non intelligat, quo conſilio petita ſit à rege Noſtro Chriſtianiſſimo congregandorum comitiorum facultas, præſertim per Reverendiſſimum Archiepiſcopum Senonenſem, Tholoſani fratrem, ac Pariſienſi per omnia obſequentem; nemo verus Eccleſiæ filius, qui non doleat, Regis Regum ſponſam Eccleſiam, nefarijs laicorum judicum artibus in ordinem redigi.

Sanctitatem Veſtram minimè latere puto, quid contra poſtremas ad noſtram exiguitatem Apoſtolicas litteras, Senatus Pariſienſis ſtatuerit, quantùmque earum occaſione Procurator Generalis garrierit. Inter innumeros, quibus tota ejus ſcatet oratio, ſchiſma invehentes errores, hic imprimis eſt, non poſſe Regni Magiſtratuum decreta (quantumvis Sacris Canonibus, & Apoſtolicis ſtatutis adverſantia) ab ulla poteſtate Sacra inhiberi, aut infringi: non à Concilio œcumenico, non à Petro, ullóq; Petri ſucceſſore, quæ vox profectò Rapſacis cujuſdam potiùs eſſe videtur, quàm hominis, Deum Iſrael, ejúſque Chriſtum confitentis. Audent quotidie judices laici, Synodicis decretis, Pontificijſque Reſcriptis authoritatem omnem demere? Non poterit Chriſti Vicarius, totáque cum Ipſo Eccleſia, unius Parlamenti judicijs ſeſe opponere, quamquam illa Canonicam diſciplinam omnem, jura omnia, Sacram forſitan & ipſam fidem ſubverterent? Hoc habet in ſupremis illis Curijs mater Eccleſia præſidium! ſic illis (quod quidem

dem nuperi Aulicorum Epiſcoporum Cœtûs acta tantopere jactant) tanquam firmiſſimis fulcris æternum Chriſti ſolium innititur.

Noviſſimorum ſanè temporum iniquitas eſt, Pater Sanctiſſime; ut quicumque bellum Eccleſiæ inferunt, benevolentiam ſimulent, amicitiam præſeferant. Olim hoſtes Eccleſiæ, hoſtes dicebantur; divexabant, non decipiebant, ſuo ſatis proditi nomine. Nunc duplex Religioni labor incumbit: nam priuſquam ſe ad hoſtes ſuos debellandos accingat, debet illos detegere; quod quidem hodie difficillimum eſt; cùm alii Reformatores dicantur, alii vocentur tutores defenſoreſque; alij aliis nominibus nuncupentur. Nondum extincto Calviniſtarum bello, novum à Parlamentis exoritur. Illi Eccleſiam reformando dilacerant, iſti defendendo amplectendóque præfocant.

Gloriabatur olim Lutherus, Lutheríque principes aſſeclæ, ſe novos Prophetas, novóſque Apoſtolos à Deo extra ordinem miſſos, qui non ſolùm collapſam Eccleſiam erigerent, verùm etiam extinctam penitùs in lucem revocarent. Neſcio, an de novo quodam, & extra ordinem Apoſtolatu, ſupremæ noſtræ Curiæ glorientur: illud ſcio, putare homines iſtos, ſui muneris eſſe, antiquos Canones tueri, priſcam diſciplinam vindicare, labenti Eccleſiæ humeros ſupponere. Nimirum, dormit in cymba Chriſtus, otiatur Spiritus Sanctus, Sponſa Chriſti conſenuit, anníſque fatiſcens, ſe ipſam non poteſt regere. Potuit quidem aliàs, dum juventute vigeret, dum floreret annis, Canones condere, leges ferre, ſibi ipſi cavere: nunc Rectore Pædagogóque indiget, nunc eſt tutoribus & actoribus committenda. Quidquid egerit anus decrepita, anus delira, ſuo-

Fff rum

rum Curatorum, Parlamentorum injuſſu, irritum decernitur, nullúmque planè cenſebitur. O ſcelera! O verba impia! O hoſtium, quàm filiorum digniora conſilia!

Hæc tanta, támque acerba Eccleſiæ mala, Pater Sanctiſſime, malorum noſtrorum ſenſum adimunt, ac oblivionem inducunt: de his tamen malis noſtris, Veſtræ Beatitudinis auribus pergam paucula quædam ingerere. Cùm fuiſſemus, eâ quâ diximus, ignominiâ in Civitate Tholoſana affecti, eâdem poſtmodum Apamiis, & in cæteris Diœceſeos oppidis, inuſti ſumus; tum contumelia filij, gloriam Patris in memoriam revocavit. Obverſabatur omnium animis, Patris pariter & Epiſcopi noſtri optimarum virtutum exemplar, merita quoque & beneficia, quibus tot annis gentem noſtram cumulaverat. Hanc ergò, aiebant, reddunt vicem, ei, qui toties nos ſuâ paupertate ditavit, jejunijs aluit, periculis ſecuros effecit, optimis exemplis ad piè chriſtianéque vivendum, provocavit; qui corpus ſuum exhibens hoſtiam, ſanctam, Deo placentem, toties in tempore iracundiæ factus eſt reconciliatio? Pro tot, tantíſque viri Dei erga nos meritis, diſperditis cæteris ejus filijs omnibus, eum qui unus ſupereſſe videbatur, ſuſpendio necare non perhorreſcunt. Fuit tum afflictiſſimæ hujus Eccleſiæ perquam lugubris facies, Rachele plorante filios ſuos, & nolente conſolari, quia non ſunt.

Quis fuerit, Pater Sanctiſſime, manſuetiorum omnium ſenſus, animúſque, ex ipſo Apamienſi Carnifice conijci poteſt. Ille qui toties oculos ſuos humano cruore paverat, cui ars, imò ludus erat, homines torquere, urere, membratim concidere, & omni ſuppliciorum genere necare, vehementi horrore perculſus eſt: víxque potuit, conceptam animo feritatem authore Deo dedoctus, ore pallenti, labentibus

labentibus genibus, tremuláque manu, effigiem noſtram cruci appendere: cúmque id ſibi iterum iterúmque præſtandum intellexiſſet, cum Conjuge, rebúſque ſuis, nocte fugam capeſſit. Miſeras terras! Infelíxque ſolum! cui tanta feritas eſt, ut tædio, horroríque ſit vel ipſis Carnificibus. Abiiſſe hominem cùm comperiſſent, Prætor Civitatis, Præfectúſque Provinciæ, mittunt illicò, qui ſedulò fugitivum quærant, inventúmque vi revocent. Comprehenſus ad ſexageſimum circiter milliarium, negat ſe in eam Civitatem rediturum, in qua patibulum Innocentiæ paratur, Religioni ſecuris imminet: ſe miſerum atque calamitoſum, tamen eſſe Catholicum; nec poſſe Calviniſtarum more adverſus Eccleſiam bellum gerere, eóſque necare, quos illa ſalvos velit, ſummâque benignitate proſequeretur; vereri ſe Dominum Epiſcopum Apamienſem, ſignis & virtutibus coruſcantem, & ſuorum haud dubiè non oblitum.

Videtur mihi tortor ille, boni latronis conſtantiam æmulari, qui de cruce pendens, auſus eſt confiteri Chriſtum, à Scribis & Phariſæis accuſatum, damnatum à Magiſtratibus, à Regibus illuſum, ab Apoſtolis ita, vel negatum, vel traditum, vel deſertum, ut unus tantummodò inventus ſit, qui ſtaret juxta crucem ejus, ne unquam de magno numero improbitas gloriaretur, aut erubeſcendum ſibi putaret de paucitate pietas; ſic nimirum, divinâ diſponente providentiâ, ut innocentiæ, non ſolùm teſtimonium, ſed etiam præſidium ab eis præſtaretur, à quibus minùs videretur exſpectandum. Cujus præclarum, & à cauſa noſtra non alienum legitur in Annalibus Eccleſiaſticis exemplum.

Edinero referente, contendebat Sanctiſſimus Præſul

Digitized by Google

Anſelmus, cum Henrico Anglorum Rege circa Inveſtituram, & Regaliam. Mittit utérque legatos Romam, ad ſummum Pontificem Paſchalem, & ſuum utriuſque hac in re, nemine refragante, judicem: nondum enim aliud ſuaſerat adulatio Chriſtianis Regibus. Cauſam Anſelmi, id eſt, Eccleſiæ, defendendam ſuſcipiunt duo viri Religioſi; cauſam Regis, id eſt ſæculi, tres Epiſcopi. Horum unus, qui præerat Eccleſiæ Norvvicenſi, nomine Herebertus, exigit ab Epiſcopo, ne quid impoſterum contra Anſelmum, ejúſque Eccleſiæ dignitatem, aut libertatem, cogitaret, aut faceret.

Non meæ parvitatis eſt, Pater Sanctiſſime, Reverendiſſimos Epiſcopos, Dominos ac Patres meos officij admonere ſui. Optarem tamen vehementer, ut iſta legiſſent, quos nuper in ædes ſuas, Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Pariſienſis, coire juſſit. Maluiſſent profectò, Sanctitati Veſtræ, pro ipſarum Eccleſiarum dignitate, tantis laboribus, tantáque gloriâ decertanti, gratias agere, quàm de Apoſtolicis litteris, pari in Sanctam Sedem contemptu, ac in aulam adulatione conqueri. Utilius ſibi fore putâſſent, Regem noſtrum Chriſtianiſſimum, ac nunquam ſatis nobis ſuſpiciendum, precibus, & lacrymis pro extinguendâ Regalia, reddendáque Apamienſi Eccleſiæ tranquillitate, adire, quàm cum miſeris quibuſdam leguleis, de Sacroſancti Concilij Lugdunenſis authoritate, ſummo cum ordinis ſui dedecore, dubitare. Satius exiſtimâſſent, Præſulis Noſtri, viri (ut Sanctitas Veſtra loquitur) verè Apoſtolici, ac decoris domus Dei zelatores, æmulatoréſque fieri, quàm ijs, qui nos, ejus filios, ad internecionem uſque perſequuntur, ſocios ſe, amicóſque adjungere. E re ſua potiùs duxiſſent, Procuratoris Generalis Pariſienſis, adverſus Sanctam

ctam Sedem adlatrantis, audaciam furorémque, Eccleſiaſticis cenſuris comprimere, quàm eum, tanquam egregium athletam, invictúmque Eccleſiæ Gallicanæ libertatum vindicem, ſummis laudibus evehere. Sanctius denique commodiúſque putâſſent Archiepiſcopum Tholoſanum, Regaliſtas, Regaliſtarúmque fautores omnes, excommunicationis vinculis innodatos, & Eccleſiam audire nolentes, tanquam Ethnicos & Publicanos habere, & interim eos ad faciendos dignos pœnitentiæ fructus hortari, quàm eorum patrocinium ſuſcipere, & circa Apoſtolicarum litterarum formulas, cavillando, pereuntium cubitis pulvillos conſuere, & malis ſuis indormientibus cervicalia parare. Sed benedictus ſit DEUS, qui ut olim in condenda, ita nunc in ſervanda Eccleſia, non multos potentes, non multos nobiles, ſed ignobilia mundi, & contemptibilia elegit, & ea quæ non ſunt, ut ea quæ ſunt deſtrueret: nunc piſcatores, aliquando latrones, poſtremò carnifices, nominis ſui teſtes habuit. Mirabilis prorſus in ſanctis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis.

Inter tos vinctos in Domino, qui pro juſtitia perſecutionem patiuntur, unus ex noſtris eſt, gradu tantummodò Novitius, ſed probitate, cunctíſque Religioſi hominis dignis virtutibus, antiquioribus conferendus. In ejus caput Senatus Tholoſanus diligentiſſimè quæſtiònem habet. Accuſatur, Apoſtolicas litteras, noſtráque edicta Tholoſam attuliſſe, novo prorſus & inaudito crimine; propterea cum ſicarijs ac parricidis in carcerem miſſus eſt. Quo in loco, Pater Sanctiſſime, venerabilis Epiſcopi noſtri dignum ſe præbuit diſcipulum, filiúmque non degenerem. Nihil illo ſimplicius, mitius, humilius, ac rurſum nihil fortius, animoſius: agnus ſimul, leóque videtur. Interroganti Lai-

co judici, negat Sacerdotem reſpondere fas eſſe: minanti ferrum & ignem, hoc unum refert, quod facis fac citiùs. Interim ſemper vigilat, ſemper orat, ſemper jejunat: ſic pugil Evangelicus, Martyrio matureſcit, ſic Confeſſor Chriſti paſſioni ſuæ præludit. Conquiruntur undique teſtes. Sed quid referant teſtes? narrat ille, hominem iſtum ſemper ſilere, aut loqui tantùm ſermones Dei; alius continuata per multos dies jejunia prædicat; alius intentam ſemper Deo mentem collaudat; alij, alias ejus virtutes commemorant. Nemo eſt, qui non jurejurando affirmet, videri ſibi hominem iſtum, non innocentem modò, ſed ſanctum. Quæ cuncta, Pater Sanctiſſime, tantum, támque Religioſum timorem omnibus injecerunt, ut non niſi trepidè ac reverenter ad Reum Judex accedat. Reus eſt, ſed præfert majeſtatem judicaturi duodecim tribus Iſraël.

Iſtius Athletæ, aliorúmque, qui nobis adhæſerunt conſtantiam, Sanctitatis Veſtræ litteris, die primâ Januarij datis, poſt divinum adjutorium acceptam referimus. Sed non unicus fuit illarum fructus; rem planè confeciſſe videbantur; plurimi ex ijs, qui lapſi fuerant, ad meliorem frugem, peractâ etiam publicâ pœnitentiâ, generoſiores evaſerunt. Regaliſtæ nunc ſibi proximè, loco cedendum eſſe dubitabant, Clerus & populus, erga Sanctam Sedem optimè affecti, negotio finem jam ferè impoſitum gaudebant: Patres Societatis Jesu, fortiores Regaliæ propugnatores, Sanctæ Sedi reſiſtere cùm puderet, varijs artibus inobedientiam occultabant, præſertim falſitatem Apoſtolicis litteris affingentes. Illuſtriſſimus ipſe Archiepiſcopus Tholoſanus, tantâ erat perturbatione, ad fulminis imminentis fragorem concitatus, ut tam conſcientiæ ſtimulis, quàm pertinaciſſimæ febris paroxiſmis, diriùs exagitaretur.

Verùm, Pater Sanctiſſime, diuturna Sanctitatis Veſtræ patientia, quæ Reos ad perfectam converſionem adducere debuiſſet, naſcens pœnitentiæ deſiderium præfocavit. Reverendiſſimus Archiepiſcopus, primùm quidem ſparsâ de falſitate reſcripti Apoſtolici famâ, deinde aulicorum Epiſcoporum defenſione, tùm litteris à ſacra Congregatione ad ipſum ſcriptis confirmatus eſt; & Sanctitatem Veſtram ulteriùs non progreſſuram confidens, nos, alióſque Eccleſiæ obſequentes Clericos & laicos, ſive per ſe, ſive per Vicarium Generalem à ſe conſtitutum, uſque ad exterminium perſequitur. Si quis Eccleſiæ mandatis obtemperans, Confeſſarios quærit legitimè approbatos; in ſtrictiſſima vincula detruditur, aut alijs graviſſimis pœnis plectitur. Non aliùs criminis reus eſt vir quidam, (ut de reliquis taceam) jam pridem in tetro carcere Apamijs diſtentus, quàm quòd Parochum canonicè inſtitutum, ad audiendam mulieris periculoſiſsimè decumbentis Confeſſionem acceſſiſſet. A Parochijs fugant Vicarios omnes piè ſanctéque viventes, gregíque ſuo ſedulò invigilantes, qui tenuitatis meæ, vel potiùs Sanctitatis Veſtræ vocem audiunt, alienóſque ſequi recuſant: quódque vehementiſſimi doloris ſenſum auget, ſubſtituuntur perditiſſimi homines, quorum aliqui publicè ebrij viſuntur, alij verbis obſcœnis fugientes caſtas virgines proſequuntur, & ſi comprehendere nequeunt, in blaſphemias prorumpunt. Nec laudabiliores ſunt Regaliſtarum mores; eorum unus cum ſoluta, cum conjugata alter, ita converſantur, ut toti Civitati maximo ſint ſcandalo.

De Patribus Societatis Jesu, utinam! aut nulla mihi dicenda forent, aut bona! ſed charitas, quæ operit multitudinem peccatorum, non refugit, imò feſtinat, de erranti-

bus

bus ovibus protinus admonere paſtorem. Ignoſcat illis Deus, non quidem neſcientibus, ſed maximè omnium ſcientibus, quid faciunt; dum Sanctæ Sedi palàm illudunt. Poſt acceptas à Præpoſito Generali geminas litteras, quarum alterâ de ultimarum Sanctitatis Veſtræ litterarum veritate certiores illos faciebat, publicè Regaliſtarum & aliorum quorumcúmque ad ipſos accedentium Confeſſiones excipere pergunt, quod à teſtibus fide digniſſimis, ipſo Sanctiſſimo Corporis Chriſti die, alijſque viſum, & confirmatum eſt. Sperant ſcilicèt, ob regionum longinquitatem, & pertimeſcentibus omnibus, qui veritatis conſcij ſunt, ipſorum iram, & in aula Chriſtianiſſimi Regis favorem, quæ illic notoria ſunt, uſque ad Sanctitatem Veſtram non perventura. Toleranda fortaſſis videretur temeritas, ſi volentibus tantùm noceret, ſi ſolos Regaliſtas jam excommunicationis vinculis innexos, hujuſmodi Confeſſarij ſolverent, aut veriùs arctiùs conſtringerent, ſeipſos eiſdem vinculis innodantes: ſi cæci cæcos tantùm in foveam traherent: ſed quod omnem crudelitatem ſuperat, in ruinam, vel invitæ trahuntur animæ. Rector Collegij, nomine Eſpagnac, qui, ut accepi, de præſtito Regaliſtis auxilio & conſilio, innocens apud Sanctam Sedem videri voluit; ipſos ad celebranda publicè ſolemnitérque divina officia, paucis poſt ſcriptas ſuas Apologeticas litteras diebus, hoc eſt in feſto Sancti Xaverij, ſuam in Eccleſiam admiſit, & ad Confeſſionem, ſibi aut ſuis faciendam, non ſolùm ultro venientes, etiamnum excipit, verùm refugientes militum metu adigit: quod, quàm ſincera fuerit ejus excuſatio, declarat.

Is eſt, Pater Sanctiſſime, deplorandus Eccleſiæ Apamienſis ſtatus; cui niſi citiſſimo præſidio, à Veſtra Sancti-

tate

tate ſuccurratur, quâ poſſit ratione integram ruinam vitare, non video. Hactenus enim venturi à Sancta Sede auxilii ſpes labantes ſuſtentabat: ſed jam pleríque Sanctitatis Veſtræ longanimitatem, ſalutem non arbitrantes, & inſipientium errore traducti, excidunt à propria firmitate. Moveant, obſecrò, Paterna Sanctitatis Veſtræ viſcera, non Beneficiorum, aut bonorum temporalium rapina, nec carceres, nec exilia, quæ patimur: (pretioſa Dei munera ſunt iſta) ſed parvuli petentes panem, nec habentes qui frangat; ſed oves, quas olim regebant paſtores ad vitam præduces, nunc perdunt & mactant lupi voraces; ſed fideles, qui aut Sacramentis carent, aut ea à Miniſtris accipere coguntur, quos Sanctitatis Veſtræ litteræ, omni poteſtate deſtitutos declarârunt. Qui Eccleſiæ cauſam impugnant, non aliud, quod ſaltem juſtitiæ rationíſque umbram præſeferat, oſtendunt, quàm Sanctitatis Veſtræ litteras, Reſcripta, eſſe privata, conſolationi noſtræ indulta, non ſententias judiciarias, quibus neceſſariò ſit parendum. Cæterùm, altum in tanta rerum perturbatione ſilentium, non leve indicium eſſe, Sanctitatem Veſtram, earum rationum momentis, quas exhibent impreſſa nuper conventûs Epiſcoporum acta, eo perductam, ut ea, quæ geruntur diſſimulando, ſignificet, ſe non juſta quidem, ſed toleranda tamen judicare.

Intret ergo, Beatiſſime Pater, in conſpectu Veſtro, gemitus compeditorum: nec dicant inimici noſtri, prævaluimus adverſus eos. Exurgat, obſecro, Sanctitas Veſtra, & judicet cauſam noſtram: reddat vicinis noſtris ſeptuplum in ſinu eorum, vindicet ſanguinem animarum, qui effuſus eſt, imò qui & in dies magis effunditur. Apprehendat arma & ſcutum, & exurgat in adjutorium nobis. Effun-

dat frameam, & concludat adverſus eos, qui perſequuntur nos; & tradat hujuſmodi, Sathanæ in interitum carnis, ut ſpiritus ſalvus ſit in die D. N. I. C. Exurgat & judicet ſuam, & Eccleſiæ cauſam; cujus certè ſi dubia eſſet nobis juſtitia, indubitatam faceret, non ſolùm merita venerabilis patris noſtri Epiſcopi Apamienſis, acerrimi illius defenſoris, ſed etiam miracula (parcat mihi Sanctitas Veſtra hoc verbum) quæ per Paſtoralem illius annulum, quem ſemper mecum geſto, frequentiſſimè operatur Deus Optimus Maximus. Firmiorem habebimus propheticum Sanctitatis Veſtræ ſermonem; Chriſti Vicarij judicium lapſos eriget, titubantes confirmabit, imò & ipſos adverſarios, in tenebris & umbra mortis ſedentes, illuminabit, & ad præveniendum ſupremi judicis ſententiam excitabit. Nec enim ita omnem extinxerunt Religionis ſenſum, ut ſi non citiùs, ſaltem, dum de reddenda Deo ratione cogitabunt, æternam damnationem, cujus excom̃unicatio imago eſt, non pertimeſcant. Et ſi (quod avertat Deus) ipſi perituri ſunt in iniquitate ſua, Sanctitas Veſtra liberabit animam ſuam, & ab Ea illorum ſanguis non exquiretur.

Eos omnes, qui pro Eccleſiæ dignitate, pro fide & Religione in agone contendunt, méque ipſum, omnium peripſema, meúmque abortivum, Sanctitatis Veſtræ precibus ſuppliciter, & Religioſè commendo. Fiet enim, Beatiſſime Pater, Apoſtolicis meritis, ut qui ſervorum Chriſti tribulationes & anguſtias patimur, ſervorum quoque Chriſti vitam moréſque conſectemur. Datum die 14. Junij 1681.

Beatitudinis Veſtræ Sanctiſſimos Pedes Deoſculor

SANCTISSIME PATER,

Humillimus & Obſequentiſſimus in Chriſto Filius & famulus

Joannes Cerle Presbyter, Canonicus, ac Præcentor Eccleſiæ Cathedralis Apamiarum; nec non Vicarius Generalis & Officialis.

Documentum LVII.

Quarta Epiſtola Reverendi P. Cerle ad Sanctiſſimum Dominum Innocentium XI. Pontiſ. Max.

Die 13. April. 1682.

Beatissime Pater,

Poſt humillima Pedum Oſcula.

Usquequò & ſuperbit impius, & incenditur pauper? Ajebat olim ad Innocentium ſecundum ſcribens Divus Bernardus. Uſquequò à tanta impudentia Innocentia tanta vexatur, & hoc vivo Innocentio? Peccata ſine dubio noſtra hoc faciunt, quod Dominus meus tam ſerò advertit mentientes ſibi, tam lentè exaudit clamantes ad ſe, in hac causa duntaxat. Nam aliàs quidem ſcimus familiare eſſe Domino meo, & citò intelligere, & facilè miſereri. Propter eum qui elegit vos, & poſuit vos refugium oppreſſorum, ponite jam tandem finem & maſitiæ oppreſſoris, & laboribus afflictorum, quia ſatis utráque res venit in lucem & manifeſtationem.

Sic Abbas ille ſanctiſſimus cum ſuo omniúmque Domino expoſtulat, ſic illius cunctationem urget, ſic nimias in proferendo judicio moras ægerrimè ferre videtur. Abſit, ut ego peccator tantum mihi apud Innocentium XI. tribuam, quantum Divus ille apud Innocentium II. ſumere ſibi auſus eſt.

Non reprehendo, non expoſtulo, non queror; doleo tantùm lacrymórque Eccleſiæ Apamienſi crudeliſſimè divexatæ, octoginta alijs Eccleſijs ſub jugum miſſis, tot vinctis, tot exulibus, qui cùm Dei causâ Veſtro quoque judicio tot tantáque mala patiantur, verè Chriſti Confeſſores ſunt;

denique duobus Epiſcopis, qui clamant ad vos non jam de terra, ſed de cœlo, ut clamor eorum cœleſtis citiùs exaudiri debeat pro ſua reverentia, jus huc uſque eſſe negatum. Equidem ſi beneficium à tanto tempore poſtulatum fuiſſet, debueramus conſequi, cum pro Veſtra in omne hominum genus benignitate, tum pro noſtris in defenſione Evangelij ſuſceptis laboribus atque periculis. Sed poſtulent beneficia, qui felices putantur; Nobis, qui miſeri eſſe videmur, ſatis eſt, ſi idquod tenuiſſimo cuique, quod hoſtibus debetur, quod nec barbaris quidem niſi apud barbaros negatur, jus conſequimur.

Sanè ſi quod eſſet aliud in orbe tribunal, in quo Controverſia iſta dirimi poſſet, eò profectò confugerem. Non quòd putem in terris quidquam Sanctitate Veſtrâ poſſe oriri juſtius aut melius; ſed quòd alij cuicumque potiùs quàm optimo Parenti malim eſſe moleſtus. Sed Veſtrum unius eſt, tam de negotijs Apamienſibus, quàm de univerſa Regaliæ cauſa cognoſcere; idquod cum per ſe patet, tum multis quoque ſcriptis demonſtratum eſt: ita præterea Sanctitas Veſtra cenſuit, cùm Eccleſiæ Apamienſis provocationem admiſit, ut ſecus ſentire aut dicere incolumi Sanctæ Sedis famâ non poſſit. Denique nullo graviori vulnere Eccleſiæ libertas authoritáſque afficitur, quàm cùm iſtius cauſæ cognitionem Vobis, ac Sanctæ Sedi Regaliſtæ conantur eripere.

Habemus igitur in Sanctitate Veſtra Judicem unicum, ſed & Optimum; reliquum eſt, ut velitis, quandoquidem abundè valetis virtute irrumpere iniquitates. En ſtat coram vobis ſordida, afflicta, miſera, bonis ac liberis ſpoliata, plurimis vulneribus confoſſa, denique vidua deſolatiſſima Eccleſia Apamienſis; aïtque multum tempus, quod altera

illa

illa Evangelica vidua: *Vindica me de adverſarijs meis.* An ſurdior erit immitiórque Judex Deo charus hominibúſque reverendus, quàm fuit Judex ille iniquitatis, qui Deum non timebat, & hominem non reverebatur? Dei loco ſedetis, Pater Sanctiſſime, facite ergo vindictam electorum veſtrorum clamantium ad Vos die ac nocte, nec ultra patientiam habeatis in illis.

Ferrent quidem æquo animo moleſtiſſimas iſtas judiciorum moras, niſi idem eſſet causâ cadere, ac judicium per longum tempus expectare. Ociùs ſi non judicatur, damnatur: nam cùm ſoliti ſint adverſarij, ſuum omne præſidium in uſu ac poſſeſſione collocare, jure obtinere ſe putant, quidquid diu ac nemine impediente tenent. Hinc fit, ut illo Veſtro ſilentio, illáque cunctatione, quæ maximè optavêre, ea conſecuti videantur. Quis enim nefarios eorum conatus comprimat? poſſeſſionem quis interpellet? Unus in Sancta Sede videbatur poſitus obex; at Sancta Sedes diſſimulat, ſilet, expectat, cunctatur, facítque cunctatrice ſapientiâ, ut adverſarius præceps dementiâ, cuncta quæ concupierat, nemine impediente obtineat.

Videtur fortaſſe Regaliæ impedita præſcriptio per illas toties in Gallias miſſas Apoſtolicas litteras, quibus Sanctitas Veſtra ſatis apertè cenſuit, contra Eccleſiam facere, qui Regaliam tuerentur. Sed ijs litteris quis neſciat fidem omnem, omnémque authoritatem eſſe ademptam? Olim quippe furtivas falſáſque prædicabant: modò alij veras quidem, ſed ab hominibus hæreticis, ac nomini Gallico infeſtis, quà vi, quà fraude eſſe extortas affirmant. Alij quocumque modo, quocumque conſilio ſcriptas, oblivioni tradendas eſſe: ita haud dubiè Sanctitatem Veſtram ſentire, quæ datis litteris, cùm maximè pernici curſu proceſſura

 vide-

Digitized by Google

videretur, repentè ſteterit, Apamienſes deſeruerit, Regaliſtis, utpote innoxijs, ut optimâ causâ fultis, cuncta permiſerit.

Hanc eſſe Sanctitatis Veſtræ ſententiam cum ſtulti omnes arbitrantur, tum cordati nonnulli timent; quem eorum timorem minimè profectò miramur. Hinc enim vident Regaliſtas non tabulis, non litteris, ut res dubiæ ſolent, cauſam ſuam propugnare, ſed vi maximè, atque armis tueri, tanquam certiſſimum Regum noſtrorum patrimonium; eóſque qui religione impediti turpiſſimum iſtud Regaliæ jugum pronis cervicibus non trahunt, ut apertos Regis Regníque hoſtes habere, ac veluti Salicæ legis violatoribus aquâ & igni interdicere. Inde verò cernunt Innocentium XI. cujus eſt tantoperè celebrata conſtantia, à quo ſingulis quibúſve momentis perniciem ſibi metuebat improbitas, tanto ſceleri huc uſque peperciſſe, & necdum tot Eccleſiæ malis ſolemni decreto voluiſſe occurrere.

Hæc dum intuentur, Beatiſſime Pater, quid putent? Niſi Sanctitatem Veſtram, auditis quæ in ſui defenſionem multa Regaliſtæ dixerunt, mutato conſilio in aliam prorſus abijſſe ſententiam? Sed nec turpiter decepti ſunt, qui iſta loquuntur, aut prædicant. Abſit, ut reperiatur apud Sanctam Sedem, eſt, non; nec erit ſub veſtro Apoſtolatu incolumis Regalia, quæ fuit in Inveſtituris per ſex ſummi nominis æternæ memoriæ ſumos Pontifices Gregorium VII. Victorem III. Urbanum II. Paſchalem II. Gelaſium II. & Calixtum II. ut hæreſis nefanda protrita: quam Paſchalis ipſe, qui fuit ergą rerum humanarum Dominos pœnitendâ manſuetudine lenis, Romano in Concilio cenſuit *eſſe contra Spiritum Sanctum, & canonicam inſtitutionem.*

Hæc

Hæc cùm ita ſe habeant, ut quid Domine receſſiſti longè? deſpicis in opportunitatibus, in tribulatione? An putatis fore, ut poſſit Veſter aliquando Succeſſor faciliùs tutiúſque res iſtas componere, Eccleſiæ vulneribus minori cum periculo mederi? Sed quis erit iſte Succeſſor tam ſui fidens, ut ſe Innocentio XI. præponat? tam felix, ut in meliora tempora incurrat? tam denique fortis, ut quod monſtrum Sanctitas Veſtra naſcens ac debile vix auſa fuerit perſtringere, id ipſe jam adultum, jam auctis viribus formidandum non dubitet jugulare? Sed velit ipſe, quidquid nos Eccleſiæ Dei optimum fore putamus; illíne adverſarij noſtri parebunt, ejúſque decreta reverebuntur, facti tum de ſtrage noſtra feroces, de longa poſſeſſione ſuperbi, de Veſtro quoque exemplo in inſequentes Pontifices pervicaciſſimi?

Ita eſt, Pater Sanctiſſime, ſunt apud nos aliæ multæ, nec Regaliâ mitiores peſtes, quæ ſub nomine libertatum Eccleſias noſtras populantur. Quo verò iſta defendentes ſeſe umbone clepunt? Non alio profectò, quàm invadentium uſu, vel averſantium clade, Summorum Pontificum ſilentio, quod ſilentium nutum ac voluntatem interpretantur. Exemplo ſint Appellationes tanquam per abuſum, illa non ita multo tempore in exitium totius Eccleſiaſticæ juriſdictionis exorta monſtra. Dubia initio, tremula, paventia prodibant, & vel improbis non ſatis proba videbantur. Nunc verò quia ſiluit Roma, quia non obſtitit, efferunt in ipſam Romam audaciſſimum caput, ſanctáque videntur, quibus Apoſtolica fulmina pepercerunt.

Sunt, Beatiſſime Pater, qui exiſtimant, Sanctitatem Veſtram Regaliam propterea non ritè damnâſſe, quòd viderentur adverſarij meliora ſuapte ſponte injiſſe conſilia,

ac bonâ fide pacem optare ac quærere. Id enim ſuadere videbantur, cum Eminentiſſimi Cardinalis d'Eſtrées iter Romam ſuſceptum, tum Epiſcoporum Conventus Pariſijs habitus, maximè nuperum illud Edictum, quo metæ modúſque non ſine magno Eccleſiæ emolumento, ut quidam putant, Regaliæ poſita ſunt. Sed me miſerum! Quantum bellorum res iſtæ pacem pollicentes, pacem nuntiantes Eccleſijs Gallicanis attulerunt, afferéntque impoſterum? & quàm longè iſta qui egerunt, aut agenda Summo Principi ſuaſerunt, ab omni veræ pacis veræque concordiæ cogitatione voluntatéque abfuêre! Unum eſt, fuítque ſemper illis conſilium propoſitúmque, ut omnino tandem Regaliæ poſſeſſio in omnes regni Eccleſias induceretur, deluſâ interim Sanctitate Veſtrâ, ne prolatâ ſententiâ poſſeſſionem interturbaret. Deluſo etiam Eminentiſſimo Cardinali d'Eſtrées, quem huic ſimulationi conſenſiſſe ſuſpicari non auſim.

Meminerit quæſo Sanctitas Veſtra (nam ea de re non unas ad Apoſtolicos Pedes litteras dedi) quo in ſtatu fuerint res noſtræ prædicto Eminentiſſimo Cardinali in Italiam profecto. Nam cùm anteà ſatis fuiſſet adverſarijs ſpoliare nos bonis, cœpimus illo abeunte exilia, vincula, proſcriptiones, ac alia quæque acerba pati. Quid plura? In animas quoque ſævitum eſt, dum cogimur paſſim ſceleri aſſentiri, ſacrilegis ſociari, Summi Paſtoris vocem, minas, anathemata contemnere. Sic pacem cogitabant, qui Eminentiſſimum Purpuratum Romam mittendi authores Regi fuerunt.

Quid dicam de Sacroſanctis Epiſcopis Lutetiæ congregatis, quibus adeò non fuit animus malis noſtris medendi, ut à nemine Eccleſiæ noſtræ lethalius vulnus acceperint.

Quibus

Quibus ſingulis Eccleſia meritò dixerit: *Tu autem homo pacis mea in quo ſperavi, qui edebas panes mecum, magnificâſti ſuper me ſupplantationem.* Quid enim eſt iſte Conventus tam fraudulenter, tantóque omnium Canonum contemptu coactus, tam ſcenicâ pompâ habitus, tam aulæ ſtudijs addictus, tam ſegniter Epiſcopi noſtri, Alectenſiſque, ſed Veſtræ præſertim Sanctitatis conſtantiam æmulatus, tam miſerè veteres omnes Galliam inter & Romam controverſias, ſopitas jam pridem, extinctáſque renovans; tam proditoriè Regaliæ conſentiens, tam inaniter Vobis ſcribens, tam denique Cleri Gallicani antiquæ gloriæ, ac in Sanctam Sedem obſervantiæ immemor: quid, inquam, eſt iſte Conventus, quàm Eccleſiæ magnifica ſupplantatio?

Cúmque ſupplantatores iſti Eccleſiam perdiderint, tamen uti de re bene geſta gloriantur: pacem loquuntur, pacem ſuadent, pacem in epiſtola ad Sanctitatem Veſtram ſcripta ambitioſè prædicant: quaſi non ſimili voce uſi ſint etiam, qui inſigniores Eccleſiæ clades intulerunt. Quid enim aliud excuſabant Sirmienſes Epiſcopi conclamatâ fide? Mediolanenſes jugulato Athanaſio? Ariminenſes proſcripto ὁμουσίῳ? Et ut temporibus viciniora ſimul & rebus noſtris magis affinia loquar, quid excuſabant Londinenſes, Thoma Cantuarienſi in Eccleſiæ defenſione ſolo omnino relicto, præterquàm ſtudium pacis, difficilia tempora, magnos Reges demerendos?

Videntur mihi Epiſcopi noſtri non aliâ ratione pacem quærere, quàm quæſiſſent Seniores populi Iſraël, ſi Rege ipſorum vineam Naboth, quæ figura eſt Eccleſiæ per ſeculares poteſtates ſpoliatæ, cupiente invadere, Naboth verò tradere renuente, diſſidium iſtud componentes, ita pronuntiâſſent: *Vineam obtineat Rex, ut faciat ſibi hortum olerum,*

quia vicina eſt, & prope domum ſuam. Tu verò Naboth collige exciſas vites, & ubi creverint olera, paucula quædam vilioráque ab hortulano regio accipito. Quæ futura fuiſſet populo Dei de præclaro illo judicio mens & ſententia? Nonne in judices illos tanquam in latrones atque ſicarios animadvertendum eſſe cenſuiſſet?

Sic tamen omnino feciſſe videntur Epiſcopi noſtri; capiat, inquiunt, Eccleſia ſolatiolum quoddam in Capitulis & Beneficijs curam animarum habentibus. In cæteris vincat Rex, ſerviant octoginta Eccleſiæ ad hoc uſque tempus liberæ, Henriciana hæreſis intacta maneat, quidquid Regaliſtarum libido cogitavit, aut finxit, ratum eſto. O perverſum, O turpe judicium! Quod qui tulerunt, tanto majori reprehenſione digni ſunt, quòd imperat nobis gratiâ Chriſti non Achab aliquis, non Phocas, non quiſpiam eorum Regum, quos olim vel Germania, vel Anglia in Eccleſiaſticæ libertatis perniciem genuerunt; ſed Rex plurimùm manſuetus, maximè in religionem propenſus, juſtitiæ amantiſſimus, necnon optimè cujuſcumque conſilij cupientiſſimus. Cui cùm unus Epiſcoporum (ita enim fertur) adulando dixiſſet: *Facturumſe in conventu, quæcumque Regi libuiſſent. Tu verò,* inquit Rex, *da operam, ut Epiſcopus ſis, verum rectúmq; ſuade: amabo te, ſi Deum plus cunctis, plus me ipſo amaveris.*

Quod Regis admonitum ſanctiſſimum ſapientiſſimúmque, ſi uti par erat, audiſſent Epiſcopi, nonne ille potiùs Regaliam perpetuis tenebris æternóque ſilentio damnâſſet, quàm ſervitutem Eccleſiæ novo Edicto firmiùs validiúſque ſanxiſſet. Eſt enim illud Edictum, Pater Sanctiſſime, malorum noſtrorum non levamen, ſed cumulus, quo unum aut alterum in ſpeciem quidem, & ad tempus dumtaxat depellitur incommodum, ut cætera, quæ in Regalia

galia ſunt innumera, plus roboris ac firmamenti habeant, iiſque æternitas quædam accedat. Eſt enim celebre juriſconſultorum effatum, *exceptionem firmare regulam.* Quare dum paucula excipit, cætera Rex firmiſſimè ſtatuit.

Quæ autem ab ipſa exceptione plurimum roboris accipiunt, ferè ſunt hæc: Coronam Regum rotundam, rotundam quoque poſtulare Regaliam, hoc eſt, nullâ ſui parte præciſam; ſed cunctas, quà latè patet regnum, Eccleſias pervagantem: facultatem patrimonium Chriſti adminiſtrandi, ſacerdotes altaribus admovendi, rectores Eccleſiis præficiendi, dotem eſſe ſceptro ſolióque ingenitam; quod quàm hæreticum ſit, jam ſæpe diximus: plus autoritatis habere reges in Eccleſias vacantes, quàm ſummum Pontificem. Cui neque per reſignationem, neque per præventionem, neque propter ſupplendam Regis negligentiam, neque aliâ quâcúmque ratione fas omnino erit Beneficium ullum, ſede vacante, attingere: ſed ſi quid litis contentioníſque circa Regaliam, aut obnoxia Regaliæ Beneficia exortum fuerit, nequire Sanctam Sedem, neque ullum Concilium Oecumenicum controverſiam iſtam dirimere, Senatum Pariſienſem potiorem eſſe. Pars Regum cùm ſit Regalia, poſſe quidem cujuſcumque libidine in immenſum creſcere, nullatenus verò conſtringi, aut coarctari, multo minùs aliquâ ſui parte imminui, nec Regibus quidem jubentibus, paciſcentibus, ſummâ poteſtate annitentibus; jus enim regium etiam ipſis Regibus ſanctum. Quare ſi quid his temporibus vel pacis ſtudio, vel amore religionis, vel collatâ in Epiſcopos gratiâ Ludovicus XIV. detraxerit de Regalia, delibaverítque, liberum fore ſequentibus Regibus, id totum irritum habere ac facere.

Hos alióſque infelices prorſus ex Regaliæ trunco

Digitized by Google

erumpentes frutices Edictum illud adeò non reſecavit, ut etiam latiores vegetioréſque effecerit. Quamobrem Edicto illo nihil adepti ſumus, cuncta verò perdidimus; præſertim ſi in tot tantíſque inſurgendi, Eccleſiámque vindicandi cauſis Sanctitas Veſtra quieverit, ſilueritque. Quàm multi enim ſunt, Beatiſſime Pater, qui cùm Sanctitatem Veſtram videbunt poſt tantam exhibitam conſtantiam, dubitantem; poſt tot intentatas minas, habenas ſceleri laxantem, putabunt non eſſe ſcelus, quod tam magna, tam ſancta Poteſtas non ulciſcitur. Credent etiam, quæ regio Edicto ſublata ſunt, ea tantùm Eccleſiæ fraudi fuiſſe; cætera reprehenſione carere, & utcumque ferenda videri. Quocirca plus ex Veſtro feremus detrimenti ſilentio, quàm ceperimus ex ſacrilega Regaliſtarum ſævitia. Hâc enim miſeri dumtaxat ſumus; illud efficiet, ut tot miſerijs digni quoque exiſtimemur.

Viderint deinde quorum intereſt, (nam aliorum appetitor non ſum) quàm mali exempli ſit, Epiſcopos é curiæ nutu pendentes, auſos eſſe tanto Eccleſiæ detrimento, tantâ Apoſtolicæ Sedis injuriâ, Vobis inconſultis, imò verò omnino ſpretis, Regaliæ jure tanto támque immenſo cedere; cùm præſertim maximè ſcirent, eam cauſam apud Sanctam Sedem agi jam cæptam, imò diu conteſtatam, ultimóque judicio maturam.

Præſumptionem iſtam alia multò major multóque nocentior excepit. Nam ijdem illi Epiſcopi, ne quis pœnas ſuo ſociorúmque ſceleri debitas expoſcat, nihil non moliuntur, ut Apoſtolicam Sedem, cujus eſt iſta ulciſci, in ordinem redigant. Quocirca auſi ſunt in florentiſſimo Sedis Apoſtolicæ ſtatu, ſedente in Cathedra Petri Innocentio XI. toto orbe Chriſtiano de tanto Pontifice ſibi gratulante,

tulante, auſi ſunt, inquam, de ſumma Religione ſtatuere, ac quæſtiones movere; quæ non niſi triſtioribus ac difficillimis ſchiſmatis temporibus ventilatæ ſunt.

Ecce mirifici iſtius Concilij egregios Canones: pronuntiat, Apoſtolicæ Sedis plenitudinem intra Canonum ſepta coarctari, præſertim verò Eccleſiæ Gallicanæ libertatibus retundi in negotijs fidei: Si quid Papa ut Papa ſtatuerit, id omnino certum non eſſe; ut autem ſit, Eccleſiæ aſſenſum efficere: Papam ſubeſſe Concilio quocumque tempore, quacúmque ratione; Synodum Conſtantienſem ita cenſuiſſe. O rem inauditam? judices ſedent pauculi Epiſcopi; ſtant Papa Conciliúmque Rei. An Papa præſtet Concilio, an Concilium Papæ incertum eis eſt. Unum illis conſtat, utríque dominari, ac præeſſe auguſtiſſimum illorum Conventum; utríque pro ſua ſumma poteſtate jus dicunt: in eorum arbitrio poſitum eſt, aut Papam ſupra Concilium, aut Concilium ſupra Papam evehere: quidquid cenſuerint, orbi Chriſtiano lex eſto.

Audacia hæc, Beatiſſime Pater, quâ univerſæ Eccleſiæ Majeſtas læditur, Vobis, qui univerſam Eccleſiam regitis, animadvertenda eſt, nobis autem qui in noviſſimo loco recumbimus, tantùm lugenda. Quæ verò Eccleſiæ Apamienſis propria mala ſunt, præter luctum hoc à me inſuper poſtulant, ut Vos Sanctiſſime Pater, etiam atque etiam rogem, imò per Petrum Paulúmque obteſter, ne diutius Eccleſiam illam conquerendo dicere ſinatis: *Conſolantem me quæſivi, & non inveni.* Educite illam tandem de domo carceris, dirumpite vincula ejus. Denique decernite ſolemni judicio, Chriſtianiſſimum Regem in tota Apamienſi diœceſi Regaliæ jus nullum habere, neque vi ſceptri, neque ullo ab Eccleſia conceſſo privilegio, ut omnium retrò tem-

porum poſſeſſio, & rationes demonſtrant: nequiviſſe Archiepiſcopum Tholoſanum jure Metropolitico Vicarios Generales à Capitulo Apamienſi electos munere ſuo depellere, alióſque in eorum locum ſubſtituere: incidiſſe cum ipſum Archiepiſcopum, Vicarióſque ab eo miſſos, tum eos omnes, qui Vicarijs hujuſmodi paruerunt, excommunicationem, aliáſque pœnas in Litteris Apoſtolicis primo Januarij 1681. contentas; nominatim verò eos, quos factâ ritè inquiſitione comperi mandatis Apoſtolicis pertinaciſſimè reſtitiſſe, prout luculenta Romam miſſa teſtimonia demonſtrant: reſcindi denique acta omnia, cum conventûs Provincialis Tholoſani: tum illius Generalis Pariſienſis, propter adverſus utrúmque interpoſitam à me interceſſionem oppoſitionemque.

Juſtum hoc judicium ut judicetis, Pater Sanctiſſime, efficiat velim Spiritus ille veritatis, qui arguit mundum de juſtitia, & de judicio, quíque poſuit Vos Epiſcopum regere Eccleſiam Dei, ſimúlque ſuadeat iſtâ nimiâ moderatione, cunctationéque rebus Eccleſiæ minimè conſuli, ſed cuncta potiùs in deterius ruere, libertatem Eccleſiæ interire, aperiri viam ſchiſmati, improborum audaciam majores vires captare, Henricianam hæreſim altas radices figere, infinita denique mala oriri.

Date veniam, Pater Sanctiſſime, ſi quid in multiloquio in Vos, aut alios quoſcumque incautus peccavi. Sed neſciunt plerumque decorum, quorum calamitas exceſſit modum; cùm animum ſuus excruciat dolor, parùm aliena majeſtas afficit. Urgeo Vos: luctabor etiam Vobiſcum, quemadmodum cum Angelo Dei, imò cum ipſo Deo luctatus eſt aliquando Jacob, ideò dictus Iſraël. Porrò non dimittam Vos, niſi benedixeritis mihi; lætúſque ab

hoc

Digitized by Google

hoc certamine, tametſi claudus recedam, neque erit mihi pede claudicare moleſtum, ſi modo datum fuerit Eccleſiæ vincere. Hujus benedictionis, hujus & victoriæ certum omen habeo conceſſam mihi, ac per me toti Diœceſi à Sanctitate Veſtra Jubilæi gratiam, quæ humillimo ac gratioſiſſimo animo excepta, tot malorum pondere ferè oppreſſos interim nos recreavit. Multos Vobis, Pater Sanctiſſime, annos, & quidquid optimum apprecor, ſimúlque Apoſtolicos pedes exoſculor.

Datum die decimâ tertiâ menſis Aprilis anno 1682.

Sanctitatis Veſtræ

Humillimus & Obſequentiſſimus in Chriſto Filius & Famulus

Cerle Vicarius Generalis Diœceſis Apamienſis Sede vacante.

Documentum LVIII.

Epiſtola Cleri Gallicani, auctoritate Regiâ Pariſijs congregati ad Sanctiſſimum Dominum Dominum INNOCENTIUM PP. XI.

BEATISSIME PATER,

QUam conſecrandi fecimus Apoſtolicæ Sedi canonicæ obedientiæ profeſſionem, ea nos impellit, quæ Pariſijs juſſu Regio congregati geſſimus, ad Apoſtolatum Veſtrum referamus, gravéſque metus noſtros paternum in ſinum effundamus: (a) *Cùm enim Te Dominus gratiæ ſuæ præcipuæ munere in Sede Apoſtolica collocaverit, talémque noſtris tem-*

(a) Epiſtola Concilij Milevitani ad Papam Innocentium, inter Epiſtolas S. Auguſtini Epiſt. 92.

Digitized by Google

temporibus praſtiterit, ut nobis potius ad culpam negligentia valeat, ſi apud venerationem Tuam, quæ pro Eccleſia ſuggerenda ſunt, tacuerimus, quàm ea poſſit Sanctitas Veſtra, vel faſtidiosè, vel negligenter accipere, non ambigimus, quin magnis periculis noſtris Paſtoralem diligentiam adhibere digneris.

Sanè, Beatiſſime Pontifex, à majoribus noſtris, ſanctis, gravibúſque viris accepimus, Regni & Sacerdotij tutâ piâque concordiâ res humanas niti: (a) *Dum unum ab altero impugnatur, periclitari utrúmque; eâ occaſione & de Regno tolli juſtitiam, & de Eccleſia pacem, ſchiſmata & ſcandala ſuſcitari, & fieri animarum perditionem ſimul & corporum*; (b) *Sine horum concordia res humanas nec incolumes eſſe poſſe, nec tutas.* Hæc Goffridus Vindocinenſis, hæc Ivo Carnotenſis, ſanctiſſimi, graviſſimíque Eccleſiæ Gallicanæ Præſules immortalibus ſcriptis teſtata reliquerunt. Hos in medium afferre, & ad Veſtram Sanctitatem allegare juvat, quos pro Eccleſiaſtica libertate, atque Apoſtolica auctoritate multa perpeſſos Sancti Veſtri Deceſſores, non tantùm ut probabiles Magiſtros, ſed ut præcipuos, ſingularéſque filios ſemper habuerint. His accedat tertius Claræ vallis Abbas, non Gallicanæ tantùm, ſed Univerſæ Eccleſiæ lumen, Sanctus Bernardus, ille Canonum propugnator, ac fortiſſimæ cujúſque ſententiæ graviſſimus auctor, ubi nimio rigore Regnum & Sacerdotium dividi, (c) atque *inconſutilem Chriſti Tunicam* ſcindi animadvertit, utili condeſcenſione temperari canones ſupplicavit, ac pacem utriúſque poteſtatis, quæ utrámque fulciat, retineri, præſertim in Gallia, (d) ubi *nullam unquam Regnum inter & Sacerdotium diviſionem fuiſſe* antiquiores Epiſcopi gloriati erant, ubi deni-

(a) Goffridus Vindocinenſis Opuſculo quarto. (b) Ivo Carnotenſis Epiſtola 60. (c) Sanctus Bernardus Epiſtola 219. (d) Ivo Carnotenſis Epiſtola 238.

Digitized by Google

denique, ipſo teſte Bernardo, toto orbe colliſo, ipſíſque Pontificibus gravi toties tempeſtate jactatis, non modò nullæ ſciſſuræ factæ eſſent, (a) ſed etiam *ſolerent ſciſſuræ aliæ reſarciri.*

Nec minore ſtudio Apoſtolici Præſules Veſtræ Sanctitatis Anteceſſores eam concordiam commendârunt, cùm geminâ poteſtate res humanas regi ex ſacris Litteris accuratiſſimè tradidère; quarum proinde concordiâ publicam pacem, totiúſque generis humani ſtatum contineri certiſſimum ſit, dicente Prophetâ: (b) *Ecce vir Oriens nomen ejus*, Zorobabel in perſona, in figura Chriſtus, certè populi Dei Dux & Princeps; (c) *Et ipſe extruet Templum Domino; & ipſe portabit gloriam, & ſedebit, & dominabitur ſuper ſolio ſuo; & erit Sacerdos ſuper ſolio ſuo; & conſilium pacis erit inter illos duos.* Stet ergo utrúmque ſolium, alterum Principis, alterum Sacerdotis, auxilio mutuo, mutuâ conſenſione munitum; hinc populi ſalus, hinc non tantùm corporum, ſed etiam animarum lucra proveniant; hinc denique res humanæ ſtabili, ac Deo pariter, hominibúſque placitâ tranquillitate decurrant.

Quæ cùm ex Patrum traditione, ipſáque adeò prophetica ac divina auctoritate deſcenderint, ubi eam pacem noſtris temporibus occaſione Regaliæ ſollicitari vidimus, cœpimus cogitare, quid Majores noſtri, quid antiqui Sedis Apoſtolicæ Antiſtites præſcriberent, pro certo habituri, quod verbo pariter, & exemplo docuiſſent. Sic autem comperimus, quæ Eccleſiaſticâ auctoritate, æternâ lege ſancitâ eſſent, manere inconcuſſa; quæ Eccleſiaſticâ prohibitione conſtarent, in his Eccleſiarum Principes multa pro tenore

(a) S. Bernardus Epiſtola 219. (b) Gelaſius Papa Epiſtola 8. ad Anaſtaſium Imperatorem. (c) Zachariæ cap. 6. verſ. 12. & 13.

canonum diſtrictiùs judicâſſe, multa pro temporum neceſſitate toleráſſe, ubi non periclitatur fidei veritas, aut morum honeſtas, quædam inſtituta temperari, non cæcâ tamen & indiſcretâ relaxatione diſciplinæ, ſed ſi adeſſet neceſſitas, ex qua leges quoque mutari contingeret: ſanctos enim Pontifices Anteceſſores veſtros ita præcepiſſe: (a) *Ubi neceſſitas non eſt, Sanctorum Patrum Decreta manere inconvertibilia*; eadem ergo Decreta ex neceſſitate interdum temperanda: eam verò neceſſitatem eſſe, ſi graves diſſenſiones, ſi turbulenti motus, tumultúſque imminerent, quam *populorum ſtragem* Sancti Patres vocant; tunc enim Charitatem, quæ ſumma Eccleſiæ lex ſit, alias emollire ac temperare leges, (b) ac *detrahendum aliquid canonum ſeveritati*; *ut majoribus morbis ſanandis Charitas ſincera ſubveniat*; hinc nempe profectam, à Sanctis Patribus, ipſáque Apoſtolica Sede toties celebratam moderationem canonum, quæ utili diſpenſatione, & providâ compenſatione librata Eccleſiam ædificet, propulſet diſſidia, Regnum & Sacerdotium firmâ pace componat.

Hæc ex Sancto Auguſtino, alijſque Patribus; hæc ex Sanctis Pontificibus, Leone, Gelaſio, cæteríſque Majores noſtri didicerunt, nobíſque tradiderunt: (c) *Salvo* ſcilicet *fidei fundamento, & communi morum regulâ, toleranda quadam, etiam facienda, quæ infirma videantur*; *hæc enim facit Charitas, quæ operit multitudinem peccatorum, quæ cum infirmantibus infirmatur, cum ſcandalizatis uritur, & omnibus omnia fit, ut omnibus prodeſſe mereatur*. Quod ſi jus illud Regium, quam Regaliam dicimus, aut Fidei fundamentis, aut morum regulis eſſet adverſum, non illud utique ſancti Pontifices doctrinâ

(a) S. Bernardus Tractatu de Præcepto & Diſpenſatione cap. 4. (b) Auguſtinus Epiſtola 50. (c) Ivo Carnotenſis Epiſtola 214.

ctrinâ & pietate conſpicui Alexander III. Innocentius III. atque alij comprobâſſent; non illud denique ſacrum generale Lugdunenſe Concilium tot perſonis, tótque ſub titulis ſuâ auctoritate firmâſſet. At enim extendi vetuit ad eas Eccleſias, quæ primævâ atque innatâ libertate gauderent; ſed ut hanc interim quæſtionem omittamus, neque minutatim verba Concilij, varióſque ſenſus quæque antegreſſa, quæque conſecuta ſint, expendamus: id ſanè liquidò conſtat, nullum eſſe periculum, ut extenſum Fidei, moribúſque noceat, quod illæſâ Fide, ſalváque morum regulâ, longè latéque propagatum, plurimas jam Regni Eccleſias occupârit; ex quo illud efficitur, Regaliæ cauſam, non ad (a) *Fidei*, morúmque *regulam*, quæ *immobilis & irreformabilis* ſit, ſed ad diſciplinam, quæ pro locis ac temporibus ſubinde mutetur, quæque temperamenta ac ſalubrem illam moderationem admittat, omnino pertinere.

Jam ergo conſtituto quæſtionis ſtatu, Beatiſſime Pater, quantum intelligimus, rem totam expediri haud difficile fuerit; cùm id unum inquirendum reſtet, juſtáne cauſa fuerit, cur poſt Eccleſiarum quarumdam libertatem totis ſexaginta annis ſtrenuè propugnatam, victi in eo Tribunali, quod ipſi antiquo more Regni appellavimus, acquieſcere potiùs, quàm omnia commovere, Regiam poteſtatem cum Pontificiali committere, nova denique bella ciere vellemus. Nos pacem anteponimus, nec in ſimili cauſa piget imitari Vindocinenſem Abbatem non minùs fortitudine, quàm prudentiâ clarum, cujus verbis dicimus: (b) *Habeat Eccleſia ſuam libertatem; ſed ſummoperè caveat, ne dum nimis emunxerit, eliciat ſanguinem, & dum rubiginem de vaſe conatur eradere, vas ipſum frangatur.*

 Neque

(a) Tertullia. de Virginibus velandis. (b) Goffridus Vindocinenſis opuſculo 4.

Neque verò publicam pacem, ac ſub tanto Rege proſperum rerum Eccleſiaſticarum curſum turbatum oportebat. Adhibe pias aures, Sanctiſſime Pontifex, & tantiſper cogita, quem Regem habeamus: non invictam bello dexteram, ac decora victoriarum prædicaturi ſumus pacifici Sacerdotes: habent illæ laudem ſuam univerſis Gentibus celebratam, ac pacis gloriâ cumulatam. Utinam, Beatiſſime Pater, rebus noſtris intereſſe, & coram intueri poſſes (paternis ſanè oculis dignum ſpectaculum) quàm benignè Optimus Princeps Epiſcopos audiat, quàm rebus Eccleſiæ faveat, quàm bonos fulciat, quàm invictâ auctoritate frangat contumaces, quàm cœleſtem illam nobis à Domino traditam poteſtatem intemeratam velit. Eo protegente, Juriſdictio Epiſcopalis propemodùm profligata emergit è tenebris: noſtris jam Decretis, noſtræ auctoritati Parlamenta obſecundant, ac Regia Decreta Canonicæ diſciplinæ ancillantur. Jam verò Hæreſis quot accipit ſubinde ſalutares plagas? Quot Edictis comprimitur? Quot amiſſa Templa luget? Quantas nobilium, plebejorúmque turbas ad Petri, hoc eſt, Chriſti ovile revocatas? Quid deinde referemus, ut Regius animus exoſas habeat novitates omnes, nullóque Regni loco conſiſtere patiatur? Eſt profectò Ludovicus Magnus alter ille Mauritius à Sancto Gregorio Anteceſſore Veſtro toties commendatus: (a) *Cujus temporibus Hæreticorum ora conticeſcunt; quia etſi eorum corda in inſaniam perverſi ſenſûs ebulliunt, Catholici tamen Principis tempore, prava quæ ſentiunt, eloqui non præſumunt.*

Hæc coram admiramur, hæc luculentiùs Veſtra quoque Sanctitas ab altiſſima illa, cui totus orbis ſubeſt, Petri

Sede

(a) Libro 7. Epiſtolarum Epiſtolâ 48.

Digitized by Google

Sede commemorat; his Apoſtolicum Veſtrum pectus exultat; ſi quid fortaſſe tot inter proſpera emergit incommodi, non omnia proindè ad juris apices exigimus; (a) magno enim Cyrillo Alexandrino Præſule docente didicimus œconomiâ rerum plerumque cogi nos etiam à ſtricto & confeſſo Eccleſiæ jure diſcedere. Quanti verò æſtimamus illa privilegia aliquot Eccleſiarum, ſi emolumentis damna contendimus? Quid, quòd illud onus vix Eccleſiæ ſentiunt, vacantium Eccleſiarum fructibus, quos Reges vindicare fiſco in Eccleſiarum longè maxima parte non dubiâ conſuetudine poterant, Succeſſori reſervatis, rebúſque ad Canonum auctoritatem Ludovici Decimi tertij auguſtæ memoriæ Edicto redactis? Quid, quòd in quibuſdam Præbendis ac Dignitatibus conferendis, ſi quid erat aſperius, nobis ſupplicantibus, à Rege mollitum, tanti Principis pietatem, largitatémque commendat? Quid, quòd Capitulis ſua jura ſervata, certíque Judicibus præſcripti limites, ne Regaliæ nomine omnia invadantur? Id ſubjuncta his litteris geſta teſtantur, certóque indicio ſunt, quàm bene illi aliqua concedantur, qui multa jam ſibi poſſeſſione vindicata ultrò concedat.

Sed enim exprobrabunt, qui votis ſuis omnia metiuntur, leve illud quoque (ſic enim ſentiunt) quod Rex Chriſtianiſſimus tanto ſtudio aſſertum Coronæ ſuæ velit, nobis auctoribus ac flagitantibus potuiſſe dimitti: næ illi falſi ſunt, rerúmque noſtrarum imperitiſſimi. Liceat verò nobis, Beatiſſime Pater, quando eo in cardine totius negotij ſumma verſatur, paulò liberiùs interturbare graves illas curas Apoſtolicæ mentis, ac jus Regaliæ Francorum Regibus,

(a) Epiſtola ad Gennadium Presbyterum & Archimandritam.

bus, totique Regno infixum, prout noſtris hominibus inſitum, inditúmque eſt, ab ortu repetere.

Sic nempe inclamant Regij Magiſtratus, Chriſtianiſſimos Reges jam inde à Clodovæo, ac primis Chriſtianæ Religionis exordijs, Eccleſiarum omnium, ut pietate filios, ita effuſiſſimâ liberalitate nutritios, & Regiâ defenſione propemodùm Patronos, ac Tutores extitiſſe: ea verò, quæ Eccleſiæ in fundis haberent, teſte Auguſtino, jure Cæſareo, hoc eſt, Regio obtineri, ſupremámque eorum omnium poteſtatem penes Reges eſſe. Hinc à priſcis temporibus, vacantium Eccleſiarum Regiâ manu occupata bona, mox reddita Succeſſoribus: nec à Sede Apoſtolica reprobata, quæ huic juri tuendo antiquiſſimis etiam temporibus Reges Francorum feciſſent; Præbendas quoque, hoc eſt nativò ſenſu, ſtipendia Clericorum, partem Eccleſiaſticæ poſſeſſionis ac proventus, necdum à toto diſcretas, ſi vacarent Eccleſiæ, eodem quoque jure à Principibus collatas; quarum quippe collatio & antiquo jure à ſolida maſſa decîdi non poſſet, & recentioribus quoque juris Pontificij inſtitutis in fructu haberetur. Hæc omnia ab antiquo Regibus de ſe benè meritiſſimis conceſſiſſe Eccleſiam, ſanè conſenſiſſe, juſque illud utriúſque poteſtatis conſenſione firmatum, Regiæ Majeſtati proprium atque congenitum ita coaluiſſe, ut diſtrahi nequeat: neque verò fas eſſe, ut Eccleſiæ primis Francici Imperij temporibus diverſo jure haberentur, quas eâdem Regiâ protectione fulciri, eâdem liberalitate ditari, ejuſdem Majeſtatis reverentiâ ac poteſtate contineri certum eſſet. Si quid ergo triſtioris diverſitatis exortum ſit, id eſſe referendum ad illa tempora, queis ſciſſum Regni corpus, Ducúmque & Comitum olim innocuo, tunc infauſto nomine avulſa ac diſcerpta membra vix inter ſe cohærerent:

rent: hos enim Principes, Regalibus occupatis, ſæpe etiam ſine Regum conſcientia relaxatis, omnia perturbâſſe: at poſtquam Regia poteſtas diſtractas Provincias ad ſeſe revocavit, & afflictum diu, diſſipatúmque Regnum ſuam demum integrè ſub uno Capite nobiliſſimo pariter ac valentiſſimo ſanitatem intellexit, tunc obliterandam, quæ laceros artus olim dehoneſtabat, fœdam diverſitatem, nec Regio juri ex antiquiſſimis, receptíſque Regni Francici legibus, nocere potuiſſe poſſeſſionem intermiſſam, quam & per Principes ſibi ſubditos diu retinuiſſent, nec ipſi unquam animo dimiſiſſent; univerſâſque Eccleſiæ, non tantùm ad decorem, ſed etiam ad robur, firmámque compagem, eodem denique jure componendas. Neque verò obſtare Lugdunenſe Concilium, quippe quod nec Reges nominet, ex Pontificijs quoque Decretis pro ſua Majeſtate ſpecialiter appellandos, nec de Præbendis loquatur, & aliò verti poſſit; neque à Pontificibus Regibúſve in quæſtione Regaliæ, cùm de ea maximè ageretur, memoratum, aut leviter ſaltem indicatum fuerit.

Hæc utcumque ſe habent; neque enim lubet commemorare, quæ Anteceſſores noſtri repoſuerint, aut litigare eſt animus coram Veſtra Sanctitate pacis negotium tractaturis; hæc, inquam, adeò Regijs Magiſtratibus infixa menti ſedent, ut à ſe avelli nullâ ratione patiantur, cauſâque cecidérimus, eorum quoque ſententiâ, qui & æquitatis laude florerent, & in noſtrum ordinem eſſent propenſiſſimi; quâ conſenſione victus Rex Maximus, ſatíſque ſibi conſcius, quàm ab invadendis Eccleſiarum juribus abhorreret, jus Regium putat, quod in univerſum Regnum penè diffuſum, ſuo velut curſu undique protendatur, rerum ſimilitudine, paríque Eccleſiarum conditione, velut in proclive

ductum.

ctum. Quid hic nobis mentis, Sanctiſſime Pontifex, planè ſimpliciterque dicemus; hæc neque omnia ut certa proponimus, nec ut erronea & fidei regulis adverſa propulſamus; ac diſpenſationi providæ locum eſſe cenſemus, graviſſimos ſcilicet auctores ſecuti Apoſtolicos viros Anteceſſores Veſtros.

Prodeat ſanè vir maximus, non minùs in ſacris litteris, quàm in Canonum diſciplina verſatus Innocentius III. atque in ſimili cauſa quid agendum ſit, doceat: de Regalibus agebatur; jure autem Regalium multa contineri, quæ jam Eccleſijs Regum liberalitate remiſſa ſint, certo certius eſt. Primùm jus procurationis, ſive hoſpitij, quo Epiſcopi Abbatéſque Regem domo excipere, totámque cum ipſo curiam, publicáſque perſonas alere certis temporibus: tum jus exercitûs, quo certos milites ad Regium exercitum ducere, eóſque alere deberent: & quidem occupari à Rege Eccleſiarum bona, non modò ſi illæ vacâſſent, verùm etiam ſi Epiſcopi conſueta, quæ vocabant, ſervitia omiſiſſent; eáque omnia ab eodem fonte Regalium exiſtere, & perſpicuum ex ſeſe eſt, & ipſe Innocentius profitetur. Duo ergo Epiſcopi à Rege accuſati, quòd illius injuſſu milites abduxiſſent, eorum Regalia manu Regiâ confeſtim invaduntur, nullâ judicij formâ; nec tantùm Regalia, ſed etiam alia bona quæcúmque poſſiderent; id enim juris Regij eſſe Rex contendebat: Epiſcopi id negare, tum factum excuſare, vim illatam conqueri, graviſſimáſque expoſtulationes deferre ad Innocentium. Quid ergo tantus Pontifex? ſusceptâ, ut decebat, Epiſcoporum causâ, Philippum Auguſtum aggreditur, multa interminatus, multíſque adhortatus: (a) *Ne inter Regnum & Sacerdotium ſcanda-*

(a) Libro I. Epiſtolarum Epiſt. 107.

ſcandalum oriretur; intentato quoque Apoſtolicæ cenſuræ metu, niſi Epiſcopis Regalia, aliáque omnia præter jus fáſque (ſic enim ferebat) occupata relaxaret: gravis ſanè cauſa, in qua Rex Maximus (a) *cenſurâ cohibendus* eſſe videretur, ſed interim Innocentius ad Epiſcopos ſcribit: (b) *Fraternitati Veſtræ conſulimus bonâ fide, quatenùs cum chariſſimo Filio noſtro Rege, quantò meliùs poteris, componere ſtudeatis; quoniam arcus, qui ſemper eſt tenſus, vires amittit, & nonnunquam Reges meliùs vincuntur manſuetudine, quàm rigore.* Præclarè ille quidem, ubi nullum fidei, nullum morum regulæ creatum periculum eſt; ſed particulare factum, inquient, nec in exemplum trahendum; & tamen agebatur, uti prædictum eſt, non tantùm de Epiſcoporum facto, ſed etiam de Regalium jure, quoúſque pateret, quæ bona complecteretur, quâ formâ exerceri poſſet: ſed hæc omittamus. Quid Benedictus Duodecimus, unus omnium Pontifex & conſtantiæ & prudentiæ laude ornatiſſimus? Is Philippum Valeſium Regem editâ Philippinâ multa (c) Regaliæ Juri ab antiquo more diverſa velut inſerentem graviſſimis monitis ab ea tuenda lege deterruit; ſed præclarè functus officio, ab negotio deſtitit; neque enim omnia urgenda Pontifici, nec exactè ſemper ad minutos quóſque apices res Eccleſiaſticas deducendas: Philippinaque ad noſtra uſque tempora ſtetit incolumis.

Sed ne Veſtræ Sanctitati moleſti ſimus, poſtremum commemoramus Bonifacium Octavum; nec tamen refricamus infauſta illa diſſidia, quæ nec ſine lacrymis legi queant: abeant illa in tenebras æterno ſepelienda ſilentio. Id de Bonifacio referre lubet, quod ad pacem conducat, quod dignitatem pariter atque clementiam Summæ Sedis

Kkk deceat.

(a) Lib. 3. Epiſt. 40. (b) Lib. 3. Epiſt. 107. (c) Rainaldus ad ann. 1337. numero 17.

deceat. Grave erat Bonifacio à Philippo Pulchro, plenò etiam jure conferri Præbendas, ſeu Regaliæ, ſeu quovis alio titulo; nec tamen negabat Pontifex, imò profitebatur id *fieri poſſe Eccleſiæ conſenſu tacito vel expreſſo.* (a) Rex interim ſe poſſeſſione tuebatur; eo enim jure à ſe conferri Præbendas, *quo à Majoribus, & à Sancto Ludovico avo datæ eſſent.* Rectè ille & ordine, ut videtur; ſatis enim conſtabat, reclamante nemine, eo jure uſos: neque fraudi eſſe poterat optimis Regibus, quòd ad Jus Regium ea revocabant. Id enim Jus Regium eſſe, quod Coronæ Regiæ ab antiquo inſitum, coalitúmque ſit: atque ut ex ſimili rem conficiamus, an non Patronatus, quos vocant Laicos, ipſis quoque terris atque dominijs ex poſſeſſione inhærere, ac quaſi temporalis juris loco eſſe conſtat: cùm tamen id juris ex Eccleſiaſticæ poteſtatis fonte profluere nemo non fateatur? Quantò ampliora Regibus & Beneficentia, & propria Majeſtas conciliare potuit? Neque id Bonifacium juris conſultiſſimum fugiebat; ſed cùm in ancipiti eſſe videretur, quatenùs Juri Regio Præbendas conferendi Eccleſiæ conſenſus acceſſiſſet, quod dubium, quod illicitum reputabat Pontifex, de poteſtatis plenitudine concedebat, ac licitum faciebat: *Quid enim litigamus*, inquit, *volumus, ut Rex faciat licitè, quod facit illicitè*: *volumus ſuper hoc ſibi facere gratiam omnem, quam poterimus.* Sic quem nodum ſolvere ex Pontificis ſenſu, antiqua monumenta juráque non poterant, Apoſtolicæ poteſtatis gladio amputabat: atque id Bonifacius Octavus tot inter ſimultates conferre ultrò voluit in Philippum Pulchrum: quanta Innocentius Undecimus Benevolentiſſimus & propenſiſſimus in Ludovicum Magnum? Neque

(a) **Hiſtoire du different de Boniface VIII. & de Philippe le Bel page 90. page 93. page 78.**

que verò ambiguum, quid Orbis Chriſtianus expectet, ſi Pontifici Pontificem, Regem denique Regi componamus. Id tantùm poſtulamus, ne plus æquo audiantur, qui in Jure Coronæ novas hæreſes fingunt, nimíſque intelligendo faciunt, nihil ut intelligant præpoſteri homines, qui quem exſufflant pulverem, ut præclarè Sanctus Auguſtinus, in ſuos, aliorúmque excutiunt oculos. Veſtra verò Sanctitas hæc omnia ſupergreſſa, Chriſtianíque Orbis intenta comodis, tantas contentiones ex tenui ortas, ſed in graviſſima mala, niſi Deus avertat, aliquando erupturas, Apoſtolicâ auctoritate componat: pacem expetimus, pacem flagitamus, pacem, quæ Veſtrum nomen tantâ pietatis ac ſanctitatis laude omnibus Gentibus, ipſiſque adeò Eccleſiæ hoſtibus clarum, venerandúmque immortalitati conſecratura ſit. Satis jam, ſupérque Parens Optimus, Devotiſſimúſque Filius repugnante animo altercantur. Nos quidem, Beatiſſime Pater, ut gratias agimus, quas poſſumus maximas, quòd Jura quarundam Eccleſiarum, quæ nobis omnibus communia facit ipſa Fraternitas, ſarta tectáque eſſe vultis, ita noſtrâ causâ concuti Orbem, Pacémque Chriſtianam conturbari nolumus: quare eo quoque, quidquid inerat, jure deceſſimus: id in Regem Optimum atque Beneficentiſſimum ultrò contulimus: (a) *Et ſi fortè propter Canonum rigorem minùs licebat, factum eſt tamen, quia Eccleſiaſticæ paci ſic expediebat; cùm enim plenitudo legis ſit Charitas, in hoc legibus obtemperatum eſſe credimus, in quo Charitatis opus impletum eſſe cognovimus.*

Quæ à nobis acta, ſi Veſtra Sanctitas dignetur inſpicere, probaturam eſſe pro ſua æquitate confidimus. Sanè ſummâ

(a) Ivo Carnotenſis Epiſtolâ 190.

conſenſione, pronáque omnium noſtrûm voluntate geſta eſſe teſtamur; cùm præſertim nemo ſit, qui rebus noſtris intellectis, ac perpenſis omnibus, quæ recens nobis ſupplicantibus à Rege Maximo ſtatuta ſunt, non ultrò fateatur, plura & ampliora conceſſa, quàm dimiſſa, atque Eccleſiæ cauſam Regiâ æquitate ac liberalitate, meliore nunc omnino conditione eſſe: quamobrem obſecramus, ut quæ à noſtra humilitate, non modò publicæ pacis intuitu, ſed maximo Eccleſiæ emolumento geſta ſunt, quæque Rex Maximus, tanto Religionis ſtudio, tantáque omnium noſtrûm obteſtatione conceſſit, Regijs Magiſtratibus nequicquam reclamantibus, ſic Veſtra Sanctitas complectatur, ut Sacerdotij Regníque concordiam æternùm firmet & ſanciat.

Quid enim luctuoſius, quàm ſub tanto Pontifice, ac tanto Rege, quorum conſenſione tot in Eccleſiam bona redundatura ſint, per inviſa & importuna diſſidia eludi expectationem Orbis, & publica commoda retardari? Sanè ex quo Eccleſia eſt, Sede Apoſtolicâ Regnóque Francorum nihil conjunctius fuiſſe, & maximo honori ducimus, & Veſtri Anteceſſores libentiſſimè prædicant; hanc verò perpetuam conjunctionem animorum noſtris quoque temporibus auctam oportuit. Quid enim videt Orbis Magno Ludovico majus? Quem Turcæ ſævienti graviorem hoſtem? Quam expeditiorem manum? Quem animum promptiorem? Quem idoneum magis, quicum ea, quæ Vos aſſiduè pulſant, coërcendi hoſtis, atque amplificandæ Eccleſiæ, communicare conſilia? Quem ad ardua quæque jam ſponte currentem incitare poſſitis? Ne verò prohibeat Veſtram Sanctitatem Eccleſiarum aliquarum haud tantis ſanè motibus digna libertas: ſolet Eccleſia Chriſti quædam

dam omittere, ut alia, eáque potiora ſervet, multa quoque in melius ferendo, commutare. Ipſa Regalia quantùm imminuta eſt, cùm pij Principes à potiundis fructibus jam abſtinuerint, & graviſſima onera alendorum militum ac Procurationum ſpontè remiſerint, ut jam illi à nobis, ſi neceſſe ſit, memorem animum ſuo quodam jure repoſcere videantur? Quid attinet commemorare in Epiſcopis atque Abbatibus eligendis, inveſtituris, in juſſionibus, permiſſionibus, aſſenſionibus Regijs, in Epiſcopatuum & Abbatiarum conceſſione & dono, in Hominijs quoque & Sacramentis fidelitatis, (a) quàm multa primùm cenſuris graviſſimis reprobata, mox ultrò conceſſa ſint? Ipſa Apoſtolica Sedes, arx Eccleſiaſticæ libertatis, quàm multa Principum in ſeipſam quoque jura tolerârit, imò aliquando conceſſerit, ipsâ temporum morâ excuſſa cervicibus, & in optimum ſtatum ſpontè reſtituta? An ergò Eccleſia (a) *levitate uſa eſt? fuitque in illa eſt & non?* Abſit, ſed ſatis ſibi conſcia æternitatis ſuæ, ipſique veritati ſemper immobili animo adhæreſcens, aliquâ ſui parte humanis ſe rebus utcunque accommodat, nec tam temporibus, quàm animarum ſaluti ſervit. (b) *Hæc dicendo doctam Paternitatem Veſtram non docemus, ſed eamdem conſulendo & rogando monemus, ut ibi conſilij & pietatis ſtudeatis viſceribus abundare, ubi fas non eſt, fortitudinem exercere.*

Quare, Beatiſſime Pater, ad ſacros Veſtros pedes ritè provoluti, atque Apoſtolicam Benedictionem expectantes, Summum illum Eccleſiæ, veſtríque unici Primatûs Auctorem oramus, obſecramus, uti mentem Veſtram ad pacis conſilia inflectat, & quæ pacis ſtudio, exemplo Ma-

 jorum,

(a) 2. ad Corinthos cap. 1. v. 17. (b) Ivo Carnotenſis Epiſtolâ 190.

jorum, Sanctitas Veſtra geſſerit, ea in Veſtram gloriam, quam in Chriſto habetis, totíque Eccleſiæ utilitati vertat.

Datum Pariſijs tertio Nonas menſis Februarij, anno 1682.

Obſequentiſſimi & devotiſſimi Filij ac Servi Veſtri,

Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij Eccleſiaſtici Viri in Comitijs Generalibus Cleri Gallicani Pariſijs congregati.

Franciſcus Archiepiſcopus Pariſienſis, Præſes.

De Mandato Illuſtriſſimorum & Reverendiſſimorum Archiepiſcoporum, totiúſque Cœtus Eccleſiaſtici in Comitijs Generalibus Cleri Gallicani Pariſijs congregati.

Documentum LIX.

Reſponſio Innocentij XI. Pontif. Max. ad epiſtolam Cleri Gallicani.

Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & alijs Eccleſiaſticis viris, in Comitijs Generalibus Cleri Gallicani Pariſijs Congregatis.

Paternæ Charitati, quâ chariſſimum in Chriſto Filium noſtrum Ludovicum Regem Chriſtianiſſimum, Eccleſias veſtras, vos ipſos, & univerſum Regnum iſtud amplectimur, permoleſtum accidit, ac planè acerbum, cognoſcere ex Veſtris litteris die tertiâ Februarij ad Nos datis, Epiſcopos, Clerúmque Galliæ, qui corona olim, & gaudium erant Apoſtolicæ Sedis, ita ſe erga illam in præſens gerere; ut cogamur multis cum lacrymis uſurpare propheticum illud:

Digitized by Google

illud: *Filij matris meæ pugnaverunt adverſus me.* Quamquam adverſus vos ipſos potiùs pugnatis, dum Nobis in ea cauſa reſiſtitis, in qua Veſtrarum Eccleſiarum ſalus, ac libertas agitur, & in qua Nos pro juribus, & dignitate Epiſcopali in iſto Regno tuenda, ab aliquibus ordinis Veſtri pijs, & fortibus viris appellati, abſque mora inſurreximus, & jam pridem in gradu ſtamus, nullas privatas Noſtras rationes ſecuti, ſed debitæ Eccleſijs omnibus ſolicitudini, & intimo amori erga vos Noſtro ſatisfacturi.

Nihil ſanè lætum, & veſtris nominibus dignum eas litteras continere, in ipſo earum limine intelleximus. Nam præter ea, quæ de norma in comitijs convocandis, peragendíſque ſervata afferebantur, animadvertimus eas ordiri à metu Veſtro, quo ſuaſore, numquam Sacerdotes Dei eſſe ſolent, in ardua, & excelſa pro religione, & Eccleſiaſtica libertate, vel aggrediendo fortes, vel perficiendo conſtantes: quem quidem metum falſo judicaviſtis poſſe vos *in ſinum Noſtrum effundere.* In ſinu enim Noſtro hoſpitari perpetuò debet charitas Chriſti, quæ foras mittit, & longè arcet à ſe timorem. Quâ Charitate erga vos, Regnúmque Galliæ paternum cor Noſtrum flagrare, multis jam, ac magnis experimentis cognoſci potuit, quæ hic referre non eſt neceſſe. Si quid eſt autem, in quo benemerita de vobis ſit charitas Noſtra, eſſe imprimis putamus hoc ipſum Regaliæ negotium, ex quo, ſi ſeriò res perpendatur, omnis ordinis Veſtri dignitas atque authoritas pendet. Timuiſtis ergo, ubi non erat timor. Id unum timendum vobis erat; ne apud Deum, hominéſque redargui jure poſſetis, loco, atque honori Veſtro, & Paſtoralis officij debito defuiſſe. Memoriâ vobis repetenda erant, quæ antiqui illi Sanctiſſimi Præſules, quos quamplurimi poſteà quâlibet ætate ſunt

ſunt imitati, Epiſcopalis conſtantiæ, & fortitudinis exempla in hujuſmodi caſibus, ad veſtram eruditionem ediderunt. Intuendæ imagines prædeceſſorum Veſtrorum, non ſolùm qui patrum, ſed qui noſtrâ quoque memoriâ floruerunt: & qui Ivonis Carnotenſis dicta laudâſtis, debuiſtis facta etiam, cùm res poſceret, imitari. Noſtis quæ is fecerit paſſúſque ſit, in turbulenta illa & periculoſa contentione, inter Urbanum Pontificem, & Philipum Regem, muneris ſui eſſe arbitratus, contra Regiam indignationem ſtare, bonis ſpoliari, carceres & exilia perferre, deſerentibus aliis cauſam meliorem. Officij Veſtri erat, Sedis Apoſtolicæ authoritati ſtudia Veſtra adjungere, & Paſtorali pectore, humilitate Sacerdotali, cauſam Eccleſiarum Veſtrarum apud Regem agere, ejus conſcientiam de tota re inſtruendo, etiam cum periculo regium in vos animum irritandi; ut poſſetis in poſterum ſine rubore in quotidiana pſalmodia, Deum alloquentes, Davidica verba proferre: *Loquebar de teſtimoniis tuis in conſpectu Regum, & non confundebar.* Quantò magis id vobis faciendum fuit tam perſpectâ, atque exploratâ optimi Principis juſtitiâ, & pietate, quem ſingulari benignitate Epiſcopos audire, Eccleſijs favere, Epiſcopalem poteſtatem intemeratam velle, vos ipſi ſcribitis, & Nos magna cum voluptate legimus in veſtris litteris? Non dubitamus, ſi ſtetiſſetis ante Regem pro cauſæ tam juſtæ defenſione, neque defutura vobis verba, quæ loqueremini, neque Regi cor docile, quo veſtris annueret poſtulatis. Nunc cùm muneris veſtri, & Regiæ æquitatis quodammodo obliti, in tanti momenti negotio ſilentium tenueritis; non videmus, quo probabili fundamento ſignificetis, vos ad ita agendum adductos, quòd in controverſia victi ſitis, quòd causâ cecideritis. Quomodo cecidit, qui

ſon.

Digitized by Google

non ſtetit? Quomodo victus eſt, qui non pugnavit? Ecquis veſtrûm tam gravem, tam juſtam cauſam, tam ſacroſanctam oravit apud Regem? cùm tamen prædeceſſores veſtri eam in ſimili periculo conſtitutam non ſemel apud ſuperiores Galliæ Reges, imò apud hunc ipſum liberâ voce defenderint, victoréſque à Regio conſpectu diſceſſerint, relatis etiam ab æquiſſimo Rege præmijs Paſtoralis officij ſtrenuè impleti? Quis veſtrûm in arenam deſcendit, ut opponeret murum pro domo Iſraël? quis vel vocem unam emiſit memorem priſtinæ libertatis? Clamaverunt interim, ſicut ſcribitis, & quidem in mala cauſa pro Regio jure, clamaverunt Regis adminiſtri; cùm vos in optima pro Chriſti honore ſileretis. Neque illa ſolidiora, quòd reddituri Nobis rationem, ſeu veriùs excuſationem allaturi rerum in hujuſmodi Comitijs per vos actarum, exaggeratis periculum, ne ſacerdotium & imperium inter ſe collidantur, & mala, quæ exinde in Eccleſiam, & in rempublicam conſequi poſſent: proinde exiſtimâſſe vos, ad officium veſtrum pertinere aliquam inire rationem tollendi de medio gliſcentis diſſidij: nullam verò commodiorem apparuiſſe, remedio ab Eccleſiæ Patribus indicato, utili condeſcenſione canones temperandi pro temporum neceſſitate, ubi neque fidei veritas, neque morum honeſtas periclitentur: deberi ab ordine veſtro, deberi à Gallicana, imò ab univerſa Eccleſia plurimum Regi, tam præclarè de Catholica religione merito, & in dies magis mereri cupienti; proptereà vos jure veſtro decedentes illud in Regem contuliſſe. Mittimus hîc commemorare, quæ ſignificatis de appellato à vobis ſeculari magiſtratu, à quo victi diſceſſeritis: cupimus enim ejus facti memoriam aboleri, & volumus, ea vos verba è litteris veſtris expungere, ne in actis

Cleri Gallicani reſideant ad dedecus veſtri nominis ſempiternum. Quæ de Innocentio tertio, Benedicto duodecimo, Bonifacio octavo in veſtram defenſionem adducitis; non defuere, qui doctis lucubrationibus oſtenderint, quàm frivola, atque extranea ſint huic cauſæ. Et magis notum eſt, quàm ut opus ſit commemorare, quo zelo, quâ conſtantiâ eximij illi Pontifices Eccleſiæ libertatem defenderint adverſus ſeculares poteſtates: tantum abeſt, ut eorum exempla poſſint errori veſtro ſuffragari.

Cæterùm ultro admittimus, & laudamus conſilium relaxandi canonum diſciplinam, pro temporum neceſſitate, ubi fieri id poſſit ſine fidei, & morum diſpendio. Imò addimus cum Auguſtino: *Toleranda aliquando pro bono unitatis, quæ pro bono æquitatis odio habenda ſunt: neque eradicanda zizania, ubi periculum ſit, ne ſimul etiam triticum eradicetur.* Id ita tamen accipi oportet, ut in aliquo tantùm peculiari caſu, & ad tempus, & ubi neceſſitas urget, licitum ſit, ſicuti factum eſt ab Eccleſia; cùm Arianos & Donatiſtas Epiſcopos, ejurato errore, ſuis Eccleſijs reſtituit, ut populos, qui ſecuti eos fuerant, in officio contineret. Aliud eſt, ubi diſciplina Eccleſiæ per univerſum ampliſſimi regni ambitum, ſine temporis termino, & cum manifeſto periculo, ne exemplum latiùs manet, labefactatur, imò evertitur ipſius diſciplinæ & hierarchiæ Eccleſiaſticæ fundamentum, ſicut evenire neceſſe eſſet, ſi quæ à Rege Chriſtianiſſimo in negotio regaliæ nuper acta ſunt, conniventibus, imo etiam conſentientibus vobis contra ſacrorum Canonum, & præſertim generalis Concilij Lugdunenſis authoritatem, contra notam jam pridem vobis in ea re mentem Noſtram, & contra ipſam jurisjurandi religionem, quâ vos Deo, Romanæ, veſtríſque Eccleſijs obligâſtis, cùm

Epiſcopali

Epiſcopali charactere imbueremini, hæc ſancta Sedes executioni mandari, & malum invaleſcere, diutiùs differendo permitteret, ac non ea Nos, pro tradita divinitùs humilitati Noſtræ ſuprema in univerſam Eccleſiam poteſtate, ſolemni more, prædeceſſorum Noſtrorum veſtigijs inhærentes, improbaremus; cùm præſertim per abuſum Regaliæ non ſolùm everti diſciplinam Eccleſiæ res ipſa doceat, ſed etiam fidei ipſius integritatem in diſcrimen vocari facilè intelligatur ex ipſis regiorum decretorum verbis, quæ jus conferendi beneficia Regi vindicant, non tamquam profluens ex aliqua Eccleſiæ conceſſione, ſed tamquam ingenitum, & coævum regiæ coronæ. Illam verò partem litterarum veſtrarum non ſine animi horrore legere potuimus, in qua dicitis, vos jure veſtro decedentes, illud in Regem contuliſſe: quaſi Eccleſiarum, quæ curæ veſtræ creditæ fuere, eſſetis arbitri, non cuſtodes; & quaſi Eccleſiæ ipſæ, & ſpiritualia earum jura poſſent ſub poteſtatis ſecularis jugum mitti ab Epiſcopis, qui ſe pro earum libertate in ſervitutem dare deberent. Vos ſanè ipſi hanc veritatem agnoviſtis, & confeſſi eſtis, dum alibi pronuntiâſtis: *Jus Regaliæ ſervitutem quamdam eſſe, quæ in eo præſertim, quod ſpectat beneficiorum collationem, imponi non poteſt, niſi Eccleſiâ concedente, vel ſaltem conſentiente.* Quo jure vos ergo jus illud in Regem contuliſtis? Cúmque ſacri canones diſtrahi vetent jura Eccleſiarum; quomodò ea vos diſtrahere in animum induxiſtis, quaſi eorumdem canonum authoritati derogare liceat vobis? Revocate in memoriam, quæ inclytus ille conterraneus veſter Clarevallenſis Abbas non Gallicanæ modò, ſed etiam univerſalis Eccleſiæ lumen à vobis meritò nuncupatus, Eugenium pontificem officij ſui admonens reliquit ſcripta præclarè: *Meminiſſet ſe eſſe, cui claves tradi-*

ta, cui oves creditæ ſunt. Eſſe quidem & alios cæli janitores, & gregum paſtores, ſed cùm habeant illi aſſignatos greges, ſinguli ſingulos; ipſi univerſos creditos, uni unum, nec modò ovium, ſed & paſtorum Eugenium eſſe paſtorem: ideóque juxta canonum ſtatuta alios Epiſcopos vocatos fuiſſe in partem ſolicitudinis, ipſum in plenitudinem poteſtatis. Ex quibus verbis quantum vos admoneri par eſt de obſequio & obedientia, quam debetis huic Sanctæ Sedi, cui Nos, Deo authore, quamquam immeriti præſidemus; tantumdem paſtoralis Noſtra ſollicitudo excitatur ad inchoandam tandem aliquando in hoc negotio, quam nimia fortaſſe longanimitas Noſtra, dum pœnitentiæ ſpatium damus, hactenus diſtulit, Apoſtolici muneris executionem.

Quamobrem per præſentes litteras, traditâ Nobis ab omnipotenti Deo authoritate, improbamus, reſcindimus, & caſſamus, quæ in iſtis veſtris comitiis acta ſunt in negotio Regaliæ, cum omnibus inde ſecutis, & quæ in poſterum attentari contigerit, eáque perpetuò irrita & inania declaramus; quamvis cùm ſint ipſa per ſe manifeſtè nulla, caſſatione aut declaratione hujuſmodi non egerent: ſperamus vos quoque ipſos, re melius conſideratâ, celeri retractatione conſulturos conſcientiæ veſtræ, & Cleri Gallicani exiſtimationi, ex quo Clero ſicuti hucúſque non defuere, ita in poſterum non defuturos confidimus, qui boni paſtoris exemplo, libenter animam ponere parati ſint pro ovibus ſuis, & pro teſtamento Patrum ſuorum. Nos quidem pro officij Noſtri debito parati ſumus, Dei adjutrice gratiâ, ſacrificare ſacrificium juſtitiæ, & Eccleſiæ Dei jura, ac libertatem, atque hujus ſanctæ Sedis authoritatem, dignitatémque defendere, nihil de Nobis, ſed omnia de eo præſumentes, qui Nos confortat, & operatur in Nobis, &

qui

qui juſſit Petrum ſuper aquas ad ſe venire. Præterit enim figura hujus mundi, & dies Domini appropinquat. Sic ergo agamus, Venerabiles Fratres; ac Dilecti Filij, ut cùm ſummus Paterfamilias, & Princeps paſtorum rationem ponere voluerit cum ſervis ſuis, ſanguinem peſſumdatæ, & laceratæ Eccleſiæ, quam ſuo acquiſivit, de Noſtris manibus non requirat. Vobis interim omnibus Apoſtolicam benedictionem, cui cæleſtem accedere optamus, intimo paterni amoris affectu impartimur.

Datum Romæ die 11. Aprilis 1682.

Documentum LX.

Alia Cleri Gallicani epiſtola ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum INNOCENTIUM XI. Pontif. Max.

BEATISSIME PATER,

QUantum olim à Majoribus noſtris Sedi Apoſtolicæ delatum eſt, tantum nos, qui honoris Sacerdotalis ſucceſſores Patriíque animi hæredes ſumus, Veſtræ Sanctitati debere, ſolemniter profitemur; neque id modò, quòd Veſtra Beatitudo in præcelſo editóque Eccleſiæ loco poſita eſt, ſed & quòd Illam videmus ſingulari pietate, & religione ſummâ, loci auctoritatem exæquare. Cùm enim Petri Cathedram eâ quâ debemus veneratione proſequimur, & pariter nobis ante oculos proponimus virtutes eximias, quibus V. S. ornata eſt, ſeveritatem ſcilicet Inſtitutorum, ſtudium amplificandæ Eccleſiæ, conſtantem retinendæ veteris diſciplinæ ſententiam, quotidianam ſollicitudinem omnium Eccleſiarum, obfirmatam non acquieſcendi

ſcendi carni aut ſanguini voluntatem, non poſſumus non admirari, & ſummam in honoribus gloriam, & parem in moribus diſciplinam. Hæc & alia, quæ ſanè magnifica ſunt, magnam de Veſtro Pontificatu ſpem omni Eccleſiæ injecerunt; quiſque ſtatim Veſtri nominis merita prædicare, ſibi quiſque polliceri cœpit, fore ut ſummo Pontifice Innocentio Undecimo Eccleſia Provincias reciperet, quas Patrum noſtrorum memoriâ Hæreſis abſtulerat, & fides Romana prolatis longè finibus amiſſam recuperaret poſſeſſionem. Ea ſpes Orbis Chriſtiani fuit, eáque opinio hoc magis apud nos invaluit, quòd paribus votis, & ſimili animorum conſenſione cum Veſtra Sanctitate conveniret Rex Chriſtianiſſimus, qui, quâ Religione, & quâ præditus eſt potentiâ, impietatem diſturbare, & ſolus inter Principes Chriſtianos domitam hæreſim Romanis ſubijcere faſcibus poteſt; neque fruſtra eſt hæc expectare ab invictiſſimo Principe, qui jam non minùs religione, quàm armis, Magni Nomen implevit. Ille domi hæreſis tanquam alicujus hydræ innumera capita Edictorum pondere oppreſſit: Ille jam pridem foris ſubactis Provincijs & Civitatibus expugnatis, Romanæ Eccleſiæ religionem intulit, & nuper in Argentoratenſem Civitatem, ſtupente Europâ, & frendente hæreſi fidem ab exilio reduxit, expiatóque Dei Sanctuario, ſigna Catholica ſacris affixit poſtibus, quos tot annos hæreticorum polluerat impietas. Hæc Chriſtianiſſimus Rex, cujus ſpectata virtus, ſumma in rebus gerendis Prudentia, in exequendis Fortitudo admirabilis, Magnitudo animi, Juſtitia, Fides, Religio, tanquam ſagittæ in arcu brachij potentis, ad tollendam hæreſim, delendum mendacium. Cùm hæc inter ſanctiſſimum Pontificem, & Regem Maximum incredibilis eſſet virtutum, & voluntatum conſpiratio,

tio, quid aliud nos augurari oportebat, quàm fidei victorias, & gloriam Eccleſiæ. Verumtamen, Beatiſſime Pater, hæc contra omnium exſpectationem perverſis quibuſdam hominum improborum artibus interpellata ſunt: vix præ dolore hæc meminiſſe, nedum commemorare poſſumus. Etenim dum Rex Chriſtianiſſimus pro ſua pietate rem Eccleſiæ bene & feliciter gerit, ecce per Provincias & Civitates Galliarum Litteræ Apoſtolicæ divulgatæ ſunt, quibus ſacra Regis Chriſtianiſſimi Majeſtas offenditur, acerbis minacibúſque litteris impetitur ille Rex, Prædicator fidei, Defenſor Eccleſiæ, Regionum Præſul, Patriæ Cuſtos, Triumphator Gentium; convelluntur Jura Regni, tolluntur ſacra majorum noſtrorum depoſita, pulſantur Eccleſiæ Gallicanæ libertates, cæditur reverentia Sacerdotalis, Provinciarum Eccleſiarúmque Privilegia violantur, ſubvertitur Juriſdictio Epiſcoporum, perruptíſque terminis, quos Patres noſtri conſtituerunt, ex antiqua Patrum noſtrorum hæreditate immeriti dejicimur. Ingemuit, Beatiſſime Pater, Clerus Gallicanus, cùm videret, contra Canonem Eccleſiaſticum, & contra formam judiciorum condemnatum eſſe Illuſtriſſimum Archiepiſcopum Tholoſanum; exhorruit diſtrictum & minitantem Capiti Collegæ excommunicationis gladium, demum contra fidem Concordatorum litteræ Pontificiæ abſque Canonica cauſa denegantur ritè nominato ad Apamienſem Epiſcopatum; unde accidit, ut non ſuccurratur Eccleſiæ ſciſſurâ laboranti, quoniam non adeſt Epiſcopus, qui & pro munere inſtitutionis ſuæ tollat ſchiſma, & diſſidentes ad unitatem revocet.

Unde verò, Beatiſſime Pater, tot & tantæ in nos irarum cauſæ? quos olim unus ex Veſtræ Sanctitatis Prædeceſſori-

bus

bus appellabat Gentem ſanctam, Regale Sacerdotium, Populum acquiſitionis, cui Deus Iſraël benedixit. Nonne nobis eadem, quæ Majoribus noſtris fuit in Summum Pontificem devotio? Nonne erga Sanctitatem Veſtram reverentiæ & obedientiæ obteſtatio ſimilis? idémque nos, quos illos olim ejuſdem communionis vinculum Sedi Apoſtolicæ adſtrictos tenet? Dolemus, Beatiſſime Pater, nihilominùs ex veſtris litteris in Eccleſia ſeri diſcordias; cúmque in dies malum ingraveſceret, huic tandem obviàm ire cœpimus; habitóque generali Eccleſiæ Gallicanæ conventu in commune providere, ne quid detrimenti Chriſtiana res caperet. Adivimus itaque Regem Chriſtianiſſimum, & quâ legatione pro Chriſto fungimur, tanquam Deo exhortante per nos, obſecravimus, ne ex unius negotij cauſa ædificationem Dei diſſolvi fineret. Eum verò, Beatiſſime Pater, qui pacandi orbis gratiâ, gloriæ & magnitudini ſuæ, quibus nihil fortiſſimo Principi pretioſius eſt, ultrò modum fecit, tanquillitati Eccleſiæ & felicitati Sacerdotum nihil non condonaturum eſſe, rogationis noſtræ eventus comprobavit.

Quoniam verò paci & quieti Eccleſiæ Gallicanæ, non modò in præſentiarum, ſed etiam in poſterum proſpiciendum eſt, talia nempe præceſſerunt, ut ſimilia, vel etiam graviora præcaveri oporteat; præmiſſo erga Sedem Apoſtolicam quod decet, reverentiæ & obedientiæ officio, impenſiùs deprecamur Sanctitatem Veſtram, ne jura, privilegia, mores, & inſtituta Majorum convelli, aut minui patiatur, ea præſertim, quæ ſacris Canonibus, & Patrum Decretis ſtabilia nobis ſemper in honore & uſu fuerunt, & quæcumque Eccleſia Gallicana auctoritate conſuetudinis & vetuſtatis poſſeſſione defendit: ídque eò ardentioribus

votis

votis expoſcimus, quo nullâ temporum interruptione, nulláque definitione Patrum hac in re Eccleſiæ Gallicanæ derogatum eſt. Ejuſmodi autem ſunt Epiſcoporum judicia, quæ ex Patrum Decretis, & ex moribus noſtris in his partibus à nobis tractari; quin etiam interjectis ad Sedem Apoſtolicam appellationibus finiri debent; ea quoque, quæ ad juriſdictionem Metropolitanorum & Epiſcoporum attinent, jura Regni, libertates Eccleſiarum, negotia Eccleſiaſtica, quæ omnia intra limites Diœceſeos Galliarum æſtimari, agitari, & judicari condictum eſt. Prudentiſſimè enim, & juſtiſſimè, ut in ſimili propè negotio Patres Africani ad Cœleſtinum Papam ſcribebant, Nicæni Patres providerunt, quæcúmque negotia, ubi orta, ſunt finienda, nec unicuique Provinciæ gratiam Sancti Spiritûs defuturam, quâ æquitas à Chriſti Sacerdotibus, & prudenter videatur, & conſtantiſſimè teneatur.

Oramus itaque Sanctitatem Veſtram, & omnibus precibus obteſtamur, ut ſuam, quam Veſtris Fratribus Deus tribuit portionem, intactam illibatámque eſſe velit, ut paterno animo ſuam filijs hæreditatem ſartam tectámque cuſtodiat, ut vulneribus Eccleſiæ Gallicanæ Matris noſtræ piâ, & ſalubri eorum, quæ geſta ſunt, ratione medeatur; nec interceſſionem Cleri Gallicani minùs æquis auribus accipiat, dum præſertim periculum eſt, ne quid diſpendij res noſtræ, nobis tacentibus, patiantur. Neque hæc pro juribus noſtris defendendis repentina ſupervenerunt ſubſidia: antiqua Majorum noſtrorum documenta ſunt, quæ ut hauſimus ab ijs, ea pariter hoc Eccleſiaſtici vigoris, & Sacerdotalis animi exemplo, ad poſteros tranſmittimus. Quin etiam æmulamur ſapientiam Patrum, qui in ſimilibus cauſis, ſimili modo ſuis inſtitutis providerunt, neque id ægrè tuliſſe Sum-

mos Pontifices Bonifacium & Cœleſtinum, quin & hiſce poſtremis temporibus Innocentium X. accepimus; ſperamus quoque, Beatiſſime Pater, fore ut Veſtra Sanctitas æqui boníque conſulat hanc noſtram conteſtandæ, & dirimendæ cauſæ rationem, ubi ſine honoris erga Veſtram Sanctitatem diminutione, ſine ulla charitatis offenſione, de certata jura ſuis poſſeſſoribus aſſeruntur. Nobis enim hoc inprimis de Veſtra Sanctitate pollicemur, ut ille, cujus ad Pontificatum felix ortus, & læti dies fuerunt, cujus vita omnis virtutibus tanquam fauſtis ſyderibus fulget, amotis procul vel levium diſſidiorum nebulis, tranquillitatem Eccleſiæ Gallicanæ afferat, & ſerenitatem. Hoc omnium noſtrûm votum, & hoc cum Apoſtolica benedictione optant, expectántque.

Datum Pariſijs pridie Nonas menſis Maij, anno 1682.

Sanctitatis Veſtræ

Obſequentiſſimi & devotiſſimi Filij ac Servi Veſtri,

Archiepiſcopi, Epiſcopi, & alij Eccleſiaſtici Viri in Comitijs Generalibus Cleri Gallicani Pariſijs congregati.

Franciſcus Archiepiſcopus Pariſienſis Præſes.

De Mandato Illuſtriſſimorum & Reverendiſſimorum Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, totiúſque Cœtûs Eccleſiaſtici in Comitijs Generalibus Cleri Gallicani Pariſijs congregati.

Docu-

Digitized by Google

Documentum LXI.

Epiſtola Paſtorum Apamienſium ad Innocentium XI. Pontif. Max. quâ & veniam petunt, quòd Vicarijs Generalibus ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo Tholoſano conſtitutis obedientiam detuliſſent, & Pontifici gratias agunt, quòd pœnitentes veniâ benignè donâſſet.

Sanctissime Pater,

Poſt humillima Pedum oſcula,

PEccavimus: nec ſatis eſt ſemel dixiſſe; addimus iterum iterúmque, peccavimus. Denique ſine modo vocem illam, quæ tam multis ſaluti fuit uſurpata, multo pluribus perniciem attulit prætermiſſa, ingeminamus: peccavimus. Sit hoc Epiſtolæ hujus initium, ſit clauſula, ſit ſumma. Quid enim aut jucundius legere Vos, aut nos ſcribere ſalubrius poſſumus? Dicat igitur unuſquíſque noſtrûm in ſe reverſus, quod ille Adoleſcens Evangelicus: *Pater peccavi in cœlum & coram te.* Gravem quippe in cœlum culpam commiſimus, qui poſitâ ad aratrum manu retrò reſpeximus, facti regno Dei minùs idonei, qui animas noſtras facientes pretioſiores, quàm nos, minùs metuimus peccare in conſpectu Domini, quàm incidere in manus hominum. Denique qui cum hominibus Chriſti tunicam inconſutilem ſcindentibus, abominationem deſolationis in loco ſancto ponentibus, & adverſus id omne, quod vocetur Deus, ſeſe erigentibus, fœdam & exitioſam non ſponte quidem, ſed neque inculpatè Societatem inivimus. Coram Vobis, Beatiſſime Pater, deliquimus deſertis iis Caſtris, in quibus Sanctitas Veſtra toto animi robore, totáque cum laude prœliatur prœlia Domini. Tum etiam, quòd maluimus plenam ignominiæ ſecuritatem quærere,

 quàm

quàm pulchra ſanctáque Vobiſcum adire pericula, Vobiſcum deinde partituri æterni gloriam triumphi. Denique quòd neglectâ Veſtrâ optimi, ſupremíque Paſtoris voce, lubentiùs audivimùs ululatum Lupi.

Auget verò non mediocriter culpam noſtram, quòd per crebra Innocentiæ exempla in culpam ruimus: quòd de agone receſſimus, cùm maximè ſocij, Fratréſque noſtri in ſtadio currerent, ac ſic currerint, ut quidam eorum bravium comprehenderint, omnes comprehenſuri videantur. Quòd, Pater Sanctiſſime, Epiſcopi noſtri viri Apoſtolici (cui toties ſinguli dixeramus, etſi omnes ſcandalizati fuerint in te, ego nunquam ſcandalizabor) ſpem decepimus, gloriam obſcuravimus, triumphum minuimus, illámque beatam, nec ſatis prædicandam neceſſitudinem, quâ cum illo conjuncti fuimus, non ſatis meminiſſe, penè contemnere viſi ſumus.

Ingens profectò culpa fuit hæc, grandéque delictum, at cui ſua non defuit pœna. Profectò in regionem longinquam duriſſimam ſervitutem ſervivimus, ſed Cive regionis illius, cui adhæſimus, porcos paſcente, fame perimus, ſiliquas cupimus, nec impetramus, & tamen crudeliſſimo Domino felices videmur. Non opus eſt iſtius calamitatis ſingulas partes percurrere, quarum vel aliquas meminiſſe non parva calamitas eſt.

Habuit tamen peſſima iſta conditio optimum hoc, quòd nos & de paternæ domûs felicitate cogitare, & in paternæ charitatis amplexus venire compulerit. Surgentes revertimur ad Patrem, apud quem cùm mercenarij loco eſſe vellemus, excepit nos more filiorum ſplendidè ac peramanter. Præ foribus, extra limen ob metum & reverentiam ſubſtiteramus, nec oſtium pulſare auſi, nec

ulteriùs

ulteriùs progredi. Sed moras iſtas pati non potuerunt paterna viſcera, venientíque ſoboli dulciſſimi genitoris, non domus tantum, ſed pectus quoque patuit.

Decebat quidem nos, Beatiſſime Pater, tam fœdæ defectionis labe pollutos, per longum ac laborioſum baptiſma, amiſſum recuperare nitorem, támque alto vulnere confoſſos gravioribus ſubjacere remedijs, ac ita demum priſtinæ ſanitati reſtitui. Decebat, inquam, nos adſtantes, depoſitos, omníque prorſus ſacerdotali honore carentes diu multúmque ruinam noſtram lugere, Deum placare, ac Univerſæ Eccleſiæ Gallicanæ, nedum Apamienſi, cui ingens ſcandalum fuimus, ſatisfacere. Sed è re fore viſum eſt, reſipiſcentes excipere in Spiritu lenitatis, magíſque placuit indulgentia. Itaque affuere ſtatim Veſtro nomine, qui venientibus in amplexus ruerent, qui Eccleſiæ redderent, quíque in ea ſolitis oneribus fungi juberent.

Quæ cùm ita ſint, Beatiſſime Pater, noſtri muneris eſſe putavimus, pro ſingulari illa veréque Apoſtolica in nos benignitate atque clementia Veſtra, humillimas hâc Epiſtolâ Sanctitati Veſtræ gratias agere, ſimúlque polliceri, neminem unquam fore (ſi modò Deus adfuerit, ac ſuper nos miſericordiam ſuam corroboraverit) qui Sanctæ Sedis mandata libentiùs audiat, qui ab ea deſciſcentes cautiùs fugiat, quíque Schiſmaticos, & Eccleſiaſticæ libertatis hoſtes perfectiori oderit odio. Aperiantur carceres, acuantur ſecures, erigantur cruces, effundat in nos crudelitas, quidquid malorum in patres atque Collegas noſtros huc uſque ingeſtum eſt, dabit Chriſtus hæc omnia ſuperare ac vincere, ſimúlque efficiet, ut ſic demum magis magíſque conſtringatur ſanctiſſimus ille nexus, qui nos cum Apoſtolica Sede copulat atque conjungit. Erit nobis ſanctum, quid-

Digitized by Google

quid illa probaverit, eritque reprobum, quidquid rejecerit, nec aliter quàm publicani, ac ethnici loco habebimus, quiſquis illam audire contempſerit.

Rumor eſt, Sanctiſſime Pater, cuncta ad quietem vergere, pacem polliceri, factúmque id eſſe operâ atque induſtriâ Reverendiſſimorum Epiſcoporum, qui convenêre Pariſios: qui tam arduam, támque difficilem controverſiam, regnum inter & Sacerdotium quomodò componerent, niſi forent Spiritu Sancto repleti ? hoc aiunt.

Et enim, ſi pax iſta talis extiterit, qualem à Sanctitatis Veſtræ cura, ſapientia, tum animi fortitudine populus Chriſtianus univerſùs exſpectat, qualem per tot labores, gemitus, pericula Epiſcopus noſter quæſivit, qualem poſtulat Sanctæ Sedis violatæ Majeſtas, Sacro-Sancti Concilij Lugdunenſis conculcata auctoritas, Octoginta minimùm Eccleſiarum ſubjugum miſſa libertas. Si pax iſta Domûs Dei zelatoribus attollat animos, eóſque qui Sanctam Sedem veneratione ac ſtudio proſequuntur, quíque pro ea non exigua incommoda perpeſſi ſunt, ac nova pro ejus dignitate tuenda, ſi quid impoſterum triſte acciderit, ad ſubeunda pericula, fortiores, alacrioréſque efficiat: Denique, ſi pacem iſtam Eccleſia dederit, non acceperit, & quidem invita, vim paſſa, ſpreta, ludificata, tunc profectò Reverendiſſimis Epiſcopis ex animo gratulabimur, ſimúlque in Domino gaudebimus, Deúmque pacis benedictum dicemus ex hoc, nunc & uſque in Sæculum.

Contrà verò, ſi fuerit iſta pax non donum Dei, ſed opus, imò ludus Sæculi, non Eccleſiæ reſtituta libertas, ſed rata ſervitus, & ſi quid melius, catena paulo nitentior; non proſtratus error, ſed triumphata veritas; non improbitatis atque audaciæ frænum, ſed ad quidvis adverſus Concilia

cilia œcumenica, adverſus Sanctæ Sedis Decreta, adverſus omnia ſacra impoſterum audendum tentandúmque incitamentum. Si tot eximios invictóſque libertatis Eccleſiaſticæ defenſores pax reliquerit inglorios, afflictos, oppreſſos, pedibus conculcatos, contrà verò tot improbos, qui auſi ſunt altare contra altare erigere, Sanctam Sedem quaſi infeſtis ſignis petere, multa Sacrilegio patrare, quíque de illis adhuc gloriantur (adeò non dolent) nullâ nec levi quidem pœnâ affecerint, ſed gaudere licuerit mercede iniquitatis. Poſtremò ſi fuerit pax iſta non pax, ſed bellum, tanto terribilius, quanto latentius, tanto crudelius, quando callidius, ſub blando concordiæ nomine decipit: erit proh dolor! nobis lugendus non unus, ſed duplex caſus; noſter ſcilicet, & Religionis; noſter quidem, qui in bello corruimus: Religionis autem, quam pax iſta quodammodò dejiciet, atque proſternet. Sed meliùs ſperare movent quæcumque huc uſque Sanctitas Veſtra pro Domo Dei & fecit, & paſſa eſt fortiter atque ſapienter.

Multo plura fortaſſis addenda forent, ſed utilius modeſtiúſque ſilebimus. Taceant pœnitentes & lugeant, qui nec nimiùm ſilere, nec ſatis lugere poſſunt. Gaudeat interim lugentibus nobis Sanctitas Veſtra, gaudet Angelus non ſuper uno, ſed ſuper multis peccatoribus pœnitentiam agentibus. Dignatus eſt olim Chriſtus Mulieri in Civitate peccatrici oſculandos pedes porrigere: num parem pœnitentia noſtra ambit honorem? Ambit equidem. Non veremur tali exemplo provocati, Chriſti poteſtatis Vicarij, Chriſti vitæ æmuli non pedes quidem, ſed pedum veſtigia prono ore oſculari ac lambere. Datum die Martij, anno verò 1682.

Humillimi & Obſequentiſſimi in Chriſto Filij & Famuli

Parochi Apamienſes.

Documentum LXII.

Quinta Epiſtola R. P. Cerle ad INNOCENTIUM XI. Pontif. Max.

SANCTISSIME PATER,

Poſt humillima pedum Oſcula,

QUantus ego ſum, qui verbis meis loquar Vobiſcum; video enim Vos Domine, ſicut Angelum Dei. & conturbatum eſt cor meum præ timore gloriæ Veſtræ. Sed recreat me erigítque non parùm, quòd aureæ virgæ ſummitatem mihi non ſemel oſculandam porrexiſtis. Illam nunc quoque precor porrigite, méque liberate à laqueo venantium, & à verbo aſpero.

Accepi, Beatiſſime Pater, eſſe Romæ, qui dicerent, quidquid ad hoc uſque tempus in negotio Regaliæ factum eſt, partim me inſcio factum, partim ſuaſu atque impulſu Clariſſimi viri Domini Favoritij Amanuenſis Veſtri actum eſſe.

Qua de re, Pater Sanctiſſime, cùm primum certior factus ſum, riſi plurimum (quod quidem Veſtrâ pace dictum ſit) improbi Sycophantæ ſocordiam, qui ſe putavit tam craſſâ calumniâ, ſupinóque mendacio Romanam ſolertiam dexteritatémque in fraudem inducere, ac ipſos videntes obcæcare.

Cœpi deinde & mihi, & Eccleſiæ timere vehementer. Intellexi nimirum cum ex hac noviſſima fraude, tum ex omni nequitiæ genere, quod eſt in perditiſſimæ cauſæ defenſione à Regaliſtis adhibitum, Adverſarium noſtrum Diabolum ſummo ſtudio totíſque viribus in perniciem noſtram incumbere; quippe qui nec viribus, quas habet per-

mag : s

magnas, nec artibus, quibus potiſſimùm valet, ullâ ratione parcat.

Eſt illi (quod quidem magnus obſervavit Gregorius) duplex in ſacris litteris nomen, nam Leo vocatur, & Draco dicitur. Leo eſt, quia devorat. Draco quia decipit, utrúmque nos, cum Gallijs, tum extra Gallias, quod arduo ſatis moleſtiſſimóq; experimento triſtiſſimis iſtis temporibus edocti ſumus. Hîc enim Leo iſte adverſus nos tremendùm rugit, fauces aperit, dentes ſtringit, ingentem de nobis ſtragem edit. Romæ verò Draco ſibilat, multiplices ſe torquens in giros, totúmque in nos, quod gerit intra viſcera lethale virus, evomit.

Hîc nos tanquam nimio ſtudio Apoſtolicæ Sedi addictos, maximéque Catholicos ad internecionem Leo proſequitur. Illic verò nos ut Vobis religione minùs, quàm neceſſitate deditos, ac heterodoxis neſcio quibus ſocietate conjunctos, omni Veſtro præſidio deſtituere, inviſóſque efficere totis viribus ac nervis Draco contendit. Hîc Epiſcoporum agmina commovet, ut Vos (ſi Petrus ſinat) in ordinem redigat. Illic verò quia Veſtra dignitas in tuto eſt, chariſſima Vobis capita per fraudem & inſidias quærit elidere.

In Gallijs Leonis furor equuleos parat, cruces erigit, exilijs noſtris, fugâ, ærumnis cunctas Regni provincias implet & terret: prætereà univerſæ religioni bellum indicit, homines impios & Satanæ traditos in interitum carnis, Sanctos habet: qui verò Sancti ſunt, ex Eccleſijs eliminat, ac in vincula conjicit, monaſteria in popinas ac lupanaria commutat, virgines expellit, Sacerdotes peſſundat, ejectis Paſtoribus, ovibus Chriſti Lupos præficit. Quid plura? Apoſtolicas litteras, juſſiones, Cenſuras aut ſtulto ludibrio habet, aut humanâ rabie conculcat. Denique cuncta gerit,

quæ Vos ad citò torquenda fulmina, ad Veſtram dignitatem celeriter vindicandam, ad coercendam ſine mora improbitatem, ad tuendam ſummâ feſtinatione innocentiam impellere, acuere, urgereque debent.

At Romæ Draco vaferrimus calidiſſimúſque trium annorum moris alias moras nectit. Hunc in ſuſpicionem adducit, illum varijs artibus in ſuas partes trahit, alios terret, alios allicit, cunctos dolo capit. Ad hoc nihil non pollicetur, nihil non mentitur. Denique omnes machinas adhibet, ut de manu Veſtra, Beatiſſime Pater, fulmen excidat, ut Eccleſia ſerviat, ut improbitas tuta ſit, ut pietas, & innocentia profanis impiorum conatibus ſuccumbat.

Sed ne diutius vetera, & quæ ſunt omnibus perſpecta, commemorem, recentiora quædam, nec ita nota perſtringam. Hoc ipſo tempore, Pater Sanctiſſime, quo ad pedes Sanctitatis Veſtræ parvitas mea ſcribit, quinque ſunt hujus Diœceſis Parochi carcere concluſi: octoginta verò, quorum ſunt occupata obſignatáque bona, non aliam profectò ob noxam aliudve ſcelus, quàm quia ſummo illo cæleſtíque beneficio, Jubilæo videlicet à Vobis conceſſo, ad noſtram verò exiguitatem miſſo deſtinatóque, perſanctè uſi ſunt: quódque eorum nonnulli, quos error humanus fragilitáſque abduxerat, in ſe tandem reverſi, quidquid recedendo peccaverant, amarè flendo deleverant, tantáque per illos dies ſalutis induti ſunt virtute ex alto, ut à Veſtra fide & obſequio, noſtráque ſocietate nullis terroribus nullíſque periculis divelli poſſe videantur. Denique quòd eorum oves Paſtorum vocem audientes, nec non exempla ſequutæ tempore illo acceptabili cæleſtibus divitijs mirum in modum locupletatæ ſunt, ſedémq; Apoſtolicam, unde opes illæ fluxere, ferventiori ſtudio pietate atque honore proſequuntur.

Hoc

Hoc vidit Tartareus Leo, nec tulit, cúmque ſpirituales opes non poſſet auferre, temporalibus rapaces ungues injecit. Diripiuntur Eccleſiæ, ſpoliantur Paſtores, enecantur pauperes, quorum quidem pauperum, qui certè ſunt apud nos innumeri, totus ferme in Sacerdotum charitate cenſus & vita eſt. Hanc crudelem vicem Veſtra manſuetudo, patientia, benignitas repoſcebat? Hanc illam ſpem injecerat, qui ad ſolemne de tanta lite judicium impediendum cuncta in Gallijs è ſententia Veſtra factum iri pollicitus eſt?

Sed quamquam acerbiſſima iſta ſint, omníque crudelitate plena, plus tamen improbitatis ac nequitiæ videtur eſſe in illo, quem, ut diximus, ubique ſpargunt rumorem; cujus profectò ille artifex eſt, qui in ſacris Litteris & mendax dicitur, & Pater mendacij: me ſcilicet in his omnibus negotijs non niſi larvam eſſe, me inconſulto, me prorſus inſcio fieri, quidquid his temporibus geritur. Etenim ſi credendum eſt ſycophantis, & calumniæ cuſoribus, Litteris Apoſtolicis debitum honorem non detuli, otioſus omnino fui, Regaliſtis non obſtiti, illicitis Epiſcoporum Conventibus non interceſſi. Hæc ſi ita ſint, cur tandem fugio? Cur tam diligenter lateo? Cur ubíque paratas Cruces invenio? Denique cur alios timeo, qui timeri poteram, ſi Belial quàm Chriſti partium eſſe maluiſſem?

Eſto nihil fecerim, at multa paſſus ſum pro Chriſto, Eccleſia, pro Sanctiſſimis Canonibus. Hæccine quoque inficiabuntur? negabúntne cervicibus noſtris inſtitiſſe Carnificem, atque in imagine cœpiſſe, quod utinam in Corpore noſtro aliquando perficiat? Hæc eſt gloria noſtra, cujus ſplendorem nullum mendacium obſcurabit, quam nulla fraus dolúſque nullus, aut minuere, aut nobis eripere poterunt. Hæc eſt gloria noſtra, quæ nos clariſſi-

mis Chriſti Confeſſoribus adnumerat, Sanctiſſimis Epiſcopis conſociat, Vobis ipſis Beatiſſime Pater, fœdere ac ſocietate, quanta quidem inter Dominum & ſervum haberi poteſt, conjungit.

At, inquiunt, ad cuncta, quæ præſtiti adeunda Dominus Favoritius me impulit, ejus operâ & conſilio in omnibus uſus ſum. Bene eſt, non poterant profectò res meæ geſtæ nobiliori calculo comprobari. Nec enim potui cuncta non rectè peragere, tam ſapientem támque rerum agendarum peritum authorem ſecutus.

Sed quamquam tam ſapienti monitori aurem præbuiſſe maximè mihi laudi verteretur, indebitam tamen laudem non aucupor, qui meam, ſi quam haberem, arbitrarer ut ſtercora, ut Chriſtum lucrifacerem: Favoritium quidem colo, revereórque; at Favoritio nihil penitùs debere me ſentio, niſi quantum à ſingulis Chriſtianis debetur homini, cujus ſunt in Vos, in Apoſtolicam Sedem, inque univerſam Eccleſiam ingentia merita.

Aliud ſubjungam, Pater Beatiſſime, audacius fortè liberiúſque, ſed veniam, uti ſpero, audaciæ meæ benignitas Veſtra non denegabit. Sit licet Favoritius vir uſquequaque magnus, licet illius induſtria, fidéſque Vobis ſpectatæ probatæque ſint, quod quidem ſingularis virtutis argumentum & præmium eſt, & ſi pietatem illius, ingenium, ſolertiam Roma univerſa, atque omnes omnino boni demirentur, quódque majoris eſt gloriæ (ut vult Hieronymus) licet illum hoſtes Eccleſiæ deteſtentur, cúmque gladiis nequeant, verbo interficiant. Denique quamquam Favoritius ille ſit, cui fideles omnes plurimum de Veſtra in illum benignitate confidentes ſublimiorem gradum amplioréſque honores deprecentur, ac ne amplius veſtrorum potiùs,

quàm

quàm ſuorum aduerſariorum telis pateat, plenam dignitate ſecuritatem exoptent. Quantus quantus ſit, tamen multo minor multóque inferior ijs eſt, quibus in negotio hoc toto Authoribus uſus ſum. Quinam vero ſint illi? Vos Pater Sanctiſſime, Paulus, Chriſtus.

Docuit me Chriſtus cum verbo, tum exemplo paſtoris munus eſſe pro ovibus animam ponere. Monuit me Paulus depoſitum ut cuſtodirem. Vos ipſi juſſiſtis prælia Domini ut præliarer, útque fortiter in ſtatione tam ſancta permanerem. His Ducibus, his Authoribus movendum regendúmque me tradidi. Favoritio nec notus ſum, nec ille mihi. Certè nullas unquam ad illum litteras miſi, ab eo nullas accepi: ita me Deus adjuvet.

Poſt confutata protervi Calumniatoris mendacia liceat, Pater Sanctiſſime, majus noſtrum, imò totius Eccleſiæ vulnus ſummo Medico aperire. Cùm magno apud omnes bonos odio laborare ſeſe intelligerent Patres Societatis Jeſu, propter nefariam illam Probabilitatis doctrinam, nuper à Sanctitate Veſtra magno fidelium plauſu damnatam, ut eam à ſe invidiam, minimè tamen mutatâ ſententiâ depellerent, ſanxêre in ultimo ſuo generali Conventu, opinionem illam, quæ propius ad verum accedere videretur, ut plurimùm eſſe ſequendam. Quo profectò Decreto non tam veritati conſulitur, quàm Eccleſiæ illuditur, quàm Sancta Sedes irridetur, quàm errori latibulum ſecuritáſque paratur.

Hærendum, inquiunt, ut plurimùm Sententiæ probabiliori. Cur non ſemper? quod ratio ſuadet, quod Sancti Patres admonent, quod Canones præcipiunt? Cur non ſemper? cùm omnes omnium ferè Sanctorum Patrum paginæ clament: in dubijs tutiorem partem eſſe ſequendam?

dam? An aliquando peccare Sanctum eſt? An quandóque perire tutum? An Chriſtus ut plurimùm tantùm eſt veritas? Mavúltque identidem videri & eſſe probabilitas? Videtur ut plurimùm iſtud Semi-Arianorum alterum ὁμοιούσιον, totum videlicet ad fallendos incautos, & fraudem occultandam compoſitum.

Fas, inquiunt, interdum eſto, nefas ut plurimùm ex ſententia minùs probabili quidpiam aggredi. Verè defecerunt ſcrutantes ſcrutationes. Quid eſt, quod dixiſti, o infelix Aſtutia! O Sententiam neceſſitate confuſam! (Ut ait Tertullianus) quod negatur, præcipitur: quod licet, prohibetur. Cur ſæpius dumtaxat perſequaris, quod ſemper quærendum ſit? Quomodò quod nunquam fieri licet, interdum ritè feceris?

Sed quæ res tandem ſequendi reſpuendíque opinionem probabiliorem tempus præfiniet? Illa videlicet toties locum habebit Sententia veriſimilior, quoties res erit cum ruſticis, operarijs, bajulis, ancillis, & id genus mulierculis, quorum ſunt leviſſima nulliúſque ponderis, & (quod caput eſt) nihil ad Societatem pertinentia negotia. Contra verò, quod minùs probabile cenſebitur, id Probabiliſtæ ſequentur, unde magnum ſibi commodum obventurum, aut grave periculum metuendum erit. Verbi gratiâ, ſi orta de Regalia gravis controverſia fuerit, certentque invicem, illinc quidem gens potentiſſima, opibus, honoribu aliiſque Beneficijs aſſentientes cumulans, adverſantes verò nullo non pænarum genere afficiens: hinc autem Sancta Sedes futura tantùm bona promittens, ac lentis fulminibus parùm (ut incredulis videtur) metuenda; tum liceat Jeſuitis valedicere veritati, ſibíque in ſinu Probabilitatis perfugium & armamentum quærere.

Obti-

Digitized by Google

Obtineat opinio probabilior apud infimæ notæ Jeſuitas plebémque, ut ita dicam, Societatis, regendis tenuiorum conſcientijs mancipatam, & evangelizare pauperibus miſſam: liberum verò ſit ab ea recedere, iſtius ſacræ gentis Proceribus, quibus ſors & gloria eſt ſtare ſemper ante Reges & Præſides. Non loquatur in iſtis Spiritus veritatis, libentiùs in Aula Spiritus Probabilitatis auditur.

Hæc placita, aut monſtra veriùs Conventus ille parturijt, Beatiſſime Pater, nec veriti ſunt errorem illum lege ſancire, cum in ipſa Urbe Roma, ubi omnis error configitur, tum ſub oculis Sanctorum Petri & Pauli, qui fuerunt ſuntque maximi præcones, aſſertoréſque veritatis. Tum denique audiente ſpectantéque Innocentio Undecimo, per quem eſt probabilitas afflicta, per quem eſt (ut ſperamus) jugulanda.

Sed adeò ita facere non ſunt veriti, ut maximè tali loco, talibúſque teſtibus Decretum iſtud edere callidi homines quæſierint, ſtuduerı́ntque, ut ſi quando in impium Dogma pietas erudita inſurgeret, hâc ſtatim excuſatione occurrerent. Carere haud dubiè omni reprehenſione, quod Eccleſia Romana, quæ eſt veritatis firmamentum, quódque Innocentius XI. tantus Cenſor vidiſſet, nec arguiſſet. Sed erravit iſtorum hominum terrena animaliſque Sapientia; non feret profectò, non feret Innocentius XI. Urbem Romam dehoneſtari tali partu, nec ſuum Pontificatum pollui tali probro.

Doctrinas iſtas peregrinas, ut vocat Apoſtolus, cùm palàm profiteantur Patres Jeſuitæ, tum Academias omnes, tum omnia Clericorum ſeminaria impetu facto occupant. Invasêre nuper Principis juſſu, ac novo quodam productæ extenſæque Regaliæ jure Academias hujus Regni permultas,

tas, & in his percelebrem illam Tholoſanam. Idque agere auſi ſunt inconſultâ Sancta Sede; cùm tamen Academiæ iſtæ omnino Pontificiæ ſint, nec minoris Veſtræ Eccleſiæ referat, Doctores Scholis, quàm Paſtores Baſilicis præficere, ſcriptum eſt enim: *Et ipſe dedit quoſdam quidem Apoſtolos. Alios autem Paſtores, & Doctores ad conſummationem Sanctorum, ad opus miniſterij, in ædificationem Corporis Chriſti.* Tantum autem ex antiqua illa Academiarum vindicatione omnes boni cepere doloris, ut nemo eorum ſit, qui non lugeat, quique tacitè (neque enim palàm licet) Apoſtolicæ Sedis fidem adverſus injuriam hanc tantam non depoſcat.

Occupatis hoſtili more Academijs, caſtra movent in ſeminaria (nam hoc quoque cætus Romanus cenſuiſſe dicitur) nec dubium eſt, quin primum omnium expugnandum ſit Apamienſe. Cætera deinde nullo negotio ſubigentur. Quid enim hodie non obtinent Jeſuitæ Aulæ ſervientes, ſeu potiùs imperitantes. Eritque iſta tum inventæ Regaliæ, tum propugnatarum adverſus Sanctam Sedem fictitiarum Eccleſiæ Gallicanæ libertatum ampliſſima optatiſſimáque merces.

O miſeram (cùm iſtud contigerit, ſi tamen contigerit) & ærumnoſam Eccleſiam Apamienſem! ut cæteras Gallicanas prætercam. Etenim ſeminario noſtro præpoſiti Jeſuitæ, ſtatim Sanctiſſimam illam diſciplinam, quam immenſis laboribus Epiſcopus noſter reſtituit, quámve Sanctitas Veſtra Apoſtolico judicio comprobavit, labefactabunt, penitúſque ſubvertent. Nec aliud egregij Magiſtri Clericos edocebunt, quàm ſuas illas circa doctrinam morum portentoſas opiniones, nuper à Sanctitate Veſtra, atque aliàs ab Apoſtolica Sede proſcriptas. Denique id

in

in ſeminario præſtabunt, quod ſtrenuè gerunt in Academijs, ubi poſt Probabilitatem, cui ſtabiliendæ firmandæque præcipuè Societas incumbit, nihil antiquius habent, quàm ut ſuppoſititias Eccleſiæ Gallicanæ libertates (quæ Turris eſt Babilonica certè) adverſus Sanctam Sedem erectas foveant ac tueantur.

Supereſt, Beatiſſime Pater, ut quod ſuperiùs anteà feci, iterum Vos etiam atque etiam rogem, ne ſinat Sanctitas Veſtra libertatem Eccleſiæ penitùs interire, Religionem univerſam everti, Apoſtolicæ Sedis Authoritatem apud quoſdam improbos pro nihilo haberi, optimos viros, qui Vos præcipuâ fide ac veneratione proſequuntur, diutius opprimi, utque tot malis ſolemni de iſta controverſia judicio feſtinet occurrere.

Poſtulat hoc, Beatiſſime Pater, non ſolùm Veſtræ dignitatis ratio, tótque optimorum virorum ſecuritas, verùm etiam ipſorum Regaliſtarum alioquin deſperata ſalus. Subvenite illis ſalubri paternáque increpatione, ut non impleant peccata ſua ſemper, néve perveniat ira Dei ſuper illos uſque ad finem. Etenim quoniam ipſis manus Veſtræ huc uſque pepercerunt, incidunt quotidie in manus Dei viventis; quod quàm horrendum ſit, Apoſtolus edocet. Porrò Regaliſtarum miſerrimè pereuntium incidentiúmque in manus Dei innumera ſunt exempla, Sanctiſſime Pater, unum tantùm, illúdque recentiſſimum Sanctitas Veſtra non gravetur audire.

Eſt quidam Jeſuita nomine Meinier Patris Confeſſarij perſamiliaris, qui ampla & pinguia beneficia novo illo Regaliæ jure aliquot ſuis Nepotibus impetravit. Horum Nepotum, qui videbatur præcipuus, Canonicus Tholoſanus effectus, eam vivendi rationem inſtituit, quæ cæteris

ferè omnibus Regaliſtis communis eſt. Inter cætera quibus ſcatet vitia, pſeudo-Canonicus inſano ludendi furore laborat, totus in aleam incumbit, in illud baratrum omnes ſuas facultates, omnes beneficij fructus, non perceptos modò, ſed in multos annos percipiendos: denique quidquid habet, quidquid non habet, proijcit. Hinc ad æs alienum convertitur, quo citò præparatus in maximas anguſtias redactus eſt. Inſtat creditor, fames urget, paupercula Mater inopiæ ſubſidium poſtulat. Torquet verò, cruciatúrque imprimis ſemper creſcens, & ex ipſa paupertate, quâ ſaltem domari debuerat, ampliores vires capiens in aleam flagitioſa propenſio, quæ cuncta hominem ita turbant, agitant, mutant, ut cùm aliàs eſſet ingenio non pænitendo, ſtipis factus eſt inops. Oberrat triſtis, anxius, cogitabundus, nuſquam ſibi conſtat, nuſquam illi quies, rarus illi, aut nullus, vel cum colluſoribus ſermo. Ita compoſitus, ita factus, iter in patriam inſtituit, non quia melius in patria futurum eſt, ſed quoniam ipſi nunquam bene eſt. Tranſiens per Albiam Civitatem, quæ triginta circiter milliarijs Tholoſâ diſtat, ibíque dies aliquot demoratus, rem totam, ſi quam habebat, ludendo dilapidat. Pauculam deinde pecuniam mutui ſpecie ab amicis emungit; hâc quoque ſtatim amiſsâ tantus dolor inſedit animo, tantúſque furor mentem exagitat, ut nec aliorum conſortium ferens, nec ſui ipſius patiens Domum in cubiculum confugerit. Quid ibi egerit, ſecúmque dixerit, ſolus novit, qui cuncta novit.

Certè in eo, quo ſe clauſerat loco, repentè ſcopeti fragor auditur, accurritur illico ab ijs, qui proximè aderant, intrant cubiculum, circumſpiciunt hominem. O furorem! O ſcelus! invenitur miſer humi porrectus, inverſis oculis,

oculis, diſtorto vultu, ſine motu, ſine habitu, denique prorſus exanimis. Erat illi frons multis plumbeis glandibus trajecta, diſcuſſúmque hac illácque cerebrum. Cunctis attonitis, dolentibus, paventibus Prætor advenit, manúque ad cadaver injectâ de parricidio diligenter inquirit.

Verùm Jeſuitæ, quorum eſt in ea Civitate ut in cæteris omnibus ſæcularis multa poteſtas, veriti ne multam ea res cum ipſorum Societati invidiam, tum Regaliſtarum factioni dedecus & ignominiam conflaret, ſi unus è Regaliſtis inſignioribus, ſi Jeſuitæ Nepos, ſi Jeſuitarum Cliens & Aſſecla parricida ſui diceretur, ídque tabulis publicis conſtaret, omnem lapidem movent, ut omnis ea de re actio quæſtióque ſopiatur. Itaque traditur ſepulturæ Chriſtianæ cadaver, cujus utinam anima non ſit in inferno ſepulta.

Mirum eſt, Pater Sanctiſſime, quantum mors illa timorem animis injecerit. Hac de re nemo non loquitur, nemo non pavet, éſtque omnium cogitatio & ſenſus, univerſos Regaliſtas maledictos eſſe in omni opere ſuo; alios aliter tamen miſerè diſperire. Conſtátque univerſos Galliæ Clericos, præter eos, quibus Jeſuiſtica Probabilitas omnem Dei judiciorum timorem adimit, ac infauſtam conſcientiæ ſecuritatem conciliat, paratos eſſe fodere potiùs ac mendicare, quàm infelicia iſta beneficia inire, quæ quiſquis acceperit, induiſſe videtur maledictionem tanquam veſtimentum.

Hanc animorum præclaram ac plurimùm commendandam affectionem, Beatiſſime Pater, fovete, erigite, augete illo ſolemni judicio Decretóque, quod Gallia univerſa, Chriſtianiſſimúſque exoptat, quódque ego à Vobis, Pater Beatiſſime, poſtulo, flagitóque per magnum illum Paſto-

rem ovium, qui jam oſtium pulſat, repetens rationem villicationis noſtræ, qui Petrum formidantem increpuit his verbis: *Modicæ fidei quare dubitâſti?* Qui fidem dedit, adverſus Eccleſiam portas inferi non prævalituras, ne quis putaret, licere ſibi portarum iſtarum formidine cauſam Dei deſerere, aut ſegniùs tueri. Qui multo anteà Prophetam Ezechielem ita monuerat: *Fili hominis ſpeculatorem dedi te Domui Iſraël. Et audies de ore meo verbum, & annuntiabis eis ex me. Si dicente me ad impium, morte morieris, non annuntiaveris ei, neque locutus fueris, ut avertatur à via ſua impia, & vivat; ipſe impius in iniquitate ſua morietur: ſanguinem autem ejus de manu tua requiram. Si autem tu annuntiaveris impio, & ille non fuerit converſus ab impietate ſua, & à via ſua impia, ipſe quidem in impietate ſua morietur, tu autem animam tuam liberâſti.* Per illum, inquam, Paſtorem, Beatiſſime Pater, tam fidelem in promiſſis, tam potentem in auxilijs, tam terribilem in judicijs, Sanctitatem Veſtram precor, atque obteſtor, ut ſe ipſam quàmprimum ſecuritati, & Eccleſiam libertati reſtituat. Datum die 7. Novembris anno 1682.

Sanctitatis Veſtræ pedes exoſculor.

Humillimus & obſequentiſſimus in Chriſto Filius & Famulus

Joannes Cerle Presbyter Canonicus, ac Præcentor Eccleſiæ Cathedralis Apamiarum, nec non Vicarius Generalis & Officialis Sede vacante Authoritate Apoſtolicâ confirmatus.

Docu-

Digitized by Google

Documentum LXIII.

Epiſtola R. P. Cerle ad P. Hiſpaniac, Rectorem Collegij Apamienſis Societatis Jesu.

Reverende Pater.

QUia veri legitimíque Paſtores non poſſunt non intimè commoveri, cùm eorum, quos paſcendos ſuſceperunt, culpas errorésque ſpectare coguntur, ita argumentum acerbiſſimi doloris mihi eſt, quòd experiar pergere Paternitatem Veſtram, ejúſque in Collegio Apamienſi ſocios, Romanæ Sedi obluctari, nec velle obſtinatæ in Illam contumaciæ finem imponere. Enimverò ingens animi afflictio, quam ex veſtra cæcitate percipio, illa eſt, quæ mihi calamum in manus præbet, compellítque vobis ante oculos ponere gravitatem inobedientiæ, quâ mandata ſummi Paſtoris obſtinatè hactenus reſpuiſtis. Vereor equidem, ne operam perdam, nec aliud hiſce meis litteris profecturus ſim, quàm ut peccatum peccato addatis, intellectâ vid. nec tamen obſervatâ veritate: ſi enim auſi eſtis Eccleſiæ Caput viſibile, Ejúſque voluntatem contemnere, vobis tam enixè, & tanto cum apparatu inſinuatam; quâ ratione polliceri mihi poſſum, vos monitis auſcultaturos ſimplicis Religioſi, quíque inter ærumnas & exilia vitam ægrè occultéque ſuſtentat, ut perſecutiones effugiat, quas contra illum vos concitâſtis? Cæterùm utcúmque res cadat, & licèt votis meis effectus non reſpondeat, nec vos inducere ego poſſim, ut ſcandala reparetis, quæ veſtrâ culpâ in Eccleſiam Apamienſem induxiſtis, quæque illam hodiéque conficiunt; conſequar illud ſaltem, ut Mundus totus intelligat, me nihil penitùs omiſiſſe, quo vos ad officium frugémque

que reducerem. Et verò quis novit, an Chriſtus Mundi Salvator, quíque non niſi modico ſputo lumen cæco reſtituit, quis, inquam, novit, an ad animæ veſtræ curandam cæcitatem operâ meâ, hoc eſt, viliſſimo inſtrumento uti velit, quo magis divitias gloriæ ſuæ oſtendat, abſolutámque illam poteſtatem, quâ omnium cordibus dominatur? Et verò nullum mihi gaudium majus evenire poſſet, quàm ut agnitâ tandem veritate, ac errore depoſito, quo tenebamini cum cæco illo Evangelico, dicere poſſitis: *Cæcus cùm eſſem, nunc video:* ach nimiùm felices preces & monitiones meæ, ſi efficere poſſent, ut vos errorum veſtrorum ſeriò pœniteret; tunc enim mihi coram Deo gloriari liceret, quòd fratrem meum lucratus eſſem, eúmque in viam veritatis, à qua aberraverat, reduxiſſem.

Hæc ſunt, R. Pater, ſincera erga vos animi mei ſenſa, de quorum veritate ſi aliqua vos pulſet dubitatio, teſtimonium moderatio & patientia illa perhibebunt, quibus contemptum excepi, quo Decreta mea ludibrio habuiſtis; ſed ego malui vobiſcum charitate, & lenitate, quàm vindictâ experiri. Nec contentus vos generali & cum Clero univerſo admonitione complecti, precaríque, ne funeſto ſchiſmati faces ſubderetis, quo Eccleſia noſtra miſerrimè inflammatur: privata quoque monita adjeci, & vos nominatim flagrantérque rogavi; ac cùm prima nihil proficerent, plura & plura identidem ſuggeſſi, duóſque integros annos rogando minandóque inſumpſi, nullúmque finem feci vos illius obedientiæ admonendi, quam Eccleſiæ debetis: & tamen ſiquis in mentem reducat, quantùm hâc charitate abuſi fueritis, ſincerè fatebitur, indignos vos fuiſſe, quibus tantum charitatis & indulgentiæ impenderetur; nam eodem tempore, quo Regaliſtæ horrori, & abominationi

tioni omnibus erant, ſecuri apud vos veſtríſque in ædibus morabantur, nullo anathematis metu, quo à Sancto Noſtro Antiſtite perculſi fuerant. Cúmque venerabiles illius cineres tumulo abderentur, Regaliſtæ ex veſtris ædibus Collegióque erumpebant, ſacras exequias, pióſque fidelium luctus, quibus Sanctiſſimo Præſuli parentabant, profanis precibus gaudijſque turbaturi; tantúmque abfuit, vos iſtorum hominum Sacrificia pro profanis impijſque habuiſſe, ut potiùs gloriæ adſcriberetis, cùm pluries in veſtris Eccleſijs, invitantibus vobis, ſacrilegè litarent, ut adeò ſine injuria dici poſſit, funeſtum hoc ſchiſma apud vos natum educatúmque, veſtríſque in ædibus aras diſcordiæ excitatas eſſe; & tamen hæc omnia, quibus ſanctiſſimas Eccleſiæ leges defœdâſtis, præludia tantùm pejorum fuêre, quæ poſteà à vobis agitata ſunt: ſi enim veritatem fateri volumus, cui tandem uſurpatam ab Illuſtriſſimo Archiepiſcopo Tholoſano Apamienſis Eccleſiæ auctoritatem, acerbiſſimam perſecutionem in nos excitatam, & mille alias calamitates, quæ hanc noſtram Diœceſin inundârunt; cui, inquam, hæc omnia mala niſi ſocietati veſtræ adſcribemus, immenſóque deſiderio, Diœceſin hanc noſtram Regaliæ ſubdendi, vitámque regularem, quæ in hac Eccleſia obſervatur, penitùs delendi? Planè Pater la Chaiſe id dudum animo conceperat, credidítque numquam opportuniùs deduci in opus poſſe, quàm Eccleſiâ Apamienſi ſuo Paſtore viduatâ; hunc in finem Vicarij Generales, quos Capitulum elegerat, in carceres detruſi, Canonici Reformati exilio proſcripti, alius denique Vicarius Generalis à Tholoſano Archiepiſcopo ſubmiſſus, ut vid. per tot machinas tandem in manus excommunicatorum Eccleſia noſtra deponeretur. Hujus Vicarij ſacrilega intruſio nihil aliud effecit,

effecit, quàm ut Clerus totus miſerando ſchiſmate ſcinderetur; quippe aut revereri amplectíque oportebat uſurpatam poteſtatem, aut perſecutionibus ſubjacere quas contempti vindicta excitâſſet; quamvis non defuerint, quamplures Ordinis Eccleſiaſtici, qui maluerint & bonorum jacturam, & libertatis facere, quàm verum legitimúmque Paſtorem deſerere, aut qui animo erant minùs ærumnarum tolerante, non priùs intruſum admiſère, quàm carceribus exilióque propoſitis. Soli vos Regularium fuiſtis, qui Fortaſſini deſiderio flagrare viſi eſtis; huic ut primùm Apamijs comparuit, vos illiùs auctoritatem primi agnoviſtis, vos obedientiam juràſtis, quippe qui probè intelligebatis, illi nomen Vicarij Generalis, vobis auctoritatem & dominatum in diœceſin univerſam fore. Eodem quóque momento, quo ille Apamijs viſus eſt, ſex è veſtris Patribus Confeſſionalia occupàrunt, tantóque impetu ſacras haſce functiones involare obſervati eſtis, ut nemo non crederet, vos tantâ feſtinatione velle damna & ſolitudinem veſtram præteritam compenſare, quando vid. expiatio animarum interdicta vobis fuerat. Tunc ergo omnes, ac etiam obſtinatiſſimi peccatores ad veniam admittebantur, & ſanguis Redemptoris, tam cautè olim ab Epiſcopo noſtro ſanctæ memoriæ adminiſtratus, nullo prorſus diſcrimine delectúque in obvios quóſque fundebatur. Regaliſtæ ipſi, quamvis anathemate percuſſi denuntiatíque, pacem conſcientiæ, quam flagitijs amiſerant, privilegijs Indulgentiáque veſtrâ reperturos ſperabant; & verò abſolventibus vobis pacem repererunt, ſed fallacem miſerámque, nec minùs recipienti inutilem, quàm funeſtam offerenti, quæque id tantùm effecit, ut peccatores ſemper magis magíſque obſtinarentur; ſenſúmque omnem ac dolorem Conſcientiæ

tiæ amitterent, quo uno ſanari revocaríque ad frugem poterant; hæc omnia mortiferæ plagæ ſunt Eccleſiæ Apamienſi à vobis inflictæ, & nemo ferè eſt, qui non id ingenuè agnoſcat; quippe non id tantùm agitis, neque hoc ſolo contenti eſtis, ut alieni intruſíque Paſtoris vocem audiatis, ſed etiam ordinem ac diſciplinam illam deletis, quâ Apamienſis Eccleſia ante alias in Gallia floruerat, erátque nuper admirationi; unde eſt, ut Societas, quam cum Regaliſtis, noſtræque auctoritatis uſurpatoribus contraxiſtis, vos omnibus bonis exoſos reddat, inſtárque filiorum, qui materna viſcera arrodant, ignémque diſſenſionis ac diſcordiæ ſinu ſuo circumferant foveántque. Sed & illud delictum ac pertinaciam veſtram exaggerat, quòd vid. recordari adhuc liceat, Epiſcopum noſtrum glorioſæ memoriæ, quamvis, quod de Moyſe legimus, omnium hominum planè mitiſſimum, nihilominus ob ſimile delictum tres è Societate veſtra Patres anathemate percuſſiſſe, Cœlo quóque, ut vos ipſi ſcitis, contemptum vindicante: ac utinam illius pœna exemplo vobis fuiſſet, ut ſaltem dicere de vobis liceret, quod olim de Schiſmaticis ſui temporis Cyprianus: *Qui Chriſto non crediderant Sacerdotem facienti, credere poſteà incipiunt Chriſto Sacerdotem vindicanti.*

Cæterùm tantum abeſt, vos tam formidando iræ divinæ exemplo abſterritos eſſe, atque ad animum reduxiſſe, quo apud Deum loco ſint, qui voces legitimi Paſtoris audire recuſant, ut potiùs conſideranti mihi, quàm ex priſtinis moribus nihil mutaveritis, quantóque contemptu Romani Pontificis Brevia exceperitis, vereri liceat (id quod ſine intimi doloris ſenſu proferre non poſſum) vos ex eorum numero eſſe, qui in peccatis obdurantur, quíque de malo in peius ſemper proficiunt: eò enim audaciæ

provecti eſtis, ut non ſolùm Epiſcopi Apamienſis monita ludibrio vobis fuerint, ſed etiam Principis omnium Epiſcoporum, ſupremíque Eccleſiæ Paſtoris ac Vicarij Jeſu Chriſti monita vocéſque pari contemptu acceperitis; quoties enim ne funeſto huic Schiſmati vos implicaretis, néve Tholoſani Archiepiſcopi auctoritatem in Eccleſiam Apamienſem dominatum uſurpantis agnoſceretis, non Patris tantùm affectu monuit, verùm etiam judicis ſeveritate prohibuit, majorem Excommunicationem comminatus? viciſtis tamen, & à ſententia vos dimovendos non preces Romani Pontificis, non minæ quidquam profecêre. Utque delicti veſtri ac pertinaciæ magnitudo tegeretur ſaltem, cùm deleri non poſſet, illud artificij excogitâſtis, ut palàm paſsímque ſpargeretis, Breve Apoſtolicum confictum fuiſſe ſubornatúmque. Cúmque Romani Pontificis ſolicitudo hunc quoque prætextum viciſſet, datis ad Provincialem veſtrum authenticis Bullæ ſuæ copijs, num tot tergiverſationum, productæque in longum contumaciæ tunc ſaltem vos puduit? imò pertinaciam auxiſtis, ipſo Provinciali veſtro delicti complice, & apud ſenatum Tholoſanum Pontificem Romanum deferente, ac velut Patriæ hoſtem, Regníque Gallici turbatorem accuſante.

Nihil ergo mirandum, ſi, cùm tales ſint, qui Societatem veſtram gubernant, ij quoque, qui ab eorum nutu exemplóque pendent, iiſdem moribus, iiſdémque exemplis imbuantur. Id nuper apparuit in Rectoribus Apamienſis Collegij, ut juventâ imprudentibus, ita Majorum imitatione præfervidis inconſultíſque; ij ergo non contenti apud diſcipulos ſuos memoriam Antiſtitis Apamienſis deſpicabilem reddere, temeritatem ſuám eò uſque perduxerunt, ut de ſeditioſis de Romano Pontifice colloquijs & con-

contemptum ſpirantibus ſacram illius auctoritatem (quam naturali quâdam veneratione fideles omnes reverentur) deflorare haud erubeſcerent. Scio equidem magnitudinem criminis partim fervore & imprudentiâ ætatis, partim Seniorum exemplis, quibus ſeducti illi ſunt, utcumque elevari poſſe; ſed tamen neque illud negari debet, Deum nec ætate, nec imprudentiâ cohiberi ſolitum, quò minùs in hujuſmodi delicta ſeverè non animaduertat, id quod exemplo patuit puerorum Eliſæum Prophetam irridentium.

Enimverò, mi Pater, expectabant omnes, ut quæ á Patribus hujus Provinciæ perperam geſta fuerant, Societas veſtra improbaret retractarétque, culpâ in paucos privatóſque revolutâ; verùm ſpes iſta fefellit, nam quæ vos improbè deſignâſtis, tantum abfuit ab alijs eſſe damnata, ut potiùs Societas tota nihil magis curaverit, quàm ut tam indignis auctoritatem præſtaret, palámque faceret, non aliquorum tantùm membrorum, ſed corporis totius hanc pervicaciam morbúmque fuiſſe. Et ipſe quoque Provincialis veſter cum Archiepiſcopo Tholoſano certare viſus eſt, uter magis alterum ſuperaret contemptu Pontificis. Sed & qui in Societate annis & auctoritate alijs præſtabant, cùm de Vicario Chriſti ſermo incideret, pari cum juvenibus immoderantiâ loquebantur, adeò, ut, niſi apud pleróſque præ veſtris exemplis honeſtas fuiſſet, & Apoſtolicis Brevibus, quæ pro Regalia Romanus Pontifex dederat, illuſum eſſet, & duo ſanctiſſimi Epiſcopi pro hæreticis habiti, quos tamen idem Pontifex præclariſſimus encomijs exornaverat. Denique adeò palàm nullóque pudore Societatis veſtræ Patres bellum indixère Vicario Chriſti, ut nemo non dubitaret, vos ob damnatam Romæ

Theologiam veſtram moralem, confixóſque Societatis Auctores, vindictam hâc ſaltem viâ molitos eſſe. Expavit Gallia tam indignam agendi rationem, támque alienam à ſpiritu veſtrorum Fundatorum; & quamvis jam aliàs omnium animi offenſi eſſent, quòd viderent in Societate veſtra, quæ in Chriſtianis dogmatibus imbuendæ juventuti aperta fuerat, ſcribi docerique tam corruptos, ſacríſque Evangelijs adverſos morum aphoriſmos; imò qui puriorem doctrinam amplecteretur, ſæviſſimâ perſecutione à vobis pulſari; nihilominus tamen cùm tanta cum pompa apparatúque fidelitatem & obedientiam erga Sedem Apoſtolicam oſtentaretis, nemo non credidit, vos hujus reverentiæ memores privatos erga Magiſtros veſtros affectus imperio Romani Pontificis ſubmiſſuros, & ſi hactenus tam flagranti ſtudio mendacijs patrocinati eratis, id ex inconſulto potiùs Zelo, quàm contemptu proveniſſe. Nunc verò poſtquam palàm oſtendiſtis, nullo apud vos loco eſſe Romani Pontificis juſſa, quam rogo ſententiam de veſtra Societate homines ferent, quando vident eam nunc in hanc, nunc in illam partem rapi, ſéque ubicumque majus lucrum & commoditas fuerit, tempori ac favoribus accommodare, eámque auctoritatem, quam aliquando ad cœlos uſque extulerant, jam depoſitam velle abrogatámque? Me quod attinet, veniam dabitis, ſi ingenuè fatear, cùm turbas & diſcordias cogito à vobis in Eccleſia excitatas, & illas inter ſecretas preces gemitúſque Deo meo expono, vehementer vereri, ne vaticinium Sorbonicæ Scholæ de vobis compleatur; quando vid. rogata, an recipi in Gallias Societas veſtra deberet? Veſtro Inſtituto regulíſque maturè examinatis, tunc temporis cùm nullo privato affectu ducebatur, nullámque rationem habebat, ob quam odio

odio vos proſequi aut amore deberet, in hanc Sententiam prorupit: *Hæc Societas videtur pacis Eccleſiæ perturbativa, & magis in deſtructionem, quàm ædificationem.*

Et verò quid timeri non debet à Corpore tam vaſto, tam præpotenti, ut veſtra Societas eſt, & cuius unicum ſtudium eſt, Principes ac Magnates hujus ſæculi ſibi devincire, vitam ex regulis mundanæ Politicæ prudentiæque inſtituere, & nihil non legitimum ducere, quidquid ex opinionum probabilium indulgentia Societati amplificandæ ſervire poteſt? & planè negari haud poteſt, probabilium opinionum beneficio quamplurimos prætextus & colores vobis obveniſſe, obvelandæ pertinaciæ & inobedientiæ veſtræ; imò cùm illæ non ſolùm graviſſimas quoque culpas excuſandi virtute polleant, verùm etiam in pulcherrimas virtutes transformandi, nullus dubito, perſuaſum eſſe vobis, quantò magis obſequium Romano Pontifici abnuitis, tantò perfectiùs vos Regi obedire, perinde ac ſi ignorare debeatis, contra Decreta & Conſtitutiones Eccleſiæ non licere Principibus ſæculi obtemperare, ac præſertim in ea cauſa, in qua nemo neſcit Regis Chriſtianiſſimi pietatem, à duobus poſtremis Confeſſarijs, qui illius Conſcientiæ moderabantur, eſſe circumventam. Quodſi tamen fidelitatis veſtræ in Principem fuit, contra Pontificis Romani repetita Decreta Regaliam tueri, quid rogo cauſæ eſt, ut vos fidelitatis hujus Romæ pudeat? Nihil enim Romæ Patres veſtri ardentiùs curant, quàm ut Romano Pontifici perſuadeant, Jeſuitas, qui in Gallijs commorantur, innoxios eſſe, nec ſe huic cauſæ umquam implicâſſe. Hæc, mi Pater, tam omnibus ſunt nota, ut jam nemo ampliùs dubitet, vos ſpiritu erroris ac mendacij agitari, cujus enim certiſſima nota eſt pro temporum, locorum, &

circumſtantiarum varietate ſententiam mutare. Vos præcipui & ardentiſſimi Regaliæ Promotores eſtis, ídque tam notum & vulgatum eſt, ut nemo id ignoret. Vos primæ faces & auctores ejus Schiſmatis, quo Eccleſia noſtra tanto jam tempore conflictatur, ídque tamquam egregium facinus gloriæ vobis ducitis. Vos denique non aliâ magis ratione apud Regem effeciſtis, ut in pleráſque hujus Regni Univerſitates admitteremini, quàm quòd nimio & indefeſſo ſtudio Regias partes ſuſtinendi, Pontificis gratiâ excideritis, & tamen audetis interim Romæ Pontifici perſuadere, nihil à vobis contra Apoſtolicæ Sedis Decreta, nihil contra reverentiam Ei debitam agitatum eſſe. Quid eſt hoc aliud, mi Pater, quàm velle primam culpam majori adhuc flagitio non tam tegere, quàm cumulare, & quo pœnam evadatis inobedientiæ ac rebellioni veſtræ debitam, non erubeſcere Deo, & Spiritui Sancto in ejus Vicario mentiri, perinde ac ſicut iſtum decepiſtis, ita & illum decipere liceret, cui tamen omnia ſecreta cordis, arcanæque etiam cogitationes apertæ & manifeſtæ ſunt?

Hujus ergo tam diſtricti Judicis æquitatem, ſi vobis ad mentem revocare otium eſſet, intelligeretis utique, quantum veſtrâ interſit tandem ad meliorem frugem redire, ac vehementi timore concuti, ne is cauſam Eccleſiæ aliquando ſuſcipiat, vindicétque Vicarij ſui contempum, & vos tamquam vaſa ignominiæ, quæque Domum Dei profanant potiùs dehoneſtántque, quàm ornent, cum faſtidio rejiciat. Hæc ſunt, mi Pater, inobedientiæ & pertinaciæ veſtræ, niſi illam abrumpatis, funeſti effectus, quóſque vobis ante oculos ponere animus mihi fuit, ne vid. argui aliquando poſſem, partibus officij mei defuiſſe, útque majori cum fiducia uſurpare poſſem illas Apoſtoli voces:

Con-

Conteſtor vos, quia mundus ſum à ſanguine veſtro; non enim ſubterfugi, quò minùs annuntiarem omne conſilium Dei vobis. Si ergo in præſentibus litteris meis acriùs fortè Vobiſcum locutus ſum, quàm alioqui genius meus ferat, cogitate non id à me factum alio fine, quàm ut juſta, & delicto veſtro par ſeveritas eum triſtitiæ ſenſum in vobis produceret, quæ eſt ſecundùm Deum, quæque in peccatoribus mater eſt veræ pœnitentiæ; útque neceſſitate abſolverer ultima Eccleſiæ remedia in vos experiendi. Hæc unica cauſa fuit, ob quam non eâ vobſcum lenitate agere potui, quâ alioquin optâſſem: atque utinam liceret vobis intimas animi mei fibras penetrare, videretis nullâ me contra Vos indignatione, aut deſiderio vindictæ permoveri, nec perſecutionibus, quas in me excitâſtis, quidquam illius charitatis minutum eſſe, quam Paſtoralis à me Dignitas expoſcit; ſi enim odio & vindictâ omnes Chriſtiani prohibentur, quantò magis Sacerdotes, primíque Jesu Chriſti Miniſtri, quos gloriari oportet, ac intimo gaudio perfundi quoties *digni habiti ſunt pro nomine Chriſti contumeliam pati.* Quodſi Deus tanto me beneficio affecit, quantum eſt pro ejus gloria privari libertate, ac vitæ periculum quotidianum adire, quæ rogo inſania eſſet, fructus tot laborum amittere, támque indignis profaníſque affectibus cor incendendum præbere? Officium quo defungor, eſt officium Charitatis, amórque ac ſolicitudo veri Paſtoris etiam ad errantes oves profertur, & tunc quoque, cùm virgam levat cædítque immorigeras, non ſine ſuſpirio ſenſúque intimi doloris id facit. Teſtor Conſcientiam meam, me ne Charitati quidem in vos defuiſſe, ipſíque, qui alióqui non æquis in me animis ſunt, fateri debent, nihil à me non lentè maturéque peractum eſſe, omníque paſſione procul. Delictum & inobedientia ve-

ſtra

ſtra cùm publica eſſent, ſecretis monitionibus curari non poterant. Palàm ergo vos monui, ſed cùm nihil proficerem, nec dignaremini Conſtitutionibus meis deferre, ad Eccleſiam vos detuli: ſed hanc quoque ſpreviſtis, cùm vid. per os viſibilis ſui Capitis ad vos loqueretur. Quid ergo ſupererat mihi, niſi vid. delicti veſtri complex eſſe, patíque vellem, ut alij quoque exemplo veſtro perverterentur; quid, inquam, ſupererat, quàm ut infectum membrum à reliquo corpore ſepararem? atque utinam, mi Pater, hunc ictum, quem ego non niſi invitus ac lacrymantibus oculis inferre cogor, declinaretis! Precabor interim Divinam bonitatem, ut ipſa verbis meis eam aſpergat efficaciam, quâ tandem devicto pudore, quo tam multi abſterrentur, permoveamini, & delictum veſtrum agnoſcere, & dignâ pœnitentiâ expiare; ſic enim tam Chriſtiano & heroico facinore ſcandalum abolebitis, quo tam multos offendiſtis, méque ineffabili gaudio perfundetis, compenſato dolore, quo ob pervicaciam veſtram acerbiſſimè confectus ſum.

Sum interim, eróque ſemper.

Paternitatis Veſtræ

Humillimus & Obedientiſſimus Servus

F. J. Cerle Diœceſis Apamienſis Vicarius Generalis à Sede Apoſtolica confirmatus.

DISSER-

DISSERTATIO II.

In

Qua refutantur, quæ Maimburgus in favorem primæ Propoſitionis Pariſienſis, contra Summi Pontificis in Reges poteſtatem, in Libro (a) de Inſtitutione, & Privilegijs Romanæ Eccleſiæ conatur producere.

LUdovicum Maimburgum præcipiti jam ætate; & in Occaſum vergente, vita priùs, quàm ardor, vel potiùs intemperies ſcribendi deſeret; adeò illum aut aura ex nuperis libris collecta, aut Principis gratia, aut vindictæ dulcedo oblectant, ut ſupremas etiam horas bello malit, quàm paci dicatas: nec adduci poſſum, ut credam, veritate illum ad ſcribendum impelli; hanc enim, quod ſuprà vidimus, & ex dicendis conſtabit, toties ſépoſuit, ut neglecta potiùs, quàm amata videatur. Et numquid alia deerant argumenta, in quibus veritati, ſi hæc adeò placebat, militaret? Sed hoc unum delegit, quia licet profano potiùs calamo, quàm ſacro dignum, nec ſatis ejus vitæ inſtituto aptum, quod tot annis profitebatur; aulæ tamen præcharum erat, etſi minùs lau-

(a) Maimbourg Traitè Hiſtorique de l'etabliſement e Prerogatives de l'egliſe de Rome Anno 1685.

dis, plus pretij promittebat. Et in alijs quidem Libris Pontificiam Dignitatem occultis tantùm prælijs, minutíſque impetijt, in hoc verò libro, quem refutare aggredimur, plenam aciem inſtruxit, ſéque hoſtem profeſſus eſt, quanquam majori pompâ, quàm damno. Titulus libro præfixus, *de Privilegijs & Prærogativis Romanæ Eccleſiæ, ejúſque Epiſcoporum.* Et verò paucis paginis prærogativas & Privilegia abſolvit, reliquas omnes, multóque plures illis evertendis impendit; quaſi verò ſubeſſe Concilio, falli & errare poſſe, nulláque in Principes, eorúmque Imperia, cùm Religio, cùm neceſſitas urget, auctoritate pollere, ad Privilegia Pontificum, aut Epiſcoporum pertineat; & his tamen totus ferè liber occupatur. Ergo ne titulus quidem, ipſúmque limen ſtratagemate & artificijs caret; quid erit intrò progreſſis? & tamen ſingulis paginis candorem, fidem, innocentiam pollicetur, nec alium ferè reperies promiſſis largiorem. Ego optimâ fide omnia in medium producam, & quæ hic Auctor Gallicè ſcripſit, ego latinè reddam, conabórque, ut nec verba, nec ſenſus, nec energiam deſideres, nec ulla ſit Gallis querela celatæ veritatis. Ea tamen omittam, quæ ad cauſam non faciunt.

§ I. Re-

§ I.

Refutantur, quæ Maimburgus in Dedicatoria producit. Falli eos, qui putant, hæreticos ad veram Religionem facilius redituros, Pontificis Romani Auctoritate minutâ.

SUMMARIA.

1. Referuntur & refutantur, quæ Maimburgus in Dedicatoria ad Regem præfatur.

2. Pontificis poteſtatem nunquam fuiſſe veram Schiſmatis cauſam, ſed tantùm ſimulatam, quod exemplo Schiſmatis Græci oſtenditur.

3. Anglicani, Germaníque.

4. Et Sueci, Danici, iterúmque Anglicani, Gallíque. Veras igitur Schiſmatis cauſas eſſe odium, ambitionem, & reliquas cupiditates.

5. Regiam poteſtatem, Sacramenta, Cælibatum, & ipſa Concilia abolenda eſſe, ſi argumentatio Maimburgi valeat; iſtis enim multò magis hæreticos offendi, quàm Pontificiâ poteſtate.

6. Tranſactiones cum hæreticis ſemper infeliciter cecidiſſe, quod exemplis oſtenditur Concilij Ariminenſis.

7. Et Zenonis Imperatoris.

8. Et Honorij Pontificis ac Heraclij.

9. Et Caroli Imperatoris.

10. Et Eliæ Patriarchæ Babilonici.

Digitized by Google

I.

EXponit Maimburgus in Dedicatoria, quam Libro (a) præfixit, ſcriptionis ſuæ cauſas, eáſque in hæc omnino verba & ſenſa depromit.

Unum ex præcipuis obſtaculis, quæ hæreticos morantur, ne Romanæ Eccleſiæ ſinum repetant, eam falſámque opinionem eſſe, quam tenaciter imbibêre, Pontifices videlicet à Catholicis ſuper omnem Eccleſiam attolli, prærogativas huic debitas in eos transferri, immenſámque tribui poteſtatem, nullis terminis ſeptam, imò nec intra aras illam, ſacráſque functiones contineri, ſed etiam in profana, & Coronas extendi. Hoc hæreticos in Schiſmate obſtinare, quo miſerè diúque conflictantur. Huic malo Eccleſiam Gallicanam providiſſe, quando vulgatâ nuper Declaratione, & mentem ſuam, doctrinámque expoſuit, antiquæ Patrum doctrinæ ſimillimam, & moras omnes, quibus hæretici tenebantur, abrupit, denique Regis ſui Zelum imitata eſt, tanto ardore pariq; felicitate, ſuorum, qui erroribus adhuc attinentur, converſionem urgentis. Hunc quóque ſui libri ſcopum eſſe, in quo ea ſe dicturum, quæ nullis artificijs, nulláque ſubtilitate everti poſſint. Quippe facta narraturum, omni ratiocinio majora. Quòd ſi liceat veritatem fateri, Regem nupero edicto, quo Propoſitiones & Declaratio Pariſienſis armabantur, plus Eccleſiæ Romanæ contuliſſe, quàm omnes retrò Galliæ Reges; iſtos enim divitijs, honoribus ac Imperio auxiſſe, quibus præſtantem illam florentémque videmus; at fluxa hæc eſſe, nec Eccleſiæ propria: modernum verò Regem, dum doctrinam & ſenſa Eccleſiæ Gallicanæ toto Regno ſtabiliri jubet, illud ſimul effeciſſe, ut Primatus Eccleſiæ Romanæ, veræq; illius prærogativæ immotæ redderentur; ut hæreticis, qui nullum finem ejus impugnandi faciunt, omnis tergiverſandi cauſa procul eſſet, velandíque à Romana Eccleſia defectionem; útque illi intelligerent, non eſſe Gallorum doctrinam, quâ ipſi maximè offenduntur, ſed quorundam ſolùm privatas opiniones Theologorum, nuper in ſcholis natas, totíque retrò antiquitati averſas: ſibi jam funere propinquo, nihil gratius fore, ſi ut ſocius Regi eſſe non poſſit, tot victorias palmáſque metenti (quanquam & iſtas precibus juvet) at ſaltem liceat aliquid dicendo ſcribendóque in eos triumphos conferre, quos quotidie Eccleſia adjungat, hæreſi debellatâ.

Hæc omnino Maimburgus in Dedicatoria ad Regem, quæ ſi in

(a) Maimbourg Traitè hiſtorique de l' etabliſement, e prerogatives de l' Egliſe de Rome, epiſtre a Roy.

in cortice hæreas, plena Religionis, pietatis & modeſtiæ ſunt, & talia omnino, quæ animos capiant iſtarum artium ignaros, inſuetóſque. Credas, illum Areopago, aut Stoâ prodire, adeò faciem componit, fingitque virtutem, ac flagrantem ſe oſtentat amore veritatis, tamen in hanc maximè offendit, mallémque erroris, quàm doli accuſare, niſi toties peritiam jactaret.

Dicit, *nos Pontifici tribuere immenſam, abſolutámque poteſtatem, nullis terminis clauſam.* Imò quàm plurimos Ei terminos ponimus, quippe legibus Eum divinis, naturalibus, ac etiam humanis, quæ modò Ejus ſtatui conveniant, teneri dicimus. Quòd verò ab alio puniri non poſſit, id ſupremæ Dignitatis privilegium eſt, ac etiam Regiæ; quæ enim rerum confuſio, & contemptus Principum eſſet, ſi ſiſti ſuis ſubditis, plectique ab iſtis poſſent?

Dicit, *doctrinam Propoſitionibus Pariſienſibus adverſam novam eſſe. Gallicanæ Eccleſiæ contrariam, & ad aliquorum Theologorum privatas opiniones ſpectare.* At verò quâ fiduciâ hæc ſcribit Maymburgus, quem utique non latet, doctrinam & ſententiam noſtram è Concilijs, (a) Lugdunenſi, (b) Viennenſi, (c) Conſtantienſi, aliiſque hauſtam eſſe, quæ omnia in Reges apertiſſimè pronuntiârunt? quam in Comitijs Cleri (d) ſub Ludovico XIII. Eccleſia Gallicana profeſſa eſt? quam præcipui, ſanctíque Galliæ (e) Doctores ſcriptis complexi ſunt? quî ergo dici poteſt privata opinio, quî nova, quam à Concilijs accepimus? aut quâ ratione Gallicanæ Eccleſiæ adverſa, quam in Galliæ Concilijs Comitiiſque Gallicana Eccleſia toties expreſſit? & quam Divi, Bernhardus, Thomas, Bonaventura, inſignes in Gallia Doctores conſtanter, claréque aſſeruère? ſed hæc alibi probata à me ſunt, & poſteà occurrent. Nunc ad alia convertamur, quæ ſunt hujus loci.

II. Dicit, *Propoſitiones Pariſienſes eò ſpectare, ut circumſcriptâ, minutáque Pontificis Romani Poteſtate, Proteſtantibus odiosâ, tantò iſti faciliùs ad Catholicam, verámque Religionem perducantur, ſicque ſperari poſſe Schiſma*

(a) Concil. Lugd in cap. ad Apoſtolicæ de ſent. & re jud. in 6. 1245. (b) Concil. Vienn. in Clem. un. de Jure jur. 1311. (c) Concil. Conſtant. ſeſſ. 20. 28. 39. 42. 1414. (d) Comitia Cleri Gallicani apud Grammond. lib. 1. anno 1615. (e) S. Thomas 2. 2. q. 12 a. 2. in corp. & ad 1. & 2. 2. q. 60. a. 6. ad 3. & in 2. d. 44 q. 9. a. 2. & in 2. ad Corinth. cap 11. & in ep. ad Philipp. circa fin. & opuſc 20. lib. 3. cap. 10. 17. 19. S. Bonav. de Eccl. Hierarch. p. 2. c. 1. S. Bernard. lib. 1. de conſid.

Digitized by Google

ceſſaturum, ſublatis ejus cauſis. Hæc Maymburgus ſpecioſè, ac recepto jam more, nemo enim aut Rempublicam aut Religionem aggreditur, niſi publici boni obtentu. Sacras prophanáſque hiſtorias pervolve, reperies, nec Eccleſias hæreſi, nec Rempublicam ſeditione turbatam eſſe, ut non aliquam boni publici curam ſeditioni prætexerent; ergo mirum aut novum non eſt, ſi privatis ſtudijs, ne oculos incurrant, Religionis & modeſtiæ velum prætenditur. Quàm verò nihil eorum ſit, quæ Maimburgus producit, tu ex ſequentibus intellige.

Primò falſum eſt, Romani Pontificis ſupremam poteſtatem veram Schiſmatis cauſam fuiſſe, quamvis forſan obtenta fuerit, & jam paratæ defectioni quæſita. Oportet enim inter Schiſmatis, & prætextûs cauſas diſtinguere; iſti cùm ſpecioſi ſint, & Religionem, pietatem, boníque publici curam oſtentent, facilè patent, imò & cum pompa jactantur; cauſæ verò in latebris ſunt, quippe ex ambitione, quæſtu, privatiſque odijs natæ, & quas celari potiùs juvet, pudeátque proferri. Pertinaciſſimum fuit Photij Schiſma, & Græciæ funeſtum, quod toties compreſſum, toties gliſcens reſurgensque tandem in flammam erupit, Eccleſiæ juxtà & Imperio fatalem, nec priùs reſedit, quàm utriúſque ruinâ. Veræ illius cauſæ ambitio, odium, & cupido vindictæ, ſed hæc clàm habita, quia fœda profitenti, nec gratiam plauſumque repertura. Quæſiti à Religione prætextus, & mendacijs aucti, ut placerent, caperentque incautos. Bardas Imperatori Michaeli præcharus, & in aula potens Ignatium Patriarcham ſanctiſſimum exilio proſcripſerat; cauſa odij, quæ omnibus bonis, ſolus enim Imperatorem juventâ ac indulgentiâ Bardæ in omne flagitium ruentem, exemplo, reverentiâ, monitiſque morabatur, ipſúmque Bardam inceſtis nuptijs junctum Eccleſiâ prohibuerat. His ex cauſis odium: ſed ne huic exilium adſcriberent, aliæ productæ; affectati Imperij, & quòd cum Theodora Auguſta olim Curatrice clam conſpirâſſet, accuſatus eſt. Ejecto Photium ſufficiunt, Bardæ amicum, belli paciſque artibus, ingenio ac litteris ſummum, ſed ambitionis immenſæ, ac in omne flagitium promptæ, dum honoribus, quorum cupiditate flagrabat, potiretur; adeò ut ingenij viribus, quo tantùm valebat, etiam magicas artes ſociaret; intra

ſex

ſex dies ex milite & aulico in Patriarcham evaſit. Omnes qui Ignatio ſtudebant, pulſi, punitique, aut præmijs corrupti: ſed cùm videret, ſe, dum Romanum Pontificem amicum, faventémque non haberet, incertum ſemper, dubiúmque dignitatis ſuæ fore, hunc omni artificio lucrari ſtudet. Decreta ad Illum ab Imperatore Legatio, quâ primi ex Aula fungebantur; munera auro gemmíſque gravia; adiecti à Photio Epiſcopi tres, qui formulam fidei Nicolao (a) exhiberent, litteráſque offerrent, lacrymis, precibus ac ſimulatione plenas, quibus Patriarchatum recuſabat: invitum ſe imparémque fatebatur, ſed Imperatoris, Cleri, omniúmque precibus victum, ut Infulas ſuſtineret, Ignatio ſponte digreſſo, & oneri ſuccumbente. Summa erat, ut Nicolaus Legatos ſuos mitteret, qui Eccеſiam Conſtantinopoli componerent. Annuit Nicolaus, miſitque, ſed illi aut pœnis ac diuturno carcere feſſi, aut corrupti muneribus in Synodo 318. Patrum Photio dignitatem confirmant, abrogantque Ignatio Apoſtolicam Sedem appellanti. Hæc ubi Nicolaus explorata habuit, Photium damnat, privátque dignitate, & Ignatium reſtituit. (b) Hinc omnes à Photio diſcedere, ipſe indigniſſimè ferens, Bardæ potentiâ fretus, omnia pœnis, exitijs, adulationibus, præmijs miſcens Synodum cogit, & ſuffragijs mille ſubornatis, quamvis omnes ferè repugnarent, in Nicolaum Pontificem anathema torquet. Crevítque audacia Trevirenſis & Colonienſis Archiepiſcoporum acceſſu. Lotharius Auſtraſiæ Rex Waldradæ amoribus flagrabat, ardebátque in nuptias; nec potiundi ſpes erat, vivente Thietpergâ legitimâ Uxore: hujus repudium ab Archiepiſcopo obtinuit in Synodo Aquiſgranenſi, accuſatâ Thietbergâ inceſtûs, damnatâque, & thoro Walburgæ conceſſo. Nicolaus Archiepiſcopos tanti, vulgatique mali auctores dignitate privat, & illi dolore amiſſæ dignitatis, cupidíque vindictæ Photio ſe jungunt; hinc auctum Schiſma, & titulus Oecumenici Patriarchæ à Photio ſumptus. Sed ne color flagitio abeſſet, & quod furor & ambitio erat, Religio putaretur, calumniæ in Eccleſiam Latinam, Romanúmque Pontificem ſparſæ: *Quòd Latini Sacerdotes ſacro*

(a) Nicol. PP. encycl. ad Patres & epiſc. & ad ep. Orient. Epiſt. ad omn. fid. V. Baron. ad ann. 859. ubi epiſt. Photij n. 61. (b) Nicet.

elegerunt, impugnatâ poteſtate, à qua vapulabant. Idémque omnibus perduellibus modus & genius fuit, ut videlicet in caput & Principes Reipublicæ arma primò & ante omnia converterent, & cum iſtis perpetuis odijs confligerent; quippe ijs ſalvis nuſquam tuta defectio. Quid ergo mirum eſt, ſi hæretici, aliique iſtis ſimiles, cùm perdere Eccleſiam, ſuáſque cupiditates explere vellent, in caput Eccleſiæ arma & odia vertiſſe, à quo uno cupitis arcebantur? Eadem ergo in omni Schiſmate obſerves.

III. Quanta Henrico Angliæ Regi, dum pacato adhuc animo, ſanóque eſſet, Pontificis reverentia? cujus etiam Jura edito Libro, impugnatóque Luthero, aſſeruit, raro in Regibus exemplo, & forſan unico. Ubi verò amare Bolenam cœpit, faſtidire legitimos thoros, Reginam thalamo, Aulâque ſubmovere, adulteram in amplexum recipere, idque, ne flagitij puderet, nuptiali, publicóque apparatu; nec interim movere Pontificem poſſet, ut adulterio, cujus exemplum totam Angliam incendebat, aut ſubſcriberet, aut indulgeret; tunc enimverò declamare in Pontificem cœpit, ac Schiſma moliri, eámque poteſtatem Tyrannidis incuſare, quam ſuis amoribus, inceſtu ac adulterio pollutis videbat adverſari. Si ergo diceret Pontifex: *Bolenam obtine, Uxorem ablega, inceſtu ac adulterio fruere, Angliam exemplo corrumpe, omnes leges, divinas, humanáſque ſolve, útque libido fuerit, ama & jube.* Hæc inquam ſi Pontifex diceret amanti & Regi, nunquam ſe Anglia Schiſmate obligâſſet. Illi ergo ſolùm Pontificem oderunt, qui nollent aliquem eſſe, quem vereri deberent, quíque obſtaret illicita cupientibus. Quid latroni, homicidæ, adultero magis in votis, quàm nullum in Republica judicem eſſe, nullas leges? nullúmque ſcelerum vindicem? quantíque emerent iſtos exſcindi? Idem advertas in Lutheri, Calvinique Schiſmate. Lutherum vitæ monaſticæ tædebat, diſplicebant jejunia, vigiliæ, parendi latendique neceſſitas, & alia, quæ expiandis criminibus Religio invexit, noctes præſertim cœlibes, caſtæque & expertes amorum; quid conſilij, ut hæc licerent optata, & tamen vetita? Judex, vindéxque auferendus; is Papa fuit, hoc enim valente nunquam votis Lutherus potiretur, huic evertendo omnia omnibus conceſſa, perſuaſum populo, nil bonis operibus opus, divina præcepta ultra vires hominum eſſe, & ideò nec curanda,

randa, fide omnia contineri, impleriſque, jejunia, expiationes, & quidquid humanæ corruptæque naturæ durum, ad fabulas & ſuperſtitiones pertinere. Religioſis ſublata vota. Clericis nuptiæ conceſſæ. Principibus ſacra æquè ac profana. Quid poſſet faciliùs perſuaderi, quàm iſta naturæ blandientia? nam & promptiſſima navigatio ſecundo fluvio. Ut verò hæc omnia & tutò licerent, auferendus è medio Judex, & ideò omnibus inculcatum, Pontificis auctoritatem non legitimam, nec à Deo inſtitutam eſſe, ſed uſurpatam, tyrannicam, & Antichriſto propriam, & ideò nec curandam. Sic Schiſma formatum. Nec ferè aliæ rationes Principes permoverunt, ut fidem Lutheri amplexarentur, non tam odio Pontificis, quàm amore libertatis, ſuarúmque cupiditatum, à quibus initium, & ab iſtis ad perſequendos Pontifices progreſſus fuit, nec priùs perſequi deſinent, quàm abſiſtant illicitis; quemadmodum non priùs latroni, ut Judicem amet, perſuaſeris, quàm aut Judex ad latrocinia conniveat, aut ipſe latrocinijs abſtineat; Quantumcúnque ergo Pontificiæ dignitati abſtrahas, nunquam eam Proteſtantibus conciliaveris, niſi unà efficias, ut iſtis aut omnia liceant, quæ eorum cupiditates permulcent, aut omnia permittantur, Pontifice videlicet aut muto, aut complice.

IV. Sic Suecia defecit. Cùm enim Guſtavus Erikſonius Patriam à Danis oppreſſam longo bellorum & victoriarum curſu liberâſſet, ac ærarium tot belli ſumptibus, debitiſque exhauſtum eſſet, eique replendo media quærerentur, perſuaſum ei à Secretario ſuo eſt, & quodam Olao Petri hæreſi Lutheranâ jam tinctis, ut fidem Lutheranam amplexaretur, eam enim ad moderni ſeculi genium eſſe, ac pleriſque Principum placere, & ex illius præſcripto omnia Eccleſiaſticorum bona & facultates, quorum tanta copia eſſet, in Regium Fiſcum reditura. Quid poſſet gratius cani Principi egeno, cupidóque? Ergo Lutheri dogmata recepta, (a) Eccleſiæ, Monaſteria, Canonicatus ſpoliati, opéſque Regiæ, tot rivis in unum alveum ductis, ſupra modum auctæ, aliquâ eorum parte in nobiles Familias ſparsâ, ut iſtos novæ Religioni adſtringeret dulcedo prædæ. Idem Daniæ caſus. Chriſtiernum II. Daniæ &

Rrr 2 Sueciæ

(a) Florimundus Raymundus lib. 4. cap. 14. anno 1527. Maimbourg Lutheran. lib. 1. fol. 123.

Sueciæ Regem Subditi Regno expulerant, ob crudelitatem, perfidiámque exoſum, ejus Patruo, Friderico Holſatiæ Duce, in thronum evecto. Reliquit Chriſtiernus filium Carolo Imperatori ex Sorore, quam Chriſtiernus duxerat, nepotem; hoc paternum Regnum repetente, armíſque ac fortunâ Caroli ſubnixo, Fridericus ſocietatem cum Proteſtantibus inijt, eorúmque Præconibus acceſſum in Daniam præbuit. Friderico morte ſublato, hujus filius Proteſtantium operâ Patri ſuffectus eſt, quem Chriſtiernum III. appellârunt. Hic ut cauſam ſuam contra Comitem Palatinum ex Domo Bavarica muniret (is enim Dorotheam Chriſtierni II. filiam duxerat, legitimam Daniæ hæredem) Lutheranis Principibus ſe fœdere adſtrinxit, eorúmque Religionem totâ Daniâ induxit, urgente præſertim Luthero, & Optimates monente, ut opes à majoribus in Templa & Monaſteria profuſas occuparent, Epiſcopos verò, ut ſibi ſuíſque Clericis ſocias uxores pararent. Et litteris exempla adjecit (a) ſubmiſſo Iohanne Machabæo, qui Monaſterio profugus ſacram virginem abduxerat, meruerátque Apoſtolatu fungi tam præclaro facinore. Sigiſmundus Auguſtus, cùm Moſcovitico & Tartarico bello premeretur, Lutheri hæreſin in Polonia gliſcentem exſcindere omiſit, ne videlicet domi foríſque bellum haberet, & cum illo Stirps Jagellonica (b) extincta eſt, neglectæ Religionis pœnâ. Eliſabetha Angliæ Regina, Bolenæ & Henrici filia, cùm ſe natam videret ex nuptijs à Pontifice damnatis, ſpargeréntque, qui Catholicos oderant, eam ut notham declaratum, abdicatúmque iri, tranſlato in Mariam Angliæ Regno; nihil habuit antiquius, quàm ut metu perdendi Imperij Pontificem (c) & Religionem ejuraret, quamvis ei retinendæ ſe juramento adſtrinxiſſet. Galliam quod attinet, certum eſt, non odio in Pontificem Romanum Calvino adhæſiſſe, ſed Principum æmulatione ambitúque, & quâvis ratione ſuas partes augere properantium. Margaritha Valeſia, Franciſci Primi Galliarum Regis Soror, Henrico Alibrettano nupta, cujus Patrem Julius II. Navarræ Regno privaverat, Ferdinando Arragoniæ Rege ſuffecto, Pontifici ob injuriam, ùt credebat, infeſta Lutheri

(a) Florim. Raym. lib. 4 cap. 13. Spond. anno. 1533. (b) Idem lib. 4. cap. 7. (c) Idem lib. 6. cap. 10. anno 1558.

Lutheri Socios in Aulam, in Regnum, in Cathedras accepit, parúmque abfuit, ut Regem corrumperet, evocato Pariſios Philippo Melanchtone, ſed iterum morari juſſo, operâ Archiepiſcopi Lugdunenſis. Montmorancios & Collinios fratres, Condæúmque Principem (quorum ductu hæreſis Calvini Galliam implevit, vaſtavítque, præpotens facta; cùm Franciſco Primo, & Henrico Secundo (a) Imperantibus humi ſerperet) Hugonottis adhæſiſſe odio Guiſiæ Ducum, qui favore apud Regem florebant, & Regno moderabantur, multorum etiam è Gallis opinio eſt. Franciſco II. apoſtemate extincto Catharina Medicea, dum Carolus Rex adoleſceret, gubernandæ Galliæ ſucceſſit. Ea ſervandæ potentiæ, anxia, hinc Guiſios Duces, hinc Navarræ Regem, Condæúmque Principem metuebat; iſtorum ergo vires æquare ſtatuit, minori potentiâ futuros, ſi pares æmulique. Navarræ Regem Galliæ Vicarium conſtituit, Collinios fratres in gratiam & intima conſilia admittit, Condæum Principem Amboſianæ conjurationis reum, & carceribus, ubi mortem expectabat, traditum, libertati reſtituit, ſicque dum iſtos omnes Guiſiorum potentiæ opponit, arbitra interim omnium ſedens, morientem hæreſin reſtituit, tot illis Principibus nixam. Imò cùm Navarræ Rex armatus, mináxque inſtaret, & ſibi, primo videlicet Regij Sanguinis Principi, deberi habenas diceret: nec ſatis à Guiſio opis, quem nimiùm quàm vellet depreſſerat, poteſtatem cum Navarræo partita eſt, fœdus cum Collinijs initum, libertas prædicandi Calviniſtis data, & quod hactenus à morte Clodovæi nunquam contigerat, Galliæ Regiam minax triumphánſque hæreſis invecta eſt, (b) cœpítque dominari; tanti unius feminæ imperandi avidæ ambitio ſtetit; imò & Scotiam perdidit, nunquam enim adduci potuit, ut Mariæ Stuartæ cum hæreticis confligtanti auxilia ſubmitteret, unde mors Regniæ ac Religionis ſecuta. Et quamvis ab Henrico III. Legati in Angliam miſſi, qui libertatem Stuartæ in ſpeciem urgerent, néve ejus ſanguine ſecures imbuerentur; occultè tamen, Regióque Chirographo additi Eliſabethæ animi in Stuartæ perniciem. Cauſa fuit, quòd vererentur, ne, ſi iſta florente adhuc ætate Eliſabethæ ſuperviveret, præter eximias formæ, animí-

Rrr 3 que

(a) Anno 1559. & 1560. (b) V. Maimbourg Calvin. lib. 2. & 3.

que dotes, quibus animos rapiebat, junctis inſuper Angliæ, Scotiæ, Hiberniæque viribus, auctâque in immenſum Guiſiorum potentiâ, (a) quorum ea neptis erat, Galliæ coronam occuparent; quod ne fieret, Reginæ innocentis ſanguine, ac Religionis jacturâ fortunæ ac ambitioni litatum. Hactenus à nobis hæc obſervata ſunt, ut intelligas, veras Schiſmatis & defectionis cauſas partim fuiſſe dulcedinem novorum dogmatum, omnia voluptati concedentium, quæque tantò faciliùs credebantur, quòd & placerent, & honeſti colore pingerentur; partim verò animi paſſiones, rationem ſecum more torrentis rapientium; iram videlicet, vindictam, odium, cupiditatem, metum, & ſi qui alij turbines animorum. Nemini verò poteſtas Pontificum Romanorum cauſa diſcedendi, labendíque fuit, quòd eam divinis ſcripturis, veræque fidei adverſari putarent, niſi parato jam, peractóque Schiſmate; tunc enim, cùm huic purgando omnes rationes quærerentur, contectis veris cauſis, mirum haud fuit, etiam Pontifices occurriſſe, aut innato omnibus malis in Judices odio, aut quòd viderent, gratas eſſe populis in maximos querelas, aut denique quòd nunquam ſecuros crederent, valente Pontifice. Exarmari ergo debuit, ne feriret.

V. II. Si ex ſententia Maimburgi ideò Pontificia poteſtas minuenda eſt, quia hæretici illam averſantur, & hoc ipſum Propoſitiones Pariſienſes ſpectârunt, annon videt, eâdem ratione Regiæ poteſtati bellum indici? hanc enim non minùs hæretici, quàm Pontificiam oderunt, & ideò nunquam ferè Regnum aliquod hæreſis intravit, ut non eodem tempore & Eccleſias, & Thronos concuteret: ſuntque notiſſima Belgij, Bohemiæ, Daniæ, Germaniæ, Galliæ, Hungariæque exempla, & hoc ipſo tempore, quo ſcribimus. Quis neſcit, quoties in vitam Leopoldi Auguſti, veneno, inſidijs, apertóque bello, ac Turcis in Auſtriam evocatis conſpiratum ab hæreticis ſit, ductore Tekelio Comite? In ipſa Gallia quater plenâ acie pugnatum, tercenties minoribus ſed cruentis prælijs, urbes captæ, vaſtatæque, templa everſa, Regum ſepulchra cineréſque effoſi, ſpecies aliqua Reipublicæ in ipſo ſinu Monarchiæ educta, omnia ferro ignique fœdata, ipſa Principis majeſtas inſidijs petita,

(a) V. Maimbourg Calvin. lib. 3.

Digitized by Google

petita, decémque Gallorum myriades indictâ causâ, & nullius culpæ comperti per tormenta conſumpti, & denique nihil non actum, ut Eccleſiâ, Regnóque dejectis hæreſis triumpharet. Hæ ferè ſunt artes, quibus novum Evangelium ferro flammâque ſcriptum, ac Sanguine maceratum induci Provincijs videmus, Imperijs plerúmque aut concuſſis, aut collapſis. Parùm ergo Maimburgus fecit, cùm Pontificiam poteſtatem circumſcripſit, hæreſi placandæ; addere debuit & Regiam, quam non minùs odio proſequuntur, & Sacramenta Euchariſtiæ ac Pœnitentiæ, jejunia, Cœlibatum, Concilia, ac omnia Eccleſiæ præcepta, quæ multò magis, quàm Pontificem averſantur, imò propter illa Pontifices oderunt: fac enim omnia hæreticis concedi, pax continuò cum Romanis erit, ac diſſidia ceſſabunt, perinde ac Phreneticus remedia, non medicos horret, & cum iſtis conveniet, ſi illa ſuſtuleris. Malè ergo Maimburgus medicum amoliri, non remedia voluit.

III. Sed nec alijs argumentis opus, cùm experientia & exempla idipſum teſtentur; dicant enim ſi poſſunt, quot ad veram Religionem nuperæ propoſitiones hæreticos permoverint? an aliqui eorum ideò Catholicam fidem receperint, quia Pontificis auctoritas Pariſijs laboravit? (a) imò ſi verum fateri volumus, plurimùm illis inſolentia & animus crevit, aut quòd gauderent, inteſtinis noſtrorum bellis, crederéntque, ſolutam eſſe eam Spiritûs & fidei unitatem, quâ tantopere gloriamur, aut quòd Calvini argumentis Gallos perſuaſos putarent, ad eas propoſitiones vulgandas, præſertim cùm viderent, non alijs rationibus eas muniri, quàm toties à ſe propoſitis, ſicque victos Catholicos, victores ſe crederent, aut denique quòd ſcirent, illas à turbatis, iratíſque animis prodijſſe, præſertim Tholoſani, & Pariſienſis Archiepiſcoporum, ſicque non tam veritati, quàm æſtui ac vindictæ adſcriberent, quæ fidem & gratiam non merentur.

IV. Accedit denique perpetuus Eccleſiæ uſus, quæ ſemper in materia fidei ab hujuſmodi tranſactionibus cum hæreticis abhorruit, quæque nunquam proſperè ceciderunt, nec alium fructum habuère, quàm ut Catholici turbarentur, nec hæretici crederent.

VI.

(a) V. Reg. Sacerd. fol. 88.

VI. *Anno CCCXXV.* Damnata in Synodo Nicena Arrij blaſphemia, cùm Patres laborarent, quo maximè nomine Filij divinitatem exprimerent, nam quæ illi Arriani tribuebant, videlicet *Potentiæ, ſimilitudinis, Imaginis, æterni*, æquè creaturis aptabantur; occurrit vox *homouſij*, ſeu *Conſubſtantialis*, quam ex ipſis litteris Euſebij Nicomedienſis hauſere, is enim tanquam abſurdum inferebat, videlicet: (a) *Sequi filium Dei eſſe Patri conſubſtantialem, ſi ſemel admittatur, eſſe increatum.* Intremuit ad has voces hæreſis Arriana, quibus ſe proditam videbat, nullo ampliùs latebris loco; ſed communi à Patribus plauſu accepta eſt. Nihil non actum ab Arrianis, ut eam expungerent, jurabant, ſe Catholicos, ſubmittebant ſe Decretis Nicenis, Filio Dei divinitatem aſſerebant, nec æquum eſſe, ut Orbis & Eccleſiæ ſcinderentur unius voculæ gratiâ. Audi Hieronymum: apud quem ità Arriani: (b) *De uſia nomine abijciendo veriſimilis ratio præbebatur, quia in Scripturis non invenitur, & multos ſimpliciores novitate ſuâ ſcandalizat, & ideò placuit auferri: nec erat cura Epiſcopis de vocabulo, cùm ſenſus eſſet in tuto.* Et ideò contra hanc unam vocem, velut arcem veræ Religionis totis viribus in Concilijs, Hieroſolymitano, Antiocheno, Sirmienſi ac Ariminenſi ab Arrianis pugnatum eſt: nunquam tamen perſuaderi Catholicis potuit, ut in publicis fidei Confeſſionibus hâc voce abſiſterent, quamvis eam pomum diſcordiarum Arriani appellarent, eâque ſublatâ pacem promitterent. Nec alia de cauſa Liberius Pontifex, Patreſque Concilij Ariminenſis in Eccleſia pulſati ſunt, adeò ut Hieronymus diceret: (c) *Conclamatam fidem Concilij Niceni, Orbémque ſe Arrianum miratum eſſe;* quàm quòd voce Conſubſtantialis abſtinerent, concordiæ ſtudio. Sed quid hâc indulgentiâ Concilij Ariminenſis (d) profectum eſt? niſi ut ipſos Patres poſteà puderet, & ignaviæ ab Eccleſia, Romanóque Pontifice damnarentur, ipſi verò Arriani in pejus laberentur; nam cùm vocem *Conſubſtantialis* abjeciſſent, *ſubſtantiæ* retinuêre, tum hujus pertæſi, (e) *per omnia ſimilis*, poſteà *ſimilis* tantùm, & tandem *Diſſimilem* reddiderunt: tanti fuit hæreticis detuliſſe.

VII. *Anno CCCCLXXXII.* Zeno Imperator edictum vulgavit, quod Henoticum appellatum eſt, ſpe, obtentúque, Eutychianos hære-

(a) Ambroſ. de fid. ad Grat. lib. 3. cap. ult. (b) Hieron. adu. Lucifer. (c) Hieron. ibid. (n) Concil. Arim. anno 359. (e) V. Baron. ad ann. 359. n. 38.

Digitized by Google

hæreticos Catholicis conciliandi. Ejus hæc origo. Eutyches Monachus Neſtorium, duas in Chriſto naturas aſſerentem, dum ardentiùs perſequitur, eò provectus eſt, ut nec duas quidem naturas & operationes admitteret, ſed unam tantùm. Damnatus eſt in Concilio Chalcedonenſi, ſed non ideò error extinctus, quin in multos magnóſque ſerperet, Epiſcopos præſertim, quibus ut major doctrina, ita major ambitio, & novi cupido, unde admiratio, plauſúſque ingenij. Inter illos Petrus Mogus, quem in Alexandrinam Sedem, quâ nuper ſceleribus exciderat, Zeno Imperator evexerat, Acacio nitente, & Joanni Talaidæ infenſo, quem Alexandrini elegerant; huic crimini datum, quòd Infulas recepiſſet, voto ejuratas. Sed veritas erat offenſio Patriarchæ, quem electio Talaidæ latuerat, litteris caſu amiſſis; ſed quod caſus fuerat, contemptum arbitrabatur. Mogus Eutychianam hæreſin imbiberat, eandémque Zenoni inſtillaverat, occultè tamen ac velo tectam, ne palàm micaret. Perſuadet Zenoni, ut Eccleſiâ diſcordijs flagrante viam aliquam meditetur, componendæ pacis, animóſque ſociandi, non quòd pacem curaret, ſed ut, quod pugnâ bellóque non poterat, deditione lucraretur, quam ſi Catholici haud inirent, quod futurum prævidebat, novæ cauſæ ſuppeterent, eos perſequendi. Euenitque ex voto. Zeno edictum vulgat, additque cauſas dictu pulcherrimas, ſed re inanes. Nicenum, Conſtantinopolitanum, ac Epheſinum Concilia recipi jubet, Chalcedonenſe præterit, abolétque ſilentio. *Aſſeruntur*, inquiens, *nobis libelli ſupplices, à pijs Monaſteriorum Præfectis, eremitis, & alijs Reverendiſſimis Viris, qui nos vehementer obteſtantur, ut ſanctiſſimis Eccleſijs reſtituatur concordia, membráque membris conjungantur. Nam quia membra Eccleſiæ non coaleſcebant, factum eſt, ut infinita hominum multitudines partim Baptiſmatis lavacro carentes mortem obierint, partim divinæ Communionis minimè participes ex corporis communione emigrârint, quin etiam cædes infinita indè facta. Quotuſquiſque igitur eſt, qui non optârit, iſta corrigi, ínque meliorem ſtatum reduci, &c.* Vides, quàm ſpecioſæ rationes huic edicto prætexantur, ſed quo eventu? tantùm abfuit, hæreticos leniri, pacémque componi, ut illi quidem optatis potirentur, & victoriâ inſolentes, obtentúque rejectæ pacis, tantò acerbiùs Catholicis inſultarent, nec ideò tamen Henotico placarentur. Cùm enim ab Henotico Concilium Chalcedonenſe non

 ſatis

ſatis clarè damnaretur, à Patriarcha Alexandrino Petro Mogo deficiunt, unde illis Acephalorum nomen. Ergo nec hæreticis edicto, nec Catholicis ſatisfactum, auctis potiùs, quàm ſopitis turbis, qui plerúmque exitus ſolet eſſe iſtarum tranſactionum, ut bene illic notat Baronius. (a) Et ideò Felix Papa in epiſtola ad Zenonem ſcripta, Henoticum perſtringens: *Non eſt hoc*, inquit, *acerrimum decreviſſe periculum, quando nec ſaucijs firma adhibetur curatio, & ſanis ingeritur miſeranda contagio. Quid eſt illud dicere, jam cauſam nullam ſupereſſe certaminis, niſi hæreticis tribuatur victoria?*

VIII. *Anno DCXXXIII.* Cyrus Patriarcha Alexandrinus Eutychianâ hæreſi tinctus, quam tamen ſtudioſè premebat, utpote toties damnatam; Synodum Alexandriæ (b) cogit, effecitque, ut Epiſcopi conciliandæ inter Eutychianos & Catholicos paci mediam viam inirent, aſſertis quidem contra Eutychen duabus in Chriſto naturis, ſed ut aliquid ei concederent, redderéntq; in Catholicos proniorem, duabus voluntatibus & operationibus ſuppreſſis, pro quibus dicendum eſſe ſtatuerunt, *unam Theandricam*, ſeu *Dei virilem voluntatem & operationem.* Cauſa prætexebatur, quòd ex una parte & re ipſa duæ voluntates & naturæ contra Eutychen docerentur; ſicut enim, qui diceret, *vas aureo argenteum*, duo metalla innueret, unum auri, aliud argenti; & cùm dicimus, *globum terraqueum*, ſignificamus, globum ex duobus elementis compactum, terræ videlicet & aquæ; ità qui diceret, voluntatem *Dei virilem*, duas voluntates & naturas exprimeret, divinam videlicet & humanam. Ex altera verò parte hac moderatione, & unius vocis compendio omnes hæreſes & bella componi, nam & Apollinariſtas, qui loco animæ vel intellectûs verbum in Chriſto ponunt, & Neſtorianos, qui non aliam unionem agnoſcunt, quàm ſecundùm affectum & voluntatem, Eutychianos, qui unam Chriſti naturam in eo convenire, ut unam voluntatem admittant; iſtos omnes Catholicis fœderari, duabus voluntatibus non quidem negatis, ſed ſuppreſſis ſilentio. Audi verba ipſius Decreti Alexandrini: *Domino Chriſto vero Deo noſtro omnibus præfulgenti, omnéſque ad Saluberrimam & veram ejus fidem dirigenti, & in unam Sanctam, eandémque Eccleſiam Catholicam convocanti præſentem ſatisfactionem facimus pro unitate Sanctarum* Dei

(a) Baron. ad ann. 482. n. 43. (b) Sexta Synod. act. 13.

Digitized by Google

Dei Eccleſiarum. Et Sergij in epiſtola ad Honorium: (a) *Multoties Sancti Patres noſtri, ut lucrarentur plurimarum animarum ſalutem, dum alia emergerent capitula, Deo placitis diſpenſationibus uſi fuiſſe videntur, nihil de ſubtilitate Eccleſiæ dogmatum exagitantes, & dicentes, quòd oporteat utique etiam in præſenti, dum tantorum millium populorum ſalus præ manibus ponitur, nihil de hoc per contentionem altercari. Quomodo enim non eſſet durum & valde oneroſum, reſolvere & evertere omnem illam futuram concordiam, atq; unitatem, quæ bene effecta fuerat tam apud Alexandrinam Magnam Civitatem, quàm per univerſas ſub ea Provincias?* Hîc vides, idem prorsùs à Sergio & Monothelitis, quod jam à Maimburgo, jactari, nomen videlicet & obtentum pacis, ac ſpem hæreticos molliendi. Sed vana hæc erant, ludebántque incautos. Re ipſa id Sergius agebat, ut partes ſuas augeret, tot alijs hæreticis ſibi adjunctis, ut Catholicos deciperet inani ſpecie captos, eorúmque auctoritate ſuam cauſam muniret, ut tutiùs lateret ſimulatâ concordiâ, & larvâ pietatis tectus, utque Eutychianiſmum ſtabiliret ſpecie oppugnantis, deceptiſque, qui obſtare poterant; admiſsâ enim unâ ſolùm in Chriſto voluntate ſequebatur, ut una eſſet natura; quid enim natura humana ageret, ſi operari humano modo, ſi velle & nolle non poſſet? perinde ac ſi rotam in mola ponas, quæ volvi non poſſit, aut lampadem è tholo ſuſpendas, quæ ardere nequeat. Sophronius Patriarcha Hieroſolymitanus continuò huic doctrinæ adverſatus eſt, ſeu fraudem, ſeu periculum veritus, dedítque ad Sergium epiſtolas, (b) quibus ut abſiſteret monebat, adeò tamen ſuſpectum hæreſis non habuit, ut etiam ejus preces expeteret, multíſque commendaret. Honorius verò Papa adeò captus eſt tot illecebris ac pompâ pietatis, præſertim quòd Leonis M. & Concilij Chalcedonenſis fidem profiteretur, conceptíſque verbis duas naturas, duáſque operationes aſſereret, ſed tantùm taceri hoc vellet concordiæ ſtudio, & ne aliqui crederent, duas in Chriſto voluntates fuiſſe, contrarias ſibi, diſcordéſque, quales in nobis experimur, & Paulus deplorat; ut ad Sergium (c) velut ad Catholicum Epiſcopum, piúmque reſcriberet, ejúsque ſententiam de ta-

(a) Serg. ad Honor. in 6. Syn. act. 12. V. Baron. & Spond. ad ann. 633. (b) Epiſt Sophr. ad Serg. encycl. in act. 6. Syn. act. 12. anno 633. (c) Epiſt. Honorij ad Serg. in 6. Syn. act. 12.

cendis duabus operationibus probaret, quæ res Honorium hæreſis ſuſpectum reddidit, falsò id quidem (ùt ex ejus (a) epiſtolis ad Sergium datis clariſſimè conſtat, & ex Dialogo S. Maximi (b) contra Pyrrhum Monothelitam, ubi duas voluntates, duáſque naturas agnoſcit) ſed tamen ex Sergij voto, Honorij auctoritate ad firmandam hæreſin abutentis, néc aliud Monothelitæ optabant, fallaciſſimo pacis obtentu; ipſúmque Heraclium Imperatorem lucrati ſunt, à quo etiam *ecthesis* illa prodijt, tot votis & Concilijs damnata, ipsíque Sergio fatalis, eodem quippe anno vitâ exceſſit, quo illa prodijt. Hic ergo fructus compoſitionis fuit, falli, ſcindíque Catholicos, tegi verò hæreticos, reddíque fortiores. Idémque ab hæreticis quæſitum Conſtantis Imperatoris edicto, quod Typum appellârunt. Paulus enim Patriarcha Conſtantinopolitanus, & hæreſi corruptus, cùm iſtam ubíque, præſertim in Eccleſia Occidentali proſcriptam videret, Conſtanti Imperatori perſuadet, ut duas voluntates, aut unam dici edicto prohibeat, ac ſilentium partibus imponat: & pax edicto prætenta; vera enim cauſa, ut notat S. Maximus Martyr (c) in Diſputatione cum Pyrrho, fuit; *ut quoquo modo vel ſilentio ſaltem damnari videretur de duabus voluntatibus expreſſa ſententia.* Et ideò Martinus Papa, cùm in Synodo Lateranenſi eum Typum damnâſſet, egregiè illius cauſas refutavit; verba Synodi ſunt: Sancta Synodus dixit: (d) *Relectus Typus bonum quidem intentum habere dignoſcitur, diſſonantem autem virtutem intentui continet. Bonum eſt námque procul dubio, & omnibus timentibus Deum deſiderabile, cohibere diſſenſiones & altercationes, pro cauſa fidei, ſed non eſt utile & bonum, cum malo deſtruere bonum, id eſt cum hæreticis Orthodoxorum Patrum verba & dogmata, quoniam hoc potiùs exurit, non mitigat.*

IX. *Anno MDXXXXIV.* Maximè enituit, quàm ſint inutiles hujusmodi cum hæreticis tranſactiones, & neutri parti ſatisfaciant. Decreverat Carolus Imperator Franciſco Galliæ Regi totis viribus bellum inferre, fruſtrà Paulo Pontifice pacem ſuadente.

(a) Epiſt. Hon. ad Serg. act. 12. & 13. in 6. Syn. (b) S. Maximus diſput. adu. Pyrrhum. apud Baron. tomo. 8. annal. ad ann. 645. V. Reg. Sacerd. fol. 547. (c) S. Max. in diſput. cum Pyrrho Monoth. anno 645. (d) Concil. Lateran. ſub Mart. PP. Secret. 4. anno 649.

Digitized by Google

dente. Eum in finem quâvis ratione Principes Germaniæ adjungere ſibi ſtatuit. Comitia Spiræ indicta, quò Septemviri omnes, & Ferdinandus Frater convenêre. Proteſtantibus tantò major audacia, petendíque licentia, quòd Cæſarem auxilij egentem, cupidúmque viderent. Ergo edictum Auguſtanum Proteſtantibus infeſtum ſuſpendi impetrant. Secuta alia conſtitutio, quâ pacis, animóſque omnium componendi gratiâ, dum Concilium Oecumenicum conveniret, multa *interim* ſtatuebantur; ejus inter alia capita hæc etiam erant: (a) *Concilium Oecumenicum Chriſtianum ac liberum in Germania conveniret, aut ſaltem Nationale. Quòd ſi hæc haberi non poſſent, Conventus proximo autumno aut vere haberetur, in quo viri docti de Cæſaris auctoritate usq; ad proximum Concilium decernerent, quid obſervari, quid omitti oporteret, nullâ Pontificis mentione, interim ſuperſederetur quæſtionibus de bonis Eccleſiæ direptis, Proteſtantes eſſent idonei, ut Judicijs Cæſareæ Cameræ aſſiderent, unde priùs arcebantur; Catholici vetera vectigalia Eccleſijs ſolverent, etiam quas hæretici occupabant; tam ex hæreticis, quàm Catholicis ludimagiſtri eligerentur & Concionatores, quibus ſtipendia vel ex Eccleſijs, vel ex pijs largitionibus fidelium præberentur; uſus quóque Calicis, & Sacerdotum, qui ad Lutherum defecerant, Matrimonia permittebantur. In reliquis ferè omnibus, quæ dogmata ſpectant, jubebantur Lutherani Catholicis aſſentiri.* Hæc ferè capita illius edicti, quibus, ut vides, aliqua Catholicis, aliqua hæreticis tribuebantur, imò hæreticis omnia, nam Catholicis pleraque demebantur, nullo additamento. Præcipui Proteſtantium edictum reſpuêre, videlicet Bucerus, Muſculus, Oſiander, Brentius, Fridericus Saxoniæ Dux, & ipſe Calvinus. Sed Catholici multò maximè, adeò ut alij Carolum Zenoni, Heraclio & Conſtanti compararent, alij palàm ex eo quærerent: *An ergo ad Lutherum defeciſſet?* & Paulus Pontifex, quamvis ætate jam præcipiti, multíſque vinculis ob Farneſiam familiam Carolo adſtrictus, nec ejus potentiam veritus tot victorijs florentem, graviſſimis ad Eum litteris abrogari hoc edictum aut corrigi juſſit: planè Catholicam Religionem vehementer afflixit, Lutheranis ab eo tempore multò potentioribus, & hæreſi palàm exultante, ac paſſim victrice, tantúmque abfuit, hâc Tranſactione eam leniri, ac intra certos termi-

(a) V. Palav. hiſt. Conc. Trident. lib. 5. cap. 5. à n. 2. & cap. 6. & 7. & Breve Pauli III. anno 1544.

terminos contineri, ac Concilio, quod promiſerant, ſubmitti, ut potiùs inſoleſcerent, & nunquam magis Concilio adverſarentur. Cognovítque ipſe Carolus errorem, quando à Spirenſi Decreto paulatim receſſit, maximo Proteſtantium dolore, parique indignatione, qui ferre non poſſent Cæſarem Pontifici obſequentem.

Maimburgus hiſtoriæ, quam de Lutheraniſmo ſcribit, hanc quóque de Conſtitutione Caroli Imperatoris narrationem intexit, eámque eo præſertim nomine excuſat: (a) *Quòd illâ nihil contra Catholicam fidem ſtatutum fuerit, ſed duo tantùm in Proteſtantibus tolerata, uſus videlicet Calicis, & Matrimonia Sacerdotum, qui defecerant. Cur verò tolerari non potuerint duo, quando ob temporum injurias tolerari tota hæreſis debuit? num ergo majoris culpæ fuit, aliqua ferre, quàm omnia?* Hæc qui in Maimburgo legat, ipſam verò rerum hiſtoriam ignoret, veriſſima eſſe credat, & quibus opponi nihil poſſit. Cæterùm id Maimburgum deficit, quod toties profitetur, bona vid: fides, & veritatis accurata enarratio. Nunquam Paulus Pontifex, quòd aliqua permitteret, toleraret aut conniveret, Carolum incuſavit; quis enim neſcit, tolerari flagitia poſſe, cùm curari non poſſunt, aut pejora timentur? ſed quòd Concilia, Conventúſque, in quibus de Religione ageretur, promitteret, nullâ Pontificis mentione, cujus tamen officij & poteſtatis eſt, ea indicere, illíſque præſidere; quòd bona Eccleſiaſtica hæreticis permitteret, ſpoliatis Catholicis, ídque Edicto ſanciret; quis verò neſcit, quantum in ſimili, imò eadem causâ Chryſoſtomus & Ambroſius cum Principibus, Theodoſio & Arcadio conflixerint? quòd Scholis, ſacríſque Concionibus hæreticos æquè deligi juberet, eóſque ſtipendijs Eccleſiarum conduci, immenſo Juventutis damno, nec iſta Pontificis auctoritate, ſed ſuâ ſanciret. Et quamvis non perpetuum hoc Edictum, ſed temporaneum & proviſorium diceretur, úſque dum vid: *Liberum & Chriſtianum Concilium ac Univerſale conveniret;* verba hæc tantùm erant, rebus caſſa, quis enim tam obtuſæ mentis eſſet, qui non prævideret, nunquam pro legitimo, libero, ac Univerſali Concilio à Proteſtantibus habitum iri, cui Pontifex præſediſſet, & in quo ipſi non vota conferrent? perpetua ergo erit Contentio, non priùs finienda, quàm Concilium conveniret Proteſtantibus placitum, nunquam

(a) Maimbourg du Lutheran. lib. 5. fol. 204.

Digitized by Google

nunquam enim placiturum erat. Deinde quis poſſet ſpem aliquam concipere, bona, proventúſque Eccleſiaſticos ſemel in manus hæreticorum collapſos, iterum ad Eccleſias ac legitimos Dominos redituros? ac Proteſtantes in Scholas, in Cathedras, in Tribunalia ac Dignitates receptos, illinc iterum, ùt primùm Cæſari ac Concilio placeret, exceſſuros? Idque eventus comprobavit. Celebrato enim, finitóque Concilio non ideò finita ſunt, quæ Cæſar illis conceſſerat, aut quæ ipſi uſurpaverant. Meritò igitur Spirenſe hoc edictum Paulus damnavit, reſcindíque voluit. Nec obſtant, quæ de temporum injuria ac neceſſitate dicebantur componendæ pacis. Pax enim, quod toties Pontifex rogaverat, cum Franciſco potiùs Galliarum Rege, quàm cum hæreticis componenda erat, id enim & Religioni, & Imperio, ut poſteà patuit, magis conducebat, ceſſaviſſetque neceſſitas, tam multa, & tam noxia indulgendi, pace cum Gallis confectâ. Sed dum æmulatio, & cupido gloriæ, ac ſpes vindicandi Cæſarem urgent, armántque in Gallos, cum Proteſtantibus fœdus ſucceſſit, quod etiam Maimburgus obſervat, deplorátque in ſua de Luthero hiſtoria *lib. 5.* rarò alioquin Carolo propitius, niſi cùm Pontifici obluctatur. Deinde ut bene Pontifex notavit in Diplomate ad Carolum; nullum prorsùs eſt tam malum conſilium, quod non ſpecioſo aliquo pietatis aut utilitatis nomine veſtiatur; nec verò tanta neceſſitas fuerat, ut oporteret, Carolum tam multa circa Religionem, tantíque periculi ſtatuere, nec audito, nec rogato Pontifice, imò ejus Legato Wormatiæ dimiſſo, ne à Carolo deſtinata moraretur. Hæc ſola Pontifex arguebat, ut ex illius litteris ad Carolum patet, & tamen hæc omnia Maimburgus prætérit, producítque in medium, quaſi à Pontifice reprehenſa, quæ nunquam reprehendit, tolerantiam videlicet Calicis & Nuptiarum, omittit verò, quæ planè reprehenſa ſunt. Ergo cùm Edictum Cæſaris contra Pontificis ſententiam excuſat, perinde facit, ac ſi quis Advocatus Judici reum purgaret, tacitis veris ejus delictis, ijs verò dilutis, quæ nunquam fecit, & quæ nemo objecit. Quæ artificia, quantum à candore & veritate hiſtorica aliena ſint, præſertim in cauſis tanti momenti, nemo non videt, abrogántque Maimburgo fidem, etiam vera dicenti, quippe fraudem ſemel deprehenſam ſemper timemus.

X. *Anno*

Digitized by Google

X. *Anno MDCX.* Tentata eſt Concordia Neſtorianos inter, Romanámque Eccleſiam. Ejus occaſio hæc fuit. Venerant Romam, dum illic Sacrum tempus ageretur, duo ex Chaldæa Viri, hæreſi Neſtorianâ tincti. Excepti humaniter, donatíque, & ex illorum numero fuère, quibus Paulus V. Pontifex Max: pedes abluit, deterſitque ac oſculo libavit. Rapuit illos Majeſtatis Romanæ admiratio, tantâ præſertim charitate ac modeſtiâ mixtæ, reverſique in Patriam Eliæ Babylonico Patriarchæ omnia, quæ Romæ viderant, acceperantque, narrant, immenſo præconio. Exarſit is protinùs, flagravitque deſiderio Societatis Romanæ, ſed obſtabat ſuorum in Neſtorium amor, quem ut Sanctum colebant, ſciebántque Romanis execrationi eſſe; modum ergo excogitat, quo & Neſtorium, & ejus doctrinam retineret, & tamen Pontifici probaret. Quatuor ferè propoſitionibus totus Neſtorij error continetur. Prima: *Beatiſſimam Virginem nec eſſe, nec dici debere DEI, ſed tantùm Chriſti matrem.* Retineri hanc Propoſitionem volebant, eâ tamen interpretatione mollitam, ut dicerent; ideò à Chaldæis Neſtorio addictis non vocari DEI genitricem, quia Deitas non generatur, quantumvis, cùm Chriſtus etiam ſit Deus, æquè in hoc ſenſu Deipara vocari poſſit. Secunda propoſitio hæc erat: *Duæ in Chriſto ſunt Perſonæ.* Hanc ſuſtineri poſſe dicebant, ſi duarum Perſonarum nomine duas naturas ſingulares intelligas, quas in Chriſto eſſe nemo ex Catholicis negat; quamvis etiam una Perſona dici poſſit, propter unionem utriúſque naturæ; unio enim facit ex duobus unum. Tertia propoſitio: *In Chriſto eſt una voluntas.* Una, inquiunt, & duplex, quia utraque natura voluntate ſuâ & propriâ pollet, una, quia perfectè ſibi conſentiunt. Quarta Propoſitio: *Spiritus S. ex Patre, non ex Filio procedit;* intellige ex Filio tanquam ex alio Spiratore, aut ex alia ſpirandi virtute, eſt enim unus cum patre Spirator, & eadem ſpirandi virtus; in alio tamen ſenſu, ùt duæ ſunt, diſtinctæque Perſonæ, ex Patre Filióque dici poterat procedere. Sic Babylonius Patriarcha conciliari poſſe credebat Chaldæos, Latinóſque, ambiguâ vid. verborum formâ, & in utrúmque ſenſum contextâ; perinde ac ſi unitas & veritas fidei ex verborum ſpecie, ludóque, non ex ſenſu penderet. Miſſus ad Pontificem Romanum Adam quidam

Digitized by Google

quidam Orientis Archimandrita, & Eccleſiæ Babylonicæ Archi-Diaconus, qui ſi poſſet, ità Romanæ Eccleſiæ Babylonicam ſociaret, ut tamen Neſtorium retinere, ejúsque propoſitiones liceret, ſanâ tamen interpretatione purgatas. Auditus eſt Romæ, ejúſque ſubtilitates expenſæ, quibus conabatur mendacium veritati, Neſtorium Chriſto fœderare. Sed reſponſum eſt illi: *Nunquam ejusmodi artificia Catholicæ Religioni bene vertiſſe: veritatem ſine fuco & larva incedere, ſui ſecuram, nec pigmentis ac velis egere: hanc falſi indolem eſſe, ut videri pudeat, ſéque latebris involvat. Si rem ipſam tenerent, cur verba refugerent rebus exprimendis neceſſaria? errorem enim in verbis admiſſum ad res ipſas derivari; nam ſi aquilæ v. gr. nomen equi imponas, non deerit, qui inferat, aquilas hinnire, & quadrupedes eſſe; non ergo ſatis eſſe, ut in rebus fidei ac Religionis bene ſentias, niſi etiam bene loquaris, quippe ſermonem animi teſtem ac indicem eſſe, & velut ex ſono metallum, ità animum fidémque verbis æſtimari, fallíque ſaltem audientes, niſi illa vero conſentiant. Nihil quidem Pontifici ſupra pacem & concordiam eſſe, tamen bonis artibus quæſita, alioquin etiam turpem victoriam pudori eſſe, nec diuturnam fore, arenâ tantùm, plumíſque ſubnixam, hoc eſt, verbis, non rebus conſtantem.* Hæc Archi-Diacono reſponſa, nec ille abnuit, ejuravitque Neſtorium, non ideò tamen Patriarcha, Chaldæíque permoti, qui erroribus inſtitêre: iſque perpetuus ferè eventus fuit tentatæ cum hæreticis concordiæ.

Multa ex hactenus dictis colligere liceat; nunquam vid: hujuſmodi in rebus fidei Tranſactiones bene Catholicis ceſſiſſe, nam & iſtos turbârunt, nec hæreticos vicêre: imò animus iſtis, & faſtus ac inſolentia crevit, ſéque victores, victos illos ferebant; nec alio fine inducijs illis utebantur, quàm ut interim ſuas partes augerent, tantóque liberiùs ſuis erroribus alios inficerent, quòd amici, non hoſtes haberentur, falleréntque incautos obtentu concordiæ, mentitæque pietatis, quæ ſemper fraudi miſcebatur. Alij tempus & occaſiones lucrabantur. Alij ùt aliquid obtinuerant, gradum ad alia proferebant, nec prius ceſſaturi, quàm faſtigio potirentur, quod de Arrianis oſtendimus. Alij denique privatas affectiones vindictæ, odijque communi prætextu Religionis & concordiæ celabant, utrámque prodituri, ut illas explerent. Verbo, nunquam feliciter & ſine damno tranſactum cum hæreticis eſt, etiam cùm de vocibus tantùm certamen verte-

 batur;

batur; quantò id magis timendum, quando non de vocibus, modóque loquendi, ſed de graviſſimis rebus cum Gallis conflictamur? *Pontifex Concilio ſubjaceat, Pontifex errare poſſit, & ideo nemo Pontifici parere teneatur, quamdiu ratio aliqua non obtemperandi occurret, occurret autem ſemper, & hoc pretio pax cum hæreticis fiat, imò tantùm ſperetur.* Quæſo quid hoc eſt aliud, quàm Ordinem Eccleſiæ adimere, ſine quo non Regna tantùm & exercitus, ſed ne familia quidem, domúsque privata conſiſtere poteſt? quàm Caput & Gubernatorem è medio tollere, & neceſſariam imperandi facultatem, trunco corpore, & in caſum pendente? & quis tanto præſentique periculo incertam ſpem emat, hæreticos convertendi? Quanquam nemo non videt, prætextum hunc eſſe, ſpeciem inanem fallendis, ludendíſque ſimplicium oculis. Quis enim credat Archiepiſcopos irâ, vindictâque in Romanum Pontificem calentes, huic bellum intuliſſe, Religionis potiùs & concordiæ ſtudio, quàm animi ſui & offenſæ causâ? & cur illos hic ardor hæreticos convertendi, ac Vaticanum oppugnandi tunc primùm incendit, cùm ultionem meditabantur? Pace ergo illorum dixerim; quidquid in ijs Comitijs (a) agitabatur, non hæreticis, ſed vindictæ datum; odium, non Religio fuit; ſed hæc oſtendi debuit, ut illud tutiùs & ex occulto feriret.

§ II.

Agitur de Prima Conventûs Pariſienſis Propoſitione. *Eccleſiæ Gallicanæ conſenſus pro Pontificis indirecta poteſtate in Reges & Principes, eorúmque Bona & Dignitates temporales.*

SUMMARIA.

1. Eccleſiæ Gallicanæ authoritas Pariſienſibus Propoſitionibus prætexta exemplo omnium ferè Hæreticorum, & quam ob cauſam?

2. Au-

(a) V. Reg. Sacerd. in præl. ud. § 2.

2. *Authoritas Pontificia in Reges exercita exemplis Galliam ſpectantibus probatur. & primò Gregor. II. in Leonem Iſauricum.*

3. *Et Zachariæ in Childericum Regem.*

4. *Et Stephani Pontificis.*

5. *Et Hadriani in Deſiderium Regem.*

6. *Ejuſdem Hadriani in gratiam Caroli M.*

7. *Et Leonis III. Imperium Romanum in Carolum Imperatorem transferentis.*

8. *Et S. Gregorij M.*

9. *Aliud ejuſdem Gregorij exemplum.*

10. *Et Epiſcoporum Galliæ in Ludovicum I. Imperatorem.*

11. *Iterum Galliæ Epiſcoporum in Lotharium Imperatorem.*

12. *Et Nicolai Papæ.*

13. *Et Hadriani II. in Carolum Calvum.*

14. *Et Fulconis Archiepiſcopi Rhemenſis in Carolum Simplicem.*

15. *Et Concilij Lateranenſis ſub Alexandro III.*

16. *Et alterius Concilij Lateranenſis ſub Innocentio III.*

17. *Innocentij IV. in Fridericum Imperatorem.*

18. *Et Clementis V.*

19. *Et Concilij Conſtantienſis.*

20. *Et Concilij Viennenſis.*

21. *Et Concilij Baſileenſis.*

22. *Et Concilij Tridentini.*

23. *Et Univerſitatis Sorbonicæ.*

24. *Et totius Cleri Gallicani.*

25. *Et Teſtimonijs celeberrimorum in Gallia Doctorum.*

26. *Multa in rem noſtram contra Maimburgum ex dictis colliguntur.*

I.

PRopoſitiones nuper Pariſijs editæ, ut tantò pluribus probarentur, auctoritate ac nomine Eccleſiæ Gallicanæ adornatæ ſunt, cùm enim nec ratione, nec uſu, nec antiquitate fulcirentur, quin potùs hæc omnia obſiſterent, auctoritas quæſita eſt, & quod rei deerat, titulo compenſatum. Sic falſis corruptíſque nummis effigies & elogia Principum imponi videmus, ut fallant incautos, tegátque metalli vitium imaginis reverentia. Quem verò non caperet auctoritas Eccleſiæ Gallicanæ? & iſtam omnibus ferè paginis Maimburgus inculcat; nemo enim, qui illam Magiſtram habet, errare ſe credat, aut, ſi erret, excuſari errorem poſſe, imò laudari tam grandi exemplo. Et hæc cauſa fuit, ut nemo hæreticorum Spiritui S. aliíſque ſanctis Doctoribus ſua dogmata non imponeret, ut tantò dulciora eſſent eorum auctoritate ac exemplis condita. Ebion ſanctum Petrum, Arriani Lucianum Martyrem, Origenem, ipſúmque Antonium Magnum, Pelagiani Auguſtinum, Zoſimum, Clerúmque Romanum jactabant, alij alios. Et ultimis hiſce temporibus quid non Lutherus & Calvinus egère, ut ſuis opinionibus primitivam Eccleſiam favere oſtenderent? Ergo nihil novi eſt, magnos Patronos magnis erroribus quæri, imò & præferri, quo populi ſaltem ſtudia, animíque captantur, iſtis enim nec tempus, nec cura eſt, ut, quid ſinguli ſcripſerint, explorent, ſícque magno illo ſtrepitu, umbríſque nominum ludi ſe neſciunt, fallíque, & tamen falluntur. Idem Maimburgo conſilium fuit, cùm toties Propoſitiones Conventûs Pariſienſis pro doctrina Eccleſiæ Gallicanæ jactavit, pulcherrimo quidem, ſed falſiſſimo elogio, nihil enim ab Eccleſiæ Gallicanæ ſenſu, doctrináque alienum magis dici aut ſcribi potuit; toties enim Eccleſia Gallicana, & in publicis Conventibus, doctrinâ, exemplóque contrarium profeſſa eſt, ut mirari ſubeat, quinam ſint illi Galli, qui tantum à Gallis abſunt, aut quænam ſit illa Eccleſia Gallicana, quæ Eccleſiæ Gallicanæ tantopere ac palàm adverſatur, quod jamjam longâ inductione, pérque omnes

omnes Ordines Eccleſiæ Gallicanæ dicere aggredimur, lectoris arbitrio relicturi, utra Eccleſiæ Gallicanæ ſententia dici debeat, noſtra, quæ tot ſeculis & ab omnibus Galliæ ordinibus recepta eſt, & tot publicis actibus expreſſa, an Maimburgi, quæ nuper, & à paucis, iiſque aut metu, aut ſpe, aut irâ corruptis, Pariſijs prodijt.

II. *Anno DCCXXXI.* Cùm Leo Iſaurus ſacras Imagines totâ Græciâ perſequeretur, eóſque, qui amplecti hæreſin nollent, exilijs, proſcriptionibus, tormentis vexaret, ipſius Deiparæ Virginis, omniúmque Sanctorum icones in Urbe Regia uno faſce incendiſſet, ipſámque Italiam invaderet, Sicarijs in Pontificem miſſis, feralíque edicto, quo Imagines tollebantur, Romæ proponi juſſo, Gregorius II. Pontifex Maximus, cùm nec à Græcis, nec à Longobardis, Venetiſque auxilium ſperaret afflictæ Religioni, fœdus cum Carolo Martello, Galliſque adversùs Græcorum Imperatorem ſancit. Conſulatum Carolo Principi offert, eúmque miſſis, acceptiſque Legatis, ac juncto fœdere in Italiam vocat, veniſſétque, niſi mors occupâſſet. Erat verò Conſulis dignitas ſupremæ proxima (ſaltem ſi Patritiatum excipias) quod Ovidius illis verſibus indicat: (a)

Qui quamquam eſt ingens, & nullum Martia ſummo
Altius Imperium Conſule Roma videt.

Solúſque Imperator Conſulem deſignabat, ut diſertè notat Flavius Vopiſcus in Aureliano. Conſulis jura, lapsâ jam, extinctâque Republicâ hæc erant: Senatum rogare, jus dicere, tutores dare, manumittere, vectigalia locare, Ludos & præſertim Circenſes edere, annis nomen dare (quod Juſtinianus abolitum voluit, (b) & annos ab Imperatoribus dici) togâ pictâ ſeu palmatâ uti, quæ olim triumphantium propria tantùm, purpurâ, auróque intexta, & quam etiam Trabeam appellabant. Juſtinianus (c) voluit lege editâ, Imperatores jugi Conſulatu fungi. Oblatum ergo à Gregorio Conſulatum Romanum Martellus acceptavit, præmiſítque Abbatem Corbejenſem, qui fœdus cum Romanis iniret, ſponderétque auxilium, ipſe ſecuturus, niſi mors obſtitiſſet. Gregorius

Ttt 3 nihil

(a) Ovid. de Pont. lib. 4. eleg. 9. (b) Lipſius de Magiſtr. Pop. Rom. cap. 8. (c) Juſtinian. Nov. 105.

Digitized by Google

nihil interea omittere, ut Leonem molliret, rogare, minari, Italiæ populos, ne à Græco deficerent, quod jam parabant, cohibere, Legatis agere, & totos quinque annos flectendo Cæſari impendere; quæ omnia cùm fruſtrà eſſent, Leone implacabili, & in dies pejori, Gregorius coactâ Romæ Synodo, (a) ut Zonaras teſtatur, anathemate Leonem ferit, prohibétque veſtigalia perſolvi, quibus in Italiæ & Eccleſiæ perniciem utebatur. Hæc in Leonem Gregorius, quæ ut fiant clariora, Auctorum teſtimonia adſcribam.

Fredegarius, qui juſſu fratris Caroli Martelli ſcripſit, & hiſtoriam Gregorij Turonenſis proſecutus eſt: (b) *Eo tempore*, inquit, *B. Papa Gregorius bis à Roma claves venerandi ſepulchri cum vinculis S. Petri, & muneribus magnis & infinitis, Legatione memorato Principi deſtinavit, eo pacto patrato, ut ad partes Imperatoris recederet, & Romanum Conſulatum præfato Principi ſanciret. Ipſe itáque Princeps mirifico & magnifico honore ipſam Legationem recepit, munera magnifica obtulit, átque cum magnis præmijs cum ſuis ſodalibus miſſis Grimonem Abbatem Corbejenſis Monaſterij, & Sigebertum Reclusum S. Dionyſij Romam ad Limina SS. Petri & Pauli deſtinavit.*

Theophanes: (c) *Comperto Leonis Imperat. propoſito Gregorius Papa Romanus, ſcriptâ priùs ad ipſum decretali epiſtolâ, quâ de fide quidquam ſtatuere, & antiqua Eccleſiæ ſancita à ſanctis Patribus firmata innovare, aut convellere, non decere Imperatorem commonet, Italiæ tandem ac Romæ tributa deferri ad illum prohibet.*

Et ad annum Leonis 13. *In Seniori verò Roma Gregorius Vir Apoſtolicus, & Petri verticis Apoſtolorum Confeſſor verbo & actu coruſcans, qui removit Romam & Italiam, nec non & omnia tam Reipubl. quàm Eccleſiæ jura in Heſperijs ab obedientia Leonis.*

Et ad annum 730. *Gregorius Sanctiſſimus Præſul Leonem per epiſtolas tanquam impiè agentem redarguens, & Romam cum tota Italia ab ejus Imperio recedere faciens.*

Cedrenus: (d) *Anno nono Leo impius cœpit de ſacris imaginibus evertendis ſermonem facere, quo cognito Gregorius Romæ Papa tributis Italiæ & Romæ eum prohibuit.*

Et iterum ubi de evecto Anaſtaſio in Cathedram Germani egit: *Romæ autem Gregorius Apoſtolicus Vir à Leone ob ejus impietatem defecit, & pacto cum Francis icto tributa Leoni denegavit.*

Zonaras

(a) Zonar. T. 3. in Leone circa f. (b) c. 110. in Chron. floruit ſec. 8. (c) Theoph. in Chron. in vita Leon. floruit circa ann. 787. (d) Cedr. in Leon. ad ann. 9.

Zonaras in ſuis Annalibus: (a) *Qua de cauſa Gregorius, qui tum Romæ veteris Eccleſiam gubernabat, repudiatâ Præſidis novæ Romæ ſocietate, nec non eorum, qui illum ſequebantur; illos cum eorum Imperatore Synodico anathemate obſtringit, & vectigalia, quæ ad illud uſque tempus indè pendebantur, inhibuit, icto cum Francis fœdere.*

Vides in hoc exemplo, quantâ cautelâ, prudentiâque, & quibus gradibus contra Imperatorem Gregorius proceſſerit, quæ niſi obſerventur, plus mali ab extremis hiſce remedijs, quàm boni expectes. Primò nullum finem monendi, curandique Imperatorem, per litteras, Legatos, preces, minâſque fecit; nec ideò abrupit, cùm obſtinatum vidit, flectique neſcium; ferri potuit, dum intra Græciam ſæviret: ubi hæreſis & edicta in Italiam parabantur, nec mitiora proficerent, ad extrema deventum eſt, priùs tamen ſecuritati, quàm remedijs proviſum, nec conſilijs inermibus creditum; à potentiſſimo Principe, amicóque auxilia petita, fœdus conjunctum, vires ſociatæ, honores, faſcéſque Romani, præludia Imperij, oblati, Synodus acta, anathemata vibrata, & tandem rebus omnibus diſpoſitis, maturíſque, nec alias moras periculo patiente, Imperium Leoni abrogatum, nec illud totum, ſed ea tantùm parte, quæ magis egebat, ſervaríque poterat, Italia videlicet. Tantúmque abfuit, hoc exemplo Francos offendi, aut Clerum obluctari, quaſi Gregorius inconceſſa tentaret, ut potiùs fœdus cum eo jungerent, Conſulatum admitterent, ſponderéntque ſuppetias adversùs Græcos; agnovit ergo Gallia hanc, quam defendimus, in Pontifice poteſtatem.

Maimburgus ut hoc exemplo ſe liberet: (b) *Duas in Gregorio perſonas diſtinguit, Pontificis videlicet, & Civis Romani; ut Pontificem, monuiſſe, rogâſſe, minatum eſſe, populos ne deficerent cohibuiſſe; ut verò inter Cives Romanos præcipuum, jure naturalis defenſionis uſum, cum alijs Romanis conſpirâſſe, ac jugum Græci Imperatoris excuſſiſſe, externo Principe invocato.* Hæc Maymburgi reſponſio eſt, qui eam poteſtatem, quam nos Pontifici Romano, ipſe ſubditis & Civibus in Reges concedit, eámque *ad defenſionem Juris naturalis pertinere dicit,* & ſimilem ei facit, *quam quilibet è plebe habet, ut furenti Regi, aut phreneſi capto gladium extorqueat.* (c)

Jam

(a) Zonar. T. 3. añal. in Leon. Iſaur. circa f. floruit circa ann. 1120. (b) Maimb. Traitè de l'egliſe de Rome cap. 29. & des Iconocl. T. 1. f. 148. (c) V. Reg. Saccrd. f. 242.

Digitized by Google

Jam ergo Maimburgus poteſtatem abdicandi Reges ſubditis Regni, imò unius Provinciæ tribuit, an verò id magis decorum, conſultúmque Regnantibus, quàm ſi illos Pontifici Romano, Chriſtíque Vicario ſubdas? quòd ſi nihil eorum majeſtati, quieti, ac potentiæ obſtat, ut judicari, puniríque ab eis poſſint, quibus ipſi imperant, quantò minùs ſi ab eo, cui obſequuntur, quémque ùt Patrem reverentur? Quòd ſi jure naturalis defenſionis id ſubditis licet, ne Reſpublica concidat, quantò magis eodem Jure naturalis defenſionis id liceat Pontifici, ne Eccleſia pereat? nec enim Jura naturalis defenſionis minùs Pontifici, quàm Civibus permittuntur. Nec erit puto Maimburgus tam inhumanus, ut poteſtatem extorquendi ferrum è manu furentis Principis, quam pediſſequo & lixæ concedit, Pontifici neget; nam ſi coërceri furentem Principem oporteat, meliùs id, honeſtiúſque Pontifex, quàm alius fecerit. Ubi verò ſunt illa, & ingentia mala, quæ ex hac poteſtate Pontifici data Conventus Pariſienſis conſequi ominatur? dicunt enim, *invidioſam illam, & gravem Principibus, ac populis eſſe*: at verò, ſi hanc ipſam poteſtatem civibus, populiſque unius urbis, aut Provinciæ tribuas, non erit invidioſa, non gravis? an unquam cauſæ deficiendi, ac Principes incuſandi ſubditis deerunt, ſi ſemel id eis liceat? Malè ergo Majeſtati Regnantium Maimburgus conſuluit, quando non uni tantùm Pontifici poteſtatem Reges abdicandi permiſit, ſed ſingulis penè Urbibus ac Provincijs, nec enim totum Imperium à Leone Imperatore, ſed Roma tantùm, & Italiæ aliquot Provinciæ defecerunt. Hùc ergo redit tota Maimburgi diſputatio, ut Imperia, quæ nos Pontifici, ille populo ſubmittat, ſimili damno, & fœdiore ſervitute.

Et denique ſi datur aliquis caſus, quo Principes ſaltem à Regni ſtatibus, & in Comitijs Generalibus exauctorari poſſunt, & ſubditi Juramento ſolvuntur; ergo quando is caſus adſit, & quando Juramenti obligatio ceſſet, pertinebit ad Summum Pontificem declarare (ad hunc enim cauſæ majores & Juramentorum ſpectant, (a) nec Galli diffitentur) ſi ergo Pontifex declaret, Romanos

(a) Cauſæ maj. & Juram. pertinent. ad Summ. Pontif. V. DD. in c. 1. de Tranſl. Epiſc. Canum lib. 6. cap. 4. Cler. Gallic. ap. Grammond. lib. 1. f. 65. Maimb. Tr. de l'egliſe Romaine cap. 5. & 13. de jud. & cap. 34. de elect.

nos juramento Græcis exhibito non vinciri, eóſque Imperium alijs poſſe deferre, certum erit, Juramento liberari, ac in alios Coronas deponi, nullâ Imperantium injuriâ: ſive ergo poteſtas, quam Pontifices in Reges exercent, ſit declarativa, ſive deciſiva & ſtatutiva, certum eſt, ex principijs Maimburgi negari eam haud poſſe, eique Reges ſubjacere, quemadmodum ſi centum aureos gemmario debeam, quia is adamantem mihi vendidit: eo verò aut gemmam non exhibente, aut falſam; ſi judex pronunciet, me obligatione centum aureos præſtandi ſolutum eſſe: certum eſt, me nihil debere, nec petere aliquid venditorem poſſe, quamvis Judex declaraverit potiùs, debitum nullum, aut extinctum eſſe, quàm ut illud ſuſtulerit. Sic ergo Pontifex, ſeu declaret, ſeu ſtatuat, poteſt Regibus, cùm neceſſitas fuerit, Coronas adimere; neque id magis eorum minuit, læditque majeſtatem, quàm ſi hoc ipſum Subditis permittas, quod facit Maimburgus. Cæterùm hæc ita dicuntur, quaſi concedam, Gregorium non Pontificis partes, ſed Civis egiſſe, quando Italiam Græcis, & Imperium, & tributa ademit. Sed veritas eſt, eam diſtinctionem fruſtrà à Maimburgo, & infeliciter repertam; fruſtrà quidem, quia nullo Auctore: infeliciter, quia nullo effectu, imò pari aut majori damno; quis enim ferat Maimburgum, toties profitentem, *ſe omni ſubtilitate ac diſtinctione abſtinere velle, ſolâque hiſtoriâ contentum ea narraturum, quæ vel ſoli invidiam faciant, nec ab ullo mortalium negari poſſint*; nunc verò ubi urgeri ſe videt, ad diſtinctiones recurrere à nullo Auctorum traditas, à nullo cogitatas, quæque nec ipſi Maimburgo incidiſſent, niſi, premente veritate, aut fateri cogeretur, quod novit, aut dicere, quod nemo credet; nullus enim ex citatis Auctoribus aliud dicit, quàm Gregorium Pontificem ad Martellum Legationem deſtinâſſe, Conſulatum obtuliſſe, prohibuiſſe tributa deferri & alia, quæ nimis clara ſunt, ut corrumpi aut fuſcari ſiniſtrâ interpretatione poſſint. Nec tantum Maimburgo debemus, ut ei nullos teſtes alleganti, ac poſt tot ſecula ſcribenti, nimiúmque partibus addicto majorem fidem præſtemus, quàm Fredegario, Theophani ac Zonaræ, res ſuorum temporum, & vicina narrantibus, quibus etiam adde Sigonium ità loquentem: *Gregorius Pontifex decretum propoſuit, quo Leonem Imperatorem priorum communione removit, at mox Ita-*

liæ populos Sacramenti, quo ſe illi obligaverant, religione exſolvit, & ne ei aut tributum darent, aut aliâ ratione obedirent, indixit. Ubi vides Gregorium non Civem, ſed Pontificem egiſſe, ad hunc enim pertinet *populos Sacramenti religione abſolvere.* Idque etiam ex eo evidenter deducitur, quòd citati auctores hiſce verbis utantur: *Conſulatum ſancivit, tributa deferri prohibuit, vectigalia inhibuit, fœdus cum Francis percuſſit, ne obedirent indixit*; quæ verba ſuperioritatem omninò indicant, qualem Gregorius ut Civis ſupra Romanos non habuit, ea enim tota ad Imperatores & Exarchos pertinebat; non ergo ut Civis, ſed ut Pontifex Romanus prohibebat, inhibebat, edicebat, inibátque cum externis Principibus fœdera. *Nec obſtat,* hunc eundem Gregorium in ſecunda ad Leonem epiſtola (a) ſcripſiſſe, nullam eſſe Pontificibus in Reges, eorúmque Palatia poteſtatem: *Nam quemadmodum*, inquit, *Pontifex introſpiciendi in Palatium poteſtatem non habet, ac dignitates Regias deferendi: ſic néque Imperator in Eccleſias introſpiciendi, & electiones in Clero peragendi.* Additque Maimburgus: *His ſolis verbis debilitatem illius argumenti oſtendi, quod ab exemplo Gregorij petitur.* Miram hujus præfidentiam juxta & ſimplicitatem! non obſervantis, quæ à nobis concedantur, quæque negentur; nos ipſi concedimus, nullam eſſe Pontifici Romano in Reges ordinariam & directam poteſtatem, nec ex iſtorum arbitrio deferri Regna, ſed vel ſucceſſione, vel electione, vel jure belli, alióve legitimo titulo; & quamvis in raro aliquo caſu, & indirectè, rebúſque in arcto ſtantibus etiam hoc Pontifici competat, hæc tamen rara & indirecta, meréque contingens poteſtas non denominat ſubiectum, nec ab ea dicimus aliquid poſſe; ſic dicimus, non poſſe Eccleſiaſticos nubere, non poſſe Principes alieno Juri derogare, non poſſe carnes Sabbatho comedi, non poſſe Gallos in Romanos Imperatores eligi, & mille alia, quæ abſolutam, certíſque circumſtantijs adſtrictam poteſtatem non excludunt; & hanc ipſam Pontifici permiſſam ex Gregorij literis deducas; nam in prima ad Leonem Imper. hæc habet: *Scire autem debes, ac pro certo habere, Pontifices, qui pro tempore Romæ extiterint, conciliandæ pacis causâ ſedere, tanquam parietem intergerinum ſeptúmque medianum Orientis & Occidentis, ac pacis arbitros & moderatores eſſe.* Et epiſtolâ ſecundâ circa f. *Et nos culpam peccati recipimus,*

in

(a) Epiſt. II. Greg. II. ad Leon. Iſaur. anno 726.

ut qui poteſtatem à Deo receperimus, terrena, cœleſtiáque ſolvendi atq; ligandi. Ubi vides, Poteſtatem Pontificiam non ad cœleſtia ſolùm & ſpiritualia, ſed etiam terrena & temporalia proferri, quando videlicet neceſſitas poſtulat. Sed præſertim ex illis verbis argumentari licet, quibus *ut Imperatori in Ecclefias & Clericorum electiones; ita Pontifici in Palatia, Regèsque nullum eſſe Jus dicit.* At verò ſi Clerus Epiſcopum aliquem hæreſi imbutum, aut perduellem eligat, quique Eccleſiam vaſtet, quis dubitat, ſi alia remedia abſint, nec periculum moras patiatur, poſſe Imperatorem, tanquam Eccleſiæ Advocatum, prohibere, ne is eligatur, aut electum Regno, & Eccleſiâ arcere? nec pauca ſunt hujus rei exempla. Si ergo id natura ipſa, ac neceſſitas Eccleſiæ defendendæ Principibus conceſſit, quanto magis Pontifici in Principes & Regna? cùm nihil magis Eccleſiæ noceat, exponátque ruinæ, ut hæreſis coronata; ſi enim tot illa clades & ærumnas excitavit inermis & abiecta, quid faciet armata, regnánſque? & experientia plus ſatis docuit, ex principum Religione etiam ſubditorum Religionem, fidémque pendere. Cæterùm cùm extincto Martello, & Pipino necdum noto, aut rerum potito, auxilium à Francis ceſſaret, & Græci Exarchum adhuc in Italia, & Siciliam, Calabriámque obtinerent, Longobardi verò hæreſi & armis graſſarentur, ac Romæ imminerent, non deſtitère Romani Pontifices, Gregorius vid. II. Gregorius III. Paulus, Stephanus, Zacharias, Hadrianus, aliįque apud Græcos Imperatores literis ac legatis agere, ut in ſinum Catholicæ Eccleſiæ redirent, & Romam, Italiámque à Longobardis tuerentur; cùm tandem rebus omnibus deſperatis Pipinus & Carolus ſubvenère, Imperio Græcis adempto.

III. *Anno DCCLII.* Contigit auctoritate Pontificis Romani celebris illa Regni Francici de Merovingica in Carolinam ſtirpem translatio, quæ ſola ſufficeret, ſi omnia alia deeſſent, ad demonſtrandum, quæ tunc temporis fuerit Gallicanæ Eccleſiæ ſententia, tunc inquam temporis, cùm doctrinâ ac pietate florebat, omni procul adulatione, & Romana Eccleſia adeò à Longobardis oppreſſa, ut nihil ab ea ſperari, nihil metui poſſet; nec ferè in hiſtoria Gallica aliud reperies pluribus ac majoribus teſtibus proditum, ut tantò magis eorum præfidentiam admireris, qui audent

Digitized by Google

tam aperta negare, & oculos Soli claudunt, ne cogantur videre: duplicis culpæ rei, & negatæ veritatis, & amiſſi pudoris; quid enim credas tam certa abnuentibus? Fluxerant à baptiſmo Clodovæi anni quinquaginta duo ſupra ducentos, & Franciam duodeviginti Principes gubernaverant, ſed civilibus bellis, fratrúmque diſcordiâ, ac Regum ignaviâ res Francicæ jam ferè conciderant. Reges ruri potiùs, quàm in aula degere, otio & delitijs vitam ducere, præparcis tamen, & privatæ potiùs, quàm Regiæ ſortis; raròin publico, niſi cùm Legatos audirent, redderéntque reſponſa, nec ea pro arbitrio, ſed ſuggeſta, aut etiam juſſa, inani Majeſtatis ſimulachro, niſi quòd Solio inſiſterent. Cùm prodirent, plauſtrum pro curru, boves pro equis erant; producta, fluénſque barba, & coma in humeros fuſa; hæc pompa, hoc faſtigium Francicæ majeſtatis, quod pluribus Eginhardus teſtatur. Jus interim belli paciſque, ac Regni moderandi penès Palatij Magiſtros; & dum iſti aut retinendæ potentiæ, aut vincendis æmulis, aut Regibus pro arbitrio deligendis, abdicandiſque certant, Regnum intereà civili bello conſumi, Franciæ Provincias, ut quiſque occupaverat, in diverſos ſcindi Principatus: Saracenos, Gothóſque aut ſponte, aut in ſubſidium vocatos Galliæ infundi; & quamvis deleti eſſent Martelli virtute, paríque fortunâ, nulla ſpes tamen componendi Regni, Regibus laſciviâ ac otio torpentibus, Præfectis verò Palatij civili bello colliſis, quòd Regij ſanguinis non eſſent, invalidâ apud populos reverentiâ. Nec melior Eccleſiæ, quàm Regni facies. Ærarijs bello exhauſtis, Eccleſiarum decimas & facultates occupaverant. Ex his ſtipendia militi, Ducibus præmia; & quòd bellum contra Paganos, Gothóſque actum, pietas obtendebatur; promiſítque Martellus, omnia Eccleſijs redditurum confecto bello; ſed ut fieri ſolet, inane id ſolatium, & irritum fuit, hoſtes cæſi, fugatíque, bellum peractum, Martellus victorijs ac triumphis plenus, ſed nudæ, ſpoliatæque ut priùs Eccleſiæ; eóque audaciæ & avaritiæ deventum, ut Epiſcopatus & Sacerdotia à Laicis obtinerentur, pretióque Infulæ vænirent, fœdo quidem, ſed publico mercatu. Quæ poſteà Zachariæ cauſa fuit, ut Pipino privilegium concederet nominandi Epiſcopos ad omnes Regni Eccleſias, quod

graviſ-

Digitized by Google

graviſſimi Auctores (a) tradunt. Sic in Gallia res habebant, nec melior aliarum Orbis Eccleſiarum conditio. Italiam Longobardi, Afríque bello, hæreſi, prædatione vaſtabant: Græciam Bulgari, Avares, Saraceni, civiléſque diſcordiæ, ſed omnium peſſimè Iconoclaſtarum ſævities: Hiſpaniam, Africámque Alani, Wandali, Sueci, Gothique, & Turcæ quóque gliſcebant. Crederes, communi bello Eccleſiam peti, ipſámque periclitari arcem Religionis, Longobardis Romam accinctis. Et ecce! cùm minimè crederes, à Pipino Legati & auxilium. Poſcebat Pipinus Regnum à Zacharia Pontifice, & Childericum Regem deponi, poterátque audax votum videri, niſi neceſſitas & periclitans Religio excuſaret: *Childericum Regem ignaviâ ac delitijs marcere, non ingenium illi regendo Imperio, non ſobolem firmando eſſe, nec maius ab eo auxilium Francis, quàm à ſimulachro gemmis, auróque intecto. Ceſſare populis reverentiam tam abiecta, deriſaq; Majeſtatis: Regnum intereà domi foríſque laborare, quippe nullis legibus plebem, primoréſque frænari Regis contemptu: inſtare Barbaros totâ Aſiâ, Africâ, Hiſpaniâque victores: jam quartâ vice Pyraneis ſuperatis Franciam irruiſſe: ter à Martello Patre, nuper à ſe victos, deletóſque: redituros tamen, quippe exploratis jam montibus, & nivibus aſſuetos, & tot cladibus aſperatos potiùs, quàm fuſos; ſi vincant, nam lubricam fortunam eſſe, nec uni addictam, quis Italiam, quis Romam, ipſamque Religionem tueri poſſit? Solam Galliam Barbaris obſtare, nec Pipino apud Gallos, dum Corona abſit, ſatis reverentiæ ac fidei eſſe, pleríſque Imperium aſpernantibus Coronæ vacuum. Childerico ſobolis experte defunctóque civile bellum inter æmulos arſurum, irrupturos Barbaros, Patriæ ac Religionis excidio. An ergo non expediat, prævenire potiùs, quàm operiri extrema, & Regem deligere, tot infortunijs ac neceſſitatibus parem? Id futurum, ſi Pontifex Romanus jubeat, nec aliud Gallos expectare, tanto operi promptos, accinctóſque.* Permovit Zachariam oratio, & inſtans Religionis, Regníque periculum. Ergo Childericum Imperio moveri, tonderique; Pipinum omnium votis eligi jubet, Francos verò juramento abſolvit, quod Childerico dixerant. Quod

(a) V. Lup. Ferrar. epiſt. 81. 98. & 99. S. Bonif. ep. ad Zach. PP. Flodoard. in hiſt. Rhem. de Privil. Hadr. I. De Privil. à Zach. conceſſo. Joan. X. PP. ep. ad Herim. Colon. Florum Magiſtrum in fragm. de elect. ad calcem op. S. Agob. Paſchal. II. PP. apud Malesbur l. 5. della Marca lib 8. c. 20. Maimb. des Iconocl. l. 2. f. 259. Reg. Sac. f. 57.

rogo majus exemplum velis Pontificiæ in Reges poteſtatis, quàm coronas uni ſtirpi & familiæ inſertas, in alias transferre? tantúmque abfuit, Gallos obniti, ac Zachariæ adverſari, velut inconceſſa tentanti, ut potiùs id ipſum expeterent, acceptaréntque concordibus votis, pari in Pipinum amore, & Pontificem reverentiâ; patet ergo, quænam fuerit eo temporis ſententia Eccleſiæ Gallicanæ; & ne ulla dubitandi ratio ſuperſit, dabimus auctorum omni exceptione majorum verba, & ea tam clara, ut negari à nemine poſſint, niſi qui fidem abrogari ſibi velit, & inter eos cenſeri, quos victos licet, edoctóſque pudet veritatem fateri, quam agnoſcunt, malúntque obſtinati potiùs videri, quàm victi.

Eginhardus perpetuus Carolo comes, eique à Secretis, quíque non audita ſolùm & præterita, ſed viſa & præſentia ſcribebat: (a) *Gens*, inquit: *Merovingorum usq; in Hilderikum Regem, qui juſſu Stephani Romani Pontificis depoſitus, ac detonſus durâſſe putatur.* Et infrà: (b) *Pipinus autem per juſſionem Romani Pontificis ex præfecto Palatij Rex conſtitutus eſt.* Et in annalibus: (c) *Burkardus VVirziburgenſis Epiſcopus, & Jolualdus Preſbyter Capellanus miſſi ſunt Romam ad Zachariam Papam, ut conſulerent Papam, de cauſa Regum, per quos prædictus Pontifex mandavit, melius eſſe, illum vocari Regem, apud quem Summa poteſtatis conſiſteret, datâque auctoritate ſuâ juſſit Pipinum Regem conſtitui.* Et alibi ad annum 750. *Hoc anno ſecundùm Romani Pontificis ſanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus eſt.* Nota, hanc tranſlationem ab Eginhardo jam Zachariæ, jam Stephano tribui, quia illam utérque promovit, Zachariæ initium, Stephani exitus & perfectio fuit; eodem enim anno, quo Zacharias Pipinum Regem juſſit, & Francos Sacramento exſolvit, ipſe vitam finivit. Stephanus verò Jus Regium Pipino & Filijs confirmavit, ut poſtea videbimus, unxítque & Coronam impoſuit.

Annales Francici à Pithœo editi: *Septingenteſimo, quinquageſimo ſecundo anno Zacharias Papa ex auctoritate Petri Apoſtoli mandat populo Francorum, ut Pipinus, qui poteſtate Regiâ utebatur, nominis quóque Dignitate fruceretur.*

Frede-

(a) Eginh. in vita Caroli M. ab initio. (b) Et in annal. ad ann. 749. & ad ann. 750. Obijt Eginhardus, anno 843. juxta Chronol. Bolandi T. 24 Jan. f. 875.

Fredegarius: (a) *Quo tempore unà cum conſilio, & conſenſu omnium Francorum miſsâ relatione à Sede Apoſtolica, auctoritate perceptâ præcelſus Pipinus electione totius Franciæ in Sedem Regni ſublimatur.*

Rhegino: (b) *Juſſit Papa per auctoritatem Apoſtolicam Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Chriſtianitatis Ordo.*

Otto Friſingenſis, Imperatorum nepos: (c) *Zacharias conſultus reſpondit, & ipſius auctoritate Pipinus à Bonifacio Archiepiſcopo Moguntino, & alijs Regni Principibus in Regem eligitur.* Et alibi: *Anno Domini 754. Pipinus à Stephano Papa I. à fidelitatis Sacramento, quod Hilderico promiſerat, cum alijs Regni Francorum Proceribus abſolvitur.*

Abbas Urſpergenſis: (d) *Sic ergo Pipinus ex Præfecto Palatij auctoritate Apoſtolicâ ſublimatus, & unctus in Sedem Regni, regnavit annis quindecim, abſolutus per eundem Stephanum Papam à Juramento, quod Regi Childerico cum cæteris Regni primoribus fecit.* Et alibi: *Zacharias verò Papa ſuper hujuſmodi negotio conſultus, remandavit, melius eſſe, eum vocari Regem, apud quem ſumma poteſtas conſiſteret, datâque auctoritate ſuâ Pipinum Regem juſſit conſtitui.*

Sigebertus: (e) *Pipinus verò Princeps Apoſtolicâ auctoritate, & Francorum electione à S. Bonifacio Moguntiæ Archiepiſcopo in Regem ungitur & conſecratur.*

Ludovicus II. (f) Caroli M. Pronepos, qui res in familia ſua geſtas recentéſque ignorare non poterat, in Epiſtola ad Baſilium Orientis Imperatorem: *Matrem omnium Eccleſiarum DEI (Romanam videlicet Eccleſiam) defendendam ſuſcepimus, ex qua & regnandi priùs, & poſteà Imperandi auctoritatem Proſapia noſtra ſeminarium ſumpſit; nam Francorum Principes primò Reges, deinde verò Imperatores dicti ſunt ij duntaxat, qui à Romano Pontifice ad hoc oleo ſancto perfuſi ſunt, &c.* Ubi vides, Ludovicum Imperatorem agnoſcere, auctoritatem regnandi Carolinæ Proſapiæ à Romana Eccleſia proveniſſe.

Schafnaburgenſis: (g) *Pipinus decreto Zachariæ Papæ per unctionem S. Bonifacij Rex appellatus eſt.*

Hermannus Contractus: (h) *Pipinus auctoritate Stephani Papæ, detonſo ac depoſito Hilderico Rex Francorum factus eſt.*

Albertus

(a) Fredeg. ad ann. 751. f. 161. floruit ſeculo 8. (b) Rhegino in Chron. obijt circa initium ſec. 10. (c) Otto Friſing. lib. 5. c. 22. & 23. obijt anno 1158. (d) Abbas Urſperg. ad ann. 743. circa fin. floruit ſeculo undec. (e) Sigeb. ad ann. 750. floruit ſeculo undec. (f) Ludov. Imper. epiſt. apol. ad Baſil. ann. 871. habetur apud Baron. & du Cheſne Tomo 3. (g) Lamb. Schafnaburg. in hiſt. Germ. (h) Herm. Contr. ad ann. 752. in Chron.

Albertus Crantzius: (a) *Meritò Summus Pontifex, & Gallorum Rex mutuis ſe attollunt favoribus, quando ab initio hæc Sedes Domui Caroli hoc præſtitit, ut Regiam haberet Dignitatem.*

Carolus Sigonius: (b) *Pipinus Zachariam conſuluit, uter ei Regio faſtigio dignior videretur? is qui otio languens nihil ad communem utilitatem afferret, an qui dies noctéſque de Regni utilitate cogitaret? Cui Zacharias reſpondit, omninò ſe Regem illum cogitare, qui Regni commodis & utilitati ſerviret: rogatúſque ab illo, Decretum pro magnitudine poteſtatis interpoſuit, quo Regnum Childerico abrogavit, & Francis Sacramenti Religione ſolutis, ut Pipinum Regem ſubſtituerent, Auctor fuit. Quo decreto accepto Franci convenerunt, ac Childerico abdicato Pipinum Regem deſignârunt, eúmque Sueſſione per Bonifacium Archiepiſcopum conſecrârunt.*

Paulus Æmilius rerum Francicarum ſcriptor accuratiſſimus: *Pipinus Burchardum VVirzburgenſium Epiſcopum ad Zachariam Pontificem Max. Oratorem mittit, ut Franci ſolverentur Jurisjurandi religione, quâ ſe Childerico devinxerant. Oratione Epiſcopi motus Zacharias initio minimè audebat tam magni momenti cogitationem ſuſcipere, ſed tandem Francos Sacramento Regi Childerico dicto ſolvit.*

Præter jam citatos Auctores videndi ſunt (c) Aimoinus, Marianus, (d) Scotus, (e) Gaguinus, Sabellicus, (f) Spondanus, alijque, qui iiſdem ferè verbis hanc tranſlationem recenſent; ubi ſimul adverte, eſſe omni exceptione majores, quippe integerrimâ fide, quique aut res ſuorum ferè temporum, recentéſque narrabant, aut Principum partibus addicti potiùs, quàm Pontificum, imò iſtis infenſi, quales Friſingenſis, Urſpergenſis & Sigebertus; & denique eodem modo deponunt, videlicet Childerici ignaviam, Pipini ad Zachariam Legationem, conſilium à Pontifice petitum, acceptúmque, uter videlicet dignior Imperio eſſet, Childericus ignaviâ torpens, an Pipinus bello & victorijs promptus? decretum & mandatum Zachariæ Pipinum eligi jubentis; juramenti, quo Franci tenebantur, abſolutionem, & denique omnium votis electum Pipinum. Jam verò poſt tam multa

(a) Crantzius lib. 1. metropol. c. 14. (b) Carol. Sigon: de Regno Ital. ad ann. 750. obijt anno 1585. (c) Aimoin. de geſt. Franc. l. 4 c. 6. (d) Scotus l. 3. Chron. (e) Robert. Gagu. l. 3. Chron. f. 45. (f) Spond. ad ann. 751. Sabellicus ennead 8. l. 8. Platina in Zach. Greg. VII. in c. alius 15 q. 6.

multa, & tam clara teſtimonia quid aliud à Maimburgo expectares, quàm aut veritati ceſſurum, quippe tot teſtibus & probationibus nixæ, aut ſaltem alios producturum, pari numero, paríque auctoritate; id enim cauſæ gravitas, ac toties oſtentatus amor veritatis, & vitæ Inſtitutum duplici titulo Sacrum, Religioſi videl: & Sacerdotis expoſcebant, præſertim cùm toto eo libro, quem ultimò edidit, nullum finem proteſtandi faciat: *Se non diſputationibus, non ſubtilitate uſurum, ſed hiſtoriâ & factis evidentibus, quaq; nullam tergiverſationem admittant.* Audi jam verò, quid exhibeat poſt tot magnificè promiſſa: (a) *Quæ*, inquit, *de Zacharia dicuntur, nullius momenti ſunt, ſupponúntque Franciæ hiſtoriæ extremam ignorantiam; Franciæ enim Optimates ſunt, qui Coronam Pipino detulêre, non verò Pontifex Romanus; hic enim rogantibus & conſilium expetentibus, an id liceret? reſpondit licere; conſuluit ergo, non imperavit. Et verò æquum id conſilium fuerit, an ſecùs, non eſt hujus loci diſputare; enimverò verba, quibus antiqui Scriptores hanc Tranſlationem deſcribunt, clariſſima ſunt, ut oſtendant, nihil aliud quàm conſilium à Francis petitum eſſe, ut videlicet electionem, quam animo agitabant, Summi Pontificis auctoritate munirent; nam Chronicon vetus à Pithœo editum: Miſſi ſunt, inquit, ad Zachariam Papam, ut conſulerent.* Et Annales Francorum Metenſes: *Miſſi fuerunt ad Zachariam interrogandum, ſi bene fuiſſet, annon? ergo nihil aliud à Pontifice & petitum, & datum, quàm ſolum merúmque conſilium, & hoc ipſum improbavit Stephanus Zachariæ Succeſſor, qui teſte Theophane ejus temporis Scriptore à Pipino ob violatam Childerico fidem pœnas expetiit; aut ergo Stephanus, aut Zacharias erravit; imò cùm Franci Hugonem Capetum ſolio impoſuêre, Carolo debitum, ne conſilium quidem à Joanne XV. expectatum eſt, multò minùs Imperium.* Hæc Maimburgus. Ignorantiam primò hiſtoriæ Francicæ opponit nobis, ſed ego Lectoris arbitrium poſco; nam piget cum Maimburgo loqui, tam vana jactante, an nos hiſtoriam Francicam ignoremus, qui præcipuos hiſtoriæ Francicæ ſcriptores non legimus tantùm, ſed verbatim allegamus, Eginhardum videlicet, Fredegarium, Rheginonem, Pithœum, Æmilium, alióſque. Quòd ſi ignorantia hæc eſt, non noſtra, ſed omnium illorum fuit. Quis verò eſt Maimburgus, ut iſtos ignorantiæ accuſet? aut quæ ipſius merita, fidéſque toties fœdata, ut cum Eginhardo, Ottoni, Urſpergenſi, Aimoino æques, præferáſque?

(a) Maimb. Tr. de l' Egl. de Rome c. 29. f. 404.

Digitized by Google

que? Quòd ſi iſtos ipſe non legit, quæ rogo hæc negligentia, & ignorantia fuit, neſcire tam obvia, támque neceſſaria hiſtoriam profitenti? Scribit, quæ non legit, jactat, quæ ignorat, profitetur, quæ neſcit, & tamen objectat alijs ignorantiam; hoc novum modeſtiæ genus. Si verò hos ipſos Auctores legit, quos modò produximus, cur rogo ſilentio præterit? & illum ipſum Pithœum, quem citat, cur una tantùm ex parte recitat, premítque aliam, quæ totam rem explicat? conſilium enim à Francorum Legatis petitum eſſe, & à Pontifice datum, nemo inficias iverit, ſed Imperium conſilio acceſſiſſe & nos aſſerimus, & hiſtorici tradunt, & ipſe inter alios Pithœus his verbis exponit, quæ Maimburgus omiſit, vid: *Zacharias Papa ex auctoritate Petri Apoſtoli mandat populo Francorum, ut Pipinus, qui poteſtate Regiâ utebatur, nominis quóque dignitate frueretur.* Et Æginhardus ſtudiosè inter conſilium & præceptum diſtinguens, utrúmque Pontifici attribuit: (a) *Burchardus*, inquit, *Epiſcopus & Jolradus Capellanus miſſi ſunt Romam ad Zachariam Papam, ut conſulerent de cauſa Regum, qui illo tempore nomen tantùm Regis, ſed nullam poteſtatem Regiam habuerunt; per quos prædictus Pontifex mandavit, melius eſſe, eum vocari Regem, apud quem ſumma poteſtas conſiſteret.* Hactenus conſilium. Audi nunc mandatum: *Datáque auctoritate ſuâ juſſit Pipinum Regem conſtitui.* Et ad annum 750. *Hoc anno ſecundùm Romani Pontificis ſanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus eſt.* Dicíne potuit aliquid clarius? Et idem in vita Caroli: *Childericus Rex juſſu Stephani Pontificis depoſitus ac detonſus, & in Monaſterium detruſus eſt.* Et Rhegino: *Juſſit Papa per auctoritatem Apoſtolicam, Pipinum Regem creari, ne perturbaretur Chriſtianitatis Ordo.* Et Otto Friſingenſis: *Pipinus à Stephano Papa fidelitatis ſacramento, quod Hilderico promiſerat, abſolutus eſt.* Et Urſpergenſis: *Pipinus ex Præfecto Palatij auctoritate Apoſtolicâ ſublimatus poſtea regnavit annis quindecim, abſolutus per Stephanum Papam juramento, &c.* Et Aimoinus: *Miſſi ſunt Romam ad conſulendum Pontificem, datâque auctoritate ſuâ juſſit Pipinum Regem inſtitui: hoc anno ſecundùm Romani Pontificis ſanctionem Pipinus Rex Francorum appellatus eſt.* Hæc omnia an ſolum conſilium denotent, clarius eſt, quàm ut explicari à me debeat; ſanè, *ſolvere aliquem Juramento, jubere, ſancire*, non ſunt conſilia, ſed præcepta, nec aliâ ratione Maimburgus ea tacuit, quàm quia convinci ſe illis videbat. Quanto id verò hiſtoriæ, ſuique dedecore, ac fidei, quæ in ſcriptore pri-

(a) Eginh. in annal. ad ann. 749.

ma

ma eſſe debet, detrimento, nihil attinet dicere; quis enim jam credat Maimburgo, tam comperta neganti, támque indignis artificijs fucanti veritatem? Tinctorem eum magis, quàm hiſtoricum credas. *At*, inquit, *Theophanes ſcribit, Pipinum Stephano pœnas dediſſe violatæ Childerico fidei.* Sed quàm iſta veritati conſentiant, ſufficit repetere, quæ modò ex Eginhardo, Urſpergenſi & Friſingenſi retulimus, qui omnes Pipinum juramento fuiſſe ſolutum à Stephano tradunt; non potuit ergo Stephanus punire, quod ipſe fecerat, aut ſi Pipinus injuſtè alienum Regnum invaſerat, parùm fuit punire, niſi reſtitueret: & tamen tantum abfuit, Stephanum reſtitui juſſiſſe, ut potiùs Regnum Pipino confirmaret, quod citati Auctores tradunt; & mirum eſt, Theophanem, qui aut Conſtantinopoli, aut in exilio agebat, tanto Româ & Pariſijs intervallo, Eginhardo præferri, qui in Aula, ubi hæc contingebant, verſabatur, Carolo Pipini filio à ſecretis, & omnium conſcio, quæ illic fiebant: id perinde fuerit, ac ſi de ijs, quæ Romæ contingunt, malis nautæ Bizantino, quàm Romano Senatori fidem habere. Imò idem Theophanes (a) pro nobis contra Maimburgum teſtatur, ſic enim ſcribit: *Prædictus námque Stephanus vi preſſus, & crudelitate coactus Aiſtulphi, ſimul etiam cohortatus eſt ab eodem Pipino ire in Franciam, & facere quæcúnque poſſet; qui veniens Pipinum provehit in Regem, virum probatiſſimum, &c. Cur ergo non etiam Pontificem Franci rogârunt, cùm Hugonem Capetum Regno admoverunt*? Vanum eſt hoc argumentum, non enim ſequitur, quod ſemel omiſſum eſt, non eſſe alio tempore factum, id enim perindè eſt, ac ſi dicas: *Semel ſitivit David, nec tamen bibit; ergo quoties ſitivit, non bibit.* Ergo non ſequitur, ſi Hugo Capetus Coronam à Pontifice non accepit, non etiam Pipinum accepiſſe, nec enim ſemper è Pontificis manu Coronæ proveniunt, ſed cùm neceſſitas poſtulat, & ut loquitur Rhegino, *cùm ordo Chriſtianitatis periclitatur.*

IV. *Anno DCCLIV.* Aliud ſpecimen, nec minùs egregium Pontificiæ auctoritatis in Gallijs editum. Aiſtulphus Longobardorum Rex ferro igníque Italiam vaſtabat, & Romæ imminebat, prædæ avidus, jámque Urbem obſederat. Auxilia à Græco petita, Longobardus donis, ut abſcederet, tentatus, ſed omnia fruſtrà; preces ergo ad Pipinum verſæ, qui Pontificis neceſſitate compertâ, Rhodigangum Epiſcopum mittit, Ducémque Anchariium,

(a) Theoph. lib. 22.

rium, ut illum in Franciam deducant: jam Barbari Urbem premebant, cepiſſentque, ſed Legatis in caſtris comparentibus obſidio omiſſa, metu & reverentiâ Franci; Stephanus Pariſios à Legatis deductus, illic omni apparatu, cultúque exceptus, & mixtâ amori reverentiâ; ipſe Pipinus cum Regia Conjuge, liberíſque obviàm proceſſit, & equum comitatus eſt obſequij causâ. In eo conventu decreta in Aiſtulphum expeditio, & Regia Dignitas, quæ nuper per Legatos, nunc coràm, & ab ipſo Pontifice, majorique apparatu, Pipino collata, cui etiam Sacra Unctio, & ſolennis Coronatio addita. Quæ ratio eſt, ut multi ſcriptorum nunc à Zacharia Pipinum, nunc à Stephano provectum dicant; ſed veritas eſt, ab utróque factum: ſed illud in hac ſecunda multò ampliùs, quòd non contentus Pipinum Regem dicere, juſſit inſuper, adegítque Francos juramento, ne Regem ex alia ſtirpe, quàm Pipini deligeret. Nec putandum eſt, prætergreſſos juramentum, cùm Hugonem Capetum Throno intulêre, omiſſo Carolo Primo Lotharingiæ Duce, & proximo Regij Sanguinis Principe; quamvis enim, ut dixi, is proximè Ludovicum Quintum ultimum Galliæ Regem, & ſine liberis functum attingeret, quippe hujus Patruus, & Lotharij Regis frater; Capetus tamen & ipſe Pipini progenies erat, ex Childeprando vid: Pipini Craſſi filio, & Martelli fratre, quod etiam paſſim Galli teſtantur, ut apud (a) Spondanum & Morerum videre eſt. Sed ut fides narrationis conſtet, verba ſcriptorum numerabimus.

Theophanes: (b) *Prædictus Papa Stephanus vi preſſus, & crudelitate coactus Aiſtulphi, ſimul etiam cohortatus à Pipino ire in Franciam, veniens Pipinum provehit in Regem, Virum probatiſſimum.*

Ludovicus (c) Caroli M. filius: *Geſta autem ſunt hæc à B. Stephano Papa adjuvantibus SS. Apoſtolis Petro & Paulo anno ab Incarnatione DCCLIV. quo inter oblationem & celebrationem Sanctiſſimi Sacrificij unxit in Reges Francorum florentiſſimum Pipinum Regem, & duos ejus filios, atq; Francorum Proceres auctoritate B. Petri obligavit & obteſtatus eſt, ut nunquam de altera ſtirpe Regem ſupra ſe præſumant aliquo modo conſtituere, quos & divina providentia ad Sanctiſſimam & Apoſtolicam Sedem tuendam eligere dignata eſt.*

Gagu-

(a) V. Spond. ad ann. 987. & Morer. in Childepr. (b) Theoph. lib. 22. (c) Lud. in ep. ad Hilduin. quæ habetur in Areopag.

Gaguinus : (a) *Stephanus autem ut Regi gratificaretur, Pipino benedixit, & poſteritati ejus[illegible], qui temeritate aliquâ adversùs Francos bella moverent, Communione Chriſtianâ interdixit.*

Abbas Urſperg: (b) *Francorum Populos unà cum Proceribus auctoritate B. Petri Apoſtoli obligavit, & proteſtatus eſt eos, ut nunquam de alia ſtirpe ſibi Regem præponerent, quos divina Providentia in defenſionem Eccleſiæ dignata eſt ſublimare.*

Paulus Æmilius : (c) *Hâc celebritate Pipinum coronavit, ſacrâque unctione imbuit, omniáque fauſta in omne tempus apprecatus eſt, ſimul diris, deteſtationéq; inſectatus, ſi quis contrà moliri auderet; ità priùs acceptum Jus regnandi, tunc quaſi divinitùs confirmatum, & immortale factum in ea familia videbatur.*

Nauclerus : *Stephanus Papa, ut Eccleſia defendenda ſpem accepit, Pipinum ſacrâ unctione in Regia dignitatis honore confirmavit. Pipino benedixit, & poſteritati ejus, átque qui temeritate aliquâ adversùs Francos bella moveret, Communione Chriſtianâ interdixit.*

Carolus Sigonius: (d) *Solemni pompà Carolum, & Carolomanum Reges inunxit, ſolemni carmine adſtantes Francorum Proceres ſacra deteſtationis obſtringens, ne quando alios, quàm ex illorum progenie regnare juberent, quos conſtaret, Divinâ Providentiâ ad Catholica Eccleſia tutelam adſcitos, Universâ interim Francorum Nobilitate plaudente.*

Habemus hîc iterum, quid ſenſerit Gallia de pontificis poteſtate, tantum enim abeſt, obſtitiſſe Pontifici, iſta decernenti, ut potiùs & audierit, & oraverit, & Regnatrices Capetam ac Borboniam familias Pontifici Romano debeat.

V. *Anno DCCLXXIII.* Deſiderius Longobardorum Rex Eccleſiæ Ditiones populatur, exarchiam Ravennatem occupat, & Romam cum exercitu movet: cauſa belli, præter regnandi cupiditatem, quòd Hadrianus Pontifex nollet Carolomanni liberos, nepotéſque Deſiderij ex filia Carolomanno nupta, Reges, habiléſque paterno Regno, quod totum Carolo Magno ceſſerat, appellare. Audi Æmilium : *Longobardus contendebat, ut Hadrianus Pontifex Carolomanni liberos, eoſdem Pipini nepotes Reges appellaret, inungerétque, quòd ejus judicium Sanctum apud Francos fore non dubitaret, Regnúmque paternum ad adoleſcentulos rediturum.* Vides hîc iterum, quænam tunc temporis Francorum mens & ſententia fuerit, quámque etiam apud Barbaros vulgata.

 VI. *Anno*

(a) Gaguin. hiſt. Franco. lib. 3. f. 45. (b) Abb. Urſperg. ad ann. 753. (c) Æmil. in vita Pipini propè init. (d) Carolus Sigo. lib. 3. Italiæ ad ann. 754.

Digitized by Google

VI. *Anno DCCLXXIV.* Carolus Magnus Ticino expugnato, Rege Deſiderio capto, deletóque Regno Longobardorum, quod annis ducentis ſteterat, Patritij Romani dignitate ab Hadriano Pontifice augetur; hâc Imperio aptabatur. Conſtantinus Auguſtus præcipuè Patritij dignitatem extulerat, primâ poſt Cæſares, majoríque Præfecturâ Prætorij. Patres Imperatorum dicebantur; ſi bellum inferendum, ſi pax ſancienda, aut alia Imperij cura, primum cum Patritijs conſilium: paludamentum humeris injectum, annulus dextro indici inſertus, caput aureo circulo revinctum, picti calcei, ſublimiſque Sella inſignia Patritij erant. Ejúſque officium & curæ, tueri populum, hoſtes repellere, urbémque gubernare; tantique fuit, Patritium eſſe, ut non à Romanis ſolùm ea Dignitas, ſed ab exteris etiam Principibus peteretur, eámque Theodorico Gothorum Regi datam à Zenone legimus. Vide (a) Cantelium, & Caſſiodorum (b) de Patritij dignitate, Adelmum (c) verò, Sigebertum (d) & ex hoc (e) Gratianum, qui hujus in Carolum collatæ meminerunt.

VII. *Anno DCCC.* Contigit celebris illa Occidentalis Imperij in Francos tranſlatio, auctoritate Leonis III. Pontificis Màx. facta. Ejus tranſlationis ſeriem & narrationem in Regali Sacerdotio deſcriptam habes, nec mihi animus eſt repetere illic dicta. Solum obſerva, eum tunc temporis Romanæ Eccleſiæ ſtatum fuiſſe, ut meritò Romanus Pontifex huic Tranſlationi animum adiecerit. Italia quadringentos ferè annos ſub Gothorum & Longobardorum dominatu gemuerat, nunc à Græcis, nunc à Gothis, nunc à Longobardis; jam civili, jam externo Marte fœdata, & quod acerbius erat, cum Ariana, cum Iconoclaſtica hæreſi toties colliſa, & tantùm non victa. Quoties ad Romæ portas nunc Luitprandi, nunc Aiſtulphi, nunc Deſiderij claſſicum ſonuit? quoties accenſæ à Barbaro faces Urbi delendæ? quoties necando Pontifici nunc inſidiæ, nunc venenum, nunc Sicarius à Græco immiſſus? Et quamvis & Pipini, & Caroli M. armis reſpirâſſe Italia ac Roma viderentur, Longobardis planè deletis: ut primùm tamen in Franciam redibant, nova iterum bella, nova pericula

(a) Cantel. p. 1. diſſ. 2. c. 4: (b) Caſſiod. l. 8. ep. 9. & ſeqq. (c) Adelm. ad ann. 801. (d) Sigeb. in Chron. ad ann. 774. (e) Grat. in c. Hadrianus & ſeqq. d. 63.

ricula naſci, crederes pacem ferre non poſſe, tot jam ſeculis bello aſſuetos. Eò factiones, turbæque civiles, cùm Carolus exercitus abduxiſſet, Romæ proceſſerant, ut Leonem Pontificem Sacras Litanias obeuntem æmuli aggrederentur, cæderéntque, ac oculos eruerent: elapſus ad Carolum, cum exercitu Romam reduxit: ſupplicia de reis ſumpta. Sedebant Conſtantinopoli Imperatores Græci, aut proferendæ hæreſi, aut domeſticis & inteſtinis bellis intenti, nullâ Italiæ, nec imperij curâ. Conſtantinus cum Matre de Imperio contendebat, & hæc prævaluit, ac filio oculos primùm, tum vitam ademit: Sol ſeptendium latuit tanti ſceleris odio, ac navibus toto mari, ac ſine luce errantibus, aut anchorâ fixis, dum lux rediret. Saraceni, Bulgari, Auaréſque, Græciam vaſtabant: quod iſtis intactum reliquúmque, civile bellum abſumpſerat. Ergo ut inclinanti, imò labenti Imperio Leo ſubveniret, deſperatâ à Græcis ope, Carolum deligit, & in Francos communi etiam Senatûs Populique Romani aſſenſu, coronam depoſuit, quam nemo magis ut ille tueri poterat, nemo meliùs Religioni aptare. Vide, quæ in Regali Sacerdotio (a) narrata ſunt.

Factam eſſe hanc Imperij Occidentalis tranſlationem auctoritate Romani Pontificis jam dudum Bellarminus oſtendit duodecim Imperatorum, aliorúmque Principum, quinque & triginta hiſtoricorum, ſeptémque Pontificum teſtimonijs: ego, ne jam notis inſiſtam, unum alterúmque libabo.

Omnes hiſtorici, Græci, Latiníque, quotquot de hac Imperij tranſlatione loquuntur, eam Leoni Pontifici tribuunt, exprimúntque his verbis: *Carolus à Leone Papa coronatus eſt, ac Imperator appellatus eſt: Leo Francos Romam admiſit: Carolus à Summo Pontifice ablato Patritij nomine, coronatus: Leo Papa Carolum fecit Imperatorem: Leo de Græcis Imperatoribus ad Reges Francorum & Germanos Imperium tranſtulit: Leo Carolum ad imperium unxit, & hanc dignitatem à Græcis in Francos tranſtulit: Leo illuſtria Caroli merita remunerans, eum Imperatorem appellat.* Sic omnes ſcribunt, nec aliâ dicendi formulâ utuntur, cùm hujus rei mentionem faciunt, ut bene Spondanus (b) & ipſe Gallus pronuntiet: *Non tantùm Eginhardus & Anaſtaſius de collata per Leonem Pontificem dignitate Carolo M. ſunt teſtes, ſed fatentur id ipſum Latini omnes, & Græci*

(a) Reg. Sacerd. f. 136. (b) Spond. ad ann. 800.

Digitized by Google

& Græci auctores. Quòd verò Carolus aut jure belli, aut Senatûs Populiſque Romani donatione Imperium acceperit, nullus omninò meminit, ſed populo ſolas acclamationes tribuunt, quæ utique Imperatorem haud faciunt. Jam verò in rebus ad hiſtoriam pertinentibus, quæque niſi ex ſcriptorum fide ſciri non poſſunt, cur non potiùs id dicas, credáſque, quod omnes dicunt, quàm quod omnes tacent? & quæ ratio velit, ut, quod omnes aſſerunt, tu neges, & quod omnes tacent, tu aſſeras? & verò ſi non Leo Imperium in Carolum tranſtulit, ſed Senatus aut Populus, cur ex tot auctoribus Græcis, Latiniſque, nemo Senatûs, nemo Populi meminit, omnes Leonis? aut cùm aliquam Populi, Senatûſve mentionem faciunt, cur iſtis ſolas acclamationes tribuunt, de Leone verò, tranſtuliſſe Imperium, feciſſe & appellâſſe Imperatorem dicunt? cùm potiùs contrarium dici oporteret; ſi enim Carolus à Senatu, Populóque Imperium habuit, ergo principales, præcipuæque partes Senatûs & populi erant, & huic tranſlatio & appellatio, non Leoni, miniſtro tantùm, non auctori, adſcribenda erat: quemadmodum licet S. Bonifacius Archiepiſcopus Moguntinus Pipinum, Filióſque Reges Francorum unxerit, nemo tamen ſcriptorum dixit, Bonifacium tranſtuliſſe in Carolinos Regnum, Reges conſtituiſſe, ſed Zachariam, cujus juſſu & auctoritate Bonifacius agebatur, nec auctor, ſed miniſter erat. Patet ergo ex omnium Latinorum, Græcorúmque teſtimonijs, ac uniformi loquendi modo, non ſolum titulum & Coronationem, ſed ipſam Dignitatem ac poteſtatem Imperatoriam à Romano Pontifice in Carolum tranſlatam eſſe.

Ludovicus Imperator conquerenti Baſilio Imperatori, quòd titulum ac dignitatem Imperatoris uſurparet, ſoli Græco debitam, hæc per Legatos & epiſtolas reſpondit, anno 871. datas; hoc eſt ſeptuageſimo poſt tranſlationem anno, recenti adhuc facti rerúmque memoriâ: (a) *Mirari*, inquit, *ſe Fraternitas Tua delecta ſignificat, quòd non Francorum, ſed Romanorum Imperator appellemur; ſed ſcire te convenit, quia niſi Romanorum Imperator eſſemus, utique nec Francorum. A Romanis enim hoc nomen & dignitatem aſſumpſimus, quorum gentem & Urbem di-*

vinitùs

(a) Epiſt. Ludov. II. Imp. ad Baſilium æquè Orient. Imp. anno 871. ap. Baron. ad eund. ann. n. 51. & Andr. du Cheſne Tom. 3.

vinitùs gubernandam, & matrem omnium Eccleſiarum DEI gubernandam ſuſcepimus, ex qua & regnandi priùs, & poſteà imperandi auctoritatem proſapia noſtra Seminarium ſumpſit; nam Francorum Principes primò Reges, deinde Imperatores dicti ſunt ij duntaxat, qui à Romano Pontifice oleo ſancto perfuſi ſunt. Præſertim cùm tales ſæpe ad Imperium ſint adſciti, qui nullâ divinâ operatione per Pontificum miniſterium propoſiti ſolùm à Senatu & Populo, Imperatoriâ dignitate potiti ſunt: nonnulli verò nec ſic, ſed tantùm à militibus ſunt acclamati, & ipſi Patrui noſtri glorioſi Reges ábſque invidia Imperatores nos vocitant, attendentes ad unctionem & ſacrationem, quâ per Summi Pontificis manus ſumus ad hoc culmen provecti. Et ibidem: *Illud autem mirari meritò poſſumus, quòd ſublimitas Tua ad novam & recentiorem appellationem adſpirare nos autumat, cùm non ſit novum, vel recens, quod jam ab Avo noſtro, non uſurpante, ut perhibes, ſed DEI nutu & Eccleſiæ judicio, Summíque Pontificis per impoſitionem & unctionem manûs obtinuit.* Vides in his litteris Ludovicum Imperatorem non belli, non Senatûs Populíque Romani, quaſi ab his Imperium accepiſſet, ſed ſolius Pontificis meminiſſe: nec dicit, Carolum Magnum populi, aut Senatûs judicio, *ſed DEI nutu & Eccleſiæ, Summíque Pontificis judicio Imperio potitum eſſe.* Cur ergo ſemper Populum & Senatum excludit, ſi ab iſtis Imperium ſumpſit? annon poterat eâdem operâ jus belli, ac popularis electionis prætexere, ſi Imperium iſtis debebat? aut forſan quæ in Ludovici familia, & adhuc recentia contingebant, meliùs Maimburgo poſt tot ſecula ſcribenti, quàm ipſi Ludovico conſtabant? & quis credat homini privato, abditóque, & curis hujus mundi ſoluto, qualem ſe Maimburgus profitetur, magis Imperij jura, titulóſque, quàm Imperatori explorata eſſe? imò quod bene obſervandum, idem Ludovicus titulos obtinendi Imperij diligenter diſtinguens, alios militum, Senatûs, populíque conſenſu, ſe verò *DEI nutu, & Eccleſiæ Summíque Pontificis judicio* electum dicit, & Imperio potitum; non ergo Senatui, non populo Romano, non armis hoc debuit, ſed poſt Deum Eccleſiæ & Pontificis dono.

Albertus Imperator (a) in litteris ad Bonifacium VIII. *Profiteor, Beatiſſime Pater, me bonorum omnium largitori ac Vobis fore pro innumeris miſericordijs ac immenſis beneficijs obligatum, &c. Recognoſcens igitur, quòd Rom. Imperium per Sedem Apoſtolicam de Græcis tranſlatum eſt in perſonam Magnifici Caroli in Germanos. &c.*

(a) Albert. Imp. in lit. ad Bonif. VIII. anno 1303.

Principes Electores (a) in litteris ad Nicolaum III. PP. *Nos Principes Imperij univerſis præſentem paginam inſpecturis, &c. Complectens ab olim Romana Mater Eccleſia quâdam quaſi germanâ charitate Germaniam illam eo terrena dignitatis nomine decoravit, quod eſt ſuper omne nomen, temporaliter præſidentium ſuper omnem terram, &c.*

Clemens V. in Concilio Viennenſi Oecumenico: *Romani Principes Sacroſanctam Eccleſiam Romanam, ac Romanum Pontificem fervore fidei venerantes eidem Romano Pontifici ſua ſubmittere capita non reputabant indignum, ſeque illi & eidem Eccleſia Rom. quæ à Græcis Imperium tranſtulit in Germanos, adſtringere vinculo Juramenti &c.* Nota, hoc etiam teſtimonium maximi ponderis eſſe, quippe à Pontifice Gallo, in ipſa Gallia, præſente, audiente & approbante totâ Eccleſiâ Gallicanâ, ac tandem ipſis actis Concilij Oecumenicì inſertum, adeò ut non tam Clementis Pontificis, aut Concilij Decretum, quàm totius Eccleſiæ Gallicanæ haberi debeat. Et ipſe Maimburgus rei veritate convictus, & hoc Concilij Viennenſis, & illa, quæ ſuprà citavimus, Electorum, & Imperatorum teſtimonia: (b) *Tanquam veriſſima, indubitata, & adeò fide digna pronuntiat, ut ea nec negari, imò nec in dubium vocari poſſe dicat.* Sed addit, intelligenda eſſe, *non de vera, realíque poteſtate, ſed tantùm de ritu & ceremonia ac coronatione externa; in electione enim, ipſóque electo Imperatore duo diſtingui: primum, quòd ſit caput ſupremúſque Princeps & Monarcha Germanici Imperij, à quo Principes alij dependeant, & hoc primum quòd ſpectat, nec Electores, nec Imperatores à Romano Pontifice quidquam accepiſſe; cùm Jure naturali, divinóque, ut in alijs Regnis electivis, ſic & in Germanico Imperio poſſint Optimates ſibi Caput & Principem deligere. Secundum, quod in electo Imperatore ſpectari debeat, eſſe, quòd electus ſolus, excluſiſque alijs omnibus unicè Jus habeat coronam à Romano Pontifice poſtulandi: hanc verò Coronationem à Romano Pontifice fluxiſſe quidem, eſſe tamen ritum haud neceſſarium, & ſine quo tota Majeſtas Imperatori conſtet.* Hæc Maimburgus in libro de Imperij Declinatione; & in hiſtoria Iconoclaſtarum: (c) *Carolum M. Imperium Occidentis, ipſamque Italiam bello occupâſſe* ait; *Romam verò populi Romani donatione: nec aliud à Leone Papa, quàm Coronam, hoc eſt, non*

(a) Lit. Princ. Elect. anno 1269. Indict. 7. Rodolphi Imp. ann. 6. V. Baron. ad ann. 996. n. 44. & Bellarm. l. 3. c. 3. V. Serrar. lib. 1. rerum Mogunt. & Grets. in defens. Bellarm. c. 28 (b) Maimb. de la decadence de l'empire lib. 2. ad ann. 996. (c) Id. in hiſt. Iconocl. lib. 4. an. 800.

Digitized by Google

non ipſum Imperium, ſed inſignia tantùm, nudámque ceremoniam accepiſſe: imò nec iſtam, niſi Civium Romanorum precibus compulſum, eum ſine fine Auguſtum conclamantium, tunc enim nec priùs à Leone coronatum. Additque: *Se quidem de hac Imperij tranſlatione nolle ſententiam pronuntiare, eámque arbitrio lectoris committere; principia tantùm ſtatuiſſe, ex quibus rei veritas facilè deduci poſſit.* (hæc principia ſunt, quæ modò ex eodem ſcriptore commemoravi) *Eum verò, qui alia, quàm ipſe principia ſtatuat, omninò errare, & à vero abludere, pulchráſque rerum ideas & imagines velut ſomniantem ante oculos ponere, quæ delectent quidem, ſed nunquam fuerint. Carolum ergo Magnum jure partim belli, partim hæreditario magnam Occidentis partem obtinuiſſe; quid ergo illi defuit, ut Imperator diceretur? quòd ſi dici noluit, modeſtiæ id fuit; maximè poſtquam dono & ſpontaneâ Populi Rom. ſubjectione Romanæ Urbis potitus eſt; nam eandem ob cauſam Odoacer & Theodoricus Imperatores appellati ſunt, ſubactâ Româ.* Hæc Maimburgus citatis locis, repetitque Tractatu de Romana Eccleſia *c. 29.* Quæ omnia ex Matthæo Illyrico Lutherano Centuriatore accepta ſunt, nec quidquam Gallicas voces Maimburgus ex ſuo addidit, mirúmque eſt, Maimburgum, cùm hæc Lutherani argumenta ex Bellarmino, ubi ea legerat, deſcripſiſſet, non etiam Bellarmini ſolutiones adjeciſſe; cur enim has diſſimulavit, ſi bonas? aut ſi malas, cur non evertit? aut quæ Religio, ac bona fides fuit, quæ Lutherani nobis objiciunt, pro argumentis ſuis ſumere, & quæ nos illis reſpondemus, ſilentio à Maimburgo premi? ergo ut vinceret in mala cauſa, non erubuit Lutheranum advocare, eúmque mendacijs præcipuum, turpi utique triumpho, quamvis viciſſet. Sed ad ſingula reſpondendum. *I.* Dicit, ſolam coronationem, ritúmque externum à Pontifice Maximo, non veram & Imperatoriam poteſtatem tributam Carolo eſſe, hanc enim Senatui, Populóque & militi, non Leoni adſcribendam. Si ità eſt, cur ergo nemo ex tot ſcriptoribus antiquis (nam recentiores haud moramur, Sigibertum vid. & alios paucos) qui eam tranſlationem commemorant, Populo aut Senatui adſcribunt, ſed Leoni tantùm? nam ſi Leo inſtrumentum fuit, populus verò & Senatus auctor, & cauſa principalis, cur tantum opus non cauſæ potiùs principali, quàm inſtrumento dicaretur? cur ſolas acclamationes populo tribuunt, cùm potiùs rem ipſam, collatámque dignitatem tri-

buere debuiſſent, ſi vera ſunt, quæ Maimburgus narrat; nam quod ſcribit, priùs à populo, Senatúque Carolum Imperatorem acclamatum eſſe, quàm Leo coronam imponeret, falſum eſſe ex Eginhardi hiſtoria conſtat, qui Carolo à ſecretis, & ſpectaculo intererat, ſic enim loquitur: (a) *Cùm die Sacratiſſimâ Natalis Domini ad miſſarum ſolemnia fuiſſet ingreſſus, & coram Altari aſſiſteret, Leo Papa coronam capiti ejus impoſuit, cuncto Romanorum populo acclamante; Carolo Auguſto à Deo coronato &c.* Et Anaſtaſius in vita Leonis: *Tunc almificus Pontifex manibus ſuis proprijs pretioſiſſimâ Coronâ coronavit eum, tunc univerſi fideles unanimiter exclamârunt: Carolo piiſſimo Auguſto à Deo coronato.* Vides, ſemper Coronationis priùs mentionem fieri, quàm acclamationis: nec populum acclamâſſe, niſi jam coronato; eodémque modo alij Scriptores narrant, vid. Annales Francorum, Aimoinus, Otto Friſingenſis, alijque. Quæ ergo Maymburgo fides, tam comperta & vulgata neganti? hauſit nimirum ex Illyrico Centuriatore, cujus argumenta deſcripſit, & quo nemo mendacijs largior. (b) Et planè conſuluiſſet Maimburgus famæ ac pudori ſuo, ſi poſtquam animo fixerat veritatem oppugnare, alium ſaltem ducem elegiſſet, & mendacijs minùs infamem. Nota etiam in vita Caroli ea verba Eginhardi: *Imperatoris & Auguſti nomen in tantum averſatus eſt, ut affirmaret, ſe eo die nunquam Eccleſiam intraturum fuiſſe, ſi Leonis conſilium ſcire potuiſſet;* cur non dicit: *Si Senatûs Populíque Romani conſilium præſcire potuiſſet?* Niſi quia rem totam ex Leonis auctoritate pendere intelligebat. Sed & illud mirum, certúmque indicium falſi, in re tam celebri, ac certatim à tot hiſtoricis, Græcis, Latiniſque conſcripta, ne unum quidem à Maimburgo allegari poſſe ſuæ ſententiæ teſtem; nam ſi aliquem haberet, quanto illum apparatu, pompâque verborum in ſcenam produceret? id enim ſolet; cur ergo credas, quod nemo dicit, neges verò, aut in alienos ſenſus detorqueas, quod omnes, & tanto numero, claréque dicunt? ergo majorem nemini, quàm omnibus fidem habeas? Sed & ipſe Maimburgus locis ſuprà citatis fatetur, documenta & teſtimonia Innocentij III. in capit. *venerabilem.* de elect. Principum Electorum, Alberti Imperatoris, & Concilij Vienenſis

(a) Eginh. in annal. ad an. 801. (b) De Illyr. mend. v. Bellarm. lib. de tranſl. Imp. c. 2. & Baron. ad ann. 800. n. 25.

nenſis (a) *eſſe certiſſima, indubitata, nec poſſe negari niſi fundamentis hiſtoria, fideique humanæ convulſis.* At verò hæc ipſa & indubitata teſtimonia non ſolùm de ritu ac ceremonia externa, & coronatione non neceſſaria, ſed de vera, realíque Dignitate Imperiali intelligenda eſſe tam clarum eſt, ut nihil magis; ſic enim ſonant: *Germanis Principibus conceſſum eſſe Jus eligendi Advocatum & Defenſorem Eccleſiæ: Electoribus diſſidentibus poſſe Romanum Pontificem non tantùm Imperatorem, ſed etiam Regem eligere, alio rejecto, omníque dignitate excluſo: poſſe Pontificem declarare, electum à Principibus, propter hæreſin, Cenſuram, aliúdque Impedimentum inhabilem Regno eſſe: poſſe imò teneri ſubditos ab eo, quem Pontifex, ejúſve Legatus excluſerint, omninò deficere, & juramento ſolvi: Imperium auctoritate Pontificis à Græcis in Germanos tanſlatum eſſe: Imperatorem ab eodem Pontifice per Electores recipere temporalis gladij poteſtatem.* Hæc omnia ſunt verba ipſiſſima Innocentij, Concilij Viennenſis, Alberti Cæſaris, ac Principum Electorum, quæ an explicari poſſint de ſola ceremonia externa, ritúque haud neceſſario, clarius eſt, quàm dici debeat; mirúmque ſit, Gallos ipſos Maimburgo non iraſci, tam infirmis, caducíſque humeris tantam molem ſuſtinenti, & ſupra vires conanti. Accedit & inſigne Glabri teſtimonium (qui & ipſe Gallus fuit, & utique ex ſenſu Gallicanæ Eccleſiæ ſcribebat) dum Jure Imperatorem eligendi necdum ad Septem-Viros tranſlato hæc ſcribit: *Illud nimiùm condecens ac perhoneſtum videtur, atq; ad pacis tutelam optimum Decretum, ſcilicet, ut ne quiſquam audacter Imperij Romani Sceptrum præproperè geſtare Princeps appetat, ſeu ut Imperator dici aut eſſe valeat, niſi quem Papa Sedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Reipublicæ, eíque commiſerit inſigne Imperiale.* (b) Additque cauſam: *Quòd olim ubique terrarum quilibet Tyranni ſeſe procaciter impellentes ſæpiſſimè eſſent Imperatores creati, quanquam minùs apti Reipublicæ.* Aſſerit hîc Glaber, ad Romanum Pontificem publici boni, vitandæque Tyrannidis causâ pertinuiſſe, non ſolùm coronare, ſed etiam *deligere Imperatorem*, & contra Pontificis voluntatem neminem dici Imperatorem, imò *nec eſſe* potuiſſe: non ergo Pontifex ritum tantùm externum, nec neceſſarium circa Imperatores exerce-

(a) Maimburg. de la decad. lib. 2. ad ann. *996.* propè init. (b) Glaber. lib. 1. in f. floruit circa ann. 1040. V. & Panvin. de Comit. Imper. & Regal. Sacerdot. fol. 148.

Digitized by Google

exercebat; hic enim non pertinet ad *delectum Imperatoris*, & ad hoc, ut dicatur aliquis, *ſitq; Imperator*: & verò quid compeſcendis tyrannis ſolus hic ritus profuiſſet, ſi nihil Imperatoribus dabat, adimebàtque? num tyranni titulis tantùm, & ſpecie coercentur rebus vacuâ? Commendat verò Glaber hanc in Pontifice poteſtatem, eámque dicit *Reipublicæ neceſſariam*; tantùm abeſt, ut eam reprehendat, & inconceſſam credat. Vides ergo, quæ tunc temporis fuerit Eccleſiæ Gallicanæ ſententia. Sed ad convincendam Maimburgi vanam illam diſtinctionem, egregium eſt teſtimonium (a) Synodi Ticinenſis, in qua expreſſis ac conceptis verbis habemus, Coronationem illam, quam Pontifices præſtant, non eſſe merum ritum externum, nudúmque miniſterium, *ſed electionem & approbationem, & ſolemnem ad Imperij Romani ſceptra provectionem*. Quod poſtea Decretum Concilij Ticinenſis ab Epiſcopis Galliæ in Synodo Pontigonenſi *actione 2.* lectum, approbatúmque eſt, teſte Aimoino; excluſo Ludovico fratre Germaniæ Rege, & Imperij æmulo. Et quamvis Galliæ Antiſtites in eadem Synodo Pontigonenſi nunquam flecti potuerint, ut contra Galliæ privilegia Anſegiſo Archiepiſcopo Senonenſi Primatum deferrent: quamvis ſubornato privilegio, & Caroli Imperatoris potentiâ, id enixè urgentis, fulciretur; ubi tamen de Imperatoris electione actum eſt, omnium aſſenſus extemplò ſecutus, reverentiâ Pontificis Romani. Nec ulli Epiſcoporum in mentem venit, ut dicerent, ſupra Pontificis Romani poteſtatem id eſſe, eóque Regni & Eccleſiæ Gallicanæ libertates violari; nam ſi violari iſtas crederent, cur non eodem animo, eádemque conſtantiâ Pontifici & Carolo obſiſterent, quâ utique obſtiterunt, cùm pro Archiepiſcopo Senonenſi Primatum peterent? non ergo obluctandi animus, ſed ratio illis defuit; elucet hic iterum, Coronationem à Pontifice factam non fuiſſe Galliæ judicio ſpeciem tantùm ac pompam externam, ſed Juri ac poteſtati Imperatoriæ conjunctam. Equidem non id ago, ut hîc decidam, jure an injuriâ Joannes VIII. Carolum Calvum promoverit, neglecto Ludovico fratre, ſed ſolùm ut Pontificis Romani oſtendam in Impe-

(a) Syn. Ticin. §. unde nos. Habetur in annal. Pithœi f. 391. & apud Baron. ad ann. 876. V. Spond. ad eund. ann. n. 2. & ann. 875. n. 2. Syn. Pontigon. Act. 2. apud Spond. anno 876. n. 2. & Aimoin. lib. 5. c. 33. Grets. Apol. Baron. c. 15.

Imperatores exercitam, agnitámque à Gallis poteſtatem. Credo equidem ſatis auctoritate probatum, Leonem, cùm Carolum Magnum Imperatorem pronuntiavit, non ſolum ei nomen, ſed etiam Imperatoriam poteſtatem contuliſſe; ſed etiamſi auctoritas abeſſet, id ſatis ratio oſtenderet; ſi enim ante Leonis Coronationem jam Imperator Carolus, ut contendit Maimburgus, cur nulla apud auctores iſtius Imperij mentio? cur modò poſt Coronam à Leone acceptam ab omnibus hiſtoricis Imperator appellatus? cur in omnibus Diplomatibus ante Coronationem datis Regis titulum, poſteà verò Imperatoris præfigit? & denique cur anni illius Imperij modò à Coronatione numerantur? ſi enim Coronatio res tantùm accidentalis erat, nullúmque Jus Imperatori tribuebat, & Carolus multò priùs Imperator, cur non potiùs ab ipſa vera realique poteſtate, quàm à mero titulo umbráque Dignitatis anni ducebantur? quod perinde eſt, ac ſi Regni ſui annos non ab ea die numeret aliquis, quâ ſucceſſit, vel electus eſt, ſed ab eo, quo cum Sceptro & purpura in publicum proceſſit; cùm tamen fieri poſſit, ut multis priùs annis Rex fuerit, quàm inſignia Regni induerit. *Sed*, inquit, Maimburgus, *modeſtia fecit, ne vellet Imperator appellari.* Inane reſponſum. Modeſtia enim aliena tantùm uſurpari prohibet, non proprijs uti; quis enim modeſtiæ adſcriberet, & non potiùs aut hypocriſi aut pudori ruſtico, ſi qui Parochus eſt, nollet Parochus dici: & qui Epiſcopus eſt, omníque conatu Epiſcopatum captâſſet, nollet eo adepto Epiſcopus vocari? quòd ſi Carolo tanta modeſtiæ cura, oportebat illum non tam titulo & inſignibus iraſci, quàm ipſi dignitati & poteſtati Imperatoriæ, quam teſte Maimburgo tot priùs annis adeptus erat, ac Græcis eripuerat: ipsíque Græci nunquam priùs de Carolo conqueſti ſunt, quaſi Jura Occidentis Imperatorum occuparet (cùm tamen multos jam annos præter Franciam & Germaniam Italiæ potiretur) ſed modò, cùm coronatum illum à Leone audierunt; id manifeſto argumento eſt, non ante Coronationem Imperatorem fuiſſe, ſed Regem; quod in Carolo æquè ac in alijs Longobardorum Regibus patienter Græci ferebant.

II. Sed, inquit Maimburgus, *quid Carolo deerat, ut Imperator dici ante Coronationem non poſſet, cùm jam maximâ Occidentis parte potiretur, & quantâ nemo alius Imperatorum, Franciâ videlicet, Alemanniâ, Italiâq., aut quid illi Coro-* natio

natio adjecit, quod priùs non haberet? Reſp. Hoc argumentum ex Illyrico deſcripſit Maimburgus, recitátque Bellarminus, *l. de tranſl. Imp. c. 15. arg. 16.* Sed Maimburgus, ut tempori ac calamo parceret, Illyrici argumenta velut ſua deprompſit, tacuítque Bellarmini reſponſa. Concedo ergo, magnam Occidentis Partem Carolo paruiſſe, ſed ut Regi, non Imperatori; priùs enim quàm Carolo hæc dignitas à Leone conferretur, legitimi Imperatores Occidentis Græci erant: nec oberat, paucas in Occidente Provincias eis tunc temporis paruiſſe; conſtat enim, Jura Imperij aut Monarchiæ vel in una Civitate, & exiguo terræ ſpatio conſervari, quod leges Romanæ & ex illis Hermes (a) inſignis Juris-Conſultus egregiè oſtendunt; & quantula Jmperij Romani pars eſt, quam noſtri Imperatores obtinent? Cùm ergo Occidentis Imperatores Græci eſſent, & in Italia Siciliam, Neapolin, Apuliam, Calabriámque tenerent, non poterat Carolus Imperator eſſe aut dici, niſi tranſlato per Leonem Imperio: nec verò hæc Tranſlatio merè titularis fuit & honoraria, ut putat Maimburgus; nam *primò* novus Imperatoris & Augusti titulus acceſſit, & cum titulo Jus præcedendi, gaudendique omnibus Privilegijs Romani Imperatoris, quæ tunc temporis majora fuiſſe, quàm noſtrorum Imperatorum, exemplo Henrici II. conſtare videtur, qui miſſis ad Concilium Turonenſe Legatis (b) graviter de Ferdinando Magno Caſtellæ & Legionis Rege conqueſtus eſt, quòd titulos & inſignia Auguſti uſurparet, nolletque Henrico legitimo Imperatori obtemperare; & Ferdinandus Victori II. ut alienis honoribus abſtineret monenti, modeſtè acquievit. Quanti verò etiam nuda inſignia, tituliſque, ac Jus præcedendi à magnis Principibus fiant, quantâque pro illis contentione certetur, nihil attinet dicere, quippe & antiquis, & recentibus exemplis res nota eſt. Nec diffitetur (c) Maimburgus, Nicephorum Logothetam, qui Irenæ ſucceſſerat, ægerrimè tuliſſe, acceptum à Carolo Imperatoris nomen; ſed cùm armatum illum, victorémque metueret, amicum quàm hoſtem maluit. Baſilius quóque graviter cum Ludovico II. per literas expoſtulavit, (d) quòd

(a) Hermes in faſcic. Juris publ. l. 1. q. 3. n. 30. argum. L. 7. ff. quod cuiúſque univ. (b) Anno 1055. (c) Maimb. des Iconcl. l. 4. f. 102. (d) Spond. ad ann. 871. & 968. Anaſtaſ. in Vita Hadr.

quòd non Regem, ſed Imperatorem ſe ſcriberet, ejúſque Legatos in Synodo Conſtantinopolitana peſſimè habuit, quòd Ludovicum Imperatorem appellâſſent; imò ex literis Apoſtolicis, quas dolo corruperat, expungi hunc titulum fecit; eandémque ob cauſam indignè accepti Ottonis Primi (a) Legati à Nicephoro Phoca, cujus privignam Ottoni filio petebat. In Occidente verò palàm eſt, quanti hic titulus & Corona ab Imperatoribus ambirentur: hinc omnium ferè Imperatorum à Carolo M. uſque ad Rodolphum in Italiam (b) expeditiones; nec anni Imperij à die ſucceſſionis, vel electionis, ſed à die Coronationis per Romanum Pontificem numerabantur, ut paſſim in hiſtoria occurrit, & in Regali Sacerdotio exemplis probatum. Patet ergo, quanti à Græcis, Latiníſque hæc Coronatio fieret, quantumvis daremus, quod tamen falſum eſt, merè titularem fuiſſe. *Secundò*, accedebat præter titulum Imperatoris jus quóque non tantùm eas Provincias occupandi, quæ ad Imperium Occidentis pertinebant, à Græcis, aut injuſtè ab alijs poſſeſſæ (erant verò Apulia, Calabria, Sicilia, Neapolis, Illyricum, Candia, Dalmatia, Cyclades inſulæ) ſed etiam retinendi, quæ Carolus Longobardis, & Longobardi Græcis eripuerant; Longobardi enim injuſto bello Italiam, & per Tyrannidem invaſerant, non ergo ejus Dominium Græcus amiſerat, & ideò nec Carolus retinere eam poterat, quippe legitimo, invitóque Domino ablatam: & Græci nunc Legatis ad Pipinum miſſis, nunc claſſe in Carolum armatâ & atroci pugnâ defuncti Duce Aldagiſo Deſiderij filio Italiam repetebant; ceſſerúntque eâ tandem pace cum Francis ac fœdere compoſito, ac Siciliâ, Calabriâ, Apuliâque retentis: ſed id tranſlato jam Imperio evenit. Ut ergo Carolus juſto titulo Italiam poſſideret, non ſuffecit, ut Longobardos bello vinceret, iſti enim non Domini Italiæ, ſed raptores erant, niſi inſuper Imperio Occidentis augeretur, quod, ut dixi, à Leone ei præſtitum. Cùm ergo Maimburgus quærit, quid hæc tranſlatio Carolo adjecerit, jam aliàs majorem Occidentis partem obtinenti? Reſpondeo, adjeciſſe titulum, præcedentiam, & alia Imperatorum Occidentis privilegia, ac inſuper jus Italiam à Longobardis poſſeſſam occupandi, aliáſque inſuper Provincias, quæ ad Imperium

Zzz Occi-

(a) Spond. ad ann. 968. (b) Vide Reg. Sacerd. f. 148.

Digitized by Google

Occidentis pertinebant, nec Longobardis paruerant, vindicandi; & jam Pipinus Caroli filius bello accingebatur; ſed ut dixi, Græcus prævenit, feſtinatâ pace, quod Æmilius in vita Caroli obſervat.

III. Objicit inſuper Maimburgus: *Romam Imperij Caput ſpontaneâ Senatûs Populíque Romani ceſſione Carolo adveniſſe, ergo jam antè dici Romanorum Imperator poterat, quàm à Leone coronâ cingeretur: ſic Odoacer & Theodoricus Imperatores dicti ſunt, Romam adepti. Reſpond.* Promiſerat Maimburgus, ſe de Imperij tranſlatione ea dicturum, quæ ipſam lucem vincant certitudine, nec in dubium vocari poſſint; nunc promiſſi oblitus rem ponit incertiſſimam: incerta enim ſunt, quæ de ſpontanea Romanorum ſubjectione narrat (nam Agilbertus, Abbas S. Richardi, non Francis juràſſe Romanos, ſed Pontifici Leoni juſſu Caroli Imperatoris, ſcribit) & videri poteſt Bellarminus (a) de Tranſlatione Imperij. Sed juraverint Carolo Romani, at id fieri potuit juſſu & auctoritate Pontificis Romani, à juramento, quod Græco fecerant, ſolutis; imò ità factum eſſe perſuadent *tum* omnium ſcriptorum vota, uni Pontifici hanc Imperij tranſlationem adſcribentium, *tum* exempla Zachariæ Pontificis, & Stephani IV. de quo Theagnus, & ex illo Maimburgus: (b) *Stephanus poſtquam Pontificatum ſuſcepit, ſtatim juſſit omnem populum Romanum fidelitatem cum Juramento promittere Ludovico.* Sed demus, populum Romanum ſe Carolo ſubjeciſſe, demus, id ſponte ſua, non Leonis auctoritate aggreſſum eſſe, non ideò Carolus Romanorum & Occidentis Imperator; Imperialis quippe dignitas non eſt loco & Urbi alligata, alioquin qui hanc haberet, continuò Imperator eſſet, qui non haberet, non eſſet; ergo nec Leopoldus, nec alij longâ ſerie Auguſti Imperatores Romanorum dici poſſent, nam Româ caruêre: an verò Reges Hiſpaniæ, Galliæ, Angliæque Romanorum Imperatores, quia Regnis præſunt, quæ olim Provinciæ fuerant Romani Imperij? non ergo Roma, non Romanæ Provinciæ Imperatorem faciunt, ſed qui legitimo ordine, jure videl. ſanguinis, aut electionis Romanis Principibus ſuccedit, ſive is Romæ, ſeu Viennæ Regiam figat, nam ut obſervat Poëta:

Sejos habitante Camillo
Illic Roma fuit.

Patet

(a) Bellarm. de Tranſl. Imp. l. 1. c. 1. n. 15. & c. 13. ad 11. (b) Maimb. des Iconocl. Lib. 4. ad ann. 800. Theagn. de geſt. Lud. Pij c. 16. 17. 18.

Patet ergo ex dictis, quàm multis partibus Maimburgi laboret objectio; nam quod de Odoacre & Theodorico addit, quaſi occupatâ Româ Imperium geſſerint, infeliciter, imperitéque ex Illyrico ſuo deſcripſit, qui hoc ipſo argumento utitur (a) de translatione Imperij *pag. 26.* quamvis contrarium in Centurijs docuerit *Centur. 6. c. 16.* Quid rogo Barbari & Tyranni exemplum probet? eodem enim Jure Imperium & Italiam tenebant, quo Pyratæ & latrones viatorum ſpolia, tantúmque ad probandum Theodorici & Odoacris exemplum valet, quantum pyratarum & latronum; ubi videas Maimburgi paupertatem tam infelicibus exemplis uſi, cùm alia deeſſent malæ cauſæ firmamenta. Deinde Theodoricus non ob Romam, Italiámque occupatam Imperator dictus, ſed dono Zenonis, qui triumphum, Conſulatum, & equeſtrem in foro ſtatuam Theodorico detulit, imò in filium adoptavit, præmia bellicæ virtutis, navatæque contra rebelles operæ: ſed ipſe fortunam ſuam non ferens, & majora, quàm caperet, animo agitans, primò Orientem, tum Italiam tentavit, ſubegítque, Benefactori ſuo ingratus, de quibus Evagrium, (b) Ennodium, Jordanémque Epiſcopum conſule.

IV. Objicit etiam (c) Maimburgus in libro de Imperij declinatione: *Friderico Primo Imperatore vehementer Hadriano IV. Pontifici infenſo, quòd in litteris ad eum datis hæc verba poſuiſſet; inſigne Coronæ beneficium tibi contulimus; Hadrianum repetitâ ad Cæſarem Legatione proteſtatum eſſe, ſe illis verbis nihil aliud ſignificare voluiſſe, quàm imperialis dignitatis inſigne capiti tuo impoſuimus.* Fatetur ergo Hadrianus, nullum aliud Pontificis munus eſſe circa Imperatores, quàm Coronam eis imponere; & hoc totum eſſe, quod præſtant, cùm dicuntur Imperatorem conſtituere, quod etiam Fridericus in Conventu Principum his verbis expreſſit, teſte Radevico, (d) Ottonis Friſingani Continuatore: *Liberam Imperij noſtri Coronam divino tantùm beneficio adſcribimus; electionis primam vocem Moguntino Archiepiſcopo, deinde quod ſupereſt, cæteris ſecundùm Ordinem Principibus, Regalem unctionem Colonienſi, ſupremam verò, quæ Imperialis eſt, Summo Pontifici, quidquid præter hæc ex abundanti eſt, à malo eſt.*

 Ergo

(a) V. Bellarm. de tranſl. Imp. l. 1. c. 1. n 7. (b) Euagr. l. 3. c 25 Ennod. in Paneg. Jord. Epiſc. in Orat. Spond. alijſque (c) Maimb. de la decad. l. 5. f. 451. (d) Radev. lib. 1. cap. 15. & 16.

Ergo ex Hadriani & Friderici ſententia, cùm Pontifices Imperatorem coronant, nihil exhibent præter externam ceremoniam, ſacrámque Unctionem: *Idque*, inquit Maimburgus loco citato, *tota hactenus Gallia credidit; quidquid enim Imperialis poteſtatis in Occidente Carolus & Otto Magni poſſederant, aut paternæ hæreditati, aut gladio debent.* *Reſpond.* Confundit Maimburgus tempora, educitque argumentum, quàm viſu ſpecioſum rerum imperitis, tam hiſtoriam callentibus ne aſpectu quidem dignum, quod ferè in hoc ſcriptore perpetuum. Cùm hæc Epiſcopi Germaniæ ad Hadrianum ex mente Friderici ſcriberent, agebatur annus 1157. quo tempore Jus eligendi Imperatorem in certos Germaniæ Principes auctoritate Summorum Pontificum tranſlatum fuerat. Sciendum enim eſt, dominante ſtirpe ac familiâ Carolinâ jure legitimæ ſucceſſionis Regnum Germaniæ deferri (cui Imperium annexum erat) vel potiùs tranſmitti ad proximos Agnatos conſuevisse; ſed extinctâ Carolinâ ſtirpe Reges eligi cœpêre. Ea in Ludovico IV. (a) Imperatore Arnulphi filio, ac ſine virili prole defuncto, extincta eſt. Supererat ex Carolina ſtirpe Carolus cognomento Simplex, Franciæ Rex, ſed eo ob ignaviam contempto, Imperium à Principibus Germaniæ Ottoni Saxoniæ Duci, iſtóque recuſante Conrado Primo, Franconiæ Principi, oblatum. *Anno DCCCCXIX.* moritur Conradus, & Henricus Auceps Saxoniæ Dux, ad quem Conradus inſignia Imperij tranſmiſerat, communi Principum voto ſufficitur. *Anno DCCCCXXXVII.* in Comitijs Generalibus Aquiſgranum indictis Otto Magnus Henrici Aucupis filius Rex Germaniæ pronuntiatur, inungitúrque ab Archiepiſcopo Moguntino. Ottoni, ejúſque filijs, quò eos ad liberandam Romanam Eccleſiam invitaret à Tyrannis oppreſſam Leo VIII. privilegium concedit, eligendi ſucceſſores Germaniæ Reges, poſtea ad Imperium à Pontifice promovendos. Recitant hoc Privilegium non Baronius (b) tantùm, ſed etiam ipſi Centuriatores (c) Lutherani, verba Privilegij inter alia ſunt etiam hæc: *Nos quoque Leo, ſervus ſervorum DEI, Epiſcopi ſimiliter cum toto Clero & univerſo populo Romano conſtituimus, confirmamus, & per noſtram Apoſtolicam auctoritatem concedimus, átque largimur*

Domino

(a) Anno 912. (b) Baron. ad ann. 996. n. 41. habetur cap. in Synodo d. 63. (c) Centuriat. Cent. 10. cap. 16.

Domino Ottoni Primo Teutonico Regi, ejúſque ſucceſſoribus hujus Regni Italiæ in perpetuum facultatem ſucceſſorem eligendi &c. Quo privilegio Otto ejúſque filius uſi ſine alia electione, jure ſanguinis Imperium adepti ſunt. Witichindus tamen, Continuator Rheginonis, & Platina in vita Benedicti VII. etiam iſtos à populo electos dicunt. Poſt Ottones non ampliùs ſucceſſione, ſed electione provecti Imperatores, quod de Henrico II. Rege, & I. Imperatore, qui Ottoni III. ſucceſſit, Conrado II. Rege & I. Imperatore, Hemrico IV. Rege & III. Imperatore, Henrico IV. Imperatore, Lothario II. Conrado II. Imperatore. Friderico I. Ottone IV. & Friderico II. docent Auctores (a) hîc ad marginem citati. Sæpe tamen in forma eligendi variatum, aliquandiu enim etiam populus ad ſuffragia admiſſus, imò Principes, Urbéſque Italiæ, ipſique per ſuos Legatos Pontifices, quia videlibet Italiæ Regnum pars Germanici Imperij cenſebatur: aliquando ad ſolos Principes Officiales, Miniſtróſque Imperij jus eligendi ſpectavit: aliquando ſoli, omnéſque, qui vellent, Principes Germaniæ. Tandem ad Septem-Viros res delata, adeò ut ultima de Electoribus Conſtitutio multa capita complecteretur, videl: ut non hæreditate, ſed electione Imperium quæratur; ut ſoli Principes, non populus eligat; ut ſoli Germani; ut non omnes, ſed ſex tantùm aut ſeptem. Fuiſſe autem inſtitutum Collegium Electorale, receptúmque non quidem quoad numerum Electorum, ſed quoad alia electionis capita ſuprà commemorata, ac Principibus Germaniæ jus eligendi conceſſum, idque ante obitum non ſolùm Friderici II. ſed etiam Friderici I. Imperatorum, dubitari non poteſt; id enim omnes Auctores (ſi Onuphrium Panvinum excipias de Comitijs Imperatorum, & Auentinum) graviſſimíque teſtantur, ac Friderico II. coævi; ij ſunt S. Thomas, (b) Beatus Auguſtinus Triumphus, Lupoldus Bambergenſis, Aluarus Pelagius, & Ioannes Villanus, alijque quos citat Bellarminus; hi omnes ad tempora Ottonis III. referunt hoc Privilegium, & facultatem Principibus Germaniæ datam circa Imperatoris electionem; & ab Ottone III. per ducentos & ſuprà

(a) Otto Friſing. l. 6. c. 27. & 28. l. 7. c. 22. & l. 2. de reb. Frid. Urſperg. in Chron. anno 1053. & 1106. Continuator Sigeberti an. 1126. Witich. l. 1. rer. Saxon. Luitpr. l. 2. c. 7. (b) S. Thom. l. 3. de Regim. Princ. c. 19. B. Aug. Triumph. de pot. eccl. q. 35. Lupold. l. de jur. Imp. c. 3. Alu. Pelag. l. 1. a. 41. Villan. l. 4. hiſt. Flor. c. 2.

annos uſque ad Fridericum II. negari haud poteſt, Jus eligendi penès omnes Principes fuiſſe, id enim & ipſæ electiones oſtendunt, & litteræ Romanorum Pontificum ad omnes Principes Germaniæ datæ de nova Imperatoris electione, Gregorij (a) videlicet VII. circa annum MLXXX, & (b) Innocentij III. MCC. Ipſe Fridericus II. non à ſeptem tantùm, ſed à quàm plurimis Germaniæ Principibus electus eſt, ut apparet ex Comitijs ea de cauſa habitis. Numerus ergo Septem-Viralis aut à Gregorio V. natione Germano, & Ottonis III. Nepote inſtitutus eſt, quod voluit Bellarminus; obijt verò Gregorius anno 999. & jus eligendi conceſſit Germanis in Synodo Romana anno DCCCCXCVI. aut in Synodo Lugdunenſi prima ab Innocentio IV. anno MCCXLV. quod probat Baronius (c) teſtimonio Matthæi (d) Pariſienſis, & actorum Concilij Lugdunenſis, in quibus id clarè aſſeritur. Et verò multæ magnæque rationes erant, numerum Electorum ad paucos reſtringendi, ob ingentia mala, flamáſque bellorum, quæ totum Imperium, Eccleſiámque in partes ſcindebant, vaſtabántque ambitione Candidatorum. Niſi malis dicere, in Concilio Lugdunenſi primo non tam fuiſſe conſtitutum numerum Septem-Viralem, quàm renovatum, præceptúmque obſervari, cùm hactenus induci Principes non potuiſſent, ut ſe jure eligendi abdicarent. Deberi verò hunc numerum, formámque eligendi Summorum Pontificum auctoritati, in Regali Sacerdotio (e) evidenter oſtendimus, productis vid: teſtimonijs omni exceptione majoribus, ac etiam confeſſione adverſariorum certiſſimis. Patet ergo ex dictis, fruſtrà à Maymburgo teſtimonia Hadriani PP. & Friderici I. Imperatoris objectari, nullum Jus Pontifici Romano, exceptâ Coronatione, ſacráque Unctione agnoſcentium; eo enim tempore totum Jus eligendi in Principes Germaniæ Pontifices tranſtulerant, & ideò non Pontificum ea cura, ſed Principum erat, niſi cùm Eccleſiæ & publica neceſſitas aliud exigerent; quæ ergo conſequentia à Friderico ad Carolum Magnum, quando & ultima neceſſitas Pontificem urgebat, & jus Imperatorem eligendi necdum ad alios tranſlatum?

V.

(a) Innocent. III. in cap. venerabilem. de elect. (b) Greg. VII. l. 4. ep. 3. (c) Matth. Pariſ. in V. Henr. III. (d) Baron. ad ann. 996. (e) V. Regale Sacerd. f. 166.

V. Allegat Maymburgus teſtimonium Ottonis Friſingenſis, Viri ſanctitate & eruditione præcipui, nec minùs Pontificum, quàm veritatis ſtudioſi; is enim ita loquitur: (a) *Lego & relego Romanorum Regum & Imperatorum geſta, & nuſquam invenio, quenquam eorum ante hunc à Romano Pontifice vel excommunicatum, vel depoſitum.* Hæc Otto non ſcriberet, ſi aut legiſſet, aut putâſſet, Græcos Imperatores majori parte Romani Imperij à Leone privatos eſſe. Et verò quis credat, à tam præclaro ſcriptore rem tam celebrem aut ignoratam, aut negatam eſſe? *Reſp.* Ottonem Friſinganum (b) inter præclaros Scriptores numerandum eſſe nemo inficias jverit, ſed & illud compertum, non caruiſſe illum nævis, quæ humanam naturam comitantur. Quantis ille laudibus Gilbertum Porretanum non extulit? adeò ut S. Bernhardum, qui Porretanum confutabat, nimij ardoris incuſaret: ſed moriturus errorem agnovit, deploravitque, ac libros, quos ea de re ſcripſerat, corrigi à ſuis juſſit, teſte Radevico (c) Canonico Friſingano. Quid ergo mirum, ſi Otto Imperatorum frater & Patruus naturæ aliquid & affectui indulſerit? præſertim cùm ſemper aulam & caſtra Cæſaris ſequeretur, ubi querelæ in Pontificem perpetuæ. Et reverà deceptum Ottonem, cùm ſcripſit, à nullo ante Gregorium Pontificem Imperatores Romanorum excommunicatos fuiſſe, plus quàm certum eſt; nam *anno CCXXXXVI.* Fabianus Papa teſte Euſebio (d) Philippum Imperatorem multis delictis impiatum Eccleſiâ ejecit, nec priùs admiſit, quàm publicâ pænitentiâ & confeſſione veniam flagitijs impetraret. *Anno CCCVII.* Innocentius Pontifex Arcadium & Eudoxiam Imperatores ob proſcriptum Chryſoſtomum anathemate percuſſit; inter alia litteris ad eos datis ità Pontifex loquitur: (e) *Itaque ego minimus & peccator, cui thronus Magni Petri commiſſus eſt, ſegrego & reijcio te, & illam, à perceptione immaculatorum myſteriorum DEI noſtri. Epiſcopum autem, aut Clericum Sanctæ DEI Eccleſiæ, qui adminiſtrare aut exhibere ea vobis auſus fuerit, dignitate excidiſſe decerno; quòd ſi ut homines potentes quenquam ad id vi adegeritis, ſcitote, id vobis non par-*

(a) Otto Friſing. in Chron. l. 6. c. 35. (b) Otto Friſing. l. 1. c. 46. (c) Radev. in Frid. l. 1. c. 46. (d) Euſeb. l. 6. hiſt. c. 27. Spond. ad ann. 246. n. 2. (e) Theodor. l. 5. c. 34. Niceph. l. 13. c. 34. Glycas Annal. p. 4. Extant Tom. 1. epiſt. Rom. PP. ep. Innoc. 17.

Digitized by Google

parvum peccatum fore, in tremendo illo Judicij die, cùm neminem hujus vitæ dignitas & honor adjuvare poterunt. *Anno DII.* Symachus Papa Anaſtaſium Imperatorem Sacris interdicit. *Anno DXXXXVII.* idem fulmen in Theodoram Auguſtam Juſtiniani Conjugem: *Quòd pertinaciter Eutychianis faveret,* à Vigilio Pontifice vibratum, ut teſtis eſt B. Gregorius Papa. (a) *Anno DCCXXX.* Leo Iſauricus à Gregorio II. quòd Sacras Imagines perſequeretur, in Synodo Romana diris percutitur: teſtes ſunt Theophanes, Zonaras, Græcique & Latini omnes. Aut ergo deceptus eſt Otto Friſingenſis, cùm negat, quenquam Imperatorum à Summis Pontificibus excommunicatum eſſe, aut intelligendus de Imperatoribus Germanis. Sed quî excuſes Maimburgum tantum hiſtoriæ oſtentatorem, & hæc neſcientem? quique toties, tantóque verborum ſtrepitu Baronio congreditur; nunc Ottoni propitium, eo ſolùm nomine, quòd contra Pontifices ſcribat; nam ſi Ottoni contra Imperatores ſimilis error excidiſſet, quantâ putas ſolertiâ illi expromendo Maimburgus laboraret? adeò hunc hominem non veritas, ſed odium delectat. *VI.* Opponi etiam poteſt, quod narrat Sigebertus in Chronico, videl: *Clodovæum Regem ab Anaſtaſio Imperatore Codicillos de Conſulatu, & Coronam auream accepiſſe cum gemmis, & tunicam blatteam, & ex ea die Conſulem, & Auguſtum appellatum eſſe, ipſum verò Coronam cum gemmis Sancto Petro dono miſiſſe.* Cauſa quærendæ, parandæque cum Clodovæo amicitiæ bellum fuit cum Theodorico, (quòd Pannoniam occupâſſet) Gothíſque ſuſceptum, quo tempore eoſdem Gothos Clodovæus ingenti clade delevit, Alarico eorum Rege ſuâ manu percuſſo. Si ergo, *inquiunt*, Anaſtaſij Imperatoris dono Clodovæus Conſul & Auguſtus fuit, ſequitur hanc dignitatem Auguſtalem ad Clodovæi poſteros, & conſequenter Carolum Magnum, non Pontificis auctoritate, ſed hæreditariò deveniſſe. *Reſp.* Cùm nullus Scriptorum Clodovæum, multóque minùs ejus poſteros in faſtos conſulares, aut numerum Imperatorum referat, palàm eſt, ſola inſignia, titulúmque Clodovæo oblata, non verò ipſam Conſulis poteſtatem: & hoc ipſum fuiſſe prærogativam Perſonalem, & cum Clodovæo extinctam, nec in ejus poſteros propagatam; quis enim ex omnibus Franciæ Scriptoribus Reges

(a) S. Greg. 2. epiſt. 36.

Reges Galliæ Imperatores & Auguſtos appellavit? & quam ob cauſam Græci Imperatores tam ægro animo hunc titulum à Carolo aſſumptum eſſe doluêre, ſi ad ipſum, ejúſque majores ſpectabat, Græcorum dono? Adde, nec Carolum Magnum ex Clodovæi, ſed Pipini ſtirpe prognatum, & ideò nec potuiſſe jure hæreditario gaudere Clodovæi privilegijs. *VII.* Obijcit etiam Illyricus Sigeberti, Vincentij Belluacenſis, & Lupoldi auctoritatem, qui videntur hanc Imperij Translationem non Pontifici, ſed populo adſcribere. Reſp. Qui rogo ſunt hi Auctores, & tam pauci numero, & tot annis à Carolo remoti, ut poſſint cum alijs innumeris, ac Carolo coævis componi, qui omnes hanc Translationem Imperij non populo, ſed Pontifici tribuunt? & cùm Imperium non penès populum Rom. ſed Græcos eſſet, quî poterant Romani tribuere, quod non habebant? id enim perinde eſſet, ac ſi diceres, poſſe Gallos Imperium Romanum in Principes Borbonios transferre, cùm tamen nec Galli hoc Imperium habeant, nec dare alijs poſſint. Et Sigebertus nihil aliud dicit, quàm (a) *populum Carolo Regi Imperatorias laudes acclamâſſe.* Lupoldus verò ex inſtituto probat, non potuiſſe à populo Romano Imperium transferri. Vincentius Bellvacenſis idem quod Sigebertus ſcribit, nihil ergo ex his Auctoribus probari poteſt.

Patet niſi fallor ex hactenus dictis, Romani Imperij Translationem auctoritate Romani Pontificis factam eſſe, & argumenta, quæ in contrarium opponuntur, tam eſſe infirma, & omnium præſertim antiquorum teſtimonijs adeò convinci, ut vel hoc ipſo imbecillitatem ſuæ cauſæ oſtendant, quòd tam vanis nitantur: ſed neſcientibus imponunt; brevi tamen, & fœdo mendacij ſolatio, placuiſſe imperitis, & decepiſſe. Nunc ad alia exempla hujus Pontificiæ poteſtatis vertamur, ſi minùs celebria, at æquè vera, ſempertamen intra Galliam hærebimus, id enim propoſitum mihi, ut longâ, certâque inductione oſtendam, quænam mens fuerit Eccleſiæ Gallicanæ.

VIII. *Anno DXCIII. Petentibus Francorum Regibus*, inquit Spondanus, *B. Gregorius Magnus Monaſterio Sueſſionenſi S. Medardi in Gallia Privilegium concedit, quo illud conſtituit caput omnium Monaſteriorum totius Galliæ,* Aaaa &

(a) V. Bellarm. de tranſl. Imp. l. 1. c. 10.

& nullius voluit ditioni ſubjici, præterquàm Sedis Apoſtolicæ. Initium hujus Privilegij ſic habet: *Pretioſiſſimis lapidibus in Diademate Chriſti, &c.* Et infrà: *Si quis autem Regum, Antiſtitum, judicum hujus Apoſtolicæ auctoritatis & noſtræ præceptionis Decreta violaverit, vel aliter ordinaverit, cujuſcúnque dignitatis vel ſublimitatis ſit, honore ſuo privetur.* Huic privilegio Theodoricus Rex, aliíque Franciæ Epiſcopi ſubſcripsère, ut intelligas, quæ tunc temporis Eccleſiæ Gallicanæ mens, & ſententia fuerit. Adverte tamen, eam ſubſcriptionem poſteà adjectam eſſe Theodorico Galliam gubernante; anno enim, quo ea Conſtitutio facta eſt, videl. DXCIII. Gildebertus regnabat. Tanta verò fuit modeſtia, pietas & doctrina Gregorij, ut eum aut faſtu, aut ignorantiâ erràſſe, dubitare nemo poſſit.

IX. *Anno DCIII.* Idem Gregorius M. conceſſis privilegijs Xenodochio à Brunihilda Regina & Theodorico ejus nepote eandem clauſulam ſubnectit, vid. *Si quis verò Regum, Sacerdotum, judicum hanc Conſtitutionis noſtræ paginam agnoſcens contra eam venire tentaverit, poteſtatis, honoríſque ſui dignitate privetur.* Nota circa has Epiſtolas, eas inter epiſtolas B. Gregorij (a) reperiri, & in omnibus quidem tam impreſſis, quàm ſcriptis Codicibus, citántque non ſolùm Gregorius VII. ſed etiam illi, qui Galliæ monumenta collegerunt, vid. Andreas du Cheſne, Jacobus Sirmondus, alijque quàm plures Galli, & ab undecim ferè ſeculis nemo de illis dubitavit. Maimburgus, cùm nihil ſolidi objectare his epiſtolis poſſet, in ſolitas invectivas effunditur, & armis deſtitutus cymbalo perſtrepit: *Impoſturas craſſiſſimas vocat, & inverecundos, qui earum teſtimonio utuntur.* Si quæras, quibus rationibus contra tot ſeculorum curſum nitatur, támque inſignes viros, ad quorum vix fimbrias ipſe aſſurgat, tam indignis cenſuris perſtringat? nullas prorsùs adducit, imò nec teſtes, perinde ac ſi Maimburgi auctoritas toties fœdata, & malæ fidei comperta tanti ſit, ut undecim ſeculorum poſſeſſioni præferri debeat, & in ejus gratiam Gregorius Pontifex, Spondanus, alijque impudentiæ notari; nam quòd dicit; *repugnare Gregorij modeſtiæ tam ſeveras*

Clau-

(a) Greg. VII. l. 8. ep. 2. & l. 4. ep. 2. & 23. Sirm. Concil. Gall. T. 1. Andr. du cheſne hiſt. Franc. T. 1. Spond. ad ann 593. n. 6. Baron. ibid. n 95. Greg. M. l. 11. ep. 10. ind. 6. V. tract. de libert. Eccleſiæ Gall. f. 175. Maimb. traitè de l' Egliſe de Rome f. 403.

Clauſulas; jam ſuprà oſtendimus, cum Gregorium fuiſſe, qui & obſequi ſciret & imperare, & cùm neceſſitas poſceret, modeſtiam ſeveritati jungeret.

X. *Anno DCCCXXIII.* In Ludovicum Pium Imperatorem Pipinus, Lotharius, & Ludovicus filij armantur. Cauſa pudendi belli ambitio; jámque acie congredi paratis Gregorius Papa, qui ex Italia advolaverat, pugnam diremit: ſed eo digreſſo bellum iterum, litéſque accenſæ. Conventus Epiſcoporum Compendij habitus; illic Sacerdotum auctoritate Imperium Ludovico ademptum, & Lothario filio traditum. Audi annales Francorum ex Bibliotheca Pithœi editos, qui ſententiam ab Epiſcopis latam ità referunt: *Omnibus in Chriſtiana Religione ſcire convenit, quale ſit miniſterium Epiſcoporum, quos conſtat eſſe Vicarios Chriſti, & Clavigeros Regni Cœlorum, &c.* Et infrà: *Proinde notum eſſe neceſſarium duximus, qualiter nos Epiſcopi ſuper Imperio Domini Lotharij Imperatoris conſtituti memoratum Principem humiliter audivimus, & hoc quidem illi, ſeu Optimatibus ejus, ſeu omni generalitati populi, quæ undique illuc confluxerat, manifeſtari curavimus, qualis ſit vigor & poteſtas, ſeu miniſterium Sacerdotale, & quali meretur damnari ſententiâ, qui monitis Sacerdotalibus noluerit obedire.* Et infrà: *Sed quia idem Princeps Ludovicus miniſterium ſibi commiſſum negligenter tractavit, & multa, quæ DEO & hominibus diſplicent, fecerit, & facere compulerit, & in multis nefandis conſilijs Deum irritavit, & populum ſibi ſubjectum ad generalem interitum contraxit, & ab eo divino juſtóque judicio ſubitò Imperialis ſit ſubtracta poteſtas, nos tamen, &c.* Vides, quid Epiſcopi Galliæ ſenſerint de Eccleſiaſtica in Regna poteſtate. Et quamvis poſteà (a) hoc Decretum, ut Æmilius & Marianus Scotus notant, auctoritate Gregorij Pontificis reſciſſum fuerit, & Juditha Auguſta Imperio & thoro reſtituta, ac Lugdunenſis Archiepiſcopi temeritas multata, imò ab omnibus ferè Gallis execrationi habita; non ideò id fuit, quòd negarent, hanc eſſe in Eccleſia poteſtatem, ſed *quia*, ut loquitur, qui res geſtas Ludovici tunc temporis conſcripſit, *pro his, de quibus jam pœnitudinem geſſerat Imperator, iterum publicâ pœnitentiâ judicaretur. Cùm nec forenſes quidem leges contra unam culpam ſemel commiſſam bis invehant vindictam, eúmque abſentem & inauditum, neque confitentem, neque convictum adjudicârunt.* Ubi vides, non eſſe de poteſtate, ſed de abuſu querelam; imò Ludovicus,

(a) Baron. ad ann. 833.

cus, quamvis exercitus affluerent, conſtarétque injuſtam eſſe ſententiam, & urgeretur totius Galliæ votis in thronum redire; ut tamen palàm faceret, quantum ipſe poteſtati Eccleſiaſticæ deferret, noluit niſi Epiſcoporum manibus Coronam recipere, gladióque accingi. Sic enim auctor vitæ Ludovici: *At verò ii, qui cum Ludovico remanſerant, eum ad recipiendas Imperatorias Inſulas hortabantur, ſed Imperator nequaquam propere eorum voluit ſententiæ acquieſcere, ſed Epiſcopali miniſterio voluit reconciliari, & per manus Epiſcoporum armis accingi conſenſit.* Agnovit ergo Ludovicus, eſſe in Eccleſia poteſtatem, quæ Imperatores moveat noxios Religioni; idque in Gallia adeò receptum fuerat, ut non ſolùm Ludovicus Imperator, ſed poſteà etiam Carolus ſimplex id agnoverit; cùm enim anno DCCCXCVIII. cum Normannis tunc temporis idolorum ſervituti addictis fœdus contra Odonem Franciæ Tyrannum pararet, Fulco Archiepiſcopus Rhemenſis, pietate & doctrinâ celeberrimus, re intellectâ Carolum ab incepto revocat, minatus, niſi impio fœdere abſiſtat, *ſe nunquam ei fidelem extiturum, ſed & quoſcúnque poſſet, ab ejus fidelitate revocaturum, & cum omnibus Epiſcopis ſuis ipſum Regem æterno anathemate damnaturum.* Verba ſunt ipſius Fulconis (a) apud Flodoardum. Paruit Rex ſalubria monenti, & DEUS in præmium auditi Sacerdotis Odonem æmulum Regni è medio ſuſtulit. Cœterùm circa utrúmque obſerva, cùm Reges exauctorare, eorúmque ſubditos juramento abſolvere ad majores cauſas pertineat, & plerúnque totius Eccleſiæ aut quies, aut turbatio in eo vertatur; non poſſe rem tanti periculi à ſolis Epiſcopis ſuſcipi, ſine Romani Pontificis auctoritate, aſſenſúque, ad quem in majoribus cauſis judicium & ſententia pertinent; & in hoc quóque graviter ab Epiſcopis peccatum, qui Ludovico Imperium ademerunt; ſed hoc ad abuſum poteſtatis pertinet, de quo modò non diſputamus, quis enim neſcit, non ideò privari poteſtate ſupremos Principes, quia aliqui eâ abutuntur, alioquin omnis è mundo poteſtas proſcribenda, quia vix aliqua non abuſu fœdatur: id verò perindè eſſet, ac ſi oculos linguámque omnibus ademptas velis, quibus homines toties delinquunt; majori pernicie, quàm remedio. Subinde tamen ſilentium & approbatio Pontificis Romani pro aſſenſu fuit, quod etiam in ſequenti exemplo obſerva.

XI. An-

(a) Flodoard. lib. 4. cap. 5.

XI. *Anno DCCCXLII.* Lotharius Imperator Ludovicum, Carolúmque fratres bello aggreſſus, acie vincitur, fugámque capit. Epiſcopi Galliæ Aquis conveniunt, & Lotharium Regno, Imperióq; abdicant, duobus fratribus in ejus locum ſuffectis; priùs tamen de Lotharij criminibus cognoſcunt, vindicántque, ac tunc demum Imperio ejiciunt; ſed nec fratres admiſſi, niſi priùs ſe juſtè & ex legum præſcripto regnaturos jurâſſent; audi Nithardum, Francorum nobiliſſimum, & Caroli M. ex filia nepotem, quíque omnia coràm ſpectabat; ſic enim inter alia: *Qui Epiſcopi ab initio geſta Lotharij ſpectantes, quomodo Patrem ſuum Regno pepulerit: quoties populum Chriſtianum perjurum effecit: quot homicidia, adulteria, incendia univerſalis Eccleſia ſuâ nefandiſſimâ cupiditate perpeſſa ſit: inſuper autem néque ſcientiam gubernandæ Reipublicæ illum habere. Ergo omnibus unanimiter viſum eſt, átque conſentiunt, quòd vindicta Dei illum ejecerit, Regnúmque fratribus ſuis melioribus ſe ad regendum tradiderit. Veruntamen haud quaquam illis Epiſcopi hanc licentiam dedêre, donec percunctati ſunt, an ſecundùm Dei voluntatem regere vellent? & reſpondentibus ſe velle, ajunt, & auctoritate divinâ ut illud ſuſcipiatis, & ſecundùm Dei voluntatem Regatis, monemus, hortamur, átque præcipimus.* Vides hîc, Galliæ Epiſcopos jus Imperijs ac Regibus dicere, noſtrámque ſententiam non calamo ſolùm, ſed exemplo docere, & Coronas de uno in aliud Caput transferre, certis tamen, fixíſque legibus, & juramento ſancitis: quid ampliùs velis?

XII. *Anno DCCCLX.* Ludovicus Pius Imperator, cùm tres filios reliquiſſet, Lotharium primum Imperatorem, Ludovicum Germaniæ Regem, & Carolum Calvum, iſtorúmque factionibus, bellíſque Civilibus, diu Imperium & Gallia conflictarentur; tandem inter Ludovicum & Carolum fratres, eorúmque ex fratre nepotem Lotharium (filium Lotharij Imperatoris) pax ſancita eſt, ac mutuis juramentis firmata; ſed Caroli ambitio, pactorum ac finium impatiens omnia abrupit, invaſítque fratris ac nepotis Provincias; hinc à Ludovico & Lothario ad Nicolaum querelæ, quibus ut invaſorem compeſceret petebatur; inter alia ſic Pontificem alloquuntur: (a) *Oporteret veſtra auctoritatis jubar propter generalem ſolicitudinem noſtros inviſere fines, ut quos nulla movent fraterna charitatis viſcera,*

(a) Ex actis Concilij apud Confluent: in M S. Cod. Anton. Auguſt. ap. Baron. ad ann. 860.

viſcera, Apoſtolica invectio ad cenſuram venire Eccleſiaſticam compellat. Vides hic teſtimonio Regum Galliæ, poſſe Romanos Pontifices de cauſis Principum temporalibus cognoſcere, ſententiam proferre, & compellere repugnantes, quod magis etiam ex mox dicendis apparebit. Nam cùm idem Lotharius Waldradam pellicem deperiret, eámque, abdicatâ Theutpergâ Reginâ, in thorum recepiſſet, Nicolaus Papa, niſi protinùs reſipiſceret, non tantùm Eccleſiâ, ſed etiam Regno ſe illum amoturum minatus eſt. Sic enim loquitur: (a) *Non putamus, te in tantam tui perniciem devolvendum, ut contra noſtras definitiones, vel adversùs dictam fœminam B. Petri confugio prorsùs innixam, agere quoquo modo conſentias, cùm tibi potiùs & Regno tuo, quàm Theutpergæ acquiras omninò diſpendium.* Quibus verbis Regni abdicationem minari Nicolaum non ſolùm Baronius & Spondanus ad an. DCCCLXVI. teſtantur, ſed etiam ipſe Lotharius agnoviſſe videtur, quando in hæc verba (b) reverentiæ & modeſtiæ plena Nicolao reſpondit: *Uti Anteceſſores noſtri Sanctiſſimorum Prædeceſſorum veſtrorum monitis obedierunt, ità nos etiam coram excellentia Apoſtolatûs veſtri nos humiliare cupimus; quamobrem cernuo lumine veſtram affatim depoſcimus Paternitatem, ut dum nos vobis, miſsíſque veſtris per omnia obedire volumus, non aliquem noſtri DEO miſerante conſimilem ſuper nos extollere, aut terræ præponere veſtræ libeat Paternitati, ne fortè ipſi talem contra moliri velint cauſam, quam tolerare non valentes pro Regio munimine, inter nos aliquod ſcandalum evenire poſſit.* Et infrà: *Nulli prorsùs homini ſubjecti eſſe volentes, niſi DEO, & ſancto Petro, ac cæteris Sanctis, veſtræq; Paternitatis culmini, mi Pater & Domine &c.* Vides, profiteri Lotharium, *ſe nulli prorsùs homini ſubjectum eſſe, niſi ſancto Petro, ac cæteris Sanctis;* quod utique de ſubjectione temporali ſaltem indirecta accipiendum eſt; ſi enim de ſubjectione merè Spirituali intelligas, quis neſcit, Reges non ſoli Pontifici, ſed etiam Epiſcopis, aliiſque Sacerdotibus ſubjectos eſſe? Rurſus illa verba: *Veſtram depoſcimus Paternitatem, ne aliquem noſtri conſimilem ſuper nos extollere, aut terræ præponere libeat;* apertè ſignificant, & Pontificem minatum eſſe, & Regem timuiſſe, ne alius Regno imponeretur.

XIII. *Anno DCCCLXIX.* Mortuo Lothario Carolus Calvus ejus Regnum invadit, occupátque aſſenſu Procerum, excluſo Ludovico

(a) Epiſt. Nicol. 51. apud Binn. T. 3 Conc. ſect. 2. (b) Epiſt. Loth. ad Nicol. PP. ex Cod. Treu. ap. Baron. ad ann. 866. n. 43.

Digitized by Google

vico Imperatore defuncti fratre, ac legitimo Regni hærede. Hadrianus II. qui Nicolao ſucceſſerat, ubi id intellexit, Legatos ad Carolum mittit, jubétque alieno Regno abſtinere, niſi pareat, anathema intentat, infirmátque electionem iniquè peractam. Verba Pontificis ad Regem, & Epiſcopos apud Aimoinum (a) ſunt iſta: *Regnum quondam Lotharij, quod ſpirituali filio noſtro Ludovico Imperatori hæreditario jure debebatur, mortalium nullus invadat, nullus commoveat, nullus ad ſe flectere conetur; quod ſi quis præſumat, non ſolùm per noſtræ auctoritatis miniſterium infirmabitur, verùm etiam vinculis anathematis obligatus cum Diabolo omninò locabitur.* Et infrà: (b) *Carolus peractâ venatione Autumnali ad Monaſterium S. Dionyſij perrexit, ubi Apoſtolicos Legatos cum epiſtolis ad ſe & ad Epiſcopos Regni ſui directis, terribiliter ſibi Regnum quondam Lotharij interdicentibus, moleſtè accepit.* Et ipſe Hadrianus in epiſtola ad Carolum Regem: *Ludovico Cæſari contra hoſtes Chriſtiani nominis dimicanti, pro liberatione populi DEI multis laboribus inſiſtenti, & Saracenorum multitudinem ſuperanti, ut pax fieret, cedere noluiſti &c.* Et infrà: (c) *Igitur monemus, & auctoritate Apoſtolicâ modis quibus poſſumus ſpiritualiter ſuademus, paternóque affectu præcipimus, ut jam tertiò monitus ab invaſione Regni Spiritualis filij noſtri, Chriſtianiſſimi Principis te ſubtrahas; nos etenim, niſi ſaltem noſtris parueris monitis, nullo pacto, nullóque prætermittemus ingenio, quò minùs noſmet ipſi partes illas petamus, & quod noſtri eſt miniſterij penitùs peragamus.* Vides hîc iterum, Romanum Pontificem jus Regibus dicere, & ad quem Regna pertineant, aut non pertineant definire, ac procerum Regni electionem, quòd injuſta ea eſſet, penitùs ſolvere. Sciendum enim eſt, in Synodo Metenſi ab Epiſcopis & Magnatibus Regni fuiſſe Carolo delatam Coronam, quorum inter alia ſunt etiam hæc verba: (d) *Quia voluntatem DEI unanimitate noſtrâ videmus, hunc Regni hujus hæredem eſſe legitimum, cui nos ſpontè commiſimus, vid: præſentem Regem ac Principem noſtrum Carolum, ut nobis præſit & proſit &c.* Pontifex ergo Romanus dum Regiam electionem ab Epiſcopis & Optimatibus factam auctoritate ſuâ diſſolvit, ſatis oſtendit, quid in Reges & Regna poſſit. *Nec obſtat*, Hincmarum Archi-Epiſcopum Rhemenſem, aliósque Galliæ Epiſcopos obſtitiſſe Pon-

(a) Aimoin. l. 5. c. 24. & 26. (b) Id. l. cit. c. 27. (c) Ep. Hadr. PP. ad Carol. Reg. apud. Baron. anno 870. ex Cod. Petr. Fabr. Pariſijs allato. (d) Ex Actis Syn. Met. quam prædatoriam appellârunt.

Pontificis decreto, quorum hæc ſenſa & verba in epiſtola Hincmari ad (a) Hadrianum leguntur : *Omne Regnum ſeculi hujus bellis quæritur, victorijs propagatur, & non Apoſtolicis, vel Epiſcoporum excommunicationibus obtinetur ; & ſcripturam divinam proponunt dicere : Domini eſt Regnum, & cui voluerit dabit illud : & Dominus Apoſtolicus Rex & Epiſcopus eſſe ſimul non poteſt, & ſui anteceſſores Eccleſiaſticum Ordinem, quod ſuum eſt, & non Rempublicam, quod Regum eſt, tractaverunt.* Hæc ex Gallorum ſententia Hincmarus ; non ergo hanc in Pontificibus poteſtatem admiſerunt, imò reijciunt, damnántque. *Reſp.* Mirum non eſt, ſi Hincmarus, alijque Epiſcopi, qui in Concilio Metenſi Coronam Carolo impoſuerunt, Ludovico abdicato, nunc quóque factum excuſent, quid enim aliud exſpectares à Synodo Prædatoria, qualem hanc Metenſem appellârunt ? & quem latent Hincmari artificia, & intemperies ſcribendi ? Malè ergo ab irato & offenſo, & Regi Carolo adversùs Pontificem tot titulis devincto argumentum ſumitur. Deinde demus, Gallos obſtitiſſe, at ſaltem conſtat, Hadrianum Pontificem auctoritate ſuâ in Reges æquè ac alios Summos Pontifices uſum, & ita falli Maymburgum, qui negat, conatúrque inductione oſtendere, nunquam id Pontifices auſos eſſe, quaſi verò exempla Zachariæ, Gregorij, Leonis, Stephani, Nicolai, aliorúmque ignorentur, qui Regibus imperârunt : frontéſque Coronatas Imperio crucis ſubmisêre : & in hoc ipſo exemplo, quod manibus verſamus, quis neſcit, Carolum Calvum auctoritate juſſúque Joannis Pontificis (quod in Concilio Pontigonenſi Galli venerati ſunt, non auſi obſiſtere) coronam & Imperium accepiſſe (b) Ludovico debitum majori natu ? Agnovit ergo Gallia hanc Pontificum in Reges poteſtatem, ſed tunc, cùm pacata, cùm libera paſſionibus fuit, & ratione, non irâ ad clavum ſedente.

XIV. *Anno DCCCXCVIII.* Carolus Simplex Ludovici Balbi filius, cùm ſe imparem videret Tyrannis Galliam occupantibus, præſertim Odoni Comiti Pariſienſi, cum quo paulò antè pacem inierat, vires cum Northmannis idolorum cultoribus ſociare parat, ac fœdus componere ; quod ubi Fulco Rhemorum Archi-Epiſcopus intellexit, ac Religionem, animáſque periclitari impio-

(a) Epiſt. Hincm. ad Hadr. PP. anno 870. (b) Aimoin. l. 5. c. 31. 32. & 33.

Digitized by Google

impiorum conſortio, literas ad Regem componit, libertatis ac ardoris plenas, & quales ſolent, cùm quis amat, dolétque, & medius inter indignationem ac reverentiam pendet, clauditque his verbis Epiſtolam; quæ ad propoſitum noſtrum apprimè faciunt, vid: *Melius enim fuerat, vos non naſci, quam Diaboli patrocinio velle regnare. Sciatis enim, quia ſi hoc feceritis & talibus conſilijs acquieveritis, nunquam me fidelem habebitis, ſed & quoſcunque potuero, à veſtra fidelitate revocabo, & cum omnibus Coepiſcopis meis vos & omnes veſtros excommunicans æterno anathemate condemnabo. Pro fidelitate, quam vobis ſervo, geniebundus ſcribo, Regnum enim, quod DEUs dat, firmum habet fundamentum; quod verò per injuſtitiam & rapinas acquiritur, caducum eſt, & citò deciduum.* Hæc Fulco apud (a) Flodoardum. Fuit is nobilitate, pietate, ac doctrinâ inſignis, & inter præcipua Eccleſiæ Gallicanæ lumina cenſeri poteſt. Si ergo is credidit, ob Religionem in diſcrimen adductam, ac fœdus cum gentilibus initum, quorum ſocietate periclitari, pervertique Imperium poſſet, Regiâ dignitate exui Regem debere, idque in poteſtate Archi-Epiſcopi Rhemenſis eſſe; quantò magis hanc ipſam poteſtatem Romano Pontifici tribueret, cujus cuſtodiæ ac curæ omnes Eccleſiæ committuntur? Nec Fulco tam præfidenter & omnium ſuorum Coepiſcoporum nomine hæc ſcriberet, niſi ei conſtaret, hanc aliorum Galliæ Epiſcoporum mentem & ſententiam eſſe.

XV. *Anno MCLXXIX.* Celebratum eſt Concilium Lateranenſe Oecumenicum, cui quàm plurimi Galliæ Epiſcopi interfuêre, in quo cap. ultimo in Dominos, qui certum prædonum genus foverent, hæc pœna indicitur: *Relaxatos ſe noverint à debito fidelitatis, & hominij ac totius obſequij, donec in tanta iniquitate permanſerint.* Agnoverunt ergo Patres, & inter illos Galliæ Præſules, poſſe à Summo Pontifice (nam huic Synodo Alexander III. præſidebat,) non ſolùm ſpiritualibus pœnis; quæ plerùnque à ſceleratis contemnuntur, ſed etiam temporalibus delinquentes puniri.

XVI. *Anno MCCXVI.* Magnum & Oecumenicum Lateranenſe Concilium convenit, quo nullum frequentius, ac pluribus Infulis celebre, quippe cui adfuerunt, Urſpergenſi, Stadenſi & Pariſio teſtibus, (b) Epiſcopi 412. Archi-Epiſcopi 70. Prælati alij ſupra

 800. Pa-

(a) Flodoard. hiſt. Rhem. l. 4. c. 5. (b) V. Raynald. ad ann. 1215.

800. Patriarchæ Conſtantinopolitanus & Hieroſolymitanus, Legati Alexandrini & Antiocheni Patriarcharum. Imperatorum Orientis & Occidentis, Regúmque Hieroſolymorum, Angliæ, Galliæ, (Philippi Auguſti) Arragoniæ, Hungariæ, Cypri, aliorúmque Principum Oratores, præſeditque Innocentius III. In hoc verò Concilio, quod meritò Conventum totius Orbis Chriſtiani vocaveris, cap. 3. ità ſtatutum eſt: *Si verò Dominus temporalis requiſitus vel monitus ab Eccleſia terram ſuam purgare neglexerit ab hac heretica fœditate, per Metropolitanum & cæteros Comprovinciales Epiſcopos excommunicationis vinculo innodetur, & ſi ſatisfacere contempſerit intra annum, ſignificetur hoc Summo Pontifici, ut ex tunc ipſe vaſallos ab ejus fidelitate denunciet abſolutos, & terram exponat Catholicis occupandam.* En tibi totius Orbis Chriſtiani ſententiam! Cui tantùm abeſt Gallos obſiſtere, ut potiùs & ipſi, magna quippe illius Concilij portio, ſua vota contulerint. In eodem Concilio Dominium Tholoſanum Comiti Monfortio dono datum, exuto Raymundo, quòd Albigenſes bello adjuviſſet. Verba Concilij ſunt: (a) *Sacro conſulto Concilio ità duximus providendum, ut Raymundus Tholoſanus Comes ab ejus Dominio, quod utique grave geſſit, perpetuò ſit excluſus.* Probavítque tota Gallia, & ipſe Philippus Rex, quando præſtandi Juramenti causâ (nam ſupremum Tholoſæ jus Regi Innocentius reſervaverat) ad ſe venientem ſummâ gratulatione plauſúque excepit. Alia ergo tunc temporis Eccleſiæ Gallicanæ ſententia fuit, quàm nupera Conventûs Pariſienſis.

XVII. *Anno MCCXLV.* Innocentius IV. Friderici Imperatoris arma, quibus totâ Italiâ graſſabatur, veritus, in Galliam ſecedit, & Lugduni Concilium indicit, ubi Pontificio apparatu, cultúque inſignis, facéſque cum ingenti aliorum Epiſcoporum agmine manu quatiens, & mox terræ obverſas extinguens, diras ſolemni pompâ in Fridericum pronuntiat, privátque Imperio, ac Principibus, ut alium eligant, mandat; & illi nec mora obſecuti, Henricum Thuringiæ Ducem Imperatorem pronuntiant. Sententia in Fridericum prolata hæc fuit: *Nos ſuper præmiſſis, & quàm pluribus alijs ejus nefandis exceſſibus cum fratribus noſtris, & ſancto Concilio deliberatione præhabitâ diligenti (cùm JESU Chriſti vices licet immeriti in terris, nobíſque in B. Petri perſona ſit dictum, quodcúnque ligaveris ſuper terram, ligatum erit & in*

(a) V. Lucam Dacher. T. 7. ſpic. & Rayn. ad ann. 1214. n. 19. & anno 1215. n. 25.

Digitized by Google

in Cœlis:) memoratum Principem omni honore ac dignitate privatum à Domino oſtendimus, & denuntiamus, & nihilominùs ſententiando privamus omnes, qui ei juramento fidelitatis tenentur adſtricti, à juramento hujuſmodi perpetuò abſolventes, auctoritate Apoſtolicâ firmiter inhibendo, ne quiſquam de cætero ſibi tanquam Imperatori vel Regi pareat, vel intendat.

Ludovicus Maimburgus libro II. des Croiſades ad ann. 1245. fol. 116. cùm ſententiam Innocentij recitâſſet, hæc ſubdit: *En meme temp les Eueques, qui tenoient des cierges allumez, approuvent & confirment la ſentence, & en les eteignant prononcent l'anatheme contre lui.* Hoc eſt: *Eodem momento Pontificis ſententiam Epiſcopi confirmârunt, ratámque habuerunt, extinctiſque, quas manu geſtabant facibus, anathema Friderico dixerunt.* De hoc eodem Concilio Æmilius & Spondanus hæc habent: *Niſi S. Ludovicus Rex Francorum huic Concilio dignitatem, robúrque præſtitiſſet, turbâſſet illud armis Fridericus.* Habes hîc iterum Eccleſiæ Gallicanæ ſententiam, non utcúnque, ſed in ipſa Gallia, plenóque Concilio expreſſam, & cui muniendæ Epiſcopi vota, Rex potentiam ſuam commodârunt: nec habuit Maimburgus, quid huic Concilio opponeret, quamvis alioquin nec timido ingenio, nec parco exceptionum. Jam tecum expende, quæ ſit eorum fiducia, qui audent nobis Eccleſiam Gallicanam opponere, cùm nullibi plura aut fortiora exempla, quàm in Gallia pro nobis obvenerint. Et ſi nihil aliud, quàm Concilij Lugdunenſis auctoritas eſſet, qui rogo ſunt illi, qui non dico præferri, ſed vel comparari poſſint cum tam magno, tam ſancto, celebríque Conſeſſu, totáque Galliâ tantâ veneratione culto?

XVIII. *Anno MCCCVII.* Interfecto Alberto Imperatore Philippus Pulcher Galliæ Rex re in Senatu maturè agitatâ ſolemnem ad Clementem V. Pontificem, qui tunc in Gallijs morabatur, Legationem decernit, ſibíque Imperium, aut Carolo fratri depoſcit. Inter alias rationes permovendo Pontifici hanc etiam Legati produxerunt, videl: *Cui enim*, inquiebat, *fiat injuria, ſi vacantis Imperij conditio permutetur? idem fecerunt olim Pontifices alij.* Sed Clemens nimiam Philippi potentiam verebatur, ſi Regno Imperium conjungeret; ſpatium ergo deliberando petit, & interim clàm miſſis nuntijs Henricum Luzenburgenſem promoveri ab Electoribus curat. Vide Conradum Vecerium, (a) Bzovium, & Æmilium, alióſ-

(a) Conr. Vecer. l. de geſt. Henr. VII. Bzov. ad ann. 1307. Æmil. in Phil. Pulch.

Digitized by Google

alióſque. Agnovit ergo Rex Galliæ, Regiúſque Senatus, poſſe Imperia à Pontifice transferri, alioquin cur peterent, quæ fieri non poſſunt? ídque ab alijs retrò Pontificibus factum eſſe profeſſi ſunt.

XIX. *Anno MCCCCXIV.* Inchoatum eſt Conſtantienſe Concilium, cui interfuère Sigiſmundus Imperator, quatuor Patriarchæ, Cardinales viginti novem, Archiepiſcopi ſeptem & quadraginta, Epiſcopi centum ſexaginta (alij 270.) Prælati & Doctores ſexaginta quatuor ſupra quingentos; taceo promiſcuum vulgus, quod ad mille ſexaginta perveniſſe dicitur. Cœterùm in hoc Concilio præcipuas fuiſſe Gallorum partes & Galli fatentur, Maimburgus præſertim, (a) in magno Schiſmate Occidentis: & res ipſa loquitur, cùm nemo ignoret, quid Univerſitas Pariſienſis, ejúſque Cancellarius Joannes Gerſon in Concilio præſtiterint, à cujus doctrina, calamóque, velut pacis Oraculo Patres pendebant, cui meritò illud Eliæ applices elogium: (b) *Et ſurrexit Elias quaſi ignis, & verbum ipſius quaſi facula ardebat.* Epiſcopi Conventûs Pariſienſis propoſitione ſecundâ dicunt: *Decreta Concilij Conſtantienſis à Sede Apoſtolica comprobata, ac totius Eccleſiæ uſu confirmata, átque ab Eccleſiæ Gallicana Religione perpetuâ eſſe cuſtodita.* At verò nullum Concilium magis, pluribúſque exemplis hanc ipſam Pontificis in Reges poteſtatem oſtendit, decidítque, ut adeò & ſecum ipſis pugnent, qui Concilium Conſtantienſe miris laudibus extollunt, ſimúlque ab ejus doctrina diſcedunt; & cum Eccleſia Gallicana, quæ in Concilio ſedit, in Concilio dixit, & quam tamen Maimburgus non audit, imò eodem tempore impugnat, laudátque. Concilium ergo Conſtantienſe *Seſſione 20.* Friderico Auſtriæ Duci, *in virtute ſanctæ Obedientiæ, & ſub pœna privationis omnium bonorum Feudalium, quæ ab Eccleſia vel Imperio obtinet, & inhabilitationis ſuæ, & filiorum ſuorum ad obtinendam tam feuda, quàm officia & Beneficia, & honoris ac famæ, & communionis in conſilijs Principum mandat, ne jura & bona Epiſcopatûs Tridentini invadat.* Et *Seſſ. 31.* in monitorio contra Comitem virtutum: *Et ſi prædictas pœnas interdicti & excommunicationis dictus Fridericus animis ſuſtinuerit induratis, ad omnes alias pœnas ſpirituales & temporales procedere valeant.* Et *Seſſione 39. Si quis in electione metum, vel impreſſionem aut violentiam intulerit, cujuſcúnque ſtatûs vel præeminentiæ fuerit, etiamſi Regali aut Imperiali præfulgeat dignitate, illas pœnas ipſo facto incurrat,* quæ

(a) Maimb. Grand. Schiſm. d' Occid. præſertim. l. 3. (b) Eccleſ. c. 48.

Digitized by Google

quæ in Conſtitutione Bonifacij VIII, quæ incipit, Felicis, continentur. Ea verò ſunt, ut ſit infamis, bannitus, inteſtabilis, nec ad alicujus bona ex teſtamento, vel ab inteſtato vocetur; dentur cuncta ipſius ædificia in ruinam, nullus ei debita reddere teneatur, & alia, quæ habentur *in c. 5. de pœn. in 6.* Et in Bulla Martini Seſſ. ult. idem Pontifex ſacro approbante Concilio: (a) *Volumus*, inquit, *ac ſtatuimus, ut omnes & ſingulos hæreticos, etiamſi Regali, Reginali, aut aliâ quâvis Eccleſiaſticâ vel mundanâ præfulgeant dignitate, auctoritate noſtrâ diligenter inquirere ſtudeatis, & per pœnas excommunicationis, nec non privationis dignitatum, ac etiam bonorum, & dignitatum ſecularium puniri faciatis, &c.* Similia habentur in Conſtitutione Carolina auctoritate Concilij edita (ut habetur Seſſ. 19.) quam reperies poſt acta Concilij, præſertim verò in *§. item eâdem auctoritate*, & *§. item dicta Synodus.* Habees hîc iterum illius Synodi ſententiam, quàm Patres Conventûs Pariſienſis tam impensè dilaudant, quam ſanctam & immotam, ſempérque in Gallijs cuſtoditam ac cultam pronuntiant, & cujus decretis Pontificiam poteſtatem alligatam volunt: & tamen hæc ipſa eſt, quæ Regibus imperat, quæ Coronis minatur, quæ honores, dignitates, teſtamenta delinquentibus adimit, quæque omnem poteſtatem temporalem fidei rebellem compeſcit, exarmátque. Quid aliud volunt, & quæ alia ſupereſt probandi neceſſitas poſt tam clarum, evidénſque teſtimonium? Galli erant, qui in hac Synodo ſedebant, Galli, qui vota conferebant, Galli, qui primas acies ducebant, Galli denique, qui nullum finem faciunt hujus Synodi laudandæ. Ergo qui à ſententia, doctrináque hujus Synodi abſcedunt, qualis Maimburgus, eíque ſimiles, nec Galli dici merentur, nec Gallicanæ Eccleſiæ ſenſis imbuti ſunt.

Maimburgus, ut auctoritate & exemplo Concilij ſe liberet, in libro (b) de magno Schiſmate Occidentis, dicit: *Concilium rem auſum eſſe, quæ nullo pacto ſuſtineri, excuſaríque poſſit, quæq; Principum ſupremæ Dignitati planè adverſetur, nullúmque exemplum in quatuor primis Concilijs habeat: & privilegium infallibilitatis à DEO Concilijs datum, ad ſola fidei dogmata, non ad Regna & Principum dignitates pertinere. Errare ergo Concilium in hac parte potuiſſe, imò erráſſe.* Hæc Maimburgus, quæ ego verbatim ex Gallico tranſtuli, ut inconſtans hujus auctoris, ancépſque ingenium videas, & in omnem partem verſatile, ut Re-

(a) V. etiam Seſſ. 15. & 17. (b) Maimb. grand Schiſm. d' Occid. l. 6. f. 370.

Digitized by Google

gibus blandiatur. Concilium Conſtantienſe, ubi contra Pontifices ſtatuere aliquid videbatur, ad Cœlum extollit, nec ejus laudandi finem ullum aut exitum reperit. Ubi verò pro Pontifice aliquid & contra Reges decernit, continuò errat Concilium, fallitur Concilium, limites ſuos & alveum egreditur, non excuſari, non ſuſtineri poteſt. Quis hîc non videat, calamum & ingenium Maimburgi non veritati, quæ & una, eadémque eſt, ſed adulationi dicatum eſſe, in perſonas & obſequium intentæ? Quis verò ferat privatum hunc hominem, nec optimo metallo fuſum, tam Sacro Senatui, & ex flore totius Europæ, Galliæque præſertim collecto inſultantem, quaſi is ea decreverit, *quæ nullo pacto ſuſtineri excuſaríque poſſint*, minúſque quàm Maimburgus ſuæ poteſtatis limites ac Principum jura cognoverit? Enimverò nimiùm hic auctor ſibi blanditur, ſi tam Sancto Concilio, & Patribus tantâ virtute ac doctrinâ inſignibus non dico ſe tantùm exæquet, ſed etiam præponat. Ubi etiam obſerves, eos, qui tot encomijs Concilia exornant, ac etiam Pontifici præferunt, non eò ſpectare, ut Concilijs ſubdantur, ſed ſolùm ut iſtorum obtentu, quæ tardiſſimè & rarò conveniunt, parata interim Pontificis Imperia deludant, eodémque artificio Concilijs imponant, ſi aliquando convenerint. Dicunt enim, aut in ijs, quæ ad fidem non pertinent, errare poſſe, aut non eſſe recepta, aut non eſſe univerſalia, ſaltem non conſtare, aut mille alia, quæ nunquam deſunt quærentibus. Ergo obtentu Concilij anarchia & libertas paratur, nullis legibus, nulli Magiſtratui, nulli obſequio devincta, ſolâ gubernante voluptate. Sed rem ipſam quod attinet, nolo cum Maimburgo de ſingulis, quæ objectat, contendere, ea enim aut principium petunt, aut alibi ſoluta ſunt, & infrà redibunt. Id ſolum dico, non jam verti quæſtionem, an falli aut non falli Concilium poſſit? ſed quæ in hoc argumento Eccleſiæ Gallicanæ ſententia fuerit? eam verò ſenſiſſe, etiam Regna & Principatus Pontificum poteſtati ſubjacere, teſtimonio, exemplóque Conſtantienſis Concilij demonſtravimus. Cùm enim hoc Concilium tam ſeveras pœnas Principibus dictaret, cùm dignitatibus, imò Regnis exueret, an Galli Concilio non aſſidebant? annon primas illi partes agebant? an ſua quóque vota non illi conferebant? num Patribus ea decernentibus aut

Gerſon,

Gerſon, aut Univerſitatis Pariſienſis Legati, aut Gallorum alius obluctatus eſt? ſive ergo Concilium erraverit, ſive expers erroris fuerit, Gallorum ea doctrina & ſenſus fuit. Errátque Maimburgus, alióſque in errorem inducit, cùm jactat, ſententiam, quam nos tuemur, Eccleſiæ Gallicanæ adverſam eſſe; qui enim adverſa, quam Eccleſia Gallicana, & præcipui illius Doctores in Concilio Oecumenico tam enixè, exemplíſque repetitis profeſſa eſt? An ergo ea ſolùm erit Maimburgo Eccleſia Gallicana, quæ Regibus adulatur: quæ non adulatur, non erit? at Eccleſiam non adulatio, ſed veritas facit. Et verò neminem credo tam fore imprudentem, qui non malit cum Concilijs Oecumenicis, quàm Maimburgo ſentire; ſi enim errare illa, fallíque poſſunt, & aliter quàm veritas permittit, ſcripturas explicare, quantò magis Maimburgus, eíque ſimiles? nam & minus periculum, & major errori venia, in ambiguo, incertóque plures, gnaróſque viarum elegiſſe, quos ſequaris; quippe & peritiſſimis potiùs medicis valetudinem noſtram, & verſatiſſimis Gubernatoribus navigationem committimus, quàm Unguentario nuper Scholas egreſſo, & nauclero, marium, ventorúmque & ſtellarum, quæ ſpectari ſolent, ignaro. *At*, inquit Maimburgus, *antiqua Concilia, & Papæ ſpiritualibus pœnis contenti, temporalibus abſtinebant, nec legimus, in Coronas & Regna ſæviſſe.* *Reſp.* Peſſima ſemper fuit à negativis argumentatio; quàm enim multa hodie, & ſalubriter fiunt, olim inſueta? Olim nulla Antipodum, Americæ, Magnetis, & mille medicinarum notitia & uſus, quæ modò & paſſim abundant: an ideò nemo hodie in Americam navigabit, quia olim nulla illuc navigatio? nemo contra febres Chinamchinæ ſumet, quia olim ignota? produntur & creſcunt cum morbis, anníſque remedia, & quæ multis retrò annis aut noxia, aut occulta, nunc aperta & ſalubria. In ipſa fide, hoc eſt, anima noſtræ Religionis quàm multa aut dubia, aut intra velum ſubducta, nunc in apricum emerſêre, ſemper quidem vera, at non ſemper patentia. Ipſe Maimburgus percurrat illa Privilegia, aut, ut vocant, Eccleſiæ Gallicanæ libertates, quàm multa illic inveniet elapſis retrò temporibus non ignota tantùm, ſed etiam damnata? non ergo ſequitur, ut modò non liceant, quæ olim uſurpata non ſunt, mutatâ præſertim hominum, temporúmque con-

conditione. Olim uni aut ſummùm duobus Principibus totus Orbis Oriens, Occidénſque parebat, quæ ergò Pontificum imprudentia fuiſſet, cùm ipſi inermes, nudique potentiâ eſſent, aggredi tam potentes, & pœnas vibrare, quas nec accipere Principes vellent, nec exequi ipſi poſſent? Deinde, major olim ſacrarum pœnarum reverentia & metus erat, ut adeò nec temporalibus uti oporteret. Audi Arcadium Imperatorem, quàm modeſtè, demiſſéque intentatas ab Innocentio Pontifice cenſuras ſit deprecatus: *Omninò ô Pontifex DEI ne quidquam eorum, quæ in Legatos audacter perpetrata ſunt, ſciente me factum eſt. Nobis ergo placetur Paterna humanitas tua, neque deſeras nos expertes myſteriorum Sacrorum. Tunc etiam filiam tuam Eudoxiam, quæ peccaverit, ultus ſum, quæ etiam ex his graviſſimo morbo correpta lectulo decumbit. Ne igitur ſæpiùs pœnas ſumas ô Reverendiſſime Pater: ubi autem erit pœnitentiæ bonum, niſi iis, qui pœniteat, veniam conſequatur? Igitur ſi nos quidem ex pœnitentibus non eſſemus, meritò aditus ad veniam clauderetur.* (a) De Theodoſio Imperatore audi S. Ambroſium: (b) *Stravit omne, quo utebatur, inſigne Regium: deflevit in Eccleſia publicè peccatum ſuum, quod ei aliorum fraude obrepſerat: gemitu & lachrymis oravit veniam. Quod privati erubeſcunt, non erubuit Imperator publicè agere pœnitentiam, neque poſtea ullus dies fuit, quo non illum doleret errorem.* Si ergo Arcadium & Theodoſium Principes imitarentur, pari in Sacra & Sacerdotes reverentiâ, nihil opus temporalibus pœnis, ſacræ ſufficerent; nunc verò ubi parvus aut nullus ſacrorum ſenſus, & ſolæ dignitates ac Coronæ in pretio & curâ ſunt, æternorum neglectu; quid aliud ſupereſt, quàm ut fatali ſomno abrumpendo (quo pleríque tenentur) ea applicentur, quæ cùm magis doleant, magis excitant, ſanántque; nam ſi cenſuris ſemper pugnatum eſſet, quando Friderici, Henrici, alijque ad mentem redijſſent? Ergo ut præmia, quibus bene meritos Eccleſia muneratur, ſi ſacra tantùm & ſpiritualia eſſent, parùm animos excitarent, ita & pœnæ parùm compeſcerent. Cœlum ergo terræ miſcendum, & ſpes, metúſque utróque temperanda.

XX. *Anno MCCCXI.* Viennæ in Gallijs Concilium Univerſale celebratum eſt, aderántque Galliæ, Angliæ, & Arragoniæ Reges, Patriarchæ, Alexandrinus & Antiochenus, Epiſcopi centum [illegible] qua-

(a) V. Glyc. annal. p. 4. & Baron. ad ann. 407. (b) S. Ambr. orat. in fun. Theod.

quatuordecim, præſedit Clemens V. natione Gallus, ipsiſque Gallis addictiſſimus, quíque Sedem Pontificiam Avenionem tranſtulerat, gemente aut indignante Italia. In hoc Concilio noſtram ſententiam Eccleſia Gallicana iterum profeſſa eſt, videl: *Eccleſiam Romanam à Græcis Romanum Imperium ad Germanos tranſtuliſſe, & ad certos eorum Principes jus & poteſtatem eligendi Regem ab eadem Eccleſia perveniſſe, &c.* Quæ verba ſunt ipſius Clementis in Concilio Vienneníi, imò ipſius Eccleſiæ Gallicanæ, quæ maximam hujus ſacri Senatûs partem implebat.

XXI. *Anno MCCCCXXXII.* Synodus Baſileenſis in Salvo Conductu, ſeu fide publica Legatis Pontificijs (a) data ſic loquitur: *Exhortatur omnes & ſingulos Chriſti fideles, cujuſcúnque dignitatis, gradûs, aut præeminentiæ exiſtant, ſpiritalis ſeu temporalis, etiamſi Regali fulgeant Dignitate, eiſque in virtute ſanctæ obedientiæ mandat, ut ſi per eorum dominia, terras, Civitates, territoria, aut alia loca tranſire contingat, ſub pœna, ſententijs & cenſuris, tam Conſtantienſis, quàm hujus ſacræ Synodi decretis conventis & fulminatis, diſtrictè injungendo, quatenus vos & veſtrûm quemlibet cum veſtra Comitiva ſecuros, liberos, & tutos cum rebus veſtris ire, ſtare & redire ſine moleſtia & impedimento permittant, &c.* Pœnæ verò à Concilio Conſtantienſi (b) decretæ, quarum Baſileenſes meminerunt, habentur in hæc verba ſeſſ. 17. *Quicúnque cujuſcúnque ſtatûs aut conditionis exiſtat, etiamſi Regalis, euntes vel redeuntes impediverit, aut perturbaverit, ſententiam excommunicationis incurrat, & ulteriùs omni honore & dignitate ipſo facto ſit privatus.* Epiſcopi ergo Galliæ, qui magno numero, nec minori auctoritate Concilio tunc aderant, ſentiebant, Reges, etiam quod temporalia ſpectat, Eccleſiaſticæ poteſtati ſubjacere; quod præſertim argumentum contra Maimburgum (c) valet, qui decreta Baſileenſis Concilij valida, & ab Eugenio confirmata eſſe omni ſtudio contendit.

XXII. *Anno MDLXIII.* In Synodo Oecumenica Tridentina Seſſione 25. (d) cui Galliæ Epiſcopi & præſertim Cardinalis Lotharingicus intererant, omnium approbatione & conſenſu duella & monomachiæ prohibitæ, ijſque hæc pœna appoſita: *Qui pugnam in duello commiſerint, & qui eorum patrini vocantur, excommunicationis, ac omnium bonorum ſuorum proſcriptionis, ac perpetuæ infamiæ pœnam incurrant, & ut*

(a) Concil. Baſil. in Congreg. Gener. anno 1432. habetur in append. epiſtol. Conc. ap. Binium. T. 4. Concil. (b) Concil. Conſtant. Seſſ. 17. (c) Maimb. Traitè dell' egliſe de Rome c. 25. (d) Concil. Trid. Seſſ. 25. c. 19.

homicidæ juxta ſacros Canones puniri debeant. De hoc & alijs decretis eâdem Seſſione editis hæc habet Pallavicinus: (a) *De his, quæ propoſita ſunt, mirus fuit conſenſus.* Agnoverunt ergo, probârúntque hanc noſtram ſententiam Galliæ Antiſtites (nam Oratores ob alias cauſas Concilio abſceſſerant) quorum in Concilio magna & ſpectata auctoritas, Lotharingi præſertim, quem ut inſtar Collegæ haberent, rerúmque omnium conſcium, ſuis Legatis Pontifex imperaverat. *Nec obſtat,* non fuiſſe Concilium Tridentinum in Gallijs receptum, id enim ob alias cauſas contigit, quæ à Pallavicino (b) memorantur, ejúſque receptio non à Galliæ Epiſcopis (de quorum ſententia diſputamus) ſed ab Optimatibus Regni, & Regina præſertim pendebat, rationibus Politicis abſterrita, & præſertim ne Calviniſtas tunc temporis in Gallia præpotentes offenderet.

XXIII. *Anno MDLXXXIX.* Duce Guiſio, ejúſq; fratre Cardinali ab Henrico III. occiſis, *Facultas Theologica Sorbonæ,* inquit Spondanus ad hunc annum, *die 7. Januarij congregata, poſt publicam ſupplicationem omnium Ordinum dictæ facultatis, & Miſſam de Spiritu S. celebratam audita omnium & ſingulorum Magiſtrorum, qui ad ſeptuaginta convenerant, maturâ, accuratâ & liberâ deliberatione, & multis ac varijs rationibus, quæ magna ex parte ex ſacris ſcripturis, canonicis Sanctionibus, & Decretis Pontificum in medium prodita fuere, concluſum eſt à Decano nemine refragante per modum conſilij ad liberandas Conſcientias, populum ſolutum eſſe à juramento fidelitatis & obedientiæ Henrico præſtito. Seniores tamen Theologi ipſéque adeò Decanus, qui tunc erat Joannes Faber, cenſuit, ut res integra ad Pontificem remitteretur; qui Decretum illud uti temerarium valdè improbavit.* Hactenus Spondanus. Vides ergo quæ tunc temporis fuerit Sorbonæ ſententia, poſſe vid. Reges abdicari: & quamvis temerarium fuerit, id propriâ auctoritate aggreſſam eſſe, temeritatem tamen correxit, adornatâ ad Sixtum V. quatuor Optimatum Legatione, qui id ipſum à Pontifice peterent. Hunc verò cenſuiſſe, omnino Pontifices id poſſe, quamvis hac poteſtate uti tunc noluerit; certiſſimum eſt, quippe qui primo Pontificatûs ſui anno, videlicet MDLXXXV. Henricum Navarræ Regem, ejúſque fratrem, Principem Condeum, omni Regio jure, ac Principali Dignitate ſpoliavit, ut videre eſt apud (c) Spondanum.

Sed

(a) Pallavic. in hiſt. Concilij Trid. l. 24. c. 7. n. 2. (b) V. Pallav. cit. c. 10. & 11.
(c) Spondanus ad ann. 1585.

Sed & ipſi Sorbonicæ Facultatis Decanus & Seniores hanc ipſam poteſtatem profeſſi ſunt, quando vid. cenſuerunt, *rem totam Pontifici remittendam.* Imò totius Sorbonicæ facultatis hæc ſententia fuit, miſſâ ad Pontificem celebri Legatione, quâ, ut dixi, Regem exauctorari petebant.

XXIV. *Anno denique MDCXV.* Clerus Gallicanus in publicis & Univerſalibus Regni Comitijs hanc noſtram ſententiam egregiè & clariſſimè profeſſus eſt, cùm etiam Clerus novam quandam legem abrogari peteret tertio Ordini (qui ex Magiſtratibus ſubalternis, minoríque populo conſtat) proficuam: *Continuò*, inquit Gramondus, (a) *ubi id tertij Ordinis Oratoribus conſtitit, rati, ut res erat, peti Ordinem ſuum, ſtatim proponunt theſin toties Clero obſtrepente agitatam; nullam videlicet eſſe poteſtatem in temporalibus ſupra Regiam, uníque immediatè DEO debitam Coronam à Gallis Regibus &c.* Nota ea verba; *obſtrepente Clero*; ijs enim ſignificatur, propoſitionem Pariſijs editam, & nuper à Maimburgo ex profeſſo defenſam, à populo ultimóque Ordine receptam quidem jactatámque, ſed *obſtrepente* ſemper & adverſante *Clero*; ſicque ſententiam dici poſſe plebis, non Eccleſiæ Gallicanæ. Pergit poſteà idem Gramondus dicere: *Clerum perorante doctiſſimo Perronio probâſſe, poteſtati Romanæ Sedis in Reges hæreticâ labe infectos, Regúmque Sceptra, ſubſcripſiſſe, quotquot ante Calvinum Theologica tractavêre. Contrariam opinionem novam eſſe, Luthero & Calvino auctoribus natam, cui veterum nemo ſubſcripſit, recentiorum pauci; hunc errorem primum fuiſſe Henrico VIII. Angliæ Regi viam in hæreſin; apertam rebellionem ſonare in ſolium Petri; ſi Reges Galliæ fautores hæreſiarcharum, ſi novi dogmatis aſſertores, deberi ultionem Vicario DEI, ad quem ex lege pertineat perjurij pœna. In eam ſententiam exactis ſeculis itum, iri & hodie paſſim toto Orbe Catholico, ſi Galliam demis; contrariam ſententiam tanquam dogma politicum defendi poſſe ad ſummum &c.* Et infrà, cùm Senatores Parlamenti in eandem ſententiam cum tertio Ordine conſpirâſſent, placitúmque vulgâſſent, vid: *Pro lege Politica, Regníque fundamentali habendum eſſe, quòd Rex Galliæ nullum alium in temporalibus ſuperiorem agnoſcat;* excanduit, inquit, *Clerus, non eas eſſe Parlamenti partes; Comitijs Generalibus convocatis Regnum omne Jus translatum in ipſa, adeò ut velut juſtitio indicto ceſ-*

 ſare

(a) Gramond. Regij Conſiſt. Senat. & in Parlam. Tholoſ. Præſes l. 1. hiſt. ad annum 1615. fol. 60.

ſare debeat omnis Magiſtratus. Clerum & Nobilitatem convenire in eandem ſententiam, nec ideo contrariam opinionem valere, quia ita populus cenſet; duorum vota & calculos uni prævalere. Audis hîc iterum duos Galliæ Ordines, Clerum videlicet & Nobilitatem, pro noſtra ſententia eſſe, populum & Parlamentum adverſari; & ideò cùm ſuprà Perronius dixerat: *Exactis ſeculis in noſtram ſententiam itum, iri & hodie paſſim toto Orbe Catholico, ſi Galliam demis*; id ſolùm ſignificavit, toto Orbe Catholico ſententiam noſtram teneri, in ſola Gallia Populum, Parlamenta, & reliquum vulgus Politicorum contrà opinari, Clero tamen & Nobilitate noſtram ſententiam complexo, hos enim duos Ordines, ut vidimus, clarè excipit, quod etiam ex ijs patet, quæ poſtea ſubjungit, certatum videl. eſſe de Tridentino Concilio Galliæ inferendo: *Eleganter & doctè perorante Perronio; ſed prævaluit Clero Populus: creditum tunc potuiſſe conciliari opiniones Cleri, & populi, factâ quaſi compenſatione, nempe ſi Clerus tertij Ordinis articulum admitteret, negantem Summo Pontifici jus eſſe in Regna.* (a) Ergo propoſitio, quæ Pontifici hanc poteſtatem in Regna adimebat, populi & politicorum: quæ aſſerebat, Cleri erat; maluítque Clerus, non recipi Tridentinum, quàm populo contra Pontificem aſſentiri; permittebat tamen, utrámque Propoſitionem problematicè defendi, unam, quia veram, alteram, quia Senatûs, populíque aurâ ſubnixam, ut idem Gramondus (b) teſtatur. Habemus hîc iterum teſtimonium omni exceptione majus, & Eccleſiæ Gallicanæ luculentam profeſſionem, quâ mentem ſuam ante paucos annos non ſolùm declaravit, ſed etiam contra Senatum, populúmque egregiè tutata eſt. Nec habuit Maimburgus, quid opponeret, niſi, (c) *Perronium Cardinalem ſuo, privatóque nomine, non Cleri locutum in Comitijs eſſe.* Cœterùm quis non videt, ſine omni fundamento hæc dici, ſolóque ſtudio impugnandæ ac premendæ veritatis, nullâ hiſtoriæ aut notitiâ, aut curâ. Demus ſolius Perronij hanc mentem fuiſſe, an æquum non erat, eum potiùs, quàm Maymburgum audire? quis enim Maimburgus, ut non dicam præferri, ſed componi cum Perronio debeat, auctoritate, eloquentiâ, doctrinâ ſcriptíſque præcipuo? Sed nec Perronium ex ſua tantùm, ſed totius

(a) Gramond. l. cit. (b) Gramond. cit. f. 67. (c) Maimb. Traitè de l'egliſe de Rome ch. 30. f. 416.

Digitized by Google

tius Cleri ſententia locutum eſſe, clarius eſt, quàm ut ab aliquo dubitari poſſit. Gramondus enim illis verbis: *Clerus perorante Perronio:* & infrà: *Excanduit Clerus:* Et, *Clerum & nobilitatem in eandem ſententiam convenire:* & paulò poſt: *Creditum tunc potuiſſe conciliari opiniones Cleri & Populi, nempe ſi Clerus articulum tertij ordinis admitteret, &c.* Plus ſatis demonſtrat, voces quidem unius Perronij, ſed mentem ac ſententiam totius Cleri fuiſſe; quod etiam ipſe Perronius profeſſus eſt, quando in ea Oratione, quæ actis Gallicanæ Eccleſiæ inſerta, ſe non ſuo tantùm, ſed totius Eccleſiaſtici & Nobilium Ordinis nomine loqui teſtatur; ejus verba (a) ſunt: *Conſiderez, que ce non eſt point moy, que vous ecoutez; car ce non eſt point moy, qui parle en cette cauſe, mais tout le corps de l' Ordre Eccleſiaſtique, & tout celui de la Nobleſſe &c.* Hoc eſt: *Nec verò in animum veſtrum inducite, me eum eſſe, quem vos loquentem auditis, & cujus voces excipitis: mihi credite, non ego in hac cauſa loquor, ſed Clerus & Nobilitas tota &c.* Et verò oportuit Perronium mente ac pudore omni deſtitutum eſſe, ſi in publicis Comitijs, & ubi tot teſtibus redargui, vincique poterat, ea diceret, & nobilitati, Cleróque tribueret, quæ ſciret, non ſolùm injuſſu, ſed etiam contra utriúſque ſententiam à ſe proferri. Quis rogo tantum Maimburgi teſtimonio tribuat, ut hoc credat de Perronio Cardinali? & quid Gramondo facias, & Gallo, & Parlamenti Tholoſæ Præſidi, réſque ſuorum temporum ſcribenti, qui toties, ut ſuprà vidimus, non Perronij tantùm, ſed Cleri hanc fuiſſe mentem profitetur? Vidimus in hoc toto exemplorum, annorúmque decurſu, ſemper Eccleſiæ Gallicanæ hanc ſediſſe opinionem, ut crederent, in certis caſibus Regna Pontifici ſubjacere: nunc Scriptorum nomina recitabo, qui aut Galli fuêre, aut in Gallia celebres, eandémque ſententiam amplexi ſunt, & quia eorum verba in Regali Sacerdotio recenſita ſunt, aut aliâs nota, ijs ſuperſedebo. Ji ergo ſunt, inter alios quàmplurimos, ſequentes.

XXV. S. Thomas *2. 2. q. 12. a. 2. in corp.* & *ib. ad 1.* & *2. 2. q. 69. a. 6. ad 3.* & *in 2. d. 44. q. 9. a. 2.* & *in 2. ad Corinth. c. 11. lect. 2.* & *in epiſt. ad Philipp. circa fin.* & *opuſc. 20. de Regim. Princip. l. 3. c. 10. & cap. 17.* Negant tamen aliqui, hoc Opuſculum eſſe S. Thomæ. S. Bonaventura, *l. de Eccl. Hierarch. p. 2. c. 1. T. 7. operum.* Et *in 4. d. 37.* Joannes Gerſon Cancellarius Univerſitatis

(a) Ex Actis Cleri Gallic. T. 5.

ſitatis Pariſienſis *p. 4. ſerm. de pace & unit.* *Gracor. conſid. 5.* Petrus Bleſenſis *ep. 146.* S. Petrus Cluniacenſis *l. 6. ep. 28.* S. Bernardus *l. 1. de conſider. c. 6. & l. 4. c. 3.* S. Auguſtinus Triumphus, Sanctorum Thomæ & Bonaventuræ Pariſijs diſcipulus *q. 1. de poteſt. Eccleſ. p. 1. a. 7. & 8.* Alexander Alenſis Pariſijs Thelogiæ Lector, & SS. Thomæ & Bonaventuræ Magiſter *p. 3. Summæ q. 48. membro 1. a. 3.* Henricus Gandavenſis Doctor Sorbonicus *quodl. 6. q. 23.* Umbertus ex Diœceſi Viennenſi *ſerm. 70.* Petrus Paludanus *in 3. ſent. d. 40. q. 2. concl. 4.* Franciſcus Mayronus in Schola Pariſienſi Doctor inſignis *in 4. d. 19. q. 4.* Durandus Epiſcopus Meldenſ. *in tract. de orig. Juriſd. Eccleſ. q. 3.* Joannes de Pariſijs *c. 14.* Jacobus Almainus Doctor Pariſienſis *tract. de pot. Eccleſ. c. 9. & q. 2. c. 5. ad c. 8. Occami.* Joannes Major Doctor Pariſienſis *in 4. d. 24. ad 4.* Gulielmus Durandus Epiſcopus Mimatenſis *in Spec. Jur. Tit. de Legat. §. 6. n. 17.* Joannes Monachus *de ſupl. negligent. Prælat. n. 4.* Joannes Selva *tract. de benefic. p. 3. q. 8. n. 31.* Stephanus Anfrerius in Senatu Tholoſano Præſes *tract. de poteſt. Eccl. n. 32.* Joannes Faber in Senatu Pariſienſi cauſarum Patronus *in l. 1. c. de ſumma Trin. n. 10.* Petrus Gregorius Tholoſanus in varijs Galliæ Academijs Profeſſor *de Rep. l. 26. c. 5.* Fulco Archiepiſcopus Rhemenſis *in ep. ad Carolum Simplicem Galliæ Regem apud Flodoardum l. 4. c. 5.* Perronius Cardinalis *apud Gramondum l. 1. hiſt. ad ann. 1615.*

XXVI. Ex allegatis hactenus teſtimonijs multa colligere licet, quæ hîc breviter obſervabo. I. Falli Maimburgum, (falli dico, malo enim erroris eum, quàm doli poſtulare) cùm in ultimo Tractatu (a) de Eccleſia Romana ſententiam hanc noſtram illis tantùm attribuit, qui citra alpes morantur. Ergo ex ſententia Maimburgi Patres Conciliorum, Lugdunenſis, Viennenſis, & Ordinis Eccleſiaſtici in Comitijs Pariſienſibus, quæ Gramondus deſcribit, Gerſon etiam, Fulco, Petrus Bleſenſis, alijque præcipui in Gallia ſcriptores Ciſalpini erant; nec advertit Maimburgus, hujuſmodi hyperbolicis locutionibus, & adeò à vero abludentibus id ſolum agi, ut hiſtoriam ſuam totam, etiam ubi vera recitat, ſuſpicioni exponat, dubiámque reddat; quis enim credat inexplorata narranti, ubi tantâ in rebus obvijs certíſque fiduciâ impingit. Si quis ſeriò, enixéque contenderet, nullos paſſeres in Eu-

ropa

(a) Maimb. Traité hiſt. de l'egliſe c. 26. f. 367.

Digitized by Google

ropa videri, crederes tu illi, Pegaſos ex India, Gryphéſque memoranti? II. In nulla Orbis parte plura exempla exercitæ in Reges poteſtatis, quàm in Gallia reperiri, & exempla non unius tantùm, aut alterius, ſed omnium ferè Galliæ Ordinum, Pontificum videl: Regum, Imperatorum, Synodorum Comitiorúmque Gallicanæ Eccleſiæ; quos omnes, imò ſi ex illis unicum Maimburgo, eíque ſimilibus opponas, ſufficiet toti huic agmini fundendo, delendóque; qui enim illi, ut vel unius Thomæ, Bonaventuræ, aut Bernhardi auctoritatem, vultúmque ſuſtineant, quantò minùs integræ unius Synodi, imò plurium Synodorum? III. Et illi ipſi, qui hanc noſtram ſententiam calamo, aut exemplo illuſtrârunt, tantâ doctrinâ & ſanctitate floruère, ut apicem in utróque contigerint, nec dici, imò nec cogitari poteſt, illos aut partium adulatione, aut faſtu, aut Scripturarum ignorantiâ deceptos eſſe, corruptóſve; ij ſunt S. Gregorius M. S. Zacharias, S. Leo Pontifices: S. Thomas, S. Bernhardus, S. Bonaventura, S. Antonius, S. Petrus Cluniacenſis, S. Auguſtinus Triumphus, Innocentius III. Gerſon, alijque. Jam peto ex Maimburgo, ut ſententiæ noſtræ tot Sanctis munitæ vel unum pro ſua opponat: quòd ſi nullum habet, ut planè non habet, neque enim aliquem allegat, dicat rogo quid cauſæ ſit, ut nullus Sanctorum ei ſententiæ ſubſcripſerit, noſtræ verò quàm plures? an iſtis fortè doctrina, aut modeſtia, aut animi moderatio, aut aliquid eorum defuit, quod perſuadendæ veritati faciat? aut fortè non Bonaventura, non Thomas, non Gregorius, non Bernhardus, non Patres Lateranenſis, Viennenſis, & Lugdunenſis Conciliorum, Scripturæ Patrúmque mentem & ſenſa intellexère? quòd ſi nihil horum dici poteſt, quæ cauſa Maimburgo fuit, & ſacris addicto, & Pontifici jurato, eam ſententiam deſerendi, impugnandique, quam omnes Societatis ſuæ Doctores tot editis libris profeſſi ſunt, quæque tot habuit munimenta veritatis? Nam quòd ait: *Omnes primitivæ Eccleſiæ Patres, quíque ante quintum ſeculum ſcripſerunt, pro ſua opinione ſtare, & iſtos meritò præhabendos eſſe recentioribus;* id unum eſt ex ſolitis Maimburgi (a) argumentis, magno ſtrepitu nihil præſtantis: nimirum Concilia Oecumenica, Thomas, Bonaventura, Gregorius Magnus, alijque Eccleſiæ, Patrúm-

que

(a) Maimb. de l' egl. de Rome chap. 28. circa fol. 392.

que ſenſum ignorabant; & illi, quos ipſe citat, in genere tantùm loquuntur, videl: *Obediendum eſſe Principibus, etiam Paganis, hæreticis, & ut loquitur Apoſtolus, dyſcolis, eóſque ſoli DEO ſubjacere.* Quæ omnia generalia & veriſſima ſunt, quis enim negat, Perſarum Regi quamvis impio, veræque Religionis experti teneri ſubditos etiam Chriſtianos obedire, eúmque etiam eorum, quæ impiè agit, nemini præter Deum obnoxium eſſe? idem de alijs Regibus dicas. Hæc inquam in genere prolata veriſſima ſunt; nemo verò eorum Patrum, quos recitat Maimburgus, negant: *Poſſe Reges in aliquo caſu, & cùm Eccleſiam, fidémque perſequuntur, exarmari, Regnóque exui, & ſubditos juramento ſolvi.* De hoc ſolo quæſtio vertitur, néque hoc inficiantur Patres, imò ex principijs (a) Maimburgi inficiari non poterant, qui hanc poteſtatem Reges deſtituendi, quam nos Pontifici, ipſe ſtatibus & Comitijs Generalibus toties concedit. Ex adverſo Concilia & Patres, quos pro noſtra ſententia produximus, hanc quæſtionem, de qua modò contendimus, in particulari & individuo proponunt, an videlicet poſſint in certo, ratóque caſu Pontifices Romani imperia Regibus adimere? decidúntque, poſſe. Quis verò neſcit, duos teſtes, qui in particulari deponunt, centum prævalere, qui in genere tantùm? & diſpoſitionem legis particularem & ſpecificam centum Regulis generalibus præferri? nam ſi quis Theologus, aut Juris-Conſultus ex generalibus illis præceptis: *Non eſſe jurandum, & neminem cum alterius injuria fieri debere locupletiorem*; inferret, in nullo caſu particulari, ne in Judicio quidem, & jubente Magiſtratu jurandum eſſe, nec præſcriptionem, quâ quis cum alterius damno diteſcit, permiſſam, is meritò ſe omnibus ridendum proponeret. Et ideò toties in Jure Romano, Sacriſque Canonibus illæ regulæ repetuntur: *Generi per ſpecies derogatur: in generali conceſſione non cenſentur comprehenſa, quæ ſpeciali notâ indigent, &c.* Nihil ergo probant generales illæ Patrum locutiones, multóque minùs Patribus derogant à nobis productis, & de hoc ipſo caſu particulari loquentibus, quem nos præ manibus habemus. IV. Sed & illud nimis præfidenter, inconſultéque à Maimburgo (b) dictum, videl: *Eccleſiam Gallicanam, omnéſque Galliæ Doctores, ſententiam,*

quâ

(a) Maimb. hiſt. Iconocl. l. 2. f. 257. & l. 4. ſæpiùs. Et Traitè de l'Egl. de Rome ch. 29. circa finem. (b) Maimb. Tr. de l'Egl. de Rome ch. 26. f. 365.

quæ in Reges Pontifici jus tribuit, ſemper pro noxia, plenáque diſcriminis & ſeditionis habuiſſe. Crediderim hîc Maimburgo excidiſſe, quid aut de quibus loquatur, ſi enim de Concilijs Oecumenicis in Gallia celebratis, tótque alijs ſacris Doctoribus loqui ſe cogitaret, qui noſtram ſententiam exemplis, calamóque tradidêre, auderétne illis ſeditionis notam, publicæque inquietis attribuere? Seditioſum ergo Concilium Lugdunenſe, ſeditioſum Viennenſe? Seditioſi Leo, Gregorius, Zacharias, alijque tot ſancti Pontifices? Et quæ tandem eſt illa Eccleſia Gallicana, quâ toties vanéque gloriatur? num illa Pontificibus, Epiſcopis, Synodiſque & Doctoribus Galliæ conſtat? & ſi conſtat, cur nullos pro ſe Maimburgus producit? ſi nullis conſtat, oportet ergo Eccleſiam Gallicanam Idéam quandam Platonicam eſſe, ſolo nomine inſignem, reíque expertem. Quòd ſi mihi pro Eccleſia Gallicana Conventum Pariſienſem, & aliquos ex Sorbona Doctores objiciant, continuò illud Cœleſtini Pontificis (a) reponam: *Deſinat inceſſere vetuſtatem novitas.* Suſpecta eſt mihi Eccleſia Gallicana nova, recénſque, & antiquæ oppoſita. Ubi Synodos habetis, quas Viennenſi, Lugdunenſi, Lateranenſi ac Conſtantienſi æquare poſſitis? ubi Doctores noſtris Bonaventuræ, Thomæ, Antonino pares? malo cum Bernardo, Fulcone, Gerſone, Zacharia ſentire, quàm cum Maimburgo, & Conventu Pariſienſi paucorum Prælatorum, & in quo ſpes metúſque præſedit: Comitia totius Orbis præpono in Gallijs habita, à Gallis culta, & tunc ſolùm à Gallis impugnata, cùm plus aulæ, quàm Eccleſiæ delatum. Sed illud quis non videat? Maimburgum, qui Patres ſexti, ſeptimique & octavi ſeculi à nobis productos, tanquam novos, recénſque natos repellit, nunc velle, ut ijs fidem habeamus, qui decimo ſexto ſeculo Pariſijs convenêre? iſtos nimirum mille annis recentiores pro antiquis habet, illos pro novis. *V.* Denique nec tantùm exemplis, decretiſque Eccleſiæ Gallicanæ, ſed etiam ex Maimburgi principijs veritas Concluſionis noſtræ deduci poteſt. Is enim in hiſtoria Iconoclaſtarum, in libro de Imperij declinatione, & in Tractatu hiſtorico de Eccleſia Romana, communi Procerum, ſtatuúmque conſenſu Imperium Francicum in Pipinum & Hugonem Capetum, Romanum Italicúmque in Carolum

(a) Cœleſt. PP. ad Epiſc. Gall.

Magnum tranſlata eſſe docet, civiúmque Romanorum auctoritate tributa Copronymo Imper. negata, Urbémque à Græco ad Francos defeciſſe, (a) idque in libro de Imperij declinatione *ex ſingulari DEI providentia Regnum Gallicum protegentis, & Pipinum excitantis eveniſſe dicit.* Et in libro de Eccleſia Rom. *Quòd populus, Senatúſque tributa Copronymo negaverint, imploraverintque tutelam externi Principis, juri naturalis defenſionis adſcribit.* Hæc Maimburgi doctrina ſi vera eſt, ſequitur ergo dari caſum, in quo ſtatus & Comitia abdicare Regem aliquem poſſint, quemadmodum Childebertum, Copronymum, Conſtantinum, & Carolum Lotharingiæ Ducem abdicârunt, Capeto Coronæ admoto; & negari haud poteſt, hanc eſſe ex majoribus cauſis, cùm in illis de Regnis, belliſque agatur, tótque alijs damnis, quæ hujuſmodi mutationes conſequuntur. Si ergo dubitari contingat, an is caſus evenerit, adſintque circumſtantiæ, quæ ſubditos Juramento liberent, ad quem pertinebit hunc caſum decidere, qui ex majoribus eſt, & cauſam juramenti cognoſcere, quæ omnino ſpiritualis eſt, niſi ad Summum Pontificem, cui cauſæ majores reſervantur? idque Eccleſia Gallicana cognovit, quando teſte Maimburgo Zachariam conſuluit, licerétne ipſis Childeberto Pipinum ſufficere? ſi ergo definiat, licere, imò neceſſarium eſſe, poterunt ſubditi, ac etiam tenebuntur huic ſententiæ declaratoriæ deferre. Sive ergo Pontifex juramento ſubditos ſolvat, ſive declaret ſolutos eſſe, perindè idem effectus conſequetur, ſubditis æquè obſequio liberis, quemadmodum cùm Pontifex declaravit, matrimonium Henrici IV. cum Margaretha Valeſia irritum, caſſúmque fuiſſe, perinde ad novas nuptias libertatem eſt nactus, coactúſque primas illas abrumpere, ac ſi Pontifex non irritum tantùm declaraſſet, ſed etiam feciſſet. Eadem ergo vis Pontifici, ſeu declaranti, ſeu ſtatuenti: hanc fruſtra impugnant, coacti illam cedere. Quid enim intereſt intrare volenti, ſi januam unam claudas, alterâ patente? In quamcúnque partem ergo ſe vertant, fruſtrà laborant, ſéque ipſos implicant, vincente veritate. Et hæc de mente, ſententiáque Eccleſiæ Gallicanæ: reſtat, ut quæ Maimburgus objicit ſolvantur, quanquam jam dudum & millies ſoluta, argumentis vid. exoletis, marcidíſque, & toties à Luthero, Calvino, Illyricóque (quem Maimburgus à ſecretis habuit) declamatis. § III.

(a) La decad. de l'Emp. l. 1. ſ. 7. Tr. hiſt. de l'Egl. de Rome c. 29.

Digitized by Google

§ III.

Solvuntur, quæ contra Pontificis indirectam in Regna poteſtatem Maimburgus, alijque objectant.

SUMMARIA.

1. *Indirectam Pontificis in Reges poteſtatem, nec Gallicanæ Eccleſiæ, nec publico bono adverſam eſſe, exemplis docetur.*

2. *Nec exemplo Chriſti adverſari.*

3. *Nec Textibus SS. Scripturæ. Matth. 20. Marci 10. Lucæ 22. Roman. 13. 1. Petri 2.*

4. *Falli Maimburgum, aſſerentem ſubditos ab Obedientia Principibus debita exſolvi non poſſe.*

5. *Eandem poteſtatem Theologicè ex SS. Litteris deduci.*

6. *Neque improbari à S. Bernardo.*

7. *Neque ab alijs SS. Patribus, aut antiquis Pontificibus.*

I.

NOn eſt mihi animus, ſingula perſequi, quæ in ultimo Tractatu de Eccleſia Romana Maimburgus Pontificiæ poteſtati objectat, tam enim multa, aut extra lineam quæſtionis, aut nihil probantia congerit, ut pigeat jam cadentia movere, irritóque labore papiliones iſtos

proſequi, infeſtos quidem, ſed innoxios flori. Illa tantùm ſeligemus, quæ fallere incautos poſſint colore veritatis.

Opponit I. Antiquorum Patrum & Eccleſiæ Gallicanæ auctoritatem; ſed quàm id immeritò, nullóque fundamento, jam in priori Paragrapho evidenter oſtendimus.

Opponit II. Eccleſiam Gallicanam, omnéſque Galliæ Doctores exiſtimâſſe, ſententiam, quæ Pontifici Romano poteſtatem in Reges concedit, periculi damníque plenam eſſe, & publicæ tranquillitati adverſam. (a)

Reſp. Quæ fuerit Eccleſiæ Gallicanæ, Galliæque Doctorum ſententia, & quàm malâ fide ejus auctoritatem jactet Maimburgus, jam ſuprà oſtendimus: quòd verò hanc noſtram doctrinam *periculi, damníque plenam dicat, & publicæ quieti adverſam*; id more ſuo jactat, non probat Maimburgus. Sed nos evidentibus argumentis contrarium oſtendemus. I. Certum eſt, Eccleſiæ Gallicanæ florem Concilijs Lugdunenſi, Viennenſi, Conſtantienſi, & Baſileenſi adfuiſſe, & tamen in his ipſis Concilijs ſententia hæc noſtra non probata ſolùm & admiſſa eſt, ſed magnis exemplis exercita, ut ſuprà oſtenſum: quis ergo non miretur, audere Maimburgum tam inſignem, clarámque falſitatem Pariſijs vendere, Regique offerre, neſcias, majori ſuo, an Principis ludibrio? & quæ rogo in ſacroſancta Concilia Maimburgi reverentia, quæ ut Pontifici Romano præferat, in cœlos uſque alibi extollit, nunc verò cùm eorum Decretis ſe premi videt, ea docuiſſe dicit: *Quæ periculi, damníque plena ſint, & publicæ quieti adverſentur.* Ergo Concilia jam ſunt Sacroſancta, jam ſeditioſa, utcúnque Maimburgo placuerit. Nos verò qui ſacra & Oecumenica Concilia eodem ſemper, parique tenore veneramur, nec tam in illis Senatum præcipuâ pietate ac doctrinâ florentem, quàm æternam veritatem Concilijs præſidentem adoramus, id potiùs dicimus, doctrinam in Concilijs expreſſam, exercitámque, non pernitioſam, non ſeditioſam eſſe, ſed amoris, pacíſque plenam, Religioni, fideíque conſervandæ neceſſariam, quæque Eccleſiam Gallicanam, & præcipuos illius Doctores decuit. II. Ipſe Maimburgus, cùm hanc ipſam poteſtatem deſtituendi Reges Comitijs & Statibus Generalibus tribuit, tantum abeſt, ut ſeditioſam,

(a) Maimb. de l' Egl. de Rome ch. 26. circa fin.

ditioſam, noxiámque dicat, ut potiùs *ex jure naturali*, *ſingularíque Dei providentia* fluxiſſe velit, & eos, qui legitimis Regibus à Senatu ſubſtituti fuerunt, non perduelles, non Tyrannos vocat, ſed *à DEO ſingulari bonitate excitatos*: ſic loquitur, (a) cùm de Pipino, Carolo Magno, & Hugone Capeto ſermonem facit; non ergo abdicatio Regum, in certis caſibus peracta, talis eſt, qualem Maimburgus deſcribit, hoc eſt, ſeditioſa, turbarúmque Civilium cauſa; alioquin non à DEO, non à natura proveniret, ſed potiùs contra naturæ, Deique inſtitutum: imò conſervandis Regnis ſæpè neceſſaria, nam & Franciæ Regnum, niſi Pipinus ſuccollâſſet Childerico ſuffectus, ruinam minabatur. Quæ tamen ita dicta velim, non ut Maimburgi ſententiam probem, hanc poteſtatem eliminandi Reges in populum, Senatúmque conferentis: ſed ut probem, vel ex ipſo Maimburgi teſtimonio, poteſtatem abdicandi Reges, ſi ritè peragatur, & à legitima poteſtate, nec ſeditioſam eſſe, nec publicæ quieti noxiam, imò ſæpè proficuam. Quod exemplis jamjam oſtendam. *III.* Franciæ Regnum ignaviâ Regum eò devenerat, ut Saracenorum incurſu, belliſque Civilibus jam ferè concideret, & quod magis gemendum, hæreſis Arriana invehi Romam parabat, fuiſsétque Longobardo ad portas ſtrepente; ſed Pipinus Zachariæ & Stephani juſſu Imperio admotus, priſtinæ majeſtati Galliam reſtituit, Longobardos ſubmovit, Græcos cœlo terræque infeſtos, quique in Vicarium Chriſti toties ſicarios armaverant, Italiâ exuit, Romanam Eccleſiam hactenus inopem, ſolâque Religione tutam, & ideò injuriæ expoſitam ingentibus Provincijs auxit, fecítque metuendam duplici terrore ſeptam, majeſtatis & Religionis: ac denique collabentem Religionem ipſe ſinu excepit, ſuſtentavítque, & quod omnia ſuperat, Carolum Magnum ſucceſſorem reliquit, quo nullum præſtantius Eccleſiæ & Orbi beneficium. Hæc omnia & ingentia utique bona ceſſâſſent, niſi Zachariæ Pontificis juſſu Pipinus Coronam accepiſſet, non Saraceni expulſi, non Monarchia vindicata, non Saxones ad veram fidem provecti, Idolis abdicatis, non Græcus domitus, non Longobardus exciſus, & Eccleſia Catholica nunquam tot naufragijs erepta. Hæc omnia Zachariæ debemus coronas transferenti,

Dddd 3

(a) Maimb. la decad. l. 1. f. 7. & Tr. hiſt. de l'Egl. de Rome c. 29.

ferenti. Gregorij VII. contra Henricum IV. Imperatorem, & Inveſtituras certamen nemo ignorat; & is quidem nimiæ ſeveritatis & inclementiæ à multis notatus eſt: ſed DEUS æquè multis prodigijs ejus innocentiam abſolvit, quæ Leo Oſtienſis, (a) & Bertholdus Conſtantienſis enarrant, & eventus oſtendit, luctas Gregorij inſigniter Eccleſiæ profuiſſe, dignáſque omninò, quæ tam grandi conatu agitarentur; quamvis enim Gregorius in acie ceciderit, nec victoriæ ſuperſuerit, ejus tamen exemplo ſucceſſores Pontifices, Victor III. Urbanus II. Paſchalis II. Gelaſius II. & Callixtus II. inhæsêre; & hic tandem, indicto Romæ Concilio, quingentorum annorum bellum abſolvit, libertatem electionibus reddidit, præſertim Pontificijs & Epiſcopalibus; & inveſtituras quoad ſpiritualia ſuſtulit, Henrico in gratiam ſinúmque recepto, ſicque finis impoſitus tot illis & ingentibus malis, quæ dignitates conſequebantur Principum voto, imperióque collatas, & fundamenta jacta altiſſimæ illius pacis, quæ modò Sacerdotium Imperio conjungit. Et cui tanti operis laus, niſi Gregorio? hoc enim ceſſante, nec bellum cum Principibus, nec victoria fuiſſet, non Inveſtituræ abolitæ, non libertas electionibus reddita, Pontificum præſertim, ex quo uno quanta in Eccleſiam mala profluxerint, quanta rerum omnium confuſio, dici haud poteſt. Bellum ergo Gregorij pax Eccleſiæ fuit. Idem de Gregorio V. dicas, (b) (aut ſi quis alius Pontifex fuit, nam aliquem ex Pontificibus fuiſſe teſtimonio Concilij Viennenſis, ipſorúmque Electorum conſtat) qui jus eligendi Imperatorem in Collegium Principum Germaniæ tranſtulit, à quo tempore illa bella civilia, diſcordiæque ceſſârunt Imperio fatales, ob ambitionem Candidatorum, ferro flammâque pro Corona, velut eridis pomo certantium. Evolve hiſtoriam profanam ad Ludovicum úſque Imperatorem, & Caroli M. filium, invenies, Imperium graviſſimis bellis conflictatum, ac ferè deletum eſſe ob ſtudia ambientium Coronam. Ludovicum ipſum Pipinus, Lotharius & Ludovicus filij, quòd Carolo Judithæ filio favere videretur, bello appetunt, ac throno movent, (c) & Lotharium Imperatorem dicunt: nec aliâs funeſtius bellum Patre, filijs

que

(a) Leo Oſt. l. 3. c. 53. Berthold Conſtant. in append. ad Herm. (b) V. Reg. Sacerd. f. 166. (c) Anno 833.

que pro Imperio decernentibus. Ludovico Lotharius ſucceſſit, (a) exarſitque inter fratres bellum Civile imperandi cupidine, nec priùs ceſſatum, quàm collatis ſignis concurrerent, gemente Franciâ, & civili diſcordiâ propè confectâ. Idem Carolo Calvo infortunium, (b) nunc cum Lothario fratre, nunc cum Ludovico nepote, armis implicito, jam victore, jam victo. Carolus Craſſus Imperio à ſuis exutus, (c) & Arnulphus ſuffectus, quo tempore multi ſimul Tyranni Coronam invaſerant, videlicet, Berengarius, Wido, Odo Pariſienſis, & Rodolphus Conradi filius: adeóque omnium animos bellandi cupido invaſerat, ut etiam Epiſcopi & Abbates armati in acie viſerentur, pronúmque eſt cogitare, quæ tum facies & perturbatio Occidentis fuerit, tot bellis, cædibus ac diſcordijs agitati; duravítque ad Ottones úſque. Quæ ſub Henricis & Fridericis, & quàm multa infauſtè contigerint, notiora ſunt, quàm memorari debeant; quæ omnia aut omninò, aut majori ex parte ſublata ſunt translato ad Principes Septemviros, auctoritate Romani Pontificis, Jure eligendi. Patet ergo, hanc poteſtatem, quam Pontifici in Imperia tribuimns, non diſcordiæ, non ſeditioni, ſed paci ſervire. Quòd ſi aliquando contrarium evenit, non poteſtatis, non Pontificis culpa, ſed eorum fuit, qui remedia obſtinatè reſpuebant, peracerba illa quidem, ſed tamen ſalubria pertinacibus morbis; quàm multi ſub medentis manu ferróque labuntur? an ideò artem potiùs, quàm morbum accuſes? Sed nunquam magis, ut in Henrici Magni converſione hujus Pontificiæ poteſtatis neceſſitas juxtà & utilitas apparuit. Mortuo Franciſco Duce Alenſonio Henrici III. fratre, Regiſque ſterili matrimonio, proximus Regij ſanguinis ſequebatur Henricus Borbonius, Navarræ Rex, ſed Calvino addictus; hunc & fratrem ejus Principem Condœum Sixtus V. Pontifex Maximus inhabiles Regno declarat, excluditque. Henrico Rege per ſicarium & inſidias cæſo pleræque Galliæ Civitates ab Henrico Borbonio, quem ob hæreſin averſabantur, abſtractæ, fœdus cum externis Principibus ictum, diræ à Gregorio XIV. repetitæ, immiſsique exercitus, effusíque theſauri, quos Sixtus condiderat, ne hæreſis cum Borbonio Principe thronum conſcenderet; & hic quidem virtute ac forti-

(a) Anno 842. (b) Anno 858. & 876. (c) Anno 888.

fortitudine militari, & plerumq; victor, diu torrentem ſuſtinuit. Sed cùm Clemens VIII. poteſtatem Regem eligendi fœderatis dediſſet, & iſti Comitia Lutetiæ agerent, multique Europæ Principum hunc Galliæ florem rapturi viderentur, prævenit Henricus, ſéque Catholicum, cùm potiri aliàs Regno haud poſſet, palàm profeſſus eſt; quod ubi conſtitit, tota in eum Gallia confluxit, exteríque pulſi, & Regnum pace compoſitum. Henricum ergo, ut Catholicus eſſet, Pontifices evicêre; ſi enim thronum conſcendiſſet hæreſi imbutus, quis dubitet, majorem Galliæ partem exemplo Regis corruptam fore? Filij verò, nepotéſque ex Henrico nati, Ludovici videlicet, XIII. & XIV. eandem peſtem Throno intuliſſent; quis enim credat, aliam eos Religionem, quàm Patris, Avique, & in qua nati, educatíque eſſent, amplexuros? Perpetuum ergo hoc malum Galliæ fuiſſet, & Religioni fatale, pleríſque, ut fieri amat, aut metu, aut adulatione Regem imitantibus. Quòd ergo Henricus Magnus hæreſi exemptus, quòd Gallia hâc peſte intacta, quòd Ludovicum regnantem non Catholicum tantùm, ſed ardore veræ avitæque Religionis Conſtantino ac Theodoſio parem habeamus, hæreſi toto Regno ejectâ, devictâque; Vobis poſt Deum, Romani Pontifices Sixte, Gregori, Clemens, veſtræque poteſtati debemus, quâ opportunè uſi percuſſiſtis, ſecuiſtis, ac tandem ſanâſtis. Ingemuit quidem Gallia, altúmque indoluit, recenti adhuc plagâ, & multum ſanguinis micante; nunc ſana vigénſque ferrum illud, manúmque curatricem amplectitur, alioquin, ſi medicus parceret, peritura; nunc valet, quia ſecta. *At*, inquies, *infinita calamitates Regna & Imperium afflixêre, cùm Reges à Pontificibus Romanis abdicabantur, ut in Henricis, Fridericis, & Angliæ Regibus obſervatum eſt: ſatius ergo eſſet, hac poteſtate aut carere, aut non uti Pontifices.* *Reſp.* Nulla eſt in rebus humanis aut ars, aut ſtatus, aut conditio tam perfecta & abſoluta, quæ non multis magníſque incommodis miſceatur, & ob quæ ſi tollenda illa eſſent, tolli omnes artes, poteſtates, ac ſtatuum conditiones oporteret, idque omnibus his incommodis multo pejus foret. Ex Regia poteſtate quot injuriæ, ex arte navigandi quot naufragia, ex ſcientia militari quot cædes, artéſque nocendi? ex matrimonijs quot adulteria, lítéſque domeſticæ, & partus Reipublicæ noxij? an ideò Regia poteſtas, matrimonia, artéſque abolen-

abolendæ? at multò id peius, ac pluribus obnoxium malis, ſublatis videlicet humanis commercijs, datâque injurijs, vagíſque amoribus licentiâ. Idem dicas de poteſtate Reges abdicandi: fateor bella, diſcordias comitari; at quantò pejora, ſi eos hæreſin profiteri, matrimonia ſolvere, Eccleſias depilare ferres, ídque impunè, nullóque freno & exemplo, quòd pro Imperio eſſe ſolet in ſubditos manante? quanta rerum omnium, morúmque corruptio ſequeretur? Deinde videndum eſt, an ea incommoda, quæ nobis adverſarij objectant, ex uſu Pontificiæ poteſtatis, an verò ex eorum vitio proveniant, qui emendari nolunt, provocántque extrema remedia: dolorem enim irrogati ſupplicij cujus culpæ adſcribes, reo, an Judici? flagitio, an legi? Henricus Bolænam amat, faſtidítque Uxorem, & thalamo ejicit, ducítque amicam publicam publicò ritu. Europa tam turpi exemplo attonita, hærétque cui primas lachrymas ſpargat, triumphanti unius libidini, an alterius oppreſſæ innocentiæ. Pontifex Romanus rogat, minatur, terrétque, & longas inducias pœnitentiæ donat, ac tandem obſtinatum, & ludibria flagitijs jungentem ſacris interdicit: hic amore & iracundiâ flagrans Romæ bellum denuntiat, ſéque jugo ſubducit. *O incautum*, inquiunt, *Pontificem, qui Angliam perdidit intempeſtivâ ſeveritate!* Sed cur non potiùs exclamant: *O inconſultum Regem, qui animam, Regnúmque poſthabuit inſano amori!* nulla enim neceſſitas fuit adulterio fœdari, ſed maxima adulterium punire: hoc Pontifex fecit, illud Henricus. Cur ergo malis defectionis culpam illi adſcribere, qui ſcelus juſtè & neceſſitate punivit, quàm illi, qui impiè & voluntate commiſit? alioquin omne flagitium impunè fuerit, ſi ſufficiat metu defectionis terrere puniturum. Et ideò tanquam plena conſtantiæ & libertatis celebratur apud Joannem Sareſberienſem illa Alexandri III. vox, quando Regijs Legatis minantibus, niſi Thomam Archiepiſcopum abdicaret, Regem ad Mahometis Religionem defecturum, intrepidè reſpondit: (a) *Poteſt Rex eligere viam pravam, ego tamen non recedam à via recta.* Et illa Divi Thomæ Archi-Epiſcopi & Martyris Cantuarienſis, cùm ſcriberet ad Eccleſiæ Romanæ Cardinales: (b) *Non ſimulatione, non ingenio regenda eſt Eccleſia, ſed juſtitiâ & veritate, qua ſe obſervantem liberat ab omni periculo.* Non

(a) Joan. Sareſb. ep. 66. inter epiſt. S. Th. Cant. (b) Inter epiſt. S. Th. epiſt. 46.

negaverim tamen, hujuſmodi interdicta, cenſuras, & præſertim Regnorum mutationes parciſſimè adhibendas, nec alijs morbis, quàm deſperatis, nam nec membra truncamus, niſi medicinis abſumptis; quod etiam eleganter Concilium Tridentinum (a) præmonuit: videlicet, *Excommunicationis gladium ſobriè, magnáque circumſpectione exerendum, cùm experientia doceat, ſi temerè aut levibus ex cauſis incutiatur, magis contemni, quàm formidari, & perniciem potiùs afferre, quàm ſalutem.* Cujus exemplum illuſtre apud eundem D. Thomam Cantuarienſem, qui Regem Angliæ excommunicatione percuſſurus Sueſſionem ad D. Virginem peregrè profectus eſt, triduúmque inter preces inſumpſit, ut videl. vibrando ſacro fulmini Deum haberet directorem, (b) néve aliquid humani affectûs, aut vindictæ tam ſacro operi miſceretur.

II. *Oponitur III.* (c) *Chriſtus*, inquit Maimburgus, *non Herodem Regno, non Pilatum Prætorio expulit, quamvis impios, injuſtóſque*, imò utrique ac præſertim Cæſari ſe ſubjecit, juſsitque pro ſe ſuóque Vicario tributum perſolvi, apertéque profeſſus eſt, *Regnum ſuum non eſſe de hoc mundo.* Quo ergo jure Romanus Pontifex faciet, quæ Chriſtus non fecit? ſibíque poteſtatem ſumet, quam Chriſtus non ſumpſit? *Nec enim diſcipulus eſt ſupra Magiſtrum, nec ſervus major Domino ſuo.* Et ſi Chriſtus non Cæſarem, non Herodem Regno interdixit, cur Pontifex Fridericos & Henricos interdicet? an iſti Tiberio & Herode pejores? aut major Pontifici, quàm Chriſto in Reges auctoritas?

Reſp. Hoc argumentum adeò infirmum eſt, ut multis modis impugnari poſſit; nam *I.* ſi exemplo Chriſti Domini agendum ſit, dubitari vix poteſt, utrámque illi dignitatem collatam eſſe, Sacerdotalem videlicet & Regiam, id enim Angelicus Doctor (d) expreſsè docet, & ſaltem id verum eſt quoad illa, quæ gubernandæ Eccleſiæ, & redemptioni conſummandæ neceſſaria erant, nam ut idem S. Doctor ſcribit: *Cui committitur principale, committitur & acceſſorium; omnes verò res humanæ ordinantur in finem beatitudinis, quæ eſt ſalus æterna.* Et hæc ipſa videtur expreſſa ſacræ Scripturæ ſententia, nam Matth. ult. *Data eſt mihi*, inquit Chriſtus, *omnis poteſtas in cœlo & in terra;*

(a) Concil. Trid. de Reform. Seſſ. 25. c. 3. (b) Joan. Saresb. ep. 140. (c) Maimb. Tr. hiſt. de l'Egl. de Rome ch. 27. f. 367. (d) S. Thom. l. 1. de Regim. Princ. c. 12. & ſeq. & p. 3. q. 59. a. 4.

in terra; & Paulus ad Hebr. *Quem conſtituit hæredem univerſorum.* Et Apocal. 1. *Princeps Regum terræ*; & Apocal. 6. *Rex Regum & Dominus Dominantium.* Et radix hujus Regiæ poteſtatis videtur fuiſſe unio hypoſtatica; communicatâ enim naturæ humanæ formâ Deitatis, communicatæ ſunt etiam omnes divinæ proprietates, quarum capax erat natura humana. Quis verò neget, capacem fuiſſe Imperatoriæ & Regiæ dignitatis? quemadmodum formâ ignis ferro communicatâ omnes juxtà ignis proprietates communicatas videmus, adeò ut non ignis ſolùm, ſed etiam ferrum luceat, rubeſcat, caleátque ut ignis; quòd ſi unio ignis ad ferrum, quæ merè accidentalis eſt, tranſienſque, omnes ignis proprietates ferro communes facit, quantò magis unio hypoſtatica, quæ ſubſtantialis eſt, ac æterna, omnes proprietates naturæ Divinæ, & conſequenter etiam Regiam in res temporales poteſtatem humanitati impreſſerit? Et hâc ipsâ poteſtate Chriſtus, quantumvis formam ſervi præferret, aliquoties uſus eſt, ſolvendo videl. leges Civiles, & de rebus temporalibus aliorum diſponendo; nam adulterij ream, compertámque abſolvit, & pœnâ legibus præſcriptâ exemit. Ficulneam nullâ Domini licentiâ aridam fecit, inutilémque, greges porcorum invitis & gementibus Dominis Dæmonio immiſſo aquis præfocavit. Quâ rogo hæc poteſtate, niſi Regiâ, abſolutâque, nullíſq; legibus obſtrictâ? Quæ tamen Regia poteſtas cùm immediatè à Deo eſſet, & vi unionis hypoſtaticæ, optimè dixit Chriſtus: *Regnum ſuum non eſſe ex hoc mundo,* non negat, Regnum ſuum eſſe in hoc mundo, erat enim: ſed, *eſſe ex hoc mundo*; quippe nullo Jure aut titulo humano partum, quo modo hujus mundi Regna quæruntur, hoc eſt, non electione, non ſucceſſione, non vi armorum, nec donatione paratum, ſed immediatè à DEO, & vi unionis hypoſtaticæ. Negari ergo haud poteſt, Chriſtum poteſtate in Reges præditum fuiſſe. Quæro jam ex Maimburgo, an Chriſti exemplo Pontificiam Poteſtatem metiri velit, aut non velit? Si non vult, cur ergo impugnandæ huic poteſtati Chriſti exemplum producit, quo eam impugnare, aut non vult, aut non poteſt? ſi vult, ergo ſequitur exemplo Chriſti etiam Pontificem Romanum imperare Regibus poſſe, habuit enim Chriſtus hanc poteſtatem, ergo etiam, ſi exemplo Chriſti uti velis, Pontifex Romanus. *At Chriſtus nunquam Reges depoſuit.* *Reſp.* Non hîc

de uſu, ſed poteſtate quæri, hanc verò Chriſtum habuiſſe negari haud poteſt, & ſi habuit, ergo uti etiam potuit. *Cur verò uſus non eſt?* Quia paſſurus, quia moriturus venerat, nec vindictæ, aut potentiæ, ſed humilitatis & patientiæ exempla daturus; ſi enim Herodem & Pilatum Regno ac Præfecturâ pelleret, quando pateretur? quando moreretur? quando genus humanum redimeret? & quis ab illo pati injurias diſceret, hoſtéſque amplecti, ſi in hoſtes vindicaret? Nec propterea caruit poteſtate, quia illâ uti noluit: quis enim neget, multis eum ſcientijs & artibus præditum, quas nunquam exercuit? militari videl: Aſtrologicâ, Medicâque. Nam & noſtri Reges multa poſſunt, quæ nunquam exercent, indigna videlicet tanto faſtigio, aut ſaltem incommoda. Cur ergo Summi Pontifices exemplo Chriſti non etiam hâc poteſtate abſtinent, quamvis eam habeant? quia Chriſtus Eccleſiam voluit non armis, non vi, non ſapientiâ humanâ, ſed humilitate, patientiâ & miraculis inſtitui, ne illa opus humanum, ſed cœleſte tantùm crederetur. At verò ſemel inſtitutam, humanis medijs ac induſtriâ propagari; nam & corpus humanum ſolus ipſe, ac è terra produxit, productum tamen nec ſolus, nec è terra multiplicat, ſed alijs ac naturalibus modis. Et quis agricolam aut vinitorem non rideret, qui ſegetem vitéſque non cultâ, non aratâ terrâ, nec ſparſis ſeminibus, aut palmite palis adſtricto ſperaret, quia Deus ex nihilo produxit? non ergo ſequitur eodem modo, quo plantata eſt, conſervari Eccleſiam debere, & ea quæ à Chriſto, etiam à Pontifice omitti debere. Alioquin nec mitras Epiſcopis, nec ſericum, nec annulum, nec equos, rhedáſque permittes, quia Chriſtus nihil iſtorum uſurpavit. Ergo quid Pontifici aut Epiſcopis liceat, non ex ijs ſumendum eſt, quæ Chriſtus omiſit, ſed quæ praxis uſúſque Eccleſiæ obtinuit; præſertim cauſis, ſtatúque rerum mutatis: alioquin ſi exemplo Chriſti nec adulteria punias, nec calumnias refellas, nec contra injurias militem ſcribas, nec latrones caſtiges, ſed potiùs præmijs dones, quæ facies Eccleſiæ & Reipublicæ fuerit? nullum ergo argumentum deduci poteſt ex ijs, quæ Chriſtus omiſit. Unde patet, Maimburgi argumentationem multis & grandibus vitijs laborare. Promiſerat is initio capitis vigeſimi ſeptimi: *Se non multis, nec ſubtilibus argumentis uſurum, ſed citra omnem diſputationem ea tantùm*

pro-

productarum, quæ magni inſtar ſplendoris ſe ipſa oſtentent, & modò oculos habeas, cerni ab omnibus poſſint. Quis non expectaret poſt tam magnificè promiſſa inſignem aliquam, invictámque Demonſtrationem? & tamen ex ſuppoſitis non tantùm non certis, aut ſaltem dubijs, ſed evidenter falſis procedit. Supponit enim, Chriſtum ut hominem nec poteſtatem in temporalibus Regiam habuiſſe, nec eâ uſum; cùm tamen non teſtimonio tantùm Angelici Doctoris, ſed omnium ferè Theologorum contrarium conſtet, ſaltem ſi de poteſtate indirecta loquamur, quatenus illa gubernandæ Eccleſiæ ſerviebat, eámque aliquoties exercuit, rarò tamen, quia videlicet non ideò in mundum venerat, ut exempla regnandi, imperandíque daret (id enim ſponte ſuâ natura facit, nec exemplis urgenda eſt) ſed potiùs obſequendi, ferendíque adverſa. Deinde adducto Chriſti exemplo Pontificem omni in Reges poteſtate Maimburgus privat: at ſi exemplo Chriſti utamur, contrarium omninò ſequitur; hanc enim poteſtatem Chriſtus habuit, ergo & Papa, ſi iſtum ex Maimburgi ſententia metiri velis. Supponit denique, omnia, quæ Chriſtus fecit, omiſítque Redemptionis peragendæ, & Eccleſiæ conſtituendæ causâ, fieri quóque, omittíque à Pontificibùs debere, etiam peractâ redemptione, Eccleſiâque inſtitutâ; quod perinde eſt, ac ſi dicas, conſtructo jam, abſolutóque ædificio Patremfamiliâs, qui ædes inhabitat, ijſdem inſtrumentis, operis, fabríſque indigere, quibus Architectus, dum ædes conſtrueret. En egregiam Maimburgi demonſtrationem, ferro & adamante contextam, ſi promiſſa ſpectes; ſi facta, vitream, fragilémque, & vix dignam relatu. *II.* Multò minùs aliquid probat, quod adjungit; videl: *Juſſiſſe Chriſtum pro ſe & Petro tributum ſolvi; Petrum ergo ſubjectum Cæſari voluit: ſi ſubjectus, quî ergo Cæſari imperabit? quî Regno deponet? Reſp.* Chriſtus non ex debito, ſed ſpontaneâ voluntate tributum ſolvit, ut apertè ex illis verbis conſtat: (a) *Quid tibi videtur Simon? Reges terræ à quibus accipiunt tributum, vel cenſum? à filijs ſuis, an ab alienis? & ille dixit, ab alienis. Dixit illi Jeſus, ergo liberi ſunt filij: ut autem non ſcandalizemus eos, da eis pro me & te, &c.* Non ergo Chriſtus & Petrus tenebantur tributum ſolvere (ſicut nec filij & familia Regum) liberi ergo erant; quæ verò eſt mirabilis

 hæc

(a) Matth. c. 17. v. 25.

hæc conſequentia Maimburgi: *Chriſtus & Petrus liberi à tributo erant; ergo ſubjiciebantur Cæſari?* cùm potius contrarium deduci oporteret, videl: *Ergo non ſubjiciebantur Cæſari.* Sed Maimburgus nec Religioni habuit, ſententiam Evangelij truncare, & ea verba ſubticere, quæ rem totam declarabant, nec conſequens inferre præmiſſis contrarium, perinde ac ſi diceres: *Sol lucet, ergo nox eſt.* Quòd ſi concedamus, etiam Pontifices Romanos ſubjectos Cæſari fuiſſe, quoad ea, quæ res temporales, civiléſque ſpectant, non ideò ſequitur, non poſſe in certis circumſtantijs, & quando agitur de Eccleſia conſervanda, Cæſares, Regéſque deponere: nunquid enim Galli, Romanique, qui Pipinum & Hugonem, ac Carolum Magnum Imperio donârunt, legitimis Regibus ſubjacebant? & iſtis tamen ex ſententia Maimburgi Regna abrogârunt. Deinde cùm Pontifex Romanus declarat, ſubditos Principi hæretico, aut Eccleſiam perſequenti juramento non ampliùs obſtringi, ceſſat ea ſubjectio, & conſequenter obligatio obſequendi. Sed & jus naturale defendendæ Religionis, & tot animas perituras, multò eſt antiquius, fortiúſque jure ſubjectionis erga Principes Seculares; ceſſat ergo ſubjectio periclitante Religione. Ac denique poteſtas indirecta Pontificis Rom. in Principes, Regéſque temporales, eſt verè Spiritualis & Eccleſiaſtica, quippe gubernandæ Eccleſiæ, ſervandæque Religioni data, & Pontificio Characteri innexa; non ergo quoad hujus exercitium Imperatori Pontifex ſubjectus dici poteſt. Quemadmodum bona Eccleſiaſticorum, quantumvis temporalia, quia tamen Eccleſiæ ſerviunt, nec quoad Dominium, nec quoad uſum Principibus ſecularibus ſubjecta eſſe poſſunt. Nihil ergo probat Maimburgi argumentum.

III. *Opponitur IV.* Chriſtus apud Matthæum (a) prohibet Apoſtolos omni dominatione illis verbis: *Scitis, quia Principes gentium dominantur eorum, & qui majores ſunt, poteſtatem exercent inter eos; vos autem non ſic.*

Reſp. Hunc quóque Scripturæ locum Catholicis objiciunt Calviniſtæ, ex quorum libris omnia ferè argumenta ſua exſcripſit Maimburgus, labori ut credo parcens, aut meliorum inopiâ. Contendebant Apoſtoli, quis in eorum Collegio Primatum obtineret? dabát-

(a) Matthæi c. 20. Marci 10. Lucæ 22. Maimb. cit. c. 27. f. 367.

dabátque anſam importunæ æmulationi duorum Piſcatorum ſupplicatio, primas Sedes in Regno Chriſti expetentium, ma re interpellante. Chriſtus, ut primas ſcintillas extinguat gliſcentis ambitionis, monet illos officij ac profeſſionis Apoſtolicæ, nec enim Regnum ſuum alijs Regnis ſimile eſſe, nec apparatu niti, pompâque ſeculari, nec Apoſtolos, eorúmque Succeſſores ad dominandum, imperandúmque & regendam Rempublicam vocari, ſed ad paſcendas animas, prædicandum Evangelium, corrigenda hominum flagitia, evertendam Idololatriam, exercendáſque omne genus virtutes, humilitatis præſertim & contemptûs caducarum voluptatum. Quæ omnia veriſſima ſunt, & nos quoque, has eſſe præcipuas partes Romani Pontificis conſtanter aſſerimus. Si verò Principes in hæreſin labantur, & Religioni & animabus ingentem ac inevitabilem perniciem moliantur, non prohibet Chriſtus, eos à Romanis Pontificibus coërceri, & gladium velut furentibus eripi; id enim cùm ex Jure naturalis defenſionis, ac officio Paſtorali conſequatur, noluit hîc Chriſtus exprimere, cùm potiùs comprimenda eſſet Apoſtolorum ambitio, quàm novis facibus accendenda. Nulla eſt ergo hæc conſequentia: *Status & dignitas Pontificia ac Apoſtolica ad gubernandam Eccleſiam, non verò ad dominatum terreſtris Reipublicæ ordinatur. Ergo nunquam poteſt Regibus Eccleſiam perſequentibus poteſtatem Regiam adimere, aut Subditos juramento ſolvere;* imò contrarium potiùs inferri debuit: cùm enim cauſa & cognitio Juramenti, quibus videl: caſibus obliget, aut non obliget, ſit ſpiritualis, & temporalis poteſtas ſubordinetur poteſtati ſpirituali, tanquam medium fini, ſitque, ſpectatâ conditione humanâ, maxima connexio rerum ſpiritualium cum temporalibus, ac gubernandæ Eccleſiæ ſit omninò neceſſarium Eccleſiæ hoſtes coërcere (quemadmodum eadem eſt ars militaris, quæ cives munit, repellítque hoſtes) ſequitur, ut conceſſâ supremâ poteſtate Spirituali Eccleſiam gubernandi, concedi etiam debuerit poteſtas Regibus imperandi, eóſque, ſi neceſſitas & periculum Religionis urgeat, exauctorandi, non quidem abſoluta & ordinaria, ſed ſubſidiaria & eventualis, atque ut dixi ad caſum puræ neceſſitatis reſtricta, ídque juxta naturalia illa & communia prudentiæ axiomata, átque toties à Sacris Thelogis, Juriſque-Conſultis repe-

repetita, vid. (a) *Cuicúnque committitur principale, committitur & acceſſorium;* &c, *Conceſſa alicui Juriſdictione conceduntur omnia, quæ ad illam neceſſaria ſunt, & ſine quibus exerceri illa efficaciter non poteſt.*

Opponitur V. Jubent ſacræ Scripturæ, ad Romanos 13. (b) *Ut omnis anima* (& conſequenter etiam Pontifex Romanus) *ſublimioribus poteſtatibus ſubjecta ſit.* Et apud Matthæum: (c) *Ut reddantur quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt DEI DEO: ut obediamus Regibus etiam dyſcolis*, idque, *non ſolum propter iram*, (d) *ſed etiam propter conſcientiam.* Acceditque (e) exemplum Eccleſiæ primitivæ, quando vid. flagrante perſecutione, & Chriſtianis omni genere tormentorum, vi doliſque ad cultum Idolorum adactis, nemo tamen contra legitimos Principes arma ſumpſit, nemo cum illis de Imperio contendit, ſeque juramento ſolutum credidit. Néque id metui tribuas, aut paucitati Chriſtianorum, aut quòd Principe Catholico carerent, quem ſequerentur, quíque Imperij Principibus bellum inferret. Nam qui poterant illi aut paucitate, aut metu cohiberi, qui non morti tantùm, ſed etiam pœnis morte acerbioribus tantâ alacritate ſe offerebant? illi bellum refugerent pro Religione, qui gladios, ignéſque velut delicias amplexabantur? Audi Tertullianum: (f) *Si hoſtes exertos, non tantùm vindices occultos agere vellemus, deeſſet nobis vis numerorum & copiarum? veſtra omnia implevimus, urbes, Inſulas, caſtella, caſtra ipſa, ſola vobis reliquimus templa: cui bello non idonei, non prompti fuiſſemus, & non impares copijs; qui tam libenter trucidamur?* Eodem modo ſæviente hæreſi Arrianâ, & Neronum ac Deciorum crudelitatem æquante, & quando rerum in Occidente Catholici potiebantur, ſub Imperatoribus Conſtantio & Valentiniano æquè Catholicis, deerant illis arma, vires Ducéſque copiarum, quas Valenti & Conſtantio opponerent? & tamen quando nec cauſa, nec vires, Ducéſque Catholicis aberant: & tempus vindicandæ Religionis: quis de Imperatoribus dejiciendis, ſolvendiſque ſubditis juramento cogitavit? non ergo Pontifices Romani id ſibi licere credebant; nam ſi crederent licere, cur non eodem modo illi Decios, Nerones, Conſtantios, Valentéſque,

quo

(a) S. Thom. 3. p. q. 59. a. 4. & L. fin. ff. de off. ejus, cui mand. juriſd. & l. 2. de juriſd. omn. Jud. & c. præterea de off. Jud. deleg. V. Reg. Sacerd. à fol. 236. (b) Rom. 13. (c) Matth. 22. (d) Et 1. Petri 2. (e) Maimb. cit. c. 27. f. 369. (f) Tertul. in apolog. c. 87.

quo nuperi Pontifices Fridericos, Henricóſque perſequerentur? aderat enim par, imò æquior cauſa protegendæ Religionis, nec vires minores.

Reſp. Sententias S. Scripturæ quod attinet, generales illæ ſunt, nec ſe ad caſum adeò ſpecialem & extraordinarium, de quo nos loquimur, extendunt. Quòd enim Principibus obediendum ſit, omnique cultu ac reverentiâ, quamvis dyſcoli impijque, proſequendi, nemo dubitat, nemo negat; imò ipſi Summi Pontifices, cùm adhuc quoad temporalia Imperatoribus ſubderentur, ſummâ illos reverentiâ obſervabant, adeò ut Stephanus II. in Epiſtola (a) ad Pipinum, *ſe ejus veſtigijs advolvi*; Gregorius (b) verò Magnus in Epiſtola ad Mauritium; *ſe vermem, pulverem, cineremque* profiterentur; non hîc ſatis reverentiæ & obſequio datum? Cæterùm, ut etiam ſuprà notavimus, generales illæ locutiones nihil caſui derogant, de quo nos loquimur. Quemadmodum enim generalia illa præcepta: *Ego autem dico Vobis, omninò non jurare: non occides: non furtum facies*, non extenduntur ad caſus neceſſitatis, & naturalis defenſionis, ità néque ad caſum, de quo agimus; quæ enim major neceſſitas, aut quæ juſtior defenſio, quàm animarum, quàm fidei & Religionis? *Cur ergo non etiam antiqui Pontifices hâc poteſtate uſi ſunt? Reſp.* Nullum eſſe argumentum à negativis, multa enim olim facta non ſunt, idque ex certis cauſis, quæ tamen fieri alioquin potuiſſent. Nec Decius, nec Diocletianus, nec Titus, nec alij retrò Imperatores Conſtantinopoli Regiam fixerant, num ideò nec Conſtantinus id potuit? Sic olim Epiſcopi & Pontifices in commune vivebant, nec diſtinctis ſuíſque Patrimonijs inſtructi erant, nec etiam à ſolo Clero, multóque minùs à ſolis Canonicis eligebantur; num ergo aliter vivere, eligíque non poterant? Fateri ergo oportet, multa olim, quæ fieri poterant, facta non eſſe. Eodem modo, quòd olim Conſtantios, Valentes, alióſque impios perſecutores Pontifices tulerint, nec eos diris percuſſerint, (quod utique poterant, néque Maimburgus negabit) multóque minùs Imperijs exuerint, dubium non eſt, ob magnas, graveſque cauſas feciſſe, præſertim pejorum metu, & exili, quod temporalia ſpectat, Pontificum majeſtate, quódque nulla ſpes alluceret imperata exequendi; nam & immenſa

Ffff tunc

(a) Steph. II. epiſt. 4. ad Pipin. (b) Greg. M. epiſt. 61. ad Maurit.

tunc erat Imperatorum poteſtas, aut toto, aut mediâ Orbis parte dominantium, promptiſque exercitibus, militiæ ac pugnæ paratis; ergo tunc temporis aut non decuit, aut non oportuit, aut non expedijt, multóque tutius ferre & expectare, quàm hoſtes & fortiores excire inutili ac noxiâ vindictâ. Alioquin ſi hoc exemplum antiquitatis aliquid urgeat, quo jure ex ſententia Maimburgi Franci Pipino & Capeto, Romani Carolo Imperium detulêre, ipſique acceptârunt? ſi nefas hoc fuit, nunquam pejùs, quàm in Gallia & à Gallis peccatum. Sed & illud huc facit, quòd non olim tantùm, ſed hoc etiam tempore, quando Summi Pontifices hanc ſibi in Reges & Imperia poteſtatem convenire putant, multos tamen hæreticos Principes tolerant, nulliſque eos pœnis nec ſacris, nec profanis inſectantur, nec ſubditos Juramento abſolvunt, idque aut metu pejorum, aut quia credunt ſe fruſtrà conaturos, quamvis multi, potentéſque Catholici Principes non deſint, quorum armis uti poſſent; nec propterea ſequitur, arbitrari modernos Pontifices, ſe hâc poteſtate uti non poſſe; ità non ſequitur, & antiquos Pontifices id arbitratos eſſe, qui ob ſimiles cauſas cenſuris, pœniſque abſtinebant, non quòd cauſæ aut poteſtas, ſed quòd tempus abeſſet, nam navigatio non omni vento opportuna.

IV. *Opponitur VI.* Obedientia, (a) quam ſubditi Principibus debent, juris divini eſt, & à DEO imperata, non ergo diſpenſare, eámque ſolvere Pontifices poſſunt, ut ſæpe in ſacris Canonibus definitum eſt, docéntque illis verbis ſacræ Scripturæ: *Quod Deus conjunxit, homo non ſeparet.* Alioquin auctoritate Pontificum etiam matrimonia laxari poſſent.

Reſp. Obſervabit lector, promiſiſſe Maimburgum, ſe argumentationibus non uſurum, & conſultò quidem, nihil enim eo infelicius, cùm argumentari incipit; cùm hiſtoriam texit, evolvítque præterita & olim facta, fallit quidem, ſed obſervari niſi ab eruditis non poteſt, & quibus libri & otium eſt percurrendi antiqua. Cùm verò philoſophari incipit, rationéſque deponere ex ſuo contextas, adeò aberrat, ut nemo non notet, videátque, aut indoleat

(a) Maimb. cit. cap. 27. fol. 372. (b) c. ſunt quidam 25. q. 1. c. litteras de reſtitut. Spoliat. c. ſuper eo 4. de uſur. S. Thom. 1. 2. q. 97. a. 4. ad 3. & quodl. 4. q. 8. a. 3. vide Reg. Sacerdot. f. 560.

leat tam malè in metam collimanti, appareátque, majorem illum eloquentiæ operam, quam Theologiæ dediſſe. Si obedientia Regibus debita juris divini eſt, quod ſolvi à nullo & nunquam poteſt, quis ergo Francos, Romanóſque juramento exſolvit, quod Childerico, quod Conſtantino dixerant? ídque vidente, approbante, imò acceptante Galliâ? Quis in juramentis, quis in votis diſpenſat, quorum obligatio juris utique naturalis eſt, diviníque? Sed & principium Maimburgus petit, ſupponit enim, quod probandum erat, videl. præcepta divina, præſertim poſitiva pro omni caſu obligare, cùm contrarium conſtet, etiam in præceptis negativis; præceptum enim *non occidendi* in certis caſibus & circumſtantijs non obligat, præſertim in caſu defenſionis; ità nec præceptum *Principibus obediendi*, quando neceſſitas defendendæ Religionis, quæ multò fortior & antiquior eſt, urget. Declaratio verò, an ea neceſſitas urgeat, adsíntque circumſtantiæ, ob quas juramenti obligatio ceſſet, eſt una ex majoribus cauſis, & ideò Pontifici reſervata, nec privatorum judicio permiſſa, alioquin nemo non cauſas fingeret, legitimos Magiſtratus reſpuendi, eſſéntque omnia latrocinijs ac factionibus plena.

V. *Opponitur VII.* (a) Poteſtas hæc indirecta, quæ Pontifici Romano tribuitur, nullum habet à ſacris litteris patrocinium, ne leve quidem, átque ex tot auctoritatibus, quæ illi opinioni ſuſtinendæ producuntur, nulla à ſacris Concilijs, ſanctíſque Patribus in eum ſenſum explicatur, qui illis à Bellarmino & Suarezio falsò attribuitur. Illæ verò Evangelicæ ſententiæ: *Paſce agnos meos*, &, *quodcúnque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis*, intelligendæ ſunt de ſola poteſtate ſpirituali, non verò temporali, & ſic à Patribus intellectæ, explicatæque ſunt.

Reſp. Scripturas quod attinet, alibi oſtenſum eſt, hanc noſtram ſententiam apertè & Theologicè ex illis deduci, paríque ratione, quâ olim SS. Patres per evidentem ac naturalem diſcurſum ſuas Concluſiones contra hæreticos ex ſacris literis inferebant. Nam 1. In veteri teſtamento Oziam Regem incenſa in templo adolentem, & ideò leprâ ſtatim percuſſum Summus Pontifex Azarias non ſolùm ut templo egrederetur rogavit, ſed etiam invitum

 ejecit:

(a) Maimb. cit. c. 27. f. 373.

ejecit : *Cúmque*, inquit Scriptura, (a) *reſpexiſſet eum Azarias Pontifex, & omnes reliqui Sacerdotes vidiſſent lepram in fronte ejus, feſtinatò expulerunt eum, & habitavit in domo ſeparata plenus leprâ, & filius ejus rexit domum Regis, & judicabat populum terræ.* Ubi obſerva, Pontificum munus fuiſſe, de Principis lepra cognoſcere, & ubi infeſtum reperiſſent, omni commercio ac hominum ſocietate excludere, ſicque inhabilem Regno pronuntiare, nam Levitici 13. ita ſtatuitur : (b) *Quicúnque ergo maculatus fuerit leprâ, & ſeparatus eſt ad arbitrium Sacerdotis, ſolus habitabit extra caſtra.* Sicut ergo Pontifices Aaronici de lepra Principis cognoſcebant, eâque infectos templo arcebant, omníque humanâ ſocietate, ſicque inhabiles declarabant gubernandæ Reipublicæ : néque id obſtabat reverentiæ Principi debitæ, omníque naturali ac divino jure ſancitæ: ita Romani Pontifices de morali Principum lepra ſententiam dicunt, id enim ad majores cauſas pertinet, ſoli Vicario Chriſti reſervatas, nam & olim ſolus Pontifex lepram notabat, & hujus juſſu Ozias templo exceſſit. Et ſic leprâ correpti omni commercio, congreſſúque humano arcebantur, & ideò inepti, excluſíque Regno, adeò ut idem eſſet, pronuntiare leproſum aliquem, & Regno indignum : ita Princeps hæreſi corruptus, corrumpénſque alios, & proptereà Sacris interdictus decreto Apoſtolico (c) hominum commercio & ſocietate excluditur, adeò ut *nec cibum cum illo ſumere, nec eum ſalutare permittaris.* Sic enim habes Epiſtolâ 2. B. Joannis Apoſtoli : *Si quis venit ad vos, & hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis; qui enim dicit illi ave, communicat operibus ejus malignis.* Quæ Apoſtolica prohibitio ſaltem tunc locum habet, cùm eſt periculum, ne tu vel tui ab hæretico pervertaris (quod perverſionis periculum tunc maximè obverſatur, cùm Princeps aliquis hæreſin ſuam, alióſve errores exemplo, aut etiam armis propagat?) in quo caſu non humano tantùm jure, ſed etiam divino & naturali ſociari hæretico, aut excommunicato non potes ; & videri poſſunt Beda, Fabianus, Callixtus, & canones Apoſtolici à Gratiano (d) citati. Et quamvis neceſſitas Principibus obſequendi, quâ ſubditi ſtringuntur, eoſdem excuſet, permittátque, ut hæretico, aut excommuni-

cato

(a) 2. Paralipom. c. 26. (b) Levit. 13. v. 44. (c) 1. ad Corinth. 5. & ep. 2. B. Joh. Apoſt. v. 10. (d) V. cauſam 11. q. 3. in decreto Gratiani, & can. omnis 24. q. 1.

cato convivant, quis tamen Pontificem prohibeat, ne ex Apoſtolorum præſcripto, regulâque ſubditos omni conſortio & ſocietate cum hæretico Principe interdicat, à quo ipſi vi & exemplis corrumpuntur? ſi enim tanta pernicies ab hæreticis privatæ ſortis, & ideò vetat Apoſtolus cum ijs communicare, quantò majus à Principe periculum, quantóque major neceſſitas eum devitandi? & ſi lepra Reges depoſuit, quæ in corpora tantùm ſerpit, ſævitque, quanto magis hæreſis animabus ac Religioni funeſta? Quòd ſi nihil Azarias contra reverentiam deliquit Principi ſuo debitam, quando leproſum abegit, permiſitque alium Regem ſubjectis; cur Pontifex Romanus delinquat, ſi eodem jure in hæreticum agat? an forſan major hæretico reverentia, quàm leproſo debetur? aut lepra majus hæreſi delictum, majorique pœnâ dignum? *At*, inquit, *præcepit DEUS, à leproſo Principe, non hæretico ſecedere*: imò multò magis ab hæretico; quæ enim major ſeparatio, quàm non communi eum menſâ aut domo, imò nec ſalutatione dignari? hæc enim omnia hæreticis & excommunicatione percuſſis Apoſtoli vetant, leproſis conceſſa, nam ſalutare licebat. Si ergo Pontifex Romanus, Gregorius videl: XIV aut Clemens VIII. Gallis præcipiat; nolite cum Henrico Navarræo adhuc hæreſin ſpirante, & Galliam infecturo, *cibum ſumere, aut recipere eum in domum, nec ave ei dixeritis, qui enim dicit ei ave, communicat operibus ejus malignis*; auderétne Maimburgus dicere, Pontifices præter, imò contra Scripturas agere, cùm tamen id ipſum agerent, diceréntque, quod Scriptura, quod Apoſtoli? Dices, *Apoſtolos non loqui de Principibus, ſed de privatis tantùm. Reſp.* Nec in libro Levitici expreſsè de Principibus à populo ſeparandis, ſi leprâ tangantur, ſermonem eſſe; & tamen Azarias Pontifex ob paritatem rationis etiam de Regibus intellexit, nec enim minùs periculi à Regis, quàm privati lepra; idem de hæreſi dicas, alijſque contagioſis Principum morbis, quorum tantò potentius venenum, nam infinita illis media, artéſque peſtem dilatandi. Illud quóque circa factum & lepram Oziæ memoriâ dignum, quod ex SS. Hieronymo, Cyrillo, Origene, & Chryſoſtomo notat Cornelius & Tirinus, videl: *Privâſſe Deum Judæos ſuis Oraculis, prophetiâ & ſpiritu uſque ad mortem Oziæ, quòd ejus conſortio & præſentiâ contaminarentur*, Tanti apud Deum fuit, Regi à Pontifice

Digitized by Google

ejecto, lepráque fœdato ſociari. *II.* Id etiam efficaciter probat locus ille S. Pauli; *1. ad Corinth. 6.* præſertim junctâ Patrum interpretatione, ſic enim Corinthios recens ad Chriſtum converſos alloquitur: *Audet aliquis veſtrûm habens negotium adverſus alterum judicari apud iniquos, & non apud Sanctos? an neſcitis, quoniam Sancti de hoc mundo judicabunt? & ſi in vobis judicatur mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? neſcitis, quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſecularia?* Videbat Apoſtolus, periclitari Chriſtanos, eorúmque Religionem ludibrio exponi, quando litium finiendarum causâ gentilium commercia, tribunalia, favorémque captabant; & ideò vult lites & judicia à Chriſtianis agitari, componíque, nec Tribunalia Paganorum quæri: & ne cauſarentur, ſe poteſtate judicandi deſtitutos, oſtendit, ijs, quibus cauſæ ſpirituales committuntur, multò magis ſeculares committi: *Neſcitis*, inquit, *quoniam Angelos judicabimus, quantò magis ſecularia?* Quaſi dicat, interprete in eum locum D. Thoma: *Qui idoneus eſt ad majora, multò magis idoneus erit ad minora.* Ex quâ Apoſtoli doctrina hoc judicium cauſarum ſecularium poſtea commiſſum fuit Presbyteris & Epiſcopis, ut expreſsè teſtantur (a) Clemens PP. Nyſſenus, Ambroſius, Auguſtinus, Syneſius, Theodoſius & Carolus M. Imperatores; Apoſtolus tamen non demandat hoc officium cauſas ſeculares cognoſcendi Epiſcopo Corinthiorum: *Quia*, ut ait Ambroſius, *necdum Rector in eorum Eccleſia erat conſtitutus*; quippe recèns ad fidem converſi erant. Eodémque modo hunc locum intelligunt Anacletus, Gregorius M. Gregorius VII. & S. Bernhardus. Et ne quis dicat, in cauſis tantùm arbitrarijs, & ex partium conſenſu Epiſcopos judicâſſe, audiat verba Theodoſij, quæ in decreto habentur: *Etiamſi alia pars refragetur.* Quæ verba neceſſitatem, non arbitrium ſonant. Multò minùs dici poteſt, hanc in cauſas ſecularium juriſdictionem ex privilegio Principum, Theodoſij videl: & Caroli, non ex jure divino aut naturali Epiſcopis proveniſſe; nam nec Apoſtolus, nec Patres hujus privilegij meminêre, imò aliqui eorum ante Theodoſij & Caroli

(a) Clem. PP. II. conſtit. 49. & ſeq. Nyſſen. in vita Greg. Thaumat. Ambr. 2. Offic. c. 29. Auguſt de op. Monach. c. 26. Syneſ. ep. 57. & 58. Greg. M. 2. p. Paſtoral. c. 7. Greg VII. l. 8. ep. 21. S. Bernhard. de conſid. l. 1. c. 6. & l. 16. de Epiſc. jud. Cod. Theod. & in Capitular. Carol. 6. & c. quicúnque & ſeq. 11. q. 3.

roli tempora vixerunt: nec fundamentum ex conceſſione Principum, ſed ex ipſa poteſtatis ſpiritualis natura ſumunt, cui temporalis ſubordinatur; id enim ea verba Apoſtoli ſignificant: *Si in vobis judicabitur mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis? neſcitis, quia Angelos judicabimus, quantò magis ſecularia?* Et illa S. Bernardi: (a) *Denique ubi neceſſitas exigit, audi quid cenſeat, non ego, ſed Apoſtolus; ſi enim in vobis judicabitur hic mundus, indigni eſtis, qui de minimis judicetis?* Et S. Thomæ: *Qui idoneus eſt ad majora, multò magis idoneus erit ad minora.* Ubi vides hanc poteſtatem in ſecularia non in privilegium, & conceſſionem Principum, ſed in ipſam naturam & prærogativam characteris ſpiritualis ab Apoſtolo, Sanctíſque Patribus referri. Ergo ex hac & ſuperiori Apoſtolorum ſententia argumentari ità licet: quando perverſionis, amittendæque Religionis periculum inſtat, quod evitari aliâ ratione non poteſt, Apoſtoli non contenti ſpiritualibus pœnis, etiam de rebus temporalibus diſponunt, eáſque de uno in alium transferunt; dant enim poteſtatem judiciariam ijs, qui non habent, prohibéntque jure hoſpitatis, humanæque ſocietatis (quæ eſt Juris gentium, & hominibus ferè optatiſſima) ergo poteſtas ſpiritualis indirectè ſe extendit ex doctrina Apoſtolorum etiam ad diſpoſitionem bonorum temporalium, quatenus iſta conſervandæ animæ ac Religioni deſerviunt. Dices, *nihil Apoſtolus de Regibus exauctorandis dicit.* *Reſp.* Tu qui negas omnem Pontifici in Regna poteſtatem, ex quo fundamento id negas, niſi quòd ſolam, unicámque in Pontifice agnoſcas ſpiritualem poteſtatem, néque hanc ad temporalia extendi dicas? id enim omnibus ferè paginis Maimburgus ſonat: contrarium ex doctrina Apoſtoli, Patrúmque oſtendimus. Cadit ergo fundamentum, quo nitebaris, & cum illo opinio tua. Quòd ſi ſemel extendi ad temporalia poteſtatem ſpiritualem dicis, idque conſervandæ Religionis cauſâ, cur non ad Regna, cùm nulla major, quàm ab hæreticis Regibus, aut Eccleſiam perſequentibus pernicies? quod nimiùm exempla, fideíque ruinæ docent. Sed quia Reges Eccleſiâ, Regnóque interdicere ex cauſis non majoribus tantùm, ſed maximis eſt, ac præſertim arduis, ex ijſque ſalus aut pernicies Regnorum ac Eccleſiæ pendet; ideò ſolis Summis Pontificibus id hodie permittitur, ut colli-

(a) S. Bernard. de conſid. l. 1. c. 6.

colligitur *ex c. ne aliqui de privil. in 6.* docéntque communiter Doctores, (a) & ipſe Maimburgus fatetur, cauſas majores ad tribunal Pontificis pertinere, exemplo Moſis, cui ex conſilio Jethro Summæ lites ſubmittebantur, reliquæ, minutæque inferioribus commiſſæ. Quia tamen occupatio circa negotia, cauſáſque ſeculares vehementer animum implet, àvocátque à cura animarum, ideò ordinariè ac extra neceſſitatem nec Chriſtus (b) implicari iis voluit, repulítque de hæreditate interpellantem; & Apoſtolus prohibuit *militantem DEO implicare ſe negotiis ſecularibus, ut placeat DEO*; quod eleganter D. Gregorius (c) in ſuo Paſtorali, & Bernhardus in libris de conſideratione (d) proſequuntur. *III.* Huc faciunt verba & promiſſio Chriſti ad Petrum: (e) *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam; & quodcúnque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, & quod ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis.* In his verbis ex omnium Catholicorum ſenſu committitur Petro ſumma in cauſis ſpiritualibus, & animas ligandi, ſolvendique poteſtas. Atqui cauſæ Juramentorum ſunt ſpirituales, & quouſque ac in quibus caſibus obligent, pertinet ad Summum Sacerdotem definire; poterit ergo definire in certo caſu non obligare, & ſi definiat, non obligare in caſu, de quo agimus, hæc ejus definitio, utpote ſuper cauſa ſpirituali, & à ſupremo Judice facta à nullo alio improbari poterit, evertíque. Rurſus, ſi juramenta ac obedientia Regibus præſtita in ipſorum ſubditorum, Regúmque perniciem, damnúmque animarum vergat, ſolvi utique ab eo poterunt, cui ſuprema cura animarum data, eorúmque omnium, quæ animabus noxia: alioquin quid proderit, animas ſolvendas, curandáſque committere, non verò eas curandi, ſolvendíque modos, & finem imperare negatis mediis? id enim perinde fuerit, ac ſi navigare aliquem juberes ſubtractâ navi, aut Claſſicum canere ſubductis tubis. Imò contrarium in Imperiis, negotiiſque humanis exerceri videmus, quantóque magis in divinis, quorum Ordo & efficacia major? Si enim Rex aliquis ſupromum exercitûs Ducem [illegible] conſti-

(a) V. Silv. v. excommunicatio 1. n. 10. Henriq. l. 13. c. 25. Sà v. excommunicatio n. 13. Laym. de Pœnit. c. 10 n. 3. Maimb. Tr. de l' Egl. de Rome fol. 60. (b) Luc. 12. 14. & 2. ad Timoth. 2. v. 4. (c) S. Gregor. in Paſtor. p. 2. c. 7. (d) S. Bernh. de conſid. l. 1. c. 6. & l. 4. c. 3. V. Reg. Sacerd. f. 102. (e) Matth. 16.

conſtituat, jubeátque Urbem terrâ maríque ab hoſtibus cinctam obſidione ſolvere; quis neget hoc ipſo ſummo illi Imperatori commiſſam poteſtatem, & fabris imperandi, ut arma expediant, & frumentarijs, ut commeatus comportent, & Claſſium Præfecto, ut vela faciat; qui ſi ceſſent, aut etiam ad hoſtes deficere parati ſint, quis neget, poſſe illos (quamvis alioquin militiæ Duci non ſubſint) non imperio tantùm, ſed etiam pœnis urgeri, imò officijs exui, aliósque imponi, qui victoriam juvent, paratámque defectionem morentur? Si ergo poteſtas ſolvendi obſidionem tantum auctoritatis tribuit Duci exercitûs, etiam in eos, qui ſubditi aliâs non ſunt; quantò plus tribuet poteſtas ſolvendi peccata, animáſque liberandi Vicario Chriſti ac capiti Eccleſiæ? *Dices*; illa Mathæi verba intelligenda tantùm ſunt de poteſtate ſpirituali abſolvendi peccata, non verò deponendi Reges, ſubditóſque ab obedientia, quam illis debent, liberandi. *Reſp.* Verum id eſt, ſi de poteſtate ordinaria & principali loquamur, quæ Apoſtolis, eorúmque ſucceſſoribus ad animas, non Regna diſponenda commiſſa eſt: ſed ex hac ipſa poteſtate regendi animas, ſolvendíque peccata, ſequitur alia & indirecta poteſtas, ac pro raro caſu, ſtatuendi vid. etiam de temporalibus, quando id neceſſitas conſervandæ Religionis requirit, nec aliter vitari peccata, delerique poſſunt, quemadmodum poteſtas gubernandi Urbem includit etiam, ſaltem pro caſu neceſſitatis, repellendi hoſtes, comprimendíque ac exauctorandi cives perduelles, ſi domari aliter non poſſint. De hac tamen poteſtate non itá expreſsè primi Eccleſiæ Patres loquuntur, tum quia includitur in prima, tum quia minùs principalis, & prima Scripturæ ac Patribus cura fuit, animas inſtituere, tum denique quia rarò locum habet. Patet verò, leges non loqui de caſibus, qui rarò, ſed qui plerúnque contingunt. Et denique in hac controverſia evenit, quod in alijs pleriſque, ut videlicet tunc primùm Patres expreſsè, claréque loquerentur, cùm cœpit agitari, ac in dubium verti. Et planè quis non videt, ſub Neronibus & Decijs, aut ſub Conſtantinis & Theodoſijs importunè hanc quæſtionem motum & explicatum iri, quando aut nulla ſpes, aut nulla neceſſitas, aut nullæ vires exequendi: at verò ubi periclitari Religio à Regibus cœpit, viréſque ac Principes oblati, qui caſuram ſuſtinerent, quod

præſertim à Pipini & Caroli M. temporibus evenit; non omiſit Eccleſia poteſtate ſuâ uti, eámque Scripturæ teſtimonijs fulcire, non quidem in alienos à veritate ſenſus detorquendo (id enim Maimburgus non ſine gravi injuria, parique imprudentia Concilijs Univerſalibus, Lugdunenſi, Viennenſi, duplici Lateranenſi, Conſtantienſi, Tridentinóque affingit, & conſequenter Eccleſiæ Gallicanæ, quæ magna pars iſtorum Conciliorum fuit) ſed veritatem explicando, in Scripturis quidem, apertíſque Scripturæ exemplis contentam, ſed à primis Eccleſiæ Patribus non evolutam, tacitámque, quippe alieno tempore, & Principibus hoc remedio non egentibus, aut non ſanandis. Idque ut dicebam in Eccleſia frequentiſſimum, tunc videl. ſcripturas explicari hactenus inobſervatas, decidíque quæſtiones, cùm occaſio ferebat, quod multis quidem exemplis Patrúmque teſtimonijs illuſtrari poſſet, ſed uno alteróque contentus rem totam abſolvam. Primis Eccleſiæ temporibus, cùm aut delendis idolis, aut Filio, Sanctóque Spiritui aſſerendæ divinitati, à Macedonianis, Arrianíſque impugnatæ, Patres laborabant, nulla ferè apud illos mentio, aut ſi aliqua, levis admodùm, incidénſque, quòd à Patre, Filióque Spiritus S. procederet; & ipſe ſacer textus adeò nihil de hac Proceſſione expreſsè videtur ſtatuere, ut potiùs ſolius à Patre proceſſionis meminerit: & ſanè antiqui Patres nullum Scripturæ teſtimonium producunt, quo hanc Proceſſionem confirment, quippe alijs bellis intenti, nihil pro ea parte curabant, quæ hoſte carebat; nec diffitetur Maimburgus,(a) non laboráſſe Eccleſiam Orientalem huic Proceſſioni examinandæ. At verò ubi impugnari ab hæreticis hæc veritas cœpit (qui maximè ſilentio Scripturæ nitebantur) præſertim à Theodoreto, (b) Priſcillianiſtis, Joanne Monacho Hieroſolymitano, Theophylacto, Photióque, tunc enimverò certatim ac velut ſigno dato Concilia, (c) Patréſque exciti, & veritati defendendæ calami exerti: in quàm plurimis Synodis Proceſſio à Patre, Filióque decantata, præſertim Toletana prima, tertia, octava & duodecima, Gentiliacenſi,

(a) Maimb. de Schiſm. Orient. T. 1. l. 2. f. 213. (b) Theodoret. in confut. anathem. 9. Cyr. Priſcillian. ap. S. Leonem Epiſt. 93. (c) Concil Tolet. 1. apud Baron. anno 447. Concil. Gentil. ap. Maimb. hiſt. des Iconocl. l. 3. Concil. Nicen. 2. act. 7. Concil. Forojul. T. 7. Concil. edit. Pariſ. V. Maimb. cit. de Schiſm. Orient.

cenſi, Nicena ſecunda, Foro-Julienſi, Aquiſgranenſi, Arelatenſi ſexta, Romana ſub Benedicto VIII. Barenſi in Apulia, Lateranenſi ſub Innocentio III. Lugdunenſi ſub Gregorio X. ac tandem Florentina ſub Eugenio IV. Tunc etiam in favorem ejuſdem Proceſſionis ſacrarum ſcripturarum ſententiæ expoſitæ: quamvis antiqui Patres nunquam eas in hunc ſenſum explicaverint. Ex illis enim verbis: *Omnia quæcúnque habet Pater mea ſunt, propterea dixi vobis, quia de meo accipiet.* Et: *Cùm venerit Paraclitus, quem ego mittam vobis*; ità argumentabantur: *Si omnia, quæ habet Pater, dedit filio, ergo etiam filio dedit vim ſpirativam; ſi Spiritus Sanctus aliquid de Filio accipit, vel aliquid accidentale, vel aliquid ſubſtantiale accipit? non accidentale, quia alioquin Deus non eſſet: ſi aliquid ſubſtantiale, ergo ſecundum ſubſtantiam à Filio procedit. Si Spiritus Sanctus mittitur à Filio, aut mittitur auctoritate & imperio, aut Origine, quomodo arbores dicuntur flores mittere; non auctoritate & imperio (hoc enim ſervitutem ſonat & ſubjectionem, quæ in DEUM non cadit) ergo Origine.* Quæ explicationes veræ quidem ſunt, ſed apud Patres quatuor primorum ſeculorum inauditæ, quippe nondum armamentarium expanderant, ſilente hoſte, quietóque. Et ideò cùm Græci in Florentino (a) Concilio ſæpiſſimè ſilentium ſcripturæ & Eccleſiæ objicerent, reſponſum à Latinis eſt: *Eadem Eccleſia diverſis temporibus, ac urgente neceſſitate acceſſionem facere poteſt, quæ quidem facultas nunquam poterit auferri, noſter enim Salvator inquit: Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſeculi.* Nihil ergo eſt novi, ſi novis in Eccleſia quæſtionibus exortis novæ ſint explicationes ſcripturarum, novæ deciſiones auditæ. Id quod etiam Patres obſervârunt: Tertullianus: (b) *Nihil*, inquit, *ſine ætate eſt, & omnia tempus expectant. Aſpice ipſam creaturam paulatim ad fructum promoveri; granum eſt primò, & de grano frutex oritur, & de fructu arbuſcula enititur, deinde rami & frondes invaleſcunt, & totum arboris nomen expanditur, indè germinis tumor, & flos de germine ſolvitur, de flore fructus aperitur. Is quóque rudis aliquando & informis paulatim ætatem ſuam digerens eruditur in manſuetudinem ſaporis. Sic & juſtitia (nam idem Deus juſtitiæ & creaturæ) primò fuit in rudimentis &c.* Et S. Auguſtinus: (c) *Multa ad fidem Catholicam pertinentia, dum hæreticorum callidâ inquietudine agitantur, ut adversùs eos defendi*

(a) Concil. Florent. ſeſſ. 6. (b) Tertul. de veland. Virg. c. 1. (c) S. Auguſt. l. 16. de civ. c. 2.

Digitized by Google

fendi poſſint, & conſiderantur diligentiùs, & intelliguntur clariùs, & inſtantiùs prædicantur, & ab adverſario mota quæſtio diſcendi exiſtit occaſio. Et Gregorius Nazianzenus: (a) *Rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis, ut maneat vobiſcum in æternum. Vides illuminationes paulatim nobis affulgentes, Theologiæq; ordinem, quem nobis tenere præſtiterit, ut nec repentè, nec confertim omnia in lucem efferamus, nec in finem uſque occultemus.* Et Gregorius M. (b) *Hoc quóque nobis ſciendum eſt, quia & per incrementa temporum crevit ſcientia ſpiritualium Patrum, plus námque Moyſes, quàm Abraham, plus Prophetæ, quàm Moyſes, plus Apoſtoli, quàm Prophetæ in Omnipotentis Dei ſcientia eruditi ſunt. Fallor, ſi hæc ipſa ſcriptura non loquitur; & menſus eſt, inquit, limen portæ calamo uno: menſura ergo calami, qui eſt ſex cubitorum, & palmo ducatur ad cubitos tredecim, quia quantò mundus ad extremitatem ducitur, tantò nobis æternæ ſcientiæ adytum clariùs aperitur.* In quam ſententiam exponit idem Gregorius illud (c) Danielis vaticinium: *Plurimi pertranſibunt, & multiplex erit ſcientia*; ſive ut clariùs habent hebraici Codices: *Diſcurrent multi, & multiplicabitur ſcientia.* Et ſeptuaginta: *Donec doceantur multi, & multiplicetur ſcientia.* Convincunt hæc omnia, fruſtrà Maimburgum excipere, illos Scripturæ textus, qui à nobis citantur, non fuiſſe à Patribus antiquis explicatos de poteſtate, quam in certis caſibus habet Eccleſia, Reges in ordinem redigendi, ſolvendíque ſubditos à vinculo juramenti, quo illis devinciuntur: nondum enim hæc quæſtio mota fuerat, & propterea nec eam ſcripturis illuſtrari oportebat; quæ neceſſitas enim probationes, teſtéſque cumulandi, lite necdum inſtructâ? præſertim Patribus in tot bella, hoſtéſque accinctis. Num ergo Concilijs, Lugdunenſi, alijsque loqui non licuit, quia illi tacebant? aut forſan plus habent auctoritatis, probandíque efficaciam, tacentes, quàm loquentes teſtes? aut alligata eſt virtus ac potentia Spiritûs ſancti, ut radius heri nube obſeptus micare hodie non poſſit? præſertim cùm in ſacris literis tam multa teſtimonia & exempla extent, pro hac noſtra ſententia, quæ partim produximus, partim infrà producemus, ut non tam ſilentem Scripturam, quàm apertè loquentem habeamus. Nam IV. efficax argumentum ſumitur ex illis Chriſti verbis ad Petrum: *Simon Joannis diligis me? paſce oves meas;* idque tertiò Chriſtus repetijt. Agnoſcunt hîc SS. Patres, eſtque in

(a) S. Naz. ſerm. 4. de Theol. (b) Greg. M. hom. 16. in Ezech. (c) Daniel. 12. v. 4.

in ſacris Concilijs definitum, ac perpetuâ traditione, uſúque in Eccleſia probatum, per hæc verba ſoli Beato Petro, ejúſque ſucceſſoribus ſupremam, ac totius Eccleſiæ curam traditam eſſe, quod Sancti Leo (a) & Bernhardus eleganter expreſſerunt, nec Galli negant. Ex illis verbis argumentari ita licet. Cura univerſam Chriſti Eccleſiam, ejúſque oves paſcendi Petro, & Succeſſoribus commiſſa eſt. At verò cura Paſtoralis non ſolùm id requirit, ut oves paſcas, tondeas, mulgeas, ducas, reducáſque, & morbidas cures, ſed etiam ut ſi quæ ex illis ſanari non poſſit, aliáſque inficiat, Paſtor eam ab alijs ſeparet, lupúmque irruentem arceat, vinciátque, ne gregem irrumpat; hæc enim ſi omitteret, præſtarétque alia omnia, meritò diceretur ſuo officio defuiſſe, nec Paſtoris partes explêſſe: non quòd Paſtoris cura ſit, medicum aut venatorem agere, ſed quia curari oves non poſſunt, niſi illa exhibeantur, & commiſſis ovibus illa omnia commiſſa cenſentur. Quòd ſi Paſtor invadente gregem latrone aut taceat, aut acquieſcat, aut ſolis vocibus adverſetur, nec cùm poſſit, eum vinciat, aut armis exuat, ne poſſit nocere, idque eâ ratione excuſaret, quòd ſola ſibi in oves poteſtas tradita ſit, nulla in prædones lupóſque, quis rogo non timidum, ignavúmque, ac ſui muneris oblitum diceret, & gregis vaſtati reum? Sic cum pontifice Romano res ſe habet. Paſtor ille, Chriſtiani omnes, etiam Principes, Regéſque ad oves pertinent: fac ex ovibus unam non morbidam tantùm, ſed lue correptam eſſe, alijſque funeſtam, aut quod pejus eſt, in lupum verti, & in oves juxtà Paſtorémque graſſari, volo dicere, Principem aliquem ex ovibus Chriſti hæreticâ labe contaminari, & Eccleſiæ ac Religioni bellum ſtragémque moliri, nec ullis rationibus, non minis, non precibus ſanari, ſiſtique poſſe, num à Summo Eccleſiæ Paſtore vinciri, exarmarique non poſſit, eâque potentiâ exui, quâ in ſui, aliorúmque perniciem abutitur? licet hoc Paſtori in prædonem lupúmque, cur non Pontifici in hæreticum, hoſtémque Eccleſiæ? aut forſan majus periculum, damnúmque ovibus à lupo, quàm Chriſtianis ab hæretico Principe? aut Jura naturalis defenſionis, quæ in Paſtore locum habent, non habebunt in Romano Pontifice? Patet ergo ex cura Paſtorali Petro & Succeſſoribus commiſſa, ſequi neceſſariò pote-

(a) S. Leo ſerm. 3. de aſſumpt. ſua. S. Bernh. l. 3. de conſid. c. 7.

poteſtatem oves morbidas ſeparandi ab ovibus ſanis, arcendique lupos ovibus infeſtos. *Nec obſtat*, quod infert (a) Maimburgus, videl: ſequi, ut quemadmodum lupus, ita & Princeps, qui Eccleſiam perſequitur, à quovis & quocúnque modo cohiberi, opprimíque poſſit, id verò parricidijs ac cædibus januam aperire, & unam eſſe ex Draconis legibus, ſanguine, non atramento ſcriptam. *Reſp.* Abſit, ut hæc conſequentia deduci ex noſtris principijs poſſit, aut à nobis unquam concedatur; & Maimburgus artificio profeſſione ſuâ ac fide hiſtoricâ nimis indigno, ut odium noſtræ opinioni conciliaret, nobis id attribuit, ut doceamus, *quemadmodum lupum, ita & Principem hæreſi infectum omni modo quo poteſt auferri è medio poſſe:* id enimverò deteſtamur, non docemus, imò toties repetimus, hanc ex majoribus cauſis eſſe ſoli Pontifici (b) permiſſis, nec quovis modo aut tempore, ſed certis gradibus ac moderatione cohibendos eſſe; primò enim rationibus tentandos, tum precibus, deinde minis, poſteà cenſuris, ſacríſque pœnis; nec ultrà procedendum, niſi mala in extrema proruperint; nec ullo privato damno in Sceptra, & Coronas bellum cieri poſſe, ſed publico tantùm fidei & Eccleſiæ malo: & tunc quóque ſiſti hîc vindictam, aut ociùs remedia oportere, nec Catholicæ Religioni ſanguine litari, præſertim Regio: quippe balſami arbuſculæ ſimilem Eccleſiam eſſe, quæ cùm plagas ab ebore, vitróque ſuſtineat, imò pretioſas lacrimas reddat, ferro tantùm abhorret, & contactu inareſcit: nihil ergo ferro & Eccleſiæ; quod multi ſacri Canones & apertè decernunt, docétque Gratianus (c) eleganter in Decreto. Quantum hæc doctrina à ſævis illis & ſanguinarijs vocibus diſtat: *Poſſe Principes omni modo quo poteſt è medio tolli;* id enim ſignificant verba illa Gallica Maimburgi: *Dont il ſe peut deſaire, omni modo quo poteſt.* Quamvis verò Jus naturalis defenſionis, curæque ac cuſtodiæ Paſtoralis jus Paſtoribus in lupos tribuat, & Pontifici in Reges, diverſo tamen modo; ſemper enim ſacri Canones, exempla Patrum, ac manſuetudo Eccleſiæ propria ſanguini pepercére, præſertim Regio;

(a) Maimb. Tr. hiſt. f. 376. c. 27. (b) Cauſas maj. ad S. Pontif. pertinere habes ap. Innoc. I. ep. ad Vitric. Rhotomag. Pelag. ep. 8. Vigil. ep. 7. ad Auxan. Greg. M. ep. 52. l. 4. Concord. Leon. X. Marca l. 1. de concord. Sacerd. lib. 7. c. 10. 12. 13. (c) Decretum in c. his, à quibus. & c. ſi in morte. 23. q. 8. & Grat. poſt c. nos. q. 7. cauſa 2.

Regio: adeò ut, qui etiam juſtè ſanguinem effudiſſent, altaribus arcerentur. Jus ergo Pontificum uſque ad purpuram, ſed citra ſanguinem ſtetit. *V.* Præceptis ac ſententijs Evangelicis exempla Chriſti accedunt, ejúſque Apoſtolorum multò verbis potiora. Ipſe enim Chriſtus, qui formam ſervi acceperat, qui venerat miniſtrare, non miniſtrari, qui tributum Principibus ſolverat, qui juſſerat dari Cæſari, quæ ſunt Cæſaris, qui licet interpellatus noluerat dividendæ hæreditati ſe miſcere, & tandem qui Regnum ſuum non eſſe de hoc mundo profeſſus fuerat; nihilominùs tamen, ubi ſalus animarum, & Redemptio humani generis poſcebat, de rebus hominum temporalibus abſolutâ quâdam & Regiâ poteſtate diſpoſuit, nam & ficum arefecit, & gregem porcorum merſit, & mulierem adulterij ream contra leges abſolvit; Petrus verò & Paulus Chriſti diſcipuli alijs oculos (a) alijs vitam miraculo ademêre, multò Regnis chariora: nec ſpiritualia tantùm, ſed etiam corporalia beneficia omnibus præſtabant, quia hæc perſuadendæ fidei, ac plantandæ Religioni erant neceſſaria. Ex quibus omnibus planè deducitur, Deum Apoſtolis, eorúmque ſucceſſoribus poteſtatem tribuiſſe, non tantùm ſpiritualia, ſed etiam temporalia bona largiendi, quatenus iſta ſpiritualibus ſerviebant. Quòd ſi poterant viſum, auditum, vitam ipſam largiri, quantò magis Regna, ſi hæc tantum Religioni conferrent, ſintque bona temporalia multò illis inferiora? Cœterùm quia hæc poteſtas Regna transferendi, ſi omnibus paſſim Epiſcopis concedatur, multò magis Eccleſiæ nocet, quàm proſit; ideò uni Romano Pontifici eſt reſervata. *VI.* Suffragatur etiam, præter verbum DEI ſcriptum, & exercitum; verbum DEI impreſſum, innatúmque, quod Jus naturale appellamus, hoc enim eſt quædam divinæ legis impreſſio, ſingulorum animis inſculpta, quam nemo non audit, nemo non intelligit, nullóque tempore aut deleri poteſt, aut corrumpi, fucarique interpretationibus falſis, quâ ratione multùm antecellit verbum DEI ſcriptum, nec minùs impius fuerit, qui verbo & legi DEI naturali, quàm qui ſcriptæ repugnaverit, utriúſque enim idem Deus eſt auctor, & iſtam dictavit tantùm, illam verò ſcripſit, impreſſítque. Ex principijs ergo Juris naturalis ſententiam hanc noſtram multifariàm proba-

(a) V. Act. 5. & 13. V. Hieron. Chryſoſt. Greg. M. apud Gratian. cauſa 23. q. 7.

Digitized by Google

probamus. *Primò.* Nemo dubitat, defenſionem eſſe Juris naturalis, adeò ut nullum ferè animal non inſtinctu tantùm, ſed armis etiam natura inſtruxerit vi repellendæ neceſſarijs: (a)

Accepit mundus legem, dedit arma per omnes
Admonuítque ſui, pugnant virtute leones,
Et morſu canis, & caudæ ſic ſcorpius ictu,
Omnibus ignota mortis timor, omnibus hoſtem
Præſidiúmque datum ſentire, & noſcere teli
Vímque, modúmque ſui.

Habet verò locum juſta defenſio, quoties injuſtè ab alio invaderis, ſunt enim hæc correlativa, injuſta invaſio, ac juſta defenſio, & una ex altera reſultat; nec refert, ſi, qui te invadit, ſubditus non ſit, aut quacúnque dignitate præfulgeat, alioquin ſi Regem Galliæ Rex Hiſpaniæ aut Perſarum invaderet, repellere invaſores non poſſet; & ipſa natura; quâ omnes pares ſumus, delictúmque invaſorem ſubjicit. Licet ergo, qui tibi, rebúſque tuis vim affert, repellere, armíſque exuere, quibus te aggreditur, (quæ omnium modeſtiſſima eſt defenſio) omníque modo eniti, ne damno immerentem afficiat. Si ergo Rex aliquis Eccleſiam, Religionem, fidémque invadat, aut invadere paratus ſit, poterit is, qui Eccleſiæ præeſt, eámque gubernat, ubi aliâ ratione non poſſit, armis nudare, ac nocendi inſtrumenta adimere, Sceptra videl: Coronas, ſubditóſque, quibus multò magis Principes, quàm ferro, ignique graſſantur, quæque niſi furentibus eripias, nunquam deſinent ferire; cùm illorum arbitrio ſedeat, injuriâ abſtinere, & pace frui. Si ergo aliqua defenſio eſt juſta, imò neceſſaria, quæ rogo juſtior, quàm quæ Religionis & fidei causâ ſuſcipitur? licet domum defendere, non liceat Eccleſiam? licet gladium & facem latroni eripere, non liceat Sceptrum & Coronam? quæ niſi excutias, nunquam gladij, facéſque ceſſabunt? Demus, Regna & Imperia non ſubdi Pontifici; at ſubduntur naturæ, quæ defenſionem imperat, aut permittit; nam nec Perſæ Gallo ſubduntur, num ideò Gallus feret, ſi illi invadant? Aut quæ poſſit moderatior defenſio eſſe, quàm quæ arma nocituro aufert? negari ergo non poteſt, jure naturalis Defenſionis Regna & Imperia Pontifici Romano ſubdi. *Secundò*, Ex jure naturalis defenſionis aliud & par

(a) Ovid. in Halicy.

par jus exſurgit, legitimi videlicet belli, quod æquè ad æquitatem naturalem pertinet, eſtque ſpecies naturalis Defenſionis. Si quis ergo Princeps publica commercia turbet, Provincias tuas invadat, pacta infringat, ſubditos tuos vi, pecuniâ, maliſque artibus corrumpat, certum eſt, hujuſmodi Principem, quamvis alioquin nullo tibi jure ſubjectum, bello peti, & niſi abſiſtat, acceptétque juſtas pacis conditiones, etiam Regno privari poſſe, quomodo videmus, tot Regna & Imperia aut everſa, aut translata. Ergo etiam Pontifex Romanus Principes Eccleſiæ infeſtos, eámque illatâ hæreſi corrumpere molientes, poterit juſto bello coërcere, & niſi abſiſtant, coronis privare; cur enim totius Eccleſiæ defendendæ causâ non liceat, quod licet unius Caſtri aut Civitatis causâ? *Tertiò*; Si videris innocentem aliquem à latronibus impeti, & continuò trucidandum eſſe, nec alia ratio ſuppetat eum injuſtâ cæde liberandi niſi telа extorqueas, equóſque quibus fugientem inſequuntur, injectis vinculis moreris; quis neget, te facere id poſſe, idque naturam permittere, quæ omnibus innocentiam comendavit? adeò ut Sanctus Ambroſius, & ex illo Doctor Angelicus (a) pronuntiet: *Eum qui non repellit injuriam à ſocio, cùm poſſit, tam eſſe in vitio, quàm ille, qui facit.* Idémque S. Doctor alibi docet, Principibus etiam infidelibus, nullóque modo ſubjectis poſſe ab Eccleſia bellum indici, ſi fideles perſequantur, eóſque in ſuæ Religionis exercitio impediant: (b) quantò magis poterit Principi Chriſtiano titulo baptiſmi ac ſpecialis Juramenti Eccleſiæ ſubjecto? cui enim magis innocentium cura, præſertim in ijs, quæ ad animam pertinent, æternámque ſalutem, quàm Eccleſiæ committitur? Si ergo tu potes latronem vincire, quamvis non tibi, ſed Magiſtratui ſuo ſubjectum, ne innocentem perimat, quantò magis poterit Eccleſia conſtringere Principes, ne animas perdant? *Quartò*: Eſt etiam jure naturali notum, in mutuis ac reciprocis pactis te nec pacto nec juramento teneri, altero fidem datam fallente, nec promiſſis ſtante, unde illud axioma manavit, omni jure receptum: (c) videlicet, *frangenti fidem impunè fidem non ſervari.* Cùm ergo Principes, quos

(a) S. Thom. 2. 2. q. 60. a. 6. ad 2. (b) S. Thom. 2. 2. q. 10. a. 8. (c) V. c. 3. de jurejur. c. 28. de Simon. c. fruſtra. de R. J. in 6. L. cùm proponas 21. C. de pactis. Et Clement. un. de jurejur.

tempore Imperium ineunt, ſolemni juramento, ſe Eccleſiæ, ſubditiſque obſtringant, de Catholica fide obſervanda, tuendáque: ſi id non præſtent, aut quod pejus eſt, illi evertendæ accingantur, & promiſſis abſiſtant, dubium non eſt, poſſe publicâ auctoritate coërceri, exſolvíque ſubditos juramento ac obſequio Principi promiſſo, quod etiam eleganter docuit S. Doctor (a) in libro de Regimine Principis. Poterit ergo Summus Pontifex in hoc aut ſimili caſu declarare, juramentum non ſtringere, & pacta reſcindi, Principe datam fidem violante; quâ verò in re graviùs violari fides poterit, quàm in ijs, quæ animam, ac æternam felicitatem ſpectant? Videri poſſunt juramenta Caroli M. & Ottonis Imperatorum apud Spondan. (b) & Gratianum in Decreto. Et hæc quidem ſunt prima naturæ principia, adeóque evidentia, & clara, ut negari poſſint à nemine, imò illis nemo non conformiter vivit. Conſtat ergo, quàm injuſta fuerit Maimburgi cenſura negantis, noſtram hanc ſententiam divino teſtimonio fulciri; at verò oſtendimus, eam verbo Dei ſcripto, exercito, innatóque ſubniti, quid ampliùs velit?

VI. *Objicitur VII.* (c) Negat S. Bernardus Pontifici ut tali ullum Dominatum competere, quantò ergo minùs auctoritas Reges deſtituendi? verba S. Bernardi (d) ſunt: *Eſto, ut aliâ quâcúnque ratione hæc tibi vendices, ſed non Apoſtolico jure, nec enim Petrus tibi dare potuit, quod non habuit.* Nulla ergo ex Chriſti inſtitutione & jure Apoſtolico Pontifici auctoritas, quàm ſola ſpiritualis, ligandi videlicet, ſolvendíque animas.

Reſp. Agit ſculptorem, non hiſtoricum Maimburgus; cædit, truncat, verſátque Bernardum, ut ſtatuam mendacio fingat. Negat Bernardus: *Aurum & argentum Pontifices ſibi Apoſtolico jure vendicare, ſed aliunde.* Nemo id negat: alioquin Apoſtoli non eſſent, qui auro, argentóque caruêre. Docet idem Bernardus: *Non reliquiſſe Apoſtolos ſuis ſucceſſoribus dominationem juxta ſententiam Petri,* (e) *non dominantes in Clero, ſed forma gregis facti*; & exemplum ac edictum Salvatoris: (f) *Qui major eſt veſtrûm, fiat ſicut minor, & qui præceſſor ſicut qui miniſtrat, ego autem in medio veſtrûm ſum, ſicut qui miniſtrat*; & concludit: *Planum*

eſt

(a) S. Thom. l. 1. de Regim. Princ. c. 6. (b) Spond ad an. 800. Grat. c. tibi. d. 63. (c) Maimb. Tr. hiſt. de l' Egliſe de Rome f. 391. (d) Bernh. l. 2. de conſid. c. 2. (e) 1. Petri 5. (f) Lucæ. 22.

eſt, Apoſtolis interdicitur Dominatus. Hæc Bernardi ſententia eſt, qui ut patet, non de Dominatu Pontificis in Principes, ſed in Clerum loquitur; additque in eundem (a) ſenſum ſequentia: *Domabis lupos, ſed ovibus non dominaberis, paſcendas utique, non premendas ſuſcepiſti.* Ubi planum eſt, Bernardum de Dominatu etiam in Clerum & Eccleſiaſticos loqui. Si ergo eo modo Bernardum explices, quo Maimburgus, ſequeretur, non tantùm Regibus & Principibus, ſed etiam Clericis imperare Pontifices non poſſe, id verò abſurdum eſt, & ne quidem à Maimburgo conceſſum. Vult ergo Bernardus, Pontificem nec ſecularium, nec Eccleſiaſticarum perſonarum Dominum, ſed Paſtorem & Rectorem eſſe, ſicque non poſſe de ovibus ſuis, earûmque rebus pro arbitrio diſponere; id enim diſcriminis eſt inter Dominum & Rectorem, quòd huic ratio, illi arbitrium pro lege ſit: & Domino, quid ſibi, Paſtori, quid ovibus proſit, curæ eſt. Tota ergo Pontificia & Epiſcopalis poteſtas *miniſterialis eſt, non dominativa*, quia videl. Eccleſiæ ſervit, ſpectàtque Eccleſiæ, non Pontificis & Epiſcoporum privata commoda: & ideò etiam cùm Principes judicat, abdicátque, non id agit Pontifex poteſtate Dominativâ, ſed miniſteriali, quia non ſuo, ſed Eccleſiæ bono. Quemadmodum cùm Tutor pupillo imperat, irritátque ejus contractus, non ſequitur, Tutorem eſſe pupilli Dominum; aut cùm morbidas oves Paſtor ſejungit, & medicus infeſtum membrum truncat, nemo propterea dixerit, Paſtorem eſſe ovium Dominum, medicum membrorum; imò ſerviunt etiam cùm ſæviunt, & ideò mercedem accipiunt crudelis obſequij. Cœterùm agnoviſſe Bernardum hanc indirectam & miniſterialem poteſtatem, quâ Pontifices in temporalia funguntur, dubium non eſt, nec latuit, ut credo, Maimburgum; ſed maluit celare veritatem, quàm fateri ſe victum. Is enim *libro 1. de conſiderat*: cùm hæc præmiſiſſet: *Non monſtrabunt puto aliquando, ubi quiſpiam Apoſtolorum judex ſederit hominum, aut diviſor terminorum, aut diſtributor terrarum; ſtetiſſe lego Apoſtolos judicandos, ſediſſe judicantes non lego; ergo in criminibus, non in poſſeſſionibus poteſtas veſtra: habent hæc infima & terrena judices ſuos, quid fines alienos invaditis? quid falcem veſtram in alienam meſſem extenditis?* mox ſubjungit, quæ ad propoſitum noſtrum apprimè faciant: *Denique ubi neceſſitas exigit, audi, quid dicat, non ego, ſed Apoſtolus: ſi enim in vobis judicabitur hic mundus, indi-* gni

Hhhh 2

(a) Bernard. l. cit.

qui eſtis, qui de minimis judicetis? Sed aliud eſt, incidenter incurrere in iſta, cauſâ quidem urgente, aliud ultrò incumbere iſtis, tanquam magnis, dignîſque tali & talium intentione rebus. Vides hîc, Bernardum duas, diſtinctáſque rerum temporalium conſtituere poteſtates, unam *directam* & *Ordinariam*, quàm Regibus tribuit, aliam *indirectam* & *incidentem*, & *neceſſitate urgente*, quam Pontifici Romano. Vides ergo, quàm malâ fide Patres alleget Maimburgus; & quàm rogo imperita fuit illa conſequentia: *Prohibentur Pontifices dominari; ergo prohibentur Regibus imperare, eóſque ſi neceſſitas & periculum fidei urgeat, Regnis amovere?* Quaſi verò imperare, prohibere, infeſta membra ſecare, lupos arcere, latrones ne obſint vincire, ad ſolos Dominos, & non etiam ad miniſtros, tutores, Paſtoréſque pertineat? Rurſus, quantum abeſt à veritate & candore ſacri Scriptoris, Bernardum de dominatu in Clerum loquentem interpretari, quaſi de Dominatu in Principes loqueretur? & ſententiam truncam, detortámque in alienos ſenſus producere, illas verò tacere, in quibus ſe ipſum clarè, diſtinctéque Bernardus explicat? Quî excuſes hunc hominem? niſi dicas, neceſſitate illum deliquiſſe, quippe non potuiſſe malam cauſam niſi pejoribus artificijs ſuſtinere.

VII. *Opponitur VIII.* Sancti Patres, & antiqui Pontifices duas illas poteſtates, temporalem videl: & ſpiritualem diſtinguunt, & unam ab altera independentem conſtituunt, adeò ut ſicut Imperatori nulla in Eccleſias, ita Pontifici nulla in Palatia & Regna ſit poteſtas; ita enim Gelaſius I. Nicolaus I. & Gregorius II. loquuntur: tantúmque abeſt, ut Sceptra & Coronas Imperatoribus raperent, ut potiùs eos colerent demiſſiſſimis obſequijs, (a) adeò ut ſe *eorum veſtigijs provolvi, cineres & vermes eſſe, eorúmque juſſionibus ſubjectos dicerent;* quæ ſunt verba Pelagij I. Stephani II. & Gregorij Magni. *Reſp. I.* Duas eſſe poteſtates temporalem & ſpiritualem, nemo negat; ſicut nec illud, jure ordinario & citra neceſſitatem nullam eſſe in Principes Regéſque Pontifici Poteſtatem; id enim & ipſi Pontifices fatentur, & nos alibi ex iſtorum, Patrúmque teſtimonijs, (b) Nicolai videl: Stephani VI. Gregorij II. Alexan-

(a) Maimb. cit. c. 29. à f. 394. (b) Nicol. I. ep. 8. ad Mich. Steph. VI. epiſt. ad Baſil. Imp. apud Baron. ad an, 885. Greg. II. ep. ad Leon Iſaur. ap. Bar. anno 726. Alex. III. in c. 7. de appell. & c. 7. qui filij ſint legit. S. Bernad. l. 1. de conſid. c. 6. & l. 4. c. 3. V. Reg. Sacerd. l. 1. f. 101. & f. 252.

Digitized by Google

Alexandri III. & Bernhardi probavimus. Id tamen non obſtat, ut premente neceſſitate ac Religionis periculo leges Principibus dare, eóſque cohibere non liceat Pontifici: id Jojadas, id Azarias Pontifices florente Synagoga fecêre, quantò magis id noſtris Pontificibus liceat, quorum dignitas tantò major, ſublimiórque? & ideò S. Bernhardus à faſtu & adulatione alieniſſimus, quique Pontifices omni Dominatu, curáque temporalium arcet, nec vult, ut *falcem mittant in Principum meſſem*, hoc ipſum tamen concedit, ſi neceſſitas urget: non ergo ſequitur, ut, ſi Patres ordinariam in Reges poteſtatem negent, hanc ipſam etiam negent in caſu urgentis neceſſitatis, & Religionis periculo laborantis. Quis enim neſcit, quàm multa neceſſitas excuſet? non licet alteri vitam, non domum adimere, licebit, ſi ratio publici boni, ſi defenſio exigant: neque hoc eſt falcem in alienam meſſem proferre, aut limites egredi Eccleſiaſticæ Poteſtatis; cùm enim omnis poteſtas & felicitas temporalis ordinentur ad Religionem, verámque fidem ſtabilendam, tanquam media ad finem; poteſtas Eccleſiaſtica, quæ Religioni & Fidei præeſt, etiam de medijs, hoc eſt, de poteſtate, rebúſque temporalibus diſponet; neque hoc eſt limites egredi, cùm eadem ſit finis & mediorum diſciplina; quamvis enim ad navis gubernatorem id ſolùm pertineat, ut navim in portum agat, non verò, ut cœli curſum, ſtellarúmque metiatur; nemo propterea dixerit, cùm Urſam, cùm Arcturum & Plejadas examinat, cúmque in omnes Cœli plagas oculum defigit, & in ipſo Magnete polum quærit, extra terminos ferri ſuæ artis, quia videt: quâ ratione hæc omnia media ſunt & adjumenta felicis navigationis, ad artem nauticam pertinent, ſúntque Gubernatori neceſſaria. At non minùs Regia poteſtas veræ Religioni, quis enim neſcit, quantum interſit veræ Religionis, quis imperet? Teſtes Anglia, Germania, Suecia & Dania, ſuorum Principum exempla, & caſus ſecuti: ut ergo Regia poteſtas veræ Religioni aut noxia, aut proficua, ſic Pontifici ſubdita; & ſicut nimia & aſſidua Cœlorum contemplatio navarcho inutilis, quippe alias curas moraretur huic arti proprias; & illa tantùm ſalubris, quæ navi gubernandæ ſervit: ita & Pontifici nulla de Regnis cura, niſi cùm Religio poſcit, naufragium factura alioquin, ſi aſſiduus & velut ex propo-

Digitized by Google

ſito in has ſtellas intendat, navis interim curam, curſúmque omittet, & dum Regna quærit, animas perdet. Hoc ſolùm Patres, nec aliud in Pontifice damnant. *II.* Unde jam patet, quàm incautè Maimburgus dixerit, poteſtatem temporalem nullo modo à ſpirituali pendere; quî enim fieri hoc poteſt? cùm bona temporalia ſint media & inſtrumenta Religionis, fidei, æternæque felicitatis: an media à fine, inſtrumenta à cauſa principali non pendent? Id perindè eſſet, ac ſi diceres, animam omninò à corpore non pendere, cùm tamen nemo neſciat, jacere animam inertem, deſidémque, nec poſſe in actiones micare, languido & ægro corpore; multò magis corpus ab anima pendet, & ideò ab iſta ſuſtentatur, alioquin fato ceſſurum. Sic ergo temporalia à Spiritualibus pendent, & iſta illis imperant; ſic virtutes, quæ animam exornant, etiam in corpus exundant, & huic moderantur: & ideò Religio, fides, charitas non ſolùm animam ad actus internos, ſed etiam corpus ad externos impellunt. Malè ergo ſupponit Maimburgus, poteſtatem Regiam & temporalem à ſpirituali non pendere, id enim perindè eſt, ac ſi dicat, nec terram à cœlo, nec corpus ab anima, nec media pendere à fine, imò ſi experientiam examinet, curſúmque annorum, fatebitur, Regnorum felicitatem à Religione fluxiſſe, & cum iſta aut creviſſe, aut declinâſſe, quod pronum eſſet omnium ferè Imperiorum exemplis oſtendere, niſi id alij præſtitiſſent. Cicero Romanum Imperium ſolâ Religionis curâ ad tantum faſtigium pertigiſſe ſcribit, cujus verba memoratu digna hîc adſcribam: *Quàm volumus,* inquit, *P. C. nos amemus, tamen nec numero Hiſpanos, nec robore Gallos, nec validitate Pœnos, nec artibus Græcos, ſed pietate ac Religione, átque hâc unâ ſapientiâ, quòd Deorum immortalium munere omnia regi, gubernaríque proſpeximus, omnes gentes, natiométſque ſuperavimus.* (a) Quòd ſi tantum Imperijs contulit æſtimata Religio, DEO etiam umbras virtutum adamante, quantum conferet vera, nec mendacijs fucata? Si ergo ſpiritualia ſunt meta & cauſa bonorum temporalium, idque etiam Pagani agnovêre, quî potuit Maimburgus dicere, poteſtatem temporalem à ſpirituali haud pendere? *III.* Quòd verò addit, Pontifices humillimis formis ſupplicâſſe Imperatoribus, verum quidem eſt, idque ad Pontificum modeſtiam pertinet; & nihil

(a) Cicero Orat. de Aruſp. Reſp.

nihil obſtat, quin tempus & neceſſitas poſcerent, non eâdem majeſtate, quâ nuper modeſtiâ, uterentur, vicéſque obſequendi, imperandíque miſcerent, nunc abjecti, nunc ſublimes, nunc rogantibus, nunc jubentibus ſimiles, utcúnque DEI gloria poſtulâſſet; cùm enim Epiſcopi, ac olim etiam Pontifices Imperatoribus quoad temporalia ſubjicerentur, quoad Spiritualia verò Patres Imperatorum eſſent, rogabant ut ſubditi, imperabant ut Patres; ídque tum ſacræ litteræ, tum etiam ſancti Patres egregiè adverterunt, nam Eccleſiaſticus: (a) *Noli*, inquit, *eſſe humilis in ſapientia tua, ne humiliatus in ſtultitiam ſeducaris.* Et S. Paulinus: (b) *Illa humilitas condemnatur, quæ non ex fide, ſed ignaviâ mentis hominibus adducitur, & humanam gratiam magis, quàm ſuam ſalutem curat, mendacij famula, veritatis inimica, libertatis expers, iniquitati obnoxia.* Et S. Bernardus: (c) *Agit hoc nimirum in cordibus electorum gratiæ prærogativa divina, ut eos nec humilitas puſillanimes reddat, nec magnanimitas arrogantes, magis autem cooperentur ſibi, ut non ſolùm nulla ex magnanimitate ſubintret elatio, ſed hinc maximè provehatur humilitas: ac viciſſim ex occaſione humilitatis puſillanimitas nulla ſubrepat, ſed quò minùs de ſua quíſque vel in minimis præſumere conſuevit, eò ampliùs etiam in magnis quibúſque de divina virtute confidat.* Quæ Sanctorum monita egregiè ab illis ipſis Pontificibus obſervata ſunt, quos Maimburgus adducit, nec enim eodem ſemper tono cecinêre, ſed jam blandi, jam minaces, jam tubâ, jam cheli perſonabant, ut Principum mores depoſcerent, quod etiam ſuprà à me notatum, & videri poſſunt epiſtolæ (d) Gelaſij I. ad Anaſtaſium, Gregorij M. ad Mauritium, & Gregorij II. ad Leonem Imperatores; quæ revera non tam litteris ſcriptæ, quàm flammis videntur, adeò libertatem ſpirant, & animum tanto faſtigio dignum, & alibi exempla dedimus. Quid enim fortius illis Gregorij vocibus (e) ad Mauritium Imperatorem: *Ecce per me ultimum ſervum ſuum & veſtrum reſpondebit Chriſtus; ego te de notario Comitem excubitorum, de Comite excubitorum Cæſarem, de Cæſare Imperatorem, nec ſolùm hoc, ſed Patrem Imperatorum feci. Ego Sacerdotes meos tua manus commiſi, & tu à meo ſervitio*

(a) Eccleſiaſt. c. 13. (b) S. Paulin. epiſt. 21. ad Amand. (c) S. Bernard ſerm. 1. de Virg. Deip. n. 13. (d) Gelas. ep. ad Anaſt. T. 2. Conc. ap. Bin. Greg. M. ad Maurit. l. 2. ep. 62. Greg. II. ep. 2, ad Leon. T. 3. Conc. V. Regale Sacerd. f. 37. (e) Greg. epiſt. 62. l. 2.

vitio milites tuos ſubtrahis? reſponde rogo piiſſime Domine ſervo tuo, quid venienti & hæc dicenti reſponſurus es in judicio Domino tuo? Et Symmachi ad Anaſtaſium Imperatorem: *Precor Imperator, pace tuâ dixerim, memento te hominem, ut poſſis uti conceſſâ tibi divinitùs poteſtate. Defer DEO in nobis, & nos deferemus DEO in te. Cæterùm ſi tu DEO non defers, non potes ejus uti privilegio, cujus jura contemnis.* Et Gregorij Papæ ad Leonem Iſauricum: *Obſecutus es pervicaci animo tuo, & dixiſti: Imperator ſum & Sacerdos. Audi humilitatem noſtram Imperator, & ceſſa, ſanctámque Eccleſiam ſequere, prout accepiſti, non Imperatorum dogmata, ſed Pontificum. In adminiſtrationibus ſeculi militarem & ineptum quem habes ſenſum, ac craſſum, in ſpiritualibus dogmatum adminiſtrationibus habere non putes &c.* Taceo invectivas Ambroſij in Theodoſium, quas cum pervolvo, ac perpetuis illis blanditijs confero, quibus Principes noſtros Maimburgus demulcet, cœliſque exæquat, vehementer fateor, antiquis me Patribus indignari, iſti enim ſemper aliquid in Principibus notabant, quod reprehenderent. Stephanus IV. amores cum Longobarda Carolo M. exprobrat, Athanaſius Conſtantino feſtinata judicia, Innocentius Arcadio Joannis Chryſoſtomi exilia, Ambroſius Valentiniano impietatem, aut potiùs conniventiam, Theodoſio ſævitiam, denique ſemper in Solibus noſtris aliquas Ecclypſes obſervant. Hâc verò noſtrâ tempeſtate omnia Principum laudantur, credas, illos priſcis Paradiſi roſis ſimillimos, quæ ſpinarum expertes naſcebantur. Si amant, elegantes appellantur, placidíque, ac vitium inſtar ſemper gratiores alieno amplexu. Si aliena bello invadunt, Heröes ac bellatores, vaſtiſque animis, ac metas ſpernentibus: ſi Pontifices non audiunt, multéntque recta monentes, & aras tranſiliant Religionis, jurium ſuorum tenaces; denique nullum Principis vitium elogio vacat. Ergo aut antiqui illi, ſanctíque Patres in cenſendis Principum vitijs nimij erant, errabántque, aut Principes noſtri multò Conſtantinis, Carolis, Theodoſijs perfectiores, nec ex eadem maſſa peccatrice compacti, aut denique adulatores omnes illi, qui omnes paginas implent ijs elogijs, quæ ipſi Principes erubeſcant, tacitis intereà maculis, & ideò perpetuis. Quòd ſi Theodoſius & Conſtantinus viverent, fallor, niſi Maimburgus utriúſque vitijs litaret, ſolitíſque adulandi artibus unius voluptati, &

Digitized by Google

ti, & alterius ſævitiæ incenſum adoleret, & quod olim Nero, ardentem incendio Romam cantu fallere, quàm aquis juvare mallet.

§ IV.

Solvuntur aliæ objectiones, quæ à Maimburgo ex Actis & Auctoritate Eccleſiæ Gallicanæ adducuntur.

SUMMARIA.

1. *Pontificis indirectæ in Reges poteſtati non obeſſe Acta inter Gregorium, & Ludovicum Imperatorem.*

2. *Neque Acta inter Bonifacium, & Philippum Regem Galliæ, quæ fuſiùs percurruntur.*

3. *Nec denique alia ex Actis & Auctoritate Eccleſiæ Gallicanæ à Maimburgo adducta.*

I.

Opponitur IX. (a) Cùm Ludovicus, Pipinus & Lotharius in Ludovicum Patrem & Imperatorem arma ſumpſiſſent, ſéque eorum partibus Gregorius Papa adjunxiſſet, útque eorum cauſam promoveret, Româ in caſtra profectus eſſet; Imperator miſſis ad eum legatis primò conqueri, quòd in hoſtium caſtris contra majorum exempla hæreret, deinde cùm intellectum eſſet, eum anathemata, diráſque parare, niſi filiorum voluntati & poſtulatis acquieſceret, cordatè ab Epiſcopis reſponſum: *Si excommunicaturus adveniret, excommunicatus abiret, cùm aliter ſe babeat auctoritas antiquorum Canonum.* Liquet ergo

Iiii vel

(a) Maimb. Tr. hiſt. de l'Egl. de Rome c. 30. f. 415.

vel hoc uno exemplo, Epiſcopis Galliæ eam opinionem animo ſediſſe, ut crederent, non eſſe Pontifici permittendum, ut ſe rebus cauſiſque Principum immiſceat.

Reſp. Fallit Maimburgus, rémque multò aliter narrat, quàm ſe habeat, ídque odio Pontificis; cui enim alteri cauſæ adſcribas falſam narrationem? quamvis dedecore in ſolum auctorem recidente. Audi Aimoinum (a) Floriacenſem in ſua hiſtoria Francica: *Tandem ad id ventum eſt, ut filios Imperatoris in unum cum copijs, quibus poterant, coire facerent, Gregoriúmque Papam advocarent ſub ornatu quaſi, qui Patri ſolus filios reconciliare deberet, aut poſſet; rei tamen veritas pòſt claruit. Cùm verò rumor uſquequáque diffuſus ſereret de cæteris, quod verum erat, de Papa verò Romano, quòd ideò adeſſet, ut tam Imperatorem, quàm Epiſcopos excommunicationis irretire vellet vinculis, ſi qui inobedientes eſſent ſua, filiorúmque Imperatoris voluntati, parùm quid ſurripuit Epiſcopis præſumptio audacia, aſſerentibus, nullo modo ſe velle ejus ſuccumbere voluntati, ſed ſi excommunicaturus adveniret, excommunicatus abiret. Ductus autem Papa in habitationem Caſtrenſem multis aſſertionibus perdocuit, ſe tantum iter non ob aliud ſuſcepiſſe, niſi quòd dicebatur, quòd inexorabili contra filios diſcordiâ laboraret, ideóque pacem inter utrámque partem ſerere velle. Remiſſus autem ab Imperatore ad filios, ut pacem mutuam necteret, cùm penè omnis populus ad eos torrentis more deflecteret, nequaquam ut fuerat juſſus, redire eſt permiſſus.* Et poſt pauca: *Ipſum verò Ludovicum Lotharius ad ſua cum Carolo admodùm puero deduxit, & Imperium inter fratres ternâ ſectione partitur. Gregorius Papa talia cernens cum maximo mœrore Romam regreditur.* Paulus verò Æmilius (b) in vita Ludovici: *Gregorio in Italiam regreſſo Lugduni Concilium Epiſcoporum, quos filij Reges contraxerant, habitum, Imperiúmque Patri abdicatum; quod decretum mox à Gregorio Pontifice Maximo reſciſſum eſt, & audacia Archiepiſcopi Lugdunenſis multata.* Vides, quantum differant Aimoini & Maimburgi narratio. Aimoinus dicit: *Gregorium in caſtra à filijs Ludovici evocatum, prætextu pacis conciliandæ.* Non ergo Gregorius ideò profectus ad illos eſt, quòd eis magis, quàm Patri faveret, ſed quia illexerant ſpe pacis ineundæ. Falſum ergo, quod ait Maimburgus, *eum ut perduellibus faveret, in caſtra veniſſe.* Rursùs ſcribit Aimoinus: *Rumore jactatum eſſe, Pontificem ut anathemate Imperatorem feriret, adveniſſe;* addítque: *Cùm verò rumor ſereret de cæteris, quod verum eſſet, de Rom. verò Pontifice, quòd*

(a) Aimoin. in geſt. Franc. l. 5. c. 14. (b) Æmil. in Ludov. Pio.

quòd ideò adeſſet, ut Imperatorem excommunicaret. Quibus verbis apertè oſtendit, rumores de alijs fuiſſe veros, non verò de Romano Pontifice ſparſos. Cur rogo Maimburgus rumores accipit pro veritate? an neſcit, nihil eſſe incertius rumore vulgi, & præſertim ab hoſtibus ſparſo? nam intererat Principum, ut Pontificem à ſuis partibus eſſe crederetur. Et quæ rogo integritas ſcribentis, veritatem & hiſtoriam facere, quod Aimoinus rumorem? nec lectorem monere, ne falleretur. Si Maimburgus *jactatum* id diceret, ferri poterat, ſed quòd ipſe tanquam certam veritatem producat, aſſerátque, quod rumor tantùm fuit, iſque, ut innuit Aimoinus, ſubornatus; nulla ætas Maimburgo ignoſcet, quippe ſe ipſum dedecore, & lectorem erroribus implicanti. Adjungit Aimoinus: *Surripuit Epiſcopis præſumptio audaciæ, aſſerentibus, nullo modo ſe velle ejus ſuccumbere voluntati.* Vocat Aimoinus *audaciam*, quam Maimburgus pro exemplo adducit: miſeram cauſam tam caducis argumentis nixam! quæ enim vitia excuſari non poſſint, ſi audacia, & libido, & homicidia pro exemplis adducantur? Sed rem totam abſolvit, quod Aimoinus & Æmilius addunt, videl. *Gregorium Papam talia cernentem cum maximo mœrore Romam eſſe regreſſum.* Non ergo Gregorius Ludovico adverſabatur, alioquin nec ejus vices tanto mœrore proſequeretur, nec decretum, quo Imperio exuebatur, reſcinderet, quin potiùs confirmaret. Quis ergo non videat, miretúrque, maluiſſe Maimburgum rumori credere, quàm innocentiæ tot argumentis probatæ? Pro qua & illud facit, quòd Gregorium tribus poſteà annis Lotharius bello invaſit, nec revocari potuit, niſi Ludovici imperio, miníſque, & feſtinatâ ad filium Legatione. Audi illius temporis ſcriptorem Anonymum in vita Ludovici: *Nuntiatum eſt Imperatori, quòd Lotharius Eccleſiam S. Petri, & homines ejus crudeliſſimâ clade vexaret, quæ res animum Imperatoris mitiſſimum adeò exaſperavit, ut quodammodo extraordinariè miſſos dirigeret, nullum penè ad tantum iter conficiendum ſpatium tribuens.* Tantum ergo abeſt, Gregorium Ludovici filijs faviſſe, ipſi verò Ludovico adverſatum eſſe, ut hunc amicum & protectorem, illos hoſtes haberet. *Sed*, inquit Maimburgus, *cur in hoſtium caſtris hærebat Gregorius, Ludovico contempto, & per Legatos exprobrante, ut ſi more anteceſſorum ſuorum aderat, cur tantas necteret moras, non ſibi occurrendo?* Reſpondeo, non hanc Gregorij, ſed Prin-

 cipum

tipum culpam fuiſſe, Pontificem vanâ ſpe pacis lactantium, & ne caſtris excederet prohibentium, quod etiam Aimoinus citatus illis verbis notavit: *Nequaquam, ut fuerat juſſus, redire eſt permiſſus. At ſaltem apparet*, inquit, *noluiſſe Galliæ Epiſcopos, Pontificem Romanum negotiis Regum implicari, hoc enim ea verba ſignificant; nullo modo ſe velle ejus voluntati ſuccumbere, ſi excommunicaturus adveniret, excommunicatus abiret. Reſp.* Mirum eſſe, ut paucorum Antiſtitum verba, qui ab armato ad armatos veniebant, vicinâque pugnâ feroces, quóſque Aimoinus ipſe *præſumptionis & audaciæ notat*; toti Eccleſiæ Gallicanæ adſcribantur. Cœterùm ſi removeas verborum intemperantiam, falſámque opinionem, quâ Gregorium credebant Ludovici hoſtibus favere; verum erat, nihil Pontificis anathemata, ſi illis juſtam Ludovici cauſam morari vellet, & perduellium tueri, valitura. Quippe injuſto bello Ludovicus petebatur, ejus verò defenſio non juſta tantùm, ſed neceſſaria; quis verò neſcit, non poſſe juſtam defenſionem anathemate prohiberi? aut quis unquam docuit, Pontifici parendum eſſe æqua prohibenti, aut flagitia imperanti? Hoc ergo exemplum, etiamſi daremus ſincerum eſſe, incorruptúmque, nihil prorsùs ad rem facit, ſed intexi debuit inopiâ meliorum, & Maimburgo, cùm virtute non poſſit, numero pugnante.

II. *Opponitur X.*(a) Bonifacio VIII. jura Coronæ Gallicæ palàm aggreſſo, præſertim verò in Bulla, cujus initium: *Unam Sanctam* (ea enim Pontificem Romanum etiam quoad temporalia omnibus Regnantibus præficit) nemo ignorat, Philippum Pulchrum Galliæ Regem, omnémque Eccleſiam Gallicanam omnes vires intendiſſe, & ad futurum Concilium provocâſſe, nec unquam ſubjacere huic poteſtati voluiſſe; patet ergo, quænam Eccleſiæ Gallicanæ ſententia tunc fuerit.

Reſp. Quæ Bonifacio VIII. & Philippo Regi contigêre, utinam pateretur Maimburgus ſilentio involvi, delerique ex Galliæ monumentis; eorum ſanè adeò Philippum puduit, quippe à ſuis deluſum, ut in Concilio Viennenſi, teſte Nauclero (b) Doctore Sorbonico, eorum memoriam aboleri, nec filiis imputari petierit, obtinuítque publico Diplomate; & planè nulli funeſtior ea tragedia

(a) Maimb. cit. c. 30. f. 415. (b) Naucler. de Monarch. p. 4. l. 7. c. 18. Joan. Rub. in Boniſ. f. 235. Villan. l. 9. c. 22. Clem. V. in Regeſt. epiſt. 32.

gedia fuit, quàm Regiæ domui paulò pòſt exciſæ, ut notat (a) S. Antoninus. Nam Bonifacium quod attinet, nullius innocentia glorioſiùs probata, quod poſtea dicemus. Quæ ergo Maimburgo delectatio, cineres Regios turbare, & olim obliterata, ac Regno fatalia proferre? ego ea tantùm expromam, quæ innocentiam Bonifacij oſtendant. Is Anagniæ in Patria ſua operâ præſertim Columnenſium, quorum duos purpurâ exuerat, & Nogareti captus tenebatur. Triduum jam fluxerat. Anagnienſes & pudore tanti flagitij, & quadringentis equis, quos Urſini adduxerant, freti Pontificem liberant; hoſtes aut capti, aut cæſi, fugatique; Pontifex advocatâ Concione omnes veniâ donat, tum Romam petit, exceptus infinitâ omnium gratulatione, & in modum triumphantis. Conſilium agitantem, in quo tanti ſceleris vindictam, & delicto parem repeteret, mors occupavit; placidè ſolutum eſſe, ſacriſque omnibus procuratum, ac ratione ad extremum conſtante Proceſſus (b) Bonifacij, Jacobus Stephaneſius, (c) Nauclerus, alijque teſtantur, nec furenti ſimilem, arroſiſque digitis & illiſo capite extinctum, ſi alia omnia deſint, ſatis ex illius cadavere conſtat, ſano integróque, quod trecentis pòſt annis effoſſum eſt, & videri authentica Inſtrumenta poſſunt apud Bzovium (d) & Rubeum. Obijt 7. Octobris Anno 1303. trigeſimo quinto die à captivitate. Miſſi in Galliam nuntij, qui Philippo mortem referrent. Eâ in Galliam perlatâ Epiſcopus Maurianenſis fertur in hoc vaticinium prorupiſſe, teſte D. Antonino: (e) *Hoc navum magnum dabit Regno Franciæ gaudium, ſed extrema gaudij luctus occupabit, nam propter tantum exceſſum notabile DEI judicium irruet ſuper eum & progeniem ejus.* Succeſſit Bonifacio Benedictus XI. & huic veneno inter ficus floréſque propinato Clemens V. operâ Pratenſis Cardinalis, & beneficio Philippi Regis, in cujus gratiam ſedes in Galliam tranſlata, immenſo Italiæ luctu, damnóque. Inter alios articulos Regi à Clemente promiſſos quartus fuit, (f) *ut Bonifacij memoriam damnaret.* Quis non crederet conclamatum eſſe? Rege videlicet accuſante, Pontifice obſtricto, & Reo non ſilente tantùm, ſed etiam extincto?

 Clemens

(a) S. Antoninus. p. 3. Tit. 21. c. 3. Bzovius. T. 14. (b) Proceſſ. Bonif. pag. 36. & p. 151. (c) Naucl. p. 4. l. 7. c. 18. Jacob. Stephan. teſt oculatus. (d) Bzov. cit. Rub. f. 347. (e) V. S. Antonin. 3. p. T. 20. c. 8. (f) Maſſon. in V. Philippi Pulchri, & Ciaccon. in V. Clem. V.

Clemens ad Concilium retulit: illic à trecentis Patribus abſolutus: accuſatores repulſi, fraudes detectæ Philippus Rex ingenti pœnitudine tactus, ſéque deceptum ingemuit. Audi Nauclerum (a) Doctorem Sorbonicum: *Bonifacium poſt novem annos Clemens V. annuentibus trecentis Patribus in Concilio Viennenſi, ubi præſens aderat Rex Franciæ Philippus, verum Catholicum, nulláque labe pollutum fuiſſe pronuntiavit. Omnium malevolorum calumnias, impoſturas, mendaciáque in illius Pontificis famam contorta, ut Regi placerent, placendo illuderent, illuſum deciperent, ipſe Pontifex cum toto Concilio deteſtatus execrationi ſubjecit. Ipſi verò Regi Philippo agnoſcenti diſſidiorum crimina contra Bonifacium perpetrata, eáque per ignorantiam ſe commiſiſſe, proditoriè Sycophantarum illuſionibus illuſum deceptúmque profitenti Clemens V. ignovit. Qui cùm valde metueret, ne illa criminum falſorum accuſatio, quæ deceptus Bonifacio affinxerat, ſibi ac poſteris dedecori verterentur, propterea Clemens Pontifex cum univerſa Synodo ſancivit, nunquam Philippo Regi, tanquam innocenti, aut ſaltem neſcienti, proditorum decepto fraudibus ea exprobratum iri.* Sed non ideò placatum Numen, nam Civitas Anagnina fame, (b) peſte, civilibus bellis, ruiníſque penè deleta, nec priùs à malis ceſſatum, quàm à Clemente VII. impetrato Epiſcopo, qui eos noxâ à majoribus contractâ liberaret. Alij proditorum immaturâ aut morte, aut clade ſublati. Philippus (c) Rex dum aprum inſequitur, equo lapſus, extinctúſque tres filios reliquit, infelices omnes Uxorum adulterijs, teſte Divo Antonino & Æmilio: illis breve Regnum, nullíque mares, & ita familiâ Pulchri extinctâ Valeſia ſucceſſit. Obſervavit Genebrardus, & ex illo Spondanus, Philippo nihil proſperi eveniſſe poſt captum Bonifacium. Si quæras, unde Philippi odia fluxerint; reſpondet Maimburgus: (d) *Bonifacium in Jura Gallici Sceptri falcem miſiſſe, ſeque per celebrem illam Bullam, Unam Sanctam, velut ſublatâ in altum face jurgiorum, Regnantibus omnibus præferre aggreſſum; hinc orta diſſidia.* Sic Maimburgus, aut ignarus, aut quod magis crediderim, diſſimulans rerum. Quicúnque enim prætextus fuerint funeſti diſſidij, certum eſt, cauſas multò alias fuiſſe, & quàm decoras Bonifacio, tam indignas Philippo à ſuis circumvento. Quod ut clarè ſub oculos ponam, ſingula ſuis annis diſtinguam. *Anno*

(a) Naucl. de Monarch. p. 4. l. 7. c. 18. (b) Alex. Bonon. in deſcript. Lat. (c) Joan. Villan. l. 9. c. 65. S. Anton. p. 3. T. 21. c. 3. § 4. Maſſon. in V. Phil. Raynald. anno 1314. n. 26. Spond. ad ann. 1314. (d) Maimb. cit. c. 30. f. 415.

Anno MCCXCIV. Cœleſtinus V. Pontificatu abit, eique in Cardinalium Senatu liberè renuntiat; ſuccedit omnium votis Cardinalis Cajetanus, ſeque Bonifacium VIII. appellat. Multos ea electio gaudio, quàm plures mærore affecit; Cœleſtinus enim ſanctitate & miraculis populum devinxerat, Principes verò ingenti liberalitate, regendíque dulcedine. Bonifacius ergo velut affectatæ Tiaræ ac dolo obtentæ incuſatus. Sed immeritò, quamvis enim Cæleſtinum rerum humanarum, gubernandíque rudem, & in largitiones, Principúmque poſtulata nimis facilem multi illius temporis auctores (a) tradant, præſertim verò Clemens V. in Bulla Canonizationis; Bonifacium tamen diſſuaſiſſe, ne Pontificatu cederet, multi & oculati teſtantur; inter quos Ægidius Columna: (b) *Comprobari potuit ex pluribus tunc viventibus, Bonifacium, cùm in minoribus ageret, perſuaſiſſe Domino Cæleſtino, quòd non renuntiaret, quia ſufficiebat Collegio, quòd nomen ſuæ Sanctitatis invocaretur ſuper eo.* Eadem habet Cardinalis Stephaneſius. Obluctata eſt præſertim Univerſitatas Pariſienſis, de qua in Actis coram (c) Clemente V. hæc habentur: *Cùm verò hæc Pariſijs inaudirentur, quæri & examinari cœptum eſt ſuper ingreſſu illegitimo dicti Bonifacij, videl: an teneret dicti Cæleſtini renuntiatio, vel non? conſuluntur plures Doctores, & in Theologia Magiſtri, qui viderunt in materia diligenter, & determinârunt eorum plurimi & magni, Cæleſtinum renuntiare non potuiſſe, Conſtitutionémque ſuam in contrarium priùs editam non tenuiſſe, nec eum id, quia contra DEUM eſſet, & ejus Evangelium & omnem rationem, ſtatuere potuiſſe.* Cæterùm erràſſe Univerſitatem patuit ex Concilij Viennenſis, & Eccleſiæ aſſenſu, Bonifacium pro vero Pontifice agnoſcentis. Et ipſe (d) Maimburgus in hiſtoria Schiſmatis Occidentis fatetur, poſſe, imò debere in aliquo caſu Pontificem etiam legitimum, & pro tali habitum Pontificatu cedere, confirmátque Archi-Epiſcopi Pariſienſis auctoritate, cum quo præcipua hiſtoriæ ſua puncta contuliſſe ſe ait.

Anno MCCCIV. Bonifacius Adolfum Imperatorem ſocietate ac fœdere cum Eduardo Angliæ Rege contra Philippum prohibet: utrúmque verò Regem ſocietate componit. Eodem anno Conſtitutio-

(a) Lucenſ. in Bonif. Petrarch. l. 2. de vita ſolit. Villan. l. 8. & Clem. V. in Bulla Canoniz. (b) Ægid. Columna l. de renunt. Papæ. Stephanes. de renunt. Cœleſt. (c) Acta inter Bonif. & Phil. coram Clem. V. (d) Maimb. hiſt. du. grand. Schiſm. d'Occid. l. 5.

ſtitutionem edit, quâ libertatem Eccleſiarum contra omnes Principum conatus tuetur, vindicátque. Carolum II. Galliæ Principem, & S. Ludovici ex fratre nepotem Siciliæ throno imponit, omníque ſtudio contra Friderici & Siculorum conatus fovet. Conſtantia Siciliæ Regina Henrico VI. Imperatori nupſerat, dato Siciliæ Regno dotis loco. Henricus Friderico II. filio reliquerat, hic Conrado, Conradus verò veneno extinctus Conradino filio, quem Innocentij IV. tutelæ bimulum commiſit. At Manfredus Friderici nothus armis, doníſque Siciliam obtinebat, Tyranni nomine in Tutorem mutato. Sed Innocentius IV. Urbanus IV. Clemens IV. Rom. Pontifices ſibi aſſeruerant, quippe Eccleſiæ feudum, amiſſúmque Friderici & filiorum perfidiâ; erántque majeſtatis rei. Urbanus in Carolum I. Andegavenſium Comitem tranſtulit, S. Ludovici Galliæ Regis fratrem: hujus filius Conradino extincto, pacatíſque Siculis, Sceptro ſuccedit. Sed turbatis iterum rebus Friderico Regis Arragoniæ fratri Sicilia ſe dedit; at Bonifacius VIII. Gallum, uti dicebam, potenter ſuſtinebat.

Anno MCCXCVI. Guido Flandriæ princeps filiam Philippam Eduardo Walliæ Principi, Angliæque hæredi deſpondet. Philippus Galliæ Rex, cui ſuſpecta cum hoſte affinitas Flandri, Guidonem, Uxorémque Corbolium invitat, retinétque, nec priùs libertas reddita, quàm ſponſa infidem data. Interceſſit pro virgine Bonifacius, ſed neglectæ à Gallo preces; hinc bellum ab Anglo, niſi Bonifacius inducias imperâſſet, quippe dum Chriſtiani Principes inteſtinis bellis conſumuntur, Chriſtianum nomen in Syria deletur. Replendis interim ærarijs, quæ domeſticis bellis exſugebantur, in Anglia, Galliáque graviſſima tributa indicta: in Gallijs centeſima mercatoribus impoſita, tum quinquageſima, nullo ſecularium, Clerique diſcrimine. In Anglia, obnitente tributis Clero, bona Eccleſiaſtica occupata, cujus poſteà ſceleris adeò Eduardum Regem pœnituit, ut largè fluentibus lacrymis veniam ab Epiſcopis poſceret. Cùm ergo Immunitas Eccleſiaſtica tot modis ab illis everteretur, qui tueri debebant, nec ferre Bonifacius id poſſet, editâ Sanctione Principibus prohibet: *Ne quidquam à perſonis Eccleſiaſticis quovis doni, mutui aut ſubſidij nomine recipiant, niſi*

Pontifice

Pontifice conſulto, & niſi parcant, anathemate percellit. Exarſere Politici, quorum manibus ſacri æris ſemper aliquid hærebat; & ne titulus abeſſet honeſtæ iræ, Bonifacium incuſant, quaſi neceſſarios ſumptus avertat tuendæ Galliæ, bellóque à Gallo, Anglo, Germanóque impendente. Utque Bonifacium ferirent ſimili plagâ, edictum à Rege extorquent, quo ne aurum argentúmque Galliâ efferretur, prohibebatur. Sed Bonifacius lædi hoc edicto pietatem Gallicam, & majorum exempla oſtendens, nec Gallo opportunum, eo tempore, quo ab Hiſpano, Germano, Anglóque bellum inſtaret, Pontificem provocari; effecit apud Regem, ut edictum revocaretur, molli videlicet adhuc Philippi animo, ac remedia admittente.

Anno MCCXCVII. Fridericus Arragonius Siciliæ Tyrannus Cardinales Columnenſes ſibi devincit, trahítque in ſocietatem belli & proditionis: eos Bonifacius, cùm molliri, avertíque haud poſſent, arcibus, purpurâ, ſacríſque exuit; hinc implacatum ab illis odium, & Bonifacium, Regémque inter perpetuæ diſcordiarum faces, ac tandem incendium, neſcias Eccleſiæ magis, an Regno funeſtum? Eodem hoc anno Bonifacius dato ad Philippum Diplomate profitetur, nunquam ſibi mentem fuiſſe, ut Galliæ Præſules non poſſent voluntarijs ſubſidijs Regem adjuvare, modò vis abeſſet, noménque tributi: imò neceſſitate urgente, aut illos, qui feudum accepiſſent à Rege, (a) cogi etiam poſſe. Divus Ludovicus Galliarum Rex hoc ipſo anno inter Sanctos relatus.

Anno MCCC. Annum Jubilæum Bonifacius celebrat, ad quem ſupra ducenties mille peregrinos conveniſſe ajunt. Carolum Valeſium Regis fratrem comprimendis Italiæ, & Siciliæ motibus Imperatorem deligit, oblatis in neceſſarios ſumptus Galliæ decimis, & utriúſque Imperij ſpe.

Anno MCCCI. Philippus miniſtrorum conſilijs actus, Rhemenſis, Carnutenſis, Laudunenſis & Pictavienſis Eccleſiarum bona ac jura occupat, præſertim verò Lugdunenſis, Narbonenſis & Apamienſis, quarum Præſules earum Urbium dominatu gaudebant. Ipſum verò Epiſcopum Apamienſem violatâ Immunitate Eccleſiaſticâ, immiſſâ ſatellitum manu ad ſe vocat, tradítque cuſtodiendum

 Archi-

(a) V. c. Clericis de Immunit. Eccleſ.

Digitized by Google

Archiepiſcopo Narbonenſi. Bonifacius Epiſcopum ſolvi, Romámque mitti ad dicendam cauſam, ablatâ Eccleſiâ Apamienſi, jubet, & Epiſcopos Galliæ ad Concilium dimitti; nam ut ait S. Antoninus: (a) *Philippus Epiſcopatus vacantes, cùm eſſent bona Epiſcoporum, diripiebat, & inveſtituras eorum facere volebat. Quamobrem Bonifacius ut magnanimus & audax neminem timens cœpit contra ipſum agere, tanquam inimicum Eccleſiæ, & Prælatos Franciæ ad Urbem ad celebrandum Concilium vocavit.* Sed Philippo hæc contra Galliæ Privilegia fieri contendente, Bonifacius, ne obtentu Privilegij Eccleſiæ everterentur, exhiberi ea jubet, & interim viribus carere.

Anno MCCCII. Tandem Gallicæ nubes tempeſtatem effundunt, tanto tempore collectam. Philippus Ariminenſem & Apamienſem Epiſcopos, quamvis Apoſtolicam Sedem appellantes, carceribus detinet. Prælatos ad Concilium evocatos Galliâ exire prohibet; & quis crederet? iſti Philippo potiùs, quamvis perſequenti, quàm Bonifacio, qui illorum cauſam agebat, detulêre; adeò illos aura, quæ ex Aula ſpirabat, corruperat, ut præ libertate ſervitutem amarent. Idem Philippus Legatos Pontificios exire Regno jubet, calumniarum copias (b) pronuntiari è Cathedra Pariſijs in æde D. Virginis facit, & à Comminatorijs Bonifacij ad futurum Concilium provocat. Quo tempore Bonifacius Cathedræ ſuæ juribus vindicandis celebrem eam Decretalem vulgat, cujus initium: *Unam Sanctam Eccleſiam.* Tota hujus Conſtitutionis ſumma ea eſt, ut oſtendat, *duplicem in Eccleſia gladium eſſe, materialem videlicet & ſpiritualem, & gladium materialem ſub ſpirituali eſſe. Quòd ſi gladius & poteſtas materialis exerraverit, corrigendam & judicandam eſſe à poteſtate ſpirituali.* Hæc Bonifacij doctrina totidem ferè verbis ex Divi Pauli, & Bernardi deſumpta eſt; nam temporalem poteſtatem à ſpirituali judicandam eſſe illis verbis Apoſtolus expreſſit: *Si angelos judicabimus, quantò magis temporalia?* Duplicem verò in Eccleſia gladium eſſe, temporalem & ſpiritualem, S. Bernhardus *in l. 1. de conſider. c. 6. ad Eugen.* tradit. Non ergo novæ doctrinæ auctor Bonifacius; nec aliud ſcripſit, quàm quod calamo exemplíſque antiquitas expreſſerat. Sed cùm Philippi animus jam irâ caleret, adderentque faces Regij Miniſtri, facile

(a) Antonin. 3. p. T. 20. c. 8. § 20. Joan. Villan. l. 8. c. 62. Æmil. in Phil. Pulchro. (b) V. Maſſon. in vita Bonif.

facile fuit Bonifacij verba in aliena ſenſa torquere; dicebant enim, Pontificem ſibi in Francicam Coronam jus vendicare, quaſi illa Eccleſiæ Beneficium eſſet, quàm tamen tantùm Cœlo deberet; idque in publicis Comitijs jactatum, quò major in Bonifacium invidia conflaretur. Prohibiti etiam Præſules, ne Concilium, quò à Pontifice vocabantur, adirent. Bonifacius eos omnes cenſuris afficit, qui Romanum iter morarentur, nec tamen Regem expreſſit: imò Joannem Cardinalem Pariſios mittit, qui Regis animum molliat, exſolvátque cenſuris.

Anno MCCCIII. Cùm nihil efficeret Legatus Cardinalis, (a) Bonifacius Albertum Imperatorem in Philippum concitat; hic in publicis Comitijs Bonifacium hæreſis, uſurpati Papatûs, & Simoniæ poſtulat, totóque Regno vulgari jubet, & ad Concilium provocat, quiſque Regijs edictis & voluntati obniterentur, exilio pulſi, & ipſe Bonifacius, ut ſuprà indicavi, Anagniæ captus. Hic ordo & ſeries Tragœdiæ, ex qua Maimburgum facilè convincas; nec enim diſſidia Philippi cum Bonifacio ex eo fluxêre, quòd hic aut coronam auferre minaretur, aut Conſtitutionem illam, *Unam Sanctam*, ediderit; hæc enim contigerunt natis jam jurgijs, adultíſque, ut ſuprà vidimus; imò quàm plurimis beneficijs Philippum Bonifacius affecerat: ſed veræ cauſæ ſunt illæ ipſæ, quas Maimburgus tegit, videlicet: *quòd* ægrè haberet Gallos, Cœleſtinum Pontificatu ceſſiſſe; is enim cùm omnes ſuâ virtute metiretur, facilimus erat in Principum poſtulata, Gallorum præſertim; ſucceſſerat Bonifacius, ſi minori Sanctitate, at majori prudentiâ, nec dolis obviâ: hinc primi Sorbonæ impetus, negantis potuiſſe Cœleſtinum renuntiare, ideóque nec Bonifacium Papam eſſe: *quòd* Ordinem Clericalem tributis, vectigalibus, decimis gravari vetuerit inconſulto Pontifice; cùm enim bello inter ſe Gallus, Anglúſque ſævirent, Regijs ærarijs exhauſtis, bello ſuſtentando Eccleſiæ premebantur: *quòd* Columnenſes purpurâ exuiſſet, & iſti perpetuis querelis aulam, Regémque incitarent: *quòd* Eccleſiarum jura, Lugdunenſis præſertim, Narbonenſis & Apamienſis occupâſſet Philippus, quarum Urbium dominatu hactenus Epiſcopi gaviſi erant: *quòd* Epiſcopum Apamienſem violatâ immunitate incluſiſſet;

(a) Auctor V. Boniſ.

ſiſſet; & tandem, Epiſcopos Galliæ, ut corruenti Immunitati ſubveniret, ad Concilium evocâſſet. Hæ inquam veræ cauſæ perſequendi Bonifacium, ſed pudebat iſtas, quippe Gallo indecoras, nec ejus cauſæ profuturas, proferre. Quis enim Philippo accederet, ejúſque ſtudia probaret, ſi fateretur, ſe Pontifici, quòd Eccleſias, quòd Canones, quòd immunitatem tueretur, bellum dixiſſe? alia ergo quæſita, ſi minùs vera, at fallendis incautis aptiora, & quæ colore ſaltem placerent, ſi pretio non poſſent. Quòd verò multi Galliarum Præſules contra Bonifacium, & cum Rege ſentirent, nihil Maimburgum juvat; quis enim neſcit, Epiſcopi in Aula frequentes quot vinculis Regi adſtringantur? nam & chamæleontes ex flore, herbíſque, quibus adhærent, colores ſumunt. Quæ cauſa unquam juſtior fuit, quàm Chryſoſtomi, Athanaſij, Thomæque Cantuarienſis? & tamen nemo his magis, ut Epiſcopi adverſabantur, quippe qui ex Principum nutu pendebant, eóſque ſequebantur, quos duci oportebat. Nec mirum ergo, nec novum eſſe debet, pleróſque Galliæ Antiſtitum Philippo Regi adhæſiſſe, id enim potentiæ, non cauſæ dabatur; præſertim cùm metus & pœnæ jungerentur; conſtat enim, quàm plurimos, qui Bonifacio ſtudebant, exilio & carceribus multatos eſſe, ut Maſſonius (a) in vita Philippi, & acta coram Clemente teſtantur; nihil ergo ſubſidij à votis Epiſcoporum, quos metus, & carceres, & exilia urgebant: abſint minæ & proſcriptiones, liberæque ſint voces Epiſcoporum, nec ſtrepitu catenarum, miníſque expreſſæ, & tunc demum pondus & momentum habebunt, alioquin nihil fidei extortis.

Dices; quæ Bonifacius in Philippum ſcripſit, fecitque, à Clemente V. abolita & deleta ſunt; ergo id ſignum eſt, Regem innocentem fuiſſe. *Reſp.* Clementem Gallorum operâ, Regis præſertim, Pontificatu potitum eſſe, & multa priùs Regi promiſiſſe, ac etiam juramento confirmâſſe, præſertim de Bonifacij memoria abolenda, notius eſt, quàm ut repeti à me debeat. Quid ergo mirum, ſi Pontifex Gallus, quíſque in Gallijs morabatur, imò ſacram Sedem eò tranſtulerat, Regi tot beneficijs, promiſſíſque ac jurejurando devinctus erat, multum Philippi gratiæ & potentiæ detulerit, ac præſertim paci Eccleſiæ? nec diſputaverim, quanto id jure: illud certum

(a) Maſſon. in V. Phil. Proceſſus f. 230.

certum, Clementem propterea apud multos malè audiviſſe, & Bonifacij memoriam, quam Philippus perſequebatur, cœleſti prodigio aſſertam eſſe. Sanè quod Pontificis poteſtatem in Reges ſpectat, Bonifacij veſtigijs Clementem inhæſiſſe patet tum ex Hungariæ Regno, quod contra Ottonis Bavariæ Ducis ſtudia Carolo Martello aſſeruit, tum etiam ex celebri (a) Conſtitutione, quam in Concilio Viennenſi edidit, & ſuprà produximus; ut ſi pugnare velimus Clementis exemplo, plus id Maimburgo, quàm nobis noceat.

III. Addit alia Maimburgus Eccleſiæ Gallicanæ teſtimonia, ad quæ cùm ſuperiori §. reſponderimus, nolumus hîc repetere. Illud tantùm obſerva, Eccleſiæ Gallicanæ auctoritatem, & à Maimburgo, & à me proferri, ſed longo diſcrimine; Maimburgus enim non habet antiquiora Gallicani Cleri teſtimonia & Decreta, quàm à decimo quarto ſeculo, & tunc quidem temporis, cùm diſſidia inter Pontifices, Regéſque ardebant, & Clerus, ut fieri ſolet, ſpe, metúque ac etiam adulatione in Regias partes trahebatur, multique pietate ac doctrinâ præcipui Pontifici adhærebant: erántque Conventus illi Gallicani particulares tantùm; nec Maimburgus ex Sanctis Eccleſiæ Gallicanæ Patribus aut Doctoribus proferre aliquem potuit, cui ſententiam ſuam cum decoro committeret: nec enim moror ſententias aliquas generales, & quæ nullam penitùs rei, de qua loquimur, mentionem faciunt; multò minùs Concilia aliqua Generalia, quæ ſententiæ ejus faveant, produci poſſunt: planè nullum Maimburgus produxit, quamvis ſuæ cauſæ adornandæ omnia concuſſerit. At verò Eccleſia Gallicana, quam noſtræ ſententiæ apertè conſentientem vidimus, non nova, recénſque, ſed antiqua, & ſeptimi jam ſeculi eſt, abundátque Patribus, Sanctíſque Eccleſiæ Doctoribus, quínque Concilijs Generalibus prævalida, nec in genere tantùm, ſed de caſu, quem præ manibus habemus, in particulari & individuo loquitur, & tunc temporis ſententiam ſuam de Pontificia ſupra Reges poteſtate dixit, quando Summa Pontificum, Regúmque concordia, omníque procul affectuum, iræque tempeſtate, ac placidis annis veritas promebatur. Jam lectoris arbitrium eſto, utri ſententiæ auctoritas Eccleſiæ Gallicanæ magis ſuffragetur. Quòd ſi

(a) V. Raynald. ad ann. 1307.

Digitized by Google

ſi palma antiquitati danda, noſtra multò antiquior, utquæ novem jam ſecula in Eccleſia duravit, tot exemplis, tot Patrum oraculis, tot Concilijs ſuffulta, florénſque. Valeant ergo, vincântque illæ à Sanctis Patribus toties repetitæ & inculcatæ voces, videl: (a) *Mos iſte ſemper in Eccleſia viguit, ut quò quiſque religioſior foret, eò promptiùs novellis opinionibus contrairet. Chriſtianus ergo Catholicus providebit, ut antiquitati inhæreat, quæ prorsùs jam non poteſt ab ulla novitatis fraude ſeduci.* Sed, inquit Maimburgus, (b) *poteſtas in Reges Pontificia nunquam magis, fortiùſque, ut in ultimo Conventu Pariſienſi, repreſſa, conſtrictáque eſt. Rex verè utpote Conciliorum, Canonúmque defenſor doctrinam ejus Conventûs quatuor propoſitionibus comprehenſam toto Regno acceptari, colíque juſſit, eo ferè modo, quo apud Superiores Religionum fieri ſolet, ut certa aliqua doctrina, Thomæ videlicet aut Scoti teneri jubeatur, concordiæ causâ. Reſp.* At ego in nullo Conventu magis, graviúſque, ut in illo Pariſienſi, peccatum eſſe crediderim, nec ſimplici, ſed cumulato errore, quod pace & reverentiâ Sacri illius Senatûs dixerim, nunquam dicturus, niſi cogeret majeſtas offenſi. *Primò* enim, quis neſcit, iram, metúmque huic Choro (c) præſediſſe? quos verò fructus exſpectes radice infectâ? Repetantur memoriâ Antiochenſe, Ariminenſe, & Epheſinum II. Concilia, videbis ſemper periclitatam eſſe veritatem, animis irâ, metúque agitatis. Eliſæus quamvis adversùs Joram idolis addictum ſacro, juſtóque Zelo inardeſceret, non priùs tamen Sancto Spiritu afflari potuit, quàm turbatum, flagrantémque animum poneret mulcente tibicinis manu: (d) *Adducite*, inquit, *mihi Pſaltem, cúmque caneret Pſaltes, facta eſt ſuper eum manus Domini.* Si ergo cœleſti etiam flammæ tantum fumi eſt, ut radium veritatis obumbret, quantum erit terreſtri illi, denſæque, & quam odium ac vindicta incendit? Quæ ergo auctoritas ei Conventui eſſe potuit, in quo ira præſedit, terror ſuffragium inijt, metus decidit, & adulatio ſubſcripſit? quæ ſi quis neget, Apamienſis tragœdiæ tantùm recordetur, & fatebitur, nihil à me ſupra verum, ſed multum infra memorari. *Secundò.* Negari haud poteſt, majores cauſas ad Romani Pontificis cognitionem pertinere, idque inter hujus Privilegia Maimburgus (e) repoſuit: at verò cauſæ, quas Conventus Pariſienſis

(a) Vincent. Lirin. commonit. l. 1. c. 3. & 9. (b) Maimb. Tr. hiſt. de l'Egl. de Rome ch. 30. f. 425. (c) V. Reg. Sacerd. f. 73. (d) 4. Reg. c. 3. (e) Maimb. cit. c. 5. f. 62.

riſienſis decidendas ſibi ſumpſit, non majores tantùm ſunt, ſed omnium maximæ, verſantur enim inter prima Eccleſiæ & Reipublicæ capita, Pontifices videl: Reges, & Concilia univerſalia. Si enim quæſtio verteretur, an Gallici Regni Status ſint ſupra Regem, poſsintque iſtum judicare, punire, ac etiam Regnis exuere? an à Rege ad Comitia Regni appellari poſſit? an Sententiæ ac edicta Regia tanquam errori ac injuſtitiæ obnoxia recuſari impunè poſſint, & ab illis tanquam ab abuſu ad futuros Reges, aut futura Comitia provocari? Si inquam hujuſmodi quæſtiones agitari Pariſijs contingeret, quis non illas maximi momenti eſſe diceret, quippe ad Regni aut quietem, aut turbas pertinentes, & plurimorum bellorum ac ſeditionum faces? & qui hujuſmodi quæſtiones aut hactenus inauditas, aut ſaltem dudum ſopitas excitaret, imò in privatis Conventibus jactari, palámque affigi vellet, quo rogo is alio nomine dignus eſſet; quàm factioſi ac perduellis? at verò ſimiles omninò in Conventu Pariſienſi non propoſitæ tantùm & auditæ, ſed etiam deciſæ ſunt, imò imperatæ, armatæque ſupplicijs, ſi non juſſu, at rogatu, nutúque Patrum. Non dico, factioſos illic, aut perduelles ſediſſe; abſit, me reverentiæ oblíviſci, tot magnatibus, ſacríſque Infulis debitæ; illic dico non potuiſſe tanti, imò maximi momenti cauſas ab eo Conventu agnoſci, multóque minùs decidi, quippe ſoli Pontifici reſervatas, etiam Gallorum, & Maimburgi judicio. Quo ergo jure tribunalia miſcent, & ſepem utriúſque poteſtatis perrumpunt, ſibíque cauſas vendicant Pontifici tantùm ſepoſitas? & qui hæc faciunt, magnæ auctoritatis Maimburgo, invictæque videntur; at nullius mihi, quantæ videl: ſi de cauſis Regni Gallici Hiſpanus pronuntiaret, aut Anglus de jure margaritas piſcandi in Sinu Perſico. *Tertiò.* Omni Jure, naturali videl: divino, humanóque ſtatutum eſt, ut non priùs in aliquem ſententia dicatur, quàm vocatus is fuerit, auditúſque, & copia data ſuas rationes deducendi. Jam verò Conventus Pariſienſis Tiaræ Pontificiæ duos, quos habuit, pretioſiſſimos uniones ſubduxit, ſupremum videl: in rebus fidei judicium, & poteſtatem Reges abdicandi, quoties neceſſitas tutandæ Religionis exegerit: quæ duo ſi negent Galli ad Pontificem certò pertinere, negare ſaltem non poſſunt, dubium eſſe, an ad Pontifices pertineant,

neant; id enim ſaltem evincunt tot Patrum, tot Doctorum, Conciliorúmque teſtimonia, & præſertim poſſeſſio tot exemplis à Romano Pontifice in Gallis exercita. Quo ergo jure potuit Conventus Pariſienſis Romanum Pontificem tam egregijs prærogativis exuere, non auditum, non defenſum, nec ſaltem litis admonitum? Cur poſſeſſione abdicatus tot annis obtentâ? ſi vel unum ex opulentis illis Sacerdotijs Archi-Epiſcopo Pariſienſi adimeres, quibus fruitur; nec is priùs cauſam in ſenatu dixiſſet, quantæ rogo de injuria, violatíſque legibus querelæ? & tamen quantum inter Pontificem & Archi-Epiſcopum, inter Sacerdotium, ſupremámque poteſtatem diſcriminis? *Dices*, ſententiam & declarationem Conventûs Pariſienſis ad ſolam Galliam pertinere. Eſto: at poteſtas Pontificia non Gallias minùs, quàm alias mundi partes complectitur, nec minùs in ijs, quæ fidem, moréſque ſpectant, Gallia quàm Italia Pontifici ſubjicitur, quod nec Galli ipſi negant; quo ergo jure, non auditum, non defenſum Pontificem eo jure privant, quod in Gallijs habuit, poſſedítque tot annos, quóque privari niſi auditus non debuit? Demus enim, non habuiſſe, at ſaltem habere ſe credidit, contendítque ingentibus rationibus nixus; non ergo condemnari debuit, niſi præſens, auditúſque. Quòd ſi dicant, nihil novi Pariſienſes ſtatuiſſe, ſed tantùm antiqua, & jam olim à Patribus ſtatuta, declaràſſe. Reſpondeo, hoc ipſum in dubium vocari, imò graviſſimis rationibus oſtendi, Patres & Concilia contrarium ſtatuiſſe: non ergo tam grave, & controverſum dubium decidi à Pariſienſibus debuit, nec præſentibus, nec auditis partibus, quarum intererat; alioquin ſi is litem lucretur, vincátque, qui ſtare pro ſe Jura & ſcripturas dicit, ſéque nihil aliud expetere, quàm olim Jure & ſcripturis deciſa, & ideò nec judice, nec ſententiâ opus eſſe; quis tam reus, quem non continuò abſolvas? nec enim tam malam cauſam quis habeat, qui non Canones, non Leges, & ſcripturas appellet: imò ij maximè, qui ſuæ cauſæ minùs confidunt, tympanorum more, fortiùs ex vacuo ſonantium. *Quartò*. Certum eſt, non poſſe ſuperiorem ab inferioribus judicari, multóque minùs juribus, quæ habere ſe contendit, privari. Quis verò Conventum Pariſienſem Pontifici & Concilijs præpoſuit, ut ab iſtis ſancita ille refigeret? ergo Conventus Pariſienſis

ſienſis Concilijs Viennenſi, Lateranenſi, Lugdunenſi ac Conſtantienſi major, ut quæ hæc comprobârunt, ille damnaret? & doctrinam in ijs Concilijs non prolatam ſolùm, ſed etiam ac toties exercitam aboleri juberet, imò ſeditioſam, ſacriſque ſcripturis adverſam appellaret? huc ergo tendunt tot illa encomia, ac prærogativæ Conciliorum à Gallis invidioſè jactata, ut videlicet Pontifici quidem præferantur, Galliæ tamen Epiſcopis ſubjaceant, ab iſtis, ut libuerit, obliteranda. Concilia Eccleſiam univerſalem repræſentent, Concilia errorum expertia, Concilia omni Pontifice ſuperiora, Conventui tamen Pariſienſi ad pedes jaceant, corrigenda, improbanda, imò & damnanda, utcúnque aulæ placuerit, & Infulis ab aula pendentibus. Quòd ſi Conventus Pariſienſis ingenuè fateatur, ut planè fateri debet, ſe multò infra Concilium eſſe, & Pontificum decreta; quærimus, quâ ergo auctoritate auſus fuerit ſententiam proferre, imò imperare, ac minacibus decretis obtrudere, adeò Conciliorum doctrinæ, exempliſque adverſam? Num ergo Archi-Epiſcopus Pariſienſis pateretur, aliquem è Decanis ſuis Ruralibus collectis clericorum comitijs Archi-Epiſcopi decreta contrarijs evertere, & ſuas opiniones Archi-Epiſcopi præferre, imò imperare? atqui non minùs Archi-Epiſcopus, Conventúſque Pariſienſis Pontifici & Concilijs ſubeſt, quàm Decani Antiſtiti ſuo; non ergo contra Pontificum, Conciliorúmque decreta ſtatuere quidquam poterant; & quæ ſtatuerunt, nullius ponderis ac momenti ſunt. Si enim corrigi, judicarique Pontifices & Concilia oportebat, ab alijs Pontificibus & Concilijs decuit, non à Conventu Pariſienſi, cui nulla in majores poteſtas; alioquin quanta Hierarchiæ Eccleſiaſticæ confuſio, ſi liceat contra ſuperiorum ſtatuta non tantùm docere, ſed etiam imperare? Id quoque egregiè obſervavit Cardinalis Richelius (quo vix alius doctior, certè nemo Regi ſuo addictior, magíſque de Regno Galliæ meritus) in libro, (a) quem Epiſcopus ſcripſit, & necdum Romanâ Purpurâ inſignis; ſic enim cap. 8. gallicè ſcribit, quæ ego latinè reddam: *Ipſe Clerus Eccleſiæ alicujus particularis, qualis eſt Eccleſia Gallicana, non poſſet hanc quæſtionem decidere,*

(a) Cardinal. de Richel. livre intitulè: *Le Principaux points de Foy de l'Egliſe. ch. 8.*

dere, cùm ad ſolam Eccleſiam pertineat fidei articulos definire; imò cùm in hac re jus & cauſa vertatur omnium Regnorum ſtatuúmque Orbis Chriſtiani, uni & particulari Regno, ſine auctoritate aſſensúque aliorum Regnorum permiſſum non eſt de hac re ſententiam ferre; imò quod plus eſt, ex hujuſmodi deciſione (quod videlicet Pontifici Romano nullo caſu liceat de Regnis diſponere) *neceſſe eſt certiſſimum ſchiſma in Eccleſia conſequi; cùm videlicet articulus Fidei ſingularis, & pro una tantùm Eccleſia Gallicana ſtatuitur, non pro tota Eccleſia Catholica, unde ſchiſmatis & diviſionis in rebus Fidei occaſio dabitur. Adde eam ſententiam* (quæ videlicet Pontifici Romano poteſtatem indirectam adimit) *bono & ſecuritati Regnantium non ſolùm inutilem, verùm etiam noxiam eſſe, ut ex ijs videre eſt, quæ ſuper hoc argumento magnus ille Perronius Cardinalis ſcripſit, ſæculi ſui ornamentum, quíque materiam hanc eâ eloquentiâ & doctrinâ, quam omnes in hoc Purpurato demirantur, prolixè diſcuſſit.* Vides hîc à Richelio necdum Purpurato, Romæque obſtricto, ſententiam Perronij Cardinalis (qui Pontificis Romani poteſtatem indirectam tam ardenter eruditéque defenderat) approbari: quâ igitur facie audet Maimburgus dicere, nunquam id Galliam ſenſiſſe? num igitur Perronius & Richelius Cardinales Galli non erant? num in ſinu Sorbonicæ ſcholæ non enutriti? num doctrinâ & charitate in Principem, ſupra omnes, qui unquam Galliam inſederint, non eximij? num in nupero Conventu Pariſienſi aliquis fuit, qui Perronio & Richelio, non dicam præponi, ſed ne quidem æquari potuerit? num uni Perronio aut Richelio mille Maimburgi ſufficiant? Et iſte ſciverit, quod illi ignoraverint? negat Perronius, negat Richelius hanc eſſe Galliæ ſententiam, affirmat Maimburgus; utri major fides? utri plus credas?

Nec obſtat, pietatem & Religionem obtendi; id enim comune jam omnibus fallere volentibus, ut videlicet honeſta prætexant, & quod de Panthera memorat Plinius, *odore invitant perituros.* Eſtq; præferendæ Religionis artificium tam vetus, ut S. Leo jam olim illud obſervaverit in epiſtola (b) ad Theodoſium Imperat. *Privatæ cauſa pietatis aguntur obtentu, & cupiditatum quiſque ſuarum Religionem habet velut pediſſequam.* Patet ergo ex dictis, auctoritatem Conventûs Pariſienſis, quam inter præcipuas Maimburgus ponit, planè nullius ponderis eſſe, nullámque habere vim probandi. Sed nec minùs inane illud,

(a) S. Leo ep. 25. ad Theod.

illud, quod addit: *Regem videlicet, utpote Sacrorum Canonum Protectorem, Conventûs Pariſienſis Declarationem recipi toto Regno juſsiſſe, idque exemplo ſuperiorum Regularium, ſuos Clientes unius Doctoris ſententiæ adſtringentium concordiæ ſtudio.* Juſsiſſe Regem, Declarationem Pariſienſem toto Regno vulgari, recipique nemo inficiatur. At verò id feciſſe tanquam Canonum Protectorem, unum eſt ex ſolemnibus Maimburgo paradoxis; perſecutoris enim Canonum, non protectoris eſt, doctrinas Canonibus adverſas munire, ſuámque illis auctoritatem præſtare; néque Rex id ſuo, ſed aliorum inſtinctu fecit, regentium videlicet privatas vindictas alienâ & deceptâ Majeſtate. Et verò in qua Religione receptum vidit Maimburgus, doctrinas imperari Canonibus, Concilijs, Pontificibus, Sanctiſque Patribus ac moribus adverſas, qualis eſt illa, quam buccinantur Politici? Scio, multis in ſcholis receptum eſſe, ut à ſententijs Auguſtini, Thomæ, Scotique abſcedere non liceat; ſed ut non liceat à Declaratione Pariſienſi, nec ratio, nec conſcientia permittet: ſpéſque omninò eſt, ubi primi impetus deferbuerint, ceſſeríntque voces aulæ adulantium, Regem tandem, Galliánique æquitati ceſſurum; & quod ſemper evenit, brevis ævi futuras fraudes, perpetuâ veritate.

FINIS
Primæ & ſecundæ Diſſertationis.

Digitized by Google

INDEX PRIMÆ DISSERTATIONIS.

§. I. Quid Regalia, quæ ejus initia, quomodo extenſa, & quibus titulis, ac rationibus innixa. fol. 1

SUMMARIA.

1. Malè Catholicos, ſacróſque Doctores domeſticis prælijs concurrere, cùm externa abundent; ſed adulationi, privatíſque cupiditatibus hoc deberi, &c. 1

2. Quid Regalia, & per quos gradus próvecta? De Cuſtodia, Infeudatione, Spolijs & collationibus beneficiorum. Hæc omnia contra Canones fieri. 5

3. Regaliam úſque ad tertiam Regum Galliæ ſtirpem aut ignotam, aut pro abuſu habitam eſſe. Libertas Cleri Gallicani olim Reges admonentis. 11

4. Regaliam ſub finem ſæculi XI. inductam. Error Maimburgi illam ex Concilio Lateranenſi, & privilegio Calixti II. deducentis. 17

5. Ante Concilium Lugdunenſe ſolâ conſuetudine jus Regaliæ ſtetiſſe, non ideò tamen aut licitum, aut conceſſum, quia toleratum. 21

6. Concilium Lugdunenſe Regaliam intra conſuetudinem coërcet, precibus præſertim Gallicanæ Eccleſiæ; an eo Concilio uſusfructus vacantium bonorum, & Collatio Beneficiorum conceſſa? 26

7. Regaliam toto Regno extendere aliquoties à Regijs miniſtris tentatum eſt, adverſante ſemper, & vincente Clero. Edicta Henrici III. & Henrici IV. & Ludovici XIII. & tandem Ludovici XIV. quo ultimo jus Regaliæ ad omnes Gallici Imperij Provincias extenſum eſt. 30

---

§. II. Jus Regaliæ, quod hactenus in aliquibus tantùm Galliæ Eccleſijs locum habuit, non poſſe ad omnes extendi. fol. 33

SUMMARIA.

1. Regalia, omnium retrò Conciliorum, ipſiúſque Galliæ teſtimonijs damnata, conſuetudine ſuſtineri vix poterat: ſaltem ubi conſuetudo non erat, etiam ante Concilium Lugdunenſe exerceri non potuiſſe, duorum Galliæ Regum exemplis, & Parlamentorum ſententijs evidenter oſtenditur. 33

2. Concilij Lugd. decreto Regaliæ extenſio prohibetur, idq; Gallis petentibus. 36

3. Idem ex varijs Regum, & Parlamentorum Galliæ Conſtitutionibus, Arreſtíſque, & omnium ferè Gallorum teſtimonijs probatur. 37

4. Non eas ſolùm Eccleſias eximi, quæ titulo oneroſo libertatem redemere, ſed omnes, quæ in poſſeſſione ſuæ libertatis fuère, idque Gallos ipſos fateri. 40

5. Parva Regum Galliæ ex Regalijs emolumenta; maxima ipſorum, & Eccleſiarum damna: Ludovici VII. & IX. egregia in hanc rem exempla. 41

---

§. III. Certamen contra Regaliam à S. Thoma Gantuarienſi Archiepiſcopo ſuſceptum, alijſque in ſimili cauſa laborantibus propoſitum. 44

SUMMARIA.

1. Regibus ſuis & reverentiam, & libertatem Paſtores debent. 45

2. S. Thomas Archiepiſc. Regaliæ abuſus impugnat, & hæc ei necis cauſa &c. 46

3. Regem offendit, & quas ob cauſas? 48

4. Subſcribit Clarendunæ Regijs conſuetudinibus, & quare? pœnitétque. 49

5. Northantoniæ cum Regijs confligit. 53

6. Fuga,

6. Fuga, exilium, pericula, & epiſtolæ ad Alexandrum Papam. 52
7. Alexander Henrici Legatos Senonis audit, & paulò pòſt S. Archiepiſcopum, qui cauſam in ſacro Conſiſtorio dicit, poſteà reſignat. 59
8. Pontiniaci Monachum agit, & ab Henrico pellitur: Schiſma Henrici, & ab Alexandro Legati. 64
9 Regem convenit, orátque, nec tamen placat, & quam ob cauſam? Cum Galliæ Rege in gratiam redit. Et quas ob cauſas aſſentiri Regi non potuit? 67
10. Alij ab Alexandro in Angliam Legati, ſed nullo effectu. Sanctus Henricum convenit, nec tamen flectit: tandem Alexandri Legatis Rex cedit. 73
11. Pax cum Archiepiſcopo inita. Redit in Angliam. Novæ ab Archiepiſcopo Eboracenſi turbæ: Regis querelæ, & ſecuta S. Archiepiſcopi cædes. 76
12. Regis pœnitentia, ac tandē mors. D. Thomæ, & Alexandri PP. conſtantia. 77

§. IV. Innocentij XI. Pontificis Maximi, contra Regaliæ abuſus Decreta, & curæ; quàm immeritò ab aliquibus notata. fol. 83
SUMMARIA.
1 Multæ in Gallijs Eccleſiæ Decreto Concilij Lugdunenſis, & quatuor ſæculorum beneficio à Regalia liberæ, idque Epiſcopi Galli agnoſcunt, & tamen Edicto Regio ſubſcribunt, & quas ob cauſas? 84
2. Soli Epiſcopi Alectenſis, & Apamienſis cauſam ſuſtentant ab alijs metu deſertam, quod ipſorum teſtimonijs oſtenditur. Apamienſ. exilium, & mors. 86
3. Vicarijs ab Apamienſi Capitulo electis alij à Tholoſano Archiepiſcopo oppoſiti, ſed nullo jure. Nova, & ſæva perſecutio. 89
4. Aliæ in Monaſterio Carronenſi turbæ. 92
5. Romani Pontificis in tot malis curæ, & quas ob cauſa s, &c. 94

§. V. Rationes in Regaliæ patrocinium à Gallis productæ, & refutatæ. fol. 101
SUMMARIA.
1. Jus Regaliæ non eſt Coronæ Gallicæ ingenitum, ut Politici volunt. 101
2. Falſóq; ſupponi ad ea jura, quæ nec præſcribi, nec alienari poſſint, pertinere. 105
3. Nihil Regaliæ ſuffragari Galliæ Concordata. 107
4. Nihil jura feudi. 110
5. Nec etiam jus Patronatûs. 113
6. Multóq; minùs Beneficia à Regibus Galliæ in Epiſcopos collata, &c. 115

§. VI. Aliæ Rationes in patrocinium Regaliæ à Gallis productæ. fol. 117
SUMMARIA.
1. An Reges inter ſacras Perſonas & Regaliæ capaces reputari debeant, &c. 118
2. Cauſam Regaliæ in Parlamentis ſæpius agitatam fuiſſe, quo jure, &c. 119
3. Epiſcoporū conſenſum, aut ſpe, aut metu expreſſum nihil Regijs favere. 126
4. Multóque minus eorundem Epiſcoporum ſubſcriptionem. 152

§. VII. Reſpondetur ad ea, quæ à P. Alexandro Natali ad ſæculum XIII. & XIV. in favorem Regaliæ producta ſunt. fol. 162
SUMMARIA.
1. Patris Alexandri Natalis pro Regalia Diſſertatio iſtius cauſæ imbecillitatem demonſtrat. 162
2. Exempla à P. Alexandro producta, ex illis, quos citat, falſi convicta. 163

Digitized by Google

3. Totam ferè Diſſertationem ſuam extra orbitam quæſtionis perducit. 167
4. Principia ab hoc Auctore poſita contra Regaliam militant. 167
5. Quàm ſint inania, quæ ad Patrum, Canonumque teſtimonia reſpondet. 168
6. Nihil exemplis probari, ex antiquo Teſtamento petitis. 170
7. Ad alia objecta reſpondetur. 171
8. Arreſta, Senatus-Conſulta, ultimam Regiam Declarationem, Conſenſúmque Patrum Pariſienſis Conventûs nihil pro Regalia facere. 174

§. VII. Documenta ad argumentum Regaliæ ſpectantia. 180
1. Prima Epiſtola Alectenſis Epiſcopi ad Regem Chriſtianiſſimum. 180
2. Mandatum Ejuſdem contra eos, qui vi Regaliæ beneficia obtinebant. 190
3. Mandatum Ejuſdem Alectenſis Epiſcopi contra D. de Foix. 195
4. Secunda Epiſtola Alectenſis ad Regem. 195
5. Mandatum Epiſcopi Apamienſis. 198
6. Prima Epiſtola Epiſcopi Apamienſis ad Regem. 200
7. Epiſtola Encyclica Epiſcopi Alectenſis. 203
8. Actus Capitularis contra D. Paucet Regaliſtam. 204
9. Actus Epiſcopi Apamienſis contra Archiepiſc. Tholoſanum. 206
10. Mandatum Epiſcopi Apamienſis contra Regaliſtas. 221
11. Tertia Epiſtola Alectenſis Epiſcopi ad Regem. 224
12. Primum Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Regem. 226.
13. Secundum Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Regem. 231
14. Tertium Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Regem. 234
15. Quartum Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Regem. 240
16. Epiſtola Epiſcopi Alectenſis ad Conventum Cleri Gallicani. 244
17. Epiſtola Ejuſdem ad Archiepiſcopum Pariſienſem. 247
18. Epiſtola Ejuſdem ad Cardinalem Bonzium Archiep. Narbon. 248
19. Epiſtola Ejuſdem ad Innocentium Papam ſuper Theologiæ Moralis & Regaliæ corruptelis. 249
20. Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Epiſcopum Alectenſem. 255
21. Epiſtola Epiſcopi Alectenſis ad D. Bezons Conſiliarium Statûs. 256
22. Secunda Epiſtola Alectenſis ad Cardinalem Bonzium. 261
23. Actus Appellationis Alectenſis ad S. Pontif. contra Cardin. Bonzium. 269
24. Projectum Appellationis contra Mandatum Cardinalis de Bonzy. 271
25. Alia Epiſtola Epiſcopi Alectenſis ad S. D. N. Innocentium Papam. 282
26. Epiſtola Cardinalis Cibo ad Epiſcopum Apamienſem. 284
27. Secunda Epiſtola Epiſcopi Apamienſis ad Regem. 284
28 Epiſtola Ejuſdem Apamienſis ad Magnum Galliæ Cancellarium. 292
29. Prima Epiſtola Epiſcopi Apamienſis ad S. D. N. Innocentium Papam. 298
30 Secunda Epiſtola Ejuſdem Apamienſis ad S. D. N. Innocentium Papam. 300
31. Primum Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Epiſcopum Apamienſem. 309
32. Breve S. D N. Innocentij Papæ ad Archiepiſcopum Tholoſanum. 311
33. Tertia Epiſtola Epiſcopi Apamienſis ad Regem. 313
34. Epiſtola D. Foucault Aquitaniæ Præfecti ad Epiſ. Apamienſem. 318
35. Reſponſio Reverendiſſimi Epiſcopi Apamienſis. 319
36. Epiſtola Epiſcopi Apamienſis ad Archiepiſcopum Pariſienſem. 320
37. Epiſtola Epiſ. Apamienſis ad R. P. de la Chaiſe Regis Confeſſarium. 323

38. Secun-

Digitized by Google

38. Secundum Breve S.D.N. Innocentij Papæ ad Epiſcopum Apamienſem. 326
39. Epiſtola Epiſ. Apamienſis ad Procuratorem Parlamenti Pariſienſis. 329
40. Tertium Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Epiſcopum Apamienſem. 331
41. Conſtitutio Epiſcopi Apamienſis. 336
42. Conſtit. Ejuſdem, quâ Diæceſanos ſuos ad Preces publicas exhortatur. 338
43. Sententia Excommunicationis ab Eodem contra Regaliſtam pronuntiata. 341
44. Conſtitutio alia Ejuſdem ad impediendam Regaliæ introductionem. 344
45. Actus, quo Epiſ. Apam. confirmat conſtitutiones ſuas contra Regaliſt. 351
46. Quartum Breve S. D. N. Iñocentij Papæ ad Epiſcopum Apamienſem. 366
47. Epiſtola D. Dorat Archipresbyteri Aquenſis ad D. la Borde. 368
48. Epiſtola P. Mariana Socini ad Epiſcopum Apamienſem. 376
49 Epiſtola Ejuſdem P. Mariana ad quandam Perſonam Devotam. 378
50. Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Canonicos Apamienſes. 379
51. Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Archiepiſcopum Tholoſanum. 381
52. Breve S. D. N. Innocentij Papæ ad Capitulum Apamienſe. 382
53. Prima Epiſtola D. Ioannis Cerle Vicarij Apamienſis ad Iñocentium PP. 384
54. Breve S. D. N. Iñocentij PP. ad P. Cerle, & Capitulum Apamienſe. 392
55. Secunda Epiſtola D. Cerle ad S. D. N. Innocentium PP. 395
56. Tertia Epiſtola ejuſdem D. Cerle ad S. D. N Innocentium PP. 407
57 Epiſtola quarta P. Cerle ad S. D N. Innocentium PP. 421
58. Epiſtola Cleri Gallicani ad S. D. N Innocentium PP. 433
59. Reſponſio Innocentij Papæ ad Clerum Gallicanum. 448
60. Alia Cleri Gallicani Epiſtola ad Innocentium PP. 455
61. Epiſtola Paſtorum Apamienſium ad Innocentium PP. 461
62. Quinta Epiſtola P. Cerle ad Innocentium PP. 466
63. Epiſtola P. Cerle ad P. Rectorem Collegij Apamienſis S. I. 479

INDEX SECUNDÆ DISSERTATIONIS.

§. I. Refutantur, quæ Maimburgus in Dedicatoria producit. Falli eos, qui putant; hæreticos ad veram Religionem faciliùs redituros, Pontificis Romani Auctoritate minutâ. 493

SUMMARIA.

1. Refutantur, quæ Maimburgus in Dedicatoria ad Regem præfatur. 494
2. Pontificis poteſtatem non fuiſſe veram Græci Schiſmatis cauſam. 495
3. Idem oſtenditur exemplo Schiſmatis Anglicani, Germaníque. 500
4. Et Sueci, Danici, iterúmque Anglicani, Gallíque. Quæ ergo cauſa? 501
5. Regiam poteſtatem, Sacramenta, Cœlibatum, & ipſa Concilia abolenda eſſe, ſi argumentatio Maimburgi valeat; &c. 504
6. Tranſactiones cum hæreticis ſemper infeliciter cecidiſſe, quod exemplis oſtenditur Concilij Ariminenſis. 506
7. Et Zenonis Imperatoris. 506
8. Et Honorij Pontificis ac Heraclij. 508
9. Et Caroli Imperatoris. 510
10. Et Eliæ Patriarchæ Babylonici. 514

§. II. Agitur de Prima Conventûs Pariſienſis Propoſitione. Eccleſiæ Gallicanæ conſenſus pro Pontificis indirecta poteſtate in Reges & Principes, eorúmque Bona & Dignitates temporales. 516

Eccle,

Digitized by Google

INDEX.

SUMMARIA.

1. Eccleſiæ Gallicanæ authoritas Pariſienſibus propoſitionibus prætexta exemplo omnium ferè Hæreticorum, & quam ob cauſam? 518
2. Authoritas Pontificia in Reges exercita exemplis Galliam ſpectantibus probatur, & primò Gregorij II. in Leonem Iſauricum. 519
3. Et Zachariæ in Childericum Regem. 525
4. Et Stephani Pontificis. 533
5. Et Hadriani in Deſiderium Regem. 535
6. Ejuſdem Hadriani in gratiam Caroli M. 536
7. Et Leonis III. Imperium Romanum in Carolum M. transferentis. 536
8. Et S. Gregorij M. 555
9. Aliud ejuſdem Gregorij exemplum. 556
10. Epiſcoporum Galliæ in Ludovicum I. Imperatorem. 557
11. Iterum Galliæ Epiſcoporum in Lotharium Imperatorem. 559
12. Et Nicolai Papæ. 559
13. Et Hadriani II. in Carolum Calvum. 560
14. Et Fulconis Archiepiſcopi Rhemenſis in Carolum Simplicem. 562
15. Et Concilij Lateranenſis ſub Alexandro III. 563
16. Et alterius Concilij Lateranenſis ſub Innocentio III. 563
17. Innocentij IV. in Fridericum Imperatorem. 564
18. Et Clementis V. 565
19. Et Concilij Conſtantienſis. 566
20. Et Concilij Viennenſis. 570
21. Et Concilij Baſileenſis. 571
22. Et Concilij Tridentini. 571
23. Et Univerſitatis Sorbonicæ. 572
24. Et totius Cleri Gallicani. 573
25. Et Teſtimonijs celeberrimorum in Gallia Doctorum. 575
26. Multa in rem noſtram contra Maimburgum ex dictis colliguntur. 576

---

§. III. Solvuntur, quæ contra Pontificis indirectam in Regna poteſtatem Maimburgus, alijque objectant. 581

SUMMARIA.

1. Indirectam Pontificis in Reges poteſtatem, publico bono non obeſſe. 581
2. Nec exemplo Chriſti adverſari. 588
3. Nec SS. Scripturæ. Matth. 20. Marci 10. Luc. 22. Roman. 13. 1. Petri 2. 592
4. Subditos ab Obedientia Principibus debita exſolvi poſſe. 596
5. Eandem poteſtatem Theologicè ex SS. Litteris deduci. 597
6. Neque improbari à S. Bernardo. 612
7. Neque ab alijs SS. Patribus, aut antiquis Pontificibus. 614

---

§. IV. Solvuntur aliæ objectiones, quæ à Maimburgo ex Actis & Auctoritate Eccleſiæ Gallicanæ adducuntur. 619

SUMMARIA.

1. Pontificis indirectæ in Reges poteſtati non obeſſe Acta inter Gregorium, & Ludovicum Imperatorem. 619
2. Neque Acta inter Bonifacium, & Philippum Regem Galliæ, &c. 622
3. Nec denique alia ex Actis & Auctoritate Eccleſiæ Gallicanæ adducta. 63

FINIS.

DISSERTATIO III.

In
Qua refutantur, quæ Maimburgus in favorem ſecundæ Propoſitionis Pariſienſis producit, conatúrque Romanum Pontificem Concilio Generali ſubmittere.

§. I.

Refelluntur Maimburgi argumenta ab exemplis Leonis, Vigilij, Honorij, Siricij, Silveſtri Pontificum, & Concilij Arelatenſis petita.

SUMMARIA.

1. Concilia ſi Acephala ſint, aut Pontifici oppoſita, aut ab eo non confirmata; non eſſe certa Spiritûs Sancti organa, nec erroris expertia, ídque teſtimonio Patrum, ipſiúſque Maimburgi, & rationibus probatur.

2. Majorem eſſe Pontificis, quàm Concilij auctoritatem, verbis exemplíſque probatur Leonis Magni, fruſtra Maimburgo circa unum, alterúmve Leonis verbum rixante.

3. Pertexitur Vigilij hiſtoria. Neſtorij mores, promotio, hæreſes, damnatio, extrema.

4. Neſtorij libri edicto Theodoſij flammis cremati, eorum loco à Neſtorij Clientibus Theodori Mopſvveſteni ſcripta varijs linguis evulgantur.

Digitized by Google

5. Eutychetis error, & Concilium Chalcedonenſe, in quo Theodorus Cyri, & Ibas Edeſſæ Epiſcopi abſoluti, & quas ob cauſas?

6. Bellum tribus Capitulis indictum odio Eutychianorum Concilio Chalcedonenſi adverſantium. Vigilius conſilij anceps in omnem ſe partem verſat, fugitque Theſſalonicam.

7. Concilium Conſtantinopolitanum. Vigilij pro tribus Capitulis conſtitutum, & rationes. Tria capitula in Concilio Conſtantinopolitano damnata, cui & Vigilius ſubſcripſiſſe fertur concordiæ ſtudio.

8. Cauſam trium Capitulorum nihil ad fidem ſpectâſſe, Gregorij, & Pelagij Pontificum, & totius ferè Occidentis teſtimonio, exemplóque probatur, qui in cauſa trium capitulorum obluctari Concilio Conſtantinopolitano non prius deſtitit, quàm Pontificum auctoritate vinceretur. Nec Vigilium mutatis toties ſententijs erráſſe.

9. Honorij PP. innocentia multis modis oſtenditur: ac etiam ſi admittas hæreticum fuiſſe, nihil contra Pontificum auctoritatem concludi.

10. Ex Concilio Arelatenſi nihil contra Pontificis auctoritatem colligi, ſed multa pro illa, ubi etiam Maimburgi errores notati; & luculentiſſimum Zoſimi Pontificis teſtimonium.

11. Siricij quóque Exemplum nihil contra Pontificis authoritatem, ſed pro illa potiùs militare.

12. Ex Gerberti Hiſtoria ſtabiliri potiùs Pontificis auctoritatem, quàm everti; & quàm malâ fide eam recitet Maimburgus.

I.

MOre ſuo Maimburgus prælium initurus ingenti buccinatu pugnæ præludit, videlicet: (a) *Nunquam elapſis retrò annis in Eccleſia dubitatum eſſe, quin Concilio univerſali Pontifex ſubderetur: hanc unicam & veram cauſam eſſe, cur elapſis temporibus de hac quæſtione altum ſilentium fuerit; id ſe verò factis exemplíſque*

(a) Maimb. Traittè Hiſtor. fol. 197.

pliſque probaturum, quibus opponere nihil poſſis. Sic ille ingenti pompâ verborum aures auditorum animóſque captans. Cæterùm quàm malè hujus Auctoris promiſſa rebus ipſis reſpondeant, floréſque Autumni æmulentur colore tantùm nobiles, & fructuum ſteriles; jam Lector didicerit quàm plurimis experimentis, & quæ mox dicam, adhuc clariùs aperient.

Subeſſe Concilia Romano Pontifici in Regali Sacerdotio (a) copiosè probatum eſt, idque ſcripturæ & Conciliorum tam claris teſtimonijs, ut planè reſponderi ad ea nihil poſſit: nec ipſe Maimburgus aliquid reperit, quòd opponeret tam evidentibus argumentis, & ideò illa omnia ſilentio tranſmiſit, fugam quàm prælium malens deſperatâ victoriâ; nihil eorum, quæ illic dicta ſunt, repetendum duxi, ſed ſolùm quæ Maimburgus ſcripſit, examinabo, temporis ac verborum parcus, & unicæ veritati intentus; ergò rem ipſam aggredior.

Opponit 1. (b) Spiritus Sanctus eſt, qui in Concilijs Oecumenicis loquitur, & cui ſoli infallibilitatem Concilij debemus; quemadmodùm plurium ac diſcordium vocum concentus, & harmonia, non organis, non fiſtulis, ſed artifici, ac Muſico debetur inſtrumenta moderanti, & ideò in deciſione ac Decretis primi Hieroſolymitani Concilij hæc verba leguntur: *Viſum eſt Spiritui Sancto & nobis.* Anima ergò Concilij eſt Spiritus Sanctus, atqui Pontifex Romanus ſubeſt Spiritui Sancto, ergò etiam ſubeſt Concilio, cujus voces & Decreta, ſunt voces & decreta Spiritûs Sancti.

℟. Verum eſt Spiritum S. per Concilia loqui, & voces Concilij Univerſalis voces eſſe Spiritûs Sancti juxta illud Chriſti Domini: *Non enim vos eſtis, qui loquimini, ſed Spiritus Patris mei, qui loquitur in vobis.* Cœterùm non omne Concilium eſt aptum organum Spiritûs Sancti, nec omnes Concilij voces ſunt Spiritûs Sancti; quis enim dicat Decreta Conciliorum Ariminenſis, cui 400. Patres aſſederunt, Epheſini ſecundi, cui 128. Antiocheni, Baſileenſis, aliorúmque, in in quibus toties, tàm graviter erratum eſt, à Spiritu Sancto fluxiſſe? & de quibus Gregorius Nazianzenus (c) conqueſtus eſt: *Nunquam ſine periculo & offenſione Sacerdotum haberi Conventus, & nullius Concilij finem lætum*

(a) Regal. Sacerdot. l. 2. à f. 275. (b) Maimb. cit. cap. 17. fol. 201. (c) Gregor. Nazianz. ep. 55. ad Procop.

lætum, fauſtúmque viſum à ſe eſſe. Sicut ergò non omnis fiſtula canenti apta, ita nec omne Concilium eſt aptum organum loquentis Spiritûs Sancti: ſed illud tantùm, quod Oecumenicum eſt, quod legitimè convocatum, approbatúmque à Romano Pontifice, ut alibi probatum eſt. Quomodo enim erit Concilium Univerſale, quod integrum non eſt? quomodo autem integrum, cui Caput deeſt? integrum Templum fundamento deſtitutum? Integra Familia Oeconomi aut Vicarij expers? Cùm ergò Pontifex Romanus ſit Caput, fundamentum, & Paterfamilias Eccleſiæ; tàm non poteſt ſine illo, ejúſque aſſenſu Concilium dici Univerſale, legitimum, integrúmque, quàm non poteſt exercitus ſine Duce, domus ſine fundamento, familia ſine Oeconomo integra dici. Apparuítque id ipſum in prima Illa Synodo Hieroſolymitana, quam merito exemplar omnium aliarum dicas; in qua licèt omnes Spiritu Sancto abundarent, non priùs tamen vox Spiritûs Sancti audita, aut contentiones pacatæ, quæ Sanctos Antiſtites agitabant, quàm Petro ſententiam præloquente, ac viam Spiritui Sancto parante.

Audi ſacrum textum. (a) *Convenerúntque Apoſtoli & ſeniores videre de hoc verbo:* (b) *Cùm autem magna conquiſitio fieret, ſurgens Petrus dixit ad eos: quid tentatis DEUM imponere jugum ſuper cervices diſcipulorum, quod neque Patres noſtri, neque nos portare potuimus? Tacuit autem omnis multitudo.* Ubi vides priùs Concilium varijs opinionibus agitatum eſſe, quàm Petrus loqueretur: poſteà eo ſententiam proferente, lite jam velut finitâ, omnium ſilentium eſſe conſecutum. Hæc etiam cauſa fuit, ut ſæpè à Patribus dictum ſit, nullum valere Concilium, nullóſque Canones præter Romani Pontificis auctoritatem ſanciri poſſe; quia videlicet credebant Patres, ut animam in corpore capitis experte mutam eſſe; ita nec Spiritum Sanctum in Concilijs loqui, niſi per caput Eccleſiæ, quod eſt Romanus Pontifex. Audi eorum verba. Patres Concilij Romani ſub Damaſo PP. (c) *Numerus Epiſcoporum, qui erant Arimini congregati, præjudicij vim habere non debet, præſertim cùm formula illa compoſita ſit, néque Epiſcopo Romano, cujus ſententia ante omnia expectanda erat, nec Vincentio, néque alijs conſentientibus.* Et Gelaſius I. *Cognoſcant igitur illud ſecundùm ſcripturas ſanctas, traditionémque Majorum, ſecundùm*

Ca-

(a) Actorum 15. (b) Patres Concil. Roman. Anno 359. (c) S. Gelaſius Tomo de Anath. Vinc. ab init. T. 2. Concil. Obijt Anno 496.

Digitized by Google

Canones regulaſque Eccleſiæ, pro fide communi & veritate Catholica & Apoſtolica, pro qua hanc fieri Sedes Apoſtolica delegavit, factámque firmavit, à tota Eccleſia indubitanter recipi (loquitur de Synodo Chalcedonenſi) *alia autem, quæ illic prolata ſunt, vel potiùs ventilata, quæ Sedes Apoſtolica gerenda nullatenus delegavit, mox à Vicarijs Sedis Apoſtolicæ contradicta manifeſtum eſt. &c.* Ubi vides illa tantùm ab Eccleſia recipi Concilia, quæ & quatenùs à Sede Romana ſunt approbata, quæ verò & quatenùs approbata & confirmata non ſunt, nec in Eccleſia recipi oportere.

Nicolaus I. (a) *Denique in Univerſalibus Synodis quid ratum, vel quid prorſus acceptum, niſi quod Sedes B. Petri probavit, ut ipſi ſcitis: ſicut econtrariò, quod ipſa ſola reprobavit, hoc ſolummodò conſtat hactenùs reprobatum.* Et S. Leo IX. (b) *Non lateat vos, non debere præter ſententiam Romani Pontificis Univerſale Concilium celebrari, aut Epiſcopos damnari, vel deponi; quia etſi liceat examinare, definitivam tamen dare ſententiam abſque conſultu Romani Pontificis non licet dare, quod in ſacris Canonibus ſtatutum poteſtis invenire. Scilicet, quia omnium Eccleſiarum Majores & difficiliores cauſæ per ſanctam Sedem definiendæ ſunt.* Socrates (c) de Concilio Antiocheno loquens: *Julius Romanus Epiſcopus neutiquam aderat, nec quemquam, qui ejus locum ſuppleret, eò miſit, cùm Canon Eccleſiaſticus habeat, non oportere abſque ſententia Romani Pontificis Decreta Eccleſijs ſanciri.* Et infra: (d) *Julius Epiſcopus, ijs qui Antiochiæ convenerant, per litteras reſpondit, eos contra Eccleſiæ canones egiſſe, cùm Canon Eccleſiaſticus vetet, ne Decreta abſque ſententia Epiſcopi Romani Eccleſijs ſanciantur.* Et Sozomenus: (e) *Lex eſt ad Sacerdotij dignitatem ſpectans, quæ pronuntiat acta illa irrita eſſe, quæ præter ſententiam Epiſcopi Romani conſtituuntur.* Si ergo ex Sanctorum Patrum, Canonúmque ſententia, quæ in Concilijs ſtatuuntur, niſi à Romano Pontifice approbentur, irrita & nulla ſunt, nec recipi ab Eccleſia debent; neceſſariò ſequitur, ut Concilium Pontifice deſtitutum, aut quod pejus eſt, Pontifici oppoſitum, non eſſe Spiritûs Sancti organum, ſed falli & errare poſſe; qui enim ſint voces & organa Spiritûs Sancti, quæ *irrita*, quæ *nulla ſunt*, quæ *Sacris Canonibus adverſa & prohibita*, quæ *recipi in Eccleſia non debent*, quæ *improbari poſſunt*, quæque *ultimam & definitivam ſententiam expectant Romani Pontificis?* Sic enim Patres loquuntur. Non ergo loquitur Spiritus Sanctus per

(a) Nicolaus I. PP. epiſt. 7. (b) S. Leo IX. ep. 4. Obijt Anno 1054. (c) Socrates lib. 2. hiſt. Eccleſ. c. 5. (d) Idem c. 13. (e) Sozom. lib. 2. c. 8.

Concilium Acephalum, & capite truncatum, quale eſt, quod Pontifici aut opponitur, aut auctoritate illius & aſſenſu caret. Errat ergo Maimburgus, cùm ſcribit: (a) *Romanos Pontifices, cùm Decreta Conciliorum confirmant, nihil aliud agere, quàm ut votum ſuum & ſuffragium apponant, eâdem omninò ratione, quâ alij Epiſcopi qui Concilijs interſunt, quique Concilio ſuperiores utique non ſunt; dicuntur tamen acta Concilij confirmare, cùm illis ſubſcribunt, ſuúmque calculum addunt.* Sed ex productis ſupra teſtimonijs, quis non videt, quantum interſit inter confirmationem Romani Pontificis, aliorúmque Epiſcoporum? ſi enim Romani Pontificis aſſenſus & confirmatio æquè ac unius ex alijs Epiſcopis, non eſt abſolutè neceſſaria, cur ergo Patres, ipſique Canones toties repetunt, irrita, caſſa eſſe Concilia, ſacriſque Canonibus adverſa, & prohibita, quæ néque recipi in Eccleſia debeant, niſi acceſſerit Pontificis confirmatio? quomodo irrita? quomodo caſſa, ſi nihil neceſſarium illis deſit? quod ſi confirmatio Pontificis nihil habet ſupra aliorum Epiſcoporum confirmationem, ergo dicentur caſſa, irrita, prohibita, improbata Concilia, quibus votum unius aut alterius Epiſcopi, Tholoſani v. g. aut Salisburgenſis, aut Viennenſis, aut Antiocheni non acceſſerit; quæ omnia & abſurdiſſima ſunt, & in Patribus, ſacriſque Canonibus nunquam lecta, nunquam audita. Vides in quæ abſurda animus ruat ſemel alienis affectibus tinctus, occupatúſque, & veritati occluſus. Ergo antè Pontificis aſſenſum imperfecta Concilia, nec ſatis certa, quæ in illis decreta ſunt: idque ex principijs à Gallis & Maimburgo admiſſis omninò conſequitur. Fatetur enim in Tractatu hiſtorico de prærogativis Eccleſiæ Romanæ: (b) *Pontificis partes & munus eſſe, ut judicium & ſententiam ferat in cauſis majoribus, & fidem ac mores ſpectantibus;* quod his verbis Gallicè expreſſit: *C'eſt à lui de juger des cauſes majeures, comme ſont celles, qui regardent la foy, & qui ſont ambigues, le couſtumes Univerſales, &c. dont le jugement lui apartient, & lui doit eſtre rapporté, &c.* Si ita eſt, & toties à Patribus inculcatur, ergo Summi Pontifices, cùm Concilia confirmant, in quibus maximæ tantùm cauſæ fidei morúmque agitantur; non ſolùm id agunt, quod reliqui Epiſcopi, hoc eſt, nudum ſuffragium & votum ferunt; (id enim non eſſet ulla prærogativa Pontificis Romani, cùm ad ſingulos Epiſcopos pertineat) ſed inſuper

(a) Maimb. Traittè hiſtor. ch. 27. f. 209. (b) Maimb. Traittè hiſtor. ch. 5. f. 61

ſuper ultimum judicium & ſententiam dicunt, adeò ut *probare* aut *improbare poſſint* à Concilijs Univerſalibus decreta, ut Nicolaus primus loquitur. Nec tamen fruſtra ſunt Concilia: cùm enim ad fidem ſtabiliendam, hæreſéſque debellandas, non ſufficiat decernere, quid credendum ſit, ſed oporteat inſuper rationes credendi in medium proferre, ſcripturas explicare, quæ ab hæreticis opponuntur, revincere, & manifeſtæ falſitatis arguere, quódque præcipuum eſt, de remedijs cogitare, quibus & infecti ſanentur, & ad ſanos peſtis haud perveniat; quis non videt hæc omnia longè copioſius, tutiúſque à Concilio obtineri, ubi ex toto Catholico orbe Patres doctrinâ, pietate, ac experientiâ præcipui conveniunt, quàm à ſolo Romano Pontifice? nam & duo oculi plùs uno vident; & ſtellæ, quamvis à ſole radientur, & hic ſolus etiam ſine illis diem efficiat; habent tamen ſuos ac proprios influxus, quibus adjuvant ſolem, reddúntque potentiorem Orbi gubernando: hoc ergò Patres Pontifici, quod ſtellæ ſoli; lucent, juvantque, ſed diem non reddunt.

Dices, Concilio Conſtantinopolitano primo nec per ſe, nec per Legatos Damaſus Pontifex præſedit, & tamen pro Oecumenico & legitimo habitum eſt; ergò approbatio Pontificis non eſt Concilio neceſſaria.

Reſp. Non interfuit quidem Damaſus illi Concilio, quippe qui eodem tempore Synodum Romæ collegerat, ad quam & Orientales Epiſcopos evocavit; ſed tamen certum eſt approbâſſe, & confirmâſſe, quæ in hac Synodo contra Arianos decreta ſunt, id enim expreſſe Photius teſtatur libello de ſeptem Synodis, & S. Gregorius *M. l. 6. epiſt. 125.* ubi ſcribit: *Non omnes ejus Concilij canones receptos à Romana Eccleſia eſſe: Canones, inquit, Conſtantinopolitani Concilij Eudokianos damnant; ſed quis fuerit eorum auctor Eudoxis, minimè oſtendunt. Romana autem Eccleſia eoſdem canones, vel geſta Synodi illius, hactenus non habet, nec accipit, in hoc autem eandem Synodum accepit, quod eſt per eam contra Macedonianos definitum.* Hîc Gregorius apertè teſtatur, non omnes illius Concilij canones à Romana Eccleſia receptos eſſe; ſupponítque penes Romanam Eccleſiam eſſe, quos Conciliorum Canones probet, improbétque: quomodo ergò major Concilij, quàm Pontificis auctoritas, ſi penès iſtum eſt Conciliorum canones alios falſi damnare, & rurſum

omnes

omnes examini ſubdere, an vero, an falſo conſentiant? planè non eſt hoc Concilio ſubdi, ſed præeſſe, nec obſequi, ſed imperare.

At, inquit Maimburgus: (a) *Si Decreta in Concilijs ſancita nec certa ſunt, nec vires habent, niſi poſt Romani Pontificis ſententiam? ergò hujus arbitrio ſteterit, utrùm ad fidem aliquid pertineat: & ſi decretis Nicæni Concilij Silveſter Papa abnuiſſet, ergò & Ariani hæretici non eſſent, & eorum errores æquè ac alias opiniones amplecti impunè ac ſine culpa licuiſſet, quæ omnia abſurdiſſima ſunt, & à nemine conceſſa.*

Reſp. Si aliquid roboris huic argumento inſit, non minùs Concilij auctoritatem, quàm Pontificis evertit. Quæro enim ſi Concilium Nicænum decreviſſet, filium non eſſe æqualem Patri; an ideò pro vero haberi id debuiſſet? aut ante Concilij decreta liberum erat Divinitatem filio adimere? aut Arius niſi poſt Concilij ſententiam hæreticus non fuit? quòd ſi dicas: hypotheſim illam eſſe impoſſibilem, & ut in ſcholis loquimur, de ſubjecto non ſupponente; neque enim Concilium errare poſſe, aut aliquid contra veritatem in ſcripturis revelatam definire; & Arium quidem, alióſque hæreticos etiam ante Concilij ſententiam fuiſſe, quippe qui veritati in ſcripturis expreſſæ, agnitæque obluctarentur, nec judicio Eccleſiæ ſubmitti vellent. Alios verò & pleróſque erràſſe quidem, non tamen ante Concilij ſententiam hæreticos dici potuiſſe, cùm parati eſſent veritatem admittere, ſi docerentur. Hæc igitur ſi tu dicas in favorem Concilij, ego multò magis, majoríque jure in favorem dicam Pontificis, ejúſque Confirmationis; Pontifici enim, non Concilio dictum: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam.* Pontifici: *Tibi dabo claves regni Cœlorum.* Pontifici: *Ego pro te rogabo, ut non deficiat fides tua.* Pontifici denique, non Concilio: *Paſce oves meas.* Cùm ergò toties in ſcripturis habeamus Eccleſiam Pontifici regendam, docendámq; commiſſam eſſe: nunquam verò Pontificem Concilio aut Eccleſiæ regendum, paſcendúmque: cur non malis id dicere, quod ſcriptura dicit; quàm dicere, quod nunquam & nullibi dicit? Præſertim quia ſi Pontificis confirmationem removeas, unde conſtabit Concilium aliquod Univerſale & legitimum fuiſſe? unde vota libera non metu, non fraude, non pretio extorta, non ambitione aut contra æquitatem corrupta, ut in Concilijs Ariminenſi, Epheſino,

Con-

(a) Maimb. Traittè hiſt. ch. 17. fol. 109.

Conſtantinopolitano, ac etiam Chalcedonenſi, & Baſileenſi evenit? Quis me certum firmúmque reddet, non æquè alia concilia erraſſe, aut erratura, ſi errârunt illa tot, támque egregijs Patribus florentia? an credam hiſtoricis Concilium aliquod Univerſale & legitimum fuiſſe ſcribentibus? quaſi verò errantibus Concilijs, & tot Patrum cohortibus unus alterque hiſtoricus errorum ſit expers: aut fides mea, quæ Divina & certa eſſe debet, ac etiam, ſi oporteat, morte ſancienda, ex unius aut alterius hiſtorici narratione pendeat. *At Eccleſia Concilium recipit, & ideò legitimum ac Univerſale eſſe conſtat.* Imò ut Eccleſia recipere teneretur, oportuit priùs conſtare legitimum & Univerſale fuiſſe, unde autem id conſtabit, ſi Pontificis Romani auctoritatem & confirmationem ſubmoveas? Deinde Eccleſia non ſolùm recipit decreta, canonéſque Conciliorum Univerſalium, ſed etiam particularium, imò privatorum ſubinde Doctorum, non ergò ſequitur Concilium legitimum & univerſale fuiſſe, quia ab Eccleſia receptum eſt. Patet ergò ex hactenus dictis, cùm Pontifex confirmat, eam confirmationem non honorariam eſſe, aut aliorum Epiſcoporum Confirmationi parem, ſed omninò & abſolutè neceſſariam.

II. *Opponitur 2.* S. Leo Magnus, quamvis opinionem Eutychetis hæreſis damnâſſet, & duas in Chriſto naturas litteris ad Flavianum Patriarcham datis egregiè aſſeruiſſet, permiſit tamen eandem Eutychetis cauſam in Concilio Epiſcoporum examinari tanquàm *in pleniore judicio*; imò ad Theodoretum ſcribens, ſibi gratulatur, ſuam de duabus naturis ſententiam à Concilio confirmatam, totóque Orbe receptam eſſe: ſic enim in litteris ad Flavianum ſcribit: *Quia piè ac religiosè Chriſtianiſſimus Imperator haberi voluit Epiſcopale Concilium, ut pleniore judicio error aboleri poſſit.* Agnoſcit ergo Leo Papa judicium Concilij eſſe plenius & ſuperius judicio & ſententiâ Concilij, ſicque majorem hujus auctoritatem, quàm illius eſſe. Idem S. Pontifex epiſtolâ ad Flavianum: (b) *Gloriamur,* inquit, *in Domino, qui nullum nos in noſtris fratribus deſiderium ſentire permiſit, ſed quæ noſtro prius miniſterio definierat, univerſæ fraternitatis firmavit aſſenſu, ut verè à ſe prodijſſe oſtenderet, quod priùs ab omnium ſede firmatum totius orbis judicium recepiſſet.* Supponit ergò S. Leo definitiones Pontificum confirmari, & rurſum

B

(a) Maimb. Traittè hiſt. ch. 18. fol. 213. (b) S. Leo epiſt. ad Flavian. 16.

Digitized by Google

ſum examinari à Concilio poſſe; nec priùs conſtare an à DEO prodierint, quàm *ſi totius Orbis recipiantur judicio:* quæ omnia oſtendunt Concilia ſupra Pontifices eſſe.

Reſp. Auctoritatem Romani Pontificis multò Concilijs ſuperiorem eſſe, nemo clariùs ut Leo Magnus doctrinâ exemplóque profeſſus eſt; nec finem mirandi facio, Maimburgum in urbe Regia, & ſub oculis tot eruditorum, tantâ fiduciâ res compertiſſimas negare, cavillaríque circa apices verborum, cùm mens & ſententia Leonis ſit apertiſſima, perinde ac ſi aliquis lucere ſolem negaret nubeculâ tantùm circa illum exortâ, quamvis aliàs mille radijs ſe prodat. Audi Leonem & judica. Primò in illa ipſa epiſtola ad Synodum Epheſinam data, quam Maimburgus citat, circa finem hæc Leo (a) ſcribit: *Fratres noſtros Julianum Epiſcopum, Renatum Presbyterum, & Hilarium Diaconum miſi, qui vice meâ ſanctoConventui noſtræ fraternitatis interſint, & communi nobiſcum ſententiâ, quæ Domino ſint placitura, conſtituant; hoc eſt, ut primitùs errore peſtifero damnato, etiam de ipſius, qui imprudenter erravit, reſtitutione tractetur, ſi tamen ſenſus hæreticos, quibus imperitia ejus fuerat irretita, plenè apertéque propriâ voce damnaverit.* Et Epiſtola ad Concilium Chalcedonenſe: (b) in quo ejuſdem Eutychetis cauſa diſcuſſa eſt. *Fraternitas Veſtra,* inquit, *me Synodo exiſtimet præſidere, qui nunc in Vicarijs meis adſum, & jam dudum in fidei Catholicæ prædicatione non deſum, ut qui non poteſtis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus, non poſſitis ignorare quid cupiamus. Unde fratres Chariſſimi rejectâ penitus audaciâ diſputandi contra fidem divinitus inſpiratam, non liceat defendi, quod non licèt credi, cùm ſecundùm Evangelicas authoritates, Apoſtolicámque doctrinam pleniſſimè & lucidiſſimè per litteras, quas ad Flavianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de ſacramento Incarnationis Domini Noſtri pia & ſincera confeſſio.* Et Epiſtolâ 33. ad Pulcheriam Auguſtam: *Remoto longarum diſputationum labore Cyrilli Alexandrini Epiſcopi epiſtolæ acquieſcat, & epiſtolæ meæ ad Flavianum, quia & mea & SS. Patrum de Incarnatione concors per omnia & una Confeſſio eſt, quam ſi quis exiſtimaverit non ſequendam, ipſe ſe á compage Catholicæ Unitatis abſcindit.* Similia habet epiſt: 40 & 41. ad Martianum Imperatorem. Et 49. ad Pulcheriam Auguſtam. In quibus imitatus eſt Leo Cœleſtinum Anteceſſorem ſuum, qui in commonitorio

Lega-

(a) Epiſt. Leonis ad Synod: 1. Tom. 2. Concil. (b) Leo in epiſt. 45. Concil. Chalced.

Legatis ſuis ad Concilium Epheſinum dato, hæc clariſſima & digna memoratu habet. (a) *Auctoritatem Sedis Apoſtolicæ cuſtodite; ſiquidem & inſtructiones, quæ vobis traditæ ſunt, hoc loquantur, ut intereſſe Conventui debeatis: ad diſceptationem ſi fuerit ventum, vos de eorum ſententijs judicare debeatis, non ſubire Examen.* Conſtat ex his omnibus Cœleſtinum & Leonem præſcripſiſſe, quid credi, quid decerni oporteret, ut videlicet primò hæreſis Eutychetis damnaretur, ut à doctrina litteris Cyrilli & Leonis comprehenſa ne latum unguem diſcederent Patres, ídque ſub pœna anathematis: ut diſputationibus abſtineretur: ut Eutyches verbo ſcriptóque hæreſin recantaret, ſicque cathedræ reſtitueretur: ut denique Legati de Patrum Concilijque ſententijs judicium ferrent; ipſi verò Pontificis Romani doctrinam minimè examini, judicióque Concilij ſubderent: potéſtne aliquid dici imò cogitari, quod ampliùs Pontificis ſupra Concilium auctoritatem exprimat? aut qui ſunt characteres ſuperioris, ſi iſti non ſunt? aut quod unquàm Concilium tales Pontificiæ auctoritati & Decretis Leges præſcripſit, quales Leo Concilijs? tantúmque abeſt, ut Concilium quereretur dolerétque Leonem aliena uſurpare, & auctoritatem Concilijs debitam in ſe transferre, ut potiùs ſummis laudibus Leoni acclamaret, ejúſque epiſtolas velut Cœlo lapſas amplecteretur, ut videre eſt in actis Concilij *actione 2.* circa finem. Nec Leonis poteſtas intra verba ſtetit, ſed proceſſit in exempla. Cùm enim Patres fidei profeſſionem concepiſſent, eſſétque omnium votis comprobata, ſoli Leonis Legati eam, quòd minùs perfecta, rejecerunt, Patréſque quamvis obluctantes, ut aliam ederent, coëgêre, ídque imperio & auctoritate, manifeſtóque poteſtatis, quam in Concilium exercebant, argumento. Audi acta Concilij, *actione.5.* Omnes Reverendiſſimi Epiſcopi præter Romanos & aliquot Orientales clamaverunt: *Definitio omnibus placet; hæc fides Patrum: qui aliter credit, anathema ſit. Paſchaſinus & Lucentius Vicarij Sedis Apoſtolicæ dixerunt: ſi non conſentiunt epiſtolæ Apoſtolicæ Beatiſſimi Papæ Leonis, jubete nobis reſcriptum dare, ut revertamur.* Vides hic iterùm tantum abeſſe, ut Leo doctrinam & epiſtolam ſuam examini Patrum Concilijque ſubdat, ut potiùs velit, apertéque & in pleno conſeſſu profiteatur,

B 2 opor-

(a) Commonitorium Cœleſtini nuper editum per Steph. Balluz. ex M. S. Colbertino.

oportere, ut Patres ad normam, mentémque Leonis decernant; éſtne rogo diſcipulum hoc agere, an Magiſtrum? obſequi, an imperare? Si Pontifex Concilio ſubeſt, cur imperat? cur à toto Concilio probata improbat reijcítque? cur compellit Concilium oblitterare jam ab omnibus decreta, & nova proferre? cur ſuam Epiſtolam pro norma præſcribítque, eíque Concilium alligat, nec patitur ab ea recedi? paruítque Concilium, & aliam edidit fidei Profeſſionem, quæ habetur *action. 6.* Eâdem auctoritate Pontificis Legati canonem 28. Synodi Chalcedonenſis irritum, caſſúmque voluerunt, quo videlicet primus locus poſt Romanum Pontificem Alexandrino debitus Archiepiſcopo Conſtantinopolitano cedebatur, quo iterum oſtendêre, Pontificem non ſubdi, ſed imperare Concilio, & reſcindere ab iſto perperam facta. *Vide Actionem 15. Con. Chal: circa finem.* Jam Lectoris judicium eſto, quàm verè Maimburgus dixerit, Leonem doctrinam ſuam Concilio examinandam permiſiſſe, cùm potiùs eam pro norma & amuſſi Concilio præſcripſerit, vetuerítque ab ea recedi: quis dicat Lydium lapidem ab auro, perpendiculum à pariete examinari, & non potiùs contrarium?

Cur ergò dixit Leo, Concilij judicium plenius eſſe, ab eóque aboleri errores oportere?

Reſp. Quia licèt Concilium oppoſitum Papæ, aut ab ipſo non confirmatum, ſit infra Papam; conjunctum tamen, & approbatum à Papa, multò perfectius, utiliúſque eſt, quàm ſolùm Papæ judicium, ut etiam ſuprà monuimus: nec verò quæſtio eſt, an Concilium confirmatum à Papa ſit infra aut ſupra Papam (hæc enim quæſtio eſt meri nominis, & theoretica, ac ferè illi ſimilis, quam ſpeculativi in ſcholis agitant, an videlicet Deus ſolus ſit majus bonum, quàm DEUS & creaturæ) ſed an Concilium à Papa non confirmatum, imò Papæ oppoſitum ſit ſupra Papam, eíque imperare poſſit; unde patet, ne ſtatũ quidem quæſtionis Maimburgum intellexiſſe, qui ergo ſcopum tangeret nunquam viſum? Quemadmodum ergò licet Rex ſit ſupra Senatum, nec aliqua ſit contra Regiam voluntatem auctoritas Senatûs: ſi tamen Rex in ſenatu & cum ſenatu agat, nemo dubitat, multò ejus diplomata meliora & perfectiora fore (utpote tot aliorum conſilijs & inſtructionibus acuta) quàm ſi à ſolo prodeant. Idem de Pontifice dicas, præſertim in cauſa Eutychetis: in qua cùm non ſolùm ageretur de Decretis fidei ſcri-

bendis

Digitized by Google

bendis: ſed etiam de modo hæreticos convincendi, exarmandi, Eutycheten reſtituendi, Imperatorem ne perverteretur (nam peſtis jam aulam penetraverat) edocendi, quis non videt hæc omnia multò ſecuriùs perfectiúſque à Concilio Græcorum Patrum, quàm Romæ à Leone tot rerum ignaro peractum iri? præſertim cùm Dioſcorus, aliíque, qui Eutycheti ſtudebant, auſi eſſent in Leonem ſententiam proferre; non ergo eum judicem paterentur, quem ipſi reum damnatúmque peregerant: prudentis ergo fuit celare potiùs, quàm exponere Majeſtatem. Quòd verò Leo Pontifex ſibi gratuletur, ſententiam ſuam de duplici Chriſti natura à Concilio receptam eſſe, ideò eſt, *tum* quòd multi, qui diſcordias quàm pacem malebant, Leonem non eadem cum Concilio ſentire jactarent, quod ipſe Leo in epiſtola (a) ad Martianum Auguſtum teſtatur: *tum* quia ut idem Leo in epiſtola ad Theodoricum ſe explicat; etiam quæ fidei ſunt, quæque omne dubium excludunt, examinari poſſunt, non eâ quidem ratione, ut eis ſubeſſe falſum ſuſpicemur; ſed ut clarè intellecta, & cum ratione & ſcripturis collata tantò meliùs firmiúſque animo hæreant. Quàm multa in ſcripturis examinamus? nec ideò dubij, ſed avidi veritatis; audi ipſum Leonem (b) in eadem epiſtola ad Theodoricum: *Ipſa quoque veritas, & clariùs eniteſcit, & fortiùs retinetur, dum, quæ fides priùs docuerat, hæc poſteà examinatio confirmaret.* Cæterùm perſuaſum fuiſſe Leoni, non Pontifices Concilio, ſed Concilium Pontificibus ſubdi, manifeſtum eſt ex ſuperiùs dictis, & ex auctoritate, quam in concilium Chalcedonenſe Leo exercuit, expreſſitque clariſſimè in epiſtola ad Theodoricum, quam citat Maimburgus: cùm enim Leo gratulatus ſibi eſſet, Concilium in eandem ſecum ſententiam conſpiràſſe, hæc ſubjungit: *Ut in hoc quoque capite membra concordent, in quo ampliùs nobis creſcit gaudendi materia.* Et poſt pauca: *Multùm denique Sacerdotalis officij meritum ſplendeſcit, ubi ſic ſummorum ſervatur auctoritas, ut in nullo inferiorum putetur imminuta libertas.* En hîc iterùm apertè Leo profitetur Pontificem in Concilio Univerſali partes *Capitis* agere; reliquos Epiſcopos *membra* eſſe; ſi Pontifex illius ſacri corporis Caput eſt, ergo ad eum pertinet dirigere, gubernare, movere; ad Patres verò dirigi, gubernari, moverique. Rurſus per ea verba: *Sic ſummorum ſervatur auctoritas, ut in nullo inferiorum*

(a) Epiſt. Leon. ad Mart. Aug. 63. inter ep. SS. PP. (b) Leo ep. 67. ad Theodoric.

rum putetur imminuta Libertas. Clariſſimè oſtendit ſupremam in Concilijs poteſtatem penes Pontificem eſſe, Patres verò inferiores, ſubditóſque; & tamen Maimburgus, cùm ſuperioritatem Pontificis tàm luculenter in epiſtolis Leonis expreſſam videat, & quod majus eſt, clariſſimis exemplis in conſpectu Chalcedonenſis Concilij exercitam probatámque: hæc omnia ſilentio tegit, cum duobus aut tribus verbis rixatur, aquam in pumice & victoriam in ſyllabis quærens; quæ tamen ut vidimus, & ipſa nihil ad rem faciunt.

III. *Opponitur 3.* (a) Exemplum Vigilij Pontificis: hic enim cùm conſtitutionem edidiſſet, quâ tria Capitula comprobabat, vetabátque, ne à quoquam mortalium damnarentur; Concilium Conſtantinopolitanum quintum & Vigilij Conſtitutionem, & doctrinam trium capitulorum examinandam ſuſcepit, damnavítque obluctante primùm Vigilio, ac tandem Concilio cedente. Si ergò Concilium examinat damnátque, quæ tanto ſtudio, tantáque animi contentione ac ſolemni diplomate Vigilius decreverat; oportet utique majorem eſſe Concilij, quàm Pontificis auctoritatem, & hunc illius judicio ſubjacere. Vigilij verba in Conſtituto ad Imperatorem Juſtinianum inter alia hæc ſunt: (b) *Apertiſſimè lucet veritate ex verbis epiſtolæ venerabilis Ibæ rectiſſimo ac piiſſimo intellectu perſpectis, Patres noſtros in Chalcedone reſidentes rectiſſimè orthodoxam ejuſdem viri fidem pronuntiâſſe, & ideò præſentis ſententiæ veſtræ auctoritate ſtatuimus atque decernimus, cum in omnibus, tum etiam in memorata venerabilis Ibæ epiſtola intemeratum Patrum Chalcedone reſidentium manere judicium.* His verbis Vigilius non ſolùm Perſonam Ibæ, ſed etiam ejus epiſtolam, quamvis mille blaſphemijs plenam hæreſi abſolvit, & in mitiorem partem explicat, idque obtentâ Concilij Chalcedonenſis auctoritate. Addítque in fine Conſtituti: *Si quid verò de iiſdem tribus Capitulis contra hæc, quæ hîc aſſerimus vel ſtatuimus, factum, dictum atque conſcriptum fuerit, hoc modis omnibus ex auctoritate Sedis Apoſtolicæ refutamus.* En Vigilium ex Cathedra decidentem! & tamen Concilium œcumenicum Conſtantinopolitanum à tota Eccleſia receptum, cultúmque contrarium omninò decidit, ſic enim loquitur: (c) *Si quis defen-*

(a) Maimb. Traittè Hiſt. ch. 18. fol. 216. & ch. 17. fol. 89. & ch. 11. fol. 148. & hiſt. du Pontific. de S. Gregor. l. 1. f. 31. (b) Conſtitutum Vigilij non procul à fine apud Baron. ad Annum 553. n. 196. (c) Concil. Oecum. 5. collat. 3. cap. 14.

defendit epiſtolam Iba, quam ad Marim Perſam hæreticum dicitur Ibas ſcripſiſſe, quæ abnegat DEUM Verbum ex Virgine Maria incarnatum, & eam non anathematizat, & qui præſumit eam defendere, vel inſertam ei impietatem, nomine ſanctorum Patrum, vel Concilij Chalcedonenſis, anathema ſit. Concilium ergò non damnat ſolùm, ſed etiam anathemate punit Vigilium ejúſque conſtitutum. (a) Et Pelagius II. ac Gregorius Magnus apertè Vigilium ignorantiâ erràſſe profitentur, ac poſtmodùm meliora edoctum Concilij ſententiam amplexum eſſe, Conſtituto, quod prius ediderat, enixè damnato. Patet ergò tot Pontificum, qui poſt Vigilium ſedere, imò totiùs Eccleſiæ conſenſu, quæ tria capitula damnavit; & Pontificem erràſſe, & à Concilio correctum, imò perculſum eſſe anathemate, & rurſus Pontifices infra Concilium eſſe, & ab iſto judicari poſſe, punirique.

Reſp. Multum ſpei collocat Maimburgus in Conſtituto cauſáque Vigilij: ea verò qualis fuerit, altiùs repetemus, atque ut clariùs veritas appareat, omnia per annos diſtinguuntur. Anno CCCCXXVIII. Siſinio Epiſcopo Conſtantinopolitano morte ſublato, Theodoſius imperator ex Populi voto Neſtorium ſufficit Presbyterum & Monachum Antiochenum. Pietas illum Zelúſque adverſùm hæreticos, & vis eloquentiæ omnibus commendaverant: ſed ut notat Theodoretus, ingentem ambitionem, quâ infulas captabat, his dotibus texerat ſimulatâ virtute. Nata ex ambitione ſe oſtentandi cupido, veterúmque contemptus: & novorum, quæ magis animos ſtringunt, ingens prurigo, ac tandem hæreſis. Dicebat in Chriſto ut duas naturas, ita duas Perſonas eſſe, Divinam, humanámque, & ita DEUM nec conceptum, nec natum ex Virgine, nec paſſum, mortuúmque, ſed hominem ſolùm. Latuit aliquandiu venenum tum dulcedine orationis, quâ errores condiebat, tum opinione virtutis, quæ populum occupaverat externa ſpectantem, ignarúmque occulti. Anno CCCCXXIX. Neſtorius hæreſes ſuas palàm expromit, biníſque litteris à Cyrillo Alexandriæ Epiſcopo errroris monetur. Sequenti proximè anno collectâ Romæ ſynodo Cœleſtinus Pontifex Neſtorium infulis privat; Cyrillo proſecutionem cauſæ, ſuáſque vices delegat. Hauſerat

(a) Pelagius II. ep. 7. quæ eſt 3. ad Epiſc. Iſtr. Gregor. M. lib. 3. ep. 2. 3. 4. 37. & lib. 7. ep. 10, 53.

ſerat virus à Theodoro Mopſweſteno Neſtorius Chryſoſtomi quondam in Monaſticis collega. Anno CCCCXXXI. Neſtorij cauſa in Epheſina Synodo agitatur, & ipſe cùm ne quidem adeſſe dignaretur quamvis vocatus, hæreſis damnatus, ac Epiſcopatu exutus eſt: libri flammis addicti. Supervenit poſt quintum diem Joannes Epiſcopus Antiochenus jam olim Neſtorio amicus, iráque in Cyrillum fremens, antiquâ quippe æmulatione Alexandrinæ & Antiochenæ Sedis, ac recenti odio ob amici caſum, præſertim quòd à Patribus expectatus non eſſet, pugnam inſtaurat, ſublevátque Neſtorium varijs in Cyrillum Patréſque conjectis calumnijs; ſed momentaneum ſolatium; quippe fraudes detectæ; & Neſtorius primò in Monaſterium, tum in exilium ejectus, ubi linguâ vermibus exeſâ, ſolutóq; putredine corpore vitam abſolvit. Joannes & ipſe à Patribus damnatus, dejectúſque, ſemper tamen ei mora pœnitendi data: nam & ſpes erat clementiâ flecti poſſe; metus verò, ne ſi duriùs haberetur, totam Syriam deſperatâ veniâ perverteret: reſpondítque eventus, nam ſequenti anno Joannes Neſtorio, hæreſique abjuratâ, cùm Romano Pontifice primùm, mox cum Cyrillo in gratiam redijt, junctiſq; dextris in Neſtorium duxit.

IV. Anno CCCCXXXV. Theodoſius lege latâ Neſtorij libros, quibus hæreſin propagabat, cremari jubet: at qui Neſtorio ſtudebant, Theodori Mopſweſteni libros evulgant, Syriacâ, Perſicâ, Armenicáque linguâ conſcriptos, quò à pluribus legerentur. Theodorum pietatis & doctrinæ ſpecies, & ex iſtis veneratio celebrem reddiderant; at eodem, quo Neſtorius veneno turgebat, imò à Theodoro Neſtorius acceperat; ergò mutato ſolum nomine eadem peſtis ſerpebat. Accenſa, ut fieri amat partium ſtudia, alijs Theodorum laudantibus, deteſtantibus alijs, quippe qui eoſdem in Theodòro errores agnoſcerent, aliâ quidem larvâ, ſed eodem vultu parique fœditate. Fuerat inter præcipuos Theodori, Neſtorijque cultores Theodoretus (a) Cyri Epiſcopus, vir pietate & doctrinâ inſigni, ſed pari in Cyrillum odio, & cujus capitula inſtinctu Joannis Antiocheni confutaverat; ſed tandem veritati cedens, & Neſtorium, cujus amicitiam coluerat, deteſtatus eſt, & Cyrillo placatur, ut ex ejus ſcriptis apparet.

V. Anno

(a) Theodoret. ep. 1. ad Sperad. & 83. ad Dioſcor. & l. 4. adu. Neſtor.

V. Anno CCCCXLVIII. Eutyches Archimandrita dum nimio inconſultóque ardore Neſtorium perſequitur, in aliam hæreſim impingit, docétque, ut unam in Chriſto Perſonam, ſic unam naturam eſſe; nec abſtitit monitus quamvis à Flaviano Epiſcopo Conſtantinopolitano, damnatúſque repetitâ Synodo: ſed obſtinaverat animum, aut pretio ſui, aut aulæ patrocinio, Chryſaphij præſertim, multorúmque Epiſcoporum nova præ antiquis amplexantium. Delendo igitur tàm pernitioſo errori Synodus Chalcedonenſis indicta, ubi omnium votis hæreſis Eutychiana conclamata eſt. In hac Synodo, quod maximè ad rem noſtram facit, duo Epiſcopi Theodoretus Cypri, & Ibas Edeſſæ Epiſcopi Neſtorianæ hæreſis ſuſpecti à Patribus abſoluti ſunt. De Theodoreto jam dixi, de Iba hæc accipe; is cum alijs Syriæ Epiſcopis Joanni Antiocheno adhæſerat, Cyrillo infenſus, & Neſtorio amicus, pro cujus erroribus ad Maryn Perſam epiſtolam ſcripſit, in qua & Theodorum laudibus effert, Cyrillum verò perſtringit, tanquam is odio in Theodorum anathematiſmos ſcripſiſſet; & hæreſi Apollinaris infectus eſſet: cùm enim Cyrillus unam Chriſti Perſonam aſſereret, Ibas unam naturam intelligebat, videtúrque totum hoc certamen cum Cyrillo inde proveniſſe, quòd Ibas ſocijque Perſonam & naturam confunderent, & cùm à Cyrillo unam Perſonam audirent, ipſi unam naturam intelligerent; & ideò, (ut in eadem Ibæ epiſtola legitur) nec Joannes Antiochenus priùs Cyrillo reconciliari voluit, quàm iſtas propoſitiones damnaret, videlicet: *Divinitas paſſa eſt:* &, *Una eſt natura Divinitatis & Humanitatis.* Cùm ergò, ut dixi, Joannes Antiochenus, & Cyrillus Alexandrinus dextras junxiſſent, unáque Neſtorium damnâſſent; Ibas, qui erranti Patriarchæ comes fuerat, pænitentem quóque ſecutus eſt, pacatúſque Cyrillo vires & calamum in Neſtorium vertit, & ideò ad calcem epiſtolæ, quam ad Maryn dedit, gratulatur reductam pacem, extincta odia, ſedatam Eccleſiæ tempeſtatem, duóſque Patriarchas belli quondam ductores, nunc mutuâ charitate, eâdémque fide compoſitos. Quibus verbis ſe quóque Ibas ſignificabat cum Cyrillo communicare, eandémque fidem complecti, nec aliud in Cyrillo aliquando damnâſſe, quàm quòd videretur unicam in Chriſto natu-

Digitized by Google

ram profiteri; nota enim epiſtolam (a) Ibæ hæc capita complecti. 1. Criminatur Cyrillum, quòd diceret, *Unam eſſe naturam Divinitatis & Humanitatis, nec eſſe differentiam inter Templum & inhabitantem in eo*, quódq; odio, maliſque artibus effecerit, ut Neſtorius deponeretur. 2. Multis laudibus Theodorum Mopſveſtenum effert, ejúſque Zelum in profligandis hæreticis commemorat, vocátque beatum, & veritatis Prædicatorem. 3. Denique Pacem inter Joannem Antiochenum & Cyrillum commemorat, ſibíque redditâ Eccleſijs pace, ſublatíſque diſſidijs gratulatur, innuítque eandem ſibi & Cyrillo, ac Joanni Antiocheno fidem eſſe, ſicque Catholicum ſe oſtendit, & Neſtorio adverſum, quod etiam illis verbis apertiſſimè declarat: *Eccleſia*, inquiens, *ſic ducit, ſicut tua Religioſitas novit, & à principio eſt edocta, atque firmata ex liberis Beatiſſimorum Patrum, duæ naturæ, una virtus, una Perſona, quòd eſt unus Filius Dominus noſter, &c.* Græcè: (b) Δύο φύσεις, μία δύναμις, ἓν πρόσωπον. Quæ doctrina, ut palàm eſt, Neſtorianæ omninò eſt oppoſita, & hæc cauſa fuit, ut Ibas bis hæreſis Neſtorianæ poſtulatus, bis in ſolemnibus Epiſcoporum Conventibus culpæ expers, innocénſque declaratus ſit, Beryti videlicet & Tyri: (c) nec Mireris Theodori libros ab Iba laudari; eo enim tempore necdum ſatis de Theodori ſcriptis conſtabat, alijs eos execrantibus, alijs verò laudantibus, & blaſphemias, quæ in ijs legebantur, non Theodoro adſcribentibus, ſed alijs, qui ejus ſcripta corruperunt: eâdem ferè ratione, quâ olim multi Patrum Origenem defenderunt, & noſtrâ quoque ætate multi Janſenium. Quæ cauſa fuit, ut non à ſolo Iba, ſed etiam ab alijs laudatus ſit Theodorus, ejúſque ſcripta, tanquam veritati ac fidei Catholicæ conſentanea, videlicet à Joanne Patriarcha Antiocheno (d) poſtquam in ſinum Eccleſiæ redierat; & Theodereto in Dialogis adversùs Eutychetem. Mirum ergo non eſt, Ibam Tyri & Beryti omnium Epiſcoporum judicio Neſtorianiſmi, cujus poſtulabatur, abſolutum eſſe, quod anno Chriſti 448. contigit: cúmque in ijſdem Tyrio & Berytenſi Conventibus maximè epiſtolam Ibæ ad Marim urgerent adverſarij, tantum abeſt eum hæreſis convictum eſſe, ut potiùs

Patres

(a) Epiſtola Ibæ habetur in actis Conc. Chalced. act. 10. (b) V. Baron. & Spondan. ad Annum 458. (c) Joann. Antioch. epiſt. ad Theodoſ. & ad Cyrill. & ad Procl. Conſtantinopolit. Theodoret. in dialog. Eraniſtæ; & epiſt. 16. ad Iren.

Digitized by Google

Patres ejuſdem epiſtolæ argumento Ibam Orthodoxum & innocentem pronuntiârint; ut habetur in Actis & ſubſcriptionibus Concilij Chalcedonenſis *actione decimâ:* imò quod majus, idem Concilium Chalcedonenſe lectâ, auditâque Ibæ epiſtolâ ad Marim pronuntiavit, apparere ex eadem epiſtola, Ibam Orthodoxum eſſe, verba Patrum & ſententiæ hæc ſunt: *Paſchaſinus & Lucentius tenentes locum Sedis Apoſtolicæ dixerunt: Relectis chartis agnovimus ex ſententia Reverendiſſimorum Epiſcoporum* (qui videlicet Tyri & Berithi convenerunt) *Ibam Reverendiſſimum innocentem approbari; relectâ enim ejus epiſtolâ agnovimus eum eſſe Orthodoxum: & ob hoc decernimus, & honorem Epiſcopatûs, & Eccleſiam ei eſſe reſtituendam.* Hæc Patrum Chalcedonenſium ſententia fuit de Ibæ epiſtola; ubi tamen obſerva, non dicere Patres, epiſtolam Ibæ orthodoxam eſſe (nam ob immodicas Theodori laudes, damnatúmque hæreſis Cyrillum in ſuſpicionem vocari poterat) ſed ex illa Ibam orthodoxum probari; cùm enim ad calcem epiſtolæ Cyrilli fidem comprobaret, gauderétque Joannem Antiochenum cum illo communicâſſe, pacémque inijſſe, ſibíque propterea ac toti Eccleſiæ gratularetur; apertè oſtendebat, ſe quóque cum Cyrillo conſentire, ſicque Orthodoxum eſſe, & Neſtorio adverſum; ſicut enim cùm Ariana hæreſis Eccleſiam in duas partes ſcinderet, ſéque occultiſſimis artificijs abderet, nec ſatis hæretici à Catholicis diſtingui poſſent, quippe laruatâ fictâque facie; certiſſimum veritatis indicium erat, cum Athanaſio communicare; ita peſte Neſtorianâ graſſante, nullum certius argumentum ſanæ intactæque Religionis, quàm Cyrillo adhærere, quod, cùm in ſua epiſtola Ibas profiteretur, mirum non eſt, à Concilio Chalcedonenſi pro Catholico receptum eſſe. Hanc rationem Eunomius Epiſcopus Nicomediæ attigit, quandò *actione 10.* Concilij Chalcedonenſis Ibam abſolvit: *Jam,* inquiens, *ex ijs, quæ relecta ſunt, innoxius approbatus eſt Ibas Reverendiſſimus, in quibus enim dicendo malè culpare viſus eſt Beatiſſimum Cyrillum, in poſtremis rectè confeſſus, illa, in quibus culpavit, refutavit.* Manifeſtum ergo eſt, quamvis epiſtola Ibæ hæreſin redoleret, quia tamen circa finem epiſtolæ cum Cyrillo communicare ſe profitebatur, & Neſtorium damnabat, ideò à Patribus Concilij Chalcedonenſis pronuntiatum eſt: *Ibam ex epiſtola ad Marim data Orthodoxum apparere.* Et ſic quidem habuit cauſa Ibæ Epiſcopi Edeſſeni in Concilio Chalcedonenſi

C 2 agitata;

agitata; non omittam tamen, etiam illud dicere, ſanctos Gregorium M. (a) & Epiphanium conari, ut oſtendant, eam epiſtolam Ibæ non fuiſſe; ſed obſtant acta Tyrij, Berithenſis, & Chalcedonenſis Conciliorum, ex quibus liquidò patet, Ibam eam epiſtolam pro ſua agnoviſſe. In eadem quóque Chalcedonenſi Synodo Theodoretus Epiſcopus Cyri *actione 8.* abſolutus eſt, ac ſedi ſuæ, cùm Neſtorium deteſtatus eſſet, reſtitutus. Hic monaſticam vitam amplexus Cyri Epiſcopus renuntiatus eſt, immenſóſque labores pro fide Catholica, contra Gentiles, & hæreticos ſuſcepit; ſed poſteà Theodori Mopſweſteni & Neſtorij amicitiâ (quorum immenſis laudibus omnes libros implebat) adeò fœdatus eſt, ut eodem morbo infectus videretur, præſertim ubi contra Cyrillum, quem Catholici omnes ut arcem veræ Religionis venerabantur, calamum ſtrinxit; eadem quippe fidei & Cyrilli cauſa videbatur, ut qui hunc impeteret, illam quóque aggreſſus putaretur: ſed tandem detectâ veritate, obſervatiſque Neſtorij & Theodori erroribus, præſertim cùm obſtinatos eos vidit, pedem à præcipitio, cui impendebat, retraxit, ſubſcripsítque Leonis epiſtolæ, quæ proteſſera colebatur ſacræ militiæ; & ab eo viciſſim in communionem & amicitiam receptus eſt; nam tanti Doctoris acceſſu partes Catholicorum augeri lætabatur, & ob has quóque cauſas Concilio Chalcedonenſi Theodoretus pro Catholico habitus eſt. Audi acta Chalcedonenſia, *actione 8. Reſidentibus omnibus ante cancellos ſanctiſſimi altaris, Reverendiſſimi Epiſcopi dixerunt: Theodoretus modò anathematizet Neſtorium. Theodoretus dixit: Ego per DEI gratiam ab Orthodoxis ſum enutritus, & Orthodoxè ſum edoctus, & Orthodoxè prædicavi, & non ſolùm Neſtorium & Eutychen, ſed omnem hominem, qui rectè non ſapit, averſor, & alienum exiſtimo: & dum diceret hæc, Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt: clarè dic anathema Neſtorio & dogmatibus ejus: anathema Neſtorio & amantibus eum. Theodoretus dixit: verè non dico, niſi quomodo novi DEO placere; neque de Civitate cogito, neque honore opus habeo, neque ob hoc adveni. Neſtorium & Eutychen, & omnem hominem dicentem vel opinantem duos filios, anathematizo; & cùm diceret, Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt: dic apertè anathema Neſtorio, & qui ea, quæ ejus ſunt, ſapiunt. Theodoretus dixit: Anathema Neſtorio, & ei, qui non dicit DEI genitricem Virginem Mariam, & qui in duos filios partitur unum filium DEI unigenitum. Omnes Epiſcopi clama-*

(a) S. Gregor. l. 7. epiſt. 53. & Epiphan. Act. 6. Concil. Nic. II.

clamaverunt: Theodoretus dignus eſt ſede: Eccleſia Orthodoxum, Eccleſia Paſtorem recipiat. Paſchaſinus & Lucentius habentes locum Apoſtolicæ Sedis dixerunt: Sanctiſſimum & venerabilem Epiſcopum Theodoretum Sanctiſſimus & Beatiſſimus Univerſæ Eccleſiæ Epiſcopus Urbis Romæ Leo dudum in communionem ſuſcepit. Quoniam igitur Neſtorium & Eutychen anathematizavit, Sanctiſſima & Venerandiſſima Synodus, inſuper verò & noſtra humilitas reddi ei Eccleſiam propriam definivit. Vides ergo in hoc Concilio Oecumenico Theodoretum & pro Orthodoxo acclamatum eſſe, & pro digno, cui ſedes redderetur. Hæc ſunt ergo tria Concilij Chalcedonenſis decantata Capitula, & ex quibus invidiâ Eutychianorum Concilio Chalcedonenſi adverſantium tot poſteà diſcordiæ & malorum ſeries deductæ ſunt. Abſolutio videlicet Ibæ, Theodoreti & Theodori Mopſweſteni, quamvis enim de hoc ultimo nihil Concilium deciderit; hoc ipſum tamen ſilentium, & quòd Ibam ac Theodoretum perpetuos ac indefeſſos Theodori laudatores Concilium recepiſſet, vitio vertebatur, quaſi Neſtorio faveret, quamvis ut vidimus, & Neſtorium Patres execrarentur, ejúſque cauſam redderent debiliorem, præcipuis ejuſdem defenſoribus in vera Religionis caſtra translatis: nec enim favere hoſti dicendus eſt, qui eum ducibus ac militibus privat, ſuiſque eos partibus clementiâ & præmijs adſtrinxit: id fecit Concilium.

VI. Anno DXXXVIII. Hoc eſt octoginta ſeptem annis poſt Concilium Chalcedonenſe de tribus capitulis mota contentio, priùs ne cogitatum quidem, ut aliquid turbaretur. Res ita evenit. Miſſus fuerat in Orientem ab Agapito Pontifice Pelagius, ut Romanæ ſedis legatione fungeretur; is è Palæſtina reverſus (ubi Epiſcopum Alexandrinum patratæ cædis reum gradu dejecerat.) Monachorum agmen ſecum duxerat Origeni infenſum: ingentem texuerant errorum catalogum, quibus ſuos libros inſperſerat, urgebántque iſtos ſimul cum Auctore damnari: *Quandiu enim Origenis nomen in Eccleſia vigeret, iſtius errores deleri ex animis non poſſe Auctoris reverentiâ; nec perſuaderi hominibus, ut cùm coli arborem, amaríque videant, fructus tamen averſentur; iſtos verò ſponte collapſuros arbore truncatâ.* Hæc Monachi nec ſine aſſenſu in aula repetebant, Pelagij præſertim, & Juſtiniani Imperatoris; Pelagij quidem, quòd liti tanto tempore, tantóque animorum æſtu inter Catholicos agitatæ finem

Digitized by Google

imponi cuperet. Imperatoris verò, quòd innato quodam fatalíque impetu rebus ſacris ſe implicaret, amarétque inter Infulas ſpectari: ergò unius ardor, & alterius oſtentatio bellum in Originem accendit. Indictum Conſtantinopoli Concilium, in eóque damnatus cum erroribus Origenes: & quamvis Paſchaſius & Mennas Epiſcopus Conſtantinopolitanus judices ſediſſent, diploma tamen, quod ſententiam & errores complectebatur, Imperatoris nomine expeditum, ſive id genio Imperatoris datum, ſiveut adverſarios percellerent, ſceptrum magis quàm pedũ vereri ſolitos. Agebat in aula Theodorus Cæſareæ Archiepiſcopus, florebátque Principis gratiâ; ſed Origeni & Eutychianis planè addictus, occulto tamen celatóque veneno, & in occaſiones prompto. Is damnatum Origenem acerbè indoluit, credebátque à Pelagio non tàm cineribus Origenis, quàm ſibi illuſum, hinc ardor vindicandi; útque ſecurior eſſet certiórque vindicta, preſſus intra animum dolor, nec vultu proditus. Ubi opportunitas fuit, Principi oſtendit, perire Eccleſiam Eutychianorum & Acephalorum diſcordijs: & tamen finiri contentiones poſſe facili obvióque remedio: ſi Concilium Chalcedonenſe omnes recipiant, nihil amplius diſſidij fore: ut verò recipiant, illud unum obſtare, quòd Theodorum Mopſweſtenum, & Theodoretum, præcipuè verò Ibæ epiſtolam Patres comprobâſſent: iſtos verò Neſtorio apertè favere, ſicque Neſtorium quóque ejúſque ſententias viſas à Concilio comprobari, cùm illos admiſiſſent: hoc Catholicos Neſtorio ut par erat adverſos offendi, hoc unum morari, ne Concilium pacémque admittant: ſi ergò tria illa Capitula damnentur, & Concilium admiſſum, & pacem redditum iri, nullo impendio: litandum eſſe omnium paci bonóque, paucis mortuorum cineribus, idque ipſum Ibam, ſocióſque ſi viverent optaturos, gloriam verò redditæ pacis penes Imperatorem fore. Hæc Theodorus obtentu Religionis: ſed vindicta quærebatur: prævidebat enim Pelagium ſocióſque, ut termini monerentur à Concilio & Patribus fixi, nunquam aſſenſuros; hinc illis cum Principe bellum, & ex bello offenſam: aut ſi aſſentirent, ſemel Concilij Chalcedonenſis everſâ deletâque aliquâ parte, facilè totum impugnari, aut in dubium vocari poſſe, id verò Eutychianis ſaluti fore. Hæc Theodori ſenſa, ſed Principi abſtruſa. Is oratione

Digitized by Google

oratione permotus, & Theodoræ Conjugis, quàm deperibat, blanditijs edictum proponit, quo tria Capitula damnabantur. Ingens inter Catholicos accenſum certamen, quòd negarent convelli poſſe à Concilio ſtatuta; eadémque Vigilij Romani Pontificis ſententia erat: cúmque adverteret Imperator, in hujus exemplum omnium oculos defigi, & eò inclinaturam victoriam, ubi Vigilius eſſet, Conſtantinopolim eum accerſit, excipítque obviàm progreſſus. Omni ergò arte laboratum, ut hanc arcem everterent: præmia minis conjuncta: ſpes metúſque temperati: & quod omnia vincebat, Imperatricis preces lachrymæque ac promiſſorum exactio: promiſerat enim Vigilius, ſi Pontificatum ab Imperatrice obtineret, ſe tribus Capitulis abnuntiaturum; quid ergò negaret & fæminæ, & Auguſtæ, & Benefactrici? maximè cùm preces, ut dixi, lacrymis, miniſque armarentur. Nec minùs ſe Vigilius in omnem partem vertebat ſuſpenſus pendénſque animi, cui inter tot contrarios ventos vela laxaret; quippe damnatis tribus Capitulis Concilium quoque Chalcedonenſe damnari videbatur, immensâ eorum indignatione, præſertim Occidentalium, qui nihil demi Concilio permittebant. Obſiſteret verò Imperatoribus? plenum hoc diſcriminis, damníque: decrevit ergò mediâ incedere, quod plerúmque in ambiguis ſolet. Primò liberum cuique edixit, ut in hac re pro arbitrio ſentirent, ſcriberéntque, donec Concilium definiret; nec enim de rebus fidei quæſtionem: nec Ibas Catholicus aut hæreticus ſit, ad fidei articulos pertinere, libertatem ergò opinandi eſſe. Deinde in gratiam Imperatoris, à quo continuò pulſabatur, libellum concipit, quem tamen occultum voluit, ſecretúmque, quo tria Capitula arguebat. Sed Libello vulgato, offenſiſque Occidentalibus apertè ſe Orientalium ſententijs adjungit, ut iſtos ſaltem lucraretur, quippe numero & potentiâ majores. Adverſati indignatíque Occidentales, quòd crederent unam eandémque eſſe Capitulorum & Concilij cauſam; & Vigilius Schiſma veritus, indicto Epiſcoporum, qui aderant, Concilio ſilentium partibus indicit, exorátque Imperatorem, ut in proximum ac univerſale Concilium ſuſpendi edictum velit: annuítq; Auguſtus. Interim Vigilius Theodorum hæreſis compertum, & Epiſcopum Cæſareæ Auguſto prædilectum, ſed Shiſmatis auctorem Eccleſiâ ſacriſq; interdicit;

Digitized by Google

cit; quo uno oſtendit in negotio trium Capitulorum non animum ſibi, nec conſtantiam, ſed cauſam defuiſſe: quódq; jam in hanc jam in aliam partem flecteret, non timori aut gratiæ, ſed concordiæ datum, nec parcum ſe ferri, cùm morbus & neceſſitas poſcerent. Auguſtus interim moræ impatiens, & præſertim agitante Theodorâ, contra quàm pactus eſſet, & fruſtra obluctante Vigilio, Edictum palàm proponit, jubétque Epiſcopos, qui ſubſcribere morarentur, in carceres & exilia rapi: ipſe Vigilius, cùm micantes jam gladios & catenas videret, Theſſalonicam & ad aras confugit, vulneribus in faciem acceptis. Sed cùm terræ motibus, hiatibus, mariſque inundatione ac incurſibus Barbarorum Imperium concideret, Imperator & Menna Patriarcha malis feſſi, devictique, veniam ſacrilegij petere, & Edicta aufferri juſſa. Hæc ab anno 547. uſque in annum 552. peracta.

VII. Tandem Anno DLIII. Concilium Oecumenicum Conſtantinopoli habitum, in quo de Origenis, Neſtorij, & Eutychetis erroribus actum, quos variè obtegebant, præſertim verò de tribus Capitulis: cauſabantur enim Eutychiani, ſe propter tria Capitula Synodum Chalcedonenſem amplecti non poſſe, quòd Neſtorio faverent, & iſti *Haſitantij* appellabantur, aut etiam Acephali. Miſſa ad Vigilium ornatiſſima Legatio 20. videlicet Metropolitanorum Antiſtitum, inter quos tres Patriarchæ: ubi vides, quanti etiam ab hoſtibus Romanum faſtigium æſtimaretur, nam cùm Patriarcha aliquis evocandus, tres ſolùm mittebantur. Repetitâ dein Legatio additíque præcipui Magiſtratus, & ipſe Belliſarius armorum Dux, rogabántque Vigilium, ut Synodo adeſſe vellet. Ille primùm inducias petere, tum morbum cauſari, & abſentiam Occidentalium Epiſcoporum, qui præcipuè edicto Imperatoris turbabantur: ac tandem, quid de tribus Capitulis ſentiret, ſcripta editurum. Et planè nolebat Vigilius Synodum in Græcia, ſed in Sicilia convenire, ut videlicet Occidentales Epiſcopi adeſſe poſſent, & vota liberè conferri; ſed id ipſum Auguſtus verebatur, prævidebátque ſe numero victum iri, ſi Occidens conflueret: ergò nec alijs, nec Pontifice expectatis initium Synodo fieri voluit. Illyrici Antiſtites adeſſe recuſârunt: Primaſius Adrumeti in Africa Metropolitanus, cùm ad Synodum vocaretur, intre-

Digitized by Google

intrepidè reſpondit: *Papâ non præſente non venio.* Alij qui ex Africa & Italia aderant, paucique Orientis Epiſcopi Vigilio adhæſêre, ut ex eorum ſubſcriptionibus patet. Tres primæ collationes mittendis Legationibus, legendæque fidei profeſſioni inſumptæ. In quarta recitatæ ſunt Theodori Mopſweſteni blaſphemiæ, & in illas à Patribus conclamatum. In quinta, quæ Patres adverſus Theodorum ſcripſerant, quæque Theodoretus in Cyrillum, producta: addita Patrum exempla & ſententiæ, quibus etiam defunctos damnari poſſe probatum eſt. Acceptum etiam auditúmque Vigilij Conſtitutum, quo fortiter prolixéque pro tribus Capitulis deſudabat. Rationes Vigilij ad hæc capita reducebantur: *Quæ Concilium Chalcedonenſe ſtatuiſſet, nullâ ratione, nullóque obtentu ſubverti debere; alioquin unâ Concilij parte oppugnatâ, totum infringi, ac dubium reddi; nec enim oſtendi poſſe, cur in uno potiùs, quàm in alio errare potuerint Patres: Triumphaturum Eutychen, ſocióſque, Concilio ſemel impulſo eversóque, nec majorem illis evenire poſſe victoriam, quàm ut ſuſpectum videant damnatúmque tribunal, in quo ipſi causâ ceciderint. Jam ferè ſæculum fluxiſſe, quo tribus Capitulis nemo litem intenderit, quid ergo cauſæ eſſe, ut novo nec neceſſario bello Eccleſia collidatur? cur modò improbentur tot jam annis probata? Neſtorianam hæreſin tàm clarè enixèque in Concilio Chalcedonenſi damnatam eſſe, támque repetitis vicibus, ut venire in mentem nemini poſſit, eam tribus illis Capitulis aut aſſertam, aut admiſſam eſſe, nec Chalcedonenſibus Patribus tàm parùm lucis adfuiſſe, nec Eccleſiam tam vecordem, inertémque, ut tot annorum curſu aut ſtatueret, aut permitteret, quæ Religionem fidémque minuerent. Ut Theodoretus & Ibas damnentur, nihil ad fidem pertinere; hanc enim de rebus, non Perſonis eſſe; quid ergò interſit Theodoreto Ibæq; parci, ſi modò quæ illi docuerunt, conſtet & ab illis revocata, & ab Eccleſia Concilióque proſcripta? id ſemper in Eccleſia receptum eſſe, ut pœnitentes in ſinum reciperet; apertiſque amoris & Clementiæ oſtijs aditum oſtenderet reverti volentibus; alioquin nullum errori remedium & finem fore, ſi crederetur, ignoſci non poſſe. Ignoviſſe Eccleſiam vivis, nec culpæ ſecuris; cur in mortuos ſæviretur, nec amplius offenſuros? Quod ſi leges Canonéſque probibeant, abſentem aliquem indefenſúmque damnari; quantò magis emortuum, & in publica Synodo abſolutum? falli Patres ſi crederent, hâc in mortuos ſententiâ pacem redituram; imò novum bellum incendi, novúmque hæreſi triumphum parari; Occidentis Antiſtites nunquàm Chalcedonenſibus illudi paſſuros; iſtos ergò pernicioſo Schiſmate involvi, reddiq; Patribus, qui Conſtantinopolim pervenerint, infenſos,*

D adver

averſóſque, & quam iſti ſententiam in tria Capitula protulerint, illos planè rejecturos; quanto hoc Synodi dedecore, quantóque damno? Hæreticis id lucri accedere, ut cùm duas Synodos adverſis Decretis pugnantes videant, utrámque pari ludibrio habeant; hunc ergò fructum Concilio fore, ut nulla Concilijs reverentia, fidéſque habeatur. Hoc Hæreticos cupere. Hæc Vigilij ſenſa & rationes erant in Conſtituto expreſſa; ſed cohiberi torrens non potuit, quin Ibas ejúſque epiſtola ad Marin damnaretur, quod factum Actione ſextâ, repetito in Neſtorium & Mopſweſtenum anathemate. Septimâ collatione plures Vigilij litteræ in Synodo lectæ, quibus tria Capitula damnâſſe videbatur. Octavâ tandem in tria Capitula pronuntiatum: ſic habuit Synodus Conſtantinopolitana; ſecutæ perſecutiones, proſcriptiones, exilia Epiſcoporum, qui nollent tria Capitula damnare: nec Vigilio pepercêre, ad carceres & exilium rapto cum Clericorum manu, qui ei adhærebant. Inter ipſos Catholicos ingens diſcordia, quàm plurimis tria Capitula damnare recuſantibus, quod poſteà dicemus. Redijt tandem ab Exilio Vigilius, ac in Sicilia morbis, ærumníſque conſumptus vitam finivit. Teſtantur quàm plurimi, Vigilium (a) tandem Concilio ſubſcripſiſſe, ídque ne videretur Neſtorio & præſertim Origeni favere, cujus errores paulatim Orientem occupabant; maluit ergò majori morbo occurrere, & impendens naufragium breui, viliqúe jacturâ redimere: quæ cauſa fuit Pelagio & Gregorio Magno Pontificibus, ut hoc quóque Concilium curarent recipi, quod tandem magnis laboribus effecêre, cùm palàm oſtendiſſent, in rebus ad fidem ſpectantibus nihil à quinta Synodo definitum, quod Decretis Chalcedonenſibus adverſaretur, id enim præcipuè omnium ferè animis inſederat, quod ubi dedocti ſunt, manus tandem communi paci dedêre; hoc enim ſancti illi Pontifices obſervârunt, ut cùm certamen de fide non eſſet, aliquid darent optatæ Concordiæ, cederéntque Græcis genti ſuperbæ, ac vinci dedignantibus, & flecti neſcijs.

VIII. Ex hac hiſtorica narratione multa deducere licet memoratu digna, & quæ facilè nubes diſcutiant ex narratione Maimburgi offuſas. *Primò* certum eſt cauſam trium Capitulorum nihil ad fidem ſpectâſſe: errores enim Theodori, Theodoreti Ibæque omnes Catho-

(a) Vigilium quintæ Synodo ſubſcripſiſſe teſtes ſunt Evagr. lib. 4. c. 38. Niceph. lib. 17. c. 27. & 28. alijque. V. Reg. Sacerd. fol. 320.

Digitized by Google

Catholici æquè deteſtabantur: lis tantùm de Perſonis erat: hæc quæſtio facti erat; nec enim ſequitur, ut qui hæreſin docuit, continuò ſit hæreticus, mens enim & pertinacia hæreticum, non calamus facit; & ſæpè ignorantiâ delinquitur, præſertim cùm illi errores abjurâſſent, & in Leonis ſententiam ac ſcripta flexiſſent, ídque S. Gregorius (a) multis locis teſtatur, ſalvâ videlicet fide de tribus Capitulis certatum eſſe: *De illa*, inquit, *Synodo, quæ Conſtantinopoli facta eſt, quæ à multis quinta vocatur, ſcire vos volo, quòd in ea de Perſonis tantummodò, non autem de fide aliquid geſtum eſt, & de Perſonis, de quibus in Chalcedonenſi Concilio nihil continetur. Et l.3. epiſt.2. Poſtquam talis ſciſſura pro nulla re facta eſt, juſtum fuit, ut Sedes Apoſtolica curam gerat.* Et Pelagius II. *epiſt.2. ad Eliam*, vocat *quæſtionem ſuperfluam.* Docuítque idipſum experientia; quamvis enim abſoluto Concilio ejuſdem canones ab omnibus recepti ſint, cùm nihil aliud repeterent, quàm Epheſini & Chalcedonenſis Conciliorum Decreta; in ijs tamen, quæ ad tria Capitula ſpectant, totus ferè Occidens obluctatus eſt, collectíſque Concilijs defenſio trium Capitulorum ſuſcepta, nec propterea quiſquam hæreſis accuſatus eſt: quippe perſuaſum habebant, majorem eſſe Vigilij quàm Concilij auctoritatem; quamvis enim Vigilius, cùm adhuc animi penderet, in privatis quibuſdam Epiſtolis adversùs tria Capitula ſcripſiſſet, nunquam tamen rem definivit tulítque ſententiam, niſi eo diplomate, quod Conſtitutum appellavit, Synodóque exhibuit, & hoc ſolo tanquàm Pontificiâ auctoritate edito Occidentales contra Synodi Decreta nitebantur. Victor ergò & Facundus Hermianenſis poſt Concilium Conſtantinopolitanum Africani Epiſcopi pro tribus Capitulis diſſertiſſimè ſcripſerunt, & ideò ad pœnas (b) quæſiti. Africa, Illyrium, Hybernia, & totus ferè Occidens fatente etiam Maimburgo cauſam trium Capitulorum contra quintam Synodum amplexus, idémque in Concilio Aquilejenſi definitum: nec aliâ iſti ratione ducebantur, quàm quòd crederent, doctrinam quintæ Synodi, quâ parte de tribus Capitulis agit, ſententiæ Pontificis Romani adverſari, ſicque hujus potiùs auctoritati, quàm Synodo deferendum eſſe; nec ullis artibus aut pœnis, nec millies objectâ Concilij auctoritate priùs moveri po-

(a) S. Gregorius lib. 3. epiſt. 37. (b) Maimb. Hiſtor. du Pontif. de S. Greg. lib. 1. fol. 37. & fol. 34.

tuerunt, ut tria Capitula damnarent, quàm edocti à ſummis Pontificibus, hanc ipſam eſſe Romanæ Sedis ſententiam tempori ac concordiæ cedentis, præſertim cùm quæſtio de fide non eſſet; palàm ergo eſt, Omnes Epiſcopos Occidentis, ac etiam Gallicanam Eccleſiam ejus ſententiæ tum temporis fuiſſe, ut crederent nullam eſſe Synodo auctoritatem à Romanis Pontificibus improbatæ, & iſtorum Decreta omni Synodo potiora eſſe: alioquin ſi id non crederent, cur Pontifici potiùs quàm Synodo adhærerent? cur improbarent, repelleréntque Synodi Decreta, collectíſque Epiſcoporum Concilijs, ac libris diſſertiſſimè ſcriptis ea impugnarent, nec pœnis, nec exilijs, nec aliâ quâvis ratione ad ea recipienda moveri priùs poſſent, niſi à Romanis Pontificibus juſſi? jubet Synodus, non audiunt: jubet Pontifex, obtemperant; cujus ergo auctoritatem majoris ducunt? illius, quem reſpuunt, an cujus admittunt? ſed ne quid ex noſtro præter verum finxiſſe videamur, audiendus Gregorius in epiſtola, quam adhuc Diaconus nomine Pelagij Pontificis ad Univerſos Iſtriæ Epiſcopos ſcripſit, & habetur tomo 2. Conciliorum p. 2. inter fragmenta Concilij Conſtantinopolitani. *Rurſum*, inquit, *per epiſtolam veſtram dicitur à ſede Apoſtolica vos doctos, atque à ſcrinio ſanctæ Eccleſiæ, cui DEO auctore præſumus, confirmatos, ne huic rei conſentire debeatis. Atque hanc opitulationem excuſationi Veſtræ adjungitis, quòd in cauſæ principio & Sedes Apoſtolica per Vigilium Papam, & omnes Latinarum Provinciarum Principes damnationi trium Capitulorum fortiter reſtiterunt.* Et Beda l. de 6. ætatib. *Synodum Aquilejæ factam ob imperitiam fidei quintum Univerſale Concilium ſuſcipere diffidit, donec ſalutaribus B. Papæ Sergij monitis inſtructa & ipſa huic cum cæteris Eccleſijs annuere conſentit.* Et Platina in vita Sergij: *Eccleſiam Aquilejenſem quintam Synodum non omninò approbantem ad ſanitatem doctrinâ & auctoritate ſuâ tandem perduxit.* Plus ergo Patres & Eccleſia Aquilejenſis Sergio Pontifici, quàm quintæ Synodo deferendum cenſuit. Quòd ſi Pelagius, Gregorius, Sergius, alijque Pontifices perrexiſſent quintæ Synodo obniti, eámque improbâſſent, certiſſimum eſt, eam toto Occidente nunquam acceptam fore, cùm vix tandem, & poſt longum certamen Pontificum auctoritate evictum ſit, ut reciperetur: plus ergo iſtis reverentiæ & ſubmiſſionis quàm Concilio datum; hoc enim quamvis centum ſeptuaginta quinque Epiſcoporum votis, ac Principis Majeſtate, ac præterea ſæviſſimis

legibus

legibus, ac longâ perſecutione armatum, nunquam tamen evicit, ut ei Occidentales ſubſcriberent; ſoli ergo Vaticano gloria confectæ pacis impetratíque obſequij ſervabatur. Poſtquam verò reliquæ Eccleſiæ Occidentis causâ vitandi ſchiſmatis, exemplóque Pontificum ceſſerant; meritò S. Gregorius & Pelagius querebantur paucas illas reliquias, in re, ut loquitur idem Gregorius, *nullius momenti, meréque ſuperflua, nec fidei connexa,* opinionem ſuam paci & charitati præferre, & ab aliarum Eccleſiarum ſocietate disjungi: quis enim Ibas & Theodoretus, ut iſtorum causâ perire Unitatem, pacémque vellent? præſertim cùm ex ſenſu verbiſque quintæ Synodi conditionata ſolùm eſſet eorum damnatio, *ſi videlicet erroribus immortui eſſent*; conſtabat verò immortuos non eſſe, imò errores execratos: quid ergo damni ſi Græcorum pertinaciæ communique concordiæ mortuos damnarent, innoxiâ ſententiâ nec obfuturâ? tàm magna victoria tam parvi ſtabat!

Dices ex illa ipſa alijſque Gregorij Epiſtolis apparet, creditum à pleriſque fuiſſe, Pelagium & Gregorium alióſque Romanos Pontifices contra Concilij Chalcedonenſis decreta ſentire, & ideò tanto tempore morati ſunt, obluctatíque, ut tria Capitula damnarent: credebant ergo Pontifices errare poſſe, ſicut planè erráſſe Vigilium oportuit, qui non privatis tantùm Epiſtolis, ſed ſolemni ac Pontificio diplomate, quod *Judicatum* vocabant, in tria Capitula pronuntiavit: poſteà alio, paríque auctoritate, quod *Conſtitutum* dicebant, eadem Capitula prolixè ſuſtinuit, vetuítque damnari. Ac tandem ſexto, poſtquam exulavit, menſe Pontificiâ Decretali tria iterùm Capitula obliterata voluit, addidítque hæc verba: *Quæ verò aut à me, aut ab alijs ad defenſionem prædictorum trium Capitulorum facta ſunt, præſentis hujus ſcripti noſtri definitione evacuamus.* Oportet ergo inter tot ſibique adverſas Vigilij ſententias aliquam falſo laborare; falli ergo Pontifices poſſunt.

Reſp. Jam ſuprà monui, quæſtionem de tribus Capitulis citra fidem ſtetiſſe, imò à S. Gregorio & Pelagio *nullius momenti & ſuperfluam* vocatam eſſe; in hujuſmodi autem falli Pontifices poſſe ultro fatemur: quamquam nec Vigilius, aut alij errabant, cùm pro varijs temporum hominúmque circumſtantijs nunc damnari tria Capitula, nunc ſuſtineri volebant. Cùm timor erat, ne illis dam-

natis Capitulis damnari quóque Synodus Chalcedonenſis videretur (id quod optabant Eutychiani) aut ſaltem in dubium vocari, frementibus Occidentis Epiſcopis, ac Schiſma minantibus, niſi abſiſteretur: credidit Vigilius abſtinendum novis eſſe, antiquiſque veſtigijs inhærendum, quod in ſuo Conſtituto prolixè demonſtravit. Ubi verò exadversò prævidit multò plus periculi ab Orientalibus, niſi Capitula damnarentur, inſtare; omnibus videlicet in eam ſententiam ruentibus, ipſóque Imperatore tanto ardore agmen ducente; præſertim cùm Neſtoriani ea Capitula ſuis erroribus prætexerent, multiſque Theodoreti & Ibæ auctoritate imponerent, viderént que ſub iſtorum nominibus à Concilio admiſſis venena quóque animis illabi, majórque multò ſpes alluceret Occidentalium animos placandi, permovendíque, quàm Græcorum, qui innatam pertinaciam duplici auctoritate Principis videlicet Synodíque obfirmabant. Ex his, inquam, alijſque rationibus, utque gliſcenti Schiſmati & ingens incendium promittenti fomenta ſubducerentur, permotus eſt Vigilius, alijque poſt eum Pontifices, conſilia ſæpiùs, non finem mutare: neque hoc inconſtantis, aut errantis fuit, quippe eâdem ſemper navigatione, & eundem portum ſpectante, quamvis contrarijs ventis, & ex adverſo flantibus; & Medici remedia vertunt mutantibus morbis; nec alternatio errori, ſed arti adſcribitur; imò is error eſſet, nolle conſilia temporibus aptare, eodémque veſtitu gaudij, luctûſque diebus incedere. Prudentis ergò fuit conſilijs non obſtinari, affigíque, ſed ut res ferret, in diverſa tranſire, & locum neceſſitati dare: alioquin ſi error is fuiſſet, ſequeretur etiam Concilia Oecumenica errori eſſe obnoxia; nam & Synodus Chalcedonenſis ſententiam pro tribus Capitulis tulit, quam poſteà Synodus Conſtantinopolitana mutatis cauſis correxit; ſic B. Paulus, qui in circumciſionem tàm acriter invectus aliquandò fuit, eam poſteà Timotheo adhibuit, ne Judæos offenderet; quam cùm videret Gentilibus faſtidio & ſcandalo eſſe, obliterari iterùm voluit, Petro vehementer objurgato: hoc ergò Vigilius fecit alijque Pontifices; nam quòd timiditas Vigilio opponebatur perinde ac ſi in Auguſti ſententiam metu, non ratione flexiſſet, res ipſa Vigilium & eventus purgârunt; eodem enim tempore, quo inter Papam

pam & Auguſtum lis iſta fervebat, Theodorum Epiſcopum Cæſareæ, Mennámque Patriarcham Imperatori prædilectos, ipſámque Auguſtam hæreſis compertam Vigilius Eccleſiâ ſacriſque excluſit; non hæc timentis erant, ſed intrepidi, invictíque, & ipſum Imperatorem in chariſſimis Capitibus provocantis: quis ergò dubitet non eadem auſurum in cauſa Capitulorum, ſi eadem neceſſitas foret ſeveritatem exerendi? ſed aptior clementia videbatur, & hæc tandem finem certamini dedit. *Secundò* Illud quoque diligenter obſervandum, Concilium hoc quintum non potuiſſe priùs pro Oecumenico haberi, quàm confirmatum â Vigilio, aut alijs Pontificibus fuerit: & ideò cùm Vigilius, quod tria Capitula ſpectat, confirmare illud renuerit; ſequitur nihil momenti aut virium fuiſſe: hinc Patres tanto conatu egerunt, ut ei Vigilius intereſſet; audi iſtius epiſtolam ad Synodum: (a) *Popoſcit Veſtra Fraternitas, ut nobis præſidentibus de tribus Capitulis, ex quibus quæſtio nata eſt, conferatur, & finis quæſtioni ipſi DEO placitus, & convenienter ijs, quæ à quatuor ſanctis Concilijs definita ſunt, imponatur: quibus ita dictis poſtulationibus annuimus, ut de tribus Capitulis facto Regulari Conventu, ſervatâ æquitate, & medijs SS. Evangelijs Collationem cum unitis fratribus habeamus, & finis detur placitus DEO.* Collatione quoque VII. ejuſdem quintæ Synodi multæ Vigilij epiſtolæ recitatæ ſunt, quibus oſtendere conabantur, Vigilium tribus Capitulis adverſatum eſſe, nec aliud eâ ſeſſione actum, & tandem collatione 8. ante ſententiam definitivam præfati hæc ſunt: *Quia contigit Vigilium Religioſiſſimum omnibus intereſſe, quæ in tribus Capitulis annotata ſunt, & tàm in ſcriptis, quàm ſine ſcriptis in Concilio convenire &c.* Imò ipſe Mennas Patriarcha Conſtantinopolitanus, teſte Facundo (b) Africæ Epiſcopo, nunquàm Juſtiniani edicto contra tria Capitula aſſentiri voluit, niſi juramento accepto, nullam fore ſubſcriptionem, ſi Pontifex reclamâſſet: agnoſcebant ergò Patres Concilij neceſſariam eſſe Pontificis confirmationem & aſſenſum, pro quo oſtentando tàm enixè laborabant; quæ Confirmatio, dum abſuit, perſuaderi Occidentalibus non potuit, ut Concilium reciperent; ſed nemo luculentiùs hujus neceſſitatem, ut B. Gregorius Magnus in ſuis epiſtolis ad Epiſcopos Iſtriæ Illyricíq; in cauſa Capitulorum ſcriptis oſtendit; citat enim laudátque multa Leonis Magni teſtimonia,

(a) Epiſtola Vigilij 8. inter epiſt. PP. (b) Facund. pro Defenſ. c. 2. & 4.

monia, qui canonem 28. Concilij Chalcedonenſis Patriarchæ Conſtantinopolitano ſecundas deferentis aboleri voluit, nulliúſque momenti eſſe, quippe invitâ Romanâ ſede conceptum, editúmque; Romanam enim ſedem tantùm ea confirmâſſe, quæ ſunt fidei, non verò, quæ pertinent ad Perſonas, & ideò quæ à Romana ſede confirmata non fuerant, nullius quóque ponderis fuiſſe. Audi Leonem epiſtolâ ad Pulcheriam Auguſtam: *Conſenſiones verò Epiſcoporum, ſanctorum Canonum apud Nicæam conditorum regulis repugnantes unitâ nobiſcum veſtræ fidei pietate in irritum mittimus, & per auctoritatem Beati Petri Apoſtoli generali prorſus definitione caſſamus.* Oportet ergò magnam eſſe Confirmationis Pontificiæ auctoritatem & neceſſitatem, quando ejus defectu aut diſſenſu decreta Synodi Oecumenicæ *irritantur & caſſantur.* Et in Epiſtola ad Martianum Auguſtum. *Nam & veſtræ pietatis apices, & ipſius Anatolij ſcripta declamant, Legatos Sedis Apoſtolicæ ſicut oportuit contradictione juſtiſſimâ ei reſtitiſſe, ut inexcuſabilis eſſet præſumptio, quo ſe nec increpata cohiberet. Si inexcuſabilis eſt,* & *præſumptione* laborat, qui licèt auctoritate Concilij muniatur, contradicentem tamen habet Pontificem, ſequitur nullam eſſe Concilij auctoritatem, cùm Pontificem adverſantem habet: & tamen nota, quòd ſedis prærogativa, quam Patriarcha Conſtantinopolitanus expetebat, quamvis Nicænæ Synodo adverſaretur, eámque Pontifices Romani tanto ardore impugnâſſent; nihilominùs tamen mutatâ rerum temporúmque conditione ab iiſdem Pontificibus Romanis communis concordiæ causâ Patriarchis Bizantinis in Concilio Lateranenſi quarto permiſſa eſt. Unde argumentari ſic licet: ſi à Concilio Chalcedonenſi ſtatuta, Leo, Simplicius, Gelaſius, (a) Gregorius, Nicolaus alijque Pontifices evertunt, idque jure meritò factum eſſe Martianus Imperator & Anatolius Patriarcha confitentur; rurſum mutatâ temporum conditione, pacíſque causâ eundem illum Chalcedonenſem Canonem toties damnatum, Pontifices ratum volunt, nec errorem hunc eſſe, ſed prudentiam omnes dicunt, tempori ſe aptantem; quid mirum aut novum eſſe poteſt in cauſa trium Capitulorum, variatis rebus variatum toties à Concilijs & Vigilio, alijſque Pontificibus eſſe? aut cur potius in hoc Pontifices, quàm in illo erroris arguas? Quamvis ſi erroris fuit, priùs

(a) Vide Gelaſium I. epiſt. 13. ad Epiſcop. Dard.

priùs Concilium Chalcedonenſe, quàm Vigilius erravit, & ideò aut utrúmque, aut neutrum damnas, paris videlicet utriúſque aut culpâ, aut innocentiâ. Elucet etiam, quanti ſit Pontificis Romani confirmatio; hoc enim abnuente, quod duo Concilia Oecumenica ſtatuerunt, pro ſede videlicet Conſtantinopolitana, próque cauſa trium Capitulorum, acceptum non eſt, ſed à quàm plurimis impugnatum: ubi verò Romanus Pontifex annuit, ſublatæ lites & contentiones, & omnium votis conſpiratum, adeò ut ab hujus auctoritate præcipuè penderet, recipi Concilia, an reſpui deberent; quod Patres ſeptimi Concilij apertè profeſſi ſunt: ſic enim loquuntur: (a) *Hoc autem ſubtiliùs*, inquiunt, *eſt conſiderandum in ipſa ſacra & venerabili ſeptima Synodo, in qua nullus eorum, qui in his partibus Epiſcopi erant, conveniſſe repertus eſt. Sed nullum ex hoc ſanctæ adhæſit Synodo præjudicium, néque prohibitio vires habuit aliqua ſtatuendi, & manifeſta faciendi recta dogmata, præcipuè cùm ſanctiſſimus & Apoſtolicus Papa concordaverit, & in ea inventus ſit per ſuos Apocryſarios. Tertiò.* Ex his omnibus, quæ in cauſa trium Capitulorum dicta ſunt, facilè colligis, quàm multa Maimburgus involvat tegendæ veritati, quæ ſi apertè & ſigillatim edidiſſet, ſe ipſam veritas proferebat, ſed maluit obſcura & inſidijs apta. Dicit: *Vigilium erráſſe, cùm ſententiam tulit pro tribus Capitulis.* At non erravit Vigilius, ſed neceſſitati, & tempori ceſſit, mutavítque opportunè conſilia, ídque exemplo Pauli Apoſtoli, aliorúmque Pontificum & Patrum, imò omnium ferè mortalium, conſilia & media, non finem mutantium; aut ſi error is fuit, non ad fidem, ſed perſonas ſpectabat: de quo nulla nobis nec quæſtio, nec cura eſt. Dicit: *Sententiam Vigilij à Concilio examinatam & abolitam eſſe, & ita palàm omninò fieri, Eccleſia perſuaſum fuiſſe, Pontifices Concilio ſubjacere.* Sed quàm hoc imperitè & extra lineam? nobis enim quæſtio eſt de auctoritate Pontificum in cauſis fidei decidendis; at verò jam ſupra oſtendimus, cauſam trium Capitulorum ad fidem non pertinuiſſe; quæ ergo conſequentia eſt à rebus heterogeneis & diſparatis? deinde ſi Vigilius erravit, ſequitur etiam Conciliũ Oecumenicum Chalcedonenſe æquè & priùs erráſſe, quod eadem, quæ Vigilius de tribus Capitulis definivit; ſequitur ergo, non Pontifices ſolùm, ſed etiam Concilia errori obnoxia eſſe, quod maximè refugit Maimburgus; denique

E ſi ideò

(a) Synod. 7. Act. 3. in epiſt. Epiſc. Orient.

ſi ideò Concilium ſupra Pontificem, quia hujus ſententiam examini ſubjecit, correxítque: ſequitur eâdem ratione Pontificem eſſe ſupra Concilium: nam Concilij Chalcedonenſis decretum de primatu Patriarchæ Conſtantinopolitani à Romanis Pontificibus diſcuſſum, rejectúmque eſt, ut ſuprà oſtenſum. Quòd ſi dicas illud ad fidem non ſpectâſſe, & ideò nihil in fidei rebus Concilijs derogatum; idem ego de cauſa trium Capitulorum dicam, quæ cum fide connexa non eſt, nec quidquam Pontificum auctoritati detrahit, quâ pollent in rebus fidei decidendis. Vides quàm ſeipſum Maimburgus involvat, felicior ſemper inchoandis, quàm finiendis bellis.

IX. Objicitur 4. (a) Honorius I. in ſexta Oecumenica Synodo hæreſis Monotheliſtarum accuſatus, damnatúſque eſt: poteſt ergo Pontifex errare, judicarique à Concilio. Quòd ſi dicas corruptam eſſe à Græcis Synodum ſextam, (b) & Honorium culpæ quidem expertem eſſe, malè verò à Patribus intellectum, explicatúmque; quid rogo dices ad ſeptimæ & octavæ Synodorum, ad Hadriani, Leonis, Agathonis, Nicephori, Tharaſij, Theodori, Bedæ, & aliorum Patrum teſtimonia idipſum aſſerentium? *At malè Patres Honorium ſunt interpretati.* Eſto; ſaltem ergo crediderunt poſſe Pontifices errare, niſi enim id crederent, nunquam errâſſe eos dicerent; fuit ergo omnium eorum Patrum ſententia, & Pontifices errori eſſe obnoxios, & Concilij judicio ſubjacere; & qui contrarium docent, ſententiæ doctrinæque Conciliorum adverſantur.

Reſp. Utcúnque Honorij res ſe habeant; certum eſt, nihil cauſæ noſtræ ejus exemplum aut errorem obſtare, ſi quis fuit: quis enim neſcit epiſtolas Honorij ad Pyrrhum & Sergium, & ob quas hæreſis accuſatus dicitur, privatas fuiſſe, non publicas, nec dogmaticas, & in quibus nihil Honorius definivit, ſed mentem tantùm ſuam, privatámque ſententiam aperuit? in hujuſmodi verò epiſtolis errare Pontifices poſſe, corrigique, non inficior, néque hoc in quæſtionem venit; néque enim omnia, quæ agunt, aut dicunt Pontifices, continuò oracula ſunt, & humanæ conditionis expertia, ſed ſolùm cùm Pontifices agunt, vel ut ſcholæ loquuntur, cùm *ex cathedra*

(a) Maimb. Tract. hiſtor. cap. 18. primæ Edit. fol. 155. & cap. 12. fol. 118.
(b) Synod. 6. Act. 4. & Act. 13. Synod. 8. Act. 7. Leo II. epiſt. 2. ad Epiſc. Hiſp. & epiſt. 4. Nicephor. epiſt. 3. ad Leonem III. Tharaſ. epiſt. ad ſumm. Sacerdot. Antioch. Synod. 7. Act. 3. Beda de nat. rer. c. 67. V. Regal. Sacerd. f. 546.

thedra docent; quemadmodum non omnia, quæ Reges dicunt, ſcribúntque, continuò ſunt edicta & ſententiæ, nec vim edicti aut ſententiæ habent. Errat ergò Maimburgus, & ne ſtatum quidem quæſtionis intelligit: jacitque tela incerto ſcopo, ignotóque, ſed de hoc poſteà. Nunc verò hæreſin Honorij, quod ſpectat, fateor in nulla re magis ambiguum me animi, incertúmque fuiſſe; ex una enim parte tam multi ſunt, gravéſque in Honorium teſtes, ut vix audeam abſolvere tot teſtibus impetitum: ex altera verò tam clarum eſt in ijs epiſtolis, quæ unicè arguuntur, nullam hæreſin eſſe, ut non auſim damnare delicti immunem: quid enim? ſi quis è regio diademate ſublatum à me dicat conſumptúmque pretioſum adamantem, idque centum confirment; & tamen nec veſtigium furti in diademate oſtendi, nec gemmarum defectus poſſit, integro videlicet numero, illibatóque, num furti damnari potero plectique? num major vocibus fides, quàm oculis dabitur? Eadem omninò Honorij cauſa: furti illum & graviſſimi poſtulant, teſtes magni, multíque: dicunt unam è duabus in Chriſto voluntatibus eum ſubduxiſſe: ſi locum patrati furti interroges, litteras ad Pirrhum, Sergiúmque oſtentant. Si litteras inſpicias, omnéſque illarum ſinus excutias, tantùm abeſt unam voluntatem deſiderari, ut potiùs utrámque clariſſimè Honorius afferat, utrámque Lector inveniat. Innocens ergo Honorius, ſi veritatem ſpectes; Reus, ſi teſtes: veritas ergo teſtibus cedet, an teſtes veritati? & quæ accuſatio tam valida, *ſi non conſtet de corpore delicti?* Imò ſi conſtet nullum eſſe delictum? & quæ tu ablata & abſumpta dicas, ego oſtendam eodem ſemper loco fuiſſe, & adhuc eſſe? Ergo perſuaſum omnino habeo, errorem aliquem Græcorum fraude in ſextam Synodum irrepſiſſe, & ut fieri amat, in alios poſteà derivatum eſſe, qui auctoritate Concilij decepti fuerint, nullâ indagandæ veritatis, aut curâ aut ſtudio; cùm ſuperfluum id crederent, ſententia à Patribus dictâ. Fateor arduum eſſe, originem, cauſámque erroris detegere, ſed quàm multa, quorum cauſam ignoramus? nemo dubitat Ægyptum Nilo rigari, quamvis origine occultâ. Certum igitur eſt *primò* Acta ſextæ Synodi à Græcis corrupta eſſe, nec id novum apud Græcos, nam & Acta quintæ Synodi infecerant teſtibus Patribus *action. 12. Et 14.* ſextæ Synodi: & Seſſione 8. gloriatur Macharius Archiepiſcopus

 An-

Antiochenus Patrum ſcripta, ut ſuis opinionibus opportunum videbatur, aptata à ſe eſſe. Beatus etiam Gregorius. *lib. 5. epiſt. 15. ad Narſem*, Concilia Chalcedonenſe & Epheſinum fatetur eâdem fraude fædata, idémque B. Leo (a) & Anaſtaſius teſtantur. Eadem Nicolai primi querela epiſtolâ ad Michaëlem Imperatorem. Quid ergo novum eſt, Græcos hâc arte non imbutos tantùm, ſed etiam ſuperbos, quique tertiam, quartam, quintam & ſeptimam Synodos aggreſſi fuerant, pari audaciâ in ſextam graſſatos eſſe, nullo pudore, imò etiam faſtu, quippe ingenio adſcribebant. *Secundò* ipſe Agatho Papa in epiſtola Synodali (quam Patres ſextæ Synodi (b) ſummis laudibus extulerunt) cùm de hæreſi Monothelitarum diſputaret, negat, *Romanam Eccleſiam juxta Chriſti promiſſionem à vera fide unquam deflexiſſe, ſed ſuos Prædeceſſores ſemper hæreſibus reſtitiſſe, & fratres in fide confirmâſſe.* Quî rogo id Agatho & in conſeſſu totius orbis ediceret, recenti adhuc Honorij exemplo, & Patribus tam noto? Quis non Salomonem rideret, ſi in publicis regni Comitijs pronuntiaret; nullum è ſua Judæque familia homicidio & adulterio obſtrictum fuiſſe, cùm veſtigia fœdati Thalami, calentiſque Uriæ ſanguinis omnium oculos adhuc implerent? Mendax ergo Agatho impudénſque, qui Patribus tam aperto mendacio illuderet; ſed multò iſti nocentiores, qui non ferrent tantum Agathonis mendacium, ſed etiam applauderent, clamaréntque: *Petrum in Agathone locutum eſſe:* Hoc dicerent mentienti? *Tertiò* ſi verum eſt, Honorium à Concilio Hæreſis damnatum eſſe, pace dixerim tantorum Patrum, nec majus delictum imputari, nec iniquior ſententia eſſe potuit. Honorius hæreticus, Honorio anathema: interim verò nulli tanti delicti teſtes, nulla judicia, nullum cauſæ examen, nullus, qui jam dudum defuncti innocentiam ſuſtineret, ſed uno eodémque temporis momento Honorius Pontifex Romanus, reus & victus, damnatúſque; crederes de papavere in hortis demetendo, non de Pontifice Romano cauſam agitari: & quando vel viliſſimum caput tantâ injuriâ, rerúmque neglectu judicatum eſt? cùm Arius & Neſtorius, cùm Theodorus & Mopſweſtenus, Theodoretus, alijque poſtulati ſunt, quorum tamen hæreſes notæ vulgatæque, & tot libris ac ſpecta-

(a) S. Leo epiſt. 81. ad Palæſtinos. Anaſtaſ. præfat. in 8. Synod. (b) Sexta Synod. act. 12. & 14. V. act. 8. & 18.

ſpectatoribus ſparſæ; quantâ nihilominùs curâ ſtudióque, & probationum morâ ſententiæ dilatæ ſunt, invitis velut extortæ? adeò ut cùm in Neſtorium pronuntiarent, gemitus ſententiam ſequerentur: in ſolos Honorij & indefenſos cineres nullo examine, nullóque apparatu, vibrata curſim anathemata: quis hoc de tanto Concilio? præſertim cùm in promptu Honorij epiſtolæ eſſent, in quibus expreſſis diſſertíſque verbis duas naturas, duáſque operationes fatebatur, Monothelitarum hæreſi confixâ potiùs quàm probatâ. Si ergo verum eſſet, Honorium in hac Synodo hæreſis damnatum eſſe, oporteret Synodum in judicio tanti momenti ſummæ iniquitatis & ſocordiæ pulſari, imò ignorantiæ: nemo enim, qui rem ipſam confitetur, ſi nomen reticeri juſtas ob cauſas velit, ut Honorius reticeri volebat, hæreticus appellari debet, præſertim re nondum definitâ; alioquin & Hieronymus hæreticus fuerit, (a) qui cenſuit non eſſe tres hypoſtaſes in DEO dicendas: & Auguſtinus, qui Paſcentio Ariano vocem homouſij omitti permittebat, modò fateretur filium ejuſdem cum Patre ſubſtantiæ & naturæ. Hæreſis ergo non vocum, ſed rerum eſt: quæ ergò Patrum ignorantia, Honorium hæreſis damnare, qui hæreſin ipſe damnabat, & quibuſdam tantùm vocibus abſtinendum ſcribebat concordiæ causâ, quódque vocibus duarum naturarum quàm plures abuterentur, quaſi in Chriſto duæ & contrariæ fuiſſent, quales videlicet in nobis ſunt, adverſæ ſibi, rebelléſque? hæc tota Honorij culpa, ob quam an hæretici nomen & pœnas meruerit, clarius eſt, quàm ut Synodus potuerit ignorare, & alibi (b) oſtenſum eſt.

Dices: Honorius cum Sergio communicabat, imò eidem ſcripſerat, ſe cum eo ſentire, ſibíque probari, quæ Sergius propoſuerat, ergo ex hoc capite meritò pro hæretico habitus eſt.

Reſp. Latebat adhuc hæreſis Sergij, aut quòd recens, aut quòd pietate fucata, & necdum perſtrinxerat Occidentem, quæ cauſa ut non Honorius ſolùm, ſed alij quàm plures doctrinâ & virtute præſtantes cum Sergio communicarent, quippe necdum comperto: ſic Baſilius vir alioquin ſeverâ pietate cum Euſtachio Epiſcopo Ariano communicare viſus, & tot calumnijs præſertim in Occidente petitus, ſic Chryſoſtomus cum Origeniſtis, Innocentius cum

E 3 Pela-

(a) Hieron. epiſt. ad Damaſ. S. Auguſtin. epiſt. 174. (b) V. Regale Sacerdot. f. 546.

Pelagio, quòd videlicet pietate & religione, quas ſimulabant, capti, eorum ſocietatem non reſpuerent, aut quòd ægros ignorarent, aut quòd ſperarent curari poſſe: quando mederentur, ſi fugerent laborantes? non ſequitur ergò Honorium quóque febribus æſtuâſſe, quia decumbentibus aſſedit.

At Honorius Sergio Monothelitæ hæretico aſſentiri ſe dicit, ergò & ipſe Hæreticus Monothelita eſt.

Reſp. Videndum priùs, qua in re Honorius Sergio aſſentitur: ſicut enim non omnia, quæ hæreticus dicit, hæreſes ſunt, ita non omnis, qui hæretico aliqua in re aſſentitur, continuò hæreticus eſt. Concedit Lutherus tres eſſe Perſonas in una natura Divina: num ideò hæreticus & Lutheranus erit, qui hac in re ſentire cum Luthero ſe dicat? Honorius ergò una in re cum Sergio hæretico ſentit; abſtinendum videlicet illis vocibus: *Duæ Voluntates in Chriſto, duæ operationes*; id enim novum eſſe, nec neceſſarium veritati, & potiùs ad Philoſophorum & Grammaticorum ſcholas pertinere; imò abuti aliquos ijs vocibus, ut oſtendant, populóque perſuadeant, duas in Chriſto voluntates diſcordes fuiſſe: ergò voces quod attinet, premendas eas eſſe concordiæ causâ, & nec unam voluntatem, nec duas dicendas eſſe, ſed potiùs duas naturas propria operantes in una Perſona: in hoc ergò eadem Honorij opinio & Sergij fuit, neque id hæreſis, ſed prudens cautela, ne fomes daretur gliſcenti diſcordiæ. Multa diſſimulari poſſunt malo adhuc modico, & remedium patiente, quæ poſteà obfirmata ferri non debent. Rem verò ipſam quòd attinet, an videlicet duæ in Chriſto naturæ, duæque operationes eſſent, diſſentit omninò à Sergio Honorius; Sergius enim omnéſque Monothelitæ negabant eſſe duas in Chriſto voluntates, duáſque operationes; ſed unam tantùm voluntatem, unámque operationem admitti volebant; at Honorius clariſſimè dicit: *Non eſſe dicendum unam voluntatem unámque operationem, ſed tamen unum Operatorem Chriſtum propter unitatem ſuppoſiti*: monétque Sergium, ut deinceps omittat dicere, unam eſſe in Chriſto voluntatem: *Utráſque*, inquit, *naturas in uno Chriſto cum alterius communione operantes atque operatrices confiteri debemus, & Divinam quidem, quæ DEI ſunt, operantem, & humanam, quæ carnis ſunt, exequentem.* En tibi duas naturas, duáſque operatrices Potentias, & duas quóque operationes

rationes, humanam videlicet & Divinam: quid poterat contra Monothelitas expreſſiùs dici? ſi enim, ut dicit Honorius, natura humana in Chriſto operatur, ergò operationem aliquam humanam habet (Divinam enim habere non poteſt.) ergò in Chriſto duæ ſunt operationes, humana & Divina. Rurſus Monothelitæ nullam propriam & humanam operationem in Chriſto admittebant, ſed ſolam Divinam; humanâ naturâ patiente tantùm & recipiente, eo ferè modo, quo tabula aut marmor recipit tantùm, non format imagines, actio verò Pictoris, ſculptoriſque à ſolo Pictore aut ſculptore eſt: id obſervat S. Thomas, (a) claréque Sergius ad Honorium ſcribit: *Quemadmodum*, inquit, *corpus noſtrum regitur & diſponitur ab intellectuali & rationali anima noſtra; ita & in Domino natura tota humana, ejus conſperſio ab ipſius Verbi Deitate ſemper in omnibus mota, ut ſit carnis quidem paſſio, DEI autem operatio.* Idémque Pyrrhus fatetur in Dialogo, quem cum Maximo habuit. At Honorius: *Unum quidem Operatorem eſſe dicit, at duas operatrices naturas. Ita ut Divina, quæ DEI ſunt, operetur, humana, quæ hominis: ſicque humanam naturam non pati tantùm, ſed etiam operari.* Quî ergò Monothelita Honorius, ſi Monothelitis è diametro adverſatur, negátque quæ illi aſſerunt, aſſerit, quæ negant? *At Monothelita Honorij ſocietate, & communione gloriabantur.* Sed nos quærimus, qualis Honorius fuerit, non qualem finxerint Monothelitæ; quis enim neſcit hoc Hæreticis ſemper ſolemne fuiſſe, ut Patrum auctoritatem ſuis erroribus prætexerent? alioquin hæreticus Baſilius fuerit, hæreticus Hieronymus, Chryſoſtomus, & præſertim Auguſtinus, quorum Societatem & olim & nunc quóque Hæretici paſſim vanéque oſtentant. Palàm eſt ergò, ſi epiſtolas Honorij examines, quarum cauſâ hæreſis poſtulatus eſt, innocentem illum eſſe, & culpæ immunem, & ideò nec credi poſſe in Concilio damnatum, præſertim jam prædefunctum, & de quo dubitari meritò debuit, eſſétne hæreſi immortuus, ſi quam contraxiſſet. *Quartò* denique ſummi momenti eſt S. Maximi Monachi & Martyris teſtimonium, quo Honorium Papam omni culpâ & hæreſis ſuſpicione abſolvit. Is præcipuâ Sanctitate florebat, cui tandem Martyrij palmam adjunxit; Monothelitarum perpetuus malleus, eorúmque errorum adeò gnarus, ut Pyrrhum Mono-
nothe-

(a) S. Thomas 3. p. q. 18. a. 1. Sergius. epiſt. ad Honor. act. 12. ſextæ Synodi.

nothelitarum Principem & Conſtantinopolitanum Patriarcham publico congreſſu & diſputatione vicerit, converteritque; non ergò aut adulationis, aut ignorantiæ notari poteſt: & præſertim cùm ejus diſputatio publicè audita, publicè excepta fuerit, nec quidquam à Maximo narratum, non planè compertum, certúmque veritatis. Cùm ergò Pyrrhus Honorij auctoritatem Maximo in hæc verba obijceret: *Quid de Honorio ad reſpondendum habes, qui apertè Anteceſſori meo unam voluntatem Domini Chriſti eſſe tradidit?* Reſpondit Maximus: *Quis fuerit fide & auctoritate dignus epiſtola hujus interpres, qui eam ex perſona Honorij ſcripſit adhuc ſuperſtes, & qui totum Occidentem cum virtutibus, tum dogmatibus fidei illuſtravit? an ij qui Conſtantinopoli, quæ ex corde erant, loquebantur?* Pyrrhus: *Cui hanc compoſuit.* Maximus: *Is igitur ipſe cùm ad Divum Conſtantinum Imperatorem ex Perſona rurſus ſancti Papa Joannis de hac epiſtola ſcriberet, dixit: unam diximus voluntatem in Domino, non Divinitatis & Humanitatis, ſed Humanitatis ſolius; cùm enim Sergius ſcripſiſſet, quòd quidam duas voluntates contrarias ponerent; diximus Chriſtum non duas voluntates contrarias habuiſſe, carnis videlicet & Spiritûs, ſicut nos habemus poſt peccatum* (a) *&c.* Hæc Maximus, cui Pyrrhus acquievit, nec habuit, quod reponeret. Contigit verò hæc diſputatio Anno Chriſti *DCXLV.* hoc eſt annos triginta ſex, antequam Concilium Conſtantinopolitanum convenerit. Conſidera, an Maximus hæc dicere auderet, an Pyrrhus reciperet, niſi utérque vera eſſe & extra dubium credidiſſent. Reperitur etiam in Collectaneis Anaſtaſij à doctiſſimo Sirmondo editis Apologia Joannis Papæ IV. ad Conſtantinum Imperatorem Heraclij Filium, epiſtolas Honorij Catholicas eſſe, nec ullâ hæreſi inquinatas, & fraude Monothelitarum in alienos, perverſóſque ſenſus expoſitas. Hoc ſcriberet Joannes Conſtantinopolim & Imperatori, niſi certus veritatis? alioquin convinci poterat falſitatis, & palàm argui epiſtolis, quas Honorius ſcripſerat, in lucem depromptis. Sic in Synodo Lateranenſi (b) ſub Martino Papa & Martyre, & in Romana ſub Agathone, ubi accuratè de hæreſi Monothelitarum à Patribus actum, damnatíque nominatim Theodorus, Cyrus, Sergius, Pyrrhus & Paulus, nullâ Honorij mentione; at quî potuit præteriri, ſi eâdem tinctus labe,

(a) V. Dialogum Græcolatinum S. Max. apud Baron. in App. Tom 8. (b) Concil. Lateran. ſub Martino. PP. Anno 649. Concil. Rom. ſub Agath. Anno 680.

labe, & in ſexta Synodo eodem faſce cum alijs hæreticis implicitus? ſicetiam Photius, (a) Zonaras,& Paulus Diaconus,ubi enumerant in ſexta Synodo damnatos, nullam habent Honorij mentionem. Ex quibus omnibus deducas, meritò, & à quamplurimis aſſeri, Honorij nomen aut fraude, aut errore in acta Concilij deveniſſe, & poſteà in alios quàm plures; quamvis ut ſuprà monui, difficile ſit cauſam & originem erroris aut fraudis evolvere; latente videlicet radice, & ramos tantùm oſtentante; non enim ſequitur non eſſe, quæ ſunt occulta. *Quintò.* Sed quidquid ſit de Honorij lapſu, illud certum eſt, nihil obeſſe infallibilitati Pontificum, & auctoritati, quam illis in Concilio tribuimus. Epiſtolæ, quas Honorius ad Sergium dedit, privatæ ſunt, nec fideles alloquuntur, nec quidquam decidunt; quamvis enim ex lege contradictoriarum oporteat duas voluntates & operationes in Chriſto eſſe, vel non eſſe; Honorius tamen neutrum vult dici, ſed tantùm duas cum proprijs operationibus; quod planè non eſt decidere, ſed rem in medio, & ſuſpenſam relinquere. At verò non in omni caſu, nec in quovis ſcripto nos Pontificem infallibilem eſſe dicimus, ac erroris ſecurum; ſed tunc ſolùm, cùm Pontificem agit, & Magiſtrum Eccleſiæ, hoc eſt, cùm actum aliquem exercet, qui ad ſolum Pontificem pertinet, qualis non eſt epiſtolas ſcribere, aut ſcriptis reſpondere, & quid conſultum credas, aperire; id enim non ſoli Pontifici Romano, ſed cuivis, non Epiſcopo ſolùm, ſed etiam privato permiſſum eſt; cùm enim hoc privilegium infallibilitatis in publicum Eccleſiæ bonum vergat, noluit DEUS illud Perſonæ, ſed officio annecti, & tunc ſolùm præſtò eſſe, cùm Pontificali officio fungeretur, eo ferè modo, quo in veteri Teſtamento non ſemper, nec quovis tempore oracula Pontifici dabantur; ſed tunc ſolùm, cùm Pontificio apparatu cultúque Templo & arcæ ſe ſiſteret, quæ cùm alibi fusè ſint (a) demonſtrata, repeti non debent. Nec verò, ut inquit Maimburgus, (b) *ſunt hæc ænigmata, & reſponſa ambigua, ac plena obſcuritatis, & quæ nec illi ſatis intelligunt, qui ea proferunt;* enimverò oportet Maimburgum in alio orbe natum, & nunquam, non dicam in ſcholis, ſed nec in foro aut palatio viſum, qui ea pro obſcuris & impervijs habeat, quæ nemo non videt; quis enim tam ſimplex,

F rudiſque

(a) V. Reg. Sacerdot. fol. 467. (b) Maimb. Tract. Hiſtor. c. 12. f. 121.

rudiſque, & humanæ ſocietatis ignarus, qui neſciat; non omnes Regum actiones Regias eſſe, & privilegio Majeſtatis gaudere? nec omnia Judicum verba & epiſtolas ad leges & edicta pertinere? quæ ſi clara & obvia ſunt, & omnibus comperta; quæ tandem ſunt illa arcana vocéſque impenetrabiles, nec ipſis loquentibus notæ, cùm nos dicimus, non omnia Pontificum ſcripta ad oracula & dogmata pertinere, ſed ea ſolùm, quæ ut Pontifices & Eccleſiæ Magiſtri, átque è Cathedra pronuntiant? hoc eſt, cùm rebus maturè diſcuſſis cauſam aliquam definiunt, jubéntque definita pro fidei veritatibus haberi, eóſque, qui ſecus credunt, haberi pro hæreticis volunt? hic eſt actus Pontificiæ auctoritatis, & in hoc falli aut errare Pontifices poſſe negamus: nec unquam Maimburgus contrarium oſtendet: in alijs verò actibus, qui Pontificiæ poteſtati non ſunt proprij, falli eos poſſe, communíque mortalium conditioni erroribus obnoxiæ ſubjacere ultrò concedimus. Denique ut brevi argumento omnia concludam: aut Honorius hæreticus fuit, aut non fuit? ſi non fuit, falſa ergo accuſatio, nullóque fundamento nixa, quæ ex illo conſequuntur: ſi hæreticus fuit, concedimus Papam hæreticum judicari à Concilio poſſe, neque hoc in quæſtione vertitur; cùm enim fides ſit vita Corporis Myſtici, adeò ut ex mente S. Pauli, Juſtus ex fide vivat: qui fidem non habet, non eſt membrum vivum Eccleſiæ; qui ergo erit Caput Eccleſiæ, qui ne membrum quidem eſt? & ideò ſacris Canonibus (a) toties definitum eſt, Pontificem Romanum in ſola hæreſis cauſa judicari à Concilio poſſe, quia videlicet ſola hæreſis facit, ut deſinat eſſe membrum, & conſequenter caput Eccleſiæ. Vides ergo Exempla à Maimburgo adducta tot partibus laborare, ut non tantùm evidentibus demonſtrationibus accenſeri non poſſint, quales ipſe promiſit, ſed vix levibus conjecturis; quippe aut ex dubijs principijs, aut ex falſis procedunt, aut extra ſtatum quæſtionis vagantur: capiunt tamen, elidúntque ignaros, Tartarorum excurſionibus ſimiles, imbelli tantùm plebi, minutæque infeſtos, ſed armatis impares.

X. *Objicitur.*

(a) C. audivimus 24. q. 1. c. Novatiauus q. 1. c. didicimus. c. Achatius 24. q. 1. c. oves 2. q. 7. c. ſi Papa d. 40. Cajet. Tr. de auct. Conc. & Pap. c. 20. S. Anton. in ſumma, tert. p. T. 23 c. 3. §. 4. Suar. de fide. p. 10. ſ. 6. Bellarm. de Rom. Pontif. l. 2. c. 30. V. Reg. Sacerd. f. 415.

X. *Objicitur.* 5. Donatiſtæ in cauſa ſchiſmatis Carthaginenſis, cùm Cœcilianum ejus Eccleſiæ Epiſcopum Romæ multis querelis onerâſſent; is verò ſententiâ Melchiadis Papæ abſolutus eſſet, ad Concilium appellârunt, idque Conſtantini Imperatoris Arelate ijs datum, magno Epiſcoporum numero frequens. In eo ſententia in Donatum dicta, innocentia Cœciliani probata. De hoc Concilio ita Auguſtinus: *Putemus illos Epiſcopos, qui Romæ judicârunt, non bonos judices fuiſſe: reſtabat adhuc plenarium Eccleſiæ Univerſalis Concilium, ubi etiam cum ipſis judicibus cauſa poſſet agitari, ut ſi malè judicâſſe convicti eſſent, eorum ſententiæ ſolverentur.* Fatetur ergo Auguſtinus minorem Pontifici auctoritatem quàm Concilio eſſe: ab hoc enim judicari Pontificum ſententias poſſe, ſolvíque. Exclamátque hic Maimburgus, perinde acſi bellum confectum, nec alia cura, quàm elevandi trophæi eſſet: (a) *Ingenuè*, inquit, *liberéque fateor, nullo magis exemplo conſtare Pontificum ſententias tribunali Conciliorum ſubmitti; in hoc enim examinari poſſunt, corrigíque, ſi injuſtæ appareant.*

Reſp. Hiſtoria Concilij Arelatenſis ſic habet: Anno Chriſti CCC*VI.* Ceſſatum eſt in Africa à fidelium perſecutionibus, Maxentij Imperatoris ſeu indulgentiâ, ſeu metu: quippe Chriſtianos lucrari properabat Conſtantino Imperij æmulo palàm addictos. Contigit eodem tempore Menſurium Carthagine Epiſcopum morte defungi: ſucceſſit omnium votis Cæcilianus Menſurij quondam Diaconus, conſecravítque Felix Aptungitanus Epiſcopus. Vehementer hâc electione Botrus & Cæleſtius offenſi, quibus & ſpes fuerat, & par ambitio, eas infulas occupandi, nunc ſpe dejectos cupido inceſſerat vindicandi; auctúſque æmulorum numerus ſeniorum factione, à quibus ſacra vaſa auro, argentóque inſignia novus Epiſcopus repetierat: ſed quod peius omni malo, fæmina præpotens, iráque & opibus ferox tempeſtatem ciebat. Lucilla ea fuit, quam cùm Epiſcopus objurgâſſet, quòd indignâ ſuperſtitione priùs cineres cujuſdam cadaveris libaret, (quod Martyris fuiſſe necdum ſatis conſtabat) quàm ſacro epulo accumberet, immenſo objurgantis odio flagravit, e[illegible]que, ut licuit. Quæſitæ criminationes, quæ odium obtege[illegible]videlicet: *Quòd alienâ manu conſecratus eſſet, Secundo Tegiſitano Epiſcopo & Numidiæ Primate*

(a) Maimb. cit. cap. 18. f. 159.

præterito, neglectóque. Quòd Martyres, qui carcere tenebantur, fame necâſſet; quódque à Traditoribus ſacris initiatus. Paratis ergò calumnijs Cæcilianum in jus vocant, cauſam dicturum: is negat ſe adeſſe poſſe, Judicibus jam odio corruptis, & palàm adverſis. Abſentem ergò in Conventu 70. ferè Epiſcoporum damnant, eique Majoranum ſufficiunt Lucillæ præcharum; hinc natum ſchiſma pertinax, funeſtúmque, Duce præſertim Donato Epiſcopo, qui nomen factioni dedit, auxítque eloquentiâ populari, ac rebus turbandis aptâ. Nihil moveri Cæcilianus, innocentiâ, & Pontificis Romani tutus auctoritate: audi Auguſtinum: (a) *Conſpirantem multitudinem inimicorum non curabat, cùm videret ſe & Romanæ, in qua Apoſtolicæ Cathedræ ſemper viguit Principatus, & cæteris terris, unde Evangelium ad ipſam Africam venit, per communicatorias litteras eſſe conjunctum, ubi paratus eſſet cauſam ſuam dicere.* Donatiſtæ, cùm cauſæ ſuæ ac Romæ diffiderent, à Conſtantino Imperatore, qui tunc in Gallijs morabatur, Gallos judices petunt. (b) Conſtantinus Romam, cùm litteris ad Melchiadem Pontificem mittit, illic enim cauſas majores agitari oportere; additi tamen tres è Gallia Antiſtites, Maternus Colonienſis, Rheticius Auguſtodunenſis, & Marinus Arelatenſis Epiſcopi, quibus Itali quindecim adjecti: Cæcilianus omnium votis abſolutus, ſed præſertim Melchiadis ſententiâ, de qua ita (c) Optatus: *Etiam Melchiadis ſententiâ, quâ judicium clauſum eſt his verbis &c.* Et Auguſtinus: (d) *Qualis ipſius Melchiadis prolata eſt ſententia, quàm integra, provida atque pacifica &c.* & poſt pauca: *O Virum optimum, O filium Chriſtianæ pacis, & partem Chriſtianæ plebis!* Provocatum à Donatiſtis ad aliud & plenius Concilium, ut apertè teſtantur DD. Auguſtinus (e) & Optatus: & quamvis Conſtantinus provocationi ceſſerit pacis ſtudio, eam tamen provocationem, & ipſe & alij Patres deteſtati ſunt, & impiam crediderunt. Audi S. Optatum, qui cùm Melchiadis ſententiam retuliſſet, continuò hæc ſubdit: (f) *Sufficit ergò etiam Donatum tot ſententijs eſſe percuſſum, & Cæcilianum tanto judicio eſſe purgatum, & tamen Donatus ab Epiſcopis appellandum eſſe credit, ad quam Appellationem Conſtantinus*

(a) S. Auguſt. epiſt. 162. (b) V. S. Optat. l. 3. contra Parmenian. (c) Optatus loco cit. (d) Aug. epiſt. 162. (e) Auguſt. in pſal. contra part. Donati. Optatus lib. cit. (f) Optatus l. 1. contra Parmenian. Idem fatetur Maimb. Tract. hiſt. cap. 18. fol. 157.

Digitized by Google

ſtantinus ſic reſpondit: O rabida furoris audacia! ſicut in cauſis Gentilium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt. Tantum ergò abeſt, Conſtantinum hanc provocationem pro legitima habuiſſe, ut eam furoris & audaciæ plenam dixerit, & Chriſtianis indignam: nota tamen hæc verba à Conſtantino repetita videri, cùm poſteà ijdem Donatiſtæ à Concilio Arelatenſi ad Auguſti tribunal provocârunt, ut animadvertit Sirmondus, & eruditiſſimus Schelſtrate. (a) Invehitur in eandem provocationem Conſtantinus epiſt: ad Chreſtum Epiſcopum Syracuſanum apud Euſebium, (b) & præſertim Auguſtinus: (c) *Tanta,* inquit, *auctoritatis Epiſcopos, quorum judicio & Caciliani innocentia, & eorum improbitas declarata eſt; non apud alios collegas, ſed apud Imperatorem accuſare auſi ſunt, quòd malè judicârint. Dedit ille Arelatenſe Concilium, non quia jam neceſſe erat, ſed eorum perverſitatibus cedens, & omnimodò cupiens eorum impudentiam cohibere.* Et iterùm: *Néque enim auſus eſt Chriſtianus Imperator ſic eorum tumultuoſas & fallaces querelas ſuſcipere, ut de judicio Epiſcoporum, qui Roma ſederant, ipſe judicaret.* Ubi vides hanc provocationem ab Auguſtino *impudentia & perverſitatis* notari, *& fallacibus ac tumultuoſis* querelis accenſeri; quod etiam de Marca Archi-Epiſcopus Pariſienſis fatetur: (d) *Alienum*, inquit, *putabat Conſtantinus, à diſciplina, res à Pontifice Romano judicatas refricari.* Sed tamen ut dixi concordiæ datum, ut cauſa Cæciliani iterum cognoſceretur. Id factum in Concilio Arelatenſi. Convenerunt Patres ex toto ferè Occidente, Gallia videlicet, Hiſpania, Italia, Africa ac etiam Britannia, quæ cauſa eſt, ut Auguſtinus hoc Concilium *plenarium* vocet, (e) & *ex Univerſa Eccleſia collectum.* Numerus Epiſcoporum ex communi ſententia non minor ducentis; id enim expreſsè teſtatur S. Auguſtinus: (f) quamvis Ado (g) ſexcentos numeret. Cæterùm non videtur hoc Concilium verè & in rigore Oecumenicum appellari poſſe, ſed ſolùm Patriarchale, cùm ad illud nemo ex Oriente convenerit, ſed illi tantùm Epiſcopi, qui Patriarchatui Romano parebant, is verò totam Europam complectebatur, & provincias Africæ Occidentales; & hujusmodi Concilia, imò etiam Nationalia ſæpè à ſanctis Patribus uni-

 verſalia

(a) Schelſtr. Antiq. illuſtr. p. 2. diſſert. 1. c. 7. a. 3. §. 1. n. 122. (b) Euſeb. lib. 10. cap. 5. (c) S. Auguſt. epiſt. 162. (d) Marca lib. 4. de Concord. cap. 17. n. 2. (e) S. Auguſt. l. 2. de Bapt. contra Donat. (f) S. Auguſt. lib. 1. contra epiſt. Parmen. cap. 5. (g) Ado in chron. ætat. &c.

verſalia appellantur, ut patet ex Concilijs Romanis ſub Symmacho, Toletano III. c. 18. & Carthaginenſi IV. quæ omnia univerſalia dicuntur, quamvis ex una tantùm Provincia collecta; quantò ergo magis Arelatenſe gaudere hoc titulo potuit, cui Epiſcopi ex tot Provincijs, Regniſque aderant? Et ſanè omnium ferè ſententia eſt, Concilium Nicænum fuiſſe primum Oecumenicum. Adfuiſſe huic Concilio Legatos Silveſtri Pontificis dubium non eſt; ij enim nominantur initio Concilij Arelatenſis primi, videlicet Claudius & Vitus Presbyteri, Eugenius & Cyriacus Diaconus. Sed dubium eſt, an præſederint, cùm in epiſtola Synodali Marinus cæterique Epiſcoporum nominentur nullâ mentione Legatorum factâ: Et in Synodo Arelatenſi II. can 18. dicatur: *ad Arelatenſis Epiſcopi arbitrium Synodum congregandam.* Sciendum ergo eſt, non omnes Pontificum Legatos ſemper Concilijs præſediſſe, præſertim Provincialibus; nec ſemper primo loco potitos, niſi cum mandato præſidendi mitterentur, quod exemplo Conſtantinopolitanæ Synodi abundè probatur, in qua Anthimus damnatus eſt præſidente Menna Patriarcha, alijs verò Legatis Apoſtolicæ Sedis poſt Mennam alióſque Epiſcopos ſubſcribentibus, ut habetur in ſententia contra Anthimum *ſeſſ. 4.* Sic etiam ſummus Pontifex alicui ex Græcis Epiſcopis ſuas partes munúſque præſidendi imponebat, quo caſu Romani Legati primo loco abſtinebant: ſic Cyrillus Concilio Epheſino nomine Cœleſtini, Mennas nomine Agapethi Pontificum præfuêre: ſic denique S. Leo Anaſtaſium Theſſalonicæ Epiſcopum ſuum per Illyricum conſtituit Vicarium, Gregorius Auguſtinum per Angliam, Leandrum per Hiſpaniam, Zoſimus (a) Archi-Epiſcopum Arelatenſem per Galliam: qui Vicarij Primates appellabantur, omnéſque Metropolitanos & Archi-Epiſcopos dignitate & loco anteibant: eiſque inter alia, quæ nomine Pontificis peragebant, illud etiam conceſſum, ut nomine Pontificis Concilia Nationalia convocarent. Hæc ergò cauſa fuit, ut Marinus Arelatenſis Epiſcopus ante alios Legatos Concilio præſideret: idque ſequentibus annis frequenter evenit, ut videlicet Arelatenſes Epiſcopi Vicarij Apoſtolici & Primates eſſent; apertèque etiam colligitur ex canone 12. Concilij Are-

(a) V. epiſt. 5. Zoſimi Papæ ad Epiſc. Galliæ. & libellum Epiſcoporum Provinc. ad Arelat. Leon. I.

Digitized by Google

Arelatenſis ſecundi: *Ad Arelatenſis*, inquit, *Epiſcopi arbitrium Synodus congreganda.* Sed quo jure Arelatenſi hoc competat, niſi quia Vicarius Romani Pontificis, & ideò Primus? Cæterùm miſſa fuiſſe acta Concilij Romam, & illic confirmata, dubium non eſt ex Epiſt: Synodali, quam Patres ad Silveſtrum dedère, & habetur poſt acta Concilij, quod etiam Bail Doctor Pariſienſis ingenuè profeſſus eſt Tom. 2. ad hoc Concilium: *Ipſa*, inquit, *Synodus Arelatenſis ſubditam ſe agnovit Pontificis juriſdictioni, ut teſtata eſt per Epiſtolam Synodicam ad Silveſtrum Melchiadis ſucceſſorem, miſſam eo fine, ut quæ ſtatuiſſet, auctoritate Pontificiâ confirmaret.* Sed & illud egregium reverentiæ in Pontificem argumentum, quòd licèt inter duas partes judicium verteretur, Cæcilianum videlicet Donatúmque; iſtum accuſatorem, illum accuſatum; noluit tamen Concilium, ut partes Rei Cæcilianus ſuſtineret, quippe jam à Melchiade abſolutus, ſed eum, ejúſque ſocios Epiſcopos inter Patres Judicéſque Concilij admiſit, & ideò tàm in Epiſtola Synodica, quàm etiam in ſententia contra Donatum lata Cæcilianus ſubſcribit. Quæ verò ratio, ut Cæcilianus Romano Tribunali reus aſſiſteret; Arelatenſis verò Collega & Judex, niſi quia Patribus indignum videbatur, ut pro Reo haberent, multóque minùs ut damnarent, quem Roma abſolviſſet? non ergo id agebant Patres Arelatenſes, ut corrigerent, aut in dubium vocarent à Pontifice judicata; ſed ut convincerent Donati impudentiam, alios ſemper, alióſque judices fatigantis: nam ab hoc etiam Conventu ad Auguſtum provocavit; at iſte in hæc verba reſcripſit cedro & æternitate digna: (a) *Meum judicium poſtulant, qui ipſe judicium Chriſti expecto; dico enim, ut ſe veritas habet, ſacerdotum judicium ita debet haberi, ac ſi ipſe Dominus reſidens judicet; nihil enim licet his aliud ſentire, vel aliud judicare, niſi quod Chriſti Magiſterio ſunt edocti.* Hæc eſt ſeries & hiſtoria Concilij Arelatenſis, non meâ, ſed ſcriptorum omni exceptione majorum fide, & ex ipſis authenticis actis, quæ ad marginem notavi, expoſita. Promptum jam erit quàm plurima ex ijs deducere, quæ obiecta Maimburgi non refellant tantùm, ſed etiam malæ fidei convincant. Nam *primò* Argumentum ex Concilio Arelatenſi ſumptum Maimburgus à Calvino didicit, exſcripſitque, quod in hoc homine ferè perpetuum,

(a) Reſcript. Conſtant. apud. Optat. l. 1 contra Parmenian.

Digitized by Google

tuum, nihil enim novi affert, præter ſtyli condimenta; alia ex Illyrico, Centuriatoribus & Calvino collecta, diſſimulatis Catholicorum reſponſis, quæ cùm vinci non poſſent, celata maluit, quàm producta. Verba Calvini ſunt: *Conſtantinus appellationis judicium demandat Epiſcopo Arelatenſi, ſedet ille judex, ut poſt Romanum Pontificem, quod viſum fuit, pronuntiet. Si Romana Sedes Summum habet judicium ſine provocatione, cur ſibi tam inſignem calumniam irrogari permittit Melchiades, ut ſibi Epiſcopus Arelatenſis præferatur?* En tibi Calvini voces, & ſenſa Maimburgi ſimillima! enimverò miſerrimam cauſam, quæ juvari non poteſt, niſi pudendis auxilijs. *Secundò* oſtendit Maimburgus, ſe ne quidem intelligere, qui ſit ſtatus Controverſiæ, & qui ſenſus quæſtionis, quam tanto ſtudio ſed cæco verſat, ut cogar de illo dicere, quæ olim S. Gregorius: (a) *Non intelligentes neque de quibus loquuntur, neque de quibus affirmant.* Quærimus enim an in rebus ad fidem ſpectantibus major ſit Concilij, an Pontificis auctoritas? Maimburgus Concilium præfert, allegátque Cæciliani exemplum; at in eo non de fide, ſed de facto & delicto agebatur, an videlicet Cæcilianus ſacros Codices prodidiſſet, & Martyres inediâ confeciſſet: quid rogo facit judicium delicti ad judicium fidei? aut quæ conſequentia à tam disjunctis? fieri enim poteſt, ut in factis, quæ ſub oculos hominum & teſtes cadunt; major ſit penès Patres notitia, qui factum conſpexêre; quàm penès Pontifices procul remotos, quique ob hanc ipſam cauſam cognitionem facti alijs, viciníſque committunt. Nam & Columbo ex novo, nobíſque oppoſito orbe redeunti, ac poſteà tot alijs teſtibus major fides habita, quàm Zachariæ Pontifici, (b) alios ſub terra homines, hoc eſt, Antipodas neganti, & proptereà ſanctum Virgilium graviter reprehendenti. Deinde conſtat Concilium Arelatenſe à Silveſtro Pontifice approbatum, confirmatúmque fuiſſe: atqui nulla quæſtio eſt de Concilijs à Pontifice confirmatis: cùm enim quærimus, an Pontifex ſit ſupra Concilium, non quærimus de eo Concilio, cujus pars Pontifex fuit, & quod ipſe confirmavit; ſed de Concilio Papæ oppoſito, cùm videlicet aliud Pontifex, aliud Concilium definit, & diverſa utriúſque ſententia eſt, quemadmodùm cùm quærimus, an tectum ſit altius domo? quæſtio non eſt de tecto, ut eſt pars domûs (ſi enim nec

(a) Greg. lib. 4. epiſt. 14. (b) V. Baron. ann. 748.

nec tectum nec domus altior, cùm ſint una tantùm res, & tectum pars domûs) ſed de tecto, ut res à domo reliqua diſtincta, & de domo ut ſeparatâ à tecto & non conjunctâ. Quæ cùm planè ſint nota, & in primis Logicæ rudimentis exponi ſoleant, mirum eſt à Maimburgo ignorata, & ita nec ſtatum quæſtionis intellectum. An fortè non tam illi ſtudium fuit apta, quàm multa congerere? quippe tegendis falſis multitudo opportuna. *Tertiò.* Supponit Maimburgus Concilium Arelatenſe Oecumenicum fuiſſe (conſtat enim alia, quæ Oecumenica non ſunt, Pontificibus haud præferri) at contrarium oſtendimus, videtúrque omnium ferè ſententia, qui Nicænum pro primo Oecumenico ſtatuunt; ergo nec hoc quidem ad rem & propoſitum facit. *Quartò.* Certum eſt, ut ſuprà obſervatum, in hoc Concilio non de fide, ſed de facto, & delicto diſputatum eſſe. Quæro igitur ex Maimburgo, extra fidei cauſas, & ubi de facto, aut delicto Epiſcoporum agitur, an Concilium ſupra Pontificem eſſe credat, aut non credat? ſi non credit, cur ergo exemplo utitur, ſuo etiam judicio ac ſententiâ inutili, vanóque? ſi credit, manifeſti erroris tenetur; conſtat enim exemplis, doctrinâque SS. Patrum extra fidei cauſas, & ubi de Epiſcoporum juribus & delictis agitur, errare Concilia poſſe, corrigíque à Summis Pontificibus debere: ſic canon quintus Synodi Conſtantinopolitanæ, & canon vigeſimus octavus Synodi Chalcedonenſis, qui in præjudicium Patriarchæ Alexandrini vergebânt, à Leone I. & Gregorio M. aliiſq; intermedijs Pontificibus improbati ſunt, abrogatique. Audi S. Leonem *ep. 6.* ad Synodum Chalcedonenſem: (a) *Ut & fraterna Univerſitas, & omnium fidelium corda cognoſcant, non ſolùm per fratres, qui vicem meam execuli ſunt, ſed etiam per approbationem geſtorum Synodalium propriam vobiſcum inijſſe ſententiam, in ſola videlicet fidei cauſa, quod ſæpè videlicet dicendum eſt.* Et Gelaſium Papam in Tomo de Anathematis Vinculo: (b) *Ne fortè quod ſolent dicant, quòd ſi Synodus Chalcedonenſis admittitur, omnia conſtare debeant, quæ illinc videantur eſſe deprompta. Cognoſcant illud ſecundùm ſcripturas ſanctas, traditionémque Majorum, ſecundùm Canones, reguláſque Eccleſiæ, pro fide communi & veritate Catholica, pro qua hanc fieri Sedes Apoſtolica delegavit,*

(a) S. Leo epiſt. 53. ad Pulcher. & 59. ad Synod. Chalc. & ad Martian. Imp. & ad Anatoli. Patriarch. & S. Greg. lib. 6. epiſt. 31. (b) Gelaſius I. PP. Tom. de Anath. vinc. Tom. 2. Concil. inter opuſc. Gelaſ.

factámque firmavit, à tota Eccleſia indubitanter admitti: alia autem, quæ per incompetentem præſumptionem illic prolata ſunt, vel potiùs ventilata, quæ Sedes Apoſtolica gerenda nullatenùs delegavit, mox à Vicarijs Sedis Apoſtolicæ contradictum manifeſtum eſt, quæ Sedes Apoſtolica etiam petente Martiano Principe nullatenùs approbavit. Similia habet S. Gregorius M. in epiſtola (a) Pelagij II. nomine ad Epiſcopos Iſtriæ ſcripta. Imò ipſe Maimburgus, hoc ipſo Tractatu, quem refutamus, & alibi apertè docet, cauſas Epiſcoporum, præſertim, cùm de illis deponendis agitur, ad Summum Pontificem pertinere; ſic enim loquitur cap. 5. *Deplus come Pape eſt ſans contredit par deſſus chaque eveſque de qualque dignitè qu' il ſoit; & par deſſus toutes les egliſes, & tous le ſinods particuliers, on peut appeller de tous ces eveſques, & de tous ces ſinods à ſon tribunal. C'eſt à luy de juger des cauſes majores, come ſont celles, qui regardent la foy, la depoſition des Eveſques, &c.* Hoc eſt: *Cùm dubitari non poſſit, Majorem eſſe Pontificis Romani, quàm ſingulorum Epiſcoporum, quantacúmque dignitate ij ſint, aut Synodorum particularium auctoritatem; ſequitur, ut ab Epiſcopis quibuslibet, Synodíſque ad Tribunal Pontificis appellari poſſit: hujus officij eſt, de majoribus cauſis judicare, quales ſunt quæ fidem aut Epiſcoporum depoſitionem ſpectant.* Si ergo Conciliorum exemplis, ſanctorúmque Patrum aſſertione, & ipſâ confeſſione Maimburgi certum eſt, à Synodis particularibus (qualis fuit Arelatenſis) ad Summum Pontificem appellari, præſertim in cauſis Epiſcoporum; adeò ut etiam in Concilijs Oecumenicis contra Epiſcopos ſtatuta, fuerint poſteà à Romano Pontifice revocata, neque hoc negari poſſit: quâ rogo fiduciâ Maimburgus dicere potuit: *Majorem Concilij Arelatenſis auctoritatem, quàm Pontificis fuiſſe? & hujus tribunal, illius tribunali ſubjectum, atque à Pontifice pronuntiatam ſententiam potuiſſe ab eo Concilio examinari, delerique?* Num ergo Maimburgus ignorabat cauſas Epiſcoporum, qualis erat, quæ Arelate agitabatur, maximè cùm de eorum depoſitione agitur, ad Pontificem pertinere? Nam eum latebat, non ſolùm quæ in Synodis particularibus, ſed etiam, quæ in Oecumenicis contra Epiſcopos decreta fuerant, à Pontificibus ſublata eſſe, ac penitùs reſciſſa, ídque toto Orbe comprobante? aut forſan major Arelatenſi, quàm Chalcedonenſi, & Conſtantinopolitano Concilijs auctoritas & dignitas fuit? & hæc tamen

(a) Epiſtola Pelagij II. quæ habetur in fragmentis Synodi quintæ Tom. 2. Conc. p. 2.

Digitized by Google

tamen, cùm de Epiſcopis ſtatuiſſent, Roma correxit, abolevítque: idque jure factum & Imperator Martianus, & Patriarcha Anatolius, quamvis hoſtis, agnovit; Leo quóque, Gelaſius, Gregorius, aliique teſtati ſunt: quî ergo dici potuit Arelatenſe Tribunal Romano præfuiſſe, ſi corrigi, ſi judicari, damnaríque ab iſto potuit, idque exemplo tot aliorum? *Cur ergo*, inquies, *permiſit Melchiades Romanam ſententiam inferiori, externóq; ſiſti Tribunali?* R/. Quia pacem & concordiam amabat, ſperabátque, quod etiam evenit, eorum pertinaciam fatigari hâc conniventiâ, vincique poſſe; nec verò alienum, externúmque Tribunal fuit, cui Legati aderant, quódque ipſe confirmabat, Concilium ergo Arelatenſe non eâ conditione aut petitum, aut admiſſum eſt, ut de Melchiadis ſententia judicaret; ſed ut inſtrueret, frangerétque obſtinatos, non majori quidem, ſed repetitâ auctoritate. Alioquin ſi ideò Pontifices Concilio ſubduntur, quia cauſa ſemel à Pontifice deciſa in Conciliis iterum examinata eſt, ſequeretur Concilia etiam Imperatoribus ſubdi; cùm enim Donatiſtæ in Concilio Arelatenſi damnati eſſent, illi ipſi ad Conſtantinum Imperatorem provocârunt, auditíque ſunt, ne aliquis eſſet excuſationis locus: audi Auguſtinum: (a) *Atq; utinam ſaltem ipſius Conſtantini judicio inſaniſſimis animoſitatibus ſuis finem poſuiſſent, átque ut eis ipſe ceſſit, ut de illa cauſa poſt Epiſcopos judicaret, à ſanctis Antiſtitibus poſteà veniam petiturus, dum tamen alij, quod ulteriùs dicerent, non haberent, ſi ejus ſententiæ non obtemperarent, ad quem ipſi provocaverunt; juſſit enim ille, ut ei partes occurrerent Romam ad agendam cauſam, quò cùm Cæcilianus neſcio qua de cauſa non occurriſſet, præcepit, ut Mediolanum ſequerentur, quò cùm etiam Cæcilianus perveniſſet, ipſum quóque ſicut ſcripſit, exhibuit, cognitáque cauſa, qua diligentia, qua cautela, qua proviſione, ſicut ejus indicant litteræ.* Vides hîc Cæcilianum jam à Synodo examinatum, auditum, abſolutúmque: ab Imperatore citari iterum, examinari, abſolvíque; an ergo Imperator ſupra Concilium? quòd ſi non ideò Imperator ſupra Concilium, quia à Concilio ad Imperatorem provocatum eſt; quare Concilium ſupra Pontificem, quia à Pontifice ad Concilium Donatiſtæ provocârunt? ſi enim provocatio ſit ſignum ſubjectionis, ſequitur non ſolum Pontificem infra Concilium eſſe, ſed etiam Concilium infra Imperatorem: quippe & à Pontifice, & à Con-

(a) S. Auguſt. epiſt. 62.

à Concilio provocatum eſt; quòd ſi dicas temerariam fuiſſe à Concilio provocationem; dicam & ego temerariam fuiſſe à Pontifice Romano, & quid dico temerariam? (a) imò *perverſam, impudentem, rabidam, furioſam, audacémque* Conſtantinus & Auguſtinus appellant.

At, *inquit*, Maimburgus, S. Auguſtinus eâdem epiſtolâ hæc habet: *Putemus illos Epiſcopos, qui Romæ judicârunt, non bonos judices fuiſſe; reſtabat adhuc Eccleſia Univerſalis Concilium, ubi etiam cum ipſis judicibus cauſa poſſet agitari, ut ſi malè judicâſſe convicti eſſent, eorum ſententia ſolverentur.* Supponit ergo Auguſtinus, errare Romanum Pontificem, ejúſque ſententias à Concilio corrigi, ſolvíque poſſe, quæ omnia ſunt argumenta ſuperioritatis.

Reſp. Si hæc ſint argumenta ſuperioritatis, ſequitur omninò multò ſupra Concilium Pontifices eſſe, palàm enim eſt, ab iſtis Concilia Oecumenica non ſolùm correcta, ſed etiam temeritatis damnata eſſe, cùm perperam de Epiſcopis eorúmque cauſis ſtatuiſſent, quod ſuprà de Conſtantinopolitano & Chalcedonenſi Concilijs, & teſtimonijs Leonis, Gelaſij, & Gregorij oſtendimus; nobis ergò pugnat Maimburgus, quamvis invitus. Sciendum igitur eſt ſententias Romani Pontificis immotas quidem ratáſque eſſe, nec ullius ſubjectas Tribunali, imò ab illis velut à quibuſdam Lineis reguliſque Concilia pendere, quod alibi fusè (b) oſtenſum eſt, fatetúrque & confirmat auctoritate S. Auguſtini Maimburgus ipſe libro (c) de vera Eccleſia, quando videlicet tranquillo placidóque animo, & affectibus libero veritatem admittebat, adulandi adhuc rudis; ſic enim ſcribit: *Apres que ceux de Cartage & de Numidie l'eurent jugè contraire alla Doctrine de la foy, on attendit la deciſion du Pape Innocent. Durant cette intervalle ſaint Auguſtin ecrivant à Hilaire d'Arles de cette Nouelle hereſie de Pelagius, dit qu'elle non eſt pas encore ouuertement reconnüe par telle de toute l'egliſe. Mais auſſitoſt, que le Pape Innocent eut fait contre elle la Conſtitution, qui fut receuè auec tant d'applaudiſement de toute le Chreſtienè; alors le dogme de Pelagius fut tenù univerſelement par tout pour heretique, & ce ſaint Docteur declarant ce, que le ſouvrain Pontife avoit defini, auquel on auoit envoiè le deux Conciles d'Afrique, ajouſta ces belles paroles: De hac cauſa jam duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam, inde etiam Reſcripta venerant, cauſa finita eſt, utinam aliquando error finiatur. Je ſcays bien,*

(a) Conſtantin. epiſt. ad Chreſtum Epiſ. Syrac. apud Euſeb. lib. 10. Auguſt. epiſt. 162. (b) Regal. Sacerdot. l. 2. (c) Maimb. l. de la Uray Egl. ſect. 7. fol. 304.

Digitized by Google

bien, que cette hereſie fut condamnée encore quelque temps apres au Concile d' Epheſe ; (a) Mais ce fut ſans en faire une plus exacte diſcuſſion, & comme un erreur dejà reprouvè par un jugement legitime, come les Peres le declarent dans la lettre ſinodale au Pape Celeſtin. Hoc eſt: *Poſtquàm à Carthaginis, Numidiaq́; Patribus declaratum eſt, hæreſim nuper à Pelagio conceptam editámque fidei adverſari, adhuc tamen quid de illa Innocentius Papa definiret, expectabatur. Interim verò deciſione illius necdum vulgatâ, ſcribit Auguſtinus* (b) *Hilario Arelatenſi, errores Pelagij nondum à tota Eccleſia hæreſis damnatas; nondum,* inquit, *evidenter ab Eccleſia ſeparata eſt. Ubi verò Innocentij conſtitutio eam hæreſim damnantis ſummâ omnium gratulatione fidelibus innotuit; enimverò dogma Pelagianum à tota Eccleſia pro hæretico habitum creditúmque. Et ipſe S. Doctor, cùm Populo explicaret, quæ in hac cauſa Romanus Pontifex, cui duo Africæ Concilia tranſmiſſa fuerant, decreviſſet, in hæc verba prorumpit digna memoratu: de hac cauſa jam duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam &c. Non me equidem latet, paucis poſt annis hanc ipſam hæreſim in Concilio Epheſino confixam eſſe; ſed id obiter curſímque factum; quippe causâ per legitimum ac ſolemne judicium jam finitâ, quod Patres Epheſini in epiſtola Synodali ad Cæleſtinum Pontificem apertè profeſſi ſunt.* Hæc Maimburgus, cùm animo adhuc integro ſcriberet, intactóque affectibus aulæ, quibus fatetur, in rebus fidei dictâ ſemel à Pontifice Romano ſententiâ cauſam finiri, nec amplius aliquid ſupereſſe, quod oporteat à Concilijs agnoſci, decidique, eámque Auguſtini mentem, & Synodi Epheſinæ fuiſſe, quod & elegantibus verſibus S. Proſper inſinuat:

> - - *Peſtem ſubeuntem prima recidit*
> *Sedes Roma Petri, quæ Paſtoralis honoris*
> *Facta caput Mundo, quidquid non poſſidet armis,*
> *Religione tenet.*

Ergò ut oſtendi Papæ ſententia etiam ante vota Concilij firma & erroris tuta; ſæpè tamen eam Pontifices ad Concilium referebant, non quòd huic ſubeſſent, ſed quia in rebus factum ſpectantibus major penès plures, quàm unum notitia, & ut omnem tergiverſandi occaſionem adverſarijs adimerent; nec aliud Pontificis & Concilij Tribunal erat, ſed unum, idémque; quippe nihil valiturum, niſi Roma ſubſcriberet, & quod illi ſtatuiſſent, ipſa firmâſſet: Patres ergo numerum, ſed pondus Pontifices dabant; id quod

(a) Concil. Epheſin. act. 5. (b) Auguſt. epiſt. 94.

id quod S. Zoſimus eleganter expreſſit litteris ad Concilium Carthaginenſe datis: (a) *Quamvis*, inquit, *Patrum traditio Apoſtolicæ Sedi auctoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio diſceptare nullus auderet: idque per Canones ſemper, regulásque ſervaverit, & currens adhuc ſuis legibus Eccleſiaſtica diſciplina Petri nomine, à quo ipſa quóque deſcendit, reverentiam quam debet exolvat. Tamen cùm tantum nobis eſſet auctoritatis, ut nullus de noſtra poſſit retractare ſententia, nihil edimus, quod non ad veſtram notitiam noſtris ultrò litteris referremus, dantes hæc fraternitati, ut in commune conſulentes, non quia quid deberet fieri, neſciremus, aut faceremus aliquid, quod contra Eccleſiæ utilitatem veniens diſpliceret, ſed pariter vobiſcum volumus habere tractatum de illo &c. &c.* En tibi ſententiæ noſtræ, & confutati Maimburgi luculentum teſtimonium! Aſſerit Zoſimus, tantam eſſe Apoſtolicæ Sedis auctoritatem, ut *de ejus judicio diſceptare nullus audeat, nec ejus ſententiam retractari poſſe, idque Patrum traditione acceptum, & firmatum eſſe.* Quid poſſit contra Maimburgum clatius dici? & obſerva non hæc in angulis, latebríſque Zoſimum ſcribere, ſed plena in luce, ſúbque oculis Carthaginenſis Concilij, à quo facilè argui poterat, convincíque, niſi vera & comperta ſcripſiſſet vel dixiſſet. Quia verò Zoſimo obijci poterat, quod nobis objecit Maimburgus: *Cur videlicet ſummi Pontifices ſententias ſuas Conciliorum examini ſubmittant, ſi judicari à nullo poſſunt? Cur Innocentius Pontifex cauſas à ſe finitas ad Concilium Arelatenſe referri eſt paſſus?* Reſpondet Zoſimus: *Non ideò factum, quòd aut neſcirent Pontifices, quid fieri deberet, aut facere aliquid poſſent, quod Eccleſiæ utilitati adverſaretur, ſed ut fraternitati deferrent &c.* Ubi vides jam ante mille & ducentos ac ſupra annos, hoc eſt, florente Eccleſiâ, & ubi nulla faſtûs ſuſpicio, aut cupiditas aliena uſurpandi, ſententiam hanc noſtram pro vera, certáque habitam, & Patrum traditione ſubnixam, videlicet ſententias Romani Pontificis nullius judicio ſubjectas, & erroris expertes eſſe, id enim apertè ſonant ea verba: *De ejus judicio diſceptare nullus audet: nullus de noſtra poteſt retractare ſententia: non quia quid deberet fieri neſciremus, aut faceremus aliquid, quod contra Eccleſiæ utilitatem diſpliceret &c.* Ergò cùm Pontifices præſertim in quæſtionibus facti ad Concilia referunt; non id agitur, ut Concilium judicet, reſcindátque Romæ judicata; id enim poteſtatis majoris eſſet, quam Zoſimus Concilio negat, ſed ut ſolùm meliùs Pontificem

(a) Zoſim. epiſt. ad Epiſc. African. Anno 418. apud Baron. ad eund. Annum.

ficem doceant, an factum ità ſe habeat, ſuggerántque, quid fieri oporteat; nam & Regio ſenatui nulla poteſtas reſcindendi à Rege decreta, ſed ſolùm oſtendendi, deprecandique. Ita Concilij Arelatenſis res & cauſa ſe habuit.

XI. *Objicitur 6.* (a) Siricius Papa, qui Damaſo ſucceſſerat, apertè confitetur, ſe Concilio ſubjectum eſſe, cujus tam ingenua, & in re propria teſtantis Confeſſio maximi utique momenti eſſe debet. Durabat adhuc Antiochenum Schiſma, extinctis Paulino & Meletio Epiſcopis, quibus utriúſque fautores duos ſuffecerant, Flavianum videlicet Meletio, & Evagrium Paulino. Huic tam pernicioſo diſſidio componendo Concilium Capuanum indictum fuerat, Flaviano, Evagrióque citatis. Abfuit Flavianus, rogavítque Theodoſium Imperatorem, ut hæc cauſa alteri in Oriente Synodo committeretur; at Epiſcopi, qui Capuam convenerant, Theophilo Epiſcopo Alexandrino, alijſque Ægypti Epiſcopis hanc ipſam Flaviani Evagrijque cauſam delegant; Bonoſi verò (blaſphemiæ in Deiparam Virginem accuſati) Anyſio Epiſcopo Theſſalonicenſi, ſubjectíſque illi Epiſcopis: hi ad Siricium Pontificem deferunt. Siricius abnuit, negavítque facultatem ſibi eſſe eam cauſam cognoſcendi, quam Patres Capuani, Theophilo alijſque detulerant. Verba Siricij ſunt in epiſtola ad Anyſium Theſſalonicenſem: *Cùm hujuſmodi fuerit Concilij Capuenſis judicium, ut finitimi Bonoſo atque ejus accuſatoribus Judices admitterentur, advertimus, quòd nobis judicandi forma competere non poſſit &c.* Et infrà: *Primum eſt, ut ij judicent, quibus judicandi facultas eſt data, vos enim totius Synodi vice decernitis, nos quaſi ex Synodi auctoritate judicare non convenit.* En Siricium Concilio ſubmiſſum! ſi enim major Siricij poteſtas, quàm Concilij eſſet, cur non poſſet Concilij decretum factámque delegationem reſcindere, & cauſam alijs Judicibus creditam, ad ſuum, hoc eſt, altius, præſtantiúſque Tribunal avocare?

Reſp. Hoc Maimburgi argumentum more ſolito multis partibus laborat. Nam *Primò* Concilium Capuanum non Oecumenicum fuit, ſed particulare; ſequeretur ergò etiam Concilio particulari Pontificem ſubijci, quod tamen etiam ipſe Maimburgus non admittit, ſic enim in hoc ipſo tractatu, quem refutamus, loqui-

(a) Maimb. Traittè de l'Egl. de Rom. ch. 19. f. 161.

loquitur: (a) *Deplus come le Pape eſt en cette qualitè ſans contredit par deſſus chaque Eveſque de qualque dignitè qu'il ſoit, & par deſſus toutes les Egliſes, & tous les ſinods particuliers; on peut appeller de tous ces Eveques, & de tous ces ſinods à ſon Tribunal.* Si ergo, ut hîc loquitur Maimburgus, *Pontificis Romani Poteſtas omnibus Eccleſijs, Synodiſque particularibus præſtat, ideóque ab omnibus particularibus Synodis ad Tribunal Romanum appellari poteſt*; ſi inquam ita res ſe habet; quâ fiduciâ Maimburgus dicere potuit, Siricium Capuenſi judicio ſubjectum, & hujus Decreto alligatum fuiſſe? *Secundò.* Sed etiam ipſi Patres Capuenſis Synodi inter quos præcipuus Ambroſius, quamvis hujus cauſæ cognitionem Theophilo, aliiſque detuliſſent; ſemper tamen quidquid illi judicâſſent, Pontificis Romani judicio & approbationi ſubjecerunt. Verba Ambroſij ad Theophilum Alexandrinum hæc ſunt: *Sanè referendum arbitramur ad ſanctum Fratrem noſtrum Romanæ Sacerdotem Eccleſiæ, quoniam præſumimus ea te judicaturum, quæ etiam illi diſplicere nequeant; ita enim utile erit conſultum ſententiæ, ita pacis & quietis ſecuritas, ſi id veſtro ſtatuatur conſilio, quod Communioni noſtræ diſſenſum non afferet; ut nos quóque acceptâ noſtrorum ſerie ſtatutorum, cùm id geſtum eſſe cognoverimus, quod Eccleſia Romana haud dubiè comprobaverit, læti fructum hujuſmodi examinis adipiſcamur.* Vides tantum abfuiſſe, ut Patres Capuenſes, & inter illos Ambroſius crediderint Romanum Pontificem Concilij Delegatis ſubeſſe, aut reſcindere non poſſe ab iſtis judicata, ut potiùs eam regulam Delegatis præſcriberent; ne videlicet, quidquam judicarent, quod *Romano Pontifici diſplicere, aut comprobari ab eo non poſſet.* Agnovit ergo Concilium, eſſe altius aliquod Tribunal, cui placere oporteret, & cujus cenſuræ Concilij acta ſubjacerent. *Tertiò.* Sed illud quóque mirum, voluiſſe Maimburgum ad confirmandam tanti momenti cauſam, epiſtolam adhibere dubiæ omnino incertæque fidei; illam Maimburgus Siricio adſcribit; at illa nec inter Siricij epiſtolas reperitur, nec Siricij nomen, ſed Ambroſij præfert, habetúrque libro 10. epiſtolarum Ambroſij epiſtolâ 79. cum hac inſcriptione: *Divi Ambroſij ad Theophilum & Anyſium, excuſantis ſe de Judicio ferendo inter Bonoſum Epiſcopum, &c.* Et quamvis negent aliqui eam epiſtolam Ambroſij eſſe; non continuò ſequitur eſſe Siricij, quæ enim hæc conſequentia, ut ideò eam Siricius ſcripſerit, quia non ſcripſit Ambroſius?

Quartò.

(a) Maimb. Traittè de l'Egl. de Rom. ch 5. f. 43.

Quartò. Sed demus ſcripſiſſe Siricium, non tamen ſequitur aliquid ab eo derogari Pontificiæ poteſtati: nec enim paſſim & ſine magna, urgentéque ratione Pontifici licet ordinem, gradúſque judiciorum, & Conciliorum ac Sacerdotum judicia, ſententias & privilegia turbare, & cauſas alijs commiſſas ſuo tribunali vindicare; imò nulli æquè ut Romano Pontifici incumbit, Conciliorum & Epiſcoporum jura & prærogativas cuſtodire, quod eleganter Gregorius Magnus hiſce verbis expreſſit: (a) *De Eccleſiaſticis Privilegijs, quod veſtra fraternitas ſcribit, hoc poſtpoſitâ dubitatione teneat; quia ſicut noſtra defendimus, ita ſingulis quóque Eccleſijs ſua jura ſervamus, nec cuilibet favente gratiâ ultra quàm meretur impertiar, nec ulli hoc, quod ſui juris eſt, ambitu ſtimulante derogabo: ſed fratres meos per omnia honorare cupio, &c.* Extátque ejuſdem Divi Gregorij exemplum memoriâ dignum: cùm enim Trajanus quidam Melitam Inſulam, ubi Epiſcopus deſignatus erat, proficiſceretur, quatuor ex Monaſterio Syracuſano Monachos petijt, viæ & curarum ſolatio futuros; conceſſit Gregorius, eâ tamen lege, ut Epiſcopi Syracuſani, cui Monaſterium illud ſubjectum erat, licentia & facultas accederet. *Petijt*, inquit Gregorius, *à nobis Trajanus, ut de Monaſterio, quod in civitate Syracuſana ſitum eſt, ei quatuor, vel quinque dari Monachi debuiſſent; quia ad Locum proficiſcens incognitum, ſi proprios, quorum conſolatione utatur, non habeat mens affecta triſtitiâ, minùs ſe ad ea, quæ ſunt utilitatis erigit, & antè incipit ſuccumbere, quàm laboret. In qua re, ne Reverendiſſimi fratris & Coëpiſcopi noſtri Joannis privilegiorum videremur prærogativam minuere, ita hoc illi noveris eſſe conceſſum, ut tamen fratris noſtri Joannis ſit arbitrio per omnia ſervatum.* Siricius ergo cùm noluit cauſæ Bonoſi Epiſcopi ſe immiſcere, non id fuit, quòd crederet ſententiam & Decretum Concilij non ſubjacere Tribunali Romano, imò & Patres Concilij, & ipſe Maimburgus, ut vidimus, ſubjacere profeſſi ſunt; ſed quòd non appareret publica urgénſque ratio eam cauſam avocandi; nihil ergo Pontificiæ poteſtati, quam defendimus, obſtat exemplum Siricij: & cùm Maimburgus dixit: *Exemplo Siricij nihil clarius, ſinceriúſque contra Pontificiam auctoritatem afferri poſſe;* conſtat unum eſſe ex ſolitis Maimburgi ſtrategematis, ingentibus promiſſis Lectorem fallentis, & cui meritò applicare poſſis illud Divi Augu-

H ſtini

(a) S. Gregor. M. epiſt. ad Domin. Carthag. Epiſc. l. 2. ep. 39. V. cauſam 25. q. 2.

ſtini Symbolum de utre inflato: (a) *Utres*, inquit, *duos ſi videas, unum plenum, alterum inflatum; in utróque eadem eſt magnitudo, ſed non in utróque eadem plenitudo: ſi attendas, falleris, ſi appendas invenies.* Sic ergo ſe habent Maimburgi argumenta, ut videlicet magna appareant videnti, ſed inania ponderanti.

Objicitur 7. Innocentius Primus, cùm à Johanne Chryſoſtomo (qui æmulorum factionibus, Theophili præſertim, damnatus pulſúſque fuerat) appellaretur? Chryſoſtomum ad Oecumenicum Concilium remiſit, juſſitque ab hoc ſolo remedium expectare, ſibi enim nec vires, nec aliud conſilium ſuppetere; verba Innocentij ſunt: (b) *Quodnam remedium hiſce malis afferemus? Neceſſaria erit Synodalis cognitio; ea ſola eſt, quæ hujuſmodi procellarum impetus retardare poteſt.* Et infrà: *Ac nos quidem multum deliberamus, quonam modo Synodus Oecumenica congregari poſſit, per quam turbulenti iſti motus conſopiri poſſint. Expectemus auxilio DEI cuncta nobis eſſe reſtituenda.* Agnoſcit ergò Innocentius (c) plus auxilij & auctoritatis in Concilio, quàm Pontifice Romano eſſe; alioquin cur Chryſoſtomum ad Concilium remittit? cur remedia in tam longum tempus, & tam lentum Senatum differt? cur nullum aliud remedium præter Concilium ſupereſſe profitetur? imò multò promptius ſupererat, multóque validius, ſententia videlicet Pontificis Romani, ſi major hujus, quàm Concilij auctoritas fuit. Hoc Innocentij exemplum adeò Maimburgo placuit, ut poſtquàm illud recitâſſet, ſuáſque ex illo conſequentias deduxiſſet, in hæc verba prorumperet. *Potuiſſétne*, inquit, *clarioribus verbis exprimere Innocentius auctoritatem Concilij ad multò plura extendi, majorémque quàm Pontificis Romani eſſe, ſicq; Pontificem Concilio ſubeſſe?*

Reſp. Adeò hoc argumentum nihil probat, ut potiùs in antiquum lapidem Maimburgus impingat, ſemperque magis ac magis oſtendat, ſe ne ſtatum quidem ejus quæſtionis intelligere, quam tanto labore agitandam ſuſcepit, perinde ac ſi jaculum mitteret ſcopi metæque ignarus. Nec enim à nobis quæritur, an Concilium à Pontifice coactum, directum, approbatúmque ſit ſupra Pontificem? id enim parum ad praxim uſúmque pertinet: ſed

(a) Auguſtinus ſerm. 111. de Temp. (b) Innoc. epiſt. ad Cler. Conſtantinopolitan. Anno 404. (c) Maimburgus cit. fol. 163.

Digitized by Google

ſed tota quæſtio in eo vertitur, an Concilium Papæ oppoſitum, & ab iſto non approbatum, quale Baſileenſe fuit, præponi Pontifici debeat, adeò ut Concilio magis, quàm Pontifici deferri oporteat contraria decernenti, & Concilium improbanti. Patet ergò nihil probare Innocentij exemplum; cùm enim dicit, afflictis Chryſoſtomi rebus *ſolum Concilium poſſe ſubvenire*, de Concilio loquitur non acephalo, non improbato, non Pontifici adverſo, ſed cum iſto conſentiente, nulla ergò conſequentia ab uno ad alium, & tam diſparatum caſum. Et meritò tunc temporis credidit Innocentius adjuvando Chryſoſtomo non ſufficere ſolius Pontificis manum, ſed expectandum Concilium; quippe ſi ſolus Pontifex Theophili ſententiam & judicium reſcinderet, cui tot alij Orientis Epiſcopi ſubſcripſerant; timendum omnino erat, ne Schiſma conflaretur; Græcis ingenitâ levitate faſtúque ad omnia promptis, & præſertim Auguſtis Chryſoſtomo adverſantibus, quæ poſteà Photiano Schiſmati cauſæ fuerunt. Prudenter ergò Innocentius vitando civili bello Concilium indici voluit, quo Chryſoſtomi cauſa majori non tantùm auctoritate, ſed etiam numero fulciretur, nec ulla Græcis tergiverſandi cauſa ſupereſſet, ſi pleno totius Eccleſiæ ſenatu vincerentur. Innocentius ergò ut neceſſitati conſuleret, poteſtatem ſepoſuit. Idem reſponderi debet ad exemplum Innocentij III. qui urgenti Philippo Auguſto divortium Ingelburgæ Reginæ, reſpondit: *Non poſſe à ſe aliquid ex ſuo ſenſu pro Rege definiri, nec debere abſque deliberatione Concilij aliquid determinari.* Loquitur enim Innocentius de Concilio, cui Pontifex præeſt, approbátque; non verò de Concilio Papæ adverſo, de quo ſolùm eſt quæſtio: & meritò Pontifex in re tanti momenti, & publico omnium ſcandalo juncta, támque ambigua, varijſque & contrarijs opinionibus agitata (conſtat enim in Concilio Sueſſionenſi quindecim totos dies in utrámque partem diſputatum eſſe) & eo tempore, quo Innocentius Philippi Regis operâ armiſque præcipuè utebatur; prudenter rem ad Concilium retuliſſe, ſive ut longis dilationibus amantem Regem fatigaret, ſive ut odium repulſæ in alios conferret. Verba Innocentij hæc ſunt: *Si ſuper hoc abſque generali deliberatione Concilij determinare aliquid tentaremus, præter Divinam offenſam, & mundanam infamiam, forſan Ordinis & officij noſtri peri-*

periculum immineret, cùm contra veritatis ſententiam (quod DEUS conjunxit, homo non ſeparet) noſtra non poſſit auctoritas diſpenſare. Vides Innocentium non de *ſententia* Concilij, ſed *deliberatione* loqui, quæ nullam infert ſuperioritatem: deliberationem verò prætexit ob allatas cauſas; alioquin palàm erat, non magis poſſe Concilium diſpenſare in præcepto Divino de non diſſolvendo Matrimonium ratum & conſummatum, quàm Papam; qui ſi contra tam clarè in Evangelio expreſſam veritatem diſpenſaret; meritò hæreſis ſuſpectus eſſet, ſicque *ordinis & Officij ſui periculum* adiret.

Objicitur 8. (a) In Concilio Romano ſub Symmacho Pontifice Decreto Patrum ſub gravi pœna vetitum eſt, ne bona Eccleſiæ Romanæ quovis neceſſitatis obtentu in perpetuum alienentur. Cùm verò ſex & triginta poſt annos Agapetus (b) Pontifex rogaretur, ut hujuſmodi prædium alienari permitteret ſublevandæ pauperum neceſſitati; reſpondit, non poſſe ſe ullà ratione in hanc alienationem conſentire: *Divini enim*, inquit, *conſideratione judicij, neceſſe nobis eſt, quidquid ſancta Synodalis decrevit auctoritas, inviolabiliter cuſtodire.* Si ergo Concilium aliqua prohibere Pontificibus poteſt, & ſi facultas non eſt Pontificibus reſcindendi à Concilijs ſtatuta, conſtat ergo majorem Concilijs auctoritatem, quàm Pontificibus eſſe, & iſtos ſubdi illorum Decretis.

Reſp. Errat iterum Maimburgus, recedítque à ſtatu quæſtionis; alia enim quæſtio eſt, an quando Pontifex & Concilium contraria ſibi ſentiunt, major ſit Pontificis, quàm Concilij auctoritas? Alia: an Pontifex Decretis Concilij à Papa comprobatis teneatur? fieri enim poteſt, ut Pontifex aut alius Princeps, ejus legibus teneatur, cui ſubjectus non eſt: quis enim neſcit, nec ſibi Pontificem, nec Anteceſſoribus ſubjectum eſſe, cum quibus pari fungitur poteſtate? & tamen communis cum Sacrorum, tum prophanorum Doctorum ſententia eſt, Principem quemlibet, præſertim verò Summum Pontificem tam ſuis, quàm Anteceſſorum legibus quoad vim directivam obſtringi: idque à Sanctis Patribus, (c) ſacríſque

(a) Maimb. cit. ch. 19. f. 167. Concil. Rom. ſub Symm. PP. de non alien reb. Eccleſ. c. 4. Anno D (b) Agapetus epiſt. ad Cæſar. Arelat. (c) V. Gelaſ. epiſt. ad Epiſc. Dard. in c. confidimus 25. q. 1 Ivon. ep. ad Hug. Arch. Lugdun. c. contra ſtatuta 25. q. 1. Greg. PP. l. 5. ep. 12. in c. juſtitiæ 25. q. 1. Leo PP. Pelagius, Iſidorus in cauſa. 25. q. 2. & c. juſtum d. 9. & S. Th. 1. 2. q. 96. ar. 5.

criſque Canonibus ſæpè repetitum eſt, docétque S. Thomas Theologorum Princeps; non ergo ſequitur Pontificem Concilio ſubdi, quia Concilij à ſe approbati Decretis tenetur, nam & ſuis legibus & Anteceſſorum tenetur; nec ideò tamen aut ſibi, aut Anteceſſoribus ſuis ſubjectus eſt, minorſque poteſtate. Sciendum ergo eſt, poſtquam ſemel Decretum aliquod ſtatutum in Concilijs fuit, reſultare hoc ipſo obligationem naturalem, quæ Legislatorem etiam obſtringat ad legum ſuarum obſervantiam, quantum videlicet ejus ſtatus & conditio patitur; cùm enim proximus legum finis ſit earundem obſervatio, ac promotio boni publici, nihil verò magis legis obſervantiam, & communem utilitatem ex legum obſervantia redundantem impediat, quàm ſi Legislator ipſe in legem offendat, eámque ſuo exemplo contemptui ac ludibrio exponat, (imitantur enim ſubditi vitia Principum, quibus auctoritas delinquentis venerationem & ſpeciem, imò impunitatem conciliat; quâ enim fiduciâ ſua ſcelera in alijs puniant?) inde fit, ut ex natura legis, & Juſtitiæ, officiique, quo Principes funguntur, ac ſubditos ad legum obſervantiam urgere tenentur, ac tranſgreſſores pœnis afficere, ut ipſi quóque Principes ſuis & Anteceſſorum legibus obſtringantur: non quòd Principes aut ſibi, aut Anteceſſoribus ſubdantur, ſed quia legum natura, ac ratio officij id à Principe poſtulant; hanc obligationem agnovit etiam Chriſtus, quando Phariſæis exprobravit: (a) *Quòd gravia hominibus onera imponerent, quæ ipſi nollent digito tangere.* Agnoverunt etiam Prophani, ac Gentiles ſcriptores, apud quos toties hæc axiomata reperies, videlicet: *Quod quiſque juris in alium ſtatuit, ipſe eodem jure uti debet.* Et: *Patere legem, quam ipſe tuleris, &c.* Et S. Ambroſius (b) epiſtolâ ad Valentinianum Imperatorem: *Quod cùm præſcripſiſti alijs, præſcripſiſti etiam tibi; Leges enim Imperator fert, quas primus ipſe cuſtodiat.* Aliud ergo Maimburgus probavit, quàm probare oportuit; probavit enim Pontifices Decretis Conciliorum à ſe probatorum obligari; at hoc probandum non erat, quippe à nobis conceſſum. Illud ergo probandum erat: *Pontificem Decretis Conciliorum teneri, quæ ipſe improbavit.* Hoc tacuit Maimburgus; falſi enim convinci poterat, patuítque in Conſtantinopolitano, & Chalcedonenſi, quorum Decreta, quamvis Oecume-

(a) Matth. 23. (b) Ambroſ. l. 5. epiſt. 32. ad Valentin. Imperat.

nica eſſent, non ſunt tamen omnia à Pontificibus accepta, imò rejecta, tantum abeſt, ut ſe illis ſubjectos crederent. Imò ſi à Decretis Conciliorum etiam Generalium argumentari licet, fortiſſimum pro Pontifice habemus argumentum; certum enim eſt, Diſpenſationem eſſe actum ſuperioris: at verò quis neſcit in Decretis Conciliorum ſæpiſſimè diſpensâſſe Pontifices? quod alibi (a) demonſtratum eſt.

XII. *Objicitur 9.* (b) Silveſter II. Romanus Pontifex, & eruditione celeberrimus, in epiſtola, quam ad Seguinum Senonenſem Archiepiſcopum ſcripſit, hæc habet inter alia: (c) *Conſtanter dico, quòd ſi ipſe Romanus Epiſcopus in fratrem peccaverit, ſæpiúſque admonitus Eccleſiam non audierit; hic inquam Romanus Epiſcopus præcepto DEI eſt habendus ſicut Ethnicus & Publicanus.* His Silveſtri verbis, hæc Maimburgus ex ſuo addit commentarij loco: *Potuiſſetne*, inquit, *clarioribus verbis hic Papa profiteri; Pontifices Romanos, quantumvis Eccleſiæ capita, non ideò tamen Legibus Conciliorum, quæ Univerſalem Eccleſiam repræſentant, exemptos eſſe?*

Reſp. Gerberti teſtimonium, qui poſteà Silveſter II. dictus eſt, pudori potiùs Maimburgo eſſe debuit, quàm argumento: ego, ut veritatem intelligas, rem totam à principiis ſuis evolvam. *Anno DCCCCLXXXVII.* Ludovico V. Francorum Rege extincto, in thronum evectus eſt Hugo Capetus, Pariſienſium Comes; is è Regio quidem Francorum ſanguine ortum duxerat, quod alibi oſtendimus, ſed dubium non erat, deberi Regnum Carolo Lotharingiæ Duci, quippe Ludovici Patruo, proximóque ſanguinis Regij; ſed quòd Imperatori, Germaníſque nimiùm adhæreret, Gallos offenderat, averterátque. Natum Civile bellum, Hugone Caroló-que pro Corona certantibus, & initia quidem Carolo fauſta, Lauduno tunc Regiâ Civitate Rhemíſque captis, idque ut ferebatur operâ & proditione Principis Arnulphi, poſteà Rhemenſis Archi-Epiſcopi: quas Infulas cùm acciperet, juramento ſe Hugoni Regi devinxerat, ſed Patrui amor juramento & fidei præpotuit, Rhemóſque hoſti aperuit. Hugo collectis iterum copijs Lauduni languentem Carolum obſidet, capítque, & Aurelianis cuſtodiæ mandat: ſecuta Rhemorum deditio, & Arnulphus proditionis ac Majeſtatis reus Concilio Rhemenſi ſiſtitur, cui inter alios Seguinus

(a) Vide Regal. Sacerdot. fol. 581. (b) Maimb. cit. ch. 29. fol. 169. (c) Epiſt. 2. Gerberti ad Seguinum Ep Senon.

nus adeſſat Archi-Epiſcopus Senonenſis & Apoſtolicæ Sedis Legatus. In hac Synodo certamen primò fuit de Patrum poteſtate, an vid: exauctorare illis Epiſcopum liceret ſine Romani Pontificis aſſenſu? negabant qui Arnulphum tuebantur, inter quos Abbo Floriacenſis Abbas præcipuâ doctrinâ ac ſanctitate, & poſteà Martyr: *Quippe ex ſacrorum Canonum ſententia majores cauſas & Epiſcoporum depoſitiones Romano Pontifici reſervari.* Sed vicit opinio adverſantium Arnulpho: *Miſſos Romam Legatos octodecim menſium ſpatio, ad limen palatij præſtolatos eſſe; non admiſſos, non auditos rediiſſe; ergò tam longum ſilentium pro aſſenſu eſſe, impletúmque quidquid Pontifici deberetur tam prolixo obſequio.* Stabilitâ Concilij auctoritate damnatus Arnulphus, cùm priùs delictum confeſſus eſſet, ſacriſque infulis exutus, & Gerbertus depoſito ſuffectus. Seguinus recuſavit ſententiæ ſubſcribere; reliqui Epiſcopi quamvis inviti, metu tamen & reverentiâ Regis Arnulpho infenſi vinci ſe paſſi ſunt: (a) *Venerabilis autem Seguinus Archiepiſcopus non conſenſit in degradationem Arnulphi, neque in ordinationem Gerberti; juſſio autem Regis urgebat: alij verò Epiſcopi licèt inviti, tamen propter timorem Regis degradaverunt Arnulphum, & ordinaverunt Gerbertum.* Maimburgus, (b) *decipi hunc auctorem* dicit, *& apertè falſa narrare, nullámque ſpeciem veritatis habentia; ſe verò hanc Gerberti hiſtoriam ex monumentis fide digniſſimis, quæque in dubium vocari haud poſſint, recenſere.* Si verò ab eo quæras; quæ nam ea ſint monumenta fide digniſſima? nulla alia profert, quàm epiſtolas Gerberti, & acta Synodi Rhemenſis ab eodem Gerberto conſcripta; quæ Sectarij noſtrorum temporum, perinde ac ſi Theſaurum reperiſſent, duplici editione (c) in lucem protulêre. Gerbertum verò conſtat amariſſimo in Pontificem animo fuiſſe, quippe hujus auctoritate ſede Rhemenſi ejectum, & ipſe fatetur Maimburgus (d) *Gerberti ſcripta, præſertim epiſtolas ad Seguinum datas plus fellis, quàm rationis habere.* Ipſe Gerbertus, ut habetur in appendice Aimoini, (e) *intelligens, quòd injuſtè Pontificalem ſuſcepiſſet dignitatem, pœnitentiâ ductus eſt;* quando videlicet miſſo Leone Apoſtolicæ Sedis Legato, novâque Synodo Rhemis coactâ, Arnulphus ſedi reſtitutus

(a) Aimoin. l. 5. (b) Maimb. de la decad. l. 1. fol. 95. (c) Magdeburg. Centur. 10. cap. 9. & ſeorſum Francofur. Anno 1600. (d) Maimb. de la decad. l. 1. f. 94. (e) Aimoin. l. 5. c. 45.

tus eſt Gerberto pulſo; qui Gallis offenſus, à quibus deſertum ſe viderat, in Germaniam ad Ottonem III. confugit, & hujus patrocinio Pontificatum adeptus eſt; damnavítque, quæ tantâ olim contentione contra Arnulphum, Romanúmque Pontificem declamaverat, ſic enim ſcribit in epiſtola ad Arnulphum, quam Balluzius recitat: (a) *Quapropter tibi Arnulpho quibuſdam exceſſibus pontificiali honore privato ſubvenire dignum duximus, ut quia tua abdicatio Romano aſſenſu caruit, Romanæ pietatis munere credaris poſſe reparari.* Vides hîc fatentem Gerbertum, non debuiſſe ſine Romano conſenſu Archi-Epiſcopatu exui Arnulfum; & ipſe de Marca ac Gloſſa Pragmaticæ Sanctionis Depoſitiones Epiſcoporum ſoli Pontifici reſervatas eſſe agnoſcunt: (b) *Idque in Gallia, reliquiſque Orbis Chriſtiani Provincijs receptum eſſe, & in mores verſum.* Ex quibus jam videas, quàm falsò dixerit Maimburgus: *Gerberti ſcripta eſſe omni fide digniſſima, & quibus cedere debeam, quæ Continuator Aimoini poſteritati reliquit.* Ergò ex calculo Maimburgi, quæ ab irato, ab offenſo, ab hoſte ſcripta ſunt, quæque revocata, correcta, & in publica Synodo deleta, ac ab hæreticis evulgata in odium ſedis Romanæ, *monumenta ſunt fide digniſſima, omnique dubio majora.* Quæ ergo erunt indigna fide? Planè vel hoc uno exemplo patet, quantum excæcandis hominum mentibus, delendiſque communis vitæ, ac rationis humanæ principijs animi paſſiones valeant. Quòd verò ad Aimoini Continuatorem pertinet, & quem Maimburgus ſuſpectæ fidei reddit; Lectoris omniúmque prudentum judicio relinquimus, illi magis fidem habere velint res ferè ſuorum temporum, ſed tamen aliena non ſua, & quorum nullâ curâ aut lucro, damnóque tangebatur, narranti; an Gerberto tot titulis offenſò, iratóque, & quem ipſe Maimburgus (c) fatetur *plus iræ, quàm rationi & veritati indulſiſſe.* Jam ergo ex hac Gerberti hiſtoria facilè intelligas, quàm nihil ad rem faciat Maimburgi argumentum, quámque multis partibus erret; illa enim Gerberti verba, quibus dicit: *Pontificem admonitum, nec Eccleſiam audientem tanquam Ethnicum & Publicanum habendum eſſe:* perinde recenſet, ac ſi à Gerberto jam Pontifice dicta eſſent (ut videlicet tantò ſit fortius argumentum ex confeſſone ipſius Pontificis

pe-

(a) Balluz. ad lib. 7. de Marca c. 25. (b) De Marca l. 7. c. 25. n. 9. Guim. in Gl. Pragm. tit. de Concub. (c) Maimb. de la Decad. l. 1. fol. 95.

Digitized by Google

petitum) ſic enim ſcribit: (a) *Sur quoy ce Pape ecrivant à Seguin, non à point fait de difficultè de s'eſprimer en ces termes extremement forts, &c.* Et infrà: *Ce Pape peut il ſaire entendre plus clairement, che les Papes ſont ſoumis au Concile General?* Quibus verbis apertè Lectorem fallit; nec enim Pontificis hoc eſt teſtimonium, nec ea Gerbertus ſcripſit, cùm jam Pontifex eſſet, ſed adhuc Monachus, & iratus, offenſúſque Pontifici, qui unus obſtabat, ne infulis Rhemenſibus potiretur; imò Pontifex factus ſe ipſum correxit, revocavítque tam imprudenter olim effuſa, ut ex epiſtola ad Arnulphum oſtendi: hæc omnia Maimburgus aut mutavit, aut tacuit, ut ita argumento planè inani inutilíque ſpeciem aliquam veritatis afferret artificio planè indigno, & quod non dicam in hiſtorico & Sacerdote, ſed ne in plebejo quidem feras.

Poſtquam Maimburgus capite 19. ex Pontificum teſtimonijs, quæ modò refutavimus, conatus fuiſſet oſtendere Pontifices ſubjacere Concilio; caput 20. ſubjungit, in quo teſtimonia Pontificum recenſet, qui ſaçris Canonibus, ſacrorúmque Conciliorum Decretis teneri ſe profitentur; ex quo concludit, infrà Concilium Pontifices eſſe: ſed hoc jam ſuprà ad objectionem octavam refutavimus, & ita repetere nolumus jam ſemel dicta. Illud diſcuſſione indiget, quod circa finem ejus capitis de Appellatione ab abuſu commemorat, quódque in ſequenti Paragrapho explicandum ſuſcipimus.

I §. II.

(a) Maimb. Traittè de l' Egl. ch. 19. fol. 169.

Digitized by Google

§. II.

De Appellationibus tanquam ab abuſu.

SUMMARIA.

1. *Quinque Pariſienſes propoſitiones eò pertinere, ut omnes cauſæ ſpirituales Parlamento prophaniſque Tribunalibus ſubdantur, idque teſtimonio Maimburgi palàm fieri, Appellationes ab abuſu Concilio Oecumenico ſubſtituentis.*

2. *Appellationes ab abuſu recentes eſſe, & præteritis retrò annis ignotas, idque teſtimonijs Conſtantini & Theodorici oſtenditur.*

3. *Earum Appellationum injuſtitia tum ex ipſo Appellationis nomine, tum ex gradibus, quibus provectæ ſunt, probatur.*

4. *Et ex querelis Cleri Gallicani, eas Appellationes improbantis.*

5. *Et ex varijs rationibus.*

6. *Reſpondetur ad Regiorum argumenta.*

I.

MAimburgus finem capitis vigeſimi his verbis concludit: (a) *Cùm Romani Pontifices limites à ſacris Canonibus præſcriptos transgreſſi ſuâ poteſtate abuterentur; ad futura Concilia appellari captum eſt. Id in cauſa Bonifacij VIII. factum, in omnium Regum coronas dominatum uſurpantis. Iterúmque ab Univerſitate Pariſienſi, ubi contra Canonum præſcripta, & Eccleſiæ Gallicanæ privilegia, Decimis ſe onerari, alijſque exactionibus ſenſit. Sed præſertim & frequentiùs id agitatum in Germania. Verùm cùm illa ad futurum Concilium appellationes, aut* nimis

(a) Maimb. Traittè de l' Egliſe. ch. 20. fol. 180.

nimis lentum remedium afferrent graſſantibus malis, aut Pontificiæ auctoritati, ſententiiſque eludendis adhiberentur, unius ferè ſæculi morâ, quæ convocandis Concilijs neceſſaria eſt, & ideò à Pio II. Julióque II. hujuſmodi provocationes jure merito damnatæ ſunt. Aliud remedium in Gallijs ſucceſſit, Appellationes videlicet tanquam ab abuſu, à Summis Pontificibus ad Parlamentum factæ, id quippe Majeſtatem, Juſtitiámque Regis repræſentat; & ad hunc velut ad Canonum protectorem ſpectat, providere, ne quid attentetur illis contrarium; imò & Bullas, ſententias, legéſque Eccleſiaſticas ad examen, judiciúmque ſuum revocare, arbitraríque, an aliquid Canonibus, ac Galliæ libertatibus adverſum complectantur. Hactenus Maimburgus, ubi planè faciem nudavit, ſéque ipſum agnoſcendum propoſuit, & quò tenderent propoſitiones Pariſienſes oſtendit, toties & tam quæſitis coloribus pietatem profeſſæ: ut nimirum tota de rebus cauſíſque Eccleſiaſticis poteſtas, ad Reges & Parlamenta, forúmque ſæculare transferatur: & hanc vocant Gallicanæ Eccleſiæ libertatem, Regi & ſenatoribus Regijs ſervire. Errant, *inquiunt*, falluntur Pontifices, ergo Concilijs ſubdantur; ſed quia longum eſt, moleſtúmque Concilia expectare; ſubdantur Regi & Parlamentis, profaniſque tribunalibus; & ne velum deſit tam pudendo facinori, abuſus Pontificiæ poteſtatis vocetur, quidquid non placet. Poſſit error, poſſit fraus, poſſit ignorantia in Pontifices cadere; non poſſit in Regem & Parlamenta: & ea infallibilitas, quæ Pontifici debebatur, Regibus & Parlamentis donetur: iſti ſedeant, judicéntque, Reo interim Pontifice, & ad pedes prophani Tribunalis ſententiam præſtolante, & hoc ipſum appelletur *libertas Gallicana.* Potéſtne à Maimburgo dici, imò cogitari aliquid indignius Chriſtianâ pietate? ſed rem ipſam aggrediamur.

II. *Primò.* Conſtat hujuſmodi appellationes tanquam ab abuſu novas eſſe recentéſque, & ultimis ſæculis natas, quando videlicet & diſciplinæ Eccleſiaſticæ faſtidium, & libido opinandi nova, gliſcénſque adulatio, ac etiam aliquorum Pontificum prædura imperia medicinas quærere coegerunt morbis pejores. Feuretus putat anno 1404 primùm emerſiſſe. Auctor (a) libertatum Eccleſiæ Gallicanæ ad Annum 1489. refert. Acta Cleri Gallicani non

(a) Carolus Feuretus l. 1. c. 2. Auctor libert. Gallic. Tom. 1. pag. 96. Acta Cleri Gallic. Tom. 1. Tit. 2. c. 19. Stephan. Paſquier. l. 3. c. 38. V. Tract. de libert. Eccleſ. Gallic. lib. 12.

Digitized by Google

ante annum 1533. cœpiſſe. Eadem ferè ſententia Petri de Marca, aliorúmque Galliæ ſcriptorum, ex quibus jam facilè intelligas hujuſmodi provocationes vel ex hoc capite improbandas eſſe, quòd novæ ſint; ſemper enim novitas in ijs, quæ ad fidem, ac diſciplinam Eccleſiaſticam pertinent, ſuſpecta fuit, præſertim cùm Canonibus, praxique Eccleſiæ adverſabatur. Audi S. Vincentium Lerinenſem (a) in præclaro ſuo Commonitorio : *Mos iſte ſemper in Eccleſia viguit, ut quo quiſque Religioſior foret, eo promptiùs novellis adinventionibus contrairet.* Et alibi: *Chriſtianus ergo Catholicus providebit, ut antiquitati inhæreat, quæ prorſus jam non poteſt ab ulla novitatis fraude ſeduci.* Et planè ſi totam percurras antiquitatem, nunquam reperies appellationes ab Eccleſiaſtico ad prophanum tribunal ſine horrore & execratione auditas eſſe, cujus in Donatiſtis egregium exemplum; cùm enim iſti à ſententia Melchiadis, Romanæque Synodi, aut ut alij volunt, à Synodo Arelatenſi ad Conſtantinum provocâſſent; is teſte Optato Milevitano, rei indignitate commotus in hæc verba prorupit: (b) *O rabida furoris audacia! ſicut in cauſis Gentilium fieri ſolet, appellationem interpoſuerunt.* Quibus verbis non id tantùm objurgat Conſtantinus, quòd Donatiſtæ ex levibus cauſis appellâſſent (hujuſmodi enim appellationes, ne quidem à Gentilibus admittebantur) ſed quòd ab Eccleſiaſtico tribunali, & in cauſa Eccleſiaſtica ad Imperatorem provocâſſent. Quid jam diceret Conſtantinus, ſi has ipſas provocationes, & ſuſcipi in Gallia, & defendi ut legitimas videret? Memoratu quóque digna eſt illa Theodorici, quamvis Ariani, ſententia, qui cùm à Patribus, quid in cauſa Symmachi Pontificis agi vellet, conſultus eſſet? Reſpondit modeſtiâ Rege dignâ: (c) *In Synodali eſſe arbitrio in tanto negotio ſequenda præſcribere, nec aliquid ad ſe præter reverentiam de Eccleſiaſticis negotijs pertinere.*

III. *Secundò.* Sed & ipſum nomen appellationis injuſtitiam iſtarum provocationum oſtendit : Appellatio enim *eſt à minori Judice ad majorem facta provocatio* : atqui poteſtas ſæcularis etiam Regia multò eſt minor omni poteſtate Eccleſiaſticâ; quâ ergo ratione à majori poteſtate ad minorem appellatur? Demus injuſtas eſſe Epiſcoporum & Pontificum ſententias; num ideò, quia injuſtæ ſunt,

(a) Vincent. Lerin. lib. 1. Commonit. c. 3. & 9. (b) Optatus lib. 1. contra Parm. (c) V. acta Synod. Palmar. Anno 502. & ibi Baron. ad eund. Añum n. 14.

ſunt, debent majori injuſtitiâ propulſari? quæ verò major injuſtitia, quàm privatam injuriam publico Eccleſiæ dedecore ac damno vindicare, eámque non alieno tantùm tribunali, ſed etiam minori ſubijcere? ſi ergo Reges ſuâ poteſtate abuti contingat; an ideò privatis Civibus à Regia ſententia obtentu abusûs ad Parlamentum appellare licebit? & ſi quis id audeat, non in illum tanquam læſæ Majeſtatis reum vindicabunt? ſi ergo nullo abusûs prætextu appellari à Rege ad Parlamentum non licet, quantò minùs licebit à Pontifice ad Regem, aut Parlamentum?

Tertiò. Nihil verò iſtarum Appellationum indignitatem æquè prodit, ut illi gradus, quibus ad ſummum licentiæ & inverecundiæ pervenerunt. Primò enim exortu modeſtè, timidéque ac intra neceſſitatem procedebant, quæ cauſa fuit, ut Eccleſiæ irreperent conniventibus, nec invitis Epiſcopis, aut inobſervatæ videlicet, aut contemptæ, & præſertim quòd ſoli Pontifici objectarentur, cujus poteſtatem arctari, non ingratum Epiſcopis amore libertatis. Initio igitur eò ſolùm pertinebant hujuſmodi appellationes, ut executio ſuſpenderetur, nec ultra temporalia aut beneficia proferebantur. Deinde coacti Epiſcopi, ut Decreta, quæ accuſabantur, revocarent. Poſteà ab ipſomet ſenatu irrita & nulla declarata; tandem in omni cauſa ſpirituali, Matrimoniali, ac Sacramentali appellari cæptum eſt; ut enim nulla cauſa, in qua aut committi abuſus, aut fingi, & prætexi non poſſit, ita etiam nulla hujuſmodi appellationibus non obnoxia, ſic enim loquitur Jacobus Duhamel in ſua Politica Regia, quam exhibet Compilator Libertatum Gallicarum Tomo 1. fol. 590. *Si contra has regulas,* inquit, *edicta, Conſtitutiones, & placita Curiarum ſupremarum, ſi contra libertates & Immunitates Regni, ſi contra Juriſdictiones Regias, aliquid à Judicibus Eccleſiaſticis fieri, vel attentari contigerit; remedium eſt Appellatio, quaſi ab abuſu: idque intelligo non ſolùm de cauſis Criminalibus Regijs & privilegiatis, ſed etiam de rebus Civilibus ſæcularibus, & profanis; imò etiam ſpiritualibus & ſacramentalibus: eſt enim Appellatio quaſi ab abuſu, via ad tribuendum Curijs Parlamentorum rerum ſpiritualium cognitionem, quæ aliàs ipſis non competeret.* Nulla ergo eſt cauſa tam ſancta, quæ juriſdictionem Parlamenti, iſtarúmque Appellationum laqueos effugere poſſit. Rurſus appellari etiam ſolet, quando abuſus non eſt notorius, unde facilè fuerit abuſum

 fingere,

fingere, & cauſari, quando & ubi nullus abuſus eſt, ſicque omnes ſententias Eccleſiaſticas ludificari abuſuum prætextu. Accedit quòd hujuſmodi Appellatio nullo tempore finiatur, ac etiam poſt centum annos proponi poſſit, etiam poſt tertiam conformémque ſententiam, etiam non ſervato Tribunalium ordine; & Judex Eccleſiaſticus interpoſitâ eâ Appellatione ad Magiſtratus ſæculares, ſuperſedere interim executione debet: ut tandem, qui hujuſmodi Appelllationibus repugnaverit, litémque indixerit, reus habeatur contemptæ Majeſtatis, quæ omnia conſtant ex Feureto l. 1. quem de hoc argumento conſcripſit. Vides ergo Appellationum tanquam ab abuſu, conſervandorúmque canonum prætextu omnium maximum abuſum induci, & canonicam diſciplinam maximè ac in ſuis fundamentis everti; quis enim abuſus major, quàm qui ſacram, prophanámque poteſtatem confundit; imò ſacræ poteſtati omnem nervum incidit, eámque penitùs inutilem reddit appellationum objectu? aut quid ſacris Canonibus magis adverſum, quàm quod Immunitatem Eccleſiaſticam tot Canonibus, tot Martyrum pugnis ſancitam penitùs evertit?

IV. *Quartò* Et ideò Clerus Gallicanus de hiſce Appellationibus tanquàm ab abuſu, frequenter & graviſſimè conqueſtus eſt, quippe cùm totam Eccleſiæ libertatem aboleri jis videret. Extant inter acta Cleri Gallicani Tom. 5. Orationes, & alia innumera ferè documenta, ex quibus apparet Antiſtites Galliæ omnibus viribus conniſos eſſe, ut hujuſmodi Appellationes ſacræ libertati fatales ſubmoverentur; ſed cùm ſuſtinere torrentem non poſſent, illud ſaltem conatos, ut earum abuſus quibuſdam limitibus ac terminis cohiberent, ſed vix aliquo operæ pretio, aulâ & adulatione prævalente. Videri etiam poteſt Tom: 1. eorundem Cleri Gallicani Actorum, ubi in Tractatu de libertate Eccleſiaſtica cap. 9. hæc leguntur, quæ Cleri Gallicani ſenſa plus ſatis explicant. *Omnium malorum vulnerúmque, quibus Eccleſiaſtica poteſtas & diſciplina aliquando afflicta eſt; illud maximum, quod ab Appellationibus tanquam ab abuſu recepit. Artificium à Regijs Officialibus excogitatum, ut omnes cauſas Eccleſiaſticas, quarum nulla eis cognitio aut judicium competit, ſuis Tribunalibus addicerent. Cùm enim nihil in mundo ſit, cui non abuſus aliquis objectari poſſit, ita nulla jam erit Perſona Eccleſiaſtica cujuſcunque ea gradûs aut digni-*

Digitized by Google

dignitatis ſit, quæ colore, obtentúque exerciti abuſus non ad pedes ſiſti poſſit prophani tribunalis, proſtratâ interim captiváque eâ libertate, quæ & Gallis ornamento, & toti terrarum Orbi olim exemplo fuit. Id eſt, quod ultimo hoc ſæculo Eccleſia Gallicana auctoritatem juxtà & venerationem ſubtrahit, ac ſacram morum diſciplinam planè ſubvertit; atque utinam poſt hanc Eccleſiæ deſolationem, quàm oculis uſurpamus; non etiam Imperij ruina ſubſequatur. Quid poſſit contra hujuſmodi Appellationes graviùs dici à Clero Gallicano? Nec minùs patheticè nomine ejuſdem Cleri Epiſcopus Ambianenſis: (a) *Sed Appellationes,* inquit, *ab abuſu multò plus confuſionis damníque Eccleſijs attulère. Hæ ſunt novæ fabulæ næniæq; prioribus retrò ſæculis in Gallijs nunquam auditæ, & quarum veneno aliæ Chriſtiani Orbis Nationes hactenus intactæ ſunt.* Hæc ſunt de Appellationibus tanquam ab abuſu Cleri Gallicani ſenſa, à quibus quantum Maimburgi de ijſdem Appellationibus ſententia abhorreat, nemo non intelligit; ut mirum videri debeat, hominem, qui ſingulis ferè paginis auctoritatem jactat Cleri Gallicani, eámque cœlis exæquat; quoties videlicet inumbrandæ Pontificum Majeſtati ſervire Maimburgo videtur: nunc verò ubi de viribus & libertate Eccleſiarum agitur, palàm à Clero Gallicano deficere, & quod rem ipſam ſpectat, totam de cauſis ſpiritualibus judicandi poteſtatem Parlamentis adſcribere: adeò videlicet ſe Aulæ devinxit, ut hanc unam reſpiceret, nullo æqui aut iniqui diſcrimine, & ſolâ Principem demerendi cupidine.

V. *Quintò.* Sed & nihil magis, ut iſtæ Appellationes, rectæ Rationi adverſum. Quidquid enim tot Canonum & Conciliorum apparatu, ac etiam Principum edictis circa Immunitatem Eccleſiaſticam, ac etiam tot Epiſcoporum ac Martyrum pugnis ſancitum eſt, totum illud evertitur iſtarum Appellationum ludibrio. Quidquid enim aut Pontifices, aut Epiſcopi decernent, quod Principi non placeat, *abuſus poteſtatis* vocabitur; nec deerunt venales animi, calamique, quibus Palatia ſemper abundârunt; qui inductis coloribus in abuſum transforment, quidquid aulæ diſplicuit. Quid ergo tam rectum fuerit, quod vocari abuſus non poſſit? & conſequenter quæ cauſa tam ſancta & Eccleſiaſtica,

(a) Epiſcop. Ambian. in Orat. nomine Cleri Gallican. Anno 1666. Tom. 5. Actor. Cler. Gallic.

Digitized by Google

ſtica, quæ prophanis judicijs non ſubdatur? quò ergo tot Concilia, tot Canones, tot Principum edicta, Patrúmque labores, ne ſæculares de cauſis Eccleſiaſticis judicent prohibentium? quoties enim aut ſacerdoti obtemperare noluero, aut libido vel quæſtus fuerit res ſacras contrectandi, abuſum vocabo: fruſtra ergo canones, fruſtra reliquæ Tabernaculi fores clauſæ, hâc unâ patente; quid enim intereſt, quâ januâ irrumpas? Ex quo aliud incommodum ſequitur, & præcipui quidem momenti, videlicet, inutilem fore omnem poteſtatis Eccleſiaſticæ monendi vim, puniendíque, ac Principes ſæculares dirigendi. Nemo planè Pontificis & Eccleſiaſticorum directione magis, quàm Principes, indiget; in ſummo quippe faſtigio conſtitutis, cùm nec poteſtas deſit, nec cupiditas pro arbitrio imperandi; & nemo ſit, qui cupiditates Principum aut metu, aut imperio moretur: imò perpetuæ ſint voces, omnia in Principe comprobantium; quis rogo aut errantes, aut præcipitio imminentes moneat teneátque, aut objectis ſacrarum legum & canonum repagulis, periculo arceat, ſi Pontifici communi omnium Patri, & Majeſtate ac Religione etiam Regibus verendâ id non permittas? At verò quid Pontifices & Epiſcopi ampliùs poſſint, ſi ab eorum legibus, Decretíſq; appellare liceat, ſícque inutilia ea reddere abuſuum obtentu? an verò Principibus colores deerunt, omnia in abuſum fingendi? aut erit aliquid tam ſanctum, tam juſtum, quod appellari abuſus non poſſit, ſi Principi non placeat? Prohibent canones, & ad iſtorum normam prohibent Pontifices turbare liberas electiones, proventus Eccleſiaſticos invadere, Epiſcoporum cauſas prophanis Tribunalibus ſubdere, Beneficia in unam, eandémque Perſonam confertim deponere, & alia mille Canonibus adverſa: obtemperare Principes renuunt, & tam juſta imperia abuſum vocant poteſtatis. Quid ergo proderit in Pontifice, alijſque Epiſcopis poteſtas imperandi, ſi nulla in ſubditis neceſſitas obſequendi? Deinde quàm illud abſurdum, quòd velint Parlamentum, Senatores, Regem aliáſque poteſtates ſæculares de Pontifice & Epiſcopis judicare, an, cùm imperant, cùm prohibent, puniúntque, ſuâ poteſtate contra Canones abutantur? quomodo enim de canonum, rerúmque Eccleſiaſticarum abuſu judicabunt, Canonum ipſi rerúmque Eccleſiaſticarum aut rudes, aut negligentes?

Digitized by Google

gentes? & qui negant Pontifici de rebus Politicis judicandi poteſtatem, ſibi poteſtatem uſurpabunt de rebus Eccleſiaſticis decernendi? quod ergo eorum ſententiâ Pontifici in Reges non licet, Regibus in Pontifices licebit? aut fortè de rebus ad aras Deúmque ſpectantibus, déque ſacrorum Canonum intellectu, eorúmque abuſu meliùs Reges, Regiíque Pariſijs Miniſtri, quàm Pontifices ipſi & Epiſcopi judicabunt? id perinde fuerit, ac ſi judicium de rebus militaribus nautæ, aut de rebus nauticis Cantori permittas, & ſententiam ab Aſtrologo expectes, quando & ubi in pingenda imagine ſuis pictor coloribus ac penicillo abuſus ſit; quòd ſi artifici in ſua arte credendum eſt, quidni rebus Eccleſiam aráſque ſpectantibus Pontifici potiùs & Epiſcopis credas, quàm Regi, Parlamento, Aulæque Miniſtris? Idque tantò æquius eſt, quòd Rex quóque aliíque Principes ſæculares in rebus merè temporalibus nunquam permiſſuri ſunt, ut ab eorum ſententijs, ad Epiſcoporum Tribunalia provocetur obtentu abusûs; ídque ſi quis attentet, velut offenſæ Majeſtatis reus graviſſimas pœnas daturus eſt: & tamen quis neget abuti illos poſſe Regiâ poteſtate? Si ergo quia Reges, quia Parlamenta errare poſſunt, ſuáque poteſtate abuti, non ideò tamen ab eorum ſententijs ad Epiſcopos licet appellare, quanto minùs licebit à Pontifice ad Reges?

VI. Unde facilè reſpondeas ad ea, quæ objectari ſolent, quæque ad hoc unum reducuntur, videlicet, Reges Canonum Cuſtodes eſſe, legúmque præſertim naturalium defenſores, ſi ergo aliquid Pontifices contra Canones (a) moliantur, aut privatis, Regijſque juribus officiant; poterunt Reges eorum conatus coërcere, & Decreta compeſcere; quo verò titulo & colore honeſtiore, quàm ſi objiciant abuſos eſſe poteſtate? & in hunc finem accumulantur canones, quibus rerum Eccleſiaſticarum cuſtodia Principibus defertur.

Reſp. Multis modis refelli poteſt hæc objectio. Nam *Primò*, ſi à Pontificum, Epiſcoporúmque Decretis Eccleſiaſticis appellari poteſt ad Magiſtratum ſæcularem prætextu abusûs & jure naturalis defenſionis; ſequetur pari imò eâdem ratione, à Magiſtratu

K

(a) Can. filijs 16. q. 7. can. boni Principis d. 96. can. Tributum 23. q. 8. can. Principes 23. q. 5. can. Maximianus 23. q. 3. & q. 5. & can. Regum. can. Imperatoribus. can. qui poteſt.

giſtratu ſæculari ad Eccleſiaſticum provocari poſſe, & hâc provocatione ſuſpendi Decreta & ſententias ſæcularium Magiſtratuum, quippe qui poteſtate ſuâ abuti poſſunt, imò ſæpè abutuntur; nec minùs jus naturalis Defenſionis Pontifici, quàm Regi tribuendum eſt; imò illi multò magis, quantò videlicet Eccleſiaſtica dignitas multò ſæculari major; & innocentium cura, legúmque naturalium cuſtodia multò magis Pontifici, quàm Regibus commendata; omnes ergo cauſæ abuſuum prætextu ad forum Eccleſiaſticum trahi poterunt; quòd ſi hoc non permittunt Principes, nec æquum arbitrantur, quæ æquitas fuerit, ut quam ipſi ferre renuunt, ſervitutem, Eccleſijs imponant? *Secundò.* Si Reges, aliíque Principes ſæculares Canonum cuſtodes ſunt, oportet ergo ut Canones non deſtruant, ſed tueantur, conſervéntque; neque enim cuſtodem arborum, vinearúmque appellaveris, qui eas fuerit deprædatus, omnéſque earum fructus pro arbitrio ſuis uſibus addixerit, ita Canonum cuſtos non qui evertit, ſed qui obſervat. At verò quid magis & ſæpiùs Canones inculcant, quàm Perſonarum & cauſarum Eccleſiaſticarum exemptionem, & ne cauſæ cœleſtes prophanis Tribunalibus ſiſtantur? qui ergo iſtos Canones violat, tam ſæpè tam enixè Eccleſiæ commendatos, & non atramento tantùm, ſed etiam ſanguine & vulneribus ſcriptos; iſtos, inquam, Canonum cuſtodes, an hoſtes dixeris? *Tertiò.* Dubium non eſt, poſſe non Principes ſolùm, Regéſque, ſed quemlibet etiam privatæ conditionis hominem impedire, ne Pontifices manifeſtam alteri injuriam inferant, cúmq; aut vitâ, aut bonis, aut ijs, quæ utróq; chariora ſunt, privent; ſi enim Pontificum aliquis capite aut exilio puniri vellet innocentem; quis neget poſſe me aut carceribus apertis, aut monſtratâ fuga, aut alio quovis modo periclitanti & afflictæ innocentiæ remedium quærere? ſiquidem Pontificum poteſtas ad ædificandum, non deſtruendum data; ſi ergo contingat veritatem & juſtitiam eos deſtruere, non tam Pontifici, quàm Vaſtatori obſiſtas, ac ultra poteſtatem ſuam graſſanti; cœterùm hæc locum habent, cùm abuſus, & injuſtitia manifeſta, & notoria ſunt, ac omnium oculis expoſita, non verò cùm Parlamentis ſolùm, Regiiſque Miniſtris, & Principum Adulatoribus talia apparent, aut ijs, qui Pontificum Decretis aut ſententijs cohibentur, ne cupitis fruantur;

Digitized by Google

tur ; quid enim erit tam rectum, & juſtum, quod iſtorum judicio non iniquum, injuſtúmque credatur? ſi Rei ac damnati judicia & querelas attendas, nulla unquam fuit juſta ſententia, nec placuit perituris. *At*, inquies, *judicabit Parlamentum, æqua an iniqua fuerit à Pontifice Appellatio*; ſed hoc ipſum querimur, & negamus fieri poſſe; neque enim pronuntiari poteſt juſta Appellatio, niſi ſententiam injuſtam dicas: at quæ Parlamento in ſententias Pontificum poteſtas & juriſdictio? aut qui Canones, & quæ ratio permittat, ut plus deferas Parlamento abſolventi, quàm Pontifici damnanti? num verò Parlamentum permitteret, in ſententijs à ſe datis, cauſiſque temporalibus ad Pontificem appellari, & hunc de juſtitia Appellationis cognoſcere? cur ergo in cauſis ſpiritualibus ſibi tribuant, uſurpéntque, quod in merè temporalibus, quæ multò minoris momenti ſunt, Pontifici non permittunt? Quacúnque ergo ex parte hujuſmodi Appellationes inſpicias, injuſtæ ſunt, & Gallorum pietate prorſus indignæ.

§. III.

Reſpondetur ad auctoritatem Concilij Piſani.

SUMMARIA.

1. *Auctoritas Concilij Piſani à Maimburgo adducta.*

2. *Hujus Concilij auctoritatem multis ex capitibus dubiam eſſe & incertam, evidentibus argumentis oſtenditur, & auctoritate ipſius Concilij Conſtantienſis, ac etiam Maimburgi teſtimonio.*

3. *Nec tamen aliquid in Concilio Piſano aut deciſum, aut factum, quod Pontificum in Concilia auctoritati derogare poſſit; & quæſtionem in Concilio agitatam toto Cœlo ab ea diſtinctam eſſe, quæ modò inter nos vertitur.*

4. *Mala fides Maimburgi ſententiam Pariſienſis Univerſitatis pervertentis.*

Digitized by Google

I.

O*Bjicitur 10.* (a) In Concilio Piſano, quod Anno MCCCCIX. congregatum & peractum eſt, multis cum ſcriptis tum exemplis oſtenſum eſt, Pontifices Concilio ſubdi, & ab iſto judicari, puniri, damnaríque poſſe. Nam primò cùm quidam in ſacro illo Senatu ſuſtinuiſſent, nullam Concilijs eſſe in Pontifices Romanos poteſtatem; Patres eam proteſtationem deriſui habuêre, utpote nullo Antiquitatis exemplo fultam. Deinde quidam Petrus Plauſt doctrinâ celebris, & unus ex Univerſitatis Pariſienſis deputatis, quæ tunc temporis ad ſupremum gloriæ pervenerat, egregiè multiſque rationibus oſtendit, multum Eccleſiam ſupra Pontifices eſſe, & conſequenter etiam Concilium, quo Eccleſia repræſentatur, addiditque hanc eſſe Pariſienſis, omniúmque Galliæ Univerſitatum ſententiam. Ut primùm peroravit, exſcenditque cathedrâ, ſecutus eſt Novarienſis Epiſcopus, ſeque ex ſuggeſtu oſtentans, & voce, quâ omnibus intelligi poſſet, proteſtatus eſt, centum & tres Doctores ac Theologiæ Licentiatos, qui ex varijs Univerſitatibus confluxerant, juſſúque Cardinalium hanc cauſam diligenter examinaverant, cum Pariſienſi ſchola in eandem ſententiam convenire; imò & Bononienſem ac Florentinam famâ doctrináque celebres; & Florentinam quidem ſcripto libello, quem viginti Doctores ſubſignaverant, mentem ſuam expreſſiſſe. Tandem re in Concilio maturè, lentéque diſcuſſâ, Benedictum XIII. & Gregorium XII. quamquam eorum alter verus Pontifex eſſet, Papali dignitate abdicârunt, initiſque ſuffragijs novum Eccleſiæ Pontificem dedêre, Alexandrum videlicet V. quem pro vero Legitimóque Pontifice, & tota ferè Eccleſia, ſi paucos excipias Benedicto, Gregorióque addictos, agnovit; & ipſe Alexander, quamvis notæ ſanctitatis, mortíque vicinus, ubi finiri ambitio ſolet, ſe verum Pontificem pro-

(a) Maimb. Traittè Hiſtor. ch. 21. f. 184. & du Grand. Schiſm. d' Occident lib. 4. à fol. 63.

profeſſus eſt. Patet ergo Auctoritatem Concilij ſupra Pontificem in Concilio Piſano multis modis oſtenſam eſſe. Et verò fuiſſe hoc Concilium Oecumenicum, & unum ex majoribus conventibus, qui unquam in Eccleſia peracti ſint, patet ex numero & dignitate Prælatorum, qui illi adfuerunt: quippe Cardinales quinque ſupra viginti, Patriarchæ quatuor, Epiſcopi 182. Abbates 290. inter quos Capita & Generales omnium Ordinum, Magni Ordinum S. Sepulchri, Theutonici, Rhodiorúmque Magiſtri, Univerſitatum Pariſienſis, Tholoſanæ, Aurelianenſis, Andegavenſis, Cracovienſis, Viennenſis, Pragenſis, Colonienſis, Oxfordienſis, Cantabrigienſis, Bononienſis, Florentinæ aliarúmque Deputati: Legati quóque Metropolitanarum & Cathedralium Eccleſiarum ſupra centum: Theologiæ, ſacrorúmque Canonum ſupra trecentos Doctores. Oratores denique Galliæ, Poloniæ, Bohemiæ, Cypri, Siciliæque Regum: Ducum quoque Bavariæ, Burgundiæ, Lotharingiæ, Brabantij, Brandenburgi, omniúmque ferè Germaniæ Principum; præter alios Hiſpaniæ, Arragoniæ, Hungariæ, Sueciæ, Norwegiæ, Daniæque Reges, qui tandem Concilio Piſano adhæſêre. Ergo quo primùm tempore conferri inter ſe Conciliorum poteſtas & Pontificum cæpit, tot Regnorum, Provinciarum, Univerſitatum, Ordinum, Doctorum, Epiſcoporum, hoc eſt, totius ferè Chriſtiani Orbis vox una & ſententia fuit, Pontifices Concilio ſubeſſe, ab eóque judicari, puniri, deponíque poſſe. Hactenus ferè verba Maimburgi ex Gallico translata.

II. *Reſp.* Hæc Maimburgi narratio partim & argumentatio, eodem filo, quo reliquæ hujus Auctoris, contexta eſt: videlicet ex principijs aut dubijs, aut falſis, ſemper tamen ſpecie veri coloratis, ut eodem tempore placeant, fallántque incautos? Nam *Primò* certum quidem eſt in Concilio Piſano fuiſſe Gregorium XII. & Benedictum XIII. Pontificatu ejectos, electúmque Alexandrum, ſed non æquè certum jure id factum, & ex legitima poteſtate; nec propterea novi Pontificis electione ceſſavit dubitatio, quis pro vero Pontifice habendus eſſet: nec ſublatum Schiſma, imò quod pleríque eorum temporum Auctores notant, auctum potiùs, diffuſúmque novi Pontificis acceſſione, adeò, ut cùm priùs Eccleſia in duas, poſteà in tres factiones ſcinderetur, augente incertitudinem

Pontificum numero, eâ ferè ratione, quâ in Labyrintho, non ideò certiùs eas, quia pluribus vijs: & qui Gregorio ac Benedicto adhærebant, nec pro hæreticis aut Schiſmaticis habiti ſunt, quòd videlicet multis nec inanibus rationibus niterentur, ut Concilio Piſano non ſubſcriberent, nec ſatis de vero Paſtore conſtaret; imò etiam ſanctos reperias, qui Concilio Piſano obluctati ſunt, inter quos S. Antoninus: (a) *Piſanum Concilium*, inquit, *vel Conciliabulum, cùm non eſſet alicuius eorum, qui ſe pro Pontifice gerebant, auctoritate congregatum, non erat ablatum ipſum Schiſma, ſed augmentatum ex duobus, tribúſve ſe pro Papa gerentibus.* Et alibi teſtatur: *Gregorium à multis DEUM timentibus & peritis creditum fuiſſe verum Pontificem tempore ejuſdem Concilij.* Si ergo à Piſano conventu electo Alexandro, depoſitíſque Benedicto & Gregorio, multi nihilominus ſanctitate & doctrinâ conſpicui, nec Alexandrum agnovêre, nec à Gregorio ſeparati, nec tamen pro Schiſmaticis, ſed pro veris pijſque catholicis habiti ſunt, ſequitur omnino, Concilium Piſanum non fuiſſe pro certo & Oecumenico, nec novam electionem Alexandri, & Gregorij abdicationem pro legitima habitam; alioquin Schiſmatici impijque, qui aut legitimò Concilio, aut vero Pontifici obſiſterent, & abdicato, falſóque adhærerent. Planè poſt Concilium Piſanum, Neapolitanum & Siciliæ Regna, Romandiola, Ducéſque Bavariæ, ac plurimi Germaniæ Epiſcopi Gregorio adhæſêre, néque is alligari ſe voto credebat, quod de Pontificatu abdicando emiſerat; quippe cùm id votum conditionatum eſſet, ſi videlicet Petrus de Luna idipſum præſtaret; hoc quippe dignitatem retinente, nec pax Eccleſiæ obtineri poterat, nec Schiſma extingui, cùm Regna, Provinciæ que non paucæ Benedicto parerent, Arragonia videlicet, Navarra, Caſtellæ, Scotia, Baleares, Corſica, Sardinia, aliæque, & Eugenius IV. in apologia (b) fatetur Obedientias Gregorij & Benedicti *fuiſſe non modicam Chriſtianitatis partem.* Idque apertè Petrus de Alliaco Epiſcopus Cameracenſis profeſſus eſt, qui ſedente Conſtantienſi Concilio librum ſcripſit de Eccleſiæ & Cardinalinm poteſtate; is enim primam concluſionem his verbis expreſſit:

(a) *Licet*

(a) S. Antonin. 3. p. Tit. 22. c. 5. §. 2. & c. 6. §. 2. (b) V epiſt. Archiepiſc. Narb. in M. S. Regeſto Concil. Schelſtratte in Actis Concil. Conſt. fol. 51. Eugen. IV. in Apolog. contra Baſileenſes. Turrecr. lib. de Eccleſ.

Digitized by Google

(a) *Licet Concilium Piſanum fuerit legitimè ac canonicè celebratum, & duo olim contendentes de Papatu juſtè & canonicè condemnati, & electio Alexandri V. fuerit ritè ac canonicè facta, prout hæc omnia tenet Obedientia Domini noſtri Papæ Johannis XXIII. tamen duæ Obedientiæ duorum contendentium probabiliter tenent contrarium, in qua opinionum diverſa & adverſa veritate non ſunt minores difficultates Juris & facti, quàm ante Concilium Piſanum erat de Juſtitia duorum contendentium.* Hæc Alliaci confeſſio doctrinâ clariſſimi, quíque eodem tempore ſcribebat, rerum, quæ in Concilio fiebant ſcientiſſimus, tantò pluris eſſe debet, quòd ipſe à Joanne XXIII. purpuram accepiſſet, ejúſque partes teneret; ſicque non tam odio aut partium ſtudijs, quàm rei veritate ad hæc ſcribenda permotus credi debeat. Et re ipsâ Concilium Conſtantienſe hanc Alliaci ſententiam amplexum eſt, approbavítque. Cùm enim Anno 1415. die 4. Januarij Joannes Dominicus Cardinalis & Nuntius Gregorij XII. in Concilio comparuiſſet, cæptum eſt à Patribus diſceptari, an cum purpura & inſignibus Cardinalis admittendus eſſet? multis abnuentibus, cenſebant alij admitti eum debere, inter quos Alliacenſis Cardinalis præcipuus, cujus etiam ſententia prævaluit, & Gregorij Legatus galero purpureo inſignis magnóque apparatu in Conſtantiam invectus eſt. Audi Acta Concilij ex duobus MM. SS. Codicibus Bibliothecæ (b) Victorinæ, Maimburgo ſæpe & vehementer laudatis. *Alij aſſeruerunt, Licentiam fratri Joanni Dominici concedendam cum capello rubeo ingrediendi: & hujus ſententiæ fuit R. D. Petrus Cardinalis Cameracenſis, & quidam alij, die námque 22. Januarij, D. Frater Joannes Dominici Tituli S. Marci Presbyter Cardinalis Raguſinus, ut Cardinalis & cum Capello rubeo medius inter Dominos Ducem Bavariæ & Ducem Briegæ ſequentibus Dominis VVormatienſi, ſpirenſi, & VVerdenſi Epiſcopis in Obedientia dicti Gregorij perſiſtentibus, qui omnes prædictis Legatis Gregorij extra Conſtantiam obviavère, & Civitatem Conſtantiæ ſunt ingreſſi &c.* Nota Epiſcopum Raguſinum à Concilio Piſano, & ab Alexandro V. & Joanne XXIII. nunquam pro Cardinali agnitum eſſe, ſed Patres Conſtantienſes rationibus Petri Alliacenſis permoti eum pro tali recepère, ſicque ipſo facto profeſſi ſunt, jura Gregorij non adeò projecta eſſe & conclamata, ut ſuſtineri

(a) Petrus Alliac. in Concluſionib. à Philippo Labbeo editis, & in Appendicem Concil. Conſtant. rejectis. (b) Regeſt. Concil. Conſtant. ex duobus M M. SS. Bibliothecæ S. Victoris.

Digitized by Google

ſtineri pro vero Pontifice non poſſet; ſi enim certum erat Gregorium Pontificem non eſſe: ergo æquè certum, non eſſe veros Cardinales, quos ipſe purpurâ induiſſet, cur ergo pro talibus habiti, admiſsique? Idem Epiſcopus Raguſinus, cùm Gregorij XII. inſignia Pontificia ædibus ſuis appendiſſet, & propterea ingens inter Patres certamen accenſum eſſet, eorum præſertim, qui Joannis partes ſequebantur; die 20. Novembris collectis in Concilio Patribus certatum diu eſt, pugnantibus Antiſtitum votis, tandem prævaluit ſententia negantium tolerari inſignia Pontificia deberi, niſi ipſe Gregorius coram præſénſque adeſſet; in hoc ergo omnium vota convenêre, ipſi Gregorio permitti poſſe, ſi adeſſet, ut inſignibus uteretur Pontificiæ dignitatis: non ergo certum erat Pontificem non eſſe; quomodo enim in tam ſacro ſenatu permitterent Gregorium Mimum agere, & in ludibrium ſupremæ poteſtatis, ipſóque Joanne Pontifice coram tiaram oſtentare alteri raptam? Audi ipſius Concilij tabulas: (b) *Alij verò aſſerebant ſupradicta arma in locis prædictis in Obedientia Domini Noſtri Joannis XXIII. conſtitutis affigi non potuiſſe, & per conſequens, ex quo deleta fuerant, reponi non debere, & hujus ſententiæ fuit D. Patriarcha Gradenſis, & alij, qui plures, quàm alteri ſententiæ adhæſerunt dicentes, niſi Angelus Corrario perſonaliter veniret, ipſius arma ibidem non debere depingi.* Sed nihil æquè oſtendit, Patres Concilij Conſtantienſis Decreta Piſani Concilij, & Gregorij abdicationem, ac electionem Alexandri, & Joannis, pro dubijs, incertíſque habuiſſe, quàm quæ ſeſſione 14. peracta ſunt, in qua cùm Gregorius non priùs Papatu cedere vellet, quàm ut Joannis XXIII. tanquam Pontificis mentio nulla fieret, ut Sigiſmundus Imperator auctoritate & delegatione Gregorij Concilio præſideret, ut ipſum Concilium tanquam priùs non ritè congregatum, iterum ſuâ auctoritate convocaretur, & confirmaretur, quòd etiam à Cardinali Raguſino nomine Gregorij factum eſt, & ſic tandem ipſe Gregorius Pontificatu ceſſit. Tantum verò abeſt, Gregorium à Concilio pro pſeudo-Pontifice habitum eſſe, aut pro Schiſmaticis, qui eum venerabantur; ut ſemper, quoties Gregorij

(a) Regeſt. Actorum Conſtant. ex 2. MM SS. codd. Biblioth. S. Victoris apud doctiſſ. Schelſtratt. in Tract. de ſenſu & auctoritate Decretor. Concilij Conſtant. fol. 153.

Digitized by Google

gorij mentio incidebat, tanquam de dubio Pontifice loqueretur, & hanc formulam adhiberet, cautam quidem, ſed tamen venerationi mixtam, videlicet: *Ille Dominus, qui in ſua Obedientia dicitur Gregorius XII.* Et cùm Reſignationem, & alia Gregorij poſtulata admiſit, his verbis uſum eſt: (a) *Dictam Convocationem, Auctorizationem, & Confirmationem, in quantum ad Gregorium pertinet, & attinet, eis admiſerunt.* Quibus verbis omnino Patres ſignificant Gregorium pro dubio ſaltem Pontifice ſuſtineri potuiſſe; alioquin ſi illum pro certo & notorio Pſeudopontifice, & temerario Invaſore ſacræ Sedis haberent, quâ ratione, imò quâ conſcientiâ permitterent, ut Concilium indiceret, confirmaret, novum Præſidem deligeret, & denique abdicaret ſe poteſtate, quam non habebat? Planè fuiſſet hæc indulgentia & ſimulatio, tam ſacro, amplóque ſenatu pluſquàm indigna. Maimburgus quidem in libro (b) de Magno Schiſmate Occidentis hæc omnia pro luſu & ſcena habet, Patribus id Gregorio indulgentibus: *Ut Synagogam ſuam cum apparatu pompáque funeraret, inani quidem ſolatio, ſed tamen innoxio.* Cæterùm alias oportet eſſe Maimburgi curas, & cogitationes hominis privati imbutíque politicorum principijs, ac utilia tantùm, non honeſta, aut decora ſpectantis: alias Concilij Oecumenici tot Purpuratorum, Antiſtitum, Principúmque affluxu inſignis, & nihil indignum quovis obtentu admiſſuri. Ac deinde prudentum judicio reliquerim, majorem Maimburgo fidem habere velint, poſt duo ſæcula & ex ſuo ſcribenti, quàm Petro Alliacenſi Cardinali & Archi-Epiſcopo Cameracenſi, quíque Concilio aderat, & omnia coram ſpectabat, Joanni XXIII. à quo Purpuram induerat, alioquin addictiſſimus; is verò in Concluſionibus Anno 1415. poſt primam Seſſionem menſe Februario Patribus Concilij oblatis, honores Gregorio oblatos non vanæ oſtentationi, inaníque fabulæ tribuit, ſed quòd *duæ Obedientiæ Gregorij & Benedicti iſtos probabiliter pro Pontificibus tenerent, in qua opinionum diverſa & adverſa veritate non eſſent minores difficultates Juris & facti, quàm ante Concilium Piſanum erant.* (c) Honores ergo à Patribus Gregorio exhibiti non vanæ fabulæ dati,

L ut

(a) Seſſion. 14. (b) Maimb. hiſtor. du grand. Schiſ. d' Occid. l. 5. f. 309. (c) Ex Geſtis Conſtant. Concil. in 4. MM. SS. & Append. ejuſdem Synodi Edit. Pariſ. apud Labb. Tom. XI. Concil.

Digitized by Google

ut Maimburgo viſum, ſed Gregorij rationibus ſuum Pontificatum *multis facti & Juris* fundamentis, ac aſſeclarum auctoritate fulcientis. Nec dubium eſt, eâdem ratione, ijſdem honoribus Benedictum XIII. à Concilio afficiendum fuiſſe, ſi modò æquè animum paci adjeciſſet; nam & ejus Pontificatum probabilem reddebant, cum tot Regnorum, Principúmque auctoritas, qui ejus partes ſequebantur: tum etiam quamplures juris factique rationes, quas ipſe ſeptem horarum ſpatio, quibus peroravit in Conventu Perpiniani habito, tantâ eloquentiâ perſecutus eſt, ut attonitos, defixóſque redderet Auditores: nec minimum pondus ejus cauſæ addebat duorum fratrum ſanctitas, Vincentij videlicet, & Bonifacij Ferrerij, Benedicto etiam poſt Piſanum Concilium addicti. Et denique Johannes Gerſon, (a) cujus auctoritatem tantopere & ubique contra Pontifices Maimburgus deprædicat, in tractatu de modo ſe habendi tempore Schiſmatis hæc habet: *In Schiſmate præſenti tam dubio, temerarium, injurioſum & ſcandaloſum eſt aſſerere, omnes tenentes iſtam partem vel alteram eſſe extra ſtatum ſalutis, vel excommunicatos, vel rationabiliter de ſchiſmate ſuſpectos.* Et infrà: *Tota ratio fundatur in hoc, quòd nunquam fuit tam rationabilis & vehemens cauſa dubitationis in aliquo Schiſmate, ſicut in iſto, cujus ſignum evidens eſt varietas opinionum Doctorum, & inter doctiſſimos & probatiſſimos ex utraque parte &c. Poteſt ergo illud dici rationabiliter dubitabile, quod plurimi & maximè ſapientes dubitabile reputant & prædicant &c.* Quæ doctrina & ratiocinatio Gerſonis etiam poſt Concilium Piſanum locum habuit; nam etiam poſt illud *fuit varietas opinionum Doctorum inter doctiſſimos & probatiſſimos*, ut enim de ſolo Benedicto XIII. loquar, cujus Obedientia multò alijs inferior minórque, etiam poſt Piſanum Concilium, à quo depoſitus eſt, ei Regna Scotiæ, Navarræ, Caſtellæ, Arragoniæ, Sardiniæque adhæſerunt, inter quos S. Vincentius Ferrerius, qui novem poſt Piſanum Concilium annis conſtanter Benedicto adhæſit, nullo Sanctitatis ſuæ damno, quod etiam fatetur Maimburgus. (b) Non ergo conſtabat Concilium Piſanum Oecumenicum eſſe, & Alexandrum in Concilio electum, ejúſque ſucceſſores veros Pontifices; alioquin non ſanctus, ſed Ethnicus & Publicanus, qui nollet Eccleſiam

(a) Joann. Gerſon. 1. part. operum. (b) Maimb. du Grand. Schiſm. d'Occident lib. 5. fol. 453.

ſiam audire, veróque ac legitimo Pontifici parere. Utque irrefragabili teſtimonio omnia concludam, id ipſum tres nationes, Gallica, Hiſpanica & Italica cum Collegio Cardinalium profeſſæ ſunt, hoc eſt, major ſaniórque Concilij pars, quando in proteſtatione contra Germanicam Nationem edita, & in qua petebatur, ut omiſſo interim Reformationis articulo ad electionem procederetur indubitati Pontificis, ita loquuntur: (a) *Eccleſia in periculo remaneret, quia vix aut nunquam Summus Pontifex indubitatus poſſet haberi, quia vix congregaretur indubitatum Concilium deficiente Capite, ad quod pertinet convocare.* En! fatentur Patres Conſtantienſes, nec Piſanum, nec aliud Concilium certum eſſe poſſe ſub incerto Pontifice. Hæc omnia eò pertinent, ut oſtendam auctoritatem Concilij Piſani tot Principum, Regum, Antiſtitum, Sanctorum, ipſiúſque Concilij Conſtantienſis opinione nullo modo certam, & indubiam fuiſſe, ideóque à quamplurimis mortalium ſine Schiſmatis nota Benedictum & Gregorium pro veris Pontificibus agnitos, quod etiam Maimburgus nunquam ſibi conſtans profiteri compulſus eſt, quando in libro de magno Schiſmate Occidentis ſcribit: (b) *Eorum ſententiam, qui Benedictum pro vero Pontifice agnoſcebant, probabilem fuiſſe (quamvis contraria magis probabilis eſſet) & ideò viros ſanctitate, doctrinâ, & dignitate præcipuos potuiſſe illam ſecurâ conſcientiâ amplecti.* Si ergo teſte Maimburgo hæc propoſitio: *Benedictus eſt verus Papa;* erat probabilis, ergo ejus oppoſita, videlicet, *Benedictus non eſt verus Papa*, non erat certa, quod enim eſt certum, excludit contrariæ ſententiæ omnem probabilitatem; quemadmodùm quia hæc propoſitio, *nix eſt alba*, eſt certa; ejus oppoſita videlicet, *nix non eſt alba*, omnino non eſt probabilis: ſequitur ergo Benedictum & Gregorium fuiſſe probabiliter veros Pontifices, & conſequenter auctoritatem Concilij Piſani, quod utrúmque depoſuerat, ex Principijs Maimburgi, nullo modo certam, ſed dubiam fuiſſe, quod probare ſuſceperam. Erravit ergo Maimburgus, quando indubias & evidentes veritates Lectori pollicitus, dubias, incertáſque ſuppoſuit.

III. *Secundò.* Demus tamen Concilio Piſano omnem auctori-

(a) Proteſtatio trium Nationum in Concilio Conſtantienſi poſt ſeſſion. 38 ex Geſtis Concilij in 4. MM. SS. codd. apud Schelſtratt. fol. 6. (b) Maimb. hiſt. du Grand. Schiſm. d' Occident lib. 6. fol. 379. ad Annum 1415.

quam Maimburgus optat, etiam quam non habuit, adhuc tamen certum eſt, nihil pro Maimburgo, ejúſque ſententia facere. Duo enim quæri poſſunt, *Primò*, an Concilij Oecumenici auctoritas ſit major auctoritate Pontificis Schiſmatici, Hæretici, dubiíque, adeò ut talis Pontifex à Concilio judicari poſſit, deponique? *Secundò*, an Concilij Oecumenici auctoritas ſit major auctoritate Pontificis Catholici legitimi & certi? De hoc ſecundo tota quæſtio & controverſia inter nos eſt, de hoc Propoſitiones Pariſienſes loquuntur, hoc Maimburgus probandum ſuſceperat, hoc probandum ergo erat. At Concilium Piſanum nihil penitùs loquitur de hoc ſecundo, ſed de primo tantùm, de quo nulla dubitatio, nulla controverſia eſt; quæ ergo nova hæc diſputandi, demonſtrandíque methodus, probare jam aliàs certa & conceſſa, non probare negata? quærimus de Pontifice certo, Maimburgus probat de Pontifice dubio: quærimus de Pontifice Catholico, probat de hæretico: perinde, ac ſi iter Romam quærenti, alter Conſtantinopolim monſtraret. Nihil ergo ad rem faciunt, quæ diſputat, & ut dici ſolet, toto oſtio aberrat. Id autem quàm verum ſit, hoc eſt, Concilium Piſanum loqui ſolùm de Pontifice dubio, Schiſmatico & Hæretico, ex jam dicendis intellige, ubi etiam notabis, quàm malâ fide idem Maimburgus acta Concilij Piſani alleget, invertátque, ut videlicet quod veritate non potuit, evincat pudendis artificijs.

Certum igitur eſt, quo tempore Concilium Piſanum celebratum eſt, in eóque Gregorius & Benedictus depoſiti, nullum certum Pontificem extitiſſe, ſed ob infinitas & contrarias juris & facti rationes vehementer dubitatum eſſe, utri Pontificum parendum eſſet, toto Chriſtiano Orbe in duas factiones diviſo; nam Italia cum ſuis Inſulis, Germania, Bohemia, Hungaria, Polonia, Angliáque Gregorio parebant, Gallia verò, Hiſpania, Scotia cum ſubjectis Inſulis Benedicto. Hæc verò incertitudo, uter ex duobus Pontifex eſſet, tanta fuit, ut Univerſitates Pariſienſis & Bononienſis eam inextricabilem vocaverint, ſic enim in Concluſionibus Concilio porrectis loquuntur: (a) *Quinta concluſio ſtante dubio inextricabili Papatûs propter*

(a) Concluſiones Univerſit. Pariſ. & Bonon. ex Gobel. Paderb. Offi. & habentur inter acta Conc. Piſan. apud Binn. T. 3. Conc. p. 2. & Lucam d'Acher. Tom. 6. ſpicil.

propter dubium facti & juris, ne in ſubverſionem fidei Eccleſia ſic maneat perpetuò diviſa cum tanto ſcandalo & animarum perditione; proviſio ſpectat ad Concilium, ut utrúmque eis non cedentibus poſſit à Papatu ejicere. In quibus verbis duo obſerva: unum, fateri Pariſienſem Univerſitatem inextricabile dubium fuiſſe, quis ex duobus verus eſſet & legitimus Pontifex, ſicque caſum & quæſtionem, quæ tunc temporis in Univerſitate Conciliόque vertebatur, non eam fuiſſe, de qua modò diſputamus, videlicet de vero & indubitato, ſed de dubio Pontifice; ut proinde, quæ de uno caſu deciſa in Concilio & Univerſitate ſunt, malè ad alium caſum adeò diverſum applicentur. Alterum verò, quod in ijs verbis obſervari oportet, eſt, utrámque Univerſitatem, Bononienſem videlicet & Pariſienſem, poteſtatem Concilij de Pontifice exauctorando expreſsè ad ſolum caſum dubij Pontificis reſtringere; ſic enim loquitur: *Stante dubio Papatûs inextricabili, proviſio ſpectat ad Concilium.* Si ergo nullum ſit dubium, proviſio non pertinebit ad Concilium; ſi enim abſolutè, ac etiam omni dubio remoto poſſet de Pontifice Concilium providere, cur reſtringeret ad ſolum caſum Pontificis dubij? Certum igitur & indubitatum eſt, Concilium Piſanum agere, & decidere de alio omnino caſu, quàm ille ſit, de quo nos diſputamus; illud enim de dubio Pontifice, nos de indubitato, certόque loquimur. Imò quod majus eſt, Patres Concilij Piſani velut trepidarent etiam in dubios, incertόſque Pontifices ſententiam dicere, illud omni ſtudio conati ſunt, ut aliam cauſam, magíſque certam inquirerent Pontificem deponendi, hæreſin videlicet, quæ unica cauſa eſt, ob quam Pontifices dignitate ſuâ excidunt; & ideò in omnibus ſeſſionibus, citationibus & ſententijs in duos Pontifices latis, hanc cauſam eos deponendi obtendunt: *Quòd videlicet eſſent notorij Schiſmatici, necnon notorij hæretici, & à fide devij;* credebant enim remotâ hæreſi, ne quidem judicari illos à Concilio, multò minùs deponi poſſe. Id ita eſſe ex ſingulis ſeſſionibus hujus Concilij patet, quas breviter percurram. Nam ſeſſ. 3. hæc habentur: *Declaratio ad Decretum latum contra duos contendentes de Papatu ob contumaciam ipſorum in cauſa fidei, & ſchiſmatis contumaciæ.* Et infrà. *Sancta Synodus Dominos Petrum de Luna, & Angelum Corario de Papatu contendentes, & quantum in eis eſt, Eccleſiam DEI in notorio ſchiſmate tenentes, & proclamatos in cauſa Schiſmatis*

 & fidei

& fidei ad hoc præſens & ſacrum Concilium. Et ſeſſ. 9. *Inſuper ſacra Synodus ex cauſis, quibus ſuprà pronuntiavit, ſtatuit, & decrevit, præfatos contendentes de Papatu in præſenti cauſa Schiſmatis & fidei contumaces fore &c.* Et infrà. *Item eadem ſacroſancta Synodus in favorem fidei, & Schiſmatis extirpandi &c.* Et ſeſſ. 13. in oratione Magiſtri Petri Plauſt: *Et poſtmodùm poſuit opinionem Univerſitatis Pariſienſis, videlicet, quòd Petrus de Luna eſt Schiſmaticus, pertinax, & hæreticus, etiam accipiendo hæreſim propriè & ſtrictè, & præciſus ab Eccleſia DEI &c.* Idem habetur ſeſſ. 14. & ſeſſ. 15. ubi recitatur ſententia in Benedictum & Gregorium à Concilio dicta: *Chriſti nomine invocato ſancta & Univerſalis Synodus declarat &c. Utrumq; fuiſſe, & eſſe notorios Schiſmaticos, & antiqui Schiſmatis nutritores, nec non notorios hæreticos, & à fide devios.* Et in prima concluſione Pariſienſis & Bononienſis Univerſitatum: *Uterque de Papatu contendentes ex debito Paſtoralis officij veri vel prætenſi ſtante Schiſmate tam inveterato tenetur & debet credere, ex quo propter dubia juris & facti ſuper Papatu aliter dari non poteſt unio & pax in Eccleſia DEI &c.* Et in 3. concluſione. *Papa ſtante tali Schiſmate pertinaciter reſiſtendo incurrit crimen notorium, propter quod ſubjicitur proviſioni Concilij, & ultra hoc concluditur Schiſmatis nutritor & fautor, cujus obſtinatione & vetuſtate deſcenditur in hæreſim, & fides læditur, cujus proviſio pertinet ad Concilium.* Hactenus Acta Concilij, ex quibus apertè intelligas Concilium ſemper loqui de dubio Pontifice, hæreſiſque comperto, & Schiſmatis tempore, & ideò ſemper hæc à Patribus repeti; ſollicitis quippe, ne de alio quàm Schiſmatis caſu, aut alio Pontifice, quàm dubio incertóque intelligerentur. Eandémque Univerſitatis Pariſienſis doctrinam & cautelam fuiſſe, ſuas Concluſiones ad caſum Schiſmatis reſtringentis. Nec enim epiſtolam ignorabant Adriani II. in octava Synodo lectam approbatámque *action. 7.* ubi inter alia hæc habet: *Romanum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicáſſe legimus, de eo verò quemquam judicáſſe non legimus. Licèt enim Honorio ab Orientalibus anathema dictum ſit, ſciendum tamen eſt, quia fuerat ſuper hæreſi accuſatus, propter quam ſolùm licitum eſt minoribus Majorum ſuorum motibus reſiſtere.* Vides Adrianum ne Concilio quidem Oecumenico permittere (hoc enim Honorio anathema dixerat) ut extra caſum hæreſis Pontificem judicet, néque Concilium Oecumenicum octavum contradixit; ſed potiùs ſummis laudibus eam epiſtolam extulit. Patet

Digitized by Google

tet ergo Concilij Piſani mentem, doctrinam & decreta, ad ſolum Schiſmatis & hæreſis caſum pertinere, de quo alibi (a) actum.

IV. Sed excuſari Maimburgus utcúnque poſſet, quippe aut ſtatum quæſtionis, de qua nunc agimus, aut Concilij mentem & verba non ſatis obſervavit: illud verò nulla ætas, nulla hiſtoria (cui fidem ſuam obſtrinxit) ignoſcet, quòd ſciens prudénſque ſententiam Pariſienſis Univerſitatis pervertit, eíque non alium tantùm ſenſum, ſed alia omnino etiam verba adaptet, pari & ſui dedecore, & Lectorum, quos fallit, injuriâ. In ſuo enim Tractatu hiſtorico de Prærogativis Eccleſiæ Romanæ *capite 21. fol. 148.* prope initium hæc habet: *Petrus Plauſt unus ex Univerſitatis Pariſienſis deputatis longâ, doctâque oratione, quam in pleno Patrum conſeſſu peroravit, multis rationibus Eccleſiæ Univerſalis, & conſequenter Concilij, quod eam repræſentat, auctoritatem Pontificiæ auctoritati præſtare oſtendit, addidítque hanc eſſe Pariſienſis, & omnium Galliæ Univerſitatum ſententiam.* Sed quàm à veritate hoc ſit alienum, facilè ex verbis actíſque Concilij intelliges, quæ aliud omnino exhibent, quæque non potuit ignorare Maimburgus: ſic ergo habent: (b) *Decima tertia ſeſſio fuit die Mercurij, die 29. Maij, in qua poſt Miſſam & Litanias Magiſter Petrus Plauſt pro Univerſitate Pariſienſi dixit, opinionem Univerſitatis eſſe, iſtos duos contendentes debere reputari Schiſmaticos, & hæreticos pertinaces, firmans auctoritatem Concilij ad decidendam hanc cauſam, & declarandum, eos eſſe ab Eccleſia præciſos & abjectos &c.* Poſteà in medio: *Unus Epiſcopus Italicus dictus Novarienſis legit quandam ſchedulam facientem mentionem; qualiter ſecundum ordinationem Dominorum Cardinalium per D. Cardinalem Mediolanenſem fuerunt ſimul congregati omnes Magiſtri in Theologia & Licentiati, qui ad dictum Concilium de multis partibus & Univerſitatibus convenerunt, & inter eos fuerit habita plena deliberatio ſuper iſta materia, & poſteà in eandem opinionem convenerant, & concordes fuerunt, videlicet, quòd dictos contendentes tenent Schiſmaticos &c.* Vides quàm alia ſit Pariſienſis aliarúmque Univerſitatum ſententia, ab ea, quàm illis affingit Maimburgus; non enim dicunt: *Concilia eſſe ſupra Pontificem,* ut ille mirâ fiduciâ ſcribit: *Sed Benedictum & Gregorium pro ſchiſmaticis & hæreticis habendos, & Concilium*

(a) Regale Sacerdot. fol. 415. & 462. (b) Acta Piſana ex editione Lucæ d'Acher ſeſſ. 13. & Philippi Labb. edit. Pariſ.

lium eſſe in hac cauſa cognoſcenda judicem. Quod toto Cælo diverſum eſt, ut patet. Sed piguit Maimburgum ſententiam & verba Univerſitatis referre, quippe cauſæ ſuæ aut noxia, aut inutilia: at hoc non hiſtorici, ſed Poetæ officium. Equidem fateor, cùm primùm legendis Maimburgi hiſtorijs animum adjeci, magna me hujus hominis opinio, magna expectatio cœperat, illectum quippe & dulcedine Gallici ſermonis, & ingentibus promiſſis tam multa & mira Lectori pollicentis: nec falli me poſſe credebam; nec ignorantiam in viro erudito, & doctrinam paſſim jactante: nec fraudes in ſacerdote ſuſpicabar: & animum firmabant narrationes hiſtoricæ tot ornamentis & coloribus veritatis aſperſæ, ac candorem ſimplicitatémque toties profeſſæ. Ubi verò me & ſemel, & decies, & centies deceptum vidi; fateor non minùs trepidum, anxiúmque per hujus hominis hiſtorias incedere, quàm olim Moyſes, cùm per ſpinas, vepréſque nudis pedibus ad rubum vocaretur; ſuſpenſo videlicet ſemper gradu, & caſum, aut vulnus timente. Nunc reliqua videamus.

§. IV.

Digitized by Google

§. IV.

Agitur de Concilio Conſtantienſi, & argumentis ex eo petitis reſpondetur.

SUMMARIA.

1. Exhibentur Concilij Conſtantienſis Acta ſuis temporibus diſtincta.

2. Patres Conſtantienſes circa auctoritatem Concilij in quinque ſententias diviſi, quarum ultima & pejor, ac votis infrequentior Johannis Gerſonis.

3. Octo argumentis invictiſque oſtenditur, Decreta 4. & 5. Seſsionum neceſſario examine ac deliberatione caruiſſe, nec poſſe dici conciliariter *facta.*

4. Eadem Decreta ne in ipſo quidem Conſtantienſi Concilio, nec à Patribus pro Decretis Oecumenici Concilij habita eſſe, teſtimonijs graviſsimorum auctorum, qui Concilio intererant, ac etiam Gallorum alijs novem argumentis demonſtratur.

5. Sed nec præfata 4. & 5. Seſsionum Decreta à Martino V. Pontifice Max. eſſe confirmata.

6. Imò Concilium Conſtantienſe pro nobis eſſe, quatuor argumentis evincitur.

I.

AUctoritate Concilij Conſtantienſis nimium quantum ſibi Maimburgus blanditur, in eóque ſpem victoriæ reponit, ac doctiſſimam Canonici Schelſtratte de hoc argumento diſſertationem aliquot capitulis inceſſit, triumphanti potiùs, quàm pugnanti ſimilis; nam & hanc

hanc quóque inter alias habet fallendi artes, ut victoriam ſimulet, etiam dum cadit. Ut ergo Conſtantienſis Concilij mentem, ac ſententiam plenè intelligas, tria hoc paragrapho exequar. Primùm ſeriem & acta Conſtantienſis Concilij per ſua tempora diſtinguam. Secundò Conſtantienſe Concilium à nobis ſtare demonſtrabo. Tertiò ad ea, quæ Maimburgus objectat, reſpondebo.

Acta ergo Conſtantienſis Concilij quod atinet, ea ex ſuis principijs deducta ſic habent. *Anno MCCCV.* poſt longum Purpuratorum certamen Clemens V. Archiepiſcopus Burdigalenſis Gallus in Pontificem eligitur operâ præſertim Cardinalis Pratenſis, & Philippi Pulchri Galliæ Regis, cum quo ſecretæ pactiones. Is Apoſtolicam Sedem Avenionem in Gallias tranſtulit, hæſitque ſeptuaginta & ſupra annos ſub varijs Pontificibus, videlicet, Clemente V. Joanne XXI. Benedicto X. aliàs XII. Clemente VI. Innocentio VI. Urbano V. Gregorio XI. Creditur Clemens Sedem in Gallijs ex arcanis pactis fixiſſe. Sexta enim Philippi poſtulatio, cùm de Pontificatu tranſigerent, his verbis concepta fuit: (a) *Sextam gratiam mihi reſervo, exprimendam loco & tempore ſuo, arduam & magnam.*

Anno MCCCLXXVII. Gregorius XI. Galliam relinquit, reditque in Urbem. Perſuaſerunt Gregorium, ut rediret, ſanctarum Brigittæ & Catharinæ preces & Oracula, Italiæ Legationes, præſertim verò calamitates ac bella, quæ illam ferè conſumpſerant; ſed vix annus effluxit, cùm Gallias iterum cogitantem mors occupavit. Succeſſit Cardinalium electione Archiepiſcopus Barenſis, qui Urbanus VI. appellatus eſt: hic cùm inconſulto impetu Eccleſiaſticorum morbos aggreditur, & initia medendi à ferro, flammáq; incipit, omnium à ſe animos avertit, Gallorum præſertim, qui Fundos ſecedunt, & Cardinalem Gebennenſem Pontificem adversùs Urbanum renuntiant Clementis VII. nomine. Honeſtus titulus Schiſmati quæſitus, quòd videlicet *prior Urbani electio metu, miniſque Populi Romani extorta fuiſſet, Cardinales, niſi Italum aut Romanum eligerent, ad mortem expoſcentis.* Sed, ut monui, prætextus hic erat; præterquam enim, quòd etiam ante popularem tumultum in Archiepiſcopum Barenſem conveniſſent, quippe ex ſexdecim purpuratis (inter quos undecim Galli, Itali quatuor, unúſque Hiſpanus) cùm Itali, Gallíque nollent

(a) S. Anton. p. 3. tit. 21. cap. 1.

Digitized by Google

lent Papam Lemovicenſem, & Lemovicenſes perennare ſibi tiaram vellent, jam quatuor ſuæ gentis Pontificibus ſuperbi; tandem in Barenſem plerique convenêre, idque Gebennenſis Cardinalis, poſteà Clemens appellatus, Marino Epiſcopo Caſſanenſi omnium arcanorum conſcio aperuit, & hic palàm depoſuit: verba Gebennenſis inter alia hæc fuêre: (a) *Nunquam iſti traditores Lemovicenſes tam potentes erunt, quin pro iſta vice nos habebimus Italicum Papam. Per hæc ſancta DEI Evangelia nunquam habebimus alium Papam, quàm Archiepiſcopum Barenſem, aut alium, quem ad præſens nolo tibi indicare.* Ipſe Cardinalis S. Petri vir integerrimus, & neutri factioni addictus, & cui reluctanti, placandóque Populo Papatûs inſignia injecta ſunt; cùm mors immineret, publicis tabulis profeſſus eſt: (b) *Se à Gallis priùs quàm Conclave ingrederentur, rogatum eſſe, ut ſuffragia pro Barenſi ſociarent.* Patet ergo jam ante Populi tumultum, metúmque incertum, in Urbanum VI. conſpiratum eſſe, non ergo metus extorſit, quod metum præceſſit. Nec metus injectus à Populo fuerat, ut Italum, ſed Romanum eligerent, quamvis Italum aut Romanum priùs poſtulâſſent. Audi verba unius ex Populi ſigniferis ſic ad Conclavis feneſtram Cardinales alloquentis: (b) *Scitis Domini mei, quòd in introitu Conclavis multi clamaverunt rogantes vos, quòd eis daretis Italicum, vel Romanum; nunc autem pro parte totius Populi ſum miſſus, & vobis eorum pro parte notifico, quòd ſolùm volunt eis dari Romanum, nec eſſent contenti de Italico; timent enim, ne ſub aliqua conventione ſecreta, inter vos & aliquem Italicum non Romanum ipſe reduceret Curiam Avenionem.* Et poſt aliqua: *Placeat Deo, quòd nobis detis Romanum, alioquin procul dubio ſentietis.* Idque non intra minas ſtetit, ſed in facta prorupit: cùm enim audiſſent Barenſem, qui Romanus non erat, electum eſſe; eum occultiſſimis latebris abditum, & electores Cardinales ad necem quæſierunt; qui tamen inter tumultus elapſi proteſtati ſunt, ſe millies potiùs mortem ſubituros, quàm ut Romanum, aliúmque præter Barenſem eligerent. Audi ex actis hujus Schiſmatis Abbatis Siſtrenſis depoſitionem: (d) *Propter quod* (Cardinalem vid. S. Petri, qui Romanus

 erat,

(a) Depoſitio Epiſcopi Caſſanenſis in actis Schiſm. Tom. 2. p. 38. & 67. & 4. p. 63. 64. & 78. v. Rayn. ad Ann. 1378. n. 2. (b) Extat Tom 2. de Schiſm. p. 38 (c) Ex actis Schiſm. Tom. 2. p 82. Depoſitio Abbatis Siſtrenſ. (d) Depoſitio Abbatis Siſtrenſis Tom. 7. de Schiſm. p. 82.

erat, electum non eſſe) *tota Civitas concurrit ad arma, & circumeuntes Palatium minabantur interficere Cardinales; quorum auditis minis aliqui de ipſis Dominis fregerunt ſolarium Conclavis, & per poſticum credentes aufugere finaliter capti ſunt à populo, & cum magnis preſſuris & opprobrijs reducti ſunt in Conclave, territi per populum, quòd niſi eligerent Romanum, erant mortem nullatenus evaſuri.* Et infra: *Et iſtis quatuor manifeſtârunt Domini Cardinales electionem Archiepiſcopi Barenſis, dicentes eis, quòd Populus benè poſſet eos interficere omnes, ſed non habere Romanum pro iſta vice.* Et Epiſcopus Tudertinus in ſua depoſitione: (a) *Ipſis verò recedentibus, ego dixi Domino Noſtro:* (Urbano videlicet) *Audiſtis quid dixerunt illi? & ille dixit, quid dixerunt? & ego recitavi ſibi verba dicta per eos: & ipſe dixit: non cognoſcunt me benè, ſi tenerent mille ſpathas ad collum meum, non renuntiarem.* Conſtat ergo, ſponte Cardinales Neapolitanum elegiſſe, populo Romanum flagitante. Sed quod omnia ſuperat, ceſſante jam metu, pacatiſque omnibus, & ſummâ pace compoſitis, Cardinales tres ferè menſes Romæ hæſerunt, ab ijſque Urbanus Throno impoſitus, tiarâ redimitus, cultúſque omni veneratione eſt; illi ſacris operanti, ſenatúmque agenti, & de graviſſimis negotijs conſultanti adſtitêre, quódque omnia ſuperat, datis tum privatis, tum publicis ac nomine totius Collegij ad Principes litteris Urbanum verum eſſe Pontificem profeſſi ſunt, quod etiam ipſe Maimburgus fatetur, (b) alijque graviſſimi Auctores. Imò Cardinales abſentes, qui utique metu tangi non poterant, aut per litteras (c) (ſex videlicet, qui Avenione morabantur) aut coram, ut Cardinalis Ambianenſis, præcipuus poſteà diſcordiarum follis, Urbanum venerati ſunt. Imò in Conventu Epiſcoporum Pariſijs habito, cui Archi-Epiſcopi ſex, Epiſcopi triginta, & quàmplurimi alij Doctores, Prælatique aſſederunt, decretum fuit, teſtimonijs Cardinalium, qui Urbanum reijciebant, ſeque ipſos mendacij damnabant, ſtandum non eſſe; à qua poſtea ſententia, ut notat Æmilius (d) in alio minúſque frequenti Conventu receſſum eſt. Et verò qui crederes Cardinalibus illis, qui odio Urbani flagrabant, qui ſe hoſtes illius profitebantur, qui Clementem

(a) Tom. 2. Schiſm. p. 43. (b) Maimb. Grand. Schiſm. d'Occid. lib. 1. fol. 57. ex Cod. S. Victor. Pariſ. Fraſſard. in Chron. Walſing in Rich. Æmil. in Carolo V. (c) Extant litteræ Tom. 2. Schiſm. p. 32. (d) Paulus Æmilius in Carolo V.

Digitized by Google

tem novâ electione promoverant, eíque ſe juramento addixerant, quíque ſeipſos mendacij & perjurij arguebant, ob electum, coronatum promulgatúmque Principibus, & trimeſtri obſequio adoratum Urbanum? quis vel in profano Tribunali, minimíque pretij causâ teſtem admitteret tot labibus inquinatum? & metus, qui objectabatur, aut idoneis teſtibus probari poterat, aut non poterat? ſi non poterat, vicit Urbanus: ſi poterat, certè Cardinales, ut oſtendi, idonei teſtes non erant. Planè electio Urbani, ſi non certa, at ſaltem dubia erat; ergo donec probaretur contrarium, poſſeſſioni ſuæ relinquendus; alioquin ſemper, & cùm libuerit, promptum erit Schiſmate Eccleſiam turbare, & novum Pontificem jam aliàs electo opponere, quæſito videlicet aliquo crimine, objectóque electioni, & non probato, & tunc demum ad alia vota procedendum; præſertim cùm Urbanus Concilium Oecumenicum offerret, in quo & ſua, & æmuli jura promerentur, relictâ Patribus ſententiâ, uter præferendus; nam quamvis longum eſſet Concilij remedium, at aliud non ſupererat, & multò longius peiúſque Schiſmatis malum, quod Eccleſiam quinquaginta ferè annorum morâ, & innumeris calamitatibus afflixit; at Clemens eíque âddicti Cardinales oblatum Concilium reſpuerunt (c) manifeſto indicio malæ cauſæ ſemper Judicem formidantis. Cæterùm neque illud negari poteſt, Urbani peracerbum & immite ingenium, ac præmaturum Zelum non quidem cauſam Schiſmati, ſed occaſionem dediſſe: nam cùm ſopire ante vulnus ægros oporteret, ne ferrum ſentirent aut recuſarent, excitabat potiùs admonebátque doloris inclementibus modis: perinde ac ſi cruciatu magis, quàm curâ gauderet; hinc omnium averſi animi, ac vindictâ flagrantes, intentíque privàtis odijs ſatiandis. Hæc occaſione Schiſmatis duxi memoranda, & præſertim quia Maimburgus in libro (d) de magno Schiſmate pro Clemente multa diſſeruit. Cæterùm utcunque res habuerit, certum eſt ex Clementis electione diuturnum obſtinatúmque Schiſma natum eſſe, quo nullum magis diutiúſque Eccleſiam concuſſit, nec ante mortem Benedicti XIII. hoc eſt annos novem & quadraginta extinctum

(a) V. Tom. 2. de Schiſm. p. 36. & Tom. 16. p. 12. & Raynald. ad Annum 1378. n. 42. & ſeqq. (b) Lib. 1. à fol. 105.

ctum eſt, incerto Orbe Chriſtiano, cui capiti obſequeretur. Succeſſerunt Urbano Bonifacius IX. Innocentius VII. Gregorius XII. Alexander V. & Johannes XXIII. Clementi verò Benedictus XIII.

Anno MCCCXCIII. Benedictus, qui Clementi ſucceſſerat, primò in Conclavi, deinde poſt electionem ſolemni ſe juramento obſtringit de abijcienda tiara, ſi & quoties id publicæ pacis interſit; Idem à Gregorio XII. qui Innocentium excepit, juratum eſt. Eâ tamen conditione ſi Benedictus cederet.

Anno MCCCCIX. Cùm utérque Pontificum ceſſionem æmuli exſpectaret, & ita obſtinatè throno hærerent, neutro primam aleam jaciente; Cardinales Piſam conveniunt, collectáque ibi Synodo Benedictum & Gregorium deponunt, ſubſtituúntque Alexandrum. Cauſam utrúmque deponendi, eligendíque Alexandrum Pariſienſis & Bononienſis Univerſitates his verbis expreſsère: *Quia ſtante dubio inextricabili Papatûs propter dubia facti & juris, proviſio ſpectat ad Concilium.* Et Patres Concilij Piſani: (a) *Viſis & diligenter inſpectis omnibus & ſingulis productis, probatis & agitatis, habitáque prius inter ſe ipſos, & demùm cum copioſa multitudine Magiſtrorum in ſacra Theologia, atq; utriúſque Juris Doctorum pluries diligenti collatione, tandem deliberatione maturâ in prædictos tanquam de Papatu colludentes, Schiſmaticos & veros hæreticos ſententiam Depoſitionis pronuntiat.* Ubi vides ſententiam in hæreticos & dubios Pontifices ferri, ſicque penitùs nihil obſtare ſententiæ noſtræ, qui de Catholico tantùm, certóque Pontifice loquimur. Cæterùm electione Alexandri invaluit potiùs Schiſma, non extinctum eſt; Benedicto & Gregorio firmiter throno hærentibus, & multorum Regum, Principúmque, imò ſanctorum ope ac obedientiâ ſubnixis, unde patet modicam apud Catholicos huius Concilij reverentiam fuiſſe.

Anno MCCCCX. Moritur Alexander, eique Balthaſar Coſſa Legatus Bononienſis, poſteà Johannes XXIII. appellatus ſufficitur, is auctoritate Sigiſmundi Romanorum Imperatoris (cujus potentiâ indigebat) aut victus, aut deceptus Concilium Conſtantiam indicit, eámque *Anno MCCCCXIV.* ſolemni pompâ invectus eſt. Die ſextâ decimâ Novembris prima ſeſſio habita eſt, in qua nihil

(a) Concil. Piſan. ſeſſ. 15. menſe Jun. die 5.

nihil de unione actum. Decimâ nonâ Novembris ad valvas Ædium Auguſtinianorum inſignia Gregorij Pontificis pependêre, quæ ſequenti nocte, juſſu ut creditur, Joannis ſublata ſunt: ingens ſuper ea re inter Patres natum certamen, (a) cùm alij auſferri inſignia, alij ſuſtineri vellent; omnium tandem ſententia fuit, ſi Gregorius coram adeſſet, Inſignibus Pontificijs uti poſſe. Non ergo Patribus conſtabat, Gregorium Pontificem non eſſe; cur enim inſignia Pontificia illi permitterent, quem pro Antipapa haberent? Die vigeſimâ quartâ Decembris Sigiſmundus Imperator Conſtantiam ingreditur, & Pontifice ſacris operante, Evangelium cantat Diaconi amictu. Secuta Imperatorem ingens Principum ac Antiſtitum turba, adeò ut unâ die triginta equorum millia numerata ſint: ſolum Archiepiſcopum Moguntinum Thorace ex rubro holoſerico inſignem, ferróque ad latus pendente ſexcenti equites comitati, ut videas, quæ illorum temporum conditio fuerit. Patriarchæ 4. Cardinales 29. Archiepiſcopi 47. Epiſcopi 160. qui poſteà ad 300. crevêre.

II. *Anno MCCCCXV.* Menſe Januario Joanni Dominico Gregorij Legato à Patribus permiſſum, (b) ut pileo, veſtitúque Cardinalitio ingredi Conſtantiam poſſet, obluctante quamvis Johanne Pontifice. *Menſe Februario*, cùm Cardinalis S. Marci libellum ſparſiſſet, quo multa contra Johannis auctoritatem dicebantur; alij continuò in ejuſdem defenſionem producti, & inter alia hæreſis poſtulabatur, qui indubitatum Pontificem, & nullâ hæreſi contaminatum cogi poſſe ad cedendum dixiſſet. Sed Cardinalis Cameracenſis pugnam diremptururs concluſiones aliquot Patribus obtulit, in quarum prima continebatur: (c) *Duas Obedientias Johanni contrarias probabiliter ſuſtinere electionem Alexandri, ejúſque ſucceſſorum non eſſe legitimè ac canonicè factam, & in hac opinionum diverſitate non eſſe minores difficultates Juris & facti, quàm ante Concilium Piſanum erat de juſtitia duorum contendentium; & ideò attentâ perplexitate caſûs præſentis pro pace Eccleſiæ accelerandâ poſſe de Papatu contendentes ad ceſſionem compelli, & nolentes deponi.*

(a) Ita habent duo MM. SS. Regeſti Conſtant. V. Schelſtratte in Tract. de Decret. Conc. Conſt. fol. 30. & fol. 153. (b) Ita habet Regeſtum Conſtant. in duobus MM. SS. & Codices Bibliothecæ S. Victoris Pariſ. (c) Cardinalis Cameracenſis Concl. 3. & 6. ex. 4. MM. SS. Codic. apud Labbeum in Append. Conc. Conſtant. Tomo XI. edit. Pariſ. Schelſtratte fol. 152.

Digitized by Google

poni. Vides hic iterum agi tantùm de Pontifice dubio, & ex hoc ipſo dubio procedere Patres; qui conſilio Alliacenſis obſecuti ſunt ad Joannem deponendum; & ipſe Cardinalis omnium, quæ Piſis ac Conſtantiæ agebantur, conſcius fatetur Pontificatum Johannis dubium eſſe: malè ergo, quæ Conſtantiæ decreta & peracta ſunt de Pontifice dubio, extenduntur ad caſum Pontificis certi. Hoc etiam anno Gregorius XII. Legatis ſuis concedit, ut acta Concilij confirment, ejúſque auctoritatem Oecumenicæ Synodi tribuant, eâ tamen conditione, ut Joannes Concilio non præſit, néque id à Johanne convocatum dicatur: nec Joannes poſteà Concilio præfuit, imò nec arcanis eorum congreſſibus adeſſe permiſſus eſt, ne videlicet conſilia pacis turbaret ſolitis artibus; quomodo ergo pro vero, certóque Pontifice habebant, quem nec ut Præſidem, imò nec collegam ferebant? Vide ſeſſionem 14.

Die 2. Martij Joañes promittit, ſe Papatu ceſſurum, modò Gregorius & Benedictus idem præſtent. *Diebus 13. 15. & 19. Martij* laboratum eſt, ut Johannes Procuratorem deligeret, qui ejuſdem nomine, *quando & ubi Concilio videretur*, Pontificatum abdicaret. Videbat Johannes ſe hoc telo peti, cogíque ante alios duos tiaram deponere; id ne fieret, multis artibus certatum, ſed cùm declinare ictum haud poſſet, Schafhuſam profundâ nocte elapſus eſt, inde Friburgum & Briſacum; ſecuti à Concilio Legati, qui reditum perſuaderent.

Die Martij, 23. peroravit Johannes Gerſon, & multa contra Pontificis auctoritatem diſſeruit; hinc nata quæſtio de ſuperioritate Concilij ſupra Pontificem: & Johannes Galliæ Oratoribus amarè conqueſtus eſt Gerſonis audaciam, Vaticanum oppugnantis: quæ cauſa fuit, ut ijdem Galli cum Cardinalibus collatis capitibus ſe decretis oppoſuerint contra Sedis Apoſtolicæ auctoritatem edendis, & ipſe Rex, ut videbimus, ægerrimo animo tulerit, Johannem à Concilio depoſitum eſſe, quod etiam Maimburgus (a) alijque fatentur. *Die Martij 26.* celebrata eſt ante meridiem tertia ſeſſio: huic duo tantùm Cardinales adfuère Cameracenſis videlicet, & Florentinus; ſtatutum fuit in ea ſeſſione: *Concilium*

Con-

(a) Maimb. du Grand. Schiſm. lib. 5. à fol. 282. Monach. Dionyſ. lib. 35. cap. 18. M. Laboureur ibid.

Digitized by Google

Conſtantienſe per receſſum Johannis diſſolutum non eſſe, ſed nec diſſolvi debere, ante Schiſmatis extirpationem, nec ad alium locum transferri poſſe ſine conſenſu Concilij. Hæc omnia non aliâ ratione Alliacenſis & Zabarella Cardinales publicari permiſerunt, quàm ut illa Joannes Papa rata haberet, confirmarétque. Videre eſt hanc Cardinalium proteſtationem apud Philippum Labbeum in appendice Synodi Conſtantienſis Tomo XI. Conciliorum, & Manuſcripto Capranicenſi, ex quo Labbeus deſcripſit.

Die 29. Martij Joannes Schaffhusâ profugit, quippe vicinam Conſtantiam metuens. Turbati Patres, offenſíque, & à pluribus Germanicæ, Anglicæ, Gallicæ nationum deliberatum, fixúmque eſt, ut in craſtinum ſeſſio quarta perageretur, in eáque hæc capita decernerentur, videlicet: *Primò* quòd Concilium Conſtantienſe poteſtatem habeat immediatè à Deo, cui etiam Papa obedire teneatur, in his quæ pertinent ad fidem, extirpationem Schiſmatis, & reformationem Eccleſiæ in capite & in membris. *Secundò* quòd cogi poſſit, ſi obedire contumaciter contempſerit. *Tertiò* alia complura, quæ omnia cùm non ſolùm nationi Italicæ diſplicerent, ſed nec ſacro Collegio ad deliberandum oblata eſſent; noluerunt Cardinales, Gallicíque Oratores ſeſſionem adire, niſi ſecundum Capitulum, quo dicebatur, *Pontificem cogi poſſe*, omitteretur: & in primo decreto illa verba, *de reformanda Eccleſia in capite & in membris*, delerentur; quod etiam communi voto à Patribus ſequenti die acceptum eſt, cùm videlicet Epiſcopali veſtitu inſignes jam quartæ ſeſſioni accingerentur; idque annitente præſertim Imperatore Sigiſmundo. Cùm verò Cardinalis Florentinus, cujus officium erat Decreta in publicis ſeſſionibus legere, ad verba de reformatione Eccleſiæ in Capite & membris perveniſſet, nec ea, ut condictum fuerat, deleta à Nationibus obſervâſſet, continuò Decretum abrupit; eámque partem *falſam eſſe, additámque præter communem deliberationem*, profeſſus; ergo clauſula de reformatione eâ ſeſſione quartâ omiſſa eſt; ſed & Cardinales monuerunt Nationes, *ut ſuſpenderent ad tempus materias illas, quæ magnas habent difficultates, & maturam exigunt deliberationem*; ea videlicet, quæ auctoritatem Pontificiam ſpectabant. Ita notant Abbas Panormitanus in ſententia finali, & Regeſtum Concilii Conſtantienſis in tribus Manuſcriptis Codicibus, quorum verba

recitata reperies apud doctiſſimum (a) Schelſtrate. Et verò ea verba, quæ dicunt: *Papam in iis, quæ ad reformandam Eccleſiam in Capite & membris pertinent, Concilio ſubjectum eſſe*, in ſeſſione 4. omiſſa fuiſſe, illud certiſſimo argumento eſt; quòd in omnibus ferè Codicibus manuſcriptis, qui in Romana, Viennenſi, Pariſienſi & Salernitana Bibliothecis reperiuntur, ea verba abſint, imò ne quidem in tribus Codicibus Manuſcriptis, qui acta (b) Concilij Conſtantienſis complectuntur, & ex quibus Baſileenſes ſua decreta compilârunt; ſed neque in celebri illo Manuſcripto Capranicenſi, qui ad uſum Cardinalis de Capranica, Baſileenſis Concilij temporibus ſcriptus videtur, & ex quo Philippus Labbeus Conſtantienſis Concilij ultimæ editioni multa adjunxit, confirmátque ſæpè laudatus Schelſtrate (c) teſtimonijs Gobelini Perſonæ, qui tempore Concilij ſcribebat, ipſorúmque Baſileenſium, ac aliorum in Gallia codicum; qui etiam alibi notat in Decreto ſeſſionis quartæ, ubi dicitur: *Papam teneri obedire Concilio in his, quæ pertinent ad fidem, extirpationem Schiſmatis*, eas voces, *ad fidem*, primò appoſitas eſſe à Petro Crabbè in ſua editione Anni 1538. ex qua in alias poſteà editiones derivatæ ſunt; nam in antiquioribus editionibus videlicet Haggenovienſi Anno 1500. Mediolanenſi Anno 1511. Pariſienſi Anno 1524. Colonienſi Anno 1530. illæ voces deſiderantur; id verò Tabellionum negligentiæ, qui eas voces omiſerint, Maimburgus tribuit. Sed utcúnque res habeat, excuſari vix poteſt Maimburgus, (d) quando in ſuo Tractatu hiſtorico, magnis, ut ſolet, verborum ampullis, triumphos Lectori de Schelſtrato pollicitus, ex diverſis Gerſonis (e) operibus, ac etiam Orationibus in Concilio dictis, probare conatur, ea verba, quæ reformationem ſpectant, Decreto ſeſſionis quartæ adjuncta fuiſſe, adeóque victoriæ ſecurus eſt, ſibique blanditur, ut Schelſtrate ad ponenda arma, pacémque ac veniam erroris petendam invitet; neſcias victori, an inſultanti ſimilior: addítq; plures alios manuſcriptos Codices, quos omnes convenire cum Gerſono dicit. Sed Maimburgum egregiè confutavit convicitque eruditiſſimus

(a) Schelſtrate in actis Conc. Conſtant. fol. 2. & 3. & ſeqq. & in Tract. de ſenſu. & auctor. Decretor &c. f. 41. & fol. 84. (b) Schelſtr. in Tract. de ſenſu &c. fol. 24. & 26. (c) Schelſtr. in Tract. de ſenſu & auctor. fol. 42. (d) Maimb. Tract. hiſtor. à fol. 238. (e) Gerſon ſerm. pro viaggio Reg. Roman. & Tract. de poteſt. Eccleſ. & ſerm. in Dom. 2. poſt Epiphaniam.

Digitized by Google

mus Schelſtrate, ubi evidenter allatíſque verbis oſtendit Gerſonem & conſequenter Codices ei conformes loqui de Decretis *die 6. Aprilis* hoc eſt, ſeſſione quintâ editis, non verò de Decretis ſeſſionis quartæ, quæ trigeſimâ Martij celebrata eſt. Utrámque ergo ſeſſionem Maimburgus confudit, ſuúmque errorem alienum credidit. *Dices* unde ergo provenit, ut omnes Concilij Conſtantienſis editiones in Decreto ſeſſionis quartæ hæc verba conſtanter exhibeant: *Et ad Reformationem Generalem Eccleſiæ DEI in Capite & in membris?* Reſpondeo errorem ex eo fluxiſſe, quòd cùm Baſileenſes viderent auctoritatem ſuam & Concilium paulatim contemptui ac ludibrio eſſe, ut fulcirent cadentem auctoritatem, cogitâſſe de edendis Concilij Conſtantienſis actis, quorum ſubſidio Vaticanum impugnarent. Duobus ergo Cardinalibus, totidémque Epiſcopis, ac Theologiæ Doctoribus, & Archidiacono Zagabrienſi Provinciam imponunt, Decreta Conſtantienſia exhibendi. Id Anno 1441. ab eis peractum: ex hoc codice Joannes Hober ex Inderdorff ſacræ Theologiæ Baccalaureus, Anno 1490. alium ſuâ manu exaravit, tranſmiſitque Hieronymo de Croaria juris utriúſque Doctori, & hic poſteà anno 1499. Hagenovij in oppido Imperiali typis vulgatus eſt. Poſt hanc aliæ tres editiones prodierunt, quibus acta Conſtantienſis Concilij juxta Baſileenſem Collectionem continebantur. Error ergo præſentium editionum circa ſeſſionem quartam à Baſileenſibus manavit, nec ipſe Maimburgus negare poteſt, Baſileenſem Collectionem, & editiones ex illa profectas defectu laborare; tam enim editio Hagenovienſis, quàm tres aliæ poſteà ſecutæ illam particulam, *ad fidem*, omiſêre, quam Maimburgus neceſſariam agnoſcit. Et hæc quidem circa ſeſſionem quartam ex laudatiſſimo Schelſtrate notanda duxi, jam ad quintam veniamus.

Poſt quartam cœpta eſt præparari materia pro ſeſſione quinta; Decretum videlicet, quo dicebatur: *Pontificem Concilio in rebus fidei, morúmque Reformatione Concilio ſubjectum eſſe, & ab iſto cogi poſſe.* Et quamvis ſummi momenti res hæc eſſet, & aliquando novo & pejori Schiſmati fomitem datura; ſícque longiſſimo & accurato examine priùs cognoſcenda, quàm decerneretur: nihil tamen aliud à Patribus factum, quàm ut aliquos deputarent, qui cum Cardinale Zabarella Florentino conferrent; is erat, qui illis articulis in ſeſſio-

ne quarta graviter obſtiterat. At Deputati perindè ac in re levi, parvíque pretij rem paucis abſolverunt, (a) ac inter alia multa die 2. Aprilis ſtatuêre: *Ut proximâ ſeſſione omnes articuli & clauſula concordata per Nationes in ultima ſeſſione prætermiſſe expedirentur.* Ita habet Regeſtum Concilij: & notant ejuſdem Concilij geſta, quàm leve ac perfunctorium examen fuerit, quo tanti ponderis argumentum expendebatur his verbis: (b) *Poſt ſeſſionem quartam fuit per Cardinalem Florentinum cum Deputatis aliqualiter diſputatum: finaliter Concilium voluit ex integro dictas definitiones in alia ſeſſione pronuntiari, &c.* Vides inter paucos, privatóſque ac extra ſeſſionem, nec initis ſuffragijs, hoc eſt, *non Conciliariter*, nec tam decernentium, quàm altercantium more, eo ferè modo, quo in circulis Philoſophorum ſolet, inter Cardinalem & Deputatos diſputatum eſſe, idque ut acta commemorant, *aliqualiter*, hoc eſt, leviter, curſímque, nec quantum oportebat. (c) Cùm ergo ſentirent Cardinales in ſeſſione quinta ea à Nationibus decretum iri, quæ nec examinata erant, nec approbare ipſi poterant, ſtatuerunt ſeſſione abſtinere: ſed poſteà cùm viderent, id ſine publica offenſa, periculóque ne Concilium ſolveretur, fieri non poſſe; adire quidem ſeſſionem parant: proteſtati tamen in ædibus Palatij Conſtantienſis, ubi infulas ſumebant, ſe vitandi ſcandali causâ, non verò animo illis conſentiendi, quæ audiebant proximâ ſeſſione decretum iri, Conventui adfuturos; idémque Gallici Oratores, qui Cardinalibus ſe adjunxerant, profeſſi ſunt. Audi Regeſtum Concilij: (c) *Die Sabbathi ſextâ menſis Aprilis, cùm per prius inter Nationes & Dominos Cardinales altercatum eſſet ſuper correctione & emendatione Capitulorum in præcedenti ſeſſione* (quarta) *ſtatutorum; tandem ordinatum & concluſum eſt, quòd ſupradicta Capitula modo infraſcripto corrigerentur. Convenientibus ergo dictâ die Glorioſiſſimo Principe Sigiſmundo Romanorum & Hungariæ Rege ſemper Auguſto, Reverendiſſimis Dominis Cardinalibus cæteríſque Principibus & alijs in ſacro Concilio exiſtentibus, præmiſſâ per Dominos Cardinales & Oratores Regis Franciæ proteſtatione factâ, quòd propter ſcandalum evitandum ad ſeſſionem ibant, non animo conſentiendi ijs, quæ audierunt ſtatui debere, &c.*

Cùm ergo quinta ſeſſio ageretur, & Decreta legi publicè à Cardinali

(a) Regeſt. Concil. Conſtant. in tribus MM. SS. apud Schelſtr. fol. 42. Tract. de ſenſu & auctor. &c. (b) Geſta Concil. ex 4. MM. SS. (c) Regeſtum Concilij in tribus MM. SS. Codd. apud Schelſtr. Tract. de ſenſu & auctor. &c. fol. 42.

dinali Florentino de more oporteret, recuſavit id munus, quippe qui unà cum ſacro Collegio ijs decretis nunquam maturè, & conciliariter diſcuſſis obluctatus ſemper eſſet; electus igitur Poznanienſis vices Florentini obijt, legítque à Nationibus ſtatuta. Et hæc eſt illa ſeſſio quinta, cujus Decretis tantopere Maimburgus præſidit; cæterùm quàm vanis & caducis fundamentis, nemo ex tot alijs, qui hoc ipſum conati ſunt, elegantiùs, fortiúſque doctiſſimo Schelſtrato demonſtravit. Sciendum igitur eſt, Decreta Seſſionis quintæ, nec Conciliariter, nec cum examine tantæ rei debito, maturâve deliberatione, qualem res tanta exigebat, vulgata eſſe, hoc ita ſe habere evidentiſſimis teſtimonijs & argumentis oſtendam. *Primò.* In antiquis Concilijs, quoties fidei aliquis articulus, aut aliàs majoris momenti agitabatur; toties ſcripturarum teſtimonia, Antiquitatis monumenta, Conciliorum, Patrúmque Decreta producebantur, quibus veritas fulciretur, ſic in Niceno primo & ſecundo, Chalcedonenſi, alijſque Concilijs factum, ubi longam ſeriem argumentorum reperies. Imò ipſum Concilium Conſtantienſe in alijs articulis decidendis monere ſolet legitimum longúmque examen ac diſcuſſionem præceſſiſſe. Exempla ſunt Seſſione 15. ubi cùm errores Johannis Huſs damnandi eſſent: *Habitâ*, inquiunt, *per prius plenariâ informatione & diligenti deliberatione Reverendiſſimorum in Chriſto Patrum S. R. Eccleſiæ Cardinalium, Patriarcharum, Epiſcoporum, & cæterorum Prælatorum & Doctorum ſacræ paginæ, & juris utriúſque in multitudine copioſâ &c. Habitâ collatione per plures Magiſtros in ſacra paigna &c.* Et ſeſſ. 24. in citatione contra Benedictum XIII. *Mandavimus per nonnullos venerabiles viros fratres, & dilectos Eccleſiæ filios Cardinales S. R. Eccleſiæ & alios Prælatos, & alios tam ſacræ paginæ, quàm juris utriúſque Profeſſores Commiſſarios noſtros ad hoc ſpecialiter deputatos inquiri, informationémque recipi, quam legitimè receptam referri juſſimus in publica ſeſſione noſtra ſacroſanctæ Conſtantienſis Synodi; quâ plenè auditâ & diſcuſsâ maturo decrevimus atque digeſto conſilio &c.* Et ſeſſ. 30. ubi approbatur ſubtractio Obedientiæ factæ per Regem Arragonum: *Eadem ſacroſancta Synodus cauſis & motivis planè inſpectis, & diligenter examinatis, de quorum veritate facta extitit eidem Synodo plena fides &c. ideò eam S. Synodus ex certa ſcientia & cauſa debitè cognita &c.* Vides Concilium etiam in quæſtionibus multò minoris momenti, quàm ſit illa, de qua modò agimus,

Digitized by Google

mus, nihil decernere, niſi *habitâ plenariâ informatione, & diligenti deliberatione, habitâ collatione per plures Magiſtros ſacræ paginæ, & juris utriúſque maturo, atque digeſto conſilio &c.* At verò ubi de poteſtate Pontificia agitur, déque ſupremo jure Majeſtatis, hoc eſt, de quæſtione omnium, ſi fidem excipias, maxima; non rogatæ ſcripturæ, non auditi Patres, non examinata Concilia, non collata in ſeſſionibus capita, ſed ex abrupto, curſimque, & in ipſo ſeſſionis limine: *Declaramus,* inquiunt, *Concilio immediatam à DEO poteſtatem eſſe, cui Pontifex ſubdi, cui obedire teneatur.* Quid quæſo eſt rem inconſultò & ſine examine definire, ſi hoc non eſt? & quid minùs fieri poſſet, ſi de minimo Sacerdote, imò æditu o in ordinem redigendo ageretur? Videantur acta Synodi Epheſinæ, illic apparebit, quantâ curâ, lentíſque gradibus, quantâ teſtium & ſcripturarum, Patrúmque mole laboratum ſit, an Neſtorius dejiceretur; nunc verò non de uno Pontifice, ſed de omnibus, imò de ipſa Pontificia dignitate quæſtio vertitur, quantò igitur pluribus teſtibus, majoríque curâ agi res debuit? & tamen nulla magis, minoríque ſtudio feſtinata; quæ omnia mihi æſtimanti ſemper magis, magíſque perſuaſum, fixúmque eſt, non fuiſſe Concilij mentem quidquam definire de Pontifice certo, ſed tantùm dubio & tempore Schiſmatis, hoc enim minoris operæ & indaginis erat. Sciendum enim eſt, tempore Synodi Conſtantienſis circa Concilij ſupremam auctoritatem varias Doctorum opiniones fuiſſe. Prima, ne Schiſmatis quidem tempore poſſe dubios Pontifices à Concilio judicari, cui ſententiæ Benedictus XIII. adhærebat teſte S. Antonino, (a) imò & Gregorius XII. quíque iſtorum partes amplexabantur, hoc eſt, ingentia Regna, virique doctrinâ & ſanctitate conſpicui; cùm enim in Concilio Piſano utríque Pontificia dignitas adempta eſſet; & ipſi exauctorati Pontifices, & ipſorum ſequaces negabant id jure factum eſſe, nec ullam Concilio in Vicarios Chriſti poteſtatem fuiſſe; ergo credebant, ne Schiſmatis quidem tempore, nec in dubios Pontifices quidquam Concilio licere; & videri poteſt Raynaldus ad annum 1409. Altera ſententia fuit, nullum Pontificem ne Schiſmatis quidem tempore deponi poſſe, niſi ob ſolum hæreſis crimen; fuit hujus ſententiæ Concilium Piſanum, quod non

(a) S. Antonin. T. 3. Chron. Tit. 22. §. 3.

Digitized by Google

non priùs Benedictum & Gregorium damnare voluit, quàm ut accuſatos, convictóſque, ut Patres credebant, hæreticæ pravitatis, quod ſuprà demonſtravimus, & habent acta Piſani Concilij à Notarijs ipſius Synodi conſcripta, ubi inter alia : (a) *Omnes Magiſtri in Theologia, tam Epiſcopi, quàm Abbates, & Generales ordinum Mendicantium anno 1429. die 28. Maij ad requiſitionem ſacri Collegij Cardinalium congregati ſunt in ſacriſtia Fratrum Minorum, ut deliberarent de his duobus articulis: an duo de Papatu contendentes eſſent Schiſmatici & hæretici reputandi, & dato ſic, utrum ſub titulo hæreſis ſint ab univerſali Eccleſia & Papatûs regimine ejiciendi. Ad has quæſtiones habitâ ad invicem pluries maturâ deliberatione concorditer & unanimiter reſponſum fuit, prædictos hæreticos cenſeri, & ut tales per ſententiam declarari ac deponi poſſe.* Patet ergo, ne Patres quidem Piſanos auſos eſſe in Pontificem pronuntiare, niſi hæreſis manifeſtum, quod pluribus ſuprà oſtenſum. Tertia ſententia fuit Petri de Alliaco Cardinalis Cameracenſis, qui Pontificem tempore Schiſmatis ſubjacere Concilio credidit, ab eóque judicari deponíque poſſe credebat; & hanc ſuam ſententiam ſcriptis commendavit, porrexítque Patribus, quorum pleríſque probata eſt; & hæc cauſa fuit, ut Concilium huic ſententiæ examinandæ minùs laboraret, utpotè jam paſſim notæ, acceptæque. Quarta ſententia fuit Cardinalis Zabarellæ, admittentis quidem poſſe tempore Schiſmatis novum eligi Pontificem; ſed negantis ante factam electionem de Reformatione in Capite & membris agendum eſſe: ut enim nulla pejor Deformatio, quàm Schiſma, ita nihil priùs emendari oportere; & ideò articulus de Reformatione in primo Decreto ſeſſionis quartæ omiſſus fuit; id quóque eleganter expreſſerunt quatuor Nationes in proteſtatione poſt trigeſimam octavam Seſſionem, ubi inter alia: *Si Reformatio*, inquiunt, *facienda eſt de Deformatis, quæ major eſt, aut eſſe poteſt in Corpore deformitas, quàm carere capite, & eſſe acephalum? illa igitur prior, tanquam magis neceſſaria debet eſſe Reformatio, quæ corpus ipſum ad Caput reformet.* Et infrà: *Duplex ſecundùm ſacros Doctores eſt Unio Eccleſiæ, una membrorum ad invicem, quæ jam creditur eſſe facta: altera membrorum ad Caput, ut conſtituatur corpus integrum & perfectum, & iſta non eſt facta; igitur primo loco fienda.* Patet ergo ſententiam eorum, qui docebant tempore Schiſmatis de Pontificis electione, non

(a) Acta Concilij Piſani à Notarijs ipſius conſcripta in duobus MM.SS. Codicibus.

Digitized by Google

non de morum Reformatione agi oportere, celebrem fuiſſe, & in Synodo frequentem, imò potiorem. Quinta denique ſententia fuit Joannis Gerſonis, (a) qui Pontifices non ſolùm durante Schiſmate, ſed ſemper & abſolutè, omníque tempore Concilio ſubeſſe voluit, ab eóque poſſe judicari; in hunc ſenſum decreta Seſſionis quintæ Gerſon intellexit, eóque progreſſus eſt, ut ſcriberet, à vero & indubitato Pontifice ad Concilium appellari poſſe, & Martino id neganti Tractatum illum oppoſuerit, cui titulus: *An & quomodo appellare liceat*. Huic ſententiæ Gerſonis nunquam Concilium acquievit, & ideò Decretis quartæ & quintæ Seſſionis ſemper illa verba appoſuit: *In his, quæ pertinent ad extirpationem dicti Schiſmatis, & pro extirpatione dicti Schiſmatis*. Quibus verbis oſtendit Concilium, ſe cum Gerſone non ſentire, qui abſolutam ſubjectionem volebat; cùm Patres de limitata ſolùm, & in caſu excepto intelligi vellent, hoc eſt, tempore Schiſmatis.

III. Sed jam perge, & alia teſtimonia percurramus, quæ defectum examinis & neceſſariæ deliberationis circa quartæ, & quintæ Seſſionum Decreta oſtendant. *Secundò*. Martinus V. ut habetur *ſeſſ. 45.* in Confirmatione Concilij profitetur: *Se omnia & ſingula determinata, concluſa & decreta in Materijs fidei per Concilium Conſtantienſe conciliariter tenere velle; ipſáque ſic conciliariter facta approbare & ratificare, & non aliter, nec alio modo.* Supponit ergo Martinus, fuiſſe in Synodo Conſtantienſi aliqua *conciliariter* facta, & hæc confirmat: alia verò *non conciliariter*, hoc eſt, ſine examine & deliberatione, nec votis & ſententijs in Conventu dictis, & hæc confirmare renuit: non verò apparet, quæ Decreta ſint minùs conciliariter facta, quàm quartæ, quintæque ſeſſionum; nec putes hanc eſſe opinionem aut conjecturam domi meæ natam, audi teſtimonium Jacobi Spondani Galli, & Apamienſis Epiſcopi, qui Manuſcriptos codices Regiæ, ſanctíque Victoris Bibliothecarum egregiè pervolvit, ejúſque de Synodo Conſtantienſi hiſtoriam, pulcherrimam Spondani operum Maimburgus pronuntiat; is verò ad annum 1418. ita ſcribit: *Putamus Nuntiorum Poloniæ petitionem de induſtria Martini nutu ad ultimam ſeſſionem reſervatam, ut eâ occaſione ſignificaret, quæ Concilij decreta*

(a) Johannes Gerſon in ſerm. Domin. 2. poſt Epiphan. & ſerm. pro Viaggio Regis Romanor.

creta ipſe auctoritate Apoſtolicâ ac ſupremâ probaret, quæ verò non; ne ſi anteà quidquam de ijs agere voluiſſet, murmur aliquod, tumultúmque in Patribus excitaret ob ea, quæ ambiguè decreta fuiſſent de auctoritate Concilij ſupra Pontiſicem, quas abſolutè ut ſonare videntur ſumptas, nullo modo Martinus agnoſcere, aut probare voluit, utpotè contrarias exiſtimatas, & praxi antiquioris Eccleſiæ, & collatæ Petro, ejúſque ſucceſſoribus poteſtati, ipsique demum naturæ rei, quâ caput debet membra regere, non regi à membris. Hæc Spondanus. *Tertiò.* Geſta Concilij Conſtantienſis *ad ſeſſ. 7.* (b) *Penè in omnibus Concilij decretis factum eſt, ut Cardinalibus ita arcto & brevi tempore oſtenſa ſint decreta à Nationibus concluſa, ut non fuerit in eorum poteſtate ſufficienter deliberare, imò in magnum contemptum habiti ſunt, & finaliter petiverunt, quòd cùm eſſent in Concilio quatuor Nationes, una Anglia, in qua non erant 20. capita, de quibus tres ſolùm Prælati: & Cardinales eſſent 16. & alij futuri, de quibus plures Magni & inſignes Doctores propter dignitatem Collegij haberent dignitatem tantam & auctoritatem, ſicut natio Anglicana. Quod fuit recuſatum & dictum, ut venirent ad Nationes. Quartò.* eadem Manuſcripta teſtantur, noluiſſe Cardinales ad ſeſſionem quartam venire: *Eò quòd ſuper illis non fuerint habitæ, nec ſufficenter petitæ deliberationes eorum. Quintò.* Abbas Panormitanus in ſententia finali, & Regeſtum Conſtantienſis Concilij in tribus Manuſcriptis Codicibus memorant, Nationes in quarta ſeſſione fuiſſe à Cardinalibus monitas: *Ut ſuſpenderent ad tempus materias illas, quæ habent magnas difficultates, & maturam exigunt deliberationem. Sextò.* Petrus Alliacenſis apud Gallos celeberrimus in Tractatu de Eccleſiæ & Cardinalium auctoritate, quem ante adventum ſcripſit Legatorum Regis Caſtellæ, *parte 1. cap. 4.* aliqua dubia proponit, ut ſuper illis Concilium deliberaret, ne illius acta in futurum in dubium vocarentur: *Nam apud nonnullos*, inquit, *magnam perplexitatem inducunt. Primum dubium: an quatuor nationes in hoc ſacro Concilio ſic diſtinctæ excluſo Cardinalium Collegio faciant Concilium generale, cùm ſint plura Concilia particularia valdè inæqualia, & improportionabiliter diviſa.* (Nam Anglicana Natio complectebatur vota ſolùm 20. Gallicana ſupra 300. & tamen Gallicanæ voces non vincebant, nec habebantur pro pluribus, cùm quælibet Natio pro uno tantum voto computaretur) *& ad partem deliberantia, quæ deliberatio, excluſâ deliberatione dicti Collegij Cardinalium, & non factâ in communi ſeſſione collatione votorum, videtur multis non eſſe cenſenda deliberatio Concilij conciliа-*

O

(a) Geſta Conc. Conſtant. in 4. MM. Codd. apud Schelſtrat. fol. 104.

Digitized by Google

conciliariter facta. Secundum dubium, an dicta Nationes, quæ ſunt multa Collegia particularia, quæ multis videntur contra vel præter conſuetudinem antiquam ſacrorum Conciliorum inſtituta, licet ex rationabili cauſa & ſub debitis circumſtantijs ita reſtitui potuerint, & habuerint à Jure Divino vel humano auctoritatem privandi Romanam Eccleſiam & ſacrum Collegium (quod eſt antiquum Collegium, & in antiquo jure, & in ſacris generalibus Concilijs, & in ſanctorum Patrum Decretis fundatum) privandi inquam jure ſuo, habendi ſcilicet votum in ſacro Concilio, & Summum Pontificem eligendi. Vides jam tunc temporis de validitate Decretorum Conſtantienſium ob defectum deliberationis Conciliaris dubitatum eſſe; ſicque antiquam hanc querelam non novam eſſe, nec à nobis repertam. *Septimò.* Quatuor Manuſcripti Codices, quibus acta Concilij continentur: *Die 2. Maij Anno 1415. Cardinales licèt præſentes in ſeſſione fuerunt, nunquàm illam formam viderant; eodem enim die circa horam ſeptimam de mane fuit data eis copia ad deliberandum ſuper illa, cùm jam plures prælati ſederent, & immineret relatio novorum fienda Regi & Deputatis Nationum in ſacriſtia, in qua relatione præſentes fuêre, nec poterant illam formam videre, cùm ſtatim factâ relatione perventum eſt ad ſeſſionem, quæ jam peracta erat, & ita penè in omnibus Decretis Concilij factum eſt, Cardinalibus ita arcto & brevi tempore oſtenſa ſunt Decreta jam concluſa à Nationibus, ut non fuerit in eorum poteſtate ſuper illis ſufficienter deliberare, imò fuerunt in magnum contemptum habiti, &c. Octavò.* Die Septembris 11. Anno 1417. in proteſtatione, quam tres Nationes, & Collegium Cardinalium contra Germanicam Nationem ediderunt, hæc inter alia leguntur: *Clerus & populus nonnullorum Regnorum & Provinciarum nondum clarè & ſolidè huic ſacro Concilio adhæſerunt, necnon etiam quorundam, qui eidem Concilio adhæſerunt propter rumores diſcordiarum, & quaſi impreſſionum, quas in eodem Concilio fieri audiunt, fides jam de eodem Concilio dicitur vacillare.* Et infrà: *His diebus magnus terror & turbatio dicebatur eſſe in Concilio, fama enim erat communis, & multi ſcientes de Conſilijs Regis dixerunt amicis, quòd Rex proponebat & deliberaverat aliquandò capere omnes Cardinales, & poſteà reſtrinxit ad ſex; ſed Cardinales & alij, de quorum proſcriptione dicebatur, conſtantes ſteterunt, nec omiſerunt loqui, & proſequi, quæ eis juſta videbantur. Cauſa autem odij Regis in eos dicebatur, quòd Rex volebat habere Papam ad voluntatem ſuam, & illis ſtantibus non poterat.* Ex his omnibus evidenter colligitur, multa in Concilio contigiſſe, ob quæ meritò

dubitari

(a) Schelſtr. fol. 257.

dubitari poterat, imò dubitatum eſt, an illius Decreta, præſertim, quæ Pontificiam dignitatem ſpectabant, conſultò, deliberatè, & Conciliariter concepta eſſent, quippe cùm Patrum vota aut metu Regiorum, aut excluſione Cardinalium, aut nimiâ feſtinatione, quæ examen prævertebat, redderentur ſuſpecta; idque in particulari de Decretis quartæ & quintæ ſeſſionum intelligendum eſſe ex allatis teſtmonijs conſtat, illa enim apertè oſtendunt, Capitula illa poſt tumultum de celebranda ſeſſione quarta in unica Congregatione Nationum concluſa fuiſſe, & totam deliberationem unius diei tempore abſolutam, neque deliberationem illam fuiſſe communem & Conciliarem, ut oportuit; cùm nec in ſeſſione habita fuerit, nec audita Cardinalium vota.

IV. Age jam verò, & Decreta illarum ſeſſionum ne quidem à Concilio, Oecumenico & Generali facta eſſe, nec pro talibus à viris Graviſſimis & doctiſſimis habita, demonſtremus.

Primò. Certum eſt Johannem XXIII. nunquam ijs Decretis aſſenſum eſſe. Is enim in litteris ad Ducem Biturigiæ (a) datis cauſas exponit, cur Decretis Conſtantienſibus deferre non poſſet: *Quòd*, videlicet, *licet in Concilijs generalibus non debeat fieri Nationum differentia, ſed omnes & ſingulos ſententiam ſuam dicere publicè oporteat, ut unius inſtructione informentur alij; hoc tamen Conſtantiæ non fuerit permiſſum, quin imò ſtatutum, quamlibet Nationem unam tantummodò vocem, ſive ſuffragium habituram, etiamſi in Natione Gallica eſſent ducentæ voces notabiles, & in Italica totidem: & de Anglicana eſſent tantùm tres Prælati ibi perſonaliter comparentes, ac Cæteri Clerici novem numero. Deinde quòd cùm in Concilijs Generalibus ſecundùm ſtatuta Canonum vis ſuffragij non competat niſi Cardinalibus, Patriarchis, Archiepiſcopis & Epiſcopis, quorum ſuffragia requirenda ſunt in ſeſſionibus publicis, & non privatis conſilijs; nihilominus quicùnque ad hujuſmodi conſilia fuiſſent admiſſi, nullo diſcrimine perſonarum habito, omnium ſuffragia, etiam Laicorum, ſubtractis Prælatorum ſuffragijs recepta ſint, & licet in Concilijs ſuffragia debeant eſſe libera, nihilominus multæ extiterunt cavillationes, & ſubornationes per minas, & terrores ab Imperatore procedentes.* Hæc Johannis querela nullam fidem, aut parvam mereretur, niſi omnino ijs conſentanea eſſet, quæ ijſdem penè verbis à Spondano, à Cardinali Alliacenſi, ab Actis

O 2 Concilij

(a) Johannis XXIII. in epiſt. ad Duc. Bitur. in Sorbona publicè lecta, & in duobus MM. SS. Codd. Biblioth. S. Victor. aſſervata.

Concilij in 4. manuſcriptis Codicibus, & denique à tribus Nationibus, & Cardinalium Collegio in Proteſtatione recenſentur, quorum teſtimonia ſuprà produximus, ut adeò dubitari non poſſit, vera eſſe, quæ Johannes commemorat, quæque Eugenij IV. teſtimonio indubitata redduntur, is enim in ſua Apologia: (a) *Contra Decreta de auctoritate Conciliorum nonnulli reclamaverunt graviter, qui ſtrepente multitudine ſuperati (ſicut his noviſſimis temporibus, quibus carnales exuberant paſſiones, factum eſſe manifeſtum eſt) audiri nequiverunt.* Non ergo pro Decretis Concilij Oecumenici habita ſunt, aut haberi potuêre, quæ contra Conciliorum Oecumenicorum normam facta ſunt, hoc eſt, quæ metu extorta, quæ non conciliariter, nec auditis, ſed excluſis, quorum intererat, admiſſis verò, qui admitti non debebant, nec ſervatâ votorum pluralitate, decreta ſunt. Idque egregio confirmatur exemplo, verbiſque Caroli VII. Regis Galliarum; qui cùm à Deputatis Concilij Conſtantienſis audiviſſet ſententiam à Patribus in Johannem XXIII. latam; non tantùm eam improbavit, negavítque id Synodo licuiſſe, ſed etiam ipſos Deputatos amarè objurgans: *Ecquis,* inquit, *eam vobis licentiam dedit; ut auderetis in Pontificem Romanum manus injicere, eíque dignitatem ac infulas adimere, quod nuper Conſtantiæ feciſtis? Poſtquàm ergo eò audaciæ perveniſtis, quid aliud ſupereſt vobis, quàm ut pari facinore Regi Regiíſque Principibus coronam & imperium involetis? ſed enim ne id vobis procedat, maturè præveniam.* Hæc Maimburgus totidem ferè verbis, quæ ex Gallico reddidi, adjungítque: (b) *Jam ab annis nongentis Eccleſia Gallicana hanc ſententiam fuiſſe, ut videlicet excepto hæreſis caſu, à nullo hominum, nullóque Concilio, ſed à ſolo Deo judicari Pontifex Romanus, deponíque poſſit.* Hæc Maimburgus ſui, ſuarúmque opinionum, quas alibi docuit, in gratiam Regis Galliæ oblitus; adeò videlicet illum Reges demerendi impetus cœpit, ut jam amicus Pontifici, jam hoſtis appereat, utcúnque Regi placuerit; ſed de hoc aliàs. Palàm igitur hoc exemplo fit, Regi Galliæ Regióque ſenatui Decreta quartæ & quintæ ſeſſionum nunquam probata fuiſſe, adeóque aut non habuiſſe Concilium pro Oecumenico, legitimóque, aut arbitratos eſſe, nullam Concilio in Papam eſſe poteſtatem.

Secundò

(a) Eugenius IV. in Apolog. contra Baſil. (b) Maimb. Grand. Schiſm. d'Occid. lib. 5. fol. 307. V. Spond. ad Annum 1415. n. 12. & ibi Bzou.

Digitized by Google

Secundò. In Regeſto Concilij Conſtantienſis, quod duobus Manuſcriptis continetur, hæc leguntur: *Die 6. Aprilis Anno 1415. Cùm per Dominos Cardinales & Nationes altercatum eſſet ſuper correctione & emendatione Capitulorum in præcedenti ſeſſione* (quarta) *ſtatutorum, tandem ordinatum & concluſum eſt, quòd ſupradicta Capitula modo infraſcripto corrigerentur, &c. præmiſsâ per Dominos Cardinales & Oratores Regis Franciæ proteſtatione ſecretâ in Camera Paramentorum Palatij Conſtantienſis ſecretè factâ, quòd propter ſcandalum evitandum ad ſeſſionem ibant, non animo conſentiendi his, quæ audieram in ea ſtatui debere, &c.* Cenſuerunt ergo Cardinales, Gallicique Oratores, quo tempore ſeſſiones quarta & quinta agebantur, aut Concilium non fuiſſe Oecumenicum, aut nullâ poteſtate in Pontifices præditum; alioquin qui poterant Decretis Concilij haud annuere, quod Oecumenicum & legitimum crederent? imò niſi annuiſſent, pro Schiſmaticis habendi erant, nec tamen habiti ſunt.

Tertiò. Cardinalis Turrecremata in lib. de Eccleſia: *Nullus*, inquit, *dubitat, quòd aſſerere, quòd ſola obedientia Joannis faceret Concilium Univerſale, Univerſalem Eccleſiam repræſentans, eſſet temerarium ac ſcandaloſum alijs duabus Obedientijs.* Omnes ergo Epiſcopi, Cardinales, Doctores, omnéſque Univerſitates, Scotiæ, Luſitaniæ, Caſtellæ, Navarræ, Arragoniæ, totiúſque Hiſpaniæ, Bearniæ quóque, Sardiniæ, Corſicæ, Majoricæ, Bavariæ, Flaminiæ, celebréſque Wormatienſis, Spirenſis, & Werdenſis Epiſcopatus, qui Gregorio & Benedicto adhærebant, Concilium Conſtantienſe, quo tempore duæ ſeſſiones quarta & quinta agebantur, pro Oecumenico & Univerſali non habuerunt; nec propterea ab ullo mortalium pro Schiſmaticis aut hæreticis habiti ſunt; non ergo certa & indubitata ea Decreta dici poterant, quæ à tam multis & celeberrimis Eccleſijs, pro irritis, nulliſque habebantur, illæsâ & inviolatâ conſcientiâ.

Quartò. Eugenius IV. Pontifex Maximus in Apologia contra Baſileenſes: *Non dixit Obedientia Gregorij, non Benedicti, quæ Chriſtianitatis pars non modica fuit, ante tempus Conventionis plenarium fuiſſe Concilium, nec prius actitata, quaſi Synodi Generalis plenariâ auctoritate ſuſcepit; itaque oportuit ipſis convenientibus primò ab Obedientia Gregorij, deinde ab Obedientia Benedicti novum Concilium convocari, hincque Univerſâ Eccleſiâ concurrente plenaria Synodi rem & nomen accepit. Quod ergo ante illum articulum ipſis*

Digitized by Google

ipſis à Patribus ibi conſidentibus actum eſt, Univerſa Eccleſia non debet adſcribi, ſed eis tantùm qui ibidem conſidebant, & unius tantùm Obedientiæ Synodum faciebant. Fuit ergo Eugenij, omniúmque, qui Eugenio adhærebant, hoc eſt, totius Orbis Chriſtiani ſententia (paucis exceptis, qui Baſileæ tumultuabantur) Conſtantienſe Concilium, cùm illæ duæ ſeſſiones peragebantur, non fuiſſe Oecumenicum, ſed particulare tantùm, unius videlicet Obedientiæ Johannis XXIII.

Quintò. Idem Cardinalis Turrecremata lib. 2. de Eccleſia cap. 99. *Neque ipſa integra Joannis XXIII. Obedientia conſenſit; quoniam plures Patres doctiſſimi illius Obedientiæ illis non præſtiterunt conſenſum, aut aſſenſum ſuum.* Plures ergo & doctiſſimi viri, etiam ex Johannis Obedientia credebant, ſe Decretis illis haud illigari, ſed poſſe obniti, & conſequenter non fuiſſe eo tempore Concilium Oecumenicum, aut ſaltem ſuâ poteſtate abuſum; aut quî dici potuit Concilium Univerſale, cui deerant tot ſuffragia, aut contempta videlicet, aut contraria, aut non audita? Idem Turrecremata, qui Concilio Conſtantienſi interfuit: *Congregatio,* inquit, *Conſtantiæ celebrata tria tempora habuit: primum fuit, in quo ſola Obedientia Joannis præfati Conſtantiæ convenerat. Secundum tempus fuit, in quo Angelus Corrarius, vocatus in Obedientia ſua Gregorius XII. juri ſuo cedens præfatæ Congregationi, ſub certis modo & forma ſe conjunxit. Tertium tempus eſt, in quo Reges & Principes ac Prælati Obedientes Petro de Luna, Benedicto XIII. vocato in Obedientia ſua, per ſuos Oratores novâ factâ convocatione Concilij ſe unierunt præfatæ Congregationi ad pacem dandam Eccleſiæ, & fuimus nos præſentes, tunc in Minoribus conſtituti; pro quo ſolo tempore convenientibus omnibus ſimul tribus Obedientijs fuit certum dicere, quòd Univerſalis Eccleſia fuit repræſentativè congregata Conſtantiæ.* Hæc Turrecremata, cui utpote præſenti, rerúmque omnium conſcio, quæ Conſtantiæ agebantur, & doctrinâ ac pietate præſtanti, nec partibus addicto, meritò fidem adhibeas.

Sextò. Seſſione decimâ quartâ Concilij Conſtantienſis leguntur Bullæ Gregorij certis conditionibus Papatui renuntiantis, in quarum prima Arimini data tertio Idus Maij Anno 1414. *Concedit ſuis Legatis Congregationem Conſtantienſem, in quantum per ſerenitatem Regiam, & non per Balthaſarem ſe nuncupari facientem Joannem Papam XXIII. vocatam viceſuâ ad prædictorum effectum convocandi & auctorizandi in Generale Concilium, remotâ tamen omnimodo Balthaſaris præſidentiâ, & præſentiâ.*

ſentiâ ab iiſdem. Hanc Gregorij Bullam, quâ Concilium ante Seſſionem decimam quartam apertè Oecumenicum negabatur, non ſolùm actis ſuis Synodus Conſtantienſis inſeruit; ſed etiam ex conſenſu quatuor Nationum, omniúmque Patrum Archiepiſcopus Mediolanenſis tabulas legit, quibus dicebatur: *Quòd Concilium memoratum dictam convocationem, auctoriſationem, & confirmationem, in quantum ad eundem Gregorium pertinet & attinet, eis admittit, Collegium ipſius D. Gregorij nuncupati, alteri Collegio videlicet olim Johannis Papæ, & è converſo, unita omnino decrevit, & Notarij rogati de præmiſſis non faciant mentionem in inſtrumentis ſuis de Papa vel Sede Apoſtolica, ſed de Sigiſmundo Romanorum Rege uſque ad ceſſionem nomine dicti Gregorij faciendam.* Et ſeſſ. 20. non priùs Obedientia Benedicti ſe Patribus Conſtantienſibus adjunxit, quàm *ut iterum Concilium convocaretur, perindè ac ſi hactenus legitimè convocatum non eſſet, neque Oecumenicum fuiſſet: ut Congregatio titulo abſtineret Concilij Oecumenici.* Et ſexaginta litteræ ad Regem Arragoniæ Ferdinandum miſſæ ſunt, nullâ Concilij Generalis inſcriptione; quæ omnia à Patribus Concilij acceptata, confirmata & jurata ſunt, ut videre eſt in Actis vigeſimæ ſeſſionis, & in duobus Codicibus Manuſcriptis Regeſtum Concilij continentibus. Agnoſcebant ergo Patres Conſtantienſes, antequam Obedientiæ Gregorij & Benedicti ſeſe adjungerent reliquis, nondum ſatis conſtare de auctoritate Concilij, & an eſſet Oecumenicum; ſi enim conſtabat Oecumenicum eſſe, cur novam Concilij convocationem, cur Decreta priora in dubium revocari permittebant, abſtinebántque titulo Oecumenicæ Synodi, toties in prioribus ſeſſionibus uſurpato? Nec dici poteſt id Patres toleràſſe ſtudio pacis: nec enim hanc tantùm cauſam fuiſſe; ſed eam præcipuè, quòd reverà à magna Chriſtiani Orbis parte, imò etiam à quàm plurimis in ipſa Synodo, negaretur Oecumenica & legitima eſſe (alioquin nunquam pacem tam carò indigníſque conditionibus emerent, & Decreta prioribus ſancita ſeſſionibus permitterent aut everti, aut in dubium revocari) id quod ex Turrecremata, Petro Alliacenſi, Eugenio IV. alijsque ſuprà oſtendimus. Et ideò Arragonenſis Regis Legati proteſtati ſunt: (a) *Quòd quidem vellent ſe unire Concilio, non tamen reputare eſſe Generale Concilium, neque agi de rebus Generalis Concilij, donec venirent Legati Regis Caſtellæ.* Septimò.

(a) Ex 4. Codd. MM. SS. apud Schelſtr. in diſſert. Antuerp. fol. 52.

Septimò. Seſſione 14. ſub graviſſimis pœnis decretum de non eligendo ſine aſſenſu Concilij Romano Pontifice hiſce verbis editum fuerat: *Sacroſancta Generalis Conſtantienſis Synodus pronuntiat, ſtatuit, & ordinat ad electionem futuri Pontificis nullatenus procedatur, ſine deliberatione & conſenſu hujus ſacri Concilij Generalis, & ſi quid fieret, ſit ipſo facto auctoritate hujus Concilij irritum & inane; nullúſque electum contra hoc Decretum in Papam recipiat ſub pœna maledictionis æternæ, & fautoriæ Schiſmatis. &c.* Quid poterat à Concilio enixiùs decerni, & gravioribus pœnis armari? & tamen, quia Benedicti XIII. Obedientia necdum acceſſerat, ideóque ea Synodus pro Oecumenica non habebatur, adeò huic Decreto delatum non eſt, ut & Collegium Cardinalium, & Natio Hiſpanica, imò & tres reliquæ Nationes proteſtatæ ſint illud Decretum, *aut nullum eſſe, aut ſaltem dubiæ auctoritatis; & ex eo ſequi, Eccleſiam DEI ſine capite & lege futuram eſſe, ſed nec illo Hiſpanicam Nationem ligari potuiſſe, quamvis validum foret: nec haberi poſſe indubitatum Concilium deficiente capite, ad quod pertinet Concilium convocare.* Hæc omnia palàm faciunt, non fuiſſe eo tempore Concilium Conſtantienſe pro certo ac Oecumenico habitum; quî enim certum & Oecumenicum, quod negant eſſe indubitatum, quod Acephalum dicunt, cujus Decreta invalida, nec illis Nationem Hiſpanicam ligari volunt, imò turbari Eccleſiam, reddíque exlegem? hæ planè non ſunt notæ legitimæ & Oecumenicæ Synodi: & hæc ſi objici poterant ſeſſioni decimæ quartæ, quantò magis ſeſſioni quartæ & quintæ, tot aliàs, ut ſuprà oſtendi, defectibus laborantibus, & in quibus Obedientia Gregorij nondum ſe reliquo agmini ſociaverat? In quatuor Codicibus Manuſcriptis (quos Schelſtrate edidit in Tractatu Romæ edito) ad Annum 1417. hæc habentur: *His diebus poſt ejectionem Petri de Luna infra decem dies Cardinales attendentes conſtitutionem: ubi majus. de elect. in 6. alia jura, & etiam Decreta Concilij ſuper electione Papæ hâc vice, pro qua Concilium decrevit electionem fiendam modo & formâ, loco, tempore & materiâ per Concilium ordinandis, & pœnas terribiles imponit contrarium facientibus, ſuſpendúque omnia jura poſitiva in illa materia; licèt dicti Cardinales non reputarent dicta Decreta valere propter opiniones Doctorum ita dicentium; noluerunt tamen illa publicè impugnare &c. Propter quod fecerunt Proteſtationes in omnibus Nationibus, mitiores, quàm potuerunt, per quas poſſet jus eorum conſervari, & nullus de Concilio deberet*

beret exaſperari &c. Et infrà : *Dictam proteſtationem fecerunt in qualibet Natione per duos Cardinales & Procuratorem, cum duobus Notarijs Nationis Italiæ &c.* Et in alia Proteſtatione ejuſdem ſacri Collegij, ac trium Nationum, videlicet, Italicæ, Hiſpanicæ, Gallicæque. *Audite hæc omnes, auribus percipite, qui habitatis Orbem &c. Vos præfatam Venerabilem Nationem pluries & inſtanter exhortati ſunt & requiſierunt, quatenus attentis periculis Eccleſiæ ſanctæ DEI velletis per vos vel Deputatos veſtros cum dictis tribus Nationibus Italiæ, Galliæ, Hiſpaniæ & Cardinales ſuper modo futuræ electionis maximè de electoribus tractare, agere & convenire, quod facere, & ſuper hoc reſpondere jam multis diebus diſtuliſtis, & non feciſtis, licet aſſeratis ſine veſtro conſenſu & ordinatione Concilij, ſuper modo, forma, loco, tempore & materia non poſſe ad dictam electionem procedi, obſtantibus quibuſdam hujus Concilij decretis, quibus nos, Hiſpanica Natio, etiamſi aliàs valida exiſterent, non ligamur.* Et infrà : *Cùm ſi ante dictam proviſionem Eccleſia de Paſtore, aut ſaltem modi electionis illius, ſuppoſitis hujus Concilij Decretis, quibus omnia jura circa electionem Pontificis edita, dicuntur eſſe ſuſpenſa; ex quo ſequetur Eccleſiam DEI eſſe ſine capite, & ſine lege & ordinatione electionis Pontificis, hoc Concilium caſu aliquo diſſolvetur, prout jam multæ cauſæ timentur imminere; Eccleſia in periculo remaneret, quia vix aut nunquam ſummus Pontifex indubitatus poſſet haberi, quia vix congregaretur indubitatum Concilium deficiente capite, ad quod pertinet convocare &c.*

Octavò. Seſſione 39. præſcribitur forma Profeſſionis fidei, quam Romani Pontifices legitimè electi facere tenentur in hæc verba: *In nomine ſanctæ & Individuæ Trinitatis, &c. Anno à Nativitate Domini, &c. ego electus in Papam Omnipotenti Deo corde & ore profiteor, me firmiter credere & tenere ſanctam fidem Catholicam, ſecundùm traditionem Apoſtolorum, Generalium Conciliorum & aliorum Sanctorum Patrum; maximè autem Sanctorum octo Conciliorum, videlicet primi Nicæni, ſecundi Conſtantinopolitani, tertij Epheſini, quarti Chalcedonenſis, quinti & ſexti Conſtantinopolitanorum, ſeptimi Nicæni, octavi quóque Conſtantinopolitani; nec non Lateranenſis, Lugdunenſis, & Viennenſis Generalium etiam Conciliorum, & illam fidem uſque ad unum apicem immutilatam ſervare: ritum quóque pariter Sacramentorum Eccleſiæ.* Ecce! enumerat Conſtantienſis Synodus omnia Generalia Concilia, in quorum fidem jurare oporteat Romanum Pontificem; cur rogo ex omnibus Generalibus Concilijs ſolum Conſtantienſe omittitur, quod tamen adeò expreſsè ac nominatim ſeſſionibus

P quartâ

quartâ & quintâ decretis fidei à ſe ſtatuendis Romanum Pontificem illigaverat; id quod à nullo hactenus Conciliorum legimus factum; cur ergo ſolum Conſtantienſe omittitur, quo nullum magis exprimi debebat? nimirum agnoſcebant Patres Conſtantienſe Concilium, utpote à Romano Pontifice necdum approbatum, dici non poſſe Oecumenicum, & ideò nec inter Oecumenica reponi debere.

Nonò. Petrus Alliacenſis, qui tractatum de Eccleſiæ, & Cardinalium auctoritate anno 1417. ſcripſit, hoc eſt, quando ſeſſio vigeſima ſexta jam Conſtantiæ habita, & Obedientia Benedicti ſe Concilio adjunxerat; parte illius libri primâ cap. 4. dubia aliqua proponit: *Quæ*, dicebat, *apud nonnullos magnam inducere perplexitatem. Primò an quatuor Nationes in hoc ſacro Concilio, excluſo Cardinalium Collegio faciant Concilium generale, cùm ſint plura Concilia particularia valdè inæqualia & improportionaliter diviſa,& ad partem deliberantia, quæ deliberatio, excluſâ deliberatione Collegij, & non factâ in communi ſeſſione collatione votorum, videtur multis non eſſe cenſenda deliberatio Concilij conciliariter facta. Secundò an dictæ Nationes, quæ ſunt nova Collegia particularia, habuerint à jure Divino vel humano auctoritatem privandi Romanam Eccleſiam, & ſacrum Collegium jure ſuo, habendi ſcilicet vocem in ſacro Concilio, & Summum Pontificem eligendi.* Hæc Cameracenſis Cardinalis, qui poſteà adjungit: *Hæc à ſe proponi eo conſilio, ut ſuper his Concilium deliberet, ne in futurum ejus acta improbentur.* Ergo jam tunc temporis apud multos Concilij auctoritas vacillabat, erátque incertum, an pro Oecumenico, legitimóque habendum eſſet, idque præter alias rationes, etiam ex his capitibus: *tum*, quòd non tam unum Corpus unúmque Concilium, quàm quatuor & diverſæ Congregationes viderentur, ex quatuor Nationibus conflatæ, idque contra inſtituta morémque omnium retrò Conciliorum: *tum*, quia numerus votorum non rectè iniri poterat, adeò ut minor pars æquivaleret multò & decuplo majori, quod apertè libertati, exemplo omnium Conciliorum, ſacris Canonibus, rectæque rationi adverſabatur; Natio enim Anglicana viginti tantùm votis conſtabat; Gallicana & Italica ſingulæ trecentis, & tamen Anglicanæ vota æquivalebant votis Gallicanæ, cùm quælibet Natio pro uno tantùm voto computaretur: *tum*, quia deliberatio, & examen rerum, quæ definiri oportebat, non inſtituebatur *Conciliariter*, hoc

hoc eſt, in communi omnium Nationum, ſed in privatis ſingulorum Conventibus, quæ dici Conciliaris deliberatio non poterat: quemadmodum in cauſis, quæ capitulariter decerni deberent, non haberetur pro reſolutione Capitulari, quæ in particularibus Capitularium congreſſibus caperetur, ut ſi in electione Epiſcopi v. g. Conſtantienſis, Suevi, Helveti, Franconéſque Canonici in privatis, diſtinctiſque Cœtibus, non in communi conventu ſua vota conferrent, præſertim ſi Helvetorum vota, quæ tantùm ſunt tria, æquivalere Suevorum deberent, quæ ſunt ſupra viginti: *tum* denique, quia Cardinales ad deliberandum non admittebantur; quamvis enim non oporteat ad Concilium Oecumenicum omnes Epiſcopos convenire, oportet tamen nullum excludi, accedere & intereſſe volentem. Si ergo ex his capitibus, teſte Alliacenſi Cardinali, auctoritas Concilij dubia reddebatur; quanto id magis de ſeſſionibus quarta & quinta dicendum, cui una tantùm Obedientia intererat, & in quam, præter iſtos, tot alij defectus incurrebant ſuprà notati?

V. Si ergo auctoritas Concilij Conſtantienſis, priuſquam à Martino V. confirmaretur, Regi, Senatui & Oratoribus Gallicis, imò Cardinalibus, ipſiſque Concilij Patribus aut dubia, aut nulla habebatur, ídque invictis teſtimonijs à nobis probatum eſt; quid tandem præſidij ab hujus Concilij decretis ſperare Maimburgus poteſt? at celavit hæc omnia, ut cùm vincere non poſſet, ſaltem abderet veritatem. Sed præter jam dicta aliud adhuc ſupereſt, quod illis Decretis validè objiciamus. Nego enim illa in ſenatu, quem Adverſarij volunt, & præſertim Maimburgus, Martino V. confirmata eſſe. Nam *Primò* Martinus V. *ſeſſione 45.* his verbis Concilij Decreta confirmat. *Omnia & ſingula determinata, & concluſa, decreta in materia fidei per præſens ſacrum Generale Concilium Conſtantienſe conciliariter tenere ac inviolabiliter obſervare volebat, & nunquam contravenire quoquo modo; ipſaque ſic conciliariter facta approbat & ratificat, & non aliter, nec alio modo.* Hic Martinus ea ſolùm Concilij acta confirmat, quæ *ad materiam fidei* pertinent, *& Conciliariter facta*, non verò approbat, quæ ad fidem non ſpectant, nec ſunt conciliariter facta: at talia ſunt Decreta quartæ & quintæ ſeſſionum: hæc enim propoſitio: *Concilium eſt ſupra Papam certum & indubitatum*, non eſt de fide, alioquin

totus ferè Catholicus Orbis, ſi paucos in Gallia excipias, omnéſque Doctores, & Univerſitates, ipſique Romani Pontifices, qui contrarium ſcriptis & exemplis docuère, hæretici vocandi eſſent; quod utique ne Maimburgus quidem dixerit, quamvis alioquin lati thoracis homo. Ea inſuper Decreta non fuiſſe Conciliariter edita, jam ſuprà magnis teſtimonijs & præſertim Spondani Epiſcopi Galli & Maimburgo commendatiſſimi oſtendimus; ſi ergo nec ad fidem ſpectant, nec Conciliariter ſunt facta; ſequitur à Martino V. confirmata non eſſe. Ubi ſciendum eſt triplicis generis cauſas in Concilio agitatas eſſe, videlicet, fidei, Unionis, & Reformationis. Per materias fidei ea in Concilio intelligebantur, quæ contra hæreticos decernebant: & ubi de materijs fidei mentio aliqua in Concilio incidit, ſemper agitur de ijs, quæ contra Johannem Wicleffum, Johannem Huſs, & Hieronymum Pragenſem decreta ſunt, nec aliam fidei materiam in hoc Concilio reperies; id quod ſpecialiter in ſeſſione quinta obſervare licet, cùm enim legerentur primum & ſecundum Decretum (in quibus de auctoritate Concilij ſtatuitur) præmittitur: *Fuerúntque pronuntiati articuli & conſtitutiones ſequentes per Reverendum D. Andream electum Poznanienſem.* Ubi vides eos articulos, qui de Pontificis & Concilij auctoritate agunt, *Conſtitutiones*, non Dogmata vocari: hiſce verò Conſtitutionibus perlectis, ubi ad Dogmata perventum, hæc præmittuntur: *Quibus peractis ſupradictus Reverendus Pater D. Andreas electus Poznanienſis in materia fidei, & ſuper materia Johannis Huſs quædam aviſamenta perlegebat.* Ubi vides Concilium expreſsè diſtinguere inter Conſtitutiones & materias fidei: & prima illa Decreta, quibus auctoritas Concilij ſancitur, ad Conſtitutiones, non ad Dogmata referri.

Secundò. Tantum abeſt, Martinum Decreta quartæ & quintæ ſeſſionum in ſenſu Adverſariorum confirmare voluiſſe, ut ea potiùs vidente, audiente, nec repugnante Concilio oblitterata & deleta voluerit. Cùm enim Poloniæ Legatus Archi-Epiſcopus Gneſnenſis cum eóque Polonica Natio libellum quemdam famoſum contra Uladislaum Regem, totámque Polonicam Nationem à Joanne Falckenberg editum, damnari hæreſis cuperent, imò & à toto Concilio ac Cardinalium Collegio damnatus eſſet; ſolus obſtitit Martinus, negavítque hanc fidei cauſam eſſe; cùm ergo

Digitized by Google

ergo Poloni ad futurum Concilium à Martino appellâſſent, Martinus Conſtitutionem edidit anno primo ſui Pontificatûs 6. Idus Martij, in qua: *Nulli*, inquit, *fas eſt, à ſupremo Judice, videlicet, Apoſtolica Sede ſeu Romano Pontifice JESU Chriſti Vicario in terris appellare, aut illius judicium in cauſis fidei (quæ tanquam majores ad ipſius & Sedem Apoſtolicam deferendæ ſunt) declinare.* Meminit hujus Conſtitutionis Joannes Gerſon in Dialogo Apologetico pro Concilio Conſtantienſi, & occaſione illius Tractatum ſcribit, *quomodo & an liceat à Summo Pontifice appellare?* Quid poterat Martinus expreſſiùs dicere contra Concilij auctoritatem, duobus illis Decretis ex ſenſu Adverſariorum ſancitam? Volunt enim illis definitum eſſe, Pontificem ſubjacere Concilio; at Martinus ſuperiorem ſe profitetur. Volunt in cauſis fidei Pontificem Concilij Decretis alligatum eſſe; at Pontifex in cauſis fidei dijudicandis ſupremam auctoritatem non Concilio, ſed ſibi competere pronuntiat; nec altius eſſe tribunal, ad quod liceat appellare. Quis jam credat Martinum ea Concilij Decreta confirmâſſe, quæ tam ſeriò, támque enixè confutat? idque vidente, audiente, nec repugnante Concilio? Unde facilè intelligas, quàm inanis ſit Maimburgi cavillatio, aſſerentis id tantùm Martinum prohibere: *Ne ad Epiſcopos particulariter ſumptos appellari à Pontifice poſſit, non verò prohibere appellationes ad Epiſcopos in Concilio congregatos.* Vana reſponſio, nec cauſæ, nec veritati idonea. Martinus enim hanc ſuam de non appellando Conſtitutionem Appellationi oppoſuit à Polonis factæ; Poloni verò non ad Epiſcopos particulariter ſumptos, ſed ad futurum Concilium appellaverant; hoc ergo, non illud Martinus prohibuit; & ideò Johannes Gerſon Tractatu, *quomodo & an liceat à Pontifice appellare*, omnem lapidem movet, ut oſtendat, eam Martini Conſtitutionem Decretis Synodalibus repugnare: at non repugnâſſet Decretis Synodalibus, ſi tantùm prohiberet Appellationem ad particulares Epiſcopos, & Romanum Pontificem ſingulis tantùm Epiſcopis præponeret; id enim Decreta Concilij nunquam ſtatuerant, quæ, cùm Pontificis auctoritatem circumſcribunt, non eam ſingulis aut particularibus Epiſcopis, ſed toti Concilio ſubmittunt.

Tertiò, Id quóque Henricus Spondanus Epiſcopus Apamienſis

P 3 ingenuè

Digitized by Google

ingenuè profeſſus eſt, cui utpote Gallo, notæque pietatis, ac Regibus charo, nec partibus addicto, fidem meritò adhibeas. Is verò ità loquitur: (a) *Ea quæ ambiguè decreta fuiſſent de auctoritate Concilij ſupra Pontificem, & de poteſtate reformandi Eccleſiam tàm in capite, quàm in membris, abſolutè ut ſonare videntur, ſumpta, nullo modo Martinus agnoſcere, aut approbare voluit, utpotè contraria exiſtimata, & praxi antiquioris Eccleſiæ, & collatæ à Chriſto Domino poteſtati, ipſique demum naturæ rei, quâ caput debet membra regere, non regi à membris.*

VI. Supereſt jam, ut ad plenam dictorum Synodi Decretorum intelligentiam oſtendamus, Patrum Conſtantienſium mentem ſenſúmque non fuiſſe, ut Concilij auctoritatem in omni caſu, omníque tempore Pontificiæ prælatam vellent, ſed ſolùm in caſu Schiſmatis, dubiíque Pontificis. Id verum, certúmque eſſe ex ſequentibus diſce.

Nam *primò* quoties Concilium de hac re loquitur, ſemper verba & Decreta ſua ad caſum Schiſmatis reſtringit. Seſſione 4. *Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis faciens pro extirpatione præſentis Schiſmatis & nomine ac Reformatione Eccleſiæ DEI in capite & in membris fienda.* Et infrà: *Et primò quòd ipſa Synodus in Spiritu ſancto congregata generale Concilium faciens, Eccleſiam Catholicam militantem repræſentans poteſtatem à Chriſto immediatè habet, cui quilibet, cujuſcunque ſtatûs vel dignitatis, etiamſi Papalis exiſtat, obedire tenetur, in his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti Schiſmatis &c.* Et ſeſſione 5. *Et primò declarat, quòd ipſa immediatè à Chriſto poteſtatem habet, cui quilibet, etiamſi Papalis dignitatis exiſtat, obedire tenetur in his, quæ pertinent ad fidem, & extirpationem dicti Schiſmatis, Reformationem Eccleſiæ in capite & in membris.* Et infrà: *Item declarat, quòd quicunque cujuſcunque dignitatis, etiam Papalis, qui mandatis, ſtatutis, ſeu ordinationibus hujus ſacroſanctæ Synodi, aut cujuſcunque alterius Concilij Generalis legitimè congregati ſuper præmiſſis, aut ad ea pertinentibus, factis, vel faciendis &c.* Obſerva ſermonem ſemper eſſe de ſolo Concilio Conſtantienſi, quando nullus certus Pontifex, & obſtinatum Schiſma Eccleſiam dividebat; cùm verò de alijs Concilijs Generalibus mentio fit; adijcitur continuò clauſula reſtrictiva, videlicet: *Super præmiſſis ſeu ad ea pertinentibus.* Quæ verò ſint illa *præmiſſa*, conſtat ex antecedentibus verbis: *Hæc ſancta Synodus Conſtantienſis Generale Concilium*

(a) Spondan. ad Annum 1414.

cilium faciens pro extirpatione ipſius Schiſmatis, & Unione, & Reformatione Eccleſiæ DEI in capite & in membris &c. Nulla ergo Concilijs in Pontifices poteſtas, niſi cùm agitur de extirpando Schiſmate, & Unione Eccleſiæ, & conſequenter in caſu dubij Pontificis. Si enim abſolutè, omníque caſu Concilium ſit ſupra Pontificem, cur rogo Patres Conſtantienſes toties, támque repetitis verbis hanc poteſtatem reſtringunt, aut ad Concilium Conſtantienſe, aut ad caſum præſentis Schiſmatis? quis neſcit clauſulas præſertim ſæpius repetitas operari aliquid debere? & incluſionem unius eſſe excluſionem alterius? Planè & Concilijs, & veritati injuriam fecêre, ſi quod ſemper Concilijs licet, ipſi ad unum caſum reſtrinxerint; quemadmodum ſi petenti facultatem comedendi carnes in Quadrageſima, Pontifex aut Epiſcopus reſcribat: *Concedo, ut poſſis ter in hebdomade carnibus veſci;* nemo dubitabit pluries non licere; cur enim ſi ſemper licere voluiſſent, ad ternas vices licentiam reſtringerent?

Secundò. Cùm Synodus Conſtantienſis deponere Joannem vellet, nec tamen id ſatis auderet defectu poteſtatis; primò illum Schiſmatis & hæreſis accusârunt, quòd ſcirent hoc uno delicto moveri Pontifices poſſe, idque ſacris Canonibus ſancitum: ſed cùm id non procederet, nec probari poſſet monente in publico congreſſu Cardinale S. Marci: (a) *Ut attenderet Concilium, quod Procurator Concilij propoſuerat crimen hæreſis, & fautoriam Schiſmatis, & alia quædam non conſtare.* Patres omiſsâ hæreſis accuſatione, collatíſque cum Sigiſmundo Imperatore ſacróque Collegio conſilijs, cenſuerunt illud ſupereſſe, ut Pontifex in ſententiam à Concilio ferendam conſentiret, ac ſpontè renuntiaret: delectíque quatuor Cardinales, inter quos Florentinus & Cameracenſis, qui hâc legatione fungerentur, moverentque Joannem: & latâ jam in eum ſententiâ, repetita Legatio eſt, annuítque Joannes utrique Legationi. Audi acta ipſius Concilij. *Statim Rex, Cardinales & Deputati, pluréſque tractaverunt materiam, quòd Papa conſentiret ſententiæ ſuæ depoſitionis, & ex abundanti renuntiaret.* Et infrà: *Ordinatum fuit, quòd Cardinales de Urſinis, Cameracenſis, de Thalanco, Salutiarum, & Florentinus irent ad Papam.* Et infrà poſt latam ſententiam. (b) *Concilium miſit ad Papam, & Papa*

(a) Geſta Conſtantienſ. ex 4. MM. SS. Codd. (b) Ex ijſdem MM.SS. 14. Maij 1415.

Digitized by Google

Papa ſententiæ acquievit, & ex abundanti renuntiavit in forma prædictæ ſchedulæ. Forma autem à Concilio miſſa inter alia hæc habet: *Porrò ſi omninò dictum ſacrum Concilium vult procedere ad ſententiam, ſcilicet amovendo eundem Dominum Joannem à Papatu, affirmat, quòd non vult reclamare, nec reclamabit contra dictam ſententiam proferendam, quin imò ipſam ratificabit & approbabit, & eandem acceptabit, & in quantum in ſe fuit, confirmabit &c.* Et in inſtrumento Concordatorum Narbonæ inter Regem Romanorum & Legatos Concilij ex una, & Obedientiam Benedicti ex altera partibus. *Dominus, qui Gregorius XII. in ſua Obedientia dicebatur, ſua ſpontè ceſſit. Sic & Dominus, qui Joannes XXIII. dicebatur, facere voluit atque fecit.* Ubi vides Joannis exauctorationem non ſententiæ Concilij tribui, ſed ſpontaneæ ceſſioni. Si ergo Concilium Conſtantienſe ne dubium quidem Pontificem, & tempore ſchiſmatis eſt auſum, niſi priùs hæreſis notatum, & hâc non probatâ, niſi conſentientem, approbantem, ſuóque jure ac ſponte cedentem, quantò minùs id auderent in Pontificem verum & legitimum, & planè indubium? quantóque minùs decreta quartæ & quintæ ſeſſionum extendi ad hunc vellent?

Tertiò. Poſt trium Obedientiarum Unionem, novum inter Patres certamen eſt ortum, quo diù multúmque colliſi ſunt. Volebant tres Nationes, Hiſpanica videlicet, Italica & Gallica, & cum iſtis Cardinalium Collegium, non priùs de Reformatione ſermonem fieri, quàm certus & indubius Pontifex eligeretur; quippe præcipuam, maximéque neceſſariam Reformationis partem eſſe, ſi ſchiſma tolleretur: tolli autem non poſſe, niſi certo Pontifice, hunc ergo ante omnia eligendum. At Natio Germanica præmitti volebat morum reformationem in capite & in membris, quâ etiam Pontifex teneretur. Poſt longum certamen vicit trium Nationum ſententia, ceſſitque Germanica, eâ tamen conditione: *Ut à Concilio expediretur aſſecuratio, & cautio per Decretum irritans, quòd poſt electionem Papæ fieret Reformatio ante Coronationem Papæ, & adminiſtrationem aliquam.* Quâ poſtulatione Germanorum auditâ, perpensáque ſubjungunt acta: (a) *Poſteà fuerunt factæ diverſæ formæ, ac tandem fuit dictum,*

(a) Ex 4. MM. SS. Codd. apud Schelſtr. fol. 268. & habetur in proteſtatione trium Nationum contra Nationem Germanicam ante ſeſſionem 40. die 11. Septemb. Anno 1417.

dictum, quòd Papa electus ligari non poteſt. Hic apertè ſuam mentem Concilium explicavit: nam ſeſſione quartâ & quintâ agebatur de Pontifice dubio; quippe tres Pontifices Eccleſiam in diverſas partes ſcindebant, & ideò definitum eſt, ſubjacere Pontifices Conciliorum Decretis. Ubi autem de vero & indubitato Pontifice actum, ingenuè Patres profitentur: *Electum Pontificem ligari non poſſe.* Quid clariùs dici poterat? ſi enim crederent Concilij poteſtatem etiam in verum & indubitatum Pontificem extendi, idque Decretis quartæ & quintæ ſeſſionum ſancitum eſſe, quid morantur, renuúntque electo Pontifici leges ſtatuere, & niſi obſervet, pœnas, Depoſitionem ac alia minari, quæ in tres dubios Pontifices experti ſunt? *Non poteſt,* inquiunt, *electus Pontifex ligari.* At Johannem, Benedictum, Gregorium ligâſtis, cur non etiam Martinum? Quia videlicet de hoc conſtabat legitimum eſſe, non verò de illis. Patet ergo ex hoc Nationum reſponſo, quæ fuerit Concilij mens de poteſtate in verum, certúmque Pontificem, cum videlicet Concilio ligari non poſſe. Et ideò in Decreto ſeſſionis 45. à quinque Nationibus Conciliariter edito ſtatuitur: *Ut Romanus Pontifex proximè aſſumendus Eccleſiam in Capite & membris reformet.* Nulla tamen, ut ſeſſionibus quartâ & quintâ, addita pœna; quia videlicet ſentiebant, verum certúmque Pontificem nullius Concilij poteſtati coactivæ ſubjacere, & ideò contrà quàm Germanica Natio poſtulaverat, nullam pœnam nolenti præfigunt. Quod etiam diſcrimen inter certum, dubiúmque Pontificem egregiè obſervatum eſt ſeſſione 39. ubi enim ſermo eſt de vero & indubitato Pontifice, ſtatuitur quidem, ut ſingulis quinquennijs Concilium indicat, nullâ tamen omittentis pœnâ: ſequenti verò paragrapho, ubi agitur de tempore & caſu Schiſmatis, dubióque Pontifice, graviſſimæ pœnæ, ac etiam privatio Papatûs negligenti ſtatuuntur; certum igitur eſt, nec negari poteſt, aliam fuiſſe Concilij mentem circa dubium, aliam circa certum indubitatúmque Pontificem.

Quartò. Seſſione ultimâ in Bulla Martini ſacro approbante Concilio edita contra hæreſes Wicleffi & Huſſij expreſsè dicitur: *Papam Canonicè electum ſupremam in Eccleſia DEI habere poteſtatem.* Atqui non haberet ſupremam, ſi poteſtati Concilij ſubjaceret; nemo enim dixerit, in Republica Romana, aut alia Democratica ſupre-

mam poteſtatem eſſe penès Conſulem aut Ducem, ſed penès Comitia Popularia.

Quintò. Eandem Pontificis auctoritatem manifeſtè oſtendit Conſtitutio Martini V. prohibentis libellum Johannis à Falckenberg hæreſis damnari (quem tamen totum Concilium damnaverat) & pronuntiantis, non poſſe à Pontifice ad Concilium appellari, ſupremúmque in cauſis fidei tribunal eſſe penès Pontificem, non Concilium, ídque audiente, nec contradicente Concilio, de quo ſuprà.

Et hæc ſunt, quæ circa quartam & quintam ſeſſiones monenda cenſui, quæque apud doctiſſimum Schelſtratum fuſiùs deducta reperies; ego enim, ut candidè veritatem profitear, neminem credo magis de veritate in hac cauſa meritum eſſe; quippe nullâ re magis quàm auctoritate Concilij Conſtantienſis gloriabantur Gallici Antiſtites, & tamen hoc illis Palladium Schelſtratus eripuit, quod nemo ante illum, ut acta Concilij Conſtantienſis magna ex parte, Baſileenſium artibus ſepulta, in lucem erumperent, & veritati teſtimonium ferrent. Supereſt nunc, ut quæ iſtis Maimburgus objecit, diluamus.

§. V.

Reſpondetur ad reliquas Maimburgi Objectiones.

SUMMARIA.

1. *Reſpondetur ad ea, quæ Maimburgus Codicibus Manuſcriptis opponit.*
2. *Et ad Gerſonis Auctoritatem.*
3. *Et ad Concilij Piſani.*
4. *Et ad argumentum ex titulo Oecumenici Concilij ſumptum.*

Opponit

I.

O*Pponit 1.* (a) Manuſcriptos Codices, ex quibus multa hactenus teſtimonia deducta ſunt; non poſſe actis Concilij Conſtantienſis jam editis, & ducentorum annorum poſſeſſione probatis, quidquam præjudicare; quidquid ergo ex illis productum eſt, infirmæ fidei, ac vacillantis eſſe.

Reſp. Nihil apud eruditos eſt novi, ſi ex antiquis ac indubitatis Manuſcriptis multa ſuppleantur, aut ſuppreſſa, aut inobſervata, & typis omiſſa; hinc eſt, ut in omnibus Bibliothecis tanta ſit cura, & pretium manuſcriptis ac ineditis libris; & in Gallia præſertim, nihil ferè Eruditis ſolemnius, quàm ut hujuſmodi documentis veritatem illuſtrent; hinc tot illa ſpicilegia, mantiſſæ, fragmenta, Obſervationes, ex quibus Sirmundus, Balluzius, Labbeus, Ducheſne, Monachi S. Dionyſij, alijque ſuos libros, nováſque Sanctorum Patrum, & Conciliorum editiones inſtruxerunt. Ipſe Maimburgus hujuſmodi antiquitates quoties oſtentat? & præſertim libro ſecundo magni Schiſmatis Occidentis, ubi cùm in favorem Clementis VII. per 4. integra folia pretium cujuſdam manuſcripti jactâſſet, ſuámque in eo conſequendo felicitatem; non contentus ejus manuſcripti auctoritate Clementis electionem Urbani præferre, ac inſuper Monachum S. Dionyſij, Juvenalem de Urſinis, ipſúmque Spondanum præſtantiſſimos ſcriptores erroris ac negligentiæ damnâſſe, adjungit iſta pompæ ac magnificentiæ plena: *Se quidem eloquentiâ ſtylíque elegantiâ ſuperari ab alijs potuiſſe, fidem verò, ac diligentiam quod attinet, nemini palmam concedere.* Si ergo Maimburgus tantum manuſcriptis ſuis tribuit, ut eorum auctoritate & Pontifici tiaram, & præclariſſimis ſcriptoribus fidem adimat, ſe verò illis omnibus præponat; quid tandem offendere illum poſſet; ſi nos non uno tamen, ſed pluribus, ſibique planè conformibus manuſcriptis nixi, nullo aut noſtro lucro, aut aliorum damno, ea tantum ſuppleamus, quæ Conſtantienſi Concilio deſunt?

(a) Maimb. Traittè hiſtor. ch. 22. fol. 197.

Digitized by Google

deſunt? aut qui Codices majorem fidem merentur, quàm quibus ſtylus, character, antiquitas, ac locus ipſe fidem conciliat? conſtat enim omnia Conciliorum acta Romam mitti ſolita, quod, ut alia omittam, de Nicæna prima & octava Synodis ex (a) actis ipſorum Conciliorum, & Anaſtaſio certum eſt. Et planè in nullo Concilio major neceſſitas recurrendi ad Autographa Codicéſque manuſcriptos, ut in Conſtantienſi; hoc enim juſſu Patrum Baſileenſium typis vulgari cœptum eſt; quippe cùm auctoritatem ſuam apud pleróſque contemptui eſſe viderent, ut eam caſui vicinam fulcirent, ac Cathedram Petri, quam ſuis non poterant, alienis viribus concuterent; Synodi Conſtantienſis typis evulgandæ conſilium cœpere. Delecti ad hoc opus Cardinales duo, totidémque Epiſcopi & Doctores, & Archidiaconus Zagabrienſis, qui Synodi Decreta ex actis Conſtantienſibus extraherent. Id ab illis perfectum Anno 1442. & Codex, quem conſcripſerant, bullâ plumbeâ, filóque ſerico firmatus, & à Deputatis ſubſcriptus. Ex hoc aliud exemplar Johannes Hober ex Inderdorff manu propriâ deſcripſit, quod cum Orginali convenire teſtatus eſt Matthias Strinbach; & anno 1499. hoc ipſum exemplar typis mandatum eſt in Imperiali oppido Hagenow, & deinceps aliæ editiones omnes, quæ cùm auctores habuerint ipſos Baſileenſes, Pontifici Romano hoſtes implacatos, pronum eſt videre, quanta neceſſitas fuerit manuſcriptos Codices conſulendi, credendiq;, libenter ab ijs ea omnia omiſſa, quæ Pontifici favere poſſent. Nec obſtat, quod de longa poſſeſſione memorat Maimburgus; nullo enim tempore veritati præſcribitur; alioquin Americam, Braſiliámque negabimus repertas eſſe, quia olim inviſas, occultáſque: quod ſi tempus nihil obfuit quærentibus terram, cur obſit quærentibus veritatem? & ideò eleganter Tertullianus lib. de præſcriptionibus: *Sempiterna quædam res eſt veritas, cui nemo præſcribere poteſt; non ſpatium temporum, non patrocinia Perſonarum, non privilegia Nationum.* Et S. Auguſtinus in Pſalm. 61. *Licèt veritas latere potuerit, vinci non potuit.*

II. *Opponit 2.* (b) Auctoritatem Joannis Gerſonis doctrinâ & pietate celebris, qui in ſermone coram Concilij Patribus habito ſecundâ

(a) V. Acta Concil Nicæn. lib. 3. & Turrian. proœm. in Canon. Syn. Nicæn. & Anaſtaſ. præfat. ad 8. Synod. (b) Maimb. Traittè hiſtor. ch. 23. fol. 203.

ſecundâ poſt Epiphaniam Dominicâ hæc habet: *Huic veritati* (loquitur de Decretis quartæ & quintæ Seſſionum) *fundatæ ſupra petram ſacra ſcriptura quiſquis à propoſito detrahit; cadit in hæreſin jam damnatam, quam nullus unquam Theologus, maximè Pariſienſis & ſanctus aſſeruit. Vidi nuper ſanctum Thomam & Bonaventuram; hi reliquorum libros non habeo; dant ſupremam & plenam ſummo Pontifici poteſtatem Eccleſiaſticam: rectè proculdubio, ſed hoc faciunt in comparatione ad fideles ſingulos, & Eccleſias particulares. Dum etenim comparatio facienda fuiſſet ad auctoritatem Eccleſiæ Synodaliter congregatæ, ſubjeciſſent Papam, & uſum poteſtatis ſuæ eidem Eccleſiæ tanquam Matri ſuæ &c.* Conſtat ergo teſtimonio Joannis Gerſonis, Concilij mentem & ſententiam fuiſſe etiam legitimum & indubitatum Pontificem (talis enim eſſe debet, cui ſinguli fideles, & particulares Eccleſiæ obedire tenentur) Concilio Oecumenico ſubjacere.

Reſp. Multa reſponderi poſſunt ad Gerſonis auctoritatem; nam *primò* quæro ex Maimburgo, an Gerſonem talem eſſe putet, cui fides neceſſariò adhiberi debeat? & an ipſe paratus quoque ſit eam fidem illi præſtare, quam à nobis exigit? ſi negat, fruſtra nobis eam auctoritatem objectat, quam ipſe contemnit, reijcitque. Si affirmat, ergo concedere debet, eſſe in Pontifice Romano indirectam in Reges & Regna poteſtatem, poſſe etiam Principes Eccleſiaſticos & ſæculares privatâ auctoritate occidi; utrúmque enim Gerſonius (a) docuit, & tamen Maimburgus utrúmque negat, non ergo auctoritas Gerſonis tanta eſt, quam recuſare non liceat, etiam exemplo Maimburgi; & planè Gerſonem nimio Zelo, quo ſui temporis abuſus & flagitia perſequebatur, extra juſti, rectíque limites abreptum eſſe, ne illi quidem negant, qui ejus patrocinium maximè ſuſceperunt. Nihil ergo auctoritas Gerſonis convincit, præſertim tot alijs auctoritatibus oppreſſa.

Secundò. Idem Gerſon hæreſis damnat contrarium opinantes; id verò manifeſtè falſum eſt etiam confeſſione adverſariorum: alioquin omnis Hiſpania, Jtalia, Polonia, Germania ac tota ferè Europa hæreſis damnanda; hæretici etiam tot illi ſancti & Doctores, & integra Regna, quæ Gregorio, & Benedicto adhære-

(a) Gerſon parte 4. ſerm. de pace & Unit. Græcor. conſid. 5. & par. 2. in Regul. Moral. de præcept. Decalogi, & opuſc. contra Adulator. conſid. 7.

hærebant, quíque Decreta illarum ſeſſionum nunquam pro legitimis agnovêre. Quî ergo fidem habeamus erudito quidem pióque Doctori, ſed nimio, cæcóque impetu toties labenti?

Tertiò. Ejuſdem farinæ eſt, quod ſubjungit idem Gerſon, ſententiam noſtram, quæ Concilium Papæ ſubmittit, *à nullo Theologorum & ſanctorum traditam eſſe*. An ergo in Obedientia Gregorij & Benedicti, quæ magnam Chriſtiani Orbis partem complectebatur, nulli ſancti, & Theologi, qui vel hâc ipſâ ratione Conſtantienſis Concilij Decreta reſpuebant, quòd dicerent, nihil Concilijs in Pontifices licere? & tamen dubij illi erant, incertique, quid de indubijs, certíſque Pontificibus dicerent? An vero in Nicæna, Epheſina, Chalcedonenſi, Lateranenſi, Lugdunenſi Synodis nulli ſancti, nulli Theologi erant? & tamen iſti omnes pro ſummis Pontificibus pronuntiârunt, ut alibi (a) oſtendimus. An verò Bonifacius, Gelaſius, Symmachus, Nicolaus, Cyrillus, Damaſus, Athanaſius, Iſidorus, Bernardus, aliique, qui Pontifices Concilio prætulêre, ſancti non erant?

Quartò. Fatetur Gerſon in allegatis verbis, à ſe in præſenti controverſia nullum alium Auctorem præter Thomam, & Bonaventuram lectum eſſe, defectu librorum, qui ad manus non erant; & verò nullum eſſe à Gerſone lectum infallibili argumento eſt, quòd nullum néque ex Patribus, néque ex Concilijs teſtimonium citat; nec verò in re tam magni momenti, támque à multis etiam in Concilio impugnata citare omiſiſſet, ſi quis Gerſoni faveret, quod etiam obſervabis circa quartæ & quintæ Seſſionum Decreta: quæ ergo major negligentia fingi potuit, quàm in re tanta, intérque ſumma Eccleſiæ capita vertente, ex ſolo impetu privati affectûs, nullo teſte, nullâ lege, nullóque antiquitatis, Patrúmque examine feſtinare ſententiam, & Pontificem eâ ratione damnare, quâ nec privatum hominem licuiſſet? *Nullum*, inquit, *legi præter Bonaventuram, & Thomam: & tamen aſſero ſententiam contrariam, quæ Pontifici favet, à nullo Theologo, nullóque ſancto doceri, imò hæreticam eſſe*. Ignoſce mihi Gerſon, non ſunt hæc verba Pariſienſi togâ, tantóque digna Doctore, humani aliquid & paſſus, & quod ratio non debuit, impetus edixit. Si nullum præter Thomam & Bonaventuram

(a) V. Reg. Sacerd. à fol. 305. & à fol. 392.

ruſam legiſti, unde ergo tibi conſtat, ſententiam, quæ Pontificem Concilijs præfert, à nullo Theologo, nullóque ſancto doceri? num ergo ſciri poteſt, quid Theologi, quid Sancti doceant, ſi eorum libros non legeris? quo ergo fundamento aſſeris, quod ignoras? doces, quod non didiciſti? ſi ergo legiſſes, quæ Gelaſius ſcripſerat, videlicet: (a) *Sancta memoria Flavianum Pontificum Congregatione damnatum pari tenore, quoniam Sedes Apoſtolica non conſenſit, abſolvit, ac pro veritate fidei, ut Synodus Chalcedonenſis fieret, ſola decrevit.* Et Nicolaus primus: *Non ergo dicatis, in cauſa pietatis non eguiſſe vos Romana Eccleſia, quæ collecta Concilia ſuâ auctoritate firmat, & ſuâ moderatione cuſtodit. Unde quædam eorum, quia conſenſum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt &c.* Et Bonifacius: *Nunquam etenim licuit, de eo rurſus, quod ſemel ſtatutum eſt ab Apoſtolica Sede, tractari.* Et Cœleſtinum in Commonitorio ſeu Inſtructione Legatis ad Concilium Epheſinum dato: *Inſtructiones, quæ vobis traditæ ſunt, hoc loquuntur, ut Conventui intereſſe debeatis. Si ad diſceptationem ventum fuerit, vos de eorum ſententijs judicare debeatis, non ſubire examen &c.* Hæc inquam & alia multa, quæ alibi notavimus, ſi Gerſon legiſſet, nunquam utique ſcriberet, ſententiam, quæ Romanum Pontificem Concilijs præfert, à nullo Theologorum, & Sanctorum traditam eſſe.

Quintò. Sed multò gravius hallucinatur Gerſon, minorſque veniâ, quando allegans ſanctorum Thomæ & Bonaventuræ auctoritatem, dicit eos loqui *de Summo Pontifice cum Eccleſijs ſingulis & particularibus, non verò cum omnibus Epiſcopis in Synodo congregatis*; Id verò tam apertè falſum eſt, ut oporteat nec eos quidem à Gerſone lectos eſſe; aut ſi legit, adeò fuiſſe averſo, occupatóque animo in tunc temporis Pontifices, ut ne ad ea quidem, quæ legebat, animum adverteret. Audi utrúmque S. Doctorem. Sanctus ergo Thomas *in 2. 2. q. 1. art. 10. in C.* ita loquitur: *Ad illius auctoritatem pertinet finaliter determinare ea, quæ ſunt fidei; ut ea ab omnibus inconcuſſâ fide teneantur: hoc autem pertinet ad auctoritatem Summi Pontificis, ad quem majores & difficiliores Eccleſiæ quæſtiones deferuntur; & hujus ratio eſt, quia una fides debet eſſe unius Eccleſiæ, quod ſervari non poſſet, niſi quæſtio fidei de fide exorta determinetur*

(a) S. Gelaſius epiſt. 13. Nicolaus primus epiſt. 8. S. Cœleſtinus in Commonitorio apud Balluzium ex Cod. Colbertino, & ex Cod. Romano apud Schelſtr. in diſſert. Romana fol. 87.

minetur per eum', qui toti Eccleſiæ præeſt. Et ideò ad ſolam auctoritatem Summi Pontificis pertinet nova editio Symboli, ſicut & alia omnia, quæ pertinent ad totam Eccleſiam, ut congregare Synodum &c. Et ad 2. *Unde pertinet ad Summum Pontificem, cujus auctoritate Synodus congregatur, & ejus ſententia confirmatur.* Hic clarum eſt, ſanctum Doctorem loqui non de Eccleſijs particularibus, ſed de tota & Univerſali Eccleſia, & etiam Univerſalibus Synodis, *tum* quia expreſsè loquitur de Synodis, earúmque Confirmationibus: *tum* etiam, quia loquitur de articulis Fidei, déque Symbolis fidei, quæ ut patet, non tantùm ad ſingulas & particulares Eccleſias, ſed etiam & maximè ad Synodos Univerſales pertinent: *tum* denique, quia dicit, *finalem determinationem fidei ad Romanum Pontificem, eúmque ſolum pertinere*; at utrúmque falſum eſt, ſi Concilium ſit ſupra Pontificem; tunc enim finalis determinatio ad Concilium pertinebit. Clara eſt ergo ſententia S. Thomæ. Idem *q. 10. de Potent. art. 4. ad 13. Ita etiam Romanus Pontifex hoc ſuâ auctoritate poteſt* (hoc eſt, interpretari Symbolum) *cujus auctoritate ſolâ Synodus congregari poteſt, & à quo ſententia Synodi confirmatur, & ad ipſum à Synodo appellatur, quæ omnia patent ex Geſtis Calcedonenſis Synodi.* Hic S. Thomas Summum Pontificem expreſsè cum Synodo Oecumenica comparat, ut patet exemplo Synodi Chalcedonenſis, quam allegat, & tandem eundem Pontificem Synodo majorem facit, dum ſcribit: *A Concilio ad Pontificem appellari.* Et in *Opuſculo 19.* contra impugnantes Religionem: *Sancti Patres in Concilijs congregati, nihil ſtatuere poſſunt, niſi auctoritate Summi Pontificis interveniente, ſine qua nec Concilia celebrari poſſunt.* Si Concilia nihil ſtatuere poſſunt ſine auctoritate Summi Pontificis, ergo certum eſt, majorem eſſe Summi Pontificis, quàm Conciliorum auctoritatem; major enim poteſt ſtatuere ſine conſenſu minoris, Princeps videlicet ſine conſenſu Senatûs, Epiſcopus ſine conſenſu Vicarij, aut Synodi Diœceſanæ. Ex quibus luce meridianâ clarius eſt S. Thomam non ſolùm Eccleſijs particularibus, ſed etiam Synodis Univerſalibus Summi Pontificis auctoritatem præferre. Ex quibus placeat Lectori duo obſervare. Primum, quantum noceat cognoſcendæ veritati, animum afferre alienis opinionibus jam ſemel imbutum, occupatúmque. Nemo negaverit fuiſſe Gerſonem ſelectæ doctrinæ & pietatis, & tamen quia jam ſemel opinionem imbiberat

Ponti-

Pontifici adverſam; idque ut perſuaſum omnino habeo, Zelo Eccleſiam adjuvandi ambitione trium Pontificum miſere colliſam; adeò illius animum hæc tinctura corrupit, ut cùm Divos Thomam & Bonaventuram ante oculos haberet, legerétque, non tamen eos intellexerit, imò in ſenſus detorſerit eorum menti adeò contrarios, ut nemo non errorem obſervet: ergo ut natura omni colore pupillam nudavit, quò omnes colores caperet; ita ſeponenda eſt omnis opinio veritatem captanti. *Secundò.* Nec minus quóque obſervatione dignum eſt, quàm parvâ curâ, ſtudióque hæc quæſtio in Synodo Conſtantienſi agitata fuerit; nec tam ad momenta veritatis, quàm ex animorum affectu, impulſúque deciſa: ſi enim Gerſon flos Gallicanæ Sapientiæ, & ex cujus ore Galli omnes pendebant, quique in Conſtantienſi Synodo omnem paginam implebat, ſi is, inquam, nullos alios præter Thomam & Bonaventuram in hac quæſtione legerat, & iſtos tam malè intellexit, ut ne quidem legiſſe videatur: quid rogo de alijs Patribus dices, minùs Gerſone eruditis, minùs pijs, minúſque lectioni addictis? Unde ſemper magis magiſque verum apparet, quod ſuperiùs probaveram: videlicet, Decreta quartæ & quintæ ſeſſionum ſine examine & deliberatione ſufficienti, ac tantæ materiæ pari fuiſſe in Concilio vulgata. S. Bonaventura ſuam mentem his verbis expreſſit: *Summus verò Pontifex, penès quem prima in terris reſidet auctoritas, non à Rege, non à Principe ſæculari, non ab homine judicatur, ſed ſolius DEI reſervatur arbitrio.* Si prima in terris auctoritas penès Summum Pontificem reſidet, ergo non penès Concilium: ſi à nullo hominum judicari poteſt, ſed ſolius DEI reſervatur arbitrio, ergo à Concilio non poteſt judicari, multóque minùs deponi, alioquin non ſolius DEI arbitrio reſervaretur.

III. *Opponit 3.* (a) Hanc quæſtionem de ſuperioritate Concilij in Concilio Piſano, ubi primùm agitata eſt, fuiſſe deciſam; in Concilio verò Conſtantienſi adeò maturè exactéque diſcuſſam, ut nulla magis, quippe toto ferè Concilij tempore in Congreſſibus ac Diſputationibus in Concilio habitis tam ante, quàm poſt Gerſonis Orationem, de nulla ferè alia re, quàm de iſta ſermonem inter Patres fuiſſe, ac tandem omnium Nationum conſenſu pro Concilio

R in

(a) Maimb. cit. ch. 23. fol. 216.

in quarta & quinta ſeſſionibus ſententiam latam eſſe. Nam quòd aliqui Patrum ante Decreta ac præſertim Cardinales obluctati, ac proteſtati fuerint; nihil obſtare valori Decretorum, quæ tandem omnium conſpiratione acceptata ſunt, Spiritu ſancto opinionum pugnas pacante; alioquin nullas Pontificum electiones, nulla Concilia, ac præſertim Tridentinum ſuſtineri poſſe, in quibus ante Decreta, communémque electionem tot contrarijs votis átque ſententijs certatum à Patribus eſt: quis neſcit ex qualitatum pugna tandem corpora formari? ſic veritatem ex pugna opinionum. Hæc Maimburgus.

Reſp. Supponit Maimburgus quæſtionem, de qua agimus, fuiſſe in Piſana Synodo pro Concilio deciſam, at contrarium jam ſuprà oſtendimus; Concilium enim Piſanum, ac Bononienſis & Pariſienſis Univerſitates ſententiam ſuam expreſsè ad caſum Schiſmatis, dubióſque tunc temporis Pontifices reſtrinxêre, imò nec in eos, quamvis dubios pronuntiare auſa ſunt, niſi ob cauſam hæreſis & Schiſmatis, quâ utérque Pontificum notabatur; nihil ergo in materia, de qua agimus, Piſanum Concilium decidit. Imò ut ſupra oſtendi, potiùs à nobis Concilium facit. Multò minoris pretij ſunt, quæ de Synodo Conſtantienſi dicuntur. In illa fuiſſe inter privatos Cœtus & tumultuariè, ut fieri ſolet in ſcholis Philoſophicis, diſputatum, verum eſt: ſed fuiſſe maturam & Synodalem diſcuſſionem ac examen inſtitutum, hoc eſt, dictis in publicis ſeſſionibus ſententijs, auditis pacatè ſingulorum rationibus, examinatis Patrum ac Conciliorum in hac materia doctrinis, exemplíſque ac antiquæ Eccleſiæ traditione; hoc eſt quod negamus in Synodo Conſtantienſi, ac quarta & quinta ſeſſionibus factum; quod apertè ex eo oſtenditur, quòd in omnibus tam editis, quàm ſcriptis hujus Concilij actis, nec unica quidem ratio, aut Patrum auctoritas in medium producta fuerit, quâ Concilij poteſtas ſupra Pontificem probaretur, multò minùs auditæ in contrarium rationes; quî potuit igitur Synodalis Deliberatio vocari, quæ nec in ſeſſionibus facta, nec ullis rationibus in medium pro una, alteráve parte productis. Deliberare enim non eſt aliquid aſſerere, aut negare, ſed rationes utriúſque partis expendere; idque exemplis oſtenditur Conciliorum, quæ ipſe Maimburgus producit,

ducit, Nicæni videlicet, & Tridentini. Quærebatur in Concilio Nicæno, an Filius Divinæ & æqualis naturæ cum Patre eſſet; hoc eſt, DEUS, an Creatura? hoc Arrius, illud Orthodoxi volebant; & planè res tam clarè in ſcripturis deciſa fuerat, ut nullo examine, nulláque diſceptatione opus videretur; & tamen non ſuffecit Patribus Nicænis in re tam clara, liquidáque id agere, quod Patribus Conſtantienſibus in re multò magis dubia, quæque majori indagine opus habebat; non ſuffecit inquam, non partibus, non teſtibus auditis, non libratis cauſæ momentis Decretum effundere Conſtantienſi ſimile: ſed per moras, lentéque, & omnium ſententijs, ac etiam quæ ab adverſarijs proponebantur, auditis, tandem pronuntiatum eſt. Videantur acta Concilij Nicæni, patebítque quantum Patres vel in unius Philoſophi, quem Arriani conduxerant, argumentis diſſolvendis curæ impenderint, nec priùs ceſſaverint, adductis varijs è ſcriptura, rerúmque natura argumentis, quàm planè convicerint. In Nicæna ſecunda Synodo plus quàm ducenta ſanctorum Patrum teſtimonia producta, quibus colendas eſſe Imagines probatum eſt. In Epheſina Synodo nullum ferè allegandis, expendendiſq; Patrum teſtimonijs contra Neſtorium finem invenies. Idem in ſecunda Conſtantinopolitana, & in Florentina Synodis factum. Idem quóque in Tridentina, quam tamen pro ſe allegat Maimburgus. In ea enim non ſolùm capita fidei decernenda diligentiſſimè examinabantur; ſed etiam in publicis ſeſſionibus adeò patienter ſingulorum ſententiæ ac momenta rationum audita, ut ſubinde unius ex patribus voces ad duas & ſuprà horas proferrentur; ipſæque etiam ſeſſiones & Decreta non ſemel cnm ingenti temporis, ſumptuúmque impendio, dilatæ ſunt, eâ tantum ratione, ut Lutheranis ad Concilium vocatis ſuorum dogmatum argumenta proferre liceret. Nihil verò ſimile ut dixi, in quarta & quinta ſeſſionibus factum, in quibus idem deliberandi, judicandíque momentum fuit. Verum quidem eſt, in omnibus Concilijs, antequam ſententia à Patribus ferretur, pugnam aliquam & diſcordiam opinionum ac votorum fuiſſe (neque hoc in Conſtantienſi Concilio damnamus) at ſemel ſententijs dictis, Decretíſque ex plurium votis in Concilio ſancitis omnes tandem acquieſcebant, tranſibántque in plurium ſententiam; quòd videlicet ſcirent

rent hanc Concilijs Oecumenicis deberi reverentiam; & qui hujuſmodi decretis repugnarent, pro hæreticis habebantur. Aliter ſe res habuit in Decretis quartæ & quintæ ſeſſionum, illis enim non à paucis tantùm hominum, ſed ab integris Regnis: nec ſolùm antequam Decreta ſancirentur, ſed etiam poſteáquam ſancita ſunt, vehementer repugnatum eſt, nec propterea pro hæreticis habiti, ut ſuprà oſtenſum; id verò manifeſtum ſignum eſt, non fuiſſe Concilium eo tempore, quo hujuſmodi Decreta confecta ſunt, pro Oecumenico habitum.

IV. *Opponit 4.* (a) Ut Concilium aliquod dicatur Oecumenicum, non requiritur omnes Epiſcopos ei intereſſe; ſufficit omnes invitari, omnibúſque patere; alioquin nullum ferè Concilium Oecumenicum fuerit, ac præſertim Tridentinum, cui nulli ex Anglia, Scotia, Dania, Norwegia, Suecia, Ægypto, Græcia, aliiſque Provincijs interfuêre, quæ Romanum Pontificem haud agnoſcunt; pari ergo ratione nihil obfuit Conſtantienſi Concilio eorum Antiſtitum abſentia, qui Gregorio & Benedicto addicti, Joannem verum Pontificem reſpuebant; alioquin ſi iſtorum defectu Synodus Conſtantienſis Oecumenica non fuit, non ergo errores Huſſij & Wicleffi pro hæreticis, damnatiſque habendi ſunt, quippe trium Obedientiarum Unione necdum ſecutâ, & incerto adhuc Pontifice. Sequetur etiam invalidam fuiſſe Joannis Depoſitionem, electionem Martini, ac omnium, qui Martino ſucceſsêre; id quod Cardinalis Julianus, cùm Eugenij nomine Baſileenſi Concilio præſideret, eleganter notavit litteris ad Eugenium datis. Quòd ſi dicas Joannem Depoſitioni conſenſiſſe; facilè reſpondebo eum conſenſum fuiſſe graviſſimo metu extortum, perpetui videlicet carceris, quem Joanni nullibi locorum tuto Martinus jam paraverat, quémque ille Martini pedibus affuſus Florentiæ deprecatus eſt, ídque Aretinus (b) rerum Italicarum ſcriptor expreſsè teſtatur: quæ potuit igitur Depoſitio valida dici, quam & injuſta ac uſurpata poteſtas, & metus tam gravis extorſit? Multò minùs Bellarmini reſponſio ſuſtineri poteſt aſſerentis: *Non poſſe quidem Concilium ſine Papa nova fidei dogmata definire, poſſe tamen tempore Schiſmatis judicare, quis verus ſit*

(a) Maimb. cit. ch. 22. fol. 220. (b) Leonard. Aretin. in hiſtor. rerum Italicarum.

Digitized by Google

ſit Papa. Primò enim quis neſcit in primo Conſtantinopolitano Concilio ſancitam, ac inter fidei dogmata contra hæreſin Macedonianam relatam eſſe Spiritûs Sancti Divinitatem, cui tamen Concilio nec immediatè Damaſus, nec per Legatos præſedit? Sic etiam contra trium Capitulorum hæreſin à quinta Synodo pronuntiatum eſt, non tantùm Vigilio non conſentiente, ſed etiam repugnante. Secundò nunquam in Concilio Conſtantienſi dubitatum eſt Joannem eſſe verum, legitimúmque Pontificem, non ergo dici potuit ſententiam à Patribus non in certum ac indubium Pontificem, ſed in dubium, & de quo non conſtabat, prolatam eſſe. Ac denique ſi quo tempore Synodus Conſtantienſis Joannem depoſuit, Univerſalis & Oecumenica dici non poterat, quâ ergo poteſtate ſententiam in eum dixit, cùm omnium conſenſu id ſolùm Oecumenico, non particulari Concilio liceat?

Reſp. Primò. Verum eſt, ad Oecumenicum Concilium non requiri, ut omnes Epiſcopi Concilio interſint; neque ex hoc capite quartæ, quintæque Seſſionum Decreta reijcimus, ſed ex illo, quòd ut ſuprà vidimus, ac teſte Cardinali Alliacenſi, prima & præcipua Senatûs Eccleſiaſtici pars, Cardinales videlicet, aut excluſi fuerint, aut quod idem erat, capita rerum agendarum adeò occultata, ut deliberare illis non liceret. Deinde, quòd illi, qui Concilio non adfuerant, non ſolùm non hæretici, aut *miſeræ Chriſtianitatis reliquiæ* eſſent (ut quinque Regnorum populos Maimburgus pro ſolita modeſtia appellat) ſed & Catholici & maximo numero, ac ſapientiâ, imò ſanctitate celebres; & tamen Concilium pro Oecumenico non haberent, nec ejus Decretis alligari ſe crederent, adeò ut Hiſpanica Natio alijs Nationibus ac Cardinalium Collegio approbantibus, proteſtata ſit, ſe *Decretis Concilij, quæ ante Unionem Obedientiarum facta erant, non alligari*; idque ut dixi non ſolùm tres aliæ Nationes non improbârunt, verùm etiam poſitivè acceptârunt, ſuæque proteſtationi inſeruerunt, quam ex Geſtis Concilij fideliter conſcriptis, & in quatuor Manuſcriptis repertam Schelſtratus (a) verbatim recitavit, nóſque ſuprà libavimus. Ipſum quóque Concilium Gregorio, & Benedicto ſeu potiùs Benedicti Obedientiâ petentibus, titulo Oecumenici abſtinuit, permiſitque Con-

(a) Schelſtr. in Diſſertat. Antuerp. fol. 6. & in Romana fol. 255.

Digitized by Google

cilium iterum indici, perinde ac ſi ante Unionem non legitimè indictum, nec Oecumenicum fuerit, ex quibus omnibus, multíſque alijs, & non ex ſola Epiſcoporum abſentia, collegimus, tempore quartæ & quintæ ſeſſionum Concilium Conſtantienſe Oecumenicum dici non potuiſſe, quæ uti patet de alijs Concilijs dici non poſſunt.

Secundò. Errores Huſſij & Wicleffi, quod attinet, verum eſt, illos ante trium Obedientiarum Unionem damnatos hæreſis eſſe; at non ſequitur ideò pro hæreticis non eſſe habendos; quamvis enim Concilium tunc Oecumenicum non fuerit, at poſteà jam Unione compoſitâ, Oecumenicum evaſit, & Martinus V. Seſſione quadrageſimâ quintâ in Bulla confirmatoria Concilij omnes Wicleffi, & Huſſij errores ſigillatim recenſens, eos *ſacro approbante Concilio* condemnat, ac hæreſis notat, adjungítque, *ſe omnia & ſingula determinata, concluſa, & Decreta in materijs fidei per Concilium Conſtantienſe Conciliariter tenere velle, ipſáque ſic conciliariter facta approbare, & ratificare.* Nihil ergo timendum, ne errores Wicleffi impunè abeant, quippe à Concilio, cùm jam Oecumenicum eſſet, & capiti Unitum, damnati; ac etiam ab ipſo Martino Summo Pontifice, cujus vel ſola auctoritas, etiam remoto Concilio rebus fidei decidendis ſufficiens omninò eſt, ut ſuprà oſtenſum.

Tertiò. Depoſitionem Joannis quod attinet, ea valida fuit: *tum*, quia non conſtabat eſſe verum, & indubitatum Pontificem, duobus alijs eandem dignitatem magno rationum ac Clientum numero ſibi vendicantibus: *tum* etiam, quia Joannes conſenſit ſpontè liberèque; ſciendum enim eſt, Joannem ter in ſententiam Depoſitionis conſenſiſſe, videlicet die 24. Maij Anno 1415 in Oppido Cellæ, quando videlicet liber, omníque metu ſolutus Papatui renuntiavit, rogatúſque totius Concilij nomine à quatuor Cardinalibus, de Urſinis, Cameracenſi, de Thallanco, Sallutiarum, & Florentino ſententiæ acquievit propediem ferendæ. Verba Joannis ſunt. *Ego Joannes Papa XXIII. prædicta de mandato meo per alium ſcripta approbo, confirmo, ac ſpontè & liberè volo adimplere cum effectu.* Rurſus die 29. Maij *ſeſſ. 12.* Lata eſt in Joannem ſententia, *qui acquievit, atque ex abundanti renuntiavit.* Ita habent Geſta Conſtantienſis Concilij in quatuor Manuſcriptis, & acta ejuſdem

dem Concilij à quatuor Protonotarijs conſcripta, ac etiam edita. Ac tandem cùm metu perpetui carceris à Martino parati in Ligures aufugiſſet, liber, nullóque metu impulſus iterùm renuntiavit, ſi Aretino credendum eſt, quem Maimburgus citat quidem, ſed malâ fide, ijs videlicet ſilentio prætcritis, quæ nocere poterant malæ cauſæ. Sic enim Aretinus: *Dum apud Ligures eſſet & ſui juris, ſive conſcientiâ ductus, ſive quòd deſperabat aliquid proficere poſſe, ſponte ſua Florentiam venit, & ſeſe pedibus Martini ſubijciens, eum ut Pontificem verum, & unicum recognovit.* Idémque Aretinus Martinum alloquens: (a) *Joannes Pontifex, de cujus Depoſitione propter vim adhibitam multi dubitabant, ſecuritate atque fiduciâ hujus loci Florentiam venit, tibíque ſe ſponte ſua ſubjecit, quo facto omnis eſt penitùs ſcrupulus, ambiguitáſque ſublata, neque de vi ulla adhibita ſollicitus eſſe quiſquam poteſt, cùm ipſius voluntaria in loco ſibi tutiſſimo ſit conſpecta ſubjectio.* Audis Aretinum non ſemel tantùm, ſed ſæpè confitentem, Joannem *ſponte ſua, cùm eſſet ſui juris, ſecuritate atque fiduciâ Urbis florentinæ, nullâ vi adhibitâ, ſed in loco tutiſſimo voluntariâ ſubjectione Papatu ceſſiſſe.* Quæ omnia efficaciter oſtendunt, Joannis ceſſionem liberam, nullóque metu expreſſam fuiſſe; ſed demus metum, quid inde ſequitur? Invalidam fuiſſe Joannis ceſſionem? nullo pacto: Joannes enim tam ante, quam poſt Pontificatum ſæpiùs promiſerat, imò juramento ſe obſtrinxerat, boni publici, Schiſmatiſque finiendi causâ Papatu abire, idque præſtare tenebatur: metus ergò ei incuſſus, ut ſe juramento, promiſsíſque abſolveret, juſtus erat; at juſto metu peracta omni jure ſubſiſtunt, quod legibus ſæpè definitum eſt, & à Doctoribus communiter receptum: tantóque magis, quia Joannes dubius erat, non certus & indubitatus Pontifex; hic verò Concilio ſubjacet tanquam legitimo Magiſtratui, de quo in Jure Cæſareo *l. 3. §. ſed vim ff. quod metus cauſa*, ita legimus: *Vim accipimus atrocem, & eam, quæ adverſus bonos mores fiat; non eam, quam Magiſtratus intulit, ſcilicet jure licito, & jure honoris, quem ſuſtinet.* Nihil ergo probant, quæ de metu Maimburgus memorat.

Quartò. Contendit Maimburgus, poſſe res fidei à Concilio ſine conſenſu Pontificis definiri, ſed nihil magis à vero, doctrináque Patrum alienum dici poteſt; id alibi demonſtravimus, eſtque expreſſa Nicolai primi ſententia: (b) *Non*, inquit, *dicatis in cauſa pietatis*

(a) Leonard. Aretin. in hiſt. ſui temp. (b) Nicolaus I. epiſt. 8.

Digitized by Google

tatis non eguiſſe vos Romanæ Eccleſiæ, quæ collecta Concilia ſuâ auctoritate firmat, & ſuâ moderatione cuſtodit. Unde quædam eorum, quia conſenſum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt. Taceo multa alia, quæ alibi reperies: (a) nec obſtant, quæ de Concilijs primo & quinto Conſtantinopolitano Maimburgus opponit: nam primum quod attinet, certum eſt auctoritate Damaſi Pontificis convocatum, & ab eodem confirmatum eſſe, id enim ex geſtis (b) Damaſi, ejuſdémq; epiſtola apud Theodoretum, & libello Photij, ac etiam Divi Gregorij auctoritate clarius eſt, quàm ut negari poſſit; quamvis nec aliâ confirmatione opus fuerat, cùm idem Damaſus Papa judicium Synodi Coſtantinopolitanæ præveniens, Sabellij, Macedonij, & Eunomij opiniones prædamnaverit, diráſque & anathemata in eorum hæreſes dixerit, ut habetur Tomo primo Conciliorum ante Synodum Conſtantinopolitanam: quid ergo confirmaret jam olim confirmata, imò Concilio præſcripta? falſum igitur eſt, quod Maimburgus pro certo ſupponit, videlicet, Concilium Conſtantinopolitanum ſine Pontificis Romani conſenſu dogmata fidei ſanxiſſe. Sed illud æquè falſum, videlicet: *Hæreſes trium Capitulorum non ſolùm non aſſentiente, ſed etiam invito Vigilio Pontifice à Synodo Conſtantinopolitana confixas eſſe.* At certum eſt, quæſtionem de tribus capitulis citra fidem ſteriſſe, nec eos, qui aut negabant, aut aſſerebant, hæreſis notatos eſſe; id in hiſtoria Eccleſiaſtica tam certum eſt, ut perſuaderi non poſſim ignorâſſe Maimburgum; quî enim tam communia & vulgata ignoraret, qui etiam arcana oſtentat, alijſque inacceſſa? Ergo ut dixi cauſa trium capitulorum teſtibus Gregorio, & Pelagio Pontificibus, imò toto ferè Occidente nihil ad fidem ſpectabat, quod alibi fusè oſtenſum. Errores enim Theodori, Theodoreti, Ibæque omnes Catholici deteſtabantur: is de Perſonis erat, an videlicet pro hæreticis damnatíſque habendi eſſent, quos Synodus Chalcedonenſis abſolverat, ut enim non continuò eſt pictor, qui pingit; cùm ſæpè caſu & ignorantiâ artis id fiat, ut in annulo Pyrrhi: ita non continuò hæreticus, qui hæreſin docuit. Audi S. Gregorium: (c) *De illa*, inquit, *Synodo*

non

(a) V. Regal. Sacerdot. lib. 2. (b) Geſta Damaſi apud Baron. ad ann. 381. Theodoret. lib. 2. c. 22. Photius in libello de 7. Synod. S. Gregorius l. 6. epiſt. 125.
(c) S. Gregor. lib. 3. epiſt. 37. & lib. 3. epiſt. 2. & Pelag. II. ep. 2. ad Eliam.

quæ Conſtantinopoli facta eſt, ſcire vos volo, quia in ea de Perſonis tantummodò, non autem de fide aliquid geſtum eſt. Et alibi de iiſdem tribus Capitulis loquens: *Poſtquam talis ſciſſura pro nulla re facta eſt, juſtum fuit, ut ſedes Apoſtolica curam gerat.* Et Pelagius II. vocat *quæſtionem ſuperfluam.* Certum ergò eſt, quæſtionem trium capitulorum intra metas fidei ſtetiſſe, totúmque ferè Occidentem, qui eorum damnationi ſubſcribere renuerat, nunquam pro hæretico habitum eſſe. Ubi ſimul obſerves, quibus modis, quámque ab honeſto alienis fulcire ſuam cauſam Maimburgus conetur. Probandum ſuſceperat, poſſe ſine conſenſu Pontificis res fidei à Concilio definiri: id verò ut perſuaderet, exemplis opus erat: ſed vera haud ſuppetebant, quid ergo conſilij? falſa ſubornantur; Damaſus, Vigilius producuntur; falſo quidem utérque judicio, ſed tamen fallendis Lectoribus opportuno; quotus enim quiſque aut tempore, aut libris abundat quærendæ ac evolvendæ veritati?

§. VI.

Reſpondetur ad auctoritatem Baſileenſis Concilij, & Univerſitatis Pariſienſis.

SUMMARIA.

1. *Reſpondetur ad auctoritatem Baſileenſis Concilij.*

2. *Fruſtra Eccleſiæ Gallicanæ Auctoritatem in auxilium vocari, imò eam pro Pontifice ſtetiſſe multis exemplis oſtenditur, ac etiam confeſſione ipſius Maimburgi.*

3. *An ex eo, quòd totum ſit majus ſuâ parte, concludatur, Concilium eſſe ſupra Papam? ubi cavillationes Maimburgi refutantur.*

4. *Inſignis Maimburgi fallacia in citando Pij II. teſtimonio.*

Digitized by Google

I.

OPponit *Maimburgus 12.* Auctoritatem Concilij Baſileenſis: (a) hoc enim *ſeſſione 2.* definit, Concilium eſſe ſupra Pontificem; nec poſſe, niſi Patres conſentiant, Concilium à Summo Pontifice aliò transferri aut diſſolvi. Et *ſeſſ. 3.* monitorium contra Eugenium IV. expedit, pœnáſque non obtemperanti decernit. Et *ſeſſ. 4.* prohibet, ne durante Concilio Pontifex ad promotionem novorum Cardinalium procedat. Et *ſeſſ. 7.* non poſſe Papam de Beneficijs Cardinalium à Concilio punitorum diſponere. Et *ſeſſ. 8.* Eugenium auctoritativè, & ſub pœnis contumaciæ ad Concilium citat. Et *ſeſſ. 9.* reſcindit omnia acta & proceſſus ab Eugenio Summo Pontifice contra Wilhelmum Concilij protectorem factos. Et *ſeſſ. 12.* acriter in Eugenium Summum Pontificem declamat, definitque & olim in Romanos Pontifices à Concilijs animadverſum eſſe, & deinceps animadverti poſſe. Et *ſeſſ. 14.* Conditiones Eugenio Papæ tribus formulis comprehenſæ à Concilio præſcribuntur, in quas niſi conſentiat, Papatu exuitur. Et *ſeſſ. 16.* Eugenius Papa, ut ibi habetur: *citationi, monitioni, & requiſitioni ſacri Concilij plenariè ſatisfacit*: Bullas & diplomata contra Concilium à ſe edita, nulla & inania fuiſſe declarat: ipſum verò Concilium fuiſſe legitimè inchoatum, legitiméque continuatum; quo videtur Eugenius omnia in ſuperioribus ſeſſionibus facta, & conſequenter citationes, & ſententias contra ſe dictas confirmâſſe, & Concilij auctoritatem ſupra legitimum Papam agnoviſſe. Et *ſeſſ. 17.* admittit, ut præſideant, Legatos Papæ, ſed cum certis conditionibus, quarum præcipua, ne ullam in Concilium exerceant juriſdictionem coactivam. Et *ſeſſ. 18.* expreſsè definit, majorem eſſe Concilij, quàm Papæ auctoritatem, & hunc niſi obediat, poſſe à Concilio puniri. Et *ſeſſ. 21.* tollit Concilium omnes Annatas, & qui eas exegerit, pœnâ Simoniacis decretâ punit: ipſum verò Summum Pontificem, ſi aliquid contra hoc Decretum moliatur, jubet Concilio deferri. Et *ſeſſ. 26.* iterum definit Papam notoriè crimino-

(a) Maimb. cap. 21. à fol. 191.

criminoſum juriſdictioni Concilij ſubjacere, ipſúmque Eugenium Papam in jus vocat. Et *ſeſſ. 29.* circa medium, clariſſimè iterum auctoritas Concilij ſupra Papam aſſeritur. Et *ſeſſ. 31.* Eugenium ſuſpendit. Et *ſeſſ. 33.* etiam deponit. Et *ſeſſ. 38.* Concilium Generale ſupra Papam eſſe definit, idque ad veritatem fidei Catholicæ pertinere, & qui hoc pertinaciter negat, hæreticum eſſe. Et *ſeſſ. 39.* Amadæum Sabaudiæ Ducem, ſub nomine Felicis V. Papam renuntiat.

In appendice *ad ſeſſ. 17.* quæ habetur poſt Acta Concilij, Legati Eugenij IV. Romani Pontificis, *jurant fideliter laborare pro ſtatu & honore Concilij Baſileenſis, ejúſque decreta defendere & manutenere, & ſpecialiter decretum Concilij Conſtantienſis de ſubjectione Pontificis. Et aliud Synodi Baſileenſis decretum, quòd Papa Concilio Univerſali obedire teneatur.* Idem habet Platina *in vita Eugenij IV.*

Ex his Concilij Baſileenſis actis ſic argumentari licet: Quidquid à legitimo Concilio definitum eſt, & à legitimo Pontifice confirmatum, id pro vero ratóque haberi debet: ſed Concilio Pontificem ſubjacere, & à Concilio citari, judicari, puniríque poſſe; & ipſa Synodus Baſileenſis definivit, & Eugenius Papa confirmavit tanquam ritè legitiméque facta.

Reſp. Multa ſunt, quæ ad Baſileenſis Concilij Auctoritatem dici poſſunt. Primò ergo aliqua in genere, tum ad ſingula reſpondebimus. Concilium Baſileenſe ab Eugenio IV. convocatum, miſſo Juliano Cardinali, ſicque legitimè inchoatum eſſe, dubitari non poteſt; ita enim habetur in Actis Concilij Seſſione primâ. Sed cùm adverteret Eugenius, Baſileam Civitatem opportunam non eſſe, ſolvi Concilium jubet, aliò transferendum. Hinc primæ faces diſcordiarum. Sed Eugenium hæ cauſæ moverant. *Quòd* pauciſſimi Antiſtites Baſileam accedere poſſent, ardente inter Auſtriæ, ac Burgundiæ Duces bello, Bohemis hæreticis omnes circa Regiones incurſantibus, & ideò itineribus omnibus infeſtis, occupatíſque. *Quòd* Græcorum Imperator, aliíque ejus Imperij Principes, ſocietatem cum Latina Eccleſia inituri, Urbem in Italia peterent, tam longo itineri commodam, maríque vicinam, & ideò Baſileam averſarentur. *Quòd* ingentis momenti negotia in Concilio agitanda Pontificis præſentiam poſcerent; Is verò & decori, & neceſſitatis causâ, exire Italiâ non poterat, bellis & tumulti-

multibus abſentiam ſecuturis. Hæ Pontifici cauſæ ſolvendi Baſileenſis Concilij, alióque movendi. Hinc Patrum indignatio, tum ſeditio, & aperta defectio, ac perpetuum bellum, non cum Pontifice tantùm, ſed cum ipſa Pontificia Dignitate. Varia Patres concitabant. Quàm plurium ambitio tiaram captantium: Columnenſes Eugenio implacati, quòd eorum avaritiæ obſtitiſſet, cùm theſauris inhiâſſent à Martino relictis: Dominicus Capranica, aliique, quòd Purpurâ carerent à Martino paratâ: Philippus Dux Mediolanenſis, perpetuus Eugenio hoſtis, quòd hujus curâ Italiæ Imperio arceretur: Cardinalis S. Euſtachij à Patribus Avenionenſi & Venuſino Comitatibus contra jus fáſque præfectus, ideóque turbarum bellíque gaudens, ac turbido ſecurus: Alphonſus Arragoniæ Rex, à Neapolitanis ad ſolium evocatus, quod extinctâ Andegavenſi Stirpe Eccleſiæ acceſſerat: Carolus VII. Galliarum Rex impulſu Alphonſi Arragonij, ac opportunitate Regiam poteſtatem augendi, Eccleſiaſticâ oppreſsâ Baſileenſium favore; quod etiam conſecutus eſt celebri illâ Pragmaticâ ſanctione, toties impugnatâ, toties victrice, ac tandem deletâ. Hæc erant, quæ Baſileenſium animos adversùs Pontificem armabant, implebántque Concilium diſcordijs, ſeditionibus, tumultu, ambitione; adeò ut non tam Synodum, quàm Eurippum crederes, ventis ac tempeſtatibus turbidum: & in quo vota & ſuffragia non veritati, ſed ſingulorum affectui & cupiditatibus quærebantur. Quæſo te, quam fidem adhibeas tam ſuſpectæ Auctoritati, quæque ex Principum, & ambientium motu nutúque pendebat, aut vindictâ, aut cupiditate ſententiam ferente? Nego ergo hanc Synodum, ſed Synagogam fuiſſe pro tiara jurgantium: & in qua non Patres, ſed Principes decernebant, nec fidei cauſa, ſed ambitionis agebatur. Et quamvis hæc manifeſta ſint, nec ab alio negari poſſint, quàm hiſtoriæ ignaro; addam tamen confirmandæ veritati eorum teſtimonia, qui Concilio intererant, ſcribebántque, integritate ac doctrinâ celebres, omníque majores exceptione.

S. Antoninus (a) Concilium Baſileenſe, poſtquam ab Eugenio Pontifice juſſum diſſolvi, vocat: *Conciliabulum viribus caſſum, Synagogam*

(a) S. Anton. 3. p. Tr. 22, cap. 10. §. 4.

gogam Sathanæ, temerarium, & præſumptuoſum Conventum &c. B. Joannes Capiſtranus : (a) *Synodum profanam, excommunicatam, interdictam, baſiliſcorum ſpeluncam, Dæmonum cavernam &c.* Joannes de Turrecremata: *Nullus ſanæ mentis vir, qui novit, cum quanta gravitate, integritate, & modeſtia, fidei judicia tractanda ſint, judicabit eſſe univerſali conſenſu totius Eccleſiæ concluſa, Spiritúque ſancto dictata, in quibus hujuſmodi factiones, & practicæ intervenerunt.* Pius II. in Bulla Retractationis : *Multi doctiſſimi viri, & ſanctitate celebres ſcire ſe dicebant, Baſileenſes Spiritum Sanctum non habere Auctorem.* Beatus Albergattus teſte Sigonio : (b) *Cùm audiſſet, quæ in contemptum Apoſtolicæ Sedis Baſileenſes decreviſſent, Vir antiquæ probitatis exarſit, atque graviter eorum facta increpuit, & ut in auctoritate Summi Pontificis permanerent, admonuit.* Idem ſuprà laudatus Turrecremata : (c) *Talia Decreta Concilij Baſileenſis* (videlicet contra Pontificiam auctoritatem) *ad furorem quorundam hoſtium Apoſtolicæ Sedis cum multitudine Populi parvi pretij, & nullius auctoritatis publicata ſunt ; & ideò plures attendentes, prædicta Decreta adverſa eſſe Sanctorum Patrum doctrinis, non modò in Deputationibus ſuis contradixerunt, & reclamaverunt, verùm etiam in Seſſionibus ipſius Concilij intereſſe noluerunt.* Epiſcopus Meldenſis Caroli ſeptimi ad Eugenium Legatus, Regis ſui Gallorúmque nomine Baſileenſem Synodum (d) *veſanam* appellat, oratione in Cardinalium Collegio habitâ. Synodus quoque Florentina (e) Declarationes Baſileenſes *tanquam impias ſcandaloſas, in manifeſtam Eccleſiæ ſciſſuram, ac omnis Eccleſiaſtici Ordinis confuſionem tendentes damnat reprobátque.* Denique Concilium Lateranenſe (cui Ludovicus Galliæ Rex tanquam legitimo & Oecumenico per ſuos Legatos ſe adhærere profeſſus eſt) Seſſione undecimâ appellat Baſileenſem Synodum : *Conciliabulum Schiſmaticum, ſeditioſum, & nullius prorſus auctoritatis.* Si ergo, ut ex adductis hactenus teſtimonijs liquet, Concilium Baſileenſe *Schiſmaticum, Sathanicum, temerarium, præſumptuoſum, Dæmoniacum, ſerpentinum, factioſum, veſanum, viribus caſſum, Spiritu ſancto deſtitutum, furioſum, ſanctorum Patrum doctrinæ, & exemplis adverſum, ſcandaloſum, reprobatum, damnatúmque fuit* ; amabò te, ex tali Concilio quale ſubſidium ſperes? annon pudeat tam ſordidi fædique patrocinij?

(a) B. Joan. Capiſtran. de Papæ & Conc. auctor. p. 3. (b) Carol. Sigon. in Vita c. 13. (c) Turrecrem. ſumma de Eccl. lib. 2. cap. 100. (d) V. Rainald. ad ann. 1441. n. 10. (e) Conc. Florent. in ſeſſ. publica anno 1439. prid. Non. ſept.

trocinij? Ego fidem adhibeam, ego moveri tam indignis teſtimonijs? Imò ſi alia omnia ceſſent, hoc unum ſuffecerit ſpernendæ Adverſariorum ſententiæ, quòd tam miſeris pudendiſque auxilijs ſuſtentetur; impiam prodit tam profanus comitatus.

Dices. Synodum Baſileenſem tunc ſolùm damnatam eſſe, cùm Eugenium depoſuit, Amadæo ſuffecto; tunc enim Schiſmatica evaſit.

Reſp. Conſtat ex allatis teſtimonijs, Baſileenſem Synodum non ſolùm ob evectum Antipapam, ſed etiam quòd Eugenio obtemperare nollet, illúmque Concilio ſubmittere conaretur, graviter à Viris doctrinâ & pietate præcipuis vapulâſſe, & execrationi habitam. Si enim Concilium eſt ſupra Papam, ſi hunc citare, punire, ac obſequium detrectantem in ordinem redigere poteſt; quid tandem Synodus deliquit, ſi Eugenio, cùm Concilio non pareret, alium Pontificem ſuffecit? Uſa eſt poteſtate ac jure ſuo; non ergo *Schiſmatica, non Sathanica, non veſana* dici debuit: aut ſi debuit, non tunc ſolùm, cùm Eugenium dejecit; ſed multò maximè cùm citavit, cùm decrevit, cùm Concilio ſubjecit; ex his enim neceſſariò ſequebatur, deponi etiam poſſe, nam ad ſuperiorem id ſpectat. Nec cauſa deponendi deerat; ſi enim Pontifex Concilio ſubjectus, ergo non ſolvere Concilium, non transferre, non Patres anathemate punire, non aliud Concilium indicere poterat; quæ tamen cùm omnia faceret, nec Decretis Baſileenſium toties repetitis acquieſceret, meritò pænas dabat. Si ergo Eugenius Concilio ſubjectus, ſi nocens, ſi obſtinatus, quid mali Concilium fecit? ſi ſubjectum, & nocentem damnavit, aliúmque Pontificem delegit? Ergo Baſileenſe Concilium aut ſemper, aut nunquam deliquit.

Secundò. Tantum abeſt, Concilij Baſileenſis auctoritate cauſam noſtram pejorem reddi, ut potiùs maximum pro nobis ex illa argumentum ſumatur. *Tum,* quia illius Decretis, quâ parte auctoritatem Pontificiam impugnabant, omnes Viri ſancti, doctrináque præcipui adverſati ſunt, videlicet, S. Antoninus, S. Bernardinus, S. Laurentius Juſtinianus, B. Albergattus, B. Capiſtranus, aliíque, adeò, ut ne quidem Seſſionibus intereſſe voluerint, in quibus ea Decreta concepta & vulgata ſunt, ut teſtatur Turrecremata

mata paulo antè laudatus. Concilium quóque Florentinum centum quadraginta Epiſcoporum (inter quos Patriarcha Conſtantinopolitanus, ac cæterorum trium Patriarcharum Legati) & Concilium Lateranenſe centum quatuordecim Epiſcoporum, eadem Decreta execrati ſunt. Ipſos Patres Baſileenſes adeò hujus Concilij puduit, ut confertim ſe Eugenio adjunxerint, abſcederéntque Baſileâ, vix viginti, unóque Cardinali relictis; & hi ut numerum ſupplerent, cadavera Epiſcoporum, qui jam vitâ deceſſerant, inferri Synodo juſsêre, ut à mortuis ſaltem ſuffragia impetrarent, cùm à vivis non poſſent. Denique tota Eccleſia Orbiſque Chriſtianus, & Decreta, & audaciam Baſileenſium damnavit, quando illis invitis Eugenium pro Pontifice habuit; quamvis enim Baſileenſe Concilium Eugenium accusâſſet, citâſſet, damnâſſet, abdicâſſétque, Eccleſia tamen ac omnes Catholici damnatum à Concilio abdicatúmque pro vero legitimóque coluit. Agnovit ergo Eccleſia tota, & errâſſe Baſileenſe Concilium, & nullam in Pontifices exercere auctoritatem poſſe; ſi enim Concilium Baſileenſe non erravit, habuitque in Pontificem poteſtatem, cur ergo Eccleſia, quem Concilium damnavit, quem Concilium abdicavit, pro damnato abdicatóque non habuit? Adde Concilium Baſileenſe, poſtquam adverſari cæpit Romano Pontifici, adeò diſcordijs, factionibus, rapinis, aliiſque facinoribus fædari cæpit, ſacro Conventu indignis, ut omnium confeſſione in Schiſmaticum evaſerit, illique exſcindendo, velut communi mortalium malo, Principes ferro, cælum peſte armari oportuerit, quâ tandem illa rebellium acies diſſipata eſt. Quo exemplo manifeſtè patuit, eandem eſſe Politici ac naturalis Corporis rationem; utrúmque enim quamvis floridum aliàs, vegetúmque amiſſo Capite in cadaver evadit.

Dices. Baſileenſe Concilium, quo tempore Eugenium damnavit, non fuiſſe legitimum.

Reſp. Quæro, quam ob cauſam legitimum non fuerit, niſi quia ab Eugenio ſolutum, & Patribus majori ex parte ad Pontificem reverſis? Ergo Concilium Pontifici ſubjacet; alioquin invitum repugnánſque dimitti à Pontifice non poſſet: ergo cenſuerunt Patres, majorem eſſe Pontifici, quàm Concilio poteſtatem; alioquin

quin Concilio potiùs obtemperare, quàm Pontifici debebant: & illi potiùs, quàm huic adhærere; nunc verò, poſtquam Concilium deſerunt, ut Pontifici ſe adjungant, idque totâ Eccleſiâ probante, manifeſtè profitentur, majorem eſſe Pontificis, quàm Concilij poteſtatem. Quacúnque ergo ex parte Baſileenſe Concilium aſpicias, conſtat inſigne ex illo cauſæ noſtræ patrocinium, invictúmque accedere; nunquam enim illud Sanctiſſimi viri (quotquot videlicet eâ ætate florebant ſcribebántque) nunquam Florentinum & Lateranenſe Concilium, imò totius Eccleſiæ çonſenſus damnâſſet, quando contra tot, ac ſingulis ferè ſeſſionibus pronuntiata Decreta, Eugenium pro legitimo Pontifice habuit, & hujus imperium Baſileenſium Decretis ſemper præhabuit. Nobis ergo militat, non Adverſarijs Baſileenſe Concilium.

Tertiò. Seſſionem ſecundam Baſileenſem quod attinet, in qua decernitur: *Certum legitimúmque Pontificem Concilio ſubjacere.* Dico multis modis impugnari eam poſſe; conſtat enim, quo tempore habita eſt, Synodum Baſileenſem jam ab Eugenio ſolutam, revocatámque fuiſſe. Si ergo Synodus à Pontifice non confirmata nullius roboris eſt, quanto magis nullius roboris erit, non tantùm non confirmata, ſed poſitivè rejecta, reſciſſa, & improbata? Deinde ex ſupradictis, Sanctorúmque Patrum teſtimonijs, quæ alibi produximus, certum eſt, non poſſe à Concilio definiri, niſi illa, ad quæ definienda convocatum eſt; & ideò Leo Primus, (a) Gregorius Magnus, (b) Paſchalis II. (c) quæ in Concilijs Oecumenicis, Conſtantinopolitano primo, & Chalcedonenſi contra auctoritatem Patriarchæ Alexandrini decreta fuerant, irrita & inania eſſe voluerunt, ut alibi demonſtratum eſt. Si ergo Sancti Patres ne quidem tantorum Conciliorum auctoritate, qualia Conſtantinopolitanum, & Chalcedonenſe, moveri potuerunt, ut admitterent, quæ contra auctoritatem Patriarchæ Alexandrini decreta fuerant; quanto minùs admiſiſſent, quæ Concilium Baſileenſe contra Romani Pontificis? An pejor cauſa, minórque reverentia Pontifici maximo, quàm Alexandrino Patriarchæ? aut major Baſileenſi Concilio, quàm Conſtantinopolitano & Chalcedonenſi

(a) Leo I. epiſt. 53. ad Pulch. (b) Gregor. M. l. 6. epiſt. 31. (c) Paſchal. II. epiſt. 3. ad Eliam, quæ habetur Tomo 2. Conc. p. 2. in fragm. Synodi V,

donenſi auctoritas, ut quod iſta in Patriarcham non poterant, iſtud poſſet in Romanum Pontificem? Nihil ergo ex Decretis ſecundæ Synodi Baſileenſis contra ſuperioritatem Pontificis Romani deduci poteſt: idémque dicas ad alias ſeſſiones, in quibus multa Pontificiæ poteſtati contraria ſtatuta ſunt.

Quartò. Ad ſeſſionem 16. in qua Eugenius Bullas & diplomata à ſe contra Concilium edita, *nulla & inania fuiſſe declarat: ipſum verò Concilium fuiſſe legitimè incboatum, legitiméque continuatum;* multa reſponderi poſſunt. Cardinalis enim Turrecremata omnium conſcius, teſtiſque oculatus negat eas Bullas Eugenij, ſed à Cardinalibus quibuſdam expeditas, Pontifice decumbente, ærumnis morbóque confecto: (a) *Andreas*, inquit, *Venetus, Dominij Venetorum tunc Orator, & aliqui Domini Cardinales, timentes futurum magnum ſcandalum in Eccleſia, minati ſunt Domino Eugenio, niſi Bullas illas adhæſionis concederet, ipſum ſolum recedentes relinquerent; unde præfato Domino in lecto decumbente, præfati Domini referuntur Bullas illas taliter qualiter expediviſſe, & miſiſſe Baſileam.* Neque hoc novum in Eugenio, cujus teſtimonio (b) conſtat, prolixiores illas litteras, quæ in ipſius defenſionem ad Univerſos Chriſti fideles inſcriptæ ſunt, quæque ſeſſione 16. recitantur, ſubornatas eſſe. Deinde certum eſt, quæ Eugenius in favorem Baſileenſium ſcripſit, omnium graviſſimo metu, qui in hominem cadere poſſit, etiam conſtantiſſimum, expreſſa fuiſſe. Armis domi foriſque obſidebatur: Principes omnes ab eo defecerant: Sigiſmundus tantùm animi pendebat: Roma capta: Cardinales offenſi: Schiſma jam ferè conflatum, minæque omnium, qui ſupererant, defectionem inclamantium, niſi Baſileenſibus annueret. Quis rogo major metus inijci poterat? aut quis pro validis agnoſcat, toties negata, ac tandem tanto metu conceſſa? An jure meritò non hìc cum magno Athanaſio (c) dicas? *Non eſt cenſenda ejus ſententia, quam minæ & terrores extorſerunt; ſed ea, quam protulit, cùm liberos haberet affectus.* Denique licet Eugenius omnes Bullas revocaverit, quibus Concilium Baſileenſe ſolvi jubebat, vitandique Schiſmatis causâ Concilium ratum legitimúmque eſſe voluerit; nunquam tamen Decreta confirmavit, quæ contra Pontificiam Dignitatem edita in

T Con-

(a) Turrecrem. lib. 2. cap. 100. (b) Vide ſeſſ. 16. & Spond. ad ann. 1433. n. 23. & 24. (c) S. Athanaſ. epiſt. ad ſolit. Vitam agentes.

Concilio fuerant; aliud enim eſt, Concilium eſſe verum legitimúmque, aliud omnia, quæ in Concilio facta ſunt, legitimè facta eſſe; nam & Concilium Conſtantinopolitanum, & Chalcedonenſe, & Conſtantienſe legitima erant, & tamen non omnia, quæ in illis decreta ſunt, Leo, Pelagius, Gregorius, Martinus approbârunt, ut ſuprà notatum eſt. Et quàm multa illegitimè invalidéque fiunt à legitimo veróque Principe? non ergo ſequitur, approbato concordiæ causâ Baſileenſi Concilio, omnia quoque, quæ in illo facta ſunt, ab Eugenio approbata eſſe. Teſtatur id Cardinalis Turrecremata, qui Eugenij verba in Concilio Florentino differentis recitat. (a) *Eugenius,* inquit, *Florentiæ in Diſputatione publica reſpondit ita dicens: Nos quidem progreſſum Concilij approbavimus, volentes ut procederet, ut inceperat; non tamen approbavimus ejus Decreta. Et in hoc ſapientiſſimè fecit; quis enim niſi imprudentiſſimus Princeps approbaret Decreta, quæ nunquam vidiſſet, aut quæ priùs non examinâſſet, ſi in eis minùs rectum, aut minùs verum, aut minùs expediens reperiretur?* Lege totam Eugenij Bullam, quæ ſeſſione 16. recitatur, & ne verbum quidem invenies, quo dicatur Baſileenſium Decreta confirmari; imò, quod efficaciſſimè convincit, Legati ab Eugenio miſſi, rogatíque, ut Decreto Conſtantienſi de ſubjectione Pontificis ſubſcriberent, ſubſcripſerunt (uti expreſsè habetur ſeſſione 17.) *nomine proprio* privatóque; non verò ut Legati Pontificis; quod evidentiſſimo argumento eſt, aliam fuiſſe Eugenij mentem; alioquin quid opus erat proteſtari, ſe id *nomine proprio,* non verò nomine Eugenij præſtare velle? Idipſum teſtantur (b) Turrecremata, & (c) Spondanus. Et hæc ſunt, quæ de Baſileenſi Concilio dicenda habui ſtudio curáque veritatis.

II. *Opponit 13.* (d) Univerſitatem Pariſienſem, totámque Gallicanam Eccleſiam, ac præcipuos hujus Eccleſiæ ac Univerſitatis Doctores præferre Concilij auctoritatem auctoritati Pontificiæ.

Reſp. Primò. Equidem aſſerere non poſſum, quid modò Univerſitas Pariſienſis, & Eccleſia Gallicana de hac re ſentiant; video enim omnes in Regis obſequium ſpectare, nullâ Canonum, nullâ Eccleſiaſticæ libertatis curâ, nec tam ex ratione, quàm metu præmijſque pendere: & quid mirum, etiam ſcholas gratiæ & favori ceſſiſſe,

(a) Turrecrem. Sum. de Eccl. lib. 2. cap. 100. (b) Turrecrem. lib. 2. cap. 100. (c) Spond. ad ann. 1434. n. 2. (d) Maimb. cap. 25. fol. 253.

Digitized by Google

ceſſiſſe, ſi templa ceſſerunt? ſcribunt ergo calamo Doctores, quod Epiſcopi docent exemplo. Cæterùm paucos ante annos non hanc Eccleſiæ Gallicanæ, & Univerſitatis ſententiam fuiſſe, graves teſtantur & oculati ſcriptores; nam Anno 1662. die 12. Decembris Pariſijs in Collegio Claremontano Patres Societatis contra hæreſes & Schiſma ſæculi X. hanc theſin publicè expoſuerunt, defenderúntque, videlicet: *Datur in Eccleſia Romana Controverſiarum fidei Judex infallibilis, etiam extra Concilium Generale, tum in quæſtionibus juris, tum facti; unde poſt Innocentij X. & Alexandri VII. Conſtitutiones, fide divinâ credi poteſt, librum, cui titulus Auguſtinus Janſenij, eſſe hæreticum, & quinque propoſitiones ex illo excerptas Janſenij eſſe, & in ſenſu Janſenij damnatas.* In hac theſi agitur quidem de ſola Pontificis infallibilitate, ſed ex illa apertè ſequitur, Concilium non eſſe ſupra Pontificem; ſi enim Papa etiam extra Concilium in rebus fidei errare & falli non poteſt, ergo nec corrigi, nec judicari à Concilio poteſt, & conſequenter nec Concilio ſubjicitur. Patres ergo Societatis, quamvis Pariſijs eſſent, & Pariſijs docerent, non crediderunt, mentem eſſe Univerſitatis Pariſienſis, aut Eccleſiæ Gallicanæ, ut Concilium Pontifici præferatur; quis enim credat aut ignoràſſe illos Eccleſiæ Gallicanæ ſententiam, aut contempſiſſe? niſi fortè dicas, aliam illorum temporum, aliam iſtorum conditionem eſſe; tunc enim fortiter contra Janſenium ſcribebatur, quia quid Janſenio aut placeret, aut diſpliceret, parùm intererat: nunc verò aptari calamus debet Regio favori, oportétque Pontificis auctoritatem ex Principis gratia metiri. Alia quamplurima omitto, quæ ſequenti Diſſertatione prolixè dicentur.

Reſp. Secundò. Sed ut dixi, parum mihi curæ eſt, quid modò Eccleſia Gallicana ſentiat; quærimus quid olim ſenſerit, quando videlicet illibata iñocénſq; florebat, veritatis, non gratiæ anxia, nec ad Regis arbitrium ſuſpenſa. Eam pro nobis ſtetiſſe, ſequentia clarè oſtendunt.

Nam *Primò* Anno CCCCXCVIII. mortuo Anaſtaſio Pontifice Maximo delectus eſt Symmachus Romanæ Eccleſiæ Diaconus. At Feſtus è primis ſenatoribus corrupto pecunijs Clero, magnam ejus partem ſibi adjunxerat, & ſuffragia pro Laurentio S. Praxedis Archipresbytero paraverat, eodémque die Symma-

cho oppoſuerat, emptâ auro electione. Creditum eſt, id datum à Feſto Anaſtaſij Imperatoris Eutychiani gratiæ, cui, cùm Conſtantinopoli Anaſtaſij Pontificis Legatum ageret, pollicitus erat, ſe acturum, ut Roma Henotico ſubſcriberet. Cùm ergo Schiſma in Urbe flagraret, nec partium ſtudia componi poſſent, itum ad Theodoricum Regem, qui pro (a) Symmacho, quippe pluribus votis electo ſententiam dixit: nec id jure factum, ſed neceſſitate ac meliorum deſperatione, déque partium conſenſu. Feſtus judicio victus ad fraudes & calumnias vertitur. Multa Symmacho flagitia impoſita, præſertim adulterij, útque Pontificatu abſolveretur, à Theodorico petitum. Is Epiſcopum deſtinavit, qui criminationes, cauſámque Symmachi examinaret, ſed vociferante (b) Clero, id contra Canones fieri, nec ab alio judicari Pontificem, quàm à S. Concilio poſſe, imò ne à Concilio quidem, niſi illud Pontifex convocâſſet; Symmachum rogat, Concilium indicat. Is Regi aſſenſus Romam centum & quindecim Epiſcopos vocat, ſéque eorum judicio ſpontè ſubmittit. Audi acta Synodi Palmaris; ſic enim teſte Anaſtaſio in Honorio, Porticus Baſilicæ S. Petri Palmaria dicebatur: *Memorati Pontifices* (quos videlicet Theodoricus ad Synodum invitaverat) *ſuggeſſerunt Regi, ipſum Symmachum, qui dicebatur impetitus, debuiſſe Synodum convocare, ſcientes, quia ejus Sedis primum Petri Apoſtoli eſt meritum, vel Principatus, nec antedicta Sedis Antiſtitem minorum ſubjacuiſſe judicio. Sed potentiſſimus Princeps ipſum quóque Papam in colligenda Synodo voluntatem ſuam demonſtrâſſe ſignificavit &c.* Sed cùm in Synodo nullus fieret diſceptandi finis; Symmachus moræ & contentionum feſſus, quamvis tertiò vocatus negat, ſe ampliùs velle judicio ſiſti, & minorum, quibus nullum in ſe jus eſſet, ſententias experiri; nec Patres abnuerunt, quorum ad Regem ſcribentium hæc ſunt verba: (c) *Nobis quid facere poſſimus, non remanſit, nec invitum ad diſceptationem noſtram adducere poſſumus; nova res eſt, Pontificem Sedis iſtius apud nos audiri, nullum conſtat exemplum &c.* Inhorruit Gallia, ubi Reum Pontificem audijt, multòque magis ubi Concilium judicâſſe. Ergo omnium nomine ad Feſtum, Symmachúmque

que

(a) Anaſtaſius in Symmacho (b) V. Tom. 4. Concil. edit. Pariſ. & Maymb. de Schiſm. Occident. lib. 5. fol. 295. Caſſiodor. in chron. anno 500.
(c) V. Tom. 4. Concil. edit. Pariſ. fol. 1330. & ſeqq.

Digitized by Google

que Romani Senatûs capitâ hæc Avitus Epiſcopus Viennenſis ſcribit : (a) *Dum de cauſa Romana Eccleſia anxij nimis ac trepidi eſſemus, utpote nutare ſtatum noſtrum in laceſſito vertice ſentientes, quos omnes una criminatio percuſſerat, ſi ſtatum Principis obruiſſet. In Sacerdotibus cæteris poteſt, ſi quid fortè nutaverit, reformari ; at ſi Papa Urbis vocatur in dubium, Epiſcopatus jam videbitur non Epiſcopus vacillare. Sanctorum voce patet Pontificum dignitatem Sedis ejus ſanctam toto Orbe Venerabilem, dum illis, quidquid fidelium eſt, ubique ſubmittitur, dum totius Orbis caput eſſe dignatur; de qua mihi videtur dictum per Prophetam : ſi hæc humiliabitur, ad cujus confugietis auxilium, & ubi relinquetis gloriam veſtram. Non facilè datur intelligi, quâ vel ratione, vel lege ab inferioribus eminentior judicetur, quod Synodus ipſa venerabilis laudabili Conſtitutione proſpiciens cauſam, quam (quod ſalvâ reverentiâ dictum ſit) penè temerè ſuſceperat inquirendam, divino potiùs ſervavit examini.* En tibi Gallicanæ Eccleſiæ ſententiam doctrinâ ac pietate florentis, quippe ſub tempora baptizati Clodovæi : *Non poſſe Romanum Pontificem in dubium ſeu judicium vocari : Illi quidquid eſt fidelium, ſubmitti, eſſe totius Orbis Caput, & temerè à Synodo judicari, ſed Divino tantùm examini ſervari.* Ita Galliæ Antiſtites ante mille centum & octoginta annos ſenſère. *Nequè,* dicas, *id tantùm de Synodo particulari intelligendum eſſe, non verò de Synodo Oecumenica.* Reſpondeo vanum eſſe hoc effugium, omnes enim rationes, ſacræque auctoritates, quæ probant Pontificem particulari Synodo, probant etiam Oecumenicâ eſſe ſuperiorem : & citati Patres Gallicani expreſsè fatentur, Romanum Pontificem *Divino tantùm examini ſervari*; quod falſum eſſet, ſi Oecumenico Concilio ſubjaceret. Et ita, quod maximi momenti eſt, Ennodius ſenſit ; is enim & Gallus erat, nec ignorare poterat mentem Eccleſiæ Gallicanæ, eodémque tempore vixit, quo Synodus agebatur, & pro Symmacho eloquentiſſimè ſcripſit, tantóque pretio apud Patres Synodi Romanæ Apologeticum fuit ab eo conſcriptum, ut redigi voluerint inter acta Synodalia, & pro doctrina Synodali ab omnibus haberi. Audi acta ipſius Synodi : *Eo recitato libello, & ab omnibus conſonâ voce comprobato ſancta Synodus dixit : hæc futuris temporibus reſerventur, atq; ab omnibus teneantur, & ab omnibus ſerventur : hic libellus integerrimè ſynodaliter ab omnibus teneatur, atque inter*

(a) S. Avitus Epiſc. Viennenſ. ep.2. communi omnium Epiſcoporum Galliæ nomine apud Sirmond. in Ennod,

quarta & quinta Synodorum actiones interponatur, quia Synodali auctoritate conſcriptus eſt, & roboratus. Ad quæ omnes ter unâ voce reſponderunt, ut fiat rogamus. Jam verò cùm tantæ ſit auctoritatis Apologeticum Ennodij, audi quid ipſe ſentiat de Pontificis poteſtate nulli humano judicio obnoxia: *Aliorum hominum cauſas DEUS voluit homines terminare, ſed Sedis iſtius Præſules ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio: voluit B. Petri ſucceſſores Cœlo tantùm debere innocentiam. Dicas forſitan: omnium animarum talis erit in illa diſceptatione conditio. Replicabo, uni dictum: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam.* Si ergo DEUS Romanos Pontifices *ſuo ſoli arbitrio reſervavit;* ſi voluit *Cœlo tantùm debere innocentiam,* patet illos Oecumenico Concilio minimè ſubdi, alioquin falſum eſſet eos *ſoli Divino arbitrio reſervari,* & *Cœlo tantùm innocentiam debere.* Id verò tam clarum eſt, ut ipſe Maimburgus tum Ennodij, tum Antiſtitum Galliæ, quorum voces Avitus Viennenſis calamo expreſſerat, teſtimonijs victus libro quarto de magno Schiſmate Occidentis *fol. 307.* in hæc verba proruperit: *Par l' hiſtoire meme de Symmachus il eſt tout evident, que le Concile de Rome, toute l' Egliſe Gallicane, Ennodius & le Canons rapportez dans le Decret de Gratien avoient dejà decidè plus de neuf cens anns auparavant, que c' eſt à Dieu ſeul, qu' on doit reſerver la connoiſance, & le jugement des crimes, qu' on pourroit imputer aux Papes, & conſequentement qu' il n' y à Perſonne, qui ait droit de les juger, ny de les depoſer, ſi ce n' etoit, qu'ils fuſſent Heretiques, car il eſt certain, qu' en ce cas ils ne ſeroient plus Papes.* Hoc eſt: *Ex ipſa Symmachi Hiſtoria certiſſimum eſt, tam Concilium Romanum, quàm Eccleſiam totam Gallicanam, Ennodium, Canoneſque à Gratiano citatos jam ante nongentos annos decidiſſe, ſolius DEI judicio cognitionem, ſententiámque eorum criminum reſervari, quæ Romanis Pontificibus imputantur; & proinde nulli mortalium fas eſſe ſententiam contra illos dicere, eiſque Pontificatum abrogare, niſi fortè hæreſi tangerentur, tunc enim certum eſt, eos ne Pontifices quidem eſſe.* Hactenus Maymburgus cùm adhuc innocenti calamo ſcriberet, nec præmijs capto, & hoc ipſo exemplo utitur, ut oſtendat: *Non licuiſſe Concilio Conſtantienſi Joannem XXIII. Pontificatu exuere, idque Senatum Regium cenſuiſſe.* Si ergo ex ſententia Caroli VII. Galliarum Regis, ejúſque ſenatûs, ac etiam ipſius Maimburgi non licuit Oecumenico Concilio etiam tempore Schiſmatis, etiam in dubium Pontificem ſententiam ferre, quantò minùs licebit in unicum, verum, indubiúmque? Sed ut dixi, hæc Maimburgus

ſcripſit

ſcripſit pace inter Pontificem, Regémque florente; ubi turbata eſt, animum ac ſententiam mutavit, Regique acceſſit, non quòd hujus cauſa melior, ſed quia vicinior, potentiórque, ſicque pretium ex propinquo paratius. Ergo ſive Concilium Romanum, ſive Gallicanam Eccleſiam, ſive Ennodium & Maimburgum æquè Gallos interroges; Papa omni Concilio ſuperior.

Secundò. Facit pro hac noſtra ſententia egregium Ennodij Galli (qualem ſe ſæpè profitetur) teſtimonium modò recenſitum.

Tertiò. Anno DCCC. Cùm Carolus Magnus Romæ ageret, & Leonem III. criminibus, quæ ab æmulis objectabantur, in Synodo purgari vellet, Antiſtites maximâ & præcipuâ parte Galli (ut teſtatur Anaſtaſius in vita Leonis) in hæc verba exclamârunt: *Nos Sedem Apoſtolicam, quæ eſt caput omnium Eccleſiarum, judicare non audemus. Nam ipſa nos omnes, ipſa à nemine judicatur, quemadmodùm antiquitus mos fuit.* Ita Anaſtaſius in vita Leonis. Si à nemine judicatur, ergo neque à Concilio Oecumenico; & nota ea verba: *Sicut antiquitùs mos fuit.* Noſtra ergo ſententia jam dudum Antiquitati commendata fuit, nec uti falsò ſupponit Maimburgus, modò tyrocinium egreſſa.

Quartò. Anno circiter 1004. Ivo Carnotenſis epiſt. 183. *Judicia Romanæ Eccleſiæ à nemine retractari poſſunt; & ſi quis aliquando hujus Eccleſiæ auctoritate prægravatum ſe ſentiat, non debet in Ægyptum deſcendere propter auxilium, ſed ab ipſa ad ipſam confugere, & inde expetere levamen, unde ſe conqueritur accepiſſe gravamen.* Si ergo *Judicia Romanæ Eccleſiæ à nemine retractari poſſunt;* ſi *ab Eccleſia prægravatus ad nullum alium recurrere,* ergo Concilium non eſt ſupra Papam, alioquin *hujus judicia retractari poſſent,* & prægravatus à Pontifice, non ad hunc redire teneretur, ſed poſſet ad Concilium provocare.

Quintò. Anno circiter 1300. S. Thomas Aquinas, qui Pariſijs didicit, docuítque, & quo Univerſitas Pariſienſis neminem habuit doctrinâ & ſanctitate majorem; is opuſculo contra impugnantes Religionem capite 4. ita loquitur: *Papa habet immediatam juriſdictionem in omnes Chriſtianos, quia Romana Eccleſia nullis Synodicis conſtitutis cæteris Eccleſijs prælata eſt, ſed Evangelicâ voce Domini & Salvatoris noſtri primatum obtinuit, & illa, quæ ſancti Patres determinaverunt eſſe juris poſitivi, ſunt relicta ſub diſpoſitione Papæ, ut poſſit ea mutare vel diſpenſare ſecundùm opportunitates temporum vel negotiorum. Sancti enim Patres in Concilijs congregati, nihil ſtatuere poſſunt,*

Digitized by Google

poſſunt, niſi auctoritate Romani Pontificis interveniente, ſine qua etiam nec Concilium congregari poteſt. Et Quæſtione de Pot. a. 4. ad 3. *Romanus Pontifex hoc ſuâ auctoritate poteſt (hoc eſt, interpretari Symbolum) cujus auctoritate ſolâ Synodus congregari poteſt, & à quo ſententia Synodi confirmatur, & ad ipſum à Synodo appellatur. Quæ omnia patent ex Geſtis Chalcedonenſis Synodi. Nec eſt neceſſarium, quòd ad ejus expoſitionem congregatur Univerſale Concilium; cùm quandóque id fieri prohibeant belli diſſidia, ſicut in 7. Synodo id legitur, quòd Conſtantinus Imperator dixit, quòd propter imminentia bella Univerſalem Synodum congregare non potuit, ſed tamen illi, qui convenerunt, quædam dubia in fide exorta ſequentes ſententiam Agathonis determinaverunt.*

Sextò. Sanctus quóque Bonaventura Clariſſimum Univerſitatis Pariſienſis Lumen, & de quo Joannes Gerſon ejuſdem Univerſitatis Cancellarius veriſſimè dixit: (a) *Nunquàm talem Doctorem habuiſſe ſtudium Pariſienſe*: Hic, inquam, Seraphicus Doctor de Cœleſti Hierarchia p. 2. c. 1. *Summus Pontifex, penès quem prima in terris reſidet auctoritas, non à Rege, non à Principe ſæculari, non ab homine judicatur, ſed ſolius DEI judicio reſervatur.*

Septimò. Extollunt Moderni Galli Decreta Concilij Conſtantienſis, ac præſertim Patres Conventûs Pariſienſis, ut proinde hujus Concilij doctrina dici poſſit doctrina modernæ Eccleſiæ Gallicanæ: at Patres Concilij Conſtantienſis negant Concilium eſſe ſupra certum & indubitatum Pontificem, idque patet ex eo, quòd quoties poteſtatem Concilio in Pontificem tribuunt, toties clauſulam taxativam & reſtrictivam apponunt, videlicet: *In his, quæ pertinent ad fidem & extirpationem dicti Schiſmatis; ſuper præmiſſis, aut ad ea pertinentibus, pro Unione Eccleſiæ &c.* Planè hæ reſtrictiones apertè ſignificant, in alijs caſibus, quando videlicet nec Schiſma eſt, nec dubius Papa, nullam eſſe Concilio poteſtatem; exceptio enim firmat regulam in contrarium, quemadmodùm ſi Epiſcopus dicat: *Concedimus Petro facultatem audiendi miſſam in ſacello domeſtico durante morbo*; hoc ipſo innueret, morbo finito, facultatem quóque ſublatam: Sicque Henricus Spondanus quamvis Gallus & Epiſcopus Apamienſis in Annalibus Eccleſiaſticis intelligendum eſſe Concilium Conſtantienſe diſertè, multíſq; in locis profitetur: præcipuè verò ad *Annum 1415. n. 54.* & ad *Annum 1418. n. 5.* cujus verba poſteà exſcribemus.

Sed

(a) Gerſon de lib. Leg. conſid. 5. p. 2.

Sed præſertim Concilium ſuam mentem expreſſit, quando die 11. Septembris Anno 1417. ante ſeſſionem 40. poſt trium Obedientiarum Unionem, cùm tres Nationes Italica, Hiſpanica, & Gallica vellent priùs certum Pontificem eligi, quàm ad Decretum Reformationis procedi; Germanica verò contenderet præmittendam Reformationem, tandem acquievit Germanica tribus alijs nationibus, idque jure meritò, quid enim magis ad Reformationem neceſſarium, quàm tolli Schiſma, & reddi Eccleſiæ Unionem? *Poſt quæ*, ſubjungunt acta, (a) *fuerunt facta diverſæ formæ Decreti ad hoc; ac tandem fuit dictum, quòd Papa electus ligari non poterat*; ita habetur in 4. Manuſcriptis Codicibus à doctiſſimo Schelſtrato editis, relatiſque in actis & Geſtis Concilij Conſtantienſis. Si Papa à Concilio ligari non poteſt; ſequitur ergo Concilium non eſſe ſupra Pontificem, ideò enim adverſarij Concilium Pontifici præponunt, ut ligari, judicarique à Concilio poſſit; at Concilium Conſtantienſe negat id fieri poſſe. Eâdem die, menſe, & anno in Proteſtatione à tribus Nationibus (quarum florentiſſima Natio Gallicana, ut ex actis patet) contra Germanicam edita, & communi nomine à Cardinali Piſano lecta, cujus initium: *Audite hæc omnes gentes*, circa medium hæc habentur: *Si ante dictam proviſionem Eccleſiæ de Paſtore, aut ſaltem modi electionis illius, ſuppoſitis hujus Concilij Decretis, quibus omnia jura circa electionem Summi Pontificis edita dicuntur eſſe ſuſpenſa, ſequeretur Eccleſiam DEI eſſe ſine Capite, & ſine Lege, & Eccleſia in periculo remaneret, quia vix congregaretur indubitatum Concilium deficiente Capite, ad quod pertinet convocare.* Quomodò ergo Concilium eſt ſupra Papam, quando ne quidem eſt Concilium, multóque minùs habet auctoritatem Conciliarem, deficiente Papâ? Quomodò ſuſtineri poteſt, auctoritatem Concilij eſſe immediatè à Chriſto, ſi ne Concilium quidem eſſe aut dici poteſt, Pontifice ſublato, eiſque auctoritatem non præſtante? Quod ſi defectu Pontificij conſensûs Concilium evadit nullum, multò magis erit nullum, Papâ expreſsè contradicente; plus enim eſt, poſitivè contradicere, quàm tantùm non conſentire. Rurſus in Bulla Martini V. ſacro approbante Concilio facta, quæ habetur ſeſſione ultimâ, inter alias propoſitiones, quæ aliquem ſuſpectum hæreſis reddunt, etiam hæc ponitur: *Papa canonicè electus*

 non

(a) Schelſtrat. in Actis & Geſtis Concil. Conſtant. fol. 268.

Digitized by Google

non eſt ſucceſſor Petri, nec habet in Eccleſia DEI ſupremam auctoritatem. Agnoſcit ergo Concilium, ſupremam in Pontifice poteſtatem, atqui ſuprema non eſſet, ſi Concilio ſubjaceret; quemadmodùm in ſtatu Democratico, qualis erat Reſpublica Romana, & hodiè Helvetica, nemo dicet ſupremam poteſtatem eſſe penès Conſulem, ſed penès Comitia Popularia. En tibi Concilium Conſtantienſe, ipſámque Eccleſiam Gallicanam, præcipuam videlicet illius Concilij partem ſententiæ noſtræ ſubſcribentem!

Octavò. Inſigne Eccleſiæ Gallicanæ teſtimonium habemus in proteſtatione, quam ea ante Seſſionem 40. Concilij Conſtantienſis contra Nationem Germanicam edidit, quódque modò antè retulimus.

Nonò. Anno 1441. Carolus VII. Francorum Rex celebrato apud Biturigas Galliæ præſulum Conventu, miſsâque ad Eugenium IV. legatione, cujus Princeps Epiſcopus Meldenſis, non ſolùm Eugenium pro vero Pontifice agnovit, reſpuítque Decreta Baſileenſia, verùm etiam Pontificis Romani ſupra Concilium auctoritatem palàm teſtatus eſt; verba Meldenſis Epiſcopi hæc ſunt. *Nimio fervore reſiſtendi ad hanc inſaniam devenerunt* (Baſileenſes videlicet) *quòd ſupremam poteſtatem in uno ſuppoſito conſiſtere denegant, ſed eam in multitudine, quæ citò in diverſa ſcinditur, collocant, & ſic pulcherrimam Eccleſiæ Monarchiam, quæ Chriſtianos hucúſque tenuit in unitate fidei, in una profeſſione Religionis Chriſtianæ, in uno ritu ſacramentorum, in una obſervantia mandatorum, in eiſdem ceremonijs divini cultûs, atque pacem & tranquillitatem aſſeruit, nunc abolere contendunt, nobiliſſimam Politiam, quæ beatitudinem cæleſtem habet pro fine, ad Democratiam vel Ariſtocratiam redigentes. Et hoc animadvertens præfatus Rex Chriſtianiſſimus vehementi dolore ingemiſcit, ac remedia ubique perquirit, ac denique conſulto Prælatorum &c.* Obſerva, quâ Galli cenſurâ noſtram ab Adverſariorum ſententia diſtinguant; Adverſariorum enim ſententiam, quæ Concilium Pontifici præponit, *inſaniam* vocant. Noſtram verò, quæ Concilium Pontifici ſubdit, ac perfectam Eccleſiæ Monarchiam ſtatuit; (a) *Pulcherrimæ Monarchiæ, Unitatis, fidei, ac Religionis Chriſtianæ, Obedientiæ, pacis, ac tranquillitatis* Matrem appellant; quid poterat luculentiùs à Gallis dici? aut quis

(a) Habetur tota Oratio Epiſcopi Meldenſis apud Raynald. ad ann. 1441. ex Codice Vaticano 4177. deſcripta.

quis unquàm ſententiam noſtram pulchrioribus encomijs, Adverſariorum verò graviori cenſurâ notavit? Néque hæc ſolius Regis aut Epiſcopi Meldenſis ſenſa fuère, ſed ut in eadem Oratione habetur: *Ex Conſulto Prælatorum, & aliorum multorum ſapientum Regni ſui, &c.* Hæc Gallus perorabat.

Decimò. Anno MDXIII. Ludovicus Galliæ Rex Legatos ſuos Cardinalem videlicet Sanſeverinum, Claudium Seiſellum electum Epiſcopum Maſſilienſem, ac Ludovicum Furbin ad Concilium Lateranenſe mittit, qui exhibitis Regijs litteris profeſſi ſunt: *Galliæ Regem, Concilio Piſano ac omnibus in eo peractis renuntiare: Concilio verò Lateranenſi tanquam Legitimo, unico, indubitato & Oecumenico adhærere, & quàm primùm fieri poterit, effecturum, ut aliqui Prælati & inſignes viri nomine Eccleſiæ Gallicanæ cum ſufficienti mandato ſubmittantur, qui Concilio Lateranenſi adhæreant & aſſiſtant, quemadmodùm cæteræ Nationes.* Idémque Claudius Maſſilienſis Epiſcopus publicis inſtrumentis & litteris, (a) quas Concilio ſequenti anno exhibuit, palàm fecit, oſtendítque: *Cabilonenſem, Lexovienſem, Ambianenſem, Engoliſmenſem, & Laudunenſem Epiſcopos unà cum aliquot Doctoribus in Theologia, & utróque jure iter ad Pontificem ſumpſiſſe, ad renuntiandum Piſano Conventui, & adhærendum Lateranenſi Synodo.* In hoc autem Concilio, quod Galli pro vero & Oecumenico habuère, ſeſſione 10. pronuntiatum eſt: *Solum Romanum Pontificem pro tempore exiſtentem auctoritatem ſuper omnia Concilia, plenámque poteſtatem habere Conciliorum indicendorum, transferendorum, ac diſſolvendorum, ídque ex ſacrarum litterarum teſtimonio, dictis Sanctorum Patrum, ſacrorúmque Canonum Decretis conſtare, &c.* Et quamvis per modum Dogmatis definitum non fuerit, negari tamen haud poteſt, maximæ auctoritatis hanc doctrinam eſſe, utpote in Concilio Univerſali aſſertam, probatam, & cui nullus Epiſcoporum reſiſtere eſt auſus.

Undecimò. Hanc ipſam veritatem agnovit, ac ſæpè in ſuis profeſſus eſt Henricus Spondanus Natione Gallus, dignitate Epiſcopus, doctrinâ eximius, paríque pietate ac honorum contemptu, ſicque adulationis expers, quam nemo gratis exercet. Is ad Annum 1415. n. 16. ubi agit de ſeſſione 4. Concilij Conſtantienſis, ita loquitur: *Hoc Decretum ſeſſionis 4. accipiendum eſt de tempore Schiſmatis, cùm dubitaretur, quis verus eſſet Pontifex; de quo ſemel dicimus, cùm apud diverſos plu-*

(a) V. acta Concilij ſeſſ. 8. & 9. Spondan. ad ann. 1514. n. 3.

pluréſque ejus ſæculi auctores reperitur aſſertum, Concilium eſſe ſupra Pontificem, Papam ſubeſſe Eccleſiæ, intellexiſſe omnes (ſi verba eorum diligenter expendantur) intelligendúmque omninò eſſe, quando agitur de fide aut tempore Schiſmatis, quoniam ſi Papa fortè fieret hæreticus, deſineret eſſe Papa, tempore verò Schiſmatis incertus eſt: Eccleſia autem nec unquam labi in hæreſin poteſt, nec ejus auctoritas eſt unquàm incerta. Et ad annum 1418. n. 5. *Quæ ambiguè dicta fuerant de auctoritate Concilij ſupra Pontificem, & de poteſtate reformandi Eccleſiam, tam in Capite, quàm in membris, ut ſonare videntur, abſolutè ſumptas nullo modo Martinus agnoſcere, aut probare voluit, utpotè contrarias exiſtimatas & praxi antiquioris Eccleſiæ, & collatæ à Chriſto Domino Petro, ejúſque ſucceſſoribus auctoritati ac poteſtati, ipſiq; demum naturæ rei, quâ Caput debet membra regere, non regi à membris, &c.* Hæc Spondanus, cui utique nemo unquam imputabit, aut ignorâſſe illum Eccleſiæ Gallicanæ ſententiam, aut ab ea deſciviſſe.

Duodecimò. Ipſe Maimburgus infeſtus adeò Romanæ ſedi, ſeu nondum adulatione corruptus, ſeu veritati cedens; idipſum apertiſſimè profeſſus eſt in libro de Magno Schiſmate Occidentis lib. 5. fol. 307. ubi cùm longâ oratione, & exemplo Symmachi Papæ, quod ſuprà retulimus, ac præſertim auctoritate Eccleſiæ Gallicanæ tunc temporis ſanctitate ac doctrinâ eximiæ oſtendiſſet: Pontificem Romanum nullius Synodi, ſed ſolius DEI judicio ſubjacere, hæc tandem verba ex ſuo adjungit: *Manifeſtum omninò eſt, exemplo Synodi Romanæ, teſtimonio Ennodij, Eccleſiæ Gallicanæ, ſacrorúmque Canonum à Gratiano citatorum, jam ſupra nongentos annos deciſum eſſe, ſoli DEO judicium reſervari eorum criminum, quæ Pontifici Romano imputantur, ſicq; nulli Mortalium fas eſſe Pontificem judicare, aut eum Pontificiâ dignitate exuere; ſolâ hæreſi exceptâ, quam ſi incurrat, certum eſt, illum nec dici, nec eſſe Pontificem poſſe.* En tibi & Eccleſiæ Gallicanæ, & ipſius Maimburgi manifeſtam ſententiam! quam ſi poſteà Maimburgus mutavit, non cauſæ hoc vitium, quæ ſemper eadem eſt, ſed animi fuit, indignatione in Pontificem, amore in Principem, & cupiditate præmiorum capti, aut ſi hæc omnia defuêre, (nec enim mortuum judicaverim) eum ſocietas aulæ corrupit, ardórque non tam vera ſcribendi, quàm grata & placitura. Miſerum ſi tam brevi, fluxóque pretio calamum locavit, & tempori, non æternitati ſcripſit. Plura dici poſſent, quibus Eccleſiam Gallicanam pro nobis ſtare palàm fieret; ſed id totâ

Digitized by Google

totâ Diſſertatione quartâ ex profeſſo, & luce meridianâ clariùs demonſtrabitur.

III. *Opponit 14.* (a) Totum eſt nobilius parte, & corpus eſt nobilius membro, idque non tantùm lumine naturali evidens eſt, ſed etiam ſancti Patres teſtantur: S. Auguſtinus de Baptiſmo: *Totum ſuis partibus optimè præponitur.* Et S. Hieronymus epiſtolâ ad Evagrium: *Major eſt auctoritas Orbis, quàm Urbis.* Atqui ſummus Pontifex cùm ſit caput, eſt etiam pars, & membrum Eccleſiæ, ergò Eccleſia & conſequenter Concilium, quod Eccleſiam repreſentat eſt nobilior, & ſuperior Pontifice.

Reſp. Si ita eſt, ergo & Synodus Diæceſana eſt ſupra Epiſcopum, & exercitus ſupra Ducem, & Capitulum ſupra Abbatem, quia Epiſcopus eſt Caput ſuæ Eccleſiæ, & Dux caput exercitûs, & Abbas caput Capituli, poteritque Synodus Epiſcopos deponere, exercitus Duces, Capitulum Abbates judicare, punire, ac etiam deponere; quæ ſi admittantur, quis non videt ſolvi omnem Eccleſiaſticam, humanámque diſciplinam? nam ſi ſemel hæc poteſtas ſubditis permittatur, ſive ſigillatim ſive collectim ſumptis, nunquam cauſa deerit obtrectandi. Imò hoc Maymburgi Principium ejus potiùs ſententiam deſtruit; quippe Capitis officium eſt, non ſolùm ſingula ac ſeparata membra gubernare, ſed univerſum collectúmque corpus: ſicut & Belli Imperator non ſingulis tantùm militibus, aut manipulis, ſed Univerſo exercitui imperat, præſcribítque quid agere, quid omittere oporteat; & tunc primùm collabi imperium Romanum cœpit, quando exercitus deligendi, deponendíque Imperatoris ſibi jus vendicavit; túncque florentiſſimum ſtetit, quando, ut ſub Octaviano Auguſto contigit, unus omnibus imperabat immuni ac ſecurâ Majeſtate; quod ſi aliquando penès ſenatum, Romanum Imperium ſtetit, modicâ adhuc Republica id fuit; nam dilatatâ, & Orbem complexâ nunquam bellis civilibus jactari deſijt, donec ſummâ rerum unus potiretur: Idem dicas de Eccleſia toto Orbe diffuſa, quæ toties turbata eſt, ac diſcordijs ſciſſa, quoties Pontificis imperium aut reſpuit, aut excuſſit; teſtes Græcia, Anglia, Germania; nec ulla hæreſis prodijt, quæ non ſimul, eodémque tempore DEO rebellis,

(a) Maimburgus cap. 25. fol. 242.

lis & Pontifici fuerit: ipſa Concilia cùm imperare, non obſequi maluerunt, quantas in Eccleſia, & implacabiles tempeſtates concitârunt? nec priùs compoſita, quàm redditâ Pontifici obedientiâ, idque in Piſano, & Baſileenſi Concilijs palàm fuit; ergo ut dixi, tam non poteſt pax in Eccleſia, & Concilijs eſſe, niſi Pontifici ſubmittantur; quàm in exercitu, niſi uni pareat Imperatori, ſéque regi patiatur; aut in corpore, niſi à Capite ſuſtentetur, motúmque accipiat; eſt ergo, ut dicebam, de ratione ac bono corporis, ut regatur à Capite, non ut regat, & ideò ſemper magis corpori conſultum eſt, ut qualecunque caput habeat, etiam ægrum & infirmum, quàm nullum; & peſſimus is Medicus foret, qui deponi caput, & truncari juberet, quo corpori mederetur; Carnificis hæc remedia, non Medici ſunt. Imò hoc ipſo, quòd Eccleſia eſt præſtantior, nobiliórque Pontifice Romano, non quidem juriſdictione & auctoritate, ſed extenſione ac fine, (cùm Papa ſit propter Eccleſiam, & propter hanc magis, quàm propter Papam Chriſtus ſit incarnatus, ac Religionem, & Sacramenta inſtituerit, quemadmodùm & Rex eſt propter Populos, & Dux propter exercitum) oportuit Pontificem Eccleſiæ, & Concilijs præeſſe, ac imperare, cùm hæc ipſa ſuperioritas Pontificis, & ſubjectio Eccleſiæ ac Conciliorum cedat in maximum bonum, utilitatem, pacem, ac perfectionem Eccleſiæ, quemadmodùm & Magiſter eſt propter Diſcipulos, & Dux propter exercitus, & Tutor Principis propter Principem, & ideò oportet Magiſtrum, Ducem ac Tutorem imperare, diſcipulos verò, exercitum, ac pupillum ſubeſſe, quia videlicet iſtorum intereſt, ſubeſſe potiùs regíque, quàm imperare, nec aliud magis exercitui, Diſcipulis, pupillíſque noceret, quàm ſi mallent imperare, quàm obſequi. Nec obſtat, quod ridiculè obijcit Maymburgus: *Aliam*, videlicet, *eſſe Regis Ducíſque rationem, aliam Pontificis; Illos enim eſſe non tantùm capita, ſed etiam Dominos, & ideò imperare & præeſſe, non ſubjici, prohibente Chriſto Dominatum illis verbis: Reges Gentium dominantur eorum, vos autem non ſic.* Quaſi verò ad ſolos Dominos pertineat imperare, & non etiam ad eos, qui licèt Domini non ſint, juriſdictionem tamen & auctoritatem in alios habent; num Dux à Principe bello præfectus Dominus eſt exercituum, quos ducit? num Dominus Diſcipulorum eſt Magiſter?

Tu-

Tutor Pupilli, Medicus ægroti, Judex litigantium? & tamen hi omnes ſuperiores ſunt, imperántque, alij verò, qui forſan Domini ſunt, obedire tenentur; ſed Maimburgus non diſtinguit inter Dominum Juriſdictionis, & inter Dominum proprietatis; Pontifex non eſt *Dominus Proprietarius* Eccleſiæ, & ideò non poteſt pro lubitu de bonis ſeu temporalibus, ſeu ſpiritualibus Eccleſiæ diſponere; eſt tamen *Dominus Juriſdictionis:* nec Chriſtus omnem Dominatum in Eccleſia prohibet, ſed tantùm qualem *Reges Gentium* uſurpare ſolent, hoc eſt, cum faſtu, pompa & ambitione conjunctum. Rurſus prohibet Dominatum Proprietatis, & qui cedat in deſtructionem Eccleſiæ, non verò Dominatum Juriſdictionis, & qui neceſſarius eſt ad ædificationem Eccleſiæ, qualis videlicet, Judici, Tutori, Medico, Paſtorique competit, quem ſi ab Eccleſia tollas, quid intererit inter Eccleſiam, & Braſiliam? *At Eccleſia eſt totum, Pontifex eſt membrum Eccleſiæ, ergo Pontifex eſt infra Eccleſiam, & ab iſta regi, & gubernari debet.* Hæc illatio tantum valet, quantum iſtæ: Caput eſt membrum corporis, & corpus eſt totum, ergo caput eſt infra corpus, & regi, gubernari, ac moveri à corpore debet; Dux belli eſt caput, & membrum exercitûs, ergò regi, judicari, puniríque ab exercitu debet. Admitto Pontificem eſſe Caput, & membrum Eccleſiæ ac Concilij Oecumenici, ſed nego propterea Eccleſiæ ac Concilio ſubijci, nec enim eſt membrum qualecunque; ſed membrum hierarchicum, ac principium totius motûs, ac Directionis ſpiritualis, de cujus ratione eſt, ut moveat, & non ut moveatur; ut gubernet, non ut gubernetur, & hoc ipſum ad commodum Eccleſiæ pertinet. Deinde Eccleſia ut oppoſita & ſeparata à Pontifice, tam non eſt totum, quàm corpus à capite diſcinctum non poteſt dici totum corpus; & exercitus ut oppoſitus ac ſeparatus à ſuo Duce, non eſt totus & integer exercitus, ſed optimâ ſui parte minutus, ineptúſque victoriæ, ac hoſti obnoxius. Ex quot vitijs abundat Maimburgi argumentatio? ſupponit enim, omnem Dominatum in Eccleſia à Chriſto ſublatum eſſe: nullam eſſe diſtinctionem inter Dominum Juriſdictionis & Proprietatis: eum tantùm imperare & gubernare ac auctoritatem in, alios habere, qui Dominus eſt: Concilium à Papa ſeparatum, eique oppoſitum eſſe aut repræſentare totum, & integrum corpus Eccleſiæ, & alia

Digitized by Google

& alia ſimilia, quæ falſiſſima omnino ſunt. Sicut & illud falſum, quòd Concilium ſit ſupra Papam, quia vacante ſede, aut Pontifice dubio pertineat ad Concilium de Pontifice dubio ſententiam ferre, ex quo colligit, Concilium eſſe ſupra Papam etiam certum; manifeſta enim eſt diſparitas, nam Papa dubius, cùm lateat, nec miſſionem & commiſſionem ſuam oſtendat, non eſt caput viſibile Eccleſiæ, cùm de illo non conſtet: nec tenetur Eccleſia ei obedire utpote Commiſſionem ſuam non probanti: & quamvis vacante ſede decernere, & imperare Concilium poſſit, quia in hoc caſu ſupremum eſt in Eccleſia tribunal (ſicut capitulum vacante Sede Epiſcopali) neque poſſit in rebus fidei errare; cùm deficiente Capite viſibili à Capite inviſibili, hoc eſt, Chriſto gubernetur; ſecus eſt, poſtquàm Caput viſibile electum eſt, tunc enim ceſſat immediatus Chriſti in Eccleſiam influxus, qui Eccleſiam ſuam non aliter vult gubernare, quàm per vocem ac directionem Capitis viſibilis: quemadmodùm ferè quamdiu Populò Iſraelitico humanus cibus in deſerto defuit, cæleſti eum pavit: at ubi Chananæam ingreſſis cibus humanus præſtò fuit, cæleſtis defuit, aliter ergo DEUS Eccleſiam regit Capite viſibili deſtitutam; aliter Capite viſibili inſtructam, ſicut aliter pavit Iſraëlem, cùm humanus cibus defecerat, aliter cùm abundabat; aliter Eliam in deſerto, aliter in Civitate.

IV. *Opponit 15.* (a) Teſtimonium Pij II. Summi Pontificis. *Pius,* inquit, *II. cùm adhuc Æneas Silvius vocaretur, ageretque Baſileenſis Concilij Secretarium, exemplo Doctorum Pariſienſium omnem nervum intendit, ut defenderet majorem eſſe Concilij, quàm Pontificis auctoritatem: at verò ubi Pontificatum obtinuit, ex rationibus, quas facilè quivis imaginari ſibi poteſt, animum induxit, ut mundo palàm faceret, ſe ab ea ſententia receſſiſſe, quam olim utpotè de meritis ac juſtitia cauſæ optimè inſtructus ardentiſſimè defenderat. Id per Bullam fecit, in qua retractat, revocátque, quæ Baſileæ docuerat, & tamen in hac ipſa retractatione non potuit imperare ſibi, quin manifeſtæ veritati ſuffragium ferret, aperirétque utriúſque ſententiæ, & quam deſerebat, & quam recens complectebatur, elogium. En ejus verba: tuebamur antiquam ſententiam, ille* (hoc eſt Cardinalis) *novam defendebat: extollebamus Concilij Generalis auctoritatem, illè Apoſtolicæ Sedis poteſtatem magnoperè commendabat. En ingenuam Pij confeſſionem*

(a) Maimb. cap 25. fol. 256.

nem! fatetur ſententiam, quæ Concilij partes tuetur, antiquam eſſe; eam verò quæ Pontificem præfert, novam recenſque inventam. At verò idipſum eſt, quod nobis probandum ſuſcepimus; quippe id ſolùm præſenti libro agimus, ut Lectoribus oſtendamus, quænam hac in re antiquitatis mens & ſententia fuerit. Ergo poſtquàm tam ſolemne & irrefragabile Pij II. teſtimonium pro cauſa noſtra habemus; meritò, quod etiam in alijs articulis ſuprà recenſitis obſervatum eſt, celebre illud Cœleſtini I. dictum uſurpaverim: Deſinat inceſſere Novitas Vetuſtatem. Hactenus Maimburgus, cujus verba ex Gallico ad amuſſim transtuli.

Reſp. Duo complectitur Maimburgi objectio. *Primum eſt*, Pium poſtquàm Pontificatum adeptus eſt, opinionem de Concilio mutâſſe, quam eò úſque altè imbiberat, paríque ardore defenderat; id denotant ea Maimburgi verba: *Mais quand luy meme fut devenu Pape, il crut par une raiſon, que l'on peut aiſement deviner, qu' il devoit fair ſçavôir à tout le Monde, qu' il avoit changè de ſentiment, & qu' il croit allors tout le contraire de ce, qu' il avoit ſoutenu auparavant.* Hoc eſt, *Poſtquàm ipſe Pontificatum obtinuit, in animum induxit, toti Mundo palàm facere, ſe mutâſſe ſententiam, & tunc contraria illis ſentire, quæ priùs defenderat.* Et infrà: *C' eſt ce qu' il fit ſollenement par une Bulle, dans la quale il ſe retracte, & en ſe retractant pour declarer, qu' il vouloit ſuivre une autre opinion, &c.* hoc eſt, *Hoc ipſum ſolemniter vigore Pontificia Bulla executus eſt; in qua retractat priorem ſuam ſententiam, & dum retractat, ſimul profitetur, ſe aliam opinionem amplecti velle.* Et infrà: *Ce Pape qui voulut bien changer d' auis, changeant de condition.* Hoc eſt: *Hic Papa volens ſententiam mutare, cùm mutavit conditionem.* Quæ omnia apertè ſignificant, Pium tunc primùm ſententiam ſuam de auctoritate Concilij mutâſſe, cùm mutavit ſtatum, rerúmque potitus eſt. *Secundum eſt*, quod Maimburgus in ea objectione aſſerit: *Pium in Bulla retractationis ſcripſiſſe, ſententiam, quæ Concilium Pontifici præfert, antiquam eſſe, quæ verò Pontificem Concilio, novam, recentémque.* Cœterùm hæc duo, quæ Maimburgus allegatâ ad marginem Pij Pontificis Bullâ ſcribit, tam ſunt à vero aliena, támque compertæ falſitatis, & ipſi Bullæ, quam allegat, contraria, ut mirer non erubuiſſe adeò corruptis mercibus incautos fallere, eos præſertim, quibus Bullam legendi aut tempus, aut occaſio deerat, aut ſaltem non eſſe veritum, tandem fallaciam obſervatum iri æterno Auctoris dedecore. Primum quod attinet, certum, & ex ipſa Bulla (a) manifeſtum eſt,

X Pium.

(a) Bulla Pij II. quæ in Bullario eſt 10. Anno 1463. §. 4.

Pium multò antè, quàm Pontificatu potiretur, ſententiam mutâſſe; imò cùm nondum ſacris ordinibus initiatus eſt. Audi ipſam Bullam à Maimburgo productam, & malignâ interpretatione corruptam. *Dicent fortâſse aliqui, cum Pontificatu nobis hanc opinionem adveniſſe, & cum dignitate mutatam eſſe ſententiam. Haud ità eſt, longè aliter actum. Anno ſalutis primo & trigeſimo ſupra milleſimum quadringenteſimum, cum Dominico Capranica, quem Martinus V. in ſecreto Cardinalium Conſiſtorio creaverat, Eugenius IV. ſpreverat, Baſileam petivimus. Julianus aderat Cardinalis S. Angeli: Is cùm cæteris præſtaret, auditâ Eugenij revocatione, præſidentiam dimiſit tanquàm Summo Pontifici vellet obedire; ſed cùm augeſceret indies, Eugenio vel invito Concilij præſidentiam reſumpſit, & auctoritatem Concilij mirum in modum extollens, eminentiam primæ ſedis ſupprimere cœpit, & cùm eſſet facundiſſimus, facilè perſuaſit Auditoribus, quæ cupiebat. Nos qui ex patria juvenes, non ex Urbe illuc migraveramus, & nova tunc primùm avis ex Senenſi Gymnaſio evolaveramus, rudes & inexperti vera eſſe arbitrabamur cuncta, quæ dicebantur: nec putabamus mentiri alios, qui neſciremus ipſi mentiri, atque ut eſt innatum homini, tetra & horrenda crimina odio habebamus. Nec Eugenium amare poteramus, quem tot, tantíque teſtes indignum Pontificio culmine dicerent.* Et infrà: *Adversùs Concilij dignitatem mutire aliquid crimen hæreſis fuit: Una omnium vox Concilium Eugenio præferebat. De Sedis Apoſtolicæ præcellentia aut ſilentium, aut contemptus, Concilium Concilium cuncta ſonabant. Didicimus ergo, quæ audivimus.* Et infrà: *Et quamvis poſteà Julianus S. Angeli, & Johannes S. Petri Cardinales, quibus plurimum credebamus, ad Eugenium deſeciſſent, quamquam pauciſſimi in fide Baſileenſi remanſiſſent, noluimus tamen credere, exiſtimantes cunctos, qui abibant, metu recedere, ne bona temporalia perderent.* Poſt pauca: *Fortè per id tempus* (cùm videl: Æneas in aula Friderici Imperatoris, qui neutri parti, hoc eſt, nec Eugenio, nec Concilio adhæreret) *Julianus ſancti Angeli Cardinalis ex Hungaria Viennam venit; cum eo ſermonem pro veteri conſuetudine miſcuimus; ſæpè de rebus Baſileenſibus diſputavimus; tuebamur antiquam ſententiam, ille novam defendebat. Extollebamus Concilij Generalis auctoritatem, ille Apoſtolicæ Sedis poteſtatem magnoperè collaudabat, &c.* Et paulò poſt: *Ad extremum cùm ſuis ſcriptis dictíſque Cardinalem premeremus, vinceremúſque vehementer; ſubridens ille: Tu, inquit, Ænea tabellis obſignatis agis mecum, & quoniam aliquando ſenſimus ut dicis, idcircò & hodie idem putas debere ſentire, & addictos priori ſententiæ credis? cur non liceat omni tempore relicto falſo verum amplecti? Tu qui errantem olim ſecutus es, cur non modò ſequeris*

Digitized by Google

queris recta monentem? &c. Et infrà: *Hæſerunt pectori noſtro verba viri; quibus conſideratis cecidit ab oculis noſtris caligo, quæ velut aranearum tela verum cernere impediebat. Eramus adhuc penè Laici, quando ad Eugenij Obedientiam redivimus. Ex Baſilea Clericali tantùm charactere inſigniti receſſimus, nec unquam ſacros induimus ordines, niſi poſt veritatem cognitam Baſileenſi cæcitate relictâ &c.* Hactenus Pij Bulla, ex qua ſequentia deducimus.

Primò. Pium II. non ſcripturæ, non Patrum, non Conciliorum auctoritate adductum eſſe, ut Baſileenſi ſententiæ adhæreret, ſed ut ipſemet fatetur, rerum ignorantiâ, inconſultâ juventute, calumnijs in Eugenium jactatis, ſocietate & exemplis aliorum.

Secundò. Pium multò ante Pontificatum, imò penè adhuc Laicum mutâſſe ſententiam, quam Baſileæ conceperat de Concilij auctoritate, idque non Romæ, ſed Viennæ in Auſtria, ubi veritatem ab illis edoctus eſt, qui Eugenium maximè impugnaverant. Quanta ergo Maimburgi aut ignorantia, ut cauſam ſuam quovis modo juvaret, ſcribentis Pium mutâſſe cum Dignitate ſententiam!

Tertiò. Illa Pij verba: *Tuebamur antiquam ſententiam, ille novam defendebat. Extollebamus Concilij Generalis auctoritatem, ille Apoſtolicæ Sedis poteſtatem magnoperè collaudabat.* Non eum habent ſenſum, quem Maimburgus illis affingit; quaſi videlicet Pius crederet, ſententiam, quæ Concilium Pontifici præfert, fuiſſe in Eccleſia jam antiquam, & ab antiquis Patribus, Conciliiſque receptam: quæ verò Pontifici favet, novam, recentémque: non hic, inquam, eorum verborum ſenſus eſt, ſed ut apertiſſimè ex verbis & contextu patet, iſte: Pium, cùm Cardinali S. Angeli Juliano antiquam, quam olim ipſe Julianus Baſileæ defenderat, pro Concilio opinionem, objiceret, & pro hac olim à Juliano aſſertâ opinione pugnaret; Julianum econtrà antiquæ ſuæ opinionis pœnitentem, novam, quam pro Pontifice amplexus erat, conatum eſſe Pio perſuadere: primò enim contra Pontificem Julianus Baſileæ ſcripſerat, dixerátque, multóſque perverterat, & hanc vocat *ſententiam ejus antiquam:* poſteà pœnitens pro Pontifice ſteterat, & hanc vocat Pius *novam Juliani ſententiam.* Id ita eſſe luce clarius eſt ex ſuprà recitatis Bullæ verbis. Potuítne jam rogo indignius aliud facinus cogitari, quàm hoc Maimburgi, non erubeſcentis tam pudendis artibus Galliam decipere, ac veritati imponere? potuítne aliquid turpius facere Tiberius, Sejanus,

Digitized by Google

Machiavellus, aut quiſquis veritati bellum indixit? ego nullum huic fallaciæ aut parem legi, aut fœdiorem: ignoſcerem tamen neceſſitate peccanti; quippe non poterat defendi peſſima cauſa, niſi peſſimis artibus, niſi eam ſponte ſuſcepiſſet; quod verò ſine flagitio fieri nonpotuit, non decuit velle. Cœterùm tantum abfuit, Pium in ea Bulla retractatoria ſententiam, quàm nos defendimus, pro nova habuiſſe, ut eam potiùs antiquiſſimam, & antiquiſſimis Conciliorum, Patrúmque Decretis conſentaneam fateatur; ſic enim ad finem Bullæ loquitur: *Veneramur Conſtantienſe Concilium, & cuncta quæ præceſſerunt, à Romanis Pontificibus noſtris Prædeceſſoribus approbata, inter quæ nullum unquàm invenimus fuiſſe ratum, quod ſtante Romano indubitato Pontifice ábſque ipſius auctoritate convenerit, quia non eſt Corpus Eccleſiæ ſine Capite, & omnis ex Capite defluit in membra poteſtas.* Si ergo nulla fuêre Concilia, quæ pro ratis haberi potuerint, niſi poſt Summi Pontificis approbationem; & nulla eſt in Eccleſia poteſtas, quæ non defluxerit à Capite; ſequitur omnia Concilia à Pontifice indubitato pendere, ſicque doctrinam & veritatem, quam modò tutamur, tam eſſe antiquam, quàm ſunt ipſa Concilia, imò cum iſtis natam.

Opponit 16. (a) Ipſi Romani Pontifices, præſertim Gelaſius, Cœleſtinus I. Leo, Simplicius, Martinus, Gregorius Magnus, Joannes VIII. Eugenius III. apertè profitentur: *Se ſacrorum Canonum, Conciliorúmque Decretis ſubjectos eſſe; non poſſe terminos Patrum præterire; non contra ſtatuta majorum agere; contra DEUM, & Canonum Sanctiones non poſſe ſupplicantium precibus acquieſcere, Pontificibus regulas dominari, non Pontifices Regulis &c.*

Reſp. Ad hanc objectionem jam ſæpè, & invictè reſponſum eſt. Loquuntur Pontifices de Concilijs non Acephalis, & à Pontifice Romano improbatis; ſed de Concilijs confirmatis, approbatíſque, de quibus nulla in præſentia quæſtio eſt. Deinde alia eſt ſubjectio quoad *vim Directivam*, alia quoad vim coactivam: de hac in Concilio Conſtantienſi dictum eſt: *Papam electum ligari non poſſe*, ut ſuprà oſtendimus. De directiva certum eſt, nullam inferre ſuperioritatem; nam & Papa ſuis legibus, & ſuorum Anteceſſorum obligatur; non ideò tamen Papa aut ſibi, aut ſuis Anteceſſoribus

(a) Maimb. ch. 20. fol. 20.

ſoribus ſubjectus eſt; & ratio eſt, quia vis directiva non tam ex lege humana, quàm divina, & naturali proficiſcitur vitandi ſcandali, ſe conformandi cum alijs Reipublicæ partibus, ac præſertim non provocandi ſubditos ad contemptum Legum, quod fieret Legislatore nullas Leges curante. Deinde multa dicimur non poſſe, quæ licèt validè à nobis fiant, non tamen honeſtè, non licitè, non utiliter, hæc enim à Jure Civili, & Canonico inter impoſſibilia reputantur, & in hoc ſenſu celebrem illam ſententiam pronuntiârunt Imperatores, videlicet: (a) *Dignam eſſe vocem Majeſtate Regnantis, Legibus alligatum ſe Principem profiteri, & majus imperio eſſe, ſubmittere legibus Principatum.* Et Paulus Juriſconſultus: *Legata Imperatorem vindicare inverecundum eſt, decet enim tantam Majeſtatem eas ſervare leges, quibus ipſe ſolutus eſt.*

Et hic Finis eſto tertiæ Diſſertationis.

(a) L. digna vox ff. de Legibus. L. ex imperfecto. ff. de Legatis 3. V. Regale Sacerdot. fol. 445. S. Thom. 1. 2. q. 96. a. 5. ad 3. Gratian. cauſa 25. q. 1.

DISSERTATIO IV.

In

Qua refutantur, quæ contra Romani Pontificis è Cathedra pronuntiantis Infallibilitatem à Maimburgo, aliíſque opponuntur.

§. I.

Ex praxi, uſúque Eccleſiæ, ac Phraſi, modóque loquendi omnium SS. Patrum oſtenditur Pontificis Romani infallibilitas.

SUMMARIA.

1. *Summum Pontificem Infallibilem eſſe, ex omnium SS. Patrum Elogijs oſtenditur.*

2. *Ex inductione omnium ſæculorum, quibus quicumque Romano Pontifici obtemperabant pro Orthodoxis,*

3. *Eos verò, qui non obtemperabant, pro Atheis & Hæreticis habitos eſſe demonſtratur.*

4. *Ex uſu & Praxi Pontificum, multa fidei Dogmata ſine Concilio decidentium.*

5. *Ac hæreſes pleráſque abſque concurſu Concilij Oecumenici damnantium; quod inductione probatur, Cerdonis, Valentini, Theodoti, Montaniſtarum, Cataphrygum, Origenis, Cypriani.*

6. *Necnon*

6. Necnon Apollinaris, Ioviniani, Ruffini, Pelagij, Neſtorij.

7. Adſtipulante ipsâmet Synodo Chalcedonenſi.

8. Præterea ex damnatione Petri Cnaphai Eutychiani, Monothelitarum, Iconoclaſtarum, Photij, Berengarij, Abaillardi, Lutheri, Michaëlis Baij, Janſenij.

9. Ac Noviſſimè Ludovici de Molines ſub INNOCENTIO XI. Moderno PP.

10. Tandem teſtimonio Bernonis Mon. S. Galli, poſteà Abbatis Augienſis.

I.

MAimburgus Romani Pontificis auctoritatem in rebus fidei decidendis impugnaturus, ſolitis artibus pugnæ præludit, reverentiam, obſequiúmque profitetur; præſertim, (a) *ſe Patrum, ſe Conciliorum, ac venerabilis Antiquitatis ſententiam expoſiturum, & ex hujus voto, citra omnem argumentandi, diſputandíque ſtrepitum (nam hoc abſtinere ſe omninò velle) cauſam finiturum.* Ita Maimburgus, tunc blandiſſimus, cùm inſidias parat, ac ſemper promiſſis dives. Pollicetur Antiquitatem, ut hujus reverentiâ cauſam ſuam muniat; & muniret quidem, ſi Antiquitatem ex vero ſponderet. Sed tam certum eſt, Antiquitatem totam Maimburgo obſiſtere, ac pro nobis facere, ut omninò appareat, hanc quóq; unam eſſe ex Maimburgi fallacijs, pyratarum more vexilla mutantis, alienámque militiam profitentis. Totius ergo retrò Antiquitatis hanc unam, verámque ſententiam fuiſſe oſtendam, ut videlicet crederent, quæ à Romano Pontifice in materia fidei ſemel deciſa forent, inconcuſſa eſſe, omníſque dubij expertia, nec poſſe reijci, aut in litem vocari, niſi ab ijs, qui aut Schiſmatis, aut etiam Hæreſis notâ configi vellent. Si ergo palàm fecero, & Concilia, & Patres, & omnium ſeculorum traditionem à nobis ſtare, duas ſimul victorias conſequar, videlicet, & Maimburgum falſi convincam, Antiquitatem ſimulantis; & Galli-

(a) Maimb. Traittè hiſtoriq. ch. 6. fol. 55.

Gallicanam Eccleſiam noſtrarum eſſe partium oſtendam, hæc enim palàm profitetur, ſe adhærere antiquorum Patrum, Conciliorúmque auctoritati. Unum ergo, idémque erit, antiquos Patres pro nobis, & Eccleſiam Gallicanam proferre, præſertim cùm Patres Conventûs ultimi Pariſienſis in limine ſuæ Declarationis profiteantur, fundamenta Libertatum Gallicanæ Eccleſiæ *Sacris Canonibus, Patrúmque auctoritate, & traditione niti.* Patres ergo, Sacróſque Canones audiamus, & ex iſtorum voto cauſa decidatur. Nam Scripturas Sacras quod attinet, illæ tam claræ ſunt, & in Regali Sacerdotio ex mente Sacrorum Eccleſiæ Doctorum tam luculenter explicatæ, ut nihil dicendum ſuperſit, pigétque jam dicta repetere. Primò ergo modum loquendi in genere in hac materia à Patribus uſurpatum, tum praxin Eccleſiæ, ac tandem Patrum per omnium Seculorum decurſum ſententias expendemus.

Primò igitur, Infallibilitas Pontificum in rebus fidei decernendis ex ijs titulis ac elogijs conſtat, quæ non ab uno tantùm, aut altero, ſed ab omnibus certatim Patribus Pontifici Romano tribuuntur. Sexta Synodus in Proſphonetico ad Conſtantium Imperatorem: *Adamantem fidei;* vocat, *cujus ſolida mens aggreſſionibus atque conflictibus aliena à fide opinionis non eſt vulnerabilis.* S. Chryſoſtomus homiliâ 2. in Pſalm. 50. & homiliâ de Petro & Elia: *Baſim fidei immobilem.* Tres Synodi Africanæ in Synodica ad Damaſum: *Beatitudinem, cui Epiſcoporum judiciaria, & ſummorum finem Eccleſiaſticorum negotiorum in honorem beatiſſimi Petri Patrum Decreta omnium cunctam reſervavére ſententiam.* Paſchaſius Legatus Pontificius in tertia Oecumenica Synodo Epheſina, Patribus non tantùm non reclamantibus, ſed vehementer, & effusè applaudentibus: *Caput Univerſalis Eccleſiæ, Petri Apoſtoli præditum poteſtate, qui Eccleſiæ fundamentum, & Petra Fidei appellatur.* Philippus itidem Legatus in Concilio Epheſino *Tomo 2. cap. 15. Caput totius Fidei.* Iterum S. Chryſoſtomus in Encomio SS. Petri & Pauli: *Conſiliarium neceſſarium Chriſtianorum.* Andronicus Imperator epiſtolâ ad Joannem XXI. apud Eugubinum l. 2. de Donatione Conſtantini: *Succeſſorem Petri Apoſtoli, verticis Apoſtolorum, qui habet poteſtatem de fide judicandi, & ſi quæ de Fide ſuborta ſunt quæſtiones, ſuo judicio diſſolvendi.* Iterum Concilium Epheſinum *Tomo 2. cap. 15.* S. Petrus Chryſologus *ſerm. 107.* & Martinus I. *epiſt. 11.* S. Anſelmus,

ſelmus *l. de Incarnat. verbi c. t.* *Cuſtodem vitæ & fidei Chriſtianæ.* Synodus Alexandrina ad Felicem Papam, & Sergius Cyprius in Concilio Lateranenſi ſub Martino I. *Depoſitorem prophanarum hæreſeon.* Tertullianus l. de Præſcript. *Felicem, cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſuo ſanguine profuderunt.* Conſtantinus Pogonatus ad Leonem Papam: *Paſtorem Romanæ Eccleſiæ ſuper Petram fundatæ, & portis inferi, hoc eſt, inſidijs hæreticorum ex prædictione Chriſti nunquam ſuccubituræ.* S. Maximus epiſt. ad Abbatem Thalaſſium: *Paſtorem Eccleſiæ, quæ ab olim huc uſque omnibus præeſt, utpote ſenior cunctarum, quæ ſub ſole ſunt, Eccleſiarum, ac nullis (propter Pontificatûs provectionem) ſcriptis, aut Synodicarum editionibus chartarum ſubjecta.* Theodorus Studita ad Paſchalem *lib. 2. epiſt. 13.* *Facem divinitùs lucentem ad Eccleſiæ, quæ ſub Cœlo eſt, illuminationem in Apoſtolica Sede collucentem.* Sergius Cyprius ad Theodorum Papam in Concilio Lateran: ſub Martino I. Secretario 2. *Firmamentum à DEO fixum, & immobile, ac formam lucidiſſimam fidei divinitùs conſtitutam.* Iterum Theodorus Studita epiſt. ad Paſchalem Papam. l. 2. ep. 13. *Fontem verè illimem, ac ſincerum jam indè à principio veræ fidei.* Andreas Cretenſis ſerm. de Transfigurat. Et Stephanus Epiſcopus Dorenſis epiſt. ad Synodum Lateranenſem ſub Martino I. conſultatione 2. *Fundamentum dogmatum Fidei.* S. Athanaſius cum Collegis epiſt. ad Felicem Papam: *Fundamentum, ſuper quod Columnæ Eccleſiæ confirmatæ ſunt.* Sozimus Papa epiſt. 10. *Judex, de cujus judicio diſceptare nemo audet.* Synodus Romana ſub Nicolao I. contra Photium: *Judex omnes judicans, ipſe à nemine judicandus.* S. Bonifacius apud Surium in vita S. Burchard l. 1. c. 9. *Magiſter Univerſalis Epiſcoporum.* S. Ignatius ad Nicolaum I. *Medicus unus, ſingularis, præcellens, Catholiciſſimus, à DEO proviſus ſanandis Chriſti membris.* Hincmarus initio operis de Divortio: *Nutritius & Doctor omnium Eccleſiarum.* Taraſius ad Hadrianum Papam: *Oculus totius Corporis oſtendens rectam veritatis ſemitam.* Oſuvi Rex Saxonum apud Bedam l. 3. hiſtor. Angl. c. 25. *Oſtiarius, cujus obediendum eſt ſtatutis, ne advenientibus ad fores Regni Cœlorum non ſit, qui reſeret, averſo illo, qui claves tenere probatur.* Theodorus Studita epiſt. ad Paſchalem: *Portus ſecurus totius Eccleſiæ.* Hieronymus epiſt. 16. *Portus tutiſſimus totius Catholicæ Communionis.* Rupertus præfatione ad libros de SS. Trinitate Pontifici inſcriptâ: *Præcentor Chriſtianæ fidei.* Conſtantinus Magnus in Edicto:

Princeps cunctis Sacerdotibus totius mundi, cujus judicio, quæq; ad cultum DEI, vel fidei Chriſtianæ ſtabilitatem procurata fuerint, diſponuntur. Gotfridus Vindocinenſis epiſt. 7. l. 1. *Princeps Fidei Catholicæ.* Iterum Conſtantinus Pogonatus epiſt. ad Leonem Papam: *Propugnator firmus veritatis, accinctus verbi gladio, cujus eſt omnem hæreticum auditum, atque doctrinam præcidere.* Concilium Chalcedonenſe actione 29, in Proſponetico ad Martianum Imperatorem: *Propugnator impenetrabilis ab omni errore, quem DEUS providit doctrinis, eum per omnia veritati adſtringens, ut quemadmodum Petrus, &c.* Theodoretus Studita: *Thronus ſupremus verticalis, in quo Chriſtus fidei claves poſuit, adversùs quem non prævalebunt úſque ad conſummationem Portæ inferi, ora ſcilicet hæreticorum.* Hæc & alia quàm plurima elogia, quæ non ab uno tantùm, ſed ab omnibus ferè Patribus confertim in Summum Pontificem cumulantur, omninò perſuadent, ſenſiſſe illos, & cum eis totam Eccleſiam, Pontifices Romanos in rebus fidei decidendis errorum expertes eſſe, nec falli poſſe. Nec enim Eccleſia, & fideles univerſi aliud ſentire & credere poterant, quàm didicerant; nec ab alijs didicerant, quàm à Sanctis Patribus, ſuis videl. Doctoribus, & Magiſtris; nec ſancti Patres aliud docuerant, quàm quod ipſi ſentiebant; tantóque majoris momenti eorum teſtimonium habendum eſt, quòd, cùm ſcriberent causâ adhuc integrâ, nec in litem vocatâ, eximiáque inſuper ſanctitate florerent; ſuſpicari nemo poteſt, eos aut partium ſtudio, aut adulatione corruptos feſtinâſſe tot elogijs Pontificis gratiam promereri; nondum erant ea tempora, nec favore, aut pretio calami locabantur. Quòd ſi Patres hæc de Concilijs dixiſſent, quæ de Pontifice dixerunt, annon crederent adverſarij, ſe omninò acie victores eſſe, quantóque cum triumpho illa ubíque decantarent? Et tamen ne ullum quidem apicem proferre poſſunt, quo Concilium Acephalum, ac Papæ oppoſitum à Patribus laudetur, multò minùs, quo *infallibile* appelletur, aut ei *ſuprema in rebus fidei judicandis auctoritas* tribuatur. Quando enim, & apud quos Eccleſiæ Doctores legerunt, Concilium Acephalum, & quod pejus eſt, Concilium Papæ oppoſitum, ab eóque diſſentiens, eſſe *Fidei adamantem,* eſſe *baſim immobilem,* eſſe *ſupremum Fidei tribunal, quod à nullo judicari poſſit,* eſſe *fundamentum, & Caput Eccleſiæ?* Hæc planè nunquam de Concilio Papæ oppoſito, aut etiam de Concilio

lio non confirmato dicuntur; nec ab adverſarijs, qui tamen tot folia impugnando Pontifici impleverunt, vel ſyllaba produci potuit; ſi ergo, uti dicunt, Sanctorum Patrum veſtigijs adeò conſtanter inhærent, cur Concilijs privilegia tribuunt, quæ Patres nunquam tribuerunt? Pontifici verò cur negant, quæ Patres nunquam negârunt, ſed certatim & confertim, átque à primis Eccleſiæ naſcentis temporibus tribuerunt? Hoc eſt ergo Patrum exempla ſectari, negare, quod Patres aſſerunt, aſſerere, quod Patres negant? *Nec dicant*, elogia hactenus recitata non ad Pontifices univerſim pertinere, ſed vel ad S. Petrum, vel ad alios particulares Pontifices, v. gr. Leonem, Cœleſtinum, &c. ſicque eſſe elogia Perſonalia, & Dignitatis; ac conſequenter non poſſe ad omnes Pontifices extendi. *Reſpondeo enim*, pleróſque allegatorum Patrum loqui de Privilegio Cathedræ, non Perſonæ, & fundari in promiſſionibus à Chriſto factis, videl. *Tu es Petrus, &c. Porta inferi non prævalebunt &c. Paſce oves meas, &c.* Quæ promiſſiones ex ſenſu omnium Catholicorum ſunt univerſales, nec ad ſolum Petrum, aut particulares aliquos Pontifices, ſed ad omnes Petri ſucceſſores pertinent; alioquin quomodo probarent perpetuum & univerſalem Primatum omnium Romanorum Pontificum? Et planè negari non poteſt, hanc omninò Chriſti mentem, & Eccleſiæ neceſſitatem fuiſſe. Nam privatam Petri perſonam quod attinet, parùm intererat, eam fallibilem eſſe, aut infallibilem, imò ſi abſtrahas à publica Eccleſiæ utilitate, minùs Petro nocebat, eum falli poſſe, quàm peccare poſſe, & tamen certum eſt, peccare potuiſſe. Si verò non privatam Petri perſonam, ſed ejus Dignitatem ac officium, & conſequenter Eccleſiæ Catholicæ neceſſitatem attendas, æquè, imò magis oportebat, omnes Petri ſucceſſores, quàm ipſum Petrum, in rebus & dogmatibus fidei tradendis infallibiles eſſe; mortuis enim Apoſtolis, ſanctitate ac miraculorum gratiâ minùs, quàm Apoſtolorum ætate, abundante, hæreſibus ex omni parte erumpentibus, ac fidem impugnantibus, quis non videt, majorem nunc eſſe ad conſervandam Religionem Capitis viſibilis & infallibilis neceſſitatem, quàm fuerit olim? niſi dicas, firmum, ac ſolidum fundamentum tantùm domui inchoandæ neceſſarium eſſe, non verò perficiendæ & conſummandæ; ac peritum cœli, mariſque Navarchum incipiendæ

Digitized by Google

tantùm navigationi quærendum eſſe, & dum navis adhuc in portu eſt, aut prope littus, non verò navi in altum provectâ, & ventis ac tempeſtate jactatâ. *Nec obſtat*, non ampliùs opus eſſe Capite ac Paſtore viſibili, Eccleſiâ jam conſtitutâ, & Petro, aliiſque Apoſtolis per ſcripturas loquentibus; nam de ipſo ſcripturarum ſenſu & interpretatione ſumma concertatio eſt, nec aliunde tot hæreſes natæ, prolatæque, quàm ex falſa ſcripturarum explicatione; unde, ut inſiſtam prælibatæ ſimilitudini, ſicut ad felicem, ſecurámque navigationem non ſufficit, chartas hydrographicas, curſúmque ſtellarum ante oculos poni navigantibus, niſi unus ſit Gubernator, qui & eas intelligat, & curſui, ac neceſſitati aptare noverit, ſuóque Imperio ac directione reliqua ſervitia, remigéſque in officio contineat; ità in Eccleſia DEI, in qua tot quotidie naufragia animarum, ac fidei, parùm eſt, myſteria Religionis chartis inſcriptas eſſe; niſi alius ſit, qui eas certò interpretetur, & cui omnes fideles ſine ulla erroris ſuſpicione obedire teneantur, alioquin quàm timida erit, & anxia Religio, ſemper videl. aut cadens, aut caſum expectans? Hæc omnia probant, Privilegium Infallibilitatis non ſoli Petro, ſed omnibus ejus ſucceſſoribus neceſſarium eſſe: & Patres, qui de Petro loquuntur, non de perſona, ſed de officio Petri, ac Dignitate loqui, ſicque de omnibus Romanis Pontificibus, ad quos Dignitas & officium tranſit. Deinde Patres loquuntur de ingenti ac præcipuo Eccleſiæ Romanæ privilegio, nullis alijs Eccleſijs conceſſo; at nullum eſſet peculiare privilegium, ſi id tantùm vellent, Petrum, Leonem, & Cœleſtinum, paucóſque alios in tradendis fidei dogmatibus nullo errore corruptos fuiſſe; quæ eſt enim Eccleſia toto Orbe terrarum, quæ vel Apoſtolos fundatores non habuerit, vel alios Epiſcopos immaculatæ fidei? Non ergo eſſet hoc ſpeciale Privilegium Romanæ Eccleſiæ, ſi Patres de uno tantùm, aut altero Pontifice intelligantur, aut de ſolo Petro.

II. *Secundò.* Accedit praxis, uſúſque Eccleſiæ perpetuus, qui hanc ipſam Romanorum Pontificum infallibilitatem multis ex capitibus evincit; nam quicúnque à Pontifice Romano in rebus fidei decreta & definita non recepiſſet, ſed ijs obluctatus eſſet, pro hæretico & Schiſmatico habitus eſt, & ab Eccleſiæ communione præciſus. Ita rem ſe habere Patrum teſtimonia in medium prolata certum, palàmque facient.

Digitized by Google

Anno CIX. Paſſus eſt S. Ignatius Apoſtolorum diſcipulus, qui epiſtolâ ad Romanos, poſtquam Eccleſiam Romæ exiſtentem vocâſſet: *DEO dignam, decore dignam, meritò beatiſſimam, dignam laude, dignam, quâ quis potiatur, caſtiſſimam & præcellentem dilectione Chriſti, ſpiritu plenam, &c.* Poſteà circa medium loquens de Cleto & Clemente ſucceſſoribus Petri: *Qui igitur*, inquit, *his non obedit, atheus prorsùs, & impius eſt, & Chriſtum contemnit, & conſtitutionem ejus imminuit.* Ubi nota, Ignatium loqui non de ſolis Clemente, & Cleto, ſed de omnibus Petri ſucceſſoribus, ut ſignificant ea verba: *Conſtitutionem Chriſti imminuit.* Conſtitutio verò Chriſti, videl. *Super hanc petram, &c. Tibi dabo claves Regni cœlorum, &c.* complectitur non ſolum Petrum, ſed omnes ejus ſucceſſores, ut conſtans eſt omnium Catholicorum ſententia.

Anno CCLXI. S. Cyprianus martyrium ſubijt. Is libro 4. epiſt. 9. ita ſcribit: *Qui Cathedram Petri, ſupra quam fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſia ſe eſſe non confidat.* At Cathedram Petri deſerit, qui, quæ Petrus, Petrique ſucceſſores ex Cathedra definiunt, acceptare renuit; quid enim eſt aliud Cathedram deſerere? aut ſi Cathedra Petri errare poteſt, cur non æquè Cathedram Petri, ac Cathedram Pauli, Jacobi, Joannis, aliorúmque deſerere liceret? quisquis enim errare poteſt, deſeri poteſt, nec fidem meretur; nec ob aliam cauſam Infallibilitas Romanæ Cathedræ negatur, quàm ut eam impunè liceat deſerere. *Neque dicas,* S. Cyprianum de ijs tantùm loqui, qui Cathedram Petri in omnibus, non verò, qui in uno tantùm, alteróque articulo ab ea deficiunt. Hæc enim evaſio ridicula, & vana eſt. Nam qui docent, Cathedram Petri errare poſſe, non tantùm in uno, alteróve, ſed in omnibus utcúnque libuerit deſerunt. Cùm enim dicis, Pontificem ex Cathedra docentem errare, fallíque poſſe in exponendo vero ſcripturæ ſenſu, rebúſque fidei decidendis, quæro, an in omnibus? Si in omnibus, ergo apertè ſequitur, poſſe in omnibus deſeri, ſicut poteſt in omnibus errare. Si in uno tantùm, alteróque, quæro, in quo poſſit errare, & in quo non poſſit? & cur in uno magis, quàm in altero? & quam ob cauſam voluerit Chriſtus in uno potiùs eſſe infallibilem, quàm in alio, cùm tamen oporteat, Eccleſiam, & conſequenter Eccleſiæ Magiſtrum, & Paſtorem non in uno tantùm, alteró-

 que,

que, ſed in omnibus, quæ ad fidem pertinent, erroris expertem eſſe? Quid, rogo, proderit, unam hoſti portam occludere, aliâ patente? unum venenum reſpuere, aliud admittere? fundamentum Eccleſiæ unâ ex parte firmum, ſolidúmque eſſe, aliâ infirmum, ac ruinæ obnoxium? Deinde nullus unquam fuit, eritque hæreticus, qui in omnibus fidei articulis à Cathedra, & doctrina Romanorum Pontificum receſſerit, non Arrius, non Pelagius, non Neſtorius, non Lutherus, non Calvinus; fruſtrà ergo & ſine causâ diceret Cyprianus: *Qui Cathedram Petri deſerit, in Eccleſia non eſſe*; quippe de caſu loqueretur, qui nunquam contigit, & nunquam contingere poteſt. Imò ſi Patrum teſtimonia conſideres, luce meridianâ clarius erit, eos de particularibus tantùm caſibus loqui, non verò de ijs, qui univerſim, omníque ex parte, & quoad omnes fidei articulos à Cathedra Petri deficiunt. *Néque dicas*, Cathedram Petri deſerendam non eſſe, quando ex præſcripto ſacræ ſcripturæ, verbíque divini aliquid docet, in hoc enim caſu, non verò in alijs eſſe infallibilem. Verum quidem eſt, nunquam debere Romanum Pontificem aliquid docere, quod ſcripturæ, & veritati adverſetur, ſed quæſtio eſt, utrum poſſit hujuſmodi aliquid contra ſcripturam, & veritatem docere? nam ſi poteſt, fruſtrà ex Cathedra Petrus clamabit; dicam enim, quoties libebit, ejus doctrinam cum ſcripturis pugnare, nec unquam ſcripturæ, & rationes deerunt ad id confirmandum, ſicut nec Arrio, nec Luthero, nec alijs hæreticis omnibus defuêre. Quando, rogo, lis finietur, ſi ex partium arbitrio pendeat, declarare, ſententiam à Judice prolatam contra leges pugnare, & ideo nec obligare? Nec Cyprianus de Privilegio Cathedræ, ſed ſacræ ſcripturæ loqueretur, (quemadmodum quòd hedera plantæ implicita ſurſum, & in altum feratur, non eſt proprietas hederæ, ſed plantæ) cùm tamen conſtet, loqui de Privilegio Cathedræ. Et fruſtrà diceret Cyprianus: *Qui Cathedram Petri deſerit, non eſſe in Eccleſia*, ſi crederet, Cathedram Petri errori ſubjectam eſſe, & tunc ſolùm non deſerendam, cùm conſtat, eam nihil aliud docere, quàm quod docet Scriptura; hoc enim non tantùm Cathedræ Romanæ privilegium eſt, ſed etiam Conſtantinopolitanæ, Alexandrinæ, Mediolanenſis, imò omnium Epiſcoporum, & Sacerdotum, ac etiam cujuslibet privati Doctoris, ut videli-

Digitized by Google

videlicet errare non poſſint, nec deſeri debeant, quoties & quando aliquid ſcribunt, docéntque ſacræ Scripturæ conſentaneum; In hoc ergo ſenſu æquè dicere poterat Cyprianus: *qui Cathedram Carthaginenſem, Mediolanenſem, imò Tertulliani, & Origenis deſerit, in Eccleſia ſe eſſe non confidat.* Quæ omnia quàm ſint abſurda, nemo non videt. Hæc obſervatio ſequentibus quóque Patrum teſtimonijs aptanda eſt, ne oporteat idem ſæpiùs repetere.

Anno CCCLXVIII. Obijt Optatus Milevitanus, qui libro 2. contra Parmenionem hæc habet: *Negare non potes, ſcire te, in Urbe Roma Petro primò Cathedram Epiſcopalem eſſe collatam, in qua una Cathedra unitas ab omnibus ſervaretur, ut jam Schiſmaticus, & peccator ſit, qui contra ſingularem Cathedram alteram collocaret.* Si unitas ab omnibus cum Cathedra Petri ſervanda eſt, oportet ergo, eam Cathedram eſſe infallibilem, alioquin ab ea diſcordare liceret: ubi verò eſt diſcordia, ibi utique non eſt unitas doctrinæ; & cur potiùs in Cathedra Petri ſit *unitas doctrinæ ab omnibus ſervanda,* ſi æquè ac aliæ Eccleſiæ Cathedra Petri errare poſſit? Et rursùs ſi Schiſmaticus eſt, qui contra ſingularem Petri Cathedram aliam collocat, quæro, an ab hac nota eximi poſſint, *qui contra Cathedram Petri aliam Cathedram in Concilio collocant,* quales fuerunt Baſileenſes? Quæro etiam, an qui contra Cathedram Petri, & contra ſacroſancta Innocentij XI. decreta, & Diplomata, Regaliam extendi prohibentis, eandem Regaliæ extenſionem approbârunt, quíque ideò Pontificem falli, ac errare poſſe docuerunt, ut, quoties luberet, eum poſſent erroris arguere, aliámque doctrinam Pontificiæ doctrinæ oppoſitam docere? quæro, inquam, an ij contra Cathedram Petri non aliam Cathedram collocent? quid enim eſt aliud alia Cathedra, quàm alia doctrina? Nam ſi velint tunc tantùm Cathedram contra Cathedram collocari, quando Pontifici legitimè electo alius Pontifex opponitur, nihil hîc ſpeciale Cathedræ Romanæ concederetur. Rurſus ſi Schiſmaticus eſt, qui doctrinæ à Cathedra Romana traditæ aliam doctrinam opponit; ergo oportet, doctrinam Romanæ Cathedræ eſſe infallibilem; nec enim Schiſmaticus dicit poteſt, qui doctrinam probabilem quidem, ſed tamen adhuc incertam, ac errori obnoxiam amplecti renuit.

Digitized by Google

Anno CCCXCVII. Obijt S. Ambroſius, qui in Oratione funebri de exceſſu fratris ſui Satyri: *Advocavit*, inquit, *Satyrus Epiſcopum, nec ullam veram putavit, niſi ſolius fidei gratiam, percunctatúſque eſt ex eo, utrumnam cum Epiſcopis Catholicis, hoc eſt, cum Romana Eccleſia conveniret?* Et epiſtolâ 11. ad Ageruchiam: *In omnibus Romanæ Eccleſiæ formam, & typum ſequimur.* Si ergo ex mente Ambroſij unum, idémque eſt: *Cum Eccleſia Catholica, & cum Romana Eccleſia convenire*; ſequitur, eum, qui non convenit cum Eccleſia Romana, multóque magis, qui ab ea poſitivè in rebus fidei diſſentit, ne quidem cum Eccleſia Catholica conſentire, & conſequenter Schiſmaticum eſſe. Ergo oportet, doctrinam Eccleſiæ Romanæ, hoc eſt, Romani Pontificis è Cathedra pronuntiantis, omninò infallibilem eſſe, alioquin cur ab ea diſſentire non liceat, ſi errare poteſt?

Anno CCCCXXX. Obijt S. Auguſtinus, qui epiſtolâ 157. *In verbis*, inquit, *Apoſtolicæ Sedis tam antiqua, atque fundata, certa & clara eſt Catholica fides, ut nefas ſit dubitare Chriſtianis.* Si doctrina & decreta fidei Sedis Romanæ ſunt *certa*, ſi, qui de illis *dubitat*, non *eſt Chriſtianus*, ſed *nefarius*, ergo doctrina Sedis Romanæ eſt infallibilis, alioquin & dubitare de illa liceret, nec magis nefarius *eſſet, indignúſque nomine Chriſtiano*, qui illam, quàm qui Conſtantinopolitanæ, aut alterius Sedis decreta reſpueret.

Anno CCCCXX. Obijt S. Hieronymus, cujus hæc ſunt verba epiſt. 57. ad Damaſum Pontificem: *Ego Beatitudini Tuæ, id eſt, Cathedræ Petri communione conſocior, ſuper illam Petram ædificatam Eccleſiam ſcio. Quicúmque extra hanc domum agnum comederit, profanus eſt, ſi quis in Arca Noë non fuerit, peribit regnante Diluvio. Quicúnque tecum non colligit, diſpergit, hoc eſt, qui Chriſti non eſt, eſt Antichriſti.* Obſerva, unum idémque eſſe apud S. Hieronymum, Cathedram Petri (qui utíque errare non poteſt) & Cathedram Pontificis Romani; & qui cum Pontifice Romano *non colligit*, hoc eſt, contrariam ab eo in rebus fidei ſententiam tenet, *non eſſe Chriſti, ſed Antichriſti*, nec *intra arcam Noë*, (hoc eſt, in Eccleſia) ſed extra illam, hominémque *profanum* eſſe. Quæ utique dici non poſſunt, niſi de doctrina certa & infallibili. Idem Hieronymus in expoſitione Symboli: *Si autem hæc noſtra Confeſſio Apoſtolatûs Tui judicio comprobatur, quicúnque me culpare voluerit, ſe imperitum, vel malevolum, vel etiam non Catholicum, non me hæreticum comprobabit.*

Anno

Anno CCCCXXXII. S. Cœleſtinus I. Pontifex Maximus extinctus eſt. Hic epiſt. ad Epiſcopos Galliæ hæc habet: *Satis ſufficere credimus, quidquid ſecundùm prædictas regulas Apoſtolicæ Sedis nos ſcripta docuerunt; ut prorſus non opinemur Catholicum, quod apparuerit præfixis ſententijs eſſe contrarium.*

Anno CCCCXLIV. Moritur Cyrillus Alexandrinus. Hic epiſt. ad Cœleſtinum ita ſcribit: *Quamvis hæc ita ſe habeant, non priùs tamen Neſtorij communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa Pietati Tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hîc ſentias, declarare, quò liquidò conſtet, communicaréne nos cum Neſtorio oporteat, an verò liberè eidem denuntiare, &c.* Neſtorius graviſſimis ſcripturæ, Patrúmque teſtimonijs premebatur, & tamen non palàm conſtabat, communicare cum illò, an ſecùs oporteret; idque ex ſententia Pontificis unicè pendebat, ut patet ex allegata Cyrilli ſententia; itémque ex alia Hieronymi epiſtola 58. ad Damaſum: *Si rectum putatis, tres hypoſtaſes cum ſuis interpretationibus debere nos dicere, non negamus, ſed mihi credite, venenum ſub melle latet.* Si ergo ſententia Pontificis, & cum ea conſenſus eſt nota veræ & Catholicæ Religionis, ſequitur, eſſe infallibilem, & erroris expertem; doctrina enim falſa & incerta non poteſt eſſe ſignum veræ & indubitatæ fidei.

Anno CCCCLXI. S. Leo Magnus mortem oppetijt. Is epiſt. 87. ad Epiſcopos Viennenſis Eccleſiæ: *Prædicationis Evangelij Sacramentum ita Dominus ad omnes Apoſtolos pertinere voluit, ut in Beatiſſimo Petro Apoſtolorum omnium ſummo principaliter collocaret, ut ab ipſo, velut quodam Capite, dona ſua, velut in corpus omne, diffunderet, ut exortem ſe myſterij eſſe divini intelligeret, quiſquis auſus fuiſſet à Petri ſoliditate recedere.* Neque dicas, S. Leonem loqui de ſola Petri perſona, non verò de illius ſucceſſoribus. Nam ex contextu ejus Epiſtolæ palàm eſt, S. Leonem hanc ipſam Petri prærogativam ad omnes ejus ſucceſſores extendere. Deinde ſi perſonam Petri conſideres, prout tantùm Apoſtolus erat, non magis ejus doctrina in rebus fidei infallibilis erat, átque à DEO inſpirata, quàm aliorum Apoſtolorum; & ideò S. Leo, ut patet etiam ex ejus verbis, loquitur de Infallibilitate S. Petri, non ut Apoſtolus erat, ſed *ut Caput* Eccleſiæ, & conſequenter de Infallibilitate Dignitati annexa, quæ perpetua eſt, & ad omnes Petri ſucceſſores tranſmiſſa; idque jure meritò, cùm Eccleſiæ non primâ tantùm ſui ætate, ſed ſemper & perpetuò viſibili Capite, fun-

Digitized by Google

damento ſolido, ac Judice controverſiarum indiguerit; oportuit ergo Infallibilitatem in bonum ac ædificationem Eccleſiæ Petro conceſſam non cum ipſo Petro interire, ſed in ejus ſucceſſores perpetuari.

Anno DXLIX. S. Pelagius Papa Auguſtinum citans: (a) *Contra Apoſtolicam Sedem temerè credentes, peſſima dividit opinio, quod Schiſma ſpecialiter eſſe denuntiat Auguſtinus.*

Anno DXLIX. Patres Concilj Aurelianenſis in Gallia: *Quas etiam Sectas Sedes Apoſtolica condemnat, ſimiliter cum ſuis auctoribus & ſectatoribus execrantes anathematizamus, rectum átque Apoſtolicum in Chriſti nomine fidei ordinem prædicantes.*

Anno DCCCLXXVIII. Patres Concilij Trecenſis æquè in Gallijs habiti: *Judicium veſtræ auctoritatis, quod privilegio Divi Petri & Sedis Apoſtolicæ protuliſtis, voto, voce & unanimitate noſtrâ perſequimur, ſcilicet quos excommunicâſtis, excommunicamus, quos ab Eccleſia abjeciſtis abjicimus.* Sententia ergo Pontificis eſt infallibilis auctoritatis; quomodo enim dignus eſſet Eccleſiâ excludi, qui dubiæ, incertæque doctrinæ fidem non adhiberet? Et nota illa verba: *Judicium veſtræ auctoritatis, quod privilegio Divi Petri, & Sedis Apoſtolicæ protuliſtis, &c.* Quæ omninò ſignificant, infallibilitatem judiciorum Apoſtolicorum in rebus fidei fundari *in privilegio Divi Petri, Sediſque Apoſtolicæ*, ſicque eſſe perpetuum, & ad omnes Pontifices, Petrique Succeſſores pertinere.

Anno DCCCXLIII. Gregorius IV. Pontifex Maximus epiſt. ad univerſos Epiſcopos, prout habetur *c. præceptis d. 12. Omnis Sanctæ Religionis relatio ad Sedem Apoſtolicam quaſi ad Caput Eccleſiarum debeat referri, & indè normam ſumere, ubi ſumpſit Originem, cujus auctoritatis ſanctionem omnes teneant Sacerdotes, qui nolunt ab Apoſtolica Petra, ſupra quam Chriſtus univerſalem fundavit Eccleſiam, ſocietate divelli.*

Anno MLXI. S. Nicolaus Papa II. in epiſtola ad Mediolanenſes, & habetur in c. omnes d. 22. *Fidem violat, qui adversùs illam agit, quæ mater eſt fidei, & illi contumax invenitur, qui eam forſan non cunctis Eccleſijs prætuliſſe invenitur.*

Anno MLXXXV. Gregorius VII. in dictato Canone 26. *Catholicus non habeatur, qui non concordat Romanæ Eccleſiæ.* Scio, apud aliquos Gallorum Gregorium VII. non bene audire, quippe nimiæ ſeveritatis accu-

(a) Habetur in decr. Grat. c. quon. 24 q. 1.

accuſatum (ſeveritatem enim in Pontifice appellant, quam in aliquo ſuorum Judicum animi magnitudinem, in Senatore invictam fidelitatem appellarent) ſed cùm Gregorius nihil aliud dicat, quàm quod alij ſancti Patres & pontifices dixerunt, non poteſt in Gregorio in dubium ea ſententia vocari, quam ab alijs ſanctis Patribus hauſit; alioquin poterit Gregorius dicere, quod olim S. Hieronymus epiſt. 77. *Quid unum hominem exceptis ſocijs criminantur? ſi rivus tenuiter fluit, non eſt alvei culpa, ſed fontis.*

Anno MCLXVII. Hugo Etherianus de Proceſſ. Spiritûs Sancti l. 3. c. 10. qui habetur in Bibliotheca Patrum: *Æquum eſt, ratum habere, quod tanta Eccleſia decernit, quod tantus Pontifex annuntiat; qui autem primæ Sedis, imò totius Orbis Præſuli reſiſtunt, Chriſti diſpoſitioni reſiſtunt, & niſi reſipiſcant, contumaciæ judicio plectentur. Quicunque Chriſti naviculam ſp[...]it, incautè navigat, & niſi plumbeas moles pervicacitatis abjiciat, influent maria.*

Anno MLIV. S. Leo IX. epiſtolâ ad Michaëlem Patriarcham Conſtantinopolitanum: *Quid hoc monſtri eſt, frater chariſſime? Romana Eccleſia adeò non eſt ſola, vel, ſicut tu putas, una, ut in toto orbe terrarum quæcunque natio diſſentit ſuperbè ab ea, non ſit jam dicenda, vel habenda Eccleſia aliqua, ſed omninò nulla, quin potiùs Conciliabulum hæreticorum, aut Conventiculum Schiſmaticorum, & Synagoga Sathan.*

Anno MCXIV. S. Ivo Carnotenſis epiſtolâ 8. *Cujus judicijs & Conſtitutionibus obviare eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere.* Loquitur Ivo de quodam judicio prolato ab Urbano II. extra omne Concilium Oecumenicum.

Anno circiter MCC. Goffridus Vindocinenſis epiſt. 30. *Eodem ſpiritu, quo dictante & lex prima per Moyſen data eſt, & per Chriſtum ſecunda, S. Apoſtolica Sedes Canones dedit, & ipſo inſpirante expoſuit. Si quis igitur Apoſtolicæ Sedi in Canonum expoſitione contrarium ſentit, non ſapit, quicunque eſt ille, ſed deſipit, non cultor, vel expoſitor divinæ legis, ſed inſidiator & oppreſſor indubitanter agnoſcitur.*

Ex his Patrum, etiam primorum ſeculorum, ſententijs manifeſtum eſt, eos, qui in rebus fidei Summorum Pontificum Decreta non recepiſſent, pro hæreticis ac Schiſmaticis ab Eccleſia habitos eſſe, & conſequenter infallibilem eſſe Summorum Pontificum auctoritatem; ſi enim falli poſſent, eorum Decreta ad Fidem non pertinerent; ſi ad Fidem non pertinerent, ergo qui contra illa ſen-

Quintò. Patres à nobis producti expreſsè, claréque ſcribunt, teneri Eccleſias ſub pœna hæreſis, & ſchiſmatis Pontificum Decreta recipere, idque quia *non licet à Petra ſoliditate recedere*, quia *à Summo Pontifice, quaſi à quodam Capite in omnia membra Chriſti dona diffunduntur &c.* quia Petro dictum eſt: *Paſce Oves meas.* Quæ omnia oſtendunt, non ideò Pontificum decreta certa eſſe, quia ab Eccleſia recipiuntur, ſed ideò recipi, & recipi debere, quia certa ſunt.

Sextò. In tota hiſtoria Eccleſiaſtica pauciſſimos reperias Catholicos, qui ſolemni Papæ judicio reſtiterint, & ſi reſtitere, oſtendit eventus, eos omnes in errore verſatos eſſe, quod manifeſtum ſignum eſt, Papæ circa fidem ſententias etiam ante Eccleſiæ conſenſum infallibiles eſſe; & ideò cùm poſt latam à Papa ſententiam Concilia celebrabantur, id erat, ut hæreticorum contumaciæ mederentur (quanquam neminem hæreticorum reperias, qui non eâdem audaciâ, quâ Pontificum, etiam Conciliorum Decreta reſpuerit) utque collatis capitibus de remedijs providerent, quibus ſingulæ Eccleſiæ contra hæreticorum venena munirentur; non verò ut Pontificum ſolemne de Fide decretum in dubium revocarent, multóque minùs, ut abolerent, quod jam ſuprà exemplo Chalcedonenſis Concilij obſervavimus. Erravit S. Cyprianus, quando contra Stephani decretum rebaptizari hæreticos voluit. Erravit S. Polycarpus, aliíque Aſiani Epiſcopi, quandò, licèt prædicatione B. Joannis Evangeliſtæ recèns imbuti, contra S. Anicetum, alióſque Romanos Pontifices Paſcha celebrari volebant decimâ quartâ Lunâ, quacúnque die illud tandem incideret; quam ob cauſam S. Victor Papa omnes Aſiæ Epiſcopos, alióſque finitimos (quippe teſte Euſebio (a) hæreſis ſuſpectos) excommunicatione ferire parabat. Et quamvis S. Irenæus, aliíque tantam ſeveritatem haud probarent (quam tamen graviſſimas ob cauſas Baronius neceſſariam fuiſſe contendit) nunquam tamen auctoritatem & Poteſtatem Pontificiam in dubium revocare auſi ſunt. Hæc omnia eum in finem dicimus, ut intelligas, etiam ante conſenſum Eccleſiæ Pontificum ſententias ratas, errorísque ſecuras fuiſſe, & erràſſe, qui illis obſiſtebant.

Septimò

(a) Euſeb. & Baron. ad annum 198.

Digitized by Google

Septimò. Denique, Ipſi Patres, ac etiam Galliæ Doctores ſentiunt, ſcribúntque, omnes Chriſti fideles neceſſitate conſtringi, ut quæ Pontifices in cauſis fidei decreviſſent, amplectantur, ſicque manifeſtè ſupponunt, etiam ante conſenſum Eccleſiæ rata, & fixa eſſe, ac erroris expertia Pontificum Decreta, nec dependere à conſenſu Eccleſiæ, ſed potiùs conſenſum Eccleſiæ neceſſariò Pontificum decretis deberi. Audi aliqua tantùm Patrum teſtimonia, nam plura in progreſſu dabimus. Epiſtola ſex Galliæ Epiſcoporum, quæ inter epiſtolas D. Bernhardi eſt 370. ſic habet: *Nulli dubium eſt, quòd ea, quæ Apoſtolicâ firmantur auctoritate, rata ſemper exiſtunt, nec alicujus poſſunt deinceps cavillatione mutilari.* S. Calixtus I. epiſt. ad omnes Galliarum Epiſcopos: (a) *Talibus igitur glorіantes induijs rogamus, ne in illis partibus contra Apoſtolica ſtatuta fieri ſinatis, ſed noſtrâ fulti auctoritate, nociva compeſcite &c.* S. Euſebius epiſtolâ æquè ad omnes Galliæ Epiſcopos: (b) *Si amplius de talibus, aut his ſimilibus aliquid fuerit delib[illegible]ndum, celeriter ad Nos relatio dirigatur, ut pertractatâ qualitate horum, [illegible]a, quid obſervari debeat, ſolicitudo conſtituat.* S. Innocentius Papa epiſt. 3. ad Exuperium Epiſcopum Tholoſanum: (c) *Et quidem dilectio tua inſtitutum ſecuta prudentum ad Sedem Apoſtolicam referre maluit, quid de rebus dubijs cuſtodire deberet potius, quàm uſurpatione præſumptâ, quæ ſibi viderentur, obtinere.* S. Zoſimus epiſt. 8. ad Hilarium Narbonenſem Epiſcopum: (d) *Quæ à Nobis ſunt ſub DEI judicio conſtituta, ſi quid contra hæc tentaveris, Catholicâ communione diſcretus ſerò de illicitis ingemiſces.* S. Cœleſtinus Papa epiſt. ad Epiſcopos Galliæ: (e) *Ad confitendum gratiam DEI ſatis ſufficere credimus, quidquid ſecundùm prædictas Regulas Apoſtolicæ Sedis ſcripta docuerunt, ut prorſus non opinemur Catholicum, quod apparuerit præfixis ſententijs eſſe contrarium.* Patres Concilij Turonenſis II. canone 20. (f) *Quis Sacerdotum contra Decreta talia, quæ à ſede Apoſtolica proceſſerunt, agere præſumat?* Nicolaus I. (g) In Romana Synodo, quæ extat apud Annales Fuldenſes: *Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones, vel Decreta pro Catholica Fide, pro Eccleſiaſtica diſciplina, pro correctione Fidelium, pro emendatione ſceleratorum, pro interdictione imminentium, aut futurorum malorum à Sedis Apoſtolicæ Præſule ſalubriter promulgata*

(a) Anno circiter CCXIX. (b) Anno circiter CCCIX. (c) Anno circiter CCCCII. (d) Anno circiter CCCCXVI. (e) Anno circiter CCCCXXIII. (f) Anno DLXX. (g) Obijt Nicolaus DCCCLXVII.

Digitized by Google

ſentiret, hæreticus non eſſet, hæreſis enim eſt peccatum fidei oppoſitum; nec incerta & dubia ſub pœna hæreſis, & ſchiſmatis credere teneor; fides enim eſt de certis & infallibilibus, non de incertis, dubiiſque.

Néque dicas, Patres loqui de Pontificum Decretis ab Eccleſia receptis. Nam *Primò* ex contextu allatorum teſtimoniorum conſtat, Patres loqui de Decretis Pontificum recèns editis, & nondum totâ Eccleſiâ vulgatis, & conſequenter necdum in Eccleſia receptis; nec Patres ullam mentionem faciunt de neceſſario Eccleſiæ conſenſu, ut legentibus patet; gratis ergo, & ſine ullo fundamento id dicitur; & mirum eſt, Adverſarios tanto ſtrepitu Patres inclamare, & quando poſteà Patrum auctoritate opprimuntur, ad tergiverſationes fugere nullo Patrum teſtimonio nixas. Agite enim, quis Auguſtinus, quis Ambroſius, quis Hieronymus dicit, Decreta Pontificum in cauſis fidei rejici poſſe, donec Eccleſiæ conſenſus accedat? Quòd ſi nullus dicit, ut planè nullus dicit, nec produci aliquis poteſt, quis pudor eſt, vos, qui ſingulis paginis ad Patres vano terrore provocatis, in re tanti momenti ſine Patribus loqui? & cùm nos non manipulos tantùm, ſed agmina Patrum producimus, iſtorum auctoritati diſtinctiunculas opponitis apud vos natas, repertáſque eludendæ veritati, perindè ac ſi Patres dicant, quidquid vos fingitis.

Secundò. Si certitudo Decretorum, quæ Pontifices in cauſis fidei ediderunt, à conſenſu Eccleſiæ pendet, ergo non Eccleſia in Petro, ejúſque ſucceſſoribus fundatur, ſed potiùs Petrus in Eccleſia fundatur, nec Petrus erit fundamentum Eccleſiæ, ſed Eccleſia potiùs erit fundamentum Petri; id verò tam apertè ſacris litteris, Patrúmque teſtimonijs repugnat, ut nihil magis; ſemper enim Patres hanc Infallibilitatem referunt in ſpeciale Privilegium Chriſti Petro conceſſum, & illis verbis explicatum: *Super hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam; & tu converſus confirma fratres tuos. Paſce oves meas;* cùm potiùs ex Adverſariorum explicatione dicere oportuiſſet: *Super Eccleſiam fundabo Petrum; tu Eccleſia confirma Petrum &c.* Quæ omnia in Scripturis, & Patribus inaudita ſunt, & tamen ex mente Adverſariorum neceſſariò conſequerentur.

Tertiò.

Tertiò. Patres, ut ex eorum verbis conſtat, loquuntur de hac Infallibilitate doctrinæ tanquam de ſpecialiſſimo Petri privi[illegible]gio, nulli alteri conceſſo. Atqui ſi ſententiæ Pontificum non [illegible]nt certæ, & indubiæ, niſi poſt conſenſum Eccleſiæ, nihil planè ſpeciale Petro conceditur; quis enim neſcit, non Pontificis tantùm, [illegible]d cujuslibet Epiſcopi, privatique Doctoris ſententias certas eſſ[illegible], ſi eas Eccleſia recipiat? quid ergo plus Petro conceditur, quàm Paulo, & Jacobo, & Auguſtino, & Bedæ?

Quartò. Cùm dicis, Pontificum Decreta aſſenſu Eccleſiæ fieri certa, quid intelligis nomine Eccleſiæ? particulares aliqua Eccleſias? at iſtæ errare omnes poſſunt, & à vera fide deficere, u[illegible] nimiùm experientiâ conſtat. Quomodo ergo fieri poteſt, ut illæ Eccleſiæ ſententias Pontificum reddant infallibiles, & erroris immunes, quæ falli ipſæ, ac errare poſſunt? num curvum eſt regula recti? Si verò nomine Eccleſiæ Eccleſiam univerſalem intelligis, iſta, ne cæco modo, velatiſque oculis doctrinæ incertæ conſentiat, oportebit, quoties à Pontifice aliquid decernitur, Eccleſiam univerſalem, aut ſaltem Concilium Oecumenicum convenire, ac Pontificum Decreta examinare, utpote errori obnoxia, & ſic tandem conſentire; id verò falſiſſimum eſt, ut ex poſteà dicendis patebit, cùm quàm plurimæ hæreſes à ſolis Pontificibus damnatæ ſint, nullo Conciliorum aſſenſu; imò Pontifices ipſis Conci[illegible]s credenda præſcribebant, nec patiebantur ſua Decreta in dul[illegible]m vocari, ut in Regali Sacerdotio (a) oſtendimus, & videri poſſunt epiſtolæ Leonis PP. præſertim *40. 41. 45. 49. 59.* & acta Concilij Chalcedonenſis *actione 1. & 2. & 3. & 5. & 16.* Et Evagrius *l. 2. c. 4.* Tantúmque abeſt, ſententias Pontificum, ut infallibiles ſint, conſenſu Eccleſiæ in Concilijs congregatæ indigere, ut potiùs ipſorum Conciliorum Decreta nulla ſint, niſi auctoritate Pontificum confirmentur, quod in Regali Sacerdotio (b) oſtendimus. Vide interim epiſtolam Hadriani ad Taraſium lectam in 7. Synodo actione 2. Gelaſium epiſtolâ 13. & opuſculo de anathem. Tomo 2. Conciliorum, poſt Concilium Chalcedonenſe. Socratem l. 2. c. 11. & 13. Sozomenum l. 3. c. 9. Theodoretum l. 2. c. 22.

(a) Regale Sacerd. fol. 314. (b) Reg. Sacerd. fol. 309.

Digitized by Google

Quintò. Patres à nobis producti expreſsè, claréque ſcribunt, teneri Eccleſias ſub pœna hæreſis, & ſchiſmatis Pontificum Decreta recipere, idque quia *non licet à Petra ſoliditate recedere,* quia *à Summo Pontifice, quaſi à quodam Capite in omnia membra Chriſti dona diffunduntur &c.* quia Petro dictum eſt: *Paſce Oves meas.* Quæ omnia oſtendunt, non ideò Pontificum decreta certa eſſe, quia ab Eccleſia recipiuntur, ſed ideò recipi, & recipi debere, quia certa ſunt.

Sextò. In tota hiſtoria Eccleſiaſtica pauciſſimos reperias Catholicos, qui ſolemni Papæ judicio reſtiterint, & ſi ſtitere, oſtendit eventus, eos omnes in errore verſatos eſſe, quod manifeſtum ſignum eſt, Papæ circa fidem ſententias etiam ante Eccleſiæ conſenſum infallibiles eſſe; & ideò cùm poſt latam à Papa ſententiam Concilia celebrabantur, id erat, ut hæreticorum contumaciæ mederentur (quanquam neminem hæreticorum reperias, qui non eâdem audaciâ, quâ Pontificum, etiam Conciliorum Decreta reſpuerit) utque collatis capitibus de remedijs providerent, quibus ſingulæ Eccleſiæ contra hæreticorum venena munirentur; non verò ut Pontificum ſolemne de Fide decretum in dubium revocarent, multóque minùs, ut abolerent, quod jam ſuprà exemplo Chalcedonenſis Concilij obſervavimus. Erravit S. Cyprianus, quando contra Stephani decretum rebaptizari hæreticos voluit. Erravit S. Polycarpus, aliíque Aſiani Epiſcopi, quandò, licèt prædicatione B. Joannis Evangeliſtæ recèns imbuti, contra S. Anicetum, alióſque Romanos Pontifices Paſcha celebrari volebant decimâ quartâ Lunâ, quacúnque die illud tandem incideret; quam ob cauſam S. Victor Papa omnes Aſiæ Epiſcopos, alióſque finitimos (quippe teſte Euſebio (a) hæreſis ſuſpectos) excommunicatione ferire parabat. Et quamvis S. Irenæus, aliíque tantam ſeveritatem haud probarent (quam tamen graviſſimas ob cauſas Baronius neceſſariam fuiſſe contendit) nunquam tamen auctoritatem & Poteſtatem Pontificiam in dubium revocare auſi ſunt. Hæc omnia eum in finem dicimus, ut intelligas, etiam ante conſenſum Eccleſiæ Pontificum ſententias ratas, erroríſque ſecuras fuiſſe, & erráſſe, qui illis obſiſtebant.

Septimò

(a) Euſeb. & Baron. ad annum 198.

Digitized by Google

Septimò. Denique, Ipſi Patres, ac etiam Galliæ Doctores ſentiunt, ſcribúntque, omnes Chriſti fideles neceſſitate conſtringi, ut quæ Pontifices in cauſis fidei decreviſſent, amplectantur, ſicque manifeſtè ſupponunt, etiam ante conſenſum Eccleſiæ rata, & fixa eſſe, ac erroris expertia Pontificum Decreta, nec dependere à conſenſu Eccleſiæ, ſed potiùs conſenſum Eccleſiæ neceſſariò Pontificum decretis deberi. Audi aliqua tantùm Patrum teſtimonia, nam plura in progreſſu dabimus. Epiſtola ſex Galliæ Epiſcoporum, quæ inter epiſtolas D. Bernhardi eſt 370. ſic habet: *Nulli dubium eſt, quòd ea, quæ Apoſtolicâ firmantur auctoritate, rata ſemper exiſtunt, nec alicujus poſſunt deinceps cavillatione mutilari.* S. Calixtus I. epiſt. ad omnes Galliarum Epiſcopos: (a) *Talibus igitur gloriantes indicijs rogamus, ne in illis partibus contra Apoſtolica ſtatuta fieri ſinatis, ſed noſtrâ fulti auctoritate, nociva compeſcite &c.* S. Euſebius epiſtolâ æquè ad omnes Galliæ Epiſcopos: (b) *Si amplius de talibus, aut his ſimilibus aliquid fuerit delib[illegible]ndum, celeriter ad Nos relatio dirigatur, ut pertractatâ qualitate horum, [illegible], quid obſervari debeat, ſolicitudo conſtituat.* S. Innocentius Papa epiſt. 3. ad Exuperium Epiſcopum Tholoſanum: (c) *Et quidem dilectio tua inſtitutum ſecuta prudentum ad Sedem Apoſtolicam referre maluit, quid de rebus dubijs cuſtodire deberet potius, quàm uſurpatione præſumptâ, quæ ſibi viderentur, obtinere.* S. Zoſimus epiſt. 8. ad Hilarium Narbonenſem Epiſcopum: (d) *Quæ à Nobis ſunt ſub DEI judicio conſtituta, ſi quid contra hæc tentaveris, Catholicâ communione diſcretus ſerò de illicitis ingemiſces.* S. Cœleſtinus Papa epiſt. ad Epiſcopos Galliæ: (e) *Ad confitendum gratiam DEI ſatis ſufficere credimus, quidquid ſecundùm prædictas Regulas Apoſtolicæ Sedis ſcripta docuerunt, ut prorſus non opinemur Catholicum, quod apparuerit præfixis ſententijs eſſe contrarium.* Patres Concilij Turonenſis II. canone 20. (f) *Quis Sacerdotum contra Decreta talia, quæ à ſede Apoſtolica proceſſerunt, agere præſumat?* Nicolaus I. (g) In Romana Synodo, quæ extat apud Annales Fuldenſes: *Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones, vel Decreta pro Catholica Fide, pro Eccleſiaſtica diſciplina, pro correctione Fidelium, pro emendatione ſceleratorum, pro interdictione imminentium, aut futurorum malorum à Sedis Apoſtolicæ Præſule ſalubriter promulgata*

(a) Anno circiter CCXIX. (b) Anno circiter CCCIX. (c) Anno circiter CCCCII. (d) Anno circiter CCCCXVI. (e) Anno circiter CCCCXXIII. (f) Anno DLXX. (g) Obijt Nicolaus DCCCLXVII.

Digitized by Google

gata contempſerit, anathema ſit. Epiſcopi Galliarum in Concilio Pontigonenſi can. 1. (a) *Quæ ſecundùm ſacrum ſuum miniſterium Apoſtolicâ auctoritate Spiritualis Pater noſter, & univerſalis Papa decreverit, cum ſumma veneratione ab omnibus ſuſcipiantur, & debitâ illi obedientiâ in omnibus obſerventur.* Denique (ut alia quàm plurima omittam, quæ videri poſſunt apud eruditiſſimum Cardinalem Aguirre, qui tam præclarè, ſolidéque hoc argumentum proſecutus eſt, ut credam, omnibus gloriam præreptam eſſe, aliquid melius, fortiúſque ſcribendi, & reverà quidquid de auctoritate Pontificia Bellarminus, alijque collegerunt, umbra eſt, ſi ad hunc ſolem conferantur) Galliæ Epiſcopi noviſſimè, hoc eſt anno MDCLIII. literis decimâ nonâ Julij ad Innocentium X. datis: *Judicia,* inquiunt, *pro ſanciendu regula Fidei à ſummis Pontificibus lata ſuper Epiſcoporum conſultatione (ſive ſuam in actis Relationis ſententiam ponant, ſive omittant) divinâ æquè ac ſummâ per univerſam Eccleſiam auctoritate niti, cui Chriſtiani omnes ex officio ipſius quoque mentis obſequium præſtare tenentur. Eâ nos quóque ſententiâ ac fide imbuti &c.* Quid potuit clarius, & manifeſtius à Gallis dici? Nota præſertim illa verba: *Summâ ac divinâ auctoritate niti.* Si ergo etiam ex Gallicanæ Eccleſiæ ſententia Pontificum Decreta à nullo mutari, violaríque poſſunt, ſed ea ſub pœna Anathematis recipere, ac obſervare tenentur, ſequitur evidentiſſimè, etiam ante conſenſum Eccleſiæ infallibilia & certiſſima eſſe, alioquin liberum eſſet ea aut amplecti, aut reſpuere. Et reverà cùm Illuſtriſſimi Epiſcopi in ultimo Pariſienſi Conventu declarârunt: *Non eſſe Pontificis irreformabile Judicium, niſi Eccleſiæ conſenſus acceſſerit,* id planè non ob aliam cauſam fecêre, quàm ut liberè poſteà, quæ Innocentius XI. contra Regaliam decreverat, effugere poſſent, prætextu erroris; quippe prima cura eſt Reo ſententiam formidanti, contra Judicis auctoritatem excipere. Ut planè & ex natura rei, & ex adverſariorum intentione idem ſit, præſertim in rebus fidei, falli Pontificem poſſe, & non teneri Eccleſiam obedire. Quis enim obediat præcipienti impoſſibilia? at impoſſibile eſt, ut fide divinâ credas, quod eſt dubium & incertum, cùm Fides Divina ſit de rebus certis & indubijs.

III. *Tertiò.* Exortâ aliquâ de rebus fidei quæſtione, ut Catholici

(a) Anno DCCCLXXVI.

Digitized by Google

lici ab hæreticis aliquâ, certâque notâ, diſtinguerentur, útque certi ipſi eſſent, quid credere, quid reſpuere deberent, ſe id credere profitebantur, quod Pontifices Romani crederent, damnare, quod ipſi damnarent, ſuámque fidem in rebus fidei eorum judicio ſubmittebant, & doctrina à Pontificibus Romanis, quamvis extra Concilium, hæreſis damnata, ſtatim pro hæretica habebatur. Ex quo ſequitur, judicium Pontificis eſſe infallibile, & irreformabile; ſi enim falli & reformari poſſet judicium Pontificis, ergo falli & reformari poſſent dogmata ab eo deciſa, utpote errori obnoxia, & fallibili ac lubricâ auctoritate nixa; at dogmata fidei nunquam falli aut reformari, corrigíque poſſunt, cùm ſint æternæ veritatis, & ideò in rebus fidei ſemel deciſa ſemper deciſa, ſemel vera ſemper vera, ſicut econtrà ſemel reprobata ſemper reprobata, ſemel falſa ſemper falſa. Nec ſufficit dicere (quod Patres ultimi Conventûs Pariſienſis in ſua Declaratione inſinuant) *præcipuas eſſe in rebus fidei partes Romani Pontificis, non tamen ſententiam irreformabilem.* Quomodo enim reformabilis, ſi ex illa pendet Eccleſiæ fides? ſi ex illa Catholici ab hæreticis diſtinguuntur? ſi, qui illam reformare ac mutare conantur, pro hæreticis, & Schiſmaticis habentur? ſi ex illa pendet, quænam doctrina Catholica, quænam hæretica ſit? num ergo aut fides, aut hæreſis reformari poteſt, ut quæ ſemel vera fuit, poſteà evadat falſa, & quæ ſemel falſa, poſteà ſit vera? Sed audiamus teſtimonia Patrum, ad ſententiam Rom. Pontificis, velut ad lydium lapidem, ſuam aliorúmque fidem explorantium, verúmque aurum à falſo diſtinguentium. Credo equidem, neminem lecturum, quin ſtatim cedat veritati; tam videlicet clara, tam manifeſta ſunt, ut unum idémque ſit, ea legere & vinci, aut ſi vinci nolis, ſaltem confundi pudore ac conſcientiâ veritatis. Excurramus ergo per omnes ſeculorum ætates. Quia tamen ſæpe in hac tota Diſſertatione teſtimonia antiquorum Pontificum trium priorum ſeculorum úſque ad Siricium occurrent, qui obijt anno 398. & illa à graviſſimis auctoribus in dubium vocantur, quamvis Decreto Gratiani inſerta, præmittendum eſt, quantæ, & cujus ſint auctoritatis. Et primò quidem non agimus de epiſtolis S. Cornelij, quæ extant inter opera S. Cypriani, néque de epiſtolis Julij I. quæ referuntur à S. Athanaſio Apolog. 2. nec de epiſtolis Liberij, quæ à

A a S. Hila-

Digitized by Google

S. Hilario, in fragmenta recenſentur, nec de epiſtola Damaſi ad Illyrici Epiſcopos, quam exſcribit Theodoretus l. 2. hiſtor. Eccleſiaſt. c. 22. ſola ergo quæſtio eſt de ijs epiſtolis, quas ex Iſidori mercatoris collectione Compilatores Canonum in numerum & Catalogum Decretalium retulêre, nec earum à veteribus hiſtoriæ Eccleſiaſticæ ſcriptoribus, aut ſanctis Patribus ulla fit mentio. Tales ſunt *S. Clementis* quinque, *S. Anacleti* tres, *Evariſti* duæ, *Alexandri* tres, *Sixti I.* duæ, *Teleſphori* una, *Hygini* duæ, *Pij I.* quatuor, *Aniceti* una, *Soteris* duæ, *Eleutherij* una, *Victoris* quatuor, *Zephyrini* duæ, *Calliſti I.* duæ, *Urbani I.* una, *Pontiani* duæ, *Anteri* una, *Fabiani* tres, *Cornelij* duæ, *Lucij* una, *Stephani I.* duæ, *Sixti II.* duæ, *Dionyſij* duæ, *Felicis I.* tres, *Eutychiani* duæ, *Caij* una, *Marcellini* duæ, *Marcelli I.* duæ, *Euſebij* tres, *Melchiadis* una, *Sylveſtri* una, *Marci* una ad S. Athanaſium, *Julij I.* duæ, *Liberij* duæ, *Felicis II.* duæ, *Damaſi* plures, nimirum tres ad S. Hieronymum, ad Afros de Chor-Epiſcopis, ad univerſos Epiſcopos Italiæ, ad Aurelium. De his quærimus, legitimæ ſint, an verò ſuppoſititiæ, & dico eſſe ſuppoſititias, & falsò ijs Pontificibus adſcriptas. Id ita eſſe ex ſequentibus rationibus patet. *Primò.* Quia illæ epiſtolæ abundant verborum ſordibus, omninò alienæ ſunt ab elegantia ſermonis illius ætatis, & à Majeſtate & gravitate alijs Pontificibus, qui tunc temporis ſcribebant, uſurpata. *Secundò.* Quia eodem ſcribendi ſtylo & charactere præditæ ſunt, ut unius tantùm ſcriptoris, non plurium & diverſorum eſſe omninò videantur. *Tertiò.* Quia utuntur vulgatâ S. Hieronymi verſione, quæ multò recentior eſt, ut proinde videantur poſt ætatem Hieronymi ſcriptæ. *Quartò.* Quia Hieronymo, qui ſcriptorum Eccleſiaſticorum catalogum texuit, Innocentio, Leoni, aliiſque ſanctis Patribus incognitæ. *Quintò.* Quia Dionyſius Exiguus, qui tempore Juſtiniani ſcripſit, & Romæ omnium Pontificum Romanorum Conſtituta, Decreta & epiſtolas colligebat, nunquam earum meminit, ſed initium à Siricio facit. *Sextò.* Quia Legum Imperatoriarum verba, quæ in Codice Theodoſiano habentur, uſurpant, cùm tamen ij Pontifices duobus, aut tribus ſeculis Codicem Theodoſianum præceſſerint. *Septimò.* Leo IV. anno circiter 850. diligenter epiſtolas Decretales enumerans initium ſumit à Siricio Papa. *Octavò.* Codex Canonum Eccleſiæ Romanæ ex tribus vetuſtiſſimis exemplaribus tranſ-

transſcriptus ſolas exhibet Decretales à tempore Siricij. *Nonò.* Earum epiſtolarum argumenta, contra morem omnium Eccleſiaſticorum Doctorum & Patrum, qui ijs ſeculis ſcripsêre, omninò ijs temporibus non conveniunt, & nihil tradunt, quod controverſijs, quæ eâ tempeſtate agitabantur, accommodatum ſit. *Decimò.* Omnes ferè veterum Pontificum epiſtolæ falſis temporum & Conſulum notis conſignantur. *Undecimò.* Ipſe Baronius & Bellarminus, imò plerique hujus temporis Auctores apocryphas eſſe fatentur. *Duodecimò.* Singulæ propemodùm manifeſtis erroribus ſcatent, v. g. epiſtolæ Anacleti habent teſtimonia Damaſi, Auguſtini, Idacij, Gregorij M. Gelaſij, aliorúmque, qui diu poſt vixére. Agunt quóque de Patriarchis, quorum nomen primò audiri cœpit circa tempus Concilij Chalcedonenſis. Et ita de reliquis. Ergo, ut dixi, primorum Pontificum epiſtolæ omninò ſuppoſititiæ videntur, non ideò tamen contemnendæ auctoritatis: *Nam*, ut de Marca (a) fatetur, *è ſententijs & verbis legum, Canonum antiquorum, & Sanctorum Patrum, qui quarto ſeculo floruerunt, ſi pauca demas, concinnatas eſſe conſtat.* Et ideò Hincmarus, qui octavo ſeculo floruit Rhemenſis Archiepiſcopus, quamvis negaret, eas epiſtolas ad Canones pertinere, nec canonum auctoritate præditas eſſe, eas tamen magni facit, earúmque auctoritate ſæpè utitur, & cum Hincmaro tota ferè Gallia, teſte eodem de Marca, (b) unde in Concilio Rhemenſi anno DCCCCII. Anacleti, Julij, Damaſi, aliorúmq; Pontificum epiſtolæ expenduntur in cauſa Arnulphi. Et Ivo quóque Carnotenſis ſuæ Canonum collectioni intexuit, quam ad Eccleſiæ Gallicanæ uſum publicavit circa annum *MI.* Agnovit etiam Concilium Aquiſgranenſe circa annũ Domini DCCCXXXVI. Concilium Colonienſe anno DCCCLXXXVII. Moguntinum anno DCCCLXXXVIII. Metenſe anno DCCCLXXXVII. Triburienſe anno DCCCLXXXXV. Rhemenſe anno DCCCLXXXXII. Lateranenſe ſub Calliſto II. Ex quibus conſtat, Decretales primorum trium ſeculorum non eſſe quidem eorum Pontificum, quibus inſcribuntur, magni tamen momenti, magnæque auctoritatis; quid enim refert, cui nomini tribuantur, ſi veræ ſunt? nec intereſt, Apellem, aut Parrhaſium auctorem imago habeat, ſi pulchra eſt &

 placet;

(a) Marca lib. 3. cap. 5. §. 1. (b) Marca lib. 3. cap. 6. §. 2.

placet; ſint aurum, ſi non ſunt gemmæ, an ideò contemnas? His ita de auctoritate earum epiſtolarum diſputatis videamus, quomodo Patres omnium ſeculorum theſin noſtram confirment.

S. Irenæus antiquiſſimus & doctiſſimus Patrum, & Epiſcopus Lugdunenſis *lib 3. adverſus hæreſes c. 3. Sed quoniam valde longum eſt, in hoc tali volumine omnium Eccleſiarum enumerare ſucceſſiones, maximè & antiquiſſima, & omnibus cognita à glorioſiſſimis duobus Apoſtolis Petro & Paulo Romæ fundata & conſtituta Eccleſia eam, quam habet ab Apoſtolis traditionem, & annuntiatam hominibus fidem, confundimus omnes eos, qui quoquomodo vel per ſui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per cæcitatem, præterquàm oportet, colligunt. Ad hanc enim Eccleſiam propter principaliorem Principatum neceſſe eſt, omnem convenire Eccleſiam, in qua ſemper ab ijs, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis, traditio.* Vides ſignum, quo *hæreticos confundimus*, & Catholicos ab ijs diſtinguimus, eſſe *traditionem & fidem, quæ in Romæ conſtituta Eccleſia ſemper ſervata eſt*, & conſequenter úſque ad finem mundi ſemper conſervabitur, alioquin *non oporteret, ad eam omnes convenire Eccleſias.*

Tertullianus de Præſcriptionibus c. 36. loquens de Romana Eccleſia: *Statu*, inquit, *felix Eccleſia, cui totam doctrinam Apoſtoli cum ſuo ſanguine profuderunt, videamus, quid dixerit, quid docuerit.* En tibi lydium lapidem, quoties dubitas.

S. Hieronymus ad Damaſum Papam de tribus hypoſtaſibus: *Idcirco obteſtor Beatitudinem Tuam, per crucem Domini, ut mihi litteris Tuis, apud quem in Syria communicare debeam, ſignifices. Noli deſpicere animam, pro qua Chriſtus mortuus eſt. Diſcernite obſecro; non timebo tres hypoſtaſes dicere, ſi jubetis. Quamobrem obteſtor Beatitudinem Tuam, ut mihi epiſtolis Tuis ſive tacendarum, ſive dicendarum hypoſtaſeon detur auctoritas.*

Idem S. Hieronymus in expoſitione Symboli circa finem, prout etiam allegatur à S. Thoma 2. 2. q. 11. a. 2. ad 3. *Hæc eſt fides, Papa Beatiſſime, quam in Catholica didicimus Eccleſia, in qua ſi minùs peritè, aut parùm cautè fortè aliquid poſitum eſt, emendari cupimus à Te, qui Petri fidem & Sedem tenes; ſi autem hæc noſtra Confeſſio Apoſtolatûs Tui judicio comprobatur, quicúmque me culpare voluerit, ſe imperitum, vel malevolum, vel etiam non Catholicum, non me hæreticum comprobabit*

S. Cyrillus Alexandrinus in libris Theſauri de SS. Trinitate (manifeſtum eſt, non tantùm quatuordecim eſſe, ſed triginta duos,

qui à priſcis ſcriptoribus allegantur) quos allegant S. Thomas opuſc. 1. contra errores Græcorum cap. 68. & opuſc. 29. cap. 3. Cardinalis Turrecremata l. de Poteſtate. Gennadius in opere quadripartito pro Synodo Florentina. Alanus Copus Dial. 1. cap. 13. Andreas Epiſcopus Græcus Coloſſenſis in Synodo Florentina, nemine Græcorum diſſentiente; hi inquam omnes nunquam auderent in facie Græcæ Eccleſiæ eos libros citare, niſi palàm eſſet, eſſe Cyrilli, quamvis, uti dixi, nunc quatuordecim tantùm legantur, reliquis, uti creditur, Græcorum in Romanam Eccleſiam invidiâ ſublatis. Hic ergo Cyrillus ita loquitur: *Debemus nos, ut qui membra ſumus, Capiti noſtro Pontifici Romano, & Apoſtolicæ fidei adhærere; ad nos pertinet, indè, quid credendum, quid opinandum, quid tenendum ſit, quærere.*

S. Auguſtinus lib. 2. de verbis Apoſtoli: *Jam enim de hac cauſa* (hæreſi videlicet Pelagiana) *miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam duo Concilia, indè etiam Reſcripta venerunt, cauſa finita eſt.*

Theodoretus lib. 4. hiſtor. c. 2. *Gratian[illegible] toto Imperio potitus ſcripſit legem, quâ jubebat, ſacras Eccleſias tradi, qui [illegible]aſi* (is erat Epiſcopus Romæ) *communionem amplexarentur.*

S. Cyrillus epiſt. ad Cœleſtinum Papam: *Quamvis hæc ita ſe habeant, non priùs tamen Neſtorij communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa Tuæ pietati indicaremus. Digneris proinde, quid ſentias declarare, quò liquidò nobis conſtet, communicare cum Neſtorio oporteat, an liberè ei denuntiare.*

Theodoretus Cyri Epiſcopus epiſt. ad Leonem PP. *Ego ſuffragium Sedis Apoſtolicæ efflagito, veſtram ſententiam expecto, quòd ſi ſententiæ eorum, qui condemnârunt, acquieſcere juſſeritis, acquieſcam.*

Juſtinianus epiſtolâ ad Hormiſdam Papam: *Hoc enim credimus eſſe Catholicum, quod veſtro Religioſo reſponſo nobis fuerit intimatum.*

S. Agatho epiſtolâ ad Conſtantinum Imperatorem, quæ habetur actione quartâ Sextæ Synodi: *Hæc Apoſtolica ejus Eccleſia nunquam à via veritatis deflexa eſt, cujus auctoritatem ſemper omnis Catholica Chriſti Eccleſia, & Univerſales Synodi fideliter amplectentes in cunctis ſecuta ſunt, omnéſque venerabiles Patres ejus fidem amplexi, & ſancti quidem Doctores Orthodoxi venerati átque ſecuti ſunt, hæretici autem falſis criminationibus, ac derogationum odijs inſecuti.*

Digitized by Google

Conſtantinus Pogonatus ad Leonem II. PP. *Sta firmus prepugnator pietatis, accinctus verbi gladio, cujus eſt, omnem hæreticam doctrinam præcidere.*

S. Fulgentius l. de Incarnat. verbi: *Quod Romana, quæ mundi cacumen eſt, tenet & docet Eccleſia, totus cum ea Chriſtianus Orbis nihil hæſitans credit, & ad ſalutem non dubitat confiteri.*

Simplicius PP. epiſt. 4. ad Zenonem Imperatorem: *Perſtat enim in Succeſſoribus ſuis hæc & eadem Apoſtolica norma doctrinæ, cui Dominus totius curam injunxit Ovilis, cui ſe uſque ad finem ſeculi minimè defuturum, cui portas inferi nunquam prævalituras eſſe promiſit.*

Joannes Epiſcopus Conſtantinopolitanus in epiſt. ad Hormisdam PP. & in Regula fidei, quæ habetur poſt epiſt. 6. ejuſdem Hormisdæ: *Et quia non poteſt Domini noſtri prætermitti ſententia, quæ dicit; Tu es Petrus &c. hæc, quæ dicta ſunt, rerum probantur effectibus, quia in Sede Apoſtolica immaculata eſt ſemper ſervata Religio. Unde ſicut prædiximus, ſequentes in omnibus Apoſtolicam Sedem, & prædicantes ejus omnia conſtituta, ſpero, ut in una communione vobiſcum, quam Sedes Apoſtolica prædicat, eſſe merear, in qua eſt integra, & vera Chriſtianæ Religionis ſoliditas.*

Omitto Patres poſteriorum ſeculorum, quia in Regali Sacerdotio, & apud Eminentiſſimum Aguirre exſcripti ſunt. Iſti ſufficiant ex primis ſeculis deprompti, ſelectíque, quippe doctrinâ & virtute præſtantes, & omni adulatione intacti. Ex iſtis apertè conſtat, quod probandum ſuſceperam, videl: Catholicos hoc præcipuè ſigno ab hæreticis diſtingui ſolitos, quòd illi ſub vexillis militarent Romani Pontificis, eandémque cum iſto fidem profiterentur. Hæc ergo teſſera veræ Religionis: *Romanus ſum.* Et verò nulla alia eſſe poterat, quo enim ab hæretico aliâs diſtinguaris? Scripturas allegas? non deſunt hæretico, aut ſaltem in alienum ſenſum interpretabitur. Patres? ſuos quoque opponit, nemo magis Auguſtinum jactat, ut Lutherus, & Calvinus. Miracula? ficta eſſe dicet, & unde probabis vera, niſi teſtimonio Pontificis? Nullum ergo apertius ſignum, magíſque apud ſummos, medios, infimos, doctos, indoctóſque perſpectum, quàm ſi cum Papa conſentias; ut primùm dixeris, *Romanus ſum,* jam omnes intelligunt, te non Arianum, non Pelagianum, non Lutheranum, non Calviniſtam, ſed Catholicum eſſe. Sic Hieronymus, ſic Athanaſius,

ſic

ſic Auguſtinus ab hæreticis diſtincti. Ex quo ſequitur, ſententias Romani Pontificis in cauſa fidei prolatas omninò infallibiles eſſe, alioquin ſi & veræ, & falſæ eſſe poſſunt, quomodo verum à falſo, Catholicum ab hæretico diſtinguent? Quis ignem à fumo cognoſceret, ſi fumus etiam aquæ conjungi poſſet? Quis militem à Senatore ſolo gladio, pallióque, cùm ab utróque geſtentur? Sic fruſtrà Patres, cœteríque fideles veram à falſa Religione auctoritate Pontificiâ diſcernerent, ſi hæc tam falſæ, quàm veræ patrocinaretur.

IV. *Quartò.* Illud quóque Pontificiæ Infallibilitatis certiſſimum argumentum, quòd multa Chriſtianæ fidei dogmata à Solis Romanis Pontificibus ſint deciſa, hæreſéſque damnatæ; ex quo, ut jam ſuprà oſtendi, neceſſariò ſequitur, ſententias Romani Pontificis in cauſa fidei pronuntiatas omnis eſſe erroris expertes; quod enim fide divinâ credo, non tantùm verum eſt, ſed etiam certum, ita ut falſum eſſe non poſſit: & fideles ita prompti, paratíque eſſe debent, ad hujuſmodi dogmata amplexanda, & retinenda, contrariáſque hæreſes reſpuendas, ut nec ſanguini, nec vitæ, exemplo tot millium martyrum, parcere oporteat. Jam verò quàm plurimas hæreſes ſolâ Pontificum auctoritate proſcriptas, & dogmata contraria conſtituta eſſe nullo etiam Concilij Oecumenici adminiculo, ita certum eſt, ut negari non poſſit.

Nolebant Pelagiani Summorum Pontificum ſententijs acquieſcere, quibus & neceſſitas gratiæ aſſerebatur, & Pelagij errores hæreſis damnabantur; provocabántque Pelagiani ad Concilium Univerſale, quibus egregiè Auguſtinus (a) in hæc verba reſpondet: *An verò Congregatione Synodi opus erat, ut aperta pernities damnaretur? quaſi nulla hæreſis aliquando niſi Synodi congregatione damnata ſit, cùm potiùs rariſſimæ inveniantur, propter quas damnandas neceſſitas talis extiterit &c.* Et paulò poſt: *Verùm iſtorum ſuperbia hanc etiam gloriam captare intelligitur, ut propter illos Orientis, & Occidentis Synodus congregetur. Orbem quippe Catholicum quoniam pervertere nequeunt, ſaltem commovere conantur. &c.* Et alibi: (b) *Quaſi verò in Concilio Epiſcoporum, quod non ſalubriter, ſed jactanter propter veſtras quæſtiones debere dicitis congregari, ſi ſederent Epiſcopi,*

quos,

(a) Auguſt. lib. 4. contra duas epiſt. Pelagian. cap. 12. (b) Idem lib. 1. contra Julian. c. 60.

Digitized by Google

quos ſuprà memoravi, facile invenires, quos eis in doctrina Eccleſiaſtica antiquitùs tradita æquare, nedum præferre poſſetis. Et alibi: (a) *Si in Concilio, cujus videris deſiderare judicium, ſederent Cyprianus, Hilarius, Gregorius, Baſilius, Joannes Conſtantinopolitanus, ut taceam alios, nunquid doctiores, prudentiores, veraciores Judices quærere auderes? ipſi contra dogmata veſtra clamant, ipſi ſcriptis ſuis ſcripta veſtra condemnant, quid quæris amplius?* Quòd ſi quæras, ſi Concilio Oecumenico (de hoc enim loqui Auguſtinum certum eſt ex illis verbis: *Ut propter illos Orientis & Occidentis Synodus congregetur*; opus non eſt, cujus ergo auctoritate & ſententiâ hæreſes elidentur, verúſque Sacrarum Scripturarum ſenſus elucidabitur? reſpondet Auguſtinus: *Si Romanæ Eccleſiæ Præſidentem B. Innocentium audire voluiſſes, jam tunc periculoſam Juventutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes. Quid enim potuit vir ille Sanctus Africanis reſpondere Concilijs, niſi quod antiquitùs Apoſtolica Sedes, & Romana cum cæteris perſeveranter tenet Eccleſia?* Quibus verbis duo docet Auguſtinus, videlicet, & non poſſe Romanum Pontificem ab antiqua, & vera doctrina aberrare, & ejus auctoritatem ſufficere hæreticis laqueis exuendis. S. Proſper quóque in Chronico: *Tunc Pelagianorum machinæ fractæ ſunt, quando B. memoriæ Innocentius nefandi erroris capita Apoſtolico mucrone percuſſit.* Et S. Hieronymus de Irenæo Romam miſſo: *Omnium doctrinarum curioſiſſimus explorator non moles ædificiorum Urbem circumeundo, ſed Apoſtolicæ Sedis fidem, ritus, mores, ac diſciplinam, quam illi Petrus, & Paulus Apoſtolorum Principes tradidiſſent, perſcrutabatur, nactúſque ibi Apoſtolicas traditiones integras & illibatas, ut ab Apoſtolis traditæ fuerant, ad eas omnes, quos ſcriptis exagitat, exinde provocavit hæreticos, quos ſciret eo ſolo tam patenti teſtimonio poſſe convinci.* Sozomenus l. 6. c. 22. *Quæ de controverſia Romanus Pontifex certior factus, ſcripſit ad Eccleſias Orientis litteras, ut unà cum Sacerdotibus, & Epiſcopis Occidentis Trinitatem, & Conſubſtantialem eſſe, & gloriâ æqualem exiſtimarent. Quo facto ſinguli rebus ab Eccleſia Romana ſemel judicatis acquieverunt, hacque Controverſia finem habere viſa eſt.* Sixtus II. PP. *Memor ſum, me ſub illius nomine Eccleſiæ præſidere, cujus à Domino JESU Chriſto confeſſio eſt glorificata, & cujus fides nullam hæreſin unquam fovit, ſed omnes quidem hæreſes deſtruit.* Omitto alia jam ſuperiùs memorata.

Dices. Etiam ab alijs Epiſcopis, privatíſque Synodis fuiſſe hæreſes damnatas, ut ex Auguſtino conſtat, locis citatis; non ideò tamen

(a) Ibid. *l.* 2. c. 37. vide etiam *l.* 2. c. 10.

tamen ſequi, ſententias Epiſcoporum & particularium Synodorum eſſe irreformabiles; ergo ex hoc Capite non poteſt deduci Infallibilitas Summorum Pontificum.

Reſp. Maximum eſſe diſcrimen inter ſententias Pontificum, & inter ſententias Epiſcoporum hæreſin aliquam damnantium. Epiſcoporum enim ſententiæ erant tantùm doctrinales, non verò dogmaticæ & ultimæ, átque irreformabiles; nec priùs valebant, quàm à Summo Pontifice confirmarentur; ſententiæ verò Pontificum Dogmaticæ & ultimæ, nec poterant iterum in judicium, litémque vocari, adeò, ut ſi permiſſu Summorum Pontificum prædamnatæ à Pontifice hæreſes iterum in Concilijs examinarentur, non id erat, quòd causâ à Romano Pontifice jam finitâ dubitare liceret, ſed ut auctoritate tot Patrum, doctrinâ & ſanctitate florentium, argumentíſque ab eis tantâ efficaciâ & eloquentiâ productis hæreticorum pervicacia obrueretur. Id ita eſſe patet teſtimonijs eorundem Patrum. Nam S. Hieronymus: (a) *Hæc eſt Fides*, inquit, *Pater Beatiſſime, quam in Eccleſia Catholica didicimus, quámque ſemper tenuimus, & tenemus, in qua ſi minùs peritè, aut minùs cautè fortè aliquid poſitum eſt, emendari cupimus à Te, qui Petri & fidem, & Sedem tenes.* S. Cyrillus Alexandrinus epiſtolâ ad Cœleſtinum PP. *Quamvis hæc ita ſe habeant, non priùs tamen Neſtorij communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa Pietati Tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hîc ſentias, declarare.* S. Paſchalis PP. (b) *Ajunt, in Concilijs ſtatutum non inveniri, quaſi Romana Eccleſiæ legem Concilia ulla præfixerint, cùm omnia Concilia per Romani Pontificis auctoritatem & facta ſint, & robur acceperint, & in eorum ſtatutis Romani Pontificis patenter excipiatur auctoritas.* S. Innocentius I. PP. *Quidquid, quamvis de disjunctis, remotíſque Provincijs ageretur, non priùs Patres ducebant finiendum, niſi ad Sedis notitiam perveniret, ut tota hujus auctoritate pronuntiatio firmaretur.* S. Stephanus Archiepiſcopus ſuo & trium Africæ Conciliorum nomine: (c) *Veſtræ Sedi Epiſcoporum judicia, & ſummorum finem judiciorum Eccleſiaſticorum in honorem Beatiſſimi Petri Patrum Decreta omnium cunctam reſervavêre ſententiam; antiquis enim regulis conſtitutum eſt, ut quidquid horum, quamvis in remotis ageretur Provincijs, non priùs tractandum, vel accipiendum ſit, niſi ad notitiam almæ Sedis Veſtræ fuerit deductum,*

(a) Habetur in Decr. Gratiani, cap. quoniam 24. q. 1. (b) In capit. ſignificâſti de elect. (c) In epiſt. ad Damaſ. PP.

ctum, ut ejus auctoritate juxta quod pronuntiatum fuerit firmaretur. S. Damaſus: (a) *Nulla unquam Concilia rata leguntur, quæ non ſint fulta Apoſtolicâ auctoritate.* Cœleſtinus PP. in Inſtructione Legatis ſuis ad Concilium Epheſinum data: (b) *Auctoritatem Sedis Apoſtolicæ cuſtodire debetis, ſiquidem & Inſtructiones, quæ vobis traditæ ſunt, hoc loquuntur, ut intereſſe Conventui debeatis: ad diſceptationem ſi fuerit ventum, vos de eorum ſententijs judicare debeatis, non ſubire examen.* S. Gelaſius: (c) *Hoc robur obtinuit, quod in Synodo firmavit Sedis Apoſtolicæ auctoritas, quod refutavit, firmitatem habere non potuit.* Omitto ſexcenta alia, ex quibus palàm eſt, latum diſcrimen à Patribus agnitum eſſe inter ſententias Epiſcoporum, & ſententias Romanorum Pontificum, hæreſes aliquas damnantium, ut videl. iſtorum vellent eſſe ultimas & decretorias, illorum verò adhuc reformabiles, & judicio Pontificum, etiamſi in Concilio Oecumenico latæ eſſent, omninò ſubjectas.

Sed videamus nunc, quænam in particulari hæreſes à ſolis Romanis Pontificibus extra Concilium Oecumenicum damnatæ ſint.

Certum eſt, à Chriſti nativitate úſque ad annum 325. quo Concilium Nicænum celebratum eſt, nulla fuiſſe Oecumenica Concilia celebrata, & tamen quàm plurimæ hæreſes toto hoc annorum decurſu & extitêre, & abolitæ, aut ſaltem damnatæ ſunt. Et quamvis in particulari non ſemper oſtendi poſſit, eas à Romano Pontifice damnatas eſſe, quippe flagrantibus perſecutionibus, & Eccleſiâ Romanâ omnibus venis ſanguinem fundente, otium non erat Romanis Pontificibus multa ſcribendi, & poſterorum memoriæ commendandi; vix tamen dubium eſſe poteſt, auctoritate Summorum Pontificum fuiſſe confixas. Conſtat enim unâ parte teſtimonijs ſuprà productis, Eccleſiam ſupra fidem Petri ejúſque ſucceſſorum fundatam eſſe, idque Patres primorum ſeculorum palàm profeſſi ſunt, nam præter dicta Sozomenus ſcribit: (d) *Julium ad eos, qui Antiochiæ convenerant, ſcripſiſſe, átque incusâſſe, quòd contra leges Eccleſiæ eum ad Concilium non vocâſſent, nam Legem eſſe ad Sacerdotij dignitatem ſpectantem, quæ pronuntiat, acta illa irrita eſſe, quæ præter ſententiam Epiſcopi*

(a) Epiſt. ad Stephanum. (b) Commonitor. Cœleſt. à Balluzio nuper editum ex MM. SS. Codic. Colbertino & Vaticano. (c) S. Gelaſ. l. de vinculo anathem. (d) Lib. 3. hiſt. cap. 9.

Digitized by Google

Epiſcopi Romani conſtituuntur. Et ipſe Athanaſius ex perſona Julij, cujus epiſtolam recitat: (a) *An*, inquit, *ignari eſtis, hanc conſuetudinem eſſe, ut nobis ſcribatur, ut hinc, quod juſtum eſt, definiri poſſit? nunc autem nos, quos certiores minimè fecerunt, poſtquam jam egerunt, quod libuit, ſuffragatores ſuæ damnationis, cui non interfuimus, eſſe volunt; non ita ſe habent Petri & Pauli ordinationes, non ita Patres docuerunt, ſed faſtus iſte, & novum ſtudium eſt. Quæ enim accepimus à B. Petro Apoſtolo, hæc vobis ſcribimus.* Ubi vides, hanc Pontificis Romani auctoritatem ad Apoſtolorum traditionem referri. Ex altera verò parte æquè conſtat, Pontificum in fidei cauſis ſententiam adeò Eccleſiam Catholicam venerari ſolitam, ut qui eam non reciperent, teſte S. Ignatio Epiſcopo Antiocheno, qui primo Seculo floruit: (b) *Qui his non obedit* (loquitur de SS. Cleto & Clemente) *Atheus prorsùs & impius ſit, & Chriſtum contemnit, & Conſtitutionem ejus imminuit.* At quæ eſt Chriſti conſtitutio, niſi illa? *Tu es Petrus*, &c. *Tibi dabo claves Regni Cœlorum*, &c. *Paſce oves meas.* At hæc Chriſti conſtitutio aut de omnibus Petri ſucceſſoribus intelligenda eſt, aut non eſt intelligenda de Cleto & Clemente, cur enim potiùs de Cleto, quàm de Alexandro, de Gregorio, de Innocentio? Cùm ergo conſtet, Romanis Pontificibus ſupremam in cauſis fidei decidendis auctoritatem conceſſam, eámque in primitiva quóque Eccleſia agnitam, ſummáque veneratione exceptam eſſe; quis dubitet, in profligandis hæreſibus Summos Pontifices illâ non eſſe uſos? Poterant, debebant, ergo fecêre, alioquin ſancti non eſſent. Et ideò S. Irenæus de S. Clemente ſcribit: (c) *Diſſenſione non modicâ inter eos, qui eſſent Corinthi, fratres factâ, ſcripſit quæ eſt Romæ Eccleſia potentiſſimas litteras Corinthijs, ad pacem eos congregans, & fidem eorum reparans, & annuntians, quam ab Apoſtolis receperant, traditionem.* Sic Cerdon & Valentinus hæreſiarchæ (d) coram Hygino S. Pontifice hæreſes ſuas recantârunt. Sic Theodotus hæreſiarcha, Theodoreto (e) & Euſebio teſtibus, à Victore Pontifice damnatus, & Eccleſiâ ejectus eſt, quòd doceret, Chriſtum hominem tantummodò, non etiam Deum eſſe. Idem Victor, ut habet Euſebius, *totius Aſiæ Eccleſias, & alias finitimas* (quamvis traditionem Joannis Evangeliſtæ prætexerent) *tan-*

(a) S. Athanaſ. apolog. 2. ad Orient. (b) S. Ignat. epiſt. ad Roman. (c) S. Iren. lib. 3. adu. hæreſ. cap. 3. (d) Anno 155. teſtibus Irenæo lib. 3. cap. 4. Euſebio lib. 4. cap. 10. (e) Anno 196. Theodoret. hæretic. fab. lib. 2. Euſebius lib. 5. hiſt. cap. 27.

tanquam alterius fidei & opinionis literis graviter objurgatas ſimul omnes à Communione Eccleſiæ ſemovendas duxit; quòd videl. celebrarent Paſcha decimâ quartâ Lunâ, quacúnque die incidiſſet. Id verò quamvis Eccleſia Romana toleràſſet, poſtquam tamen verti in hæreſin cœpit, & Judaiſmo anſam præbere (quod Nicephorus teſtatur) (a) quódque conniventia Eccleſiæ fuerat, pro neceſſitate ac debito jactari, (pari ferè ratione, quâ hâc tempeſtate de neceſſitate utriúſque in Communione ſpeciei à Calviniſtis diſſeritur) Victor neceſſariam eſſe ſeveritatem credidit, quamvis ab ea ſanctum Pontificem Irenæus vehementer dehortatus ſit, poteſtatem quidem Pontificis agnoſcens, ſed uſum reſtringi cupiens. Ubi nota, quamvis plurimi hiſtorici Eccleſiaſtici, videl. Euſebius, Irenæus, Nicephorus, Hieronymus, Photius, aliíque hujus rei meminerint, nullus eorum tamen ſcribit, Epiſcopos Victori hanc poteſtatem negâſſe, ſed tantùm hortatos eſſe, ut pacis causâ nimiâ ſeveritate temperaret. Et temperavit quidem Victor, ſed ejus ſententia contra omnium Aſianorum, & Synodi Epheſinæ Decreta omninò vicit, ac Nicæno Concilio confirmata eſt. Paulò pòſt Zephyrinus (b) Victori ſuccedens hæreſin Montaniſtarum & Cataphrygum anathemate ferit, & præcipuum hujus hæreſis Caput Tertullianum, quòd ipſemet fatetur, (c) unde perpetuum Tertulliani in Pontifices odium, more omnium hæreticorum, Judicem, à quo plectuntur, averſantium. De ejuſdem Zephyrini contra Cataphrygas Decreto hæc ſcribit Tertullianus: *Audio etiam, decretum eſſe propoſitum, & quidem peremptorium; Pontifex Maximus, Epiſcopus Epiſcoporum dicit; ego & mœchia, & fornicationis delicta functis pœnitentiâ dimitto.* Ubi obſervas, jam tunc temporis, quamvis flagrante perſecutione, Romanos Pontifices ſupremâ auctoritate ſuâ uti ſolitos eſſe, in materia videl. fidei (talis enim erat, de qua tunc temporis quærebatur, videlicet, an relapſi ad pœnitentiam recipi poſſent) Decreta, & quidem *peremptoria*, hoc eſt, definitiva proponendo, quibus omnes Chriſti fideles obedire tenentur; hæc verò Decreta, ut aliàs oſtendi, infallibilitatem Pontificiam ſupponunt. Origenes à Dionyſio Epiſcopo Alexandrino hæreſis accuſatus, fidei ſuæ profeſſionem Romam ad Fabianum Ponti-

(a) Niceph lib. 4. cap. 30. Tertull. de Præſcript. cap. 53. Euſeb. 5. hiſt. cap. 9.
(b) Anno 215. (c) Tertull. de jejun. cap. 1.

Pontificem miſit: (a) ſed cùm calamo fides non haberetur, ipſe Romam acceſſit, (b) ratus, ſe hæreſis notâ ſatis abſolutum fore, ſi à Romano Pontifice reciperetur.

V. Cyprianus, omnéſque ferè Africani Patres, à Stephano Papa (c) anathemate percuſſi, aut ſaltem territi, ob repetitum hæreticorum baptiſma. Ubi planè enituit invicta Romanorum Pontificum auctoritas, quando contra torrentem Africanæ eloquentiæ, & ſanctitatis, fruſtrà obnitente Cypriano (cujus in Eccleſia Catholica eâ tempeſtate ſumma veneratio) veritati ſuffragium tulit, effecítque, ut toto Orbe probaretur. Planè nunquam magis credi potuit, erràſſe Pontificem, quàm cùm Cypriano, tótque, & tam numeroſis Synodis (in quibus florem Catholicæ Religionis facilè collectum vidiſſes) adverſatus eſt; vicit tamen, & pro illo veritas ſtetit. Quando errabit Pontifex, ſi tunc non erravit? num aliquando doctiores, ſanctioréſque adverſarios habebit, quàm Cyprianum, & tot alias Synodos Orientis? ergo ſi tunc, quando tam multi, robuſtíque impellebant, hæc Petra non cecidit, fruſtrà expectas aliquando caſuram; ſtetit, ſtabítque, ut Petram decet.

Dices: Etiam poſt prolatam à Stephano ſententiam, diráſque intentatas nec Cyprianus, nec alij Africæ Epiſcopi acquievère; non ergo credebant, Pontificem falli non poſſe.

Reſp. De certamine Cypriani cum Stephano alibi dictum eſt, & dicetur poſteà, cùm objectiones diſſolvemus; nunc verò id ſolùm dico, Cyprianum, ejúſque aſſeclas, ſi crediderunt Pontificem ex Cathedra docentem falli poſſe, omninò erràſſe; neque id mirum eſt, aut abſurdum; ſi enim errârunt circa Baptiſmum, cur non errare potuerint circa Pontificem? & ſi tu abſurdum & falſum eſſe non credis, cùm dicitur, Cyprianum circa Baptiſmum erràſſe, cur abſurdum, & falſum eſſe credas, cùm dicimus, erràſſe circa Pontificem? præſertim cùm nemo unquam falſam doctrinam pertinaciter defenderit, qui non hoc ipſo cum Romano Pontifice bellum geſſerit, jurato videlicet, & neceſſario mendacij hoſte, ac vindice veritatis; ut adeò unum idémque ſit, Pontifici bellum, & veritati indicere, quemadmodum unum idémque eſt, in leges & in Judicem offendere. Et verò ubi primus ille animorum ardor deferbuit,

(a) Anno 248. (b) Euſeb. lib. 6. hiſt. cap. 28. 29. (c) Anno 258.

Digitized by Google

ferbuit, qui Cypriani, & Firmiliani calamos myrrhâ, & felle impleverat, rediitque ſerenitas agnoſcendæ veritati neceſſaria; reſipuit Cyprianus, totúmque illud agmen Africanorum, ſéque Pontifici Romano ſubmiſit. Cùm ergo Cyprianum habeamus, & errantem, & pœnitentem, quærimus ex Gallis, cur malint errantem ſequi, quàm pœnitentem? Audi Auguſtinum: (a) *Correxiſſe autem Cyprianus iſtam ſententiam non invenitur, non incongruenter tamen de tali viro exiſtimandum eſt, quòd correxit, & fortâſſe ſuppreſſum ſit ab eis, qui hoc errore nimiùm delectati ſunt, & tanto velut patrocinio carere noluerunt.* Idem teſtatur clariſſimis verbis S. Hieronymus de Epiſcopis, qui cum Cypriano decreverant, hæreticos rebaptizandos eſſe. Verba Hieronymi hæc ſunt: (b) *Denique illi ipſi Epiſcopi, qui rebaptizandos hæreticos cum Cypriano ſtatuerant, ad antiquam conſuetudinem revoluti* (quæ habebat, non eſſe rebaptizandos hæreticos, & quâ maximè Stephanus nitebatur) *novum emiſêre Decretum.* Et Creſconius Donatiſta objicit Auguſtino: (c) *Majores noſtri* (Donatiſtæ videlicet) *ab Orientalium propterea communione diſcreti ſunt, quia illi ſuum judicium reſciderunt, quo eis placuerat de illa quæſtione* (an videlicet hæretici rebaptizandi eſſent) *Cypriano, atque illi Africano Concilio conſentire oportere.* Cui reſpondet Auguſtinus: (d) *Paucos illos Orientales, quinquaginta videl:* (totidem erant Epiſcopi in Synodo Iconienſi Firmiliano præſidente) *non tantùm judicium ſuum reſcidiſſe, verùm etiam correxiſſe.* De Dionyſio quóque Patriarcha Alexandrino mutâſſe eum ſententiam, ac Stephano manus dediſſe clarum videtur, tum ex familiariſſimis ejus Epiſtolis ad Xiſtum Stephani ſucceſſorem apud Euſebium: (e) tum quia adeò Stephani ſententiæ acceſſerat, ut ne qui[illegible]em *fratrem quendam ætate admodùm provectâ, & Baptiſmate apud hæreticos [illegible]tum, ſed pleno impietate, plenóque blaſphemia, néque ullam omninò cum noſtro habente ſimilitudinem, ſit auſus rebaptizare,* niſi permitteret Romanus Pontifex; ſic enim epiſtolam ad Xiſtum concludit: *Profectò op[illegible] habeo Frater conſilio Tuo, & ſententiam Tuam expecto, ne fortè ipſe halluciner tali negotio ad me delato.* Ita Euſebius; patet ergo, Africanos Epiſcopos, eorúmque Coryphæos Firmilianum, & Dionyſium ſententiam

(a) Auguſt. epiſt. 48. ad Vincent. (b) S. Hieron. Dial. contra Luciferianos. (c) Creſcon. lib. 3. cap. 2. (d) Auguſt. contra Creſcon. lib. 3. cap. 3. (e) Euſeb. lib. 7. cap. 9.

tentiam correxiſſe. Quando ergo Arelatenſe, quod multò poſt celebratum eſt, canone 1. decernit: *Afros propriâ lege uti, ut rebaptizent*, intelligendum eſt, ut bene notavit Sirmondus, non de quibuſcúnque Catholicis Afris (quales erant Cypriani ſectatores) ſed de Afris Donatiſtis & Schiſmaticis; & ideò in Concilio Romano ante Concilium Arelatenſe celebrato ſub Melchiade Papa, Donato etiam ab Africæ Epiſcopis vitio datum, imò damnatus eſt, quòd *confeſſus eſſet ſe rebaptizâſſe*, teſte Optato Milevitano; ergo certum eſt, eâ tempeſtate non fuiſſe apud Africanos moris, ut tincti ab hæreticis iterum tingerentur, alioquin quomodo ab Africanis Epiſcopis id ſoli Donato crimini verteretur? Hæc omnia eò ſpectant, ut oſtendamus, Africanos Epiſcopos, præſertim Firmilianum & Dionyſium reſipuiſſe. Jam Lectoris judicium eſto, quorum æquior ſit cauſa: adverſariorum, qui errantes Africanos ſequuntur, an noſtra, qui ſequimur pœnitentes? Illud quóque ex Auguſtino addendum; paucos fuiſſe, qui cum Cypriano Pontifici obluctabantur: (c) *Quinquaginta videl. Epiſcopi Orientales, & ſeptuaginta Afri contra tot millia Epiſcoporum, quibus hic error* (Cypriani) *in toto Orbe diſplicuit*. Quæro jam iterum, utrum magis expediat paucorum errores amplecti, an multorum veritatem, imò tot millium Epiſcoporum, & totius Orbis conſenſum, qui Romani Pontificis ſententiam venerati ſunt? Quanquam ſi verum dici oportet, nihil Stephanus ex Cathedra, & per modum Dogmatis definivit; cùm enim Cyprianus Anno CCLVI. in ſecundo Carthaginenſi Concilio, quò omnes Africæ Epiſcopi convenerant, ſolemni Decreto hæreticorum baptiſma damnâſſet, illúdque per literas Synodicas Stephano Papæ confirmandum miſiſſet, Stephanus in hæc verba reſpondit: *Si quis à quacúnque hæreſi venerit ad nos, nihil innovetur, niſi quod traditum eſt.* Quibus verbis planè contrariam Cypriani ſententiam hæreſis non damnavit, ſed vetuit tantùm, *nihil innovari*, hoc eſt, antiquam Eccleſiæ traditionem, uſúmque retineri, donec tota hæc quæſtio in Concilio Univerſali decideretur, ut ſæpe teſtatur Auguſtinus. Et meritò ad Concilium univerſale rejecta eſt, cùm enim potiſſima quæſtio facti, non juris eſſet: *An videlicet rebaptizatio hæreticorum antiquæ totius Eccleſiæ conſuetudini, & traditioni adverſaretur*, meritò Concilium univer-

(a) S. Auguſt. contra Creſconium lib. 3. cap. 3.

Digitized by Google

univerſale expetebatur, ut videlicet ſinguli Epiſcopi de ſuarum Eccleſiarum uſu ac conſuetudine teſtari poſſent. Et quia pauci Epiſcopi Africani contra tot millium Epiſcoporum, imò totius Orbis ſententiam (ut teſtatur Auguſtinus) non ſolùm privatam opinionem ſuſtinebant, verùm etiam contra Decretum Pontificis Romani ne quidem operiri Concilium, & interim repetito Baptiſmo abſtinere volebant, imò primam Sedem convitijs onerabant, planè ſacro calamo indignis (qua de cauſa S. Auguſtinus (a) Cyprianum reprehendit) jure meritoexcommunicationem illis Romanus Pontifex Stephanus minatus eſt, non tamen inflixit, deprecante Dionyſio Patriarcha Alexandrino; ſic enim ipſe teſtatur epiſtolâ ad Xiſtum Pontificem: (b) *Atque ut pro omnibus Epiſcopis illum deprecarer, epiſtolam ſcripſi.* De quo vide Schelſtrate (c) & Alexandrum Natalem, (d) & ſimul adverte, moris fuiſſe, ut ſanctiſſimi Epiſcopi excommunicationem apud Romanos Pontifices deprecarentur, eámque ne vibrarent diſſuaderent; ſic Irenæus Victorem, ſic Dionyſius Stephanum Pontifices rogârunt.

Ex hoc Cypriani conflictu magnum pro Infallibilitate Pontificia argumentum ſumitur. Cyprianus tantâ doctrinâ, pietate, eloquentiâ, ingenio, ac inſuper tot Epiſcoporum, & trium Synodorum votis ſubnixus, ubi tamen à Romano Pontifice ſeceſſit, in hæreſin & errores prolapſus eſt, poſteà ab Eccleſia damnatos; naufragium fecit, anchoram perdidit; quis ergo deinceps ſperet, ſe abſque periculo & impunè à Romani Pontificis ſententia deflexurum, ſibíque ſtationem promittat Cypriano cadente? *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram,* inquit Chriſtus, *ædificabo Eccleſiam meam.* Ergo ſuper hanc Petram ædificium es, extra hanc Petram ruina.

VI. *Anno CCCLXXIII.* Primus Damaſus hæreſin Apollinaris, ſimúlque Timotheum & Vitalem Apollinaris diſcipulos extra Concilium Oecumenicum damnavit. Negabant iſti Divinitatem Spiritûs S. Damaſi verò Decretum fuiſſe peremptorium & deciſivum, ac neceſſitatem Eccleſijs impoſuiſſe, ut reciperetur, au-

thenticis

(a) Auguſt. lib. 5. contra Donat. cap. 25. (b) Apud Euſeb. lib. 7. cap. 5. (c) Schelſtr. in antiquit. illuſtrata p. 2. diſſert. I. cap. 5. a. 5. (d) Alex. Natal. ad ſeculum 3. Diſſert. 12.

Digitized by Google

thenticis Documentis probari poteſt, ac inſuper teſtimonio Eccleſiæ Gallicanæ. Theodoretus hæc habet : (a) *Damaſus ſimul ut exortam hanc hæreſin accepit, non Apollinarem ſolùm, verùm etiam Timotheum ejus diſcipulum abdicavit, quam rem etiam Epiſcopis Orientalibus ſignificavit.* Damaſus ipſe in epiſt. ad Epiſcopos Orientis : (b) *Sciatis velim, Fratres, nos Timotheum ipſum cum impio ejus dogmate jam pridem abdicâſſe, & ob eam cauſam credimus, impias ejus reliquias nihil in poſterum momenti habituras. Jam enim ſemel formulam fidei edidimus &c.* Et poſt pauca : *Quid eſt, quòd abdicationem Timothei à me rurſus requiratis, qui etiam hic judicio Sedis Apoſtolicæ abdicatus eſt unà cum Magiſtro ſuo Apollinari? quòd ſi alios quoſdam ad ſuam perducat ſententiam, ſciant illi, ſe cum illo unà perituros, ut qui animum induxerint Eccleſiæ Canoni repugnare.* Nota illa Damaſi verba : *Jam pridem impium ejus dogma abdicavimus, quam ob cauſam credimus, ejus reliquias nihil impoſterum momenti habituras.* Quæ cauſalis ſupponit omninò, ſententias Pontificis Romani in cauſis fidei eſſe ultimas & irreformabiles, alioquin quæ eſſet conſequentia ? *Damnavimus dogma Apollinaris, ergo illud dogma nihil ampliùs momenti habebit?* Imò habebit, quia damnatio Pontificis revocari poteſt, & errori ſubjecta, nec certam fidem facit, niſi ab Eccleſia recipiatur ; non ergo ſufficit à Damaſo damnatam eſſe. Sed & illa verba : *Sciant, ſe cum Apollinari unà perituros, &c.* eandem Infallibilitatem oſtendunt. Ipſi Galliæ Epiſcopi ex hoc Damaſi Decreto Pontificiam Infallibilitatem recentiſſimè agnoverunt, & Papæ Decreta *divinâ ac ſummâ per univerſam Eccleſiam auctoritate niti profeſſi ſunt.* Sic enim ad Innocentium X. anno 1653. ſcribunt : *Perſpectum enim habebat* (Zoſimus videl. PP.) *non ſolùm ex Chriſti pollicitatione, ſed etiam ex actis priorum Pontificum, & ex anathematiſmis adverſus Apollinarem & Macedonium nondum ab ulla Oecumenica Synodo damnatos à Damaſo paulò antè jactis, judicia pro ſancienda Regula fidei à Summis Pontificibus lata, divinâ æquè ac ſummâ per univerſam Eccleſiam auctoritate niti, cui Chriſtiani omnes ex officio ipſius etiam mentis obſequium præſtare teneantur.* Néq; obſtat, poſt Damaſi definitionem in Concilio Conſtantinopoli 10 eandem Pneumatomachorum cauſam fuiſſe agitatam, damnatámque ; néque enim id factum , quòd ſententia Pontificis incertæ fidei eſſet, ac retractari poſſet, ſed quia hæretici eâdem temeritate, quâ Spiritui Sancto ſacræque Scripturæ, etiam Pontificum judicio

(a) Theodoret. lib. 5. cap. 10. (b) Theodoretus ibidem.

Digitized by Google

obluctabantur, & quid mirum, qui DEO & Scripturæ non credebant, non credidiſſe Pontifici? num ideò errare ſcriptura poteſt, quia hæretici ſcripturæ non credunt? Ut ergo eorum contumacia tot Patrum doctrinâ & pietate florentium teſtimonijs, ac inſuper argumentis, quæ ab illis in medium proferebantur, vinceretur, permiſit Papa, eandem cauſam in plenario Concilio agitari, cujus auctoritas licèt non ſit major Pontificiâ in *decernendo*, ac *decidendo*, eſt tamen major in *docendo* & *inſtruendo*, ob præclaram ſcientiam, facundiam, ac Zelum Epiſcoporum, qui Concilio interſunt. Sicut ergo cùm Chriſtus Apoſtolis dixit: *Paraclitus autem Spiritus, quem Pater mittet in nomine meo, ille docebit vos omnia, & ſuggeret vobis omnia, quæcùnque dixero* (Græcè εἶπον, hoc eſt, dixi, prout etiam Arabicus & Syrus habet) *vobis*; non ideò ſequitur, Spiritum Sanctum majoris eſſe auctoritatis, quàm Chriſtum, aut poſſe corrigere, quæ à Chriſto dicta ſunt; ſed tantùm, Spiritûs Sancti partes eſſe, inſinuare, explicare, & credentium animos ſuaviter, fortitérque diſponere, ut credant, quæ à Chriſto dicta ſunt; ita Concilij partes ſunt, non immutare Pontificum Decreta ad fidem pertinentia, ſed ſolùm explicare, & fidelium animos doctrinâ, eloquentiâque, quæ in Concilijs abundant, permovere. Et hoc modo intelligendus eſt etiam S. Auguſtinus, quando, præcipuè in cauſa S. Cypriani, Concilium Univerſale toties commendat. Verbo, Papa eſt ſupra Concilium in *decernendo*, Concilium ſupra Papam in *docendo*, ſi non ſemper, at ſæpè; quemadmodum major poteſt eſſe in Senatoribus & Conſultoribus doctrina, juriſque peritia; at penès Judicem major, imò unica poteſtas judicandi, litémque finiendi. Et illud quóque obſervatione dignum, quod S. Hieronymus notat, videl. in Synodo Nicæna, quæ anno 325. celebrata eſt, nullam fieri expreſſam mentionem errorum Origenis, Valentini, Marcionis, Cataphrygarum, aut Manichæi, (a) *quos certè ante Synodum fuiſſe dubium non eſt.* Ex quo evidenter colligitur, Patres Nicænæ Synodi ſententias Sumorum Pontificum pro indubitatis habuiſſe, alioquin cur eas hæreſes intactas & indemnatas relinquerent, quas ſoli Pontifices damnâſſent extra Concilium Univerſale? damnatas enim eſſe à Pontificibus, & ideò quóque ab Eccleſia rejectas patet tum ex ijs, quæ diximus, tum

(a) Hieron. epiſt. 65. cap. 1.

tum ex luculento Damaſi teſtimonio, ſic enim ad Stephanum Archiepiſcopum Carthaginenſem, & tria Africæ Concilia ſcribit: *Scitis, Fratres Chariſſimi, firmamentum à DEO fixum, & immobile ſuorum Sacerdotum, id eſt, omnium Epiſcoporum Apoſtolicam Sedem eſſe conſtitutam, & verticem Eccleſiarum &c. nam ut nôſtis, Synodum ſine ejus auctoritate fieri non eſt Catholicum, néque ulla unquam Concilia rata leguntur, quæ non fuerint ejus fulta auctoritate &c.* Et circa medium: *Cujus Sedis Apoſtolicæ ante omnia decebat eos* (Patres Concilij Ariminenſis) *expectare Decretum.* Quæ tantùm abeſt, ut ab Epiſcopis improbata fuerint, ut ipſi potiùs ad eundem Damaſum ita ſcriberent: *Notum facimus Veſtræ Beatitudini, quòd quidam fratres venerabiles Epiſcopos vobis inconſultis à proprio dejiciunt gradu, cùm Veſtræ Sedi Epiſcoporum judicia & ſummorum finem negotiorum Patrum decreta omnium cunctam reſervavêre ſententiam inquirendi reverentia de DEI rebus, quas omni curâ & ſolicitudine obſervare debemus.* Hæc omnia falſa ſunt, ſi Pontifex errare, ejúſque ſententiæ in materia fidei corrigi poſſunt; quomodo enim *finis negotiorum ſummorum* Pontifici reſervatur, ſi aliud adhuc Eccleſiæ aut Conciliorum examen & judicium expectandum eſt? Quomodo Sedi Romanæ *Patrum Decreta omnium cunctam reſervavêre ſententiam,* ſi poſt ejus ſententiam, quia errare poteſt, alijs ſententijs locus eſt? Quomodo nulla *Concilia rata leguntur, quæ non fuerint Sedis Apoſtolicæ fulta auctoritate*, cùm potiùs Sedis Romanæ judicia non ſint rata ex mente adverſariorum, niſi Conciliorum auctoritate fulciantur?

Anno CCCXC. Emerſit, larvámque depoſuit hæreſis Joviniani. Eam S. Hieronymus acri, flammatóque ſtylo confixit, crederes non tam ſcribere, quàm tonare; ſed dum totus eſt in extollenda Virginitate, viſus eſt in extrema prolabi, & matrimonium quóque averſari, unde multorum in Hieronymum querelæ, quas ille ſcriptâ apologiâ delevit. Siricius verò Papa, ubi eam hæreſin detexit, coactâ Romæ Synodo continuò damnavit, datíſque litteris ad S. Ambroſium, nam Mediolani quóque graſſabatur, pro damnata haberi eam voluit. Sic enim ſcribit: *Nos ſanè nuptiarum vota non aſpernanter accipimus, ſed Virginum nuptias majore honorificentiâ honoramus. Facto igitur Presbyterio* (hoc eſt Synodo) *invenimus, ea doctrina noſtræ, hoc eſt, Chriſti eſſe contraria, unde omnium noſtrûm tam Presbyterorum & Diaconorum, quàm totius Cleri una lata fuit ſententia, ut Jovinianus, Auxentius,*

Genialis, divinâ ſententiâ & noſtro judicio in perpetuum damnati extra Eccleſiam remanerent. Quod cuſtodituram Sanctitatem Veſtram non ambigens hæc ſcripta direxi. Ubi etiam nota, Siricium Pontificem pro eodem habere, Dei & Papæ judicium. Reſpondit Ambroſius ſuo & Mediolanenſis Synodi nomine: (a) *Recognovimus litteris Sanctitatis Tuæ boni Paſtoris excubias, qui fideliter commiſſam Tibi januam ſervas, & piâ ſolicitudine Chriſti ovile cuſtodis, dignus, quem Domini oves audiant & ſequantur.*

Anno CCCCI. Anaſtaſius Papa Rufinum Origeniſtarum Coryphæum Romam vocat ad cauſam dicendam; ſed tergiverſantem, & comparere renuentem (quippe haud ignorabat, ſi ſemel Romæ hæreſis notaretur, ſe toto Orbe Catholico abominationi, & pro hæretico habitum iri) hæreſis damnat, & unà Infallibilitatem Pontificiam egregio teſtimonio ſancit; audi Hieronymum, & poſteà ipſum Anaſtaſium; Hieronymus ergo hæc de Rufino ſcribit: (b) *Innocentem te vocas, ad cujus interpretationem* (tranſtulerat enim Origenis Periarchon) *Roma contremuit? Abſentem, qui accuſatus reſpondere non audes, & in tantum Romanæ Urbis judicium fugis, ut magis obſidionem Barbaricam, quàm pacatæ Urbis velis ſententiam ſuſtinere?* Anaſtaſius verò epiſt. ad Joannem Hieroſolymorum Epiſcopum hæc habet: *Abſit hæc ab Eccleſia Romana nequaquam Catholica diſciplina. Nunquam profectò eveniet, ut aliquâ hoc admittamus ratione, quod jure, meritòque damnamus. Quapropter in toto Orbe Chriſti DEI diffuſa providentia probare dignabitur, accipere nos omninò non poſſe, quæ Eccleſiam maculent. Mihi certè cura non deerit, Evangelij fidem circa meos cuſtodire populos, partéſque populi mei, per quæq; Orbis terrarum ſpatia diffuſas, quantum poſſum, litteris convenire, ne qua profana Interpretationis origo ſubrepat.* Audis, profiteri Anaſtaſium: *Nunquam per Chriſti providentiam eventurum, ſed nec evenire poſſe, ut Romanus Pontifex recipiat, quæ Eccleſiam maculent.* Quid eſt hoc aliud, quàm infallibilem eſſe?

Anno circiter CCCCXVI. Innocentius Primus hæreſin Pelagianam damnavit extra omne Concilium Oecumenicum, & teſte Auguſtino inſigne Infallibilitatis Pontificiæ documentum poſt ſe reliquit. Sic enim de Innocentio apud S. Proſperum: (c) *Conſtituimus, in Pelagium atque Cæleſtium per venerabilem Epiſcopum Innocentium de Beatiſſimi Apoſtoli Sede prolatam manere ſententiam.* Et Gennadius: (d) *Multos*

Cata-

(a) V Epiſtolas Rom. Pontificum Tomo I. (b) S. Hieron. apolog. in Rufin. (c) S. Proſper adv. Collator. (d) Gennad. de viris illuſtr. cap. 43.

Cataphrygas (Innocentius videlicet) *& Pelagium ac Cœleſtium invenit hæreticos, & damnavit eos, & hoc conſtituit, ut qui natus fuerit de Chriſtiana, rurſus naſci debeat per Baptiſmum, hoc eſt, baptizari debeat, quod Pelagius damnabat.* Idem S. Proſper: *Tunc Pelagianorum machina fracta, quando B. memoriæ Innocentius nefandi erroris capita Apoſtolico mucrone percuſſit.* S. Auguſtinus *l. 2. contra Pelagium & Cœleſtium c. 7. Cœleſtius B. Papæ Innocentij non eſt auſus literis obſiſtere, imò ſe omnia, quæ Sedes illa damnaret, damnaturum eſſe promiſit.* Et lib. 2. cap. 3. contra duas epiſtolas Pelagianorum: *Per Papæ Reſcriptum cauſa Pelagianorum finita eſt, totóque Orbe poſt ejus damnationem damnati ſunt, ac litteris Innocentij tota de hac re dubitatio ſublata eſt.* Et contra Julianum l. 1. c. 4. *Puta, eam tibi partem Orbis ſufficere debere, in qua primum Apoſtolorum ſuorum voluit Dominus martyrio coronare. Cui Eccleſiæ præſidentem Beatum Innocentium ſi audire voluiſſes, jam tunc periculoſam juventutem tuam Pelagianis laqueis exuiſſes. Nihil enim potuit Vir ille Sanctus Africanis reſpondere Concilijs, niſi quod antiquitùs Apoſtolica Sedes & Romana cum cæteris tenet perſeveranter Eccleſia.* Et ſerm. 2. de verbis Apoſtoli: *Jam enim de hac cauſa* (hæreſi videlicet Pelagiana) *duo Concilia miſſa ſunt ad Sedem Apoſtolicam, indè etiam Reſcripta venerunt; cauſa finita eſt, utinam etiam error finiatur?* Quomodo dici poteſt per Reſcripta Apoſtolica *cauſa finita eſſe*, ſi judicia Romani Pontificis errori ſubjecta ſunt, ſi examinari debent, ſi conſenſu Eccleſiæ, ſi ſententiâ Concilij Oecumenici indigent? an Pelagiani reſpondere non poterant, *nullo modo cauſam finitam eſſe*, quippe in nullo Oecumenico Concilio damnatam; nam Concilia, quorum Auguſtinus meminit, fuerunt ſolùm Provincialia? Ipſi denique Gallicanæ Eccleſiæ Antiſtites litteris ad Innocentium X. datis: *Innocentius I. Pelagianam hæreſin,* inquiunt, *damnavit olim ad Epiſcoporum Africæ relationem; ſic ad Gallicanorum Epiſcoporum conſultationem hæreſin ex adverſo Pelagianæ oppoſitam Innocentius X. auctoritate ſuâ proſcripſit &c.* Vides, non ſolùm novum exemplum damnatarum ab Innocentio hæreſeon, ſed etiam Infallibilitatem Romani Pontificis palàm aſſertam, quid enim aliud ſonant illa Auguſtini verba: *Per Papæ Reſcriptum cauſa Pelagianorum finita eſt, ac litteris Innocentij tota dubitatio ſublata.* Et illa: *Puto, eam tibi partem Orbis ſufficere debere, in qua primus Apoſtolorum martyrio coronatus eſt.* Et illa: *Nil potuit vir ille ſanctus* (Innocentius) *Africanis reſpondere Concilijs, quàm quod antiquitùs Apoſtolica Sedes tenet &c.*

Digitized by Google

Anno CCCCXVIII. Cœleſtius Pelagianus, cùm pollicitus eſſet B. Innocentij ſententijs acquieſcere, poſteà verò eandem hæreſin redoleret, iterum Carthagine in Synodo 214. Patrum damnatus eſt; ſed cùm ab hac Synodi Carthaginenſis ſententia appellâſſet, Zoſimus Pontifex appellationem recepit; cauſa recipiendæ appellationis, teſte Auguſtino: (a) *Quòd Cœleſtius litteris B. Innocentij Papæ, quibus de hac re dubitatio tota ſublata eſt, conſentire reſpondit, & propterea Libellus ejus Catholicus dictus eſt.* Sed cùm Romæ Cœleſtius recuſaret, errores, quà famâ, quà proprijs ſcriptis ſibi impoſitos damnare, Zoſimus Papa, & Cœleſtio, & hæreſi Pelagianæ extremum vulnus inflixit, adeò, ut poſt Zoſimi Decretum toto Orbe deleta ſit. Audi eorum temporum ſcriptores, qui & hoc teſtantur, & Pontificiæ Infallibilitati inſigne ſuffragium præſtant. S. Proſper: (b) *Concilio,* inquit, *apud Carthaginem habito ducentorum decem, & ſeptem Epiſcoporum ad Pontificem Zoſimum Synodalia Decreta perlata ſunt, quibus probatis per totum Orbem hæreſis Pelagiana damnata eſt.* Ipſe Zoſimus Pontifex epiſtolâ ad Aurelium & Epiſcopos Carthagine congregatos: (c) *Quamvis Patrum traditio Apoſtolicæ Sedi auctoritatem tantam tribuerit, ut de ejus judicio diſceptare nullus auderet, idque per Canones ſemper, reguláſque ſervaverit; tamen cùm tantum nobis eſſet auctoritatis, ut nullus de noſtra poſſit retractare ſententia, nihil egimus, quod non ad veſtram notitiam noſtris ultrò litteris referimus, non quia, quid deberet fieri, neſciremus, aut faceremus aliquid, quod contra utilitatem Eccleſiæ veniens diſpliceret, ſed pariter vobiſcum voluimus habere tractatum &c.* Nihil poterat pro Infallibilitate clariùs dici, qui enim falli poſſe Pontificem dicunt, conſequenter etiam volunt, *de Pontificis judicio diſceptari, ejúſque ſententiam retractari poſſe;* id verò Zoſimus negat; & quod Pontifices congregari ſubindè Concilia permittant, non id neceſſitatis eſſe, aut ignorantiæ, *quaſi quid deberet fieri neſciat, aut aliquid contra utilitatem Eccleſiæ decernere poſſit; ſed ut fraternæ Charitati conſulat.* Hæc omnia adverſarios manifeſtè confundunt. Paulinus Diaconus epiſtolâ ad eundem Zoſimum PP. *Beatitudinis Tuæ juſtitiam obſecro, Domine Zoſime Papa Venerabilis; nunquam Fides vera turbatur, & maximè in Eccleſia Apoſtolica. Cui non ſufficit iſta ſententia?* Pontificis videlicet Romani) *quis hanc tam ſalubrem, tam amplexabilem, tam*

piam

(a) S. Auguſt. ad Bonifac. contra litter. Pelagij lib. 2. cap. 3. (b) S. Proſper in Chron. (c) V. integram epiſtolam apud Baron. ad ann. 418. n. 5.

Digitized by Google

piam reſpueret alius, niſi qui à fide devius eſt? Hæc omninò infallibilitatem Pontificiam ſonant, alioquin & *fides Cathedræ Romanæ turbari poſſet*, nec eſſet *à fide devius*, qui Pontificijs Decretis non acquieſceret, nec *ſufficeret Romana ſententia*. Ipſe S. Auguſtinus l. 2. retractat. c. 50. teſtatur, poſtquam Innocentius, & Zoſimus Summi Pont[illegible] es doctrinam Pelagij ut hæreticam damnârunt, omnes Catholicos eos pro hæreticis habuiſſe.

Anno CCCCXXX. Neſtoriana hæreſis palàm erumpere, larvámque deponere cæpit. Et Cyrillus Alexandriæ Epiſcopus ut primùm comparentem vidit, graviſſimis ſcriptis confutavit, nec tamen priùs Neſtorium pro hæretico habere, ejúſque Communione abſtinere auſus eſt, quàm Cœleſtini Pontificis ſententiam exquireret. Hic verò indictâ Romam Synodo non ſolùm Neſtorium, hæreſinque Neſtorianam confixit, totóque Orbe proſcriptam voluit, verùm etiam Patribus Synodi Oecumenicæ Epheſinæ, quid in hac cauſa definire eos oporteret, præſcripſit, prohibuítque, ne à ſententia Romana vel latum unguem abſcederent. Quid amplius cupias pro aſſerenda ſuprema & infallibili in cauſis fidei Pontificum auctoritate? ſi enim falli Pontifex poteſt, cur aſſerit Cyrillus, ſe nullâ aliâ ratione de Neſtorio damnando certum reddi poſſe, quàm ex ſententia Pontificis? & quid eſt aliud, eſſe infallibilem, quàm eſſe certum? & ſi poteſt errare Pontifex, cur non poſſit à Con[illegible]io corrigi? & ſi corrigi poteſt, cur prohibet, ne aliter Concilium [illegible]dicet, quàm Papa judicavit? Planè tam ſunt invicta Infallibilitatis Pontificiæ hæc argumenta, ut deſiderari majora non poſſint. Sed teſtes audiamus. Cyrillus ergo epiſtolâ ad Cœleſtinum (cujus hoc initium: *Si in rebus uſque adeò ſerijs*) hæc ſcribit: *At quamvis ita res habeat, non priùs tamen illius communionem confidenter deſerere auſi fuimus, quàm hæc ipſa Pietati Tuæ indicaremus. Digneris proinde, quid hic ſentias, declarare, quò liquidò nobis conſtet, communicaréne nos cum illo oporteat, an verò liberè ei denuntiare, neminem cum eo communicare, qui hujuſmodi erroneam doctrinam prædicat.* S. Cœleſtinus epiſtolâ ad Neſtorium, quæ in Concilio Epheſino ſummis laudibus excepta eſt, & quam Evagrius (a) divinam appellat circa finem: *Apertè igitur hanc noſtram ſcias eſſe ſententiam, ut niſi hanc perfidam novitatem intra decimum diem*

(a) Evagr. lib. 1. cap. 4. Baron. anno 430.

diem apertâ & ſcriptâ confeſſione damnaveris, ab univerſalis te Eccleſiæ Catholicæ communione dejectum ſcias, quam formam noſtri judicij per filium meum Poſſidonium Diaconum deſtinavimus, ut agat vice noſtrâ, quatenus ſtatutum noſtrum vel tibi, vel univerſis Fratribus innoteſcat. Et in Commonitorio (a) ſuis Legatis ad Concilium Epheſinum dato, quod nuper Stephanus Balluzius edidit: *Auctoritatem Sedis Apoſtolicæ cuſtodire debetis, & conventui intereſſe, ad diſceptationem ſi fuerit ventum, vos de eorum ſententijs judicare debetis, non ſubire examen.* Idem Cœleſtinus epiſtolâ ad Synodum Epheſinam datâ: (b) *Direximus pro noſtra ſolicitudine ſanctos Fratres & Conſacerdotes noſtros, qui ijs, quæ aguntur, interſint, & quæ à nobis antea ſtatuta ſunt exequantur, quibus præſtandum à veſtra ſanctitate non dubitamus aſſenſum.* Et Projectus Cœleſtini Legatus: *Litterarum S. Papæ Cœleſtini Epiſcopi formam veſtra ſanctitas conſideret, ut ea, quæ & dudum antè definire, & nunc in memoriam revocare dignatus eſt, juxta communis fidei regulam ad finem deduci jubeatis.* Et ibidem Firmus Cæſareæ Cappadociæ Epiſcopus: *Apoſtolica & ſancta Sedes Cœleſtini ſanctiſſimi Epiſcopi per litteras, quas miſit etiam antè de præſenti negotio, ſententiam, regulámque præſcripſit, quam nos quóque ſecuti formam illam executioni mandavimus, Canonicum Apoſtolicúmque judicium in illum exequentes.* Vides, tantum abeſſe, ut Pontificum ſententiæ tanquam errori obnoxiæ judicari, corrigique à Concilio debeant, ut potiùs illæ *normæ* ac *regulæ* ſint, ad quas Concilij Decreta exigi debeant, erratura & abolenda, ſi illis non reſpondeant; nec alias eſſe Concilij partes, quàm ut Pontificum ſententias jam priùs prolatas *exequantur*, ſic enim Cœleſtinus, ejúſque Legati, imò & Patres Concilij profitentur. Quòd ſi Concilium à Pontificis ſententia deflectat, non Pontifex errabit, ſed Concilium: nec ſententia Pontificis corrigi, ſed Concilij debebit, quod tum ex allatis teſtimonijs conſtat, tum etiam luculento exemplo, quod in eadem Synodo Epheſina proditum eſt. Cùm enim Juvenalis Epiſcopus Hieroſolymitanus ob celebritatem ejus Urbis contra Cæſarienſis Epiſcopi jura Primatum totius Paleſtinæ affectâſſet, ac etiam communi totius ferè Synodi ſuffragio obtinuiſſet, obſtitêre Legati Apoſtolicæ Sedis, & auctoritate, quâ ſupra Concilium pollebant, Decretum Synodi abolitum voluêre, id quod

(a) Commonit. Cœleſt. apud Balluz. ex M. S. Cod. Colbertino, & conſervato in Bibliotheca Vaticana. (b) Habetur in actis Synodi Epheſ. p. 2. act. 2.

quod S. Leo Magnus memorat, ſimulque quantum Pontifex Romanus Concilio præſtet, his verbis memoriâ dignis oſtendit: (a) *Quoties*, inquit, *ob incurrentes cauſas Generalis Congregatio facta fuerit Sacerdotum, difficile eſt, ut cupiditas improborum non aliquid ſupra menſuram ſuam moliatur appetere, ſicut etiam in Epheſina Synodo Juvenalis Epiſcopus ad obtinendum Paleſtinæ Principatum credidit, ſe poſſe ſufficere, quod ſanctæ memoriæ Cyrillus meritò perhorreſcens multùm popoſcit ſcriptis ſuis, ut illicitis conatibus nullus præbeatur aſſenſus. Hoc tamen proprium definitionis meæ eſt, ut quantumlibet numerus Sacerdotum amplior aliquid per quorundam ſubreptionem decernat, id juſtitiæ conſideratione caſſetur.* Iterum ſæpè memoratus S. Cœleſtinus Papa epiſtolâ ad S. Epheſinam Synodum: *Tandem malorum fine gaudendum eſt, tandem iniquè loquentium os videmus eſſe obſtructum. Hujuſce tamen fideliter peractæ rei vos executores ac defenſores nobiſcum videamus fuiſſe fidei Sacerdotes.* Ubi iterum vides, non alias eſſe Concilij partes, quàm ut *exequatur*, quæ à Summo Pontifice definita ſunt. Unde facilè reſpondetur Ludovico Dupino interroganti: *Si Pontifices infallibiles ſunt, quid opus cogi Concilia?* Cui reſpondeo, cogi Concilia, non ut retractent, revocéntque jam ſemel à Pontificibus definita, ſed ut exequantur, ut illuſtrent, ut compellant, útque ab hæreticis objecta, quâ valent eloquentiâ & ingenio, refutent, prout clariſſimè in Concilijs Nicæno & Epheſino apparuit, in quibus Chriſtianæ fidei Dogmata præclariſſimis argumentis non tantùm definita, ſed etiam illuſtrata & munita ſunt. Non ergo convocantur Concilia, ut Pontificum Decreta examinent, vera an falſa ſint, ſed ut eorum veritatem magis, magiſque illuſtrent; quemadmodum cùm ſacrarum Scripturarum ſententias ad examen vocamus, non id agitur, ut de eorum veritate dubitetur, ſed ut eadem veritas, quam illæ complectuntur, omnibus perſpecta fiat, omnique argumentorum genere conſpicua evadat: nam & qui teleſcopijs, aliiſque inſtrumentis ſolem intuetur, non dubitat, an ſol exiſtat, luceátque, ſed id agit, ut ſolem exiſtentem & lucentem magis, magiſque agnoſcat. Et quoties unum, idémque dogma in diverſis Concilijs Oecumenicis examinatum, diſcuſſúmque eſt? num ideò prioris Concilij dubia fides, & errori obnoxia? ſic contra hæreſin Arrianam poſt Nicænam Synodum etiam in Synodis Sardicenſi, & Ari-

Dd

(a) S. Leo epiſt. 62. Baron. ad ann. 431. n. 103.

Ariminenſi actum eſt. Sic hæreſis Neſtoriana non ſolùm in Synodo Epheſina, verùm etiam in Chalcedonenſi & Conſtantinopolitana iterum, iterùmque damnata eſt; & de una, eadémque fidei veritate quàm multi Prophetæ vaticinati ſunt? num ideò priorum Prophetarum falſa vaticinia, aut dubia, quia alij idem cecinêre? Nihil ergo Pontificum auctoritati obſtat, quòd, quæ ipſi definiverant, alia Concilia poſtmodùm æquè deciderint, præſertim cùm eorum deciſiones, niſi Pontificis Romani auctoritas accederet, vanæ irritæque haberentur. Sed quid opus argumentis, quando ex allatis Patrum teſtimonijs conſtat, Concilia exequi tantùm ſolita eſſe Pontificum Decreta, nec illis licuiſſe aliud pronuntiare, quàm Roma præſcripſiſſet? Quæ teſtimonia ſive Dupinus legit, ſive non legit, æquè reus eſt; ſi enim legit, quantæ pertinaciæ eſt, agnoſcere veritatem, nec tamen admittere? ſi non legit, quantæ temeritatis ſcribere, quæ ignoret? Et planè legenti Dupinum palàm eſt, non aliam ei metam fuiſſe, quàm Maimburgi argumenta (quæ in libello de Privilegijs Eccleſiæ Romanæ recitaverat) exſcribere, & Latinitati tradere, nullâ interim veritatis aut curâ, aut notitiâ. Sed hæc ex dicendis adhuc clariora evadent.

VII. *Anno CCCCXLIX.* Celebrata eſt Synodus Chalcedonenſis; cujus occaſione non ſolùm auctoritas Romani Pontificis in damnandis etiam extra Concilium Oecumenicum hæreticis, ac ſtatuendis fidei dogmatibus, verùm etiam ſumma Infallibilitas multifariàm enituit, multiſque teſtimonijs & exemplis probata eſt, ut ex dicendis patebit. S. Leo ad Patres Epheſi in cauſa Eutychetis congregandos: (a) *Fratres noſtros Julianum Epiſcopum, Renatum Presbyterum, & filium meum Hilarium Diaconum miſi, qui vice meâ ſancto Conventui interſint, & communi vobiſcum ſententiâ, quæ Domino ſint placitura, conſtituant. Hoc eſt, ut primitùs peſtifero errore damnato etiam de ipſius, qui impudenter erravit, reſtitutione tractetur, ſi tamen ſenſus hæreticos, quibus imperitia ejus fuit irretita, planè, apertéque propriâ voce & ſubſcriptione damnaverit, quod etiam in Libello, quem ad nos miſerat, eſt profeſſus, ſpondens per omnia noſtram ſe eſſe ſententiam ſecuturum.* Vides, Leonem jam prædamnâſſe extra Concilium hæreſin Eutychetis, nec ſuam jam priùs prolatam ſententiam Concilij arbitrio aut judicio ſubjicere, ſed potiùs & modum, & ſubſtantiam

(a) S. Leo epiſt. 15.

ſubſtantiam, quo procedere debeant, præſcribere; num hoc aut Leo faceret, aut Concilium pateretur, ſi errare Pontifex poſſet? ſi infrà Concilium eſſet? nec enim minor majori præſcribit, nec is, qui errare non poteſt, ab eo ſe doceri, ducique & imperari permittit, qui errare poteſt. Idem S. Leo epiſtolâ ad Patres Synodi Chalcedonenſis: (a) *Tamen in his Fratribus, qui ab Apoſtolica Sede directi ſunt, me Synodo Veſtra Fraternitas exiſtimet præſidere, qui nunc in Vicarijs meis adſum, & jam dudum fidei Catholicæ prædicatione non deſum, ut, qui non poteſtis ignorare, quid ex antiqua traditione credamus, non poſſitis dubitare, quid cupiamus. Unde Fratres chariſſimi, rejectâ penitùs audaciâ diſputandi contra fidem divinitùs inſpiratam, vana errantium infidelitas conquieſcat, nec liceat defendi, quod non licet credi; cùm ſecundùm Evangelicas veritates, ſecundùm Propheticas voces, Apoſtolicámque doctrinam pleniſſimè & lucidiſſimè per litteras, quas ad B. memoriæ Flavianum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Incarnationis Domini noſtri pia & ſincera confeſſio.* Si errare Pontifex poteſt, ſi Concilio ſubjectus eſt, cur non liceat ejus epiſtolam examini ſubjicere? cur illi Patres Concilij adſtricti ſint? quænam ergo ſunt notæ Infallibilitatis, ſi hæ non ſunt? & quid ampliùs præſtare Pontifex debet, ut credatur Concilio major, expérſque erroris? Doceant adverſarij, ſi quid habent, & ſi non habent, cedant veritati. Martianus quóque Imperator Oratione ad Concilium habitâ: *De cætero autem nemo de nativitate Domini aliud diſputare audeat, præter quod Apoſtolicum prœmium trecentorum decem & octo Patrum conſonans huic doctrinæ tradidiſſe noſcitur, ſicut Sanctiſſimi Papæ Leonis, qui Apoſtolicum gubernat thronum, ad ſanctæ memoriæ Flavianum teſtantur litteræ.* Et Valentinianus Imperator epiſtolà ad Theodoſium: (b) *Fidem, quam à noſtris majoribus traditam accepimus, debemus cum omni devotione defendere, & dignitatem propriæ venerationis B. Apoſtolo Petro intemeratam conſervare, quatenus Beatiſſimus Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus, cui Principatum ſuper omnes antiquitas contulit, locum habeat, ac facultatem de Fide ac Sacerdotibus judicandi. Hâc enim gratiâ ſecundùm ſolemnitatem Conciliorum & Conſtantinopolitanus Epiſcopus eum per libellos appellavit, propter contentionem, quæ orta eſt de Fide.* Et Galla Placidia ad eundem Theodoſium Filium: *Hâc itaque gratiâ manſuetudo Tua tantis malis reſiſtens veritatem immaculatam fidei Catholicæ Religionis ſervari præcipiat, ut ſecundùm formam & definitionem Apoſtolicæ Sedis in ſtatu Sacerdotij*

Dd 2 *illæſo*

(a) Leo epiſt. 47. (b) Extat Tomo 1. Conciliorum ante Concil. Chalced.

Digitized by Google

illæſo manente, Flaviano ad Concilij (non Oecumenicum, ſed Romanum & nationale Italiæ, quod Leo Romam indixerat) *& Apoſtolicæ Sedis judicium tranſmittatur, in qua primus ille, qui cœleſtes claves dignus fuit accipere, Principatum Epiſcopatûs ordinavit.* Vides hîc iterum, judicia in cauſis fidei Romanæ Sedi committi, reſervaríque, & ad illius præſcriptum & normam inſtituenda eſſe, quæ utique ſumma eſt Infallibilitatis nota, cùm oporteat regulam & normam erroris expertem eſſe.

Néque dicas: Summos Pontifices more aliorum Epiſcoporum ſententias quidem ferre in cauſis fidei, ſed non ultimas, nec infallibiles & peremptorias, has enim Concilio reſervari.

Reſpondeo, allata Patrum teſtimonia nimis eſſe clara, ut tam inanibus & ridiculis diſtinctionibus eludi poſſint. Si enim Pontificum ſententiæ in cauſis Fidei non ſunt decretoriæ, & definitivæ, ſed ſolùm doctrinales; cur Patres ſub pœna anathematis eas recipi toto Orbe terrarum jubent? cur illis adſtringunt Concilia, nec permittunt in dubium vocari? cur toties proteſtantur, non valere Conciliorum Decreta, niſi à Pontificibus confirmata? & quænam eſt cenſenda ultima & definitiva ſententia, quæ nullam aliam expectat, à qua confirmetur? (quales ſunt ſententiæ Romanorum Pontificum) an quæ aliam expectat, à qua neceſſariò pendeat, quales ſunt omnes Sententiæ Conciliorum, ut ſuprà oſtendimus? Et denique poteſtatem Romanorum Pontificum cauſas fidei decidendi Patres in ſpeciali privilegio fundant Cathedræ Petri; at verò Judicium ferre tantùm doctrinale, quódque examinari, corrigíque poſſit, nec priùs certum reddatur, quàm Eccleſia illud acceptet, non eſt ſpeciale Privilegium Sedis Apoſtolicæ, ſed cujuslibet Epiſcopi, imò & privati Doctoris, Theologiâ utcúnque imbuti. Sed age jam alios quóque teſtes audiamus. Theodoretus epiſtolâ ad Renatum Cardinalem: (a) *Hac igitur de cauſa*, inquit, *tuam oro ſanctitatem, ut perſuadeas ſanctiſſimo atque Beatiſſimo Archi-Epiſcopo Tuo, ut Apoſtolicâ utatur auctoritate, & præcipiat, ad veſtrum convolare Concilium. Habet enim Sanctiſſima illa Sedes omnium per orbem terrarum Ducatum, & Principatum, multis quidem ex cauſis, præcipuè verò, quòd hæreticâ labe immunis permanſit, & nullus, qui contraria ſentit veritati, in illa unquam ſedit, ſed Apoſtolicam gratiam integram & immaculatam ſervavit. Quæ enim à nobis*

(a) Theodoret. epiſt. 116. apud Baronium an. 449. n. 124.

à nobis decernuntur, contenti his erimus, & illis acquieſcemus, quæcunque illa fuerint, veſtro juſto judicio conſiſi. Si teſte Theodoreto *Primatus Romanæ Eccleſiæ præſertim in eo conſiſtit, quòd hæreticâ labe immunis permanſit, & nullus in ea ſedit, qui contraria ſenſit veritati;* ſequitur, ut quemadmodum ſemper penès Romanam Eccleſiam Primatus ſtetit & ſtabit, ita etiam ſemper Romana Sedes, & immunis fuerit, & immunis futura ſit ab omni hæreſi & errore; in hac enim Immunitate Primatus Pontificius (qui ſalvâ fide negari non poteſt) teſte Theodoreto conſiſtit; ſed hic Primatus eſt perpetuus, ergo etiam perpetua ea Immunitas. Illud quóque inſigniter oſtendit, quàm præcipuæ ſint partes Romani Pontificis in damnandis hæreſibus, multóque ſupra Concilium; quòd cùm in Synodo Chalcedonenſi omnium Patrum ſuffragio formula & confeſſio fidei contra hæreſes Eutychetis contexta eſſet, eámque pertinaciſſimè Patres defenderent, adeò ut contentâ voce clamarent: (a) *Definitio omnibus placet, hæc Fides Patrum, qui aliter ſentit, anathema ſit; altera Definitio non ſit;* Legati nihilominùs Romani Pontificis eam ſemper reſpuerunt (quòd videlicet non omninò Leonis epiſtolæ conſentanea eſſet) parati Concilium diſſolvere, ac re infectâ Romam reverti: *Si enim,* inquiebant, *non conſentit Epiſtola Apoſtolica, & Beatiſſimi Viri Papæ Leonis, jubete nobis reſcriptam dari, ut revertamur.* Ipſi quóque Concilij Judices: *Ergo addite Definitioni ſecundùm judicium Sanctiſſimi Papæ noſtri Leonis, duas eſſe naturas unitas in Chriſto inconvertibiliter, inſeparabiliter & inconfuſè.* Aſſenſerunt Patres, aliámque Fidei formulam ex præſcripto Leonis ediderunt. Quæro jam, quid apertius & efficacius dici poſſit pro ſuperioritate Pontificis ſupra Concilium, próque ejus Infallibilitate? Si Pontifex Concilio ſubjectus eſt, cur imperat, non obſequitur? cur cogit? cur præſcribit? & ſi non patitur, Patres Concilij aliter in rebus fidei loqui aut ſcribere, quàm ipſe loquatur & ſcribat; quantò minùs pateretur, aliter ſentire, aliter credere? Denique S. Gelaſius Pp. opuſc. de anathemate: *Cognoſcant igitur illud* (Concilium videlicet Chalcedonenſe) *ſecundùm Scripturas ſanctas, traditionémque Conciliorum pro fide communi & veritate Catholica, & Apoſtolica, pro qua hanc fieri formam Sedes Apoſtolica delegavit, factámque firmavit, à tota Eccleſia indubitanter admittis alia autem, quæ Sedes Apoſtolica nullatenus delegavit, mox à vicarijs Sedis Apoſtolicæ*

(a) Acta Conc. Chalced. act. 5.

lica contradicta manifeſtum. Quid clarius dici poterat? Nihil videlicet in Concilijs etiam Oecumenicis definita valere, niſi à Sede Apoſtolica priùs præſcripta fuerint, & poſteà confirmata.

Objicies I. Sophronius (a) ex S. Gregorio narrat, Leonem cùm epiſtolam dogmaticam contra Eutycheten, & Neſtorium ſcripſiſſet, eam Apoſtolorum tumulo cum his verbis impoſuiſſe: *Si quid ut homo, vel minùs cautè poſui, Tu, cui à Domino Salvatore noſtro hæc Sedes commiſſa eſt, emenda.* Poſt quatuor verò dies, quos inter preces & vigilias conſumpſerat, Apoſtolum apparuiſſe ac dixiſſe: *Legi & emendavi.* Quam cùm Leo aperuiſſet, legiſſétque, *Apoſtolicâ manu emendatam* inveniſſe. Niſi ergo Petrus emendâſſet, Leo in rebus fidei tradendis errâſſet; cur ergo non poſſint alij Pontifices errare, doctrinâ & pietate Leone inferiores, & quorum epiſtolas non ſolet Petrus emendare?

Reſp. Priùs oporteret iſtarum viſionum veritatem oſtendi, quàm ex illis argumentari; nec enim poteſt eſſe certa, & neceſſaria conſequentia ex incertis, dubijsque principijs: & nos certa, non dubia quærimus, nec ex viſionibus, ſed ex traditione, Patrúmque doctrina argumenta petimus; mirúmque eſt S. Leonem nihil de hac Petri emendatione dixiſſe, quo fidem epiſtolæ ſuæ adſtrueret; fuiſſétque operæ pretium, quando videlicet Eutychiani eandem epiſtolam corruperunt, adeò ut Neſtorianiſmum redolere, multisque in Eccleſia Alexandrina ſuſpecta hæreſis videretur; quæ cauſa fuit, ut B. Leo (b) datis ad Martianum literis Imperatorem rogaverit, curaret epiſtolam ſuam fideliter in Græcam linguam transferri. Sed demus, hanc viſionem certam eſſe; quis neſcit potuiſſe emendari epiſtolam, non quòd errorem aliquem fidei contineret, ſed quia tamen myſterium aut non plenè, aut non clarè, aut verbis myſterio imparibus explicabat? nam & domum, & imaginem, & faciem emendamus, integrâ, nec mutatâ ſubſtantiâ. Imò hoc ipſum oſtendit, quantâ, quàmque ſpeciali providentiâ DEUS Pontificio calamo moderetur, ut quantumvis humano aliquo errore tangatur, non permittat tamen, eum in Eccleſiæ perniciem vulgari, ſed illum quovis modo emendet, ſeu miraculo, ſeu ſpeciali revelatione, qualis & Petri fuit, de quo Chriſtus: *Beatus es Si-*

(a) Sophron. Prato ſpirit. 147. (b) S. Leo epiſt. 69. Baron. ad ann. 454.

Simon Barjona, quia caro, & ſanguis non revelavit tibi, ſed Pater meus, qui in cælis eſt. Et Caiphæ Summi Sacerdotis, qui licèt impijſſimus, & in ipſo procinctu flagrantis Deicidij, prophetavit tamen privilegio Pontificatûs. *Prophetavit,* inquit Evangeliſta, *quia Pontifex erat anni illius.* Si prophetavit Caiphas, quantò magis prophetabit Innocentius, prophetabit Alexander, ubi non de occidendo DEO, ſed fide ſtabilienda agitur?

Objicitur II. Epiſtola Dogmatica S. Leonis à multis impugnata eſt, nec priùs admiſſa, quàm poſt longum examen; id enim S. Leo teſtatur epiſtolâ ad Theodoretum: (a) *Gloriamur,* inquit, *in Domino, qui nullum nos in noſtris Fratribus detrimentum ſuſtinere permiſit, ſed quæ noſtro priùs miniſterio definiverat, univerſæ Fraternitatis irretractabili firmavit aſſenſu, ut verè à ſe prodiiſſe oſtenderet, quod priùs à prima Sede firmatum totius Chriſtiani Orbis judicium recepiſſet. Nam ne aliarum Sedium conſenſus aſſentationis eſſe videretur, inventi prius ſunt, qui de noſtris judicijs ambigerent. Et dum nonnulli à Diſſenſionis incitati auctore ad contradictionis bella proſiliunt, ad majus bonum malum ejus perventum eſt. Ipſa quoque veritas clariùs eniteſcit, dum, quæ fides priùs docuerat, poſteà examinatio confirmat. Multùm denique Sacerdotalis officij meritum ſplendeſcit, ubi ſic ſummorum ſervatur auctoritas, ut in nullo inferiorum putetur imminuta libertas.* Si ergo doctrina Leonis, quam in Dogmatica ſua epiſtola expreſſerat, in dubium & ad examen vocata eſt, ſequitur, quòd non crediderint Patres, Leonem errare non poſſe; quis enim rem certam examinet? Sic etiam Euſebius Mediolanenſis Epiſcopus coactâ Synodo eandem epiſtolam ad normam Traditionis exegit; ſic enim ad Leonem ſcribit: *Recitatâ epiſtolâ, quam ad Orientem Sanctitas veſtra tranſmiſerat, claruit, eam Prophetarum aſſertionibus, Evangelicis auctoritatibus, Apoſtolicæ doctrinæ teſtimonijs, omnibúſque ſenſibus convenire, quos Beatus Ambroſius ſuis libris inſeruit.* Ex his Alexander Natalis concludit, (b) ſummi quidem Pontificis partes eſſe: *Ut cauſas fidei ad Synodum referat, ut formam edendæ Definitionis in cauſa fidei concipiat, ut in fide, & pace Eccleſiarum conſtituendâ à ſacris ſcripturis, à Canonibus, à traditione majorum nullo pacto diſcedat; quod, utrum ita ſe habeat, expendere partes Concilij erunt, & ita non priùs Decreta Pontificum rata & certa eſſe, quàm à Concilio confirmentur.*

Reſp.

(a) S. Leo epiſt. 65. (b) Alex Natal. ad Seculum V. Diſſert. 12.

Reſp. Hæc Objectio multa complectitur, quæ ſigillatim ſunt examinanda. *Primò. Epiſtola*, inquit, *Leonis, diu multúmque priùs examinata eſt, quàm reciperetur.* Eſto; ſed nego, omne examen, omnémque diſputationem eſſe de re incerta, dubiáque. Quanto ſtudio, quantiſque diſputationibus ſacras litteras examinamus, earúmque myſteria diſcutimus, ac innumeris objectionibus exercemus? Num ideò incertæ veritatis ſunt, & qui illas dictavit Spiritus S. errori obnoxius eſt? Et Chriſtus Joannis 5. *Scrutamini ſcripturas, & illæ ſunt, quæ teſtimonium perhibent de me.* Num verba & prædicatio Chriſti dubiæ fidei, quia eorum veritas ad teſtimonia Prophetarum examinanda erat? Quàm multis, varijſque inſtrumentis Aſtrologi Solis, Lunæque curſum, & ecclypſes examinant, obſervántque? num ideò de Solis exiſtentia, motu, umbráque ambigui ſunt? Non ergo ſequitur, ut, quidquid examini ſubjicitur, mox ſit incertum, & dubiæ fidei; aliqua enim examinamus, quia licèt vera, falſis tamen aliunde ſuggeſtis admixta ſunt; ſic aurum igne examinatur, ut à fæcibus purgetur; alia examinamus, quia licèt vera, nobis tamen obſcura ſunt. Utrúmque accidit epiſtolæ Dogmaticæ Leonis; nam ut ſuprà diximus, Eutychiani eam corruperant, & Neſtorianiſmo miſcuerant, ne fidem mereretur. Rurſùs quia Latino idiomate, cujus plerique in Synodo Patres ignari erant, concepta, à quàm plurimis malè intelligebatur, adeò ut Romanis Legatis ei explicandæ ſudandum fuerit; quàm primùm verò explicata eſt, omnium vota promeruit, nullo examine, nullo conflictu conſenſum morante. Id ita eſſe patet ex actis Concilij; cùm Paleſtinæ, & Illyrici Epiſcopi ignorantiâ linguæ aliqua in epiſtola Leonis non intelligerent, & ideò conſenſum ſuſpenderent, tandem edocti induſtriâ Legatorum ſic locuti ſunt: *Factum eſt autem nobis certum de epiſtola miſſa ab ipſius Beatitudine à ſanctiſſimis Epiſcopis Paſchaſino, Lucentio, qui nobis dilucidaverunt, quæ obſcuritas linguæ ſecernere ſubnotabat.* Quæro igitur, ſi linguam Syriacam ignoranti Evangelium Syriacè conſcriptum exhiberem, peterémque, ut continuò aſſenſum ſuum præberet, is verò differret, ignorantiam linguæ cauſatus; an propterea dicendus eſſet de Evangelij veritate dubitare? Non ergo epiſtola Leonis examinata eſt, ex qua parte Leonis erat, ſed ex qua parte aut ab Eutychianis corrupta, aut

aut à Græcis malè intellecta imperitiâ ſermonis; alioquin de illius veritate nullam dubitandi, diſputandíque rationem fuiſſe tam certum eſt, ut nihil certius eſſe poſſit; ſic enim ipſe Leo epiſt. 45. ad Synodum: *Fratres chariſſimi, rejectâ penitùs audaciâ diſputandi non liceat defendi, quod non licet credi, cùm ſecundùm Evangelicas auctoritates pleniſſimè & lucidiſſimè per litteras, quas ad Flavianum Epiſcopum miſimus, fuerit declaratum, quæ ſit de Sacramento Incarnationis pia & ſincera confeſſio.* Et epiſtolâ 33. ad Pulcheriam Auguſtam: *Simplex eſt, & abſolutum quod poſcunt, ut remoto longarum diſputationum labore Cyrilli epiſtolæ acquieſcat, & epiſtolâ meæ, quæ ad Flavianum Epiſcopum eſt directa, conſentiat, quia & meæ, & Sanctorum Patrum concors & una confeſſio eſt, quam ſi quis exiſtimaverit non ſequendam, ipſe ſe à compage Catholicæ Unitatis abſcindit.* Et actione 1. Concilij Chalcedonenſis Lucentius Legatus: *Quoniam Sanctæ memoriæ Flaviani fides concordat cum Apoſtolica Sede, & Patrum traditione, ſententiam, quâ illum ab hæreticis conſtat eſſe damnatum, in eos retorqueri à ſancta Synodo neceſſe eſt.* Et actione 2. Cecropius Sebaſtopolitanus: *Emerſerunt, quæ ad Eutychen pertinebant, & ſuper ijs forma data eſt à ſanctiſſimo Epiſcopo Romanæ Urbis, & epiſtolæ omnes ſubſcripſimus; Reverendiſſimi Epiſcopi clamaverunt: Omnes iſta dicimus.* Et actione 4. Sedis Apoſtolicæ Legatus: *Manifeſtum eſt, nec poterit dubitari, unam Fidem Beati Papæ Leonis cum trecentorum decem & octo Patrum apud Nicæam concordare, &c.* Ex his aliiſque, quæ prolixè in medium adduci poſſent, clariſſimum eſt, epiſtolam Leonis hujuſmodi fuiſſe, ut nullus Catholicorum de ejus veritate dubitaverit, præſertim poſtquam obſcuræ quædam ſententiæ ob ignorantiam Latinæ linguæ à Romanis Legatis explicatæ ſunt. Quòd verò Monachi quidam Eutychiani, adeóque hæretici Leonis epiſtolæ ſubſcribere noluerint, nihil cauſæ noſtræ officit; nec enim contendimus, Infallibilitatem Pontificis apud hæreticos certam eſſe, ſed apud Catholicos tantùm. Imò illi ipſi, qui epiſtolam Leonis in dubium vocabant, renuebántque illi ſubſcribere, æquè Concilij Decreta in dubium vocabant, æquè adverſabantur, æquè cum ſacris Concilij Nicæni Canonibus conferri volebant; cùm enim Patres ſæpè decreviſſent, Leonis epiſtolam recipiendam eſſe, quiq; ei ſubſcribere nollet, anathemate feriendum, hæreſiſque notandum; pergebant tamen oblatrare, adverſarique. Si ergo Infallibilitas Pontificis ideò neganda

 eſt,

eſt, quia aliqui circa ejus epiſtolam confligebantur; æquè Infallibilitas Concilij neganda erit, cùm iſtius Decreta ab illis ipſis reſpuerentur, qui Pontificiam epiſtolam reſpuebant, ut videre eſt totâ ferè actione 4. Et ideò hujuſmodi concertationes & dubitationes tam S. Leo loco citato in Objectione, quàm Patres Concilij actione 4. *A ſpiritu malo contradictionis & hæreſis* profectas eſſe dicunt. Patet ergo hoc Alexandri argumentum quàm multis ex capitibus invalidum & inerme ſit. *Secundò.* In præfata Objectione opponitur, epiſtolam Leonis fuiſſe collatam ab Euſebio Epiſcopo Mediolanenſi aliiſque, cum Sanctorum Patrum teſtimonijs & doctrina, cúmque Decretis Concilij Nicæni, & tunc primùm receptam eſſe, cùm palàm fuit, eam nihil antiquæ doctrinæ adverſum complecti; atqui nullâ collatione opus erat, ſi credebant, Leonem errare non poſſe.

Reſp. Hæc Objectio non minùs Concilij Infallibilitatem, quàm Pontificis impugnat, nam & Concilij Chalcedonenſis Decreta fuiſſe cum Decretis Nicænæ Synodi, Sanctorúmque Patrum doctrina ab Epiſcopis collata, & ideò recepta, quia doctrinæ Patrum conſentanea reperiebantur, innumeris ferè teſtimonijs oſtendi poſſet; aliqua tantùm libabimus. Epiſcopi Europæ ſic ad Leonem Imperatorem loquuntur: *Chalcedone collectum magnum & Univerſale Concilium, eò quòd prædicta Concilia* (Nicænum videl. Epheſinum, & Conſtantinopolitanum) *firmaverit, nihílque commoverit, nec augmentum vel detrimentum fecerit, aut quidquam quæ tunc fuerunt definita commoverit, aut aliquid incongruenter interpretatum ſit, ſervamus &c.* Vides hîc, Decreta Concilij Chalcedonenſis cum Decretis aliarum Synodorum fuiſſe collata, & *ideò* ab Epiſcopis Europæ recepta, quòd cum Decretis Nicænæ, Conſtantinopolitanæ & Epheſinæ Synodorum concordarent; an propterea dicendum erit, Decreta Concilij Univerſalis incertæ fidei eſſe, nec priùs obligare, quàm à nobis cum ſacris Scripturis, Patrúmque traditione collata fuerint? Audi etiam Stephanum Epiſcopum epiſtolâ ad Leonem Imperatorem, quæ habetur poſt acta Concilij Chalcedonenſis: *Tanti & talis Concilij* (Chalcedonenſis videl.) *amplectere judicium Sereniſſime & Orthodoxe Imperator, tales námque ſapuiſſe comperimus omnes, qui verbo & doctrinâ DEO placuerunt, id eſt, Beatus Athanaſius, ſic & Baſilius magnus, & Gregorius*

Gregorius Nazianzenus, & Gregorius Niſſæ, & Joannes Conſtantinopolitanus, verborum ſimul & cogitationum pelagus benedictum. En tibi Concilij Chalcedonenſis recipiendi rationes, quia videlicet Athanaſio, Baſilio, aliiſque conſentit; quid ſi ergo non conſentiret? num ideò erraret? num ideò arbitrio noſtro ſtabit, Decreta Concilij Univerſalis cum doctrina Athanaſij, aliorúmque Patrum conferre, & ſi cum illa conſentire videantur, recipere, ſin minùs; reſpuere? Sicut ergo hæc Collatio Decretorum Concilij cum doctrina Patrum nihil nocet Infallibilitati Conciliorum; ita etiam nihil nocet Infallibilitati Pontificum. *Ad quid ergo hæc collatio, ſi conſtat, Pontificem falli non poſſe? cur aurum lydio lapide exploras, ſi conſtat, aurum eſſe?* Reſpondeo, quia lumen lumini additum majorem lucem & claritatem affert, reddítque objectum magis magíſque viſendum; quoties duas faces accendimus, cùm una ſufficiat? ipſa fidei myſteria, quoties parabolis, ſimilitudinibus, & argumentis è Philoſophia petitis illuſtrantur, quamvis certa, quamvis indubitata? num ideò major Philoſophiæ, quàm fidei certitudo? nutriunt hæc fidem, ſi non pariunt. Deinde Concilia & Pontificum Decreta non ſolùm fidelibus, ſed etiam infidelibus & hæreticis ſcribuntur, iſtos ut ſanent, illos ut confirment; ergo ut etiam hæreticos convincant, rationibus munienda ſunt, quas etiam hæretici capiant; tales ſunt, quæ à ſcripturis & Patribus ac Synodis petuntur, olim & ab omnibus receptis. Novit aurifex, quid ſit aurum, ignoro ego; mihi ergo, non illi Lydius admovetur. Meritò igitur, cùm Eutychiani, ſicut omnes æquè hæretici Leonis Papæ epiſtolam, & Concilij Decreta reſpuerent, ad ſcripturas, ad Synodum Nicænam, ad Patres revocabantur; alioquin veris Catholicis nullam fuiſſe de Leonis epiſtola rationem dubitandi, adeóque nullam examinandi neceſſitatem ex dictis certum eſt, & audiri adhuc poſſunt acta Chalcedonenſis Synodi; nam actione 4. Paſchaſinus dixit: *Manifeſtum eſt, nec poterit dubitari, fidem Beatiſſimi Papæ Leonis cum trecentorum Patrum concordare &c.* Et S. Leo epiſt. ad Leonem Imperatorem, quæ habetur poſt acta Concilij Chalcedonenſis: *Licèt ea, quæ à Sede Apoſtolica judicata ſunt, ſufficerent, inſidias tamen hæreticorum etiam hæc, quæ ſunt adjecta, reſerabunt.* Ubi vides, *ſufficere* quidem in cauſis fidei *Apoſtolicæ Sedis judicium:* Sed tamen convincendis hæreticis Patrum quóque ſuffragia admitti.

mitti. *Tertiò.* Concludit P. Alexander, Pontificum Decreta in cauſis fidei *non priùs rata & certa eſſe, quàm à Concilio confirmentur.*

Reſp. Tam falſa hæc eſt Concluſio, quàm falſa ſunt principia, ex quibus illa deducitur, & quæ jam ſuprà confutavimus. Imò tantum abeſt, ut Decreta Pontificum à Concilio confirmari debeant, ut potiùs certiſſima ſit regula, & millies à Patribus repetita, videlicet: *Concilia à Pontifice Romano non confirmata nullius valoris eſſe.* Et id ipſum confirmant, quæ de Concilio Chalcedonenſi hactenus dicta ſunt, videl. *Leonem præſcripſiſſe Concilio, quid definiri, quid non definiri oporteret; Concilij Decreta alia confirmâſſe, alia improbâſſe; in cauſis Fidei ſufficere Pontificis Rom. ſententiam.* Quòd ſi Pontificis Decreta non priùs valida & rata ſunt, quàm à Concilio Oecumenico confirmentur, quid rogo plus habent Decretis cujuslibet Epiſcopi? & ubi eſt illud tam à Patribus declamatum Romanæ Sedis privilegium in cauſis fidei decidendis? Et hæc ſufficiant pro Infallibilitate Pontificis ex Chalcedonenſi Concilio excerpta.

VIII. *Anno CCCCLXXXIII.* Prorupit hæreſis Petri Cnaphæi, qui non ſolùm Eutychianus hæreticus, ſed etiam Apollinariſta, atque Sabellianus erat, ſicque ob hæreſin ex tribus hæreſibus conflatam meritò Hæreſiarcha appellatus eſt; hunc à Felice III. in Synodo Romana damnatum eſſe, totâque Eccleſiâ proſcriptum, & ſimul inſigne Infallibilitatis Romanæ argumentum editum eſſe ex ſequentibus patebit. Evagrius hæc habet: (a) *Mittuntur à Felice ad Zenonem Imperatorem Vitalis, & Miſenus Epiſcopi, ut ejus auctoritate tum Concilium Chalcedonenſe firmarent, tum Petrus ut hæreticus Epiſcopatu pelleretur, tum denique Acacius mitteretur ad ipſum Felicem, rationem de rebus, quas Joannes ei objectâſſet, redditurus.* Idem Evagrius cap. 20. (b) *Quod quidem Romanum Concilium, quæ ſequuntur, de Petro pronunciavit: Petrum hæreticum jam pridem ſententiâ ſacræ Sedis Apoſtolicæ condemnatum, interdictum Eccleſiâ, & anathemate multatum Eccleſia Romana non recipit.* Et ipſa Synodus Romana: (c) *Succeſſor Præſulum Sedis Apoſtolicæ caput eſt omnium, Domino ad B. Petrum Apoſtolum dicente: Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam; quam vocem ſequentes ſancti Patres apud Nicæam congregati confirmationem rerum, atque auctoritatem ſanctæ Romanæ Eccleſiæ detulerunt, quam utrámque uſque ad ætatem noſtram ſucceſſiones omnes Chriſti gratiâ*

(a) Evag. lib. 3. cap. 18. (b) Idem l. 3. c. 20. (c) Inter epiſtolas Felicis epiſt. 4.

Digitized by Google

gratiâ præſtante cuſtodiunt. Ut intelligas, quæ de Canone Nicæno Synodus Romana hîc memorat, ſciendum eſt, tribus locis de Romani Pontificis Primatu Canones Nicænos loqui, juxta diverſas editiones, videlicet canone 6. canone 19. & canone 40. Quamvis enim Rufinus, communiſque ſententia tantùm viginti Canones numeret, graviſſimæ tamen rationes ſunt, quæ perſuadent plures, hoc eſt uſque ad 70. fuiſſe: *tum* quia acta Concilij Nicæni ab hæreticis Arrianis flammis corrupta ſunt, *tum* quia Julius I. epiſtolâ ad Orientales, quam S. Athanaſius citat Apologiâ 2. meminit Canonis 71. ubi de appellationibus ad Romanum Pontificem agitur. S. Hieronymus contra Luciferianos agens de rebaptizatione meminit Canonis 31. 32. 34. 35. 36. S. Auguſtinus epiſtolâ 100. Canonis 48. in verſione Turriani, & in verſione Abrahami Euhelenſis canonis 52. & canonis 54. S. Leo PP. Primus epiſtolâ ad Theodoſium 24. ubi agit de Appellatione Flaviani, Canonis 71. Et denique multa apud antiquos ſcriptores in Nicæna Synodo conſtituta eſſe leguntur, quæ modò in vulgatis Canonibus reperire non eſt; ut adeò certum ſit, multò plura in Synodo Nicæna decreta eſſe, quàm viginti Canones complectantur. Sed quidquid de hoc ſit, ſextus ſaltem Canon Nicænus indubitatæ fidei eſt, quantumvis & hunc, prout modò in Tomis Conciliorum legitur, eſſe corruptum, nec eam ſententiam reddere, quam antiqui Patres repræſentant, certum ſit; is enim Canon, prout in vulgatis exemplaribus legitur, comparationem tantùm inſtituit quoad Patriarchatum inter Pontificem Romanum & Epiſcopum Alexandrinum, ut videlicet hic intra terminos ſibi à Synodo aſſignatos, Ægyptum videlicet, Pentapolim, Lybiámque eandem Patriarchalem poteſtatem exerceat, quam Romanus Pontifex intra ſuum Patriarchatum, cujus quidem nullos terminos Nicænum Concilium aſſignat. At verò lapſis retrò temporibus multò plura hic Canon continebat, Primatum videlicet, & judiciariam univerſalem Pontificis poteſtatem. Bonifacius (a) enim primus epiſtolâ 9. ad Epiſcopos Theſſaliæ: *Inſtitutio*, inquit, *univerſalis Eccleſiæ de Beati Petri ſumpſit honore principium, in quo regimen ejus & ſumma conſiſtit. Nicænæ Synodi non aliud præcepta teſtantur, adeò ut non aliquid ſuper eum ſit auſa conſtituere,*

(a) Obijt anno 423.

ſtituere, cùm videret nihil ſupra meritum ſuum poſſe conferri; omnia denique huic noverat Domini ſermone conceſſa. Nota, ne quidem Concilium Nicænum, quamvis omnium celeberrimum, quamvis circa Alexandrinum, Antiochenum & Hieroſolymitanum Patriarchas multa conſtituiſſet, non tamen circa Romanum Pontificem, & quam ob cauſam? niſi quòd agnoſceret, omne Concilium, quantumvis Oecumenicum, infra Pontificem eſſe? Stephanus V. (a) *An ignoras*, inquit, *quid in prima Nicæna Synodo præſidente ibi Conſtantino B. Sylveſter Papa de non judicando ſupremo Throno per Legatos pronuntiârit?* In Concilio Chalcedonenſi actione 16. Paſchaſinus Epiſcopus, & Leonis Legatus hæc habet: *Trecentorum decem & octo Patrum canon ſextus: Quòd Eccleſia Romana ſemper habuit Primatum; teneat autem & Ægyptus, ut Epiſcopus Alexandrinus omnem habeat poteſtatem &c.* S. Leo IX. epiſt. 1. ad Michaelem Patriarcham: (b) *Beatiſſimo & Apoſtolico Pontifice Sylveſtro divinitùs decernente, ſpiritualíque ejus Filio Conſtantino cum univerſa Synodo approbante ac ſubſcribente, ut Prima Sedes à nemine judicetur.* S. Gelaſius I. Tract. adversùs Græcos: (c) *Quâ ratione vel conſequentiâ alijs Sedibus deferendum eſt, ſi primæ Beatiſſimi Petri Sedi antiqua & vetuſta reverentia non defertur, per quam omnium Sacerdotum dignitas ſemper eſt roborata, atque firmata, trecentorúmque decem & octo Patrum invicto & ſingulari judicio vetuſtiſſimus judicatus eſt honor?* Conſtat ex Patrum teſtimonijs, multò ampliorem fuiſſe Concilij Nicæni de Romano Pontifice ſententiam, quam quæ modò in vulgatis Canonibus habetur.

Anno CCCCXCIV. Gelaſius Papa in Synodo Romana ſeptuaginta Epiſcoporum, quinam libri ſint Canonici, quinam verò apocryphi (hoc eſt, aut dubiæ, aut malæ fidei, aut erroribus aſperſi) definit, ſicque lapidem fundamentalem veræ Religionis ponit; quid enim certi in fide Catholica, ſi incertum ſit, quodnam ſit verbum DEI? Claudit Gelaſius hoc Decretum de libris Canonicis his verbis ſupremam auctoritatem indicantibus: *Hæc omnia & his ſimilia non ſolùm repudiata, verùm etiam ab omni Romana, Catholica & Apoſtolica Eccleſia eliminata, átque cum ſuis auctoribus ſub anathematis indiſſolubili vinculo in æternum confitemur eſſe damnata.* In eodem Decreto hæc habet Gelaſius: *Sancta Romana, Catholica & Apoſtolica Eccleſia nullis Synodicis conſtitutis cœteris Eccleſijs prælata eſt, ſed Evangelicâ voce Domini & Salva-*

(a) Obijt anno 817. (b) Obijt anno 1054. (c) Obijt anno 496.

Salvatoris noſtri Primatum obtinuit. Et infrà: *Eadem Sancta Romana Eccleſia poſt illas veteris & novi Teſtamenti etiam has ſuſcipi non prohibet ſcripturas, videl. Sanctam Synodum Nicænam, trecentorum decem & octo Patrum, ſanctam Synodum Conſtantinopolitanam, ſanctámque Synodum Epheſinam.* Nota ea verba; *etiam has ſuſcipi non prohibet ſcripturas &c.* Quibus manifeſtum eſt, Papam eſſe ſupra Concilium, nec ullum eſſe Concilium tam Oecumenicum, tam ſanctum, quod ex Pontificia approbatione non pendeat; cujus enim eſt prohibere, niſi ſuperioris? & quomodo prohiberi poſſit à Pontifice, quod à Pontificis poteſtate non pendeat? Prohibebit miles Ducis imperium recipi, Senator Imperatoris?

Anno DXXXIV. Cùm Juſtinianus Imperator ad Joannem II. Rom. Pontificem ſplendidam Legationem miſiſſet, rogarétque, ejus Decreto definiri, an ſalvâ fide Catholicâ admitti hæc propoſitio poſſet, videl. *Unus de Trinitate paſſus eſt?* Joannes habitâ Romæ Synodo definivit, poſſe. Quamvis enim Hormiſda Papa aliquando eas voces novitatis ſuſpectas, & ab Eutychianis repertas (tacebant enim nomen *Perſonæ*, & tantùm *Unum* dicebant, quod æquè *de Unitate naturæ* intelligi poterat) vetuiſſet; mutatis tamen perſonis, ſubmotóque periculo, ad confundendos Neſtorianos (qui negabant, unam eſſe in Chriſto perſonam) Joannes Papa definivit, poſſe eam propoſitionem admitti. Hâc occaſione inſigniter quóque Primatus & Infallibilitas Pontificia emicuit; nam in Epiſtola, quam Juſtinianus Imperator ad Joannem Pontificem ſcripſit, hæc habentur: *In præſenti, quæ commota ſunt, quamvis manifeſta & indubitata ſint, & ſecundùm Apoſtolicæ Veſtræ Sedis doctrinam ab omnibus ſemper Sacerdotibus firmiter cuſtodita & prædicata, neceſſarium tamen duximus, ut ad Veſtram Sanctitatem perveniat, nec enim patimur quidquam, quod ad Eccleſiarum ſtatum pertinet, quamvis manifeſtum & indubitatum ſit, quod movetur, ut non etiam Veſtræ innoteſcat ſanctitati, quæ caput eſt omnium Eccleſiarum.* Fatetur hîc palàm Juſtinianus: *Quæ ab Apoſtolica Sede decreta ſunt, ab omnibus ſemper Sacerdotibus firmiter cuſtodita & prædicata eſſe;* quod omninò Infallibilitatem arguit, alioquin quæ cauſa eſſet, *ut ab omnibus reciperentur, & firmiter cuſtodirentur Pontificum Decreta?* Et infrà in eadem epiſtola: *Omnes Sacerdotes Sanctæ Catholicæ & Apoſtolicæ Eccleſiæ ſequentes Sanctitatem Veſtram, & cuſtodientes ſtatum & unitatem DEI Eccleſiarum, quam habent ab Apoſtolica Veſtræ Sanctitatis*

Sede,

Sede, nihil penitùs immutantes de Eccleſiæ ſtatu. Joannes verò Papa in Reſponſoria ad Juſtinianum: *Ipſos* (hoc eſt Acœmetes Eutychianos) *minimè in noſtra Communione recepimus, & ab omni Eccleſia Catholica eſſe juſſimus alienos, niſi errore damnato doctrinam noſtram quantocyùs ſequerentur. Æquum quippe eſt, ut qui noſtris ſtatutis non præſtant obedientiam, Eccleſijs habeantur extorres.* At quomodo æquum, ut qui non obedit Apoſtolicæ Sedis Decreto, ab Eccleſia habeatur extorris, ſi errare Sedes Apoſtolica poteſt? Nemo enim cœcam hanc & neceſſariam obedientiam debet incerto Duci. Quid ergo ex ſententia Joannis meriti ſunt, qui Innocentij XI. Decretis non tantùm non obtemperârunt, ſed etiam ejus auctoritati bellum intulêre? Idem Juſtinianus aliâ ad Hormiſdam Papam Epiſtolâ: *Hoc enim credimus eſſe Catholicum, quod Veſtro Religioſo reſponſo nobis fuerit intimatum.* Credebat utique Juſtinianus, Papam eſſe infallibilem; alioquin falſum eſſet, id eſſe Catholicum, quod Papa pronuntiat.

Anno DCXLVIII. Theodorus Papa hæreſin Monothelitarum, ejúſque præcipuos auctores ante omne Oecumenicum Concilium damnat; ſic enim Anaſtaſius in vita Theodori: *Sanctiſſimus Papa Theodorus ſcripſit Paulo Patriarchæ, ſed cùm non poſſet à ſuo conamine revocare, juſtè ab Apoſtolica Sede depoſitionis Sententiâ percuſſus eſt.* Theophanes ad annum 20. Heraclij Imperatoris: *Theodorus plenitudine convocatâ Eccleſiæ* (hoc eſt Synodo Romanâ) *ad Sepulchrum verticis Apoſtolorum acceſſit, & divino calice expoſtulato, ex vivifico ſanguine in atramentum ſtillavit, & ità propriâ manu depoſitionem Pyrrhi fecit.*

Anno DCXLIX. Celebrata eſt Synodus Romana, in qua Martinus Papa hæreſin Monothelitarum damnavit, & inſignia quóque Pontificiæ Infallibilitatis exempla prodita ſunt. Sic enim epiſtolâ II. ad Hieroſolymitanum & Antiochenum Epiſcopos Martinus loquitur: *Nos verò, id eſt, hujus ſanctæ Sedis Pontifices ad cuſtodiam domûs pervigiles non permiſimus eos Fidei theſaurum ſurripere, ſed ipſos catenis impiæ & adulterinæ eorum doctrinæ conſtringentes accuratâ demonſtratione, & examinatione eorum, quæ ab ipſis contra integritatem fidei ſcripta ſunt, tum ipſos, tum ea, quæ impiè docuerunt, igne Canonicæ ſententiæ velut mala Zizania exurentes Synodaliter condemnavimus.* Idem Martinus epiſtolâ 13. enarrans, quæ ſibi acciderant Conſtantinianâ Baſilicâ exeunti, Calliopa (qui ad eum trucidandum miſſus fuerat) pro foribus

ſtante

Digitized by Google

ſtante: *Cùm*, inquit, *exirem ab Eccleſia, in qua exercitus me cum armis conſtrinxerat, clarâ voce dixerunt: anathema habeat, quiſquis dixerit vel crediderit, quia Martinus uſque ad unum apicem fidem mutavit, aut mutaturus ſit.* Hîc apertè Eccleſia Romana agnoſcit & profitetur, non poſſe Pontificem fidem mutare, & conſequenter infallibilem eſſe; ſunt enim termini æquivalentes, eſſe *infallibilem*, & eſſe in vera Fide *immutabilem*. Et Secretario ſecundo Synodi Lateranenſis Maurus Epiſcopus Cæſenas: *In his quæ moventur, & contra Patrum Orthodoxorum Decreta proponuntur, me non aliter ſentire, niſi quomodo ſancta veſtra Apoſtolica doctrina & orthodoxa tenet Eccleſia, profiteor.* Agnoſcit ergo infallibilem eſſe doctrinam Apoſtolicæ Sedis; alioquin quâ conſcientiâ dicere poſſet, ſe credere, quod Papa credit? non eſſet hoc inniti ſuper baculo arundineo? nec Fidem divinam, ſed humanam & fallibilem profiteri, quippe humano ac fallibili judicio nixam? non eſt hoc credere, ſed opinari, nec ſupra Petram, ſed ſuper arenam ædificare. Si falli poteſt Papa, ergo & falli poteſt, qui credit, quod credit Papa; ſed vera fides falli non poteſt. Eodem Secretario 2. Sophronius Stephanum Dorilenſem ita alloquitur: *Quantocyùs ergo ex finibus terræ ad terminos ejus deambula, donec ad Apoſtolicam Sedem pervenias, ubi Orthodoxorum dogmatum fundamenta exiſtunt, & non quieſcas inſtantiùs petens, átque exorans, donec ex Apoſtolica prudentia, quæ in DEO eſt, ad victoriam judicium perducere debeant, & noviter introductorum dogmatum deſtructionem.* Fierine poteſt, ut in Sede Romana ſint *Orthodoxorum dogmatum fundamenta*, ſi Sedes Romana in rebus fidei falli poteſt? Contra fundamenta fidei ne portæ quidem Inferi poſſunt prævalere, quomodo error & ignorantia prævalebunt? aut ergo falſum eſt, quod Sophronius profitetur, quódque Synodus tacendo approbat; videl. *In Sede Romana Orthodoxorum dogmatum fundamenta reperiri*; aut falſum eſt, Papam errare poſſe, repugnat enim, eſſe fidei fundamentum, & labi poſſe.

Anno DCLXXX. Romæ ab Agathone PP. Synodus celebrata eſt, in qua, ſicut & in ſequenti Oecumenica, quæ fuit ſexta Conſtantinopolitana, multa Pontificiæ Infallibilitatis argumenta & teſtimonia prodita ſunt, quæ hîc breviter libabimus. Agatho igitur epiſtolâ ad Conſtantinum & Fratres Imperatores ex Synodo Romana hæc habet: *Cujus*, (B. Petri) *adnitente præſidio hæc Apoſtolica ejus*

Eccleſia nunquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexa eſt, cujus auctoritatem utpote Apoſtolorum omnium Principis ſemper omnis Catholica Eccleſia, & Univerſales Synodi fideliter amplectentes in cunctis ſecuta ſunt, omnéſque venerabiles Patres Apoſtolicam ejus doctrinam amplexi, per quam & probatiſſima Eccleſiæ luminaria claruerunt, & ſancti Orthodoxi Doctores venerati ſunt, hæretici autem falſis criminationibus ac odijs inſecuti. Et infrà: *Hæc eſt vera Fidei regula, quam & in proſperis, & in adverſis vivaciter tenuit ac defendit hæc ſpiritualis mater veſtri tranquilliſſimi Imperij, Apoſtolica Chriſti Eccleſia, quæ per DEI omnipotentis gratiam à tramite Apoſtolicæ traditionis nunquam erràſſe probabitur, nec hæreticis novitatibus depravata ſuccubuit.* Quid rogo dici poterat, quod magis Pontificiam Infallibilitatem probaret? Fac, me Romæ in ea Synodo largis ſtipendijs Advocatum fuiſſe; num poteram aliquid accommodatius & efficacius dicere? Nunquam à via veritatis deflexit, nunquam erravit, nunquam Univerſales Synodi ab ejus doctrina diſceſsêre, nunquam Patres ejus dogmata non ſunt amplexi, nunquam à tramite Apoſtolicæ traditionis receſſit. Quid eſt, eſſe Infallibilem, ſi hoc non eſt?

Dices, Agatho de præterito loquitur, non de futuro; dicit, nunquam erràſſe, non verò, nunquam erraturos Pontifices; & quid, ſi addam, Agathonem erràſſe, quando dixit, Pontifices errare non poſſe.

Reſp. Ratio Agathonis omne tempus, præteritum & futurum complectitur; quòd enim nunquam erraverit, rationem hanc affert, quia videl. *Petri Confeſſio à DEO revelata eſt;* quia *ſpiritales oves Eccleſiæ ternâ commendatione à Domino paſcendas ſuſcepit;* quia *Chriſtus Petro dixit: Ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua.* Quæ rationes omne tempus complectuntur; numquid enim pro aliquo tantùm tempore Chriſtus Petro oves commendavit, & non ſemper? & pro aliquo tantùm tempore pro Petro rogavit? Quòd ſi Sedes Romana, quando Ethnici Imperatores ferro & flammâ in eam graſſabantur, quando Arriana, Pelagiana, Neſtoriana, Eutychiana hæreſes impietate & potentiâ armatæ eam impellebant; quando inquam tot erant errandi cauſæ, nunquam tamen erravit; quis credat, erraturam, quando errandi cauſæ ceſsârunt? Stetit, cùm quateretur, non ſtabit, cùm quies eſt? non ceſſit adverſis ventis, cedet, aut mergetur ſecundis? & cùm lubricum & glaciem calcaret, erecta tamen

Digitized by Google

tamen & immota proceſſit, nutabit nunc, cadétque plano & florente itinere? Millies ergo cecidiſſet, ſi cadere poſſet; nunc autem ideò non cecidit, quia non potuit, ſuſtinente videlicet Chriſto: *Et innixa ſuper dilectum.* Quanquam nec argumentis opus eſt, cùm ipſe Agatho objectioni occurrat, & Sedem Romanam non tantùm nunquam erråſſe, ſed ne quidem errare poſſe apertè dicat; ſic enim pergit: *Sed ut ab exordio Fidei Chriſtianæ percepit ab auctoribus ſuis, Apoſtolorum Chriſti Principibus, illibata finetenus permanet ſecundùm ipſius Domini Salvatoris divinam pollicitationem: Ego autem pro te rogavi, ut non deficiat fides tua.* Nota ea verba, quæ omnem cavillationem præcidunt, videl. *Illibata finetenus permanet.* Néque hæc ſolius ſunt Agathonis verba, ſed totius ſextæ Synodi, quæ Agathonis epiſtolam inſtar oraculi habuit, ut videre eſt in actis ejuſdem Synodi. Idem Agatho in epiſtola Synodali ad Patres Oecumenicæ Conſtantinopolitanæ, Legatos ſe quidem mittere, qui Synodo univerſali aſſiſtant, ita tamen, ut nullo modo permittat, quæ ab ipſo Agathone definita erant, in dubium aut diſputationem vocari, multò minùs inverti; quod quid aliud eſt dicere, quàm Pontificem in rebus fidei decidendis & infallibilem eſſe (cùm ne quidem in Concilio Univerſali diſputari de ijs debeat, quæ ſemel ipſe decidit) & omni Concilio ſuperiorem, cùm Concilio imperet, præſcribátque, quid credere debeat? Sed audi ipſum Agathonem in Epiſtola ſuis ad Concilium Legatis data: *Perſonas autem de noſtræ humilitatis Ordine prævidimus dirigere, quæ omnium noſtrûm ſuggeſtionem, in qua & Apoſtolicæ noſtræ fidei confeſſionem prælibavimus, offerre debeant; non tanquam de incertis contendere, ſed ut certa átque immutabilia compendioſâ definitione proferre.* Et iterum: (a) *Portitoribus teſtimonia aliquorum Sanctorum Patrum, quos hæc Apoſtolica Chriſti Eccleſia ſuſcipit, cum eorum libris tradidimus, ut ex ijs duntaxat ſatisfacere ſtudeant. Licentiam proinde eis, ſive auctoritatem dedimus apud tranquilliſſimum Veſtrum Imperium ſimpliciter ſatisfaciendi, in quantum eis duntaxat injunctum eſt, ut nihil profectò præſumant augere, nihil minuere, ſed traditionem hujus Apoſtolicæ Sedis, ut à Prædeceſſoribus Apoſtolicis Pontificibus inſtituta eſt, ſincerè enarrare.* Vides hîc iterum, Pontificem Concilio præſcribere, quid credere, quid definire debeat, aut non debeat; imò prohibere, ne ijs, quæ ipſe definierat, *addatur aliquid, aut minuatur.* Quid hoc eſt

 aliud,

(a) V. Baron. ad ann. 681. n. 21.

aliud, quàm Papam eſſe infallibilem? nam ſi falli, ſi errare poteſt, cur non poſſit corrigi & emendari, ejúſque doctrinæ addi aliquid, detrahique?

Anno DCLXXXXII. Conſtantinopoli celebrata eſt Synodus quinisexta (ſic dicta, quòd Canones in quinta & ſexta Synodo omiſſos ſuppleverit) in qua centum & tres Canones ſanciti, ſed quam plures contra Eccleſiæ antiquam diſciplinam, adeò ut Romani Pontifices nunquam eam comprobare voluerint. Nihil à Græcis Imperatoribus actum non eſt, ut Pontificis conſenſum impetrarent, ſed irrito ſemper, & inani conatu. Audi Anaſtaſium in Sergio: *Compellebatur autem & ipſe Sergius ſubſcribere, ſed nullatenus acquievit, pro eo quod quadam capitula extra ritum Eccleſiaſticum fuerant in eo adnexa, quæ & quaſi Synodaliter definita & in ſex tomis conſcripta à tribus Patriarchis, hoc eſt, Alexandrino, Conſtantinopolitano, & Antiocheno ſubſcripta, manúque Imperiali firmata in hac Romana urbe ad confirmandum vel in ſuperiori loco ſubſcribendum Sergio Pontifici utpote Capiti omnium Sacerdotum direxit, qui Beatiſſimus Pontifex penitus eidem Juſtiniano Auguſto non acquievit, nec eoſdem tomos ſuſcipere, vel lectione pandere paſſus eſt, porrò eos ut invalidos reſpuit, átque abjecit, &c.* Mortuo Sergio idem Juſtinianus Joannem Pontificem, miſsâ legatione enixè ardentérque, ſed fruſtrà pro Confirmatione rogavit. Repetitæ preces apud Conſtantinum Pontificem, imò is propterea Conſtantinopolim accerſitus, ſed æquè fruſtrà, nullóque ſucceſſu. Jam quæro, quid cauſæ fuerit, ut tanto ſtudio ac toties repetitis vicibus conſenſus Romani Pontificis peteretur, cùm jam quatuor Patriarcharum præceſſiſſet, iſque ſufficere videri poſſet; niſi quòd ſcirent Græci, quod Romanus Pontifex probaviſſet, à toto Orbe probatum iri: quod improbâſſet, irritum & inane futurum? ut planè ea Synodus irrita fuit, ac communi Eccleſiæ voto *erratica* eſt appellata.

Anno DCCXXVI. Gregorius II. Iconoclaſtarum hæreſin anathemate primus configit, celebratâ Romæ Synodo. Audi Zonaram: *Gregorius, qui tunc Romæ Eccleſiam gubernabat, repudiatâ ſocietate Præſidis novæ Romæ Leonis ſcilicet Imperatoris, nec non eorum, qui illum ſequebantur, Synodico anathemate perſtrinxit.*

Anno DCCLXXIII. Teſte Anaſtaſio Gregorius III. collectâ Romæ Synodo 93. Epiſcoporum decrevit: *Ut ſi quis deinceps antiquæ conſuetudinis*

nis & Apoſtolicæ Eccleſiæ fidelem uſum contemnens adverſus eandem venerationem ſacrarum Imaginum depoſitor atque deſtructor, & prophanator, vel blaſphemus extiterit, ſit extorris à corpore & ſanguine Domini noſtri JESU Chriſti, vel totius Eccleſiæ unitate átque compage. Idem anathema repetitum eſt contra Iconoclaſtas à Stephano Papa IV. anno 768. in Synodo Romana.

Anno DCCLXXXVI. Celebrata eſt pro ſacrarum Imaginum cultu ſecunda Oecumenica Synodus Nicæna, in qua egregia iterùm & invicta teſtimonia pro ſuprema Pontificis Romani auctoritate & infallibilitate: nam Hadrianus I. Pontifex maximus miſſis ad Imperatorem Conſtantinum, ſacrámque Synodum Legatis, additiſque litteris, *primò* negat ullum dubitandi locum ampliùs ſupereſſe, poſtquam cultus ſacrarum Imaginum à Pontifice Romano definitus, receptúſque ſit. *Secundò*, modum legéſque Concilio præſcribit, quas in definienda hac cauſa fidei neceſſariò obſervare debeat. *Tertiò* vetat, ne ab ijs, quæ Romani Pontifices olim decreverant, removeri ſe patiantur. *Quartò.* Primarij Concilij Patres, imò tota Synodus tanquam de re neceſſaria interrogantur, velíntne epiſtolam dogmaticam Hadriani recipere, an ſecùs? *Quintò.* Legatis præcipitur, ut ſi Synodus parere & acquieſcere nolit Romani Pontificis ſententiæ, continuò Romam revertantur, nec Synodo aſſiſtant. Amabò quid amplius velis, quo conſtet Pontificem eſſe Synodo ſuperiorem, & poſſe ante omnem Synodi ſententiam cauſas fidei definire, nec à Synodo pendere, ſed hanc potiùs à Romano Pontifice? ſed audi ipſa Synodi acta; Hadrianus in epiſtola ad Auguſtos: *Vos autem maximè in traditione orthodoxa fidei Eccleſiæ B. Petri, & Pauli Principum Apoſtolorum acquieſcetis, eámque amplectemini, quemadmodum à ſuperioribus Imperatoribus factum eſt, qui Vicarium ejus ex toto corde dilexerunt.* Et infrà: *Hi ſiquidem Principes Apoſtolorum ſunt, qui Catholicam Orthodoxam fidem auſpicati ſervandam præceperunt, omnibus ſcilicet, qui in ſedes eorum ſucceſſuri erant, & in fide eorum uſque ad conſummationem ſæculi permanſuri.* Nota hæc ultima verba, quibus apertè infallibilitas Pontificia palàm fit; ſi enim contra veram fidem docere aliquid poſſent, planè non permanerent uſque ad conſummationem ſæculi in Petri fide. Et infrà præſcribens quid fieri, quid omitti à Synodo debeat: *Si verò impoſſibile eſt, ipſas ſacras Imagines ſine Synodi actione in priſtino erigere ac confirmare ſtatu; ſicut in veſtris fertur imperialibus*

juſſionibus; imprimis pſeudoſyllogus ille, qui ſine Apoſtolica Sede enormiter, nequiter, irrationabiliter contra Sanctorum Patrum traditionem de ſacris Imaginibus actus eſt, anathematizetur præſentibus miſſis noſtris; & tunc ſicut antiquitùs mos extitit, jurejurando veſtra piiſſima ac tranquilliſſima poteſtas, unà cum Domina Auguſta ſeu ejuſdem Regiæ Urbis Patriarcha, nec non & cuncto ſenatu corporale tribuentes ſacramentum verbum Commonitonium, ſicut antiquitus nobis dirigere veſtra dignetur ſacra Imperialis poteſtas, quòd non eſt apud vos partis cujuslibet favor, aut defenſio, ſed æqualitatem utriſque partibus conſervabitis, nullatenus neceſſitatem facientes ijs, qui à nobis mittuntur, ſed omni honore eos habebitis. Et ſiquidem utrique convenerint, ecce bene! ſin autem minimè convenerint, cum omni humanitate ad nos dirigere ſatageus. Vides, nolle ſummum Pontificem Concilij Decretis adſtringi, ſed potiùs Concilium adſtringere, ut obtemperet ſententiæ à Pontifice Romano latæ, quod niſi faciat, Legatos ſuos re infectâ domum remitti. Non dicit Hadrianus: *Legati mei Concilio obtemperent*, ſed econtrà: *Concilium Legatis meis obtemperet, & niſi faciat, domum redeant.* Judicium nunc feras licet, major ſit Pontificis, an Concilij auctoritas, iſto parente, illo imperante. Idem Hadrianus in epiſtola ad Tharaſium Patriarcham: *Cujus* (hoc eſt B. Petri) *etiam ſedes per totum Terrarum orbem Primatum obtinens lucet, omniúmque Eccleſiarum DEI caput exiſtit, cui etiam velim Beata Veſtra ſanctitas ex ſincera mente & toto corde agglutinetur, utpotè, quæ ſit reverà rectè ſentiens, & pietatis incorruptæ conſervatrix. Hoc ſacrificium primum DEO omnipotenti exhibeatur. Veſtráque Beatitudo piiſſimos noſtros Imperatores ſupplicibus verbis admonebit, ut Eccleſiæ noſtræ veſtigia ſequentes, & ſervantes traditionem hujus ſanctiſſimæ noſtræ Romanæ Eccleſiæ &c.* Poſtétne Hadrianus tam intrepidè aſſerere, Romanam ſedem eſſe *incorruptam Conſervatricem veræ fidei*, ſi corrumpi, ſi fidem diſſipare poſſit? Poſſet tam præfidenter hortari Imperatores, ut Romanæ doctrinæ agglutinentur, ut ejus veſtigijs inſiſtant, ſi ducere in errorem poſſunt?

Actione ſecundâ ejuſdem Oecumenicæ Synodi Legati Apoſtolici primùm Tharaſium Patriarcham, poſteà totam Sacram Synodum his verbis interrogant: *Dicat nobis ſacra Synodus, num recipiat ſanctiſſimi Papæ Veteris Romæ litteras, an ſecus? ſancta Synodus reſpondit: ſequimur, recipimus, approbamus.* Quod ſi Synodus reſpondiſſet: *Non ſequimur, non recipimus, non approbamus:* quid aliud Legati dicturi eſſent,

eſſent, quàm quod olim in Concilio Chalcedonenſi actione 5. dixêre, videlicet: *Si non conſentiunt epiſtolæ Apoſtolicæ Beatiſſimi Papæ Leonis, jubete nobis reſcriptam dari, ut revertamur.* Et planè Hadriani Legati, ut ſuprà vidimus, in mandatis habebant, ut niſi Synodus Hadriani Decretis inhæreret, continuò Conſtantinopoli excederent, ſicque Concilium diſſolverent. Actione 6. Patres Conciliabulum Conſtantinopolitanum, quod Iconoclaſtæ pro ſeptima Synodo venditabant, hâc ratione improbant: *Quia nullum habuit Cooperarium, Romanum Papam, neque illius Sacerdotes, neque per Vicarios, neque per Provinciales Litteras, quemadmodùm fieri in Synodis debet.* Nota confirmationem Romani Pontificis neceſſariam eſſe Synodis Oecumenicis, & eſſe non tantùm meræ convenientiæ, ſed *debiti.*

Anno DCCCLXIX. Cœpta eſt celebrari Conſtantinopoli octava Oecumenica Synodus auctoritate Hadriani II. Papæ, in qua præclara omninò argumenta Auctoritatis, & Infallibilitatis Pontificiæ producta ſunt; imò in ea expreſſis, conceptiſque verbis definitum eſt, Papam à Concilio Oecumenico judicari non poſſe, ſicque Papam Concilio non ſubjacere. Cùm Photius verus, non fabuloſus Græciæ Phaëton, auſus eſſet ſententiam & diras in Pontificem pronuntiare, coactâ in Regia urbe Synodo; neceſſarium, nedum oportunum fuit, ſupremam Pontificis auctoritatem in Synodo Oecumenica univerſali Decreto ſancire. Audi ergo, quàm multa & irrefragabilia in hac Synodo pro Romano Pontifice dicta ſint. Nam *Primò* negant Legati, nec Concilium diſſentit; ſe umquam (quantò minùs Romanum Pontificem) Concilij judicio ſubjectos fuiſſe. Cùm enim rogarentur Legati Sedis Apoſtolicæ, mandatum exhibere Pontificis Hadriani, reſpondent: *Hoc nos non invenimus in Univerſali Synodo factum, ut Vicarij ſenioris Romæ à quolibet perpendantur, utrùm talem habeant exiſtimationem. Secundò* Actione 1. Hadrianus Pontifex Concilio imperat, præſcribitque, quid fieri oporteat, & inſuper libellum Patribus legendum proponit, cui omnes ſubſcribere teneantur. Audi Hadrianum in epiſtola ad Baſilium Auguſtum data, & in Synodo omnium approbatione perlecta: *Volumus,* inquit, *numeroſum Concilium Conſtantinopoli celebrare, cui noſtri miſſi Præſidentes, & culparum, Perſonarúmque differentias liquidò cognoſcentes, juxta quod in mandatis acceperunt. In quo ſacrato*

Cœtu

Cœtu execrandæ vanitatis Concilij, quod adverſus hanc ſedem actum eſt, cuncta decernimus exemplaria igne cremari, nec ſupereſſe apud quemlibet vel unum jota, niſi quis totius Clericatûs, imò totius nominis Chriſtiani anathemate perculſus carere voluerit. Et paulò poſt recitatur libellus Hadriani, cui omnes ſub ſcribere tenentur, qui ſic habet. *Anathematizamus omnes hæreſes ſimul cum Iconomachis. Anathematizamus etiam Photium, donec Sedis Apoſtolicæ ſanctionibus inobediens perſeverans ejus ſententiam tam de ſe, quàm de Patriarcha noſtro Ignatio ſpreverit, & Conciliabuli acta, quod ſe auctore contra Sedis Apoſtolicæ voluntatem congregatum eſt, anathematizare diſtulerit. Sequimur autem ſanctam ſynodum, & amplectimur, quam Beatæ recordationis Papa Nicolaus, cui & ipſe coangelice Papa Hadriane ſubſcripſiſti, ſimul & quam tu ipſe egiſti, & omnia, quæ in eis ſtatuta ſunt ſecundùm decreti veſtri moderationem venerabiliter conſervabimus, recipientes, quos recipiunt, & damnantes, qui in illis damnati ſunt.* Sancta Synodus dixit: *Omnibus placet libellus à ſancta Romana Eccleſia expoſitus.* Et tertia Epiſtola Hadriani ad ſynodum: *Romanorum Pontificem de omnium Eccleſiarum Præſulibus judicâſſe legimus, de eo verò quemquam judicâſſe non legimus. Licet enim Honorio ab Orientalibus poſt mortem anathema dictum ſit, ſciendum tamen, quia fuerit de hæreſi accuſatus, propter quam ſolùm licitum eſt minoribus majorum ſuorum motibus reſiſtere; quamvis & ibi nec Patriarcharum, nec cæterorum Antiſtitum cuipiam de eo quamlibet fas fuerit ſententiam proferre, niſi ejuſdem primæ Sedis Pontificis conſenſus præceſſiſſet.*

Actione 4. & 10. recitatæ ſunt epiſtolæ Nicolai I. Pontificis, ſummiſque laudibus celebratæ. Hic verò Nicolaus epiſtolâ ad Michaelem Imperatorem: *Non ergò dicatis vos in cauſa pietatis Eccleſiæ Romanæ non eguiſſe, quæ collecta Concilia ſuâ auctoritate firmat, & ſuâ moderatione cuſtodit. Unde quædam eorum, quia conſenſum Romani Pontificis non habuerunt, valetudinem perdiderunt.* Et in eadem epiſtola §. ſed his tandem: *Patet profectò Sedis Apoſtolicæ, cujus auctoritate major non eſt, judicium à nemine fore retractandum, neque cuiquam de ejus liceat judicare judicio.* Idem Nicolaus in Romana Synodo: *Si quis dogmata, mandata, interdicta, ſanctiones vel decreta pro Catholica fide, pro Eccleſiaſtica diſciplina à Sedis Apoſtolicæ Præſule ſalubriter promulgata contempſerit, anathema ſit.* Idem Nicolaus in libello paulò ante citato, & cui niſi ſubſcripſiſſet, nemo ab Hadriano ad Concilium admittebatur, quique propterea in Canonem à ſacra Synodo admiſſus eſt. Poſtquam Nicolaus

Primatum

Digitized by Google

Primatum Summi Pontificis multis oſtendiſſet, tandem ſubdit: *Tu es Petrus, & ſuper hanc Petram ædificabo Eccleſiam meam. Hæc quæ dicta ſunt, rerum probantur effectu, quia in Sede Apoſtolica eſt immaculata ſemper Catholica reſervata Religio, & ſancta celebrata doctrina.* Hæc verba infallibilitatem Pontificiam omninò convincunt, ſi enim Pontifex Romanus aliquando ex cathedra hæreſin docuit, falſum eſt, *in Sede Apoſtolica immaculatam ſemper reſervatam fuiſſe catholicam Religionem.* Idem Nicolaus epiſtolâ 8. ad Michaëlem Imperatorem: *Nulla regula, nulla conſuetudo demonſtrat Sedis Apoſtolicæ ſemel prolatam ſententiam ipsâ non annuente poſſe mutari.* Ergo infallibilis eſt, ſi enim falli poſſet, mutari poſſet, corrigique. Sed omnium apertiſſimè Papam omni Concilio ſuperiorem eſſe, & conſequenter infallibilem, definitum eſt in Canone 21. (in alijs editionibus eſt 13.) ejuſdem octavæ Oecumenicæ Synodi, ubi hæc leguntur: *Porrò ſi Synodus Univerſalis fuerit congregata, & facta fuerit etiam de ſancta Romana Eccleſia quædam ambiguitas & controverſia, oportet venerabiliter, & cum convenienti reverentia ſciſcitari, & ſolutionem accipere, aut proficere, aut profectum facere* (alia verſio habet, licebit eum decenti reverentiâ de propoſita quæſtione cuncta percunctari, reſponſúmque admittere, vel utilitatem admittere vel dare) *non tamen audacter ſententiam dicere contra Summos Seniores Romæ Pontifices.* Hîc apertis, clariſque verbis Patres teſtantur, ne quidem Concilio Univerſali fas eſſe, ſententiam in Romanum Pontificem dicere, & conſequenter hunc Concilio non ſubeſſe, ergo nec errare poſſe, alioquin ſi errare poſſet, à Concilio corrigendus, & huic ſubjectus foret.

Dices, Concilio tantùm prohiberi, ne *audacter* contra Pontifices ſententiam ferat. ℟. Frivola & ridenda cavillatio! Concilium diſtinguit inter *ſciſcitationem & ſententiam*, iſtam contra Romanum Pontificem non probat, illam admittit; atqui ſi tantùm intelligatur audacia prohiberi, quis non videt non tantùm audacem ſententiam, ſed etiam audacem interpellationem vetandam eſſe? nam audacia, ſive interroges, ſive pronunties, æquè damnanda eſt. Deinde: nullum hoc eſſet Romani Pontificis privilegium; nec enim ſolus Romanus Pontifex, ſed nec Epiſcopus, nec Clericus, nec laicus, imò nec latro, nec parricida, temerè & inconſultè damnandus eſt; quid ergo plus Pontifici tribuitur, quàm Clerico, quàm Laico, quàm Latroni, quàm Parricidæ?

Anno ML. Leo Nonus in Synodo Provinciali Romanâ Berengarij hæreſin damnat, ſic enim Landfrancus ſcribit: *Tempore S. Leonis Papæ delata eſt hæreſis tua* (Berengarium alloquitur) *ad Apoſtolicam Sedem, qui cùm Synodo præſideret .... promulgata eſt in te damnationis ſententia, privans te Communione ſanctæ Eccleſiæ &c.* Eadem hæreſis in Concilio quóque Vercellenſi præſente eodem Leone iterum damnata eſt. Sed cùm Berengarius ad vomitum iterum, iterúmque rediret; ſæpiùs quóque & à varijs Pontificibus ejus hæreſes confixæ ſunt, videlicet Leone IX. Victore II. Nicolao II. & Gregorio VII. Inſigne verò eſt ejuſdem ſancti teſtimonium pro infallibilitate Pontificia, ſic enim ad Petrum Patriarcham Antiochenum ſcribit: *Siquidem ab Apoſtolica tua ſede noſtram ſedem conſulendo perpendimus tuam Dilectionem nolle deviare à Dominico, & omnium Sanctorum Patrum concordi decreto, quo cunctis in toto Orbe terrarum Eccleſijs ſancta Romana & Apoſtolica Sedes caput præponitur, ad quam maiores & difficiliores cauſæ omnium Eccleſiarum definiendæ referantur. Sic omnia veneranda Concilia, ſic leges humanæ promulgant, & ſic ipſe ſanctus Sanctorum confirmat. Nimirum ſolus eſt Petrus, pro quo ne deficeret fides ejus, Dominus & Salvator aſſerit ſe rogâſſe, quæ Venerabilis & efficax Oratio obtinuit, quòd hactenus fides Petri non defecit, nec defectura creditur in throno illius uſque in ſæculum ſæculi.* Nihil poterat Leo clarius dicere, tantóque majorem fidem ejus teſtimonium meretur, quòd omninò cum ijs concordet, quæ ijſdem ferè verbis S. Agatho profeſſus fuerat, ac univerſali applauſu Concilium ſextum Oecumenicum exceperat. Credit Eminentiſſimus Aguirre (a) primum fuiſſe Leonem, qui proceſſionem Spiritûs Sancti *à Patre Filióque* definierit. Primus enim invenitur eam Symbolo & Profeſſioni fidei ad Petrum Patriarcham Antiochenum inſeruiſſe, nam & anno 1054. Humbertum Legatum ſuum Conſtantinopolim miſit ad Michaëlem Patriarcham Conſtantinopolitanum, Proceſſionem Spiritûs Sancti negantem, & ab eodem Michaële excommunicatus eſt, quòd Symbolo addidiſſet *Filióque.*

Anno MLXV. Hæreſis Inceſtuoſorum nata eſt, quàm plurimi enim, imò teſte Petro Damiano, multa millia Chriſtianorum præ-

(a) V. Card. Aguirre Tract. 1. de auctor. infall. Rom. Pontif. d. 10. & tom. 3. Theol. S. Anſelmi diſt. 91. & 92.

præcipuè præpotentium in tertio gradu nuptias contrahebant, quòd multorum Juris-Conſultorum auctoritate ducti, gradus ex Juſtiniani præſcripto numerarent, adeò ut fratrem & ſororem in ſecundo gradu collocarent. Hanc Hæreſin Alexander II. in Synodo Romana damnavit; ſic enim loquitur in ſententia Synodali: (a) *Taliter igitur determinatis gradibus conſanguinitatis, Auctoritate vos Apoſtolicâ monemus, ut omnibus ſeriem Genealogiæ computandam intimetis, quemadmodùm SS. Patres numerandam eſſe ſanxerunt, & antiquus mos Eccleſiæ hactenus comprobâſſe monſtratur. Nam ſi quis perversâ & obſtinatâ mente à recto tramite Apoſtolicæ Sedis deviare voluerit, & aliter quàm nos in nuptijs contrahendis gradus computare; primum pro ſua temeritate cœleſti pœnâ plectetur: poſtmodùm verò gladio perpetui anathematis ſe noverit eſſe jugulandum.* Ad eundem Alexandrum Petrus Damianus contra inſurgentem Simoniacam hæreſin hæc ſcribit: (b) *Dignum eſt, ut Summo Pontifici patientis Eccleſiæ læſio nuntietur, ut nutantis fidei firmamentum, vel etiam ordo Religionis, qui confundi cœperat, inſtauretur. Nova prô dolor hæreſis orta eſt, cui niſi quantociùs auctoritatis ſe veſtræ vigor objiciat, timendum eſt, ne ad Religionis Chriſtianæ perniciem cancer feraliter ſerpat.*

Anno MLXXXV. Obijt Gregorius VII. invictiſſimi animi Pontifex, & Regibus, cum quibus perpetuum ei bellum, formidandus. Multa is Pontificiæ infallibilitati teſtimonia reliquit. Is enim in Dictatu ſuo *canone 18.* ita definit: *Sententia Papæ à nullo debet retractari, & ipſe omnium ſolus retractare poteſt.* Hanc Gregorij ſententiam veriſſimam eſſe Ivo quóque Carnotenſis Archiepiſcopus profitetur, ſic enim ad Johannem Archiepiſcopum Lugdunenſem ſcribit: *Non videtur nobis utile ad ea Concilia convenire, in quibus non poſſumus eas Perſonas, de quibus agitur* (agebatur verò de Paſchali Papa, qui privilegium tradendi Epiſcopis inveſtituras Imperatori conceſſerat) *judicare, vel condemnare, quia nec noſtro, nec ullius hominis probantur judicio ſubjacere.* Sæpiùs hoc Ivo repetit, præſertim verò epiſtolâ 241. & 159. Sed multò maximè id confirmatum eſt in Concilio Quintilenebürgenſi, *Anno MLXXXV.* De quo ita loquitur Bertholdus ejus temporis ſcriptor: *Cùm ergo omnes juxta ſuum ordinem conſediſſent, prolata ſunt in medium Decreta Sanctorum Patrum de Primatu Sedis Apoſtolicæ, quòd nulli unquam*

(a) Habetur c. ad Sedem Apoſtolicam 35. q. 4. (b) Habetur apud Baron. ad ann. 1065. n. 36.

quam liceat ejus judicium retractare, quod de totius Synodi profeſſione laudatum, & confirmatum eſt. Vide, quæ in Regali Sacerdotio (a) de hac re diximus. Idem Gregorius VII. can. 26. *Catholicus non habetur, qui non concordat Romanæ Eccleſiæ.* Hoc quóque Gregorij effatum omninò concordare cum aliorum Patrum doctrina, præſertim verò SS. Ignatij, Hieronymi, Cypriani, Ambroſij, aliorúmque, jam ſuprà oſtendimus. Idem omninò eſt ſenſus S. Ivonis Archiepiſcopi Carnotenſis, ſic enim ſcribit: (b) *Contra Apoſtolicam Sedem caput erigitis, dum quod illa ædificat, vos in quantum in vobis eſt, deſtruitis, & quod illa deſtruxit, vos ædificare contenditis, cujus judicijs & conſtitutionibus obviare eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere.* Nota hunc eſſe illum Ivonem, quem Præſules Gallicani in Conventu Pariſienſi epiſtolâ ad Innocentium datâ mirificis laudibus in Cœlum uſque extollunt. Eadem ſententia Adelberti Archiepiſcopi Moguntinenſis epiſtolâ 23. ad Eccleſiam Herbipolenſem: *Noverit pro certo Dilectio Veſtra, nos id ratum habere, quod Romana ſanxit & determinavit Auctoritas, cujus terminos nec debemus, nec volumus tranſire, quia hæreticum eſſe conſtat, quiſquis Romanæ Eccleſiæ etiam in tam juſto judicio non concordat.*

Anno MCXL. Damnata eſt ab Innocentio II. hæreſis Abailardi, qualis ea fuerit Bernardus his verbis explicat epiſtolâ 292. quæ eſt ad Guidonem de Caſtello: *Cùm de Trinitate loquitur, Arrium ſapit: cùm de Gratia, ſapit Pelagium: cùm de Perſona Chriſti, ſapit Neſtorium.* Ad hanc ergo hæreſin, quæ paulatim per Galliam ſerpebat, perimendam, ita idem Bernardus Innocentium implorat: *Verùm tu O ſucceſſor Petri judicabis, an debeat habere refugium ad Sedem Petri, qui Petri fidem impugnat. Tu inquam amice ſponſi providebis, quomodo liberes ſponſam à labijs iniquis, & à lingua doloſa .... itaque ad conſummationem Virtutum, & ne quid minùs feciſſe inveniamini à magnis Epiſcopis Anteceſſoribus veſtris, capite nobis Pater amantiſſime vulpes, quæ demoliuntur Vineam Domini.* Nec moratus Innocentius aquam gliſcenti incendio affundere, coactâ Romæ Synodo novum hæreſiarcham, nováſque hæreſes damnavit, ſic enim ipſe ad Henricum Senonenſem Archiepiſcopum, & S. Bernardum ſcribit: *Nos itaque, qui in B. Petri cathedra licet indigni reſidere conſpicimur, communicato fratrum noſtrorum Epiſcoporum & Cardinalium conſilio Univerſa ipſius Petri perverſa dogmata Sanctorum Canonum Auctoritate cum ſuo Auctore damna-*

(a) Reg. Sacerd. lib. 2. §. 6. (b) S. Ivo epiſt. 8.

Digitized by Google

damnamus, eique tanquam hæretico perpetuum ſilentium impoſuimus. Univerſos quoque ejus errores damnantes, eorum ſectatores & defenſores à fidelium conſortio ſequeſtrandos eſſe cenſemus. Ad eundem Iñocentium II. ita ſcribit S. Bern. *Oportet ad veſtrum Apoſtolatum referri pericula quæq; & ſcandala emergentia in regno DEI, ea præſertim, quæ de fide contingunt. Dignum quippe arbitror ibi potiſſimùm reſarciri damna fidei, ubi non poſſit fides detrimentum ſentire; hæc quippe hujus prærogativa Sedis; cui enim alteri aliquando dictum eſt; ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua?* Hîc manifeſtè Bernardus docet Pontifices Romanos in cauſa fidei errare non poſſe: ſi enim errare poſſent, ergo poſſet eorum *fides detrimentum ſentire* (quid enim eſt aliud detrimentum fidei, quàm error fidei) at Bernardus hoc negat; imò hanc infallibilitatem inter prærogativas reponit Sedis Romanæ. In eadem Abailardi cauſa Rhemenſis, Sueſſionenſis, Catalaunenſis, & Atrebatenſis Epiſcopi ita ad Innocentium ſcribunt: *Tuum eſt de cætero Beatiſſime Pater, ne in diebus tuis aliquâ hæreticæ pravitatis maculâ Decor Eccleſiæ maculetur, providere. Tibi commiſſa eſt ſponſa Chriſti amice ſponſi: tuum eſt tandem Uni viro Virginem caſtam exhibere Chriſto.* Nec minùs nervosè Gotfridus Vindocinenſis: (a) *Si cuilibet retractare placet, quod Romanus Pontifex facit, & in eum, qui ſoli Cœlo innocentiam debet, os ponere præſumit, &c.* Et epiſtolâ 30. *Eodem ſpiritu, quo dictante & lex prima per Moyſen data eſt, & per Chriſtum ſecunda, ſancta Apoſtolica Sedes Leges, quas Canones appellamus, dedit, & ipſo inſpirante expoſuit. Si quis igitur Apoſtolicæ Sedi, quæ Leges Canonum dedit, in Canonum expoſitione contrarium ſentit, non ſapit, quicunque eſt ille, ſed deſipit, & quia ſuo ſpiritu loquitur, non cultor vel expoſitor Divinæ Legis, ſed inſidiator vel oppreſſor indubitanter agnoſcitur.*

Anno MCXLVIII. A Romano Pontifice Eugenio III. in Concilio Rhemenſi hæreſis Gilberti Porretani examinata & proſcripta eſt. In qua cauſa aliqua contigêre Pontificiæ infallibilitati apertè faventia. De illa hæc habet Otho Friſingenſis: (b) *Gilebertus cùm quâdam die Conventum de ſua Diœceſi Clericorum magnum celebraret, ſermoni, quem fortè gratiâ exhortationis habebat, quædam de fide ſanctiſſimæ Trinitatis inſeruit, & à duobus ſuis Archidiaconis Arnoldo & Calone tanquam doctrinam inſtituens contrà Catholicæ Eccleſiæ normam, ad ſummi Pontificis Romanæq; Sedis examen appellatione mediante vocatur.* Fuiſſe verò hanc hæreſin ab Eugenio III. damnatam teſtis eſt Goffridus

 in

(a) Epiſtolâ 17. (b) Otho Friſ. de hiſtor. Frid. lib. 1. cap. 46. & 47.

in vita S. Bernardi : (a) *Ita demum*, inquit, *Apoſtolico judicio, & auctoritate univerſalis Eccleſiæ error ille damnatus eſt.* Et Goufredus Monachus Ciſtertienſis : *Ibidem Dominus Papa auctoritate Apoſtolicâ de conſenſu totius Eccleſiæ, quæ convenerat, capitula ipſa damnavit, diſtrictè præcipiens, ne eumdem librum legere, vel tranſcribere etiam ſic reprobatum quis auderet, niſi priùs Romana Eccleſia eum correxiſſet.* Illud quoque in hoc Concilio memoratu dignum contigit, videlicet S. Bernhardum unà cum Galliæ Epiſcopis ſeceſſiſſe, Symbolum fidei contra Gilberti errores conſcripturum; quod cùm Cardinalibus innotuit, vehementer indignati ſunt, quippe ſolius Romani Pontificis eſſe, Symbolum fidei fidelibus proponere, nec retrò temporibus ullum unquàm Symbolum valuiſſe, niſi à Pontifice confirmatum. Eugenius ubi has querelas intellexit, facti rationem à Bernhardo expoſcit; is verò modeſtiſſimè, ut ſanctum decuit, reſpondit, agnovítque unà cum Præſulibus Gallis Symbolum fidei condere ad ſolos Romanos Pontifices pertinere; ſe verò, quid Eccleſia Gallicana crederet, ſcriptis complexum eſſe, relictâ Pontifici auctoritate definiendi. .. Si ergò ex confeſſione Galliæ Antiſtitum, ſolus Pontifex eſt, qui fidei Symbolum condit, nec ullum Symbolum valet, niſi à Pontifice confirmatum: ſequitur Pontificem in cauſis fidei eſſe infallibilem, quid enim magis ad fidem pertinet, quàm Symbolum fidei? & quid minùs erroris expers eſt, quàm Symbolum fidei? alioquin tota Eccleſia errare poteſt, quæ id credit, quod Symbolo fidei continetur. Sed præſtat audire acta ex hiſtoria Othonis Friſingani: *Hoc Gallicanæ Eccleſiæ factum* (Symboli videlicet confectionem) *tam graviter ſacer Cardinalium Senatus accepit, ut cum magna indignatione curiam intraret, ac Pontifici ſuo diceret ...... Quid fecit Abbas tuus, & cum eo Gallicana Eccleſia? quâ fronte contra Eccleſiæ Romanæ Primatum & apicem ſe erexit? Hæc enim eſt ſola, quæ claudit, & nemo aperit, aperit, & nemo claudit. Ipſa ſola de fide Catholica diſcutere habens à nullo in hoc ſingulari honore præjudicium pati poteſt, ſed ecce Galli iſti tanquam definitivæ ſententiæ ultimam manum apponendo nobis inconſultis fidem ſuam ſcribere præſumpſerunt. Quin imò juxta Antiquiorum exempla & inſtituta Romano ſervaretur examini terminandum.* Eugenius, cùm querelas benignè recepiſſet, ex Divo Bernardo rationem facti expoſcit, à quo modeſtè reſponſum; *Se vel Dominos Epiſcopos*

(a) Gotfr. in V. S. Bernardi lib. 3. cap. 5.

nihil de præfatis Capitulis definiſſe, ſed ſimpliciter quid ſentiret, expoſuiſſe. Quo tam humili, quàm modeſto reſponſo Cardinalium indignatio quievit, ita tamen, ut præfatum ſcriptum tanquàm inconſultâ Curiâ prolatum, velut Auctoritatis pondere carens pro Symbolo in Eccleſia, quod in Conciliis contra hæreſes congregatis fieri ſolet, non haberetur. Vides hîc iterum, & Divum Bernardum, & Eccleſiam Gallicanam verbis, factiſque teſtari, poteſtatem condendi Symbolum fidei, teſſerámque veræ Religionis penès ſolum Pontificem Romanum eſſe, nec ullius Symboli auctoritatem aliquam eſſe, niſi illo probante, quod ut ſuprà diximus, certum eſt Pontificiæ Infallibilitatis argumentum.

Anno MCCCII. Celebratum eſt Viennenſe Concilium, in quo Petri Joannis hæreſes (tres erant, videlicet, Chriſtum adhuc viventem Lanceâ percuſſum: animam rationalem non eſſe formam Corporis: nulláſque virtutes ſupernaturales in Baptiſmo infundi) damnatæ ſunt, eâdémque occaſione Pontificis Romani in rebus fidei decidendis auctoritas inſigni teſtimonio aſſerta. Sic enim Pontifex in eodem Viennenſi Concilio loquitur. *Nos igitur Apoſtolicæ conſiderationis, ad quam duntaxat hæc declarare pertinet, aciem convertentes &c.* Solius ergò Romani Pontificis officium & poteſtas eſt, ultimam ſententiam in cauſis fidei proferre, & conſequenter illi ſoli infallibilitas competit, nec Concilium contradixit.

Anno MCCCCLXXIX. Sixtus IV. Petri Oſmanni Profeſſoris Salmanticenſis errores damnat. Ji erant, Confeſſionem non eſſe ſacramentum, ſed rem humanâ lege, non divinâ inductam: & Eccleſiam Romanam in hæreſin prolabi poſſe. Sixtus hos errores hæreſis notavit. Petrus verò palinodiam canens fidem ſuam in his verbis, expreſſit: (a) *Conſentio ſanctæ Matri Eccleſiæ Romanæ, & Sedi Apoſtolicæ: & ore ac corde confiteor, illam me fidem tenere, quam Dominus Sixtus Papa auctoritate Apoſtolicâ & Evangelicâ tenet, & omnes, qui contra hanc fidem venerint, dignos æternâ damnatione pronuntio.*

Anno MDXXI. A Leone X. Pontifice Maximo damnati ſunt, quos recens ſparſerat, ac Germaniæ intulerat, Lutheri errores. Verba Bullæ Leonis circa finem hæc ſunt: *Auctoritate Omnipotentis DEI, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & noſtrâ præfatos omnes errores tanquàm*

(a) Vide Raynaldum ad hunc annum, & Conſtitutiones Sixti IV. in Bullario.

Digitized by Google

tanquàm reſpectivè hæreticos, aut ſcandaloſos, & veritati Catholicæ obviantes damnamus, reprobamus, atque omninò rejicimus; ac pro damnatis, reprobatis, atque rejectis ab omnibus Chriſti fidelibus haberi debere harum ſerie declaramus &c. Notandum verò eſt, fuiſſe ab eodem Leone X. Concilium Lateranenſe, quod Julius II. inchoârat, ad finem perductum; eique tanquam Oecumenico & ſacroſancto Ludovicum XI. Galliæ Regem adhæſiſſe, ut habetur ſeſſione 8. ac etiam Baſileenſi ac Piſano Conciliabulis expreſſis & conceptis verbis renuntiâſſe. In hoc verò Lateranenſi Concilio, quod Rex Galliæ pro legitimo & Oecumenico habuit, ſuperioritas Papæ ſupra Concilia, ac conſequenter infallibilitas in cauſis fidei ſeſſione decimâ definita, multiſque rationibus ſtabilita eſt; nec illi recitandæ immorari lubet, cùm omnibus ſit nota, & in Regali Sacerdotio (a) prolixè expoſita.

Anno MDLXXIX. Gregorius XIII. Michaelis Baij Lovanienſis Univerſitatis Cancellarij ſeptuaginta novem propoſitiones velut hæreticas damnavit; eáſque ipſe Bajus operâ Franciſci Toleti poſteà Cardinalis recantavit ſequenti anno. Quin & Nicolaus Magnienſis ex relatione Toleti addit, dixiſſe Bajum: *Malle ſe porcos paſcere, quàm ulla in re Romani Pontificis judicio repugnare.*

Anno MDCLIII. Innocentius X. quinque Janſenij Propoſitiones hæreticas eſſe declaravit, atque anathemate inuſſit. Et quamquam Janſenius morte præventus, damnationi ſuæ haud ſupervixerit, certum tamen eſt ex ijs, quæ ſcripſit, eum Pontificiæ ſententiæ tanquam infallibili acquieturum fuiſſe; ſic enim tomo 2. ſui Auguſtini l. 1. c. 29. ſcribit: *Mihi conſtitutum eſt, ad extremum uſque Spiritum Romanam Ducem ſequi Eccleſiam, & Beatiſſimi Petri in Romana Sede ſucceſſorem. Super illam hanc Petram ædificatam Eccleſiam ſcio; quicunque cum illo non colligit, ſpargit, apud eum ſolùm incorrupta Patrum ſervatur hæreditas; quodcunque ab iſta Petri Cathedra, ab iſto Chriſti Vicario præſcriptum fuerit, teneo. Quidquid improbatum, improbo, damnatum damno, anathematizatum anathematizo.* Et libro 10. de gratia: *Quidquid de rebus tam multiplicibus, tam arduis, juxta mentem non meam, ſed S. Auguſtini pronuntiavit, de Apoſtolicæ Sedu, Eccleſiæq; Romanæ Matris meæ judicio, ſententiáque ſuſpendo; ut illud jam nunc teneam, ſi tenendum: revocem, ſi revocandum: damnem, & anathematizem, ſi damnandum & anathematizandum* eſſe

(a) Regale Sacerd. lib. 2. §. 5. n. 15.

eſſe judicaverit. En ingenuam Janſenij Profeſſionem! legerat Auguſtinum totum tredecies, & libros de gratia contra Pelagianos vicеſies; eloquentiâ, ingenio, Theologicis ſcientijs florebat, & tamen Romano Oraculo hæc omnia ſubmittit: taceo, ſcribo, revoco, improbo, utcúmque Romæ placuerit: quid amplius loqui poterat, ut Pontificis infallibilitatem ſatis teſtaretur? atque utinam Janſeniſtæ Janſenij ſui modeſtiam imitentur; ſi enim eum Magiſtrum agnoſcunt, ejúſque doctrinam ſequuntur, cur rogo, non æquè ejus humilitatem, modeſtiam, Romanæque Cathedræ obſervantiam? Cum Janſenio ſentitis, eſto; ſed cur non æquè cum Janſenio paretis? an verò pudet vos ab eo diſcere virtutem, à quo didiciſtis errorem? Sed Janſenio imputantur, quæ Janſenij non ſunt. Nimirum, cùm Pius V. cùm Gregorius, cùm Innocentius, & Alexander Pontifices Janſenium damnârunt, innocentem, inauditúmque damnârunt, & tam cæci erant, ut, quæ Janſenius ſcripſerat, imò impreſſerat, non viderent, aut ſaltem tam improvidi, injuſtique, ut accuſantibus crederent, nec probatâ causâ, nec reo convicto; præſertim cùm tam facilè calumnia notari poſſet, detegíque, ſi videlicet, qui hæc Janſenium ſcripſiſſe dicebant, in Janſenio non oſtenderent; quid enim magis obvium, magíſque parabile argumentum, quàm Janſenium accuſantibus dicere: *Si hæc Janſenius in libris ſuis docuit, ergò libros oſtendite*: erit aliquis tam ineptæ mentis, qui credat Janſenium à quatuor Pontificibus damnatum, & tamen iſtorum nulli in memoriam veniſſe, ut peterent ſibi oſtendi, ubi hæc Janſenius ſcripſiſſet? & demus hoc quatuor Pontificibus excidiſſe, quid dicemus de tot alijs Doctoribus & Theologis, qui illis aſſidebant, dum hæc cauſa examinaretur? nemini illorum res tam obvia, & tamen tam neceſſaria in mentem venerit? Sed fuerit Janſenius innocens, tantùm errores ipſi damnentur, & cum illo facilè in gratiam redibimus, quippe ut oſtenſum eſt, calamum, doctrinámque ſuam Romanæ ſententiæ ſubmiſit. Cœterùm damnatas Janſenij propoſitiones in illius Auguſtino reperiri dubitari vix poteſt. Nam *prima* damnata propoſitio totidem ferè verbis habetur *l. 3. de ſtatu Nat. lapſæ cap. 13. & l. 4. cap. 24.* *Secunda* propoſitio habetur *lib. 1. de gratia Chriſti cap. 1. & cap. 24. & cap. 25.* *Tertia* propoſitio habetur *lib. 6. de gratia Chriſti cap. 6. & cap. 8.*

Quarta propoſitio habetur *lib. 8. cap. 6. de hæreſi Pelagiana*, & *ibidem cap. 7. & lib. 2. de gratia Chriſti cap. 12. & 25. & lib. 8. de gratia Chriſti cap. 3. & 15. & 19.* *Quinta* quòd Chriſtus non ſit pro omnibus mortuus *lib. 3. de gratia Chriſti cap. 21.* & fuſius *cap. 20. & l. 8. de hæreſi Pelagiana cap. 26. & 31.*

Sed quod hanc damnationem Janſenij ſpectat, illud præcipuè obſervandum eſt, non ſolùm fuiſſe illam ab octoginta quinque Galliæ Epiſcopis ab Innocentio X. expetitam, ſummóque plauſu exceptam; verùm etiam ejus occaſione à Gallicanis Epiſcopis Pontificiam Infallibilitatem enixiſſimè proclamatam; ſic enim in epiſtola ad Innocentium data Anno 1653. loquuntur: *Majores cauſas ad Sedem Apoſtolicam referri ſolemnis Eccleſiæ mos eſt, quem fides Petri nunquam deficiens perpetuo retineri pro jure ſuo poſtulat. Experta eſt nuper Beatitudo tua, quantum Apoſtolicæ Sedis in profligando gemino errore auctoritas valuerit: continuò ſedata eſt tempeſtas, átque ad Chriſti vocem & imperium mare & venti obedierunt. Quamobrem flagitamus Beatiſſime Pater, ut clarâ firmâque prolatâ iſtarum propoſitionum ſententiâ caliginem omnem diſcutias; animos fluctuantes componas, diſſidia prohibeas, Eccleſiæ tranquillitatem reddas.* Hæc Galli ad Pontificem: ſentiebant ergo infallibilem, ejúſque ſententias ab omni errore exemptas eſſe; alioquin quomodo *caliginem omnem diſcuterent, animos fluctuantes componerent, diſſidia prohiberent*; cùm ſemper reſpondere Adverſarij poſſent, quod modò Galli reſpondent, cùm Romanis imperijs urgentur, videlicet, *Papam falli poſſe*; & ideò ſe ejus definitionibus non teneri. Aut ergo Galliæ Antiſtites, tunc cùm hæc ſcribebant, errârunt, aut errant modò, cùm primis contraria decernunt; aut quod verò propius eſt, idem & tunc & modò ſentiunt, ſed non idem loquuntur; quippe tunc pacati erant, modò indignati, & ideò calamo, linguáque infeſti, animis licèt veritate convictis. Sed audienda eſt adhuc alia, multóque ad rem noſtram accommodatior Gallorum Antiſtitum epiſtola. Sic enim ad Innocentium ſcribunt, poſtquam is Janſenij errores damnaverat: (a) *Quo in negotio* (damnatione videlicet propoſitionum Janſenij) *illud obſervatione dignum accidit, ut quemadmodùm ad Epiſcoporum Africæ relationem Innocentius I. Pelagianam hæreſin damnavit olim; ſic ad Gallicanorum Epiſcoporum conſultationem, hæreſin Pelagianæ ex adverſo oppoſitam Innocentius X. auctoritate ſuâ proſcripſerit. Enim verò illius vetuſtæ ætatis Eccleſia ſola Cathedræ Petri*

(a) Anno 1653.

Petri communione & auctoritate ſuffulta, quæ in Decretali epiſtola Innocentij ad Africanos data elucebat, quámque deinde Zozimi altera ad Univerſos Orbis Epiſcopos ſubſecuta eſt, Pelagianæ hæreſis damnationi abſque cunctatione ſubſcripſit. Perſpectum enim habebat, non ſolùm ex Chriſti Domini Noſtri pollicitatione Petro facta, ſed etiam ex actis priorum Pontificum, & ex anathematiſmis adversùs Apollinarem & Macedonium, nondùm ab ulla Synodo Oecumenica damnatos, à Damaſo paulo ante jactis, judicia pro ſancienda regula fidei à Summis Pontificibus lata ſuper Epiſcoporum conſultatione (ſive ſuam in actis ſententiam ponant, ſive omittant) Divinâ æquè ac ſummâ per Univerſam Eccleſiam auctoritate niti, cui Chriſtiani omnes ex officio ipſius quóque mentis obſequium præſtare tenentur. Eâ nos quoque ſententiâ ac fide imbuti, Romanæ Eccleſiæ præſentem, quæ in Summo Pontifice Innocentio X. viget, auctoritatem debitâ obſervantiâ colentes Conſtitutionem Divini Numinis inſtinctu à Beatitudine Veſtrâ conditam, nobíſque traditam, &c. Hæc planè tam manifeſta eſt Pontificiæ Infallibilitatis confeſſio, ut dici, imò nec optari efficacius poſſit: num Galli tunc temporis ſcripturas ignorabant? num eos, quid Concilia, quid Patres docuiſſent, quidve Gallicana Eccleſia ſentiret, latebat? Quæ eſt ergo Galliæ Antiſtitum tam repentina mutatio, ut quod nuper ſub uno Innocentio tam clarè aſſerebant, nunc ſub altero Innocentio tam enixè repudient?

IX. *Denique Anno MDCLXXXVII.* Innocentius XI. Pontifex morum ſanctitate, rerum caducarum contemptu, diſciplinæ Eccleſiaſticæ Zelo, propagandæ Catholicæ Religionis ardentiſſimo ſtudio, animi magnitudine, etiam Regibus formidandâ, præclariſſimis contra Turcas victorijs, quas immensâ auri profuſione & ſanctiſſimis apud Principes conſilijs, & continuis lachrimis à DEO impetravit; Pontifex inquam, rerum geſtarum, & animi magnitudine, antiquis illis Pontificibus Leoni, Nicolao, Gregorio, hæreticorum etiam confeſſione, planè ſimilis, & cui parem, à multis retrò ſæculis haud invenies; is, inquam, tantus Pontifex poſt accuratiſſimam, totóque biennio productam diſcuſſionem, Ludovici Molines Hæreſiarchæ pernicioſiſſimos juxtà fœdiſſimóſque errores die 28. Auguſti extra Concilium Oecumenicum ſolâ Apoſtolicâ auctoritate damnavit. Fuit Ludovicus Molines natione Hiſpanus Arragonenſis, Doctoris & Sacerdotis dignitate inſignis, tantáque doctrinæ & pietatis, quam accuratiſſimè ſimulabat,

opinione apud pleroſque commendatus; ut dirigendis Primatum, ac præſertim nobilium Matronarum conſcientijs paſſim adhiberetur; hinc illi laxandis paſcendíſque carnis cupiditatibus prona occaſio: primò amor, tum error: inter thalamos & amplexus Contemplativam, myſticámque Theologiam docebat; eodémque momento adulterum agebat, Doctorémque: ſed hæc intra Cubile, Virginúmque aut etiam nuptarum Academias: foris Angelo ſimilis, & ecſtaſes ſpiranti: crederes Paulum in tertium Cœlum altè ſublatum: quotidianum ſacrificium, lacrymarum perenne ſtillicidium, cùm ad aram ſtaret: nullæ voces, quàm *de Oratione, ſenſuum morte, Unione ac quiete cum DEO.* Hinc tam multos etiam infulatos, purpuratóſque infecit, dulci videlicet occultóque veneno; ſed iſtis cognitâ fraude pœnitentia primùm, tum remedia ſucceſsêre. Duos & viginti annos nunquam conſcientiam expiavit, nunquam ex Catholico ritu carne abſtinuit. Taceo alia memoratu pudenda. Tandem detectus, biennio Romæ intra carceres hæſit, quo tempore ejus erroribus detegendis, confutandíſque à præclariſſimis Theologis deſudatum. Poſteà publicè coram ſacro ſenatu, Aulâq; Romana, ac immenſa populi frequentia errores ſuos recantavit; tantâ omnium execratione ejus doctrinæ capita & obſcænitates auditæ ſunt, ut repetitis populi vocibus ad flam̃as poſceretur. Summa errorum hæc fuit. Ut in elemento aëris, ita in anima hominis duas eſſe Regiones, ſuperiorem & inferiorem, quas Theologi duos Appetitus vocant, Rationalem & ſenſitivum. Superiorem quod attinet, illic ſemper ſerenum & apricum eſſe oportere; hoc eſt Unionem cum DEO, ac perpetuum Contemplationis, amoríſque ſolſtitium, quale in Terreſtri Paradiſo fuit. At verò in animæ inferiori Regione turbidum, & tempeſtates gliſcere, iras videlicet Concupiſcentias, & reliquum paſſionum humanarum tumultum, néque has curandas eſſe ſiſtendáſve; ſed permittendas potiùs explendáſque, quippe naturæ innatas, nec magis culpæ obnoxias, quàm naturam ipſam, cujus illæ flores & fructus ſint. Quis enim ægrè ferat uvas ex vite naſci, glandes ex quercu, ſpinas vepréſque ex rubo? atqui eandem rationem eſſe, cùm voluptates ex carne leguntur, quippe æquè naturæ Corporeæ congenitas, ac glandes quercui, ſpinæ vepréſque rubo. Imò coërcendis voluptatibus illis

ſtuſtra

fruſtra noxiéque laborem impendi: fruſtra, quia morari torrentem nemo poteſt, maximè cùm plenus eſt, redundátque. Noxiè verò, quia cùm illis obluctamur, laboramúſque ſuſtinendis, unio interim quiéſque cum DEO turbatur, quæ ut perennis ſit & illæſa, pace potiùs cum ſenſibus, quàm bello curandum. Ex generali hac doctrina ad particulares alias propoſitiones non impias tantùm Molines, ſed obſcænas etiam dilabitur, dictu, auditúque indignas, adeò, ut cùm illæ ex ſuggeſtu legerentur, meritò *ignem, ignem*, Populus inclamaverit. Eæ inter alias ſunt: *Oportere Potentias annihilari, & hanc eſſe viam internam. DEUM offendi, cùm aliquis operari aliquid activè conatur, cùm DEUS velit ſolus in homine operari; oportere igitur, ut quis ſe totum DEO deſerat, & poſteà inſtar mortui & cadaveris ſe habeat. DEUS vult in nobis operari ſine nobis. Anima nihil agendo, & nihil operando ad DEUM redit. Via interna eſt illa, in qua nec lumen, nec amor, nec reſignatio in DEUM cognoſcitur. Imò oportet ne quidem ipſum DEUM cognoſci, & tunc res benè habet. Anima nec de DEO, nec de Cœlo, nec de inferno cogitare aliquid debet. Qui ſemel DEO voluntatem ſuam commiſit, nihil ampliùs, nec Cœlum nec Infernum curare debet, nec perfectionem aut ſanctitatem, virtutéſque, imò nec ſalutem propriam optare. Petere à DEO aliquid eſt imperfectio, ſicut & gratias agere. Poſtquàm DEO voluntatem tuam commiſiſti, non ampliùs curandæ ſunt tentationes, néque illis reſiſtendum, niſi tantùm negativè, nullaque adhibitâ diligentiâ: & ſi natura aliquid ſentit, permitte, ut ſentiat, quia natura eſt. Oportet, ut in Oratione ſolam fidem obſcuram & univerſalem habeas, & ſtes coram DEO ad ipſum amandum, nullum tamen actum eliciendo, nihílque agendo, quia DEUS hujuſmodi mercibus haud delectatur. Cogitationes quantumvis impuræ, & contra DEUM ſanctóſque, ſi voluntariè non foveantur, nec etiam poſitivè repellantur, ſed patienter tolerentur, non tantùm non impediunt Orationem, ſed eam potiùs perfectiſſimam reddunt. Tædium rerum ſpiritualium bonum eſt, quia eo purgatur amor proprius.* Hactenus Molines, qui alias propoſitiones adjungit in favorem mollitiei, quam exemplis Sanctorum Jobi & Pauli ſacrilegè promovere audet: nihil turpius, ſed nec magìs impium dictu auditúque eſt. Taceo igitur, quæ, nec legi nec ſcribi poſſunt ſine horrore. Has ergo ſacrilegas, obſcænáſque hæreſes Innocentius XI. extra Concilium damnavit, & Eccleſia mox pro damnatis habuit. Porrò ex hac tam longa inductione, quâ oſtenſum eſt, quàm plurimas hæreſes à ſolis Romanis Pontificibus damnatas eſſe, & Eccleſiam

hujuſmodi damnationi neceſſariò acquieviſſe, adeò ut dubitari ampliùs non potuerit, teſte etiam Gallicanâ Eccleſiâ in litteris ad Innocentium X. conſtat, inquam, Pontificis auctoritatem in rebus fidei decidendis infallibilem eſſe, omniſque erroris expertem, & quæ contra hanc ſequelam objici poſſent, jam ſuprà refutavimus. Sic ergo etiam quartum ſignum Infallibilitatis Pontificiæ abſolvimus.

X. *Quintum ſignum eſt*, ex praxi Romanæ Eccleſiæ, cujus meminit Berno (a) Monachus S. Galli, & poſteà Abbas Augienſis *lib. 2. de rebus ad miſſam ſpectantibus*, qui habetur in Bibliotheca Patrum. Is refert, *in Eccleſia Romana multos annos ſub ſacrum nunquàm Symbolum cantari ſolitum, præter morem omnium aliarum Eccleſiarum; roganti verò cauſam Henrico primo Imperatori, Benedictum VIII. reſpondiſſe: quia traditio erat, Romanam Eccleſiam in fide errare non poſſe. Sed Henricus Benedicto perſuaſit, ut more aliarum Eccleſiarum etiam Romæ Symbolum caneretur.* Hæc Berno, qui ut ipſe teſtatur, coram aſſiſtebat, audivitque reſponſum: *Me*, inquit, *coràm aſſiſtente audivi Pontificem hujuſmodi reſponſum reddentem, videlicet, quòd Romana Eccleſia non fuiſſet aliquando ullâ hæreſeos fæce infecta, ſed ſecundùm S. Petri doctrinam in ſoliditate Catholicæ fidei permaneret inconcuſſa; & ideò magis neceſſarium eſſe illos Symbolum ſæpiùs cantando frequentare, qui aliquando ullâ hæreſi potuerunt maculari.* Vides in hoc celebri Antiquitatis monumento, quàm antiqua fuerit traditio de Romani Pontificis infallibilitate, videlicet à Chriſti nativitate, ſive potiùs à tempore Apoſtolorum úſque ad annum circiter 1014. quo credimus hoc colloquium inter Benedictum & Henricum contigiſſe, dum Romæ eſſent.

Dices, non hìc aſſeri Romanorum Pontificum, ſed Romanæ Eccleſiæ infallibilitatem.

Reſp. Si particularis Romanorum Eccleſia errare non poteſt, multò magis errare non poſſunt Romani Pontifices; promiſſiones enim Chriſti ad Petrum ejúſque ſucceſſores, non ad Eccleſiam, quæ Romæ eſt, referuntur; néque enim Chriſtus dixit, ſe fundaturum Eccleſiam ſuam ſupra Romanorum Eccleſiam, ſed ſupra Petrum: néque Chriſtus pro Roma rogavit, ne ejus fides deficeret, ſed pro Petro; cur ergo privilegium Petro adimis, quod Chriſtus Petro dedit? & cur Romanæ Urbi confers, quod Chriſtus Romæ non

contulit?

(a) Obijt Berno Anno 1049. ſi Trithemio fides eſt.

Digitized by Google

contulit? & quo fundamento Romæ potiùs quàm Petro, Petríque ſucceſſoribus? Fac Petrum non Romæ, ſed Alexandriæ aut Antiochiæ mortem obijſſe; quæro an tunc quóque Romanorum Eccleſia ab omni hæreſi immunis futura eſſet? ſi immunis, quam ob cauſam illa potiùs, quàm aliæ Eccleſiæ particulares? ſi non Romana, ſed Antiochena, ubi Petrus obierat, ſuique ſucceſſores reliquerat; ergo infallibilitas & immunitas ab omni errore intuitu Petri & ſucceſſorum à Chriſto Eccleſiæ conceſſa eſt; priùs ergo magiſque infallibilis Petrus, ejúſque ſucceſſores, quàm ipſa Eccleſia, cui Petrus præſedit; & planè cùm DEUS omnia ſuaviter & accommodatè ad rerum naturas operetur, adeò ut potentiam viſivam v. g. oculo, non pedi infuderit, quia oculus magis diſpoſitus eſt ad videndum, magiſque oculo, quàm pedi videre convenit; quis credat DEUM, qui Romanum Pontificem caput & Magiſtrum Eccleſiæ Romanæ conſtituit, illum magis errori obnoxium eſſe voluiſſe, quàm Eccleſiam; cùm utique magis conveniat Caput & Magiſtrum, quàm membra & diſcipulos errorum immunes eſſe, & quid rogo magis rationi adverſum, quàm velle, ut erret, qui docet, non erret, qui diſcit? imò tam fieri non poteſt, ut errante Magiſtro non erret diſcipulus, quàm ut ductore errante non erret quoque qui ſequitur, quémque is manu ducit: verbo, *non eſt diſcipulus ſuper Magiſtrum, ſed ſufficit ei, ut ſit ſicut Magiſter*, teſte ipſo Chriſto Domino Noſtro. Quamquàm nec ullis argumentis opus eſt, cùm ex Patrum teſtimonijs ſuprà citatis ſatis ſupérque conſtet, quid de Infallibilitate Pontificis Romani Eccleſia ſemper ſenſerit.

§. II.

Digitized by Google

§. II.

Irrefragabilibus Patrum, Doctorum, & Univerſitatum Galliæ teſtimonijs Romani Pontificis Infallibilitas probatur.

SUMMARIA.

1. Perpetuâ annorum ſerie infallibilitatem Pontificis Romani univerſæ Eccleſiæ Gallicanæ perſuaſam fuiſſe oſtenditur, & primò teſtimonio S. Irenæi Epiſcopi Lugdunenſis.

2. Edicto Valentiniani III. Imperatoris.

3. Auctoritate S. Aviti Epiſcopi Viennenſis.

4. Secundæ Synodi Aurelianenſis, & ſecundæ Turonenſis.

5. S. Bonifatij Archiepiſcopi Moguntini, Caroli Magni, & Alcuini.

6. Jeſſe Epiſcopi Ambianenſis, Ludovici Pij Imperatoris, & alterius Synodi Turonenſis, Servati Lupi, & Rheginonis Abbatis Prumienſis.

7. Concilij Trecenſis, & Pontigonenſis. Hincmari Archiepiſc. Rhemenſis,

8. SS. Anſelmi, Ivonis Carnotenſis, Petri Cluniacenſis, Bernardi, & Petri Cellenſis poſteà Epiſcopi Carnotenſis.

9. Concilij Lugdunenſis primi & ſecundi, SS. Thomæ Aquinatis, Bonaventuræ, & Auguſtini Triumphi.

10. Ex ſententia Petri Alliacenſis Epiſc. Cameracenſis, Concilij Conſtantienſis, & Florentini, Senonenſis, & Melodunenſis, ac tandem Pariſienſis.

11. Ex

11. Ex litteris Cleri Gallicani ad Innocentium X.

12. Ex theſibus PP. Societatis in Collegio Claremontano, & in Sorbona propugnatis, & præſertim teſtimonio Petri de Marca Archiepiſcopi Pariſienſis.

13. Ex aſſertione ipſius P. Maimburgi in ſermonibus impreſſis.

14. Tandem ex auctoritate & conſuetudine antiquiſſima ipſius Univerſitatis Pariſienſis, & ſcholæ Sorbonicæ.

I.

Upereſt jam, ut Eccleſiæ Gallicanæ conſenſum pro eadem Pontificis infallibilitate proferamus, quod methodo nobis familiari & chronologicâ jam probare aggredimur.

Anno CCV. Sanctus Irenæus Epiſcopus Lugdunenſis Martyrio coronatus eſt. Is *lib.* 3. contra hæreſes *cap.* 3. ita loquitur: *Ad Romanam Eccleſiam propter potentiorem Principatum neceſſe eſt omnes convenire Eccleſias, hoc eſt, omnes, qui ſunt undique fideles, in qua ſemper ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ ab Apoſtolis eſt, traditio.* At ſi errare poteſt, & ideò aliquando erret, non oportebit, *ad Romanam Eccleſiam omnes fideles convenire*, imò potiùs oportebit ab errante recedere: nec verum erit ſemper in illa *Apoſtolicam traditionem eſſe conſervatam*, nec enim doctrina erronea Apoſtolicæ traditioni conſentanea eſſe poteſt.

Nec obſtat. S. Irenæum de præterito loqui, non de futuro.

Reſp. Ea verba: *Ad Romanam Eccleſiam propter potentiorem Principatum omnes convenire Eccleſias*, omne tempus complecti, cùm enim *potentior Principatus Romani Pontificis* ſit perpetuus, ita quoque neceſſitas eum conveniendi, quæ in hoc Primatu fundatur, perpetua erit. Et quam rogo ob cauſam major olim Romanis Pontificibus obaudiendi neceſſitas fuerit, quàm modò? an olim tantùm hæreſes vigebant? an Eccleſiæ retrò tantùm temporibus Magiſtro & fundamento opus erat? an Privilegium Petro collatum paucis tantùm annis, & non omnibus alligabatur? Auctoritas ergo Cathedræ

Ii Petri

Petri aut ſemper, aut nunquàm Infallibilis fuit, cùm omnium temporum eadem ſit ratio; par videlicet neceſſitas Eccleſiæ.

II. *Anno CCCCXLV.* Valentinianus III. Imperator inſigne Edictum vulgavit contra S. Hilarij Pictavienſis Epiſcopi conatus, qui negabat poſſe Romam à Gallis appellari: quo ſimul edicto quanta fuerit in veteri Eccleſia Romani Pontificis auctoritas, egregiè expoſuit; ſic verò habet: *Cùm Sedis Apoſtolicæ Primatum S. Petri meritum, & Romanæ dignitas Civitatis ſacræ etiam Synodi firmârit auctoritas, ne quid præter auctoritatem ſedis iſtius illicitum præſumptio attentare nitatur; tunc enim demùm Eccleſiarum pax ubique ſervabitur, ſi Rectorem ſuum agnoſcat Univerſitas. Hæc cùm hactenùs fuerint inviolabiliter obſervata, Hilarius tamen, &c. His talibus contra reverentiam Sedis Apoſtolicæ admiſſis per Ordinem Religioſi viri Urbis Papæ cognitione diſcuſſis certa in eundem Hilarium lata eſt ſententia; & erat quidem ipſa ſententia per Gallias etiam ſine Imperiali ſanctione valitura. Quid enim Pontificis tanti auctoritate in Eccleſias non liceret? ſed noſtram quoque præceptionem hæc ratio provocavit, ne ulterius vel Hilario, nec unquam alteri præceptis Romani Pontificis liceat obviare, &c. hanc perenni ſanctione decernimus, ne quid tam Epiſcopis Gallicanis, quàm aliarum Provinciarum liceat contra conſuetudinem veterem ſine Papæ Urbis æternæ auctoritate tentare, ſed illius, omnibúſque pro lege ſit, quidquid ſanxit vel ſanxerat Apoſtolicæ Sedis auctoritas.* Si non licet præceptis Romani Pontificis obviare; ſi quod Papa ſancit, omnibus pro lege eſſe debet, idque veteri conſuetudine in Eccleſia præceptum eſt: ſequitur planè Pontificis ſententias infallibiles eſſe, ac primitivam Eccleſiam, hoc eſt, multò ante quartum ſæculum, id ſemper eſſe opinatam. Cœterùm cauſa Hilarij ſic habuit. Damnaverat is Chelidonium, & ſacris dejecerat, quòd ſæcularis adhuc, cùm judicia exerceret, reos aliquot capitis damnâſſet. Appellavit Leonem primum Chelidonius, ſuámque innocentiam tam clarè Pontifici probavit, ut Hilarius, qui eum Romam ſecutus fuerat, nihil poſſet opponere: non ideò tamen quievit, ſed queſtus eſt, hujuſmodi appellationibus Eccleſiæ Gallicanæ ordinem & ſtatuta turbari: nec permoveri potuit, ut Chelidonio communicaret, imò inſalutato Pontifice Româ evanuit. Graviſſimæ ſunt Leonis de Hilario querelæ; pœnituit tamen, & repetitis legationibus veniam à Pontifice rogavit, impetravítque, idque clariſſimis verbis auctor ejus vitæ teſtatus eſt. Adeò nullus ſanctus à caſu immunis, ſed imitantur

imitantur ſolem, brevi tantùm, nec pertinaci Ecclypſi, & poſt occaſum reſurgentes.

III. *Anno DXXIII.* (Aut ſecundùm alios DXXVII.) Obijt ſanctus Avitus Epiſcopus Viennenſis *eruditione*, ut loquitur Ado, *& eloquentiâ præcipuus*: hic verò epiſtolâ 87. ad Hormiſdam Pontificem: *Securus non dicam de Viennenſi, ſed de totius Galliæ devotione polliceor, omnes ſuper ſtatu fidei veſtram captare ſententiam.*

IV. *Anno DXXXVI.* Celebrata eſt ſecunda Synodus Aurelianenſis, in qua triginta Epiſcopi, qui per ſe, vel per Vicarios interfuêre, ita canone primo loquuntur: *Quas etiam ſectas Sedes Apoſtolica ſancta condemnat: ſimiliter & cum ſuis auctoribus & ſectatoribus execrantes præſenti Conſtitutionis vigore anathematizamus atque damnamus; rectum átque Apoſtolicum in Chriſti nomine ordinem fidei prædicantes.*

Anno DLXX. (Alij ponunt annum DLXVII.) Celebrata eſt ſecunda Synodus Turonenſis, in qua ita Patres loquuntur cap. 21. *Quis Sacerdotum contra Decreta talia, quæ à Sede Apoſtolica proceſſerunt, agere præſumat? Sedis Apoſtolicæ ſemper fuit aut intromittere Auctores, quorum valere poſſit prædicatio, aut apocryphos facere: & Patres noſtri hoc ſemper cuſtodierunt, quod eorum præceperit auctoritas. Nos ergo ſequentes, quos vel Paulus Apoſtolus, vel Papa Innocentius ſtatuit in canonibus noſtris inſerentes, &c.* Nota antiquæ & Primitivæ Eccleſiæ Gallicanæ morem, & obſequium Pontificijs decretis præſtitum: *Patres noſtri*, inquiunt, *hoc ſemper cuſtodierunt, quod eorum præceperit auctoritas.* Et paulò poſt pro eodem habent pariſque auctoritatis: *Quod vel Paulus Apoſtolus, vel Innocentius ſtatuerit*: fierine poſſet, ut Illuſtriſſimi Galliæ Epiſcopi Pariſijs congregati Innocentij Undecimi repetitis Decretis tam enixè obniterentur, imò ejus auctoritatem tanto conatu exarmatum irent, ſi Gallicanæ Eccleſiæ doctrinâ imbuti eſſent?

V. *Anno DCCLV.* Obijt S. Bonifacius Germaniæ Apoſtolus Martyrio coronatus. Is quæ tunc temporis de Infallibilitate Romani Pontificis in tota Eccleſia ac præſentim Gallia ſententiâ fuerit, luculentiſſimo teſtimonio oſtendit, quo nihil clariùs dici poſſit, nihílque efficacius; ſic enim ſcribit: *Tantâ reverentiâ apicem Apoſtolicæ Sedis omnes ſuſcipiunt, ut Sanctorum Canonum diſciplinam, & antiquam Chriſtianæ Religionis inſtitutionem magis ab ore Præceſſoris ejus, quàm à ſacris Paginis & paternis Traditionibus expectent. Illius velle, illius nolle tantùm*

Digitized by Google

explorant, ut ad ejus arbitrium ſuam Converſationem & ipſi remittant, aut intendant.

Anno DCCXCII. Præſente Carolo Magno, multiſque Galliæ Epiſcopis Ratisbonæ hæreſis Felicis Epiſcopi Urgellitani (qui Chriſtum Filium Dei adoptivum eſſe docebat) auctoritate Adriani I. Pontificis damnata eſt, de qua ita loquitur Alcuinus lib. 1. contra Elipandum: *Hæc eadem veſtri erroris ſecta Synodali auctoritate Sacerdotum Chriſti æterno anathemate damnata, imò à beata memoria Hadriano Papa funditùs exterminata eſt.* At funditùs exterminata non eſſet, ſi obijci Hadriano potuiſſet, eum in rebus fidei decidendis errare poſſe.

Anno DCCXCIV. Carolus Magnus cùm de eadem Felicis hæreſi damnanda ageretur, convocatis Franciæ Epiſcopis, inſigne auctoritati Pontificiæ teſtimonium dedit, dignúmque omnibus Galliæ Eccleſijs inſcribi, ſic enim loquitur: *Ad Beatiſſimum Sedis Apoſtolicæ Pontificem ter quatérque direximus miſſos, ſcire cupientes, quid ſancta Romana Eccleſia, edocta traditionibus de hac reſpondere voluiſſet traditione. Apoſtolicæ Sedi, & antiquis ab initio naſcentis Eccleſiæ, & catholicis traditionibus totâ mentis intentione, totâ cordis alacritate conjungor.*

Anno DCCC. Circiter moritur Alcuinus primus Pariſienſis Univerſitatis Auctor, qui *lib. 1. de div. off. c. 19. Religionis*, inquit, *cultum ſic Dominus inſtituit, ut in Beato Petro principaliter collocaret, atque ab ipſo quaſi capite dona ſua vellet in corpus omne manare.*

VI. *Anno circiter DCCCIX.* Floruit Jeſſe Ambianenſis Epiſcopus; is in epiſtola encyclica ad ſuos hæc habet: *Sequimur Romanæ Eccleſiæ auctoritatem, ut unde Catholicæ fidei initia accepimus, inde exemplaria Salutis noſtræ ſemper accipere debeamus, ne membra à corpore ſeparentur ſuo; ne claviger Regni Cœleſtis abjiciat, quos à ſuis diverſos intelliget eſſe doctrinis.*

Anno DCCCXL. Obijt Ludovicus Pius Imperator Caroli Magni filius, cujus ſicut & Galliæ ac Germaniæ Epiſcoporum quænam de ſuprema Romani Pontificis auctoritate ſententia fuerit, ex ejus Capitularibus in quarto additamento clariſſimum eſt, ſic enim habet: *Omnes Epiſcopi, qui in quibuſdam gravioribus pulſantur, quoties neceſſe fuerit, Apoſtolicam appellent Sedem, átque ad eam quaſi ad Matrem fugiant, ut ab ea, ſicut ſemper fuit, defendantur & liberentur, cujus diſpoſitioni omnes majores Eccleſiaſticas cauſas, & Epiſcoporum judicia, antiqua Apoſtolorum, eorúmque ſucceſſorum atque Canonum auctoritas reſervavit, quoniam culpantur Epiſcopi,*

qui

qui aliter erga fratres egerint, quàm ejuſdem Sedis Papæ fieri placuerit, Canonibus quippe jubentibus in talibus abſque Romano nihil decerni Pontifice, nec ad Concilium vocari debere decernunt.

Anno DCCCXLIX. Celebrata eſt Synodus Turonenſis adversùs Ducem Britonum Nomenorium; Is à Carolo Francorum Rege miſſus Britanniæ minoris curam ſuſceperat, aut potiùs tyrannidem, humanis, Diviniſque vaſtatis, & Epiſcopis pulſis. Id ubi Leo IV. accepit, litteras ad Ducem ſcribit, monétque, ut tyrannide abſtineat: ſed tantum abfuit Britannum corrigi, ut ne Pontificis quidem litteras accipere dignaretur. Id Epiſcopis Galliæ tam indignum facinus viſum eſt, ut ad Ducem in hæc verba ſcriberent: *Ad cumulum malorum omnem læſiſti Chriſtianitatem, dum Vicarium Beati Petri Apoſtolicum, cui DEUS dedit Primatum in omni Orbe terrarum, ſprevisti, & ne litteras quidem ipſas recepiſti; & quia nolebas à malo deſinere, timuiſti benè monentem audire. In eo igitur læſiſti Apoſtolos, quorum Princeps eſt Petrus.* ..... Et infrà: *Maximum reatum te contraxiſſe ſcimus, quòd Epiſtolam Sedis Apoſtolicæ reſpuiſti.* Si tantum támque indignum facinus viginti duo Galliæ Epiſcopi crediderunt, quòd Dux ſæcularis ac Tyrannus, nullóque alio vinculo Pontifici obſtrictus, quàm illo communi hominis Chriſtiani, Epiſtolas Romanas non admiſiſſet; quid dicerent rogo, & quale crimen judicâſſent; ſi Epiſcopi tot titulis, ac juramento toties Romæ obnoxij, non tantùm Pontificis epiſtolas non acciperent, ſed tot etiam modis eas neglectui haberent? & tamen Pariſijs id factum.

Anno DCCCLII. Floruit ſervatus Lupus: Is epiſtola 103. ad Benedictum III. ita ſcribit: *In quibuſcunque ad Religionem vel honeſtatem ſpectantibus ambiguitatem creat varietas, ut optima quæque eniteant, illic ſolicitâ inveſtigatione credimus recurrendum, unde fidei ubique manavit exordium.*

Anno DCCCLIX. Rhegino Abbas Monaſterij Prumienſis in Chronico ita ſcribit: *Stultitiæ quidem elogio denotandi, qui illam Petri Sedem aliquo pravo dogmate fallere poſſe arbitrati ſunt, quæ nec ſe fefellit, nec ab aliqua hæreſi unquam falli potuit.*

Anno DCCCLXVII. Celebratum eſt Concilium Trecenſe omnium Galliæ Epiſcoporum, qui ita loquuntur: *Judicium veſtræ auctoritatis* (Joannem VIII. Summum Pontificem alloquuntur) *quod privilegio Divi Petri & Sedis Apoſtolicæ in eos, & complices eorum, juxta ſacros Canones*

Digitized by Google

Spiritu DEI, & totius mundi reverentiâ conſervatos, ac ſecundùm ſacræ Romanæ Eccleſiæ Prædeceſſorum veſtrorum Decreta protuliſtis, voto, voce & unanimitate noſtrâ gladio Spiritûs Sancti perſequimur, ſcilicet quos excommunicâſtis, excommunicamus, quos ab Eccleſia abjeciſtis, abjicimus, quos anathematizâſtis, anathematizamus, & quos regulariter ſatisfacientes veſtra auctoritas & Apoſtolica Sedes receperit, recipiemus.

Anno DCCCLXXVI. Celebratum eſt in Gallijs Concilium Pontigonenſe, in quo Canone primo ita Patres decernunt: *Ut honor Domino, & ſpirituali Patri noſtro Johanni VIII. Univerſali Papæ ab omnibus conſervetur, & quæ ſecundùm ſacrum ſuum miniſterium Apoſtolicâ auctoritate decreverit, cùm ſumma veneratione ab omnibus ſuſcipiantur, & debita illis reverentia in omnibus conſervetur.*

Anno DCCCLXXXII. Obijt Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis, qui licèt Romæ infeſtus, non potuit tamen non cedere veritati; ſic enim de auctoritate Romani Pontificis loquitur in epiſtola ad Nicolaum I. *In omnibus dubijs vel obſcuris, quæ ad rectæ fidei tenorem, vel pietatis dogmata pertinent, ſancta Romana Eccleſia, ut omnium Eccleſiarum Mater & Magiſtra, nutrix ac doctrix eſt conſulenda, & ejus ſalutaria monita ſunt tenenda; unde quoniam ſicut B. Innocentius ad Decentium Eugubinum Epiſcopum ſcribit, manifeſtum eſt, in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, Inſuláſque interjacentes nullam inſtituiſſe Eccleſiam, niſi eos, quos Venerabilis Petrus aut ejus ſucceſſores conſtituerunt Sacerdotes; oportet hoc ſequi, quod Romana tenet Eccleſia, ne dum peregrinis inſtitutionibus ſtudeant, caput inſtitutionum videantur amittere.* Idem in libro de Prædeſtinatione contra Godeſcalcum cap. 4. *Sequimur autem, quod Catholica & Apoſtolica nos docet ſancta Romana Eccleſia, quæ in fide nos genuit.* Idem Hincmarus præfatione ad Nicolaum I. PP. *Néque enim fas eſt, ut abſque Vicario DEI, abſque Clavigero Cœli, abſque curru & auriga ſpiritualis Iſraëlis, abſque Univerſitatis Pontifice, abſque ſingulari Paſtore, abſque Unico Papa, abſque omnium Arbitro aliquid conſummetur, aut divulgetur: Tu enim tenes claves David. Tu accepiſti claves ſcientiæ. In arca quippe pectoris tui, arca Teſtamenti & manna cæleſtis ſaporis requieſcunt. Tu enim, quod ligas, nemo ſolvit, quod ſolvis, nemo ligat; qui aperis, & nemo claudit, claudis & nemo aperit. Vicem námque in terris poſſides DEI.*

VIII. *Anno MCIX.* Moritur S. Anſelmus ex Abbate Beccenſi (qui locus eſt in Normandia Galliæ provincia) poſteà Archiepiſcopus Can-

Digitized by Google

Cantuarienſis libro de Incarnatione Verbi Urbanum II. ita alloquitur: *Quoniam Divina providentia Veſtram elegit ſanctitatem, cui vitam & fidem Chriſtianam cuſtodiendam, & Eccleſiam regendam committeret, ad nullum alium rectiùs refertur, ſi quid contra Catholicam fidem oritur in Eccleſia, ut ejus auctoritate corrigatur; nec ulli alij tutius, ſi quid contra errorem reſpondetur, conſulitur, ut ejus prudentiâ examinetur.* Et epiſtolâ 73. ad Paſchalem II. PP. *Non timeo exilium, non paupertatem, non tormenta, non mortem, quia ad hæc omnia DEO confortante paratum eſt cor meum, pro Apoſtolicæ Sedis Obedientia, & matris meæ Eccleſiæ Chriſti libertate, certitudinem tantùm quæro, ut ſciam abſque ambiguitate, quid auctoritate veſtrâ tenere debeam.*

Anno MCXIV. Obijt Ivo Carnotenſis. Is epiſtolâ 8. ad Richerium Senonenſem Archiepiſcopum: *Dicitis me Sedem Gaufridi invaſiſſe, in quo contra Sedem Apoſtolicam caput erigitis, cujus judicijs & conſtitutionibus obviare planè eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere.*

Anno MCXL. Floruit venerabilis Petrus Cluniacenſis; is lib. 4. epiſtolâ 43. ita Innocentium II. alloquitur: *Spiritus Conſilij, qui ubi vult ſpirat, qui per vos Eccleſiæ ſuæ per totum Orbem diffuſæ aſſiduè conſulit.*

Anno MCXL. Sex Galliarum Epiſcopi ad Innocentium II. epiſtolam ſcribunt (quæ eſt inter epiſtolas S. Bernardi 370.) in hæc verba: *Nulli dubium eſt, quòd ea, quæ Apoſtolicâ firmantur auctoritate, rata ſemper exiſtunt, nec alicujus deinceps mutari poſſunt cavillatione, vel invidiâ depravari; ea propter ad veſtram Apoſtolicam Sedem, &c.* Nota in his, eo tempore ne quidem in Gallijs de Pontificis Infallibilitate dubitatum eſſe.

Anno MCLIII. Obijt S. Bernardus clariſſimum Galliæ & totius Eccleſiæ lumen. Is epiſtolâ 190. ita Innocentium II. alloquitur. *Oportet ad Veſtrum afferri apoſtolatum pericula quæq; & ſcandala emergentia in Regno DEI, ea præſertim, quæ de fide contingunt. Dignum námque arbitror ibi potiſſimum reſarciri damna fidei, ubi non poſſit fides ſentire defectum; hæc quippe hujus prærogativa Sedis; cui enim alteri aliquando dictum eſt: ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua?*

Anno MCLXXXVII. Obijt Petrus Cellenſis, Epiſcopus poſteà Carnotenſis, qui epiſtolâ 3. Romanum Pontificem appellat: *Petrum radicatum & fundatum in montibus Sanctarum auctoritatum, & in medio, ubi Mater Eccleſia nidificat, in foraminibus Petræ, & in cavernis maceriæ: ad voces Rotarum, quæ in ſe habent ſpiritum vitæ, ſecurus ſequor, quia facies Leonis præcedit,*

Digitized by Google

Spiritu DEI, & totius mundi reverentiâ conſervatos, ac ſecundùm ſacra Romanæ Eccleſiæ Prædeceſſorum veſtrorum Decreta protuliſtis, voto, voce & unanimitate noſtrâ gladio Spiritûs Sancti perſequimur, ſcilicet quos excommunicâſtis, excommunicamus, quos ab Eccleſia abjeciſtis, abjicimus, quos anathematizâſtis, anathematizamus, & quos regulariter ſatisfacientes veſtra auctoritas & Apoſtolica Sedes receperit, recipiemus.

Anno DCCCLXXVI. Celebratum eſt in Gallijs Concilium Pontigonenſe, in quo Canone primo ita Patres decernunt: *Ut honor Domino, & ſpirituali Patri noſtro Johanni VIII. Univerſali Papæ ab omnibus conſervetur, & quæ ſecundùm ſacrum ſuum miniſterium Apoſtolicâ auctoritate decreverit, cùm ſumma veneratione ab omnibus ſuſcipiantur, & debita illis reverentia in omnibus conſervetur.*

Anno DCCCLXXXII. Obijt Hincmarus Archiepiſcopus Rhemenſis, qui licèt Romæ infeſtus, non potuit tamen non cedere veritati; ſic enim de auctoritate Romani Pontificis loquitur in epiſtola ad Nicolaum I. *In omnibus dubijs vel obſcuris, quæ ad rectæ fidei tenorem, vel pietatis dogmata pertinent, ſancta Romana Eccleſia, ut omnium Eccleſiarum Mater & Magiſtra, nutrix ac doctrix eſt conſulenda, & ejus ſalutaria monita ſunt tenenda; unde quoniam ſicut B. Innocentius ad Decentium Eugubinum Epiſcopum ſcribit, manifeſtum eſt, in omnem Italiam, Gallias, Hiſpanias, Africam, atque Siciliam, Inſuláſque interjacentes nullam inſtituiſſe Eccleſiam, niſi eos, quos Venerabilis Petrus aut ejus ſucceſſores conſtituerunt Sacerdotes; oportet hoc ſequi, quod Romana tenet Eccleſia, ne dum peregrinis inſtitutionibus ſtudeant, caput inſtitutionum videantur amittere.* Idem in libro de Prædeſtinatione contra Godeſcalcum cap. 4. *Sequimur autem, quod Catholica & Apoſtolica nos docet ſancta Romana Eccleſia, quæ in fide nos genuit.* Idem Hincmarus præfatione ad Nicolaum I. PP. *Néque enim fas eſt, ut abſque Vicario DEI, ábſque Clavigero Cœli, ábſque curru & auriga ſpiritualis Iſraëlis, ábſque Univerſitatis Pontifice, ábſque ſingulari Paſtore, ábſque Unico Papa, ábſque omnium Arbitro aliquid conſummetur, aut divulgetur: Tu enim tenes claves David. Tu accepiſti claves ſcientiæ. In arca quippe pectoris tui, arca Teſtamenti & manna cæleſtis ſaporis requieſcunt. Tu enim, quod ligas, nemo ſolvit, quod ſolvis, nemo ligat; qui aperis, & nemo claudit, claudis & nemo aperit. Vicem námque in terris poſſides DEI.*

VIII. *Anno MCIX.* Moritur S. Anſelmus ex Abbate Beccenſi (qui locus eſt in Normandia Galliæ provincia) poſteà Archiepiſcopus Can-

Cantuarienſis libro de Incarnatione Verbi Urbanum II. ita alloquitur: *Quoniam Divina providentia Veſtram elegit ſanctitatem, cui vitam & fidem Chriſtianam cuſtodiendam, & Eccleſiam regendam committeret, ad nullum alium rectiùs refertur, ſi quid contra Catholicam fidem oritur in Eccleſia, ut ejus auctoritate corrigatur; nec ulli alij tutius, ſi quid contra errorem reſpondetur, conſulitur, ut ejus prudentiâ examinetur.* Et epiſtolâ 73. ad Paſchalem II. PP. *Non timeo exilium, non paupertatem, non tormenta, non mortem, quia ad hæc omnia DEO confortante paratum eſt cor meum, pro Apoſtolica Sedis Obedientia, & matris meæ Eccleſia Chriſti libertate, certitudinem tantùm quæro, ut ſciam abſque ambiguitate, quid auctoritate veſtrâ tenere debeam.*

Anno MCXIV. Obijt Ivo Carnotenſis. Is epiſtolâ 8. ad Richerium Senonenſem Archiepiſcopum: *Dicitis me Sedem Gaufridi invaſiſſe, in quo contra Sedem Apoſtolicam caput erigitis, cujus judicijs & conſtitutionibus obviare planè eſt hæreticæ pravitatis notam incurrere.*

Anno MCXL. Floruit venerabilis Petrus Cluniacenſis; is lib. 4. epiſtolâ 43. ita Innocentium II. alloquitur: *Spiritus Conſilij, qui ubi vult ſpirat, qui per vos Eccleſiæ ſuæ per totum Orbem diffuſæ aſſiduè conſulit.*

Anno MCXL. Sex Galliarum Epiſcopi ad Innocentium II. epiſtolam ſcribunt (quæ eſt inter epiſtolas S. Bernardi 370.) in hæc verba: *Nulli dubium eſt, quòd ea, quæ Apoſtolicâ firmantur auctoritate, rata ſemper exiſtunt, nec alicujus deinceps mutari poſſunt cavillatione, vel invidiâ depravari; ea propter ad veſtram Apoſtolicam Sedem, &c.* Nota in his, eo tempore ne quidem in Gallijs de Pontificis Infallibilitate dubitatum eſſe.

Anno MCLIII. Obijt S. Bernardus clariſſimum Galliæ & totius Eccleſiæ lumen. Is epiſtolâ 190. ita Innocentium II. alloquitur. *Oportet ad Veſtrum afferri apoſtolatum pericula quæq; & ſcandala emergentia in Regno DEI, ea præſertim, quæ de fide contingunt. Dignum námque arbitror ibi potiſſimum reſarciri damna fidei, ubi non poſſit fides ſentire defectum; hæc quippe hujus prærogativa Sedis; cui enim alteri aliquando dictum eſt: ego pro te rogavi, ut non deficiat fides tua?*

Anno MCLXXXVII. Obijt Petrus Cellenſis, Epiſcopus poſteà Carnotenſis, qui epiſtolâ 3. Romanum Pontificem appellat: *Petrum radicatum & fundatum in montibus Sanctarum auctoritatum, & in medio, ubi Mater Eccleſia nidificat, in foraminibus Petræ, & in cavernis maceriæ: ad voces Rotarum, quæ in ſe habent ſpiritum vitæ, ſecurus ſequor, quia facies Leonis præcedit,*

Digitized by Google

dit, ne aliquid noceat: facies hominis, ne aliquid decipiat: facies vituli, ne vanitatis aliquid ſubripiat: facies Aquilæ, ne aliquid dubietatis remaneat, vel tarditatis præpediat. Regula veritatis tornavit rotas iſtas in circuitu, & orbe veritatis æternæ; tantæ auctoritatis, ut nullius ditioni ſubjaceat: tantæ maturitatis, ut nunquàm vultum Deificum deponat; tantæ certitudinis, ut nulla mutatio, aut viciſſitudinis obumbratio in eam incurrat.

IX. *Anno MCCXLV.* Concilium Lugdunenſe primum, iu quo flos Gallicani Sacerdotij, habitum eſt. Id verò Pontificum infallibilitatem inſigni teſtimonio his verbis probavit: *Pro humani Redemptione Generis DEI Filius JESUS Chriſtus, ne gregem ſui pretio ſanguinis redemptum poſt Reſurrectionem ad Patrem abſque Paſtore deſereret, ipſius curam B. Petro (ut ſuæ ſtabilitate fidei cæteros in Chriſtiana Religione firmaret, eorùmque mentes ad ſalutis opera ſuæ accenderet devotionis ardore) commiſit.*

Anno MCCLXXIV. Convenit Concilium Lugdunenſe ſecundum, in quo iterùm infallibilitas Pontificia egregiè confirmata, ſic enim Patres, quorum præcipua pars Galli, loquuntur: *Fideli ac devotâ confeſſione profitemur, quòd Spiritus Sanctus æternaliter ex Patre & Filio tanquàm ex uno principio unicâ ſpiratione procedit. Hoc profeſſa eſt, hactenus prædicavit & docuit, hoc firmiter tenet & prædicat ſacroſancta Romana Eccleſia Mater omnium fidelium & Magiſtra.* In eodem Concilio recepta eſt à Patribus, communíque aſſenſu probata Profeſſio fidei Orthodoxæ à Græcis his verbis, quæ infallibilitati manifeſtè ſuffragantur, expreſſa: *Ipſa quóque ſancta Romana Eccleſia ſummum & plenum Primatum & Principatum ſuper Univerſam Eccleſiam Catholicam obtinet, quem ſe ab ipſo Domino in B. Petro Apoſtolorum Principe, ſive Vertice, cujus Romanus Pontifex eſt ſucceſſor cum poteſtatis plenitudine, recepiſſe veraciter, & humiliter recognoſcit, & ſicut præ cæteris fidei veritatem tenetur defendere, ſic & ſiquæ de fide ſubortæ fuerint quæſtiones, ſuo debent judicio definiri.* Potuítne clariùs, majorique Gallorum conſenſu Infallibilitas Romana commendari? aut Concilium pateretur privilegium cauſas fidei decidendi ſe vidente ad Pontificem Romanum transferri, ſi crederet illud non Pontifici, ſed Concilio datum eſſe?

Anno MCCLXXIV. Obijt S. Thomas Aquinas clariſſimum totius Eccleſiæ ac præſertim Galliæ Lumen, àtque à vitio adulandi longiſſimè remotus. Hic verò tam ſanctus, tam magnus Doctor, & cui Gallia parem non habuit, Pontificiæ infallibilitati omnium

clariſſimè

clariſſimè & frequentiſſimè ſuffragatus eſt. Quodlibeto 10. a. 6. hæc habet: *Magis ſtandum eſt ſententiæ Papæ (ad quem pertinet determinare de fide, quam in judicio profert) quàm quorumlibet ſapientum in ſcripturis opinioni.* Et 2. 2. q. 1. a. 10. *Reſpondeo dicendum, ad illius auctoritatem pertinere editionem Symboli, ad cujus auctoritatem pertinet determinare ea, quæ ſunt fidei, ut ab omnibus inconcuſſâ fide teneantur. Hoc autem pertinet ad auctoritatem Summi Pontificis, ad quem majores & difficiliores Eccleſiæ cauſæ referuntur, ut dicitur in Decreto diſtinctione 17. & hujus ratio eſt, quia una debet eſſe fides totius Eccleſiæ; quod ſervari non poſſet, niſi quæſtio fidei de fide exorta determinetur per eum, qui toti Eccleſiæ præeſt, ut ſic ejus ſententia à tota Eccleſia firmiter teneatur, & ideò ad ſolam auctoritatem Summi Pontificis pertinet nova editio Symboli, ſicut & alia omnia, quæ pertinent ad totam Eccleſiam.* Et 2. 2. q. 11. a. 2. ad 3. *Poſtquàm autem eſſent aliqua Eccleſiæ auctoritate determinata, hæreticus eſſet, ſi quis tali ordinationi pertinaciter repugnaret, quæ quidem auctoritas principaliter reſidet in Summo Pontifice, ut dicitur in cauſa 24. q. 1. Contra cujus auctoritatem, nec Hieronymus, nec Auguſtinus, nec aliquis Sanctorum Doctorum ſuam ſententiam defendit.*

Eodem Anno MCCLXXIV. Obijt S. Bonaventura doctrinâ & ſanctitate pari, ac Pariſienſis Univerſitatis Doctor celeberrimus, qui hanc ipſam ſententiam docuit de Pontificis Romani infallibilitate in Breviloquio, 6. parte, capite 3. & initio expoſitionis Regulæ S. Franciſci eaſdem hoc argumento confirmat: *Quia alioquin Synagoga felicior fuiſſet, quàm Eccleſia, quia illa habebat unum Summum Pontificem, qui omnes diſcordias poterat terminare, ut patet ex Deuteronomio capite 17.* Floruit eodem tempore S. Auguſtinus Triumphus Pariſienſis Univerſitatis Doctor ac Profeſſor, qui pro eadem infallibilitate hæc habet de poteſtate Eccleſiaſtica, q. 10. *Si aliqua ſunt dubia & obſcura in fide, ad Papam pertinet interpretari, & determinare, poſt cujus determinationem hæreticum eſſe contrarium pertinaciter aſſerere.*

X. *Anno MCCCLXXXVII.* Petrus Alliacenſis Gallus Doctor & Cancellarius Univerſitatis Pariſienſis, ac poſteà Cardinalis & Epiſcopus Cameracenſis, ac proinde doctrinâ Eccleſiæ Gallicanæ apprimè imbutus, non ſuo tantùm, ſed etiam Univerſitatis nomine Clementem VII. quem Gallia pro vero Pontifice agnoſcebat, ſic alloquitur: *Igitur pro veſtris humillimis filijs Univerſitatis prædictæ, & pro nobis eorum nuntijs, qui ſuis in hac parte obſequimur mandatis, & documentis*

Digitized by Google

innitimur, corde & ore unanimiter proteſtamur, quòd quidquid hactenùs in hac cauſa actum eſt, & quidquid in ea nunc vel aliàs acturi, aut dicturi ſumus, correctioni & judicio Sedis Apoſtolicæ, & ſedentis in ea Summi Pontificis humiliter ſubmittimus, dicentes cum beato Hieronymo: Hæc eſt fides Pater Beatiſſime, quam in Eccleſia Catholica didicimus, in qua ſi minùs peritè, aut minùs cautè aliquid poſitum eſt, emendari cupimus à te, qui Petri fidem & ſedem tenes. Non ignoramus enim, ſed firmiter tenemus, & nullatenùs dubitamus, quòd ſancta Sedes Apoſtolica eſt illa cathedra Petri, ſupra quam fundata eſt Eccleſia eodem Hieronymo teſte, & ſicut dixit Cyprianus d. 93. can. qui Cathedram: de qua Sede in Perſona Petri Apoſtoli in ea ſedentis dictum eſt: Petre rogavi pro te, ut non deficiat fides tua. Obſerva hîc Lector, quænam tunc temporis Eccleſiæ Gallicanæ, & Univerſitatis Pariſienſis de Pontificis auctoritate infallibili mens & ſententia fuerit; profitetur enim Alliacenſis, ſe non tantùm ex Univerſitatis mandato hæc proferre, verùm etiam juxta ejus doctrinam; id enim ſignificant ea verba: *documentis innitimur.*

Anno MCCCCXVIII. Celebrata eſt ſeſſio quadragesima quinta Concilij Conſtantienſis, in qua omnibus Concilij Patribus ac præſertim Gallis præſentibus, qui maximam ejus Synodi partem agebant, Conſtitutio Martini V. nullo omninò Patrum reclamante, & conſeqüenter nullo non conſentiente (quis enim neſcit ſilentium pro conſenſu eſſe, quando loqui oporteret) publicis Concilij actis inſerta eſt in hæc verba: *Nulli fas eſt, à ſupremo Judice videlicet Apoſtolica Sede ſeu Romano Pontifice appellare, aut illius judicium in cauſis fidei (quæ tanquàm majores ad Ipſum & Sedem Apoſtolicam referendæ ſunt) declinare.*

Dices: Reclamâſſe Johannem Gerſonem ſcripto contra illud Decretum prolixo opere.

Reſp. Aliud eſt Gerſon, aliud Patres Concilij Conſtantienſis; hos ego ſuffragatos eſſe illi Conſtitutioni contendo, iſti enim ſuffragium ferebant, iſti partes illius Synodi, & ideò Spiritus Sanctus per iſtorum ora loquebatur. Gerſon privatus tantùm Doctor, nec ad Patres Concilij, de quibus mihi tantùm ſermo, ſpectabat. Non enim ideò Concilium invalidum, aut ejus Decreta poſſunt in dubium revocari, quia aliquis Doctorum in ea declamavit; alioquin quid erit in Concilijs ſatis tutum & firmum, cùm nunquàm hiſce floribus crabrones defuerint? & quis Gerſon, quantâvis doctrinâ

Digitized by Google

ut toti Concilio præponas? præſertim cùm metus Schiſmatis trium Pontificum ambitione excitati, prolatique in longum tempus, Gerſonem urgeret Pontificiæ auctoritati in arctum cogendæ? Ergo Zelus magis Gerſonem, & cupiditas Eccleſiam quovis modo juvandi, quàm ratio agebant; quæ cauſa fuit, ut remedia corriperet ipſis morbis pejora, truncato videlicet capite, aut lethaliter ſaucio, quò corpori mederetur: & verò etiam præcipuos ſanctitate ac doctrinâ viros, cùm obtentu pietatis & Zeli, privatis ſententijs nimiùm animos laxarent, in errores incidiſſe ab ijs ipſis poſteà agnitos, defletóſque, exempla Cypriani & Hilarij plùs ſatis oſtendunt. Erravit ergo Gerſon, nec mihi ejus errores pro exemplis proponi patiar.

Anno MCCCCXLI. Comparuit in Florentino Concilio Legatio Caroli VII. Francorum Regis, ac Concilij Bituricenſis, cujus Legationis Princeps Epiſcopus Meldenſis ſui Regis, Gallorúmque Epiſcoporum nomine, quæ Baſileenſe Concilium contra ſupremam Pontificis & Monarchicam auctoritatem decreverat, eam Concilijs ſubmittendo, penitus improbavit; admiſit verò, ſéque amplecti profeſſus eſt, quæ pro eadem Monarchica, ſupremáque ac omni Concilio ſuperiore poteſtate Florentinum Concilium ſtatuerat; ſicque Pontificiæ infallibilitati inſigne teſtimonium præbuit, verba Meldenſis Epiſcopi coram ſacro, purpuratóque ſenatu perorantis hæc ſunt: *Nimio fervore reſiſtendi Baſileenſes ad hanc veſaniam devenerunt, quòd ſupremam poteſtatem in uno ſuppoſito conſiſtere negent, ſed eam in multitudine* (nota, quæſo, quo elogio Galli eorum ſententiam inſigniant, qui ſupremam de rebus fidei judicandis poteſtatem non *uni ſuppoſito*, hoc eſt, Pontifici, *ſed multitudini*, hoc eſt, Concilio tribuunt, quæ citò in diverſa ſcinditur) *collocant, & ſic pulcherrimam Monarchiam Eccleſiæ, quæ Chriſtianos huc úſque tenuit in unitate fidei, in una Profeſſione Religionis Chriſtianæ, in uno ritu Sacramentorum, in una obſervantia mandatorum, in ijſdem ceremonijs Divini cultûs, atque pacem, & tranquillitatem aſſeruit, nunc abolere & ſupprimere contendunt, nobiliſſimam politiam ad Democratiam vel Ariſtocratiam redigentes...... & hoc animadvertens præfatus Rex Chriſtianiſſimus vehementi dolore ingemiſcit, at conſulto Prælatorum, & aliorum multorum ſapientum regni ſui videtur ſibi, quòd nullum eſt aptius remedium ad hoc Schiſma extirpandum, quàm evellere ac diſperdere duas ex-*

Digitized by Google

tremitates, ad quod faciendum neceſſarium eſt Concilium Generale. Porrò Concilium Baſileenſe unam extremitatem nimis exacuit, quando veritatem de ſuprema poteſtate in uno extinguere pertentavit. Concilium autem Florentinum benè hanc veritatem lucidavit, ut patet in Decreto Græcorum, ſed pro regulando uſum hujus poteſtatis nihil edidit, &c. Amabò te, poterant Galli ſupremam & Monarchicam Pontificis poteſtatem, ex qua neceſſariò irreformabilitas, & conſequenter Infallibilitas reſultat, pluribus & pulchrioribus verbis teſtatam facere? Poterant apertiùs enixiúſque Baſileenſis Synodi ſententiam deteſtari, hanc ipſam ſupremam & irreformabilem poteſtatem Pontifici adimentis, & transferentis in Concilium? Poterant rotundiùs, clariúſque Florentini Concilij Decreto ſubſcribere, quo hæc ipſa ſuprema & irreformabilis auctoritas luculentiſſimè aſſerta eſt? Quòd verò *regulari uſum hujus poteſtatis* Galli petant, moderata, prudénſque poſtulatio fuit, eo præſertim tempore, quo ambitione luxúque Pontificum diſcordiæ flagrabant, & ideò Concilium Tridentinum hunc ipſum uſum Pontificiæ Poteſtatis ſanctiſſimis Decretis intra honeſtum coërcuit. Neque id obſtat ſententiæ noſtræ, qui non de uſu aut abuſu loquimur, ſed de ipſa poteſtate, quæ cum aut ſine abuſu eſſe poteſt, nec ullus negat poſſe Romanum Pontificem non tantùm à Concilio, ſed à quovis Epiſcopo moneri, dirigíque regulis tantæ moli ſuſtinendæ paribus, quemadmodùm id S. Bernardus cum Eugenio fecit: quantò ergo magis id Concilium poterit à Pontifice confirmatum? tunc enim non tam Concilij, quàm Pontificis auctoritas erit.

Anno MDXXVII. Concilium Senonenſe in Gallijs celebratum eſt, præſide Senonenſi Archiepiſcopo Galliarum Cancellario. Sexdecim in illo Decreta edita ſunt contra Lutheri hæreſes, in eorum uno, ubi de auctoritate Sedis Apoſtolicæ, hæc habentur: *Univerſos, qui aliter quàm Romana credit, & docet Eccleſia credere & pertinaciter aſſerere tentant; ejuſdem Concilij auctoritate veluti hæreticos & pertinaces à Communione Fidelium declaramus ſeparatos.* Quid rogo eſt Papam infallibilem eſſe, ſi hoc non eſt?

Anno MDLXXIX. Celebratum eſt in Gallijs Concilium Melodunenſe, in quo ita Patres loquuntur: *Operam dabunt ij, quibus hæc cura demandata eſt, Epiſcopi ſcilicet, & eorum Vicarij, ut in omnibus Synodis omnes*

Digitized by Google

omnes & ſinguli tam Clerici, quàm Laici amplectantur, & apertâ Profeſſione eam fidem pronuntient, quam ſancta Romana Eccleſia, Magiſtra Columna & firmamentum veritatis profitetur & colit: ad hanc enim propter ſuam principalitatem oportet omnes convenire Eccleſias.

Anno MDCXXVI. Peracta eſt Synodus Pariſienſis, in qua Eccleſia Gallicana tam eleganter, diffuſéque hanc ipſam infallibilitatem explicavit, totique Clero commendatam & inculcatam voluit, ut non credam vel Romæ, in ipſóque Pontificis ſacrario id aliquandò luculentiùs factum eſſe. Sic enim articulo 137. loquitur ſub hoc Titulo: *Advis de l'Aſſemblée generale du Clergé de France à Meſſieurs les Archeveſques & Eveſques de ce Royaume.* Hoc eſt. Monita Conventûs Generalis Cleri Gallicani ad Dominos Archiepiſcopos & Epiſcopos hujus Regni. Latinè reddam, quidquid illic Gallicè habetur: *Nullum majus argumentum veri erga DEUM amoris exhiberi à nobis poteſt, quàm ſi debitâ veneratione eos proſequamur, quos ipſe ad neceſſitates, animáſque noſtras curandas Vicarios, Legatóſque ſuos conſtituit. Id verò cùm præcipuè atque ante omnes Epiſcopos Romano Pontifici conveniat, æquum omninò eſt, ut iidem Epiſcopi & ſe Pontifici ſubjectos agnoſcant, & alijs omnibus eximia in illum venerationis ac reverentiæ exemplum præferant. Hortamur igitur Epiſcopos omnes, ut ſacram Apoſtolicam Sedem, Romanámque Eccleſiam, utpote in DEI ſponſione infallibili, & Apoſtolorum ac Martyrum ſanguine fundatam, omniúmque Eccleſiarum Matrem omni honore, cultúque proſequantur. Ipſa enim, ut cum Beato Athanaſio loquamur, eſt ſacrum illud Caput, à quo in omnes Eccleſias velut in totidem membra omnis ſpiritus diffunditur, quo nutriuntur ac conſervantur. Sanctiſſimum quóq; Patrem & Pontificem noſtrum, quippe Eccleſiæ Univerſalis Caput viſibile; Deiq; in terris Vicarium, Epiſcopum Epiſcoporum, & Patriarcham Patriarcharũ honore afficient, is enim ſucceſſor eſt Petri, à quo omnis Epiſcopus initium átq; Originem duxit, & ſuper quem Chriſtus JESUS Eccleſiam ſuam fundavit, quando illi Claves Regni Cœlorum, atque Donum infallibilitatis (NB.) in cauſis fidei reliquit: quam fidem non ſine ingenti miraculo durare in ejus ſucceſſoribus immobilem illibatámque videmus; unde ingens illa, in Romanorum Pontificum Decretis, mandatiſque amplectendis apud omnes fideles & Orthodoxos obſervantia profecta eſt. Hæc verò, ut nihil detrimenti capiat, Epiſcoporum munus erit, curabúntque eorum improbitatem coërceri, qui obſequij omnis, legúmque impatientes, ſacram hanc tot Divinis humaníſque legibus ſancitam auctoritatem revo-*

care in dubium, caſſámque reddere conantur: itaque alios efficaciùs ad id permoveant, primi ipſi exemplo praibunt, &c. &c.

XI. *Anno MDCL.* Clerus Gallicanus in Comitijs Generalibus epiſtolâ ad Innocentium X. ita ſcribit. *Scimus ubi Caput Eccleſiæ, ibi totius fidei arcem, totius & diſciplinæ Metropolim eſſe.*

Anno MDCLIII. Galliæ Epiſcopi Octoginta quinque, litteras ad Innocentium X. dedêre, quibus Janſenij propoſitiones damnari petebant, ſimúlque Pontificiam infallibilitatem inſigni teſtimonio confirmârunt. Verba eorum ſunt. *Majores cauſas ad Sedem Apoſtolicam referri ſolemnis Eccleſiæ mos eſt, quem fides Petri nunquàm deficiens perpetuo retineri pro jure ſuo poſtulat. Decennium eſt, ex quo graviſſimis turbis Gallia magno noſtro mœrore commovetur ob librum poſthumum & doctrinam Reverendi Cornelij Janſenij Iprenſis Epiſcopi. Tales quidem motus ſedari oportebat, tum Concilij Tridentini auctoritate, tum Bullæ illius, quam Urbanus VII. adversùs Janſenij dogmata pronuntiavit, & Decreta Pij V. ac Gregorij XIII. in Bajum edita confirmavit. Atq; bujus quidem Bullæ veritatem ac robur novo diplomate vendicâſti, ſed quia nulli ſigillatim propoſitioni certa Cenſura nota inuſta fuit; locus etiamnum aliquis quorundam cavillis & effugio relictus eſt. Intercludendum autem penitùs ſperamus, ſi ut precamur ſanctitas Tua, quid hac in re ſentiendum ſit, clarè diſtinctéque definiat. Experta eſt nuper Beatitudo Tua, quantum Apoſtolicæ Sedis in gemino errore profligando Eccleſiæ Capitis valuerit auctoritas: continuò ſedata eſt tempeſtas, atque ad Chriſti vocem & imperium venti & mare obedierunt. Quamobrem flagitamus Beatiſſime Pater, ut clarâ, firmâque de propoſitionum iſtarum ſenſu prolatâ ſententiâ, cui Reverendus ipſe Janſenius morti proximus opus ſuum ſubjecit, caliginem omnem diſcutias, animos fluctuantes componas, diſſidia prohibeas, Eccleſiæ tranquillitatem reſtituas, &c.* En Galliæ Præſules fatentur: *In Sede Apoſtolica fidem Petri nunquàm deficere: Summi Pontificis è cathedra pronuntiantis Decreta hujuſmodi eſſe, ut omnibus cavillis & effugijs locum penitùs intercludant: eſſe vocem & imperium Chriſti: illis ventos & mare obedire: illis omnem caliginem diſcuti, animos fluctuantes componi, diſſidia prohiberi, &c.* Planè evidens omninò eſt, hæc elogia tam ſeriò ac meditatò, nec ab adulantibus, ſed ab Epiſcopis, repetita, conſtare non poſſe, niſi admiſsâ infallibilitate. Quomodo enim ſententia Pontificis eſt vox Chriſti, ſi erronea? an vox Chriſti errori eſt obnoxia? quomodo diſſidia omnia & animos fluctuantes componit, ſi dubia & incerta? Quâ ratione dici poteſt, illi *ventos*

&

Digitized by Google

& mare obedire, ſi fideles in cauſis fidei non tenentur ante Concilium Oecumenicum imperanti, & decidenti acquieſcere? an verò major in Romanum Pontificem ventis & mari, quàm Gallis Obedientia, ut cui venti & mare obediunt, obtemperare Galli non teneantur, majórque iſtis, quàm duobus illis nunquàm ſibi conſtantibus elementis ſit adverſandi licentia? Denique quî fieri poteſt, ut fides Petri *nunquàm in Sede Apoſtolica defecerit*; ſi Sedes & Cathedra Apoſtolica in cauſis fidei decidendis errare & falli poteſt, imò aliquando erravit? Agnoverunt ergo Galli, altéque profeſſi ſunt Pontificiam infallibilitatem.

Eodem Anno MDCLIII. Galliæ Antiſtites Lutetiæ congregati numero triginta præeunte Cardinali Mazarino clariſſimè hanc ipſam infallibilitatem & agnoverunt, & ſcriptis conſignârunt. Idque ſub Innocentio X. hoc eſt, ſub Pontifice Gallis haud quaquàm grato, & cujus electioni, ut notum eſt, palàm adverſati ſunt, adeò, ut Antonius Barberinus gratiâ excideret, quòd electionem promoviſſet. Mazarini quóque Cardinalis cum Aula Romana & Pontifice diſſidia notiora ſunt, quàm ut commemorari debeant, & tamen eo tempore, ſub eóque Pontifice, cui Galli palàm offenſi erant, præpotuit veritas indignationi, & præclariſſimum teſtimonium etiam ab iratis expreſſit. Sic ergo in litteris ad Innocentium X. datis, poſtquam Janſenij propoſitiones damnaverat; Galliæ Antiſtites decimâ nonâ Julij inter alia ſcripsêre: *Quo in negotio illud obſervatione dignum accidit, ut quemadmodùm ad Epiſcoporum Africæ relationem Innocentius I. hæreſin Pelagianam damnavit olim; ſic ad Gallicanorum Epiſcoporum conſultationem hæreſin ex adverſo Pelagianæ oppoſitam Innocentius X. auctoritate ſuâ proſcripſerit. Enim verò vetuſtæ illius ætatis Eccleſia ſolâ cathedræ Petri communione, & auctoritate fulta Pelagianæ hæreſis damnationi ábſque cunctatione ſubſcripſit. Perſpectum enim habebat, non ſolùm ex pollicitatione Chriſti Petro facta, ſed etiam ex actis priorum Pontificum, & ex anathematiſmis adversùs Apollinarem & Macedonium nondum ab ulla Synodo Oecumenica damnatos, à Damaſo paulò ante jactis, judicia pro ſancienda Regula fidei à Summis Pontificibus lata ſuper Epiſcoporum conſultatione (ſive ſuam in actis Relationis ſententiam ponant, ſive omittant) Divinâ æquè, ac ſummâ per Univerſam Eccleſiam auctoritate niti, cui Chriſtiani omnes ex officio ipſius quóque mentis obſequium præſtare tenentur. Eâ nos quóque ſententiâ ac fide imbuti Romanæ Eccleſiæ præſentem,*

Digitized by Google

ſentem, quæ in Summo Pontifice Innocentio X. viget, auctoritatem, &c. Circa hanc Gallorum Præſulum epiſtolam obſervanda ſunt aliqua, *Primò,* Gallicanos Antiſtites hiſce litteris Pontificiam Infallibilitatem apertiſſimè profeſſos eſſe, cùm enim dicunt: *Sententiâ Innocentij hæreſin Janſenianam proſcriptam eſſe; omniúmque Pontificum Romanorum ſententias pro ſancienda regula fidei Summâ Divinâque per Univerſam Eccleſiam auctoritate niti, eíque omnes Chriſtianos ex officio ipſius mentis obſequium præſtare teneri.* Planè nihil aliud dicunt, quàm Pontificem in ſancienda Regula fidei *auctoritatis eſſe infallibilis:* Auctoritas enim fallibilis, non eſt *Divina,* non eſt *ſuprema* (cùm corigi ab alia majori auctoritate poſſit) non eſt *Regula fidei,* nec illi *omnes Chriſtiani mentis obſequium præſtare tenentur,* alioquin omnes Chriſtiani, & conſequenter etiam tota Eccleſia errare poſſet. *Secundò* fatentur ijdem Gallicani Patres, ſententias Pontificum non ideò eſſe certas, quia Eccleſia illas recipit; ſed potiùs *Eccleſiam teneri eas recipere,* idque quia *ſanciunt regulam fidei, & quia ſupremâ ac Divinâ auctoritate nituntur,* ſicque antecedenter ad Eccleſiæ conſenſum certas & infallibiles eſſe. *Tertiò.* Docent quóque contra Maimburgi anilem exoletámque cantilenam, hanc de Pontificis Romani infallibilitate ſententiam, non eſſe novam, recénſque in ſcholis natam; ut ille comminiſcitur; ſed jam, *à tempore Damaſi Papæ Apollinarem damnantis* (id verò contigit anno Chriſti 373.) *in veteri Eccleſia receptam, imò à ſponſione Chriſti Petro facta.* Quid poſſet rogo efficaciùs dici? tamen Maimburgus hæc omnia ſilentio tegit ignoranti ſimilis.

XII. *Anno MDCLX.* Patres Societatis Collegij Claremontani publicè theſes propoſuêre, quibus Infallibilitatem Summi Pontificis, non tantùm in quæſtionibus juris; ſed etiam in quæſtionibus facti defendendas ſuſcepêre. Theſis ita ſonat: *Chriſtum ita Caput Eccleſiæ agnoſcimus, ut illius regimen, dum in Cælos abijt, primùm Petro, tum deinde ſucceſſoribus commiſerit, & eandem, quam habebat ipſe Infallibilitatem conceſſerit, quoties ex Cathedra loquerentur. Datur ergo in Eccleſia Romana Controverſiarum fidei Judex infallibilis etiam extra Concilium generale, tum in quæſtionibus juris, tum facti; unde poſt Innocentij X. & Alexandri VII. conſtitutiones credi poteſt librum, cui titulus Auguſtinus Janſenij, eſſe hæreticum, & quinque ex eo propoſitiones decerptas eſſe Janſenij, & in ſenſu Janſenij damnatas.* Sic paucos ante annos Patres Societatis ſentiebant, ſcribebántque,

quæ, nec præſumi de illis poteſt tam prudentibus, támque circumſpectis, voluiſſe Pariſijs propoſitionem tueri, quam doctrinæ Gallicanæ adverſam crederent.

Dices. At Patres Societatis jam mutârunt ſententiam.

Reſp. Non tam mihi curæ eſſe, quid jam in Gallijs ſentiatur, quàm quid olim ſenſerit Eccleſia Gallicana; néque enim decet, ut novi recentéſque antiquis præferantur, præſertim cùm tam multa jam in Gallijs contigerint, quæ aut prodere veritatem, aut celare compulerint. Cur eo tempore Galliam interrogas, cùm loqui non ſinitur? interroga liberam, pœniſque ac metu ſolutam, qualis videlicet fuit tot retrò elapſis ſæculis. Patres ſocietatis, quod attinet, non in Gallijs tantùm, ſed toto terrarum Orbe Infallibilitati ſubſcripſiſſe adeò notum eſt, ut nullâ probatione indigeat. Poſt Regiam verò declarationem certum eſt, Patres ſocietatis nunquàm induci potuiſſe, ut contra Infallibilitatem Pontificiam aliquid docerent, licèt id Regio edicto caveretur. Quòd verò ſiluerint, nec calamum pro Pontifice ſtrinxerint; id fortè tempori datum, expectatúmque, dum torrens laberetur, & morâ periculum vaneſceret, nam & luſciniæ cantum hyeme abrumpunt, vernis ſolibus repetituræ; æſtatem ergo ſocietas expectat hyemi ſucceſſuram, & tunc canet.

Eodem Anno MDCLX. Die nonâ Decembris Sorbona eandem infallibilitatem in publica Diſputatione defendit hujuſmodi propoſitâ Theſi: *Romanus Pontifex Controverſiarum Eccleſiaſticarum conſtitutus eſt Judex à Chriſto, qui ejus definitionibus indeficientem fidem promiſit.* Ita teſtatur de Marca nominatus Pariſienſis Archiepiſcopus mox citandus.

Anno MDCLXII. Petrus de Marca nominatus Archiepiſcopus Pariſienſis in obſervationibus ſupra dictas theſes Claremontanas (quas ultimum ejus opus fuiſſe doctiſſimus Saluzius teſtatur) numero 22. 31. & 34. ita ſcribit: *Hæc opinio* (quæ videlicet Infallibilitatem Pontifici Romano aſſerit) *eſt illa, quam unicè Hiſpania, Italia, aliæq; omnes Chriſtianitatis Provinciæ docent; ita ut illa, quam ſententiam Pariſienſium Doctorum vocant, ad claſſem earum opinionum revocanda ſit, quæ ſolùm tolerantur ...... Auctoritas infallibilem ſententiam in cauſis fidei pronunciandi eſt Romanis Pontificibus omnium Univerſitatum conſenſu acquiſita, exceptâ tamen*

Digitized by Google

antiquâ Sorbonâ. Imò hoc quoque tempore hanc de infallibilitate Pontificis ſententiam in ipſa Sorbona doceri videmus; nam duodecimâ menſis Decembris anno 1660. in Sorbona publicè hæc theſis defenſa eſt videlicet, Romanus Pontifex Controverſiarum Eccleſiaſticarum eſt conſtitutus Judex à Chriſto, qui ejus definitionibus indeficientem fidem promiſit. Eandem theſin in Univerſiate Navarica ſeptimâ Decembris propugnatam ſcimus. Et infrà, numero 34. circa finem de Doctoribus Galliæ: *Pars major non ſolùm Theologiæ, ſed etiam Juris Doctorum communi opinioni adhæret, utpotè fundamentis nixa ſolutu difficillimis; ridétque antiquæ Sorbonæ opiniones.* Vides Doctiſſimum hunc Virum fateri, ſententiam de Infallibilitate Pontificis eſſe omnium Univerſitatum Chriſtianitatis, imò omnium ferè Doctorum Univerſitatis Pariſienſis, *exceptâ antiquâ Sorbonâ*, imò hujus opinionem à reliquis rideri. Ut verò intelligas, quid nomine *antiquæ Sorbonæ* de Marca intelligat; ſciendum eſt, Collegium Sorbonicum fuiſſe à quodam Roberto Sorbon (qui ſancto Ludovico Regi à ſacris confeſſionibus & eleemoſynis erat) anno 1253. fundatum; quo tempore in Eccleſia Gallicana ſententiam de Romani Pontificis infallibilitate viguiſſe jam ſuprà monſtratum eſt. Sequenti poſteà ſæculo hoc eſt anno 1373. inflammari cœpit diuturnum illud, & obſtinatum Schiſma, quo nihil funeſtius Eccleſiæ: & quia nulla in Pontificibus ſpes erat illius extinguendi, imò iſtorum ambitione magis magiſque accendebatur; cogitatum fuit de inducenda majori aliqua auctoritate, cui Pontifices obtemperare tenerentur: ea verò à Gerſone, Almaino, alijſque paucis in Concilium collata eſt; id enim oportunum credebant evertendis in futurum Schiſmatibus, ſi videlicet aliqua in Eccleſia poteſtas eſſet, quam etiam ipſi Pontifices revereri tenerentur. Vetus ergo Sorbona tempore Conſtantienſis & Baſileenſis Conciliorum vigebat, conſtabátque ut dixi Gerſone, Almaino, iſtorúmque diſcipulis. Imò ſi quando inter Pontifices, Regéſque Galliæ diſſidium aliquod oriretur; mox in Pariſienſi Univerſitate ab aliquo Doctorum hæc Gerſonis machæra expromebatur terrendo Pontifici; ita ſub Sixto V. ſub Julio II. & Alexandro VII. factum eſt. Hæc ergo eſt Vetus Sorbona, quam à pleríſque Theologiæ & Juris in Gallia Doctoribus irriſam eſſe Marca teſtatur: nam alioquin Univerſitatem Pariſienſem pro infallibili auctoritate Pontificis ſtetiſſe paulò poſt oſtendemus.

Digitized by Google

XIII. *Anno denique MDCLXXI.* Editi ſunt in lucem Gallico idiomate Maimburgi ſermones; in quorum uno ſecundâ Quadrageſimæ hebdomadâ, die Martis pro hac ipſa Infallibilitate ita loquitur: *Obligamur ſub pœna æternæ damnationis nos ſubmittere Deciſionibus Cathedræ S. Petri; túmque naufragium fidei patimur, cùm doctrinas amplectimur ab hac Cathedra damnatas, rejectáſque. Fruſtrà verò, qui hanc ſubmiſſionem non habet, proteſtatur ſe Cathedram Petri pro prima, præcipuáque habere, ac fidei ab Eccleſia, à Patribus, Concilijſq; traditæ adhærere.* Hæc Maimburgus è ſuggeſtu. Ignorabat enim tunc temporis, quid Eccleſia Gallicana ſentiret, non Patres, non Concilia, non ſcripturas legerat, quæ modò contra Pontificem tam clara eſſe contendit. Ergo cùm è cathedra diceret, licèt tot annis in ſocietate ſtudiiſque exegiſſet, rudis tamen erat, indoctúſque, ac recens ex ovo lapſus; & tunc modò aliquid ſapere, & Theologus eſſe cœpit, cùm Pontifici iraſcebatur, cùm aulam, Regémque captabat, ac præmia oſtendebantur adulationi parata; ergo tunc primùm veritatem agnovit, cùm cœpit Romam odiſſe. Amabò te quiſquis hæc legis, animo tecum reputa, an fieri potuiſſet, ut Maimburgus Pariſijs, ac de ſuggeſtu, totáque Galliâ audiente ſententiam proponeret doctrinæ Cleri Gallicani adverſam? imò totam Gallicanam Eccleſiam *æternæ damnationi* addiceret, cui obnoxium eſſe dicit, quiſquis Pontificem infallibilem eſſe non credit, quoties è Cathedra pronuntiat.

Et hactenus quidem longâ & perpetuâ annorum ſerie à temporibus ſancti Irenæi Epiſcopi Lugdunenſis uſque ad præſentem ætatem oſtendimus, perpetuam in Eccleſia Gallicana Traditionem fuiſſe de Pontificis Romani ſuprema & infallibili auctoritate, quoties in cauſis fidei ſententiam dicit. Tantóque certior hæc traditio evadit, quòd omni teſtimoniorum genere à nobis probata ſit, Regum videlicet, Doctorum, Epiſcoporum, Conciliorum Univerſalium, Univerſitatum, ac præcipuè totius Cleri Gallicani idipſum non ſemel tantùm, ſed repetitis vicibus profitentis. Qua in re illud ſemper advertas licèt, quantùm noſtra traditio differat à Mamburgi traditionibus. Hic enim in tractatu, quem impugnamus, ſibi propoſuerat, imò ſolito more magnificè lectori ſpoponderat; ſe oſtenſurum, perpetuam, conſtantémque in Eccleſia Romana traditionem fuiſſe, poſſe in rebus fidei decidendis Ponti-

 ficem

ficem errare: inchoátque hanc traditionem à Leone Primo (qui ſæculo quarto obijt) & prolato ejus teſtimonio, mox tranſit ad Leonem X. qui ſæculo decimo quinto Eccleſiam gubernavit. Egregiam enimverò traditionem, mille tantum & centum annorum ſpatijs interruptam! At nos tam in ſuperiori, quàm in præſenti paragrapho de ſæculo ad ſæculum teſtimonijs omni exceptione majoribus oſtendimus, tam Eccleſiæ Univerſali, quàm etiam in ſpecie Eccleſiæ Gallicanæ Pontificiam infallibilitatem perſuaſam fuiſſe.

XIV. Ut verò tantò perfectior ſit hæc Demonſtratio, oſtendendum eſt, etiam Univerſitatem Pariſienſem pro Pontifice ſemper ſtetiſſe.

Id verò multis modis, evidentérque probari poteſt. Nam *primò.* Certum eſt, Univerſitatem Pariſienſem nunquàm doctrinam traditurum eſſe, quam ſciret doctrinæ omnium Patrum, ac ipſius Gallicanæ Eccleſiæ adverſam eſſe: at adverſa eſt, quæ dicit, Papam cùm è Cathedra pronuntiat, errare, fallique poſſe, ut ſuprà oſtendimus. *Secundò.* Præcipui hujus Univerſitatis, ac celebratiſſimi Doctores, à quorum veſtigijs alij minoríſque nominis nunquàm deflexerint, infallibilitatem admisêre. Ji ſunt Alcuinus Caroli Magni Præceptor, & primus Pariſienſis Univerſitatis Auctor, Albertus Magnus, S. Thomas, S. Bonaventura à nobis ſuprà citati. Quis credat à tam præclaris Doctoribus, & quibus majores Gallia non habuit, voluiſſe Univerſitatem Pariſienſem deviare? *Tertiò.* Longâ conſuetudine in Pariſienſi Univerſitate receptum eſt, ut quicunque in hac Univerſitate ad primos gradus promoventur, hanc ipſam infallibilitatem profiteantur. De hac conſuetudine Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus, & in Academia Pariſienſi Regius Theologiæ Profeſſor teſtis omni exceptione major in ſuo tractatu de poteſtate Eccleſiaſtica, quam in lucem edidit Anno 1604. quámque duo alij Pariſienſes Doctores Jo. G. J. Bocher, & J. Ruhe approbârunt, ita loquitur: *Laudabilis in Academia Pariſienſi viget conſuetudo, quâ Baccalaurei de quæſtionibus Theologicis ſolemniter reſponſuri proteſtationem præmittunt, ſe nolle quidquam contra Decreta ſanctæ Matris Eccleſiæ, nec non ſanctæ Sedis Apoſtolicæ & Romanæ aſſerere, aut defendere, & ſi quid adversùs ejus Decreta in æſtu diſputationis illis exciderit; vel ignorantia, vel immemoria,*

vel

Digitized by Google

vel linguæ præcipitantiæ attribuendum velle. Quartò. Graviſſimi in Gallia Doctores, teſtéſque oculati hanc ipſam eſſe Univerſitatis Pariſienſis mentem ac ſententiam apertè confitentur; proinde Marcæ Archiepiſcopi Tholoſani teſtimonium jam ſuprà recitavimus. Theophilus Raynaudus, & ipſe Gallus in opuſculo, cui titulus: αὐτὸς ἔφα, allegatis quàmplurimis ex ſchola Pariſienſi Doctoribus. *Quotquot*, inquit, *ante Concilium Conſtantienſe floruerunt, poſſent omnes Theologi produci; nam non niſi à tempore Concilij Conſtantienſis & Baſileenſis revocata eſt in controverſiam hæc veritas apud Catholicos; ſed omnes anteriores unanimiter docuerunt, Definitiones Pontificias etiam ábſque Concilio Generali editas facere rem de fide.* Joſephus quóque Gibalinus *lib. 5. de jure Canonico cap. 3. §. 15.* ex profeſſo tuetur, latéque demonſtrat, hanc eſſe & fuiſſe ſemper doctrinam ſcholæ Theologicæ Pariſienſis, tam in definitionibus & cenſuris editis ab ipſa in unum congregata, quàm in ſcriptis ſingulorum ipſius Univerſitatis Doctorum. Pater Auguſtinus à Virgine Maria Carmelita Gallus Provinciæ Turonenſis in anno tertio curſûs Theologici tract. de fide diſt. *Præter paucos jam citatos Doctores hucúſque alios ex illa Facultate probatos Auctores non habemus, qui typis defendant ſententiam noſtræ oppoſitam. Quintò.* Sed nemo magis quàm ipſa Pariſienſis Univerſitas mentem ſuam explicaverit.

Anno MCCCLXXXVII. Sic per Petrum Alliacenſem Univerſitatis Cancellarium Clementem VI. alloquitur: *Emendari à te cupimus, qui Petri Sedem, & fidem tenes; non ignoramus enim, ſed firmiſſimè tenemus, & nullatenus dubitamus, quòd ſancta Sedes Apoſtolica eſt illa Cathedra Petri, ſuper quam Hieronymo teſte Eccleſia eſt fundata, de qua ſede in perſona Petri Apoſtoli in ea ſedentis dictum eſt. Petre rogavi pro te, ut non deficiat fides tua: hæc eſt igitur, ad quam determinatio fidei & approbatio Veritatis Catholicæ, ac hæreticæ impietatis deteſtatio maximè pertinet.* Eadem Univerſitas Anno 1554. *Omnes*, inquit, *& ſinguli Obedientiæ filij ipſum Romanum Pontificem ut Summum & Univerſalem Chriſti JESU Vicarium, & Univerſalem Eccleſiæ Paſtorem, cui plenitudo poteſtatis à Chriſto data eſt, cui omnes utriúſque ſexûs obedire, cujus Decreta pro ſe quíſque tueri, & conſervare tenetur, ut ſemper agnoverunt, & confeſſi ſunt.* Hæc clara ſunt: ſi enim Pontificum Decreta tanquàm errori ſubjecta, corrigi à Concilio, ac reformari poſſent; ergo plenitudo poteſtatis non jam Pontifici, ſed Concilio data eſſet. Et ſi errare Pontifices poſſent, ac conſequenter aliquando de facto errent;

 Chriſti

Chriſti fideles non utique tenebuntur Pontificijs Decretis fidem adhibere; ſi enim Innocentius X. jubeat, ut propoſitiones Janſenij pro hæreticis habeam, & illæ hæreticæ non ſint; quæ rogo vel in cœlis, vel in terris poteſtas eſt, quæ imperare mihi poſſit, ut fidem mendacio, aut errori habeam? Eadem Univerſitas adversùs errores Johannis de Monteſono hunc articulum ſtatuit: *Ad ſanctam Apoſtolicam Sedem pertinet auctoritate judiciali ſupremâ circa eâ, quæ ſunt fidei, judicialiter definire.* Videri poteſt hic articulus apud Duvallium Doctorem & Profeſſorem Sorbonicum. *Tract. de Romano Pontifice p. 2. fol. 766. Sextò.* Denique eandem Univerſitatem Pariſienſem Infallibilitati Pontificiæ ſubſcribere ex præcipuis ejuſdem Univerſitatis Doctoribus patet, qui eandem ſententiam docuère. Ji ſunt S. Albertus Magnus, S. Thomas, S. Bonaventura locis ſuprà citatis. Dominicus de Raconis Doctor Sorbonicus & Epiſcopus Vaurenſis *de ſuprema Petri poteſtate ſectione 1. cap. 5. fol. 249.* Nicolaus Cœffetellus Doctor Pariſienſis & Epiſcopus Maſſilienſis *opere de ſacra Monarchia lib. 2. cap. 5.* Michaël Nauclerus Doctor Sorbonicus *de Monarchia lib. 8. cap. 6. p. 4.* Ludovicus Bail Doctor Pariſienſis & Propœnitentiarius. Edmundus Richerius Doctor Theologus, qui cùm multa contra auctoritatem Pontificiam ſcripſiſſet, tandem uno ante obitum anno ſcriptorum pœnitens Sedem Apoſtolicam *Matrem & Magiſtram omnium Eccleſiarum, & infallibilem Veritatis judicem* agnovit, & profeſſus eſt teſte Duvallio initio ſui operis de Pontificis poteſtate, ubi Richerij chirographum exhibet. Andreas Duvallius Doctor Sorbonicus & Profeſſor in Pariſienſi Univerſitate opere *de ſuprema Pontificis Poteſtate præſertim part. 2.* Johannes de Arti Regius Profeſſor *Tractatu de Beneficijs cap. 3.* Petrus de Marca Archiepiſcopus Toloſanus locis paulò antè notatis. Henricus Spondanus Apamearum Epiſcopus, *ad annum Chriſti 33. n. 5.* Johannes à Celaia Doctor Pariſienſis *in 3. ſentent. diſt. 25. p. 4.* Johannes Puteanus Profeſſor Regius in Academia Toloſana *in 2. 2. S. Th. q. 1. a. 6.* Leonardus Coquæus in Univerſitate Pariſienſi Doctor Theologus in Antimornæo *tomo 1. fol. 83.* Herveus Armoricus, Henricus Gandavenſis, alijque, quorum nomina apud alios reperies.

Ex hactenus toto hoc paragrapho dictis patet, quæ Gallicanæ Eccleſiæ mens & ſententia fuerit, quámque immeritò illius au-

ctoritate

Digitized by Google

ctoritate ſibi Maimburgus blandiatur, cùm conſtet noſtram eſſe. Nec obſtat declaratio in ultimo Pariſienſi Conventu edita, quæ hanc infallibilitatem evertit. Nam & pauci Epiſcopi erant, ſi numeres, qui aberant, imò ex induſtria delecti, quos conſtabat nihil oppoſituros. Sonabant catenæ, carceres, exilia, ſpolia, & quidquid homines terrere potuit, niſi præſcripta loquerentur; nec libera vota, ſed ſpe aut metu extorta, aut ſaltem vindicandi cupidine ob minaces Pontificis litteras. Roma quóque, quidquid in eo Conventu actum, planè reſciderat; ſi ergo ne quidem Oecumenicæ Synodo ulla auctoritas Pontifice improbante, quantò minùs privato Conventui, qualis Pariſienſis? & denique demus, Pariſienſi ſenatui nihil defuiſſe; cur rogo ipſius Decreta Decretis tot Conciliorum Oecumenicorum, tot Patrum, totiúſque Eccleſiæ Gallicanæ, imò totius Orbis præponas? Aut ſemper totóque Orbe Chriſtiano, aut ſemel Pariſijs erratum eſt, utrùm tibi facilius creditu videtur? Sed jam in prima diſſertatione ad auctoritatem Conventûs Pariſienſis reſpondi, quò lectorem remitto. Nunc ſufficiat ſupra quadraginta teſtimonijs omni exceptione majoribus mentem, ſententiámque Gallicanæ Eccleſiæ, quæ Pontificiam Infallibilitatem tenuit, oſtendiſſe; nunc ad diſſolvenda, quæ Maimburgus objectat, procedamus.

§. III.

§. III.

Reſpondetur ad ea, quæ Maimburgus Infallibilitati Pontificiæ opponit. cap. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12.

SUMMARIA.

1. Oſtenditur, pro Maimburgi ſententia militare pauciſſimos, pro noſtra omnis Regionis, ætatis, & ordinis Patres & Doctores.

2. Petrum erràſſe, non in doctrina, ſed in converſatione & exemplo.

3. Diſsidium Victoris Papæ cum Aſiæ Epiſcopis infallibilitati Pontificis Rom. eximiè patrocinari demonſtratur teſtimonijs Euſebij, Sozomeni, Irenæi, & Concilij Nicæni.

4. Ex Cypriani Hiſtoria Infallibilitatem Pontificiam potiùs firmari, quàm everti ſex evidentibus argumentis eluceſcit.

5. Liberij metu doliſque circumventi cauſam infallibilitati Pontificiæ fruſtra opponi, quatuor ſolidis argumentis evincitur.

I.

O*pponit primò* Maimburgus: ſententia, quæ Infallibilitatem profitetur, paucorum eſt: & fermè eorum tantùm, qui trans montes habitant, Italiæ, Romæque vicini: quiſque veſtigijs Cajetani, Baronij ac Bellarmini Cardinalium inhæsêre. Ubi ex adverſo infinita eſt acies aliorum, qui ex omnibus Italiæ, Poloniæ, Belgij, Germaniæque Univerſitatibus, ac Galliæ præſertim, infallibilitati adverſantur.

Reſp-

Digitized by Google

Reſp. Hæc eſt prima Maimburgi velitatio, majori ſemper arte, quàm virtute pugnantis. Auget ſuarum partium copias, noſtrarum premit. Cajetanum, Bellarminum, Baronium quaſi noſtri agminis Duces oſtentat, purpurâ videlicet & novitate ſuſpectos, perinde ac ſi iſti ſententiæ noſtræ auctores eſſent. At verò tantum abeſt, ut iſtos inter Duces habeamus, ut ne quidem inter milites receperimus. Quando enim toto hoc opere, ubi tot Doctorum nomina recitavimus, vel ſemel Cajetani, aut Bellarmini, aut Baronij auctoritate uſi ſumus? Tanta eſt fiducia cauſæ noſtræ, ut ne omnibus quidem purpuratis, quamvis doctrinâ præcipuis locus in caſtris noſtris ſit. Magnus utique Bellarminus, magnus Cajetanus, & quibus Maimburgus vix fimbriam ſuſtentet; & tamen cùm de Pontifice agimus, nihil eorum auctoritati tribuimus. Irenæus, Ignatius, Tertullianus, Hieronymus, Auguſtinus, Patreſque Chalcedonenſes, & quidquid antiquæ illi ac florenti Eccleſiæ ornamento fuit, momenta noſtra & rationes ſunt; Antiquitate, ſanctitate, & doctrinâ non qualicunque, ſed ſupremi faſtigij nitimur, nec quidquam purpuræ aut Dignitati damus, victoriâ extra faſtum contenti. Gallicanæ Eccleſiæ ac Pariſienſis Univerſitatis quænam mens ac ſententia fuerit, jam ſuprà oſtendimus. Si Gallicanæ Eccleſiæ nomine nuperum Pariſienſem Conventum intelligat, vicit Maimburgus. Si verò Gallicana Eccleſia ea ſit, quæ in Concilio Lugdunenſi ac Lateranenſi locuta eſt, quæ ad Innocentum X. ſcripſit; quæ Synodis Turonenſi, Aurelianenſi, Trecenſi, Pontigonenſi, Melodunenſi, ac Pariſienſi fidem explicavit, quæque temporibus Irenæi, Aviti, Caroli Magni, ac Bernardi effloruit, ſi, inquam, hæc dicenda eſt Eccleſia Gallicana; multóque illi præferenda, quæ paucos ante annos Pariſijs convenit metu perculſa, libertatis expers; vicimus nos, Galliæque Eccleſiam ſub noſtris ſignis habemus. *Sed*, inquit Maimburgus, *Infiniti ſunt Doctores, qui negant Pontificem infallibilem eſſe*. Amabo te, ex infinitis illis aliquos mihi exprome, & nominatim appella. *Gerſonem*, inquit, *Almainum, Dionyſium Carthuſianum, Toſtatum, Illyricum, Cardinalem Cuſanum, Cameracenſem, Florentinum, Æneam Sylvium, & Adrianum VI.* Hoc eſt totum Maimburgi agmen; nam quod de Epiſcopis Galliæ ac Univerſitate adjungit, jam in ſuperiori paragrapho invictis teſtimonijs oſtendi,

 Galliam

Galliam pro nobis eſſe; & nota Maimburgum Heroas ſuos nominâſſe; quos cùm pauciſſimos habeat, imò ſubornatos, ut poſteà videbimus, ſupplet numerum jactantiâ verborum; additque *infinitos alios eſſe*. Sed ſingulos, quos nominat, expendamus. *Dyoniſius Carthuſianus* apertè infallibilitatem agnoſcit, nam in ea verba: *Ego pro te rogavi &c. Lucæ 2. Ex his verbis*, inquit, *ſumitur argumentum, quòd fides Romanæ Eccleſiæ, quam in ea Petrus plantavit, ſit in ea úſque in finem duratura.* Toſtatum quod attinet; Concilio Baſileenſi adhuc juvenis, & necdum infulâ inſignis interfuerat, & Senis Theſes viginti ex intima Theologia depromptas Eugenio coram defenderat; ſed cùm illis errores aliquos aſperſiſſet, eóſque Eugenius diplomate notâſſet, adeò impotenter id tulit, ut ſcripto in ſuarum theſium defenſionem libro, cui titulus defenſorium: *In Pontificiam auctoritatem etiam invectus eſt, & cùm non obtinuiſſet, quod petiji (ea eſt fragilitas præſtantium ingeniorum, ut cùm eorum placitis reſiſtitur, animi offenſionem concipiant) non potuit adeò ingenio imperare, ut non acerbius rem in contrarium egerit.* Ita loquitur Spondanus. (a) Cœterùm ubi primus impetus deferbuit, ſucceſsítque juventuti prudentior ætas; ſententiam Toſtatus mutavit, & cum veritate in gratiam redijt, ac Pontificiæ auctoritati ſubſcripſit; ſic enim ſcribit: (b) *Quia Petrus erat Paſtor, & populus debet talem tenere fidem, qualem Paſtor confitetur, & Petrus futurus erat Univerſalis Paſtor; voluit Chriſtus, quòd confeſſio eſſet per Petrum ſolùm, ut innuatur, quòd talis fides tenenda eſt, qualem prædicat Romana Sedes, quæ eſt Caput & Mater Eccleſiarum, cui Petrus præfuit.* Ergo Abulenſis quóque ſaltem infulatus, purgatóque paſſionibus animo noſter eſt; & ſi adoleſcens, ac iratus cum Maimburgo ſenſit, maturâ tamen ætate, pacatáque errorem correxit. Thomas Illyricus ex ſeraphica familia Doctor noſtrarum quóque partium eſt, ſic enim ſcribit: (c) *In qua* (ſacra videlicet ſcriptura *) ſi minùs peritè aut parùm cautè aliquid fortè dixerim, emendari cupio à te, qui Petri fidem & ſedem tenes. Si autem libellus meus Apoſtolatûs tui judicio improbabitur; quicunque me inculpare voluerit, ſe imperitum, vel malevolum, vel etiam non Catholicum comprobabit.* Cardinalem Cuſanum quod attinet; illum quóque torrens Baſileenſis aliquandiu rapuit, ſed tandem ſibi ac veritati reſtitutus, egregiè apertéque pro illa ſcripſit,

(a) Spondanus ad ann. 1443. n. 10. (b) Toſtatus in Evang. Matth. c. 16. q. 56. (c) Thomas Illyr. in clyp. adv. Luth. epiſtolâ ad Adrianum VI.

Digitized by Google

ſcripſit, ſic enim loquitur: (a) *Cùm unus ſit per Orbem Principatus, qui ſuo priori adhærere debeat, Romana videlicet Sedes, erit neceſſariò Catholica Eccleſia illa, quæ primæ Sedi Petri adhæret. Quare in ea ſalutis noſtræ neceſſaria remanſit hactenùs & remanebit veritatis Columna...... nullus de Romana Eccleſia, aut quòd ipſa unquàm à fide erraverit, aut per quamcunque ſedem fuerit reducta, comperiet: ſed ſicut aliæ ab ipſa aliquoties receſſerunt, in errorémque inciderunt, ita per Principatum fortiſſimum Petri debiles demùm confortati in fide ad ejus Unionem reducti ſunt: unde infallibilitati refugium eſt in unione eſſe cum Principe in Eccleſia.* Petrus Alliacenſis, quem Maimburgus Cardinalem Cameracenſem appellat, non ſuo tantùm, ſed totius Univerſitatis nomine pro Pontificia infallibilitate egregiè peroravit, cujus verba paulò antè à nobis producta ſunt. *Æneas Sylvius*, quæ juvenis & factionibus Baſileenſium implicitus ſcripſerat, ante & poſt Pontificatum revocavit, ut ex ejus Bulla, (b) cujus ſuprà fragmentum dedimus, manifeſtiſſimum eſt.

Ex omnibus ergo Doctoribus, quos Maimburgus adſtipulari ſuæ cauſæ gloriatur; tres tantùm ſuperſunt, videlicet, Adrianus VI. cùm adhuc Lovanij doceret: Johannes Gerſon, & Almainus. En totam Maimburgi familiam! Adrianus non ex propoſito hanc quæſtionem tractat; ſed incidenter tantùm, & vix tribus lineis reſpondendo ad objectionem. Almainus eo tempore ſcripſit, quo inter Julium II. & Ludovicum XII. diſcordiæ flagrabant, ſicque facile fuit, ut Almainus calamum in eam partem flecteret, quæ Principi gratior, maximè totâ Galliâ in Pontificem armatâ, & certatim non militibus tantùm, ſed etiam Theologis ad ſtipendia currentibus: idque ſolemne jam ſcholis eſt; quot enim calamis pro Ludovico Bavaro, pro Henrico Navarreo, pro Ludovico XIV. contra Vaticanum pugnatum eſt? quippe omnibus piſcari aliquid in turbido volentibus. Unus Gerſon eſt, cujus pietati & doctrinæ nihil objici poteſt: ſed & iſtum nimius Zelus abripuit; cùm enim videret Pontifices ſuâ poteſtate abuti, ideóque Eccleſiam infinitis malis conflictari; hoc unum remedium credidit, ſi illos coërceret, & in arctum redigeret injecto fræno, metúque Concilij. Eâ fermè ratione, quâ Romani, cùm Reges nimiâ licentiâ graſſarentur,

(a) Cardinalis Cuſanus de uſu calic. ad Bohem. epiſt. 2. (b) Pij II. Bulla retractatoria, quæ reperitur in Bullario.

ſtatum Monarchicum in Democraticum tranſtulêre, pejori remedio, quàm malo; nunquàm enim gravioribus caſibus jactati ſunt, donec conſumerentur civili bello, & pro uno Rege tot Principes paſſi, quot Cives novarum rerum avidos.

At, inquit Maimburgus, *Infiniti alij ſunt, qui aſſerunt Pontificem falli poſſe.* Ego credam Maimburgo infinita memoranti, quando ne decem quidem bonâ fide recitavit? Sed age videamus, unde *infiniti* illi Maimburgo ſuperſint. Noſter eſt Angelicus Doctor cum toto Dominicanorum ordine. Noſter Seraphicus cum tota Seraphica familia. Noſter Anſelmus cum tota Benedictina Schola. Noſtra Societas tota cum innumeris ex ea Doctoribus. Noſtra Germania, Italia, Hiſpania, Gallia (adeò ut ante Concilium Conſtantienſe nemo non infallibilitatem è Gallis docuerit teſte Archiepiſcopo Marca ſuperiùs citato, & Theophilo Raynaudo) noſtri Patres; quorum ne unum quidem pro ſe Maimburgus citavit inopiâ teſtium, quos alioquin diligentiſſimè collegit. Unde ergo infiniti illi, quos ſuos eſſe Maimburgus jactavit? & ſi infiniti; cur tres ſolùm producti, qui Maimburgo adhærent, illíque extra Gerſonem ferè ultimæ ſortis inter Doctores? quis enim eſt Carthuſianus, & Adrianus, qui Thomæ Aquinati, Bonaventuræ, Anſelmo, Bernardo, & tot alijs in Gallia Synodis non dico præponi, ſed ne quidem æquari poſſint? Quantò meliori, majoríque ratione dicere poſſumus, idque non noſtro, ſed aliorum indubitato teſtimonio, infinitos eſſe, qui nobiſcum ſentiant? Id enim Suarezius (a) aſſerit, quo in Societate nemo doctior, modeſtiórque: *Veritas Catholica eſt*, inquit, *Pontificem definientem ex Cathedra fidei Regulam eſſe, quæ errare non poteſt. Ita docent hoc tempore omnes Catholici Doctores, & cenſeo rem de fide eſſe certam.* Gregorius quoque de Valentia: (b) *Hæc veritas adeò continet ſummam & Caput totius Chriſtianæ Religionis, ut nemo Catholicus eſſe poſſit, qui illam non amplectitur.* Theophilus Raynaudus Gallus: (c) *Fruſtrà plures Theologos conquiram, cùm omnes numerari poſſint, quotquot ante Concilium Conſtantienſe floruêre, nam anteriores unanimiter docuêre, Definitiones Pontificias etiam abſque Generali Concilio editas facere rem de fide.* Marca Archiepiſcopus

(a) Suarez. de fide. d. 5. ſect. 8. n. 4. (b) Valentia tomo 3. Th. d. 1. p. 7. (c) Raynaudus in opuſc. ἀυτὸς ἔφα p. 11.

piſcopus Toloſanus, & poſteà nominatus ad Epiſcopatum Pariſienſem dicit (a) hanc eſſe *opinionem generaliter receptam & approbatam à Romana Eccleſia, & ſcholis Chriſtianitatis, quaque in Italia, Hiſpania, alijſq; Provincijs Chriſtiani Orbis docetur, exceptâ ſolâ antiquâ Sorbonâ; imò jam quóque in Sorbona doceri.* Ex his omnibus palàm eſt, quàm pauci ſint illi, qui Maimburgi ſententiæ ſubſcribunt, & quantum abſit à veritate, cùm innumeros eſſe dicit.

II. *Opponit* 2. Pontifices Romani ſunt Petri ſucceſſores; nec majori privilegio donati, quàm ipſe Petrus. At Petrus in fide erravit. Id enim S. Paulus ad Galatas 2. teſtatur his verbis: *Cùm autem veniſſet Cephas Antiochiam, in faciem ei reſtiti, quia reprehenſibilis erat ...... ſed cùm vidiſſem, quòd non rectè ambularet ad veritatem Evangelij, dixi Cephæ coram omnibus: ſi tu, cùm Judeus ſis, cogis Gentes judaizare, &c.*

Reſp. Multis modis hoc argumentum peccat; nam *primò* petitum eſt ex pharetra hæreticorum; Cerinthi videlicet, Porphyrij, Gnoſticorum, & Lutheranorum, quibus millies à Catholicis etiam primitivæ Eccleſiæ, Hieronymo videlicet, Tertulliano, alijſque reſponſum eſt: quis verò pudor, copias, & ſigna cum hæreticis jungere impugnando Vaticano, ac repetere toties rejecta? aut quis non ſuſpecta habeat argumenta, non tantùm profana, ſed etiam impiâ manu ſuggeſta, átque à Patribus improbata? Sed hoc ſolemne Maimbûrgo, vix enim aliquid reperies ex proprio depromptum, & non à Centuriatoribus mendicatum, vivit alienâ, imò profanâ quadrâ. *Secundò.* Procedit quóque ex incertis, cùm tamen certiſſima promiſiſſet: incertum enim, quis ille ſit Cephas, nam multi negant eſſe Petrum. Incertum quóque an tota illa Pauli reprehenſio, Petríque ſimulatio non ex condicto fuerit inter utrúmque Apoſtolum, ut videlicet, cùm Judæi viderent Petrum reprehendi, eúmque acquieſcere, ſecum reputarent, non eſſe ijs, qui Chriſtianam Religionem ſuſciperent, convictu, cibiſque Gentilium abſtinendum; & ita quàmplurimi Patrum præſertim Græcorum, & inter Latinos S. Hieronymus (b) hoc diſſidium explicant. Nec verò inter ſanctos hujuſmodi ſimulatæ culpæ & reprehenſiones novæ & inauditæ ſunt. Sic in vitis Patrum de

 S. Ar-

(a) Marca dans la memoire pour defendre le theſes du College de Clermont en l' année 1662. (b) V. S. Hieronym. epiſt. 89. ad Auguſtin.

S. Arſenio legimus; is ex aula recens pede in alterum genu conjecto cum Monachis ſedere conſueverat: indecens id reliquis viſum, nec tamen audebant tantillæ rei tantum hominem admonere: alium ergo ex primarijs Monachorum ſubornant, qui eumdem geſtum inter ſedendum exhiberet, & in hunc velut incompoſitum, rudémque diſciplinæ, graviter Abbas invectus eſt, Arſenio, qui propè aſſederat, rubore ſuffuſo, ac pedem ſenſim demittente. Idem ab Apoſtolis factum Patres Græci agnoſcunt Judæis corrigendis. Meruit igitur Petrus reprehendi, ut Monachus, de quo diximus; at culpâ ſubornatâ, meréque externâ. Sed hæc Hieronymi, aliorúmque Patrum, non mea eſt ſententia, & ſolùm eo fine producta, ut oſtendam Maimburgum ex incertis procedere. *Tertiò.* Sed quidquid de errore Petri fuerit, verus an ſimulatus, nihil hoc exemplum ad rem facit. Malè Petrus fecerit, at non malè docuit, nec Paulus cum reprehendit, quòd *non rectè ad veritatem Evangelij docuerit, ſed quòd non rectè ad veritatem Evangelij ambulaverit*: hoc eſt, vitam & mores inſtituerit; & ideò Tertullianus hæreticis hoc ipſum objicientibus reſpondit: *Hoc fuiſſe vitium Converſationis, non verò Prædicationis*: ſed nos non de moribus & vita quærimus, ſed de doctrina; & in hanc ſolam negamus cadere errorem poſſe. Poſſunt Pontifices malè vivere, poſſunt alios exemplo corrumpere; ſed non poſſunt malè & contra fidem docere, & ideò *jubemur facere, quæ dicunt, non quæ faciunt.* Nec Chriſtus oravit pro Petro, ut ejus ſanctitas, ſed ut ejus fides non deficeret. Cùm ergo non teneantur fideles mores Pontificum imitari, ſed tantùm doctrinæ & præceptis acquieſcere, mirum non eſt, voluiſſe Chriſtum, ut moribus quidem labi poſſent, at non fide. Malè ergo Maimburgus cauſam fidei, morúmque miſcuit, & vitia morum tranſtulit ad vitia fidei, qui paralogiſmus ferè perpetuus eſt in omnibus Maimburgi argumentis, adeò ille aut quæſtionem non intellexit, aut intelligere non voluit, ut ſecuriùs falleret.

III. *Opponit 3.* (a) Diſſidium Victoris Papæ, cum Aſiæ Epiſcopis. Res ſic habuit. Romæ, totóque Occidente ex traditione à S. Petro accepta feſtum Paſchæ Lunâ decimâ quartâ Martij, aut poſt illam agebatur, ſemper tamen Dominicâ die, quâ Chriſtus revixiſſe creditur.

(a) Maimb. §. 8.

creditur. At Aſiæ Epiſcopi, juxta traditionem uti dicebant S. Johannis Apoſtoli, Paſcha Lunâ decimâ quartâ Martij celebrabant ex præſcripto Moſaicæ legis, quacunque die incidiſſet, etiam extra Dominicam, idque ut Synagogæ jam exauctoratæ aliquid deferrent honoris, in re haud adeò magna; & Summi Pontifices, qui ante Victorem ſederant, Anicetus videlicet, Pius, Hyginus, Teleſporus, Sixtus, hunc Aſianorum morem æquo animo tulerant. Sed Victor Primus coactâ Romæ Synodo (a) abrogandum cenſuit; ratio, quæ Victorem ad id faciendum permovebat, ea potiſſimùm fuit: *tum* quòd Quartadecimani hanc permiſſionem teſte Nicephoro (b) in neceſſitatem ac præceptum verterent, damnaréntque erroris Occidentales: *tum* quòd hâc occaſione Montaniſtæ, aliíque etiam Romæ *Judaiſmum latenter inducere conarentur*, ut ait Tertullianus. (c) Has ergo ob cauſas Victor (quem Maimburgus alibi *egregium & admirabilem Pontificem* vocat, cùm videlicet necdum Romæ indignaretur) Aſianis Epiſcopis præcipit, ut Dominicâ die juxta Romanam traditionem feſtum Paſchatis peragant, anathema minatus, niſi obediant. Tantóque major eos excommunicandi cauſa ſubeſſe videbatur, quòd nollent totius ferè Orientis & Occidentis ſententiæ & Decretis acquieſcere, quæ in omnibus toto Orbe Synodis ſancita erant procurante Victore, ſic enim teſtatur fragmentum Synodi Palæſtinæ ſub Theophilo apud Bedam tom. 2. libro de celebratione Paſchæ. Irenæus præſertim idem cum Victore ſentiebat, videlicet feſtum Paſchatis Dominicâ die obeundum eſſe (id enim ſignificant ea Euſebij verba: (d) *Illud quidem defendit ſolo Dominico die Reſurrectionis Domini Myſterium eſſe celebrandum*) non ceſſavit tamen repetitis litteris, donec Victorem permovit, ut jam latam excommunicationem ſuſpenderet; Polycratem enim Epiſcopum Epheſinum (qui maximè Victori repugnabat) & cum eo Aſiaticos Epiſcopos fuiſſe à Victore anathemate percuſſos, tam clarè ab Euſebio aſſeritur, ut negari vix poſſit. Sed tamen & illud liquet, fuiſſe operâ ſtudióque Irenæi pacem inter Polycratem & Victorem compoſitam, revocatáſque cenſuras, & Aſianos ſuis ritibus permiſſos, eâ tantùm conditione, ne uti priùs Romanam conſue-

(a) Anno 199. (b) Nicephor. lib. 4. cap. 30. (c) Tertullian. de præſcr. cap. 53. (d) Euſeb. lib. 5. cap. 24.

conſuetudinem hæreſis damnarent. Id Sozomenus (a) teſtatur: *Porrò*, inquit, *exortam olim controverſiam ſapientiſſimè mihi videtur diſſolviſſe Victor tunc temporis Romanorum Epiſcopus, & Polycarpus Smirnenſis* (error eſt Typographi, & legendum Polycrates: Polycarpus enim jam viginti annos ante Pontificatum Victoris Martyrio obierat) *ut ſinguli feſtum, prout conſueverant, celebrantes, à mutua inter ſe communione nequaquàm diſcederent.* Cæterùm cùm procedente tempore huic conſuetudini Aſiaticæ ſe iterùm error miſceret, ejúſque prætextu induci Judaiſmus inciperet; Patres Concilij Nicæni hanc conſuetudinem hæreſi Quartadecimanæ adſcripſerunt. Jam ex hoc Victoris cum Aſiaticis diſſidio, ita Maimburgus argumentatur. Aſiani Epiſcopi Ductore Polycrate, Victori obtemperare noluerunt, quamvis ſeriò imperanti, minantíque cenſuras, imò & infligenti, nec tamen inter hæreticos ante Concilij Nicæni ſententiam habiti ſunt; non ergo tunc temporis credebant Pontificem infallibilem eſſe; cur enim non obtemperarent, ſi crederent errare non poſſe? imò hanc ſolius eſſe Concilij prærogativam, nam modò poſt Concilij Decretum hæreſis damnati ſunt.

Reſp. Multifariam ſolvi poteſt hæc Maimburgi Oppoſitio, quamvis non tam ſit Maimburgi, quàm Launoij, & Proteſtantium, qui hoc ipſo Polycratis exemplo cum Victore diſſidentis uſi ſunt.

Primò igitur tantum abeſt, cauſam noſtram exemplo Victoris deſtrui, quin potiùs validè adjuvetur. Pugnabant contra Victorem non Aſiæ tantùm Epiſcopi, ſed etiam Joannis Apoſtoli, Philippi Diaconi, Polycarpi, Traſeæ, Sagaris, aliorúmque Epiſcoporum & Martyrum exempla, ac traditiones, Paſcha Lunâ decimâ quartâ celebrantium. Vicit tamen Romani Pontificis ſententia, oſtendítque eventus, ac Nicæni Concilij Decretum, non Pontificem erráſſe, ſed eos, qui tantis exemplis utebantur, nec cogitabant claves Regni Cælorum, ac cuſtodiam fidei non Joanni, nec Philippo, aut Polycarpo, ſed Petro ejúſque ſucceſſoribus commiſſam; quandò ergo Pontifex errabit, ſi tunc non erravit, quando præter tot Epiſcoporum ac Martyrum exempla, illius etiam auctoritate convinci videbatur, qui ſupra pectus Domini recubuerat, cui omnia Divina ſecreta ſunt revelata? eritne aliquandò auctoritas major,

(a) Sozomen. lib. 7. cap. 19. Idem fatetur de Marca lib. 3. cap. 9.

Digitized by Google

major, quæ Pontifici opponi poſſit, quàm Johannis Apoſtoli? & & ſi hæc contra Pontificis Decreta nihil valuit, quæ alia valebit? quis credat aliquandò caſurum, quem immotum videt, cùm tam validè impelleretur? Exemplum ergo Victoris cauſæ noſtræ egregiè patrocinatur.

Secundò. Victoris ſententia aut vera, aut falſa fuit? ſi falſa; non ſolus Victor, ſed totus cum illo Occidens, Oriénſque (Aſiâ exceptâ) imò Concilium Nicænum erravit, quod cum Victore decrevit. Si vera; non ergo Victor erravit, ſed qui Victori repugnabant: quod ergo argumentum ab eorum auctoritate duci poteſt, quos conſtat erràſſe? aut apud quas gentes falſis ac errantibus teſtibus cauſa aliqua non tantùm probata eſt, ſed etiam vicit? Planè in nulla logica, multóque magis in nullo Tribunali hæc conſequentia probabitur: *Papa errare poteſt, quia hoc dicunt falſi & erronei teſtes.*

Dices. Nemo Aſianos pro hæreticis habuit, quòd nollent Pontifici obtemperare, ergo extra hæreſin licet credere, aut etiam facto profiteri, Pontificem errare poſſe.

Reſp. In ſententia Aſianorum duo conſiderari ac diſtingui oportet: primum, quòd decimaquartâ Lunâ Paſcha celebrarent etiam extra Dominicam. Secundum, quòd huic ritui errorem miſcerent, dicerént que id ad fidem pertinere, & qui aliter agerent, fidei derogare. Id certum eſt ex epiſtola Polycratis ad Victorem, quam recitat Euſebius: (a) *Iſti*, inquit, *omnes* (Johannes videlicet, Philippus, &c.) *diem Paſchatis decimâ quartâ Lunâ celebrabant ex Evangelij præſcripto, & ſecundùm regulam ac normam fidei..... his quæ nobis ad terrorem objiciuntur, minimè conturbor; mei enim majores dixerunt, oportere magis* DEO *obedire, quàm hominibus.* Ubi vides Polycratem hunc morem aſſerere tanquàm *ex Evangelij præſcripto, præceptóque Divino, ac ſecundùm regulam fidei provenientem.* Ex quo conſequebatur, Occidentales, imò pleróſque Orientalium, contra *legem Evangelicam, præceptum Divinum, normámque fidei agere*, qui planè error contra fidem erat, & ut talis à Victore damnatus, átque anathemate percuſſus: pergit enim Euſebius: *His ita geſtis, Victor Romanæ Urbis Epiſcopus omnes Aſiæ, vicinarúmque Provinciarum Epiſcopos tanquàm contraria rectæ fidei ſentientes à Communione abſcindere conatur.* Vibrato anathemati interceſſit Irenæus, effecítque apud Polycratem,

(a) Euſebius lib. 5. cap. 23.

lycratem, ut hunc errorem deponeret, néque eum ritum ad fidem crederet pertinere. Apud Victorem verò, ut Aſiaticam conſuetudinem ferret errore jam liberam: & utrúmque perſuaſit: convenítque inter Victorem & Polycratem; ſic enim Sozomenus ſcribit: (a) *Porrò exortam olim controverſiam ſapientiſſimè mihi videtur diſſolviſſe Victor tum temporis Romanæ Eccleſiæ Epiſcopus, & Polycarpus Smirnenſis* (lege Polycrates ut ſuprà memini) *nam ex communi conſilio placuit, ut ſinguli feſtum prout conſueverant celebrantes, à mutua inter ſe communione nequaquam diſcederent.* Ergo poſt Victoris aut intentatas, aut vibratas Cenſuras, Irenæo præſertim agente, reſipuit Polycrates, ceſſavítque contumacia; & Victor quóque paſſus eſt eam conſuetudinem retineri, poſtquàm deſijt cum errore miſceri. Jam ergo ad Maimburgi oppoſitionem facilè reſpondeo: non ideò Polycratem cæteróſque Epiſcopos Aſiæ pro hæreticis habitos non eſſe, quòd Eccleſia crederet, Pontificem falli poſſe, ac illi impunè reſiſti; ſed quia, ut vidimus, reſipuit Polycrates, ceſſavítque contumacia, ac Victor conſuetudinem ferendam cenſuit errore purgatam. Quemadmodùm pari omninò ratione, Communio ſub una ſpecie, ac Conſecratio in fermentato ſunt ritus innocentes, nec fidei adverſantur, & ideò diu multúmque in Eccleſia uſurpati, prohibiti verò, ubi in hæreſin deſierunt. Cœterùm Irenæus, qui eo tempore florebat, pacémque inter utrámque Eccleſiam compoſuit, non ſolùm Pontificis Decreto quàm primùm acceſſit, verùm etiam Pontificiæ infallibilitati inſigne teſtimonium præbuit, ſimúlque, qui tunc primæ illius Eccleſiæ ſenſus eſſet, egregiè aperuit; ſic enim loquitur: (b) *Ad Romanam Eccleſiam propter potentiorem Principalitatem neceſſe eſt convenire omnem Eccleſiam, hoc eſt, eos, qui ubíque ſunt fideles, in qua ſemper ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quæ eſt ab Apoſtolis traditio.* Nihil ergo Aſiatica concertatio contra nos facit, ſed plurimùm pro nobis; ex illa enim conſtat, jam primo ſeculo, & recenti adhuc ac illibatâ Apoſtolicâ doctrinâ ſanctiſſimo Pontifici ac Martyri Victori, apud quem nihil adulatio aut faſtus poterant, certum, fixúmque fuiſſe, teneri fideles in rebus ad diſciplinam, fidémque ſpectantibus Decretis Pontificijs acquieſcere, & niſi facerent, arceri ab Eccleſia poſſe, non expectatâ Concilij ſententiâ, & quamvis Polycrates, aliíque

(a) Sozom. lib. 7. cap. 19. (b) S. Irenæus lib. 3. contra hæreſes cap. 3.

Digitized by Google

aliíque Aſiatici initio reſtiterint, conſtat tamen iſtos erràſſe, ac tandem veritate convictos eſſe.

IV. *Opponit* 4. (a) Exemplum S. Cypriani Epiſcopi & Martyris Carthaginenſis, aliorúmque quàm plurium Africæ Epiſcoporum, qui Decretum Stephani Papæ de hæreticis non rebaptizandis nullo modo recepêre; néque tamen aut Cyprianus, aut Firmilianus, aut Dionyſius Alexandrinus, Athanaſius, Optatus, Cyrillus Hieroſolymitanus, Baſilius, aliíque Aſiæ, Africæque Epiſcopi pro hæreticis habiti ſunt; donec in Arelatenſi, Nicæno, ac Conſtantinopolitano Concilijs Baptiſma hæreticorum repeti prohiberetur. Conſtat ergo Patres, tertij, quarti, quintíque ſæculi ejus ſententiæ fuiſſe, ut crederent, ultimum ac Decretorium de cauſis fidei judicium non penès Pontificem, ſed Concilium eſſe. Ita Maimburgus ex Launoio & Centuriatoribus argumentatur, quod ferè perpetuum apud hunc Auctorem. Additque S. Auguſtinum (b) apertè teſtari, S. Cyprianum, qui Stephano Pontifici non ceſſerat, *ceſſurum tamen fuiſſe, ſi eo tempore quæſtionis hujus veritas eliquata & declarata per plenarium Concilium fuiſſet.* Cenſuit ergo non tantùm S. Cyprianus, ſed etiam S. Auguſtinus, in cauſis fidei dirimendis majorem eſſe Concilij, quàm Pontificis auctoritatem, ultimúmque judicium non ad hunc, ſed ad Concilium pertinere.

Reſp. Superſedeo hiſtoriâ Cypriani pertexendâ, quam in Regali Sacerdotio (c) fusè proſecutus ſum, & ad ſolam Maimburgi argumentationem reſpondebo. Nam *Primò* mirari lubet hujus hominis inconſtantiam. Quandiù nulla Galliam inter Romámque ſimultas erat; nemo extollendæ Pontificum Majeſtati Maimburgo flagrantior. Imò hoc ipſo Cypriani exemplo confutandis Calviniſtis utitur: (d) *Ab eo*, inquit, *tempore, quo Stephanus rebaptizari hæreticos vetuit, error Cypriani in hæreſin tranſijt, &c.* Ubi verò oriri inter Romam, Galliámque diſſidia cœpêre, Pontifice Eccleſiaſticam libertatem contra Regios Miniſtros protegente; Maimburgus continuò nullâ curâ cauſæ melioris ad Regios tranſire, & hoc ipſum Cypriani exemplum, quo nuper pro veritate, nunc contra veritatem urgere.

 O fidem

(a) Maimb. §. 10. (b) S. Auguſtin. lib. 1. de Bapt. contra Donat cap. 4. (c) Regale Sacerdot. lib. 3. §. 9. n. 4. (d) Maimb. dans ſa 2. lettre ſous le nom de François Romain.

O fidem temporum, non Evangeliorum! ut cum Beato Hilario exclamem. Quis non videt Maimburgum hac agendi, ſcribendíque ratione corrupiſſe, quidquid olim contra Calviniſtas diſputaverat? quam enim fidem præſtabunt contraria diſſerenti? Ergo Maimburgus jam Gallus, jam Romanus, jam Hiſpanus eſt, jam totus, jam ex dimidio Catholicus, ac in omnem vultum compoſitus, utcúnque aulæ placuerit; at veritas ſemper eſt eadem. *Secundò.* Idem Cyprianus, quem Maimburgus Romanæ Cathedræ opponit, cùm tranquillo animo eſſet, nec indignatione agitato, egregiè pro ejuſdem Cathedræ infallibili auctoritate ſcripſit; ſic enim epiſtolâ 55. ad Cornelium loquitur: *Navigare audent & ad Petri Cathedram, úſque ad Eccleſiam principalem, unde Unitas Sacerdotalis exorta eſt, nec cogitare eos eſſe Romanos, ad quos perfidia non poſſit habere acceſſum.* Hæc Cyprianus ſerenâ adhuc facie; at perturbatâ contrarium ſcripſit: quæro ergo, cur malis Cypriano credere irato & offenſo, quàm integro, pacatóque? *Tertiò.* Cyprianum, omnéſque, qui illi contra Stephanum Papam adhærebant, certum eſt, erràſſe, ac poſteà mutatis ſententijs reſipuiſſe; de Cypriano id clarè S. Auguſtinus inſinuat *epiſt. 48. ad Vincentium, & lib. 2. contra Donatiſtas.* De Dionyſio verò, aliiſque Epiſcopis, qui priùs cum Cypriano ſenſerant, mutâſſe ſententiam certum eſt, ex teſtimonio ejuſdem Auguſtini, (a) Dionyſij ipſius Patriarchæ Alexandrini, ac præſertim S. Hieronymi, qui ita ſcribit: *Illi ipſi Epiſcopi, qui rebaptizandos hæreticos cum ipſo ſtatuerant* (hoc eſt cum Cypriano) *ad antiquam conſuetudinem revoluti novum emiſere Decretum.* Habemus ergo Cyprianum (aut ſaltem Cypriani ſectatores) & errantem, & erroris pœnitentem, quæro ergo cur malit Maimburgus, Pontificiam auctoritatem cum Cypriano errante impetere, quàm cum Cypriano pœnitente defendere? non agnoverit Cyprianus Cathedræ infallibilitatem: eſto; at tunc erravit, quis verò prudens errorem in exemplum, ac imitationem ſibi proponat? & quàm miſera eſt cauſa, quæ ſuſtineri alijs rationibus non poteſt, quàm exemplis errantium? *Quartò.* Sed & nimium hoc argumentum probat, quippe illo contra intentionem Maimburgi ſequeretur, non Pontificem tantùm, verùm etiam Univerſale Concilium errare

(a) S. Auguſt. contra Creſcon. lib. 3. cap. 3. Dionyſ. apud Euſeb. lib. 7. cap. 9. S. Hieron. in Dialog. contra Lucifer.

Digitized by Google

errare poſſe. Scribit enim Maimburgus etiam poſt Arelatenſe & Nicænum Concilium, ſententiam de rebaptizandis hæreticis fuiſſe ab Athanaſio, Baſilio, Cyrillo Hieroſolymitano aliiſque defenſam. Et quidem de Baſilio res eſt clara; nam Concilium Nicænum ſtatuerat *canon. 19.* omnium hæreticorum baptiſma validum, nec repetendum eſſe, exceptis Paulianiſtis: idque etiam teſtatur S. Hieronymus contra Luciferianos; & ratio eſt, quia ut notat S. Innocentius I. *epiſtolâ 22. cap. 5.* Paulianiſtæ non baptizabant in nomine Patris & Filij & Spiritûs Sancti, & tamen nihil obſtante Decreto Nicæno negari vix poteſt tam S. Baſilium, quàm S. Athanaſium omnium Arianorum Baptiſmum reſpuiſſe, quamvis in nomine Patris & Filij & Spiritûs Sancti Baptiſmum conferrent. Verba S. Athanaſij hæc ſunt: (a) *Ariani in periculum veniunt, ne amittant integritatem Myſterij, de Baptiſmo autem loquor; Patrem enim verum illi non pronuntiant, eò quòd negant aliquid ex ipſo exiſtere ſimile ipſius ſubſtantiæ: negant quóque verum filium, aliúmque ex non entibus ſibi comminiſcentes in Baptiſmo proferunt...... non enim in Patre & Filio tribuunt Baptiſma Ariani, ſed in Creatore & Creatura. Sicut ergo Creatura diverſum quid à Filio eſt, ita diverſum quid à vero Baptiſmate eſt, quod ab illis exſtimatur dari, tametſi nomen Patris & Filij, quia illa in ſcripturis vident, ſimulent ſe nominare; non enim, qui ſimpliciter ait, Domine, is eſt, qui donat legitimum Baptiſma, ſed qui nomen exprimit, & veram fidem habet....... Ita quóque, qui cum Ario ſentiunt, etiamſi recitent ſcripta, proloquantúrque ipſa nomina, fruſtrantur, illudúntque eis, qui ab ipſis Baptiſmum accipiunt.* Vides hîc S. Athanaſium apertè profiteri, nullum eſſe Baptiſmum Arianorum; quia licèt Evangelicâ formulâ baptizarent, non tamen Evangelicâ fide. Sed adhuc clariùs loquitur S. Baſilius; ſic enim habet epiſtolâ ad Amphilochium canon. 47. *Encratitæ, Saccophori, & Apotactitæ ſubijciuntur eidem rationi, ſicut Novationi; quia de illis editus eſt canon, etſi diverſus; nos autem unâ, eâdémque ratione eos omnes baptizamus. Si autem prohibita eſt apud nos hæc rebaptizatio, ſicut & Romanis alicuius Oecumenicæ Synodi gratiâ, noſtra tamen ratio vires obtineat. Eos igitur in Eccleſiam non admittimus, niſi in noſtrum Baptiſma baptizati fuerint. Ne dicant in Patrem & Filium & Spiritum Sanctum baptizati ſumus, qui quidem DEUM malorum effectorem eſſe exiſtimant.* Vides Baſilium poſt Concilium non ſolùm Arelatenſe, ſed etiam Nicænum credidiſſe rebaptizandos eſſe hæ-

(a) S. Athanaſ. ſerm. 3. contra Arian.

reticos, quantumvis rectâ formâ Baptiſmi uſos. Si ergo ex Maimburgi ſententia ideò Pontifex falli poſſe credendus eſt, quia poſt ejus Decretum nihilominùs Cyprianus, aliíque ab Hæreticis baptizatos iterùm tingebant; an non æquè concludi poterit, etiam Concilia Oecumenica falli poſſe, quia poſt Nicænum Decretum Athanaſius & Baſilius baptiſmum repetebant? & planè duo illi Athanaſius & Baſilius, ſi doctrinam, peritiámque ſcripturarum æſtimes, centum Cyprianis anteponi debent; Cyprianus enim inter Gentilium ſacrilegia conſenuerat, & provectâ jam ætate, ac Neophytus Epiſcopatum adeptus eſt, tenuitque annos decem. Si ergo Conciliorum infallibilitati nihil derogat, Athanaſium, Baſilium, alióſque à Maimburgo numeratos ſententiam docuiſſe, imò & in opus deduxiſſe, Nicænis Canonibus adverſam; ita nihil Pontificiæ infallibilitati adimitur, ſi contra Stephani Decreta Cyprianus, aliíque Africæ Epiſcopi moliti aliquid ſunt. Quidquid ergo Maimburgus pro Concilio reſponderit, ego pro Pontifice reſpondebo. Si dicat erràſſe Baſilium; dico ego erràſſe Cyprianum. Si dicat, credidiſſe Baſilium, Nicænum Canonem ad Oeconomiam, hoc eſt, ad diſciplinam, non fidem ſpectare, ſicque pro more Regionum mutari poſſe, ac propterea nec ipſum Baſilium, nec Athanaſium hæreſis damnatos eſſe; dicam ego idem cenſuiſſe Cyprianum, eamdémque ob cauſam, quamvis Stephani Decretis aliquandiù obſiſteret, nunquàm tamen fuiſſe hæreſis poſtulatum, idque S. Auguſtinus quàm plurimis locis in eo commendat, quòd videlicet ſententiam ſuam ita defenderit, ut tamen contrariam nec damnandam crediderit, nec propterea à Romana Communione ſeceſſerit: Stephanus ergo Papa ita hæreticos baptizari prohibuerit, ut tamen, qui eos baptizarent, hæreſis non damnaret; quòd ſi Cypriano, aliíſque Epiſcopis, qui cum illo ſentiebant, anathema indixit, contumaciæ hæc pœna, & quòd antiquam Eccleſiæ conſuetudinem everterent, non hæreſis fuit. *Quintò.* Imò ex hac ipſa Cypriani hiſtoria Majeſtas, ac auctoritas Pontificia omni ratione ſuperior, omniſque expers erroris vehementer elucefcit. Quantus Cyprianus? quàm eloquens, quàm ſanctus, quot Synodorum, átq; Epiſcoporum, qui poſteà Martyrio defuncti ſunt, auctoritate munitus, quantíſque rationibus ex ſacris litteris ſuccinctus? & tamen quàm-

quàmprimùm ſuas opiniones, quantumvis veritatem apprimè imitarentur, Romanæ ſententiæ prætulit, in errores prolapſus eſt totâ Eccleſiâ damnatos; unicum Stephani Decretum paucis verbis conceptum omnibus illis argumentorum, Epiſcoporum, Synodorum, Martyrúmque cohortibus præpotuit, Româ iterùm Carthaginem, Africámque vincente. Si ergo etiam Cypriani, etiam integræ, pluréſque Synodi clariſſimis Epiſcopis átque ſanctiſſimis inſtructæ agminatim cadunt, imò Africa tota errore involvitur, quoties Romanæ faci oculos claudit, quid rogo de alijs erit, qui nihil habent, quod cum Cypriani ingenio, doctrina, eloquentia, ſanctitate componi poteſt? Omnes Africæ, Mauritaniæ, Numidiæ, Ægypti, Cappadociæ, Ciliciæ, Galatiæ, Phrygiæque Epiſcopi Ductore Cypriano hallucinantur, quàmprimùm à Pontifice Romano ſecedunt; quis ergo erroris ſecurus erit? Evolve totam hiſtoriam Eccleſiaſticam, paucos reperies, qui noluerint acquieſcere Romæ definitis; & iſti pauci ſemper errârunt; fruſtrà ergo extra hunc portum ſalutem quæris, ubi omnes nauffragium paſſi. Errat Polycrates, errat Cyprianus, errat Polycarpus, errat Firmilianus, errat Dionyſius, errant denique cadúntque, quotquot cum hac palma luctantur; quis neget invictam eſſe immotámque? ſtetit, vicítque jam mille ſexcentos annos, millies concuſſa, millies quaſſata, quis neget perpetuam fore? ſi vitrum, non adamas eſſet, dudum ceſſiſſet tot malleos experta. *Sextò.* Ex quibus omnibus facilè jam colligas, quid Maimburgo reſponderi debeat Cypriani caſu exultanti. *Reſtitit Pontifici.* Fateor, ſed ideò erravit, ac poſteà pœnituit. *Non credidit Pontificem infallibilem eſſe.* Concedo, at æquè non credidit Baptiſmum, quem hæretici conferunt, validum eſſe. Si ergo non ideò Baptiſmus hæreticorum invalidus eſt, quia Cyprianus credidit invalidum eſſe; ita non ideò Papa fallibilis eſt, quia Cyprianus fallibilem eſſe credidit. Quod ſi error Cypriani nihil nocet Baptiſmo, ita error Cypriani nihil nocet Pontifici. Et ſi teſte Auguſtino, ideò Cyprianus circa Baptiſmum erravit: *Quia illo tempore quæſtionis iſtius veritas nondum eliquata & declarata per Univerſale Concilium fuerat, cui & ipſe ſine dubio crederet.* Idem ego de Pontificis auctoritate infallibili dicam; eo enim tempore, quo Cyprianus tanto æſtu, quantus Martyrem non decuit, in Pontificem ferebatur;

tur; quæſtionis iſtius veritas de Pontificis infallibilitate nondum eliquata & declarata per Concilium Univerſale fuit, videlicet Chalcedonenſe, Conſtantinopolitanum, utrúmque Lugdunenſe, Florentinum, ac Lateranenſe, nondum unanimi Patrum conſenſu; quibus omnibus & ipſe Cyprianus cederet, ſi jam viveret. *Sed nemo Cyprianum fuiſſe hæreticum dixit.* Meritò, nam nec Stephanus dogma fidei conſtituit, ſed ſolùm prohibuerat, *contra Antiquam Eccleſiæ conſuetudinem aliquid innovare.* An parùm tibi videtur errare, qui Pontificem non audit, niſi etiam hæreticus ſit? Quid miraris errâſſe Cyprianum circa hanc quæſtionem, cùm nondum diſcuſſa, exactéque librata fuerit, quando ipſe Auguſtinus (a) fatetur, etiam Concilia errare: *Niſi primò diutius per Orbis terrarum Regiones multis hinc atque hinc diſputationibus & collationibus Epiſcoporum pertractata fuerint.* Ubi nota loqui Auguſtinum de Concilio plenario. Cùm verò S. Auguſtinus, quoties hoc argumentum, factúmque Cypriani præ manibus habet, videtur Concilium plenarium requirere: optimo jure id facit, quamvis enim ſola Pontificis auctoritas de Cathedra loquentis ſufficiat decidendæ veritati, non ſufficit tamen ijs revincendis, qui Pontificis auctoritatem pro ſuprema & infallibili non agnoſcunt. Quemadmodum ſcriptura omninò erroris expers eſt, ſufficitque omni dubio expungendo; ſi quis tamen ſcripturas, aut humani ingenij partum eſſe dicat, falſóque obnoxias: aliis argumentis, aliiſque auctoritatibus, quàm ex ſcriptura petitis opus fuerit. Papa ergo infallibilis; ſi quis tamen infallibilem neget (negabit verò omnis, qui defendendo errori animum obſtinaverit) ei convincendo Concilijs opus erit; quamquàm qui ſemel Pontificem excluſit, non tam Concilium amat, quàm hujus obtentu moras, induciáſque errori, & forſan hæc ipſa mens Cypriano fuit, nullum aliud in terris judicium præter Divinum admittentis; ſic enim ſcribit: (b) *Habeat omnis Epiſcopus pro licentia libertatis, & poteſtatis ſuæ arbitrium proprium, tanquàm judicari ab alio non poſſit, cùm nec ipſe poſſit alium judicare; ſed expectemus Univerſi judicium Domini Noſtri JESU Chriſti, qui unus & ſolus habet poteſtatem, & præponendi nos in Eccleſia ſua gubernatione, & de actu noſtro judicandi.*

Opponit ſ.

(a) S. Auguſt. de Baptiſ. contra Donatiſt. lib. 2. cap. 4. (b) S. Cyprian. in Conc. Carthag. Anno 256. aut ſecundùm alios 258.

Digitized by Google

Opponit 5. Liberij caſum. Victus exilij tædio Arianæ hæreſi ſubſcripſit, Athanaſium damnavit, vocem homouſij expunxit; duáſque epiſtolas, alteram ad Conſtantium Imperatorem Arianæ hæreſis Protectorem: alteram ad Semi-Arianos Epiſcopos, quibus eorum doctrinam vehementer commendat. Et ideò tam S. Hilarius, quàm S. Hieronymus Liberium Semi-Arianæ hæreſis poſtulant. Imò Eccleſia Romana tanquàm hæreſis manifeſtum Pontificatu dejicit, ſurrogátque Felicem. Poſtquàm Maimburgus hæc de Liberio dixiſſet, inſultat, illudítque, non victori tantùm, ſed etiam hoſtem calcanti ſimilis, nullâ Dignitatis reverentiâ. Pergit enim dicere: *Neminem Arianam hæreſin altiùs profeſſum eſſe: ex faſtigio in abyſſum procidiſſe: ab Hilario punctim caſímque anathemate percuſſum eſſe:* Et mille alia, ſuperbo potiùs, ac impotente adverſario, quàm hiſtorico digna, etiamſi vera eſſent; quantò igitur indigniora, cùm palàm falſa? Vix inter ipſos Calviniſtas reperias acerbiùs, amariúſque inſultantem Pontifici.

Reſp. Hæc Maimburgi Oppoſitio tria complectitur: quorum primum verum quidem eſt, ſed nihil ad rem ac propoſitum facit. Reliqua verò tam falſa, ut magis non eſſe poſſint. Verum eſt, Liberium peccâſſe; ſed hæreticum fuiſſe, aut hæreſin ex Cathedra profeſſum eſſe, pluſquàm alienum à veritate, quod ex dicendis patebit. Nam *primò* ipſe Maimburgus in hiſtoria Arianiſmi, ubi ex propoſito Liberij caſum examinat, fatetur: (a) *Liberium nullo modo Semi-Arianorum hæreſi ſubſcripſiſſe, imò conſtantiſſimè Filij conſubſtantialitatem propugnâſſe, idque tam clarum eſſe, ut nemo prudens de hoc dubitare poſſit.* Quid amabo ab eo tempore, quo Maimburgus hiſtoriam Arianiſmi ſcripſit, Liberius deliquit, ut quem nuper hæreſis purum, nunc reum faciat? Hiſtoriam Maimburgus, an fabulam & Comœdiam ſcripſit, toties vertente Theatro? an forſan opinionum probabilitas, quæ hactenus Theologiam, nunc quóque hiſtoriam in Protheum vertit, ut quæ nuper vera, nunc falſa appareant? *Secundò.* Quòd ſi daremus, Liberium hæreſi ſubſcripſiſſe; quandò formulæ Sirmienſi ſubſcripſit, damnavítque Athanaſium; quid aliud ſequeretur, quàm Pontifices ſi metu, pœníſque urgeantur, abſitque Libertas decidendi, poſſe in errorem labi? at de hoc nobis nulla eſt quæſtio;

(a) Maimburg. lib. 4. dell' Arianiſme.

quærimus enim de Pontifice libero, ſuique juris, nec inter pœnas, ac tormenta loquente, nam nec Leges Romanæ confeſſionem admittunt, ſupplicijs expreſſam. De Liberio autem ita loquitur Athanaſius: (a) *Liberius poſt exactum in exilio biennium inflexus eſt, miniſque mortis ad ſubſcriptionem inductus.* Et S. Hieronymus: (b) *Liberius tædio victus exilij, &c.* Si ergo erravit Liberius, metu erravit, de quo caſu nulla nobis eſt quæſtio, nam metus etiam Concilia corrupit, quæ tamen Maimburgus vult omnis erroris expertia. Concilium Ariminenſe quantumvis quadringentis Epiſcopis frequens, à Romano Pontifice convocatum, ejuſdémque Sedis præſidentibus Legatis nunquid multò magis Liberio, quàm Ariano errori favit, non omiſsâ tantùm, ſed penitùs exterminatâ voce Conſubſtantialis? tanto utriúſque Orbis, Occidentis videlicet, ac Orientis conſenſu, ac Catholicorum partim luctu, partim pudore, ut S. Hieronymus in hæc verba proruperit: (c) *Tunc Uſiæ nomen abolitum, tunc Nicænæ fidei damnatio conclamata eſt, tunc ingemuit totus Orbis, & ſe Arianum eſſe miratus eſt.* Et Severus Sulpitius: (d) *Hilarius*, inquit, *ubi advertit extremum fidei periculum, Occidentalibus deceptis, Orientales per ſcelus vinci, &c.* Taceo alia Conciliorum errantium, nec à Sede Romana approbatorum exempla. Quæro quid iſtis Concilijs defendendis dicturus ſit Maimburgus, quod defendendo Liberio non æquè, multóque magis ſufficiat? nam ſi metum prætexat, multò is major in Liberio fuit, quàm in Synodo Ariminenſi, in hac enim quadringenti cum metu pugnârunt, victíque ſunt; at Liberius unus & ſolus fuit; multò verò faciliùs unius fugam, quàm multorum excuſes. *Tertiò.* Sed demus Liberium Arianam hæreſin animo recepiſſe (quod tamen falſum eſſe paulò poſt oſtendemus) num ideò illam ex Cathedra docuit? hoc eſt juxta explicationem Maimburgi à me verbatim hîc ex Gallico redditam: (e) *Num*, inquam, *tanquàm magiſter ac Doctor omnium fidelium, & causâ in pluribus Congregationibus, Conſiſtorijs, Synodóque ſuorum ſuffraganeorum, Cardinalium ac Doctorum examinatâ, ac petitis etiam Univerſitatum Conſilijs.* Sed præcipuè *per ſolemnes, publicáſque preces Spiritûs Sancti gratiâ & aſſiſtentiâ definivit, decrevit, imperavítque omnibus Chriſti fidelibus*, ut Arianam fidem amplecterentur, nega-

(a) S. Athanaſius epiſt. ad Solitarios. (b) S. Hieronym. in Chron (c) S. Hieron. contra Lucifer. (d) Sev. Sulp. lib. 2. ſacræ hiſtor. (e) Maimb. ch. 6. initio.

Digitized by Google

negarentque Filium eſſe Patri æqualem ? Audeat ne hoc Maimburgus dicere ? & ſi non audet, qui ergo Liberij exemplo dici poteſt, Papam ex Cathedra docentem errare poſſe; cùm ex cathedra docere, ſit omnia illa præſtare, quæ modò ex Maimburgo recenſuimus, & quæ nunquam præſtitit Liberius? Ubi enim Synodi? Ubi Collegia Cardinalium ? ubi Bullæ & imperia Divinitatem Filio abrogantia ? Liberius inter faſtidia exilij, Liberius inter pœnas & ſupplicia, ac tortorum manus, Liberius dolis, metúque circumventus; hoc eſt ex Cathedra docere, & Pontificem agere? Aliud ergo eſt errare, aliud errorem docere; & de doctrina nobis, non de errore ſermo eſt. Erravit Petrus, cùm Chriſtum negavit, ſed non propterea docuit Chriſtum negandum eſſe. Erravit Marcellinus, cùm thura Idolis incendit; ſed non decrevit Idolis adolendum eſſe. Erravit quóque Liberius, cùm Athanaſium damnavit, cùm Sirmienſi formulæ ſubſcripſit, nec metu purgari poteſt, vix privatis permiſſo: ſed nego Liberium Arianam labem ex Cathedra docuiſſe, multò minùs imperâſſe, & in hoc tamen tota quæſtio verſatur. *Quartò.* Cauſa ergo Liberij ſic habuit. Nulla hæreſis, ut Ariana, ſpecioſiùs inceſſit, ac pluribus dolis velata adeò, ut cautiſſimos falleret. Quis enim neſcit, & Conſtantinum Principem aliàs æqui amantiſſimum, & Concilia Hieroſolymitanum, Mediolanenſe, Ariminenſe, & alia doctiſſimis Epiſcopis referta Arianis fraudibus circumventa, ac ſimili ferè culpâ, quæ Liberium involvit, decepta fuiſſe ? adeò ut S. Hieronymus teſtetur, totum Orbem, quamvis ignarum, invitúmque ingemuiſſe, Arianum ſe factum. Quid ergo mirum, unum hominem ijs retibus cecidiſſe, quibus tot millia capta fuerint ? præſertim exilijs, ærumníſque fractum, & ideò facilè pro honeſtis captantem, quæcunque ſimul prodeſſent. Simulabant Ariani ſe Catholicos eſſe, ac priſtinis erroribus renuntiâſſe: Filium DEI, non eſſe Creaturam, ſed DEUM, æternum, Patri per omnia ſimilem: & denique quidquid Catholici vellent, à quibus etiam ſibi formulas fidei præſcribi patiebantur. Id ſolùm poſcebant, ut Orthodoxi eâ voce *Conſubſtantialis* abſtinerent, & Athanaſius condemnaretur. Id ut perſuaderent, hæ rationes in medium producebantur. *Vocem Conſubſtantialis nec in ſcripturis, nec in Patrum commentarijs reperiri: indignum eſſe unius vocula pretio*

Digitized by Google

tot corporum & animarum millia perire, ac Religionem civili bello conſumi. Quid referret unam vocem & novam, & hactenus inauditam, nec neceſſariam taceri, ſi de re ipſa conſtaret? an verò Religio de vocibus, & non potiùs de rebus eſſet? Præſertim cùm ea vox evertendæ potius quàm fulciendæ Religioni ſerviret, eâ quippe Sabellianos abuti, ac Perſonarum unitatem inducere. Hæc non abſque ratione dici videbantur, habebántque faventes Imperatores; & quid dico Imperatores? ipſe S. Auguſtinus, (a) quo nemo cum Ariana hæreſi feliciùs conflixit adversùs Paſcentium Arianum agens; profitetur ſe illius fidei ſubſcripturum, ſi nullâ aliâ re erret, quàm omiſſione vocis Conſubſtantialis. Athanaſium quod attinet, criminationes ei impoſitæ tot coloribus veritatem imitantibus obducebantur, ac tam multis Conciliorum Cæſarúmque præjudicijs adjutæ erant, ut mirum eſſet non credi, fallerέntque prudentiſſimos; præſertim cùm illi ipſi Epiſcopi Athanaſium accuſarent, quos conſtabat fidiſſimos amicorum fuiſſe; quæ cauſa fuit, ut Conſtantinus illum Treviros deportaverit interceptæ annonæ reum. Hæc Liberium permovêre. Cùm enim Arianam hæreſin, eóſque omnes, qui Filium DEI eſſe, ac per omnia Patri ſimilem, anathemate damnâſſet, credidit publicæ paci unius Athanaſij ac voculæ exilio innocenter litari poſſe. Subſcripſit ergo primæ formulæ Sirmienſi. Nihil eâ ſpecioſius dici legíque poterat, nec ullo mendacio, hæreſique fœdabatur. Omittebat tantùm vocem *Conſubſtantialis*. Hoc Liberij delictum; quia tamen communi Catholicorum ſenſu cauſa Athanaſij cum cauſa fidei conjungebatur, & vox homouſij teſſera erat, quæ Catholicos, Arianóſque diſtinguebat; hinc à multis creditum eſt, Liberium Arianæ hæreſi conſenſiſſe. Quæro jam ex Maimburgo, qua in re Liberius hæreticus fuerit? Quòd Athanaſium damnaverit? at damnare innocentem injuſtitia eſt, non hæreſis; nec Liberius ob fidem Athanaſium, ſed ob alia damnavit, quæ illi objectabantur, & ferè qualia ſuperioribus annis Alectenſi & Apamienſi Epiſcopis: Athanaſium enim pertinaciæ, ſuperbiæ, ſeditionis, imò & Magiæ, & cædium poſtulabant. Quòd cum Arianis communicaverit? at Catholicos ſe ſimulabant, Ario, ejúſque hæreſi abjuratis; non ergo tamquàm cum Arianis, ſed cum Catholicis ſocietatem junxerat. Quòd deceptus

(a) S. Auguſtinus epiſt. 174.

ceptus ſit, & pro Catholicis habuerit, qui hæretici erant? at decipi non hæreſis eſt, ſed imprudentia: num ſolum Liberium, & non potiùs totum Orbem deceperant? & quæ tam cauta innocentia, ut falli non poſſit? nemo Chryſoſtomum hæreticum dixit, quòd Monachos Origeniſtas, Catholicam Religionem egregiè mentitos tantâ curâ contra Epiphanium defenderit, ſinúque exceperit. Si quis Calviniſta Catholicum ſe ferat, néque id tantùm voce, ſed etiam corollâ precatoriâ de manu pendente, cruce fronti impreſsâ, ſacrâ bullâ ad collum demiſsâ, aliiſque Catholicorum ritibus: túque hâc ſpecie, pompáque pietatis deceptus eum pro Catholico habeas, cum eóque communices; quis propterea Calviniſtam te dicat? tantùm nec ampliùs fecit Liberius, ſpecies illum, colórque decepit, mendacio veritatem imitante. Quòd vocem *Conſubſtantialis* omitti ſileríque permiſerit? at eâdem ratione Auguſtinum tantum Arianorum hoſtem damnaveris, quippe eandem ſilere paratum: nec ſilentium veritatis dici hæreſis poteſt, præſertim cùm quis rem ipſam fatetur, nec enim fides de vocibus, ſed rebus eſt: & Liberius eâ ratione omiſerat, quòd perſuaſus eſſet, eâ Sabellianos abuti eliminandæ Perſonarum diſtinctioni. Non negabat Liberius Filium ejuſdem eſſe cum Patre ſubſtantiæ, imò qui hoc negaret, anathemate percuſſerat; ſed ſileri tantùm eam vocem ferebat tamquàm novam, in ſcripturis non repertam, Sabellianis propitiam, facémque diſcordiarum, ut Ariani jactabant, quæ quidem omnia aut falſa erant, aut malignè explicata, ſed fallentium culpâ, non decepti. Non excuſo Liberium, quippe aut incautum, aut mollem & faſtidio pœnarum pacem præ bello amantem; ſed aliud eſt improvidum, inconſtantem, mollémque, aliud hæreticum eſſe. Hoc nunquàm Maimburgus de Liberio probabit, illa non excuſo. Et hæc quidem de Liberio ſuffecerint. Pergit Maimburgus de Vigilio & Honorio, de Bonifacio VIII. Adriano VI. & Pio II. dicere, quæ non ſolùm in Regali Sacerdotio, verùm etiam in ſuperiori diſſertatione à nobis refutata ſunt, & ideò repetere non vacat.

Digitized by Google

§. IV.

Reſpondetur ad alias Maimburgi oppoſitiones à capite 13.

SUMMARIA.

1. *Reſpondetur ad Decretum Cœleſtini III.*
2. *Et ad Definitionem Innocentij III.*
3. *Et ad errores Johannis XXII.*
4. *Et denique ad ſermonem Pauli IV. in conſiſtorio habitum.*

I.

Opponit 6. Cœleſtinus III. Papa definivit in Decretali: *laudabilem. de Converſione infidelium.* Solvi fidelium matrimonia, quoad vinculum, altero Conjugum hæreſin amplectente, ac innocenti liberum eſſe novas nuptias inire. Contrarium Innocentius III. in capitulo quarto de Divortijs definivit.

Reſp. Nihil ad rem facit hoc argumentum, & ne quidem quæſtionem tangit. Cœleſtinus nihil definierat, ſed mentem tantùm ſuam ut privatus Doctor expoſuerat, communem illius temporis opinionem ſecutus; quod apertè Innocentius illis verbis inſinuat: *Et ſi quidem Prædeceſſor noſter aliter ſenſiſſe videatur.* Aliud eſt ſentire, aliud definire: præſertim cùm Cœleſtinus non ex propoſito, ſed incidenter, aliudque agens ad eum caſum reſpondeat. Nimis verò in ſacris Canonibus peregrinus eſt, qui neſcit non omnia, quæ Decretalibus continentur, ad fidem pertinere; aliud enim

Digitized by Google

enim eſt reſponſum juris, aliud Dogma ac Decretum fidei: hoc totam Eccleſiam reſpicit, & quidem cum imperio ad omnes fideles directo, quo obligantur ſub pœna hæreſeos & anathematis illud recipere, nec aliter credere: id nunquàm Cœleſtinus fecit, imò néque Innocentius, qui Cœleſtinum corrigit: *Credimus*, inquit, *aliter reſpondendum.* Sunt hæc verba definientis, & non potiùs diſputantis? ſed parcendum Maimburgo ſolius hiſtoriæ gnaro, Theologiæ verò, Canonúmque rudi, quod ex omnibus ferè illius operibus elucet; nihil enim infelicius, cùm Theologum agit, Juriſveperitum, & alieno calceo incedit, cadenti, quàm eunti ſimilior. Pudet me immorari tam abſurdis.

II. *Opponit. 7.* Refert Cæſarius, Innocentium III. jam Pontificem ſolemnem Definitionem ex conſilio ſacri Cardinalium Senatûs, adeóque ex Cathedra ediſiſſe, quæ omninò fidei adverſatur, & ab ipſo poſteà Innocentio improbata eſt. Res ſic habuit: Monachus quidam ſe Sacerdotem finxerat, ac quotidie ſacris operabatur. Tactus pœnitentiâ ſacrilegium in Confeſſione Abbati exponit. Is jubet deinceps ſacrificio abſtinere. At Monachus pergere, veritus, ne ab alijs notaretur. Abbas animi incertus, cùm & timeret arcana confeſſionis retegere, nec ſacrilegium ferre poſſet quotidie oculis expoſitum, rem ad Capitulum generale defert ſuppreſſo nomine. Capitulum ad Pontificem Romanum, hic ad Cardinalium Senatum, ex cujus conſilio: *Scripſit*, inquit, *Cæſarius* (a) *ſequenti anno Capitulo, quod fuerat à ſe determinatum, & à Cardinalibus approbatum in hæc verba: Ego dico in tali articulo eſſe prodendum, quia talis Confeſſio non eſt Confeſſio, ſed Blaſphemia, nec debet Confeſſor Blaſphemiam tantam ac inſaniam celare.* At verò in Concilio Lateranenſi, cui Innocentius præfuit, contrarium omnino definitur, ubi: *Caveat Sacerdos, ne verbo vel ſigno, vel alio quovis modo prodat aliquatenus peccatorem: & qui peccatum in pœnitentiali judicio ſibi detectum præſumpſerit revelare, non ſolùm à Sacerdotali officio deponendum decernimus, verùm etiam ad agendam perpetuam pœnitentiam in arctum Monaſterium detrudendum.* En Innocentium contraria decernentem! ſemel in Senatu Cardinalium Eccleſiam Romanam repræſentante, ſemel in Concilio Generali: hìc verum, illic falſum decernit; ergo Pontifex in Concilio Generali erroris expers eſt: extra falli poteſt. *Reſp.*

(a) Cæſar. lib. 3. cap. 22.

Reſp. Tota hæc narratio Cæſarij auctoritate nititur: quàm fragilem baſin tantæ moli ferendæ! quis enim neſcit, multa à Cæſario narrari fabulis ſimillima? & quæ ipſe profitetur, aliorum tantùm narratione accepta? ergo æquum Maimburgo videbitur, totam retrò ab Irenæo antiquitatem, tot Patres, tot Concilia Oecumenica falſi arguere unius Cæſarij teſtimonio? præſertim cùm is audita, non viſa narret, imò ne ab ullo quidem ſcriptore conſignata, nec inter epiſtolas Innocentij reperta; & mirum eſt, rem tantam omnium ſilentio premi. Si poſt Innocentij Decretum Lateranenſe Concilium contrarium tanquàm fidei dogma definivit, ut ait Maimburgus; ergo Cæſarius hæreticus eſt, qui non obſtante Concilij definitione ſe Innocentij ſententiæ adhærere profitetur: quam ergo fidem Cæſario adhibebimus perfidiæ & hæreſis reo? Dicam ergo errâſſe Cæſarium, quippe aliena, incomperta, inaudita ac incredibilia narrantem: Quod ſi abſurdum Maimburgo videbitur, Cæſarium in mero facto, hiſtoriáque errâſſe, in qua tam multi, præſtantéſque errârunt; quantò abſurdius erit, in rebus ad fidem, æternámque ſalutem ſpectantibus errâſſe, aut errare Pontificem, errare Magiſtrum, Paſtorémque Eccleſiæ, errâſſe Cathedram veritatis, errâſſe Patres, errâſſe Concilia, errâſſe Eccleſiam Gallicanam, omnéſque Eccleſiæ ſcholas, quæ Romano Pontifici tanto conſenſu infallibilitatem tredecim & ultrà ſæculorum decurſu attribuêre? Quantò minori diſpendio errâſſe, deceptúmque Cæſarium eſſe dicemus, quàm iſtos omnes? Sed demus vera eſſe à Cæſario narrata, nihil adhuc obſtant veritati. Quando enim Innocentius Ciſtertienſi Capitulo ſcripſit, nihil definivit, nec præcepit pro fidei dogmate habendum, nec contrariam ſententiam doceri prohibuit, cæciditque anathemate, in quo ſolo caſu, qui proprius Pontificis eſt, convenitque Magiſtro Eccleſiæ, infallibilem eſſe dicimus.

III. *Opponit 8.* Exemplum Johannis PP. qui nihil non egit, ut opinio in Eccleſia reciperetur, quam animo ſuo impreſſerat, animas vid. juſtorum non admitti poſt mortem ad Viſionem Beatificam, ante Reſurrectionem corporum. Hanc enim ſententiam & in publicis & in privatis congreſſibus, imò & è ſuggeſtu docuit, omnémque lapidem movit, ut eam Univerſitati Pariſienſi

per-

perſuaderet: denique ut ſcribit Adrianus VI. *publicè docuit, declaravit, & ab omnibus teneri mandavit, quòd anima &c.* Et tamen hanc ſententiam hæreticam eſſe, non ſolùm Pariſienſis Univerſitas, ſed etiam Benedictus XII. & Concilium Florentinum definivit.

Reſp. Imò hoc maximè exemplo apparuit, quantum DEO curæ ſit, ne Cathedra Petri aliquo errore inquinetur, quicúnque tandem Pontifex eam Cathedram inſideat. Certum eſt, Johannem in erroneam ſententiam de animabus corpore ſolutis maximè propendiſſe, DEO tamen nunquàm annuente, ut hunc errorem è Cathedra promulgaret, & tanquàm fidei Dogma recipi totâ Eccleſiâ juberet. Id verum eſſe, multifariàm apertiſſiméque ex ipſo etiam Maimburgo oſtenditur. Nam *primò* permiſit Johannes, (a) ut cuilibet pro arbitrio liceret de hac re ſentire, rogavítque Philippum Regem, ut utrique ſententiæ locus & libertas in Gallia eſſet, non tamen impetravit. Nihil ergo definierat Johannes, alioquin libertas opinandi ſublata eſſet. *Secundò.* Nunquàm Conſtitutionem reperias, in qua Johannes tanquàm fidei Dogma hanc opinionem ſuam admitti à fidelibus voluerit. *Tertiò.* Ipſemet Johannes cùm videret novellâ hâc ſententiâ turbari Galliam, indignaríque, vocato Cardinalium, Prælatorum, Doctorúmque Cœtu, qui Avenione morabantur, proteſtatus eſt, (b) ſe quidquid pro ſententia ſua hactenus dixerit, non definiendi, ſed veritatem examinandi, inquirendíque causâ à ſe dictum fuiſſe. *Quartò.* Ipſi Pariſienſes Doctores eodem anno, quo hanc Johannis opinionem erroris damnârunt, anno videlicet MCCCXXXIII. (c) ſecundâ Januarij palàm apertéque profeſſi ſunt, eam ſententiam à Johanne in medium productam eſſe, non quòd veram crederet, multóque minùs, quòd definire eam vellet, ſed ſolùm indagandæ veritatis gratiâ. *Quintò.* (d) Idem Johannes profeſſus eſt, ſe nihil in hac cauſa poſitivè affirmare velle: ejúſque ſententiam non tanquàm Pontificis, ſed privati Doctoris cenſuit Rex Philippus ſententiæ Pariſienſis Univerſitatis poſtponendam eſſe, teſte ipſo Maimburgo. *Sextò.* Teſte

 Wadingo

(a) Epiſtola Johan. ad Philippum Valeſ. à Calend. Decembr. (b) Maimb. de la Decadenze liv. 6. J. Willanus lib. 10. c. ult. Wading. ad Annum 1333. (c) Spondanus ad Ann. 1333. Hiſtoria Univerſ. Pariſ. ad eund. ann. (d) Maimb. cit. fol. 601. & Wading. in Regeſto Anno 1333.

Digitized by Google

Wadingo, (a) cùm Franciſcanorum Generalis Pariſijs Johannis ſententiam ex ſuggeſtu defendiſſet, Pontifex juramento conteſtatus eſt, tantum abeſſe, Generalem id mandato ſuo feciſſe, ut ne quidem de hac re cogitaverit. *Septimò.* Anno denique MCCCXXXIV. tertio Decembris idem Johannes morti vicinus (quando præter æterna nihil amplius ſperatur, timetúrque) editâ ultimâ conſtitutione profeſſus eſt, juſtorum animas ſtatim, ut peccatorum reliquijs purgatæ ſunt, in Cœlum admitti, ubi Beatâ DEI Viſione facie ad faciem perfruuntur, *& hanc ſententiam ſe habere, & antehac habuiſſe;* quæ verò de hac re præteritis annis dixerit, ſcripſerítque, omnia Eccleſiæ, ſuorúmque ſucceſſorum Pontificum judicio ac cenſuræ ſubjecta velle. Ita Willanus (b) & Wadingus (c) teſtantur, nec Maimburgus lib. 6. de Imperij Occaſu diffitetur. Conſtat ergo, nihil definiviſſe Johannem ex Cathedra, nihil ergo privatus illius error Cathedræ Infallibilitati nocet. Fruſtrà ergo Maimburgus laborat, invitâ non ſolùm veritate, ſed etiam conſcientiâ. Agnovit enim Johannis innocentiam, imò & defendit libro citato. Nunc verò aut Romæ iratus, aut aulæ devinctus, aut utróque affectu perverſus, maluit falſa quidem & indigna cum lucro ſcribere, quàm gratis, nullóque pretio veritatem.

IV. *Opponit 9.* Paulum IV. PP. anno 1557. cùm ab eo peteretur diſſolutio Matrimonij per verba de præſenti inter Mareſchallum Momorantium, nobilémque Virginem contracti, nullo tamen maritali amplexu ſecuto; causâ ad Collegium Purpuratorum delatâ ſic prælocutum eſſe: *Quærimus, num Matrimonium de præſenti contractum, quod eſt verum Sacramentum, auctoritate noſtrâ diſſolvi poſſit, cùm carnalis conjunctio nulla interceſſit. Perſpicite, an Deceſſores noſtri id ſatis intellexerint, quod de indiſſolubili Matrimonij vinculo diſquirimus. Non dubito, quin ego & Deceſſores mei errare aliquando potuerimus, non ſolùm in hoc, verùm etiam in alijs rerum generibus.* Fatetur ergo Paulus, Romanos Pontifices etiam in cauſis Sacramenta ſpectantibus errori ſubjectos eſſe.

Reſp. Quæro ex Maimburgo, quem hujus hiſtoriæ, ſermoniſque à Paulo habiti teſtem auctorémque proponat? nihil enim in Annalibus eorum temporum, nihil in Conſtitutionibus Pauli reperimus. Quem ergo Auctorem facit? *Dominum*, inquit, *de la Haye.*

(a) At

(a) Wading. in Reg. cit. (b) Wilan. lib. 11. cap. 9. (c) Wading. cit.

(a) At hic nomine ſponſi diſpenſationem urgebat, recuſatámque ægerrimè tulerat, nec ſermoni Pontificis in Conſiſtorio perorantis interfuerat, ſed tantùm ab alijs relatum acceperat; quantam ergo fidem habebimus teſti & offenſo, & audita tantùm narranti? Sed ita res ſe habeat, quid rogo conſequitur? planè nihil aliud, quàm Paulum credidiſſe, Pontifices Romanos in concedendis Diſpenſationibus, præſertim circa Matrimonia, aliquando aut humano reſpectu, ac Principes demerendi causâ, aut cupiditate, aut cauſarum ignorantiâ, aut dolo ſupplicantium erráſſe, deceptóſque eſſe; ſicque cùm de hujuſmodi indulgentijs agitur, laxandóque præſertim vinculo Matrimonij, non tam exemplis priorum Pontificum, quàm à legibus à DEO ſancitis, atque in ſacris litteris Eccleſiæ propoſitis agendum eſſe. Quæ omnia veriſſima ſunt, átque à nobis ſponte conceſſa; nec enim in hujuſmodi cauſis errare Pontifices poſſe, imò frequenter erráſſe, haud inficiamur. Illud ergo monſtrandum à Maimburgo fuerat, Dixiſſe Paulum: *Superiores Pontifices re maturè agitatâ ſolemni Decreto definiviſſe, totíque Eccleſiæ tanquàm fidei articulum credendum propoſuiſſe, vinculum matrimonij rati ſolvi à Pontifice poſſe, & tamen hanc definitionem falſam eſſe.* Id, inquam, oportuit à Paulo Pontifice dici, ut hujus teſtimonium aliquid ad rem faceret: at nunquàm hoc Paulus dixit: imò ſi dixiſſet, quid tandem eſſet? num quidquid Pontifices in Conſiſtorio perorant, id continuò Decretum eſt fidei, & oraculum ex Cathedra? at nos de hoc tantùm quærimus.

Ex hactenus dictis facilè judicabit Lector, exempla hactenus à Maimburgo, aut ex libris Proteſtantium, aut ex Launoij collecta (nihil enim ex ſuo præter formulas illas jactantiæ & vanitatis plenas) non tantùm nihil probare, ſed ne quidem ad ſtatum quæſtionis pertinere: probat, quæ nos ipſi concedimus; omittit, quæ negamus, & ex quovis trunco Mercurium facit. Nihil ergo ab eo timeas, qui non tantùm non ferit, ſed ne tangit quidem.

(a) Relatio Johann. Hay.

Digitized by Google

INDEX TERTIÆ DISSERTATIONIS.

§. I. Refelluntur Maimburgi argumenta ab exemplis Leonis, Vigilij, Honorij, Silveſtri Pontificum, & Concilij Arelatenſis petita. fol. 1

SUMMARIA.

1. Concilia ſi Acephala ſint, aut Pontifici oppoſita, aut ab eo non confirmata, non eſſe certa Spiritûs Sancti organa, nec erroris expertia, ídque teſtimonio Patrum, ipſiúſque Maimburgi, & rationibus probatur. 2
2. Majorem eſſe Pontificis, quàm Concilij auctoritatem, verbis exemplíſque probatur Leonis Magni, fruſtra Maimburgo circa unum, alterúmve Leonis verbum rixante. 9
3. Pertexitur Vigilij hiſtoria. Neſtorij mores, promotio, hæreſes, damnatio, extrema. 14
4. Neſtorij libri edicto Theodoſij flammis cremati, eorum loco à Neſtorij Clientibus Theodori Mopſweſteni ſcripta varijs linguis evulgantur. 16
5. Eutychetis error, & Concilium Chalcedonenſe, in quo Theodorus Cyri, & Ibas Edeſſæ Epiſcopi abſoluti, & quas ob cauſas? 17
6. Bellum tribus Capitulis indictum odio Eutychianorum Concilio Chalcedonenſi adverſantium. Vigilius conſilij anceps in omnem ſe partem verſat, fugíique Theſſalonicam. 21
7. Concilium Conſtantinopolitanum. Vigilij pro tribus Capitulis Conſtitutum, & rationes. Tria capitula in Concilio Conſtantinopolitano damnata, cui & Vigilius ſubſcripſiſſe fertur concordiæ ſtudio. 24
8. Cauſam trium Capitulorum nihil ad fidem ſpectâſſe, Gregorij, & Pelagij Pontificum, & totius ferè Occidentis teſtimonio, exemplóque probatur, qui in cauſa trium capitulorum obluctari Concilio Conſtantinopolitano non prius deſtitit, quàm Pontificum auctoritate vinceretur. Nec Vigilium mutatis toties ſententijs errâſſe. 26
9. Honorij PP. innocentia multis modis oſtenditur: ac etiam ſi admittas hæreticum fuiſſe, nihil contra Pontificum auctoritatem concludi. 34
10. Ex Concilio Arelatenſi nihil contra Pontificis auctoritatem colligi, ſed multa pro illa, ubi etiam Maimburgi errores notati; & luculentiſſimum Zoſimi Pontificis teſtimonium. 43
11. Siricij quóque Exemplum nihil contra Pontificis auctoritatem, ſed pro illa potiùs militare. 55
12. Ex Gerberti Hiſtoria ſtabiliri potiùs Pontificis auctoritatem, quàm everti; & quàm malâ fide eam recitet Maimburgus. 62

---

§. II. De Appellationibus tanquam ab abuſu. fol. 66

SUMMARIA.

1. Quinque Pariſienſes propoſitiones eò pertinere, ut omnes cauſæ ſpirituales

Par-

Parlamento prophanisque Tribunalibus ſubdantur, idque teſtimonio Maimburgi palàm fieri, Appellationes ab abuſu Concilio Oecumenico ſubſtituentis, fol. 66
2. Appellationes ab abuſu recentes eſſe, & prætéritis retrò annis ignotas, idque teſtimonijs Conſtantini & Theodorici oſtenditur. 67
3. Earum Appellationum injuſtitia tum ex ipſo Appellationis nomine, tum ex gradibus, quibus provectæ ſunt, probatur. 68
4. Et ex querelis Cleri Gallicani, eas Appellationes improbantis. 70
5. Et ex varijs rationibus. 71
6. Reſpondetur ad Regiorum argumenta. 73

§. III. Reſpondetur ad auctoritatem Concilij Piſani. fol. 75

SUMMARIA.

1. Auctoritas Concilij Piſani à Maimburgo adducta. 76
2. Hujus Concilij auctoritatem multis ex capitibus dubiam eſſe & incertam, evidentibus argumentis oſtenditur, & auctoritate ipſius Concilij Conſtantienſis, ac etiam Maimburgi teſtimonio. 77
3. Nec tamen aliquid in Concilio Piſano aut decîſum, aut factum, quod Pontificum in Concilia auctoritati derogare poſſit; & quæſtionem in Concilio toto cœlo ab ea diſtinctam eſſe, quæ modò inter nos vertitur. 83
4. Mala fides Maimburgi ſententiam Pariſienſis Univerſitatis pervertentis. 87

§. IV. Agitur de Concilio Conſtantienſi, & argumentis ex eo petitis reſpondetur. fol. 89

SUMMARIA.

1. Exhibentur Concilij Conſtantienſis Acta ſuis temporibus diſtincta. 89
2. Patres Conſtantienſes circa auctoritatem Concilij in quinque ſententias diviſi, quarum ultima & pejor, ac votis infrequentior Johannis Gerſonis 95
3. Octo argumentis invictiſque oſtenditur, Decreta 4. & 5. Seſſionum neceſſario examine ac deliberatione caruiſſe, nec poſſe dici conciliariter facta. 104
4. Eadem Decreta ne in ipſo quidem Conſtantienſi Concilio, nec à Patribus pro Decretis Oecumenici Concilij habita eſſe; teſtimonijs graviſſimorum auctorum, qui Concilio intererant, ac etiam Gallorum alijs novem argumentis demonſtratur. 107
5. Sed nec præfata 4. & 5. Seſſionum Decreta à Martino V. Pontifice Max. eſſe confirmata. 115
6. Imò Concilium Conſtantienſe pro nobis eſſe quatuor argumentis evincitur. 118

§. V. Reſpondetur ad reliquas Maimburgi Objectiones. fol. 122

SUMMARIA.

1. Reſpondetur ad ea, quæ Maimburgus Codicibus Manuſcriptis opponit. 123
2. Et ad Gerſonis Auctoritatem. 124
3. Et ad Concilij Piſani. 124
4. Et ad argumentum ex titulo Oecumenici Concilij ſumptum. 132

Digitized by Google

§. VI. Reſpondetur ad auctoritatem Baſileenſis Concilij, & Univerſitatis Pariſienſis. fol. 137

SUMMARIA.

1. Reſpondetur ad auctoritatem Baſileenſis Concilij. 138
2. Fruſtra Eccleſiæ Gallicanæ Auctoritatem in auxilium vocari, imò eam pro Pontifice ſtetiſſe multis exemplis oſtenditur, ac etiam confeſſione ipſius Maimburgi. 146
3. An ex eo, quòd totum ſit majus ſuâ parte, concludatur, Concilium eſſe ſupra Papam? ubi cavillationes Maimburgi refutantur. 157
4. Inſignis Maimburgi fallacia in citando Pij II. teſtimonio. 160

INDEX QUARTÆ DISSERTATIONIS.

§. I. Ex praxi, uſúque Eccleſiæ, ac Phraſi, modóque loquendi omnium SS. Patrum oſtenditur Pontificis Romani infallibilitas. fol. 166

SUMMARIA.

1. Summum Pontificem Infallibilem eſſe, ex omnium SS. Patrum Elogijs oſtenditur. 167
2. Ex inductione omnium ſæculorum, quibus quicunque Romano Pontifici obtemperabant, pro Orthodoxis 172
3. Eos verò, qui non obtemperabant, pro Atheis & Hæreticis habitos eſſe demonſtratur. 184
4. Ex uſu & Praxi Pontificum, multa fidei Dogmata ſine Concilio decidentium. 191
5. Ac hæreſes pleráſque abſque concurſu Concilij Oecumenici damnantium; quod inductione probatur, Cerdonis, Valentini, Theodoti, Montaniſtarum, Cataphrygum, Origenis, Cypriani. 197
6. Necnon Apollinaris, Joviniani, Ruffini, Pelagij, Neſtorij, 200
7. Adſtipulante ipsâmet Synodo Chalcedonenſi. 210
8. Præthereà ex damnatione Petri Cnaphæi Eutychiani, Monothelitarum, Iconoclaſtarum, Photij, Berengarij, Abaillardi, Lutheri, Michaëlis Baij, Janſenij. 220
9. Ac noviſſimè Ludovici de Molines ſub Innocentio XI. Moderno PP. 243
10. Tandem teſtimonio Bernonis Mon. S. Galli, poſteà Abbatis Augienſis. 246

§. II. Irrefragabilibus Patrum, Doctorum, & Univerſitatum Galliæ teſtimonijs Romani Pontificis Infallibilitas probatur. fol. 248

SUMMARIA.

1. Perpetuâ annorum ſerie infallibilitatem Pontificis Romani univerſæ Eccleſiæ Gallicanæ perſuaſam fuiſſe oſtenditur, & primò teſtimonio S. Irenæi Epiſcopi Lugdunenſis. 249
2. Edicto Valentiniani III. Imperatoris. 250
3. Auctoritate S. Aviti Epiſcopi Viennenſis. 251
4. Secundæ Synodi Aurelianenſis, & ſecundæ Turonenſis. 251

5. S. Bo-

Digitized by Google

5. S. Bonifacij Archiepiſcopi Moguntini, Caroli Magni, & Alcuini. 251
6. Ieſſe Epiſcopi Ambianenſis, Ludovici Pij Imperatoris, & alterius Synodi Turonenſis, Servati Lupi, & Rheginonis Abbatis Prumienſis. 252
7. Concilij Trecenſis, & Pontigonenſis. Hincmari Archiepiſc. Rhemenſis. 252
8. SS. Anſelmi, Ivonis Carnotenſis, Petri Cluniacenſis, Bernardi, & Petri Cellenſis poſteà Epiſcopi Carnotenſis. 254
9. Concilij Lugdunenſis primi & ſecundi, SS. Thomæ Aquinatis, Bonaventuræ, & Auguſtini Triumphi. 256
10. Ex ſententia Petri Alliacenſis Epiſc. Cameracenſis, Concilij Conſtantienſis, & Florentini, Senonenſis, & Melodunenſis, ac tandem Pariſienſis. 257
11. Ex litteris Cleri Gallicani ad Innocentium X. 262
12. Ex theſibus PP. Societatis in Collegio Claremontano, & in Sorbona propugnatis, & præſertim teſtimonio Petri de Marca Archiepiſc. Pariſienſis. 264
13. Ex aſſertione ipſius P. Maimburgi in ſermonibus impreſſis. 267
14. Tandem ex auctoritate & conſuetudine antiquiſſima ipſius Univerſitatis Pariſienſis, & ſcholæ Sorbonicæ. 268

§. III. Reſpondetur ad ea, quæ Maimburgus Infallibilitati Pontificiæ opponit. cap. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 272

SUMMARIA.

1. Oſtenditur, pro Maimburgi ſententia militare pauciſſimos, pro noſtra omnis Regionis, ætatis, & ordinis Patres & Doctores. 272
2. Petrum erraſſe, non in doctrina, ſed in converſatione & exemplo. 277
3. Diſſidium Victoris Papæ cum Aſiæ Epiſcopis infallibilitati Pontificis Rom. eximiè patrocinari demonſtratur teſtimonijs Euſebij, Sozomeni, Irenæi, & Concilij Nicæni. 278
4. Ex Cypriani Hiſtoria Infallibilitatem Pontificiam potiùs firmari, quàm everti ſex evidentibus argumentis eluceſcit. 283
5. Liberij metu doliſque circumventi cauſam infallibilitati Pontificiæ fruſtra opponi, quatuor ſolidis argumentis evincitur. 289

§. IV. Reſpondetur ad alias Maimburgi oppoſitiones à capite 13. fol. 294

SUMMARIA.

1. Reſpondetur ad Decretum Cœleſtini III. 294
2. Et ad Definitionem Innocentij III. 295
3. Et ad errores Johannis XXII. 296
4. Et denique ad ſermonem Pauli IV. in conſiſtorio habitum. 298

FINIS.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Digitized by Google

Digitized by Google

[illegible] Google